

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзких
ч. 2. I п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ц. Львів 505.796

ХРИСТОС РАЖДАЄТСЯ!

Таїнство Різдва

На кривді людів здавлених розбоєм
У надії розкоші пинався Рим —
Дрожав Олімп з богів розпустних роєм,
Месії в Бозі ждав Єрусалим.

Та світ весь обняла чудна тривога
І ждали всі раби на світу ніч;
Як зійде всім на землю слово Бога,
Що всім отре кроваві сльози з віч.

Тремтіли звізди і земля молилась
На прихід благодійного царя —
Аж ось в сузір'ю в ніч одну зявилась
Мудрецьям сходу райдужна зоря.

Ось над вертепом стазнула зірниця
І слава Богу загула з вишин;
Мудріці і вісчарі прийшли молитися,
Де народився в яслах Божий син.

Піднесли злато, миро і кадило
Перед дитятком мамі до колін;
Всім свято світу чола похилило.
Осанною лунає небосклін.

Ось цілий світ з землі до неба злине,
Бо Бог зійшов в людське життя в цю ніч.
І стане слово тілом з тої днини —
І всім отре кроваві сльози з віч...

Ту святую ніч щороку ми вітаєм,
Як блисне на Різдво нам сонцевіт,
Що Бог за труд життя наділить раєм —
Мов райдуга осяє весь світ.

Зіходить віра в наші кволі груди,
Що правда завітає у наш храм —
І станем ми з гетьотів вольні люди,
Що жертуємо духа небесам.

М. Богорис.

Св. Отець про католицизм і комунізм

Кардинал Вердіє, архієпископ Парижа, вернувся з подорожі до Ватикану і в формі Пастирського Листа оповістив зміст своїх розмов зі Св. Отцем. Найцікавіше в Листі — відповідь Папи Пія XI французьким комуністам, які, як відомо, „протягнули руку католикам”: „Христос ніколи не відвертався від тих, що звертали до Нього благальні руки, відповідає Св. Отець. Але співпраця з комуністами неможлива. Як християни, яких вищий ідеал спертий на духовім прин-

ципі, можуть співпрацювати з матеріялістами, що відкидають елемент духовости — душу всякої праці? Коли жест витягненої руки, продовжує Св. Отець, означає з вашої сторони бажання краще пізнати ваших братів-католиків, щоб ви навчилися шанувати враз з релігією, яка їх одушевляє, їх переконання, їх почування і їх діла, — то Церква ніколи не відмовиться від того діла просвіти. І ви незабаром пізнаєте, що Церква може причинитися до щастя всіх”.

Різдвяні Свята на Заході

Різдво в Римі.

В часі Різдвяної ночі Папа Пій XI вислухав три традиційні тихі Служби Божі, що їх відправив у приватній папській каплиці один з його тайних камергерів. Рано в звичайній порі Св. Отець сам відправив Службу Божу. В перший день Різдва Папа присвятив кілька годин відчитуванню численних телеграм з побажаннями, які наспіли з усіх кінців світа. Відтак Св. Отець відбув прогулку автом по ватиканських городах, весь час у товаристві мснгр. Конфальонієрія. Опісля Св. Отець вислухав у своїм бюро величавий концерт ватиканської висильної стації, що його трансмітували численні європейські й американські радіостанції з приводу її відкриття. Хорами Сикстинської каплиці проводив мснгр. Льоренцо Перозі. Першого дня свят не було в Ватикані ніякого торжества крім традиційної Служби Божої, відправленої в парохіяльній церкві св. Анни для мешканців Ватикану. В Римі в Різдвяну ніч всі

базиліки і парохіяльні церкви були виповнені щерть вірними. По великих дощах, що падали без перерви кілька днів, запанувала знов прекрасна погода і се причинилося до збільшення й оживлення вуличного руху столиці. В церкві Сан-та Марія Маджіоре по Службі Божій, яку відправлено при папському вітварі, відбулася величава процесія з мощами зі святої печери, де вродився Христос. Окремі чудові концерти церковної музики відбулися в церквах Ара Челі, на Капітолій і у французькій церкві св. Людовика. Перед торжественною нічною Службою Божою Римляни засіли до скромної традиційної вечери, яка у них складається переважно з риб, ярин і сушених овочів. Щойно в перший день Різдва можна — після римського звичаю — їсти дріб і ягнята, правдиву спеціальність Риму, яку всі вітрини вже на кілька днів перед Різдвом показують мешканцям Вічного Міста. („Круа” ч. 16833).

Свят-Вечір в Англії.

В Англії в часі свят Різдва Христового політичні питання відійшли на другий план. Невіль Чемберлен поїхав до Чекерсу і просив по можності його не турбувати. Тим не менше всім міністрам приурочено на свята не відїздити далеко, щоб продовж двох-трьох годин в разі потреби можна було скликати засідання кабінету. Се найлучше свідчить, як в Англії дивляться на непевність міжнародної ситуації. Король і королева поїхали до маїної місцевости Сандрінгем. В гості запросили королеву-вдову і князя та княгиню Глоцестеру з дітьми. Публична

опінія з задоволенням віднеслася до сеї поїздки короля, в тім бачить вона поворот до традицій Юрія V. Едвард VIII не любив Сандрінгему, зменшив у ньому службу, замкнув стайні і т. п. Ся палата особиста власність короля: її купив у свій час князь Альберт, муж королеви Вікторії. В навічєра корол. Єлисавета і королева Мері поїхали до містечка Кінгс-Лін, щоб закупити подарунки для служби. Маленькі князини одержали в подарунок кожда по маленькому коникові. Король виголосив свою різдвяну промову до народів імперії на Свят-Вечір.

ДЛЯ КОЖДОЇ РОЗУМНОЇ ДИТИНИ наймилішим даруночком НА ЯЛИНКУ І НА НОВИЙ РІК є вкладкова книжечка ошадности КООП. БАНКУ

„ДНІСТЕР”

Львів, вулиця Руська ч. 20
що своїм великим майном дає
найкращу за поруку усім вкладникам.

Під Різдво і Новий Рік

Св. Отець Пій XI, Голова католицької Церкви, приймаючи сего року святочні желання кардиналів, сказав до них, що в історії Церкви тільки не багато було таких страшних і тяжких переслідувань, як ті, що їх Церква переживає під сию пору. І справді! Ті переслідування не лише страшні і тяжкі, вони й своїм засягом такі великі, що досі таких не було. Ті переслідування рівночасно захопили великанські простори на землях Європи, Азії та Америки. Нове в сих переслідуваннях те, що вони з небувалою жорстокістю появились і тривають також у чисто католицьких країнах, як в Іспанії та в Мексику.

Також наш український нарід у своїй великій більшості терпить за віру, яку стараються зовсім видерти йому явні вороги Христа.

В таких часах не вільно віддаватися ілюзіям, але треба реально й відважно подивитися правді в очі. Коли більша часть Європи і дуже велика часть цілої земної кулі закріпавлена переслідуваннями за віру, коли скрізь вибухають нові дивні теорії суперечні з наукою Спасителя, а деякі воюють проти неї навіть під Його іменем, як пр. шовіністи в різних краях, — то в таких часах можна побоюватися, що переслідування Церкви появляться також в тих краях, які досі не захоплені ними. Отже треба готуватися на різні несподіванки навіть там, де їх не повинно бути, і відти, відки їх найменше сподіваємося. І притім не вільно нам забувати, що може ніколи ще так виразно не показався характер Галичини як П'ємонті всієї української землі й нації, як показується тепер під оглядом релігійно-церковним і культурно-та політично-національним; бо всі ті круги понять у нас тожодні і ще довго будуть такі.

Підготовка до того, що нас жеде або може ждати, мусить полягати на обдуманні нашої ситуації, на консолідації між нами, на внутрішній чистоті і на жертвенності — в цілі успішної оборони найвищих дібр, які нам дає наша Церква, і тим самим правдивої оборони нашої нації. Коли так поставимо справу, то перетриваємо і найтяжчі часи, бо мусить здійснитися правда св. Письма, яка говорить: „Чи твоя боязнь Бога не повинна бути твоєю надією, а невинність шляхів твоїх упованням твоїм? Згадай же сам, хто погибав безвинний і праведних коли викорінювано?...”

Во істину, кожде чисте і праведне плем'я, хочби найменше, це сила, якої навіть наймогутніші світа сего зломати і викорінити не годні, бо та сила має наймогутнішу союзницю в опіці Божій.

о. ІРИНЕЙ НАЗАРКО ЧСВВ

РИМ ЧИ МОСКВА?

Вже від кількох літ в часі Різдвяних свят мимохіть пригадується мені ламатий Свят-вечір з 1932 р. В цей вечір Батько цілого християнства Папа Пій XI станув уперше перед мікрофоном та голосом повним зворушення промовив до своїх дітей по цілому світу. Не були се стереотипні побажання щастя, вдовілля, успіхів, але була се повна програма, що розяснила духову ніч людства, наче райдужний промінь вифлеемської зірки. З Ватикану промовила стара Церква, а своє слово Вона скермувала до новітніх часів. Папа задивлений у новітній світ ентузіазмується найновішими добутками техніки й науки та благословить їх, але водночас Його батьківське серце стискається болем, бо Він бачить потопу ненависти, пімсти, голоду й крові, що заливає світ. Тому Папа бажає новітнім часам старої справедливості й любові, старого християнського Бога. — В кілька годин пізніше, коли великий Папа вже замовк, відбулася друга трансмісія. Радією хвилиною пронісся верескливий крик. Се заговорила Москва. Понеслися цинічні кпини зі старої справедливості й любові, що їх пропагував Папа. „Хай живе революція, переворот, кнут і ГПУ!“ Посипалися богохульно-цинічні насмішки з християнського Бога. „Хай живе безбожність! Хай живе наш батько Сталін!“ — Тоді стало мені ясно, що не тільки перед цілим людством і кожним народом, але й перед кожною одиночною людиною стає на цілий ріст альтернатива:

Рим чи Москва?

Кажуть, що скорше чи пізніше муситимемо вибрати між одною і другою стороною, чи схочемо цього, чи не схочемо. Таке поставлення справи повинно застановити кожного, хоч на перший погляд така альтернатива видається пересадною, тенденційною і неправдивою. Бо хібаж Москва се справді синтеза всіх опозиційних і революційних напрямків ХХ-го століття? Хібаж у Римі дійсно сходяться всі добрі змагання, всі відроджувачі зусилля? Зрештою чому ж не можна поставити альтернативи: Рим чи Берлін? або: Рим чи Мадрид, або: Рим чи Париж? і т. д. Хібаж одиницею протиставленням большевицької ідеології є справді лиш ідеологія Риму?

Нема сумніву, що між Римом і Москвою існує різке протиставлення. І від цих обох таборів несеться визов:

Хто не зо мною, цей проти мене! Оба ці табори безоглядно виключають кожного, що не освідниться за ними, і кидають на нього анатему. Отже є правда в цій альтернативі і дійсно якимось треба нам вибрати. Йде тільки про те, щоб цього вибору не полишити сліпому припадкові, але зробити його розумно й зріло. Тому пригляньмося ближче Москві й Риму. Запитаймо: чого вони хочуть, чому вони собі такі ворожі й чому мусимо рішатися на вибір? В тій цілі пригадаймо собі коротко ідеологію і прямування большевизму, порівняймо їх з ідеологією і прямуваннями Риму та витягнім остаточне заключення.

Ідеологія большевизму.

Яке перше начальне гасло большевицької ідеології? Чи може терор, революція, боротьба клас, чи ГПУ? Ні. Нічого подібного. Перше й головне гасло большевицької ідеології се... братерство.¹⁾ Так. Братерство всіх людей між собою, братерство всіх народів цілого світа. В людських відношеннях і етиках мабуть нема кращого гасла. Всі релігії його пропагують. В цьому кличі вибухає в цілій своїй силі давня туга людства за свободою і рівністю, ця туга, що ридала в невіллях Риму й Вавилону, що ломалася в кожному живому творі, що й сьогодні є долею нашого робітника у

богатих промислових центрах. Ленін зрозумів силу цієї людської туги, тож прийняв її за головну засаду своєї ідеології, увіллявши в неї всю дикість своєї східної природи. „Наша остання ціль се знесення всякого зорганізованого й систематичного насильства над людьми“. Це слова Леніна й начальне гасло большевицької ідеології.

Коли Ленін бувби поперестав на цьому гаслі, то весь світ бувби прийняв з радістю його ідеологію. І Рим теж. Але Ленін мусів перейти від слів до діл, від кличів до конкретних норм, від цілей до означених орудників. І саме тут починається трагедія Леніна й його діла. Бо Ленін заключав так: Хто хоче братерства всіх, цей мусить усунути ті всі перепони, що підтинають братерство в самих його основах. А перша перешкода, що нищить усяке братерство в самих основах — це, на думку Леніна, приватна власність. Вона початок всякого снобізму й розпаношення, вона не дозволяє бачити в другій людині брата, бо ставить непереступні мури між багатими й бідними, між класом пануючих і товпою жебраків, між капіталістами й робітниками. Отже приватна власність — це найбільший ворог вселюдського братерства. Тому проч з усякою приватною власністю! Ось перший і засадний орудник большевицької ідеології.

Всі інші її орудники се тільки льогічне примінення того першого. Отже належить знищити всяку приватну власність. Що се значить? Воно в дальшій консеквенції значить, що людина мусить позбутися того всього, що вона має як приватна особа, як одиниця, себто: своєї робучої сили, своїх здібностей, свого таланту, своєї вартості, навіть своєї людини. Це жахливе гасло. Воно людину свідому себе й відповідальну за свої вчинки переміняє в мертве колісцє велитенської машинерії — комуні. Одиниця належить до комуні, а поза комунію не має рації існування, бо тоді вона „закала людства“ й „перешкода братерства“. А з такою закалою проч! Проч з людиною, що хоче бути собою чи особою!

Коли приватна власність се те, що людина посідає як індивід, то ще більше приватною власністю слід уважати всьо, що людина має від суспільних звязків і в суспільних звязках як суспільне ество, бо це все ще менше може належати до людини, як її тіло, чи її життя. Байдуже, чи се жінка, чи діти, чи родина, чи навіть вітчизна. Це все в большевицькій ідеології приватні справи, що становлять перешкоду в здійснюванні вселюдського братерства. Тому проч з тим всім! Отже проч з подружжям, проч з родиною, проч з народом, проч з національністю! Всьо, починаючи від землі, а кінчаючи на самій людині — мусить бути спільне.

Одначе кожна людина має сторожа своїх прав, що його людство досі шанувало й слухало. Цьому сторожеві на імя Бог. Саме тут починається вершок трагізму й божевілья большевицької ідеології. Тому, що Бог стоїть на сторожі того, що большевизм називає „приватним“, тому що Бог дозволяє, похваляє і навіть санкціонує то всьо, що большевизм назвав злим, нелегальним і шкідливим для братерства, — тому Богові хула й боротьба з Ним на життя й смерть!

І дійсно почалася борня, якої історія ще ніколи не бачила. Се борня за безоглядне панування атеїзму. В отсій точці большевицької ідеології міститься щось таке несамовите й противне людській природі, що хіба лише терор, ГПУ і Че-ка зможуть втримати пролетаріят при комуні. Коли Бог се найбільший ворог большевизму, то установа, яка найрішучіше і найголосніше прославляє Бога, мусить бути головною ціллю всіх

руйнівних нападів большевизму. Боротьба з католицькою Церквою се останній етап в еволюції большевицької ідеології.

З цього слідує, що „большевизм се не тільки комунізм, не тільки „диктатура пролетаріату“, не тільки деспотичне правління московської олігархії, не тільки боротьба з Церквою, не тільки замикання церков, але се передівсім завзята боротьба з вірою в Бога і в християнську мораль“, каже Станіслав Грабський.²⁾ А проф. Е. Думерг так оцінив большевизм: „Большевизм се найкрайніше, яке коли небудь було на світі, заперечення всякої релігії. Се атеїзм абсолютний, не абстрактний, холодний, але атеїзм посунений до найдаліших границь фанатизму. Большевизм розуміє те, що він не буде існувати, як довго існує Бог. Тому він старається вбити Бога в душах дітей, родин і народів“. — „Се вперше в історії людства появилася секта, якої вірєю є ненависть до Бога, Христа, Церкви і цілої християнської моралі“.³⁾

Мимохіть пригадуються слова Достоевського: „Це все, а що буде ще — се хіба чорт знає“. Дійсно тільки диявол може бути інспіратором такої жахливо руйнівської ідеології.

Ідеологія католицизму.

Мабуть зайва річ протиставити ідеології Москви ідеологію Риму в її цілості. Миж усі знаємо ідеологію Риму. Тому тільки коротко пригадаємо собі її засади в тих справах, що дотичать головних засад ідеології Москви.

Першусього слід зазначити, що обі ідеології не ріжняться між собою своїм начальним гаслом, бо в католицькій ідеології головне гасло — теж б р а т е р с т в о. Якраз Христове Різдво се головне торжество великої ідеї християнського братерства, бо пригадує ту хвилину, в якій Божий Син став членом великої людської родини і братом продинокі людини, щоб людей вчинити Божими синами й своїми братами. Тому Апостол народів св. Павло сказав, що „нема вже ні Жида, ні Грека, ні невілляника, ні пана, ні мужчини, ні жінки, бо всі ми одно в Христі“. Братерство всіх без ріжниць стану і віку, братерство в найстислішому значенні цього слова, бо зроджене з одного Духа й одної Крові (Христової) — се головне гасло католицької ідеології.

Ріжниця починається щойно у виборі орудників, способів. Якими орудниками зміряє Рим до здійснення свого головного клича? Головний орудник, перша засада католицької ідеології в здійснюванні вселюдського братерства се л ю б о в. Хто хоче братерства, той мусить приступати до людей з любовію, з серцем у руках. Так каже Рим.

„Любитимеш“ — се та головна заповідь, на якій по словам Христа полягає весь закон і пророки. „Діточки мої, любіться взаємно“, ті слова аж тричі повторяє Христос своїм учням у прощальній промові. „Нову заповідь даю вам, щоб ви любили один одного“: отсе заповість, це остання воля Христа. А св. Ап. Павло виспівав про любов такий гимн:

Колиб я говорив язиками людськими й ангельськими, а любови не маю, ставби я мов мідь зникача або кимал брешучий. І хочби я мав дар пророцтва і знав усі тайни та все знання і хочби я мав усьо віру так, що гори переносивби, а любови не маю, — то я ніщо. І хочби я роздав увесь свій маєток і хочби віддав своє тіло из спалення, а любови не маю — ніщо мені не допоможе“. (1. Кор. 13, 1 — 4).

Як для Москви першим заложенням було усунення мнених перепон братерства і зроджена з цього ненависть, так для Риму перше заложення любов. Вона в католицькій ідеології се початок усякого братерства, тільки вона може усунути всі перепони й перегороди між пануючими й підданими, між багатими й убогими. Тільки любов допоможе узріти в

²⁾ Stanisław Grabski: Rzym czy Moskwa. Poznań 1927. 79.

³⁾ Dr Ziegler Adolf: Die russische Gottlosenbewegung. München 1936. 14.

¹⁾ J. Warszawski T. J.: Moskwa czy Rzym? Warszawa. 1937. 16.

другій людині рівноуправненого брата. Москва любови не знає і любови не хоче. Вона живе ненавистю. Рим навпаки: живе любовю. Дух Риму се дух любови. „Любіть ворогів ваших, робіть добре тим, що ненавидять вас“ — проповідає Рим за Творцем своєї ідеології — Христом.

А з любови виростає вся безсмертна ідеологія католицизму. Бо любити значить хотіти добра, хотіти не тільки хотінням палкого почування, але хотінням діла, чину, творчої сили. Іншими словами хотіти значить давати добро, розсіювати його довкруги, працювати над його розвитком. А се добро мусить бути постійне:

Найперше особисте добро. Хто хоче бути щасливий, мусить найперше бути собою, бути особою і мати все, що особисте, бо без того не може посісти ніякого добра, а про якість його братерство навіть мови не може бути. Де нема осіб, там нема ніякого передивання взаїмних діб, там нема ніякого братерства. Тому Рим стає в обороні одиниці, особи і її прав. Тимсамим кладе найтривкіші підвалини під справжнє братерство. Отже особисте добро розвинене в повноті — се перше з трьох родів діб, що їх християнська любов ближньому бажає, признає й обороняє.

В ерархії дальших діб на першому місці стоїть приватна власність. Як рослина потребує бодай скравка землі, щоб жити й розвиватися, так і людина до свого життя й розвитку потребує бодай частинки своєї, приватної власності. Це друге добро, що його в потрібній кількості бажає християнська любов. Цєю засадою ідеологія католицизму зовсім не санкціонує надужити капіталізму, тільки обороняє особисті права людини до посідання туземної власності. Приватне посідання не тільки не є перешкодою братерства, але се його необхідна умова, бо без приватної власності люди кидалися на себе як голодні пси, щоб видерти для себе як найбільші кусні. Перешкода братерства — тільки нагромадження діб в руках одного до тої міри, що другим бракує річей необхідних до життя.

Як приватної власності, таксамо й інших суспільних діб бажає християнська любов усім людям. Вслід за тим вона признає всі звязки з другими людьми, признає супружжя, родини, суспільності і батьківщину. Це все признає любов, наскільки воно служить до нашого добра та щастя.

А на самому шпилі тих всіх діб християнська любов ставляє Добро безконечне, що йому на імя Бог. В цьому імені кульмінує і доходить на недосяжні шпилі католицька ідеологія. Все, що красного, благородного й великого має католицька ідеологія, звертає до Бога. Всю свою любов переливає на Нього і в Ньому доводить її до останніх границь, бо Бог в католицькій ідеології се Отець всіх людей. А цей Бог для нас добрий, Він нас любить. Наш Бог, як каже св. Апостол Йоан, се Любов. Тому християнська любов бажає Бога кожному ближньому.

Ось така ідеологія Риму. Повна, надприродна, опромінена правдою, осолоджена любовю, свята, Божа, її Творець — сам Бог.

З а к л ю ч е н н я .

А тепер порівняймо обі ці ідеології. Там ненависть, тут любов. Тут Бог, а там... Отже Рим і Москва се два зовсім різні світи, два ворожі табори, що ніколи не можуть погодитися. Чи ж можна бути байдужим супроти тих двох могутніх сил? Теоретично — так. Практично — ні. Бо Москва не спить. Вона насильно всюди впирається зі своєю ідеологією.

І в нас уже помітний комуністичний вплив: У пресі, на селі, в місті, ба навіть у школах. Тому чи ми хочемо, чи не хочемо — мусимо змиритися з ним. А в ви-

ОСИП НАЗАРУК

Пробудження українського монархізму

Найважливіша політична подія всеукраїнської міри.

Мotto: „Людина й історія існують для того, щоб істина дійшла до самосвідомості“ (філософ Гегель).

Так, нема сумніву, що рік 1937 буде в історії кристалізації української нації під оглядом політичним одним з найважливіших років цих часів. А то з тої причини, що в тім році наступило пробудження українського монархізму в масах українського простого народу, в його робітничій верстві. Якраз сего року припадає 20-ліття від хвили, коли на Великій Україні наступило пробудження українського монархізму в горішній, посідаючій верстві української нації: то значить серед української аристократії, великих земельних посідачів, заможного козацтва і найсвітліших умів інтелігенції. Практика показала, що того першого пробудження, на верхах української нації, було замало, щоб могла трітко вдержатися українська монархічна держава. Проти тої української держави виступили не лише чужі провокатори, але й наша темна маса, яку підлюдила московська червона пропаганда і з якою пішли також майже вся велико-українська соціалістична інтелігенція та дезорієнтовані нею галицькі Січові Стрільці під проводом ідеалістів, які не знали, що робили.

Таким чином українську монархічну державність, відроджену в близько 6 століть по упадку нашої княжої державності, повалила темна українська маса разом з українською соціалістичною інтелігенцією під впливом московської пропаганди зовсім подібно, як тасамата темна українська маса також під впливом московської пропаганди повалила напів суверенний Гетьманат у 18 ст.

Та маса і та інтелігенція незабаром одержали відповідну надгороду від червоної Москви за повалення української монархії над Дніпром: селянству відібрано землю і зроблено його чорним наймитом на державних ланах і фільварках, робітництво зіпхано на голодний пайок, інтелігенцію масово винищено в крівавих пивничках, чрезнайках і ГПУ по страшних тортурках, а частина тої інтелігенції досі скитається по чужих краях, переважно в тяжкій нужді. В нечуваних муках скінчила своє життя також та частина російської офіцерії, яку Гетьман Павло прийняв на добру службу, а яка робила проти нього заговори і займалася організуванням карних експедицій проти селян у провокаційних цілях. Доля тої офіцерії в підвалах ГПУ і серед страшної деморалізації на еміграції се заслужена кара за її злочини, довершені на нашій землі. Ясно, що не всі такі.

По тій катастрофі української монархії над Дніпром, яка лишила по собі спомин початків чогось великого і блискучого, що мало почуття і зрозуміння для культури великої нації, блиснув своїм твором про монархію знаменитий політичний теоретик української землі,

сліді цього або ми поконаємо його, або він перемаже нас.

Одинока всесвітня сила, що сьогодні рішучо опирається Москві — це Рим.

Тому, для кого Москва ворог, для цього Рим остоя, непереможна сила. Бо Рим стоїть ідеєю. А в змаганнях ідей тільки та непереможна, що походить від Бога. Супроти цього в тій борні двох могутніх світів ми не можемо бути неутральні! Боевий вир усіх нас втягає до участі, до вибору між Римом і Москвою. Нема для нас іншого виходу, тільки перейти до одного з цих двох таборів:

Рим або Москва!

Що таке Рим — знаємо. Що таке Москва — теж знаємо.

Отже вибираймо!

Вячеслав Липинський. Се один з найбільших наших патріотів, якого взагалі знає історія всієї нашої Землі. Походив з польско-шляхотської верстви по батьку й по матері, але так полюбив Україну, на якій народився і виріс, як може полюбити тільки високий ум: присвятив їй всю працю свого життя, а перед смертю висказав бажання, щоб тлінних останків його не спроваджувати на українську землю, поки вона не буде свобідна, незалежна. Вячеслав Липинський, впроваджений в студії над історіографією України найшвидшим істориком галицької землі, пок. Стефаном Томашівським, був правдивим аристократом з крові і духа, спадкоємцем всього найліпшого, що витворила аристократія білої раси від найдавніших знаних нам часів аж по сей день: це спадкоємець правдомовності староперської аристократії, знаної з творів Ксенофонта, гармонії і ясності аристократії грецької, тверезої оцінки вартостей і своєї власної, яку мала в собі аристократія римська, та охоти порядкування всякого хаосу навіть на позиціях, яких не можна вдержати, що в особливішій мірі має в собі сучасна нам аристократія англійська. Все то мав у собі високий ум Вячеслава Липинського, сина Казимира і Кляри з Рокицьких, — мав аж поки тяжка недуга не запарочила його. В часі коли той ум стояв у зеніті своєї сили, дав нам Вячеслав Липинський найлучший теоретичний твір української політики, який взагалі маємо: „Листи до Братів Хліборобів“. Тим твором дав він теоретичну підставу велико-українській легальній, традиційній монархії, приготувавши ще перед тим підпертя для того свічника двома іншими творами з області історії українського гетьманату: „Z dziejów Ukrainy“ (1912) і „Україна на переломі“ (1921).

Сьогодні немислимий вже між Українцями ніякий публічний діяч, який не знавби тих трьох праць Вячеслава Липинського.

Всі ті зусилля горішньої верстви української нації, від найтяжчих організаційно-військових Гетьмана Павла почавши, на найвищих умово-теоретичних зусиллях Липинського скінчивши, не вистарчили, щоб вдержати на Україні булаву вивчену Родом Скоропадських. Вир чужої єхидної брехні і своєї темної та чорної глупоти повалив реально існуючу українську монархічну державу і кровю та руїною покрив Україну, величаючись по сей день своїм злочином немов великим ділом!

Майже 20 літ часу треба було на те, щоби зрозуміння правди могло дійти в глибину української народньої маси, простого народу, без якого не можна вдержати української держави, хоч — як показала практика — можна її створити. І якраз минулий 1937 рік приніс ясні і недвозначні докази, що зрозуміння правди вже ввійшло в глибини народні. Дійшло до них там, де є найповніша свобода людської думки, на свободних, великих землях за Океаном. Докази ті дав простий український народ, дало робітництво і хліборобство наше в великих містах Злучених Держав Північної Америки і східної Канади та на безмежних преріях Манітоби, Саскачевану й Альберти. Там, на тих свободних землях і просторах нема такої сили, яка без зрозуміння правди і волі нашого простого народу могла організувати таке приняття для представника велико-української легальної монархії, якого там зазнав син Гетьмана Павла, Данило, що прийняв відвідати наш нарід іменем свого Батька. Тому молодому чоловікові, який перший раз в житті виступив на публічну арену

і перший раз побачив американську землю, тому будучому, третьому з черги Гетьманів Великої України з роду Скоропадських, довелося їхати немов у безпереривнім тріумфі — від пристані Нью-Йорку, через найбільші міста Америки, попри п'ять Великих Озер і та через величезні провінції Канади аж близько Аляски. Се був не лише тріумф українського Гетьманя: се був рівночасно тріумф українського розуму над українською глупотою, тріумф того розуму,

діти з ним при однім столі при чужих найвищих свідках в багатьох містах і провінціях та що найважніше, молитися разом з ним в Церквах до всевидучого і всемогучого Бога за допомогу при виборенні свободи рідного краю й народу. Уява народу розмалює собі ту дуже незвичайну подію по своєму, в найкращих барвах і формах. І сей образ стане в народній уяві центром туземного світла і тепла, який той нарід лучитиме з центром церковно-релігійним в піднесен-

ції, не засядуть з ним при однім столі до пиру бурмистри міліонових найбагатших міст світа, — з тої простої причини, що гроші їм не імпонують і дуже добрих агітаторів вони бачили й чули вже нераз. А в особі Гетьманського Сина, шанованого на великих просторах всім племенем його, притягнуло увагу представників чужих великих сил про б у д ж е н н я в м а с а х і д е ї освободження великого народу, який складав перед їх очима докази своєї політичної зрілості. Скла-

В.П. Гетьманіч в асисті пароха Всч. о. П. Сулятицького, Гол. Обозного С. Г. Д. К. п. М. Гетьмана, старшини і членства С. Г. Д. К. виходить з української катол. церкви св. Йосафата на Вест Торонті в Канаді, де був на співаній Службі Божій, а опісля на бенкеті, вечірні і академії в його честь. Неділя, 21 листопада 1937 р.

що пробудився в нашій народній масі, яка приняла між себе члена аристократії української землі як представника себе самої і лучника всіх без виїмку верств і станів українського народу, що відтепер зі щораз більшою силою змагатимуть до одної цілі: освободження української землі і створення та закріплення на ній сильної, упорядкованої, правдивої християнської держави, звязаної з традиціями наших Батьків.

Це своє розуміння правди і розумної цілі в тім власне звязку, який висше представлено, щиро й сердечно засвідчив український народ в часі подорожі Гетьманя Данила, — засвідчив численними публічними вітаннями на двірцях, вулицях, шляхах і дорогах та в публічних льокалах, в церквах і на публічних пирах, засвідчив незлічними депутаціями і многими тисячами слухачів, що вдивлялися як в образ в Представника Роду, який правив Україною, прилюдно шануючи його. Такий прилюдний факт не може остати без далеко сягаючих наслідків. Наведу деякі з них:

Хто знає відносини за морем, де з природи річи асимілюються переселенці навіть наймогутніших європейських народів, багаті, культурні, з великою традицією і зі звязками, які мають у своїх власних державах, у старій батьківщині, — тому ясне значіння великої подорожі Гетьманя Данила. Та подорож і прийняття, якого зазнав Данило Павлович від нашого народу за Океаном, причиниться до продовження життя нашого племені за морем найменше на 100 літ, то значить на три покоління, рахуючи 33 роки на одно покоління. Причиниться до продовження життя того племені тому, бо дідо з внуком дуже добре може говорити про справи, які на того діда зробили найбільше вражіння в житті його. Нема сумніву, що для нашого робітництва і фермерства за Великим Ставом було надзвичайною подією бачити „Українського Принца і Престолонаслідника“, говорити з ним через депутації свої, си-

ні свого серця до Бога. Всьо то разом продовжить життя того племені, відіраного від Рідного Краю батьків своїх і розпорошеного серед чужої стихії.*) Ось перша вартість подорожі Гетьманського Сина, Данила Павловича, якої ніякими грішми оцінити не дасться. Се вартість національно-моральної натури, вартість життєва в найглибшій того слова значінні, вартість напрямова і прапорна, яка огненними буквами випикує на прапорі тої частини української нації, що розсипана по світі: „Ти мусиш жити, бо перед тобою великий обовязок — помогти Старому Краєві батьків своїх освободитися з неволі“.

А друга велика вартість подорожі Гетьманського Сина Данила Павловича — політично-пропагандивної натури. І знов навіть грубими сумами грошей не можна викликати того вражіння між чужими людьми й організаціями, яке викликала поява Представника велико-української Династії, з пошаною прийманого українським народом без різниці партій та віроісповідань у многих містах і провінціях двох великанських держав, з яких кожда має величину Європи. Навіть міліоновий фонд в доларах, призначений на пропаганду, не звернувши такої уваги на українську справу, як звернула поява особи з українського Гетьманського Роду, прийманої з пошаною українським народом на таких великих просторах. Навіть з міліоном доларів висланого за Океан найлучшого українського агітатора не пошанують своєю присутністю вже на залізничних двірцях представники організацій англо-саської раси, не прийматимуть між себе з такими почестями могутні німецькі організа-

ції, не засядуть з ним при однім столі до пиру бурмистри міліонових найбагатших міст світа, — з тої простої причини, що гроші їм не імпонують і дуже добрих агітаторів вони бачили й чули вже нераз. А в особі Гетьманського Сина, шанованого на великих просторах всім племенем його, притягнуло увагу представників чужих великих сил про б у д ж е н н я в м а с а х і д е ї освободження великого народу, який складав перед їх очима докази своєї політичної зрілості. Скла-

І в тім коріниться третя велика вартість подорожі Гетьманського Сина, Данила Павловича. Вона полягає на рефлексі, який наслідки тої подорожі мусять згодом кинути між український нарід також у Старім Краю таї взагалі скрізь, де тільки живуть Українці. Інакше кажучи, третя вартість подорожі Гетьманського Сина, Данила Павловича, прийманого з пошаною українським народом за Океаном на великих просторах без різниці партій і віри, — се велика лекція, яку дала українська еміграція за морем всьому українському народові. Се розумна лекція єдності і збудування престіжу (поваги) між чужими народами. Така лекція рівнозначна з ділом, великим під оглядом внутрішньої моралі і дисципліни, під оглядом організаційним, політичним, пропагандивним. Всьо то разом складається на неоціниму кристалізацію правдивої нації, яка може мати перед собою велику будучність, як тільки витреває в тій політичній єдності і піднесеться згодом до єдності моральної...

І за всьо то від окрівавленого Старого Краю належить вдячність українській еміграції за Океаном. І та вдячність лине з України за море, з сердечним проханням: „Коли Ви там так розумно започаткували велике діло національної єдності під традиційним прапором Батьків, то закріпіть те діло в трівких українських монархістичних організаціях і дітям та внукам своїм перекажіть як найдорожчу думку свою чесну і трі в к у у ч а с т ь в тих організаціях з ціллю: побачити при Божій допомозі гідну надгороду в формі власної великої держави“.

*) Розуміється, любов до старої Батьківщини зовсім не стоїть на перешкоді вірності для нової Батьківщини. Напакі: хто не має серця для старої Батьківщини, той не буде добрим громадянином і в новій Батьківщині. Се вже давно запримітили розумні люди, що вміють дивитися на світ.

Боротьба за великі води

Про нову міжнародну ситуацію на морях і на океанах.

Нам приходилося вже зазначувати динамізм морської політики осі Берлін—Рим і її союзниці Японії, яка змагає до виразно означеної цілі. Вона зводиться: у відношенні до європейських вод — до політичного впливу на Англію шляхом стратегічної загрози обом розгалуженням її великоморського шляху і до такогож впливу на Францію шляхом загрози її поперечним середземноморським шляхам і атлантийським комунікаціям, які лучать з нею африканські колонії, щодо азійських вод — до влещення опанування Японією Китайського моря, від чого залежить успіх її експанзії в напрямі Сундайського архіпелагу, Індійського Океану й Австралії. Взаємний стратегічний і тактичний зв'язок тих держав на згаданих водах предвиджений німецько-японським договором (з 25 листопада 1936 року), який обговорює зобов'язання зберігати засаду взаємної підтримки в ім'я досягнення спільної цілі.

Суть припорошення тої засади міститься у взаємному відволіканні обома сторонами британських сил, приневолюючи їх до розпорошення і облекшуючи тим японську агресію на східних водах і німецько-італійську — на західних. Не можна замикати очей на те, що подібна тактика, нарівні з раз-у-раз зростаючою активністю морської політики трьох згаданих держав, при вмілому використанні ними елементів четвертої морської ери, вже принесла свої овочі. Коли на британських атлантийських комунікаційних шляхах покищо тільки намічується загроза отримання довкруги рога Доброї Надії, то на середземноморських шляхах вона вже створена. Панування англійської флоту тут сильно скомпромітоване. Буде ще гірше, коли осі Берлін—Рим удасться вкорінитися на Балеарських островах і на прибережжях Іспанії й еспанського Марокка. Морські бази Іспанії в Кадиксі й Картагені немовби звисали над шляхами, що переходять через Гібральтарський пролив, а сильна морська база Порт Магон на Балеарських островах контролює комунікації Гібральтар—Туніс і Гібральтар—Суєз. Коли до того додати другу морську твердиню, Цевту, що також тут знаходиться й віддалена від Гібральтару всього 14 миль, себто на віддалі артилерійського вогню, то

стане зрозумілим, чому Англія завжди намагалася поширити свій вплив на Іспанію і чому підтримування дружніх взаємин з Мадридом показувалося все незвичайно важким для кожної з трьох середземноморських держав.

В зв'язку з загальним пляном згаданої вище морської політики осі Берлін—Рим і її союзниці Японії оточення Гібральтару і захоплення у свої руки контролю над шляхом на Атлантийський Океан являється етапом, що стоїть на черзі. По думці творців сего пляну Гібральтарський пролив повинен бути злучним звеном між політикою Італії на Середземному Морі й політикою Німеччини на Атлантийському Океані. Незвичайно характеристична під сим оглядом поїздка, що її відбув фельдмаршал Бльомберг на Азорські острови. Вони, як відомо, належать до Португалії і положені напроти Гібральтару. Чи не потверджує вона вістки американського часопису („Форейн Аферс“), яка перестерігала в свій час, що саме тут, на висоті Гібральтару, Німеччина після порозуміння з Лісбоною підготує собі оперативну базу, як зрештою підготує такіж бази і на інших островах Атлантийського Океану, які належать до Португалії і лежать на шляхах до Індійського Океану (Мадейра, Зелений Ріг, Бассагос і т. д.), як і на Канарійських островах, що належать до Іспанії. На очах всього світа і в першу чергу на очах Англії відбувається тихе, але систематичне стратегічне охоплювання африканського континенту, яке скриває справжнє значіння знов висуваної Німеччиною колоніальної проблеми.

Всім відомо і воєнний досвід се виказав, що колонії щасливо розміщені на світових шляхах завжди відгравали і будуть відгравати чимраз більшу воєнну роль при здійснюванні політичних завдань, що їх намагається перевести метрополія. Природно повстають питання: Якже Англія допускає до подібної політики, яка явно загрожує її інтересам? В який спосіб розсіє вона небезпеки, що нависли і підготовляються на її життєвих шляхах? В який спосіб зі своїми 15-ма лінійними кораблями, що представляють її основну силу (з них, до речі, 12 досягнуло крайній вік), як з таким незначним числом кораблів оборонить вона свої інтереси одночасно на

трьох океанах, коли вже сама японська флотія розпоряджає 9-ма такими кораблями? Яка врешті буде її нова морська політика, коли стара показується невідстарчальною? Всі ті питання збуджують живе зацікавлення. На сю тему є праця адмірала І. А. Кононова „Володарі океанів“, в якій він присвячує окремий розділ розглядові „англійської проблеми“.

В минулому — пише адмірал — морська політика Великої Британії ґрунтувалася на рівності її флоту сумі всіх прочих флотів світа, разом узятих, що давало їй запоруку повного й абсолютного панування на всіх океанах і морях. Однак поамалу завдяки розростові європейських флотів і перехідним добам таке відношення сил почало помітно обнижуватися і при кінці XIX століття прийняло скромнішу формулу рівності двом другим по силі флотам. Та після російсько-японської війни з появою нового типу суден (дреднавтів) се відношення обнижилось ще більше, виявляючись у пропорції 1½ : 1, у відношенні до німецької флотії, як до пайсильнішої після британської флотії. Сталося се тому, що поява дреднавтів (великанських кораблів) усунула попередні типи панцирників і Англія мусіла дати до архіву всю свою величезну лінійну флоту. В обличчі нового будівництва вона опинилася в такомуж вихідному положенні як і Німеччина. Коли їй всетаки вдалося перегнати суперника, то тільки завдяки більше розвиненій сіті корабельного будівництва. Однак після світової війни і погибелі німецької флотії, коли її місце заняла флотія Злучених Держав, відношення установилося 1 : 1, бо Вашингтон предложив домагання паритету (рівності) з Лондоном, на що Лондон мусів згодитися.

Та тут ждала нова несподіванка. Зараз за Вашингтоном предложила таке саме домагання і Японія. Не одержавши на те згоди, японські делегати покинули лондонську конференцію в 1936 р. і Токіо явно взялося до здійснювання морської програми, так обчисленої, щоб до 1942 р. дігнати флоту Америки і тим самим Англії. В той спосіб поамалу, крок за кроком, в тяжких дипломатичних боях, Велика Британія продовж розмірно короткого часу тратить свою вікову гегемонію.

З сим фактом не можна не числитися. Беручи під увагу, що у висліді війни заморські посілості Англії ще побільшилися і беручи під увагу загальну міжнародну політичну кон'юнктуру, крайню

ОСИП НАЗАРУК

13)

Вражіння з Волині

Перша волинська загадка.

Інакший від інших був реферат в церковних справах, виголошений світським чоловіком, ред. Олександром Ковалевським. В часі його реферування було на самі так тихо, якби нікого на ній не було крім промовця: знак, яке заінтересування викликала сама справа. Референт цікаво представив найновішу історію православ'я в Польщі поділивши її на дві частини: до влади Пілсудського й опісля. В першій частині йшла русифікація і польонізація православ'я, в другій частині видно й інакші проблеми. В належнім погодженні православної справи на Волині є 3 труднощі: 1) ментальність державної влади, 2) ментальність православної маси і 3) ментальність духовної влади, яка цілком знаходиться на російській площині й іде шляхом національної негачії. Та коли православ'я в Польщі витримує такі труднощі і ще до того напір Унії, протестантизму і більшевизму, то се очевидна сила. В чімже ядро тої сили? Референт бачить ядро сили православ'я в національній ідеї і каже, що колиб та ідея в православ'ю зникла, то його перемоглиб сили, які на нього

напирають, себто Унія, протестантизм і більшевизм. Справа православної Церкви в Польщі це справа двох народів, українського і білоруського, а в ніякому разі не тих нечисленних Росіян, що сюди наплили. Населення очікує Краєвого Собору православної Церкви, як найвищої церковної влади. Сім літ ждали православні Польщі здійснення того, що заповідав їм лист президента РП. Великий час здійснити те, що приреклося, бо історія знає часи, коли православна Церква в Польщі була без єрархії, але не знає часів, коли та Церква була без народу. (Довго триваючі оплески, бо реферат був справді цікавий і виголосив його чоловік очевидно здібний).

При слуханні реферату Ол. Ковалевського застановлявся я над трьома моментами.

По перше над тим, що дали виголосувати такий реферат світському чоловікові. Та може і слушно зробили, бо з огляду на національну підставу (маса вірних у православній Церкві на Волині — українська) треба було критично віднести до московської верхівки православної Церкви в Польщі, а ніякому українському православному священикові не випадало так скритикувати свою духовну владу, як міг се зробити світський.

По друге вдарила мене ідеологія референта і в ній два його погляди:

а) Перший погляд Ковалевського той, що він головним ядром сили православ'я в Польщі вважає його національну ідею. Дивний погляд. Очевидно, він більше відповідає бажанню ніж дійсності, коли мати на думці свідому національну ідею. Бо в чімже властиво та національна ідея проявилася? Чи в тім, що за російських часів не було і сліду з неї? Чи в тім, що за польських часів православні духовні навіть релігію в школах викладають по польськи? Зрештою хоч плекання національної ідеї Церквою належить до добрих сторін Церкви і навіть до її обов'язків, то очевидно се не може становити ядра сили — Церкви та релігії! Так було в поганських часах тай то тільки до якоїсь міри: бо сила всякої релігії в звертанні уваги людей на Божу справу, а не передовсім на земні справи, хоч і від сих справ Церква не повинна і не може стояти зовсім осторонь.

б) А другий погляд референта, який мене вразив, се признание Краєвому Соборові найвищої влади в Церкві. Господи, тож то хаос бувби, якби так дійсно було! І тому, хоч яка мені дорога у-

¹⁾ Гл. про те дуже цікаву статтю такого знавця православ'я й особливо відносно на Волині як о. протоєрея Петра Табінського п. з. „Українське національне відродження і православне духовенство“ в „Альманаху Нового Часу“ на 1938 рік, на ст. 72 — 79.

тривожну, завдання морської політики Англії під оглядом запевнення безпеки колоніям і непереривності комунікацій стало незвичайно складне. І се й інше вимагає готовності сильних лінійних ескадр одночасно на Океанах Атлантийським та Індійським. Правда, на морях, як нпр. на Північному і на Середземному, над якими панування перейшло в руки підводних і воздушних сил, такі ескадри вже непотрібні: технічний поступ тих сил відштовхнув лінійні ескадри від метрополій на океанські простори, де тільки ще й можна уявити собі лінійні бої — між флотами, Японії й Америки на Тихому Океані, Англії і Америки на Атлантийському й Англії та Японії на Індійському. З одної сторони се немовби влекшувало завдання британської флотії спроможністю вилучення лінійних ескадр з морей Північного і Середземного та розділення всієї флотії між океанами Атлантийським і Індійським — та з другої сторони висувалася різке питання: як в такому випадку охоронити метрополію та як оборонити свої інтереси на Середземному Морі, куди виходять найважливіші жерела нафти і де є такі позиції як Єгипет, Суєз і Палестина!

І ми бачимо, який натиск іде на те море і які труднощі там повстають. Зрештою, не менший натиск іде і на Північне Море. Підводне і воздушне будівництво Німеччини (спеціальний тоннаж її підводних суден і їх численність!) не залишає сумнівів, що стратегічна ціль того будівництва має завжди на оці той же спільний плян потрібного союзу, спрямований до переведення на випадок війни повної й абсолютної блокади Англії та позбавлення її всяких живих зв'язків з зовнішнім світом. Та се тільки одна сторона справи. Сьогодні інтересує нас головню „океанська сторона“ і коли ми торкнулися „морської сторони“, то тільки на те, щоб підкреслити труднощі „океанської“.

На чім полягають ті труднощі? Головна трудність в тому, що одинокий після середземноморського шлях, який ще лишився в посіданні Англії, лучить метрополію з Індійським океаном довкруги рога Доброї Надії. Отворіть собі атлас на карті Африки. Тут, на атлантийському побережжі того континенту, недалеко рога Доброї Надії, побачите португальську колонію Анголю. Слід уважати, що та колонія не є більше в посіданні Португалії, бо після інформацій заграничної морської преси Німеччина виарендувала її на 99 літ. Стратегічне

значіння такої аренди полягає на тім, що котрабудь з трьох пристаней тої колонії може бути замінена на недоступну німецьку твердиню з воздушною і підводною базою.

Беручи під увагу, що для обслуги Британської імперії переїздить через Середземне Море щоденно майже 3.000 кораблів і що на випадок війни внаслідок замкнення середземноморського басейну вся ця маса буде перекинена на шлях довкруги рога Доброї Надії; беручи під увагу, що плавання купецьких суден від того рога до Англії триває бодай місяць, що означає величезне ризико зустрічі з підводними піратами; беручи вкінці під увагу, що підчас великої війни німецькі підводні судна, які в не одному уступали сучасним, затопили 33% британського торговельного тоннажу, беручи всьо то під увагу, — легко собі представити, яку загрозу для морської торгівлі Англії представляють найновіші універсальні підводні пірати, спомогані гидравіонами (водними літаками)! Вони мають величезний засяг ділання (до 20.000 миль) і спираються на сильну базу, положену на вільному океані. Англія не може спрямовувати потрібний їй привіз довкруги цілої земної кулі. Та і такий шлях не охоронить перед ризиком, притім зовсім неминучим, коли Німеччині вдасться створити намічену нею сітку баз на Азорах, Мадейрі, Канарійських й інших островах. Вже не говоримо про ті німецькі підводні судна, що будуть блокувати саму Англію і про ті італійські та японські підводні кружляки, що будуть вартувати на Індійському Океані і при виході на Великий Океан.

Припустім, що німецько-італійсько-японському блоку вдалося перевести в діло всі свої попередні стратегічні пляни, тобто створити всі ті сили і всі ті бази, що ми про них висше говорили. Припустім, що португальська пристань Анголі Сан Паулю де Люанде перемінилася в недоступну німецьку базу підводних піратів, яка перетяла британський імперіальний шлях довкруги рога Доброї Надії. Що ж мусить тоді підприняти англійська флотія?

Вона повинна знищити ту базу як найгірніше осине гніздо.

Ніякому т. зв. „бідному народові“ ніхто в світі постійно не позичає газет. Бо навіть найбідніших 10 людей може зложитися на часопис. А не хочуть, то нічого не осягнуть постійним випозичуванням, опріч повної деморалізації („Преса“, ст. 177).

країнська національна ідея і хоч як мені прикро дивитися на польонізування чи русифікування кожної української Церкви, то таки признаю слушність московському православному митрополитові Діонізієві, коли він боїться Краєвого Собору як найвисшої влади в Церкві й не хоче його, бо такий Собор як найвисша церковна влада сеж петрифікація і легалізація хаосу в Церкві!

По третє, що мене найбільше застановило, се був тон референта: він був дуже культурний у відношенні до Єрархії православної Церкви. І був той тон таким, мимотого, що референт уважає верхівку православної Церкви в Польщі не українською і навіть ворожою українській національній ідеї, що підчеркував доволі виразно. Я пригадав собі напади Українців на українських греко-католиків в українській галицькій пресі, огидні тоном і змістом напади, яких не уникнув буквально ніодин греко-католик. Владика. І порівняв я ті напади з оглядною в тоні критикою православного Українця в відношенні до православного митрополита, який до того Москаль з походження і вводить в Церкву польські богослуження та науку релігії в польській мові... І не міг я вийти зі здивування. Тимбільше, що ліберальне відношення до всякої релігії в галицьких критиків зовсім не інакше як у волинських, бо вся

українська інтелігенція має з малими винятками під тим оглядом однаковий світогляд — від Кавказу по Сян і Попрад! Отже де шукати причин важної різниці в тоні критики? Бо се не одинична поява. Тут річ не в однім тільки рефераті п. Ол. Ковалевського, а в тоні всіх публичних виступів української інтелігенції в обидвох Церквах!

І се було для мене першою загадкою на сім цікавим зїзді за сокальським кордоном, — назву її для короткості „першою волинською загадкою“. Річ ясна, що розв'язка сеї загадки важна для пояснення психології всієї української інтелігенції, себто важна для будучности всієї української нації.

Не дивота, що моя думка зачала битися як риба об лід, шукаючи розв'язки тої загадки. Я оглядав цілу салю так докладно, якби очі могли вишукати потрібну мені розв'язку.

Ніщо не приходило до голови в тій справі, крім „Памятников отреченной русской литературы“ і в них „Хождение отца нашего Изосима“ та в пізнішій редакції „Житіє и жизнь отца нашего Зосимы како ходи в Рахмани“.

„Во дни оны бѣ человекъ въ пустыни именемъ изосма и человекъ праведенъ иже не вкуси хлѣба ни вина дний М (40) ношни М (40)... Далі вже він сам оповідає: Идя идохъ дний М (40) изне-

Та, питаємо, якоїж флотії треба для тої операції, коли та база буде узброєна, скажім, в трицять 15-цалевих морських гармат? А таке узброєння зовсім можливе. Тим більше, що вартість його не перевищає вартости одного дреднаута, яких Німеччина покищо не потребує. З обчислення, що під оглядом цільности стріляння кожда морська гармата, уставлена на суші, десять разів сильніша від такої самої гармати, уставленої на кораблі, прибережна батарея з двох 15-цалевих гармат відповідає щодо сили одному дреднауту. Тим самим для зрівняння сил треба лінійної флотії з 15-ти дреднаутів! Та се тільки для зрівняння, а на те, щоб розбити твердиню, треба надати їй сил. А се значить, що ніяка флотія на світі не всміє упоратися з таким завданням.

Положення ускладниться ще тим, що по тамтій стороні Індійського океану знайдеться ворожа Англії японська воєнна флотія, сперта на Китайське море і загрожуватиме Індії, Сунайському архіпелагові та Австралії.

Коли Англія вишле до Сінгапуру 50% своєї флотії і коли Франція згодиться відслонити своє атлантийське побережжя і прилучити всі свої 8 дреднаутів (з яких 7 вже перестарілих) до англійської ескадри, яка оперуватиме проти Анголі (що мало правдоподібно). — то що тоді станеться? Проти 9 японських дреднаутів буде ділати 8 англійських, а проти німецьких атлантийських баз 15 англійсько-французьких. Правда, воєнні ділання проти японської флотії будуть в деякій мірі влекшені невинітним стратегічним положенням останньої внаслідок її віддалення від своїх основних баз, та всетаки і тут і там витвориться непевне положення, а в часі війни всяка непевність межує з небезпекою.

Якіж з сего висновки витягнути? В боротьбі за океані головні сили британської флотії повинні бути вислані з Англії і зосереджені десь коло рога Доброї Надії, де треба збудувати другий Сінгапур. Між тими двома Сінгапурами повинна бути поділена британська лінійна флотія, значно скріплена і відновлена.

Ось головні висновки автора „Володарів океанів“. До них можна додати те, що у свій час писав ген. Н. Н. Головін: Британська імперія повинна перетворитися в імперію Індійського океану, а сам той океан повинен перемінитися в центральне укріплене місце розвивання її морських, сухопутних і воздушних сил.

А. Лукін.

може духъ мой и сокрушися тѣло мое и помолися Г'у Б'у Г (3 рази). Жды и се зверъ приде ис пустыни именемъ вельблудъ и преклони колѣни свои и взятъ мя на хребетъ свои и шедъ по пустыни и положи мя на мѣстѣ страшнѣ и бже ту множество звѣрни лютыхъ рыкаючи. И видивъ смръть и убояхся и молитву сотворихъ къ Богу и бѣ на мѣстѣ томъ трусь великъ... и възни река глаголющи „не можеше проити сквозѣ мя“... и азъ възрѣвъ и видѣхъ стѣну облачну отъ земля до небеси. и рекъ ми облакъ: „Зосима, человекъ, сквозѣ мя не проходитъ ни птица отъ мира сего, ни духъ вѣтрень, ни солнце, ни пребавитель дьяволъ отъ суетного мира никтоже можетъ проити сквозѣ мя“. азъ же дивихся о гласѣ томъ глаголюще ми вся толко молящомся и се два древа възрастота отъ земля... възвысився едино древо иже на сеи странѣ рѣки и взятъ мя на верхъ свои и възвышся зѣло и преклонися до средѣ рѣки и другое древо (а ті дерева були „исполнены доброухания“) і взятъ мя на верхъ свои и преклонися постави мя на земли“...

Так, „не можеші пройти сквозь мя!“ Се мене внутрі так упокорювало, що мені аж дивно було. Я постановив за всяку ціну знайти розв'язку тої волинської загадки, все одно якими способами. Як я її шукав і знайшов, оповім згодом. (Д.б.).

В еденськiм городі

3 приводу 20-ліття соціалістичної держави.

Хто не пам'ятає, що обіцявали народам соціалісти і більшовики, коли ще не були при владі і коли обіймали владу! Коротко кажучи, обіцяли і прирікали, що переіменують землю в еденський садгород, у правдивий рай на землі. І навіть не багато за те хотіли: вже провідник соц.-демократів Бебель зібрав в кількох словах те, чого зі становища того рода соціалістів треба до щастливості народів на землі: мовляв, „оставмо без завити небо воробцям“, позбудьмося віри в Бога, бо вона найбільш реакційна підпора капіталізму, а тоді легко збудуємо всім щастя і повождення в еденськiм городі, який настане на місце капіталістичного пекла.

Ну і Бог допустив той допуст на людей, що поклонники нової віри захопили владу в найбільшій суцільній державі, яку коли небудь бачила історія людства. І не лише допустив, але спокійно 20 літ дивився на творення більшовицького раю. А тепер час оглянути „успіхи“ соціалістичного „будівництва без Бога і попа“. Передовсім більшовики нищили всяку віру в Бога, всяку релігію та церковну організацію. Двадцять літ нищили, маючи повну й абсолютну владу в руках. Та не могли знищити того, що до життя народів конче потрібне. Отже якраз у 20-ліття своєї влади приготують ось який новий напір на те, чого ще не знищили:

1. В цілім СССР мають бути уряджені спеціальні місяці для ширення безбожності при допомозі 15.000 безбожних агітаторів.

2. Музеї безбожництва мають одержати нове урядження.

3. До організацій безбожників мають позискати найменше чверть мільйона нової молоді.

4. Команданти всіх військових гарнізонів мають відтепер обов'язково брати участь у протирел. маніфестаціях.

5. Держава з податків і партія з вкладок мають піднести бюджет організації безбожників, даючи на ширення безбожництва 26.200.000 рублів річно.

6. Народний комісаріат освіти заарядив, щоб у кожній народній (вселюдній) школі призначено дві години тижнево на протирелігійну пропаганду між дітьми. Дітям, які не схочуть ходити на ті години, мається загрозити відібранням можливості продовжувати науку свого звання.

7. В середніх і високих школах мають бути уряджені спеціальні протирелігійні курси. У военній академії сам Димітроф (відомий балканський авантюрист, одна з найважливіших тепер особистостей III Інтернаціоналу) зголосився до викладів безбожництва.

8. Особливо в червоній армії має бути знищений всякий слід релігійності. В тій цілі сам головний генерал червоної армії, маршал Ворошилов, пише брошуру п. з. „Червона армія і попи“. Та брошура вийде в дев'ятьох мільйонах примірників і будуть її „забезпечно“ роздавати солдатам і їх родинам.

9. Радіо і грамофонові плити будуть ужиті до поборювання релігії ще в більшій мірі ніж досі. В Москві вже фабрикують такі плити, що по одним боці матимуть музичну продукцію, а по другим промову якогось безбожника.

10. Рік 1938 на бажання безбожників має одержати ім'я „Року рішучого в боротьбі з релігією“. В сім році мають бути випробовані всякі способи боротьби в найвищій мірі, щоб тільки винищити в народі віру в Бога і всяку релігію.

Се щодо країв і народів, яким доведеться потрапити в „еденський город більшовизму“. Але товариші не забули й про допомогу для заграничних безбожників. Доси висилали їм з Москви по 800.000 р. на ширення безбожництва, а відтепер висилатимуть по 1,300.000 рублів. Крім

того оповіщено, що ніякий заграничний технічний „спец“ не одержить праці в СССР, поки на письмі не зобов'яжеться, що приїхавши до СССР не буде належати до ніякої віроісповідної громади і не буде давати ніяких жертв на віроісповідні цілі.

Річ ясна, що безбожницький рух не міг виказатися досі великими успіхами в боротьбі з релігією, коли треба аж таких надзвичайних зусиль, получених з надзвичайними коштами, щоб далі поборювати релігію в народі. Шкоди з того скріпленого поборювання релігії будуть великі, але своєї цілі більшовики розуміється не досягнуть і релігії в народі не знищать.

Чим більше працюватимуть над винищенням релігії в масах, тим скорше розложать основи свого власного змагання до „щастя на сім світі“, поза яким вони не бачать нічого більше. Бо релігія впливає благородно і здорово на всю життя до господарського включно. Коли релігію знищать або ослаблять, тоді зникає радість з життя, совісність з людського поведіння, почуття права і порядку, — словом зникають всі передумови доброго налагодження туземного життя.

Так і діється на наших очах в Світах (та в інших краях, що під інакшими кличками заводять совітську систему). Все, чим Світи чваняться в своїй пропаганді, сперте на повній неправді або на переборщенні. Зачинають се признавати навіть самі більшовики. І так їх орган „Правда“ з 14. II. 1937 р. пише:

Чванливість надається тільки до того, щоб спараліжувати наші сили... І так робітники з „Красного Пролетарія“ так чваняться своєю токарнею, якби вони винайшли „Камінь мудрих“. А правда виглядає так, що се вже не є ніякою тайною, що та токарня під не одним оглядом гірша від американських токарень... Фабрика машин в Горлівці робить тепер центрифугальні помпи. Коефіцієнт їх ужитковості вносить 50%, а кое-

ВАСИЛЬ ЛІМНИЧЕНКО

Упала тінь

Навперейми ввхався білий сніг
Підмітуваний вітром, наче пух,
І падав, метаний, лип до доріг,
Чіплявся брів, облич, студених рук.
А святвечірний, буйний вихорець
Стригунчиком долини облетів
Йі нараз — немов поконаний борець —
Ушух, замовк, знемогами стремтів.

Впав на хітон з жевріючих іскор,
На білу грань сніжистих накривав,
Бо з чужини, ген, ізза семих гор
Ішов до нас шаліючий Вандал.

Ішов у край, в яким колядники
Не занехали ще своїх коляд,
Хоч надійшли страшні часи й роки
Без сонця, без надії, без баляд.

Ішов у села без живих потіх,
Де лазар біля лазаря лежить,
Ішов туди, де завірає сміх,
Що на журбу крізь радість глядить.

І на хітон з іскристого жевра,
На мерехтливій шовк сніжинки
Упала тінь, немов важка жура
Стривожених, заплаканих жінок.

Упала тінь... бо йшов страшний Вандал,
Ніс білу смерть, ішов модерний кат...
В руках тримав скривавлений кинджал
Для материнських лон, на немовлят...

Упала тінь... і вмовкла коляда,
А святвечірній настрій тихо зник,
Лиш заговтіла в полонках вода
І згомонів знад річки хижий крик.

...А в далинах замаячила стать
З дитинкою на стомленій руці,
При ній жіночі лицарі стоять,
Ці, що жили в середньому віці...
І десь зпід стріх, мов здавлений рефрен,
Злунав несмілий голос коляди
Про те, що ми йдемо у Вифлієм,
Де Мати Сина у ясла кладе...

фіцієнт ужитковості таких заграничних помп вносить 75%... Німецькі сконники (молоти до скопування заліза) точно два рази кращі ніж сконники совітської фабрики „Пневматика“ в Ленінграді...

А в ч. з 27. II. 1937 та сама „Правда“ пише: Місто Кіпрі все було осередком витворювання обуви. Тепер той проміс надзвичайно впав...

І таке діється майже у всіх областях совітської промисловості. Нпр. в електричній промислі треба що року давати поверх третини нових машин і апаратів, бо й інженіри і робітники не мають потрібного фахового знання і тому так скоро нищать дорогі машини. Всюди видно недбальство і кепиську організацію, корупцію і бюрократизм. „Правда“ пише, що тільки в однім 1935 році і тільки в 35 сконтованих совітських підприємствах спроневерено 107 мільйонів рублів, а в перших трох місяцях 1937 року відкрито на 35 мільйонів рублів дефвдацій. А до якого неймовірного неладу доводить соціалістичний бюрократизм, свідчить нпр. такий цікавий і смішний факт: у славній кураційній місті Кисловодську не можна місяцями дістати ярини, хоч та місцевість від давних давен оточена прекрасними яринними городами. Чому? Бо колись самостійних селян і огородників, які прегарно заосмотрювали всіх у ярину, сколективізували і так ними „знаменито“ управляють огородини, що ярини взагалі нема. А доктрина каже, що при колективізації продукція повинна збільшитися. Колиж та продукція не тільки не збільшилася, але взагалі перестала існувати, не було йшого виходу, як зарядити присилання ярини з огорідів віддалених на пів тисячки км. від Кисловодська. Супроти такої господарки стає ясно, як там можуть мільйони людей вигибати від голоду. „Сондей Кроникл“ з 15. XI. 1937 р. звідомляє, що вже самі комуністи признають, що тільки в р. 1932/3 вигинуло з голоду на Україні, на Кавказі та в Центральній Азії коло сім мільйонів людей. А в тім році голод не був найстрашніший.

Тай самим більшовикам не живеться там солодко, а певно гірше, ніж жилося революціонерам за царського режиму. Вже тому, що ні оден з них не певний власного життя. Сталін винищує всіх, що знали про неприхильне відношення Леніна до нього. Першого прогнав Троцького, потому вже розстрілював або сажав у тюрму: так розстріляв Каменева, Зіновєва, Смірнова, Тухачевського і багато багато інших визначних діячів більшовизму, Рикова, Бухаріна, Радека, Сокольнікова і безліч інших держити у тюрмах і концентраційних таборах, Йоффе, Томський і інші приятелі та близькі співробітники Леніна зі страху перед переслідуваннями і тортурами скінчили самогубством, Чічерін, довголітний шеф заграничної політики більшовиків, позбавлений всякого заняття, скінчив життя дослівно в крайній нужді. Недавно усунуено останнього члена старої гвардії більшовизму, комісаря народної освіти Бубнова, за „нездібність і шкідливу роботу“. Зрештою так винищується там не тільки старих більшовиків, що знали Леніна, але навіть тих, що з якої небудь причини попадуть в підозріння в чім небудь. Винищується їх без доказів. І так робиться не лише з інтелігентами. „Сондей Кроникл“ пише, що за правління Сталіна винищено коло мільйона селянських родин, то значить найменше п'ять мільйонів селянського населення. В концентраційних таборах ГПУ мучаться мільйони невинних. Ніяка заслуга, ніяка наука не забезпечує перед розстрілом. Нпр. в однім тільки 1930 р. розстріляно без ніякого суду 48 професорів університету під загальним закидом саботажу в області средств поживи... В р. 1933 така сама доля стрінула 35 фахівців з одного тільки міністерства рільництва... А тепер розстріли відбуваються масово.

Так виглядає життя в „еденськiм городі“, який більшовики обіцяли створити.

За Леоном Шпренгером у „Шен. Цук.“ з 28. XI. 1937 подав А. Ч.

Як подорожують володарі

Алярм в гостинницях.

— Прошу панства згодитися на заміну кімнат.

Коли чемний шеф великої гостинниці звертається з таким проханням до деяких гостей, се безсумнівний доказ, що повідомлено його про задуманий приїзд славної особистості. Поліція заповняє в таких випадках для себе кімнати, що межують з апартаментами, де має замешкати король або диктатор. Опорожнюється також кімнати, положені поверх вище і поверх нижче. Люди в скромній одежі, що не звертає уваги, обстукують стіни, переглядають совісно всі закамарки й основно слідкують за службою, якої склад звичайно побільшується о кількох переодягнених агентів поліції, що мають безпосередньо дбати про безпеку високого гостя.

Усміхнені ангели-хоронителі.

Ті середники осторожності ніяк не виключають можливості замаху. Тому усміхнені агенти удають членів прибічної сторожі та не відступають ні на крок володаря, що приїхав з візитою. Від хвили, коли переїздить границю або висідає з літака, чуйна сторожа не спускає з нього ока. Найчастіше такий володар привозить з собою власну поліцію. Гітлерові нпр. товаришило під час його подорожі до Венеції 60 членів С.С. (Шуц Штафель, охоронна сторожа), а румунського короля Карла пильнувало в часі його останньої візити в Лондоні не менше ніж 200 представників румунської поліції.

Бездротний телеграф попереджує замах.

Приготування до охорони високих гостей роблять вже довго перед їх приїздом. Велику роль відіграє тут бездротний телеграф. Поліція даного краю є в безпосередньому зв'язку з міжнародною радіевою поліцією, яка має свій осідок у Відні, й одержує від неї інформації про місце часового побуту політичних ворогів того володаря, що приїздить з візитою. Точні вказівки про охорону високих політичних гостей містить т. зв. „Червона книга“ французької тайної поліції, яка служить віддавна взором для служби безпеки всіх держав. „Червона книга“ подає передовсім вказівки про охорону дороги, якою приїздить гість. Коли в 1904 р. російська царська пара їхала до Франції, розставлено на цілій довжині дороги французької території, яка має коло 300 км., жовнів у відступах що десять метрів. Тепер охорона обмежується до скріпленої контролі залізничного шляху, охороняючи одночасно кожний вагон спеціальною службою безпеки.

Панцирні авта без ступнів.

Коли гість приїздить літаком, висилається йому назустріч боеві літаки, готові стріляти до кожного воздушного ворога, що наблизився. Коли переїхав вже дорогу між двома шпалрами сторожі та сів до авта, ступні авта всуваються вгору. Сей спосіб осторожності примінюється від часу марсильського замаху, де убийник стріляв до югославянського короля зі ступня авта. Порядок переїзду через місто також усталений. Перше їде швидко відкрите авто, промощуючи шлях на закрутах, які авто, що везе гостя, переїздить в скорому темпі, бо закрути особливо небезпечні. Відтак у відступі п'ятих метрів їдуть три мотоцикли, а в віддалі п'ятих метрів за ними їде опанцирене авто гостей, конвоюване вісьмома мотоциклістами. Третє авто замикає похід.

Відраза до заграниці.

Високий гість не робить ні кроку без сторожі. З того приводу багато володарів і членів королівських домів воліє подорожувати „інкогніто“. Сей спосіб подорожування не вкладає на чужі

держави ніяких обов'язків. Переважно однак „тотальні“ володарі резигнують з подорожі за границю.

Муссоліні за 15 літ свого правління покинув границі Італії тільки два рази, виїжджаючи до недалекого Льокарна і до Німеччини. Сталін від 1917 року не рухається з краю, а Гітлер від часу обняття правління відбув тільки одну подорож до Венеції. Подорожі керівників держав пошукані з великими видатками і з не меншою небезпекою. Однак всі середники осторожності ніщо супроти охорони, яку може запевнити... любов народу.

В подорожі до Берліна товаришила Муссолінієві його прибічна гвардія, яку він назвав „Мої мушкетери“. Від часу походу на Рим в році 1922 дванадцять людей береже Іль Дуче днями і ночами. Обличчя їх відомі широким верствам зі світлин, але навіть найвищі фашистські достойники не знають, як вони називаються. Називають їх коротко „глі-янджелі“ — ангели. На їх вибір не мала впливу фізична сила, але особиста симпатія вождя. Чотири се його товариші з часів військової служби, один його близький кривняк. Найстарший з „ангелів“ має поверх 50 літ. Іль Дуче предложено, щоб у подорожі до Німеччини заступив його хтось молодший, але вождь відповів: — Бажаю мати довкола

себе моїх вибраних приятелів. Потребую їх тепер більше ніж колинебудь. До нових людей я не мавби такого довіря.

Репортер англійського часопису „Сондей Рефері“ ствердив, що прибічна сторожа товаришить Дуче під час інтерв'ю, які він дає в славній салі мап у Венецькій Палаті. Репортер наглим рухом хотів стерти зі стола дрібку попелу з папіроски, коли нагло побачив з обох боків Муссолінія двох озброєних, які вирости мов зіпд землі. Вони стояли правдоподібно за фіранками і слідили кожний рух чужого.

Муссоліні, який не укриває того, що він забобонний, оповідав недавно на дипломатичнім прийнятті, як прочуття одного з його „ангелів“ виратувало його перед замахом. Сей чоловік прийшов раз до Муссолінія коротко перед його виїздом і повідомив його, що згубив десь рукавичку і бачить в тому злий знак. Муссоліні відкликав заповіджену промову. Ще того самого дня знайдено під трибуною, з якої мав промовляти, пекельну машину, що її помістили там вороги Муссолінія, мимо всіх способів осторожності поліції. Відповідальну службу прибічної сторожі оплачують дуже високо. Місячна винагорода кожного зі сторожів стоїть на другому місці в скалі урядничих заробітків. Моглиб вони одержувати багато більше, коли згодились на предложення пресового концерту Грета, який давав їм величезні суми за репортаж: „Як бережемо Муссолінія?“

Найсмішніша історія

з часів найстрашнішої війни.

Американська преса пише, що виставляють на ліценцію „славний“ і всім знаний „Корабель Мира“, який літ тому 22 їхало з Америки до Європи 45 амер. фантастично-пацифістів під проводом Форда годити Європу по першій році війни. З того приводу преса розписується, „як то властиво було“. Отже найпопулярнішою жінкою в Америці була тоді Мері Солдней, голосна пацифістка, звана іронічно „ангелом мира“. Вона замовила мільярдеру Форда купити спеціальний корабель „Оскар II“ і запросити найвишараніших людей Америки, щоб виїхали ним до Європи, запросили на спільну нараду міністрів загр. справ воюючих держав — і погодили їх. Всі розважні ділячі Америки, бачучи повну безглядність того підприємства, відмовилися від участі в ньому. Навіть тодішній президент Америки Вільсон, воплощення всіх ілюзій і наївностей на фотелі володаря наймогутнішої з республік, висказався з недовіром про те підприємство. Але екзальтована Мері Солдней уперлася і поставила на своїм: мільярдер Форд і інші фантасти, зрештою люди доброї волі, такі виїхали до Європи „Кораблем Мира“. Між ними був і голосний письменник Ултон Сіклер. Корабель був обильно заоснащений в пальми, олівні галузки, подобі ангелів, що дули в великі труби, в живі й гіпсові голуби, в білі хоруговки і прапори та транспаренти з надписами: „Прощ з війною!“ і т. п. Мільярдер Форд грошей мав до схочу і замовив ще 15 — 20 ангелів з місяжними трубами та позавнами не значило для нього нічого. Всіх фантастів було на тім кораблі 45, розуміється крім служби. Корабель вплив — і вже в парі годин опісля зачалася пла-

стива коміка. Почалася вона від самозрозумілої дискусії між пацифістами про те, як вони мають годити представників розсварених держав. Слово по слові — дійшло між пацифістами до таких сварок, що управа кухні, зрештою прекрасно заоснащеною Фордом, боялася вислати до Італії порцелянову масивну посудину з харчами, щоб пацифісти не порозбивали собі голови і не зніщили дорогої правдивої порцеляни. Що се не були безпідставні побоювання, видно з такого факту: Коли на океані корабель „Лінкольн“ минався з „Кораблем Мира“, зауважили моряки й офіцери з „Лінкольна“, як на покладі „Корабля Мира“ мужички атакуються взаємно пожами і навіть стріляють... Думаючи, що на перепливаючій кораблі вибух бунт матролів, капітан „Лінкольна“ запитав власника „Корабля Мира“, чи не потребує помочи. Якеж було його здивування, коли сам Генри Форд відповів йому, що се не бунт, але приятелі мира так енергійно переконують себе, що кожний з них має слушні погляди на мир... В Америці не було тоді чоловіка, який не знавби докладно про виїзд „Корабля Мира“ і заміри його зрештою благородних пасажирів. Отже і капітан „Лінкольна“ докладно знав про те, в чім річ...

Серед таких настроїв доплив „Корабель Мира“ до місця свого призначення, до норвежської пристані і столиці Христіанії (Осльо). Але Форд мав уже досить тої забави: він просто лишив на березі інших фантастів, а сам підплив назад до Америки. Так скінчилася славна поїздка амер. пацифістів до Європи в листопаді 1915 р.

Що буде в 1938 році?...

Французький астролог, драматург і письменник Габріель Траріє д'Ермон предсказує на 1938 р. ось що: Війни напевно не буде, та міщанство і середний стан ще більше підупадають. Муссоліні, Гітлер, Франко і Русвелт скріплять свої становища. У Франції прийде знов до влади Леон Блюм, та не надовго. По нм наступить диктатура, скорше лівичі як правиці. Можливе, що комуністичного провідника Тореса стріне доля Дантона. В усякому разі республіканський режим Франції не переживе 1941 р., але й дикта-

тура, яка по нм наступить, буде тільки переходовим устроєм до остаточної форми правління. — Предсказання п. Траріє збігаються на сій точці з поглядами Фервана, який на 1944 рік предсказав відновлення французького королівства. — Одна Француженка, відома з того, що декотрі з її предсказань в попередніх літах здійснилися, передбачує смерть багатьох політичних провідників, міністрів, коронованих голов і т. п. Всі ті випадки смерті, яким будуть товаришити революції, зростатимуть щораз більше аж до 1944 р. А тоді настане „великий монарх“ і злучить під своєю булавою половину Європи. Він володітиме тільки один рік, та перед смертю назначить свого наслідника. Від 1938 р. почнеться серія елементарних катастроф. Вибухне вулкан Везувій, половина Японії затоне в морі, повстануть нові острови на всіх морях, навіть коло Парижа утворяться два вулкани!...

Мрозоль „Гонсеці“

Оригінальна мазь Мрозоль „Гонсецького“ з успіхом усуває зачервонілі місця, пухлину і знаменито лічить рани та веди, які повстали ВНАСЛІДОК ВІДМОРОЖЕННЯ.

УНІЯ І РОСІЯ

Як Росія знищила Унію на Волині і на Поліссі та насадила там православ'я.

Як свідчить історія, найбільшим і найзавзятішим ворогом Унії була й є Москва згідно Росії. Вона нищила і нищить Унію завжди і всюди. Вона нищила Унію від першої хвили її появи і нищить її аж по наші часи. Вона нищила Унію не тільки в себе, на Московщині згл. в Росії, але й поза своїми границями. Зокрема Москва згл. Росія знищила Унію на Україні, між ін. також на Волині і на Холмщині.

Нищити Унію на Україні, зокрема на Волині і на Холмщині, почала Москва згл. Росія ще за старої Польщі, до якої тоді належала Україна.

Вже Унію, яку заключив у Флоренції в 1438 р. київський і всієї Руси митрополит Ізидор, зустріла Москва крайню ворожо. Вона не дозволила митр. Ізидорові, що був також митрополитом і для Московщини, ширити в Московщині заключену ним Унію. З причини крайню ворожого становища Москви супроти Унії митр. Ізидор мусів покинути Москву і схоронитися до Києва, звідки виїхав опісля до Риму.

Не допустивши до насадження Ізидорової Унії в себе, Москва постановила знищити її також на Україні. Се їй вдалося досягнути щойно на початку 16-го століття, коли помер київський митрополит Йосиф II Солтан (†1517), ревний сторонник і пропагатор Унії на Україні. Тоді московський цар Василь III через свою дочку Олену, вдову по вел. кн. литовським й опісля королю польським Олександрі, посадив на київський митрополичий престол явного і рішучого ворога Унії Іоану II (1519). Від того митрополита запанувало на Україні знов православ'я аж до 1596 року, коли тодішній київський митроп. Михайло Рагоза разом з волинськими єпископами: володимирським Іпатієм Потієм і луцьким Кирилом Терлецьким на соборі у Берестю знов привернули Унію на Україні.

Також Потієву Унію зустріла Москва крайню ворожо. Та ворожість виявлялася зпочатку, коли Польща була ще сильніша, тільки посередно, через матеріальне підтримування православ'я на Україні та підбурювання православних проти уніятів. Колиж Польща в другій половині 18 століття головню внаслідок короткозорної політики супроти України зовсім ослабла, Москва виявляє свою во-

рожість до Унії на Україні також безпосередно, вимушуючи на Польщі акти, які мали на цілі скріпити православ'я і знищити Унію.

Таким актом був нпр. договір між Польщею і Росією з дня 24 лютого 1768 р. в справі т. зв. диссидентів себто православних і протестантів. В тім договорі Росія вимогла від Польщі, що Польща не тільки признала православним рівноправність з католиками, але зобов'язалася привернути православ'ю його стан, який воно мало в 1686 р. А се значило, що православ'ю мали бути видані всі ті дієцезії і церкви на Україні і Білій Русі, що до 1686 р. були православні і після того року прийняли Унію. До тих дієцезій належали між ін. зєдинені вже дієцезії львівська, перемиська і луцька (се остання в 2-гій половині 17 століття відпала була від Унії, але з початком 18-го століття знов повернула до неї).

Одначе цариця Катерина не вдоволася дипломатичним актом з 1768 р. Предвиджуючи, що виконання постанов того договору викличе серед сторонників Унії острій спротив, цариця заздалегідь оглянулася за іншими способами, якими досягнула б намінену ціль. Вона через своїх агентів підбурила православних проти католиків і уніятів та вчинила уніятам криваву масакру, відому в історії під назвою „гайдамаччини“ й „уманської різни“.

„Не можна вказати, звідм'яв про ту різню апостольський нунцій до Риму, в яких часах зроблено тільки жорстокостей, як тоді, коли гайдамаки й інші розбішники (1768) спустошили Україну: підчас того згинуло до 40.000 людей. Можна було бачити тільки знищені монастирі, спалені села, пустарі і групи. Там було около 1900 парохіяльних церков, що належали до уніятського митрополита, вся Україна визнавала Унію, і тільки 15 до 20 церков було схизматичних, що належали до дієцезії переяславського єпископа по тамтін боці Дніпра. Революція 1768 р. позбавила велике число церков їх пастирів, яких гайдамаки повбивали або прогнали а переяславський (православний) єпископ використав ту нагоду, щоб на їх місця посадити своїх людей. Коли привернено спокій і втікачі могли вернутися, то в своїх домах застали гостей, які не пускали їх до хат, а російські війська помагали інтрузам. Зі всіми уніятами обходилися як з ворогами, їх били, вязали, кидали до тюрем та проганяли з їх власних домів.“

Як відомо з історії, цариця Катерина після того, як гайдамаки виконали згадане вище кайнове діло на Україні, таксамо жорстоко зліквідувала також їх...

Так Росія нищила Унію на україн-

ських землях, що тоді ще належали до Польщі. Тому не дивно, що коли по упадку старої Польщі ті українські землі опинилися в границях Росії, Росія негайно взялася донищувати на них Унію.

Сталося се після 2-го і 3-го поділу Польщі в рр. 1793 і 1795.

Вправді вже підчас 1-шого поділу Польщі, коли до Росії перейшла тільки частина білоруських земель з одною уніятською архидієцезією полоцькою, Росія в договорі з Польщею з 18 вересня 1773 р. загарантувала Унії ненарушимість і свободу. Не зважаючи на се, цариця Катерина видала незабаром указ, що „коли в якій уніятській громаді забракне або умре парох, то належить запитати громаду, якого віроісповідання священника вона бажає, щоб компетентна влада надала їй священника того віроісповідання, якого вона собі бажає...“ І питали в громадах не населення, але громадське начальство, яке всюди російський уряд настановляв з православних і котре всюди заявлялося за православ'ям. У висліді згаданого вище указу цариці Катерини полоцька уніятська архидієцезія втратила впродовж тільки 3 років (1781—1783), коли була необсаджена, около 800 церков та більше як 100.000 душ вірних.

Таксамо загарантувала Росія ненарушимість і свободу Унії також підчас 2-го поділу Польщі в договорі в Гродні з 13 липня 1793 р. Артикул VIII-ий того договору, що його цариця Катерина як найторжественніше з а п р и с я г л а, звучить дослівно так:

„Римські католики обох обрядів, котрі в силу другого артикулу теперішнього договору переходять під панування її Царської Величності всієї Росії, можуть не тільки в цілім російським царстві вільно визнавати свою релігію згідно з пануючою в ній терміністю, але також у провінціях, відступлених згаданим другим артикулом, будуть точно зберігати теперішній стан їх оділичених посліостей. На тій отже основі її царська Величність усієї Росії обіщою невідклично, за себе, за своїх спадкоємців і наслідників, удержати згаданих католиків обох обрядів по вічні часи в ненарушнім посланні всіх їх привилеїв, посліостей і церков, забезпечити їм вільне визнавання їх релігії і приписів та всі права, зв'язані з визнаванням їх релігії, та заявляє за себе і за своїх наслідників, що ніяким чином і ніколи не покористується своєю верховною владою на шкоду римо-католицької релігії обох обрядів у провінціях, що на основі штішнього договору перейшли під її владу.“

Таке загарантувала Унії і присягла торжественно російська цариця Катерина II в 1793 р. А як російська цариця виконала ту гарантію і як додержала ту присягу?

Отже ще того самого 1793 р. скликала цариця Катерина II тайну нараду до

Неоунія між Білорусинами НА ВОДАХ ПОЛІССЯ.

Дивне почуття огортає віруючого греко-католика, коли він переступить поріг уніятської церковці в глухій закутині Полісся, близько границі антихристового царства. В історичній ретроспекції вириває перед його очима велика ідея побратимства віруючих душ, Христова ідея релігійної єдності — Унії святої. Сю ідею засівали колись, перед століттями, на отсих землях найбільші й найблагородніші сини руського народу.

Одначе тернистий був шлях тої Унії, яку вимолили в Бога й виплекали великим трудом такі єрархи як Рутський, Потій, св. Йосафат... Ся давня Унія, як говорить історик XIX-го століття, була „подвійною мученицею, бо й від чужих і від своїх мусіла страждати: від ворогів майже стілько, що й від тих, котрі повинні були їй служити. І не один тільки раз, себто перед смертю мусіла терпіти, як се звичайно буває в діях мучеників, але безпереривно від коліски через всі пасма своїх днів“.

Нині ще не кождий Українець потрапить вповні зрозуміти важний зміст сих слів, що замикають в собі велику мартирологію нашої греко-католицької Церкви. Се незрозуміння основується головню на трьох причинах:

Поперше ненависна Москва впоювала цілими століттями в душу наших поколінь переконання, що єдність української Церкви з Апостольським Престолом се певна загибель нації й віри.

Подруге многим годі зрозуміти значіння Унії ізза сентименту, який плекають у своїй душі для нашої могутньої колись, збройної сили — для козацтва, яке однаке зробило страшенну історичну помилку, бо наущене Візантією й Москвою, стануло у рядах найзавзятіших ворогів Унії.

Потрете — долучується сюди ще свого роду „сентимент“, який носимо в собі до тих сусідів, що зпочину, з власних перспектив деколи помагали Русі в унійних змаганнях, а з якими ми ще не маємо вирівнаних національних поразок.

Та се щастя, що бодай нині українська свідомість помаленьки отрясається з тих історичних атавізмів. Завдяки трудам наших учених і досвідам сучасної доби, український загаль зачинає розуміти, що церковна унія з Римом була і є творчою силою, яка може повести народ до його найвищої мети.

Сьогодні однаке, по минулій як жахливе марево, кривавій добі царського релігійного гнету, на північно-східних окраїнах знов зачинає прозябати ідея релігійної єдності. Властиво щойно „хо-

че“ прозябати. Нема ще приготованого для неї ґрунту, нема ще пригожої атмосфери. Се тому так, бо політика знов глядить на св. Унію підозрілим оком і докруги витворюється опінія, що церковна Унія в східному обряді на якомуньбудь терені се баяст шкідливий для „рації стану“...

Мимо сього ідея релігійної єдності живе серед населення на північно-східних окраїнах; живе в народнім переданні, живе в гарних споминах і легендах. І нині хто там звертається до релігійної єдності з нашою греко-католич. Церквою і через неї з вселенською Церквою, той робить се без агітації, без хитрости, без ніяких політичних чи кар'єрних виглядів. Се добрий знак ся безінтересовність в пошукуванні правди, се справжнє „богоіскательство“.

Зразком такого самочинного звороту до греко-католич. Церкви може нам послужити білоруське село Ольпіння на Поліссі. Власне йду в товаристві кількох ольпінських шляхтичів на оглядини збудованої ними уніятської каплички-церковці. Серед живої й щирої гутірки про білоруське життя-буття ставлю питання:

— А хто се і з яких мотивів започаткував у вас релігійний рух у сторону католич. Церкви?

З гуртка виступив рослий, огрядний шляхтич Олександр Зенович Ольпін-

Петербурга та звернулася до неї через свого міністра Алексія Пушкіна з запитом: як найкраще і найзручніше можна повернути уніятів на російське православ'я?

З різних плянів, які пропонувала в тій справі згадана нарада, найбільше припав царіці Катерині до вподоби плян її дорадника правосл. архієпископа Євгена Булгака, з роду Грека. Він порадив оснувати православну місіюну установу під проводом рос. єпископа. Той плян царіця Катерина й прийняла.

Щоб однак мати якусь причину до навернення уніятів на православ'я, виступила Катерина проти уніятів з обвинуваченням, начеб то вони прилучилися до повстання Костюшка проти Росії. Отже щоб на українське населення прилучених українських земель Росія могла числити, треба, щоб воно стало — православним.

Плянована православна місіюна установа в Росії дійсно повстала. Її керівником російське правительство іменувало мінського архієпископа Віктора Садковського, якому на кошти місії признало 20,000 рублів річно. Та на рублях справа не обмежилася. Одночасно військові команди одержали приказ доставляти архієп. Садковському кожної хвили і тільки в ійська кілька йому буде потрібно для його місіюної діяльності...

Свою „місіюну діяльність“ для навернення уніятів на православ'я почав архієп. Садковський відозвою, яку видав зі Слущка 26 мая 1794 р. до всього українського уніятського духовенства і населення. В тій відозві Садковський говорить, що — мовляв — Унію заведено насильно і що тепер кождий може покинути її та „навернутися“ до віри, яку визнає царіця. Одночасно з відозвою вислав Садковський до уніятських дієцезій на Волині, Поліссі і Холмщині, луцької, володимирської, пінської і холмської, своїх місіонерів — в супроводі військових відділів. Ті „місіонери“ не зжахнулися перед нічим, щоб тільки знищити Унію. Було досить, щоб у якійсь громаді заявився за православ'я кілька осіб, а православні „місіонери“ негайно брали місцеву уніятську церкву в своє посідання, настановляли в ній православного священика, а уніятського проганяли, грабили, арештували або вислали на заслання. Таксамо поступали і з тим українським населенням, що стояло вірно при Унії.

Та на тім нищення Унії і насаджування православ'я Росією на українських

землях не обмежилось. Бо далі наступили акти, які вже зовсім мали зліквідувати Унію в Росії.

Отже передовсім царіця Катерина II видала в 1795 р. ряд указів, в яких уже прямо наказувала, щоби всі ті, що їх предки прийняли Унію після 1595 року, отже навіть перед 200 роками, вернулися назад до православ'я! Далі наказала царіця докладно прослідити, котрі уніятські церкви збудували колись православні і коли показалося, що якусь церкву збудували первісно православні, то такі церкви просто відбирали уніятам а цілу громаду проголошували православною. Ще далі зарядила царіця, що для існування парохій потрібно найменше 100 домів і коли в якійсь селі не було тільки домів (тоді села були малі), то таку парохію (розуміється, коли парохія була уніятська) касували а село прилучали до сусідньої парохії. Все те сильно підірвало Унію. Бо як стверджує указ з того ж 1795 р., 2,300 уніятських церков перемінені тоді на православні — такими способами.

Та й на тім іще не кінець. В 1795 р. російська царіця Катерина II видала ще один указ, яким скасувала майже всі уніятські дієцезії в Росії, м. ін. обі уніятські дієцезії на Волині (луцьку і володимирську) та на Поліссі (пінську).

А на місце знесених уніятських дієцезій царіця Катерина оснувала чотири дієцезії православні, а саме: подільську, волинську, литовську і білоруську.

Такими способами Росія нищила Унію на українських землях, зокрема на Волині, та насильно насаджувала там православ'я.

У висліді з 5,000 уніятських парохій, уніятських дієцезій: київської, кам'янецької, луцької і володимирської, остало до р. 1796 при Унії тільки яких 200 парохій. Взагалі ж на українських і білоруських землях, які Росія заняла після упадку Польщі, Унія втратила в рр. 1773—1796 за царіці Катерини II 9,316 парохіяльних церков, 145 василіянських монастирів та около 8 мільйонів душ.

По смерті царіці Катерини II в 1796 р. вступив на російський престол цар Павло I, що панував до 1801 р. Сей цар не був настроений ворожо до Унії. Навпаки. Він навіть частинно наплавив шкоди, які наробила Унії його мати царіця Катерина II. Отже передовсім цар Павло I припинив переслідування Унії. А далі він відкликав засланих на Сибір уніятів та звернув їм їх сконфісковані ма-

етки. Вкінці на домагання папського легата, Лаврентія Літти, не зважаючи на дуже сильні спротиви православного Синоду і... польського римо-католицького (!) архієпископа Сестшенцевіча, котрий сам хотів стати митрополитом обох кат. обрядів у Росії, цар Павло I повернув назад три уніятські єпископства, а саме: архієпископство в Полоцьку, єпископство в Берестю та єпископство в Луцьку. Кожда з тих дієцезій одержала негайно певне число своїх давніших в частині відібраних, в частині скасованих парохій і монастирів та частину колишніх їх дібр. Тільки єпископські добра пропали на завсіди, за що єпископам признано відповідні платні з державної каси. За того благородного царя одержав назад деякі свої добра також наш Чин святого Василя Великого.

Справедливість, якою кермувався підчас свого панування цар Павло I, наробила йому в Росії багато ворогів. Вони незабаром і задусили його.

Після Павла I вступив на російський престол цар Александр I, що панував від 1801 до 1825 р. Сей цар відносився до Унії таксамо прихильно, як його батько Павло I. Він негайно по своїм вступленні на престол затвердив окреме міністерство для катол. віроісповідання, римо-католицьку церковну Колегію, що її осідок був у Петербурзі. До її належали також справи уніятської Церкви. До тої Колегії покликав цар Александр I, таксамо не зважаючи на спротив православного Синоду і польського римо-католицького (!) архієпископа Сестшенцевіча, також представників уніятської Церкви, признав їм там рівний голос з представниками римо-католицької Церкви, а вкінці навіть поділив ту Колегію на 2 окремі відділи: римо-католицький і уніятський. В 1806 р. цар Александр I, знов не зважаючи на як найбільш рішучий спротив православного Синоду і римо-катол. архієп. Сестшенцевіча, створив нову уніятську митрополію і митрополитом заіменував дотеперішнього уніятського архієпископа Гераклія Лісовського.

В 1825 р., в останнім році панування царя Александра I, уніятська Церква в Росії мала: 4 дієцезії, 1 митрополита, 2 єпископів, 3 єпископів-помічників, церковну Колегію з 5 чл., 4 консисторії по 5 членів, 3 дієцезальні семінарії, 1476 парохіяльних церков, 1985 світських священиків, 37 мужеських монастирів з 507 монахами, 10 жіночих монастирів з 80 монахинями та 1,427,579 душ вірних. Зокрема на Волині уніятська Церква в

ський. І почав звязко та розумно оповідати про перипетії Унії в Ольпіні, причому його товариші доповняли оповідання тверезими увагами.

— Нехай Богові буде слава — говорив Зенович — се у яшасливу годину піддав думку нашим людям вертатися до віри наших батьків. Мій дід іще був уніят. Намір — вступити до греко-катол. Церкви засвітав у моїй голові підчас війни... в Галичині. Перебував я там воєнну кампанію в армії Петлюри. Найперше зустрінувся я з Січовими Стрільцями. Хороші, чесні, завзяті були хлопці. І релігійні, мушу посвідчити. Приглядався я також простолюддю. Чудувала мене його національна самосвідомість. Бував я й на уніятських богослужіннях. Церкви вщерть набиті: діти, жінки й чоловіки моляться та співають по своєму... Ось це мене захопило! Церква прецінь се перша школа життя. Отже з таких образочків гейби з різноцвітних камінчиків утворилася в моїй душі чудова картина національно-релігійної співпраці, яку я бажав бачити й на рідній землі. Вернувшись з війни до дому, сказав я до своїх людей: Чому в нас не може бути так як у Галичині? Чому ми такі отяжілі? Чому наші церкви порожні? Пощо нам Бога гнівить? Нумо, приставаймо до Унії! Вона нам прецінь не чужа... І почали ми передумувати справу. Почали перепитувати що, як і де робити. Перерахувавши

охотників, пішли ми до цивільних і духовних властей. З отвертими руками прийняли нас всюди. Не знали, де й посадити братів шляхту... Та ми відразу відкрили, що хочемо бути католиками у словянському обряді так як в Галичині! Холодом повіяло... Розчарування, збентеження, труднощі... Але ми гонорно й уперто йшли до своєї цілі. І ось нині в Ольпіні понад 700 душ уніятів. Однак більша частина Ольпінців лишилася таки у православ'ю. І вони підуть за нами. Наразі ждуть. Білороси обережні. Говорять: Поживемо, побачимо, куди ся ваша Унія забреде. Не дивуватися тій обережності. Ми й самі дечого не розуміємо...

Ольпінський на хвилю задержався й оповідав цікаво далі:

— Ось належимо до катол. Церкви. Добре! Але у вселенській Церкві народів-народів! І всі вони там служать Богові у своїй рідній мові. Чомуж нашому священикові не вільно повчати нас нашою рідною мовою? Чи наші діти годні навчитися катехізму, коли до них катехит промовляє чужими словами? Або друге: вітали ми у себе Преосвященного Николая (Чарнецького). Його відвідини, Його теплі слова кріпили нас на душі, розвітали сумніви. Але зайшла маленька справа, по котрій ми відразу пізнали, що Владика перебуває у нас тільки в характері гостя, а не пастиря, що має

власть. Наша вища церковна власть — се пралати латинського обряду...

Так говорили, так звіялися Білорусини. Що їм можна було на се сказати?

Ось і каплиця. Деревляна, обширна й якби на ній вища вежа, подобалаб на церковцю. Вступаємо до маленької захристійки. На столику порозкладані книжки. Оглядаю їх. Перша з них „Літургікон“, з якого священик відправляє Службу Божу. Книга печатана в Москві за аprobanteю петербургського Синоду. Біля „Літургікону“ лежить „Утренняя Вежірня“, печатана в Жовкві. Є тут іще кілька брошурок, печатаних в російській мові. Се єзуїтські видання. Ось заголовки книжечок: „О церковном Единстві“, „Общество Іезуитов“, „Орден Доминиканцев“. Справді пестре й цікаве книжне товариство зібралося в унійній захристійці! Бо де Москва, де Жовква, а де Краків!... На книжечках видніє парохіяльна печатка. Як емблема витиснений на ній синодальний трираменний хрест, а в обвідці напис латинкою: „Грецько-католицька парафія в Ольпені“. Коли я перший раз перед 10-ма роками побачив такий шаблон печатки на православнім документі, я скликнув: Ато, доробилися православники! Нині бачу, доробляються й другі...

В каплиці на запрестольній стіні видніє ікона Священномученика Йосафата з символами мучеництва. Олійне мальови-

1825 р. мала: 1 єпископа в Луцьку, 1 єпископа-помічника, консисторій, 160 парохіяльних церков, 460 світських священиків, 22 мужеські монастирі з 266 монахами, 3 жіночі монастирі з 14 монахинями та 111.598 душ вірних.

По Александрі I вступив на російський престол цар Николай I. Тепер настали для Унії в Росії знов часи тяжких переслідувань. Ті переслідування покінчилися повним знищенням Унії на українських і білоруських землях Росії. гнищення Унії почав цар Николай I планово. Отже передовсім негайно по своїм вступленні на престол видав у лютім 1826 р. указ, яким якнайостріше заборонив уніятські молитовники та всякі інші уніятські релігійні видання. Тим позбавив він Унію такого могутнього чинника підтримки і пропаганди як друковане слово. Дня 22 квітня 1828 р. видав цар Николай I новий указ, яким перевів нову організацію уніятської Церкви в Росії. Отже замість дотеперішних чотирьох уніятських дієцезій утворив тільки дві: білоруську в Полоцьку і литовську в Жировицях. Далі виняв уніятську Церкву зпід впливу Апост. Престола та підчинив її окремій церковній колегії, залежній від Сенату. Зокрема вдарив цар також у Василіян: частину їх монастирів скасував, а частину призначив на інші цілі.

Та головний удар завдав Унії в Росії цар Николай I після польського повстання 1831 р. Хоч уніяти в польським повстанні майже не брали участі, то всежтаки цар ужив того повстання за привід до остаточного знищення Унії.

„Польське повстання 1831 року — пічне російський православний історик М. Коялович — різко змінило повільну православну перемену Унії. Польське повстання показало правительству ясно, яке благодатне об'єднання уніятів з державною церквою. Це об'єднання (возсоединение) дістало тепер у високої міри політичне значіння. В тім переконанні утвердили правительству православні єпископи Західної Росії, котрі, запитані, як можнаби в тих околицях піднести православня, одні роздоспо відповіли, що вони в тій справі не можуть нічого зробити, що тут може досягнути щось тільки правительством. І здійснюючи сю церковним духом незгідну програму, звертаючи кони (православні єпископи) в справах навернення уніятів на православя часто до урядників та робили надужиття. Та наслідна система навернення уніятів на православя спараліжувала зовсім їх повільну перемену. Уніятський клир і народ були тим огірчені...” (М. О. Коялович: Чтенія по исторіи Западной Россіи. Москва, 1864, ст. 386).

І дійсно. Після 1831 р. російське правительство стало нищити Унію на українських і білоруських землях Росії та насаджувати там православя зі всею безоглядністю.

Отже 16 лютого 1832 р. царським

указом знесено достоїнство василіянського провінціяла, дещо пізніше замкнено новіціят, вкінці указом з 17 липня 1832 р. скасовано зовсім Василіянський Чин, а його добра забрано в користь держави і православя. Далі указом з 1832 р. наказано, щоби всі діти з мішаних подруж виховувалися в православю. Окремим указом якнайостріше заборонено латинським священикам уділяти уніятим святих тайн навіть у крайній потребі. Дальшим указом таксамо під загрозою найостріших кар заборонено всяку спільноту в богослужбних і церковних справах між римо-католицькими й уніятськими вірними так, що уніят не смів іти до латинського костела, а латинник до уніятської церкви. Черговим указом з того самого року знесено всі уніятські богословські школи та заряджено, щоби від тепер кандидати на уніятських духовних виховувалися в православній Духовній Академії в Петербурзі. Вкінці ще одним указом того року злучено уніятську церковну колегію з православним Синодом, як його відділ так, що відтепер уніятська Церква була підчинена православному Синодові. І він управляв нею.

Одночасно російське правительство на місце Унії насаджувало православя. Отже в місцях осідку колишніх уніятських єпископів оснувало єпископства православні, між ін. в Почаєві. Далі оснувало російське правительство в 1834 р. єпископський вікаріят у Варшаві, якому підчинило парохії, відірвані від Унії.

Та на тім не кінець. Уніятські єпископи одержали наказ, щоби відібрали своїм священикам католицькі службовники, євхологіони й інші церковні книги і дали їм церковні книги, напечатані в 1831 р. в Москві, та щоби уніятські священики вживали тільки московських церковних книг. Одночасно скасовано в уніятських церквах тихі Служби Божі, клякання, дзвінки при вівтарях і навіть самі бічні вівтари. Далі заборонено кілька свят, які доси святкувала уніятська Церква, як свято Божого Тіла і свято св. Йосафата. Якнайостріше заборонено уніятським священикам виголошувати в церквах проповіді та вести катехизацію, а се в тій цілі, щоби не освідомлювали вірних про різниці між католицизмом і православям. Вкінці указом з 1833 р. віддано іменування уніятських парохів намісникам. Хто противився тим указам, того проганяли.

Та й на тім іще не кінець.

Вийшов наказ, щоби докладно розслідити, котрі уніятські церкви були колишні православні. І коли показалося, що

ся або та парохія була колись православна, то її негайно передавано православним. Далі вийшов указ, який дозволяв відбирати від уніятської Церкви добрим наслідникам (спадкоємцям) колишніх жертводавців тих дібр, що перейшли на православя. Ще далі наказало російське правительство замкнути або збудити всі уніятські каплиці, молитовні доми і до черні церкви і заборонило будувати нові церкви та направляти старі. В тих парохіях, де народ противився переходові з Унії на православя, обіщувано опірним звільнення від усіх данин та інші привилеї, коли перейдуть на православя. Колиж ті обіцянки, як се переважно було, не осягали бажаного успіху, тоді рос. правительство вживало підступу і насильства. Воно вишукувало звичайно нікчемних і безхарактерних одиниць та спонукувало їх вносити до правительства іменем цілої громади просьбу, прийняти громаду до пануючої православної Церкви. Коли таку просьбу внесено, то негайно приїздила урядова комісія і передавала місцеву церкву православним, парохіян, що протестували проти того, біла і вязнила, католицьких парохів проганяла або арештувала, а на їх місце впроваджувала парохів православних. Після того проголошувало „торжественно“, що ся або та парохія „добровільно“ покинула Унію та „перейшла на православя“. Ніщо не помагало просьби і благання уніятів, щоби залишити їх при їх вірі. Російське правительство на всі ті просьби і благання було глухе.

Вкінці наступив останній акт трагедії Унії в Росії: її остаточне знищення. Той акт незвичайно прикрий. Бо dokonало його російське правительство руками своїх креатур зпоміж самого уніятського духовенства. Тими креатурами були: член луцької уніятської консисторії опісля литовський єпископ Йосиф Семашко, адміністратор білоруської полоцької дієцезії Василь Лужинський і берестейський єпископ Антоній. Вони й є формально грабарами Унії в Росії.

Найбільше йшов на руку російському правительству в нищенні Унії Семашко. Він раз-у-раз виступав з різними проектами реформ уніятської Церкви, що йшли по лінії бажань російського правительства. Розуміється, правительству негайно переводило се в життя. Також йшли на руку російському правительству в нищенні Унії два другі тодішні уніятські єрархи: Лужинський й Ан-

ло, доброї кисти, згідне зі старими іконами Святого.

Перед невеликим престолом мініатурний, ще невикінчений іконостас. І тут в очі глядача кидається відразу щось особливіше, щось характеристично неонуїне... Між східними іконами видніє й образ св. Франциска з Ассизу. Завважую, що Ольпіня се не перше місце, де виставлено реалістичний образ св. Франца до прилюдного почитання. Нпрм. в тійже околиці, в Любешеві, в каплиці уніятській уніятній церкві, також виставлено ікона згаданого Святого. Тут і се замітне, що Каплиці примістили образ св. Франца на поставнику побіч ікони Божої Матері, де по приписах східної традиції повинна бути ікона Спасителя. Отже вношення латинських ікон до неонуїнних храмів се не індивідуальний аскетичний смак душпастирів, але видно вказівка згори. Впрочім польська католицька преса вже розроблювала в тім напрямку питання про культ західних Святих в неонуї.

Не хочу, щоби Читачі мене хибно зрозуміли. Зовсім не бажало доторкувати історичного і богословського питання про культ західних Святих на Сході й навпаки. Сеж незаперечна річ, що католицький Святий якогонебудь обряду — власність всіх Церков. Стверджую тільки, що Галичанин, який змалку вдивляється в іконостаси своїх церков, тут бу-

ває дивно заскочений, коли між суворими східними іконами спостереже образ-портрет Святого в латинським бронзовім габіті та з широкою вистрижкою (тонзурою) на голові. Кидається се в очі кождому подорожньому, і неонуїтові і православному. Коли вже знайдуться рації на новий іконостасний утраквізм, то бодайби достроїти кольорит і штафажу ікони до загального тону других ікон. Так нпр. треба похвалити російського маляра Мальцева, що малюючи ікону св. Ігнатія Льюїолі, основника ордену Єзуїтів, для російської уніятської каплиці в Римі, вбрав Святого у візантійський стиль. Се розумне.

Самаж постать св. Франциска з Ассизу (1182—1226) дуже симпатична. Се велитень середньовіччя. Його вплив на духове життя в тодішньому часі опанував був майже всі краї Європи. Відзначався він дитинно ніжною любов'ю до Бога й Його тварин. Навіть світська історія не промовчує великих заслуг Святого для культури людства. Недавно тому писав сучасний російський філософ Бердяев, що Росію може спасти тільки дух католицького середньовіччя, серед якого ясніє постать св. Франца з Ассизу.

Та се дві відмінні справи: праця в душі Святого, а що інше вношення живцем чужих форм культу в восточні церкви. Се зовсім неприманливо впливає й на православних доброї волі. Що ска-

залиб на се свідоміші борці православя, які нині німі як ті риби, бо свідомі свого розбиття й безсилля! Ще невідоме, що їм писане. Але можна догадуватися, як вони заговорять про ті справи при ліпшій „кон'юктурі“, в яку вірять як у Євангеліє... Стару Унію поширювали руські люди і з палськими декретами в руках боронили її від перетягання на латинство. Та мимо всього православники обнесли її по цілому світі як поміст („кладку“) до латинства й денационалізації. Заграничне православя віддавна робить у своїй і європейській пресі шум з приводу польонізації православя, а про неонуїю висказується модерним стилем: Неонуїя се жельбетонний в'ядукт до польоно-латинізації. Знаючи психіку православних обсерваторів, можна надіятися, що вони в догідній хвилі крикнуть: Давай Муравйова!

Для добра великої справи всесвітнього зєдинення відлучених церков треба булоб числитися з такими настроями. Нині прихильники ідеї зєдинення Церков покладають великі надії на найновіший декрет Апостольської Столиці, адресований до польських єпископів і підписаний сідоглавим Святишим Отцем. В декреті Східна Конгрегація витичує правильний шлях для уніятської праці на північно-східних окраїнах.

К. П.

тоній з Берестя. Та найганебніше було поведіння тої трійки в останнім акті трагедії Унії.

Той останній акт почався в 1837 р. В тім році Семашко і Лужинський зажадали від підчинених їм священників, щоб вони підписали документ, в яким під присягою зобов'язуються, що не робитимуть найменшого спротиву переходу їх парохій на православя. Новоіменовані члени їх консисторій та інші достойники пішли тому жаданню назустріч з найбільшою охотою. Однак нижче духовенство рішучо тому спротивилося. Та жорстокі переслідування зробили своє. Всежтаки значна частина духовенства не відріклася Унії. Понад 160 уніятських священників вивезено за те на Сибір, чимало їх замучено на смерть і тільки декому вдалося втекти до Галичини. На чолі тих, що потерпіли в обороні Унії, стоїть батько Йосифа Семашка.

Після такої вступної підготовки до „добровільного“ об'єднання Унії з православ'ям всі три відступники: Семашко, Лужинський і Антоній зібралися осінню 1838 р. в Полоцьку і склали тут формальний акт того з'єднання. Ходило ще тільки, щоби приєднати до того акту старого митрополита Йосафата Булгака, що вже від ряду літ не мав ніякого впливу на долю своєї Церкви. Завдання того піднявся Семашко. Та всі заходи в тій справі Семашка, міністра Блудова і навіть самого царя остали без успіху. Митрополит Булгак рішуче відмовився підписати акт „воз'єднання“. Супроти того не остало ніщо інше, як лишити митрополита в спокою та ждати його смерті. І дійсно старий митрополит незабаром помер. Зі смертю митроп. Булгака зникла остання перешкода до „воз'єднання“ Унії з православ'ям.

Вкінці дня 12/23 лютого 1839 р. згадані відступники оголосили публічно акт злуки уніятської Церкви в Росії з Церквою православною.

Тим чином ціль, до якої від ряду літ змагала Росія, була вкінці досягнута. Унія на українських і білоруських землях Росії перестала існувати. А на руїнах Унії запанувало всевладно православ'я — і не маючи вже суперників в Унії, почало загнати приспіненим темпом. Се й було одною з головних причин, що большевизм так легко завоював Росію та знищив царську родину і всю верховну верству тої великої держави — серед жадливих тортур, яких в такій мірі не знає історія.

Окрему долю мала Унія на Холмщині і на Підляшшу. Там перетривала вона аж до 2-ої половини 19-го століття, коли Росія і тут її знищила.

Ф. Р. ШАТОБРІЯН

Про церковні тайни

Геніяльні думки світського чоловіка.

Франсуа Рене Шатобріан, уроджений 4 вересня 1768 в Парижі, визначний поет і державний муж Франції, властивий основник французької романтики, визначався особливим даром переливати в красу свої переживання і почування. Життєві переживання і почування. Як письменник мав він незвичайну психологічну мету оборони Христової науки. Для розвитку французької літератури поклав він великі заслуги тим, що коли вона закрестилася в своїм класицизмі, він знов піс в неї правдиву поезію, кольористичну і дійсно оживлену її. Та з другої сторони нема в його поетичних творах міри, ні ясності. Шатобріан був геніяльний чоловік, але мав великий бруд: брак покорності. Його життєва кар'єра була така: Як кожний французький шляхтич вступив до війська, на три роки перед великою революцією дослужився ступня лейтенанта. В рр. 1791—92 подорожував по північній Америці, в р. 1792 вступив до війська, зложеного з емігрантів, що боролася з революційним військом, був ранений і схоронився до Англії. Коли Наполеон прийшов до влади, Ш. зголосився до служби в нього і в р. 1800 став секретарем посольства в Римі. В р. 1806 відбув подорож до Єрусалиму і через Африку до Іспанії. Коли Наполеон упав і на престол Франції вернулася династія Бурбонів, дуже здібного Ш. мимо його служби в Наполеона іменовано міністром і „пером“ Франції. В 1821 р. став французьким послом у Берлін, 1822 р. в Лондоні. В 1823 був міністром закордонних справ. Коли в р. 1824 димісіювано його, приступив до опозиції, потім знов погодився з урядом і став послом в Римі. В 1833 р. уступив з публічного життя задля старості, а помер 4 липня 1848 р. в 80-ім році життя. Перші його твори були звернені проти християнства, та коли Шатобріан прийшов до зрілого віку, зрозумів Христову науку і став її дуже визначним світським апологетом. Лишив по собі багато писань, м. ін. визначні спомини в дванадцятих томах, які рівночасно становлять не лише опис його життя, але також епопею французької нації на переломі революційного часу і по тім часі. Тут подаємо зразок дуже глибоких спостережень Шатобріана з найважливішої області католицького світогляду і життя.

Редакція „Новой Зорі“.

Хрещення, перша тайна, якої релігія уділяє чоловікові, після виразу апостола облекає його Ісусом Христом. Ця тайна пригадує нам нужду, в якій ми вродилися, лоно, яке нас носило з боєм, труди, які чекають нас у світі. Ця тайна каже нам, що наші гріхи переходять на наших дітей, що ми всі відповідаємо одні за других: це страшна наука, яка сама собою могла привести до запанування чесноти між людьми, якби над нею добре подумали.

Обсервуйте ту малу дитину, що її кроплять свяченою водою. Родина, повна радості,

оминає її, відрікається за неї гріха, дає їй ім'я свого діда, який стає безсмертним в тім відродженні, продовжуванім з любов'ю з рода в род. З туюю очікує батько повороту свого сина, щоб його принести нетерпеливій жінці, яка числить кожний удар хрестного дзвінка за своїми заклонами. Потому вони оточують мамине ліжко: сльози святої боязні і любячої ніжності стоять в очах всіх. Нове ім'я дитини, старе ім'я його предка йде з уст до уст і кожний, навізуючи старі спомини до сучасності, вірить, що пізнав старця в новоуродженім, який оживляє пам'ять про него. Оглядає вишого становища і як образ містерії нашого відкуплення хрещення і як образ містерії нашого відкуплення хрещення і як образ містерії нашого відкуплення хрещення. Не без жалю можна згадувати гарні старі часи, коли ліси були не досить тихі, печери не досить глибокі для вірних, які туди йшли, щоб роздумувати над містеріями.

Після хрещення приходить сповідь. Церква з властивою тільки їй мудрістю переложила час сповіді на вік, коли чоловік спосібний зрозуміти поняття гріху. Бо семилітня дитина вміє вже напевно розрізнати добро від зла. Всі люди, навіть філософи, уважали тайну покаяння за найсильнішу гать проти проступку і за „майстерштік“ розуму. Руссо каже: „Як часто в католиків сповідь веде до постанови направити блуди або примиритися!“ А на думку Вольтера „сповідь се знаменита річ, се узда на проступок, видумана в найглибшій хвилині, бо сповідалися при святкуванні старих містерій. Ми наслідували й освятили той розумний звичай. Він дуже гадається до того, щоб настроїти до прощення серця оздоблені ненавистю!“

Без цієї спасенної установи грішник попав би в розпуку. В чій груді мавби грішник вилити тягар свого серця? В приятельській? Ох, хто може рахувати на приязнь людей? Чи грішник має зробити пустинню своєю повірницею? Пустиня гомонить для грішника все гомонить труб, про які мордом сплямлений Нерон думав, що чув довкруги гробу своєї матери. Та коли природа і люди не мають ніякого милосердя, знаходимо зі зворушенням серцем Бога, склонного прощати: се заслуга властива християнству мати збрану невинність і скруху.

Коли 12-й рік досягнений і коли прийшла весна того року, молодь лучиться зі своїм Сотворителем. Християнство оплакувало смерть Спасителя світа разом з сіонськими горами й уявляло собі півдню, яка покривала землю. Та тепер воно підноситься зі свого болю. Дзвони знов будяться. Прастаре „Аллилуя“ гомонить знов у церквах. Дівчата одягнені в білі полотняні одяги і хлопці прикрашені галузками приходять тут ступаючи по перших цвітах року.

Різдво в Римі

В день св. Вечера Рим незвичайно оживлений. Хоч кожний день в Римі пливе живим руслом культурного міста, хоч кожного дня тисячі авт перебігають асфальтові вулиці того багатолюдного міста, хоч кожний день дразнить вуха прохожого дивним шумом міського життя, — всетаки день св. Вечера має в собі щось особливе.

Вже від ночі на всіх майже площах Риму виростають кіоски, укладаються рядом довгі столи, а над ними легко колишуться гірлянди різноколірних електричних ламп.

На столах та в кіосках побачите всьог, чого лише потребує міліонове місто на св. Вечер і на два дні свят: різні риби, мяса, на кілках завішені ягнята, заїці, а стіни кам'яниць обвішені обскубною домашньою птицею; довгі столи вгинаються під овочами, зелениною та яриною. Коло кожного стола римський „безмін“, на яким балакуча римська перекупка двічі краще вас ошукає, як львівська на заржавілій пружинній вазі.

Між столами роями кружляють покупці. І так на кожній площі. Крик гамір, що супроводжує кожду куплену рибу, курку чи іншу помаранчу, вже зда-

лека звичає, що там торгова площа. А в Італії ні одної дрібнички не купите без торгу: за малу плотичку цінять як за кита, або бодай дністрового шупака, а поторгуєте, то заплатите як за плотичку.

Такий звичай.

І так від ночі через цілий день до пізнього вечора.

Вечером Рим прибирає святотний вигляд. Площі впродовж півгодини очищені. Де ще недавно кипіло життя, де за кіосками викрикували продавці, торгуючи та захвалюючи свій крам. — блестить тепер мов скло асфальт змитий водою. Всі крамниці зачинені. Надходить свята ніч... В місті настає спокій. Десь-не-десь закричить сирена, десь озветься дзвін — і тільки всього. Ніч покриває Вічне Місто; сріблом мережить високі кипариси Каракаля, імлою вкриває високі руїни Палатину, — серпанком мрій-задуми обсновує копулу св. Петра.

O! candida notte!..

O! giorni festivi!..

Спокій... Лиш місяць колує по небі й заглядає в кожне місце, в кожне вікно; срібним промінням цілує високі копули святинь, срібними пальцями обнімає Колосей... Спокійно котиться по небі, та мрією потонує у ту Ніч, коли своє

срібло лив на вифлємську печеру, де прийшов на світ його Творець.

* * *

Пів до дванадцятої виходимо з колегії. Місячна зоряна ніч холодом втискається в груди. Йдемо крутими вулицями Риму. Щоб лише ближче. Перед нами церква Санта Марія Маджіоре. Середневічна будівля, двома вежами сягає високо понад плоскі криші кам'яниць. Немов двома руками. А перед нею висока єгипетська колона. Ось ми перед базилікою. Ціла площа вкрита автами. Се приїхала римська аристократія. А там з кожної вулички гурток людей прямує до церкви. Вхидимо. Церква битком заповнена людьми. З трудом промощуємо собі стежину дещо наперед.

Точно о дванадцятій заграли на вежах дзвони. Хтось покотив курок і ціла досі слабо освічена базиліка залилася світлом тисячів електричних ламп. Золотом вибита стеля, алябастрові шиби вікон, різноколірні мармурові стіни та колонни заясніли всею силою своїх райдужних красок. Дзвони втихли, а в бічній каплиці озався хор. Се виходить процесія. На переді асиста, за нею священники несуть в золото окуті ясла, в яких після пе-

Вони приходять до святині співаючи нові похвальні пісні. За ними йдуть їх родичі. І незабаром Христос зступає на престол до тих ніжних душ. Хліб ангелів кладуть на правдивий язик, якого ще не сплямила брехня, а священник не заслужену кров ягняти під видом чистого вина. Вік молодих комунікантів і вік молодого року ставить молодість до молоді, мир до мира, невинність до невинності. Хліб і вино вказують на дари піль, які дозрівають у жнива, і дають образ управи ріллі. Врешті Бог спускається в душі тих дітей, щоб їх запліднити так, як Він поринає в тій порі року в лоно землі, щоб вона могла видати свої квіти і свої багатства. Навіть припустивши, що тайна вечера булаб дитячим звичаєм, то треба хіба бути сліпим, щоб не бачити, що торжество, яке мусить попередити загальна сповідь і яке може відбутися тільки після довгого ряду побожних вправ, дуже сприяє добрим обичаям.

„Гляди, ось люди — каже Вольтер, якого авторитет не буде (для лівих) підозрілий — люди, які приймають Бога в себе серед піднеслої церемонії, при блиску соток свічок, після музики, що чарує змисли, на підніжжі престола, що блищить від золота. Тут поневолюється сила уяви, душа захоплюється і зворушується. Люди відлихається, бо людина тут віддалена від земного, зеднується з Богом, він є в нашій тілі і в нашій крові. Хто мігби по такій сцені зробити хочби тільки один одинокий блуд або навіть подумати про таке? Без сумніву не далася видумати ніяка містерія, яка вязалаб сильніше людей з чеснотою.“

Коли ми католики хотілиб висловитися так само сильно, то нас певно проголосилиб фанатиками...

Евхаристія мала свій початок при вечері і ми визнаємо учасників вечері як свідків на красу образу, який представляє Христа, як він гогорить слова: „Сіє єсть тіло моє“, се моє тіло. При тім треба застановитися над багатьма річима: 1) В хлібі і вині бачимо освячення людської поживи, яке походить від Бога і яке ми завдячуємо його доброті. Колиб на вечері не пожертвовано своєму щедруму Добродієви нічого крім тої жертви багатств землі, то вже се одне уповажнювалоб нас, поставити той звичай на рівні з найкращими релігійними звичаями Греків. 2) Евхаристія пригадує нам пасху Ізраїльтян, що сягає до часів фараонів. Евхаристія проголошує знесення кровавої жертви. Вона також прообраз покликання Авраама і першого зв'язку між Богом і чоловіком. Отже всьо велике, що ним можуть виказатися старинність, історія, законодавство і святі прообрази, злучене в причастю християн. 3) Евхаристія проголошує злучення людей у велику семью, кінець ненавистей, природну рієність і впровадження нового закону, що не знає ні Жидів, ні поган і запрошує всіх дітей Адама до одного стола. 4) Вкінці по четверте Евхаристія заключає в собі дивну містерію, дійсну присутність Бога в посвяченім хлібі. Коли Всемогучий сотворив чоловіка на

свою подобу й одушевив його подихом життя, зробив зв'язок з ним. Внаслідок непослуху зв'язок той правно перестав існувати... Перший крок, зближитися до нас, зробила Божя любов покликанням Авраама і впровадженням жертви: ті прообрази, які заповіли світові прихід Месії... Властиве посередництво відбулося через Сина. Скритий під видом хліба Син Божий, „Слово“, для нашого тілесного ока се змисловий предмет, коли рівночасно для духовного ока лишається Він духовним предметом. А що слово ставши тілом вибрало собі якраз хліб як ослону, то се сталося тому, бо зерно се благородний і чистий образ божої поживи.

Дотепер бачили ми, що Причастя дає передовсім зворушливий вид; що воно проповідує моральність, бо тільки чисті сміють зближати ся; що се жертва дарів землі принесена Сотворителеві і врешті, що вона представляє взнеслу і зворушливу історію Сина чоловічого. Відтак зі спомином про пасху і про перший зв'язок губиться Причастя в ночі віків; воно лучиться з першими думками про природу релігійного і суспільного чоловіка й означає прастару рівність людського роду... Вкінці Причастя зберігає пам'ять про наш перший упадок, про наше вратування і нове зєдинення з Богом.

Мусимо все дивуватися при обсервуванні, на який час життя переложила релігія велике получення чоловіка і Сотворителя. Тільки там, де серце занялося вогнем пристрастей і тільки в тій хвилині може воно зрозуміти найвище єство: Бог се безконечний дух, що за одним разом же не молодця і виповняє всі сили його неспокійної, виросої душі. Та клопіт зростає. Чоловік чужий тим справам, без досвіду, потребує знов помічі проти небезпек, на які він наражений на шляху світа. Релігія не забуде його. Вона має для нього готову підпору. Миропомазання приходить на поміч його тремтячим крокам, як палиця в руці подорожного або як жезли, які в старих королів переходили дідинно з рода в род і на які спиралися „пастирі людей“, Евандер

і Нестор, коли судили народи. Не переочуймо, що вся життєва мораль міститься в тайні миропомазання. Хто має силу визнати Бога, мусить конечно вправляти чесноту, бо згрішити значить заперечити Сотворителя.

У великій державі мусять бути люди, які відокремлені від решти світа і посідаючі взнеслий характер, без дітей, без жінки, живучи без світських клопотів, можуть бути діяльними для поступу образування, для удосконалення етики і для помічі в нещасті. Яких чудес довершили в тих трох напрямках наші священники і монахи в людській суспільності!

Священники живуть безженно. І зовсім природно. Вже більшість мудрців старини не жила в подружжі. Знаємо, як гімносфісти, брамани і друїди зберігали і високо цінили чистоту. Навіть дикуни уважали її за щось небесне, бо народи всіх часів і країв мають тільки одно почуття для високого значіння дівчтва. В старинних народів мусіли самітні жити жрекині, яким приписували найінтимніші взаємини з небом. Найменше порушення обітів стягало на них найстрашніші кари. Найвище і найбільше зворушливе також у світі казок належало до дівчости. Її приписувано богиням духа і мудрости: приязнь була дівця, „Ліона“, персоніфікована дівчисть, йшла в таємничій чистоті через холодні тіні ночі.

Також в інших відношеннях дівчисть не менше принадна. В трох царствах природи вона жерело прикрас і вершок краси. Поети, які в тім хотілиб нас збивати, мусілиб нам дати зброю проти себе самих. Бо чи не стрічаємо всюди в їх описах і малюнках ідеї дівчости як найгарнішого їх чару? Вони знаходять дівчисть на полях, в рожах весни і в снігу зими. Також перекладають вони її на дві граничні точки життя, на уста дитини і на волос старця. Також лучать дівчисть з таємницями гробу і говорять нам про старинність, яка тіням померших посвячувала дерева без насіння, бо смерть неплідна або тому що в другім житті ріжниця пола невідома і душа се безсмертна дівця.

В гарних мистецтвах дівчисть має також свій чар і власне їй завдячують музи свою вічну молодість. Однак аж в житті розвиває вона всі свої прикмети. У вчених перемінюється вона в студіювання, у пустельника стає вона тихим роздумуванням: бо вона дає душі і душевному життю суттєве знамя. Отже нема такого мужа, який не відчувавби ваги чистоти при духовних роботах. Значить, дівчисть (чистота) се одна з найблагородніших прикмет, бо вона дає душі новий розмах, а душа се найгарніша частина нашого єства.

Коли однак денебудь потрібна чистота, то особливо при службі Богу. Вже Платон каже: „Бог се правдива міра річей! Ми мусимо зі всіх сил старатися йому дорівнювати.“ До того чоловік, який служить Богу при престолі, зобов'язаний очевидно більше як хто інший. „Тут йде, каже святий Іван Золотоустий, не про правління якоюсь державою або про приказ для жовнів, тільки про уряд, який вимагає чесноти рів-

редання мав уродитися Христос Спаситель. За ними окружений духовенством Єпископ замикає похід. Процесія приходить до головнього престолу. Ясла складають на престолі, асиста розміщується побіч і починається співана Служба Божя.

Хор зачинає:

„Gloria in excelsis Deo“...

(Слава во вишніх Бозь!)

Так артистично виконаної пісні я ще не чув.

Високі, солодкі тенори та м'які глибокі басы при дострої органів.

Вслухується і думкою відбивається від землі, а уява несе вас у тиху вишлемську стаєнку.

І не знаєте: Чи се так співають ангели, чи се може лиш людські голоси... Не знаєте...

Ви свідомі лише цього, що відбувається якесь таїнство, ви переконані, що тут щось надприродне діється, в отсім моменті у світі, від чого залежить доля всіх...

...І на землі мир, во чоловіцях благоволення!...

Забуваєте на мить, що ви в Римі, вам здається, що ви в тій маленькій яскни, де родиться Ісус...

І поділяєте радість небес і щастя землі, приклоняєте коліна при пастишках та віддаєте честь Народженому. І ви, як майже всі в церкві, плачете, плачете сльозами радості...

...Во чоловіцях благоволення...

Якийсь диссонанс у пісні, крикливе форте, і хор милим акордом незаметно стихає, гине між колючними піснями, цей диссонанс дразнить ухо... та думку веде від бідних ясел на Голгофту...

Та найбільше зворушливий момент — масове св. Причастя.

Коли ви не Італієць та коли ви пересичені фразами газет відомої ідеології, що без утоми деклямують про „поверховність Заходу“ та „контемплативність Сходу“, — то ви дійсно здивуєтеся. Ви переконаєтеся про глибоку побожність „поверховного западу“.

На знак дзвінка зворушилися люди в церкві. Се вірні приступають до св. Причастя. Дивитися і не вірите очам. Се не монахи, ні питомці, а світські люди причащаються так масово: кільканацять військових старшин, понад сто військових, панове, ламі, багаті та жебручі діди, старші й молоді, всі без ріжниць гідности та віку з побожністю приймають до своїх сердець Народженого Агня...

Тут пізнаєте, чим для св. Церкви поширення євхаристійного культу.

І жалуйте, чому не було тут наших Орієнталістів, а може під цим вражінням стрілка їхнього світогляду перекинула на захід...

Подивляється, а думка з жалем переноситься в рідні онігом повиті сторони: невжеж і в нас на Різдво тільки людей приступить до св. Причастя? А може, може зима ледяною поволокою вкрила не лише землю, але й серця бідного люду? І без відповіді блукає думка по високим Карпатах, заглядає під низькі лемківські стріхи, летить над широкаланам Поділлям, та втомлена, без надії на скорє краще, прибіта сумною сучасністю, зранена спогадом минулого опускається безсила до дому...

*

* *

Виходимо. На дворі ще ніч... На вулицях спокій... А місяць дальше пливе по небі, та мрією потонув в ту Ніч, коли своє срібло лив на вишлемську печеру, де прийшов на світ його Творець...

Спомин з Риму, писаний 28. XII. 1931.

Український богослов.

ної ангельській. Душа священника мусить бути чистіша ніж проміння сонця”.

Невинний старець має щось божеське в собі: Пріям, старий як Іда, і поплідний як дуб з Гаргару, Пріям у своїй палаті серед своїх 50 синів дає найгарніший образ батьківства. Але Плятон без жінки і родини, коли він сидить у підніжжя святині на вершку передгір'я, полоканого морем, і поучує своїх учеників про суть Бога, се багато божественніше єство. Він не зв'язаний вже більше з землею, здається, що він належить до тих геніїв, тих вищих духів, про які він нам оповідає в своїх писаннях. Ніколи не будуть досить подивляти правду того, хто витиснув на супружжі печать релігії й порівнюючи його зі своїм полученням з Церквою, підняв подружжя до висоти тайни.

Слова благословлення супружества — слова, які сам Бог висказав над першою парою людей — мусять наповнити подруга найглибшою пошаною. Ті слова кажуть йому, що він довершує найважливішого акту життя, що він має бути головою родини як Адам і бере на себе весь тягар людського призначення. Не менше поучена тим жінка. Образ приємностей щезає з їх очей перед образом обов'язків. Здається, що до них немов кличе голос з престолу: О, Ево, чи знаєш також, що ти робиш? Чи знаєш, що відтепер не звільнить тебе ніщо крім гробу? Чи знаєш, що ти маєш носити в твоїм смертнім тілі безсмертного чоловіка створеного на подобу Богу? У старинних весілля було нічим іншим тільки церемонією повною неприличної розривки і не пригадувало поважних думок, які повинно вливати супружжя. Аж християнство знов привернуло гідність подружжя.

Жінка християнина се не звичайна смертельниця, вона се єство повне таємничості, вона тіло з тіла, кров з крові свого мужа. Мушина, який з нею лучиться, тимсамим немов зрікається частини свого єства. Його душа як і його тіло вже неповні без жінки. Він має силу — вона красу. Він побороює неприємля й управляє ріллю батьківщини, але він не розуміє нічого з домашніх справ. Йому бракує жінки, щоб йому приготувати обід і ложе. Він має гіркі години, але товаришка його життя є на те, щоб їх осолодити. Без жінки бувби він шорсткий, незручний, самотній. Жінка завішує кругом нього „квіти життя“, як лісові ліяни окрашують стовбур лісового дуба їх пахучими вінцями. Словом, християнський муж і християнська жінка живуть і вмирають разом, спільно виховують вони очі їх злук. Спільно повертаються в порох і разом знаходять себе знов поза границями гробу.

На границі гробу, того тихого передсінка іншого світа, розвиває християнство свою взнеслість. Коли більшість старих культів посвячувала попіль мертвих, то ніодин з них не подумав, приготувати душу на невідомі бережжя, з яких ніколи не вертаємося. Подивіться на найгарніше видовище, яке може дати земля. Дивіться на вмираючого віруючого. Той чоловік се вже не чоловік світа сего, він не належить вже більше до свого краю, всі його взаємини з суспільністю кінчаються. Для нього кінчається рахунок після часу, він числить вже тільки після числення вічності. Священник сидить у головах і потішає його. Той святий слуга говорить з умираючим про безсмертність душі. І взнеслий виступ, який старинні віки мали тільки один одинокий раз при перших з його умираючих філософів, той виступ повторяється кожного дня на бідних ложі смерті найменшого християнина в останньому елеопомазанні.

Вкінці прийшла остання хвиля. Св. Тайна отворила праведному браму світа. Св. Тайна має її замкнути. Релігія колесала його в колісці життя, її гарні співи й її материнська рука усплять його тепер в колісці смерті. Вона приготує хрещення того другого народження. Але не вибирає вже до того воду, тільки оливу, знамя небесної незнищимості. Увільнююча тайна розв'язує помазу зв'язки віруючого. Його душа виштовпавши напів з тіла виступає майже видно на його обличчя. Вже чує він співи серафимів, він вже готовий взнестися до областей, куди запрошує його божеська надія, ся дочка чесноти і смерті. Вмижчасі злітає до праведного ангел мира, дотикається золотим жезлом його матових очей і замикає їх приязно перед світлом. Праведник умирає і його послідного зітхнення навіть не чути. Він умирає — і ще довго, коли його вже нема, стоять його приятелі мовчки кругом його ложа, бо вони думають, що він іще спить. Так лагідно відходить на той світ праведний християнин.

РУДОЛЬФ КОЧЕНАШ

Бельгія в моїх очах

Спомини молодого Українця з Галичини.

Кожда держава, кожний край, кожда столиця чи місто, де вони й не булиб положені, мають у собі щось, що відрізняє їх від усіх інших і надає їм своєрідний характер. На специфічність даного краю чи околиці складається звичайно більше річей: клімат, населення, минуле, краєвиди, кольористика і т. д. Все таки одна з тих річей головню врізується в пам'ять. Згодом усі інші вражіння менше або більше затираються, буденніють, а остають тільки ті вражіння, що ми їх зазнали вперше й які слушно вважається правдивими і найсильнішими. А правдиві й найсильніші вони тим, що зазнаємо їх звичайно без ніякого приготування з нашої сторони, приймаємо їх в такому стані, якими вони в суті річі були. З часом входить уже в гру критичне наставлення, яке тільки перешкоджує в точнім і щирім охопленні всього. Я певний, що коли мені прийшлосяб було описати вражіння з Бельгії літ тому дев'ять, то безсумніву описавби я був їх з більшим захопленням і з більшою кольористикою, бо тоді я був більше під впливом перших вражіннь таємничого Заходу, а Захід зі своєю високою культурою є для нас далі чарівним магнетом і ще довго ним буде.

Я виїхав перший раз до Бельгії в 1926 р. і був там до року 1935 з перервою в рр. 1928—29, отже разом майже 7 літ. За той час бував я майже всюди, зміряв Бельгію вширш і вздовж. Бував я в гористих, примітивних Арденах, в університетському Лювені, в рухливому Брісселі, в надморській Остенді, в брудному Шарлеруа, в чудовому Лієжі та ще кращому Антверпені і в багатьох інших місцевостях. За час мого побуту приходилося мені займатися передовсім наукою, бо виїхав я до Бельгії на студії, але крім того мусів я не раз перекидатися зі студента в бюрового працівника, автомобільного монтера, продавця і навіть (коротко) у вуглекопа. Мав я нагоду зустрічатися з усіми суспільними верствами, з ріжними середовищами і зібралось в мене багато вражіннь-споминів. Всіх їх не передам осьуть в коротких рамках газетної статті, бо місця не стало.

Кажуть, що всякі зміни, навіть ті, що їх найгорячіше бажаємо, мають свою мелянхолію. Се дуже слушні слова. Коли я відїздив до Бельгії, покидав я з жалем рідну сторону (Перемишль), рідних і все, до чого привик, хоч їхав я в незнане, яке все манить. Згодом переживав я те саме, коли покидав Бельгію і їхав у рідну сторону, бо Бельгію полюбив я немов другу батьківщину, прив'язався до неї і зжився з тамошніми обставинами; Французи, горді за свій Париж, кажуть, що кожда людина має дві вітчизни, свою і Париж. Я скажу, що маю теж дві, одначе ся друга це не Париж, а Бельгія. Дивно скоро привикається до західних звичаїв, умовин життя, культурної і чемної поведінки. І коли вже раз хтось там був і трохи там пожив, все жалуватиме за дивно чарівним Заходом.

Запитаєте може: А чим саме захоплює Бельгія, що в ній такого цікавого? Не легко вам відповісти, бо там багато річей, які захоплюють і врізуються в пам'ять на завжди. Захоплюють великі традиції, стара вікова культура, багатство минулого, захоплюють краєвиди, безліч морських каналів, середньовічний вигляд міст і прекрасні феодальні замки. Захоплює велич і розмах господарського життя сеї одної з найменших держав Європи, а далі чемність населення, його пильність і працьовитість, чистота міст, чудовий стан доріг, багатство церковної архітектури, прив'язання до монархії. Словом, захоплює все те, чого ми на жаль не маємо, або маємо в малій мірі.

Бельгію замешкують два ріжні народи: Флямандці (германського походження) і Вальйони (романського по-

дження). Флямандців трохи більше ніж Вальйонів. Бельгія се мала буфорна держава, яку видумали колись політики на те, щоб відділити германську середню Європу від романської західної. Творці сеї штучної держави не дивилися на те, що ця держава мала складатися з двох ріжних рас, з двох відмінних культур і з двох протилежних господарських зон. Ся аномалія покищо не відбилася на політичному й господарському житті Бельгії, бо так під оглядом господарським як і культурним сі два народи доповнюють себе прекрасно. І се власне той перший чинник, що сильно цементував досі ці два ріжні народи. Другий такий чинник, що лучить Флямандців з Вальйонами, се Династія, королівський рід. В Бельгії люди без ріжноти на расу, походження чи партійну приналежність визнають себе монархістами. Там соціалісти оваційно вітають монарха і разом з іншими кричать „Віф де руа!“ (Нехай живе король!). Се може найсильніший узол, що лучить два призабуті й давно відділені від своїх пнів народи. Пригадується панування Пилипа II, Марії-Терези, Йосифа II і ин. Всі вони панували над хоробрими Бельгійцями і всюди мали до діла з двома народами, які рішуче протиставилися всяким насильствам і асиміляції. Довголітнє співжиття сих двох народів довело до певної синтези, витворився посередній тип між культурами романською і германською, тип цікавий, багатий в досвід романської раси й у вітальність германської, зближений до типу Швайцарців.

Мимо того обопільного вікового пересякання культур слідне воно радше в місті. На селі можна докладно повести граничну лінію між одною і другою віковою населення. Вальйонський елемент культурніший від флямандського. Се пояснюється тим, що донедавна флямандська мова не мала права горожанства, не була урядовою мовою; від світової війни багато дечого змінилось, особливо від хвилі, коли Німеччина здобувши Бельгію поділила її на дві політично-національні держави. Від того часу флямандський активізм раз-у-раз прибирав на силі, зростав, здобував нові права в шкільництві, урядах, у судівництві, на університетах (флямандизація університету в Генті), словом, в державній адміністрації. Кілька літ тому поділено Бельгію на дві полоси: флямандську і вальйонську. Ціла Бельгія має дев'ять провінцій, отже 4 північні опинились у флямандській частині краю, 4 полудневі у французькій (вальйонській), а одна спірна провінція Бріссель й околиця найшла ся в нейтральній зоні, де збережено двомовний режим. В той спосіб у відділених від себе провінціях заведено одну мову: флямандську для півночі й французьку для полудня. Що з того виходить, можна собі представити з такого факту. Коли приїдете на пошту в якийнебудь флямандській громаді (навіть у місті), побачите всі надписи у флямандській мові, з урядником порозумієтеся тільки тоді, коли він того схоче (для чужинців він звичайно чемний, бо знає, що годі чужинцеві вчитися двох мов). Всі розпорядки влади, міста і т. д. також по флямандськи. Всі друки, навіть звернені до чужинців, також по флямандськи. Словом, флямандизація всього, що дається. І так переведено флямандизацію гентського університету, відтак заведено двомовний режим на лювенському, двомовний на високих школах в Антверпені. На тім тлі доходило в 1932 р. до кривавих заворушень на лювенському університеті, яких жертвами впало багато студентів обох таборів. Дійшло в тому часі навіть до висвістання короля (тоді ще Альберта I) разом з королевою Елісаветою підчас памятної інаугурації по-

груддя кард. Мерсіє в Коллежі Сен-Тома. Кількадесят флямандських 105% усталилося шпаліром вздовж вулиці й коли король по скінченні посвячення опускав Лювен, — вони відспівали прямо йому під носом флямандський сепаратистичний гимн „Ораніє бовен“ (Оранські князі). Після того виступу бійки між студентами тривали кілька місяців, часто поліція мусіла шаржувати, щоб розвдати воюючих. Бійки на університетах в Польщі, (лавкове гетто, українсько-польські бійки з 1930 р.) мало помітні в порівнянні з тамтими. У тих бійках Флямандці, як більше войовниче плем'я, виходили все побідно, але не обійшлося без страт по обох сторонах.

Тепер час тих острих поразок минувся. Флямандці не мають вже просто за що битися, бо всьо, чого намагалися, вже досягнули. Насувається думка, що ця держава, зліплена з двох воюючих з собою націоналізмів (хоч їх там не називають так), скорше чи пізніше розлетиться, бо оба народи зовсім природно тягнуться до своїх національних блоків. Мабуть не здержить їх від того ні вікове співжиття, ні спільна Династія, ні світлі історичні традиції. Час працює за них.

Як представляється загал населення? Характеристична риса типового Бельгійця — матеріалізм, брак ідеалу, притім глибока чесність, працьовитість і велика рухливість. Бельгієць се тип європейського бізнесмена, чоловіка з розмахом, послідовного, впорядкованого у своїй праці. Величезна більшість майже 2/3 населення живе по містах, головню в великих містах, як Бріссель, Антверпен, Гент (Гандава), Лієж. Коли йде про віроповідання, то Бельгія має населення майже виключно католицьке, нечисленні протестанти і Жиди живуть головню в Антверпені й Брісселі. Нарід бельгійський дійсно дуже побожний. Нема здається на земній кулі держави, що булаб так глибоко католицька і віруюча, де булоб таке велике число церков, каплиць, монастирів, базилік і величавих Божих храмів. Сей факт найкраще ілюструє католицький осередок, місто Лювен, положене над рікою Дилею, відоме також в широкому світі як осідок одного з найкращих і найбільше знаних університетів. Се тихе, мале (40.000 мешканців) містечко, але є тут прекрасні святині з XIV, XV і XVI століть як: церква св. Петра, св. Якова (Сен-Жак), св. Гертруди (Сент-Жертрид) і інші. Одна з найкращих і найблискупіших пам'яток церковного будівництва се барокова церква св. Михаїла (Сен-Мішель) з рр. 1650-66. Побіч тих чотирох головних церков є тут іще 56 інших, менших або більших, церков, кап-

лиць і монастирів. Тут є славний монастир ОО. Премонстрантів з першої половини XII стол. разом з величезною бібліотекою і збіркою цінних середньовічних рукописів. Сей монастир називають Аббеї ді Парк (Паркова Аббація, бо положена серед прекрасного городу-парку). Далі існує тут славна бенедиктинська аббація т. зв. Мон Сезар (Гора Сезаря) з великим монастирем, середньовічною каплицею і з 14 м. статуєю Пречистої, поміщеною на високому педесталі.

Місто Лювен стало в 1425 р. осідком університету, який дійшов до вершка своєї слави в XVI стол. і перетривав до нині. Тепер він таксамо відомий у світі як англійські університети Кембрідж або Оксфорд. Студіює тут поверх 4 тисячі студентів різних національностей, від Європейців почавши, а на колірних Азіятах і Муриках скінчивши. Університет стоїть на дуже високому рівні, має крім чотирох звичайних університетських факультетів Філософічний Інститут св. Томи з Аквіну, Педагогічний Інститут св. Петра, Школу Наук політично-дипломатичних і політ.-суспільних, Торговельну і консульську Школу, Школу гарбарства, пивоварства, кримінальних наук і т. п.

Отже існують там інститути, школи і факультети, про які тут і не чути.

Місто Лювен робить вражіння одної прекрасної картини, одного чудового образу бельгійського середньовіччя. Велика маса старинних будівель, вузькі вулички, старі доми і кам'яниці, на яких скрізь пишуться золотими літерами дати побудовання, а всі вони старі: 1415, 1625, 1540, 1570, ось на одній вулиці. Старі золочені фронтони вікових кам'яниць говорять до вас досвідом століть, мимоволі віє на вас духом феодальних часів.

Маєте часом вражіння, що від тих часів нічого тут не змінилося, нічого не діялося, не було воєн, світових завоєвань. Жорстокий зуб часу навіть не рушив тих німих свідків давньої величі Нідерландів.

Крім 60 церков має Лювен ще одну цікавість: місто се має ні більше ні менше тільки 300 каварень! На 40 тисяч населення чи не за багато. Каварні не мають там того самого значіння, що в нас. Каварня се просто те, що у нас називають більше прозаїчно буфетом чи шинком в ліпшій розумінні. Очевидно, є між ними і дуже гарні льокалі, однак трудно поділити їх на добрі й злі. Студенти пересиджують в каварнях часто цілими днями і то літом і зимою. Пиво в Бельгії національний напитек, так як в Італії чи Франції вино. Тому в неділі й свята бельгійські каварні по всіх містах виповнені щирістю, повні гамірливості і життя. Тут нема звичаю складати собі візит

вдома, каварня се місце стріч всіх кривляків, родин, інтересентів і аферистів. Дешеве пиво пливе струями, а мала Бельгія консумує відносно до свого населення і розмірів найбільше пива в цілм світі.

Лювен славний ще своєю величавою новою бібліотекою, відбудованою за американські гроші в 1926 році. Бібліотека дійсно гарна, збудована в стилі типова бельгійському, прикрашена безліччю штукатурій і орнаментів, вивінована в високу вежу. На вежі міститься старинний „карільон“ (курантовий годинник); він що години видзвонює гарні мелодії, а під кожне свято дає справжній містецький концерт. Ці карільони є майже при кожному бельгійському костелі як в малінській катедрі (архікатедральному соборі бельг. архієп. кардинала в м. Малін), далі в величавій катедрі Пресвятої Богородиці в Антверпені, де вони найславніші і в дуже багатьох інших костелах, особливо у Фляндрії.

Бібліотека належить до університету і призначена в першу чергу для студентів. Саля бібліотеки, одна з найбільших в Європі, вдержана в суворому стилі, з рядом прапорів всіх стейтів ЗДПА, які своїми лептами причинилися до її відбудовання. Університет має біля 65 будинків, розсіяних по цілому місті; до його найкращих будинків належить Інститут Спультберга, де приміщені головню правники, і наскрізь модерний будинок техніки, далі університетські забудовання при вул. де Намір з мармуровими сходами і вестібuleм. Професорами університету переважно священики, а ректором титулярний єпископ Тиберіади Його Магніфіценція мснгр. Лядез. Звичайно так діється, що коли ректором є Фляманець, тоді віцеканцлером іменують Вальонця і навпаки. Виклади відбуваються в великих саях амфітеатрально устроєних. Мало в котрім університеті світа є такий „Вавилон“, як на викладах в Лювені.

Чужинці доволі легко опановують французьку мову, хоч не всім однаково скоро вдається її навчитися. Слов'яни се найскорше зі всіх дають собі з нею раду, а між Слов'янами щодо скороти і поправности опанування французької мови перше місце безперечно належить нам, Українцям. Богато наших студентів вже по одному році побуту складало тут іспити (часто навіть з відзначенням!), хоч приїздили до Бельгії без ніякого знання французької мови.

В лювенському університеті є низка розпорядків, які на перший погляд для нашого студентства незрозумілі і дивні. І так нпр. існує заборона ходити студентам з особами кращого пола, не віль-

А. РЕННИКОВ

Мужі-письменники

Гумореска.

Здається, час привикнути. Не треба нічому дивуватися.

А всежтаки здивувався я, прочитавши на днях в одній большевицькій газеті про існування „Обеднання жінок совіських письменників“ у Москві.

Се обеднання, як показується, не тільки знаходить способи для роздобуття круп, муки і макарону по знижених цінах. Воно, крім того, займається і культурно-освітньою працею: вилловлює мужів, що загулялися в трактирнях, звертається з зажаленнями на них до „Союзу совіських письменників“, розглядає на засіданнях случаи бійок між супругами, досліджує синяки і рани, що їх жінки мають від удару палки або залізка. І взагалі дружно працює на фронті упорядкування творчости, охороняючи літературу від небажаних закрутів, порушень, звикнень і навіть передомів...

А деколи рішення колективу письменницьких жінок оповіщають навіть для загального відома: всім, всім, всім. В московській „Правді“ з 15 травня нпр.

шановне обеднання жінок помістило докладне письмо про письменника п'яницю Шухова, що тяжко бив свою зареєстровану законну жінку, по животі. І врешті обеднання жінок письменників написало при тім: „З соромом і огірченням треба признати, що вчинок Шухова далеко не одинокий. За рік існування нашого обеднання приходили до нас нераз жалоби на недопустиме поведіння письменників з жінками й дітьми“.

* * *

Не будемо тут розглядати питання: яким способом жінкам совіських письменників удалося зорганізувати своє обеднання. Технічно се, розуміється, не легко зробити. В совіських письменників, як у безгранично широких натур, напевно царює порядна путанина в родинних справах. Нині — жінка Аня; завтра Маня; післязавтра Ганя. І яку з них повиннося рахувати дійсним членом обеднання, а яку тільки співрегентською, — тяжко сказати.

І врешті при голосуванні щодо прийняття чиїнебудь нової жінки, оскільки управа збирається рідко, може легко показатися, що прохання чергової жінки задалося. Що треба голосувати

вже не над вибувшою Мусею, тільки над прижившою Нусею. Та добре коли Муся добровільно уступить права Нусі, а Нуся докаже, що після неї ніхто не ходив з її мужем до Загсу *).

А що, коли слідство щодо Нусі і Мусі затягнеться? І засідання управи відложать?

Спорили за права Нуся і Муся. А в висліді принята Дуся. Нова, свіжа, третя жінка совіського письменника.

Ні, не будемо входити в дебри тих юридичних тонкостей! Та й не в них, в дійсности, річ. Значно цікавіша і глибша інша проблема, що повстає з факту існування товариства жінок. Як повинні почуватися самі браття-письменники, формально ставши мужами-письменниками?

Всі знаємо, яке тяжке взагалі письменницьке життя на землі. Щоб успішно вийти на широкий шлях слави, всякий європейський письменник своїми творами мусить подобатися масі наглядців: видавцєви, редактори, критики, читачєви-консерватисти, читачєви-ліберали, дверники, академіки, бухгалтерови, астрономи і учителєви боксу. Ну, а щодо совіського письмен-

*) Загс = большевицький уряд для реєстрування „подруж“.

но студентам підняти кватир (кімнат) без попереднього дозволу університетських властей, не вільно ходити на данцінги, до нічних льокалів, не вільно студентам репетувати більше як 2 роки той самий рік студій, не вільно... і т. д. Тих заборон багато, так що розумніші студенти записували собі звичайно на одній малій картці, що саме їм вільно, а решту вважали недозволенним овочем. Всі заборони постійно вивішуються в салі оголошень, де також постійно випи-сані каварні, до яких студентам не вільно ходити. Були й такі зухвалі студенти, що коли нудьга доходила до краю, то виби-ралися до салі оголошень і якраз там ви-писували собі ті льокалі і данцінги, де заборонено входити і робити т. зв. „рон-ду“ або „туру“. Та не все це вдавалося і за кожний такий промах ждало сміль-чака радикальне усунення, або строга адмоніція нелюбленого архівіста (ку-стоша університету). Архівіст був там просто всевладною особою по ректорі і грозив всім і вся.

Студенти не мають в Бельгії того по-важання, що в нас. Чи причина тут в цьому, що їх багато, може за багато на малу Бельгію (там є 4 університети: Лю-вен, Бріссель, Лієж і Гент)? Чи може то-му, що студенти тут даються місцевому населенню порядно в знаки маніфеста-ціями, бійками з поліцією і безробіт-ни? Мабуть з обох тих причин.

Характеристичну рису кожної кра-їни видно в жіноцтві. Яке тут жіноцтво? В кожнім разі зовсім не таке як у нас. Воно загально беручи не таке, як у нас уявляють собі жінку з Заходу: легкодуш-ну, зіпсуту, рафіновану, словом, гарне зеро. Бельгійська жінка має в собі тро-хи тої легкості і гумору, яку мають всі люди Заходу, але це далеко від легко-душності. Бельгійка більше зрівноваже-на ніж наша жінка, більше товариська, більше дбає за свій зверхній вигляд і притім всім далеко більше побожна. В університетах відсоток жінок не такий великий як у нас і се не раз мене засто-вляло. Очевидно, між Бельгійками, як впрочім і між жінками інших народів, є жінки доброго характеру і легкодушні, але тих останніх в Бельгії далеко менше ніж у нас думають. Жінки давно тут рів-ноуправнені з мужчинами під кожним оглядом (за винятком загального голосу-вання) і тому з жінками поводяться тут далеко свobodніше ніж у нас. І так нпр. жінки не цілується в руку ніде і в ніяких кругах, на балах жінки не відводиться по скінченні танку на місце, звідки ви її попросили. Вистарчить одне просте „мерсі“ (дякую) і зникає в товпі. З жінкою йдете вулицею як вам подобаєть-ся раз з правої, раз з лівої сторони, нема

тут обов'язку брати жінку все по правій руці. Взагалі ніяка панна не образиться, коли з нею поводитися свobodно. Але таке поступовання вимагає всежтаки бо-гато такту й особистої культури. Ясно, що сей звичай поведінки не появився нагло, се не витвір повоєнних широких свobod, а одідищений по віковій культу-рі і глибоко вкорінився тут.

Так живуть культурні народи Півно-чі, як Норвежці, Шведи і Данці.

Панує тут також нечувана деінде чемність і добре виховання. В Бельгії можете спокійно оставити ровер чи ав-то на вулиці і вернути за годину, дві, три, за цілий день, а вони далі стоятимуть на своєму місці ненарушені.

Коли я в часі світової вистави зали-шив в одному з павільонів течку з книж-ками і шойно до кількох годинах прига-дав собі, що я забув її в тому павільоні, — знайшов я її на тому ж самому місці. Прикладів такої чесноти народу мігби я вичислити більше. У нас за таку че-сність відзначають ордерами, показують публічно як доказ чогось небуденного, газети подають світлини такого „героя“ чесноти, бо тут се дійсно одичина поя-ва, унікат, цінна рідкість. Там уважають чесність за щось таке природне, звичай-не, що ніхто на це не звертає уваги. Вся-кі крадіжки, вломи, напади й убийства — робота виключно напливового елементу, переважно наших сусідів. Нема дня, щоб якийсь наш сусід не довершив крадіжки, убийства і т. д. Газетні шпальти повні рубрик того рода можуть бути доказом на те.

В бельгійських відносинах просто дивує легендарна чемність бельгійських комерсантів-купців. За кожду дурничку, що її купите, за кожді відвідини крамни-ці, навіть як ви нічого не купили, стріне вас невідкличне „мерсі“. Те саме слово почуєте від трамваєвого кондуктора, я-кому платите за білет, те саме скаже вам кождий при найменшій прислузі, всюди „мерсі“ і „мерсі“.

До тої бельгійської чемности дуже скоро привикаєте і самі стаєте таким чемним, хоч се нам не вроджене. Така чемність, або бодай 1/100 тої чемности, придалася б на сході ріжним панам уряд-никам. Чемність се доказ культури і то-вариського вироблення.

Коли переїдете на схід, зараз бачи-те, яка велика різниця між Заходом і Сходом і вже жалієте за чемністю, за гарним усміхом, за дрібкою джентель-менства. Люди на сході забули сміятися, не вміють робити собі „політес“-ів, бо життя тут тяжке, кожного давить доля, але чи чемність і усміх не влекшили б того?

У нас може малиб більше причини

ника, то для него маса наглядців вже просто безчисленна.

Совітський письменник мусить ра-хуватися не тільки з думками поодинок-их численних критиків, але також з дум-ками офіційальних осіб живих і з думка-ми офіційальних осіб мертвих. Крім того він обов'язаний догодити численним у-становам СССР і таким способом, по-добатися покійним — Марксови, Ен-гельсови, Рожі Люксембург, Ленінові й Дзержинському; живим — Сталінові, Кагановичеві, Ворошилову; даліше По-літбюро, ВЦК-ови, Наркоматови, Вну-делови, ГПУ особливо, Гізови, Главлі-тови, Пролеткультови, Оссоавіахимови, Комсомолови, Профсоюзам...

З того ясно, що у свому вільному званню совітський письменник одно, що міг свobodно робити дотепер, се тільки ось що: пити в шинку горівку і закусу-вати соленим огірком.

Тут у трактієрні в його літературні пориви, якби не було, ніхто не вважав потрібним втручатися. Тут за столом, заставленим пляшками і тареллями з ковбасою та квасною капустою, сові-тський письменник почував себе на висо-тах Парнасу. В подзвінню чарки він чув свobodний брязкіт ліри, у грі піни на краю питної чарки знаходив відзвук на

гру фантазії, що пінилася; в вередливих винних ручайках на столі відчував ніким і нічим нездержуваний творчий біг ду-мок.

— Ти — цар жий один... пригаду-валось йому.

І нараз... Тепер... О, проклятая доле!

Навіть послідна свобода і та віді-брана!

Двері отвораються. Напереді — третя жінка Ганя. За Ганею — друга жінка Ма-ня. За Манею перша жінка Аня. На кінці походу — президія об'єднання жінок. Сива передсідниця — в чорних окулярах. Сива віцепредсідниця з ручною робіткою в руках. І крик трьох жінок з трьох сторін:

— Ах ти, падлюко!

— Ах ти, пияку!

— Рушай до дому писати, негідна худобино!

* * *

Можливо, що я помиляюся. Можли-во, що воно не так. Та мені здається, що з совітських письменників витвориться окремий новий Чин трапістів внаслідок подібного загального нагляду над їх життям і творчістю...

І вони — говорити про щонебудь взагалі перестануть.

◆◆◆

радуватися і бути усміхненими мимо тяжкого лихоліття, бо маємо прецінь та-кий гарний клімат, куди кращий від не-можливого бельгійського клімату, де вічно мряка, дощ, слота! Просто полови-ну року панує мряка, низька, тяжка, при-земна, така сама, як в каналі Ля Манш, така сама як в Лондоні. А це не настро-єне весело. Зими тут нема, не знають при-ємностей зимових спортив, сніг ніколи майже не появляється, а коли зявиться, зараз зникає. Морозів нема, є лиш ча-сом т. зв. „вергля“, коли легкий дощ схопить малий приморозок, а хідники, вулиці, все покривається прозорою скляною масою, на якій не один зломив ногу. В літі Бельгія дуже гарна, коли не паде дощ. Особливо гарна надморська Остенда і гористі Ардени. В літі приїз-джають тут непроглядні маси туристів, головнo Американців, Німців, Англійців і Французів.

Головні осередки туризму в Бельгії „королева пляж“ Остенда, мальовничий Бріж, осідок флямандських графів і вельмож Гент, далі Сіте Ардант (палаю-че місто) Лієж, католицький і універси-тетський центр Лювен, — найзамітніша па-мятка чудесний мов різьблений „Hôtel de Ville“ (отель де віль), що його Наполе-он хотів камінь за каменем перенести у серце Франції, відтак осідок архієписко-па і кардинала в м. Мехелен (Малін), славний порт Антверпен (2-ий в Європі по Гамбурзі) зі знаною на весь світ ка-тедрою, в якій переховуються безсмерт-ні твори Рубенса, з багатими музеями, відоме на весь світ побовище Ватер-льо, де Наполеон мусім признати себе переможеним, підземні сталактити і ста-лягміти в Грот де Аль (160 м. під зем-лею), і т. д. Богато туристів відвідує „малий Париж“ — Бріссель (Брукселе) одно з найбагатших міст світа. В Бріс-селі імпонують величезна катедрa св. Гудулі (Сент Гіділь), найбільший в Ев-ропі будинок суду, два прекрасно виві-новані музеї: армії і культури, де є м.ін. й наші відділи. В музеї армії, де зібрано майже всі воєнні матеріали як нпр. літа-ки, гармати, повзи і т. п., майже всі дер-жави світа мають свої окремі великі га-бльотки. Між тими всіма державами є також габльотка України, де великими чорними буквами на білому фоні випи-сано: Ukraine. Сю габльотку відкрито в 1931 р. завдяки заходам і зусиллям інж. Дм. Андрієвського, відомого нашого ді-яча в Бельгії. Габльотка в дуже добрім положенні і зразу кидається в очі тих, що відвідують музей. З лівого боку на-шої габльотки литовська, з правого ро-сійська. В габльотці є три манекіни во-яків в одностроях з часів наших визволь-них змагань, далі документи, гетьманська булава, посмертна маска Петлюри з вос-ку і багато інших дрібних річей як гра-вюри і штихи з історії наших визвольних змагань. В музеї культури маємо також окремий гарно придуманий відділ. Тут розміщено вироби нашого народнього мистецтва, книжки, малюк і т. д. Пропа-гандивне значіння обох відділів велике, бо музей армії і культури відвідують мільйони людей.

Бельгійці се нарід муравлиної, неспу-щої праці, що ніколи не дармує, ні од-ного земного богатства не залишає на по-талу долі, а весь світ дивує енергією й витривалістю в праці. Бельгія се один великий город, прекрасно загосподаро-ваний, ведений вмілою і досвідченою ру-кою. Запопадливу працю Бельгійців видно на кождому кроці: в прекрасних містах, в чудових рівних як стіл асфаль-тових шоссах-дорогах, в ситості й доб-робуті населення. Хто раз бачив Бельгію і пожив в тамошніх умовах, той не раз відбігає думкою від своїх занять і не раз леліє думку-мрію, чому в нас не одна річ не так як там. І кождий, що бував на сту-діях за границею, має тоді дві вітчини: свою і ту, де бачив тільки гарних річей, де снував найкращі мрії молодечих літ. Якась частина серця залишилася там на завжди і не забуде, що ген далеко існує кращий світ.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ

Рутськівська бібліографія за роки 1936-1938

З приводу ювілею 300-ліття смерті митрополита Київського й Галицького Йосифа Велямина Рутського ЧСВВ (1637-1937).

ПЕРЕДМОВА.

Тут подаю бібліографію, що появилася з приводу ювілею 300-ліття смерті найбільшого митрополита нашої українсько-католицької Церкви. Наводжу списки писань про митр. Йосифа Рутського або в честь його в такому порядку:

I. Листи й зарядження Владик; II. Збірні та окремі праці; III. Статті; IV. Промови, проповіді, реферати; V. Вірші; VI. Рутськівські торжества; VII. Афіші, комунікати й програми; VIII. Знімки. Це все, що появилася напечатане в роках 1936 і 1937. В перших двох розділах подаю списки праць, що з'явилися до дня 14 грудня 1937 р. Пізніші праці й статті, приналежні до цих перших двох розділів, подаю у Доповненнях. Списки наступних розділів будуть містити в собі Рутськівську бібліографію не тільки за 1936—1937, але й за 1938 р.

Для історії ювілейної Рутськівської бібліографії слід зазначити, що її розпочали Василіяни, а саме своїми статтями про Марійські Дружини на українських землях у XVII—XIX стол. (див. „Вістник Марійських Товариств“, II. Львів 1936. 9—20) та про митр. Рутського в „Календарі Місіонаря на 1937 рік“ і в „Новій Зорі“ (1936, ч. 80).

Як кожна бібліографія вимагає великого труду, таксамо й ця була не легка, передсвідомо тому, що до нас не доходять та українська католицька преса (особливо з Америки, Канади й Бразилії), що не має дебиту в Польщі. Напр. з сьогорічних чисел канадійських „Українських Вістей“ (Едмонтон), що зберігаються в Центральній Василіянській Бібліотеці (ч. 13, 14, 17, 18, 30/1, 44/1 і II) й Бібліотеці НТШ (чч. 11, 17, 18), маю тільки одну позицію для Рутськівської бібліографії, а саме: Ювілей митрополита Рутського в Римі (ч. 13 з 30 березня 1937). Наслідком браку в нас своєї заморської преси не могу дати в цій бібліографії списку всіх тамошніх праць про митр. Рутського. Може хто з заморських Братів потрудились й допоможе в цій праці.

В католицькій пресі Закарпатських Українців відома мені також тільки одна стаття в ужгородському „Благовістнику“ (ч. 1 за січень 1937). Хоч автор писав у тій статті, що „наша Подкарпатська Русь не може остатись позаду, а повинна водосвяткувати пам'ять того великого нашого апостола якимись більшими, чи меншими торжествами“, — Рутський однак чомусь чужий сьогорішньому Закарпаттю. Не чуємо нічого про тамошні ювілейні торжества в честь його, ані не читаємо більше статей про митр. Рутського в тамошній пресі. Зовсім слушно зазначив своє здивування станиславівський „Добрий Пастир“ (VII, 1937, 62), що в закарпатських часописах, видаваних духовними кругами, є довідні статті про ювілей Пушкіна, а про 300-ліття смерті Й. Рутського нема й згадки!...

Цю свою бібліографію жертвую світлій Пам'яті митрополита Йосифа Рутського й тим усім, кому Він дорогий і великий.

В порядку ч.

Львів, 14 грудня 1937.

I. Листи й зарядження Владик.

1. (Митр. Андрій Шептицький й): Ювілей Митрополита Рутського. „Львівські Архієпархіальні Відомості“, 1937, ч. I, с. 4—5.

2. Йосафат Коциловський Божою Милостію і св. Апостольського

Престолу Благословенням єпископ Перемиський, Самбірський і Сяніцький Всесенному Духовенству і всім вірним епархії мир в Господі і архієрейське благословення! „Перемиські Епархіальні Відомості“, 1937, ч. 2, с. 13—31.

Про цього пастирського листа з приводу 300-ліття смерті митр. Рутського див. Зарядження Преосв. Йосафата Коциловського, Перемиського Єпископа, в справі 300-ліття смерті Митрополита Рутського („Добрий Пастир“, VII. Станиславів 1937. 62); Тристалитний ювілей смерті митрополита Рутського („Нива“ XXXII. Львів 1937. 78—79); *Przemyslanin, Diecezja przemyska obrz. gr. i jej obecny pasterz* („Oriens“, V. Warszawa 1937, 105).

3. В справі 300-літнього ювілею смерті київського митрополита Йосифа Велямина Рутського. „Перемиські Епархіальні Відомості“, 1937, ч. 2, с. 31—32.

II. Збірні та окремі праці.

4. „Вістник Марійських Товариств“. III/4. Львів — Жовква 1937. 8°, 40. — Ювілейне число в 300-і роковини смерті митр. Й. Рутського. Друкарня Видавництва ЧСВВ в Жовкві.

Зміст: 1637 — 1937 (присвята, I), Митр. Й. Рутський (знімка, 3), † Андрей Митрополит: Минуло 300 літ (5), † Григорій Еп.: В нинішніх часах (7), † Йосафат Еп.: З приводу З'їзду (9), о. Іриней Назарко, ЧСВВ.: Людина й програма (11—13), о. д-р П. Скрутень, ЧСВВ.: Справжня причина Рутськівських торжеств (14—18), о. Роман Лукань, ЧСВВ.: Перші українські Марійські Дружини (19—23), о. Осип Лещук: Дружнинею сьогодні (24—27), о. Р. Лукань, ЧСВВ.: З сьогорічних торжеств у честь митр. Рутського (28—33), Рецензії (34—36), Висновок (37—39), Марійські Дружинники, вітайте! (40).

Див. „Нова Зоря“, 1937, ч. 42, с. 7; „Український Бескид“, 1937, ч. 23, с. 8.

5. Йосиф Велямин Рутський Митрополит київський й усієї Руси—України. Ювілейна збірка у тристалиття смерті 1637—1937. Перемишль 1937. 8°, 72. Видання „Научного Товариства Богословів Українсько-Католицької Духовної Семінарії“.

Зміст: Йосиф Велямин Рутський (знімка), Уляна Кравченко: На 300-ліття смерті митрополита Йосифа Велямина Рутського 5. II. 1937 (вірш, 3—7), I. Тетерка: Митрополит Йосиф Велямин Рутський великий реформатор і оборонець українсько-католицької Церкви (8—58), о. Василь Гриник: Й. В. Рутський — Дороговказ Українців-Католиків (промова, 59—66), Заповіт Митрополита Й. В. Рутського (67—69), Уляна Кравченко: „Заповіт Митр. Йосифа Велямина Рутського“ (вірш, 70—72).

Див. „Сівач“. II. Львів 1937. 272*.

Стаття богослова I. Тетерки нефахова й нахаль некритична та баламутна. Баламутні відомості про школи в часах митр. Рутського (19). Про предмет навчання в тих школах (20—21) говорить докладніше о. П. Хомин у праці: Митрополит Йосиф Рутський і його освітні змагання („Богословія“, I. Львів 1923. 261—283). В кількох місцях стрічаємося з ворожими й кривдливими виступами проти Василіянів XVII—XVIII ст., що, мовляв, „зі заздрости не бажали собі вищої освіти світського клеру“ (26), що в XVIII ст. „Чин підупав під оглядом національно-обрядовим“, що тодішні „Василіяне відступили від напрямів Рутського, сполонізувалися й діяли явно на шкоду української Церкви“ (28). Такі самі виступи проти Василіянів находимо також у статті о. В. Гриника: Атлант Зєдинення, вміщений в перемиському „Українському Бескиді“ (див. 16). Не згадуючи ряду совісних історичних праць, наведу тільки одну, що говорить навпаки ніжкі автори і вказує зовсім що інше (див. Архим. Николай: Замѣчанія на статью Павловича: Опыт исторіи Замойскаго Собора. „Гродненскія Епархіальныя Вѣдомости“, 1904, ч. 11). Автор, хоч православний, виразно свідчить, що тодішні Василіяни не латинізували нашої Церкви, не польшили краю й не погорджували та не гнобили білого духовенства (див. також „Записки НТШ“. LXVIII. Львів 1905, Наукова хроніка, 14—15). Заслуги Василіянів на полі освітньому (видавничому й шкільному) такі великі й такі загальновідомі, що се признають історики свої й чужі, прихильні й ворожі. Та й у діяльній обрядовій і на нині народній не хто інший, як саме Василіяни були предтечами відродження нашого

письменства ще далеко перед появою „Енеїди“ Котляревського й перед виступом Шашкевича. — Крім цього в статті богослова I. Тетерки подані недокладні й невірні відомості про видання василіянських Правил митр. Рутського від XVIII ст. аж до наших часів (28). Два рази зазначає, що том I „Записок ЧСВВ“ появилася 1934 р. Про Заповіт митр. Рутського (Тестамент сіве протестацію), напечатаний 1637 р. на 3 картках, що про нього видавці за Гепеном згадують в окремій потці (с. 67), скажемо, що це вильнянський друк (див. П. Жукович, Жизнеописание митр. I. В. Рутского... „Христіанское Чтение“, ССXXXI/I. С. — Пгб. 1909. 1101). Крім цього видання вильнянського, що було другим, маємо ще перше видання Заповіту митр. Рутського, напечатане в Кракові 1637 р. на 4 картках (див. K. Estreicher, Bibliografia Polska. XXVI. Kraków 1915, 501). Те видання має між ін. львівське Осолінеум.

6. Ювілейна пам'ятка в 300-ліття смерті Йосифа Велямина Рутського ЧСВВ Києво-Галицького Митрополита 1637—1937. Прудентополіс, Парана, Бразилія 1937, 8°, 72. Видавництво ЧСВВ, кн. XX.

Відомість про те видання подав перемиський „Український Бескид“, 1937, ч. 46, с. 8. У Львові ніяка Бібліотека ще не має того видання.

7. о. Роман Лукань, ЧСВВ.: З сьогорічних торжеств у честь митрополита Рутського. Львів 1937, 8°, 6. Надбитка з „Вістника Марійських Товариств“, 1937, ч. 4. (10 прим.). Див. 4, 68.

Опис ювілейних торжеств в Улашківцях, Відні, Римі, Львові та Перемишлі; згадки про такі торжества в Золочеві й Парчаці. Див. „Нова Зоря“, 1937, ч. 75, с. 7 і „Дзвони“, 1937, 420.

8. — Перший Конгрес Українських Марійських Дружинників. Львів 1937. 7.5 × 11.5, 26+(2). „Бібліотека Марійських Товариств“, ч. 3. Накладом Марійського Товариства Молоді. Відбитка з „Вістника Марійських Товариств“ III/5, 1—7. Друкарня ОО. Василіянів у Жовкві. Див. 44, 45.

Опис Конгресу. Між ін. зміст проповіді Преосв. Івана Бучка про митр. Й. Рутського (10—12). Цей опис Конгресу насамперед появилася в „Новій Зорі“, 1937, ч. 44, с. 1—2, відтис в „Вістнику Марійських Товариств“, 1937, ч. 5, с. 1—7, накінєць в окремій книжечці у спогад про величавий Конгрес Марійських Дружинників.

9. — Перші українські Марійські Дружини. Львів 1937, 8°, 5. Надбитка з „Вістника Марійських Товариств“, 1937, ч. 4 (10 прим.). Див. 4, 43.

Тут між ін. про митр. Рутського як Марійського Дружинника та ініціатора Марійських Дружин у нас із окремою короткою поткою про його життя й діяльність.

Див. „Нова Зоря“, 1937, ч. 75, с. 7 і „Дзвони“, 1937, 420.

10. о. Маркіян Марисюк ЧСВВ.: Митрополит Йосиф Велямин Рутський (В 300-ліття його смерті). Накладом і друком ОО. Василіянів у Жовкві 1937. 12 × 17, 58+(2). „Бібліотека Релігійної Освіти“, ч. 17 і 18.

Популярний життєпис для народу та огляд діяльності митр. Рутського.

Див. „Нова Зоря“, 1937, ч. 89, с. 7; „Правда“, 1937, ч. 47, с. 11; „Напередодні“, 1937, ч. 4, ст. 8.

11. о. д-р П. Скрутень ЧСВВ.: Справжня причина Рутськівських торжеств. Львів 1937. 8°, 5. Надбитка з „Вістника Марійських Товариств“, 1937, ч. 4 (10 прим.). Див. 4, 34.

Подана тут близька рація, т. зв. справжня або фізична, Рутськівських торжеств, а саме значення й великість митр. Рутського для всесвітнього життя й культури української нації та й українсько-католицької Церкви.

Див. „Нова Зоря“, 1937, ч. 75, с. 7 і „Дзвони“, 1937, 420.

12. Митр. Андрій Шептицький й ЧСВВ.: Митрополит Йосиф Велямин Рутський. Львів 1937. 8°, 64...

Зміст: Вступне слово (1—3), I. Молодість і покликання: I. Дитячі літа (7—11), II. Університетські студії (12—15), III у Римі (16—27), IV У Святого Отця (28—30), V Поворот на Литву (31—34), VI Виїзд до Персії й побут у Москві (35—40), VII Поворот до Вільня й подорож до Риму (41—45), VIII Поворот і вступлення до монастиря (46—49), IX Рутський священником (50—51), X Відбудова монастиря (52—54), XI Хитрість і зрада Самуїла (55—57); Додатки: I. Московське походження родини Рутських (58—60), 2. Хронологія життя Рутського (60—61), 3. Портрети Митрополита Рутського (61—63), 4. Подорож Рутського до Москви (63—64).

Ся цінна праця ще незакінчена.

(Далі буде).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

СОН ТІНІ

НОВА „ЕКЗОТИЧНА“ ПОВІСТЬ Н. КОРОЛЕВОЇ.

Наталена Королева: *Сон тіні*. Повість. Львів 1938. Накладом Видавн. кооп. „Дружина“. Випуск 5. Стор. 237, форм. 132×185 мм. (Обгортка роботи М. Гніздовського). Ціна 3 зол.

Наталена Королева в нашій західно-українській літературі се письменниця нових ідей і нових форм. Адже ніхто інший, а саме Королева чи не перша в нас взялася в останніх часах до повісті з релігійними проблемами й дала цінний твір п. н. „1313“. (Пор. статтю „Повстає католицька повість“ у „Новій Зорі“ ч. 926). Адже саме Королева в останніх часах знов перша на ЗУЗ надає своїм новелям і нарисам екзотичні тло й фабулу — от хочби „Во дні они“ — євангельські нариси з часів І. Христа, чи збірка нагороджених оповідань п. н. „Інакший світ“, яких дія йде в Єгипті, на Кавказі і т. п. екзотичних місцях й обертається коло майже нерухомих у нас релігійних і етичних проблемів.

Такий „інакший світ“ бачимо врешті в найновішій повісті Королевої п. н. „Сон тіні“. Додаймо до того, що й у формі твору Королева теж напередовець у нашому письменстві. Чейже знов чи не перша ввела вона до нашого письменства дуже цікаву форму „повісті з тезою“, тобто твору з тенденцією, але не проповіддю. Тенденція-теза в обох згадуваних повістях Королевої схована глибоко й читач щойно сам мусить собі її наче видушити з конкретно реалістичних образів авторки. Бо в Королевої малюнок історичного тла й екзотичних подій чи постатей служить лише за принадаю одежу тезі авторки. От прим. у повісті „1313“ Королева на тлі середньовічного тла й цікавих пригод винахідника стрільного пороху, монаха Бертольда Шварца, змалювала типову психіку людини, яка забуває про Божу цілі, а дбає лише про забаги власного „я“, його гонів і гордості. Показати сучасному читачеві таку психіку й її страшні наслідки — се була властива цілість авторки. А історичне тло, цікаві події й т. п. екзотика в образах, у представленні се тільки засіб до тієї цілі. Королева як письменниця на більшу міру бачить скрізь в історичному й сучасному лише вічно-людське, вічно Боже.

Подібно й найновіша річ Королевої п. н. „Сон тіні“, повість з життя міста Александрії в II стол. по Р. Хр., се теж передовсім повість з тезою, хоч назверх виглядає на історичну. Зміст тієї останньої повісті подає видавництво в „Передмові“ (ст. 4) ось як:

„Повість змальовує Александрію за панування Гадріяна. Александрія другого століття після Р. Хр. — це духовний і культурний осередок цілого тодішнього цивілізованого світу, положений не тільки на перехресті двох універсальних культур: орієнтальної й орієнтальної, але теж на переломі двох епох: поганської та християнської. До того ще Александрія, коли до неї завітав римський імператор, стала теж і політичним центром. Увесь різноманітний світ тодішньої універсальної столиці пересувається (в повісті Королевої) перед нашими очима, немов у калейдоскопі, зв'язаний в одну цілість інтригуючою фабулою повісті. Представлені теж ті різноманітні шляхи й стежки, що ними в старий замираючий світ клясичного поганства вливалися нові живітвірні струї християнської благовісті. На цьому тлі виведені різні представники римського світу... і подані типові портрети тогочасних римських сенаторів, вищих військових достойників, жерців, філософів, учених гетер, мистців, танцюристок, купців, представників нового християнського світу, варвар і різних постатей тогочасного римського та єгипетського демосу.“ (Ст. 4).

В новій повісті Королевої „Сон тіні“ в порівнянні з повістю „1313“ бачимо деякі формальні й ідейні поліпшення й погіршення, знак, що авторка як письменниця ще не сказала останнього свого слова, що вона репрезентує ще рух життя, а не застій кінця. „Погіршення“ бачу в тім, що авторка зійшла дещо до

рівня пересічного читача, щоб так сказати: стала більше популярною, приземною. В новій повісті майже всю увагу авторки зібрав на себе не так розвиток тези-проблеми, як радше представлення реальних образів життя людей 2-го стол. по Христі в Александрії. Авторка майже захоплена ідилією тих часів і представляє їх в малощо не буквалістичний спосіб. Через те повість наче розсипається на цілий ряд прегарних образів-камей, які не надто тісно пов'язані в цілість інтригою, до речі дуже цікавою, майже „кримінальною“. Розбиття твору на образи бачили ми і в повісті „1313“, якої будова теж не надто суцільна й ціпка. Се хіба малощо не всіх жінок-письменниць: класти більшу вагу на орнамент-образи, ніж на цілість-архітектуру. Та хіба випливає просто з жіночого нахилу конкретизувати, а не узагальнювати. Не вільні від сеї хибі й дуже поважні письменниці, а в деяких вона просто вбиває цілість, прим. у творі „Шестикрилець“ К. Гриневичевої.

В повісті „Сон тіні“ видно виразне зменшення тої хибі в авторки „1313“, до чого причинилися живий і цікавий діялог та згадувана вже нитка цікавої інтриги. Інтрига зав'язана так цікаво й перипетії героїв такі небуденні, що читаючи мимоволі згадуєш найкращі повісті Бульвера, от хочби безсмертні „Останні дні Помпеїв“.

В дальшому порівнянні повісті „Сон тіні“ з „1313“ видно може деяке обниження в малюнку психіки героїв на користь малюнку тла й інтриги. Таксамо мало в новій повісті містики, більше окультизму. Та се зроблено може й тому, щоб краще зобразити забобонні поганські часи, часи безсумнівного сильного розвитку суєвіря, спеціально на Сході. Не можна сказати, щоб авторка сплитувала свої психологічні малюнки з недостачі таланту — перечить тому хочби такий прекрасний опис жаху (ст. 205 і д.), що йому рідко найдеш рівню навіть у світовій літературі.

Дуже обогачує повість знаменитий діялог, наче взятий з живого життя. Авторка вміє його не лише плавко представити, але й приміняти до звання й віку персонажів, до їх настрою й т. п. Всьо то доказує великий талант авторки вчуватися в уявно-представлювані, а не реально бачені особи. Се неабияка прикмета письменниці: творити живих людей: багато наших навіть кращих письменників (прим. У. Самчук) не має того дарування й тому небачені уявлені особи виходять у них чисто паперові.

Авторка „Сну тіні“ вміє перетворити „публіцистику“ історії в живе життя так, що маємо враження не паперової „штуки“, а живої дійсності. В цілій повісті видно лиш один відступ від сказаного, в яким авторка дає історичну експозицію словом науки, а не поезії. Позатим скрізь тішимося справдішньою поезією, чистим мистецтвом красного слова. Мова авторки майже не разить, поза кількома польонізмами-галицизмами (партіципії й слівня), й читач має цю приємність, рідку в нашій зах.-українській письменстві, що не спинюють його уваги прикрі кількі й рови мовної ігноранції чи неохайності автора. Се мабуть зновуж „хиба“ жіночої вдачі авторки: звертати увагу на різьбу подробиць. Опис подій і настроїв живий та правдиво свіжий, оригінальний. Ось кілька зразків.

Був день відпочинку. Але Ізіні перлички здосвіта працювали, як найняті. Білі півкулі безперестанку хитали розмальованими гадючими голівками, то збігались усі до купи, то розкопувались по обійсту, дрібно клепаючи пальмовими паличками по ебенових теорбах, аж зрябіло Мареотське озеро. Здавалось, не буде кінця запаль-

ним пиріччям, що творили гамір, дужчий за сварку перекупок із рибного торгу, або осларів на стоянці біля міської брами. Не лиш у Ізіні димку, а й сусіди, переважно люди тяжкої праці, попрокидались раніше, ніж могли в спати, але не гнівались: у кожного виникала думка, чи не пророкують пентарки дощу, що його вже п'ять повних років не бачила Александрія! (Ст. 75).

Знов упало за вікном кілька срібних кульок. Антіною пихилися з вікна. Промокла земля ще парувала, й нічна свіжість обмала його палаюче обличчя. Місяць стояв кованим пірколом в осередку й наповнював білим сивим увесь світ, мов наливав у темно-блакитну чару сріблястої води. Але ж це — не світло, це — лише світлина тіні. „Як пані боги, що є лиш тіню того правного, недосажного Бога-Світла...“

Зір нема: розтопиться у сивій місяці. „Як пані боги зникнуть у сивій правного“. Ледве-ледве за легкою пеленою сніжних помітне тремтіння тих світлинних тіней, що були замість зірок. (Ст. 105).

Для слухачів затримався час. І день не йшов, і сонце стало, заслухавшись „лістки до броду“. Мрія ткачів щасливих ткала снуочий виліт Господнього Слова й розстеляла його і краю в край цілим світом, аж за обрії апофеозу Христа грядущого... (ст. 192).

Як бачимо — авторка примінює до кожної ситуації, особи чи настрою відповідний їм стиль опису. Знак, що її мистецтво — справжнє мистецтво, коли його розуміти за новочасною дефініцією Макса Жакоба: „Мистецтво се воля узовнішнювати за допомогою вибраних засобів“. А ця нова дефініція криє в собі стару томістів: Мистецтво це „recta ratio factibilium“ — поправне окреслення замірених творів.”

В повісті Королевої не раз просто чується, що даний образ якраз надається до даного настрою, хвилини, місця та що він органічно зжитий з контекстом і годі булоб його звідтам вирвати (ст. 143).

Зі старих хиб Королевої згадатиб нецікавий початок: авторка починає обі свої повісті досить скучно. Коли читач перетягне перший розділ і піде далі, щойно тоді попадає в полон таланту авторки. Сю хібу епічного довження можна зустріти й серед дальших частин твору, прим. надто довгий опис на 123—125 стор. Хіба перевантажувати твір несуттєвими описами тла досить часта в правдивих епиків прим. у Самчука. Все-таки в повісті з тезою слідби такі здовження оминати, бо вони лише непотрібно відкидають сучасного нервового читача, що привик до кінових скорочень і в літературі.

Хоч у повісті „Сон тіні“ є багато більше історичного й у тлі та в особах героїв, то проте й тут зпоза стародавнього тла виринає властиве завдання тієї повісті: теза авторки. Тут цю тезою є слова, поміщені частинно вже в заголовку повісті: „Людина?... — Тіні сон“. Теза, взята зі слів старого Піндара, та всеж важна досьогодні, вічна.

Читаючи сю повість, здогадуєся одної річи, хоч і не маю щодо того повної певності: „Сон тіні“ се мабуть лише перша частина якоїсь повістєвої цілоти, пера Королевої. Вказує на те вже вступ, у яким (на стор. 3) згадується „дальшу“ повість Королевої з тієї доби про „останнього бога“ (тобто Антіною, що є теж героєм у повісті „Сон тіні“). Вказують на те й за широко як на такий один том змальовані картини, люди й події. Вказує врешті „кінець“ повісті „Сон тіні“, з якого не видно кінця зачаткованій акції, яка там нагло не докінчено вривається. Не видно в повісті також ширше розвиненої тези авторки про поміст між християнським і клясичним світом, що було мабуть задумом авторки, а на що є багато натяків, от хочби в цитованім вступі від видавництва. Для того маю враження, що „Сон тіні“ це лише перша частина ширше закритого повістєвого циклу, в яким авторка хоче представити часи перших помостів між новим християнським і старим клясичним світом і що „Сон тіні“ це лише наче інтродукція до того циклу, введення покищо в світ поганський.

Вказує на те хочби перевага в малюнку поганських людей і явищ у відношенні до малої кількості християнських картин. На 12 розділів повісті маємо всього один, у якому представлено християнську громаду, всі ж інші уступи присвячені постатям класичного поганства. Якби Королева була лише сухим ремісником, який дочіпає до образу мазки, потрібні йому для малюнку, тоді не могла б вона доказати такої штуки, щоб цей один розділ, присвячений християнству, зворушував нас більше, ніж 11 „класичних“ уступів. Але Королева — містична християнка „до кости“ й тому саме відношення малої „дозы“ християнства до великої дози поганства вказує на те, що „Сон тіні“ се не повний, закінчений твір, а початок такого твору. Вказує на це ще й те, що в повісті „Сон тіні“ маємо багато натяків на різні справи й нема на ті запити ніякої відповіді; прим. часті натяки на тодішню Україну (ст. 168). Загалом можна сказати, що в повісті „Сон тіні“ більше історичності, ніж тези, більше поганських образів, аніж християнських. І саме це вказує знающим натуру Королевої, що „Сон тіні“ тільки початок, не цілість. Уже старий Леонардо да Вінчі справедливо писав: „Малює, що має руки тяжкі, буде малювати тяжкі руки в своїх творах і відтворить хибу свого тіла, коли не буде того вистерігатися через довгу науку. Коли він живий у мові і скорий в рухах, то й фігури його будуть мати такий самий характер... Кожда з прикмет образу се одна з прикмет малюра“.

Докінчення домагається від повісті „Сон тіні“ також заторкнення важних християнських проблем і брак рішучої відповіді на них (прим. сумніви Антіноя, ст. 105). Сього не зробила Королева — християнка, якби не знала, що в дальших частинах твору може дати відповідь на ті сумніви.

Отже: Признаючи високі формальні вартості новій повісті Королевої, стверджуємо, що талант авторки не западає, а гарно розвивається. Радіємо, що врешті й католики починають давати важні звена в цінностях українського письменства. Ждемо нетерпеливо на дальші твори цієї визначної письменниці. І спеціально ждемо на...видавців, бо як нам відомо — саме їх нестача, а нестача авторів — се головна причина застою нашого католицького письменства.

Араміс.

Collectanea Theologica

Для вшанування 80-ліття Св. Вітця Пія XI редакція органу „Колектанеа Теологіка“, що виходить при теол. виділі університету у Львові, видала ювілейне число. Статті в ньому з області історії Церкви й догматичної теології, також орієнтальної, проблемів філософічних, літургічних і ин. Кард. Пачеллі прислав письмо, в якому іменем Св. Вітця вказує на призначення і подяку за оцю велику працю. Згаданий збірник праць роздано кардиналам та референтам і влучено в найважливіші бібліотеки Риму.

Часописи в цифрах

На земній кулі появляється тепер 49.883 щоденників. Найбільше щоденників має Німеччина, а саме 3.200, далі йдуть ЗДПА — 2263, відтак Англія 1363, Франція 357, Швейцарія 340 (на 4 мільйони мешканців), Іспанія 250, Аргентина 200, Бразилія 250, Ісландія 180 (на 100.000 мешканців!), Парагвай 150, Чиле 87, Мексика 82, Італія 81 (мало, як на 44 мільйони людей), а Канада має 102 щоденники. Як видно, преса дуже розвинена особливо в Америці Південній, де населення розмірно невелике числом.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

ВІЛЬГЕЛЬМ ПІХЛЕР

Головні питання науки релігії

І. Її загальний план.¹⁾

1. Від довшого часу чуємо часто нарікання і то по різних краях, що наука релігії не відповідає своєму завданню. Звичайний спосіб навчання міг вистарчатися тоді, коли нарід був наскрізь перенятий релігійним духом і діти вирости серед релігійного оточення та релігійного життя. Та тепер у своїм релігійним вихованні велика більшість дітей здана цілком тільки на катехита. Говорять про кризу в науці релігії й домагаються зміни її.

Та які засади треба приміняти в науці релігії? Се хотіли б тут здебільша розглянути. В кількох статтях виложу свої погляди і прохаю особливо спеціалістів інших націй, щоб висказані тут думки зволили доповнити й зайняти до них становище.

Врешті се конечно передумова катехитичної співпраці, яку сей часопис має плекати і яка заповідає великий хосен, щоб ми дійшли до одного погляду в головних питаннях катехитики, або бодай перевели виміну думок між собою.

Що покажеться добрим при наших дослідах, за тим повинні ми всіма силами побиватися, словом і пером, Богові на славу, якої Йому так багато убуває задля хибного способу навчання релігії, та для спасення душ, які внаслідок такої науки терплять необчислиму шкоду. Давби Бог, щоб мотто цього журналу²⁾ раз-по-раз ставило нам перед очі його прямування всюди трудитися для справи доброго навчання релігії й одушевляло нас для великого діла й закорінивши в серці, випросило для наших трудів Боже благословення.

Два завдання катехита.

2. З огляду на дуже поширену байдужність для релігії катехит повинен як найбільш старатися, щоб зробити навчання релігії і саму релігію милими й дорогими для своїх учнів. До того багато допоможе, коли учні будуть бачити свого катехита приязним, веселим (не насупленим), релігією ушасливленим. Коли не можна обійтися без догани або навіть кари, то треба послугуватися ними з найбільшою лагідністю, щоб не виглядали вони на вибух гніву, але як прикра для катехита конечність.

Щодо змісту науки, то катехит мусить живо поставити перед очі дітей строгу Божу справедливість супроти грішників, але далеко більше треба говорити про Божу любов, доброту та милосердя, як се робив Ісус. „За часто християнське виховання минається зі своєю ціллю, коли впоює дітям надмірний страх перед Богом; бо з Бога, повного доброти, робить тоді свого рода страховище, щоб їх держати в страху. Се стісняє. А серце дитини старається легко визволитися з того, що його стісняє.“³⁾

Також спосіб навчання повинен відповідати згаданій цілі. Треба зробити його легким і потягаючим; треба вистерігатися дошкульних вимог „вибубнювання“ на пам'ять, а радувати дітей колірними стінними образами й дарунками з образочків. Шкільні підручники до науки релігії повинні бути заосмотрені по можності в гарні, колірні ілюстрації, які вже давно впроваджені до світських учебників.

3. Ціль науки релігії — заправити дітей до того, щоб служили Господу Богу вірно та в любові до Нього тепер і потому. Коли дбали про це в родині,

катехит міг бачити своє головне завдання в тому, щоб дітям ясно виложити правди конечні для Божої служби. Тепер чисто інтелектуалістичне навчання релігії гірко завелоб: катехит мусить надати навчанню душпастирський напрям і виховувати дітей до всього, чого вимагає служба Богу. Тому мусить дітям так виложити правди віри, щоб захопити їх серце та спонукати волю до добрих постанов. Він мусить — оскільки лиш може — подбати про те, щоб діти виконали ці постанови, та частим повторюванням і вправою викликати тривкий напрям їх характеру.

Значіння дидактики.

4. Щоб катехит виповнив згадані завдання, до того не вистарчає ще саме хочби найбільше знання релігії. Він потребує щодо способу навчання релігії провину загальної дидактики (науки про навчання). Вона на основі законів, поданих Богом нашому духовому життю, і на основі філософії та зібраного досвіду показує, як правильно переробляти науковий матеріал і впливати з успіхом на духа дітей. На жаль багатьох осіб, які займаються навчанням релігії, легковажать собі вимоги дидактики. Внаслідок того повстають блуди в добір матеріалу, в плані науки, в методі навчання, в укладі шкільних підручників до науки релігії — з великою шкодою для душпастирського успіху науки релігії. Втягнути відповідні вказівки солідної дидактики до катехитичного письменства і тим самим до науки релігії, — належить до конечного поступу її методи.

Дехто відноситься з недовірою до дидактики, бо — мовляв — вона часто висуває фальш, протинні католицькій вірі. Та маємо також бездоганні представлення тої науки. Найсолідніший твір, який в тій області має німецька література, се „Дидактика“ професора університету дра Оттона Вільмана,⁴⁾ що помер в 1920 р., який в IV главі згаданого твору під заголовком „Die Bildungsarbeit“ зібрав усе, на чім з повним довіром можна спертися. Вільман працював з найглибшим знанням „вічної філософії“ (philosophiae perennis), яка лучить з християнською філософією всю, що правдиве й тривале з усіх інших систем старинних і нових часів. Він учив у найнижшій класі народної школи та в гімназії в Липську, в педагогічному інституті в Відні, понад 30 літ на університеті в Празі як професор педагогіки й начальник педагогічного семінара, до того оповіщував свої численні праці⁵⁾ і виступав прилюдно з викладами. Був він глибоко віруючим католиком; „Щодня слухав Служби Божої, в якій брав дійсну участь, бо зі священником відмовляв богослужбні молитви, а до того відчитував також залюбки церковні часи. Часто можна було бачити його, як з найбільшою набожністю приступав до св. Причастя.“⁶⁾ Папа Лев XIII відзначив його нераз.

Вільман дуже жалувал, що наука релігії по найбільшій часті держиться осторонь від дидактики. Він старався як найтісніше злучити їх з собою та в тій цілі в порозумінні з Еміненцією кардиналом Др. Katschthaler'ом, архієпископом Сальцбурга, улаштував в тому ж місті педагогічно-катехитичні курси в 1903 і 1906 рр., а за їх прикладом відбулося багато інших, по часті при співпраці або під проводом Вільмана.

Зі сказаного випливають отсі головні правила:

1. Катехит повинен безнастанно пам'ятати на те, що має зробити науку релігії для своїх учнів милою і дорогою..

2. Ціль науки релігії — так виховати дітей, щоб вони вірно та в любові служили Господу Богу тепер і потому; катехит має заправляти дітей до всього, що до того потрібне.

3. При навчанні релігії треба старанно придержуватися правил солідної дидактики. — Переклав І. Р., парох Ставчан.

⁴⁾ Otto Willmann, Didaktik als Bildungslehre nach ihren Beziehungen zur Sozialforschung und zur Geschichte der Bildung. 5 Aufl. 1923, Braunschweig. Vieweg und Sohn, Mk 9.40.

⁵⁾ Професор університету Др. Pohl виписує 238 тих праць у своїх творах: „Otto Willmann, der Pädagoge der Gegenwart“ (Düsseldorf, Pädagog. Verlag, 1930).

⁶⁾ Pohl, op. cit. стор. 31.

²⁾ Перекладено за ласкавим дозволом головного редактора журналу: „Blätter für die Missionskatechese und katechetische Zusammenarbeit der Länder“. Католический кварталник, St. Gabriel in Mödling, bei Wien. Передплата 2.10 мільянів річно.

³⁾ Sanctificetur Nomen Tuum! Adveniat Regnum Tuum! (Да святиться ім'я Твоє! Да прийде царство Твоє!) Перекладчик.

⁴⁾ Слова св. Іоана Дон Боска.

ВОЛ. ГІРНЯК (Станіславів)

ГРАФОЛЬОГІЯ

Від часу спопуляризування письма, головноріж від уведення сталівки у щоденний вжиток цивілізованого світу дається і зацікавлення відручним письмом. Людська цікавість, потреба дослідів у незаних ділянках, обсервація індивідуальности відручного письма, ось що спонукало піонірів цієї науки збудувати перші підвалини нинішньої графольогії. Як нема на світі двох людей до себе ідеально подібних ні духово, ні фізично, так нема двох писарів, що їх відручні письма булиб ідентичні. Що хтось пише так, чи інакше, се справа індивідуальна, залежна від конструкції вдачі, степеня володіння письмом, інтелігенції, вкінці від фізичних причин так самого писаря, як і матеріялу, яким він послуговується при акті писання.

Як пізнаємо якусь людину, остають у нашій памяті всі риси її фізіономії, голосу, характеристичні прикмети поведінки і т. д., словом, у нашій уяві повстає знимка пізної особи. Як пару разів побачимо досі незнане нам письмо, його прикмети остають нам у памяті і по них зуміємо в будучности без труду розпізнати, що автор — та сама особа. Не треба бути графольогом, аби розрізнити і пізнати письма наших знайомих. Богато прикмет вказує, що автор не хто інший, лише особа ікс, а особу ікс знаємо дуже добре: вона ось так виглядає, такі-то й такі має рухи, така й така вона в поведінці. Яка велика різниця між особою ікс I. і особою ікс II., що має тільки само літ, тількиж маєтку, однако-ве образування, те саме суспільне становище, ба часто-густо того самого вчителя абетки. Різниця така велика, як велика різниця поміж образом „почерку” відручного письма тих обох осіб. Вправний графольог глянувши на оба письма — змісця схарактеризує обох авторів, подасть наче дві знимки їх вдачі, а подекуди і внішнього вигляду.

Відрізняємо письмо велике від малого, стрімке від похиленого, гірляндове від остро-кантистого, грубе і міцне від тонкого й одноставного, м'яке від твердого, виразне від поверховного, широке від вузького, високе від низького, пластичне від монотонного. Далі відмічуємо топографію письма, морфольогію, ведення стрічок, лучбу, загальний образ, питомі ціхи, шукаємо характеристичних значків та багато інших дрібниць, що вкупі становлять об'єкт міркувань для графольога.

Як природничі науки ділимо на науку ідеальну, в якій займаємося пізнанням організмів, хемічних сполук, фізичних законів, і т. п., а в штуці лікарській, в науках технічних, в городництві, метеорольогії і т. д. використовуємо те ідеальне знання до наук примінених, так у графольогії, від ідеальних студій над психольогією писаря, його внішніми та внішніми спонуканими, технікою рухів руки, від пізнання значіння в попередньому уступі вичислених родів письма і т. п., переходимо до графольогії приміненої, що розпадається на ділянки: аналізи характеру і вдачі писаря, досліді фальшованих письм, опис фізичний автора, досліді про фізичне каліцтво, з обсягу психопатії, деяких внішніх хворіб та ще кілька ділянок, що належать до спеціальних графол. студій. Як бачимо, склаля зовсім широка, а й не менші можливости треба предвиджувати на будуче, як візьмемо під розвагу, що графольогія се наука молода, а її розвиток прогресивний. Є вправді скептики, що не вірять у річевість графольогії, та з уваги на слабе зацікавлення нею серед Українців, отже й слабе спопуляризування — се не дивне. Порадити треба такому скептикові піти до графольога та предложити йому прібку якогонебудь письма, а вислід буде для нього напевне ревелаяційний.

Переходячи зчєрги до питання матеріялу, можна сказати, що тут нема ніякого правила. Найкрасший матеріял для графольога, що вможлививби йому все-сторонню студію даного письма, се збірка прібок, стисліше, приватної кореспонденції (письма концептові) автора з різних часів, різних пір дня, перед ріжними життєвими починами та по них, в різних настроях душі і т. п. Упрощують працю теж відомости про вік, пол і фах писаря, хоч їх графольог майже все сам відчитає з письма. Повисший матеріял — ідеальний, та лише у виїмкових случаях попадає до рук графольога. Звичайно він буває скупий і доривочний та ставить графольога в положення детектива, що має на основі одної короткої та неясної інформації відшифрувати якусь подію. Ясно, що в тому случаю мусить графольог змобілізувати до помочі попри все своє знання сильне зосередження гадок, об'єктивізм, второпність, концепт, а то й дотеп. Добре, як предложена прібка письма має кілька стрічок, хоч одне повне речення, або бодай прим. адресу на коверті. Часто самий підпис тай то деколи фальшований мусить йому вистарчити в його матеріялі.

Пожибкою булоб одначе думати, що графольогічна експертиза непомилна. Вчителі графольогії поважно перестерігають перед робленням з графольогії жертвенного козла та поручають найвисшу остроріжність, головне при експертизах у судових справах і при скупім матеріялі. Чесний і совісний графольог у сумнівних справах не дає відповіді, або відсилає поданий матеріял до спеціаліста тієї ділянки. Тут можна прирівняти графольога до лікаря, що ставить діагносту. Чим більше має він симптомів хвороби, значить тих чинників, що дедукційною дорогою піддержать його перше твердження, поставлене на основі внішніх проявів — тимбільша правдоподібність правильности діагнозу.

Хто може стати графольогом? Тут найважніший чинник — вроджене замишування до того роду праці. Щоби вміти відчитати пару прикмет автора на основі прібки письма, вистарчить вибухнути головні засади граф. аналізи, поглянути на матеріял і готово. Це буде одначе, як каже нім. професор Г. Стреліскер, переклад латинського чи грецького автора без поняття про мову, лише при помочі словаря, але графольогічною працею воно не буде. Графол. студія вимагає попри знання основ так сказатиб графольогічної грамматики ще й індивідуаль-

них здібностей об'єктивно комбінувати, змислу дійности, врешті практики і рутини. Цю останню можна набути впертим і систематичним робленням порівнянь, експериментів на собі самому і на своїх знайомих та безнастанним творенням власного архіву. Охочих можна впевнити, що по перших вдатних пробах з тієї ділянки та у покориштуванні фаховою літературою ніколи вже тих студій не покинуть. Здобутки стають такі цікаві та вдячні, що не дозволяють відірватися від дальшої праці.

На заході графольогія ступає широкими кроками вперед. Фахова література щорічно збогачується новими катальогами, а практичне примінення сьогодні вже дослівно необхідне в суспільному житті. У справах подружжів, вибору званих, персоналу до підприємств, спілників, у справах спірних і судових та чимало інших життєвих питань є вже правильне і добре зрозуміле користування графол. експертизами. Сьогодні графольогі працюють по клініках, у психіатричних заведеннях, великих колекційних підприємствах, де стичність з людьми з кольонію можлива лише письмом і т. д.

У нас, Українців, на пальцях можна почислити людей, що займаються тими студіями, а між нашими сусідами справа теж не надто лучше представляється. Найбільше знаний фахівець у судовій графольогії — Квєцїньський, судовий знаток графольогії у Варшаві, що починає творити свого роду школу судової графольогії, та поза ним нема досі ніодного автора друкованих праць у польській мові. Ми покищо здані на німецьку й англійську літературу, хоч вона не зовсім вистарчає, бо не дає нам можности доглянути ті прикмети письма, що впливають з кирилиці. В тому напрямі мусимо працювати самі. Треба тут згадати, що кожда доба, кождий континент, ба навіть кождий нарід засвоює собі специфічні ціхи відручного письма, що повстають шляхом взаємної асиміляції в народі та витворюють своєрідний „тип” письма, що характеризує добу чи націю. Графольог у своїй праці мусить звертати на се увагу та сей чинник у-згляднювати.

Вкінці треба звернути увагу, що при сьогоднішнім впроваджуванні щораз більше машин до писання як в установах, так і в приватній вжиток цивілізованого світу графол. матеріяли будуть скупі, отже студії будуть зате щораз тяжіші, інтензивніші. Машинове письмо стає до деякої міри теж предметом графол. дослідів, головноріж у судових експертизах, а самий стиль та інтерпункція неменше важні для графольога, як і прібка відручного письма.

Зла переміна матерії приспішує старість

Занечищена кров може спричинити цілий ряд різних недуг, артритичні болі, здуття, відбивання, болі в печінці, неприємний смак в устах, брак апетиту, нахил до товстіння, плями й викиди на шкірі. Печінка є фільтром для крові. Недуги злої перемили матерії нищать організм і приспішують старість. Раціональним, згідним з природою лікуванням є нормування чинностей печінки й нирок.

20-літний досвід виказав, що в не-

дугах на ґрунті злої перемили матерії, хронічного запєртя, при жовчевих каміннях, жовтаці, артритизмі має примінення „Холєкіназа” Г. Немоевского. Брошури висилає безплатно: Фізіольогічно-хемічна Лябораторія

„CHOLEKINAZA”

H. Niemojewskiego, Warszawa.
Nowy Świat 5 та аптики і аптичні склади.

Кілько хто заробляє?

Славний американський статистик, професор „Коломбія Юніверсити” в Нью-Йорку Клеркс обчислив пересічний заробіток людей ріжного звания (фаху) в цілм світі й дійшов до таких вислідів: Найбільше заробляє лікар, бо за 50 літ праці 108.000 доларів. Зараз коло нього стоїть адвокат: 105.000 дол. Потому слідує: зубний лікар 95.400, інженір 95.300, потому щораз менші зарібки мають: архітект, професор університету, журналіст, священник, бібліотекар, учи-

тель, доглядач хорих. Найменше заробляє хліборобський робітник, бо за 50 літ праці всього 10.400 доларів. Клеркс підчеркує, що вартости звания не можна цінити після грошей, які воно приносить. Для Європейців слід зазначити, що професори університету в Америці платні значно слабше ніж в Європі, а тут подано пересічний зарібок за ціле життя здорового чоловіка по зрахуванні зарібків у різних краях світа.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Стихійний вияв патріотизму

ГЕТЬМАНИЧ ДАНИЛО В ГЕМІЛТОНІ.

„Український Робітник“, що виходить в Торонті, приніс в ч. 47 отсі описи прийняття В. П. Гетьманича Данила в двох містах Канади: Гемілтоні і в Торонті п. з. „Стихійний вияв патріотизму“.

Українське Торонто переживало дні національного підйому, коли всі Українці, різних національних поглядів, піддавали належну шану і призначення Синоді Гетьмана України та ентузіастично витали Його при кожному публічному виступі, як не витали ні одного гостя з Європи першодня. Та не тільки самі торонтонські Українці виявили своє національне захоплення В. П. Гетьманичем. Такеж захоплення виявили й гемілтонські Українці, та віримо, що виявлять й усі Українці по широкій Канаді, у всіх місцевостях, які лиш Достойний Гість відвідає.

Повертаючись з подорожі Ніягари В. П. Гетьманич в товаристві кількох осіб завітав до Гемілтону на збори молоді Братства Українців-Католиків (БУК). Там ждав уже на Високого Гостя репортер від „Гемілтон Спектейтора“, якому наділено інтерв'ю про Україну, українські незалежницькі змагання та про мету подорожі В. П. Гетьманича. З резиденції Всес. о. М. Оленчука, де Достойний Гість останився, перейшли до театральної сали під українською греко-католицькою церквою. При вході на салью хор молоді при церкві зустрічає В. П. Гетьманича співом гімну „Ще не вмерла Україна“. За хором товпляться старші особи обох полів, що прийшли побачити наслідника українського трону, почути Його слова. За кілька хвиль розпорядники прийняття запросили всіх до столів, а голова відділу молоді п. Ів. Мурмилік в товаристві містоголови, панни Марії Ведиш, привітав Гостя щирою промовою, у якій побажав найскорішого відродження української держави під бером Гетьманського Роду Скоропадських й попросив до слова Всес. о. Оленчука. В короткій патріотичній промові о. Оленчук змалював минуле Гетьманату, заслуги Гетьмана Павла для України й її скріплення в 1917—1918 роках та відношення до монархізму українських партійців, коли то на запрошення Гетьманського Уряду до співпраці над відбудовою держави партійці відповіли тим, що підкопували ґрунт під українською державністю, довели її до руїни та й самі опинилися на вигнанні. Присутні оплесками переривали мову шан. промовця, так пискаючи свою згоду з його словами. Закінчуючи промову о. Оленчук побажав В. П. Гетьманичу стати Володарем української держави та підніс оклик в честь Я. В. П. Гетьмана Павла, Гетьманича і Короля Великобританії. Сала відповіла ентузіастичними оплесками.

Далі покликано до слова Гол. Обозного СГД в Канаді, п. М. Гетьмана. Він у своїй промові підкреслює, що ждучи приїзду в Канаду В. П. Гетьманича Союз Гетьманів Державників сподівався, що Його буде витати організація СГД, а не український загаль. Причини таких сподівань ті, що українська преса за невеликими виключеннями вічно нападала на гетьманську ідею та Особу Ясновельможного Пана Гетьмана. Однак переконалися тепер, що душа українського народу здорова й український загаль у своїй більшості йде не за крикливими провідниками різних напрямків, але за своєю традиційною формою влади — Гетьманом і її найвищим представником — Гетьманом. Наводить далі зміст промови п. Суґали (подана в попередньому числі) та просить В. П. Гетьманича переказати Ясновельможному Гетьманові про відданість Українців до України і гетьманської ідеї.

Після того попрошено до слова самого Ви-

сокого Гостя. У вступних словах В. П. Гетьманич пояснює, що прибув на американський континент на запрошення СГД і по наказу Батька для українського визвольного діла й ознайомлення з заокеанською українською еміграцією. Обговорює сучасну міжнародну ситуацію й підкреслює зріст значення України як політичного чинника в міжнародній політиці, бачить можливості для порозуміння поміж українськими національними угрупованнями для одної мети — здобуття української держави, — коли ті групи дійсно ідейні та щиро-патріотичні, бо українська дійсність вимагає порозуміння, щоб не повторилися фатальні

„Шато Лорі“, палата найкращого готелю в Оттаві, столиці Канади. В сім готелі льожувався В. П. Гетьманич Данило в часі свого побуту в Оттаві.

похибки 1917 — 20 років. Високий Гість висловлює далі надію, що в недалекій будучині українська молодь різних політичних поглядів стане до роботи для відбудування незалежної України. Говорячи про політичні розбіжності в минулих і В. П. Гетьманич висловлює віру, що сполука питомого української натурі консерватизму з поступом створить для України світа будучини та що всі українські патріоти подадуть собі руки й спільними силами рушать на здобуття України.

Промову В. П. Гетьманича вислухали присутні з запертим відлхом. Кожний наче боявся, щоб не пропустити ні одного слова. Були на салі й противники гетьманського руху, однак й вони оплесками висловили своє признание Достойному Промовцеві.

Голова молоді п. І. Мурмилік подав до відома, що відділ молоді БУК в Гемілтоні ухвалив надати В. П. Гетьманичеві почесне членство у їх відділі, а секретарка панна Павлишин передала Високому Гостеві виготовлену грамоту на почесне членство. В. П. Гетьманич приймає грамоту, дякує та бажає відділові успіхів в праці на користь Батьківщини.

Покликаний до слова голова відділів молоді БУК в Онтеріо, п. М. Шкура, підкреслює, що ще ні одна нація не мала такого престолонаслідника як українська: бо В. П. Гетьманич не відмовився приймати на запрошення дітей незможних українських робітників. Висловлює далі побажання, щоб незабаром зустрінувся з В. П. Гетьманичем у Століні вільної... України, в Києві.

Після відспівання кілька хорів пісень та дуєт п'янів Липницької й Вербалюк й по молитві розпочалися щирі розмови з Високим Гостем. А через годину, після перекуски в о. М. Оленчука, В. П. Гетьманич зі своїм оточенням відїхав до Торонто.

Різдво і Новий Рік в радію

Львівська радіостанція передаватиме на Різдво і на Новий Рік отсі українські авдиції: В день Свят-Вечора в год. 13.00—13.15 літературну гутірку дра М. Рудницького п. з. „Українські спогади про В. Оркана“; в перший день Різдва 7-го січня в год. 9.30—11.57 врочисте Богослуження з Волоської церкви у Львові, а в год. 18.15—18.35 українські коляди у виконанні хору; в неділю 9 січня в год. 8.50—9.00 відчит інж. дра Романа Левицького „Догляд тільних коров“; вівторок 11 січня в год. 18.10—18.20 відчит Романа Богдановича „Чумацьким шляхом“; в середу 12 січня в год. 13.45—13.55 інформаційну газетку, а в п'ятницю 14 січня закінчиться сей святочний цикл різдвяною авдицією В. Ковальчука „Царі ходять“ у виконанні театральних артистів та хору „Сурма“; останню авдицію, змонтовану на основі прегарного та пребогатого українського фольклору Різдва, передає Львів о год. 17.15—17.50 на всі польські радіостанції. Крім сього в той день, з приводу Нового Року, вранці в год. 9.30—11.15 передаватиме Львів Богослуження з Волоської церкви.

Що сказав архиеп. Твардовский

У варшавським тижневику „Наруд Польскі“ в ч. 9 появилося інтерв'ю представника того часопису з львівським римо-кат. архиепископом Твардовским на тему праці римо-катол. Церкви у Сх. Галичині. Архиеп. Твардовский сказав м.і.: На терені Сх. Галичини зусилля священиків римо-катол. Церкви велитенські. Нема священика у львівській курії, який не відправлявби двох Служб Божих кожного дня, нема закутини, де не думалиби про будову нового костела, або бодай каплиці. За останніх 15 літ на терені Сх. Галичини повстало більше як 300 рим.-кат. костелів і каплиць. Тепер нема майже дня, щоб не представили до апробати плянів і кошторисів будови нового костела. Римо-католицькому духовенству помагає в праці польська суспільність.

Різдво у Німцях

Як святкував канцлер Німеччини Гітлер.

Гітлер запросив до себе до Берхтесгадену на Різдво фельдмаршала фон Бльомберга, Бальдура фон Шіраха, вдову по Зигфріді Вагнері й інші особи. На саме Різдво в мінхенському „Біргербравкеллері“ Гітлер улаштував прийняття для кілька сот расистівських діячів. За дня він появилсся на дитячому святі, переодегнений за Дідугана-Мороза.

Як святкував цісар Вільгельм в Дорні.

У Вільгельма II-го перебували в гостях Бравншвайгська княгиня й її 18-літня донька, заручена з грецьким престолонаслідником Павлом. Різдво перейшло в Дорні без більших торжеств.

Готовляться до війни

Англія закупила весь збір пшениці в Канаді.

„Дейли Гералд“ звідомляє, що британські міністерства національної оборони і торгівлі замовили в Канаді весь збір канадської пшениці з 1937 р. За опцією заплатила Англія 5 мільйонів фунтів стерлінгів (коло 130 мільйонів злотих). Вартість збіжжа забезпеченого тою опцією виносить 100 мільйонів фунтів (коло 2.600 мільйонів злотих). Збіжжа буде замагазиноване в цілій ряді пристаней на західній побережжі Англії, бо правительством вважає пристані на східній побережжі Англії не забезпеченими перед неприятельськими літаками. Рівночасно англійське правительством замовило в Аргентині великі запаси консерв.

Лікарський фейлетоник.

Електротерапія

Кожний довготривалий застій і брак руху допроваджує людський організм і поодинокі його частини до повільного нищення, маління, до т. зв. атрофії. Причини атрофії можуть бути різні нпр. параліж, недуги суглобів, зломання костей, або якабудь інша примусова бездіяльність котрогобудь органу. Всі органи людського тіла мають свою визначену працю і всі мусять працювати для вдержання гармонії цілого організму. Коли вже появилася атрофія одного органу, можна їй протиставитись одиноко постійними вправами м'язів, масажми, тепліми і холодними купілями. Всі ті середники не можуть цілковито вилічити атрофії, але можуть її припізнити й ослабити. Найкращий лік на атрофію — електротерапія себто лікування електричним струмом. Звичайно електричний струм діє надто нагло, раптово і, хоч

м'язи притім стягаються та кріпшають, се викликає потрясення цілого організму. Се недомагання усунено тепер примінюючи окремий рід струму т. зв. зростаючий струм, який появляється і зникає помалу і часто так, що м'язи реагують гармонійно. Гальванічний струм не може мати в електротерапії ніякого примінення, бо м'язи не реагують на перепливання струму через тіло, тільки на його приплив і відплив. Тривале узгодження атрофованих (знідилих) частин тіла можна досягнути тільки при помочі фарадійського струму, в якому філі чергуються, бувають раз міцніші, раз слабші і в той спосіб не дають м'язам часу зобоятніти на їх ділання. Найбільше вказаний струм, що має 20—30 взривів на секунду. Але й тут треба вистерігати ся перевтоми і тому дуже важна річ дати м'язам змогу відпочати бодай так довго, як довго тривала праця м'язів під впливом струму. Коли знехтувати се правило, тоді можна погіршити стан хорого. „Умшав“, ч. 18.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Конференція Єпископату Польщі відбулася в Варшаві 15. XII. 1937 при участі обох польських кардиналів та 33 архієпископів і єпископів. Головним завданням конференції був промугляційний акт Польського Пленарного Синоду, що відбувся в серпні 1937 на Ясній Горі під проводом папського легата кард. Франца Мармаджія. Згідно з постановами канонічного права конференція проголосила синодальні резолюції, затверджені вже передтим Апостольською Столицею. Текст тих резолюцій подадуть в найближчому часі до відома духовенству і вірним. Крім того конференція розглядала між ін. справу образування духовної молоді, далі справу духовної злуки парохії з Міжнародним Евхаристійним Конгресом, який відбудеться в травні с. р. в Будапешті, справу священних емеритур, яка викликає тепер стільки невдоволення в духовних кругах, врешті проблеми суспільні, робітничі, селянські і земельні. В конференції взяв між ін. участь Й. Е. Апостольський Нунцій Філіп Кортезі, який виголосив до зібраних Єпископів сердечну промову.

Німецькі католики не згодні на диктатуру над совістю! (Пастирський лист берлінського єпископа фон Пройсінга). Звіdomляють, що у всіх католических церквах берлінської дієцезії відчитано пастирський лист єпископа Пройсінга. Се ще один доказ на те, з якою апостольською відвагою і як рішуче німецьке духовенство розуміє боротьбу з ворожими намірами за релігійну свободу, за свободу совісті для визнаючих Христової релігії. Єпископ стверджує на вступі, що віруючий католик підлягає в сучасній Німеччині виїмковим законам. Так у фаховій праці як і в приватному житті наражений він на незлічимі шикани і репресії, оскільки не признає компромісів з совістю. Щораз голосніше підносяться в Німеччині голоси, ворожі для всього, що християнське. Всупереч заявам офіційних чинників німецькі католики вже віддавна не мають свободи совісті. На доказ того єпископ наводить низку фактів. Уже в чотирьох дієцезіях влади розв'язали всі організації католицької мужеської молоді. Завішено багато католицьких видавництв. Пастирських листів не можна друкувати ні в дієцезальних тижневиках, ні в виді брошур. Виділено 12 власників друкарень, які печатали папську енцикліку „Міт Бренендер Зорге“ з березня м. р. Сконфісовано навіть енцикліки про безбожницький комунізм і про вервицю! З другої сторони влада зовсім не реагує на факт, що всі книгарні й кіоски просто завалені письмами і брошурами, що під адресою Церкви та її слуг кидають огидні очорнення. Правдивий християнин — каже єпископ — не може ніколи згодитися на диктатуру над совістю! В боротьбі з християнством вороги мають не раз дешеві і позірні перемоги, але кождий мусить собі здати справу з того, що єдність німецького народу може бути в великій мірі загрожена, оскільки християнську частину народу позбавиться свободи совісті. Радо повітаємо годину мира — кінчить єпископ — але за ніщо в світі не згодимося на те, щоб той мир мав нас коштувати уступки і зраду найсвятішої справи!

В пражському університеті дається зауважити раз-у-раз зростаючий вплив атеїстичних напрямків. Католики, що становили колись більшість студентів, сьогодні представляють ледви 46,6% загалу студенства. Дещо більше ніж 3,2% студентів належить до т. зв. Моравських Братів, 4,1% до Народної Церкви, а 24% не мають ніякої релігії! Майже так само представляється справа у вищій технічній школі, де католики мають всього 40,4%, хоч кілька літ тому мали вони там абсолютну більшість. Особливо вдаряє швидкість упадку числа католицьких студентів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НОВИЙ ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС УКРАЇНЦІВ. В Золочеві 26 січня с. р. зачнеться великий політичний процес проти 55 молодих Українців. Їм закидають підпал збіжжів стирт й інші саботажі в радехівському повіті. Процес розложено на дві „рати“. Вперед судитимуть 30 обвинувачених, потім 25. Процес розписаний на 6 тижнів.

НА БУКОВИНІ румунські шкільні влади видали розпорядок у справах народних шкіл учити два години української мови тижнево пів години приписаними програмою. Сей розпорядок се наслідок буковинської нормалізації.

ПРОВІДНИК ПОЛЬСЬКИХ ЛЮДОВЦІВ б. марш. Ратай відбув на дні наради з ген. Токаржевським у Львові й узгодив з ним співпрацю СППОС (Секретаріату Порозуміння Польських Організацій Суспільних) зі Стронництвом Людовим на терені Галичини. Воевідські і повітові комітети СППОС мають тісно співпрацювати з органами Людового Стронництва. Львівське вшепольське „Слово Народове“ пише, що се порозуміння посередньо звернене проти ОЗОН-у і має ціл політичну. („Глос Народу“ ч. 357).

ВЕРХІВКУ ПОЛЬСЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ в Москві ув'язнено разом з всіма б. послами варшавського союму, які втекли свого часу до СССР. Закидають їм шпівонажу на користь сусідньої держави.

В РУЖОМБЕРКУ, на Словащині, відбувся недавно зїзд словацьких християнсько-суспільних робітничих професійних союзів. В них зорганізовано 25 тисяч робітників католиків. На зїзді виголосив промову о. А. Глінка, провідник словацької католицької партії. Він заявив м. ін., що між Чехами і Словаками не буде порозуміння так довго, доки Словаки не одержать повної автономії з окремим соймом.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО РОМУНІЇ утворив прем'єр Октавіану Гога. В новім правительстві є представники партії національно-християнської, зараністів і групи румунського фронту. Зате нема представника фашистської організації „Зелізна Гвардія“.

НОВИЙ ПРЕМ'ЄР РОМУНІЇ Гога заявив, що нове правительсто — націоналістичне і буде руководитися кличем „Ромунія для Ромунів“. Воно, каже, хоче співпраці і з лояльними національними меншинами.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК у Франції без огляду на його полагодження потрясе фінансами Франції та ослабить її міжнародне становище.

ПРОТИАНГЛІЙСКУ КАМΠΑНІЮ продовжує італійська преса використовуючи заворушення в Палестині. Особливо остро атакує Англію щоденник „Ляворо Фашіста“.

ЛОНДОНСЬКА РАДІОСТАНЦІЯ надає щоденно авдіції в арабській мові. Се відповідь на протианглійську пропаганду італійської радієвої станції в м. Барі в полудневій Італії.

ГОЛЯНДСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО звернулося до правительств інших держав, щоб вони признали італійську імперію в Африці, себто, щоб признали завоювання Абіссинії Італією де факто.

ГОСПОДАРСЬКОГО БОЙКОТУ супроти тоталістичних держав домагається американська преса від американського правительства.

НОВИНКИ

Веселих Свят бажаємо всім нашим П. Т. Передплатникам, Читачам, Прихильникам і Ворогам.

Слідуюче число „Н. Зорі“ вийде по Святах з датою: четвер, 13 січня 1938.

38 родин перейшло на латинський обряд. „Гонец Варшавський“ в ч. 356 приніс сензаційну вістку, що 36 родин з села Гринки у кремянецькому повіті після сповіди і причастя в костелі в Ланівцях перейшло на латинський обряд. Для „овечок навернених до батьківської віри“, як пише „Гонец В.“, улажено великий бенкет...

Поляки помагають своїм підприємцям. У Львові є тепер 12 зареєстрованих безпроцентових позичкових кас при польських парохіях: св. Анни, св. Андрія (Бернардинів), св. Антона, Божого Тіла (Домініканів), св. Єлисавети, св. Мартина, св. Марії Магдалини, св. Николая, Марії Сніжної, св. Вінкентія а Павло, св. Петра і Павла (в Сигнівці) і Матери Божої. Ті каси дають безпроцентовий кредит незаможним Полякам, польським дрібним купцям, ремісникам і селянам на ведення підприємств.

Перед окружним судом в Чорткові ставав о. Юрій Бернат, заст. декана в Городниці, обвинувачений за провину з арт. 287, § 1 кк., якої допустився в той спосіб, що у виказі подруж, висланім до староства в Количинцях, подав назвища Купніцький і Макодонський, замість Купніцькі і Макодонські. О. Бернат боронився тим, що ті звідомлення подавав для статистичних цілей та що подав назвища згідно з вписом до книги оповідей, веденої в українській мові, одначе в метриці шлюбу вписав закінчення назвищ обох латинників на „скі“. Суд уневиннив о. Берната.

19 панських фільварків у Сх. Галичині виставило на ліцитацію „Кредитове Товариство Земске“. Ліцитації зачнуть ся 22 січня.

Рівенський суд засудив на 6 місяців вязниці управителя народної школи Олександра Якимчука за те, що в шкільних реєстрах змінив чотиром ученикам віроісповідання з православного на греко-католицьке. Обвинувачений заявив, що зробив се тому, бо ученики хотіли вчитися релігії по українськи, а не по російськи. Кару уморено на підставі амнестії.

Під увагу п. Харкевичеві в Вильні. Німецький науковий місячник „Der Auslands Deutsche“ (XX. Stuttgart 1937) у своєму додатку „Bibliographie des Auslandsdeutschtums“ (I, 1937, Ч. 7/8, 113—114) напечатав рецензію Е. Ляндша про т. I і II Польського Словника Біографічного, що його видає Польська Академія Наук у Кракові. В тій рецензії автор відмічує всіх тих „Поляків“, що були німецького походження, а які в згаданому Словнику фігурують як Поляки. Що скаже на це п. Харкевич? Може після своєї рецензії про українську рецензію напише ще одну про цю німецьку рецензію?

Підчас лат. Різдва у Варшаві було 428 шлюбів, у Бидгощі 240.

Гумор. — Про одного зубожілого аристократа оповідають, що не маючи змоги позвонити собі на купно ялинки заімпровізував собі її з генеалогічного дерева свого славного роду.

НА СВЯТА і на НОВИЙ РІК
п и й т е

В И Н А
М Е Д И
Ш А М П А Н И

Г. Маковського
КРУШВИЦЯ

Юрка Коцюбинського розстріляли? „Кур'єр Варшавський“ повідомляє, що в Москві розстріляли недавно ув'язненого Юрка Коцюбинського, б. радника совітської амбасаді у Варшаві і б. заступника голови нар. комісарів, сина відомого письменника.

В дніпропетровському архіві знайшли документи про повстання селян на Катеринославщині в 1820 р.

Харківський історичний музей одержав відкись атлас світа з 1701 р. В ній є дуже цікаві мапи „Україна“ і „Бела Русь“ або „Московія“.

В Ленінграді розстріляли більшовики православного архієпископа Плотнікова, якому закидали „організування шпигунської служби“.

З Москви звідомляють про ув'язнення полярного дослідника проф. Шмідта, Білорусина. Він був председником комісії, яка виготовляла нову совітську енциклопедію й дотепер видала 32 томи. З наказу Сталіна всі ті томи стягають з обігу.

Твори Гоголя в рос. мові видано в р. 1937 в 700.000 прим.

По двох і пів роках слідства виготовлено акт обвинувачення на 150 ст. друку у великій афері за надужиття проти віцедиректора податкового департаменту в м-ві скарбу Павла Міхальського і б. посла Іздіковського. На розправу, яка зачнется в січні, покличуть около 120 свідків. Процес потребає цілий місяць.

Польський „ясновидець“ інж. Оссо-вський твердить, що загальна світова опінія в 1938 р. буде звернена передовсім на Далекий Схід. Війна в 1938 р. обійме також Росію. Японія займе Владивосток та посується далі. Росія буде відтята від світа. Японці мусять перенестися на сушу, бо їх острови загрожені розпадом. Сталін заломиться. В Іспанії війна цілком скінчиться. Сила Італії виразно зростає, Союз Народів утратить усяке значіння. В 1938 р. повстане перший зарис якогось будучого центрального союзу європейських держав. На заході умруть два визначні державні мужі. Буде багато політичних випадків і вбивств.

Світова вистава в Парижі буде продовжена на 1938 р.

В хвилі як кінчимо ломку сего числа „Нової Зорі“, у Львові заноситься на страйк складачів.

Гумор. — Чи Франція обіцяла Жидам остров Мадагаскар? — Так. — А то впертий наїрід! То чомуж туди не їдуть, хоч уже кілька тисяч літ шукають Обіцяної Землі!...

Політичний гумор. — Найлучший французький сатиричний тижневик „Канар Аншене“ („Зв'язана Качка“) приніс отсей дотеп в формі депеші: Москва. В останній хвилі довідуємося, що після дотеперішніх відомостей поділ мандатів представляється ось як: 1) сталінівці 52%, 2) просталінівці 10%, 3) сталінофіли 15%, 4) сталінівська група 23%.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Впр. о. Т. Г. в Р. Широ дякуємо за статтю, але вона прийшла вже запізно, щоб могла ввійти в святочне число. Буде поміщена пізніше.

ХТО ПІДПИСУЄ У ДІЛ У

Пром-Банку

Львів, ул. Гродзіцьких 1. І. п.
той співпрацює також при розбудові
рідного ремесла, торгівлі й промислу.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Архів української кооперації основується при Ревізійнім Союзі Українських Кооператив (РСУК). Завданням архіву-музею буде в поглядовий спосіб представити цілість українського господарського відродження. В тій цілі на адресу РСУК, Львів, ул. Технічна 1 належить присилати всякі матеріальні пам'ятки, що мають якунебудь історично-документарну вартість для архіву. — За сей почин належить РСУКові повне призначення.

Українські купці на Волині. В 1928 р. у всіх містах Волині, що мають понад 20 тисяч мешканців, торговельних підприємств було: українських 278, польських 634, жидівських 3.789. В 1937 році: українських 467, польських 668, жидівських 3.771. — В містах, що мали менше як 20 тисяч мешканців, у 1928 р. було торговельних підприємств: українських 395, польських 642, жидівських 4.532. У 1937 р.: українських 663, польських 566, жидівських 4.426. В цілій Волині (міста, містечка і села) в 1928 р. торговельних підприємств було: українських 2.090, польських 2.660, жидівських 14.587. В 1937 р. українських 3.577, польських 2.582, жидівських 14.702.

Суспільна Обезпечальня призначила на 1938 р. 5.920.000 зл. на санаторійне лікування обезпечених і членів їх родин. Ту суму покрийть: емеритальне обезпечення умових працівників у висоті 1.510.000 зл., емеритальне обезпечення робітників 1.400.000 зл., обезпечення від недуг і материнське 3 мід. та обезпечення від випадків і фахових недуг 10.000 зл.

— „ХРИСТОС РАЖДАЄТЬСЯ“ —

поздоровляємо всіх і бажаємо

Веселих Свят.

Фабрика свічок „КЕРОС“.

Сенатська правнича комісія постановила продовжити обнижку комірного тільки до кінця 1938 р., а не до 1. IV. 1939 р., як рішив сойм. Крім того комісія постановила, що від 1 січня 1939 р. зростатиме квартально комірне о 2,5 проц. доки не досягнеться законного комірного, яке обов'язувало перед введенням у життя декрету про обнижку комірного.

Польська рільнича гуртівня повстала в Турції. Вона має доставляти товари 17 крамницям „Кулек Рольнічих“ в Турчанщині та польським крамницям в Турції.

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТІ

ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА
І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА

Думки різних світських
філософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3 Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, ул. Гродзіцьких ч. 2, за попереднім надісланням грошей.

Бібліотека Т-ва „Скала“

Бібліотека Т-ва „Скала“ в Станиславові має ціль популярними виданнями, спертими на основах католицького світогляду, поглиблювати освіту й культуру українського народу та скріплювати його релігійно-моральне життя. Бібліотека „Скали“ виходить від 1937 р. як щомісячні книжечки об'єму коло 32 сторінок друку, по 20 грошів за випуск. Бібліотека „Скали“ видала досі: Випуск 1: Узасаднення „Скали“, відчит дра Осипа Назарука. Брошура має 56 сторін. Ціна 20 гр., з поштою 30 гр. Випуск 2: Світ летить у пропасть! Де рятунок? Сторін 32. Ціна 20 гр., з пересилкою 30 гр. Випуск 3: Скала і Просвіта, ст. 52. Випуск 4-7: Просвітний рух у Галичині, ст. 132. Ціна 45 гр., з поштою 60 гр. Випуск 8: Володимир Великий, будівничий української держави, ст. 32. В 950 ліття хрищення України написав Теофіл Коструба. Випуск 9: Тестамент Степана Кудрина, оповідання з правдивого життя написав др Василь Маковський, ст. 32. Найкраще замовляти всі ті книжечки разом, бо тоді почта менше коштує. Хто хоче дістати всі ті книжечки, нехай вишле 1.95 зл. на адресу: Бібліотека Т-ва „Скала“, Станиславів, ул. Перацького ч. 1.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† о. Степан Вонс, парох Ігровиці, тернопільського повіту, помер в суботу 25 грудня на розрив серця в 54 році життя. ВІП.

В кожній культурній родині на цілм світі роблять подарунки з книжок при численних подіях і нагодах, а саме: 1) в день уродин, 2) в день імяни, 3) в день коли молодець чи паночка кінчить школи, 4) в день заручин, 5) в день вінчання, 6) на Святвечір, 7) на Великдень, 8) в день патрона місцевости, 9) в кожне родинне свято, 10) при кожній більшій щасливій або нещасливій події, щоб радість утравалити доброю книжкою, зга. щоб смуток злагіднити розумними думками доброго автора. Пригадайте собі, чи Ви так поступали і чи в Вашій родині робилося так? Коли ні, то направте се, бо з культурних одиниць складається культурна родина, а з культурних родин складається культурна нація. Сила не полягає на грошах, ні на землі, тільки на уморальненні й культивуванні духа. При виборі книжок не забувайте про католицькі книжки „Нової Зорі“ і „Правди“.

ЗАПРОШУЄМО ДО ПЕРЕДПЛАТИ!

ПОПУЛЯРНІ ВИДАННЯ
ВИДАВНИЦТВА ЧСВВ В ЖОВКВІ

Місіонар Пресв. Ісусового Серія, місячник; 41 рік існування; поод. число 15 грошів, цілорічно зл. 1.50.

Католицькі Читання, серія протисектарських брошурок; догматична основа, приступна форма, ціна від 5—10 грошів за примірник.

Бібліотека Релігійної Освіти, апольогетично-популярний двомісячник, висвітлює з катол. становища актуальні питання; книжковий формат, поод. число 20 грошів, річно зл. 1.30.

Бібліотека Релігійної Драми; досі вийшло 13 популярних пес релігійного, історичного та побутового змісту; ціна від 40—60 грошів.

Українська Книжка, кварталник; бібліотека української катол. белетристики. Перший випуск це „Чорна коршма“ В. Маковського. Чергові два випуски на укінченні. Сторін 128, ціна 95 грошів з поштовою пересилкою.

В ДОБРІЙ КНИЖЦІ І ЧАСОПИСІ —
ДОБРА НАША ДОЛЯ!

Христос раждається! — Видавництво Чина св. Василя В. в Жовкві.

Всім П.Т. Курцям „КАЛИНИ“ і прихильникам нашої фабрики складаємо щирі побажання з Різдом Христовим і Новим Роком.

Дирекція Кооперативи „БУДУЧНІСТЬ“ в Тернополі.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання
Бібліотеки Укр. Католич. Організації:
Ціни в злотих:

Ч. 1. Основи соціології	3.—
Ч. 3. Спіритизм	2.—
Ч. 4. Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 6. С. Томашівський: Петро, перший уніятський митроп. України-Руси	1.50
Ч. 7. Греко-католич. Церква (історія)	0.95
Ч. 8. Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9. Борці за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
Ч. 11. Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Алберті	0.50
Ч. 12. о. Т. Галушчинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13. Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	0.80
Ч. 14. о. Т. Галушчинський: Царство сатани наступає на нас	2.—
Ч. 15. Борці за Церкву. Ч. II.	0.40
Ч. 16. Християнське виховання молоді	0.40
Ч. 17. Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18. О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19. Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
Ч. 20. о. Т. Галушчинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21. А. Кругельський: Тиліавська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22. о. М. Каровець, ЧСБВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23. Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духовної руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24. А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25. о. В. Порождко, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26. Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27. „ „ Жінка і суспільність	0.50
Ч. 28. „ „ Жіноча справа	0.40
Ч. 29. В. Маковський: „Андрей“ на заслання	0.80
Ч. 30. А. Ч.: Терор в минулому	0.40
Ч. 31. Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32. Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33. о. Б. Кренціцький: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34. А. Ч.: І-ий Зізд Молоді	0.40
Ч. 35. о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36. Еп. Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40
Ч. 37. Т. Коструба: Радикали про Унію	0.25
Ч. 38. О. Убиш: Танас Горлач	0.30
Ч. 39. Скала і Просвіта	0.20

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католич. Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушчинський: Думка і наука Церкви в питанні літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксоляна (повість)	6.—
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католич. Нар. Партії	0.50
Проф. Л. Коплер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католицький журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
„ „ Венеція	3.—
„ „ Ерема кай аноніма	0.50
„ „ Гоги і Магоги	0.50
З історії анархії на Україні	0.80
Осип Назарук: Галичина й Велика Україна	0.70
Узасаднення Скали	0.20
Пастирський лист трьох Владик	0.10
Перша Бібліотека на Україні	0.20
о. І. Братик: Останній Свят-вечір	0.20
Програма винародовлення Українців і Білорусинів в Польщі	2.00
Епопея сміху	0.20
Ол. Мох: Показчик змісту „Н. Зорі“	4.—
Еп. Р. Челлонер: Розважування над правдами й обов'язками християнства	0.50
Осип Назарук: Рома Етерна. Вічний Рим	1.—
Про Книгу Голубину	0.50
Просвітний рух в Галичині	0.45
Осип Назарук: В князів Крилосі	0.20
Теоділь Коструба: Православне духовенство	0.20
Петро Чаадаєв: Філософічні листи до пані * * *	0.20

ХТО В СІЧНІ 1938 РОКУ заплатить повну передплату за „Нову Зорю“, тому рахується річна передплата не 24 зол., а 22 зол.

Адміністрація „НОВОЇ ЗОРІ“.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

К І Н А

АТЛІАНТІК: Королева Вікторія.
АПОЛЬО: Королівський в'язень.
ЕВРОПА: Порт Артур.
КАСІНО: Графиня Владінов.
МУЗА: Фякер ІЗ.
ПАКС: Пасажирка зайцем.
ПАЛІЯС: Князь Ікс.
СТИЛЕВЕ: Князь Ікс.
ТОН: Пливке золото.

НА СВЯТОЧНОМУ СТОЛІ кожної української родини пишається шинка з крамниці **ЦЕНТРОСОЮЗ** у ЛЬВОВІ:

Ринок 2.
Зиблікевича 2.
Личаківська 50.
Кентшинського 21.
Замарстинівська 36.
Жовківська 175.
На Байках 8.

НА СВЯТА
Й В БУДЕНЬ

НАБІЛ І ВИРОБИ
ТІЛЬКИ

МАСЛОСОЮЗУ

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає:

Браттель і Де Цет

Фабрика цементових виробів
ЛЬВІВ, УЛ. ШЕВЧЕНКА 11 а.
Рік оснування 1909. Тел. 220-78

Деякі виконані роботи:

- ◆ Духовна Академія — Львів
- ◆ Народна Лічниця — Львів
- ◆ Церква на Майзлах — Станіславів і багато інших.

Долівка-це дзеркало
домашньої культури,
проте:
підлогу стало плекається
настою
„Зоря“

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На зимовий
сезон

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

поручає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.
Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

Враз зі святочними чи новорічними бажаннями вручіть Своїй Рідні життєву полісу Товариства взаємних обезпечень на життя

„Карпатія“

Львів, Ринок ч. 38. Тел. 258-43.

а це буде найкращий доказ Вашої дбайливості за будучність дорогих Вам осіб.
Заклучіть обов'язково життєву обезпеку в 1938 р. Пишіть за інформаціями!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченим належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50
На першій сторінці 60
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцьких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краї: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш.Львів 505.796

В столиці Манітоби

Другий катол. Владика бере участь у прийнятті Гетьманича.

Вінніпег виглядав як напередодні громадянської війни.

З Вінніпегу пишуть нам: Аж як правний Престолонаслідник України переїхав у тріумфі Судбурі, найсильнішу кріпость большевизму, де передтим все розбивано українські національні збори.

Большевики опритомніли зі здивування. Треба їм було аж три місяці часу, щоб вийти з остоупіння. А може вони почали ділати ще не вийшовши з остоупіння, але під наказами заграничної ГПУ. Досить, що протести большевиків зачались аж у Вінніпегу. Та на дворці не відважидися нічого зробити, бо коли приїхав Гетьманич Данило, то мимо ранньої пори і дуже сильного морозу ждало на нього 5 сотень Українців, а запал між ними був такий, що наші люди розплакалися з радости на вид Гетьманського Сина. На прийняттах у Гетьманськім Домі і на концерті в „Плей Гауз Театрі“ у честь Гетьманича було небувале переповнення.

І в прийнятті і в концерті взяв участь Пресв. Василій Ладика, кат. Єпископ для Українців у цілій Канаді, що викликало загальне одушевлення нашого народу. Супроти того національні ренегати большевики разом з відомим сектарем Свистуном (що основував автокефалію, але потому і її зрадив) могли тільки по закутках протестувати і скреготати зубами. Але вже і такі прояви викликали таке велике обурення між Українцями та греко-католиками як і православними, що (як пише найбільша англійська газета Манітоби „Фрі Пресс“ з 16. XII.) воно прибрало форми подібні до передодня громадянської війни, а самого Свистуна одна Українка чинно зневажила. „Фрі Пресс“ принесла великий опис вітання Гетьманича в Вінніпегу під заголовком „По королівськи вітали Українці свого Гетьманича“.

Полковник Коц уступив

В понеділок 10 с. м. полковник Коц, шеф ОЗОНУ, оповістив обіжником, в яким повідомив, що з причини кепського стану здоров'я уступає зі свого становища і переказує свої функції в руки генерала бригади Станіслава Скварчинського на тих самих засадах, які проголосив 21-го лютого минулого року. — Рівночасно преса зводить, що день передтим генерал Скварчинський перейшов у стан нечинний. Відомий ідеолог табору Пил-

судского Адам Скварчинський се його старший брат. Новий шеф Озону вродився в р. 1888 в селі Верхня, калуського повіта, в станиславівськім воевідстві. Батько його Вінкентій помер скоро, мати Марія з Гноїнських занялася вихованням дитини. Гімназію скінчив у Львові, тут ходив і на політехніку. Був членом ППС під кличкою „Мали“. Брав участь у війні з Українцями за Сх. Галичину і в маєвім перевороті.

Великі зміни в Румунії

Протижидівський курс.

Нове націоналістичне правительство прем'єра Гоги в Румунії взяло сильно протижидівський курс. В першій мірі оповістило розпорядок про замкнення ряду часописів в мовах румунській і німецькій, редагованих жидівськими журналістами. Крім того мають завісити часописи, що виходять в Бесарабії в російській мові, мотивуючи се тим, що в Румунії нема російської меншини, тільки українська, а часописи редаговані в російській мові пишуть і читають Жиди. Тепер підготовляють зарядження, які

передбачують: відібрання Жидам концесій на продажу державних монополій як алкоголь, тютюн, сірники і т. п., ревізію процедури натуралізації, коли вона наступила по 1922 р., вивласнення Жидів з усякого роду земельних підприємств і заборону Жидам займатися якоюнебудь торгівлею по селах. Наслідки того курсу передовсім такі, що зі 138 банків вибрано 4 мільярди леїв депозитів і амбасадори чужих держав протестують проти зломання зобов'язань Румунії в справі меншин.

Вина жидівських асимілянтів.

„Ді Нае Вельт“ в ч. 716 пише: В Румунії треба мати 2% всіх голосів, себто 55.000, щоб здобути доступ до парламенту, тимчасом „Жидівська державна партія“ збрала всего 44.000 голосів. Отже не здобула ні одного мандату, хоч румунські Жиди могли здобути 10—12 мандатів. Вина в тім жидівських асиміляторів. Проти жидівських кандидатів

явно виступила УЕР („Унія Румунських Євреїв“), богата жидівська буржуазія, що вдавала румунських націоналістів, і навіть деякі рабіни! Се цілком розбило жидівський фронт і довело до страти взагалі всякого представництва. А тоді правительство Гога—Куза взяло острій антисемітський курс. Отже жидівські асимілянти причинилися до того.

Бритійський лев загарчав...

„Йоркшір Пост“, що найвиразніше висказує погляди „Форейн Офісу“, робить виговір Америці, що вона не згодилася на спільну з Англією акцію на Дал. Сході — і пише: Брак усякої акції держав білої раси скріплює Японців у їх погляді, що можуть виконувати акти самоволі тимбільше, що японській пресі

заборонено оповістити повний текст японських перепросин. Відповідати дальше самими протестами на прояви японської ворожнечі — річ виключена... (Здається, заки піде в рух стратегія напише ще король Юрій VI особистого листа до цісаря Японії. Та се може принести успіх лише на якийсь час).

Несподіване відкриття в Єгипті.

З Каїра звідомляють: У північній Саккарі Валтер Емері відкрив велику гробницю з часів першої династії царів Єгипту. Припускають, що се гробниця самого основоположника тої династії,

фараона Менеса. Знахідки в ній надзвичайної вартости, чудові вази й інші посудини, запечатані печатю самого Менеса. Гробниці того фараона шукали ввесь час, але зовсім деінде, на полудні.

Розклад в Румунії

В країні 66 партій.

Супроти нового острого курсу проти меншин в Румунії на ту країну звернена тепер увага всего світа.

М. ін. поважний швейцарський щоденник „Н. Ціріхер Цайтунг“ приніс статтю про актуальні події в Румунії, яку писав очевидно знавець тої країни. Зміст її варт і нам знати, бо Румуни наші сусіди.

Отже — Румунія захоплена очевидним розкладом. Він почав особливо скоро поступати від часу, коли повстал т. зв. „Велика Румунія“. До того часу панував у Румунії систем двох партій: лібералів і консерватистів. Програми їх майже не ріжнилися. З повстанням т. зв. Великої Румунії появилися нові партії. Консерватисти зникли. Та не сповнилася надія, що спадок по них переймуть національні „цараністи“ зі старої Румунії і з Семигороду. Народ, як і передтим, ішов не за партіями, а за визначними особами. Правительства змінюлися, та ні одно не могло вилічити країни з корупції. Хто се тільки пробував зробити, зараз трапив популярність. Та широким масам, особливо селянству, було нарешті досить корупції й безвиглядности в її викоріненні: маси зневірилися і почали усуватися від публичного життя. Коли ще тому 10 літ 77% виборців ішло до голосування, то в грудні 1937 р. було їх вже тільки 66%. Розбиття і розклад партій дійшли до тої міри, що найсильніша з партій здобула всего 25% голосів. Не дивота: коли літ тому 10 було в Румунії 12 партій, то тепер є там 66 партій. Одна з них, що отверто пропагує розв'язання всіх партій, дістала 16% голосів. Розклад партій допровадив до хаосу, в яким не можна вже чути голосу ніякого визначного політика.

В тім хаосі виринула боротьба докруги клича: „Реґіоналізм чи централізм?“ Румунські ліберали все були централісти, а нац. цараністи — реґіоналісти. Та появилася ще третій рух з претенсіями на тоталізм і понадпартійність: націоналізм. По війні прибуло Румунії 5 (чи 6) мільонів людей меншостей (на 18 міль. всіх). Супроти тих меншостей — самих Жидів там 1 міль. — Румунія прийняла деякі зобов'язання перед Францією й Союзом Народів. Румунський націоналізм антисемітського походження, він повстав в околицях, де Жиди економічно й культурно переважають. Приклад фашизму і гітлеризму зробив своє: скріпив націоналізм в Румунії.

Реорганізувати націоналістів почали професори Куза і Йорга в 1910 р. Вони оснували нац. дем. партію під кличем антисемітизму. В 9 літ опісля Йорга заложив власну партію, а Куза лишився сам і зібрав своїх прихильників під назвою „Христ. нац.-дем. партії“, пізніше „Ліга христ.-нац. оборони“. Партія та взяла французький курс. В літі 1935 злучилася вона з „Нац. аграрною партією“ Гоги, семигородського Ромуна, професора ром. культури в Клявзенбургу. Куза має 56 літ і був двічі міністром, а Гога має 80 літ. Вони разом пішли до виборів у грудні 1937 під кличем „Румунія для Румунів“ і зі свастикою (гачковатим хрестом). Сей знак Куза прийняв ще в 1910 р. як символ нац. і християнського руху. Він підняв клич — усунути не-Румунів з посад в армії, в суді, в адміністрації та в школах. Але виборці да-

ли йому тільки 36 мандатів і партія його злетіла з 3-го місця на 4-те.

Вже в маю 1935 б. прем'єр царанистів Вайда-Воевод проголосив клич „Панування Ромунів в Ромунії“ — і засаду „провідництва“ під гаслом „Ромунського Фронту“. Але він занадто зрісся був з партійництвом, отже ромунська молодь уважала своїм „провідником“ 38-літнього Корнелія Кодреану: він скоро з „Легіону Архангела Михаїла“ створив т. зв. „Зелізну Гвардію“, яка не цофається й перед політичними убийствами та сіє жах. В тій Гвардії панує залізна дисципліна. Коли її розв'язано, Кодреану створив нову організацію „Всё для батьківщини“. Тепер здобув 66 мандатів.

Також по стороні правительства наступив рух на право, коли Татареску зробив виборчу спілку з Вайдою. Та партії в такому розкладі, що королеві остало хіба спертися на руках, які голосять т. зв. „провідництво“. Молодь по більшій частині в таборі Кодреану. Та якби його покликано до правління, моглоб прийти до розрухів. Остав тільки Гога, за яким як тинь стоїть старий Куза. За Гогою промовляли: його зглядна поміркованість і загранична політика. Кодреану за союзом з Німеччиною й Італією. Наглий зворот в той бік небезпечний. Гога спритніший: він подивляє прем'єра Югославії Стоядіновича. В дійсності Гога з господарських причин симпатизує з Німеччиною й Гітлером, але говорить про „традиційну“ приязнь з Францією. Та що значить „традиція“ в такому молодім краю як Ромунія? Гога також за порозумінням з Польщею. Але Гога не має більшості в парламенті. Отже він мусить або розписати нові вибори, або правити без парламенту. На те треба мати широкі повновласти. Ба, коли Ромунія — країна не одностайна. Кожда її провінція інакша. Тому авторитарне правління натрафиллоб у Ромунії на ще більші труднощі ніж в Югославії або Болгарії. Перші кроки нового правительства вказують, що воно хоче правити по диктаторськи. Король стоїть хвилю за Гогою. Чи Гога буде шукати порозуміння з Вайдою, чи з Кодреану? Чи може король Кароль хоче йти слідом пок. короля Олександра в Югославії? Тоді Гога бувби тільки переходною правителем. Поки що не знати, що з того вийде. Одно тільки видно: над Ромунією повіває свастика. Вона може вже завтра впасти, а може стати символом нової диктаторської держави.

Різдво в Світах

З Москви звідомляють: Підчас сегорічних свят Різдва Христового в церквах у Москві і на провінції було багато більше вірних як попереднього року. Ялини, уряджені на Новий Рік, в більшості домів задержано до свят Різдва Христового. Взагалі сего року скількись ялинок була більша ніж попередніми роками. Комплет забавок і прикраш на ялинку коштував 100—150 рублів.

Кінець переваги білої раси

Японський міністр внутрішніх справ адмірал Суєтсугу заявив представникам преси: Китай, Японія й Манджурія мусять створити блок ідеологічний, політичний і господарський. Переживаємо хвили, що голосно відібується в історії світа. Ніхто не може предсказати темпа подій, але я переконаний, що жовта раса матиме благословенство небес і що наступить кінець гегемонії білої раси та тоді настане правдива ера справедливості й гуманітаризму, про яку постійно говорять Європеїці й Американиці. Очевидно пожежа буде загальна, але її обминути не дасться ніякою обережністю. Всеодно загальна пожежа буде. Того хоче призначення. Та ми не можемо оглядатися на другорядні річі: головне, щоб ми виконали післанництво своє.

Стихійний вияв патріотизму

ПРИНЯТТЯ В. П. ГЕТЬМАНИЧА В ЗАХІДНІЙ ТОРОНТІ.

„Український Робітник“, що виходить в Торонті, приніс в 47 ч. опис прийняття В. П. Гетьманіча в Торонті п. з. „Стихійний вияв патріотизму“:

Захоплення Особою В. П. Гетьманіча дійшло до свого вершка підчас прийняття влаштованого гр.-кат. громадою до спілки з 1-м Кошем СГД на Вест-Торонті дня 21. XI. Організатором прийняття в честь Високого Гостя й головою на салі був Всеч. о. Сулятицький. Зорганізування цього небувалого торжества й його переведення показали, що о. Сулятицький має небудений організаторський здібности. Скрізь видно було солідну підготовку й обдуманий плян. Однак важніший тут був дух, відчуття, що ним українська громада витала свого Гетьманіча. Той дух говорив всьо. Він сказав, що українські душі ріжними позиченими, чужими формами вже захльороформувати годі.

Ранком о год. 10.30 приїхав В. П. Гетьманіч у супроводі гол. обозного СГД до гр.-кат. церкви на Вест-Торонті. Церква прибрана британськими і українськими прапорами. Перед церквою, в дверях, — гетьманіч в одностроїх, з кошовим прапором, а здовж від сходів аж до вулиці влаштувані два ряли: дві почесні лави умудурованих членів СГД. В. П. Гетьманіч в товаристві своєї сити ввійшов у церкву й помолвився засів на спеціально для нього приготовленім фотелі коло престоло. По боках стояли два крісла, для гол. обозного й окр. осяду. Почалася Сл. Божя. Всеч. о. Сулятицький пещед проповідю в широкіх патріотичних словах пояснив нагу хвилі й розказав кого вірні парохіяни сьогодні мають поміж собою в церкві. Потім виголосив відповідну до евангелія проповідь.

По Сл. Божій перед церквою знято знімку, а за короткий час зачалось прийняття на долі під церквою, в парох. салі. Надійшов Пан Гетьманіч. У дверях привитано його хлібом і сіллю. В. П. Гетьманіч хліб прийняв, а саля переповнена народом загреміла окликами „слава“. І видно було по ликах, що ті оклики від щирого серця. Народ підкріс у своїх власних очах. Пещестав думати в тій хвилі, що він нищий від других народів. Подих прадідної слави, що овіяв його в цій хвилі, пещемінив в одній хвилі його почування. Слава! Слава! Слава! В його Особі бачили себе. Позасидали до столів. По лівій руці Гостя господар прийняття о. Сулятицький; по правій стороні гол. обозний. Всі столи заняті, багато людей стоїть, бо нема місця. Обслугують гостей молоді дівчата в пишних національних строях. Отець парох проводить молитву й починають їсти. Потім почалися промови. Насамперед виголосив привітальну промову місцевий кошовий п. Д. Чабак. Розповів змагання перших піонерів найстаршого гетьманського коша в Канаді, висказав свої сердечні почування та своїх членів і заявив, що тепер відділ його піде в наступ на проломання перешкод для ідеї зі збільшеною силою, щоб прискорити час приходу воскресення прадідної гетьманської України.

По тім говорив п. В. Поихода, голова допомогового братства при парохії. Він заявив торжественно, що братство, яке й до цього часу кооперувало завжди з Союзом Гетьманців Лечжаників, тепер побачивши на свої очі хто той Гетьманіч, не хоче знати ніякої іншої ідеї, крім гетьманської, бо не вірить уже, щоб якась інша ідея змогла принести Україні волю. Від професіоналістів говорив голова їх др. В. Яремій, по вірі православний. У широкіх словах пожелав гетьманській ідеї успіху й побажав якнайскоршого приходу назад тої хвилі, коли в Києві засяє булава в руках Я. В. Гетьмана Павла. По нім говорив окр. осяду п. Й. Обельницький, заявляючи вірність ідеї та її представникові аж до скоу. Від жіноцтва витала Пана Гетьманіча п-і Залізник, яка добре приготуваною й обдуманною мовою й широко, привітала Гостя як українського Престоноаслідника й висказала побажання, щоб якнайскорше powstała гетьманська держава, бо в ній найде собі належні права господні, а в потребі й монархії, українська жінка. Дальше зложив привіт др. Сукмановський. По нім гарною промовою від молоді привітала Пана Гетьманіча п-на Остапович. Потому промовляв гол. обозний п. Мих. Гетьман. Говорив про легенди ріжних народів і про українські, що вказують нації шлях до походу вперед до слави. Той шлях це: християнство, монархизм і лицарство. Коли по тім шляху йшли нації прадіди, — доходили до слави й могутности. Коли з нього сходили, — наставав розвал. Так учить історія. Бесідник завізав присутних, щоб над цим думали і з того шляху ніколи не збочували.

На кінці під грімкі оплески присутних і під оклики „слава“, попрошений господарем, почав промовляти В. П. Гетьманіч. Саля зазмерла, як і при попередних промовах. Боялися слухачі пропустити хоч одне слово. Промову дорогого Гостя (видно було по їх ликах, що в огонь за Ним скочили) кілька разів переривано оплесками. Ентузіязм змагався. Оклик „слава Україні“ Пан Гетьманіч скінчив промову. Ентузіязм дійшов свого вершка. Саля гуділа від захоплення. Для неї

не було тепер інших авторитетів крім Бога на небі й висланника Гетьмана України, що сидів на почесному місці поміж своїм відданим народом, при столі.

Господар торжества, Всеч. о. Сулятицький запропонував відспівати многоліття королеві Великобританії Юрїєві, Я. В. П. Гетьману і В. П. Гетьманічу, по черзі. Відомий співак пан Мостовий почав, а нарід підхопивши співав цілим своїм еством, з глибини серця. Ціле прийняття мало довісім родинний характер. По відмовленні молитви гості повиходили зза столів і багато з них, ті, що сміливіші, підходили до Пана Гетьманіча й зашаста уважали собі, коли могли бути представлені йому, щоб він стиснув їм руку. Близько ціла година проминула на писанні автографів на листках, що в великій кількості появилися на салі. Мабуть фотографів п. Стасюкові прийшлося довго вночі сидіти, щоб зробити їх так багато. На тих знімках Гетьм підписувався.

По прийнятті В. П. Гетьманіча в оточенні малого гуртка людей удався до резиденції о. пароха, де проведено короткий час на балаці. Тут п. Д. Возний, один з піонерів Січей у Канаді іменем 1-го Коша запросив В. П. Гетьманіча й усіх присутних до себе на вечерю. П. Гетьманіч запрошення прийняв. Зіскіс підїхав Пан Гетьманіч до свого готелю докінчувати писання листів, а в 6-й год. був вже на вечері, де зібралися деякі гетьманічі й негетьманічі.

По вечері вислухав В. П. Гетьманіч вечірню, а з вечірні, побувши хвилю в резиденції о. пароха, удався зі своєю свитою й у товаристві Всеч. о. Сулятицького на Академію-Концерт у свою честь. Концерт, під управою диригента п. Юрєкова, складався з хорових співів, національних танків, сольоспівів, гри на скрипці, на п'яні, на гармонії й гітарі і з промов. Одна мала дівчинка, п-а Любка Чабак гарно віддеклямувала довгий вірш. І тут мав В. П. Гетьманіч, вже 6-у ачерт тепер уже прашальну промову. Як тільки Всеч. о. Сулятицький попросив до слова Іх Світлїсть, саля загула ентузіастичними окликами „слава“ й негважкими оплесками. Втихло. В. П. Гетьманіч вийшов на сцену. Знов те саме — оплески й оклики „слава!“ Слухаєш це все і слюзи радости тиснутьсь чогось до очей — багатом. І думаєш: Ех, щоб так можливо було піти таким тріумфальним маршем цему нащадкові Гетьманіч поміж народ по Україні широкий! Ціла Україна спалахнулаб в одну мить вогнем гніву до ворогів! Без жадної пропаганди в пресі, без агітації — самою тільки появою й кількома словами цього розумного, з високим мужеським чолом, вродженого Вождя, що вмїє кількома словами завоювати маси. Та на жаль, це тепер неможливе. Але тріумфальний марш буде! Багнети наші прорубають йому дорогу... Концерт закінчився гімнами національним і державним і В. П. Гетьманіч підїхав до готелю на спочинок, бо завтра відїздить продовжувати свій тріумфальний похід по Канаді.

Прийняття Гетьманіча України в Вест-Торонті було завершенням усіх прийнять у Торонті. Воно було найбільш сердечне, найбільш шире та з офіційного повернулось у чисто родинне: немов діти витали давно небаченого батька свого.

Підготовка до війни

Величезне воєнне летовище коло Суєзу.

З Лондону звідомляють: Команда англійської полоси над Суезом постановила урядити найбільше воєнне летовище коло місцевості Генеффа, близько полудневого кінця каналу. Відти можна опановувати оба кінці суєзького каналу. Значно побільшена буде також пристань для цивільних літаків. Викликав ті коштовні пляни факт, що над каналом в останніх часах запримічено кілька разів перелети літаків невідомої народности.

Упокорення білих держав

З Шангаю звідомляють: Положення стає дуже тяжке, бо Японці поставили такі домагання до міської ради, зложеної з представників білих народів: 1) Головним секретарем міської ради в міжнародній концесії має бути Японець. 2) До всіх областей самоуправи мають бути прийняті японські урядовці. 3) В поліцію мають бути прийняті японські комісарі. Крім того Японці вже завели свою цензуру над усіма заграничними каблевими спілками і побили двох англійських поліційних урядників, що виступали проти знущання над Китайцями. Амбасадор Великої Британії був у міністра загр. справ Гіроті, але про вислід їх розмови не оповіщено ні слова.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Що діється в „Просвіті“?

„Громадський Голос“ в ч. 51 п. з. „Рогатинська філія проти анархії“ приніс отсю статейку, що інформує про дуже прикрі відносини внутрі „Просвіти“:

Централа львівської „Просвіти“, що дісталася до влади протистатутним способом, пробує зруйнувати поступово ті просвітні організації, які не годяться на руйнівницьку політику централі. Тому львівська централа пробувала розв'язати найліпші філії і читальні „Просвіти“, як у Рогатинщині, потім Самбірщині, потім читальні у Бібреччині і т. д. Але злий намір центральних панів покинуто не видався. Діло в тому, що статут „Просвіти“ передбачує відклик до Загальних Зборів проти ухвали централі в справі розв'язання. Коли філія чи читальня відкликлася до Загальних Зборів Матрічного Товариства, то тим самим ухвала централі про розв'язання стратила свою силу. Отож філії в Рогатині і в Самборі внесли такі відклики, а тому правно вони існують далі і продовжують свою діяльність для добра селянства. Це не подобалося центральним панам у Львові і вони пробують іншим способом внести в ті повіти безладдя. Вони роблять це так, що іменують протистатутною якусь свою „колегію мужів довіря“ і кажуть їм проти філії вести „роботу“. Між іншим така „колегія“ в Рогатині видала безправно об'явку до читальні у Рогатинщині та закликає звертатися в просвітні справи лише до неї. А належить до тої колегії кілька студентів під проводом таких панів, як панове Хоптак і Кривонос. У цій справі видав Виділ філії „Просвіти“ в Рогатині окремий свій об'явлює до читальні і в тім об'явлює пише між іншим так: „В зв'язку з об'явкою „колегії“ Виділ філії Тов. „Просвіта“ в Рогатині повідомляє, що філія досі не роз-

в'язана і Виділ філії вибраний Загальними Зборами безперервно урядує — а тим самим ніяка „колегія“ не може і не має права виступати іменем філії Тов. „Просвіти“ в Рогатині та давати будьякі інструкції чи доручення Виділам читальні. Урядування „колегії“ протистатутне і тому Виділ читальні не мають найменшого обов'язку і не можуть в ніяких справах звертатися до „колегії“ чи виконувати її поручення, Виділ філії звертає увагу, що так зв. „колегія мужів довіря“ хоче в такий спосіб продовжувати „роботу“, яку розпочали різні однішці перед Загальними Зборами філії і в цей спосіб ширити анархію в нашій просвітницькій організації. Всі погослови будьтоби філія була розв'язана грубо неправдиві і безпідставні, філія веде свою роботу цілий час. Супроти того Виділ читальні повинен всі свої організаційно-просвітні справи полагоджувати виключно через канцелярію філії Тов. „Просвіта“ в Рогатині. За Виділ філії Тов. „Просвіта“ в Рогатині: Андрій Гривнак, вл. р. із. голови, (печатка), Іванців Петро, вл. р. — секретар.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Така боротьба йде під ювілейний рік 70-ліття „Просвіти“ між її радикальними читальними та філіями з одної сторони та її універсально-націоналістичним Головним Виділом з другої сторони. І та боротьба мусить бути, бо різні ідеології не можуть трішки погодитися в одній просвітній організації. З того ясно, яке потрібне було оснування катол. просвітних організацій „Скала“. Якби того не було, то католики всюди були б втягнені в вир боротьби між радикалами і націоналістами, а тепер католики, маючи свою просвітню організацію, можуть спокійно працювати в дусі своїх засад.

Жида про зїзд УНДЛ

Варшавський „Нови Глос“ пише в ч. 10: Зїзд УНДЛ ніс важкий вказ до оцінки справи меншин у Польщі... В тій області зачалося від старої римської засади „дівіде ет імпера...“ ше за прем'єрства ген. Сікорського, що вдарив у фронт меншин і відірвав УНР за головування Василячука Старшого... Коли вищозгадані Українці, піддалися й Жида в голосній „угоді“ тай лягли на полі політичних маневрів таксамо як Українці — добиті, розчаровані. По гітлерівським перевороті і польським, порозумінні польські Німці перестали бути організаторами конгресу меншин і почали політику вичікування. А Українці, що в році 1922 відкинули автономічну платформу, в р. 1935 вдовольнилися — нормалізацією без автономії. І ждали — аж до останнього зїзду, на якому всі висунули гасло консолідації в протиненстві до гасла нормалізації, хоч конгрес не проголосив

зміни політ. лінії. УНДЛ не хотіло бути тою стороною, що зриває, рішилося перекинути відповідальність на другу сторону. Секретаріатом порозуміння польських партій у Сх. Галичині протиставився Секретаріат порозуміння українських партій, що також хоче боронити українського стану посідання й українських розвоєвних тенденцій... Отже замість одної нормалізації будуть дві консолідації, замість одної політики державної — дві націоналістичні. І знайдуться польсько-українські взаємини там, де були... З того висновки: 1) Римляни так довго ділили, щоб панувати, поки не навчили слабші народи лутитися, щоб жити. 2) Поворот в українській справі до точки виходу кидає світло на застій державної політичної думки в справі меншин у Польщі і пригадає стару правду, що хто стоїть на місці, той цофается.

Др. А. Інслер.

Катастрофальне зубожіння інтелігенції

„Век Нови“ в ч. 10.979 пише м. ін.: Боротьба за поправу долі широких мас умовних працівників — це тепер початковий кліч професійного працівничого руху. Безпосередня причина того — хоч звучить воно парадоксально — поправа господарської кон'юнктури. Бо коли збільшені зиски промислу і посередництва консумує виключно маюча класа, кошти прожитку зросли продовж останнього року на 15—20%, а це супроти незмінності мінімальних працівничих платень означає даліше обниження винагород так, що положення працівничого світа стало дійсно трагічне. Варшавська окружна Рада Унії слушно зауважує, що беручи за підставу 1929 рік, пересічні платні працівників були зредуковані до 50% через поменшення платень працевдавцями і що те погіршення матеріального положення світа праці збільшено водночас обтяженнями в користь держави і самоврядування. Крім кількакратної підвижки доходу податку введено нові видатки, що обтяжують майже виключно світ праці, як оплати на Фонд Праці, спеціальний податок і т. п., а

одночасно значно поменшено підмоги, які прислугують працівникам, нпр. з суспільних обезпечень, мимо значного збільшення складок, що їх оплачують обезпечені. До всіх тих обтяжень світа праці, які мають примусовий характер, долучилися ще інші, „добровільні“, як підписування нових державних позичок, вкладки на річні інституції, як ФОН, ЛОПП, Зимова Поміч і т. п. Спосіб обчислювання показника коштів прожитку, що його оповістив Головний Статистичний Уряд, мусить зроджувати поважні застереження, бо ті обчислення доходять до цікавито абсурдних висновків, що не відповідають дійсному станові річей. У Франції, де у всіх департаментах і в більшості містах існують окремі комісії для досліджування коштів прожитку, устійнено, що помешкання вносить 10%, харч 60%, одяг і обув 15%, опал і світло 5%, інші видатки 10%. Отже харч, одяг, обув і помешкання становлять 85% усіх коштів прожитку. Нема сумнівів, що при приміненні тих норм поділу, зріст коштів прожитку дійшов у нас до нотованої вже висоти 20%.

Світ переміняється в пустинню

ІКЦ в ч. 7 приніс статтю такого змісту: Заглушені криком сенсацийних титулів про політичні події немов крадьки пересмикаються в газетах скупі вісти про спостереження учених. Вони говорять, що більшають пустині на землі, Сагара і Гобі і пустині Тибету й Америки. З Європи й Америки вислано вчених на пустині, щоб дослідити се явище і придумали оборону перед ним. Вони привезли з пустині Гобі тамашні рослини, щоб їх перешіпити на границі інших пустинь і в'язати піски та творити бар'єри. Надармо. Показалося, що ті перешіплені рослини нидіють в інші кліматі. Коли Американці знищили великі лі-

си і заорали прерії, коли большевики переорали тракторами великі трависті степи Туркестану, перехвалюючись, що тим створили новий шпихлір для СССР, — прийшла посуха і потому степові вітри здули зорану землю аж до верств, якої вода не береться. Так шезла навіть трава на давних степах, і нема вже де випасати худоби, не то „шпихлір“ робити. Показалося, що людям не вільно безкарно насилувати природу і що се смертельний гріх, коли чоловік приписує собі право нищити творці, які вважає непотрібними і засади, ідеї та норми, які споконвіку правлять збірним життям людства.

Українське шкільництво на Буковині.

Т-во „Українська Школа“ на Буковині, полюбне до „Рідної Школи“ в Галичині, обходило на днях 50-ліття свого існування. З того приводу „Новий Час“ в ч. 287 приніс статтю, з якої наводимо цікавіші дані: До війни в 1914 р. було на Буковині 216 українських народних шкіл і крім того в національно мішаних громадах було 17 українських шкіл, де українська мова була складовою для всіх предметів. Українських сеседніх шкіл було там 4, крім того 1 український відділ при державній учительській семінарії в Чернівцях. До того кілька фахових шкіл і 4 українські катедри в черновецькому університеті... В 1908 р. повстав заходами „Української Школи“ „Курс для дальшого образування української молоді“ в Чернівцях, який у 1909 р. перемінено на „Приватну українську дівочу учительську семінарію“ в Чернівцях. Вашківська філія „У. Ш.“ заснувала в 1912 р. першу українську коедукційну реальну гімназію у Вашківцях над Черемошем. Обі школи, вивінувані дуже гарно, стояли на високому рівні й перетривали до 1922 р., коли румунська влада їх закрила. — З прегарного, цвітучого державного шкільництва на Буковині за Австрії не остало під Румунами ні сліду. Всі школи поступово зрумунізовано, а українських учителів попереносили до „регіту“ (давньої Румунії), або прямо зредукували без ніяких поборів. У б. українських школах не вільно не то вчитися по українськи, але навіть словом відзиватися! Щойно в останньому часі, в грудні 1937, прийшов дозвіл, що можна вчити українських дітей по 2 год. тижнево української мови після науковичайних предметів.

„Wieś i Państwo“

Так називається новий місячник, що почав виходити у Львові. Видають його пл. проф. Буяк, Інгіот і Стись. Програмову статтю написав проф. Буяк. В ній читаємо м. ін.: „Правительство посідає силу і може виграти ту боротьбу (з селом), та чи булаб се перемога Польщі — то велике питання! Властиво се й не питання, коли взяти під увагу, що може значити вразі війни байдужність і пасивність хлопа. Супроти того треба позбутися злуди, що хлоп дасть себе вивести в поле гарними словами і вирічється політичних прав“. — Правду пише проф. Буяк, та хто тут слухає правди?

Диктатура й демократія

Соц. дем. „Наєр Форвертс“ в ч. 237 пише: Від якогось часу багато говориться про мир між пресою (держав диктаторських і демократичних). На чім той мир може полагати? Очевидно лише на тім, що диктатури приречуть більше не брехати про демократію, а демократії приречуть більше не говорити правди про диктатуру. Диктатура може легко виконати своє приречення, бо поперше вся преса в диктаторських державах танцює на дротиках диктаторів, а подруге диктатури тільки не хочуть перестати брехати (але можуть). Та як моглаб демократія виконати своє приречення, не підкопавши головної підстави свого існування, себто свободи преси? Отже переговори про мир між ними се такий „гандель“, що в нім диктатура (вразі добиття торгу) не страждала нічого, а демократія страждала всею — навіть себе саму! А колиб демократія зробила се, то якийже прапор піднесла вона в тім дні, коли сезнуть ілюзії і настануть страшні дійсності. Мир і свобода — не можуть бути предметами торгу й вигоди. І власної свободи не можна відділити від свободи інших...

Китайці знищили власне місто

На вістку, що Японці наближаються до м. Тсінгтав, китайські влади затопили в устію тої пристані всі стаціоновані там військові кораблі і так виселили 400.000-не місто, що остало 10.000 людей. Всі урядові бюро замкнули, електрику, водотяги, кабелі, телеграфічні й телефонічні бюро та всі японські дома знищили до фундаментів. З того ясно, до якої зайло-сти доходить війна на Сході.

Порошок на **БІЛЬ ГОЛОВИ**

 ДЛЯ ДОРОСЛИХ З ФАБР. 34.
KOWALSKINA
 вживається також
 ПРИ ПРОСТУДІ
 І РИПІКАТОРІ

ЧИ ВИ ВІДНОВИЛИ ВЖЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1938 РІК?

Міжнародна ситуація

Лист гр. Станіслава Лося.

Високоповажаний Пане Редакторе!
Коли згідно зі звичаєм, прийматиме вже від кількох літ, приступаю під кінець року до подання нарису міжнародного положення на сторінках „Нової Зорі“, не можу здержатися від того, щоб на вступі не звернути увагу на особливий парадокс, непозбавлений глибокої трагічної іронії.

Величезний євразійський суходіл горить на двох крайно протилежних кінцях, в Іспанії і в Китаю. Та загальний мир завдячує своє вдержання якраз тій подвійній пожежі! З тих пожеж китайська не має навіть назви, бо се прецінь не китайсько-японська війна. Загальний мир, т. зн. мир між великоддержавами земної кулі, вратовано завдяки тому, що ніяка з великоддержав не хотіла ангажуватися в один з тих таких крайно віддалених конфліктів, що примусилоб їх відвернути увагу від важних інтересів, зв'язаних з протилежним кінцем євразійського континенту. Ніяка з тих держав не хотіла інтервеніювати також зокрема, ніяка не була певна щирого підпертя держав, які мають політику може зближену та не тотожну. Се відноситься таксамо до Великої Британії, Франції і Злучених Держав, як і до Німеччини, Італії та Японії — так мнимо близько зв'язаних з собою. Однак в дійсності інтереси поодиноких великоддержав кождої з тих двох груп покриваються тільки частинно так, що даліше ще булоб передчасним говорити про ефективно солідарний виступ одної або другої групи на далеку мету і на ширішій відтинку.

Зпоміж усіх великоддержав світа Велика Британія мабуть та одинока, якої інтереси насправду не даються зльокалізувати. Внаслідок одинокої в своїм роді структури імперії британські інтереси є всюди, обіймають всі суші, а особливо всі моря. Під теперішню хвилю Велика Британія має три зони, яким мусить присвятити багато пильної уваги і навіть журби. Ті зони се:

- 1) Північне Море — річ се не нова, бо англійсько-німецькі взаємини вже від літ вимагають наладнання.
- 2) Середземне Море, важна, хоч не одинока, міжімперіяльна комунікаційна артерія, де неспокійна і не досить ясно означена політика Італії збуджує англійську чуйність.
- 3) Спокійний Океан — тепер домедна оживленої активності японського велитня.

Отже моглоб здаватися, що інтереси трьох держав т. зв. авторитативних

бодай в тім однім згідні, що вдаряють в англійські інтереси та в англійський стан посідання, що отже легко булоб створити вразі потреби протианглійську коаліцію великоддержав трикутника: Берлін, Рим, Токіо. Тимчасом воно зовсім не так, бо інтереси кождої з великоддержав трикутника авторитативних держав обмежені тільки до одної стисло означеної зони, поза яку не виходять. До того кожда з тих держав має тим більші шанси досягнути свої партикулярні цілі, коли її власне суперництво з Англією не зосереджує більше англійської уваги ніж суперництва сердечних приятелів. І так позиція Німеччини в Лондоні тим сильніша, чим більше британська політика занята справами Середземного Моря або Спокійного Океану. Рим рахує на те, що розвиток подій на Далекому Сході примусить Велику Британію до компромісу, корисного для Італії, а Японії зовсім обоятна доля Балеарів. Отже англ. політика не має перед собою суцільного муру противників, які стоялиб рама в рама. Вона має перед собою три розбіжні комплекси інтересів, з яких кождий хотівби щось для себе здобути коштом сьогоднішніх союзників. На тім полягає внутрішня слабкість трикутника Берлін, Рим, Токіо — і тому кожда з тих держав спішиться з реалізацією можливих користей, доки розбіжність інтересів не спрямує вже явно їх політики на розбіжні шляхи. Англійська політика не спішиться, ні не виказує зденервування мимо ряду прикрих неповоджень, яких вона зазнала в останніх літах. Не денервується тому, що історичний досвід навчив Англіців, що перемагає насправду тільки той, хто перемагає останній. А не спішиться тому, бо з кождим місяцем завдяки великанським зброєнням зростає англійський тягар на терезці світових подій, не спішиться вкінці тому, що керманічі британської політики відчувують потребу переорієнтуватися згідно з вимогами нової ситуації. Англіїці звичайно думають дуже розумно, та все думають дуже помалу, вважаючи пильно, щоб ніколи не спротивитися наказам традиційної політики народу, що їй нарід завдячує свою велич.

Отже одна з головних заповідей тої традиційної британської політики се засада, щоб Англія ніколи відокремлена не стала до боротьби з коаліцією сильних ворогів, а навпаки, щоб завжди ставала у проводі коаліції до боротьби з можливо відокремленим ворогом. Отже

коли історична ситуація вказує на те, що Велика Британія має кількох потенціональних противників, то британська політика все змагатиме до того, щоб порозумітися з усіма, з виїмком того, якого вважає головним ворогом: того відокремити і відокремленому предложити компроміс, а вразі відкинення його, зломати.

Так коли при кінці XIX і на початку XX століття Велика Британія попала в конфлікти з Францією (Фашода), Росією (Персія) і Німеччиною (розбудова німецької фльоти), відокремлення Німеччини підготовлено антантою з Францією (Марокко за Єгипет) і порозумінням з Росією (поділ зони впливів у Персії). Відокремлена Німеччина дістала предложення компромісу в справі воєнної фльоти, а відкинення того предложення довело до збройної розправи. Тепер Велика Британія мусить рахуватися з інтересами Німеччини, Італії та Японії, суперечними з її інтересами. Отже англійська думка мусить вибрати, котрому з тих суперників предложити спілку і співпрацю, а котрого належить признати найгрізнішим противником, котрого належить наразі відокремити і в будучині зломати. До порозуміння в першій лінії запрошено Італію. Перед роком розійшлася по світі добра новина, що між керманічами політики британської й італійської дійшло до так зв. „джентелмен-агрімент“. Здавалося, що італійсько-британське порозуміння, як відповідаюче тривким інтересам обох сторін, має всякі вигляди на тривалість. А тимчасом під сю пору італійсько-британські взаємини представляють таксамо багато до побажання, як перед порозумінням. Час до часу з висот Капітолію надуть гримкі запевнення, що Італія хоче приязних взаємин з Англією, та Лондон приймає їх глухою мовчанкою. Здається нема сумніву, що на такий нещасний оборот річей в надмірно високій мірі впливає незгідність темпераментів керівних державних мужів по обох сторонах. Се дуже утруднює можливість дійти до річєвого порозуміння з великою шкодою для справи мира, бо насправду тяжко добачити засадничу розбіжність між тривалими інтересами Англії й Італії. Італійці, мимо знаменитого поширення їх африканської імперії та мимо дійсно подивудігних вислідів, досягнених в ділянці внутрішньої адміністрації, будуть ще довгі літа народом убогим, залежним у своїм розвитку від англійської помочі і на дальшу мету значно слабшим від Англіців. Доводження терть з Великою Британією до крайних консеквенцій не може бути в інтересі Італії і то тимбільше, що евентуальне англійсько-німецьке порозуміння в цілі відокремлення Італії за одним

ОСИП НАЗАРУК

14)

Вражіння з Волині

VI. Друга волинська загадка.

Ви певно очікували розвязки першої волинської загадки, яку я вам представив у попередній частині. Та ба: подумайте трохи самі над розвязкою тої загадки, бо і я не відразу її розвязав. А я як кождий солідний звітовик почувуюся до обов'язку описувати всьо — по порядку. А той порядок був такий:

Ще в часі реферату п. Ол. Ковалевського про церковні справи увійшов на сальо волинський воевода Генрик Юзефський разом з сенатором Волошиновским, начальником безпеки Хмельовским і своїм секретарем Хомічом. Референт перервав свою промову, орхестра за сценою заграла марш „Ми перша бригада“, а предсідатель зїзду п. Тимошенко виголосив до воеводи промову таку характеристичну, що вважаю вказаним навести її в цілости. Ось вона:

„Ваша Ексцеленціє Пане Міністре!

Шість років політично-громадської праці ВУО з 1931 року од початку його існування пройшли в сприятливих умовах, бо зверхником влади і господарем Волині були Ви, Пане Міністре. Знаємо Вас не від сьогоднішнього дня; ба-

чили ми Вас близько до наших справ українських уже майже 20 років. Знаємо, що пан Міністр у наших справах, як і в справах східного кордону, є великим знавцем. Радіємо, що вища влада в особах Пана Президента Речіпосполитої і невіджника Великого Маршала призначила Вас, Пане Міністре, для опіки над Волиною, що, висунута як найдалі на Схід, потребує мудрого та сердечного господаря, щоб створити умови, в яких би обидва братні народи, що населяють од віків Волинську Землю, в дружньому братньому спілжиттві мирно працювали над зміцненням східних кордонів спільної Батьківщини. Вважаю за свій приймний обов'язок, в імені всіх тут зібраних представників ВУО, що відчуває себе організованою творчою силою Волині, скласти на Ваші руки, Пане Міністре і Пане Воеводо, як репрезентанта Найяснішої Речіпосполитої Польської, вирази відданости і наше шире від самого серця „Слава“.

Саля заплескала і загуло в ній „Слава!“

Признаюся, що коли я дивився на те, слухав привіту голови зїзду і бурлих оплесків на сальі, в голові мені закрутилося від різних думок, хоч не можу сказати, щоб я на своєму вже не короткому віку в політичній житті не мав нагоди набути вправ в обсервуванні віч, нарад, засідань, демонстрацій, овацій і т. п. та в скорім порядкуванні вражін з таких подій.

Тут овація була дійсно велика і таки

дослівно так було, як в офіційальнім звіті написало „Волинське Слово“, орган ВУО, ч. 33 на ст. 4:

Після промови голови на сальі зривається буря оплесків і догго не мовкне гучне „слава“.

Якіж були ті думки, що вихром закрутилися в моїй голові на вид висше представленого вітання воеводи Генрика Юзефського? Хочу представити всьо по правді, яка очевидно може бути тільки добра для обидвох сил, що змагаються на Волині, — бо знати правду все добре.

Передовсім над усею суматохою моїх почувань і думок запанували дві думки, немов два великі щупаки, кинені в став з дрібнішою рибою. Одна думка казала, що се правдивий вислів почувань соток українських представників Волинської Землі, а друга думка говорила, що се „махе“, роблена кимсь імпреза.

За першою думкою промовляло всьо, що я тепер побачив своїми очима і почув своїми вухами. А за другою думкою промовляло те, чого я досі наслухався про режим воеводи Юзефського на Волині.

Зразу оба ті погляди важилися і не міг переважити ні один з них. Я просто не знав, що про те думати. Як старий ві-

махом зліквідувало італійську позицію в долині Дунаю і на Балканах. Інакше кажучи, скінчилося великодержавне італійське становище в Європі. Земляки Макіявелля хіба добре розуміють, що нема нічого грізнішого як надмірний розріст сили сердечного союзника (Німеччини). І в англійським інтересі не лежить також доводити тертя з Італією до остаточної консеквенції. Італійці напевно ніколи не зможуть бомбардувати Лондону. Поміркований зріст італійської сили, рівноважений прецінь на Середземнім Морю і Францією і Грецією і Югославією, не становить для Великої Британії життєвої небезпеки. Належало б щиро бажати, щоб квестії престижу й темпераменту не могли скривити нормальних розвоєвих шляхів обох старих народів, заслужених для європейської культури.

По невдалій спробі порозуміння з Італією в Лондоні зачали дуже обережні дослідження над можливістю порозуміння з Німеччиною. Наразі не вийшли поза стадію широкого означування засягу евентуальних розмов. Англії дуже здержливі, а й канцлер Гітлер рахується з кількісними вимірюваннями думок, особливо на колоніальні теми. До порозуміння ще дуже далеко, але колоніальні аспірації Німеччини тепер менше безнадійні як перед кількома літами. Трудно припустити, щоб Англії легко згодилися на зворот Німеччині колоній, що в якійнебудь формі є тепер під управлінням Великої Британії або її домінії. Та є до подумання, що Німеччина дістане в формі, яку ще мають ближше означити, признану сферу інтересів в колоніальних посідах якоїсь меншої держави, занадто слабой, щоб могла дати належну оборону своїм колоніям. І така сфера німецьких інтересів зовсім не мусить бути получена з кривою такої слабшої держави. Навпаки, вона може принести значні користи і тій слабшій державі. Нпр. величезна колоніальна імперія Голландії була б значно безпечніша, коли б на засаді якоїсь кондомінії з Німеччиною флота тої великодержави берегла її перед японською агресивністю. Певно, що неподільне володіння колонією краще як кондомінія, та кондомінія з Німеччиною для Голландії краща як віддання колоній Японії. Вісь Берлін — Токіо може в будучині дізнати дуже грізного обтяження. Бачимо, що англійська флегма має деякі узаasadнення.

Відаючи тим розважуванням і ваганням Велика Британія збрється в величезнім темпі і незабаром буде найбільшою мілітарною силою світа на суші, на морі та в повітрі. Її приклад потягає за собою Злучені Держави і Францію, т. зв. найбагатші народи землі, які

враз з Англією можуть найдовше зносити тягарі зброєнь. Зрозуміла річ, що ті держави, яких засоби не такі невичерпані, з деякою нервовістю дивляться на повільність Англії.

Що діється внаслідок Японії, тої з великодержав, що своїм положенням найбільше пригадує Англію, не знаємо добре. Назовні японська армія здобуває легкі лаври в Китаю, а японська політика стає перед поважним завданням політично визискати мілітарні здобутки. На терені Китаю відбуваються кроваві китайсько-японські бої, але китайсько-японської війни все ще нема і дипломатичні взаємини незірвані: овсїм розмови і переговори не устають. Психологія жовтих народів буде для нас ще довго загадкою, якої розв'язати не можемо. Тому дуже тяжко передвидіти, що станеться на Далекому Сході. А саме, чи японський наїзд рознуздає невблагану холодну ненависть Китайців до наїздника, чи може навпаки, той наїзд буде початком китайсько-японської співпраці з перспективами, які годі обчислити...

Однак експансія Японії вже тепер принесла поважні висліді. По перше, довела до далекоїдучого зближення Великої Британії та Злучених Держав Півн. Америки. Се факт дуже важний, бо зєдинені Англосаси представляють великанську силу. По друге, вона висуне в недалекій будучині на порядок дня питання, чи Німці поруч Сасів не покликані до береження інтересів європейських народів на Далекому Сході. По третє, консеквенція японської експансії се зміцнення дипломатичної позиції Світської Росії, яка повинна бути радше слаба внаслідок неясного внутрішнього положення. Китайська справа безсумніву опізнює поставлення російської справи в ряді актуальних справ. Пишучи тому рік для „Нової Зорі“ статтю про міжнародне положення, ми заризикували предсказання, що 1937 рік буде мимо всего роком мира, повним наростаючого напруження. Здається, що та діагноза в

головних зарисах була влучна. Чи можна ризикувати таке саме предсказання на 1938 рік? Думаємо, що справа миру чи війни в 1938 р. залежатиме від того, чи великодержави, яких інтереси поважно перехреснюються з англійськими, потрафлять створити насправді солідарний, спільний протианглійський фронт, фронт такий поважний і сильний, що міг би зрівноважити получену силу Великої Британії, Франції і Злучених Держав Півн. Америки. Та без сумніву існуюча можливість не видається однак дуже правдоподібною вже в 1938 році. Інша поважна загроза для мира повстала тоді, колиб Великій Британії вдалося допровадити до тривалого порозуміння з двома державами теперішнього трикутника Берлін — Рим — Токіо, при осамітненні третьої з тих держав. Але й така можливість не виглядає дуже правдоподібною вже в 1938 році. Зрештою Велика Британія веде політику щиро мирову і навіть на случай осамітнення держави, вибраної на ворога число 1 — перед витягненням зброї предположила б їй зглядно корисний компроміс. Отже прогноз на 1938 р. випав би радше мирно. Та існує один не обчислений чинник, який може перечеркнути всякі найраціональніші передбачування. Той чинник се розвиток внутрішньої ситуації в Світській імперії, що рівно добре може несподівано поставити російську справу на порядок дня, як також відсунути її вибух на дуже далеку будучину. Тут не можна ризикувати ніяких предсказань. Можна тільки обсервувати і пізнавати.

Розвиток внутрішніх відносин в Світській імперії мусить слідити з великою увагою і журбою. За ним мусять слідити всі, особливо українська суспільність, бо її будучина у великій мірі залежить від того розвитку. Нема сумніву, що можуть заїстнувати ситуації, в яких українська справа перестане бути неактуальною справою, якою була останніх кільканадцять літ. Як українська суспільність має приготуватися на ту евентуальність, се не може радити ніякий неплемінник. Українська політика мусить плисти з власних передумань, з власних сил і з генія народу. Коли можна вказувати тут на якісь взори гідні наслідування, то будуть тут англійські взори: перенятися мудрою девізою, щоб ніколи не боротися в відокремленні нараз з двома сильними ворогами.

При сій нагоді прошу, Високоповажаний Пане Редакторе, прийняти вислід мого високого поважання.

Немце коло Люблина, січень 1938.

Станіслав Лось

чевий практик знаю, що — розуміється поза СССР — ніяка поліція не всилі урядити такого великого зібрання, що одноголосно оваційно вітало б чоловіка, нелюбленого в цілїм краю. Навіть найкраще зорганізована „кляка“ не може прецінь закрити іронічних усміхів, незначних підморгувань людей до себе, їх поглядів у землю, словом найрізніших способів, які лишаються людині на зазначення її опозиційних переконань, коли не може їх висказати словами явно й виразно. Розуміється, в такій масі людей не обійдеться й без того, щоб хтось і не засвістав проти штучно робленої овації.

А тут не запримітив я нічого з наведених висше способів, які можуть проявитися навіть тоді, коли люди стерроризовані. Річ ясна, маю на думці європейський терор, якого будь що будь не вільно (морально) і не можна (фактично) рівняти з терором євразійським, де не лише за двозначне моргнення можна „пожити смерті“, як каже наш народ, але й без найменшого моргнення. Тай чи тільки смерті? Є річі ще гірші від неї, далеко гірші...

Що за диво!... думав я і не міг роз-

вязати собі тої загадки, бо з другої сторони не міг я повірити і в те, щоб оповідання про режим на Волині під владою п. Юзефського були всі і цілком видумані.

Отже що на те сказати собі самому? Я зачав шукати в своїй памяті, чи в політичних запримченнях, які я поробив продовж мого життя, не було подібної дивної появи. Пошукав і знайшов.

Ще як я був студентом у Відні, літ тому поверх 30, найпопулярнішою особою столиці старої Австрії був не її зрештою люблений старенький цісар Франц Йосиф I, тільки бурмістер Відня Люегер. Він був головою антисемітського руху в Австрії, а вибирали його послом в майже чисто жидівській 2-й дільниці Відня, зараз коло північного залізничного двірця, на який приїздилося з Галичини до Відня. І не було сили, яка могла б його там повалити: Жиди дійсно добровільно вибирали його своїм представником.

А треба знати, що в столиці старої Австрії не було при виборах надужит. Старий цісар ніколи був би не допустив такої ганьби і плями в місті, де резидував. Люегера старий цісар так не любив, що двічі не затвердив його бурмістром,

але Відень втретє його вибрав.

Таксамо як цісар не любила Люегера і могутня у Відні соціал-демократична партія. Але ні цісарові та дворові, ні тій партії, в якій було багато жидівських провідників, публіцистів та агітаторів, ні обом тим силам разом не вдалося продовж довгих літ підважити популярність Люегера. Всяких штук пробували проти нього, а він мимо всього держався і то найтвердше держався в найбільше жидівській дільниці Відня — він, головний провідник антисемітського руху...

Мені подібно шуміла тоді в ушах та політична загадка, коли я був ще молодим студентом, як греміли тепер в ушах українські оплески в честь воеводи Юзефського.

І ще треба знати, що віденські Жиди були в тих часах високо освідомлені і знаменито зорганізовані та що вони дуже лояльно і прихильно відносилися до династії Габсбургів і зокрема до старенького цісара, — але на Люегера таки голосували, хоч знали, що цісар його не любить і знали, що Люегер вождь антисемітів.

Правда? Ви цікаві, чому так було? І я був цікавий і довго був цікавий. (Далі буде).

З Америки

16. 10.37. В. П. Гетьманич виїздить ранком на автомобілі в супроводі п. адв. Івана Кузь, Пані Кузь, Пані Запорожець і Полковника Шаповала до міста Клівленду (180 миль від Детройту). Прибуття в Клівленд о 5-й год. поп. В.П. Гетьманич зупиняється в домі Окружного Отамана Клівлендського Округа, п. Денегі. Вечером обід-вечера у панства Денегів, в яким беруть участь крім професіоналістів адв. Малицький, інж. Петрівський і адв. Іван Тарнавський, всі з дружинами.

17. 10.37. О год. 8-й В. П. Гетьманич слухає Службу Божу в греко-католицькій Церкві, у о. Меренькова. Після Служби Божої складає візиту о. Меренькову. Далі відвідує православну церкву о. Запаренюка і складає потім візиту о. Запаренюкові. Вечером В. П. Гетьманич виступає з промовами в мовах українській, англійській і німецькій на прийнятті, улаштованім в його честь місцевим Округом Союзу Гетьманців Державників вкупі з місцевою українською Громадою. В прийнятті бере участь кількост осіб.

18. 10.37. В. П. Гетьманич відвідує американську фабрику „Веннер енд Сванней“ а потім п. Окружного Отамана Денегу на фабриці, де він працює як форман. Далі обід у панства Тарнавських. По обіді залагодження біжучого листування з Європою. Вечером оглядання міста Клівленду в супроводі панства Тарнавських, Малицьких, Петрівських і полковника Шаповала.

19. 10.37. В. П. Гетьманич виїздить на авті в супроводі панства Тарнавських і полковника Шаповала назад до Детройту. Вечером того самого дня місцевий український діяч п. Кіпчик дає в честь В. П. Гетьманича вечерю в місті, в якій беруть участь визначні члени української місцевої кофьонії. На цій вечері В. П. Гетьманич знайомиться також з молодим о. Крохмальним з Толедо.

20. 10.37. Вранці В. П. Гетьманич приймає візиту п. Дем'яна, старого члена детройтського Округа Союзу Гетьманців Державників. Далі обід в честь В. П. Гетьманича в „Детройт Клубі“, улаштований американськими приятелями Українців. По обіді в супроводі Впр. о. совітника Сембратовича відвідини Музея Мистецтва і Публічної Бібліотеки в Детройті. Після цього відвідини української школи в парохії о. Сембратовича, яку провадять Сестри Службениці. При цій нагоді В. П. Гетьманич звертається з короткою промовою до маленьких українських учнів, які співом національних пісень і оплесками вітають Високого Гостя. Вечеря у п. сотника Гави, старого члена Союзу Гетьманців Державників у Детройті. На вечері присутні: адв. Іван Кузь з дружиною, осаул Драгінда з дружиною, полковник Шаповал, члени родини сотника п. Гави.

21. 10.37. Ранком В. П. Гетьманич складає візити знайомим Американцям. Далі обід у п. Кіпчика, в яким беруть участь пп. Градовський, Федитник, Гр. Кузь, о. Тиханський, о. Редкевич із Віндзору і інші визначні члени української кофьонії в Детройті і Віндзорі. Вечеря у панства Небоженків, старих активних членів місцевого Округу СГД. У вечері серед інших гостей беруть участь Окружний Отаман Петро Запорожець з дружиною, п. Сяк, п. Кошіль, полковник Шаповал. По вечері В. П. Гетьманич заїздить на короткий час до панства Якимових в супроводі о. Тиханського.

Гумор. — В часі свят. — Поліцай імів на вулиці зовсім п'яного чоловіка і тягне його до комісаріату. П'яний ловить металевий нумер поліцай і каже: — Пустіть... ме...не... я до... вас... завтра...під...тим самим... нумером... зателефо...нуу...

З приводу одної авдиції в радію

Українські авдиції в радію мають для нас спеціальне значіння. Їх вага в тому, що з одної сторони дають вони українському загалоу нагоду почути свою рідну мову, з другої сторони показують чужинцям наш культурний дорібок і тим самим роблять для нас пропаганду. З огляду на цю другу справу авдиції треба поставити на високий рівень.

Та щоб наші авдиції завжди відповідали тим завданням, цього не можна в цілості признати. За примір може послужити авдиція з 22. XII. 1937 р. Спеціально неміло вражала друга частина цієї авдиції, де надавано дві пісні з грамофонових кружків у такому виконанні, що вони можуть відстрашити слухачів від слухання музики. Невідомо, хто відповідає за такі авдиції. В кожному разі є якийсь комітет, що достарчає матеріялу до виступів у радію і він в першу чергу повинен подбати, щоб матеріял сей відповідав всяким вимогам. Коли діється навпаки, то такі авдиції лише шкодять нашій справі. На вищому рівні стояла прелекція про українські народні танки п. Г. Заклинської, ілюстрована численними музичними прикладами. Однак і до сеї треба зробити деякі замітки. Перш за все йде про упорядкування матеріялу. Як відомо, річ можна унити з різних точок погляду, нпр. беручи під увагу справу обрядовості, тектонічно-формальну, експресійну і т. п. У прелегентки не можна було доглянути ясно спрецизованих критерій, на підставі яких хотіла вона представити український народний танок. Радше мали ми вражін-

ня помішання цих критерій у підході до самого явища. Не булоби це трактування таке жалюгідне, якщо образ нашої народної танкової культури вийшов повний і ясний. Тимчасом з одної сторони у прелегентки не почули ми про цінний ряд своєрідних хореографічних типів, з другої зате прелегентка подала танки, які в її уявті видавалися різними типами, хоча в дійсності деякі з них творять один хореографічний тип. Причина цього явища в тому, що прелегентка не здала собі добре справи з взаємного відношення хореографічних форм у їх приміненні до обрядів і про труднощі, які з цього приводу повстають. Чейже ясно, що в цілому ряді обрядових танків виступають спільні хореографічні ціхи. Прелегентка майже зовсім не торкнулася такої важної справи як територіяльне розміщення танків, а її заперічення, що „аркан“ це оригінальний гуцульський танок, цілковито не відповідає правді, бо хоч аркан танцюють на Гуцульщині, то походження його не гуцульське. Затє прелегентка ні словом не згадала про правдиві танки Гуцульщини, Бойківщини, Лемківщини, Полісся і інших наших земель. Дивно вражає, що хоч прелегентка багато ілюструвала свій музичний доклад, то нічого не сказала про метричну і ритмічну сторону танкових мелодій. А це ж хіба, побіч хореографічних ціх танків, справа основна. Шкода, бо на цю тему навіть у рамках 20-хвилинної популярної авдиції можна було сказати багато интересного.

Мгр. Роман Гарасимчук.

Що буде з адвокатурою в Польщі?

На засіданні правничої підкомісії в соймі по рефераті посла Сьоди в справі адвокаттури представник Жидів посол Зомерштайн сказав м. і. в дискусії: Крім правового характеру вимагає проект від кандидатів адв. ще й опінії без закиду („несказітельней“). Тимчасом така ситуація неможлива, щоб чоловік правового характеру мав кепську опінію, хіба що ходить про можливість шикан тай опінію людей, які з кандидатом мають особисті порахунки. Промовець домагався счеркнення вимоги про опінію. Підпер його від Українського Клубу посол Ст. Витвицький. Мимо того більшість ухвалила те, що вони поборювали. Ті самі два послы домагалися счеркнення припису про обовязкову аплікацію в суді та про судейський іспит для кандидатів адвокаттури, аргументуючи тим, що такі приписи унеможливають доступ до адвокатури кандидатам не-Полякам і так в адвокатурі появляться для них „нумерус клявзус“ або й „нумерус нуллюс“. Крім того такі приписи дають адміністрації рі-

шнюючий вплив на склад адвокаттури. Більшість заявила проти них і проект ухвалено. Дальше домагалися ті два послы, також безуспішно, щоб задля переповнення в адвокатурі не допускати до неї суддів і прокураторів бодай перед впливом п'ятих літ їх служби. Мимо того більшість ухвалила, що вже навіть судейські асесори, що виконують обовязки в суді або в прокуратурі, можуть по двох літах перенестися до адвокатури і то без адвокатської практики та без адвокатських іспитів! Дальше ухвалено, що брак повідомлення про впис на лісту адвокатів через три місяці має значіння відмовного полагодження подання кандидата... Коли сей проект ставби законом, то адвокатура в Польщі може стати зовсім недоступна для Українців і інших національних меншостей, а рівень її дуже понизиться. Наслідки того для всього публичного життя всіх народів у Польщі булиб очевидно фатальні. На жаль, нема виглядів, щоб більшість опам'яталася...

Занепад большевицької преси

Головний орган большевиків „Правда“ в ч. 355 пише, що провінційальна преса ССРСР складається переважно з передруків столичних газет і навіть з підручників!... Річ ясна, що редактори бо-

ються містити описи і статті на місцеві теми, щоб їх не посудили в „неблагонадійності“. Таким чином терор довів до того, що провінційальна преса не містить інформацій з провінції.

Лікарський фейлетоник.

Какаова лушпина

жерело вітамін.

На підставі найновіших дослідів стверджено, що какаова лушпина дуже богата в протирахітичну вітаміну Д. Лікувальна сила сеї лушпини дорівнює майже відживній вартості печінкового трану. Се цікаве ствердження прослідів докладно англійський інститут для дослідів над молоком і дійшов до ось яких висновків: В зимі молоко і масло богато менше відживні ніж у літі. На те впливають дві річі: в зимі, як відомо, нема павовиськ, худобу кормиться сухою пашею і через те вітамінна вартість молока дуже обнижується. Коли однак до сих продуктів додати какаової лушпини, їх

вартість відразу осягає вищий рівень і доходить до пересічної відживності молока в літі. Повстає важне питання, чи не можна в дешевий спосіб, нпр. при помочі якогось побічного продукту піднести вітаміну вартість молока і масла? До того надаваласяб какаова лушпина, що її річно відпадає поверх 65.000 тоя. Відживну вартість сеї какаової лушпини требаб конечно використати. Вітаміну Д можна одержати ще в інший спосіб, а саме через насвітлювання ергостерини ультрафіолетними лучами. Однак сей спосіб для підвищення вітаміності молока і збільшення його відживності бувби за дорогий. („Умшав“, ч. 17, з квітня 1937).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

Нові видання

Перший Конгрес Українських Марійських Дружинників. Львів 1937. 7,5×11,5, 26 + (2). „Бібліотека Марійських Товариств“, ч. 3. Накладом Марійського Товариства Молоді. Відбитка з „Вістника Марійських Товариств“, III/5, 1—7, Друкарня ОО. Василян у Жовкві. Ціна 0.10 зл. Се опис вищезазначеного Конгресу, що відбувся у Львові в днях 9 і 10 червня 1937 р. Насамперед цей опис появився в „Новій Зорі“, 1937, ч. 44, с. 1—2, відти в „Вістнику Марійських Товариств“ 1937, ч. 5, с. 1—7, накінець в цій окремій книжечці, що її повинен мати кожний Марійський Дружинник у спогад про величавий Марійський Конгрес.

Юрій Косач: Чарівна Україна. Історичні оповідання, 1 частина. Львів 1937. Бібліотека „Дзвонів“ ч. 22. Стор. VII + 142. Формат: 21,5×15 см.

Др К. Чехович: Ана Рьина, підпис доньки князя Ярослава Мудрого з 1063 р. З журналу словянської фільмології „Слово“. Рік II. Кн. 3. Львів 1937. Ст. 10. Форм. 24×17 см.

Др К. Чехович: Ідейні основи російського комунізму [відбитка]. Стор. 9. Форм. 24×17 см.

Василь Пачовський: Золоті Ворота, містичний епос в 3-ох частинах. Частина перша Пекло України. Львів, 1937. Видавництво „Краса і Сила“, ч. 5. Обгортка Святослава Гординського. Ст. 148. Формат: 18,5×13,5 см.

Семен Ордівський: Багрянний хрест. Історична повість із 1657 року. Львів 1937. „Українська Бібліотека“ ч. 60. Видавець Іван Тиктор. Ст. 126. Форм.: 17,7×12,7 см.

Володимир Переяславець: Пісня про минуле України, княжа доба, Галицько-Волинська держава. Вид-во „Українська Дітвора“. Львів 1937. Накладом Ярослава Ткачука. Стор. 32. Форм. 17,7×12,6 см.

Володимир Переяславець: Пісня про минуле України, княжа доба, київське князівство. Видавництво „Українська Дітвора“, Львів, Гродзіцких ч. 1. III. п. Випуск I. Львів 1937. Накладом Ярослава Ткачука. Ст. 32, форм. 17,7×12,6.

Василь Гіриний: Світ глядить на Україну. Бібліотека „Народньої Справи“ „Рідне Слово“, ч. 10, жовтень 1937. Львів 1937. Видавець Іван Тиктор. Ст. 32. Форм. 12,2×16,8 см.

о. Юрій Кікта: Ярослав, від поїзду до поїзду. Провідник з картою по місті. Ярослав 1937. Сторін 20, формат 12,5×16,5. До брошури долучена карта Ярослава.

Хроніка Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові за час від 1. I. 1935—25. XII. 1937. Ч. 73. Львів 1937. Накладом Товариства. Стор. 126. Форм. 15,4×23 см.

Остап Луцький: Кооперативні проблеми, наради й постанови XV конгресу Міжнародного Союзу Кооператив. Львів, 1937. Накладом РСУК. Ст. 69. Форм. 16,7×11,9 см.

К. Стеценко: „Т. Шевченкові“, кантата до слів К. Малицької (повна партитура). Музична накладня „Торбан“ у Львові. Ч. 292, ціна 60 гр.

Роланік: Гості з-за хмар, сценічна картина в 2-ох відслонах на св. Миколая. Вид-во „Українська Дітвора“, Львів, Гродзіцких 1. Випуск III. Львів 1937. Ст. 13. Форм. 17,7×12,6.

Руски Календар за Русинок у Югославії на прости рок 1938. Рок видання XVIII. Зложен у мену Руского Народного Просвітного Дружства Дюра Биндас. Видатель и властитель Руске Народне Просвітне Дружство. Руски Керестур 1937. Ст. XXXII+158. Форм. 22,5×15,5.

Калосьсе, Беларускі літературна-навуковы кварталны часопіс, книжка 4 (13), 1937, год. III. Вільня 1937 год. Ст. 193—256. Форм. 24,8×18,2 см. Ціна 50 гр.

Оповідання заголовка якогонебудь видання в сій рубриці ще не означає, що ми се видання поручаємо.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Католицька Церква в Польщі проти тоталізму. На днях проголосили постанови першого польського пленарного церковного Синоду, який відбувся в 1937 р. в Ченстохові. Ці постанови затвердила недавно Апостольська Столиця. Подаємо найважливіші з них: „Так духовні як і світські католики виконуватимуть льояльно обовязки громадян польської держави згідно з католицькою етикою, виявляючи відповідну пошану правній владі та зберігаючи закони“. — „Треба протиставитися фальшивим політичним доктринам, згідно з якими всі ділянки життя повинні підлягати владі і контролі держави так, що підлягалиб їй навіть справи совісті, влада катол. Церкви, як також без винятку всі права одиниць, родин і громадянства“. — „Католики повинні брати якнайчисленнішу участь у формуванні й напаві суспільних відносин згідно з засадами справедливості й любови“. — „Не лицює належати до сект, підтримувати їх, ні співпрацювати з ними, з масонерією, соціалістами ні іншими організаціями, всеодно явними чи тайними, що відносяться ворожо до Церкви і суспільного порядку або поширюють релігійну байдужність“. Синод визнає всіх католиків, щоб пильно вистерігалися комунізму та щоб усіми способами поборювали комуністичну пропаганду і гасла бурення релігії, поширювання ненависти й нищення всякого суспільного ладу.

Марійську Дружину Пань основано в Снятині 18 грудня 1937 як живу пам'ятку 900-ліття проголошення Пречистої Діви Царицею українського народу. Се торжество попередили триденні реколекції, в яких брали участь всі парохіяни. 19-го грудня, в день св. Николая, по співаній Службі Божій відбувся обряд прийняття перших членок Марійської Дружини. Приступило 16 Пань. Пополудні в год. 4 відбулася торжественна академія. На програму зложилися: Марійський гімн і дві хорові точки, що їх виконав жіночий хор під проводом пані проф. Костенюк. Реферат виголосила голова Марійської Дружини п. Е. Добрянська. На увагу заслугу деклямація п-ни Стефанії Фелицької. Заслужені оплески збирала 10-літня дівчинка Седлярчук, яка відспівала „Аве Марія“. На академію прибуло багато священиків та інтелігенції з сіл. Ініціатором цього свята був о. Ілля Оренчук, парох Снятина. Провідником нової Дружини став о. проф. Михайло Фелицький.

Католицький Інститут у Парижі. В сих днях відбулася торжественна інавгурація недавно переробленої величезної бібліотеки Католицького Інституту. В інавгурації взяли участь визначні представники католицької умови еліти з заслуженим ректором Інституту кард. Бодріаром на чолі. У звязку з відновою й поширенням бібліотеки парижська преса присвячує багато місця історії повстання Католицького Інституту та його сучасному розвитку. Католицький Інститут засновано в 1875 р. Він має факультети: богословії, канонічного права, філософії, права, природничих наук, літератури і багато підрядних виділів як Вільна Школа Східніх Мов, Інститут суспільних наук, Григоріанський Інститут, Висша Школа економічних і торговельних наук, Висший Курс для дівчат і т. д. Крім того до Інституту належать шпиталь св. Йосифа, Хліборобський Інститут у Бове, університетська семінарія Кармелітів, французька федерація студентів католиків і т. д. Всі згадані вище установи повстали завдяки зусиллям Католицького Інституту. Про надзвичайний розвиток сеї важної установи свідчать найкраще слідуєчі цифри: продовж 50 літ число студентів побільшилося вдесятеро, число професорів п'ятикратно. В 1885 р. було всього 232 студентів, а викладало 28 професорів. Сьогодні студіює там 2.160 студентів (в тім 190 чуж.), викладає 120 професорів.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

КРАЄВИЙ ЗІЗД УНДА відбувся в днях 4 і 5 с. м. Провід остав в тих самих руках, що був. Ухвалено далі триматися нормалізації, але заострити тактику. В УНДІ голову організації вибирає не зізд, а ЦК (Центр. Комітет). До нового ЦК увійшло 65 членів, з того 34 голосувало за Мудрим.

ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ УКРАЇНЦІВ у Львові в місяці січні 1938 р.: Дмитро Каролька за державну зраду; Гриць Левицький і товариші за державну зраду (13 січня); Николай Арсенич і Богдан Яворський за державну зраду (20 січня).

МІНІСТЕРСТВО НАЦІОНАЛЬНИХ СПРАВ мають утворити при правительстві Польщі. Така поголоска курсує у Варшаві. Варшавська преса пише, що теку ново-утвореного міністерства мавби обняти ген. Токаржевський, командант львівської корпусної округи.

ПОЛЬСЬКИЙ МІНІСТР заграничних справ Бек виголосив на засіданні комісії в соймі експозе про заграничну політику. Воно різниться від попередних експозе того міністра цілком песимістичним відношенням до Союзу Народів.

ПОЛЬСЬКІ ЛЮДОВЦІ в Східній Галичині збирають підписи під петицією за звільненням людовців увязнених підчас селянського страйку в літі 1937 р. Петицію мають вислати до міністра справедливости Грабовського і воеводи Білика у Львові.

НА ЛАТИНСЬКЕ РІЗДВО розстріляли в Москві 23 визначних комуністів, а в ночі під Новий Рік 83. Імена їх принесла совітська преса.

МОСКОВСЬКА „СОЮЗНИЦЯ“ ФРАНЦІЇ призначила 18 мільонів франків на викликання революції у Франції найдалше до 20 с. м. („Жур“).

ЧЕСЬКИЙ ЩОДЕННИК „Вецков“, орган аграріїв і прем'єра Годжі, остро атакує заграничну політику ЧСР, кажучи, що вона довела Чехію до повного осамітнення. Польська преса пише, що той закид звернений просто на адресу самого президента ЧСР Бенеша.

РОМУНСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Мінеску відвідав Прагу і відбув наради з чеським мін. закордонних справ Крофтою.

З РОМУНІЇ. Нове правительство завісило жидівські газети в Чернівцях, Яссах і інших містах.

З ЛИТВИ наспіла вістка, що туди прибув новий посол СССР Крапівніцев, молодий чоловік, який ніколи не був комуністом.

В БУДАПЕШТІ відбулися наради представників держав т. зв. римських протоколів: Італії, Австрії і Мадящини. Радили над щораз більшим зростом співпраці держав оси Берлін—Рим і поширенням їх впливів, як також над посліdnими подіями в Румунії.

МАДЯРСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Кая помістив велику статтю про мадярську закордонну політику в часописі „Пестер Льюйд“. В тій статті пише м. ін., що Мадярщина буде змагати до дальшого затіснення взаємин з Італією, Австрією і Німеччиною.

В БЕРЛІНІ гітлерівські влади сконфіскували послідне число органу берлінської р.-кат. єпископської курії „Католишес Кірхенблат“.

ПОЛОЖЕННЯ У ФРАНЦІЇ характеризує отсей „бон мо“: Падляменту у Франції властиво нема, є тільки парламентаристи. Тертя між радикалами й соціалістами та між ними й комуністами завеликі, щоб можна говорити про „парламент“.

В ЕСПАНІЇ дальше йдуть завзяті бої коло міста Теруель. Продовж кількох тижнів червоні й повстанці стратили під Теруелем поперх 60.000 убитих і ранених. Внаслідок сильних морозів багато жовнірів відморозило руки і ноги.

АНГЛІЯ оповістила нову програму збрень на 250 мільярдів злотих.

НОВИНКИ

В „Новій Зорі“ ч. 1090 у статті п. з. „На маргінесі статті „Перелом“, помішених в „Новій Зорі“ ч. 77 з 1937 р., напечатано м. ін.: „...деякі учені дозволили себе заіменувати членами большевицької академії в Києві, а навіть деякі духовні пралати ходили на „ікру“ до большевицького конзуляту у Львові“. Там по слові „пралати“ пропущено слова: „не зірвали організаційного зв'язку з тими, що“...

На другий тиждень зачнемо продовження статей, що стоять у зв'язку з останнім розпорядком станиславівського Ординаріату про священників у світських установах.

28 нових костелів у Станиславівщині. Мин. року в станиславівському воевідстві збудовано 10 нових рим.-католических костелів, а саме: в Брошнівці і Спасі, пов. Долина; в Стратині, Новій Греблі, Журові і Людвиківці пов. Рогатин; в Боднарові пов. Станиславів; в Дашаві пов. Стрий; Надорожній і Грабичі пов. Товмач. Крім того в будові є ще 18 костелів, а саме: в Герині, Рахні, Осмолоді, пов. Долина; Сівці Войнилівській, Цвітовій, Пняках і Стефанівці, пов. Калущ; в Камінках Малих і Винограді пов. Коломия; в Тисьменичанах, Хриплині, Сухій Ліщині, Угринові Долішнім і Чернійві, пов. Станиславів; Прибилові, Олеші, Богородичині і Загірю Польським пов. Товмач („Всхлуд“).

П. Михайло Грицак, емер. директор і візитатор, жертвував 10.000 зл. на внутрішнє улагодження шпиталю ім. Митрополита Андрея.

Лавкове гетто впроваджено у львівських високих школах. Ректор університету Кульчинський зрікся свого становища.

В Делятині має повстати Ліснична Школа і Лісничий Ліцей.

В Заліщиках підчас каналізаційних робіт при вул. Костюшка відкопано старий міський водотяг з дубових рур зперед соток літ.

В Києві вийшов збірник вибраних творів Т. Шевченка в єврейській перекладі. Переклав поет Гофштайн. До збірника, призначеного для шкіл, входять м. і. „Сон“, „Кавказ“, „Заповіт“, „Якби ви знали, паничі“ і ин.

В м. Горькому знайшли невідомі цінні матеріали про Тараса Шевченка, м. і. його листи до А. Лазаревського і 2 портрети роботи Шевченка, оден зроблений олівцем, другий аквареллю.

Науково-дослідний Інститут літератури ім. Шевченка набув у Москві 200 незнаних листів М. Коцюбинського, писаних в рр. 1906—1912 до А. А. Аплаксної, переважно з острова Капрі, де К. був гостем Горького. Листи ті мають велике значіння для пізнання життя і творчости Коцюбинського.

В с. Кричельськ на Волині помер 50-літній Ігор Лаврентієв, колишній директор оперетки в Одесі, в останніх часах слуга в одного господаря...

В околиці Закопаного снігова лавина присипала на смерть адвоката Оттона Вахса.

Політичний гумор. — Джон Бул до Вансіттарта: Пане докторе, болить мене Гонг-Конг. — Вансіттарт: Га, може се початок жовтачки.

Гумор. — Розмова. — Не знаєте як я хотівби, щоб війну виграла Китайці. — Або хто не хотівби? — А Японці.

Начальник поштового уряду в Хоржові, 30-літній Ян Коциба, засуджений на 2 і пів року тюрми за крадіж публ. грошей і фальшування квітів і ин. документів, зробив апеляцію і дістав обніжку кари на оден рік тюрми.

Завісили в урядуванні ще одного визначного „санатора“, Віктора Поляка, нач. Гм. уряду в Сьвентохловіцах. Спро-невірнями його занялася прокуратура.

Замість посилати поштою, пересилаю отсею дорогою найщиріші желання **ВЕСЕЛИХ ТВЯТ і ЩАСЛИВОГО НОВОГО РОКУ** всім Приятелям і Знакомим — о. Григорій Фуканьчик, парох в Угерцях Мінеральних. 6—1—1

Суспільна обезпечальня вияснює, що коли справдять наліг пиянства в особи, яка має право до підмог з обезпечальні, ті підмоги будуть виплачувати без попередньої згоди обезпеченого на руки осіб, що їх він удержує.

В Старогарді на Поморі вручили торжественно дипломи 7-ом учасникам шкільного страйку на Поморі в рр. 1906 — 7.

В захисті для бездомних у Варшаві помер недавно жебрак, що його вважали за Жиду. Він жебрав при синагозі на Празі. По смерті його показалося, що се був колишній генерал царської армії кн. Тимофей Мурятів. Так сходять зі світа рештки старої гнобительської Росії. А як сходити-муть рештки нових гнобителів, може ще побачимо.

Адвокатська Палата в Букарешті висунула проект счеркнути з лісти адвокатів всіх адвокатів Жидів, записаних до Палати по війні.

40.000 чужинців мусіти-ме покинути Ромунію по довершенні контролі документів чужинців.

Большевики зліквідували бюро по дорожжю „Інтурист“ в Лондоні. Така сама доля має стрінити також бюро „Інтуриста“ в Берліні та в усіх скандинавських краях. Се пояснюють цілковитим браком клієнтів. Люди бояться їхати в царство антихриста.

Німці будують два воздухоплати, один на 40 осіб, другий на 100.

Сенат у Франції 224 голосами проти 73 ухвалив не дати більше кредитів на продовження вистави в 1938 р.

Світовий протижидівський конгрес відбудеться в Парижі в травні с. р. 3 Польщі до участі в конгресі запросили кс. пралата Станіслава Тшецяка.

Наукові досліді виказали, що воздух в горах 100 разів чистіший як воздух у місті. Пересічно в 1 куб. центиметрі міського воздуха є 10.000 частинок пилу.

Міжнародний конгрес видавців відбудеться по 37 літах у Липську в днях 10—25 червня 1938. Протекторат над ним обняв мін. Геббельс.

До Лондону надійшла одна з найцінніших збірок поштових марок на світі. Се власність помершого в Сан Франціску Віліяма Крокера. Поодинокі марки тої збірки представляють вартість около 1000 фунтів. Найцінніша марка британської Гвінеї з 1856 р. Її вартість означена в каталогу на 2000 фунтів. Ту збірку мають продати на ліцитації.

Гумор. — Розмова на часі. — Ви їздили кудись на свята? — А Ви? — Ми також ні.

Гумор. — Зовсім льогічно питає. — Мамусю, чому Оля все дістає перша їсти, а я ні? — Бо жінки все мають першенство. — Ну, коли так, то чому я перший прийшов на світ, а не Оля?

В Німеччині розписаю нову внутрішню 4 і пів проц. позичку в висоті одного міліярда марок. Позичка призначена на сконсолідування державних короткорочинцевих довгів. Облігації позички в формі скарбових бонів розложено на 18 літ, однаке правительство застерегло собі право викупити всі або частину бонів уже по 5 літах. З загальної суми емісії 250 міл. покрили вже банки і инші фінансові підприємства. Внутрішнє задовження Німеччини, гарантоване Німецьким Державним Банком, виноситиме включно з найновішою позичкою 7 міліярдів 650 міліонів марок. Крім того німецькі приватні зобов'язання виносять 42 міліярди марок.

Жертви: 1) о. Іван Донигевич в Корниці коло Коломиї, п. в місці: зол. 2 для хорого Івана Заремби, 2) о. Григорій Фуканьчик, в Угерцях Мінеральних, п. Вільшаниця к. Устрик: зол. 3 на Рідну Школу, 3) о. М. Могильняк в Москалівці, п. Косів к. Коломиї: Замість святочних і новорічних желань складає зол. 5 для найбіднішої, пильної української дитини, 4) Брацтво Церковне в Кутах Старих, п. Кути: зол. 13 для українських інвалідів (збірка), 5) о. Др Лев Скобельський в Кутах Старих, п. Кути: зол. 5 для академічної молоді на руки о. Д-ра Гриньоха.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Впр. о. К. М. в К. Заяв без підпису або без підписів не можна поміщувати в ніякій справі.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Адміністрація „Нової Зорі“ і „Правди“ має в запасі річники до набуття в довільній кількості: „Нова Зоря“ оправлена гарно в пів шкіру зол. 20, неоправлена зол. 12 (плюс порто); „Правда“ оправлена гарно в пів шкіру зол. 13, неоправлена зол. 6 (плюс порто). Лиш за попереднім надісланням готівки враз з портом.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АТЛАНТИК: Самураєва дочка.
АПОЛЬО: Невдачник.
ЕВРОПА: Косцюшко під Рацлавичами.
КАСІНО: Графіня Владінов.
МУЗА: Благословенна земля.
ПАКС: Один поверх вище.
СТИЛЕВЕ: Королева Вікторія.
ТОН: Капітан Тейльор.

КАМІННУ ДОЛІВКУ ДО ЦЕРКОВ

з прегарних шліфованих плит поручає:

Браттель і Де Цет

Фабрика цементових виробів

ЛЬВІВ, УЛ. ШЕВЧЕНКА 11 а.

Рік оснування 1909. Тел. 220-78

Деякі виконані роботи:

◆ Духовна Академія — Львів

◆ Народна Лічниця — Львів

◆ Церква на Майзлях — Станиславів і багато інших.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по вплаченні належності готівкою або поштовими вивчками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарядовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Переплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих. ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш.Львів 505.796

УХВАЛИ ПЕРШОГО ПЛЕНАРНОГО СИНОДУ

Се один з найважливіших актів католицької політики.

На сю тему „Курер Варшавські” приписує передовицю в 9 ч. В ній пише м. і.: Католическа Церква не робить політики у звуженні того слова значінні, значить не бере участі в боротьбі за владу, за устрій або особи в режимі. Та дуже поручає політику, в якій ходить про основні засади, нпр. про родину, характер цивілізації, значіння одиниці в суспільності. Якби такою політикою Церква не займалася, то здавав на ласку і неласку долі найвиразніші науки Ісуса Христа. Католическа етика мусить наближатися до політики, се її залізна конечність, накинена Церкві від початку її життя. Про повну резигнацію Церкви з

політичного життя може говорити тільки той, хто не здає собі справи з взаємної залежності всяких форм людської діяльності. До такої резигнації власне пруть ляїсти і всякі вільнодумці, а на противнім бігуні тоталісти і неопогани, щоби спаралізувавши Церкву дійти до перевороту. Отже оповіщені недавно ухвали Синоду дотичать всіх в широкім значінні політичних справ моральних і суспільних. Сюди належать справи совісти, церковної влади і всі без винятку права одиниць, родин і суспільності. Се безумовно протитоталістичне становище Церкви знане з голосних і дуже вимовних Енциклік Св. Вітця Пія XI.

Виязнять 20 Єпископів.

Видаваний в Нижнім Новгороді щоденник „Горковская Коммуна” звіdomляє про нову нагірку большевиків на всяку церковну організацію. В Н. Новгороді ув'язнено тамошнього правосл. митрополита Теофана Туліякова і 7 інших високих церковних достойників. Між ув'язненими є: архієпископ Критов, митро-

полит Віталій, голова т. зв. „Живої Церкви”, митроп. Віссаріон Сорін з Москви, епп. Лебедев, епп. Парлевський з Сергача, епп. Коробов з Ветлуги, епп. Масловський з Рязані. Всім їм загрожує кара смерті. Недавно й митроп. Сергія в Москві зарахували до „саботажистів”. Разом совіти виязнять 20 єпископів.

Червона армія проти Сталіна.

З Риги звіdomляють: Внаслідок викриття ряду заговорів червоної армії на життя Сталіна новоіменований політичний шеф совітської армії Мехліс здержав усякі аванси й відпустки в цілі переведення основної чистки на всіх щаблях совітського офіцерського корпусу.

Хаос в Румунії стає все більший.

Вісти, які приходять з Румунії, свідчать, що хаос росте там постійно. Міністр без теки Куза домагається, щоб Румунія виступила з „жидівського Союзу Народів”, що викликає кризу в новім правительстві. Рівночасно звіdomляють, що селянські маси зачинають буритися, бо Куза обіцяв їм, що поділить між селян

Вже завішено в урядуванні ряд офіцерів на висших службових становищах. Тепер наступлять дальші масові ув'язнення між совітськими офіцерами і сензаційні процеси на тлі їх мнених злочинів супроти Сталіна і його режиму та масові розстріли.

„Мирові договори стратили значіння”...

„Юнайтед Пресс” звіdomляє: Президент Русвелт зажадає від Конгресу спеціальним відручним письмом збільшення кредитів на будову літаків, торпедовців і підводних суден. Президент того погляду, що будова менших воєнних кораблів важніша, ніж будова великих. Після його пляну Злучені Держави Півн. Аме-

рики мають збудувати 4.500 воєнних літаків до 1940 р. В зв'язку з тим заявив пос. Е. Тейлор, предсідник бюджетової комісії Конгресу: Мусимо якнайскорше виконати плян зброєнь през. Русвелта, бо мирові договори стратили значіння і Зл. Держави допустилися божевілля, якби не були приготовані на все.

Царська конференція в Токію.

В Токію відбулася японська імператорська конференція під проводом самого царя Гірогіти. В ній взяли участь, крім царя, князь Канін, шеф ген. штабу армії, кн. Фушімі, шеф штабу маринарки, його заступник кн. Кога, прем'єр кн. Коно, мін. Гірога, адмірал Суєтсугу, мін. війни ген. Сугіяма, мін. маринарки адм. Йонан, мін. фінансів Каія і предсідник тіснішої ради барон Гіранума. Вона тривала від год. 14 до год. 15 місцевого часу. Конференція ухвалила поборювати китайське правительство доти, доки воно не змінить свого наставлення супроти

Японії. Цар Гірогіто проводив на конференції перший раз від вступлення на престол. Бо царські конференції в Японії відбуваються рідко. Теперішня конференція четверта від 60 літ. Перша відбулася в 1894 р. підчас японсько-китайської війни, друга 1904 р., коли треба було виповісти війну Росії, третя в 1914 р., коли Японія рішалася взяти участь у світовій війні. Рішено не оповіщувати комунікату з засідання царської ради. Оповістять тільки зарядження правительства, видані на основі ухвал тої наради. Якраз ся таємничість багатомовна.

За рік 700 нових бібліотек в Польщі.

В 1937 р. прибуло в Польщі 700 нових бібліотек; є їх тепер 9.300. В се не вчислено шкільних бібліотек. В деяких бібліотеках було таке переповнення, що

вони мусіли означити число постійних гостей. Цікаво кільки своїх нових бібліотек оснували Українці в Польщі, особливо кільки католицьких?

Священство й організації

Апостольська Нунціятура в Польщі. У Варшаві 5 грудня 1937. Ч. 315.

Ваша Ексцеленціє!

Дійшло до мого відома, що Ваша Ексцеленція недавно розпорядились сильними словами і під канонічним приказом, щоби священники не належали до світських стоваришень з винятком тільки таких, в яких священник з уряду а не силою вибору може брати участь, як також таких, які мають означену ціль поширювати справи Церкви, або є підчинені власті Церкви.

Якраз сей розпорядок уважаю і за мудрий і за найвідповідніший серед замішаних обставин наших часів, щоби утихомирити незгоду горожан і щоби спричинити поширення й успокоєння умів через вплив священної любові для всіх і через піднесення авторитету слуг Божих в очах вірних. Тому що за добрі діла належить заслужена похвала, а з правдивим задоволенням гратулюю Вашій Ексцеленції за повзату постанову.

Справді, що Ти рішив, відповідає як найточніше частим напінням і приказам Римських Папів.

Вистарчить пригадати деякі вискази виняті з Енцикліки Пія Х „Іль фермо пропозіто”: „Священник, вивиснений понад всіх інших людей, щоби міг сповняти місію собі від Бога поручену, має себе поставити вище понад всі людські партійності, понад всякі боротьби, понад всякі верстви суспільні... Не повинні отже належати до ніяких того рода стоваришень, як тільки по зрілій розвазі, за згодою Єпископа і тільки в тих случаях, в котрих співпраця священника виключає всяку небезпеку й оказується очевидно хосенною”.

З тими словами згідні норми видані Венедиктом XV, дня 16 липня 1921 р. в Листі всім дуже добре знанім, до Єпископів Польщі.

Не сумніваюся, що Всечесний Клир авторитетови й особі Вашої Ексцеленції завсідні найпошлюбніший прийме Твої вітцівські упінення ради з готовістю послуху.

Клир, стоячий понад всякі партії, має ужити в своїм ревнуванні всіх сил, щоби узгіднити методи святої служби з потребами і домаганнями нинішньої суспільності, при захованню святої науки євангелія і глибоко утвердивши в умі і душі суспільні принципи Церкви.

Рідучи за світлом католицької віри, з горіючим огнем в серцях взаїмної любові, нехай (святенники) стараються всіх горожан зв'язати узлами братерства і споїти нерівні верстви суспільності християнською приязню.

Вкінці нехай працює, оскільки може з охотою і благородністю в поширенні Католицької Акції між вірними, так часто і так дуже порученої Святішим Отцем нашим Пієм XI, як підставу і вказану Провидінням дорогу до привернення християнського і горожанського порядку, так глибоко захитаного в наших часах.

Висказуючи для Тебе й для Твого Клиру щирі бажання щасливого успіху, заявляю висловити найбільшої преданості і прихильності.

Ф. Кортезі, Архієп. Сирац. Нунцій Апост.

До їх Ексцеленції Кир Григорія Хомишина Єпископа Станиславівського.

До Всечесного Духовенства

Подаючи до відома повисше письмо Апостольської Нунціятури у Варшаві, зазначаю і підчеркую і то для ухилення всяких інсинуацій і хибних толків, що при оголошенні мого розпорядку я не повідомляв передтим Апостольську Нунціятуру, ані також по виданню тогочасного розпорядку. Лишень алярм і крик преси спричинив, що та справа дійшла до відома Апостольської Нунціятури і що відтак Ексцеленція Апостольський Нунцій Архієпископ Филип Кортезі сам „пропріомоту” вислав письмо до мене в нинішнім Вістнику оголошене в тексті латинським як оригінал і в українським переводі.

При сій нагоді щерез моє розпорядження оголошене у Вістнику Ч. Х-ХІІ — 1937, Ч. 5979/IV

ДО 15 ЛЮТОГО ТРЕВАЄ МІСЯЦЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ. ЩО В ТІМ ЧАСІ ЗРОБИМО, СЕ РІШАЄ ПРО ЦІЛИЙ РІК.

Зїзд УНДА

Хто на нім „виграв“?

Один визначний ундист на питання, хто властиво виграв а хто програв на зїзді Унда в днях 4 і 5. I. 1938, відповів: „Як я ішов на той зїзд, то не знав, що буде, а як я виходив зі зїзду, то не знав, що сталося. А я весь час уважав...“

Сказав се чоловік інтелігентний, старший і з політичним досвідом. А що ж доперва говорити про людей молодших або без такого досвіду!

На чімже полягають труднощі оцінки висновків, вислідів і наслідків останнього зїзду Унда?

Труднощів тих багато і вони різного рода: зовнішні і внутрішні, історичні і сучасні, зв'язані зі структурою Унда та з ситуацією в краю і поза його кордонами. Словом, треба багато писати, щоб докладніше оцінити висновки, висліди і наслідки останнього зїзду Унда. Се можна зробити тільки в політичній журналі, а в часописі мусимо обмежитися до головних помічень серед дуже неясної ситуації і в Унді і в нашій краю і в цілій державі, в якій жнемо.

Передовсім одно ствердження. В часі між останнім зїздом Унда, що відбувся тому 6 літ і теперішнім зїздом — наступила в Унді зміна, якої ніколи не бачила здається ніяка партія ні політична організація взагалі. Та зміна полягала на тім, що всупереч програмі Унда і всупереч ухвалам всіх його дотеперішніх зїздів новий провід Унда на власну руку, то значить без ухвали зїзду, засадничо змінив політику найбільшої політичної організації в нашій краю. Чому се сталося, всі знають, отже пояснювати того не будемо. Ми не кажемо, чи се сталося мериторично добре чи зле. Для оцінки останнього зїзду Унда тут важніше питання, як він формально залагодив ту незвичайну справу. З ухвал і з дискусії, оскільки вона дійшла до публичного відома, виходить, що зїзд тої справи навіть не розбирав. І се його найтяжча недостача, яка мусить бути поставлена на рахунок опозиції, що повинна була ту справу порушити вже тому, що вона опозиція.

Та хто знає наші відносини і слабкість усяких проявів в політичних організаціях, той розуміє, чому так було. А всетаки воно дивне і мабуть булоб неможливе ні в наших сусідів Поляків, ні в наших сусідів Москалів...

Другий блуд опозиції се те, що вона очевидно перецінювала силу офіційної струї в Унді. Видно се з того, що на 65 членів Ц. К. (Центрального Комітету Унда) за вибором головою організації п. В. Мудрого голосувало тільки 34. Значить, він вийшов головою лише двома голосами. *) А хто знає, який вплив має

*) Такі були перші вісті. Потому говорили, що на сіді були в часі голосування тільки 44 члени ЦК і з них 36 голосувало за Мудрим. Та навіть якби так було, то й се характеристичне, що інші уважали вказанням або не голосувати, або вийти з сіді. Так мабуть не було ще при виборі голови УНДА — і тому се також показує настрої в краю і в його найбільшій політичній організації.

підтримую в цілій силі і хто зі священників до него не примінивсь, буде потягнений до строгої відповідальності, а зате нехай священники стараються осноувати церковні установи і Товаришення під властю і впливом Церкви. Нехай там по можності будуть діяльні як слуги Церкви, а не як прислужники світських „патріотів“.

Коли заходилаб якась виняткова конечність, може священник удатися до Єпископського Ординаріату, котрий по розсмотренню справи може уділити диспензу від того розпорядку і то лишень на певний час, доки конечність сего вимагає. Рівнож подаю до відома, що той розпорядок не відноситься до товаришень чисто харитативних і до урядів автономічних.

Станіславів, дня 20 грудня 1937 р.

† Григорій, Епп.

(„Гл. „Вістник Станіславівської Епархії“ ч. 1—III, Рік 1938, на ст. 3—5).

кожний голова при владі в організації, той розуміє, що така більшість се не більшість. Та з другої сторони офіційна струя в Унді перецінювала силу опозиції, на що вказують різні признаки.

Вислід голосування при виборі голови Унда се очевидний доказ, що виграла опозиція і то виграла несподівано сильно. Признає се кожний, хто знає склад тої опозиції і те, що властиво ніхто з її ініціаторів не лише не кандидував на голову, але навіть не хотів кандидувати. А кожда опозиція, яка не змагає до влади і виразно того не говорить, вже тим самим засуджує себе на органічну слабкість. Ми тут не входимо в причини і рації, чому опозиція так поступала, ми наразі стверджуємо тільки факти. А до фактів належить і той, що при таких не виразних становищі опозиції вона повинна була програти на 99 процент, тимчасом при виборі голови організації показується, що противник опозиції виходить прикрою більшістю.

Ще більшу побіду опозиції можна бачити в тім, що її погляд про потребу заострення тактики побідив на 100 процент, то значить зїзд прийняв його одностайно.

Вкінці третій доказ перемоги опозиції се прийняття приблизно 15 її членів до Ц. К. Унда. Тут не в числі річ. При таких не виразних становищі, яке займала опозиція, се взагалі питання, чи вона на тих зборах могла була знайти хоч одного члена більше, бо вона прецінь не хотіла захоплення влади. Отже ми думаємо, що якби п. В. Мудрий сказав був до ініціаторів опозиції: „Слухайте, панове, я годжуся, щоб ви на 65 членів ЦК Унда дали 30 своїх людей“, — то опозиція булаб не всіли дати більше, як признаних їй 15. І зовсім не дивно, що так було, бо коли опозиція не змагає до захоплення влади, тоді інакше не може бути і тоді мусять владу далі задержати ті, що її мали дотепер, бо як і вони не хотілиби влади, тоді

прийшлосяб розв'язати організацію і розійтися.

Воно й виглядає, якби до того йшло: бо Ундо це тепер свого рода українське ББ або український ОЗОН, значить поява, яка органічно не може мати в своїм нутрі засадничої опозиції тому, що вся рація її існування в її одностайності. Се може й відчувала опозиція і тому була така невиразна і тому не хотіла навіть пробувати змагати до влади в організації.

Коли все те взяти під увагу, то не можна дивуватися також найбільш розбіжним думкам і поглядам чужої преси з приводу сего зїзду Унда. Отже одні польські газети пишуть, що побідила офіційне Ундо, другі пишуть, що се неправда, бо побідила опозиція — і так пишуть напереміну. Словом потверджують знаменитий висказ того ундиста, який сказав, що вийшовши зі зїзду Унда не знав, що на нім сталося, хоч уважав весь час. Колиж нашим людям, Українцям, ба навіть діяльним і думающим довголітнім членам Унда так трудно зорієнтуватися, що це властиво було, — то як можна дивуватися Полякам або взагалі чужинцям, що не розуміються на тім.

Ціла та небувала ситуація має свої причини не лише в загальній неясності положення, яке є також у всіх наших сусідів довкруги, але зокрема ще в тім, що в нас нема навіть політичного варстату, в якім можнаб докладно розбирати і на світлювати політичні справи: нема ні одного політичного журналу, ні одного політичного книжкового видавництва. А без того подібні ситуації можуть повторятися в нескінченість...

Ясно, що в такій ситуації навіть колиб УНДО мало за собою 90% суспільності, то рішати про думку тої суспільності може частинка з тих 10%, не обнятих УНДО-м, коли та частинка знає, чого хоче і щось консеквентно робить.

А. Ч.

Радянська Україна без шефа...

На Україні терор. Цілий ряд процесів в останніх місяцях та остра і ґрунтовна чистка в центральній владі свідчать, що національно-релігійних почувань українського народу не в силі придушити навіть звірські репресії. Ряд визначних людей без суду пішов на розстріл. За „контрреволюцію“. За це погнали й визначні українські комуністи, між ними й прем'єри „автономної“ укр. держави. В рр. 1920—23 „провадив“ політику рад. України болгарський комуніст Християн Раковський. На це становище поставив його Ленін, що між Українцями не міг знайти відповідного кандидата. В 1923 році іменовано Раковського совітським амбасадором у Варшаві й Лондоні. Опісля ув'язнено. Прем'єром рад. України став Власт Чубар. Послушний виконавець волі Політбюра, пережив на своєму кривавому

престолі 10 літ. Йому одному вдалося ціло вийти покищо живим та ще й до того стати заступником Молотова.

В 1933 р. шефом уряду призначено Панаса Любченка, що 30 серпня 1937 р. пострілом відобрав собі життя. По нім „престіл“ обняв Бондаренко. Не довго на нім всидів, кілька місяців, і діждався розстрілу. По смерті його Україна остала без свого „керманіча“ (!). Москва шукає кандидата. Між Українцями вірного нема. Чужого давати небезпечно. Підшукують з українським прізвиськом. Кремль у клопоті.

А тимчасом тривають розстріли і чистка. Нові жертви „контрреволюції“ доповняють чашу недолі українського народу. Вона вже вщерть виповнилася. І мабуть незабаром розіллється кров нової полуміні.

О. Я.

3 життя нашої еміграції

Українські емігранти для дітей.

Союз Українок - Емігранток у Варшаві улаштував 2. I. традиційну ялинку для українських дітей і дорослих. По роздачі дарунків діти бавилися до год. 9 веч. Розіпромінені обличчя діточок ви-

тали цей вечір святочно. Діти тішилися, гуляли, забуваючи не одно домашнє лихо. Опісля відбулася забава для дорослих. „Ялинка“ пройшла величаво й успішно.

Свят - Вечір в Українській Студенській Громаді у Варшаві.

Зібралось студентство та старші, що не могли з якихсь причин їхати домі в свята. Разом засіли при спільній трапезі, щоб побажати собі тут на чужині кращого завтра. Мило зустрічали той ве-

чір. Нагадував він наш рідний — на рідній землі. Все було. Стіл угинався під „народними“ стравами. Що хвилина лунали коляди. А опісля забави і танці.

ХТО ПІДПИСУЄ УДІЛ У

Пром-Банку

Львів, ул. Гродзіцьких 1. I. п.

той співпрацює також при розбудові рідного ремесла, торгівлі й промислу.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Як кипить боротьба у „Просвіті“

Та боротьба переноситься вже й за кордон.

„Громадський Голос“ в ч. 51 приніс ще дві інформації про боротьбу всередині „Просвіти“. В першій з цих інформацій пише під наголовком

Голос народу проти руйників:

Вже попередню „Громадський Голос“ подав листку про ту анархію, яку пробує в Рогатинщині ширити самозванна „Колегія Мужів Довіря“ львівської централі серед читальні „Просвіти“ своїми обійниками. Ці обійники трапили однак, як коса на камінь, на свідомість читальні. Читальні з обуренням відкидають цю анархію панів з „колегії“ і дають їм гідну відповідь. Ось наприклад читальня з Путятинців дала між іншим цій „колегії“ таку відповідь: „... Вашим письмом і роботою вносите у читальні життя повиту анархію і деморалізацію. Філія „Просвіти“ в Рогатині існує правдою й статутно, бо зроблено на підставі статуту проти безпідставного розвизання Головного Відділом відклик до Заг. Зборів. До покладення справи Заг. Зборами Філія статутно існує. Хто інакше говорить, той ломить статут і ширить анархію. А збірку на дар „Просвіти“ переведе наша читальня тоді, коли Головний Відділ заперестане діяти протипросвітну роботу, а зокрема коли відклике розвизання читальні і філій, палять і потягне до відповідальності тих своїх люстраторів, що поручили викинути з читальні твори Івана Франка, та оголосить звіт з минулорічної збірки дару „Просвіти“ і на що він зужитий. Ці вимоги ставимо в імені членів читальні, які без виконання їх не дадуть на дар „Просвіти“ ані сотника, бо тяжкий наш гріш іде на кошту подорож люстраторів до добре організованих читальні, щоб викладати твори І. Франка і тим подібні. — П. Андрієвський, голова. Д. Рудий, секретар.

А друга інформація приносить:

Протести членів „Просвіти“ з Франції.

Члени філії „Просвіти“ в Але (Франція) на-

діслали до Редакції листа, в якому гостро протестують проти розвизання централею „Просвіти“ у Львові читальні і філій. Вони стверджують, що робота панів Брика, Творидла, Кравцевої і других є злочинною і скрайно протинародною. Між іншим висказують здивування, що п. Брик відповідальний за всю руйнівницьку роботу централі „Просвіти“ відважився ще брати участь у просвітнянській зїзді в Ужгороді. Невже не знайшлося там ані одної людини, яка запротестувала проти виступу руйнівника? На кінець листа члени „Просвіти“ висказують віру в те, що і те, що, яке приходить пережити українському народові від панів з централі, промине, як вище подані нами з централі „Просвіти“ хотіли зруйнувати народні надбання, а це їм не вдалося. Не вдається і тим.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Хоч обі висше наведені інформації невеличкі, та вони виразно представляють розвал у „Просвіті“ вглиб і вишир, як також основну причину того розвалу. Та причина полягає на різниці між радикалами та унітарними націоналістами. Річ ясна, що статут „Просвіти“ дає радикалам підставу творити радикальні читальні і філії „Просвіти“. Отже радикали роблять се і зробивши боронять свого стану посідання, навіть відмовляючи матеріальної допомоги унітарно-націоналістичному Головному Відділові. А знов унітарно-націоналісти борються проти захоплення радикалами щораз більших впливів у краю, бо інакше впало б значіння Уста. І так замість просвітньої роботи кипить у „Просвіті“ боротьба тай переноситься вже навіть між наш народ далеко поза границі краю і там викликає распри. Тепер вже зовсім виразно показується, яку благодать мають українські католики на просвітній області в організаціях „Скала“, де можуть спокійно працювати. Гляди про се докладніше в двох брошурах: „Скала і Просвіта“ та „Просвітний рух в Галичині“.

Як „Діло“ характеризує зїзд УНДЯ

„Діло“ в ч. 7 принесло статтю пера „ік“ п.з. „Дюкола Народного Зїзду“. В ній читаємо м. і.: „Нинішній стан польсько-українських відносин безумовно польській стороні страшенно вигідний: формально „нормалізація“ триває далі, фактично українська дійсність доходить до меж трагізму, при чому на цей трагізм складається не тільки матеріальний стан посідання, але може у ще дужчій мірі стан моральний. Ніде правди діти: поруч

з проявами найбільш жертвенної конструктивної праці, яка ні на мент не припиняється, маємо незатисані досі у нас прояви заляканості, зацуканості, дефетизму і того „рівняння вділ“, яке є грізним мemento для всіх, що мають ще вищі аспірації, як лише влячність за право до існування. І ці два моменти були вирішні для цілого характеру Народного Зїзду.“

Про польсько-українські взаємини

Чи є вигляди на поладження їх?

В 1 ч. „Польсько-українського Бюлетину“ появилася відповідь б. львівського поєводи Петра Борковського на анкету того журналу: Як розв'язати польсько-українську справу? Автор пише, що навіть Англія через ряд століть не могла знищити ірландського народу, хоч довела майже до цілковитого заникну ірландську мову та майже зовсім позбавила ірландців земельної власності, не могла тільки видерти їм католицьку віру, але в міру того як в самій Англії більшала толеранція, релігійні тратили на значінні як національний чинник опору. Кінець кінців дійшло до того, що Англія мусіла признати мало не повну державну незалежність Ірландії і вони в скорім часі зліквідували майже зовсім англійську власність в Ірландії та в великій мірі й англійських колоні-

стів. Якби Польща — пише — пішла на таку екстермінаційну політику супроти Українців, то не досягнула б навіть того, що на якийсь час досягнула Англія, бо Українці мають поза Польщею більшу силу як Ірландці поза своїм краєм. Зрештою здобутки Поляків на українських землях були б не тривалі і до того екстермінаційна політика не сприяє господарському розвитку держави, хоч може бути корисна для деяких одиниць і груп між Поляками, як пр. для урядовців, що ждуть з того приводу авансів, додатків і т. п. Автор каже, що центральне правительство Польщі могло почати спробу ліберальної національної політики супроти Українців, але признає, що даних на довшу політику того рода, хосенну для держави, нема...

Сім головних гріхів

вчислив „Кур'єр Поранни“ польським ендекам.

„Кур'єр Поранни“ в ч. 11 приніс велику polemічну статтю пера Р. П. п.з. Народова Демократія і „її сецесія“. В ній закидає вшехполям одних 7 головних гріхів: 1) Виключення з їх рядів людей, що сміли сісти до одного стола з нач. вождом Ридзом Сьміглієм, що втворило між ендеками і їх сецесіями протипротивенство не лиш ідейне але й моральне, сягаючи до основ нації. 2) Ліберальна а-державна доктрина, яка „марі“ протиставляє „державі“, доктрина чужа новому поколінню. 3) Негативне відношення до конституції, разом з фронтом Морж і комуністами, що свідчить про нерозуміння польської конечности. 4) Невизначені відношення до загр. політики, оборона сх. пакту і закидування, що впилося трактат про меншини. 5) Брак розуміння справ суспільних і го-

Мрозоль „Гонсецькі“

Оригінальна масть Мрозоль „Гонсецького“ з успіхом усуває зачервонілі місця, пухлину і знаменито лічить рани та вереди, які повстали ВНАСЛІДОК ВІДМОРОЖЕННЯ.

сподарських під впливом тупого дрібноміщанського лібералізму 19 ст. 6) Відчуження від польської дійсності по війні, причім н. д. письменники вміють аналізувати положення Японії, Італії, Німеччини, а Польщі не вміють і ждуть аж щось у ній станеться. 7) Негативність слів з ділами, причім і слова тої партії також суперечні. Н. д. партія має вахляр ідей — від монархізму а ля „Аксіон Франсез“ аж до крайнього лібералізму („держави се конечне зло“). Се хамелеон, не партія: супроти молоді вона фаш-гітлерівська, супроти католиків протитоталістична, супроти робітників радикальна, супроти мішан ліберальна. Джон-глерку серед тих противенств улекшує ендекам патріотична фразеологія й антисемітизм і вказування на „національну державу“ як ціль, але на чім та „нац. держава“ має полягати, — не кажуть. Таким джонглюванням можна довгий час баламутити дітей, а люди дозрілі, що хочуть виконувати те, що говориться, скоро пізнають брак політичного змісту партії й відходять. Ось генеза „сецесії“. (Ся polemіка викликана статтею С. К. в „Варш. Дз. Нар.“, де він закидає ендецьким утікачам, що вони тільки тим різняться від ендеків, що втікають до урядового жолоба).

Nowosielce? Drugi Ozon?
Reorganizacja?

Під таким заголовком і ще з додатком В халосі „реконсолідаційних“ проектів — згадує „Дзєнік Людови“ в ч. 10 проекти, які мають на цілі створення другого — поруч Озону — консолідаційного бігуна, супроти невдач Озону. Всі ці помисли звертаються на ліво. Та дехто хоче тільки реорганізації Озону. ІКЦ радить вернутися до „тактики Новоселець“ (т. з. до шукання контакту з людоями), що й робить ген. Токаржевський. Та вони забувають, що від часу Новоселець ситуація значно змінилася: хлопські й робітничі маси домагаються демократії й ліквідації теперішньої системи.

Бюрократична ідія

В 7255 ч. „Роботніка“ К. Чапінський полемізує з С. М. в „Газ. Поль.“ у статті п. з. „Бюрократична ідія — пайівна надія“: „Передовсім — пише — бюрократія не може заступити акції суспільности. Пан С. М. хоче тільки „успішати“ (?) бюрократію... коли всі півтоталістичні концепції — не кажучи вже про тоталістичні! — се в основі концепції бюрократичні. Бюрократії при сім системі не успішлено, її просто упартійнено. А до якої карикатури доходить те упартійнення, показує нпр. процес старости Чарногого. То доперва „успішання“! Без сильної контролю сойму, самоупрадів, свободної преси бюрократія мусить виродитися...“

Ромунія і національні меншини

Ромунське правительство прем. Гога висукуло клич „Ромунія для Ромунів“. В звязку з тим „Прагер Тагеблят“ зазначає, що побіч 13 мільйонів Ромунів мешкає в Ромунії 6 мільйонів приналежних до національних меншин. Найчисленнішу меншину становлять Маляри, яких є півтора мільйона, опісля йдуть Жиди 850.000, Німці 780.000, Українці 720.000, Болгари 350.000, Турки 250.000 і Росіяни 150.000. (Се переважно також Українці. — Ред. „Н. Зорі“). Ромунія підписала договір про меншини 10 вересня 1919. Ромунські меншини є під опікою Союзу Народів. Крім того в мировім договорі Ромунія взяла на себе ще спеціальне зобов'язання: всі Жиди, замешкані в Ромунії, яких державної приналежності не устійнено, повинні дістати ромунське громадянство. Проти того виступають Гога і Куза, домагаючись ревізії громадянських прав, наданих на підставі згаданого міжнародного зобов'язання.

Японія й Німеччина

„Дейли Телеграф“ звідомає: В останнім часі Японія дуже охолола в відношенні до Німеччини. Найбільше Японці захоплювалися приязню з Німцями в літі м. р., коли зачиняли війну з Китаєм. Тепер вже лише з обов'язку повторюють фрази про тісне співробітництво. Причина зміни настрою в недовіру до Німеччини як союзника. А те недовіра викликана двома фактами: 1) Німці мають продавати Китаю зброю й везти її через Гонк-Конг, 2) Німеччина більше значіння приписує дружбі з Англією ніж з Японією.

Пляни в руках Японців

Щоденник „Сан Франціско Кронікл“ звідомає, що американські урядники перевели в Сан Франціско ревізію на великій японській кораблі „Татсута Мару“ перед самим його відпливом з пристані і сконфіскували пачку листів, які мають зв'язок з діяльністю японських шпівнів на побережжі Америки. Ходять слухи, що американська контррозвідка підозрює, що пляни найважливіших баз американської військової флотії вже в руках Японців.

Зміни в англійській дипломатії

Роберт Вансітарт, дотеперішній шеф усеї англійської заграничної служби і керманіч централі „Форейн Офісу“, іменованій головним дипломатичним до-радником англійського правительства, приділений до міністра заграничних справ. Дотеперішнє становище Вансітарта обняв Олександр Кадоган, б. амбасадор в Китаю. Вансітарт має всесторонній дипломатичний досвід і буде відтепер більше дипломатичним проекто-давцем як виконавцем. Він має зайнятися м. і. справою озброєння Великої Британії та видавати свою опінію у всіх справах заграничної політики.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І з того приводу в переписку не входить.

На преріях Саскачевану

В. П. Гетьманич Данило в Саскатуні і большевики.

З Саскатуни пишуть нам: Тут на стації чекало на В. П. Гетьманича коло 200 Українців, а окремо з прапором відділ зорганізованих гетьманців, між ними уніформована делегація фермерського Коша СГД аж з Модел Фарми (коло 180 миль від Саскатуни!) з своїм кошовим п. Паньком Хруником і писарем п. Войтасом на чолі. Звіт... Привітання... радісні набожно-усміхнені обличчя як і скрізь передтим, куди переїздив нащадок Гетьманського Роду Скоропадських. Вітає В. П. Гетьманича й громадянський комітет, зложений з гетьманців і не-гетьманців, в особах: Всеч. о. Пелеха, п. О. Прийми, п. Топущака й п. Лоточинського. В. П. Гетьманич запрошує комітет до свого готелю, де приймає його на півгодинній аудієнції. Пополудні тож дня 15. XII. відвідує В. П. Гетьманич міські установи: шпиталь св. Павла, де працюють Українці й де лежать хорі Українці, та модерно побудований дім Сестриць-жалібниць. Вечером в супроводі Всеч. о. Пелеха, п. О. Прийми та свого адютанта В. П. Гетьманич прибув на концерт-академію в свою честь, до салі гр.-кат. товариства „Просвіти“. Повно людей. З напруженням чекають. Входить адютант і оголошує, що їх Світлість В. П. Гетьманич надходить. Усі встають з місць. Тихо як у церкві. Входить Гетьманич. Кошовий місцевого Коша СГД п. Коновальчук гарною промовою та хлібом і сіллю вітає Світлого Гостя. Потім гримке „слава“ й поміж шпалір членів СГД В. П. Гетьманич іде й сідає на призначене місце.

Салю прибрано святочно. На переді сцени портрет Батька, Гетьмана Павла, в рушниках і квітах, над сценою привітальний надпис, а на сцені хор в національних строях під кермою п. О. Прийми, ректора Бурси Б. У. К. На салі, крім католиків, також багато православних, є й протестанти. Є гетьманці, націоналісти, самостійники, ба й большевики! З визначніми Українцями, крім названих, є: Всеч. о. І. Бала, посол др Драган, адв. Ю. В. Стечишин, адв. І. Гнатишин, др М. Г. Бойкович і п. І. Лоточинський. З не-Українців були присутні: посадник міста Саскатуни Р. М. Пиндер, проф. унів. Г. В. Симпсон, заст. голови Канадійського Легіону І. Е. Мек Дермит.

На концерті промови чергувалися з концертними точками, що були дуже добре виконані. Значення цієї для канадійської України історичної події пред-

ставив у знаменитій промові Всеч. о. І. Бала. Вітав свого Гетьманича зі слезами зворушення й радості в очах п. І. Федорович, представник Гуртка СГД з Ріджайни (столиці Саскачевану). Іменем укр. гр.-катол. громади вітав Світлого Гостя Всеч. о. М. Пелех, зазначаючи, що большевицький протест ані трохи не клопоче Українців, бо протест цей зробили не Українці, але інтернаціоналісти й що це робити їх обов'язок, бо одержали такий наказ Москви, що не бажає собі Україну випустити з своїх рук, і що ті ніби чотири подані пресою протестуючі групи — це одна й та сама група: комуністична. Тому їх протестів не треба брати серйозно. Посадник міста про большевицьку заяву висказався так: „Мене зовсім не турбує цей протест. Я вже не раз був під їх обстрілом. Беріть їх такими, якими вони є, й не звертайте на них уваги“. Місто-голова Канад. Легіону заявив: „На нас цей протест не поділав ані трохи, ми поцікавились тільки, звідки він походить і хто й чому його влаштував і оцінили його з тої точки погляду“. Проф. Симпсон привітав Гостя довшою промовою, зазначаючи в ній, що його сердечно гостили в Гетьманському Домі в Берліні підчас його побуту в Європі й побажав Україні якнайскоршого визволення. По всіх промовлях промовляв сам В. П. Гетьманич. Промова його немов бальзам впливала на душі українських патріотів без різниці політичних переконань. Особа Світлого Гостя показала, що в українстві є ще Осередок, коло якого можуть спільно зійтися всі українські патріоти без різниці віри й поглядів. І це якраз, побіч величезної пропаганди українському імені, й є тим найбільш позитивним, що принесла нашої нації поїздка В. П. Гетьманича по Канаді.

Концерт закінчився о год. 10.30, а публіка довго ще не хотіла розходитися; то просили автографу, то зі слезами в

очах бажали як найскоршого повороту на престіл України Батькові Світлого Гостя, то просто бажали чести, щоб В. П. Гетьманич стиснув їм руку — фермери з вусами, у своїм невибагливості, робітники з мозолистими руками й робітники ума. В. П. Гетьманич широко стискав їм руки. А вже мабуть найбільше горділа своїм „принсом“ українська молодь. Чула себе піднесена в очах англо-саських господарів цього краю. Около півночі В. П. Гетьманич відїхав на спочинок.

На другий день перед полуднем Гетьманич відвідав університет. Проводжений самим президентом, дром Томпсоном, оглянув всі відділи університету й збірку української культури, що там знаходиться. На обіді В. П. Гетьманич був в адв. Ю. Стечишина, що хотів віддячитися В. П. Гетьманичеві за гостину, якої зазнав у Гетьманському Домі будучи з своєю дружиною в Берліні.

Пополудні В. П. Гетьманич відвідав місцевого санаторію й хорих Українців у ній. Звіттам поїхав до Рідної Школи, де його оваційно вітала наша дітвора тої школи, що при гр.-кат. парохії. Там до дітей виголосив коротеньку промову, а діти, під проводом Всеч. о. І. Бала, піднісши руки догори обіцяли своєму Гетьманичеві, що до смерті остануть вірні українським національним ідеалам.

Потім В. П. Гетьманич гостював в Бурсі Б. У. К., де виголосив промову до наших студентів, а відтак перебув з ними деякий час на балаці, розповідаючи їм про справу України й підписуючи автографи.

З Бурси В. П. Гетьманич відїхав на прийняття-бенкет у його честь до салі „Просвіти“. Зійшлися на бенкет — перший раз в історії Саскатуни — всі Українці: гетьманці, самостійники, націоналісти й так собі громадяни, католики й православні. Зійшлися, посідали при спільнім столі і брали активну участь — вносили тоасти і говорили промови. Мило було сидіти й глядіти на ту одну українську родину. Посол др Драган виголосив промову, п. Іван Лоточинський вніс тоасти у честь Короля Великої Британії, а адв. І. Гнатишин відповідав йому. П. М. Гетьман вніс тоасти у честь Гетьмана й його Роду, а йому відповідав В. П. Гетьманич. Тоасти за український нарід вніс др М. Г. Бойкович, а відповідав йому адв. Ю. В. Стечишин. Під кінець Всеч. о. І. Бала виголосив ширшу, високопатріотичну промову. В мирі й зі спокоєм на душі розійшлися українські патріоти з того бенкету.

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ

Рутськівська бібліографія

за роки 1936—1938.

III. Статті.

а) Загальні.

13. А. Ч. (др Осип Назарук): Дружинникам. Слово про працю на українським ґрунті. З приводу Зїзду Марійських Дружин у 300-ліття смерті Митрополита Велямина Рутського. „Нова Зоря“, 1937, ч. 42, с. 1—2.

14. (о. Пахомій Борис, ЧСВВ): Митрополит Йосиф Велямин Рутський. „Місіонар“, Жовква, 1937, 190—191, 217—218, 240—242, 264—265.

Стаття ще не закінчена. Остання має заголовок: Завіщання митрополита Й. Рутського.

14а. Ір. Вігоринський: Хто є ворогом католицтва? „Український Бескид“, 1937, ч. 48, с. 3.

В тій статті читаємо, як Рутський боровся за права нашої Церкви.

14 б. о. Т.[еодосій] Галушинський ЧСВВ: Митрополит Йосиф Іоанн Велямин Рутський. Історичний нарис з приводу 300-ліття його смерті (1637—1937). „Добрий Пастир“, VII, Станіславів 1937, 253—271 і окремо: Станіславів 1938, 8°, 19+(1). Див. Доповнення.

Одна з цінних праць про митр. Рутського. Це доповідний доклад, що його мав автор на виступі в академії в честь митр. Рутського в Римі

28. II. 1937 р. Зміст: Вступ, I. Надзвичайне поклоніння Рутського на апостола Зєдиненої руської Церкви; II. Особливості чесноти В. Рутського; III. Важке положення Зєдиненої руської Церкви: а) Відношення до Унії католиків латинського обряду, б) Переходи на латинський обряд, в) Кривдження та понижування Зєдиненої руської Церкви.

15. Володимир Голінський: Богочоловіча епопея (Під неділю Христа-Царя). „Український Бескид“. Х. Перемишль 1937, ч. 42, с. 2—3.

Кінцеві рядки статті про „місійний хист і розмах митрополита Києва“.

15а. Ярослав Гординський: Йосиф Велямин Рутський (У 300-ліття смерті). „Життя і Знання“, Х, Львів 1937, 97—99.

Перегляд праці митр. Рутського для українського народу.

16. о. Василь Гриник: Атлант Зєдинення. Митрополит Йосиф Велямин Рутський. „Український Бескид“. Х. Перемишль 1937, ч. 4—16, 18—20, 22—38.

Школа, що автор не використовує рукописного життяпису митр. Рутського (Віта Йозефі...), списаного митр. Р. Корсаком, ЧСВВ. З печатаних праць між ін. не використано: П. Жукович, Жизнеописаніє митр. Іосифа Велямина Рутського, составленное митр. Рафаилом Корсакомъ, и сочиненіє Рутського объ улучшеніи внутренняго строя унійской церкви. „Христіанское Чтеніє“. ССХХІ/І. С.-Петербургъ 1909. 1089—1108 і прагн: Rumbold z Połocka, Rafał Korsak. „Przegląd Historyczny“. III/3, 351—373 (мова в цій статті про митр. Рутського). Ідучи слідами некритичних істориків (напр. Ліковського), що їх годі вважати за об'єктивних, автор зменшує і навіть обезцінює вартість своєї праці необ'єктивною оцінкою

діяльності Василіяна, передовсім на освітньому полі та в відношенні до свіського клиру, а навіть робить кривлячі висутки проти Василіяна XVII—XVIII ст. (див. чч. 34, 36, 37, 38). Хоч булоб це дійсне й правдиве, але чи пристойно і чи вільно таке писати в часописі для народу?

Противасиліяніські висутки о. Гриника такі самі, як у баламутній статті І. Тетерки (див. 5). До того, що я подав у позиції 5-й, додаю ще те, що булоб не пошкодило авторові заглянути бодай до отих праць: М. О. Коялович, Історія базиліанського ордена („Христіанское Чтеніє“, С.-Петербургъ 1864, 11—75, 419—464); Н. Петров, Очерк історіи базиліанського ордена въ бывшей Польшѣ („Труды Кіевской Духовной Академіи“, Кіевъ 1870, 428—494, 373—436, 343—409; 1871, 295—374, 225—317, 480—554, 118—189; 1872, 3—85, 161—272); Н. П. [Петров], О внутреннемъ состояніи базиліанського ордена въ XVIII вѣкѣ („Волинскія Епархіальныя Вѣдомости“, Кременецъ-Почаевъ 1870, 401—410, 453—461, 502—509, 529—538, 566—572); Прот. Диковскій, Базиліанскій орден и его значеніе въ западно-русской церкви въ XVII и началѣ XVIII в. до Замойскаго Собора 1720 г. („Гродненскія Епархіальныя Вѣдомости“, 1904, н-ръ 18—34), щоб переконатися про неправдивість своїх висутків. Вишезгадані чужі нам автори, що не мали на цілі боронити Василіяна, пишуть зовсім інакше про ту справу ніж о. Гриник. Згадаю ще й інших авторів, уже доступних для о. Гриника: Пл. Філясь, ЧСВВ, Справдане зъ руху наукового. Об'єктивний погляд на відношення об'єктів у всьохідній Галичині... („Душпастирь“, VIII, Львівъ 1894, 49—51, 72—74, 96—99); о. Плятонід Філясь ЧСВВ, На церковні темі з минулого й сучасного. Львів 1931, мала 8-а, 24. Праця о. Гриника не приносить нічого нового для української історіографії: лише булоб її не печатати, бо вона не тільки баламутна, але і шкідлива. (Далі буде).

В день по бенкеті В. П. Гетьманич приймав візити. Приняв на авдієнції також проф. Г. В. Симпсона, а решту дня присвятив праці аж до год. 6.15 веч. О год. 6.30 веч. відбулося прийняття В. П. Гетьманича в Інституті ім. П. Могили. Там зібралися молодь, студенти й студентки з Інституту й міста та значне число старших громадян з православної громади, до 150 осіб. Господарем прийняття був ректор Інституту п. Клішук. По молитві громада засіла до борщу, риби й інших страв (то була п'ятниця), попиваючи кавою. По вечері почалися привітальні промови.

По відспіванні гімну й по хвилині балачки, В. П. Гетьманичеві були представлені всі присутні студенти й студентки й так собі молоді люди. Вони підходили до В. П. Гетьманича поодиночі, а Він стискав руку кожному й кожній. Богато з них просило автографу. Потім розійшлися. Щиро вітали й ще щиріше пращалися, В. П. Гетьманич відіхав на двірці, а за Ним, щоб сказати останнє „пращай“, приїхало доволі Українців. І В. П. Гетьманич і вони стояли розмовляючи аж до відходу заліз. поїзду в год. 9.50. Щиро вітав Саскатун Гетьманича України.

І тут большевики заатакували В. П. Гетьманича, бо наказ з Москви пішов по їх відділах по цілій Канаді. Се радувало українських патріотів, бо бачили, що роблять корисне діло, коли проти нього є большевики. Однак для несвідомих в українських справах не-Українців треба було простувати в пресі й це зробив дуже успішно Всеч. о. М. Пелех, що зовсім здемаскував большевицькі протести підшиті під імя Українців. Всеч. о. М. Пелех був душею цілого підприємства. Тактовно й щиро-сердечно кооперував з ним Всеч. о. І. Бала. Технічну сторінку прекрасно організував кошовий СГД п. Коновальчук зо своїми членами. Мистецьку — дуже добре перевів п. О. Прийма. Ми в Саскатуні гідно і щиро приймали Гетьманського Сина.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Саскатун се невеличке місто (приблизно 45.000 мешканців), але воно має університет від 1909 р. і вигідно по-ложене в самім центрі урожайної часті великої провінції Саскачеван, яка має 651.876 км² простору (для порівняння: Польща має 388.330 км², а давня пеліка Австро-Угорщина мала 675.000 км²). Саскачеван се центральна з трох великих хліборобських провінцій Канади (Манітоба, Саскачеван, Альберта), де поселилося багато нашого хліборобського населення, якого докладної статистики не знаємо. Столиця Саскачевану, де є парламент тої провінції, не Саскатун, а Ріджайна (писється „Регіна“, 54.000 мешканців). Однак Ріджайна положена на боці від головного шляху Канади і тому на прийняття Гетьманича приїхала українська делегація з Ріджайни до Саскатуну, а не навпаки, бо Саскатун се природний центр цілого Саскачевану. З Саскатуну одержали ми оригінальну відозву большевиків підписану так: „Організаційно-Освітній Комітет Українських Робітничо-Фармерських Масових Організацій“. Та відозва затитулована „До Українських Громадян міста Саскатуну“, писана на матриці машиною і відбита на цуклостилі на зеленому папері. Чекист, що укладав ту відозву, правдоподібно не українського походження, що видно з блудів його мови. Ось початок тої провокаційної відозви: „Шановні Громадяне! До Саскатуну приїжджає „Гетьманич“ Данило Скоропадський. Здавалось, що зовсім нема потреби звертати увагу на таких людей, що їх імя нічим не прислужилось для народного добра і опруч неавісті і огиди більш нічого не відчуває до таких людей український народ. Але тому, що за плечима цього самозваного „Гетьманича“ ховаються криваві пазури німецького фашизму“... і т. д. — останніми словами лає чужинця і Гетьманича і його Батька, що, мовляв, відновили німецько-український пакт. На інший „протест“ як писемний чужинця в Канаді не здобулася. Очевидно боялася урядити напад, бо пам'ятала криваву ланню, яку Гетьманці справили їй свого часу в Шикагу, де було коло 150 тяжче і легше ранених, як до-відуємося з чужої преси. Мимо всіх штучок чужинця можна вже сказати, що сила її пропаганди заломана і вона вже не може позискати на-шого робітництва до переконання, що не треба нам держави, хочби не знати як страшила твердою владою Гетьмана. Головно причинилося до того те, що Москва скрізь скасувала за кордоном окремі офіційні представництва радянської України і тим показала, що всі московські обіцянки державної самостійності для українського робітництва се очевидна брехня. Той обман і образа довгого обдурювання ділає найсильніше.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Чи рік війни?

Чи 1938-ий рік буде роком війни? В Азії — так. В Європі мабуть тільки в Іспанії. А поза тими двома запальними просторами війни не буде.

Так думають в Лондоні і так пише англійська преса з приводу зміни року.

Якже вона аргументує? А ось як: Війни можуть хотіти тільки ті народи, що „нічого не мають“ („have-nots“), себто незаспокоєні, обдерті, або замало заспокоєні й замало насичені. Вони й почали наблизитися до себе: се відомий трикутник, Німеччина — Італія — Японія. Однак та довга „вісь“ не показалася тривкою. Італія вже наситилася, забравши Абессінію. Японія насичується тепер в Китаю до схочу, до „перевалу“. Отже з тих трьох незаспокоєних великодержав остала одна — Німеччина. Але і з нею говориться в справі заспокоєння її колоніями. До Росії дібратися Німці не мають куди, на віддалі 2.000 км. можуть кричати до себе кілька хочуть. А блище добичу знайти не легко. Чехословаччина творить докруги себе пандир на зразок лінії Мажіно'та. В Іспанії є докази, що літаки зовсім не рішають у війні: ось Мадрид як довго борониться мимо безчислених налетів. Не рішає й моторизація. І про се наглядно вчить війна в Іспанії. То тільки Китайці втікають під вражінням гуку бомб, киданих з літаків. Європеїці твердіші. Вісь Париж — Лондон держиться твердіше ніж вісь Берлін — Рим. Англія зброться як ніколи

і чуючи приплив сил уже тепер показує зуби. А за три роки буде Англія дуже сильна. Правда, в тім часі й Німеччина буде вже виглядати як оден військовий табір, але чи вона відважиться зачати війну? Оповідують, що її б. економічний диктатор Шахт сказав: „Війну можна кінчити з картками на хліб, але годі її так зачинати“. Се раз. А два: Німеччина тепер в гіршій положенні ніж була в 1914. Тоді мала вона будь що будь велику, пекну і близьку союзницю Австро-Угорщину з великим резервуаром жовнівів. А тепер — які її союзники в Європі? Австро-Угорщини нема. Болгарія й Туреччина вже не охороняють-муть флянк Німеччини. Зрештою Туреччина вже не така велика як була. Італія неперва. А зате під боком Німеччині вирости нові держави, яких під оглядом мілітарним легковажити не можна. В разі коли війна продовжилася (а вона скоро не скінчилася, як учить Іспанія), організувати опір проти Німців булоб іще легше як в 1914 р. Вкінці повторилося втягнення в війну Америки. І кінець бувби для Німців ще гірший як у 1918 р. Ясно, що Німці зброться, але тільки на те, щоб більше торгувати.

Так думає англійська публична опінія. І передсказує, що в 1938 р. війни не буде. Дуже можливо. Та що буде далі? І як виглядати-ме сила Франції, на яку так рахує англійська преса як на другий кінець осі Лондон—Париж?

Тиждень молитов за зєдинення Церков

КАП звідомляє: В днях від 18 до 25 січня 1938 р. в цілій Польщі відбудеться „Тиждень молитов за зєдинення Церков“. Супроти того на припоручення варшавської архидієцезії в неділю 23 січня будуть виголошені проповіді про єдність Церкви та потребу підняти горячими молитвами і жертвами діяльність тих рел. і церковних організацій, що особливо на

землях відродженої Польщі дбають про поворот до католицької Церкви населення православного й інших віроісповідань. По великім Богослуженні перед виставленими Найсвятішими Тайнами Всеч. Духовенство разом з народом відмовить літанію до Найсвятішого Серця Ісуса й акт офірування Серцю Ісуса всего людського роду.

Королівське вінчання в Атенах

В Атенах відбулося 9 с. м. вінчання грецького престолонаслідника Павла з бранншвайгською княжною Фридерикою. На се торжество прибуло до грецької столиці 40 членів європейських пануючих домів та понад 700.000 осіб з різних сторін краю в мальовничих регіональних строях. Около год. 9.45 рано в катедрі зібралися достойники й весільні гості. Момент вирушення шлюбного почоту з палати оповіщено 21 гарматними вистрілами. В першій авті їхав грецький король Юрій з мамою нареченої. В дальших 20 відкритих автах їхали офіційні представники пануючих родів. Престолонаслідник Павло сам провадив своє авто. Княжна Фридерика їхала зі своїм батьком у золотій державній кариті. Її вітали зібрані маси народу гураганними оплесками й окликами. Молода мала стрій з дорогого шовку, вартости 24.000 зл. Її сукня мала трен довгий 7 метрів; вгорі була зіпня-

та брошками з дорогоцінних каменів і вкрита пелеринкою з горностаїв. На голві молода мала вінець з помаранчевих квітів з оранжерії б. німецького цисаря в Дорні. Галузки мірту, вплетені до вінка, походили з замку Віндсор. Дружками були грецька княжна Євгенія й Аделайда пруська. Шлюб уділив правосл. митроп. Атен. Пополудні тогож дня відбувся вдруге шлюб після протестантського обряду. Вечером в королівській палаті відбувся бенкет. Молода пара дістала дуже багаті весільні дари. І так грецьке правительство, армія й урядники подарували нашийник з діамантів і смарагдів. Яхтклуб в Атенах подарував вітрильник, президент Франції дорогий комплект севрське накриття. Крім того кожда грецька громада на знак симпатії прислала молодій парі якийсь предмет з домашнього господарства. З приводу вінчання в Греції оповіщено амнестію для засуджених до 6 міс. в'язниці.

Положення в Румунії

Спеціальний кореспондент „Дейли Гералду“ відбув розмову з румунським королем Карлом. Король заявив м. ін.: Монарх в Румунії се одинокий постійний чинник. Він кермує державою серед змінних політичних напрямів. Про диктатуру в Румунії можна говорити остільки, що монарх і його правительство ділають згідно. Румунський нарід йде до націона-

лізму. Правительство в Румунії авторитативне. Нарід мусить відчувати, що в державі є порядок. Годі заперечити, що в Румунії існує сильний протидиктаторський рух, та се не нова річ. В останнім часі прибуло до Румунії коло 250.000 Жидів з чужих держав і то нелегально. Румунія не може дати їм горожанських прав.

Становище Словаків у Чехословаччині

В „Словенській Правді“, яка виходить у Братиславі, появилася стаття, в якій сказано: У святочній промові президент ЧСР Бенеш навіть не згадав про Словаків, хоч 2 роки тому говорилося про них багато й обіцялося їм багато.

Словакам не лишається ніщо інше як тільки боротьба і використання проти Праги кожної внутрішньої й зовнішньої ситуації. Словаки готові полудитися з кожним, хто їм допоможе вийти з теперішнього положення.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

„Бібліотека Релігійної Освіти“

І „КАТОЛИЦЬКІ ЧИТАННЯ“.

В своїх двох статтях про самоосвітні видавництва для народу¹⁾ подав я огляд таких важливіх світських некатолицьких видавництв. А тепер застановлюся над подібними видавництвами католиків.

Перш усього треба сказати, що властиво досі (15. XII. 1937) ми, католики-Українці, таких видавництв не маємо. Таких — се значить: самоосвітніх і для народу. Самоосвітніх у значінні освіти в світських проблемах, а не релігійних. Вправді можна до самоосвітніх видань зачислити деякі брошури „Бібл. УКО“ та „Нової Зорі“ чи „Правди“²⁾, та вони писані в більшості не так для народу, як радше для інтелігентів. Значить: є велика потреба на самоосвітні брошури для народу, писані в католицькій дусі, та досі таких брошур майже нема. Спеціально некуча та потреба на самоосвітні книжки в ділянці українознавства й соціології, бо головні в тих двох ділянках бушують усякі людоофронтовики („демократи“, радикали і т. п.) та поганські націоналісти.

Зате — можемо се сказати з правдивою сатисфакцією — є вже добрі початки в ділянці видань релігійної освіти для народу. Се два видавництва ОО. Василіян у Жовкві під назвами „Бібліотека Релігійної Освіти“ і „Католицькі Читання“. В січні 1935 року ОО. Василіян в Жовкві розпочали нове видавництво: періодик (що два місяці одна книжечка) під назвою „Бібліотека Релігійної Освіти“. Чому вони розпочали те видавництво?

Видаючи довгий час місячник „Місіонар“, ОО. Василіян пізнали, що сам „Місіонар“ як популярно-духовний часопис не в силі обговорити всі ті питання, які сьогодні займають уми вже не лиш інтелігентів, але навіть простолюди. „Місіонар“ як орган „Апостольства Молитви“ має перш за все служити цілям того Апостольства, тобто підсилювати й кріпити внутрішнє релігійне життя, особливо через почитання Найсв. Серця Христового. Тому „Місіонар“ обчислений лише на добрих, віруючих католиків. А проте є серед маси нашого народу багато таких людей, які під впливом ворожої агітації різних комуно- й радикало-соціалістів захиталися в своїй вірі, хоч може ще її й не вистежили. Рятувати таких людей, подати їм помічну руку, розбити їх сумніви, утвердити їх у св. вірі та прив'язанні до Церкви, виробити з тих нестійких християн твердих і свідомих католиків — усе те нагла й важна потреба. Потреба тим більша, коли радикали й комуна засипують нашу країну всякими „самоосвітниками“ та ширять ними матеріалістичний і лаяцістичний світогляд. Отже відповісти тій потребі й постановило видавництво ОО. Василіян у Жовкві через видавання книжечок п. н. „Бібліотека Релігійної Освіти“.

„Бібл. Рел. Освіти“ виходить раз на два місяці в форматі 12 × 17 см, випуск має обем 32 сторінок і коштує 20 грошів; річна передплата (6 книжечок і пошта) коштує всього 1.30 з. л. Досі вийшло вже 17 книжечок, з того одна подвійна. Ось заголовки цих книжечок:

- 1) Судьба світа в світлі віри.
- 2) Шестиднев або біблійне оповідання про сотворення світа.

¹⁾ Пор. „Нова Зоря“: ч. 1087, п. н. „Самоосвітні видавництва — Що і кілька видають радикали та націоналісти“, і ч. 1091, п. н. „Бібліотеки для селян — „Рідне Слово“ й „Рекорд“.

²⁾ Про ті видання гл. статті д-ра С. Годованого п. з. „Книжки і брошури „Нової Зорі“ і „Правди“ (в „Новій Зорі“ чч. 829, 830 і 832 з 1935 року).

3) Новозавітні книги джерелом пізнання Ісуса Христа.

- 4) Я вірю в Бога.
- 5) Ціль життя.
- 6) Вірити чи не вірити?
- 7) Чи людина має душу?
- 8) Чи є життя за гробом?
- 9) Чи Бог управляє світом?
- 10) Чи соціалісти мають слухність?
- 11) Звідки взялась людина на землі?
- 12) Що дає нам св. Церква?
- 13) Чи треба сповідатися?
- 14) Чи Христос справді воскрес?
- 15) Куди йде світ без Бога?
- 16) Католицька Церква.
- 17—18) Митрополит Йосиф В. Рутський.

Перші 5 випусків, за виїмком 2-го, що є пера о. Т. Галушинського, се були переклади з найкращих апологетичних німецьких брошур (ті випуски „Нова Зоря“ вже рецензувала). Всетаки німецька ментальність була трохи за тяжка для нашого загалу й тому дальші випуски (від 6-ого), писані вже Українцями, далеко більше приступні своєю формою та змістом. Се для нас тимбільше зрозуміле, що ті випуски за одним виїмком (16-тий вип.) писав б. редактор „Місіонаря“ й теперішній редактор „Б. Р. О.“ — Впр. о. Маркіян Марісюк, відомий з популярного викладу й знання душі нашого простолюди.

Книжечки „Б. Р. О.“ мають освідомлювати наш народ у найважливіших релігійних і суспільних питаннях, особливо тих, якими „займаються“, розуміється зі свого фальшивого становища, всякі вороги Церкви. Редакція, як видно зі змісту, йде до сього, щоб наперед оборонити й пояснити головні (т. зв. фундаментальні) правди св. віри; а там займається вже й іншими релігійними й соціально-етичними справами. Отже „Б. Р. О.“ се має бути щось подібне до популярних „Глосиф Католицьких“, що їх видають ОО. Єзуїти.

Потреба на такі видання велика, та різно її наші католики розуміють. Ось прим. Преосв. Григорій Хомишин купив цілий наклад одної книжечки о. Марісюка; також довідаюся, що „Б. Р. О.“ має вже понад півтора тисячі постійних передплатників і се число постійно більшає; деякі книжечки видано вже вдруге. Рівночасно добрі католики поширюють „Б. Р. О.“ підчас місій і реколекцій. Та всетаки, коли прийняти, що католиків-Українців у Польщі є 3,336.200 душ (дані гл. „Мали Рочнік Статистичний 1937“), то число накладу „Б. Р. О.“ — 3—5 тисяч — просто мінімальне: сеж виходить один примірник на одну тисячу осіб!.. І то тоді, коли видання радикальні, комуністичні й погансько-націоналістичні мають разом 33 тисячі накладу, то зн. один примірник злої лектури випадає на сто осіб. Інакше: католицьких популярних книжок виходить десять разів менше, ніж протикатолицьких! Сумне і грізне свідоцтво для наших замлілих і сплячих „католиків“! І гляньмо ще хочби на такі цифри (знов із цит. „Рочніка“): греко-католицьких священників у Польщі було в 1934 р. 2,299, аліумнів було 634, монахів 524 і монахинь 1065 — значить осіб, які спеціально повинні зайнятися релігійною освітою, було в нашій Церкві (в Польщі 1934 р.) 4,522. Се число очевидно зросло і в 1937 році можна прийняти, що воно сягає до п'яти тисяч осіб. Отже, якби лише кожда з тих — спеціально духовному стану присвячених — осіб сама купила одно число „Б. Р. О.“, то наклад „Б. Р. О.“ для самих тих „клерикалів“ „стрікто сензу“ повинен був дати 5000 прим. А тимчасом нормальний наклад „Б. Р. О.“ виносить всього 3 тисячі. Може в світлі

тих чисел стане нам більше зрозумілим останній розпорядок Впреосв. Григорія Хомишина про духовенство й світські установи...

„Календарець Пресвятого Ісусового Серця“, що його видають ОО. Василіян вже 6-тий рік (ціна на 1938 рік усього 10 грошів), присвячений у 1938 році спеціально видавничій справі. В тім календарці (на 60—61 стор.) читаємо, що в Жовкві попри „Б. Р. О.“ виходять іше „Католицькі Читання“. Се „збірка дуже дешевих і гарних книжечок протисектарського змісту. Нераз аж стидно, так наші люди не вміють собі дати раду, коли зайде до села, чи ще гірше — в хату якийсь баптист, штундист, байбелник, суботник чи інший пройдевіт. Він так гладко вміє говорити й боронити неправди, а ми ні пари з уст! Чому він такий битий у своїй фальшивій вірі? Бо читає свої фальшиві книжки і писма. А ми не читаємо своїх, тому так легко даємося замшати, побити, а буває, що й переконати тому вовкові в овечій шкурі, Юді...

Людам, що хотілиб добре пізнати св. віру, а особливо ті правди св. віри, які головні перекручують і заперечують всякі агітатори й сектанти, тим людям поручаємо гарні протисектарські книжечки, під збірним наголовком „Католицькі Читання“. Досі вийшло 9 таких книжечок, від 5—10 гр. Нові книжки будуть появлятися ще два-три місяці одна. Кожду читається цікаво, мов якусь повість. Навіть найбільшого стати на пару таких книжечок, а тоді вже буде безпечний і легко замкне губу висланникам діавола.“ Досі вийшли такі книжечки з серії „Католицькі Читання“:

- 1) І буде одно стадо.
- 2) „Радуйся Благодатная“.
- 3) Стережіться облудних пророків.
- 4) Поза Церквою нема спасення.
- 5) Поєднання.
- 6) „Не бороніть дітям приходити до мене“.
- 7) В церквах благословіть Господа.
- 8—9) „Радуйся живиносний Хрест“.
- 10—11) Сектанти.

„Католицькі Читання“ писані переважно в пів-белетристичній формі, отже напевно легкостравні й для простолюди. Натомість „Б. Р. О.“ писана вже радше для більш освіченої сфери людей; але її напевно розуміють т. зв. сільські мудрагелі, зпоміж яких м. і. виводиться більшість різних наших радикалів. Рівночасно „Б. Р. О.“ добре надається для нашої інтелігентної шкільної молоді, головні середні-шкільників. Всеж таки, щоби „Б. Р. О.“ й інші подібні видання були ще більш зрозумілі для простолюди, повинні ОО. Василіян зробити таке, як зробили націоналісти згід стягу „Самоосвітника“: видати словарець чужих слів спеціально для селян і робітників. Се не тільки влекшилоби простолюди розуміння всяких слів, але ще й під видом пояснень можнаб пояснити багато понять у католицькій дусі. Таке роблять масони й ось прим. в однім з чужо-земних словників (м. і. українською мовою) читаю, що масони се... „добродійне товариство для філантропії й вироблювання характерів“... Також дуже придалисяб: мала енциклопедія в католицькій дусі та політично-суспільний словар. У всіх таких виданнях (також і „Б. Р. О.“) треба давати виклад позитивний, а не полемічний, бо очевидна полеміка рідко коли переконує, радше у простого читача розбуджує сумніви: коли читач їх не мав, то не треба їх будити, а коли мав, то вистарчить йому відповідь у формі позитивного викладу. В першу чергу треба редакторам таких бібліотек прочитати всі протихристиянські видання в українській мові й старатися опісля дати на різні ересі відповідь у своїх книжечках. Здається, що не зашкодилоб

також таким бібліотекам більша різноманітність авторів. Вправді стративби на тім може спосіб викладу (хоч редактор мігби тому в великій степені зарадити своєю інтервенцією в чужих рукописах), але зате кругом такої бібліотеки зібрався гурт людей, які й самі чогось навчилися та через заінтересування такою працею й особисті впливи моглиби причинитися до її поширення; адже знакомства се важна річ у таких справах.

На адресу „Б. Р. О.“ маю один заміт, та гадаю вповні оправданий: з області української мови. Ось зразок: „Ліга Народів не змогла перешкодити війні між Парагвайом і Болівією у південній Америці“ (вип. 15, ст. 7). Такі „зразки“ найдете мало що не на кожній сторінці. Також стиль „Б. Р. О.“ радше газетний, ніж образний, тобто такий, яким треба писати популярні твори. Очевидно справу стилу й вислову ставлю тут як ідеал, бо добре знаю, що се найтяжча річ — писати популярно-образово.

Збираючи все досі сказане, мушу признати, що почин видавати „Б. Р. О.“ і також майже вповні дотеперішній вислід того видавання — дуже потрібні, корисні й назагал вдовольняючі. А до читачів „Нової Зорі“ заклик: Станьте всі в ряди передплатників і ширителів „Бібліотеки Релігійної Освіти“ та „Католицьких Читань“. Чейже варт присвятити на католицьку освідомляючу пресу 25—30 грошів на місяць! Чейже варта релігійне освідомлення видатку одного гроша на день!

Арамис.

Нові видання

Інж. Василь Баричко: **Практичний порадник**. Бібліотека „Народної Справи“ „Рідне Слово“, ч. 11—12, листопад — грудень 1937. Львів. Видавець Іван Тиктор. Сторін 63+1 нпг., формат 17×12 см. — В сій ілюстрованій брошурі порушено такі дійсно, практичні річи: як вигубити швабів, як зберігати чоботи, що робити, щоб хата була суха і не мала гриба, як урядити добру пивницю, що робити зі стухлим збіжжям, як вигубити шкідників у саді, що робити зі змерзлим яйцями й овочами і т. д.

Роман Леонтович: **Сценічні образки для молоді**. Бібліотека для молоді „Ранок“, ч. 10, жовтень 1937. Львів 1937. Видавець Іван Тиктор. Ст. 32. Форм. 12,2×16,8 см.

Журнал Інституту Ботаніки Академії Наук УРСР. Київ, 1937. Ч. 13—14. Ст. 243. З ілюстраціями. Ціна 14 карб. На вступі портрет і некрольог відомого ботаніка Вол. Липського, що помер 23. II. 1937 (уродився в с. Самострілах рівенського повіту на Волині 27. II. 1863). В. Липський як дослідник флори України, Кавказу, Австрії, Ірану, Середньої Азії, Кореї, Японії, Індії, Америки (в усіх тих краях досліджував особисто) лишив по собі багато наукових праць, 76 печатаних і 9 в рукописах, між ними: Ботанічні сади в Японії. Бот. сади в Ріо де Жанейро і Буенос Айрес. Бот. сади в Атенях і Букарешті. Технічні і лікарські рослини Туркестану. Флора Молдавії. Латинсько-грецький ботанічний словар. (На жаль, всі ті праці лише в рос. мові).

Проф. І. Р. Брауде: **Грип і боротьба з ним**. Держ. Мед. В-во. 1937. Ст. 30. Ціна 15 коп. Тираж 50.000 прим.

П. П. Гончаренко: **Нова порода свиней**, українська степова біла. Київ, Харків, 1937. Ст. 110. Ціна 3 карб. 50 коп. З ілюстраціями. Тираж 3.500 прим.

Оповідання заголовка якогонебудь видання в сій рубриці ще не означає, що ми се видання поручаємо.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

При Марійській Дружині Пань у Стрию повстала окрема секція панночок з середнім образуванням. В навечеря Непорочного Зачаття відбулася окрема конференція, відтак сповідь всіх марійських дружинниць. Рано всі приступили до св. Причастя, а 15 панночок зложило вперше Марійське приречення. Пополудні відбулися загальні збори Марійської Дружини Пань, на яких головою вибрано вдруге п. Мойсакову.

Німецький єпископат про положення Церкви в Німеччині. Недавно з проповідниць усіх католицьких храмів у Німеччині відчитано спільний пастирський лист німецьких єпископів. Зміст: Зростаюча протихристиянська пропаганда має підпертя урядових кругів, переслідування католиків доходить навіть до встравання в приватне, народне і суспільне життя католиків. Свободу католицької преси і католицького навчання, які гарантує конкордат, порушується на кожному кроці. Пастирський лист поборює твердження міністра Керля в Фульді, неначе Церква одержувала від держави більше ніж се передвиджено в конкордаті. Далі опрокидує фальшиве змалювання тим міністром процесів проти духовенства. Лист кінчиться твердженням, що німецькі єпископи в інтересі Церкви і справедливості завжди будуть виступати з обороною, як тільки уважатимуть се потрібним, і що від тої постанови не відведуть їх ніякі погрози ні переслідування. Німецькі католики завжди були добрими Німцями і виявляли все велику любов до своєї батьківщини.

Католицька преса Мадярщини зачала свою діяльність в половині минулого століття за ініціативою світського чоловіка Ант. Лонкая. Він оснував тоді перше періодичне видання „Свідок Часу“ (Idok Tanula) в чисто католицькій дусі для боротьби з нездоровим впливом лібералізму. Потому він оснував першу католицьку щоденну газету, що виходила до 1910 р. В 1896 р. граф Фердин. Піші і Мих. Ештергазі основують будапештську газету „Алькотман“ (Конституція). Коло неї зачали гуртуватися парламентарні католицькі організації всіх соціальних клас і тим самим більшала загальна сила католицизму. Після війни в 1918 р. заходами о. Белі Банги основано католицький концерн преси з закладовим капіталом 10 мільйонів корон (коло 1 мільйон ам. доларів). Тепер на чолі того концерну стоїть гр. Ян Піші. Між богатьома католицькими виданнями дві газети „Немзеті Уйшаг“ (Народна Газета) і „Уй Немздек“ (Нове Покоління) печатають з тиражем 90 тисяч прим., себто більше як 20% всієї будапештської преси. Тепер супроти очікуваного всевітнього Євхаристійного Конгресу на Мадярщині в звязку з минаючим 900-літтям від смерті рівноапостольського короля Стефана тираж католицької преси в тім краю безсумніву ще підвищиться.

Італійське правительство підпомагає місіюну акцію Церкви. Італійське правительство призначило недавно 1.600.000 лір підмоги для італійського товариства помічі місіям у східній Африці. Італійський парламент затвердив правительственне рішення, вихваляючи при тій нагоді значіння місіюної праці. З великим признанням суспільности стрінулася промова італійського сенатора Филипа Крісвольті.

Францішкани вертаються до Англії. По 400 роках вертаються тепер до Англії перші від часів реформації Францішкани. Їм віддано в посідання славний монастир у Велсінгемі, де міститься чудотворний образ Матері Божої.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПОСОЛ МУДРИЙ виголосив промову в соймовій комісії для заграничних справ. В ній заявив м. ін., що український нарід переживає в Совітах страшні тортури фізичні і духові. В Совітах рядять і полагоджують всі життєві справи виключно револьверовою кулею. Тому він з соймової трибуни протестує проти тих метод гноблення і нищення українського народу. При тім промовець підчеркнув, що й тут не солодко живеться українському народові.

НОВИЙ ВЕЛИКИЙ ПРОЦЕС українців на Волині. По політичній процесі 55 костопільців відбудеться незабаром процес 75 українських студентів і студенток з 8 повітів Волині, обвинувачених в державній зраді, себто в змаганні до відірвання Волині від Польщі (ОУН).

ДЕЛЕГАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОСЛІВ і православного духовенства з Волині відвідала село Гриньки, пов. Кременець, де на римо-католицький обряд перейшло 36 українських православних родин. („Новий Час“, ч. 6).

СЕКРЕТАРІАТ ПОРОЗУМІННЯ Польських Суспільних Організацій у Львові видав обіжаник до воєвідських і повітових комітетів ППСО про співпрацю тих комітетів з польськими людовцями. В ній сказано м. ін.: „Співпраця потрібна тим більше, що Український Секретаріат Порозуміння зібрав не тільки організації суспільно-культурні і господарські, але навіть і передовсім політичні. Заповідається, що Український Секретаріат збере всі українські партії від монархістів табору Скоропадського аж до соціалістів. Деякі українські круги змагають навіть до прийняття найбільшого ворога українізму, а саме Старорусинів до свого Секретаріату.“ Відозву підписав як предсідник Міхал Токаржевський-Карашевич. (Виленьське „Слово“, ч. 10).

У ВІЛЬНІ відбулися збори місцевого Синдикату Журналістів. Вони ухвалили, що членами Синдикату не можуть бути Жиди й особи жидівського походження.

ЧЕСЬКА КОМУНІСТИЧНА ПАРТІЯ зорганізувала кампанію проти переговорів Чехословаччини з Німеччиною.

ЧЕСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Крофта одержав велику кількість депеш, які кінчаться стереотилним окликом: „Не уступати ні на крок перед Берліном і Генляйном. Скріпити союз з совітською Росією!“

ВИКОННИЙ КОМІТЕТ жидівського світового конгресу рішив вислати протест до Союзу Народів проти антисемітських заряджень румунського правительства. М. ін. також проти того, що румунське правительство хоче відібрати право горожанства 500 тисячам Жидів і виселити їх з Румунії.

ПРОВІД СОЦІЯЛІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ в Норвегії рішився зірвати переговори в справі злуки з норвежською комуністичною партією, бо вона залежна від Москви. Відтепер ніякий комуніст не може бути членом соц. демократичної робітничої партії Норвегії ні членом робітничих фахових союзів.

З **НОРВЕГІЇ** звідомляють, що до Осая приїхав новий посол Совітів, інж. Ніконов, безпартійний.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПОЛІТИК (член Лейбур Партії) відбув подорож до держав середньої Європи і вернувшись до Англії заявив, що малі держави середньої Європи бажають мирного співжиття зі своїми великими сусідами.

ЯПОНСЬКА РАДА МІНІСТРІВ ухвалила видати спеціальні зарядження в цілі злідування китайської адміністрації, настроєної неприхильно супроти Японії.

Через свою
високу якість
здобули

паперці і тутки (повноватки) „КАЛИНА“

СОТНІ
ТИСЯЧ
ВІДБОРЦІВ

НОВИНКИ

„Головні питання науки релігії“ з технічних причин помістимо замість рубрики з „Релігійно-церковного життя“ в слідуючій числі „Нової Зорі“.

Заходом Марійської Дружини Студенток у Львові відбудеться в неділю 16. I. в год. 3 пополудні в гімназії СС. Василіанок при вул. Длугоша 17 а реферат лікарки Марії Фіголь п. н. „Смерть Христа в світлі медицини“. Гостям раді.

У львівському університеті в зв'язку з заведенням лавкового гетта зрекліся своїх достоїнств ректор Кульчинський і деякі декани.

„За образу польського народу“ львівський окружний суд засудив молододу Українку, абсолювентку гімназії Ярославу Козак, на 8 місяців тюрми.

Старостинський суд у Бродях покарав о. Мацієвича зі Старобродських Гаїв гривною 100 зл. за урядження зборів і о. Федасюка з Німача привною також 100 зл. за одну проповідь в церкві.

Львівський скарбовий уряд наложив гривну в висоті одного мільона злотих на одно з найбільших млинських підприємств за фальшування касових книг.

Здвиг польських „Соколів“ має відбутися у Львові в червні с. р. з приводу 20-ліття боїв за Львів.

Другий загальний список бібліотек мають перевести в Польщі в 1939 р.

Суспільна забезпечення може, на підставі закону про суспільне забезпечення, відмовити частинно або в цілості хворобової або шпитальної допомоги забезпеченням, які викликали недугу нарочно або беручи участь у бійках...

Міністр внутрішніх справ затвердив м-ра Котлярчука на становищі президента м. Станиславова.

Станиславівський воевода затвердив нові статuti для здроїв: Яремче, Ворохта і Моршин.

Нові поклади алябастру відкрили в Рогатинщині між Бурштином і Болшівцями.

В Бориславі зачадилися на смерть два робітники Карло і Франц Возняки.

Кремянецьке староство закрило філію Союзу Українок у Крем'янці на Волині.

Новим членом Польської Академії Літератури вибрано поета Казимира Вежинського.

Маріявітському архієпископові Ковальському, засудженому на 4 і пів року в'язниці за неморальні вчинки, даровано 3 роки на основі амністії і він вийшов на волю.

Воевідська влада у Вильні замкнула й опечатала православний Свято-Троїцький Монастир „з причини публичної безпеки“.

В Радомі збанкрутували великі гарбарні.

В лівім органі „Дзенніку Людовім“ ч. 10 появилася стаття з підписом „Ксьондз-демократа“. Редакція пише, що знає його назвиско. В тій статті є сумарична і поверховна критика 151 ухвал Пленарного Синоду, що відбувся 25 і 26. VIII. 1936 (ті ухвали оголошено недавно). Коли се правда, що ту статтю писав священник, то се бувби знак, що вже й Поляки мають свого рода „священників з „Діла“...“

Гумор. — Ріжниця. — Чи знаєте товаришу, яка різниця між остемпльованою а шмугльованою запальничкою? — Ну? — Остемпльована заносить бензиною, а шмугльована „холодною“.

Польські католицькі часописи на Волині подали неперевірені досі вістки про те, що митрополита православної Церкви в Польщі Дениса мають піднести до гідності патріярха.

У Варшаві зачався вишкіл командантів домів і мешканевих бльоків в обороні протилетунській і протигазовій. На вишкіл покликано переважно власників або адміністраторів домів.

Між німецьким і польським урядами йдуть переговори в справі спровадження 50.000 рілних робітників з Польщі до Німеччини.

В Україні почало виходити сего року 5 щоденників у московській мові.

За читання св. Письма карають тепер в СССР як за „зраду народу“.

Совітські влади розв'язали відомий театр Маєргольда у Москві. Причиною розв'язання мало бути те, що Маєргольд виставляв твори „буржуазного“ репертуару і пєси, які представляли життя совітського союзу в гумористичнім світлі.

Фридриха Адлера, секретаря II Інтернаціоналу, засудив роттердамський суд на 4 місяці арешту за вживання фальшивого паспорту.

Проти Жидів в Чехословаччині трапляються чимраз частіше доволі голосні заворушення. Недавно у зв'язку з передсвятотичним торговельним рухом молодь національного обєднання наліпила на дверях і вітринах католицьких крамниць надписи з закликком купувати тільки в тих фірмах, бо вони не жидівські. Подібно діється і в Польщі, тільки, що тут є крім того академічні страгани, академічні риби, академічні ялинки і т. д. Річ ясна, що Українці не повинні брати участі в переслідуванні Жидів, хочби тому, що те, що нині роблять з Жидями, завтра робитимуть з нами. І якеж тоді моральне право малиб ми, обурюватися?

В німецькїм перекладі появилися дуже цікаві „Спомини про стару Європу.“ Авторка їх княгиня Вікторія Колонна ді Сермонета. У споминах представлено життя в Римі й Лондоні. Є там також типи давньої австрійської дипломатії.

Естонський міністр національної господарки видав зарядження, що всі естонські висші урядники мусять володіти трьма чужими мовами.

IV міжнародний католицький фільмовий конгрес відбудеться в Відні, у вересні 1938 р. під проводом кардинала Інніцера і канцлера Шушніга.

На фронті під Теруелем в Еспанії погубло від тяжких ран кілька англосаських газетних співробітників.

В Палестині терористи вбили англійського вченого Старкея, що стояв на чолі археологічної експедиції у Святій Землі. Старкей причинився до відкриття прастарої твердині з часів Єремії.

Японський престолонаслідник Тсугу скінчив недавно другий рік життя.

У Вашингтоні повстала одинока в своїм роді бібліотека, заложена кількома журналістами. Вона має збирані від кількадесять літ річники 150 гумористичних часописів англійських і американських та архів, в якому є багато незнаних жартів. Бібліотеку відвідують великі маси читачів.

Гумор. — Добра вага. — Різничка до молочарки: — Сусідко, тому сирови, що я його у вас купила, недоставало 10 дкг. ваги. — Молочарка: — Се дійсно дивне. Я не мала під рукою фунтового тягарця і зважила ковбасою, яку я перед хвилиною купила була у вас.

На світі є понад 40 міль. самоходів. З того припадає: 30 міль. на Америку, 8 міль. на Європу, 1 міль. на Австралію, 700 тис. на Азію й около 600.000 на Африку. Англія має 2,123.000 самоходів, Франція 2,100.000, Німеччина 1,200.000, Італія 415.000, СССР 350.000, Бельгія 200.000, Швеція 170.000, Голандія 140.000 і т. д.

В країні Бушменів на ґрунті фарми одного з Європейців знайшли 462 гарних діамантів, білих і синіх. Населення опанувала така „діамантова горячка“, що поліція мусіла заборонити дальші копання в цій околиці, бо люди покинули всяку працю і краєви загрожували цілковитий застій з голодом.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **Др Сидір Голубович**, б. прем'єр Західньо-Української Народньої Республіки, помер у Львові в 65 році життя.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Хв. Редакції „Українських Вістей“ в Едмонтоні: Головна почта у Львові повідомила нас, що від Вас наспіла посилка. Ту посилку нам на почті показали, але видати її ніяким чином не хотіли, бо Ваша газета заборонена в Польщі. Особливо залежить нам на повнім тексті промови Преосв. Єпископа Ладики. Тому просимо прислати нам вирізки, а не цілі числа, бо цілих не допустять.

В. П. О. Я. у Варшаві: Ваші дрібні замітки писані цікаво, але зате так не виразно, що навіть при помочи люпи не все можна розібрати. Дуже просимо привикати до виразнішого писання. Всі букви пишете навиворіть: „ч“ як „г“ і навпаки, „а“ як „я“ і навпаки і т. д. Майже по кождім слові даєте непотрібно павзи. Друкарня не хоче приймати Вашого скрипту, а справляти майже кожду Вашу букву коштує за богато праці.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АТЛАНТИК: Товариші зброї.
АПОЛЬО: Невдачник.
ЕВРОПА: Косцюшко під Рацлавницями.
КАСІНО: Графіння Владінов.
МУЗА: Благословенна земля.
ПАКС: Один поверх вище.
СТИЛЕВЕ: Королева Вікторія.
ТОН: Капітан Тейльор.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитості готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/4 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. I п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш.Львів 505.796

ВЗЯЄМИНИ КАНЦЛЕРА ГІТЛЕРА З ЦЕРКВОЮ

Канцлер Гітлер стрінеться з Папою?

В зв'язку з поголоскою, що канц. Гітлер підчас побуту в Римі зложить візиту в Ватикані, церковні круги такої думки: Оскільки канц. Гітлер бувби в Італії виключно як шеф націонал-соціалізму,

тоді візита в Ватикані не булаб актуальною. Оскількиж канц. Гітлер прибувби до Італії як голова держави, тоді евентуальність стрічі з Папою моглаби вхитити в рахубу. (За ПАТ-ом).

Новорічне прийняття у канцлера Гітлера.

Щойно на днях оповіщено звіт з перебігу новорічного прийняття у канцлера Гітлера. М. і. прибули всі представники чужих держав (їх в Берліні 51) під проводом Апостольського Нунція монс. Цезара Орсеніга, який іменем зібраних зложив „найщиріші і найтепліші бажання поведження” німецькому народові, щастя, спокою і мира, як також бажання особистого щастя канцлерові Німеччини. Канцлер зачав відповідати отсими сло-

вами: „Пане Нунцій! Вашій Ексцеленції та дипломатичному корпусові, що його іменем Ви говорили, висказую свою найлучшу подяку за желання, які Ви виразили німецькому народові й мені також іменем начальників держав, яких заступаєте”. Далі канцлер впевняв, що вдержання мира се також його ціль і висказав свою віру, що в тім дусі муситься здійснити завдання, які Провидіння Божє призначило співжиттю народів.

Безправне стягання податків з монастирів.

Посол кс. інфулат Юзеф Любельський вніс інтерпеляцію до мін. скарбу з приводу безправного стягання податку від наукових і виховних заведень, що належать до католицьких монаших згро-

маджень, мужеських і жіночих. Накладання таких податків, каже о. Л., суперечне і з краєвими законами і з постановами конкордату. Інтерпеляція викликала живе зацікавлення.

Червоні стоять здовж Жовтої Ріки.

В Європі думають, що Японія загортає Китай, а в дійсности займають його в іще більшій мірі комуністи. Притиснений японським наступом представник національного Китаю Чан-Кай-Шек іменував команданта червоної китайської армії Чу-Тег'а начальним вождом здовж великої Жовтої Ріки. Тимсамим віддав комуністам весь північний фронт, бо Чу-Тег' рівночасно голова „Револ.-воєнної ради радянської республіки Китаю”. Армія Чу-Тег'а доходить до 850.000 лю-

да. Притім вона більше одностайна ніж армія китайських націоналістів і має допомогу Москви. Також агітація червоних далеко лучше передумана і більше одностайна, ніж агітація націоналістів. Комуністи тихо й без гомону обсадили вже четвертину Китаю і можуть обсадити ще більше, коли Чан-Кай-Шек не погодиться з Японією. Від того, як розвинуться події в Китаю, залежить не лише доля Азії але в значній мірі також доля Європи й Америки.

Совітські Монголи йдуть проти Японців.

Поважна агенція Райтера звідомляє: Війська т. зв. Зовнішньої (Радянської) Монголії перейшли границю і рушили проти сил т. зв. Внутрішньої Монголії, зорганізованих Японцями. Совітські Мон-

голи заняли вже м. Пайлінгсмія, оселю найвисших буддійських достойників Монголії. Японські відділи поспішно йдуть на північ, щоб не допустити до заняття червоними задів японської армії.

Англійсько-американські маневри в Сінгапоре.

Дня 11 лютого відбудеться офіційне отворення морської бази Великої Британії в Сінгапоре. Се найсильніша на земній кулі морська база воєнної марини. Будували її 10 літ і коштувала вона 10 мільонів фунтів стерлінгів (1

фунт поверх 4 долари). З приводу отворення тої бази відбудуться 11. П. великі англійсько-американські маневри в Сінгапоре. В них возьмуть участь: около 100.000 жовнів, 24 воєнні кораблі і кількадесять літаків.

Японія будує найбільші воєнні кораблі.

Визначний знавець морських справ „Дейли Телеграфу” Байватер звідомляє, що Японія зачала будувати 4 величезні панцирники, що своєю випорністю перевишають всі існуючі в світі панцирники. Кождий з тих панцирників матиме 43.000 тон, себто 1000 тон більше як най-

більший англійський панцирник „Гуд”, тепер найбільший воєнний корабель взагалі. Нові японські панцирники будуть озброєні 10 або 12 гарматами 16 цалевими (коло 42 см.). Крім того Японія мала зачати будову кількох т. зв. кружляків по 10.000 тон з 8 цалевими гарматами.

Большевики виселили місто.

До Вильна надійшла вістка, що большевики вивезли у глибину краю половину мешканців совітського міста Дрисси, положеного по правім боці Двини. Одного дня до міста прибуло кількадесять вантажних самоходів, на які заладовано списаних передтим „підозрілих” мешканців. Дозволено їм забрати з собою

тільки одіж і харч. Місто окружено колючим дротом, коло якого стоїть сторожа. В опустілих домах замешкали відділи граничної сторожі. На даху дому, що найближче до границі, большевики устали величезний мегафон. В часі свят Різдва Христового тим мегафоном вели безбожну агітацію.

Пересторога Червоного Хреста.

Польський Червоний Хрест оповіщує таку пересторогу: На підставі певних інформацій з різних околиць ССР подається до прилюдного відома, що висилання листів, річей або грошей до знайомих і свояків в ССР викликає

там острі переслідування тих осіб навіть тоді, коли вони на ті посилки не відповідають. — Подібну пересторогу оповістило недавно й Німецьке Інформаційне Бюро. Отже треба безумовно перестати висилати листи і посилки.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

За живий центр нації

Вже на тижні перед розв'язанням голяндської престолонаслідниці Юліяни уставлено перед Амстердамом шість батарей гармат. Сальви з них мають дати знати народові, чи Голяндія дістане принца чи принцеску. Військо при тих гарматах в нових зелено-сірих одностроях і сталевих шоломах стоїть в поготівлі днями й ночами. Спеціальний кабель проведено з головної почти аж до батарей на поля, щоб без усякої проволоки могли заgrimити гармати на вістку, що є вже престолонаслідник або престолонаслідниця. Таксамо пів тузина гармат стоїть готових до стрілу на полях перед Гаагою. А в усіх інших містах Голяндії радісну вістку поширять спеціальні герольди у старинних строях, спеціальні плякати й відозви та надзвичайні видання газет.

Церемоніал оповіщення про нову дитину королівської крові приготований в цілій Голяндії до найменших подробиць — приготований від ряду місяців. Визначені навіть ті точки на рогах улиць, відки зачнуть іти герольди, що голоситимуть радісну вістку — тими самими торжественними словами і зворотами, якими від століть оповіщують такі події. Нема в тій часті церемоніялу найменшої зміни від віків. Всі паради в кожній місцевості, всі процесії, всі розпуски шкіл на ферії з того приводу — словом все приготоване й упорядковане до найменших подробиць. О, якже вчить порядку монархічна система, що полягає на пошані, культивованій віками з покоління в покоління!

Як відомо, чоловік принцески Юліяни Бернард, тяжко ранений в автомобільній катастрофі, довго лежав у шпиталі в Амстердамі. А що принцеска Юліяна хотіла сама пильнувати його в недужі, лікарі вирішили, що зачасті їзди її з замку Сесдік до шпиталу в місті можуть шкідливо відбитися на здоров'ю її в такому стані. Отже кн. Юліяна рішилася замешкати у шпиталі в Амстердамі. Всі думали вже, що там і приїде на світ будучий продовжитель чи продовжителька живого центра нації. Тимчасом молодий організм тяжко раненого князя несподівано скоро переміг недугу і кн. Юліяна могла переїхати до замку.

А тоді замок перемиївся у якусь дивну кріпость, облягану від тижнів масою фотографів, журналістів і товпачи звичайного народа. В середині замку — друга армія: лікарів і доглядачок. Правительство Голяндії наняло для журналістів два великі готелі, один для голяндських, один для заграничних та казало заїнсталювати в них 12 спеціальних телефонічних каблів, получених з цілим світом, щоб якнайскорше можна було рознести радісну вістку по всіх краях світа.

Від тижнів весь край під вражінням очікуваної події. Видно се по всім, а найбільше впадають в очі вистави в вікнах. Виставлені в них видові картки з батьком і матір'ю будучої дитини, поезії на їх честь, в яких уважно обминається предсказування пола сподіваної дитини, говориться тільки про „королівську дитину”. Прапори в трьох красках Нідерляндів і в ясно оранжевій красці роду кн. Юліяни, прапори з портретом її, простирала, вази, хустин-

Террор

З приводу діяльності терористів внутрі української суспільності.

В Галичині в Теревовлі, в Америці в Нью-Йорку і в Канаді в Вінніпегу, наступили в українським житті майже рівночасно події, викликані українськими терористами. Ті події вимагають насвітлення. Теревовельська подія скінчилася утратою життя молодого українського лікаря д-ра Олега Мохнацького. Останні події за Океаном не мали покищо кривавих наслідків, вони проявилися тільки на шпальтах газет наших терористів, але се ще питання, котра з тих подій більше шкідлива для української нації, бо заморські події мають більший засяг впливу і представляють нашу націю в дуже прикрім світлі. Річ в тім, що американські терористи прилюдно заперечують право до національної репрезентації без усякого порівняння поважнішим від них чинникам, розуміється в тій цілі, щоб те право перед нашим народом і перед світом приписати собі. Річ ясна, що все те — прояви нездорові, які українськими думками і руками обнижують вартість української нації в її власних очах та перед світом і тим дуже ослаблюють становище своєї нації та її змагання до скріплення себе.

З тих причин терор як такий вимагає докладнішого насвітлення з католицької точки погляду.

I.

Терор — слово латинське. Значить по нашому жах. В політичній значинні появилася поняття терору вперше у приложенні до влади імущих. Значить терор се поняття звязане первісно з поняттям одного способу правління. Терор здолу появляється як відповідь на терор згори (не конче правительств!).

Жерело урядового терору полягає на тім, що якась меншість хоче дівратися влади, або задержати владу в своїх руках, а не маючи до того моральної підпори в більшості, хоче ту більшість застрашити. І в тій цілі уживає страшних способів і средств.

Урядовим терором не вважається поодинокі прояви насильства урядників, бо такі прояви можуть лучатися в ряди-годи навіть в упорядкованих правових державах. Про урядовий терор, або терор „згори“ можна говорити щойно тоді, коли страшно і тяжке правління стає нарочно таким, т. зн. коли його обдуманно вводиться в систему, себто вводиться в життєву практику ось якими способами:

- 1) Повторюваними погрозами,
- 2) ріжними насильствами,
- 3) несправедливими карами,
- 4) пімстами,
- 5) тортурами і смертю,
- 6) безправним, своєвільним замиканням людей,
- 7) нищенням людського майна,
- 8) утруднюванням або унеможливленням заробітку і т. п.

Найстрашніші прояви терору „згори“ полягають на тім, що він звертається також проти зовсім невинних людей, нпр. проти закладників, яких робиться відповідальними за вчинки інших.

Терор „згори“ ще тоді не найгірший, коли він навіть з великою жорстокістю звертається проти означених осіб, які вчинками дали привід до пере-

слідування їх. Одне терор „згори“ переходить зправила в терор супроти абстракції — і тоді він стає найстрашнішим. Що це значить?

Се полягає на тім, що терористична правляча меншість підозріває в ворожості до себе якусь політичну партію, якусь суспільну класу людей або якесь віроісповідання і зачинає переслідувати людей приналежних до тої партії, класи або Церкви взагалі, без огляду на те, чи переслідувані одиниці дають привід до переслідування, чи не дають ніякого приводу. Теорія терору „згори“ вважає всіх тих людей безпосередніми ворогами правлячих і старається їх наперед підкопати й ослабити, а потім знищити. Трибунали правлячих терористів навіть не застановляються над конкретною виною чоловіка, тільки судять його вже за саму приналежність навіть від уродження до якоїсь Церкви або класи. Судять за те на тяжкі карі вязниці або й на смерть.

Найвиразніше видно такий терор в часі революції, нпр. в сучасній нам большевицькій революції. А найяснішу теорію такого судівництва дав трибуналам чрезвычайки (таємної поліції) один з головних провідників большевизму ще в 1918 році. Ось та теорія терору „згори“:

„Ви не маєте в процесі шукати за обтяжуючими точками обвинувачення, які мають устояти, що дотичний чоловік звернувся проти Союзу словом або ділом. Ваш обов'язок — запитати його, до якої класи він належить, якого він походження, яку він має освіту і яке звання він виконує. Отсі справи мають рішати долю обвинуваченого. На тім полягає сенс і суть червоного терору.“¹⁾

Отже се виразна „наука“ про те, як винищувати невинних людей!

Та большевики тільки найвиразніше висказали те, що всякі інші терористи відсноконвіку робили і роблять.

¹⁾ Гл. J. Steinberg. „Gewalt und Terror in der Revolution“, 1931. Цитовано за Ф. Келлером.

В ЕДМОНТОНІ, СТОЛИЦІ АЛБЕРТИ

З Едмонтону пишуть нам: І Алберта не осталася позаду інших провінцій у прийнятті Гетьманича, українського Престононаслідника. І Алберту захопив ентузіазм. Ми вже знали, що большевики пробували протестувати проти відвідин Гетьманича і в Вінніпегу і в Саскатуні. Та хоч була година 6.50 рано, вийшло нас шість сотень на залізничний двір в Едмонтоні тай були ми певні, що тут большевикам відійде охота до протестів. Так подали й обидві англійські часописи про наших людей, що вийшли на привітання свого Гетьманича. Вітали всі політичні напрямки й усі релігійні обряди. Були й інтернаціоналісти в значнім числі. Дня 18. XII. в салі Народного Дому в Едмонтоні відбувся бенкет. Народу зібралася тільки, що навіть галерія була заповнена столами. На тім бенкеті було багато запрошених визначних чужинців. Господарем бенкету був б. посол п. Лучкович. До столів доносили дівчата в чудових національних строях, по традиційному звичаю, який завівся був на гетьманським дворі: за кожним гостем ставала одна дівчина з підносом і на даний знак всі нараз ставили перед гостей тарілки з їдою. В неділю 19. XII. в салі переповненій до неможливості відбувся концерт у честь Вельможного Гостя. Було не менше 800 людей, а багато вернулося, бо не стало для них місця. І на прийнятті й на концерті були люди навіть з далеких сторін. Ціла Алберта заворушилася. Зо всіх сторін напливають листи з просьбою до В. П. Гетьманича, щоб загостив до них. Найбільш поширена тема розмови в Алберті тепер — про нашого Гетьманича. І то не тільки поміж Українцями, але й поміж чужинцями зацікав-

лення велике — „еврибаді токінг ебавт“, сказав один з них, згадуючи Пана Гетьманича, авторів цих рядків.

Порядок бенкету аж до подробиць: де хто сидить при головнім столі, хто промовляє й коли починає говорити та що говорить В. П. Гетьманич, подавали по радію дві стації: едмонтонська й калгарська. Се найлучше свідчить, як Канадійці цікавилися українським Престононаслідником і приминанням його.

Большевики спаралізовані таким стихійним виявом ентузіазму, зовсім скапітулювали: ні летючок проти Гетьманича не випустили, ні віча не пробували робити. Навчили їх Вінніпег і Саскатун, що їх протести тільки доливають оливи до вогню. Отже тут, в Едмонтоні, вони просто боялися, щоб їх фізично не розгромили Українці. Тріумф української традиційної державницької ідеї на цілій лінії, великий наш тріумф і велика пропаганда для української державної справи.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Едмонтон, столиця великої канадійської провінції Алберти, над могутньою рікою Саскачеван. Едмонтон має коло 80.000 мешканців, там є катол. архієпископ і англійський єпископ, університет від 1906 року, кональні вугля, фабрики брікетів, великі різні худоби, осередок торгівлі хлібом, деревом і шкірами, вузлову залізничну станцію. Провінція Алберта має 661.161 кв. км. простору (для порівняння: Польща 388.330), з того 50% надається під управу ріллі, але управляють коло 8%, бо населення Алберти всего коло 650.000 душ. Великі маси худоби, яка всю зиму перебуває під голім небом, бо розмірно теплий вітер „Шіпук“, що віє від Спокійного Океану, уможливає таку зимівлю. Благородна раса коней в Алберті загальною знана і цієна. Та гарна країна має великі прерії та чатинні ліси, повні прекрасних озер. Українці становлять там коло 7% населення. Коли „біла смерть“ між них не загостить, можуть стати великою силою, бо євобідної землі там іще доволі.

Представники демократії у президента

На днях провідники т. зв. демократичного клубу віцемарш. Квасьневский, сен. Міхалович, сен. Флешарова і б. амбасадор Філіпович були на послушанні у президента РП. проф. Мосьціцкого. Авдієнція тревала дві і пів години, від 12 до 14.30. Делегати заявили, що де-

мократичний клуб і елементи, що групуються кругом него, стоять на ґрунті конституції і в рамках конституції домагаються реформи виборчої ординації до сойму і сенату. У Варшаві підкреслюють, що демократичний клуб збирає антитотальні й ліві елементи за урядом.

Англія буде 100 воєнних кораблів

Морський редактор лондонського „Сондей Таймс-у“ застановляючись над умовами виконання англійської програми дозброєння стверджує, що число кружляків, побудованих сего року — найвище від часу світової війни. І так віддано до ужитку 6 кружляків класи „Савтгемптон“ і один класи „Ертуза“, 9 контрторпедовців, 3 підводні судна, 3 схоплювачі мін і 3 торпедоносні судна. „Савтгемптони“ се наймодерніші воєнні кораблі 9.000 тон містоти, озброєні в 12 шістьцалевих гармат і в цілу систему незвичайно могутньої протилетунської оборони: кожний „Савтгемптон“ має 8

чотирицалевих швидких гармат і кільканацять батарей канон-револьверів з подвійними дулами, далі подвійні й потрійні скоростріли. „Скорі виконання сих боевих одиниць в ніч не опізнило здійснювання решти воєнної програми, бо більше ніж 100 морських одиниць будуватимуться тепер у ріжних морських доках Великої Британії. 1938 рік має бути роком рекордовим під оглядом будови контрторпедовців і підводних суден“. В іншому місці згаданого часопису військовий редактор передбачує на 1938 рік поважне прискіщення темпа моторизації сухопутних військ.

ки до носа — всю з портретами княжого пари... Воно таке зворушливе, всі ті ознаки народньої любови, що навіть чужинці з поважанням і любовю дивляться на нарід, повний такої любови до свого першого Роду. З великим напруженням очікує ввесь голяндський нарід народин королівської дитини — все одно якого пола: ввесь нарід з любовю прийме Божу волю і Божий дар.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Довкруги листа Апостольського Нунція

Як відомо, націоналістична і ліберальна преса всякі закиди підносила проти розпорядку Станіславського Ординаріату в справі участі священників у світських установах і товариствах. Між тими, що протестували, були і такі хитруни, яким не випадало закидати з того приводу Владиславу Ювлятові, що Він не розуміє Католицької Акції, отже вони зачинили свої закиди від признання, що Владислав розуміє Католицьку Акцію, а кінчили менше і більше виразними натяками, що „властиво“ такі „не розуміє“ Католицької Акції і що — мовляв — доказав се якраз згаданим розпорядком... Аж тут несподівано з'являється лист Апостольського Нунція з великою похвалою для Преосв. Григорія якраз за той розпорядок... Ну, тепер вже ніяким чином не випадало навіть натякати, що й Апостольський Нунцій не розуміє Католицької Акції. Отже що вони роблять? „Ціло“ згадавши про лист Апост. Нунція в 10 ч. на ст. 6, пише, що той розпорядок таки „шкідливий для українського народу і відібеться погубно також на нашої Церкві“. Чому саме, вже не аргументує, тільки так голосливо твердить. А „Українські Вісті“ в ч. 11, на ст. 2, як і лицьке органі пр о-

воду нації, вдалися в нову „аргументацію“. Вони помагає на тім, що сей орган інформації про лист Апостольського Нунція приніс під іронічним заголовком: Дочекався похвали. Цитуючи слова „і мудрим і найвідповіднішим“, по останнім слові дав з обуренням оканчик у скобках, а вкінці додав від себе таку увагу:

„Найприкріше те, що еп. Хоминши похвалу людини, яка зовсім не знає ні українських відносин, ні умовин, в яких живе українська вітка на ЗУЗ, передрукував з видною сатисфакцією й радіє нею.“

Панове з проводу 40 мільйонної нації! Здається не багато часу мине, як ви самі своїми очима побачите, а може й виразно признаєте, що наслідки доведених ріжних українських політиків, які знають українські відносини, ведуть український народ очевидно до пропасти. А вже нині кожний світлий чоловік навіть не Українець може сказати, котрі справи поладжені розумно, а котрі ні. Та наші націоналісти вже від десятирок літ — в засадничій незгоді з розумним думанням...

З приватного життя диктаторів

Мікадо.

Зачнім від японського цісаря Гірогіта. Він не вживає алкоголю, не курить, навіть не п'є чаю. Їсть на європейський спосіб переважно японські страви. Його день праці починається в 6 годині рано.

Муссоліні.

Беніто Муссоліні теж „ранній пташок“. Чарка чорної кави і кусник хліба се його перше снідання, по яким уже в год 6.30 рано їздить верхи. Обід „д'ял дуче“ складається переважно з салатів овочів, дуже рідко з м'яса або риби. Між обідом і пізною вечерею їсть „д'ял дуче“ тільки виноград. В Італії є завжди виноград: вліті дозріває він на Сицилії, осінню в околицях Риму, весною доставляють його Лібія. Муссоліні не п'є і не курить. На бенкетах не тільки одну чарку вина.

Гітлер.

Адольф Гітлер се як кажуть „аматор“ молока і каш. М'яса зовсім не їсть. Воліє вже солодкий ризик з циннамоном або платочки барабош, смажені на олію. Колиб його хто спитав, чи йому не надокучав уже такий однорідний харч, він напевне відповісти: „Але ж я урзіноманітною

його: іноді їм йиця з салатою, часом салату з яйцями“. Підчас своїх подорожей Гітлер зовсім нічого не їсть. Вистарчає йому пляшка мінеральної води або сендвіч. Його куховар, б. власник ресторану в Берліні, має дуже багачко вільного часу і — грає на ручній гармонії, що Гітлер дуже любить.

Сталін.

Сталін їсть по кавказьки товсту баранину і не дуже багато передовсім кавказького вина. Любить дуже солодкі лакомини з оріхами і конфітурами. Сталін живе в постійному страху за своє життя і тому кожда його страва мусить бути передне випробована.

Кемаль.

Такий самий уряд до пробування страв їстунує також на дворі диктатора Туреччини Мустафи Кемалі Ататурка. Се дуже добре платна посада, около 7.500 зл. місячно, але децю ризиковна. Тим більше, що випробовувати треба багато, бо диктатор Туреччини їсть багато і часто. Не теж багато всупереч коранові. Кемаль Ататурк цим не переймається і нераз не в товаристві до пізньої ночі. („Н. Ч.“).

Міністер Бек і канцлер Гітлер

„Дейли Телеграф“

звідомляє, що в берлінських розмовах між Бека порушено: справу реформи Союзу Народів, справу Гданська і Ромуїї. Часопис заповідає приїзд до Польщі німецької військової місії з ген. Лібманом на чолі.

„Дейли Геральд“

іпевняє, що мін. Бек буде старатися здо-

бути від німецького правительства інформації про услива реформи договору про Союз Народів, які дозволилиб Німеччині вернутися до С. Н. Підчас побуту в Женеві мін. Бек, на думку „Дейли Геральду“, зможе поінформувати міністрів англійського і французького про становище німецького правительства.

Довкруги міністра Бека

„Роботнік“ в ч. 16 пише: Два проурядові органи „Газета Польська“ і „Польська Збройна“ дуже собі хвалять промови мін. Бека в сеймі. Статті їх мають характер „задачі на дану тему“ і тому не цікаві. Але АБЦ, що також захоплювалася промовами мін. Бека, приносить алармую-

чі вісті в справі польських господарських інтересів у Гданську. АБЦ стверджує, що там пороблено всякі заходи, щоб ряд товарів з Польщі заступити власною продукцією, що купцям, які хочуть спроваджувати товари з Польщі, не дають деїз, тероризують їх за те і т. п.

Грізний бакциль

Під таким заголовком ІКЦ в ч. 15 пише: Як Польща довга і широка говорить тепер всюди про сензаційні процеси на тлі надужиття, яких допускалися висші урядники. Від 2 місяців переживаємо серію старостинських процесів. Від Гднії через Ярослав аж до Станіславава судові салі заняті справами адм. урядовців, а в Варшаві, отже в столиці держави, процеси за надужиття стали вже чимось... звичаєвим... З тих салі бе на цілу

Польщу така задуха, перебіг розправ показує таке багно, що застановляємося, чи та задуха не компензує „з наддатком“ свіжого воздуха, яким хочуть відсвіжити атмосферу... З соромом і перестрахом читаємо нпр., що всі обвинувачені старости толкують свої надужиття конечністю — репрезентативно приймати як гостей своїх шефів і навіть їх родини, фетувати прогульки, фінансувати побут послів і сенаторів на терені староства.

„Податок“ на Озон

„Курієр Познанський“ доносить з Варшави: Вправді ОЗОН має підпертя можних, та ввів нові методи: ось ряд осіб, які не згодили своєї приналежності до ОЗОНУ, одержує що першого чек з організації з проханням — дати вкладку. Представте собі директора фабрики або якогось під-

приємства у воевідським місті, або високого державного урядника, який відмовить вкладки... За 10 чи 20, а хочби 50 злотих паразитися так здецидовано?... Тут сенс тих приступлень загальних організацій...

Ні мир, ні війна

„Курер Поранни“ в ч. 14 приніс велику статтю пера відомого „приятеля“ Українців Кл. Гр. п. з. „По зїзді УНДА у Львові. Уваги про українську політику“. В ній пише: Зїзд УНДА ані не апробував, ані не відкинув „нормалізаційної так-

тики“. Во істину, нема нічого гіршого в політиці, ніж брак означеного відношення до даних проблем... (Ну, а чому від 20 літ нема в Польщі означеного відношення до української й білоруської справи?).

Замітна книжка

Karl Haushofer: „Geopolitik des Pacifischen Oceans.“

Так називається найновіша праця на тему, яка звертає загальну увагу. Автор доказує, що Спокійний Океан се тепер „поле сили найвисшого напняття“, яке загрожує людству дуже великими небезпеками. Можливості війни стають все більші чим довше летиться кров на Далекому Сході. Большевики вже дуже сильно укріпили Владивосток під кожним оглядом, особливо заливи Гроссевич і Кастріс. Їх бомбовози можуть досягнути головні міста Японії: Токіо, Кобе, Осаку. А що японські міста переважно деревляні, то запальні бомби можуть їх знищити. Совітська пристань Кастріс має бути получена каналом з Амуром, а пристань Гроссевич залізницею з північною відногою великого сибірського шляху. В Комсомольську над Амуром вже збудували велику пристань для літаків. Петропавловськ на Камчатці буде пристанню не лише для флоту Спокійного Океану але і для тої, що стаціонована на Балтійським Морі, бо канал з того моря до Білого Моря скоротив шлях з Ленінграду до Архангельська о 4.000 км. Відти вже в 1936 р. перейшло навіть 14 торговельних кораблів здовж Сибірі до проливу Берінга, отже тим легше плистимуть туди совітські підводні судна. Отже небувала боротьба за найбільший з океанів назриває зі всіх сторін — нестримно.

Якби Нанкін не був здобутий...

Армія від непамятних часів монархічної Японії вихована в розумінні чести, дивним для Європейців. Притім показується, що навіть потомки найстарших шляхотських родів Японії мають дуже сильні нерви і велику точність. А є там такі старинні роди, що пергаменті навіть найстаршої європейської шляхти се марніці в порівнанні зі старістю японської шляхти. З того ясно, що при відповідній скромності життя рід не дегенерується, а навпаки, стає все твердший і витриваліший. Ризико життя для культурного Японця се ніщо. Навіть коли виконання пляну не наступить на означений час, військово-обрядова честь наказує японському офіцерові скінчити життя „самогубством“ („гаракірі“). Тільки члени пануючого дому виняті з того звичаю, бо Династія має бути „вічним осередком“ японської нації. Преса приносить отсей опис з останніх боїв під Нанкіном: генерал Матсуї, начальний вожд японських військ, що мали здобути столицю Китаю Нанкін, визначив докладно день і годину, коли Нанкін має бути здобутий. Здовж фронту військ, що обступили Нанкін, видано відповідні накази. Всі підкомандні були на становищах: сього в японським війську ніде і ніколи не треба справджувати. Тоді генерал замкнувся в відокремленій віллі, кілька км. від Нанкіну, поставив коло себе меч і казав собі на означену годину приготувати філіжанку чаю. Якби Нанкін не був здобутий точно на час, який він визначив, бувби розпорів собі живіт. Коли наспів рапорт, що Нанкін здобутий, генерал відсунув меч і сказав: „Принесіть мені чай!“ Ясно, що з таким військом не легко буде Європейцям боротися за владу над Азією і Спокійним Океаном.

Праця і вплив священика

Що пише „Нива“, а як насправду діється? (Гл. „Нова Зоря“ ч. 1099).

„Нива“ за грудень 1937 пише:

„Ми нація бездержавна, в нас провідників з ясно виробленим світоглядом, опертим вповні на християнській вірі і моралі, мало, тому й у нас на терені всіх наших національних установ панував донедавна ліберальний, раціоналістичний дух. Що нині воно краще, це заслуга Церкви і та обставина, що нинішня інтелігенція в цілому світі звернена лицем до Бога, до вічних правд, до Христових ідеалів. І чи сміємо ми, священики, подішати ший цю провідну веревку народу, яка шукає Бога і тужить за вічними правдами, саму, без проводу, без дороговказів, за якими вона у своїй національній праці, може й невідомо ще, шукає? — Вся наша незалежна інтелігенція стала по змозі своїх сил до національної праці. Одно тільки духовенство, яке повинно йти і тут у перших рядах та надавати тон праці, мало б від неї відтягнутися, мовляв: наше діло в церкві, а не у світських установах, ми маємо на оці цілі вищі, величніші. — Чиж недавно ще не обурювалися ми, коли радикальні провідники деяких національних установ з легковаженням відносилися до нас та протипилися нашій участі в національній праці, кажучи, що ми, священики, повинні лиш „кадила пильнувати“, — бо наша приналежність на тім відтинку праці вказала їм руки та не давала їм змоги здійснювати свої протирічливі плани. — А нині мали б ми добровільно відтягнутися від тієї праці на радість ворогам Церкви?“ (с. 413—414, розбивка моя, Т. К.).

Сей виїмок з „Ниви“ добре характеризує спосіб думання Редакції й її пояснювання єпископського розпорядку. Приглянувшись йому ближче, першусього треба спростувати невірне й навіть тенденційне пояснення розпорядку — що згідно з ним світська інтелігенція мала б остати „сама, без проводу, без дороговказів, за якими вона шукає“... В попередній статті подано частину розпорядку, де виразно сказано, що священик може й повинен відповідно впливати на корисний розвій праці світських товариств. Священик, сказано там, має дуже багато способів впливати — коби лиш є хотів! І тут саме найважливіша точка, про яку „Нива“ чомусь забуває. Вона вказує, в докір Преосв. Григорієві, на примір польського духовенства, на його „ширу, безкорисну національну працю для народу на національній відтинку“; виходить, що й наше духовенство було б таке, якби не... розпорядок Преосв. Григорія! На се відповідь: По-перше польське духовенство не тому інтензивніше працює, що воно з вибору належить до світських товариств, а просто тому, що вважає працю за свій святий обов'язок перед Богом; по-друге — вже сама безженність польського духовенства вчить його жертви для Бога й братів. Не буде ніколи так працювати духовенство, що

не матиме відповідного виховання, і то в суспільності й родині, а не щойно в семінарії! Горе наше в тім, що суспільність і родини майже не дбають про виховання своїх синів іменно на священиків. На теологію посилається звичайно не найкращих, а тих життєвих нещасливців, що їх нігде не приймають! Щоб се не виглядало на байку, наведу факти. Один кандидат на гр.-катол. священика і вже студент теології довідавшись, що мусітиме висвятитися в безженнім стані, вніс подання до варшавського православного (!) митрополита, щоб його приймив на православну теологію — але безуспішно. Тоді він просить одного католицького журналіста, скриваючи перед ним правду, щоби просив за нього в Ординарії — але й се на щастя не вдалося. Такий один кандидат. А кілько таких випадків, що нпр. не прийняли абсолювента на університет і він проситься на теологію, трактуючи її як школу для посади — і в сім патронують родичі! Не диво отже, що потому виходить зпоміж тих кандидатів або такий священик, що в салоні на столі тримає заборонені Церквою книжки в гарній оправі (автентичне!), або такий катехит, що виховує ряди запеклих ворогів катол. Церкви („мені так говорив отець...“, каже такий ученик — також автентичне!). Треба отже, щоб католицька суспільність і католицькі родини виховували таких кандидатів, що почувалися б до обов'язку працювати для Бога й нації — а тоді вони справді знайдуть способи, як працювати для добра світських установ! При тім, очевидно, духовенство й особливо католицька преса, як от „Нива“, повинні вказувати дійсні причини такого сумного стану, а не звалювати вину на — Єпископа й оправдувати суспільність за її занедбання, називаючи ще її „зверненою до

Бога“, а духовенство послухне Єпископові — хіба треба вважати за „відвернене від Бога“!

До таких вислідів доводить щонайменше нерозважна стаття в „Ниві“. В сім уже є й відповідь на те, що мовби-то згідно з розпорядком Преосв. Єпископа духовенство мало обмежитися лише до „пильнування кадила“, як се означували старої дати ліберали; що духовенство має обмежитися лише до самої церкви й не мішати до світських установ. При сім „Нива“ забуває те, що довго й довго оглядалося працю і вплив священиків у світських установах і врешті стверджено, що священики не лише що майже нічого не могли змінити нпр. у системі народнього виховання в „Просвіті“, де видавалися й видаються книжечки дуже далекі від духа Церкви,¹⁾ але ще й самі затрачували свій церковний дух та переймалися світським духом. Священики входили нпр. до часописних спілок, чи й писали в часописах, але так, що з того виходила шкода, підірвання авторитету Єпископів, ба навіть св. Апост. Столиці! Сі випадки й події ще свіжі в нашій пам'яті й не треба на них показувати пальцями. Отже врешті цілком логічно, на основі обсервації, дійшлося до заключення, що співпраця священиків у лаяцистичних, ліберальних установах не збільшувала там впливів Церкви!

Та „Нива“ твердить, що тепер якраз завдяки праці духовенства справа представляється краще. Очевидно, з зовнішнього боку — без сумніву. Але чи сей вплив сягнув глибше? Чи справді ті люди й установи, що назверх маніфестуються як християнські, чи вони стають, нехай і помалу, в н у т р і ш н о християнами? Ось кілька примірів у відповідь на се. Українське католицьке Видавництво „Добра Книжка“ впало, не піддержане не то що світськими людьми, але навіть духовенством; зате існує багато ліберальних видавництв і вони доробляються маєтків. Католицької української випозичальні книжок нема ні у Львові, де „Нива“ виходить 32 роки, ні по інших наших містах, але ліберальні з усіма забороненими книжками є — і з них позичають і родини священиків. Старого ліберального грішника „Діло“ залюбки піддержують і читають священики, а католицького щоденника й досі нема. До нечисленних у нас католицьких шкіл існують упередження навіть серед духовенства. Ба, що більше: з родин священиків як мало на теології, як мало в монастирах, — зате як багато радикалів! Про такий стан пише Апостол:

„Коли хто не вміє правити своїм домом, як буде міг дбати про Церкву Божу?“ (1 Тим. III 5).

¹⁾ Про се нераз писалося в „Новій Зорі“.

ОСИП НАЗАРУК

15)

Вражіння з Волині

Та не мав я від кого довідатися про цікаву для мене таємницю віденського бурмістра Люегера. Наші люди, хоч не раз десятками літ сиділи у Відні, зправила не ходили на ніякі збори ні Жидів, ні антисемітів, ні соціалістів. І звичайно навіть не читали віденських газет, тільки ждали на „Діло“ зі Львова і що правда читали його солідно від початку до останньої новинки, навіть анонсів не минали... Навпаки, насамперед читали анонс „Народньої Гостинниці“ у Львові, щоб довідатися, хто приїхав до Львова (в тих часах було се рівнозначне). Шкода, що й тепер „Народня Гостинниця“ не оповіщує своїх гостей. Наші люди знали про Відень тільки те, що було в „Ділі“. А що в „Ділі“ не писали, чому Жиди голосують постійно на Люегера, отже ніхто з наших про те не знав. А може й був який пан в Найвишнім Трибуналі чи при міністерстві, та я бідний студент з такими панами ніякої стичности не мав, а з моїх знайомих ніхто тої загадки розв'язати мені не міг. Соціалістичні газети я читав, але там була на

Люегера тільки менше або більше делікатна лайка і штовхання, в часі виборчій таки порядна лайка.

Так діждався я аж — приїзду до Відня мого покійного вже приятеля, жидівського соціаліста дра Анзельма Мозлера з Бучаччини. Походивши разом з ним по Відні, питаю його, чому на Люегера, провідника антисемітів, постійно голосує Леопольдштадт, найбільше жидівська дільниця Відня... А Мозлер мав у Відні широкі знайомиства. Він знав особисто всіх провідників соціал-демократії і теоретиків її і редакторів. Знав старого Віктора Адлера, знаменитого хоч гикавого промовця, знав старого Пернерсторфера, величезного ростом Німця з великанською бородою. Знав Австерліца, довголітнього редактора „Арбайтерцайтунг“, до якої і я з ним заходив, знав пізнішого с-д. бурмістра Відня Зайца і Бавера і сина Віктора Адлера, словом знав усіх.

Отже він каже мені: Се дійсно цікаве, я трохи знаю ту справу, але для певности ще піду докладніше довідатися і завтра вам скажу.

Ви певно цікаві, що др Мозлер мені оповів? Та пождіть, бо й я був цікавий, але мусів ждати.

Ооо, чуєте, як гудуть українські оплески польському воєводі Юзефському? Се також цікаве, а вияснення одної загадки може кинути якесь світло і на другу.

Отже то було вечером і дощ падав і золоті світла ліхтарень відбивалися в чорнім асфальті вулиці, на яку я дивився через вікно Центральної каварні, де були сотки газет і журналів з цілої Європи і де ми, тодішні студенти, залюбки ходили читати. Там ждав я на дра Мозлера. А був се чоловік точний. Прийшов на час і каже:

— „З Люегером мається річ так. Се правда, що він провідник антисемітів і се правда, що Жиди голосують на нього масово в найбільше жидівській дільниці Відня. А причина того ось яка. Його антисемітизм Жидам не шкодить. Тут їх ніхто не бе і ніхто над ними не знушається, свободу мають повну, торговля йде їм незле. А як котрого з них хочуть скривдити, чи при вимірі зрештою невеликого податку чи при відмові якої концесії, чи при якій будові, то Жид як в дим йде до самого Люегера. А Люегер, чоловік визначний і розумний, не відволікає з полагоджуванням справ, але полагоджує їх таки зараз, звичайно при

Ось який сумний стан на відтинку внутрішнього прийняття християнства! Не допоможе тут ще одна стаття в „Ниві“, вимірена проти католицького Єпископа, як не допомогли й дотеперішні. Треба не підважувати авторитет Єпископа, але скріплювати його! Не піддержувати всяких лібералів, але творити позитивні католицькі цінності. Тоді на правду духовенство буде мати і вплив і повагу в нашій суспільності; „коєдукація“ католицького духовенства з лібералами кінчиться сумно, як кожда коєдукація.

Врешті ще один момент у статті Редакції „Ниви“, а саме той, де сказано, що національний обов'язок кличе духовенство до участі в світських установах. Поминаю в сім випадку побічне заklючення читача з сього уступу („ага, „Нива“ за національними обов'язками, Єпископ — проти“) а зверну увагу на момент, що повинен бути зрозумілий для духовенства — після пильної розваги. Йде про справу засадничої ваги, а саме: Чи все, рішуче все мусить бути зроблено руками, словами, впливами, — чи не лишити місця жертві й молитві? Пригадується мені з історії, що кард. Гозі й висловився був про о. Поссевіна, що він „усе хотів зробити сам, а не лишив місця Богові“. Заслуги Поссевіна безсумнівні, таксамо Гозія (тепер якраз іде беатифікаційний процес Гозія). Здається, що й тут треба більше подбати про внутрішнє освячення, про жертву з себе перед Богом священика — бо багато може молитва праведного (Як. V 16). Особливо застановляє примір Авраама, що молив Господа не погубити Содоми й Гомори — й Господь для праведних обіцяв пощадити їх; але не було й десятих праведних (Бит. XVIII 22—33). Для праведних обіцяє Бог скоротити й жадливі дні перед кінцем (Мат. XXIV 22). І тепер — чи не краща се праця для нації принести з себе цілопальну жертву, відкрестити родини, родичів, близьких і навіть цілої істоти своєї для Христа, так як Він сього вимагає від покликаних і вибраних своїх, ніж співпрацювати в величезній мірі з людьми, що від них як горох від стіни відбиваються слова спасення? Чи не краще лучити свою волю з Божою, щоб, як каже св. Альфонс Лігорі, наша воля й Його сталася одною, щоб і те добре, чого ми бажаємо, було Його волею? Чи не краще молитися за Церкву й націю, за Єпископів, щоб їм дав Бог у мирі й довголітності управляти Церквою й голосити слова Божої правди, як про це молимося в св. Літургії, ніж писати проти них?

Для сього треба віри, великої, сильнішої як світ, як мури злоби, як привязання до світа й його справ. Та віра як зерно гірчичне видає з себе величезні

плоди. Колись Липинський, хоч і не священик, писав ось які слова:

„В обличчі всього того, що було і що єсть на Україні, милість тільки Божа може нас урятувати. Тому до Бога першзавсе нехай звернеться наше серце, душа наша“ („Хам і Яфет“ с. 28).

Так писав світський до світських. Чи справді довго треба пригадувати й декому з духовних про се, що —

„вірою послухав той, що зовється Авраамом, щоб вийти на місце, котре мав дістати в наслідство, і вийшов не знаючи, куди йде. Вірою мешкав в землі обіцяній, яко чужий, живучи в наметах з Ісааком і Якобом... Не стане мені часу оповідати про Гелеона, Варака, Самсона, Єфтея, Давида, Самуїла і пророків, котрі вірою поконували царства, чинили справедливість, досягали обітниць, загороджували пащі львам, гасили силу огня, уникали вістря меча, ставали сильними з немечних, бунали хоробрими на війні, розбивали полки чужинців“ (Жид. XI 8, 9; 32—34).

Коли на правду матимемо повне віри й жертви духовенство, то воно вмітиме працювати, матиме силу й ласку в Бога, щоб „скоротити дні“ горя, що в нім не лише часом слабші захитуються в вірі, але й починають кусатися між собою.

Теофіл Коструба.

Хто отворив лист о. Любельського?

Польський посол кс. др Юзеф Любельський зголосив у соймі цікаву інтерпеляцію до прем'єра і міністра почт. Зміст: Дня 22. XII. кинув я до поштової скринки в соймі лист, адресований до б. марш. сойму М. Ратая. На другий день він одержав коверту того листа, але в ній був лист, писаний рукою п. Е. Хмелевського з Кривухи на Волині, якого не знаю ні я, ні п. Ратай. Дня 24. XII. варш. адвокат Ольпінський прислав п. Ратаєві лист о. Л-го, який одержав від п. Е. Хм. з Волині. З того ясно, що оба ті листи хтось отворив на почті і помішав їх, вложивши в інші коверти. Тому що в Польщі листова тайна забезпечена арт. 68 конституції з 1935 р., § 9 поштової ординації й арт. 161 карної процедури, прошу вяснити, чи в Польщі обов'язує ще поштова тайна?...

Про зміну політичного вождя

З приводу уступлення пак. Коца з проводу в ОЗОНІ пише виленьське „Слово“: В своїм заложенні ОЗОН був аспірантом до тоталізму. Мав всіх об'єднати, кvasно говорив про сам-собі-панів, говорив про „рівний крок“ і т. п. Тому зміна вождів мусить для нього бути чимсь фатальним. Чи можна уявити собі гітлеризм або муссолінізм, який щороку змінював Гітлера або Муссоліні? Напрям кожної партії надають визначні люди. І так над Польщею тяжили імена: Пілсудського, Дмовського, Вітоса. Політичний табор то не військовий табор...

тим, що прийшов. Коли справа залежить від магістратського уряду, то кличе до себе дотичного урядника, каже принести акти справи, вислухає урядника і ще раз вислухає жалобника тай на місці рішає. Коли жалобник хоче чогось, що не може статися, то вясняє йому, що се неможливе. Коли справа не залежить від магістрату, але від іншого уряду, то Люегер часто особисто йде туди з Жидом і на правду займається справою кожного покривдженого без огляду на те, чи се чоловік заможний, чи бідний халатник. Тому, коли прийдуть вибори, Жиди як мур стоять за Люегером. Ось таємниця поведіння того чоловіка між Жидами, розуміється, крім його ума і великої освіти, що Жиди все шанують і люблять.

Все те шибнуло мені через думку, коли я слухав бурливих оваційних оплесків, якими зізд ВУО приймав волинського воеводу Юзефського. Комбінуючи ті спомины зі своїх молодечих літ з тим, що я тепер бачив і чув, зачав я припускати, що воевода Юзефський се тип діяча подібного чимсь до Люегера, хоч розуміється мусять бути між ними і великі різниці. Та з другої сторони мені в голові не містилося, щоб неправдиві

були всі вісти й слухи, про те, що діється на Волині під владою Юзефського. В усякому разі правдиве мусить бути те, що прилюдно говорив про ті відносини навіть такий визначний польський діяч як князь Радивил. Правдиве прецінь мусить бути й те, що на Волині замкнено останню філію нашого Сільського Господаря, отже товариства неполітичного. Замкнено й цілий ряд інших наших товариств. Се прецінь не могло статися без відома й волі воеводи Юзефського. А його тут оплескували не як приватного чоловіка, але як рішачого адміністратора Волинської Землі і нема сумніву, що оплескуючі мусіли знати про розв'язання останніх наших господарських організацій, організаційно зв'язаних з Галичиною, тай мусіли знати про те, що знав і в соймі говорив князь Радивил, тільки ще докладніше.

Поет представляє таку ситуацію словами:

„В мозок вгруз цвях дум...
Корчився мукою стиснутий рот:
Чи итримаєм наступ хемічних рот?...
Заклянуло серце і серце — як лід“...

Як розв'язати собі противоріччя, які тут виринають?

Тут всьо противоріччя, почавши від

3 нової промови Св. Отця

Папа Пій XI прийняв єпископів відзначених Муссолінієм і сказав до них м. ін.: Не хочу уділяти ніяких порад у світських справах тим людям, що відповідалі за такі справи, але зверну увагу італійським рільним робітникам, що йдуть на роботу до Німеччини, щоб їх перестерегти перед небезпеками, які там є. Упоминаю їх, щоб жили там примірно і тим немов репрезентували католицизм.

Щось як Парилевічева

В Варшаві відбудеться незабаром процес в роді процесу відомої Ванди Парилевічевої. Обжалований 36-літній землевласник Ян Процнер вимантив 16 тисяч зл. від нотаря Станіслава Млинарського. А саме Процнер познайомився в Кракові з жінкою Млинарського, що прибула до Кракова з м. Тичини. Вона заявила, що бажає перенестися до більшого міста. Тоді Процнер заявив, що має зв'язки в Варшаві, знає багато достойників і може причинитися до перенесення реєнта М. до Варшави. Одначе додав, що се получене зі значними видатками. Реєнтова повідомила про всьо свого мужа, який зараз вїхав до Кракова і там умовився з Процнером, що він поїде до Варшави. Процнер дістав 16.000 зл. на видатки. З Процнером поїхав до Варшави його знайомий Губерт. До Процнера телефонували якісь особи, що титулували себе директорами департаментів і начальниками відділів. Коли з мнихих протекційних інтервенцій ніщо не виходило, справа видалася підозрілою пані Млинарській. Вона прибула до Варшави і зажадала звороту грошей. Та Процнер гроші вже розпустив і тому буде відповідати перед судом.

Найбільший міст в Європі

Недавно у присутности данського короля відкрито найдовший міст в Європі, що лучить острови Зеландія і Фальстер. Данський парламент ухвалив в 1932 р. спеціальний закон, що передбачував будову того мосту коштом 28 мільйонів корон. Довжина мосту виносить 3.200 м. До мосту веде гать 400-метрової довжини. Міст спертий на 52 бетонових філярах. На будову мосту зужито 20.000 тон сталі і понад 100.000 куб. метрів бетону. Завдяки полученню острова Зеландія з островом Фальстер подорож з Берліна, згідно Гамбурга до Копенгаги триватиме 45 хвилин коротше. Також скорочена й улєкшена самоходова комунікація між скандинавськими краями і континентом.

психіки п. Юзефського, який уродився і виріс на Україні, бачив стихійний підйом українського народу, сам був членом українського київського правительства, — а ставши адміністратором Волині, годиться на розв'язання або й сам розв'язує останню філію нашого Сільського Господаря!...

Для оцінки ситуації очевидно важне добре зрозуміння оплесків української маси, якими вона вітає воеводу Юзефського...

Що се? Прояв східної політики? Алеж Волиняки рішучо західний тип...

І пригадався мені знову сильний вірш поета п. з. „Проти газ“:

„Сотні очей як сотні ран,
Сотні сердець як один барабан...
Харкнув газом на зустріч баллон,
Затремтів, спинився баталіон...
Стіх і стух стук сердець —
Став неминучий кінець...
В очах — пітьма і холод мряк.
Як капля крові горить зоря.
Пливе отруйний чад завіс...
Сивим, гливким молоком
Над п'ятим звис полком.
Кілька кроків не змогли добігти
Синім обличчям на ріллі лягли
І в ріллі впилися нігті...“

(Далі буде).

Резолюції УНДА

П'ятий з'їзд УНДА, що відбувся у Львові 4 і 5 січня 1938 р., ухвалив довгі резолюції. В них стверджує м. ін., що нормалізаційна політика УНДА і УПР не знайшла належного розуміння з другої сторони. Як передумову нормалізації Ундо висунуло отсі головні домагання: 1) територіальної автономії для українських земель під Польщею, 2) зміни закону про територіальну самоуправу, 3) зміни виборчої ординації, 4) припинення колонізації українських земель осадниками з заходу, 5) заснування українського університету у Львові та домагання за спокоєння низки актуальних життєвих справ українського населення. (Головне домагання автономії се те, яке наша організація від 10 літ ставить і яке УНДО довго поборювало. — Ред. „Н. Зорі“). Польська сторона не виконала передумови нормалізаційної політики мимо того, що з української сторони створено низку далекосяглих політичних актів, які стверджували добру волю українського контрагента довести до нормалізації польсько-українських взаємин. Такими актами були: а) голосування на спільні лісти в соймових виборах 1935 р.; б) позитивне становище УПР до повноважень для правительства, до державних бюджетів і до армії; в) впливання органів Унда в напрямі пацифікації настроїв української суспільності. Польська сторона приміює різні засади державного режиму до різних частин української території, не признала українського етнічного елементу одною національною цілістю. Державний устрій, законодавство і державна практика не знають українського народу як співвирішного чинника в державноправному розумінні, тільки переводять в життя засаду, що польський нарід одиниць господар держави. В 1935 р. зачалася скріплена польонізаційна акція на Лемківщині, Гуцульщині, Поліссі і Підляшші. Поглиблено т. зв. сокальський кордон, зачалася акція польонізації ходалкової шляхти, латинізація греко-католиків, колонізація й усування Українців з державних та самоуправних органів і т. п. Отже після 1935 р. прийшла не нормалізація життя на наших землях, тільки повне відсунення українського народу від впливу на державні справи і навіть від впливу на власне зорганізоване життя. З'їзд стверджує факт зорганізованого наступу польського громадянства на всі ділянки українського життя, в яким беруть участь навіть військові та державні чинники і припорукає проводови партії розвинути оборонну акцію українського громадянства. З'їзд стверджує, що досвід півтрьохлітнього нормалізаційного періоду наказує заострити дотеперішню тактику. Заострення тактики скріпить відпир української суспільності на зовнішній натиск, облекшить обеднання її сил, підсилить її віру у вартість одностайності та масової організованості. В додаткових резолюціях з'їзд УНДА протестує проти позбавлення права українського населення Волині, Полісся та Холмщини основувати свої національні, господарські та культурно-освітні товариства. З'їзд протестує проти всіх спроб польонізації православної Церкви, визнає Ц. Комітет і УПР взяти в спеціальну опіку Лемківщину і всіма засобами допомогти їй в боротьбі з наступом на неї.

Лікарський фейлетоник.

Як лічити грипу

Натерти на дрібній терці середню головку цибулі або часнику (дістанеться з того 2—3 малі чайні ложечки) та розмішавши натерте в склянці горячого молока і всипавши туди столову ложку цукру, випити те все на ніч маленькими ликами. Варена і сира цибуля усуває катар і біль горла, застановляє кашель і взагалі добре впливає на шлунок та цілу нервову систему. Як лік проти кашлю, хрипки й болю горла надається також дуже добре мід.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Лист, якого не можна повторити.

Саваційний „Дзєннік Познаньскі“ приніс статтю про отвертий лист б. старости Твардовского, якого з причин цензурних повторити не можна. „Дз. П.“ пише: Цілий ряд т. зв. поморських процесів обтяжує не тільки тих, що сидять на лаві обвинувачених, як іще більше воєводу Кірткіліса... Він досі не реагує

на загальне обурення публичної opinio. І державна влада не занялася б. більше тим б. воєводою. Польська преса пише, що отвертий лист Твардовского, розісланий до редакцій, се потрясаючий акт обвинувачення і напевно в багатьох відписах кружляти-ме по цілій-державі.

Стратили мільон рублів в однім колхозі.

Прокуратор орджонікідзьської області потягнув до карної відповідальності функціонерів колхозу на новомиколаївській стації. Ув'язнили м. ін. провідника колхозу Клоппева і його заступника. Прокуратор закидає їм, що внаслідок їх занедбання згинуло в колхозі

2.510 штук худоби вартости 380.000 рублів, крім того управа спроневірила 250 тисяч рублів готівки й ошукала колхозників на 10.000 т. зв. „робднів“. Разом товариші управителі наробили шкоди на 1 мільон рублів.

Совітська зброя в консервах.

Ромунські влади в Констанці внали на слід великої акції перепачковування зброї з Совітів до червоної Еспанії. Відкриття доконано завдяки крадіжці двох робітників, які працювали при ладуванні товарів. А саме вони вкрали дві вели-

кі пушки, наповнені мнимо м'ясними консервами, з торговельного корабля „Нарва“, що плив з Совітів під голландським прапором. Поліція приловила злодіїв. По отворенні пушок показалося, що під верствою консерв є зброя.

Як стоїть жидівська справа?

Поважний жидівський орган „Ді Нає Вельт“, що виходить у Відні, приніс в ч. 718 статтю Роберта Штрікера п. з. „В найбільшій хаосі — без проводу.“ В ній пише м. ін.: В Лондоні, де має рішитися питання бути чи не бути жидівській державі в Палестині, панує щодо того найбільший хаос так у правительствених кругах, як і партійних та пресових. Па-

лестинські пляни то виринають, то шезають і є небезпека, що вирішать справу припадково або „з заклопотання“, що може принести необчислимі шкоди. Панує хаос голосів — англійських, арабських, чужих, ворожих. Не чути тільки сіоністичного голосу. Вайцман сидить в Решоботі а його ад'ютанти виголошують промови — в Єрусалимі...

Кілько є Жидів?

На всій кулі земній начисляють коло 15 мільонів Жидів: 11 міль. живе в Європі, 3½ в Америці, ½ в Азії і дуже небагато в Африці. В Європі 8½ міль. Жидів є в ССРСР, Польщі, Литві, Лотві, Чехословаччині, Мадярщині й Румунії. У Франції є тільки коло 150 тисяч Жидів. Між містами, заселеними головно Жи-

дами, перше місце займає Нью-Йорк (2 міль.), друге Варшава (319.000), дальше Відень (300.000), Шікаго (250.000), Філадельфія (275.000). Сі відомости сперті на даних дра Лінфельда, завідуючого статистичним бюро для досліду жидівської справи. Вони поміщені в катол. журналі „Ль'Об“ і в інших джерелах.

Трицятьліття панування короля Швеції.

Густав V, король Швеції, обходить 30-ліття свого панування. Весь нарід шведський радується тою річницею, не виключаючи соціалістичного робітництва. Коли монарха питають, чому він такий популярний, він звичайно відповідає: „З двох причин: я не допустив до участі Швеції у великій війні і граю в в тенніс“. Та є ще одна причина: швед-

ський нарід від багатьох літ не має взагалі неграмотних людей, се оден з найкультурніших народів світа. І тому він так шанує свого монарха. Як відомо, там на внесок соціалістичної партії піднесено в бюджеті цивільну лісту короля. Шведські соціалісти не боялися, що за те назвуть їх большевики „льокаями буржуазії“...

Канада бореться з комунізмом.

Правительство канадської провінції Квібек зачало енергійну боротьбу з комунізмом на терені провінції. В зв'язку з тим заборонено комуністам уряджувати зібрання, переведено ревізії в комуністичних льокалях і бюрах, м. ін. в бюрі „Союзу совітських приятелів“, по-

конфісковано багато брошур і агітаційних книжок, як також ув'язнено багато підозрілих осіб. Поліція забрала цілий архів комуністичної партії. Зі сконфіскованих паперів виходить, що канадійські комуністи мають тісний зв'язок з Совітами.

Книга англійських перів.

В Лондоні вийшла „Книга перів“, в якій є список всіх титулованих осіб Англії. Князь Віндзор займає в тім альманаху місце по кн. Кенту, а княгиня Віндзор є на останнім місці, по 25 інших княгинях. Перше місце по королі зай-

має архієпископ Кентербері. Він і князь Йорку стоять висше князів. За ними йде спікер палати послів, який також займає місце перед князями. Прем'єр займає четверте місце по королі.

Тестамент богача.

Жидівський мільонер Фелікс Варбург записав у тестаменті 107.000 доларів на жидівську добродійні цілі. В тестаменті подано, що в останніх 15 літах дав він коло 13 мільонів доларів на ті цілі, отже тепер призначає на ті цілі лише 107 тис., а вдові записує всі нерухомості і предмети особистого ужитку та свої гра-

фічні збірки, кожній своїй дитині лишає по 250.000 дол., а кождому внукові (внучці), є їх 8, по 100.000 доларів. Зять Вальтер Ротшильд дістає 50.000 доларів. Для інших членів дальшої родини лишає 150 тис. дол. Урядникам свого банку лишає кождому якусь квоту на пам'ятку відповідно до довготи праці в банку.

З правничих новин.

Журнал „Револуційне право“ в 20 ч. з 1937 приніс на окладинці оповістку, що в 1938 р. появляться: „Револуційне право“, орган Народного Комісаріату Юстиції, Найвищого Суду та Прокуратури

УРСР (два рази на місяць) і „Збірник законів та розпоряджень роб. селянського уряду України“, 15 карб. Кождому ясно, яке „право“ може існувати в країні жалючого террору.

Головні питання науки релігії

II. Навчання катехизму.

Катехит має виложити дітям науку, яка міститься в катехизмі його єпархії. Тут хочу обговорити, як доцільно виконати це в відношенні до старших дітей; доповідь про науку релігії для наймолодших дітей наступить пізніше.

Екзегетична (пояснююча) метода.

1. Коли в 1887 р. автор цієї статті почав душпастирство, німецькі підручники до навчання катехизму укладано так, щоб пояснювали питання катехизму, кожне зокрема, по черзі. В р. 1898 видано до того таку вказівку для одної широкої області: „При поясненні триматися точно слів катехизму, не втягаючи іншого, нпр. з якогось чужого катехизму. Зміст приписаного катехизму доволі багатий, отже нема потреби шукати матеріалу поза ним. При тім буде найліпше, коли наперед помалу і з відповідним наголосом відчитуємо відповідь, або скажемо відчитати її (дітям). Опісля розчленуємо відповідь, вишукуючи наперед підмет і присудок головного речення і його побічні частини, потім побічне речення підмету й побічне речення присудка. Вже таке просте розчленування речення вистарчає деколи, щоб достаточнo пояснити річ. Але коли одно чи друге слово потребувало б іще якогось вяснення, то дати те вяснення, однак без розвалювання, яке часто затемнює справу, замість вяснювати, і марнує час... Також не треба забувати, тут і там промовити кілька слів до серця, не запускаючись однак в довгі проповіді.“

2. Уживаючи пояснюючої методи вельми тяжко катехитові виконати своє завдання і заправити дітей до боговладного життя. Щоб наука релігії мала вплив на життя, треба відповідного викладу. Але при цій методи не подається ніякого викладу, тільки пояснюється поданий в катехизмі виклад. І хочби навіть був він успішний, то через спосіб його передачі мусить дуже багато стратити, — але по найбільшій часті катехизми не беруть зовсім під увагу вислід, тільки ставлять собі за ціль подати готову науку для дослівного вивчення її. Пояснююча метода на місці там, де треба влещити зрозуміння великих творів, або трудних змістом висказів. Коли ж хочемо подати якусь науку, то се не приносить, коли надаємо їй форму тексту й пояснення, і ледви чи поза наукою релігії є десь щось подібне в уживанні. Хто нпр. подававби науку про т. зв. закон Пітагора, або історію відкриття Америки таким способом, щоб вяснював речення за реченням відповідного уступу шкільного учебника?

Пояснююча метода в своїй основі інтелектуалістична: в найліпшій разі щось додається, що ділає на почування і волю, алеж се якраз є головна річ і має проникати цілу науку. При такій методи, як була досі, катехит легко знеохочується до науки, а се не може лишитися без злого впливу на неї саму.

Єпископ-суфраган Др Кнехт з Фрайбурга сказав про пояснюючу методу на катехитичнім курсі в Монахові в 1907 р., у своїм рефераті під заголовком „Katechese, nicht Egsegeese“, ¹⁾ що пояснююча метода дуже часто робить науку релігії тортурою для дітей та обриджує їм релігію. Вона є причиною, що молодь по укінченні школи має мало релігійного знання. Та метода забрила до католицької науки релігії через вплив протестантизму.

Вільгельм Піхлер.

¹⁾ Vide Göttler, Der Münchener Katechetische Kurs 1907. (München, Kösel 1908.) S. 289 sq.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В СОЙМОВІЙ КОМІСІЇ пос. Великанович обговорив емеритальну політику польського правительства. Він ствердив м. ін., що завдяки натискови мін. скарбу та прем. Складковского вона змінилася на краще. Мимо того емерити не одержують і половини належних поборів.

6 НАЙБІЛЬШИХ МІСТ ПОЛЬЩІ: Варшава, Лодзь, Львів, Краків, Познань і Вільно мають одержати спеціальну виборчу ординацію до міських рад. Три четвртини радних вибирають загальним голосуванням, а 1/4 давалиб суспільні і господарські організації. Той проєкт має виготовити мін-во внутрішніх справ.

В МОСКВІ відбулося засідання т. зв. Союзнаї Ради і Ради Національностей під проводом члена політбюро Андрієва. Ухвалили змінити 9 параграфів совітської конституції: §§ 22, 23, 26, 28 і 29 про адміністраційний поділ республік російської, української, узбекістанської і катаханської. Крім того змінено §§ 70, 77, 78 і 83 про створення нових комісаріатів: машинового промислу, воєнної маринарки і державних достав. Зміни територіяльного поділу республік викликані військовими зглядами.

ЮГОСЛОВ'ЯНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Стоядінович прибув до Берліна. На стації витало його аж 6 німецьких міністрів. Прибули амбасадори Італії й Туреччини, як також послы Румунії, Чехословаччини і Греції. Німецька преса називає Стоядіновича вождом Югославії і правою рукою кн. регента Павла.

МАДЯРСЬКИЙ РЕГЕНТ адмірал Горті має прибути в лютім до Польщі на спеціальне запрошення президента РП, що виїде напроти регента Гортія до Кракова. Відти поїдуть на полювання в Біловезьській Пуші.

В МАДЯРСЬКІЙ оповіщено проєкт нової виборчої ординації. Послів буде 260, вибраних в одномандатових округах. Муштини матимуть виборче право від 26 р. життя, жінки від 30 р. життя. Пасивне виборче право прислугоє особам, що скінчили 30 р. життя.

НА КОНФЕРЕНЦІЇ В БУДАПЕШТІ представник Італії Чіано домагався від Австрії й Угорщини 1) виступлення з Союзу Народів, 2) приступлення до противітального блоку і 3) узнання правительства ген. Франка. Одержав згоду тільки на третє домагання.

В АВСТРІЇ відбулися численні монархістичні віча. На них промовляло кількасот бесідників. В самім Відні було кільканацять монархістичних віч. На однім зібранні барон Веркман, один з найвизначніших монарх. провідників, сказав: „Хочемо цісаря не з огляду на него, тільки з огляду на Австрію!“ Націонал-соціалісти уряджували контрдемонстрації.

БЕРЛІНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ КРУГИ заперечують поголоску ненавчє то б. цісар Вільгельм II мав переговорювати в справі повороту до Німеччини. Були тільки переговори в справі вивозу доходів експісаря з Німеччини до Голандії. Б. цісар Вільгельм кінчить 81 рік життя. Цікаво, що давні володарі поодиноких німецьких країв перебувають майже всі в Німеччині, в тім також сини б. цісаря.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ФРАНЦІЇ прем'єра Шотана уступило. Причина уступлення та, що французькі комуністи виступили в парламенті остро проти правительства. Уступлення правительства викликало новий спад курсу франка і загрозу генерального страйку.

КОМІТЕТ ОБОРОНИ ПРАВ ЖИДІВ в Європі оповістив отвертий лист до французького міністра Дельбоса. В листі комітет остро протестує проти репресій в Румунії.

АЛЬБАНИЯ задумує виступити з Союзу Народів. Таку вістку принесла італійська преса.

В СТОЛИЦІ НОРВЕГІЇ Осльо відбулася конференція представників Норвегії, Швеції, Фінляндії, Данії, Голандії й Бельгії. Рішили признати де факто суверенність Італії над Абіссинією. Тільки Норвегія відмовила признання.

В ЕСПАНІЇ коло м. Теруель на фронті оба противники обсервуються взаїмно. В місті чути стрілянину і детонації.

МИРОВУ НАДГОРОДУ НОБЛЯ за 1937 р. одержав англійський політик льорд Сесил.

В ІРЛЯНДІЇ оповіщено нову конституцію. Ірляндська держава називається „Ейре“ замість як дотепер „Вільна держава Ірляндії“. Англійський король, не згаданий в конституції, дістав фактичне уповажнення репрезентувати Ірляндію назовні. Президента будуть вибирати на 7 літ. Парлямент двопалатний.

ЯПОНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО оповістило заяву, що не буде переговорювати з дотеперішнім китайським правительством, тільки буде чекати на повстання нового правительства в Китаю, яке моглоб витворити гармонійну співпрацю з Японією. В звязку з тою заявою відкликають японського амбасадора з Китаю.

НОВИНКИ

Місяць католицької преси триває до 15 лютого. Що в тім часі зробимо для поширення нашої преси, се рішати-ме про цілий рік. Вся Влада католицької Церкви на цілм світі постійно пригадує значіння катол. преси особливо під сюр, коли народи затроєні пресою ліберальною та руйницькою. Зробіть щось по силам вашим для поширення католицької преси, щоб не було запізвно.

Концерт на дохід будови церкви св. Івана Богослова відбувся у Львові, в салі Народного Дому, 17 січня с. р. Виконавцями були: Іван Севастіян Барвінський, віолончеля, і смичкова оркестра Вищого Музичного Інституту ім. Лисенка у Львові. Диригував проф. Микола Колесса, при фортеп'яні Наталія Барвінська. На програму концерту зложилися: 1) *Händel: Concerto grosso, Nr. 10*, 2) *Grieg: Соната на віолончелю і фортеп'ян*, 3) *Yean Hure: Air; Глазунов: а) Пісня Трубадура, б) Еспанська серенада. Алєнєв: Скерцо*. 4) Барвінський - Пшеничка: *Коліскова; Барвінський - Думка; Давідов: Коло водограю*. — Всі точки програми були виконані по мистецьки. Публики було доволі.

Конгрегація Св. Оффіції в Римі поставила на індекс заборонених книжок працю Равля Франсе „Фон дер Арбайт цум Ерфолг“. З того приводу пише „Оссерваторе Романо“: Правда визволяє нас, блуд робить нас невольниками. Рацизм як матеріалістична доктрина несе з собою блуд і поневолення.

До домівки польського товариства „Скала“ у Львові при вул. Міцкевича 28, де мали відбутися збори польської нар.-радикальної партії (група Чеховича), вдерлася ендецька боївка, зложена з около 60 студентів. Члени боївки були озброєні в палиці і пробівки. Вони кинули одну воночу пробівку на сальо, вибили шиби, знищили образи та тяжко побили кілька осіб, м. ін. інж. М. Мусялу й ред. Артура Льорета.

В „Конкордії“, похороннім заведенні м. Львова, відкрили значні надужиття.

Процєс інж. Добошинського, справника нападу на Мисльєніце, відбудеться з початком лютого с. р. перед лавою присяглих у Львові. Добошинського вже перевезли з Кракова до Львова.

За парцеляційні надужиття увязнили львівського адвоката дра Генрика Мільвіна й Антона Глязера, державця дібр Войславиць.

Гумор. — Господар до волоцюги: Милостині не дам, але як хочете, дам вам роботу. — Волоцюга: Благородний пане! Праця для мене найвисша приємність, але я в жалобі по тітці і тому мушу собі відмовляти всяких приємностей...

Львівський магістрат рішив зліквідувати існуючу від десятків років міську купальню в фундаційній реальності ім. Р. Духенського.

Фотографічне заведення відкрив у Станиславові при вул. Перацького 61 У-країнець Володимир Старак. Розуміється, треба підтримувати своїх.

Б. старосту Робакевича, обвинуваченого за різні надужиття, засудив станиславський суд на 4 роки в'язниці, а його спільника Ставіньського на 3 міс. з завішенням виконання кари.

В Коломиї ув'язнено урядника місцевої кооперативи „людового“ промислу, абсолювента Академії Мистецтва, Адольфа Гетца. Він підробляв ручно 100-злотові банкноти.

Під Говерлею пропав лещетар В. Савіцький.

Лікар суспільної забезпечальні в Польщі може примістити хорого в лічниці навіть без його згоди...

34 польських півколоній урядило мин. року „Товариство Школи Людовей“ у добромільському повіті. В них взяло участь 1.700 дітей.

До Закопаного приїхала прогулька студентів і студенток з полудневої Африки. З Закопаного відідуть до Кракова і Варшави, опісля до Німеччини й Голляндії.

До Берези Картузької вислали 57-літнього гр. Евстахія Ржевуского за неморальні вчинки.

Напад на редакцію. До льокалю краківського органу легіоністів „Курера Вечорного“ увійшло вечером 5 незнайомих муштин, ушкодили телефон, побили співробітників і повивертали поліції та інші річі. Потому втекли.

Польські влади розв'язали два міжнародні картелі, а саме картель виробів азбестових і гумових та дріжджевий картель.

Виленьський староста завісив діяльність Білоруського Національного Комітету у Вильні. Як причину завішення подано загально „діяльність проти інтересів польської держави“.

У Варшаві арештовано інж. І. Шабінського, сина промисловця з Білостоку, який відвідував дома багатих знайомих у Варшаві й опісля обкрадав їх.

Стада лисів, навіть по 30 штук, утікають з СРСР через кільчасті дрозди до Польщі, бо в совітах відбуваються тепер великі лови.

В Совітах ув'язнено 23 журналістів, основників тайної організації „вільного слова“.

Титул „найбільшого безбожника світу“ має надати Сталінові союз совітських безбожників. І слушно.

Суд праці в Німеччині рішив, що міським працівникам, які купують в жидівських крамницях або толерують закупки в Жидів, загрожує дисциплінарна відповідальність і навіть звільнення з праці. Те саме відноситься також до державних урядників.

Пошесть прищипи шириться в Німеччині. Дотепер обняла вже 20.699 господарств.

Парижська преса звідомляє, що злодії вилізли на дах французької академії і витяли кільканадцять плит олова, якими покрита копула академії.

Гумор. — Практичний. — Діран запросив мене вчора до винарні й пробував відразу позичити в мене грошей. — Ти відмовив йому з місця? — Ні, не з місця, а щойно по другій пляшці вина.

У Франції установлено полоси безпеки, в яких чужинці можуть перебувати за спеціальним дозволом адміністраційно-військових властей. До тих полос зачислено лінію Мажіно і терени, на яких є заведення воєнного промислу.

Бритійська армія і летунство подарували катедри в м. Іперн (Бельгія) величавий вітраж, присвячений пам'яті короля Альберта.

Студенти університету в Лювені (Бельгія) намагалися силою здобути в'язницю в м. Тонгре, щоб увільнити Грамменса, ув'язненого за затирання двомовних таблиць. Дійшло до великого замішання, причому одного студента ранено револьверовою кулею.

Катастрофальна посуха панує в провінції Сантіаго де Естеро в Аргентині. Її жертвою впало вже 22.000 овець, 40 тисяч коней і 80.000 кіз.

Міністерство рільництва в Еквадорі повідомило офіційно Академії Наук в Парижі, Берліні, Лондоні і Вашингтоні, що місцевим ветеринарам удалося створити сировицю, яка забезпечує худобу на один рік від зараження прищипцею ратичі і писка.

Токійська поліція заборонила відчиняти ресторани і бари близько високих шкіл, бо вони стягають до себе студентів, відриваючи їх від праці.

Сильна пошесть грипи панує в Токію. Денно вмирає около 60 осіб.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† с. Леонтія Анеля Скрутень, сл. пр. Д. М. Н. З., упокоїлася в Бозі 9 ц. м. в Станиславові, в домі СС. Службениць при вул. Казимирівській 94. Покійна родилася 17. I. 1902 в Пархачі (пов. Сокаль). Маючи 16 літ, вступила до Згромадження СС. Службениць у Кристинополі 17. V. 1918 р. Того року відбулися там її законні обличини (8. XII.). Перші законні обіти зложила вона 10 червня 1920 р., вічніж склала у Львові 28. VIII. 1926 р. Працювала в домах у Бучачі й Перегінську. Та від 1920 р. слабувала. Терпіла дуже багато, особливо в останніх роках. Але терпіла дуже прикладно й побожно. Любила своє законне Згромадження. Була веселою вдачею, навіть у терпінні. В день смерті її 5 священників відправило ввечері парастас. Співали питомці Духовної Семинарії. Похорони відбулися 10 січня с. р. В катедральній церкві відправилася Служба Божа й „последне цілованіє“. Було 7 священників: оо. Василіяни, оо. Редемптористи, оо. з Духовної Семинарії та з парохії. Дорогою співали питомці. За домовиною йшов брат Покійної (питомець), коло 40 законних сестер (сс. Службениці, сс. Василіянки й сс. бельгійські) та багато народу. В. І. П.!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Всім П. Т. Прихильникам нашої газети, що були ласкаві прислати редакції святочні і новорічні желання, складаємо отсим сердечну подяку.

П'ятом В. П. Панам, що були ласкаві прислати Редакції „Нової Зорі“ новорічні бажання з прекрасними 20 образками видів Ніягари, засилає редакція щирю подяку.

ВП. Авторви „Нової теорії обороту небесних тіл“: Ми ту працю дали до оцінки в одному з наукових товариств і одержали опінію, що вона до друку не надається. Ми самі на астрономії не розуміємося, отже мусимо вірити опінії авторитетних учених.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

З різних сторін краю звідомляють про добрий стан озимини, до чого причинилася гарна погода минулорічної осені.

Сойм прийняв закон про дальше втримання охорони льокаторів.

В Борщівщині заложено мин. року винниці на терені 150 га дотеперішніх неужитків. Фонди на заложення винниці дав Державний Рільний Банк.

Центросоюз зачинає приготувати весняну насінну кампанію. Робить умови з продуцентами і доставцями в краю та за границею в справі дорідного насіння ярих збіж, пашних рослин та огородин.

Годівля каракулів. В останньому часі сильно збільшився попит на скірки овець „каракулів“, через що їх ціна значно піднеслася. Рільники, що хотілиб годувати каракули, можуть поінформуватися щодо закупу годівельного матеріалу в Союзі Годівців Футеркових Звірят, Варшава, Коперника 30.

Обіг польських срібних монет і більону представлявся в дні 10 січня ось як (в міль. зл. — в скобках дані на день 31 грудня м. р.): гльобальна сума 422.0 (438,1), в тім: срібні монети 340,0 (354,2), більон ніклевий і бронзовий 82,0 (83,9).

„Кооперативний Інформатор“, видааний Науковим Кооперативним Інститутом, подає, що кооперативний рух обіймав у 1934 р. 330 країв. Кооперація споживачів працювала в 65 краях, мала 63.601 кооператив з 90.455.200 членів. Товарові обороти тих кооператив дійшли до суми 63 міль. шв. фр., їх гуртвні випродукували у власних підприємствах товарів за 850 міль. шв. фр. Сільські кооперативи в числі 487.850 діяли в 330 краях. Вони мали 44.030.300 членів, їх обороти перевищили 7 мільярдів фр. Кредитові сільські кооперативи обіймали 100 країв. Їх було 151.232 з 15.312.000 членів.

Обороти пристані Гдині зросли на 17% і дійшли в 1938 р. до 9 мільонів тон.

Міжнародний огородничий конгрес відбудеться в Берліні в днях 12—17 серпня 1938 р.

Гумор. — Суддя: Ви чому говорите нині інакше ніж говорили вчора? — Бо вчора ви, пане суддя, не хотіли мені вірити.

Гумор. — Ви де властиво пізнали свою жінку? — На Чорногорі. — А, розумію, отже ви жертва гір...

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: З кохання для тебе.
ЕВРОПА: Її найбільший блуд.
КАСІНО: Життя вулиці.
МУЗА: Благословенна земля.
ПАКС: Один поверх вище.
СТИЛЕВЕ: Королева Вікторія.
ТОН: Проміння загляди.

Панна, сирота по священнику, шукає якогонебудь заняття за скромним винагородженням. Найрадше у старшого священника на селі. Ласкаві зголошення проситься слати до Адм. „Нової Зорі“ для „Сироти“.

8-1—2

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вилаченні належності готівкою або поштовыми значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/4 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіських ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в країні: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих. ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш. Львів 505.796

Нові читальні „Скали”

Оснування їх у Товстообах і Кончаках.

Дня 22 грудня в Товстообах відбулися оснующі збори читальні „Скали”. Збори попередив відчит відпоручника Гол. Виділу Т-ва „Скала” у Станиславові, п. В. Бодака. На відчиті було поверх 200 осіб. Село Товстобаби сильно загрожене винародовленням. Ті, що купили поле з парцеляції, переходять на латинство, щоб задержати поле. Отже освітня праця в злучі з Церквою там дуже потрібна. — Дня 24. XII. до парохії Нові

Кончаки, пов. Станиславів, приїхав організатор „Скали” л. Бодак і в присутності понад 250 осіб з Кончак Старих і Нових, присілка Садки та громади Кремидів виголосив реферат п. з. „Що нам тепер загрожує і куди нам іти?” По рефераті всі присутні одноголосно заявили, що хочуть оснувати парохіяльну читальню „Скали”. Зараз по тім відбулися перші Загальні Збори „Скали”, на яких вибрано старшину.

В. П. Гетьманич між фермерами

З Канади пишуть нам: З Едмонтону виїздив В. П. Гетьманич на фермерські колонії заселені українськими хліборобами - фермерами. Дня 20-го й 21-го XII. В. П. Гетьманич був гостем у Мондері, місцевій українській громаді, куди зіхалися дооколичні фермери, і в оо. Василя. Дня 24-го й 25-го вітало Гетьманича українське фермерство Дервейту й околиці. Се вже найдальші околиці, заселені українськими хліборобами. Приїзд Пана Гетьманича в ті глухі закутини поміж українських фермерів сильно розворушив їх спокійне й одноманітне життя. Не зважаючи на морози, а через це й утруднену комунікацію, сотки фермерів з різних сторін нераз і по 70 миль їхали з цілими своїми родинами, щоб побачити Гетьманського Сина і правного Престолонаслідника України. В Мондері,

як звідомляла англійська едмонтонська преса, 300 осіб вернулося з під дверей Народного Дому задля браку місця. В Дервенті, не зважаючи на мороз (22 степені нище зера по Фаренгайту) і на 20-хвилинне спізнання залізничі, 350 людей, між ними й мами з дітьми на руках, чекали на морозі аж до приходу поїзду та з небувалим ентузіазмом і радістю вітали свого Гетьманича, „принца України”, як нашого Гетьманича зовуть Англійці. В Дервенті при великій здвизі народа відбулося прийняття - бенкет дня 25. XII. від год. 1.30 попол., а відтак концерт у честь Світлого Гостя. Хто дивиться на ентузіазм та організаційний запал, який тут огортає наш нарід на вид природної голови України, той мусить прийти до переконання, що такий нарід дібється свого.

Ліквідують тисячлітній конфлікт Англії з Ірландією.

Ірландська преса з однодушним задоволенням привітала вістку про зустріч в Лондоні міністрів ірландських під проводом де Валери з англійськими під проводом Чемберлена. Переговори їх мають обняти цілість взаємин між обома країнами, отже справи економічні, політичні та

спільної оборони. В воздуху чути велику бурю, отже розумні керманічі культурних народів полагоджують навіть дуже застарілі ненависти. А тут деякі круги роблять що можуть, щоб тільки ненависть не уляглася і ще думають, що таким способом „скріпляють” себе...

Італія опановує Чорне Море?

Парижська газета „Евр” звідомляє, що на обіді в італійського міністра заграничних справ гр. Чіана Муссоліні заявив, що в найближчих місяцях належить сподіватися великих подій на міжнародних терені, до яких зачислив м. ін. тісну італійсько-ромунську співпрацю. Італія закупила в Румунії великі транспортні нафти, яку зачнуть доставляти до Італії вже в березні с. р. За ту нафту Іта-

лія платитиме війсьними кораблями, особливо підводними суднами. Крім того Італійці мають вибудувати в Констанці велику військову пристань, яка буде рівночасно великою летунською базою. Консеквенції сего, пише „Евр”, мусять заострити стан італійсько-бритійського напруження, не говорячи вже про упадок совітської гегемонії на Чорнім Морі, де Совіти досі були панамі.

Великанські зброєння сусідів Японії.

ТК звідомляє з Москви: В неділю скінчила свої наради оборонна рада Совітів під проводом Сталіна. З її ухвал подано до відома отсю: Мають бути виняті зі служби всі не першокласні літаки, населення близько границь одержить 25 мільонів газових масок, має бути збу-

дованих 500 легких військових літаків для обсервування ворога і 500 тяжких та великих, здатних до бою. Рівночасно Бюро Райтера доносить з Вашингтону, що Америка буде 2050 нових військових літаків і скінчить їх будувати в 1941 році. Такі переговори йдуть в нескінченість.

Індія домагається повної свободи.

Бюро Райтера доносить: Субгас Бозе, відомий провідник Індії й б. бурмістер Калькути, іменованій президентом Національного Конгресу, заявив: Домагаємося повної свободи і конституції

ухваленої індійським народом. Без признання Англією сих двох передумов неможливе розв'язання проблеми Індії. По признанню сих передумов не булоб перешкод до приязних взаємин.

Штилет до гаракірі для Ідена.

З Токіа звідомляють: До англійського амбасадора зголосився японський письменник Макато Варанате і вручив йому старий японський штилет зі словами: „Ось моя особиста відповідь Ідено-

ві”. Амбасадор казав арештувати письменника. Японці кажуть, що Макато Варанате жертвував „родинну памятку” послові з вдячності за його прихильне становище до Японії.

Три річниці

Дві 22. I. й одна 30. I. (Крути).

В січні припадають три річниці, які особливо українська молодь любить торжественно святкувати. Перша з тих річниць відноситься до 22 січня 1918 року, бо в той день Центральна Рада проголосила IV Універсалом самостійність української держави. Дня 30 січня 1918 року був під Крутами бій наших київських студентів і учеників середніх шкіл, що заслоняли столицю України перед большевицькою навалою. Там їх перемогли значно більші большевицькі сили і вимордували майже до ноги. А дня 22 січня 1919 року проголошено злуку Західньо-Української Народної Республіки з Українською Народною Республікою.

Тому в січні маємо ті три памяті річниці.

Можна і треба згадувати ті памяті дні, але передовсім треба знати правду про них, бо тільки правда вчить. А правда про ті три дні виглядає ось як.

Дня 22 січня 1918 року появилася найголосніший і найбільш противорічний IV Універсал Центральної Ради в Києві, яким та демократична найвисша влада України повідомляла український нарід, що Москва йде на нього війною — і рівночасно та сама українська влада в тім самім документі приказувала розпустити до дому українську армію тай заповідала, що зовсім розв'яже армію!... В тім самім Універсалі - маніфесті Центральна Рада повідомляла, що виробила вже закон про скасування приватної власності і про соціалізацію землі. Думала, що тим перехитрить большевиків... Тимчасом вона якраз тим признавала рацію большевицькій програмі і практиці, яку большевики вже перевели боу в себе вдома і в ім'я якої йшли війною на Україну. Вкінці IV Універсалом Центральна Рада з одної сторони проголосила самостійність української держави, а з другої сторони повідомляла, що до „остаточного порядку” приведуть Україну аж Установчі Збори, які й вирішать про федеративний зв'язок України з іншими республіками б. російської держави...

Такого хаотичного і суперечного маніфесту нема в історії ніякої найвисшої влади мабуть ніякого народу на світі.

Не дивота, що по оповіщенні того Універсалу (в обличчі війни!), де слова „приписуємо отпускати вояків” надруковано спеціально великими буквами, — українська армія почала таяти як сніг... Найвисша влада в державі сказала виразно, що армії не потребує і розпускає, отже армія розходилася домів. А ті Українці, що любили військи, зголошувалися на службу — до большевиків, які прецінь ще скорше від Центральної Ради перевели у себе скасування приватної власності, бо Центральна Рада щойно заповідала ту „благодать”...

В таких відносинах большевики скоро займали всі більші міста України. Так дісталися в їх руки Харків, Чернігів, Полтава, Катеринослав, Одеса і вони вже наближалися до Києва, де на їх прихід радо очікували не лише Москві і Жиди, але й багато Українців. Ждали на большевизм як на манну...

Серед того страшного розвалу, спричиненого найвисшою демократичною

ДО 15 ЛЮТОГО ТРЕВАЄ МІСЯЦЬ КАТОЛИЦЬКОЇ ПРЕСИ. ЩО В ТІМ ЧАСІ ЗРОБИМО, СЕ РІШАЄ ПРО ЦІЛИЙ РІК.

владою України, спам'яталася в Києві група української молоді високих шкіл і гімназій та деяких інших середніх шкіл. Вона скоро zorganizувала військовий відділ, який однак не мав ні відповідної зброї, ні належної військової підготовки, ні відповідної кількості досвідчених командантів. Той відділ наших молоденьких ідеалістів вирушив з Києва проти московської навали, скріпленої ще українськими соціалістами і збунтованою ними темною масою. Дня 29 січня 1918 р. прибув той відділ української молоді на стацію Крути, а дня 30 січня 1918 року в полудне почав нерівний бій. Большевики мов чорна хмара оточили той відділ нашої молоді і вирізали майже до ноги.

Так отже гекатомба нашої молоді під Крутами, невинна жертва її, се наслідок вини тих українських лівих партій, що в Центральній Раді ухвалили оповістити IV Універсал і розпустити армію. І поки буде український нарід та українська історія, поти треба згадувати страшну правду про невинну жертву нашої молоді, яка лягла під Крутами, в Тернопілях наших...

А дня 22 січня 1919 року Західньо-Українська Народня Республіка торже-

стенно злучилася з Українською Народною Республікою на підставі ухвали Української Національної Ради в Галичині з 3 січня 1919 р. Злучилася під умовою, що Галицькою Землею можуть розпоряджатися тільки Галичани. Той акт дуже торжественно оповіщено 22. I. 1919 р. на Софійській площі в Києві в присутності урядів наших, війська, великих мас нашого народу і дипломатичних представників чужих держав. З того приводу Директорія УНР видала Універсал, в яким м. і. пише:

„Вітаючи з великою радістю сей історичний крок наших західних братів, Директорія Української Народньої Республіки рішила припяти до відома се зєднання і внести його в життя згідно з умовами, які означено в ухвалі Української Національної Ради з дня 3 січня 1919 р.“

Та не довго тревало, як УНР підписала відому варшавську декларацію з 2 грудня 1919 р. і дня 22 квітня 1920 р. заключила з Польщею відомий договір про східні границі Польщі, які в Ризі признали Польщі також большевики — московські тай українські.

Ось як виглядає історична правда про три памяті для нас річниці в січні.

А. Ч.

Модерна зброя

Про пресу в большевиків й у нас.

Спомин з часів визвольної війни і заохота.

Давно то вже було, а однак ті часи все мов живі стоять у памяті. Листопадовий зрив, фронтові змагання, чотирокутник смерті, здобуття Києва, звязки з повстанцями, порозуміння з Денікіном, відтак з большевиками, вкінці побут у полоні, — ось часи, які на все життя лишилися на дні серця...

У січні, в місяці катол. преси, пригадується мені слідуюча подія: Під весну 1920 року наш 2-ий полк кавалерії під командою полковника Аркаса вирушив зпід Балти до Новоушиці на польсько-большевицький фронт. Большевицька команда подбала про боевий виряд „товаришів“ Галичан 2-ого полку, але перш-завсе взялася вщиплювати в нас свого комуністичного духа. Наш політком Петрошук густо часто уряджував „мітінги“ (збори), на яких цілий полк обов'язково мусів бути. Коли наш полк по довшому марші відпочивав в одному селі в околиці міста Тульчина, несподівано приїхало до того села кілька большевицьких підвод, навантажених ріжними паками. Неодного з нас зацікавило, якого то гостинця привезли нам „товариші“ большевики. Збірка! заповідає вістовий команди полку. Всі по сотням зійшлися на „мітінг“ (віче) до великого народнього дому, який був якраз у тому селі. Вийшов на сцену політком Петрошук (уроженець нашої Гуцульщини), за ним стрільці принесли багато пакунків. Комісар забрав голос і як звичайно почав вихвалювати порядки і програму большевиків. Вкінці казав стрільцям отворити пакунки й роздавати подарунки між вічевиків.

Були то різні большевицькі газети: „Червоний Стрілець“, „Укр. Большевик“ і много інших газет, книжок та летючок. Такими то „гостинцями“ обдаровували нас тоді большевики, бо знали, що преса — се могутня модерна зброя, яка промощує шлях до перемоги. В тій роботі большевики і нині непозаду, величезні міліони видають вони на пропаганду своєї преси й головню тому вони такі небезпечні вороги всего світу.

Вороги наші не лиш большевики, але нажаль нераз і „наші“ хоч ненаші люди, а саме ті, що обоятні або й неприхильні для справ Божих, для внеслих кличів св. катол. Церкви. Часто вони навіть приятелі назовні, а внутрі вони вовки в овечій шкурі. Таких „приятелів“ мав

напевно на думці один збанкрутований шляхтич в містечку Варяжи сокальського повіту, який на своїй кам'яниці золоченими буквами велів написати такі слова: „Strzeż mię Panie od moich przyjaciół albowiem z nieprzyjaciółmi sam sobie dam radę...“

Тож коли під кличем: Бог і Батьківщина хочемо дійти до перемоги, мусимо конечно зачати поважний протинаступ. Маємо бути львами Альказару, та не лиш відбивати атаки ворогів, але і їм завдавати якнайтяжчі удари. Таку постанову зробити і здійснити її треба конечно з приводу січня, місяця католицької преси і книжки.

Свою рідну катол. пресу належить підтримувати не лиш морально, але й матеріально та приєднувати їй передплатників. Маємо стреміти до того, щоб мати бодай один катол. щоденник, а ним повинна стати „Нова Зоря“. Пропагандою катол. преси повинні передовсім займатися духовні Отці. В церкві, в читальні, в кооперативі та на різних зборах і торжествах священники мають велику нагоду до пропаганди катол. преси й ріжних катол. видавництв. Наші світські інтелігенти повинні вже бути в тім утверджені, що прадідна наша Віра й Церква се наша св. гр.-катол. Церква, нині одиноке забороло українства, повинні стати членами Катол. Акції та пропагаторами катол. преси.

Як у західній Церкві — міністранти, так у нас дяки, їх помічники та члени церковних брацтв мають також велике поле до попису в справі поширення кат. преси.

Наші світські установи обєднані з реліг. організаціями високою ціллю будування царства Христового на землі з кличем Бог і батьківщина повинні виконувати ту велику місію, до якої покликані під нинішню пору. — Ю. С.

У Гдині є 40 проц. безробітних

Оповідують, що дохід мешканців Гдині виносить коло 65 мільонів зл. Коли взяти під увагу, що в тім місті є 40% безробітних людей, які в доходах не мають участі, то Гдиня уступає иншим містам під оглядом суспільного доходу. Найвищий суспільний дохід мають: Варшава, Горішний Шлеск і західні частини Польщі, а Гдиня се місто низького сусп. доходу, хоч обороти в ній значні.

І війна подорожіла

Комісія військових знавців у Вашингтоні оповістила, що модерна війна стала дорожа в порівнянні з тою, що була в рр. 1914—18. І так модерний військовий корабель коштує 60 мільонів доларів, оден літак-бомбовіз 250.000 дол. Військо з 6 дивізій (в Америці коло 150.000 жовнів), яке має 300 звичайних гармат, потребує щодня 100 тон бомб для літаків, 1000 тон дрібної амуніції (для піхоти і скорострілів) і 2.000 тон для артилерії, коли провадить таку живу акцію як провадять тепер Японці в Китаю. А се коштує кожного дня до трьох мільонів доларів на само стріляння, на дим. Оден вистріл з 75-мм артилерії коштує 10 доларів, шрапнель ваги 1 фунта 14 доларів, дві тяжкі бомби 800 доларів. Відділ з 60 літаків потребує на короткий напад 100 тон бомб, тона по 800 дол. Кошти довозу і харчів не вчислені.

Герінг і Геббельс

Польська преса пише, що пруський прем'єр Герінг робить міністрові пропаганди Геббельсові острі закиди, що той в таким тяжкім часі видає на пропаганду величезну суму 20 мільонів фунтів англ. річно і ще до того має ту пропаганду вести так кепсько, що Німеччина не має з неї ніякого хісна, а просто шкоду. Тої самої думки що Герінг має бути також шеф Гестапо Гімлер і німецьке мін-во заграничних справ, але Гітлер стоїть по стороні свого старого товариша і тим Геббельс держиться. Чи се правдиві інформації?

Такого ще не було

З Праги звідомляють: 44 словацьких послів і сенаторів внесло проти чеського міністра справедливости дра Дерера 44 скарг за образу честі. Він назвав їх „вушивцями і смаркачами“. Таких скарг проти міністра ще не було.

Америка зброїться проти Японії

Японська преса звідомляє: Злучені Держави Півн. Америки приступили до енергійної розбудови тих своїх морських і воздушних баз, що положені найблище Японії. І так збудовано великі доки і летунські пристані в м. Сітка коло Бритійської Колумбії, на острові Аналаска в західній групі Алеутів і на острові Вуді в заливі Аляски. Та найбільше стратегічне значіння має база Дутч Габрбор, 2880 км. від берегів Японії.

Що діється в Іспанії

З Гібральтару звідомляють: До Альжесірасу прибула більша часть повстанчої флотії. В найближчих днях сподіються прибуття решти боевих одиниць тої флотії. Рівночасно надходять транспортні свіжих військ з Марокка, як також сильні відділи артилерії полевой, тяжкої і гірської та одиниці змоторизованих панцирних військ. Ту сильну концентрацію військ пояснюють тим, що націоналісти підготовляють остаточний наступ на Альмерію (пристань на Середземнім Морі). Крім того до неутральної стрефи між еспанським містом Ля Лінеа і Гібральтаром вперше введено стежі кінноти, щоб унеможливити нелегальну комунікацію між Іспанією та Гібральтаром.

Порошок **БІЛЬ ГОЛОВИ**

 ДЛЯ ДОРОСЛИХ З ФАБР. ЗМ.
KOWALSKINA
 ОБЖИВАЄТЬСЯ ТАКОЖ
 ПРИ ПРОСТУДІ
 ГРИПІ КАТАРІ

ОГЛЯД ПРЕСИ

Чужа преса про Гетьманича

Англійська преса про Гетьманича.

Побут В. П. Гетьманича Данила відбився широким відгомном в канадійській пресі. Англійська канадійська преса постійно приносила описи приймів зі світлинами. І так:

„Монтреал Дейлі Стар“ з 27. XI. 1937 принесла замітку п. з. Українці вітають сина останнього Лідера. Там подано між іншим коротеньке пояснення, що таке Гетьман, кілька є українців у Канаді і Злучених Державах Півні. Американ та програму побуту В. П. Гетьманича в Монтреалі. В тій самій газеті поміщена світлина з привітання В. П. Гетьманича підчас приїзду до Монтреалу. Над знімком надпис „Біло-російський принц вітаний земляками“. Світлина доволі виразна. Під світлинкою довший підпис. В ньому сказано м. ін.: „Принц Данило Скоропадський... прибув до Монтреалу, щоб поздоровити своїх 12.000 підданих в тім місті“...

„Стендерд“, монтреальський англійський часопис з 27. XI. 1937 р. приніс замітку п. з. „Гості з чужих країв прибувають нині.“ В ній згадано про приїзд визначного китайського політика дра Ку і далі описано приїзд Гетьманича. При тій нагоді подано, що в Канаді є 300.000 українців, а в Злучених Державах Півні. Американ 600.000 тисяч Козаків (Українців). Вкінці подана програма побуту В. П. Гетьманича в Монтреалі.

„Монтреал Дейлі Гералд“ з 29. XI. 1937 р. приніс згадку про розмову представника тої газети з В. П. Гетьманичем. Та сама газета з 29. XI. 1937 р. принесла знов замітку п. з. „Горжани українці вітають претендента до трону.“

„Судбурі Стар“, англ. газета в місті Судбурі з 1. XII. 1937 р. принесла статтю зі знімком Гетьманича Данила. Під знімком підпис „Український Принц и подорожні.“ В замітці пояснено, чому Гетьманич має право титулуватися „Принцом“, згадано про родоний зв'язок Гетьмана Павла з гетьманом Іваном Скоропадським з 18 ст., вкінці подано коротенько відновлення Гетьманату в 1918 р. та повстання Петлюри проти гетьманської держави. Та сама газета з 6. XII. 1937 р. присвятила майже цілу сторону побуту Гетьманича в Судбурі. Отже помістила 3 великі світлини: 1) Українська почесна сотня в одностроїх, 2) В. П. Гетьманич приймає на послухання провідників гетьманських організацій і 3) Представники Українців в Судбурі вітають Гетьманича хлібом, сіллю і цвітами. В статті поданий докладний опис академії в честь українського Престолонаслідника.

„Вінніпег Фрі Пресс“ з 11. XII. 1937 р. помістила статтю і світлинку Гетьманича в оточенні його свити. В статті подані: привітання підчас приїзду до Вінніпегу і розмова представника „Фрі Пресс“ з Гетьманичем. Гетьманич згадує про Совіти з гіркістю в голосі, зазначає співробітник чужої газети. Далі згадано про втечу Гетьманича і його рідні перед большевиками в 1918 р. з України і його скитання по Європі в 1918 р. Вкінці подана програма прийняття. В тій самій газеті з 13. XII. 1937 р. є на першій сторінці три знімки. На першій група українських канадійських дівчат в народних строях, на

другій зображене прийняття Гетьманича. За столом Гетьманич Данило, праворуч від нього Преосв. Василій Ладика, ліворуч о. др. В. Кушнір й інші гості. На третій світлинці загальний вид прийняття. Над знімками напис „Бенкет для Принца“. В статті п. з. „Королівська овація“ описане прийняття Гетьманича в Вінніпегу. Субтитул статті вказує, як на прийняття дивився англ. журналіст, а саме він звучить: „Принц Данило проголошений наслідником трону України.“

В газеті „The Winnipeg Tribune“ з 11. XII. 1937 р. є стаття п. з. „Данило Скоропадський Кронпринц України“ і світлина. Вона представляє Гетьманича підчас привітання. Та сама газета з 13. XII. принесла статтю про гостину Гетьманича в „Плейгауз Театрі“ в Вінніпегу.

„Саскатун Стар Фенікс“ з 15. XII. 1937 на першій сторінці помістила статтю і світлинку В. П. Гетьманича. В статті згадано про тест місцевих комуністів і зацікавила комуністична відозва проти В. П. Гетьманича Данила. В тій самій газеті з 16. XII. м. р. є знов більша стаття про прийняття Гетьманича в Саскатуні і знов згадка про те, що місцеві комуністи протестували проти прийняття. Вкінці подано згадку про розмову представника тої газети з Гетьманичем. „С. С. Ф.“ з 17. XII. м. р. знов містить інформацію про прийняття Гетьманича, але також напад на Гетьманича пера якогось Кренца, який воює проти В. П. Гетьманича цитатами з „Бритійської Енциклопедії“ і зі „Споминів ген. Врангеля.“

„Едмонтон Журналь“ з 18. XII. 1937 р. приніс на 1 стор. світлинку: В. П. Гетьманич в оточенні кількох провідних гетьманців. Крім того на 1 і 2 ст. поміщено інформативну статтю про гостину Гетьманича в Едмонтоні, як також інформації про Гетьманича та його родину. Та сама газета з 20. XII. 1937 р. принесла ще раз світлинку, як попередню, і побіч статтю п. з. „800 Українців виїхало на стрічу, щоб вітати кронпринца.“ В статті є опис прийняття на честь Гетьманича, згадані численні тоасти і промови українців та чужинців. Також другий англійський щоденник „Едмонтон Бюлетін“ з 18. XII. м. р. приніс на першій сторінці світлинку В. П. Гетьманича, над нею надпис „Вітай!“, під нею підпис „Принц Данило Скоропадський“... Далі стаття п. з. „Україна мусить бути вільна, каже принц Данило.“ В ній подані інформації про подорож Гетьманича по Канаді, дані про особу Гетьманича і про цілі його подорожі по Канаді. В ч. з 20. XII. м. р. „Едм. Бюлетін“ приніс ще одну статтю, в якій описує прийняття Гетьманича в Едмонтоні. Автор статті підкреслює м. ін., що Гетьманич говорить по англійськи і по французьки.

Підчас побуту Гетьманича в Монтреалі тамошні Українці видали окрему легючку з того приводу в англ. мові. Вона має 4 ст. На 1 ст. гарна знімка Гетьманича, на 2 і 3 інформації про Гетьманський Дім Скоропадських, на 4 ст. програма побуту В. П. Гетьманича в Монтреалі в днях від 28 до 30. XI. 1937 р.

Французька преса про Гетьманича.

З приводу побуту Гетьманича Данила в Монтреалі тамошня французька преса принесла ряд статей, заміток та ілюстрацій. І так великий щоденник „Ле Девуар“ з 29. XI. 1937 р. на першій сторінці помістив майже трипальтову статтю, звіт з розмови з Гетьманичем Данилом, п. з. „Болуча історія України й роду Скоропадських“. Автор статті, Альфред Айот, подає таку характеристику Гетьманича: Зі скромністю, полученою з болом оповідає Гетьманич про нещастя і журби свого народу і свого Роду. Про себе не любить говорити, та здає собі справу з того, що його обов'язок говорити про Україну. Його Високість не знає двірського блеску, та відразу пізнає, що він одержав вище образувани. Аристократична елегантність поведіння получена з цілком демократичною свободою... Гетьманич сильної будови. Великий і бунет. Його руки виразно делікатні... Та не представ-

ляє собі його штивним, неприродним. Він модерний, любить сміятися й жартувати, як є нагода. В розмові на політичні теми здержливий та не робить собі ілюзій... „Ле Пті Журналь“ з 28. XI. 1937 приніс на першій сторінці знімку Гетьманича в хвилі, коли висідає з поїзду в Монтреалі, та звіт з побуту Гетьманича в тім місті. Той часопис пише м. ін.: „Принс (Гетьманич) дуже милий і говорить знаменито по французьки. В його погляді й усмішці читається весь сум вигнання“... „Щоденник „Ля Пресс“ з 29. XI. 1937 приніс світлинку Гетьманича з заміткою, в якій читаємо м. ін.: „П. Скоропадський милий і дуже елегантний та легко відповідає на всі поставлені йому питання.“ — Подібну замітку приніс також щоденник „Іллістраціон Нувель“ з 1. XII. 1937. — Часопис „Ля Патрі“ з 29. XI. 1937 помістив інтерв'ю з Гетьманичем та програму його побуту в Монтреалі.

Український робот переміг

Про трагізм української політики в Польщі.

Орган жицівської молоді „Контакт“ в ч. 49 приніс отсю замітку п. з. „Український робот переміг“: В українській політичній житті дається вичути нота трагізму. Трагізм політичного положення Українців полягає на тім, що українська економіка, яка мала причинитися до зміцнення політичної позиції Українців, починає викликати противний вплив. Довгі роки українська інтелігенція працювала над розбудовою господарських станиць. Повстала сітка гарних, продуктивних господарських осередків. Однак в тих господарських станицях пробудився „геніус люці“. Страх перед діленням податкової шруби зростає у міру розвитку національної господарки Українців, пропорціонально до того, кілька можна стратити, зглядно... врятувати. Під впливом ділення податкової шруби в переднормалізаційній добі пробудився той господарський робот з утистки української інтелігенції, визволився і — заключив нормалізацію. Нормалізаційна угода завела очікування навіть найчорніших круків між Українцями. За все з української сторони заплачено — нічим, ба! утворенням боевого секретаріату порозуміння, перебитого духом грабіння. Опозиція проти українських контрагентів „нормалізації“ росла з дня на день, здавалося, що змете їх з поверхні українського життя. Та робот — мудрий! Невільники українського господарського апарату, урядники різних кооператив зрозуміли, що зірвання „нормалізаційних“ переговорів рівнозначне зі скріпленням діяльності державної бюрократії. І тоді то робот української національної економіки, створений зусиллям інтелігенції, піднявся проти неї та підіслав її до — пантеону. Др Кость Левницький, вожд опозиції, стає легендою, якої не можна плямити атрибуціями влади... При кермі остав творець „нормалізації“ — Василь Мудрий...

Уваги Француза про Польщу

Великий парижський тижденьник „Л'Іллістраціон“ приніс цікаві помічення публіциста Роберта Бопляна, що їздив з мін. Дельбосом до Польщі. Він пише м. і.: „Дух, що оживляє Польщу, має ту незвичайну властивість, що від 12. V. 1935 р. — не жне. Се Пілсудський.“ Далі Боплян цікаво вводить, що „пілсудським“ се не доктрина, а настрій („ета д'еспрі“). Далі подає він найважливіші цифри щодо простору і границь Польщі, а саме: Польща має 388.000 км² простору, 34 міль. мешканців і 5.389 км. границі, з того: 1.912 км. з Німеччиною (1305 на заході і 607 на півночі від Сх. Прусії), 1.412 з СССР, 984 з Чехословаччиною, 507 з Литвою, 347 з Румунією і 106 з Латвією. Для порівняння: Німеччина має 6.351 км. границі, але вона значно більша і людніша від Польщі, бо має 469.000 км² і 66 міль. людей. Франція має 551.000 км² і 42 міль. душ, а її сухопутна границя виносить тільки 1.970 км. (польська морська границя 121 км.). Біда в Польщі велика: Поляк консумує 8 разів більше бульби а 6 разів менше цукру ніж Англієць. 20 мільонів селян у Польщі мають дуже маленьку вартість як консументи для промислу і торгівлі. Тому промисел у Польщі паде. Копальні, гутні і фабрики, що в 1928 р. мали 842.000 робітників, мали їх в 1936 р. вже лише 642.000. Жидів у Польщі є 3.114.000, себто 9,8%, коли в Угорщині 5,1%, в Румунії 4,8, в Австрії 2,8, в ЧСР 2,4, в Німеччині й Болгарії 0,8. Поверх мільон Жидів не походить з земель давньої Польщі. Сі внімки подаємо за ІКЦ ч. 14; він згадує з нап. меншин у статті тільки Жидів. Чи і французький публіцист таксамо був засліплений, що не бачив інших меншин, не знаємо.

Ревізії у православних парохіях

Адміністративні власті перевели ревізії у православних парохіях на терені кільканацятьох повітів Волині, Холмщини, Підляшша й Полісся, шукаючи за літургічними книгами в опрацюванні проф. Огієнка, виданими в Києві та Відні. Річ у тому, що згадані конфісковані літургічні книги містять молитви за щастя цілої України та її влади.

Потрапляючі цифри

Заведення обезпечень від інвалідства оповістило звіти, з яких польська преса наводить такі потрясаючі цифри: Рентистів було в 1925 р. 55.259, в 1929 р. 62.314, в 1935 р. 72.841, в 1936 р. 77.770. Інвалідів перед 60-им роком життя було в 1928 р. 18%, в 1929 р. 20%, в 1935 р. 30%, в 1936 р. 40%! Причини того страшного зросту в завиських нормах вимог продукції, в занижених платнях і недоживлюванні. Тому люди зуживаються перед часом.

Польські проповіді в церквах на Поліссі

„Діло“ п. ч. 11 принесло отсей лист з Полісся: „Цьогорічні Різдвяні Свята були для Поліщуків дуже прикри. На Різдво влада заборонила колядувати і то навіть малим дітям. Старости взивали до себе благочинних і давали їм до зрозуміння, що згідно з ухвалами Синоду у Варшаві у церквах треба правити і промовляти до вірних у матірній або в церковній мові, але тому, що „місцева мова така некультурна, то“... старости звичайно не докінчували своєї думки, але батюшки в перший день Різдва проповідували декуді по польськи... Та Поліщуки тих проповідей не слухали, повиходявши з церкви. Подібне було і з Новим Роком. Адміністрація наказала правити в церквах на Новий Рік по новому стилю; дзвонили в деяких церквах цілий ранок, але

ніхто з людей не прийшов. Влада заповіла, що на другий рік Поліщуки муситимуть святкувати початок нового року по новому стилю. До чого можуть довести такі засоби?“

Мрозоль „Гонсецькі“

Оригінальна масть Мрозоль „Гонсецько-го“ з успіхом усуває зачервонілі місця, пухлини і знаменито лічить рани та вени, які повстали ВНАСЛІДОК ВІДМОРОЖЕННЯ.

З рукою на серці

I. Відношення нашого духовенства до народних установ.

В справі відношення нашого духовенства до народних установ і народного проводу панує у нас страшне безголов'я. Від самого початку нашого національного відродження наше духовенство, що було його головним і майже одним підвижником, бож світської інтелігенції тоді у нас було мало, вийшло з хибного і виключно світського заложення та стало відрізнитися на зовсім фальшивому ґрунті. А саме узало, що народна справа „свята”, що праця на народній ниві і в народних установах се святий обов'язок кожного священика на рівні з сушними обов'язками душпастирськими — а рівночасно вилучило ту працю з впливу Церкви і компетенції свого Духовного Проводу: мовляв, ні Єпископ ні парох не має права до народних установ мішатися, коли він не їх член. Може забирати в них голос лише як член і на рівні зі всіма іншими членами. У нас кождо установу, якщо лиш причіплено до неї етикетку з написом „народна”, уважано за добру, потрібну і хосенну, а до того ще й за непомильну і недоторкальну!

Погляди такі на скрізь ліберальні і з засадами католицькими незгідні. Спершу, доки в нашій народі не було ще ідеологічного зріжничування, доки був лише одноцілий табір т. зв. народовецький, в котрім слово „народний” було майже рівнозначне з поняттям католицьким, повисші хибі видавалися без значіння і не впадали в очі, бо на ділі тоді всі народні установи, хоч чисто світські, були під впливом Церкви і тимсамим що народні були також католицькі. Нікому навіть через гадку не переходило, що може бути інакше та що колись вони можуть обернутися проти Церкви, яку тоді також наші народовці уважали за народну святощ і народний скарб. Отже тоді всьо було в порядку. Але ідилія та не тривала довго.

У 90-тих і 900-тих роках відносини в народі цілковито змінилися. На арену народного життя виступили нові сили. Се нарібок і дорібок та гордість нашого патріотичного духовенства, наша світська інтелігенція. Хоч кість з кости наших священиків, бо або їх діти, або близькі кривні і свояки, або вихованки, однак майже всі переняті духом ліберально-радикальним, настроєні антиклерикально. Під позором боротьби з „кле-

рикальною мафією” стали вони до народних установ перещіплювати ліві руйницько-деструктивні течії. А священики, вдоволені, що на народну ниву до праці увійшли нові сили, ними самими виховані і їм найближші, не звертали навіть уваги на їх ліві демагогічні кличі, якими зачали обаламучувати темні маси в народних установах. А як священики децю й завважили, то не прив'язували до того ваги, розумуючи, що се лиш „переходові, молодечі пориви”, для нікого нешкідливі. Тому священики, маючи повне довіря до своїх дітей і вихованків, не оглядалися навіть на се, що то за людина разом з їх дітьми входять до народних установ, мовляв, аби лиш були рухливі, діяльні, щоб було кому „для народу працювати”. А як ще котрий з них за свою народну працю удостоївся від верховодів патенту „патріота”, о він вже ставав у них великим чоловіком, гордістю родини і свого села. Кождий, а головню священик, як влучно завважив автор цитованої попередньо статті з „Ниви”, „гнув покірно перед ним спину”. Що він радикал, ліберал, соціаліст, безбожник, ворог Церкви і „попів”, се ніщо, головне, що не клерикал! А найголовніше, що він „патріот” і „народний діяч”. Такого священика приймали з почесними в своїм домі, з парадною вводили до читальні чи іншої народної установи, засідав з ним при однім столі до народної наради, слухав з увагою його промов, оплескував їх та одобрював, хоч нераз совість бурилася і наказувала неоднораз спростувати, а декому рішучо спротивитися. Та священик як „здисциплінований член” суспільності мовчав, щоб не розбивати „народної єдності”, щоб до народної установи не вносити квасів і непорозумінь та не зражувати до „народної праці” молодих діячів.

З того всього вийшли у нас не лише дивні чудовища, але мов з казочного зачарованого жерела виростали щораз нові монструальні дивогляди і то такі, яких ніхто нігде не стрічав і не стріне в цілім католицьким світі.

1) Наше духовенство, з дуже малими виїмками, з запалом гідним справді найвищої і найсвятішої справи, кинулося

**РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.**

безкритично і сліпо у вир діяльності в чисто світських установах. Там затрачувало духа і почуття свого високого священничого звання, наражувало на пониження свій авторитет і підпорядковувало свої духовні та душпастирські обов'язки світським справам, тому що вони „народні справи”.

2) Серед нашого духовенства витворився своєрідний тип т. зв. „ідейних” священиків патріотів і народних діячів, що визначувався питомою собі ревністю, яка з ревністю правдиво священничою, апостольською не мала нічого спільного. Полягала вона на тім, що такі „ідейні” священики пильнували точно і скрупульяно народної справи і народних імпрез, віддавалися всеціло народній праці з занедбанням найбільше сушних священничих обов'язків. Се була ревність виключно світська, просвітницька, що католицькому священикові очевидно не приносила чести, а згодом мусіла принести шкоду Церкві й народові. Такі ревні священики задля ріжного рода частих народних імпрез приспішували, скорочували, попросту відгаляйкували приписані Богослуження а нераз зовсім опускали, занехували слухання св. сповідей і голошення проповідей, бо спішилися на народні віча, збори, фестини в цілому повіті. Справді слушно завважив священик з перемиської Дієцезії в „Новій Зорі” у статті „Розпорядок Владики”, що такі „ідейні” священики „зуживають 70% своїх сил і знання для праці в хосен світських товариств і установ, а доперва репиту для сповнення обов'язків свого звання”. У них заєдно перша читальня, перше віче, збори і т. п., перша праця в народних установах а на другім місці Церква і Богослуження. „Цілі поширення Христового царства у них все на другім пляні” (тамже). Той правдомовний автор-дописувач наводить застрашуючий примір діяльності такого „ідейного” священика, що його величала ліберальна преса за те мнине „чудо”, якого доказав у бойківських селі, що його за 10 літ національно освідомив і „Народний Дім” виставив, — але зате не освідомив села релігійно і не вибудував церкви, хоч її ранше зачав будувати ніж „Народний Дім”. Чи се не лячне? А таке лучалося у нас часто.

3) У нас ті „ідейні, ревні” священики патріоти зробили зі своїх домів агентури світських установ а з проповідальниць бюро оголошень. Дійшло до того, що кожді збори, віча, анкети, сходни, фестини, вечірники, забави, а всьо і все з прикметником „народне”, свяще-

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ

Рутськийська бібліографія

За роки 1936—1938.

17. о. Василь Гриник: Укр.(аїнська) Кат.(олицька) Духовна Семінарія в Перемишлі. „Ювілейний Альманах українських католицьких богословів Перемиської Єпархії”. Перемишль 1937. 96—108.

На початку статті про заслуги митр. Рутського для рідного шкільництва й освіти.

18. (о. Орест Дуб, ЧСВВ): Йосиф Венямин (!) Рутський ЧСВВ (1637—1937). „Український Місіонар у Бразилії”. IX. Прудентополіс 1937, ч. 2, с. 1—2.

19. Завіщання митрополита Й. Рутського. Див. 14.

20. Заповіт Митрополита Й. В. Рутського. Див. 5.

20a. Ks. J. Iwanicki, Rocznice. „Ate-neum Kapłańskie”, XL, Włocławek 1937, 316.

Коротка життєписна агадка про митр. Рутського й писання його: Sowita wina, Wzywanie do jedności katolickiej, Examen obrony to jest odpis na script Obrona verificatii nazwanej; De corrigendo regimine in ritu graeco, De unione schismaticorum.

21. P. Makarius Karowec, Basilianer: „Atlas Unionis”. Zur Feier des 300-jährigen Gedächtnistages des Kiewer Metropolitens Josef Wenjamin (!) Rutskyj. „Der Christliche Orient”. II. München 1937. 66-72.

22. о. М. Каровець ЧСВВ: Йо-

сиф Рутський. Митрополит Київський св. Уніятської Церкви. * 1573 — † 1637. „Нова Зоря”, 1936, ч. 80, с. 1—2.

23. (P. M. Karowec OSBM): Joseph Velamin Rutskyj. Zum 300-jährigen Todestage des Mitbegründers der Union der Ukrainischen Kirche mit Rom. „Reichspost”. XLIV. Wien 1937, Nr. 36, S. 7.

З редакційного недогляду стаття підписана: Dr. H. Про авторство цієї статті о. М. Карівця див. о. Р. Лукань, ЧСВВ: З сьогорічних торжеств у честь митрополита Рутського. „Вістник Марійських Товариств”. III/4. Львів 1937. 28—29.

24. о. М. Karowec ZSBW: Józef Welamin Rutski. „Oriens”. V. Warszawa 1937. 3—6.

25. о. М. Каровець ЧСВВ: Митрополит Рутський. Фундатор і реформатор духовенства. „Нова Зоря”, 1937, ч. 1, с. 4.

26. — 300-літня річниця смерті митрополита Рутського. „Календар Місіонаря на 1937 р.” Жовква 1936. 64—66.

27. ks. Stanisław Łaski: Prace i boje metr. Rutskiego. „Oriens”. V. Warszawa 1937. 47—49, 76—79, 110—113.

28. V. Maroz: Paviety minulo... „Друг”. IV. Дубно 1937, ч. 1 (8), с. 1.

29. о. Іриней Назарко ЧСВВ: Людина й програма. Див. 4.

30. Памяти великого Подвижника св. Унії. „Мета”, 1937, ч. 5, с. 1.

30a. Ks. mgr Marian Rechowicz: Jan Józef Welamin Rutski (1573—1637).

(W trzechsetną rocznicę śmierci). „Przegląd Powszechny”, CCXVI, Warszawa 1937, 358—369.

30b. Ks. Rechowicz: Jan Józef Welamin Rutski (W trzechsetletnią rocznicę śmierci). „Gazeta Kościelna”, XLIV, Lwów 1937, Nr. 49, str. 532—534 i Nr. 50, str. 547—548.

Се одна й та сама стаття з маленькими змінами. Остання перепечатана з „Пшегльонду Повшехного”. На зміст її складаються історичний опис життя митр. Рутського, праці й заслуги для ЧСВВ й нашої Церкви.

31. Rutenus (о. Михайло Ваврик, ЧСВВ): Nel III centenario del Rutskyj „L'Atanasio dei Ruteni”. „L'Osservatore Romano”, Citta del Vaticano, 1937, nro 49, p. 2.

32. (о. С. Сабол, ЧСВВ): Руський „стовп Церкви” — В. Рутський. „Благовістник Пресв. Серця Христового”. XVII. Ужгород 1937, ч. 1, с. 11.

33. Й. Скрутень, ЧСВВ: Йосиф В. Рутський (* 1573 † 1637). Ким він є, ким був і ким буде для Українців? „Альманах „Нового Часу” на рік 1938”. Львів 1937. 140—144.

Дивний православний виступ проти сеї цінної праці появилася в статті: І. Коровицький, Сокальський кордон. „Вістник”, VI/I, Львів 1938, 46—48.

34. — Справжня причина Рутківських торжеств. Див. 4, 11.

(Далі буде).

ник був обов'язаний оголошувати в церкві і ще й заохочувати людей до участі. Просто сходяв до ролі світського агітатора. Дійшло до того, що на однім деканальнім соборчику „високопатріотичне духовенство“ потягнуло до строгої відповідальності кондеканального, правдиво ревного священика „фаризея“ (так тоді згірдливо називали правдиво ревних священиків, подібно як тепер називають їх „католиками“), за се, що в церкві не заповів „народного фестину“ і не заохотив людей, щоби спішили на повітову народну забаву до поблизького міста, лише, як йому закинули, „маніфестаційно тримав людей в церкві і нарочно (?) правив довгі богослуження...“ За сей „злочин“ нап'ятували його і загрозили йому бойкотом, колиб і на будуче важився знов подібно поступати. Треба було аж зарядження Духовної Власти, щоб запобічи надуживанню церкви і амвони до світських цілей. А кілько наробила шуму та зовсім оправдана заборона, з якими застереженнями стрінулася в нашій ліберальній пресі і серед „патріотичного духовенства“! А декуди „ідейні“ священики досі тої заборони своєї Духовної Влади не узнають і роблять своє, бо того мовляв вимагає „свята народна справа...“

4) У нас не було неділі ні свята, щоб „високопатріотичне духовенство“ не заряджувало складок на народні цілі, часто сумнівної вартості або й шкідливі. На такі цілі відправляли Акафисти і не раз аж до обридження заохочували горячо людей до датків. І знов треба було аж спеціальної заборони Епископського Ординаріату, що в церкві на світські цілі ніяких збірок уряджувати не вільно.

5) У нас такі „ідейні“ священики „патріоти“ мали себе за щось ліпше і вище від інших своїх собратів, правдиво ревних, що пильнували своїх священичих обов'язків і дорожили своїм високим званням. Від таких сторонили, не раз прямо їх бойкотували, осуджували прилюдно на народних зборах, шкалювали по ліберальних часописах, вмішувалися до їх парохій, без їх відома закладали в їх парохіях народні установи, уряджували в їх селах зібрання. Нераз правдиво Христовий священик ревно сповняючи свій душпастирський обов'язок в неділю чи свято відправляє приписані Богослуження, голосить науки, а рівночасно його сусід священик „патріот“ в його парохії у читальні поза його плечима і без його відома уряджує збори чи сходини й осуджує свого собрата, що він „з народом не йде“! Що за згіршення! Щоб їм запобічи, треба знов було у нас на сором і ганьбу таким „високопатріотичним духовним“ інтервенції Епископа і заборони священикам вмішуватися у справи чужих парохій поза плечима місцевого пароха.

Якеж се всьо страшне і сумне!

Та се ще не всьо, бо найстрашніше і найсумніше те, що у нас був такий час, коли ті „ідейні“ священики патріоти були цілковитими панами ситуації на народній ниві, коли вони справді держали руку на живчику всього народного життя і мали його керму у своїх руках. Здвигнені і започатковані ними народні установи хоч чисто світські на ділі були під цілковитим впливом Церкви і згід з його почали помалу й незначно увільнятися щойно тоді, коли на арену народного життя виступили молоді світські сили. За їх почином і під їх впливом в народнім життю зачали проявлятися хаос, анархія, дезорієнтація. Ті молоді діячі не мали зразу ні сили ні впливу: керма була в руках „ідейних священиків“. Вони мали силу і спробою протиставитися змаганням молоді до схаотизування і радикалізування народного життя, вони могли лихові зарадити і народне життя з фальшивого ґрунту спровадити на добрі шляхи, відповідно до католицьких засад.

Та вони засліплені дурманом патріотизму замість здобутися на рішучість, замість мудро кермувати й оговтувати невмісні пориви заламороченої лібераліза-

мом молоді, замість з височини свого священичого звання убагороднювати діяльність світських діячів, вони самі знизилися до голошених молодиками демагогічних кличів і кинулися враз з ними на сліпо у вир чисто світської, ліберальної діяльності з занедбанням сушних і справді святих священичих обов'язків. І робили се вже не як їх попередники з 48-их років з неосвідомості і в добрій вірі, але з повною свідомістю, бо світло Божих правд і католицьких засад доходило вже до них в повній силі і широкими струя-

ми через щорічні реколекції, часті конференції, Пастирські Послання, відозви, поучення, перестороги і зарядження Єрархів дбалих про добро народу. Однак: зв. „ідейні“ священики у своїй незрячості легковажили собі то всьо і кричали на всьо горло, що „святій народній справі грозить небезпека“ зі сторони „клерикальної мафії“, що „насувають чорні хмари“ з боку Єрархів, які — мовляв — „віддали себе на услуги клерикалізму“ і то „зі шкодою для народу“!...

Священик з Поділля.

ШКІЛЬНИЙ ПЛЕБІСЦИТ

Від 31.XII. 1937 до 30.IV. 1938 р. триває друга фаза шкільного плебісциту, в якій: 1) державна влада буде перевірявати внесені до 31 грудня 1937 р. декларації за українською мовою навчання та в якій 2) може наступити реакція на український плебісцит у формі вношення декларацій за польською мовою навчання. Практичний сенс тої „реакції“ зводиться до того, що тепер вистане підписів за 20 дітей за польською мовою навчання, щоби „зневтралізувати“ українську плебісцитову акцію з осені 1937 р., а навіть довести до дальшої некорисної для нас зміни стану посідання шкіл з українською мовою навчання. Не можна передбачити, що станеться в другій фазі шкільного плебісциту. Тому висновки можна сперти лише на дотеперішній практиці. Вона виказала, що чинники, які досліджують умови важности шкільного плебісциту, не обмежуються до ствердження дійсного стану річі, лише звичайно роблять натиск на батьків, щоб вони відкликали, або змінили внесені шкільні декларації за українською мовою навчання. При тому вживають „аргументів“, мовляв, хто бажає української мови навчання в школі, хоче тим самим викинути польську мову з навчання, отже виступає проти польської держави. Треба українських батьків, матерей та опікунів освідомити, що одно з другим не має нічого спільного, бо в кожній школі, отже й українській, учать польської мови як предмету, що отже хто домагається української мови навчання, тимсамим не домагається викинення польської мови зі школи. Буває теж, що особи, які переводять перевірку шкільних декларацій, запитують: „Отже ви бажаєте собі, щоб у вашій школі вчили по українськи і по польськи?“ І в такому випадку не треба притакувати, бо це буде записане як бажання двомовного викладу. Найкраще, щоб родичі давали коротку відповідь: „У шкільній декларації написано все, чого я бажаю, і більше нічого не маю ані додати, ані змінити.“ — Дотеперішня практика виказала теж, що збирання підпи-

сів за польською мовою навчання відбуваються звичайно досить законспіровано. Тому обов'язком родичів особливо в місцевостях, які в 100 відсотках українські, стежити за тим, хто підписував шкільні декларації за польською мовою навчання і чи ці підписи важні. Коли підписи на таких деклараціях за польською мовою навчання неважні, або декларації підписали такі особи, що не мають права на те, або за таких дітей, що не є у шкільному віці, або не мешкають в шкільній окрузі дотичної школи, то про це все треба донести приналежному окружному шкільному інспекторові.

Вкінці є ще одна дуже важна справа. Кураторія ЛШО доручила шкільним інспекторам повідомляти інтересованих українських батьків, що шкільна влада оставить внесені ними шкільні декларації за українською мовою навчання без розглядання, коли в даних школах від останнього правосильного рішення про мову навчання нема ще 7 літ або вже минуло більше чим 7 літ. Це зарядження кураторії фальшиво інтерпретує розп. Президента Р. П. з дня 29 листопада 1930 р., який каже дослівно: „Зміна мови навчання може наступити не скорше ніж по 7-ми роках рахуючи від дати управосильнення останнього оречення, яке устійнює мову навчання в даній школі“. У цій стилізації нічого нічого не сказано, що така зміна не може нпр. наступити по 8-ми чи 10-ти роках. І тому українські чинники мусять оспорювати повище зарядження кураторії. І тому далі, на випадок, коли українським батькам доручено десь таку відповідь шкільного інспектора, необхідно проти того рішення внести своєчасно відклик, а на випадок некорисного поалагодження цього відклику, заскаржити його до Найвищого Адміністраційного Трибуналу.

Володимир Кузьмович.

У всіх тих випадках найлучше повідомляти посла свого округу з докладним описом надужити і з поданням свідків, а собі лишати відпис письма, відсланого до посла.

Дотепний фейлетон

3. Новаковский оповістив в 323 ч. ІКЦ дотепний фейлетон про вражіння, яке мається читаючи закордонну пресу про події в Польщі. Ось дещо з його виводів: „Бомба раз!.. Донедавна замовлялося в той спосіб пиво, а тепер „сталюється“ так зовсім інші річі... З закордонних газет виглядає, якби життя в Польщі йшло подібно як життя в Москві або в Петербурзі за часів, коли кн. Крапоткін писав свої спомини... Отже вибух бомби в часі походу на Маршалківським Проспекті, потому бомба в віллі одного полковника, потому бомба в віллі другого полковника, потому якийсь замашок зрештою здементований в останній хвили... Словом: бомба раз, бомба два!.. Чу-

жинець читає через російські окуляри нормальну рубрику подій п. з. „Політичний день“. Отже Саша дістав в ночі ножем у плечі від партійних противників, а в несповна годину пізніше був уже револьверовий замах на Серйожу. Отже — бояри радять в Адрії та в Європейській... Отже дума замкнена... Отже сконфісковано сто пудів щоденників... І що може вийти з того всього?... Чи нова конституція, чи великий погром Жидів?... Чув я тому кілька днів, що одна гімназія в однім з більших польських міст занотувала продовж року 260 випадків крадежей учеників на терені школи... Коли є в тім лише 50% правди, то волосся стає дубом на голові...“

ХТО ПІДПИСУЄ У ДІЛ У

Пром-Банку

Львів, ул. Гродзичьких 1. І. п.

той співпрацює також при розбудові рідного ремесла, торгівлі й промислу.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Ще про християнські видання для народу

Як писати й видавати популярні брошури.

В попередніх статтях про самоосвітні видання для народу згадав я про радикальні й націоналістичні видавництва (гл. „Нова Зоря“ ч. 1087), про видавництва „Рекорд“ і „Рідне Слово“ („Н. З.“ ч. 1091) та врешті про католицькі видання того роду ОО. Василян у Жовкві, тобто про „Католицькі Читання“ і „Бібліотеку Релігійної Освіти“ („Н. З.“ ч. 1103). Тут требаб ще згадати також інші наші християнські видання для народу, про які я міг довідатися.¹⁾

І так у Львові видають християнські книжки для народу (оскільки я про це знаю): Впр. о. проф. Осип Годунько, видавництво „Мета“, вид. „Християнська Самоосвіта“ та „Добра Книжка“ (тобто я, але про себе не буду говорити).

Отець катехит Осип Годунько видає переважно свої популярні твори на різні теми, як лиш є нагода і — видавець. Спеціальну вагу кладе на поручування народів фахових шкіл. Цікаві дуже його писання про міський молодечий пролетаріят; шкода, що не видав їх особною відбиткою. Далше поручає о. Годунько духовні вправи та бореться з гріхом „білої смерті“. Ось важніші видання цього автора-видавця:

- 1) Жіночья під увагу (проти „білої смерті“), ціна 6 гр.
- 2) Пресвятая Богородице спаси нас. Читанка з прикладами, ціна 14 гр.
- 3) Дорога доброго життя. Перші три Божі заповіді з прикладами. Ціна 10 гр.
- 4) До фахових шкіл. Короткі інформації про нові фахові школи. Ціна 5 гр.
- 5) Заохота до духовних вправ. Ціна 2 гр.
- 6) Ремісничча Бурса (у Львові, інформації і т. п.). Ціна 15 гр.

Всі ті видання писані насправду популярно й цікаво. Видно, що автор має справжній популяризаторський талант і як то кажуть „живе перо“. Цікаво, що майже кожне з тих видань має іншого видавця. Деякі видавці се просто молоді й убогі завідателі львівських парохій, таких як Богданівки і Знесіння. Примір гарний і варт, щоб його наслідували заможніші старші парохі й каноніки...

²⁾ Я вже не раз порушував справу „регіоналізму“ й „конспірації“ чи пак „скромності“ наших християн-видавців. Радикали чи націоналісти бють великі накладі своїх видань і продають їх скрізь, де лиш можуть, бо залежить їм і на поширенні тих видань і на їх дешевості й заробітку. Не так роблять наші католики. Коли в одній єпархії видадуть якусь книжку, то звичайно в інших єпархіях ніхто про неї не знає. Не можна її дістати також у книгарнях, не раз навіть у тому місці, де книжка вийшла! А є навіть такі дива, що, щоб католицьку книжку за гроші дістати, треба внести подання до її видавця! За границею бувають теж такі законспіровані й поважні видавці, але там таке їх поступовання для мене вповні зрозуміле: бо такі заграничні конспіраційні видання се або бібліофілські білі круки, або найгірша порнографія. А в нас якраз роблять таке християни, чим — ясна річ — шкодять поширенню католицької книжки. Ось прим. у Львові видали великим коштом одну протисектанську брошуру. Коли о. Г. з Т. хотів її купити в видавця (в духовній установі до того), то йому порадили, щоби „ліце відповідно умотивоване подання“. Тимчасом сектарі можуть собі воювати кілька хочуть. До того сю книжку напечатано в 5000 примірників, отже хіба не признана вона для бібліофілів, що шукають за білими круками... А ось другий цікавий примір законспірованості католицьких видавців. Недавно розписав я листи до всіх католицьких видавців у нас з проханням, щоби прислали до рецензії свої видання. Рівночасно вислав я 2.100 брошур „На фронті української книжки“, де була теж подібна просьба. Отже на поверх дві тисячі записів дістав я всього 3 відповіді! В тім було кілька теплих слів і всього-навсього 3 (три) конкретні відповіді. І рівночасно треба знати, що до редакції прислають рецензійні примірники навіть комуністи. Зате багатьом католикам видно не залежить на поширенні їх видань; вони волять „конспірацію“. Отже нехай і не гніваються опісля на мене, коли про їх видання не згадую. Не згадую, бо просто не маю грошей ані часу, щоб спеціально їздити особисто та просити людей за їх власний інтерес...

„Християнська Самоосвіта“, якої вийшло досі всього одне число п. з. „Чи є Бог“ (ціна 25 гр.) се теж діло одиниці, п. Григорія Дворянина (Львів, пл. Юра ч. 5). Се видавництво заповіло, що „буде видавати для народу малі популярні книжочки різного змісту“. Мають вони виходити в таких серіях: 1) Релігія, 2) Св. Біблія (у виїмках з поясненнями), 3) Природничі науки, 4) Суспільні науки і т. п. Як буде далше, не знаю. Але цікавий факт: Недавно заїхав я до одного о. декана. І в нього побачив я нерозпакований пакет зі Львова, наданий тому пів року. Коли я глянув на печатку надавця, побачив, що се „Християнська Самоосвіта“...

Оба згадувані видавці самі шкодять своїм цілям тим, що їх видання за дрібні й занадто пороскидувані. Через те їх видавці не можуть ані фінансово своїх видавництв розвивати, ані не оплатитися їм ті видавництва частіше оголошувати та поштою розсилати. Рада на це булаб для таких видавців-приватників одна: скооперуватися з якимсь більшим видавництвом і в нім видавати свої книжечки. Тоді й розсилка булаб дешевша і реклама та поширення успішніші. Так прим. робили й роблять різні німецькі приватні видавці: видають свої річі під фірмою славного Гердера, дають йому свої видання на головний склад до розпродажі, а він за те рекламує їх та кольпортує спільно зі своїми всякими виданнями. Таке робила в нас давніше „Добра Книжка“ тай досі йде тим шляхом.

Видавництво „Мета“ стало цього року видавати популярні брошури для народу під загальною назвою „Християнська Книжка“. Кожда така брошура має 32 стор. 16^о і коштує 20 гр. Досі вийшли:

- 1) О. Буць: Червоний опит.
- 2) О. Буць: Чотири злочини.
- 3) М. П.: З ким іти?
- 4) М. Цибульський: Соловки, острови мук і смерті.

Перша брошура вже вичерпана; видно, що є попит на видання того рода. Друга брошура „Чотири злочини — Світ на бездоріжжю — В чому ратунок“ нагадує своїм змістом (про світову кризу й її причини) другий випуск „Бібліотеки Товариства „Скала“ п. з. „Світ летить у пропасть — Де ратунок?“ (в повороті до Бога). Подібний зміст має третя брошура „З ким іти“, в якій подано причини кризи та вказано дороги виходу з неї. Рівночасно подано там переконливі дані проти комунізму. Всі ті брошури писані досить популярно, та всетаки вони нудні до читання. Зате дуже цікава своїм автентизмом (це спомини!) та майже белетристичним способом писання четверта брошура „Соловки, острови мук і смерті“.

Треба тут зробити маленьку дигресію і згадати хибні гадки деяких наших католиків щодо способу писання популярних католицьких книжок. Чомусьто в нас прийнялося пересадне домагання, щоб такі книжки (для народу) були „поважні“, розумні; формою. Отже пишуть їх наче патетичний проповідник з давніх часів, обовязково з т. зв. „намащенням“, суворістю й безконечним моралізуванням. Тимчасом подана в той спосіб духовна пожива для народу зовсім нестривна, а непотрібна вона через свою мниму популярність також інтелігентам. Такі письменники, надуті мнимо духовною „повагою“, забувають зовсім примір Проповідника, найкращого з усіх: Ісуса Христа, що говорив до народу в приповідях і притчах, а не моралізував „поважно“, як се робили фарисеї. „Намащення“, надутість і моралізаторство в

християнських авторів для народу се фальшиво понятій консерватизм форми, свого рода „обрядовщина“: забувається при ньому, що не духовна ідея має служити формі, а навпаки форма ідеї. Основні релігійні й світоглядні ідеї треба подавати якраз не в надто надутій формі, а приступно, по можності навіть образно, белетристично. Бо легка й образна форма ділає скоро і на довго остає в пам'яті — й через те простолюд для скоро запам'ятує й розуміє поважні (в суті а не формі) річі, подані такою формою. Хтож не хоче вийти поза наїве, лущити в одно поважні ідеї з надутею формою й моралізаторством, той видно не шукає широко правдивого проповідника Божого слова, а шукає себе, шукає свого приватного уподобання в формі.

Сей прикрий звичай надутості, фальшивого патосу й моралізування се одинока „духовна“ річ, яку прийняли деякі „католики з професії“. Недавно мав я нагоду читати один такий твір, який написав недавній комуніст, тепер „професійний католик“. Отже той твір мав якраз визначно пересадні прикмети „намащення“: всі люди поступали в ньому так поважно й говорили так „побожно“, що ледви чи й найбільший святий витримавби таке. Комічний, але й прикрий зразок, що саме наслідують фарисеї від католиків, щоб стати мнимо-подібними до них...

Отже сеї надутості форми й пусто-го моралізаторства та поук треба позбутися популярним католицьким письменникам. Зразком популярного писання є саме — на мою гадку — згадана брошура про Соловки. В ній зпочатку на 30 сторінках подано самі голі правдиві факти, а при самім кінці зібрано заключення („морал“) на всього півтора сторінки. А проте, хоч то ніби „неповажна“ книжка, вона зробить більше враження й скорше переконає, як 32 сторінки нудної „поважної“ балачки, якої до того задля нудьги просто не хочеться читати.

Ще одну біду повинні виминати наші католицькі видавці: видавати непотрібно книжки про ту саму справу, про яку вже є така книжка. Ось прим. є в нас кілька брошур на тему „Чи є Бог“. Тема дуже важна, але нащо перевидавати по кілька разів те саме, що вже видано й так заходить непотрібно в конкуренцію й уязнювати гріш, замість видати за нього брошуру на тему, якої ще в нас нема.

Дуже важна річ для уприспугнення католицьких видань для народу се — попри згадувану вже образовість стилю — також їх друкарський вигляд та дешева ціна. Коли вже я згадав про ті дві справи, то тут як їх зразок подам хіба перемиське видавництво „Криниця“ (Перемиськ, вул. Водна ч. 10). Се молоде видавництво (заложене мабуть у 1935 році) видало досі небогато книжечок: усього 9 випусків.³⁾ Але кожний з тих випусків писаний не лише дуже популярно, а ще й має безліч образків (мало що не на кожній сторінці!), гарну популярну барвну обгортку та надзвичайно дешеву ціну: за 64 сторінки з безліччю ілюстрацій, обгорткою й поштою навіть — усього 25 грошів! Як се видавництво дійшло до того, щоб давати таку дешеву ці-

¹⁾ о. П. Дзедзика: Господу помолімся — молитовник, 200 ст., ціна 30 гр., в оправі 60 гр.

²⁾ о. П. Г.: Біблійна історія в образах для дітей і для старших. Стор. 64, ц. 25 гр.

³⁾ О спомагай нас, церковні пісні на всі дні в році. Ст. 64, ц. 25 гр.

⁴⁾ о. М. Дороцький: Христові страсти словами св. Письма. Ст. 64, ц. 25 гр.

⁵⁾ о. М. Дороцький: Христос воскрес словами св. Євангелістів. Ст. 32, ц. 17 гр.

⁶⁾ о. П. Штокалко: Вінець Святих, життєпис Святих віршем. Ст. 64, ц. 25 гр.

⁷⁾ Б. Осетр: Останні хвилини св. св. Йосафата — поема. Ст. 16, ц. 10 гр.

⁸⁾ Бог предвічний коляди і щедрівки. Ст. 64, ц. 25 гр.

⁹⁾ о. І. Погорельський: Пояснення правд катехизмових (для дорослих). Ст. 64, ц. 25 гр.

ну, просто безконкурентну? Розв'язка тої загадки проста: „Криниця“ друкує свої видання в накладках величезних, як на наші умовини: деякі видання по 40.000 (сорок тисяч) примірників! Сеж майже тільки, що сучасний наклад „Місіонаря“, який виходить уже 40 літ. При таких великих накладах „Криниця“ може дати своїм видавцям малу ціну й відповідний друкарський вилад. Цікаве й те, що той вилад справді чистий і естетичний, річ досі в Перемишлі майже небувала. Видно, що індивідуальність видавця може перемогти провінціональні хиби й доказати, що не лише „пани зі Львова“ щось уміють зробити.

Ще більша штука від такого видання се розколюпортувати тих 40 тисяч накладу! Як сього доконати, се вже тайна видавця. Але факт, що така штука можлива в наших умовинах, всетаки доказує, що й наш „клерикальний“ ринок досить поємний і при добрій волі, розумі й праці ми, католики, моглиб не то дігнати, але й перегнати всяких радикалів і їм подібних самоосвітників.

Та до всього того крім розуму, праці й волі треба ще мати одну велику чесноту: любов. Памятати, що по світі ходять не ангели, а люди й що вони помилні, хоч нераз мають добру волю. Пошанувати добру волю й старання, не радикалізувати домагань („або совершенно, або ніщо“), бачити поза собою й інших та старатися їм допомогти — ось велике домагання, яке ставить до нас сучасний, може останній момент, в яким маємо можливість праці на більшу міру.

А раміс.

Нові видання

Календар Сирітського Дому на рік 1938. Старанням і накладом Сестер Василіян в Філадельфії, Па. Впорядкував о. Максим Кінаш. Ст. 128. Формат: 23,5 × 15,7 см. Видання дуже гарне.

„Рідна Мова“. Зміст 1-го (61) числа. Редакція: Теринстим шляхом, п'ятиліття „Рідної Мови“. Анкета про „Рідну Мову“. „Наша Культура“ тимчасово не виходитиме. Д-р В. Королів: Мертві, вперед! Ів. Огієнко: Складня галицьких письменників. Проф. д-р С. Грицак: Особові імела учнів Перемиської української гімназії. І. Огієнко: Складня української мови. III. Слова поза реченням: 1. Вставні слова й речення, 2. Вигуківні прислівники. Практичні лекції літературної мови, „Наймичка“, поема Т. Шевченка. Для спочинку, Ю. Вухналь: Трудовий день комсомольця Федька Гуски. О. і М. Задурович: А ми радіємо, що „Рідна Мова“ виходить! Життя слів. Ів. Мойсик, П. Кривоносок: Рідномовні замітки. Передплачуємо „Рідну Мову“ на 1938-й рік! — Адреса „Рідної Мови“: Варшава IV, ул. Стальова 25 м. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1,60 зл.; за границею в Європі 8 зл., поза Європою 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ від 1 числа: Річник I (без 2 і 3 чисел) 5,00 зл.; річники II, III, IV і V по 6,00 зл., опрацьований II і III по 7,50 зл.; в Європі по 10 зл., поза Європою по 2,35 дол. річник опрацьований. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

І. Сталін. Чергові завдання партії в національному питанні. Партвидав ЦК КП(б)У. 1937. Ст. 32. Ціна 15 коп. Тираж 13.000 прим. — В тій брошурі Сталін стоїть на становищі, що „федерація радянських республік, онована на спільності військової і господарської справи“ та що вона „може бути міцною а результати федерації — дійсними лише в тому разі, якщо вона спирається на взаємне довіря і добровільну згоду країн, які входять до неї“. — Цікаво, чи лишилася у федерації СРСР хоч одна країна, якби так „батько народів“ дозволив своїм відбутися голосування над тим, чи народи, що там живуть, хочуть належати до тої „федерації“, чи хочуть відорватися від неї і самі урядити собі життя, без опіки матушки Москви...

Оповідання заголовка якогонебудь видання в сій рубриці ще не означає, що ми се видання поручаємо.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Йордан у Львові має вже свою славу. Щороку стигає він на Ринок тисячі народу, Українців, Поляків і навіть Жидів. Сегорічний Йордан випав багато величавіше, як попередніми роками. До сего причинилася у великій мірі прекрасна, соняшна, майже весняна погода. Дуже велика маса людей обліпила Ринок з усіх сторін і заповнила сусідні вулиці так, що й рушитися було годі. Різнобарвні строї жінок, ясні проміння сонця, спів та звуки музики — все це робило справді прекрасне враження. Хто бачив великі маси нашого народу на сегорічній Йордані у Львові мимо латинського будня, тому ясно, що сила наша мимо всіх страт не паде а росте. І зовсім не маємо причини падати на душі. Саме торжество зачалось Архидієрєйською Службою Божою, що її відправив Преосв. Бучко в сослуженні висшого духовенства в церкві св. Спаса при вул. Краківській. По Службі Божій вирушив похід на Ринок до криниці, гарно прибраної хрестом та сосонками. В поході взяли участь великі процесії з львівських церков, представники наших установ та великі маси вірних. Преосв. Бучко йшов в оточенні дуже численного духовенства. Підчас водосвяття гарно співав хор богословів та пригравали оркестри Т-ва „Зоря“ і Т-ва „Воля“. По водосвятті похід вирушив довкруги Ринку. Преосв. Бучко кропив вірних свяченою водою. Тимчасом коло криниці серед великого натовпу зачався традиційний наступ на воду. Кождий хотів зачерпнути свяченої води та урвати собі сосонки. Торжество закінчилося тихою Службою Божою в церкві св. Спаса. Підчас Служби Божої мішаний хор співав прегарно колядки. — Водосвяття для вояків гр.-католиків, яке щороку відбувалося на Марійській площі, сего року не було. — Перед святом Йордану появилася зарядження Митрополитом Ординаріату про те, що водосвяття має мати чисто церковний характер, згідно з обрядом і уставом, та повідомлення про те, що Конференція Галицьких Владик ухвалила в грудні мин. року, що неможливо з оглядів обрядових якенєбудь Богослуження переривати чи то сальвами, чи оркестрою, чи якиминєбудь нелітургічними співами.

30-ліття душпастирської праці обходив у Шікагу Василіянц, б. ігумен о. Епіфаній Теодорович.

Ні комунізм, ні цезаризм, тільки божє право. Кардинал Емануель Гонсальвес Черевіра, патріарх Лісбони, у промові до радя сказав м. і. таке: „Комунізм голосить клясову боротьбу і ненависть, а тотальна державність і її політика, розвиваючи прапор святої війни проти комунізму, здушує сумління, коли віддає честь тільки расі або народові. І одно і друге суперечить людським правам та усуває свободу визнавання релігії. Завели всі тоталістичні спроби опанувати тіло і душу, одначе повстає небезпека, що цезар домагається божеської почеси як абсолютний володар сумління. Церква не має упереджень до політичних партій і коли осуджує комунізм і тоталістичний цезаризм, то робить се тому, що вони заперечують божє право: комунізм тим, що відкидає Бога, цезаризм тим, що хоче поглотити Бога для своєї ідеї. Культ раси чи народу се поворот до поганства, бо нарід не може бути найвисшою ціллю“.

Митрополит православної Церкви в Польщі, Денис, звернувся до міністра освіти з проханням протиділати безправному перетяганню православної людности на латинство. Міністр покищо не відповів...

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

КОЛО БУЧАЧА невідомі справники напали на повітового організатора УНДА Накловича і побили його палками. Підчас бійки пропав Накловичеві гаманець з грішми. Напад має мабуть політичний підклад. Нема сумніву, що таке поведіння злочинне і треба все та скрізь рішучо поборювати такі методи.

В **РОГАТИНІ** староство сконфіскувало польську книжку Станіслава Красіцького „Політика воеводи Юзефського в світлі цифр і фактів“. Красіцький се м. ін. голова повітового польського „Комітету порозуміння“ в Рогатині.

У **ВІСЬКОВІЙ КОМІСІЇ СОРИМУ** більшість її членів ухвалила заяву недовіря голові тої комісії ген. Люціянови Желіговському і вибрала на голову комісії пос. Екерта. Після того посла Саліга, Дух, Шецель, Моравський і Плонка опустили салю наряд на знак протесту проти ухвали більшости комісії. Ген. Желіговський скритикував 2 грудня м. р. в соймі обіжник прем. Складковського про те, що марш. Ридз Сьмігли друга особа в державі.

КОМІСАР ФІНАНСІВ СРСР Чубар оскаржує в часописах свого попередника Ю. Гринька, закидаючи Гринькові, що він був „головою банди шпигунів німецького фашизму в комісаріаті фінансів.“ Ю. Гринько був давніше комісарем освіти рад. України. Публічне оскарження Гринька означає, що він може бути в кождій хвилі ув'язнений і розстріляний. А за ним розуміється розстріляють незабаром і Чубара, наперед спідливши його.

СОВІТСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Молотов заявив, що Совіти мусять значно побільшити свою воєнну флоту. Молотов покликався на приклади Японії, Італії й Німеччини. Совіти будуть будувати головні великі воєнні кораблі і морські літаки.

ЮГОСЛАВЯНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Стоядінович підчас побуту в Берліні відбув наради з мін. Нойратом, прем. Герінгом і канц. Гітлером. Жидівська преса пише, що та візита означає викинення Франції знад Дунаю, з Малої Антанти і розбиття самої М. Антанти. Дальше се значить приготування такої ситуації, в якій Франція на случай війни на нікого більше в тім басейні не моглаб числити. 15-мільонова Югославія стає філіаром осі Рим—Берлін.

СПІЛЬНИЙ ФРОНТ ПРОТИ ГАБСБУРГІВ впливає на скріплення приязни між Німеччиною й Югославією. Бо, як пише французька преса, як Білгород так і Берлін засадничо противляться відновленню монархії Габсбургів в Австрії.

НІМЕЦЬКА ВІЙСЬКОВА ДЕЛЕГАЦІЯ під пров. ген. Лібмана, дир. військової академії в Берліні, прибула до Польщі. Делегація має оглянути польські військові школи.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ФРАНЦІЇ утворив дотеперішній прем'єр Шотан. Мін. Дельбо обняв теку мін-ва закордонних справ. Комуністи не ввійшли до правительства.

ЕСПАНСЬКІ ПОВСТАНЦІ проломли фронт червоних під Теруелом на просторі 10 км. і взяли 600 червоних в полон. Червоні стратили в тій битві поверх 2000 вбитих і ранених.

КИТАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО проголосило загальну мобілізацію муштин від 18 до 46 року життя. До помічної й санітарної служби змобілізовано жінок.

166 ЯПОНСЬКИХ ЛІТАКІВ бомбардувало недавно багато місцевостей в пудневім Китаю між Гонк-Конгом і Кантоном.

Через свою
високу якість
здобули

паперці і тутки (повноватки) „КАЛИНА“

СОТНІ
ТИСЯЧ
ВІДБОРЦІВ

НОВИНКИ

Шкільна влада на Лемківщині оповістила обіжником, яким заводять науку польської мови вже від другого півроку першої класи народних шкіл. Дотепер польської мови зачинали вчити щойно в другій класі. Крім цього рішено, що на школах мають бути таблиці виключно з польськими надписами. Вся людина Лемківщини, Українці й москвофіли, веде протестаційну акцію в цій справі. На Лемківщині є всього 5 процент Поляків (колоністів)...

Конференція Ради Міжнародного Студентського Союзу (СІЕ) відбулася в м. Шеффільд (Англія) в днях 4—9 січня с. р. На конференції були представники 19 націй, між ними й Українці. Польська делегація домагалася виключення Українців з Ради. По довгих нарадах представникові Центрального Союзу Українських Студентів удалося досягнути те, що остаточне вирішення відложено до часу, коли будуть обговорювати зміну статуту СІЕ.

На однім з останніх засідань сойму маршал Пристор зняв з порядку дня проект закону про знесення судів присяглих на прохання правительства.

В кількох селах Чортківщини, Борщівщини і Заліщищини влада установила варту, на яку мусить йти 15—20 селян нараз. Крім того постійно мусить бути готова одна фіра. Від сего обов'язку не звільнено й жінок. Як причину розпорядку подають те, що в околиці бушує бандит Едмунд Любінецькі. Новий тягар сильно дошкулює населенню. Ним повинні зацікавитися наші послани...

В Чорткові над Серетом будують міст, який буде найбільшим у Східній Галичині. Кошти будови винесуть около 250.000 зл.

Працівники ПКО постановили заопікуватися одним селом у Сх. Галичині та вибудувати там школу і польський Людовий Дім.

Б. старосту Робакевича, засудженого в Станиславові на 4 роки в'язниці за надзвичайні, перевезуть до Гродна, де ще окремо ведуть слідство проти нього за різні спроневерення.

Влада затвердила статут т. зв. „загродової шляхти“ на три південно-східні воевідства.

57.000 нешлюбних дітей було в Польщі минулого року.

В Хожові на площі Коперника з невідомих причин запалася земля й утворилася лійка, глибока 7 м. і широка 10 м.

В міських арешті в Сломніках під Краковом зачадилися чотири арештант, молоді хлопці, задержані під закидом крадіж і голубів. Одного з них вратовано, три померли.

В Ченстохові ув'язнено Стефана Стефановського, б. директора кооперативного банку в Клобуцку, під замітом присвоєння передвоєнних вкладів.

В західній Польщі води в ріках підносяться щораз вище. Загрожує повінь.

В Грудзьондзу згоріла фабрика керамічних виробів. Шкоди є коло 2 міль. 830 робітників утратило працю.

Гумор. — Оборона в суді. — А за доказ, що мій клієнт не відповідає за свої вчинки, бо він непочитальний, нехай послужить те, що той чоловік вже 10 літ грає на Клясовій Лютерії й дурить себе надією, що взагалі може щось виграти!... („Муха“, ч. 53).

Державне видавництво в Мінську видрукувало більшу кількість пропагандивної бібули в мовах українській, польській і білоруській для кольпортажі в Польщі.

За присвоєння 15.000 зл. окружний суд в Луцьку засудив б. поборця „Загального Заведення Взаємних Обезпечень“, Ц. Рушовського на 4 роки в'язниці і зворот 13.000 зл.

На півтора року в'язниці і втрату громадянських прав на 3 роки засудили в Грудзьондзу Фр. Бренського, б. секретаря суду в Любаві, за спроневерення 3.000 зл. і занедбання обов'язків книговода.

У Вильні ув'язнено урядника Фонду Праці Висоцького за фальшування листи робітників.

Конгрес мусулманів з цілої Польщі відбудеться у Вильні 31 с. м.

Графиня Анна Хотек, дочка архієпископа Фердинанда, вбитого в Сараєві 1914 р., заклала новий монастир СС. Найсвятішої Евхаристії в м. Гроспрізен у Чехословаччині. До монастиря вступило 30 аристократок. Ціль монастиря — помагати бідним.

Командант III ромунського корпусу заборонив державним урядникам у Ромунії говорити між собою чужими мовами, зокрема по російськи.

У всіх ромунських урядах умістять ікони з горючими лампами перед ними.

В Нірнбергу міська рада заборонила Жидам уживати всіх купелевих заведень в місті, навіть купання у ваннах.

В Берліні відкрито виставу під кличем „Німецькі заступні сирівці в ремеслі“. Найцікавіший експонат се білок з риб. Таблиці і графікони вияснюють, що з 22 кг. морських риб дістається 1 кг. білка, якого відживна вартість рівняється 320 яйцям. Супроти того поручається німецьким господарям уживати до варення, печення і т. д. білка з риб замість дорогих яєць.

Союзна молочарня в м. Ноєнде в Саксонії перетворює річно около 40 міль. літрів молока. Се найбільша молочарня в Німеччині.

Італійська археологічна експедиція, що працює тепер в м. Афродізіас, б. столиці старинної Карії (терен полуднево-зах. Малої Азії, менше більше напроти острову Родос), знайшла ряд написів з часів римської імперії, які причиняються до лучшего пізнання тодішніх відносин торговельних і господарських.

Італійський міністр фінансів виголосив промову, в якій ствердив безпідставність поголосок про трудне положення італійської валюти, головню про мнимий проект перестемплювання італійських банкнотів. Відношення ліра до долара не улягло ніяким змінам від жовтня 1936 р. Не наступили також ніякі зміни щодо закупної сили ліра, чого доказом численні заграничні замовлення. Вкінці міністр заявив, що Італійський Банк має такі самі припаси золота як в жовтні 1936 р.

Гумор. — В латинській Америці. — Губернатор до прокуратора: Слухайте, як дати до зрозуміння нашому сенаторові, що вже більше не виберемо його до сенату, але делікатно. — Прокуратор: Гадаю, що сьогодні вночі можна йому вибити всі шиби в вікнах й отруїти пса.

Гумор. — В совітській школі. — Іванов, скажи мені, яка густота населення в СССР. — Вісім розстріляних на 1 квадратний км.

Перший доктор теології жіночого пола називається Дора Герман. Вожа здобула той докторат у віденському університеті.

В м. Бургос в Іспанії утворено комітет, який займеться відбудовою церков і каплиць, знищених червоними.

Підчас вибуху газів в одній з копалень вугля в Пенсильванії погибло 10 робітників.

В Америці було в 1937 р. 3.743 страйків. В них брало участь 1.745.000 робітників.

В Злучених Державах Півн. Америки начисляють 11 мільонів жінок, які самостійно заробляють на прожиток. З них около 4 міль. ведуть крім того все домашнє господарство.

Сіамський принц Бірабонтзе оженився з англійською аристократкою Цецилією Гейкок. Слюб відбувся в сіамським посольстві в Лондоні.

Японія має тепер 71,252.800 мешканців, в тім 35,709.700 мужчин і 35,541.100 жінок. Міське населення творить 35%. Токіо має 6,274.000 мешканців, Осака 3,010.000.

Гумор. — Сталін та його портрет. — Сталін сидить перед своїм портретом і любить ним. Нарешті каже до портрету: Ну і що буде? — Портрет відповідає: Таке буде — мене здіймуть, тебе повісять...

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† о. Олександр Пик, канцлер Епископської Консисторії, помер 5 січня с. р. у Філадельфії. Покійний родився 1884 р., в Америці працював як душпастир від 1913 р. Родина перебуває в Галичині.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: З кохання для тебе.
МУЗА: Благословенна земля.
ПАКС: Не забудь про мене.
СТИЛЕВЕ: Гільтайська трійка.
ТОН: Тайний плян Р. 8.

Панна, сирота по священику, шукає якогонебудь заняття за скромним винагородженням. Найрадше у старшого священика на селі. Ласкаві зголошення проситься слати до Адм. „Нової Зорі“ для „Сироти“.
8-1—2

ЦІНИ ОГОВОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50
На першій сторінці 60
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол. 1/4 стор. 90. — зол. 1/2 стор. 45. — зол. 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол. 1/4 стор. 140. — зол. 1/2 стор. 70. — зол. 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзких
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конт. П.Ц.Львів 505.796

МІСІЙНИЙ ЗІЗД ОО. ВАСИЛІЯН

В монастирі ЧСВВ в Жовкві відбу-
вається тепер з приводу ювілею 300-
ліття смерті митр. Рутського ЧСВВ Мі-
сійний Зізд ОО. Василіян. Цей Зізд має
на цілі зібрати й закріпити василіянські
місійні традиції. Зізд триває 5 днів.
На нього прибули василіянські місіона-
рі з усеї Галичини. На цьому Зізді буде

18 рефератів - викладів. Прелегенти отсі:
о. К. Полішко, о. С. Решетило (2), о. Я.
Чепіль (2), о. Р. Лукань (2), о. Я. Сен-
ківський, о. М. Марисюк (2), о. І. На-
зарко (2), о. Я. Лучинський (2), о. П.
Борис, о. Р. Криницький і о. Я. Марке-
вич (2). Сей зізд місіонарів ЧСВВ може
мати велике значіння.

Українська дебата в соймі

Сегорічна дебата над бюджетом мі-
ністерства внутрішніх справ була ціка-
віша ніж звичайно. З неї довідалися ми,
що Поляки засадничо не згодяться з до-
маганням територіальної автономії для
українських земель під Польщею. Так го-
ворив пос. Закліка. А референт бюджету
львівський пос. Войцеховський заявив, що
є дві конечні передумови польсько-укра-
їнського співжиття: 1) „Ясне, безсумнів-
не ствердження зі сторони Українців, що
стоять на ґрунті польської державності
і безоглядної назавше приналежності
полуднево-східних земель до Польщі та

2) льояльне і шире поступовання, згідне
з тим ствердженням. На всякі спроби по-
ловинної згоди чи неширої нормалізації
відповідають Поляки словами Хмель-
ницького: „Шкода говорити”. — З тої
заяви референта бюджету виходить, що
дотеперішних стверджень УНДА Поля-
кам замало та що нормалізацію з укра-
їнської сторони уважають вони неши-
рою. А полк. Пашкевич, як твердить пос.
Целевич, мав заявити (поза соймом) ще
виразніше, а саме, що Українці се такі
самі вороги польської держави як боль-
шевики... Чи можливі виразніші заяви?

Таємниця Цісарської Ради

Ухвалено щось тяжше ніж виповідження війни Китаєві.

Заграничні обсерватори, що в сто-
лиці Японії приглядаються подіям, по-
відомляють рішаючи політичні круги в
Європі, що цісарська рада в Токіо ухва-
лила 11. І. щось тяжше ніж виповіджен-
ня війни Китаєві. Лиш так загально ви-
сказався про те генеральний секретар ка-
бінету Казамі, а від інших достойників
можна було довідатися лиш тільки, що

ухвали цісарської ради буде видно „з бі-
гом їх примінення”. З того вносять, що
ухвалено за всяку ціну здобути для Япо-
нії протекторат над Китаєм. Се тому має
„тяжше” значіння ніж виповідження вій-
ни Китаєві, бо з тим може лучитися кон-
флікт також з іншими державами, які
мають свої інтереси в Китаю і схочуть
їх напевно боронити.

Виминаюча відповідь японського адмірала Ноди.

На запит з англійських і американ-
ських кругів, чи Японія дійсно буде но-
ві військові кораблі найбільшого калібру
поемності 43.000 тон, японський адмі-
рал Нода відповів виминаюче. А саме

сказав, що він сам не знає подробиць бу-
дови, але держави можуть бути спокійні,
бо Японія ніколи не покине своєї „за-
сади не загрожування”. Та ясно, що се
тільки виминаюча відповідь.

Японсько-китайські чемности.

Китайський посол вже покинув Япо-
нію і відплив кораблем до Гон-Конгу.
Перед його відїздом зложили йому візи-

ту б. міністр загр. справ Японії Аріта і б.
мін. фінансів Юкі. Китайський посол о-
повістив пращальну відозву до Японії.

Котра держава найсильніша на морі?

Предсідатель морської комісії в Ва-
шингтоні заявив на підставі інформацій
департаменту маринарки, що в листопа-
ді м. р. Японія мала 213 військових кора-
блів здібних до бою. Англія 195, Амери-
ка 119. З тих кораблів не переступило
приписаного віку: англійських 162, япон-
ських 150, американських 106. Беручи під

увагу кораблі всіх клас, Англія й Аме-
рика разом мають перевагу над Японією,
але Японія в торпедових і підводних
суднах має перевагу над Америкою. Те-
перішня ситуація в Європі й Азії така
грізна, як іще не була від 1918 р. Тому
промовець домагався грошей на дозбро-
єння Америки.

Батько перед страшним вибором.

„Ле Журналь” пише: Совітський по-
сол у Фінляндії Якубович завізваний до
Москви відмовив повороту, бо знав, що
його там жде. Незабаром одержав пові-
домлення, що там увязнено двох його си-

нів і що коли він не вернеться до такого
то часу, оба його сини будуть розстріляні.
Нещасний батько, поставлений перед та-
ким страшним вибором, виїхав до Москви
(на смерть, попереджену тортурами).

Велике весілля в родині рабів.

З Ужгороду звідомляють: В Білках,
повіт Іршава, на Прикарпатській Русі,
відбулося на сам наш Йордан велике ве-
сілля в родині рабів. Надрабін Наф-
талі Вайс віддавав свою дочку Хамель за
ню-йорського рабіна Бернарда Лайзера,
лектора в єрусалимському університеті. На
весілля прибули сотки визначних Жидів
з різних країв світа, між ними багато ра-
бів з Прикарпатської Русі, з Польщі

і навіть з Росії. Зі Львова приїхав рабін
Рокоаг, дідо нареченої по мамі. Приїхав
також найстарший з рабів Скалонсь-
кий з Севлюша. Вінчало молодят 10 ра-
бів по старинному звичаю. Церемонія
тривала від год. 1 в полудне аж до піз-
ного вечера. Молодий перший раз поба-
чив обличчя своєї будучої жінки аж по
шлюбі. Рабінське весілля викликало ве-
лику сензацію в околиці.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Як займається Китай

Еспанізація найбільшого народу світа.

Тепер 700.000 китайських робітників
будує шлях з Китаю до Туркестану дов-
жини 5000 км і вже за 2 тижні той шлях
буде готов. Се незвичайне диво, бо Нім-
ці за кілька літ збудували всього 2.000
км. нових шляхів — у країні густо залюд-
неній, з високою технікою. А Китайці
немов за хвилю збудували 5.000 км. но-
вого шляху переважно через безводні
пустині...

Нема сумніву, що большевики помо-
жуть Китайцям поставити здовж того
шляху етапні кухні, збірники води, бен-
зинові стації та всякі варстати, потрібні
для війська і транспорту. А тоді зачнуть
сунути в Китай військові матеріали. Чим?
Самоходами. В якій цілі? Щоби з Ки-
таю зробити азійську Еспанію...

Як скоро і кілька військового матеріа-
лу можна буде везти новим шляхом?

Не так багато, як на перший погляд
здається. Одна дивізія війська потребує
щодня коло 500 тон військового матеріалу
(не рахуючи харчів, які Китайці мають
у себе). Отже щодня мусить приїхати
125 самоходів, кожний з 4 тонами воен-
ного матеріалу. Подорож з Туркестану
до Китаю і назад триває коло 85 днів.
Значить: для одної дивізії треба утри-
мувати в руху коло 4.400 самоходів. Ро-
зуміється, крім запасу машин і крім тих
самоходів, що мусять довозити бензину
на етапні точки і запаси харчів для тих,
що їхатимуть великим шляхом. Все те
разом вимагає коло 6.000 самоходів у
постійнім руху — для одної дивізії! Кош-
ти перевозу зброї й амуніції для одного
китайського жовніра з Туркестану до
Китаю винесуть около 6 доларів денно,
бо то шлях дуже довгий.

Кілько китайських дивізій зможе
Москва заосмотрити тим шляхом? Зразу
одну. А чотири дивізії тоді, коли шлях
буде вже вбитий і коли великий парк ко-
ло 25.000 самоходів буде добре функціо-
нувати... А коли шлях буде вже дуже
добре вбитий, тоді Москва зможе заос-
мотрувати 6 до 7 дивізій. Се не багато
— при таких великих коштах і зусил-
лях!...

Значно більшу поміч може СССР
давати Китаєві через зовнішню Монголію.
Се державка, чи радше автономна об-
ласть, залежна від Москви. Є вісти, що
монгольська армія не тільки вирушила на
поміч Китайцям, але що одна її часть ма-
ла залити вже китайську провінцію Шан-
сі, а друга її часть мала дійти вже до м.
Лан-Чов у провінції Кансу і далі. Коли
це правда, то се значить, що СССР по-
середно розпочав війну з Японією, бо
Монголія се немов ленна держава Мо-
скви.

Монголи ледви чи можуть мати те-
пер добре військо, хоч з того племені
вийшов свого часу найбільший завойов-
ник світа всіх часів і народів, Джінгісхан
Темуджін, син Єсукая, тойсам, за котро-
го голови й ми програли велику битву
над Калкою, де лягло на боєвищі й 90%
Галичан та Волиняків — в 1223 р. Коли
перед рос.-японською війною в 1904 р.
російські офіцери перевели досліді в
Монголії, зложили звіт царському пра-
вительству, що Монголи споживають
тільки мясо здохлих овець, бо мають

Гетьманич Данило у Дервенті

В найдавший хліборобській колонії Українців за Великим Ставом на півночі.

З Дервенту пишуть нам: Дня 24-го грудня 1937 р. о год. 1.45 попол., на запрошення місцевої громади зорганізованої в 4-ім Коші IV-го Округа СГД., В. П. Гетьманич Данило в супроводі свого ад'ютанта відіхав сіпіярською залізницею до Дервенту в Альберті.

Дервент се кінцева українська колонія, 125 миль від Едмонтона. Заселена вона майже виключно Українцями. Доколичні колонії, крім тих, що на схід, також українські. Степи. Які вони пусті й несприятливі тепер, зимою! Десь-недесь можна побачити ферму, та й то тільки обриси її, бо все прикрито снігом. Ліси повирубувані... відкриті простори... сніг... Це не те, що степи в Україні! І там вони в зимі снігом покриті й там не видно лісів, але якій тамтє без порівняння кращі й ваблять око навіть зимою. А тут хоч земля й родить, та трудно буває зібрати врожай; як не град, то посуха, то мороз зварить. От сього року є тут такі господарі, що вже третій раз по порядку град повибивав їм хліб. Та хоч і так, то про голод тут думати не приходитьсь.

От Мюсідора, от Буфалон, от Мирнам (там 3-ій Кош IV-го Округу СГД.), а от і Дервент. Темно — 5.30 вечора. Поїзд стає. Невеликий двірць цілий забитий нашим народом — прапори, ряди, однострої, народ — старі, молоді, дівчата, хлопці, мами — навіть з дітьми на руках. Вийшли привітати свого Гетьманича. А на дворі 22 степені нище зєра по Фаренгайті. Зєлізничий поїзд спізнився. Не перешкодило! Чекали на морозі; не відходили, бо такої нагоди вже вдруге несподіватися їм.

Ось у дверях вагону — Він! Прєсто-лонаслідник України! Син Гетьмана Павла! „Позір!“... „В право глянь!“ Підбігає кошовий 4-го Коша п. М. Онисик і здає звіт: віддає під накази Гетьманича свій відділ; кошовий сусіднього, 3-го Коша, п. П. Лєсик теж саме. А народ! Стоїть немов зачарований. Радісна усмішка на обличчях більшости. У деяких вичитати можна тільки цікавість, але таких небагато. В.П. Гетьманич дякує за привіт, подає кошовим руку й переходить уздовж витягнутих під струну рядів. Сла-ва! — це народ. Перейшов Гетьманич уздовж рядів зорганізованих гетьманців. Команда знов. Прапори з'явилися на переді. За ними В. П. Гетьманич зо своїм ад'ютантом, а за ними вояцьким кроком, під рипіт морозу, зорганізовані ряди. Попри них — гурмою — народ! Рип! Рип! Рип! Рип! — 22 степені нище зєра!

В. П. Гетьманич зо свитою сїдає в авто. По боках члени в одностроях, на переді прапори, по боках однострої і ззаду — народ. Авто їде помалу, а ті — маршом і ходом — в напрямку до Гетьманського Дому імени Богдана. Не трєвало й дві мінуті, заки В. П. Гетьманич вийшов з авта й виступив на сальо, а там уже сальо заповнена народом і знов ряди здовж сальо, а на переді кошовий. Вітають у своїй хаті. Кошовий Онисик, писар Кошовий Іван Ганасик і інша старшина Коша аж сїяють, що сповнилася їх мрія, що можуть самому Гетьманичеві показати плоди своєї довгої організаційної відразу до вбивання звірят і не зносять виду крови...

Та під назвою „Монголів“ можуть боротися вські інші скісноокі племена великої держави Совітів і навіть європейські „добровольці“, бо Совіти вміють по майстерськи вести пропаганду. Нема сумніву, що Японія мусить побоюватися еспанізації Китаю, який має близько пів мільярда людей; бо видить, як довго трєває війна в Еспанії, яка має далеко менше населення... Коли величезний Китай розгориться на еспанський спосіб, то буде се очевидно пожар, якого ще світ не бачив. А Китай вже займаєтьсья „надобре“...

праці. „Слава!“, „Слава!“, „Слава!“ — загрєміло по звіті.

Подібні картини, подібне захоплення й одушевлення скрізь, де тільки з'являвся В. П. Гетьманич. Гей-гей, якби так ми виказали були десяту частину того захоплення тоді, коли в Києві сидів Гетьман Павло, якуж велику, могутню і багату державу мавби український нарід під сю пору! Та лучше спам'ятатися пізно ніж ніколи.

На другий день, у суботу, на саме латинське Різдво відбулося в Дервенті прийняття Гетьманського Сина в місцевім Гетьманськїм Домі. Вже перед часом всі столи були густо обсажені народом. Запасний стіл поставлено. При вході до сальо привітали В. П. Гетьманича хлібом і сїллю п. І. Ганасик і пані Мудрик — від обидвох полів населення. Потім поміж ряди почесної варті, під оклики „Слава“ запрошено Світлого Гостя заняти призначене Йому почесне місце за столом. Господарем бенкету був Всєч. о. Ніль Саварин ЧСВВ. Він провів молитву. Ад'ютант В. П. Гетьманича відмовив голосно державницьку молитву й почався бенкет. Тоді підійшла маленька дівчинка Михайлина Романюк і виголосила до В.П. Гетьманича привітальну промову та в імені найменших вручила Йому китицю живих квітів. На бенкеті були гр.-католики, були й православні; були гетьманці й були симпатичні СУС-ів. Большевиків не було, бо тут їх нема. Де гетьманці активні, там большевизм зникає „як роса на сонці“. Вітали Світлого Гостя по порядку: Кошовий М. Онисик від 4-го Коша СГД, посажник містєчка п. Фр. Ільків від жителів містєчка, п. І. М. Юзвїшин на

доручення свого Кошового, від 3-го Коша СГД, п. Чапельський, власник гостиниці з Мирнаму, адв. Лазаренко з Мирнаму, Всєч. о. Амвр. Винник від своїх трьох парохій. Тоасти внесли: учитель п. П. Романюк за Короля й Канаду, а п. М. Гетьман за Гетьмана й Рід Його. Промови переплітано загально співаними піснями. До столів доносили дівчата повибрані в народні строї.

По бенкеті говорив сам В. П. Гетьманич витаний ентузіастично. Промову Його кілька разів переривано довготрєвалыми оплесками й окликами „слава“. По закінченні промови, по відмовтєнні молитви й по відспіванні гимнів національного й державного почалєся ще більше тенде, родивна атмосфера: представлювано гостей В. П. Гетьманичеві, прошено автографу, розхоплювано портрети В. П. Гетьманича, зо слєзами в очах бажано всєго добра й успіхів. В годину по бенкеті В. П. Гетьманич відійшов до свого готєлю.

Того самого дня, о год. 6.30 всєчером почєся Концерт у чєсть Світлого Гостя. Складався він з хєрових і квартєтових пісєнь і трьох промов. Дирігентом хору був тихий працівник, учитель п. П. Романюк. Промовляли: Всєч. о. Саварин, п. Мих. Гетьман і по нїм В. П. Гетьманич.

По концерті, в готєлі, зібрався близькі, свої місцеві і прибувші зподальша — брали ріжного роду знимки й нєребували на бєзпаччї аж до відїзду В. П. Гетьманича. О год. 12-їй вічєю відїхав В. П. Гетьманич автом до Верміліону (28 миль), до залїзничї. О год. 2-їй в ночі відїхав з Верміліону, а в год. 6.30 прибув до Едмонтона, щоб дня 27-го ранком, о 8-їй год. відїхати до Калгар, де Його прибуття вже було оголошенє в прєсі й по радїю. А Дервент на другий день, проснувшись, пригадував собі вчєрашній день немов чудово-гарний сон.

Генерал в політиці

З приводу зміни шефа Озону.

Львівське вєнехпольське „Слово Народове“ в 13 ч. принесло статтю п. з. „Генерал в політиці“. В ній пише м. ін.: Озоновці будуть тепер висилати телеграми з висловами пошани, чєсти і любови на іншу адресу. Інше обличчє — скажїм відразу: більше „суггєстивнє“, — буде виглядати з часописів, що управлєють традиційний обряд кадження, інше назвище буде динамізувати ряди ген. Галіци, іншого бесідника буде заповідати зі зворушенням радїєвий спікер. Приходить інша величїсть. Треба з вторка на сєреду змінити свої почування і віватувати на чєсть нового провідника. А щоб забуто про вівати на чєсть Адама, треба віватувати два рази голосніше на чєсть Станислава. Може то Озонівцям не прийде занадто трудно. Вправлєли їх складати чолобитні так ревнє, що потрафлєть здобутися на „спонтанічний ентузіазм“ завсїди, коли прийде наказ. Вони на свій лад монархісти: люблєть не тільки своїх шефів, але й їх наслідників і навіть кандидатів до наслідства. Чи се відношення щирє, чи його щирїсть взагалі можлива, — то інша річ. Та жїємо в часі такої забрїханости, що нікого вже не дивують всї ті гучні аклямації, одоудшні вибори, чолобитні й апотєози, що виповняють стовпці деяких щодєнників і — багато рідше — вулиці наших міст. Чоловіка зовні ОЗОНУ... вдарє головою апєль до генєрального штабу...

Повстає питання: чи п. Коц в цілїм помавїм таборі не знайшов ні одного політика, який мавби право заняти його місце?... Всї вже так зужилися і здепуляризувалися, що трєба сьгати аж до рєєстру генєралів в активній службї, щоб знайти чоловіка, який мавби талант і авторитет, потрібний шефові? Недалєка будучність покаже, чи... між польськими генєралами марнуютьсє таланти Бісмарків і Кавурів, може навіть Муссолїнів... але ціла трудність полягає на тім, що не можна їх знайти, бо 23 роки займаютьсє виключно військовими справами і з обовязку — як також з браку часу — уникають політичної арєни... Скаже хтось, що се домашні журби ОЗОНУ... Ми згодились на сей погляд, колиб їще не інший аспект справи. Ось витягають з рядів армії висшого офіцера, який там 100 процентово (думаємо) хосєнний. Чим більше похвал для нього читаємо в прєсі, тим вище страту цїнимо. Се вже не байдужа річ для кожного горожанина. Крім того з тим лучитьсє небажаний вплив, що його такий відхід генєрала може зробити на психїку вищих офіцєрів. Не цовинен там вкрадатися погляд, що політика або адмінїстрація се поле для нових авансів або вищий щабєль в карїєрі... Що інше в моментах небєзпєки або замїшання. Колиж часи нормальні, генєрал повинен бачити свої ідеали в війську... (акє).

Комуніст про Чехословаччину

Недавно відбулися у всїх більшших місцевостях Чехословаччини комуністичні віча. В Празі промовляв голова чєської комуністичної партії Готвальд, який у своїй промові ствердив, що тільки чєська комуністична партія боронить як слїд Чехословаччину, виступаючи проти меншин, головно Нїмців у Судєтах, Мадярів і Словаків на Словаччині та Поля-

ків на Шлєську. Готвальд сказав м. ін.: „Перед кількома днями вернувся я з Москви, де був я майже пів року. Звідтам, з такої великої віддалі, найкращє можна побачити, на якому експонованому становищі знаходиться Чехословаччина, що є немов островом комунїзму між заливаючим його морєм фашизму“.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Стріл в українську культуру

„Реформа“ друкарського цінника.

Під такими заголовками приніс „Н. Час“ замітну статтю в ч. 11. В ній пише:

Збірний інстинкт самозбереження закутував серед нас гасло самовистарчальності... Скрізь, де лиш для цього втираються можливості, незалежною себе від чужих, зправила ворожих, а в найкращому випадку неспівних чинників. Наш повоєнний і пореволюційний видавничий рух і зв'язана з ним розбудова нашого друкарського промислу — одно з найповажніших наших досягнень останніх десятиліть. Цілий десяток українських друкарень у Львові й стількиж українських друкарських підприємств у краю обслуговують сьогодні наш видавничий рух, дають прожиток соткам українських родин, забезпечують існування й розвиток українського друкарського промислу на власному, національному ґрунті. Та розбудовуючи наш видавничий рух і зв'язаний з ним друкарський промисел, ми не подбали в пору про організацію українських друкарських працівників. На результат того занедбання в формі встраювання чужих, неукраїнських чинників у внутрішні справи українського друкарства, не прийшлося довго ждати. На початку цього року неукраїнське товариство друкарських працівників, при допомозі уряду праці, накинulo всім друкарням, а в тому й українським, т. зв.

збірні умови й підвищу платень друкарським працівникам.

Далі „Новий Час“ слушно доказує, що цей новорічний „гостинець“ не буде для нікого благодатю, а буде ударом в одну з найважливіших ділянок нашого культурно-національного життя. Власники друкарень відчують сю „реформу“ ще найменше. За те слабше кваліфіковані складачі не зможуть вижити з того, що заробляють в об'язкових годинах, а доробити в надобовязкових також не зможуть, бо ті години приписано так дорого оплачувати, що сего не витримає ніяка друкарня. Потерплять і справні складачі, бо власники друкарень, примушені шанувати певне високе мінімум платні, вимагатимуть від них максимум продуктивності...

Ціла низка українських видавничих, що фінансово не калькулювалися, але сповняли свою переважно національно-виховну місію, в таких умовах — перестане існувати. Сильніші видавництва муситимуть „затягнути пояс“ і або подорожжати, або... „впасти“. В результаті виступить нові кадри безробітних усіх категорій, зв'язаних з видавничим рухом і друкарським промислом. Зубожіє наш книгарський ринок, а з ним і наша культура.

Що наближається?

За претекст до цькування уживають вже свята Йордану.

П. з. „Plon „polityki dobrej woli“ w Małopolsce wschodniej“ пише ІКЦ в ч. 24: Спротив гр.-катол. клеру проти участі війська в торжествах Йордану у Львові се відкинення фальшивої маски, під якою Українці постійно діляють, се отверте кичення визову польській суспільності. Нема хіба в Польщі такого пайного Поляка, який повіривби в мотиви гр.-катол. духовенства, що воно побоюється якихсь виступів проти польського війська... Відносини в Сх. Галичині дійшли

вже до того, що українське (в оригіналі „руске“) духовенство кидє все на одну терезу. — Далі пише ІКЦ, що 2-го дня Різдва у Потурках пов. Бережани „впав від гайдамацької кулі“ Іван Онушак і що се вже друге убийство „львівського Русина“ коло дому кооперативки, „немовби тим хотіли підчеркнути, яким властивим цілям служать ті дома“. — Думаємо, що є ще в Польщі суди, які засудилиб за таку інсинуацію...

Франція й СССР

Французька преса широко розписується про французько-совітські взаємини. Радикальний щоденник „Е в р“ навізую до промов Жданова і Молотова. Цитуючи заяву М., що „Франція помножила французько-совітського договору призири дає гостину протисовітським організаціям“ — „Евр“ питається, чи се треба розуміти яко погрозу зірвання приязни взаємини, коли Франція не згодиться на переведення чистки в емігрантських організаціях, що користають з азилу на її території. Того рода манера публичного ставлення умов, пише „Евр“, від якого узалежнюється даліше існування приязні, виразно неприлична.

В „Епок“ публіцист Доннадіє думає, що недавні виступи Жданова і Молотова проти Франції інспіровані Сталіном. Совіти, пише Д., невдоволені з міжнародної політики, з еспанської справи і з подій на Далекому Сході. Тому хочуть звалити відповідальність за те на Францію. „Епок“

звертає увагу на напастиву статтю московської „Правди“ на нове правительство Шотана і пише, що та стаття підтверджує інформації про совітську інтервенцію підчас останньої кабінетної кризи у Франції. Та інтервенція змагала до того, щоб мін. Дельбос не засів у новім правительстві. Совіти хочуть тепер інтервенювати у внутрішніх французьких справах, домагаючись зміни закону про товариства. Можна бажати собі такої зміни, кінчить „Епок“, але тільки для того, щоб вилікувати з Франції комуністичні організації. Така реформа певно скріпилаб престиж Франції за кордоном.

„Пті Журналь“ пише: „Совітська Росія дозволяє собі на недопустиме вмишування до внутрішніх справ Франції. Совітське правительство поборює тепер всі ті французькі політичні напрямки, які не провадять простою дорогою до збільшення Франції.“

Пропаганда в Лондоні

„Ческе Сльово“ приніс на ту тему цікавий допис з Лондону. Зміст: В Лондоні можна легко видати політичну книжку і знайти для неї читачів, але далеко трудніше позискати англійську публичну опінію, бо Англійці читають систематично. Авторитарні держави Європи й полудневої Америки переполюють книжковий ринок своїми виданнями, але на 90% мусять їх потім самі скуповувати. Коли в тій повії книжок на 100 лучається одна поважна праця, то може

видержати і 10 видань на місяць. Така праця глибоко впливає на англ. публичну опінію. До таких праць належать: книжка австралійського професора С. Г. Робертса „Дім який буде Гітлер“, книжка американського журналіста Едгара Мовера „Німеччина крутить годинник назад“, Варда Прайса „Знаю я тих диктаторів“ й остання праця шведського подорожника Свена Гедіна. Для Англійців треба писати з найвищою об'єктивністю і спокійно.

Донищують амбуляторійне лічництво

„Роботнік“ в ч. 9 пише: Рівень лічництва в обезпечальних упав до тої міри, що треба поважно застановитися над konieczністю реагування обезпечених. Домашній лікар, не спеціаліст, а „омнібус“ (до всього), зв'язаний офіційним списком ліків і ще більше директивами централі в на прямі крайні ошадностей, став урядником обезпечальних... Не обинуємо лікарів. Вони жертви низького і злої конюнктури, пригноблені при-

мати драконські умови праці. Задля виписки з Кас Хорих утікають щораз більше здібніші й совісніші лікарі... А тепер обезпечальні приступають до ліквідації останків дорібки амбуляторійної системи, як пише орган Союзу Лікарів Кас Хорих. Амбуляторії мають бути зовсім знесені, ординації спеціалістів перенесуть до приватних кабінетів, услівя асептики й антисептики погіршаться, а опадіності з того — проблематичні...

Національна експансія Японії

Токійський щоденник „Асагі“ пише: Правительство Японії приготуває план 4 або 5-літньої національної експансії Японії. В тім часі треба буде надзвичайних зусиль японського промислу, фінансового капіталу й торговлі та узгоднення з господарським розвитком Манджурії й північного Китаю. — В органі „Ніші-Ніші“ президент „Японського Господарського Союзу“ барон Гог пише:

Дальше фінансування війни вимагатиме великих позичок, а за ними приїде інфляція подібна до тої, яку пережила Німеччина по великій війні. — В иній статті „Ніші-Ніші“ пише: Японські промисловці й фінансисти побоюються соціальних потрясень (себто просто революції), коли маси фронтоних жовнів зачнуть вертатися до дому.

Цісарева Зита

Жінка з канцлерською головою.

„Меркуріюш Польскі“ в ч. 190 пише під пошпим заголовком м. ін.: Цісарева Зита має нині 45 літ. Виховала осмеро дітей. Повдівши в 1922 р., довгі літа жила в недостатку, скитаючись по чужині. Колись без сумніву знайдеться історик, що це скитання опише. Буде се одно з найгарніших оповідань про героїстку матери. Бо не всі знають, що деяким чинникам залежало на тім, щоб її зломити психічно, щоб її потомство було споневіряне. Найбільше зворушливий буде розділ про побут Зити в м. Фунчалю на острові Мадейрі, де її лишили з дітьми без засобів до життя. Довгі літа удержувалася Зита з жертв, що їх прислалли мадярські землевласники. Зубожілі рільники обложилися добровільним податком, щоб тільки не терпіла нужди вдова по королеві і мати того, що повинен стати королем. І там на далеких островах виявилися незвичайні адміністративні здібності б. цісареві, її подивудна енергія і витривалість. Зита дала старання виховання своїм вісьмом дітям, а коли найстарший син Отто скінчив середню школу і треба було післати його на університет, Зита перенеслася до Бельгії, де замешкала в замочку Штенкерзелле. Її ослідок стався приїздом мадярських і австрійських легістів, або тих політиків, котрі не стратили віри в історичну місію Габсбургів над Дунаєм. Коли нині вся політика легітимістів мадярських і австрійських, а частинно взагалі політика обох тих країв йде головою Зити і потрохи вже (головою) Оттона, то ще доцелавна йшла тільки головою й енергією Зити. Та цісарева зуміла випроводити так мадярський легітимістичний рух як і всю свою родню з Оттоном на чолі просто з дня укладу, в який кинули її панове нової Європи. В найтяжчих хвилях не вгнулася перед протистояттями. З невтомною енергією піддержувала взаємини і зв'язки з приятелями так у батьківщині як і поза її границями. Брала чинну і рішачую участь в укладанні паянів діланья, тримала, популярно кажучи, руку на пульсі подій, рішала сумніви, створювала ситуації, кермувала людьми і подіями. ...Коли тепер... та родина існує, коли вона щораз сирієша і молодий Оттон стає політичним чинником щораз більшої ваги, — то може завдячувати се політичним здібностям і ставедому характерові цісареві. Хоч тепер темні сили стараються сему перешкодити, жінка-канцлер Зита резидує зараз при австрійській границі в князівстві Ліхтенштайн. Разом з мамою перебуває там Оттон будучий король і цісар. Коли хто спитавби про настрої населення, то пригадаємо, що мимо пангерманської пропаганди Оттон се почесний горожанин більшости австрійських громад. Ствердження такого стану річей більше варт від всякого роду плєбісцитів. (дз).

Утеча від комунізму в Швеції

Шведська газета „Фолькетс Дагблат“ звідомляє, що шведська комуністична партія спратила в останній часі кількох поважних діячів, які перейшли до соціал-демократів. Найвизначніший з тих політиків се Гаррі Левін, дотеперішній секретар т-ва „Приятелів совітського Союзу“. Левін був кілька літ в СССР, а коли вернувся звідти до Швеції оловістив відозву в пресі, в якій остро виступив проти комунізму.

Вісь Мадрид — Париж — Москва?

На жалібній академії присвяченій 14 роковинам смерті Леніна виголосив промову Жданов, предсідник комісії закордонних справ Ради Союзу. В ній заявив: „Нехай знають фашисти, що існує й инша вісь, а саме вісь, Мадрид—Париж—Москва—Китай“. В урядовім звіті з академії большевицька цензура змінила те речення промови Жданова на заяву про симпатію Совітсь для китайської Еспанії. Про Францію взагалі не згадано в „поправленім“ тексті.

В такт народніх маршів

Про те, хто відповідальний за хаос в суспільності. *)

Та взагалі „ідейні“ священники замість йти за батьківським покликом церковного проводу, довгий час машерували вперто „в такт народніх маршів“, за світським „народним проводом“, що в його склад увійшли люди для Церкви байдужі або й явно ворожі. Т. зв. „ідейні“ священники віддали себе без застереження і всеціло під диктат світських демагогів, бо — мовляв — то люди „свої“, патріоти, народні діячі, але тільки противники клерикалізму, шкідливого і більше небезпечного ніж радикалізм...

Не хто інший, лише те „високопатріотичне духовенство“ впроваджувало з парадними явними або замаскованими ворогів Церкви до народних установ. Воно їм добровільно здавало ті установи. Воно наганяло часто навіть лайками і погрозами і то в церкві з проповідальниць темні народні маси під провід світських ворогів Церкви. Воно допомогло їм опанувати ситуацію на народній ниві. То „високопатріотичні“ священники з „Діла“ були заодно авторами або інспіраторами безнастанних нападів, пашквілів, обурень, протестів та наклепів на своїх Єрархів і собратів, правдиво ревних священників. Річ ясна, що того рода духовенство заодно підкопувало авторитет своїх Владик і з тим шораз більше затрачувало свій власний авторитет між народом. Воно і лише воно поносить відповідальність за той хаос і ту анархію, що спричиняють тепер грізну ситуацію нашого народу.

Що се не пашквіль на „патріотичне духовенство“, що се не видумка і не байка, що так у нас справді було і ще є, на доказ сего можна навести безліч фактів. Наводить їх кілька священник з Перемиської Дієцезії у 1090 ч. „Нової Зорі“, в згадуваній вже статті. Наведені численні факти і в брошурі „Скала і Просвіта“, на стор. 62—67, і в брошурі „Просвітний рух в Галичині“. Безліч подібних фактів зареєстровано в часописах „Руслан“ і „Нива“ з 1900-них рр. та в „Н. Зорі“.

Ще більше тих фактів у наших ча-

сописах ліберальних, лише що вони там представлені тенденційно і в як найкращім навітленні з точки погляду чисто „народної“. Але кожний здорово думаючий католик пізнає відразу, як то кажуть, хлопським розумом, що се (хоч воно дуже вибілене і гльорифіковане) зовсім неприродне.

Бо чейже ніхто не скаже, що се гарне і нормальне: 1) коли католик священник в непочитальнім стані кидається на свого Владика, щоб його замордувати, — а другі католики священники за се його хвалять, ба навіть мали його до того спонукати і в тій цілі його опойли, або що се гарне 2) коли католик священник в часописах ліберально-радикальних пише пашквілі на свого Єпископа, або 3) коли католицький часопис ставиться негативно до Пастирських Листів і Розпорядків католицького Єрарха на рівні з часописами ліберальними, або 4) коли старий католик священник виломлюється зі священничої солідарності і дефілює перед світськими молодиками, не зовсім прихильно настроєними до Церкви і духовенства, або 5) коли католицькі священники вічують на площі, на котрій парусот кроків далі відправляється прилюдне торжественне Богослуження з виставленням Найсв. Тайн — у свято Найсв. Серця Христового і т. п. Се разячі факти і промахи католиків, що їх заодно вибілює і навіть гльорифікує ліберально-радикальна преса.

Так виглядає правда про наше „високопатріотичне духовенство“, а саме про його відношення до своїх Єрархів, до своєї католик. преси, до народних установ і народного проводу, коли з рукою на серці глянути на все те з висоти католицького світогляду у світлі віри і католицьких засад. Відносини не лише не нормальні, не лише не згідні з католицькими засадами, не лише не такі, яких собі бажає Церква, але просто страшні і зовсім такі, як сього хочуть вороги Церкви! Так справді у нас ті „ідейні“ священники патріоти се священники не після серця Божого, але після бажань світа сего. І тому їх світ так любить, і тому наш народний актив ними

так чваниться, їх виносить та величає, а їх промахи, нераз і дуже тяжкі, вибілює і гльорифікує. На них здійснюється висказ Христа Царя: „Аще биєте от міра били, мір убо своє любилбі“.

Справді, лише тому їх світ любить і дає їм тим погане свідство, що вони „от міра сего“.

У тих страшних дивоглядних промахах нашого „високопатріотичного духовенства“ треба шукати одної з головних причин занепаду віри й обичаїв у нашій народі, що колись був справді „глибоковірний“ і наставляв грудь свою і віддавав життя в обороні Церкви перед бісурменом, а днес як билина в полі дається захитати у вірі і привязанні до Церкви першому лучшому дурисвітові та відвертається від свого духовенства, хоч воно „високопатріотичне“. І радше слухає зовсім незнамого світського крикуна, ба навіть нехриста, ніж свого отця духовного та дається втягати до злочинів богохульства і страшних святотатств. Тут і лише тут треба шукати головної причини, чому у нас так сильно поширюються радикалізм, сектанство, сельробізм і комунізм і то головню на терені світських читалень і по селах, де працювали якраз ті „ідейні“ священники-патріоти! То вони у своїй народолюбності дали народові всьо, — не дали тільки Христа. Вони справді, як се слушно зауважує автор цитованої статті з „Ниви“, „змаловажили Христа, допустилися злочину і на Христі, а тимсамим і на народі“.

Часто і залюбки наші „ідейні“ священники-патріоти“ задурюють себе і незрячий загаль твердженням, що в нас ще не так дуже зле. Що й у других католицьких народів нині віра упадає, обичаї псуються, привязання до Церкви меншає, довіря до духовенства падає, доми Божі пустіють, і то може ще далеко більше як у нас. Се, мовляв, діється загально на цілому світі.

Я зовсім сему не перечу. Та мушу зазначити, що є велика різниця між тим, що діється деінде, а тим, що є у нас.

Скрізь між католиками цілого світа є під тим оглядом т. зв. „поділ духів“, т. зн. виразний розділ всієї суспільності на два табори. Віруючий і безвірний, — побожний і безбожницький, католицький і протикатолицький. І між тими таборами ведеться боротьба. По однім

ОСИП НАЗАРУК

16)

Вражіння з Волині

Може се тільки я так думаю, чоловік вихований в західній атмосфері? Та над Волиню вже давно перед війною висів отруйний чад завіс, мальований квачем з Петрограду... Волиняки вироили в тім чаді...

Заакліматизувалися.

Знов вдивляюся в масу Волиняків, особливо в їх молодь. Переді мною, як каже поет, „розцвітає очей емаль“... Молоде воно, свіже. Що про нього думати? Чи й та молодь плескала в долоні? Воїстину, не знаю. Я так був здивований бурею оплесків та окликів, які зірвалися при вітанні воеводи Юзефського, що не всилі був відрізнити, хто саме плескав. І тепер не знаю.

„І куряву думок знов згадка золота жене,
І бється в розуму незборений поріг
Невпинний плін згадок моїх,
І густою кровю серце навантажене.“

Не протестують же вони, коли їм деякі православні батюшки релігію в чужій мові викладають...

А з другої сторони — якийже довгий ряд великих політичних процесів ОУН на Волині! І не тільки ОУН, але й комуністичних. Є багато даних думати, що се властиво не комуністичні процеси, а також одна з форм національних протестів, тільки під фірмою КПЗУ.

Все те питання і справи ніким теоретично не обдумані — ні Поляками, ні

Українцями, ні комуністами, словом, ніким.

І так серед абсолютної темряви вже тільки тут і там блисне лискавка мов перед бурею, і пливе по Волині — скажимо — західна культура...

Пливе на ній польська державність, якою тут кермує уроженець України, воевода Генрик Юзефський. А що під тим діється, ніхто напевно не знає...

Тільки час до часу чути гуркіт, немов під вулканом.

Ну, але що ти кажеш про овацію зізду ВУО для воеводи Юзефського? Пиши виразно! Чи се означає апробату теперішнього режиму на Волині? Коли так, то чому так і оскільки так? Коли ні, то чому ні, і оскільки ні?

Ба!..

Я писавби про то всьо виразно, та далеко не маю певности, що тоді наступилоб. У всякому разі та овація се рек для гімнастики ума першої класи — і то не лише для гімнастики Українців, але й Поляків. Як відносини полекшають, я можу перший спробувати умовою гімнастики на тім реку.

Я далекий від погляду і твердження, що суспільність наших сусідів від заходу аж так морально затроєна як під сую пору затроєна нпр. правляча тепер верства наших сусідів від сходу. Але мимо того, що аж так зле не є, яскраве світло кидає на атмосферу, в якій живемо тут, факт, що по появі моїх перших фейлетонів отсих „Вражін з Волині“ зустріли мене з польської сторони публичні заки-

ди, що я осуджую (таку дорогу мені!) західну культуру та що під облудною маскою оборонця „католицизму“ — виконую інструкції Комінтерну (III-го Інтернаціоналу)...

Розуміється, я не можу ні відповідати на такі закиди, ні навітлювати їх. Просто психічно не можу, бодай під сую пору. Коли я взагалі згадую про се, то роблю це на те, щоб показати, в якій атмосфері мусить жити і працювати сучасний український публіцист, коли малий маленький промінь правди може викликати аж таку реакцію між нашими сусідами!

Є з того приводу й погрози репресаліями, виразні погрози. І то на адресу нашої многотрадіальної Церкви. А в сих часах можна всього сподіватися, бучкально всього.

В таких обставинах на домагання (зовсім оправдане в нормальних часах), щоб „писати виразно“ можна хіба відповісти: Годі! Бо навіть якби цензура пустила всьо, що я мігби сказати, то воно викликалоб тільки доливання оливи до вогню ненависти, яка вже й без того палахкотить прекрасно по обидвох сторонах.

На Волинь мого писання очевидно не допустять, коли не допускають невинних календарів, виданих в Галичині, не допускають всупереч польським законним приписам — і не помагають ніякі заходи навіть найльотальніших людей, заходи в обороні виконання польського законодавства!...

*) Гл. статтю „З рукою на серці. Відношення нашого духовенства до народніх установ“, „Нова Зоря“, ч. 5.

З викладової салі

Вражіння з Франції.

боці свідомі світські католики не лише з метрики й імени, але практикуючі свідомі католики „чину“ з цілим своїм духовенством, віддані без застережень під провід своїх Єрархів, яким повинуються, яких шанують і яких Авторитет широко піддержують, їх інструкції, напрямні і зарядження для католиків святі. На зазив і під проводом Духовних Властей творять вони католицькі організації і товариства та підпирають католицьку пресу.

По другім боці — вороги католицького світогляду в різних угрупованнях під своїм світським, партійним проводом, зі своїми установами і своєю пресою. Нечувана се річ, щоб свідомі католики а тим більше католицькі священники входили до ліберальних організацій, їх підпирали, або з ними співпрацювали! Навпаки, вони їх скрізь обминають і поборюють. І ніхто ні Єрархам, ні священникам не бере того за зле і з того приводу не робить ніякого закиду, що вони „не йдуть з народом“, або „зраджують нарід“.

Так є у всіх католицьких народів і також у наших сусідів, що на їх патріотично-шовіністичне духовенство так залюбки покликається наша ліберальна преса. У них відбувається тепер завзята боротьба за ідеологічне обличчя села. Ліві стороництва „Віці“ і „Сев“ горячково організують т. зв. „людові університети“ і розвивають шалену пропаганду. Але ні свідомі католики по селах, зорганізовані в католицьких товариствах, ні тимбільше польське патріотичне духовенство не поставилося позитивно до тих польських „людових університетів“. Навпаки, воно їх поборює і в противенстві до людських університетів типу світсько-радикального, творять т. зв. „університети сільські“ („вейске“) типу католицько-суспільного. Та ізза сего, що польські Єрархи з усім своїм духовенством ставляться ворожо до польських „людових університетів“, їх поборюють, а закладають свої католицькі, ніхто, навіть самі польські людівці, не відмовляють їм патріотизму. І хоч з ними боряться, хоч де можуть під ними риють, але не посуджують їх за якусь народну зраду чи кирию, не закидають їм, що вони буцімто „не тримають з народом“, або „уступають з фронту“!...

Священик з Поділля.

А в Галичині наш нарід знає, що діється недобре. За кордоном знають про се мабуть іще докладніше ніж тут. Отже на що писати виразніше, коли нема ніяких виглядів, щоб таке писання могло... Виразніше писання можливе буде мабуть аж у споминах, коли Бог дасть дожити свободніших часів і сякого-такого налагодження відносин.

Розуміється, се ненормальний стан, коли публіцист мусить резигнувати з виразного писання правди. Такий стан шкідливий. І для нас і для тих, що правлять нашим краєм, бо й вони не довідаються правди. Та коли годі інакше, то що робити?

О якже десь тішиться Комінтерн, той сам, що його інструкції я виконую — по твердженням з польської сторони, — коли йому реферують про відносини, про які я тут не можу реферувати своєму народові! А Комінтернові реферують систематично і докладно. Тому він прекрасно знає, що тут діється, не раз краще ніж ми, що тут живемо...

А тепер перейду до дальших справ, хоч, розуміється, чую, що я в отсім уступі не міг вдоволити читачів. Та годі! Може слідуюче покоління Поляків пригадає собі платність векселя, виставленого його батьками під надписом: „Za nasza i wasza wolność.“

Воістину! Не желяю ніякому народові того, що його жде, коли він не вважає на платність своїх векслів, бо стою на становищі, що люди кожної нації сотворені на образ і подобу Божу...

В неділю 23 с. м. відбувся черговий академічний вечір в салі „Української Бесіди“ у Львові. Проф. Чубатий відчитав свої вражіння з півтора місячної подорожі по Франції в літі 1937 р. Головні думки відчиту: Францію уважають у нас країною безбожництва. Так було давніше. Тепер багато змінилось на краще. Значіння католицизму значно зросло. Навіть червоне правительство числиться з католиками як з поважною силою. Тепер вже священникам зачали виплачувати невеличкі платні. У Французькій Академії між т. зв. безсмертними на 40 членів є 10 католиків. Неодмінний секретар тої Академії — католицький діяч. Духовенство переважно убоге. Ся убогість промощує йому шлях до пролетаріату. Священники ходять до робітничих барів (скромних ресторанів), де котрі священники грають копанний м'яч в робітничих спортивних клубках. Підчас Богослужень звичайно священники ходять з мішочком на довгій державці і збирають датки. Вірні дають майже всі. Зібрані гроші йдуть потому частинно на удержання католицьких шкіл. Французькі священники працюють солідно. Церкви у Франції не дуже упорядковані, часто потребують віднови. Старі пам'ятні церкви дуже часто занедбані. Нпр. недалеко Парижа є саркофаги трох французьких династій Капетів, Валуа і Бурбонів, доволі занедбані. Палата пап в Авініоні також не дуже в порядку. Прикре вражіння роблять церкви відібрані католикам підчас відділення Церкви від держави на поч. сего століття. В тих церквах приміщені біржі, університетські салі викладові і т. п. Найкраще виглядають церкви в північно-східній Франції. Там Німці відбудували після війни 4.000 церков. Кард. Вердіє збудував в Парижі за 10 літ 100 церков, головно в робітничих ділянках. Французи називають ті церкви „100 варстатів кард. Вердіє“. В декотрих церквах проф. Чубатий стрічав мальовила з історії України: нпр. св. Ольгу, святі Кирило і Методій вирушають на Україну. По божність Французів ріжна. У всякому разі безбарвних нема. В містах видно на Богослуженнях багато інтелігентів головно молоді. Французькі жінки релігійні і консервативні. Також багато військових приходить до церков: офіцерів і підофіцерів. Вони приступають до сповіди і Причастя. Тут безперечно ділає приклад покійного марш. Фоша, що був практикуючий католик. Його тепер обожають у Франції. В робітничій ділянці в Греноблі на співаній Службі Божій автор бачив всего одну жінку з дитиною (дослівно). Але більшість Французів несе дітей до хресту, ховаються по церковному, беруть церковні шлюби. Католицьке жіноцтво зорганізоване і діяльне. У Франції є два міліони зорганізованих жінок католичок. Вони дуже консервативні. Отже думають, що політикою повинні займатися тільки мушени. Легкі жінки є лише в Парижі. Поза тим Францужанки знамениті матері і господині. Цікаво, що фр. радикалки і соціалістки ще більше консервативні як католички. Ліві партії бояться допустити жінок до політики, щоб жінки не пішли за консервативними партіями. У Франції багато жіночих монастирів. В однім дуже строгім монастирі проф. Ч. стрінув дві Українки. Був проф. Ч. і в Люрді, мі-

сті Матери Божої, в серці католицької Франції. Сотки тисяч паломників приходять туди щороку з цілого світа. В 1898 році було там 1,400.000 паломників. Тепер буває 700 до 800 тисяч річно. Чуда діються ще й тепер. Кожний паломник старається поставити свічку в печері Богоматери. В останніх роках багато розголосу здобуло м. Лізіє в північній Франції. Се місто св. Тереси від Дитяти Ісус (св. Терені). Католицьке шкільництво сильно розвинене. Є 5 катол. університетів: в Парижі, Ліоні, Бордо, Лілі і Тулузі. Фреквенція в катол. школах велика, державні часто напів пусті. Французький пласт в руках католиків. На чолі пласту стоїть один генерал католик. Зорганізованих католицьких студентів є 16.000, студенток католичок 4.000. Студентські катол. організації помагають своїм членам матеріально. В Парижі стрінув прелегент двох українських студентів, що працюють у французькій катол. студентській організації. Католицька література зачинає спихати на другий плян лаяцистичну літературу. Є цілий ряд визначних католицьких письменників, в тім багато жінок. В театрі також замітний зворот до релігійних тем. Французькі театри модернізують біблійні сюжети. Нпр. коли виставляли страсти Христа, то Ісус Христос йшов терпіти не до Єрусалиму, тільки до Парижа. Робітничий католицький рух доволі молодий. Католицькі робітничі синдикати (їх є 2.000) мають 500.000 членів. Конгрес молодих католицьких робітників зібрав 80.000 членів учасників. Французькі католики не хочуть окремої партії. Вони є у всіх політичних партіях центра і правиці. Французькі католики визнають дві головні засади: любов Бога і батьківщини. В церквах є мармурові таблиці, на яких золоченими буквами виріті імена тих, що погинули на війні за Францію. Католики виступають все під триколовим прапором. Вони у Фр. переважно реопубликанці і демократи. Фашистські кличі їх не захоплюють. Армія сильно католицька. Французькі католики є нпр. за еспанськими червоними. Зовсім не бажають побіди ген. Франкови, бо бояться, щоб в Еспанії не всадовилися Італійці або Німці. Німців у Франції не люблять. Але й ліві Французи є патріоти. Є три справи, що стоять поза всякою дискусією всіх Французів. А іменно: Добро і безпека Франції, примат французької культури в світі й економічні інтереси Франції. Щодо України то Французи знали нас мало, а коли знали то не симпатизували. Бо перешкоджувало тому: 1) українське германофільство, 2) французьке русофільство і польонофільство і 3) брак української пропаганди. Тепер дещо змінилось на нашу користь. Симпатії до Поляків понизилися. Та спеціального упередження до України нема. Кожний Француз бажав би неподільної Росії, але розуміє нашу боротьбу за волю, бо у Франції боротьба з ідейних мотивів має традиції, її розуміють. Французькі католики цікавляться нашим церковним життям. Добре знають про перешкоди унійної праці на Волині, також цікавляться нашим обрядом. Але в розмовах все допитують: Чи ви захоплюєтеся французькою культурою, яка прецінь перша в світі? Українська пропаганда повинна се взяти під увагу. Відчит тривав півтора години і був цікавий. Після відчиту автор ілюстрував його світляними образами. М. ін. показав світліну палати пап в Авініоні, церкви заміненої на біржу, посвячення прапору української робітничої організації й образу, на яким представлено як св. Кирило і Методій вирушають на Україну проповідувати Христову віру та ін. Присутних на викладі було коло 50 осіб. — С. Г.

Порошок на **БІЛЬ ГОЛОВИ**
 для дорослих з 14 років
KOWALSKINA
 Викладається також
 при **ПРОСТУДІ**
ГРИПІ і **КАТАРІ**

З сойму

Про мексиканські методи в Польщі.

Під час нарад бюджетової комісії сойму над бюджетом мін-ва рільництва промовляв в дискусії м. ін. український посол З. Пеленський. Він заповів, що Українці будуть голосувати проти бюджету. При тім скаржився на переслідування українського кооперативного руху на Волині і покликуювався на опінію бувшого львівського воеводи Борковського. При набуванні землі від Українців вимагають зміни обряду! Ся промова пос. Пеленського викликала дискусію над українською справою в Галичині. В часі дискусії над бюджетом мін-ва справедливости промовляв пос. Целевич. Він ствердив м. ін., що Українці представляли не раз ряд домагань до міністерства справедливости безуспішно. Мін-во не зробило нічого і не бачимо навіть символу доброї волі. Говориться тепер широко про нормалізацію польсько-українських взаємин. Мін-во справедливости не зробило нічого в тім напрямі. Навпаки, справа ще погіршилася. Обмежують чимраз більше права української мови. Б. президент Апеляційного Суду у Львові видав тайну інструкцію в справі уживання української мови. В ній каже, що Українці, які вміють по польськи, повинні складати зізнання тою мовою, що судді повинні стояти на сторожі польськості і заперисягання свідків повинно відбуватися тільки урядовою мовою! Се суперечить законови. Коли нема тексту присяги в українській мові, то треба устійнити урядовий український текст. Дальше пос. Ц. нарікав на конфіскації українських книжок. Вичисляв ряд прикладів конфіскації і наводив факти, що видання допускали цензурою в одній місцевості, конфіскують в інших місцевостях. Обговорюючи персональні справи вказав на те, що суддів Українців, оскільки хочуть авансувати, переноситься на захід. Се шкідлива система, яка зовсім не причиниться до зближення Українців до Польщі.

Дальше промовляв м. ін. польський пос. Валевський. Він заявив м. ін., що довкруги декотрих процесів в останнім часі витворилася атмосфера нездорової сенсації. Прокураторські уряди не все стоять на висоті завдання під оглядом безсторонності і об'єктивного підходу до обвинувачених і до свідків. Нпр. в однім недавнім виленським процесі прокуратор позволив собі квестіонувати правдомовність свідка, відомої посолки Пелчинської! Поведення прокуратора в тій справі не належить до добрих публичних обичаїв. Інша болячка се нерівномірність переслідування злочинів. Слушне становище мін. справедливости Грабовського, що в Польщі треба боротися з комунізмом немилосердно. Та не видно в мін. Граб. і в підлеглих йому прокура-

торських урядах тої самої енергії в переслідуванні переворотних злочинів, виконуваних нпр. нелегальною організацією ОНР (Обозу Народового Радикального) і їй подібними. Третя болячка се справа Парилевичевої. В зв'язку з тою справою не можу ошадити, говорив пос. В., міністри Грабовському закиду деякої легководушности і неопанування. Се не повинно мати місця на таким високім становищі! Польська публична опінія була приготована на те, що в зв'язку зі справою Парилевичевої діялися нечувані надужиття. Тимчасом мін. Грабовський заявив 13. I. 1937, що усунув одного суддю, а одного суддю і двох нотарів завісив в урядуванні. Знов інша справа се т. зв. недокінчені процеси і „невідомі справники“. Питаю, що сталося з додержаннями в справі бомбового замаху на полк. Коца? По замаху заявив мін. Грабовський, що замах — діло комуністів. Чому тої справи не перевели до кінця? Або нпр. що сталося зі справою нападу на ред. Васиutinського, на Рутковського, на Пясецького, на соціалістичний похід у Варшаві? І вкінці клясичні случаи напа-

ду на редакцію часопису „АБЦ“ в Варшаві! Справники сего нападу самі виявилися. Чому прокураторський уряд не виступив у тій справі? Йде про те, щоб не впроваджувати в Польщі метод з дикого Тексасу! Вкінці справа особиста мін. справедливости Грабовського. Кілька місяців тому адв. В. Шуманський написав отвертий лист до мін. Граб. В нім поставив міністрови ряд закидів моральної натури. Городський суд засудив автора листа на 6 місяців, друга інстанція підвищила кару на 8 міс. Зазначую з натиском, що умовини, в яких відбувався процес були незвичайні. Процес відбувався при замкнених дверях. Закиди моральної й етичної натури міністри загально відомі, бо сам суд ствердив, що той лист „широко розповсюднений“. Отже обговорювання тих закидів поставлених мін. Грабовському при замкнених дверях може бути потрібне для безпеки доброго імені мін. Граб., але воно зовсім байдуже для безпеки держави! Інтерес держави вимагає, щоб міністрам тої держави не можна було ставити таких закидів!...

З сенату

Бюджетова Комісія сенату радила над бюджетом міністерства справедливости. М. ін. виголосив промову прем'єр ген. Складковський. Він твердив, що в польській адміністрації великий брак правників. Всіх правників в адміністраційній службі є 5.000 і кількост. А самих становищ першої категорії є 133.000! (Але багато добрих правників нац. меншин безробітних, бо їх не приймається до ніякої державної служби. — Ред.). Закидали правительству брак одноставности і координації. Пригадую одначе, що сучасне правительство працює в дуже тяжкій атмосфері в порівнянні з правительствами, що працювали під кермою марш. Пілсудського. Сучасне правительство працює без генія. Політику в своїм обсягу провадять всі міністерства, а мимо того правительство як таке має свою політику. Щодо подій в західній Галичині (страйк польських селян) то я пропонував, щоб ту справу обговорювати при бюджеті мін-ва внутрішніх справ. Те саме щодо справ національних мен-

шин. Відношення правительства до ОЗОНу дуже просте. Мрію про ту хвилю, коли ОЗОН так скріпиться, щоб мав вплив на державну політику. Говорили про люку між правительством і суспільністю. Мусить бути така люка, коли правительство немає спертя на ніяку партію! Мусить бути люка, коли модно псьочити і лаяти правительство, а не помагати прем'єрови, що з кількома міністрами шарпається в тій атмосфері, яка запанувала по смерті марш. Пілсудського! В суспільности мусить запанувати почуття, що правительство се її правительство. Доки се не станеться, то ніякі зусилля прем'єра і його міністрів не можуть допровадити до такого положення. (Річ ясна, що суспільність не бачитиме в правительстві свого правительства, поки не буде справедливости для всіх горожан в державі без огляду на народність. Стан заогнення в одній частині держави мусить викликати нездорову атмосферу в цілій державі. — Ред.).

Учням не вільно мішатися до політики

Тому що декотрі політичні угруповання стараються проникати до шкіл, щоб пропавувати свої клічі між шкільною молоддю і навіть організувати тайні групи, міністр освіти Сьвентославський звернувся до кураторів шкільних округ з домаганням, щоби школа ужила всяких способів в цілі протиставлення тій пенетрації. Міністр вказав ряд педагогічних способів, які школа повинна приміняти під тим оглядом супроти шкільної

молоді. Зокрема припоручив міністр, щоб сю справу дуже важну для нормальної шкільної праці обговорити на зібраннях патронатів і батьківських кружків. Родичі повинні здавати собі справу з того, що всяка політична діяльність між молоддю приносить тільки шкоду. Тому родичі повинні гармонійно співділати зі школою, щоби протиставитися втяганню шкільної молоді до якоїнебудь політичної акції.

В очікуванні мільона

Вже тільки не багато днів ділить нас від хвилі найбільше зворушливої для кожного лютерійного грача, коли буде рішатися доля головної виграної четвертої класи — мільона злотих.

А тимчасом кожний день приносить нам вісті про вихід з колеси більших або середніх виграних, котрі поважно підпомагають представників найрізніших суспільних кругів у численних місцевостях краю.

Так отже нпр. між власниками числа 145.912, на котрі впала одна з виграних 75.000 злотих, знаходимо побіч духовного і техніки, п. Марію Поспішну домашню працювачку з Варшави і п. Антона Ренкавка дрібноземельного зпід Гарволіна. Легко додуматися, які можливости дає п. Ренкавкови виплата йому сума 15.000 злотих. Моглимо не тільки впровадити уліпшення до господарства, яке вже має, але й побільшити його значно.

Велику поміч одержали чотири вій-

ськові летуни з п. плутоновим А. Валонсевичем на чолі, бо на число 136.518, яке вони посідали, впала виграна 50.000 злотих. Інші чвертки того лосьу зреалізували пп. Й. Стельмах з Ожарова, М. Гмах з Волковиска і Ц. Вайцман з Піліци.

Цікава, а рівночасно дуже приємна подія стрінула п. Миколу Шутка замешканого в Варшаві при вул. Литовській ч. 11. Ось він одержав від свого приятеля п. Ленчевського, студента, презент на ялинку в формі цілого лосьу ч. 2840. І ось в біжучім тягненні четвертої класи те число виграло 30.000 злотих. Отже вартість дарунку, що його одержав п. Шутко, винесла 24.000 злотих.

Можна позавидувати!

Та замість завидувати успішніше буде заосмотритися в лось до першої класи 41-ої Лютерії, в якій завдяки поділові лосьів на п'ять частей і зредукуванні їх числа зі 195 тисяч на 160 тисяч, шанси виграння значно більші ніж дотепер

Лікарський фелетоник.

Червоний ніс

Червоний ніс — не все доказ замишування до алкоголю. Ніс червоніє також: 1) з причини жолудкових недомагань, особливо коли настає тяжке травлення. В тім випадку червоність носа триває коротко й виразніше виступає тільки в часі збільшення жолудкових болів; 2) коли ніс відморожений; тоді ніс свербить, на шкірені лушиться і раз на завше остається червоний. Та червоність зростає з обнижкою температури; 3) врешті червоний ніс стрічаємо в людей, у яких повторювалися кількакратно соняшні опарення. Таке опарення повстає при надмірнім перебуванні на сонці. Кількакратно соняшне опарення спричинює постійну червоність шкірня, на яку нема ліку. З того висновки: все уважати на правильне функціонування жолудка й не надуживати в літі соняшних купелів.

Головні питання науки релігії

Противним методичним промахом, який менше більше перед 15 літами поширився в німецьких краях через наслідування способу навчання світських предметів, є т. зв. засадничі „перероблювання“ науки катехизму. Те „перероблювання“ приносить користь в світській науці при подаванні відомостей, які спираються на доступних для дітей спостереженнях; але катехизмونی правди се Об'явлення Бога і Церкви й як такі мають їх діти прийняти. Тут дуже часто вказано вложити науку на біблійних подіях, а „переробляти“ її з дітьми можна лиш рідко та в дуже малих розмірах. Таке „перероблювання“ і тим некорисне, що слабші ученики не можуть іти за таким ходом ведення науки: їх мішають неправильні поняття, які їм часто подається, й напровадження окружених шляхами. Впливання на почування і волю уступає на другий план; на „перероблювання“ наук тратиться час і сила, які требаб обернути на обговорення нагод і способів щодо здійснення тих наук у практичній житті.

4. В великій катехитичній руху, який зачався з початком нашого століття в краях німецької мови, було головним стремлінням перевести в життя засаду: „Катехиза, а не екзегеза!“ В 1928 р. м'єпископ-суфраган др Вільгельм Бургер заявити на катехитичній конгресі в Мюнхені: „В майже загальнім признанні й практичній приміненні цієї засади бачу найважливіший поступ сучасної катехитики.“¹⁾

В боротьбі проти пояснюючої методи в навчанні катехизму здобула найбільший успіх і велике поширення так зв. „монахійська метода“, особливо коли не рідко всі підручники до катехизму, які не пояснювали питання за питанням, причислювано до монахійської методи. З засади тої методи діти не мають обособлювання і не поособлюють науки, а саме: що кожда лекція катехизму має спиратися на одностайнім погляді й має бути поділена на частини після „дидактичних ступенів“. Від першої засади вже багато відступило.

На місійних областях пояснююча метода має ще перевагу, як інформує нас праця професора Таврена: „Навчання релігії в поганських краях“.²⁾ Про Кітай пишеться в згаданій творі: „Що при навчанні катехизму питання пояснюється чергою, се ще досить загальна характеристична риса“. (Ст. 108). Про Японію: „При науці катехизму звичайно пояснюється питання по черзі“. (Ст. 120). З 18 інших областей, про які твір дра Таврена м'є дати звіт у цій справі, в 12-ти пояснюють питання по черзі; („Одна інструкція, згадана на 76 ст., радить навіть для проповіді, щоб місіонар на проповідницю з катехизмом в руці переходив питання за питанням“); у 3-ох інших таксамо, але практикуються також суцільні катехизми, а тільки в 3 областях уживана загально ця друга метода.

5. Природна, проста й для науки катехизму найвідповідніша **викладова метода**.³⁾

Вільман розрізняє три форми навчання: викладову, пояснюючу й розвиваючу; „викладову науку“ обговорює він у § 81 своєї Дидактики.

¹⁾ Гл. Dr Karl Schrems, Zweiter Katechetischer Kongress, München 1928. (Donauwörth, Auer, 1928), S. 34.

²⁾ „Die religiöse Unterweisung in den Heidenländern“, Wien, 1935., Verlag der Österreichischen Leo-Gesellschaft.

³⁾ Die darstellende Methode.

Ромунія скличе собор

православних Церков?

ПАТ звідомляє: Ромунське міністерство віроісповідань в порозумінні з синодом православної Церкви досліджує можливість скликання до Букарешту єкуменічного синоду всіх православних Церков. Скликання такого синоду якраз ромунською Церквою впливає з факту, що тепер Ромунія се найбільша православна держава.

Німецькі духовні в війні

Союз б. полевих священників з Баварії ухвалив поставити пам'ятник в церкві Пресв. Богородиці в Мінхені тим 421 катол. священникам Баварії, що погибли на фронті в часі світової війни. Крім того стверджено, що погинуло 307 священників з Тревіру й околиці і 27 теологів. З духовних дієцезій Спіра 134 відбуло фронтову службу, 40 студентів богословії погинуло на фронті.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПОС. ЦЕЛЕВИЧ застерігся в соймі проти становища референта бюджету мін-ва вн. справ, немовби в Польщі були дві українські справи, галицька і волинська, бо є тільки одна українська справа. Неслушне також становище референта, немовби злука нац. меншостей для полагоджування деяких справ була переступством близьким головній зраді. Щодо відношення до Польщі, то Українці вже нераз вияснювали, що стоять на становищі польської державності зі всіми консеквенціями, які з того випливають. Мимо того становище правительств в українській справі хитке, а польська преса писала з приводу зложення заяви про відношення до польської армії ось що: „Не вір Целевичеві навіть тоді, якби вложив конфедератку і контуш“. Іде рух під гаслом: ні пяди землі України, говориться про окремішність гучульського народу і т. д. І все те діється в обличчі зброєння світа до нової війни. Українці хочуть духово відділитися від Росії і спільно з Поляками йти до великих історичних цілей.

ГРАФ СТАНИСЛАВ ЛОСЬ оповістив у „Бюлетені Польско-Українським“ замітну відповідь на анкету, як полагодити українсько-польську справу. Представимо се в слідуєчій числі „Н. Зорі“.

ПОЛЬСЬКА РАДА МІНІСТРІВ ухвалила проект виборчої ординації для 6 найбільших міст Польщі: Варшави, Лодзі, Познання, Кракова, Львова і Вильна.

НОВИЙ ШЕФ ОЗОНУ ген. Скварчинський заявив у Вильні: „Не піду шляхом правим, ні лівим, ні центровим, а піду дорогою, яку мені показує дороговказ начального вождя і яка провадить до добра народу й держави“. (АТЕ).

В ГДАНСЬКУ поліція ув'язнила 6 осіб. Їм закидають кольторту комуністичної бібули зі Швеції до Гданська.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА заключивши т. зв. пресовий мир з Німеччиною, не дозволила дальше видавати в Карльсбаді „Н. Форвертс“. Він перенісся до Парижа. Ще передтим перенеслася туди с. д. „Арбайтер Цайтунг“, яку закрито в ЧСР на домагання Австрії.

В ЦЛІЙ СЛОВАЧЧИНІ мають відбутися величезні маніфестації під кличем автономії для словацького народу з приводу 20-ліття т. зв. пітсбургської умови, заключеної в 1918 р., між представниками Чехів і Словаків. Та умова запевняла Словакам широку автономію в рамках федеративної чехословацької держави.

РОМУНСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО зарядило ревізію набутих горожанських прав від 1 грудня 1918 почавши. Начальники всіх громад мають списати всіх Жидів, що отримали горожанство після 1. XII. 1918. Хто з уміщених на тих лістах схоче доказати право горожанства, мусить предложити документи, що вродився в Ромунії і відбув службу в ромунській армії. Хто того не докаже, буде викреслений зі спису горожан і з ліст виборців.

РОМУНІЮ опустих совітський посол Островський, кажучи, що в фашистським краю свою присутність вважає злишньою.

АВСТРИЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО приготує визнання правительства еспанських повстанців згідно з ухвалами недавньої конференції в Будапешті.

В АВСТРІЇ мають zorganizувати окреме міністерство летунства.

ФРАНЦУЗЬКИЙ СОЙМ ухвалив заяву довіря новому правительству Шотана 501 голосами проти 1. Такої більшості не здобуло ніодне французьке правительство від часів світової війни.

5 ЕСКАДР ЧЕРВОНИХ ЛІТАКІВ в Еспанії збомбардувало м. Саламанку. Бомби вбили 225 осіб і 400 осіб ранили.

ПІД ТЕРУЕЛЕМ еспанські повстанці дальше атакують червоних і здобули кількост полонених.

В АНГЛІЙСЬКІЙ ПРИСТАНІ Портсмут вибухли таємничі пожежі на кількох військових кораблях. Спеціальна комісія досліджує ту дивну появу.

В РЕЙКЯВІКУ, столиці Ісландії, німецький нац. соц. студент побив німецького н. соц. конзуля, закидаючи йому, що недостаточно підпирив його пропаганду в Ісландії. Конзуля не відкликано.

АМЕРИКАНСЬКА МАРИНАРКА приготує на весну 1938 р. великі маневри у східній частині Тихого Океану. В них має взяти участь 175 військових кораблів, 500 військових літаків і 60 тисяч людей.

КИТАЙСЬКЕ ПОВСТАННЯ проти Японців вибухло на острові Формоза. Повстало коло 7.000 китайських робітників. Вони вбили кілька японських постерунків і втекли в гори.

МАРШ. ЧАНГ-КАЙ-ШЕК приказав розстріляти трох китайських генералів за „невиконання обов'язків“ підчас боїв в околицях Шангаю.

ЯПОНСЬКИЙ АДМІРАЛ Ямамото прибув до Риму. Японські круги заявляють, що Ямамото має переговорювати з Апостольською Столицею в справі положення католиків у Манджурії й північній Китаю. Адм. Ямамото се найвищий представник католицизму в Японії.

НОВИНКИ

Зголошення на великопостні реколекції для вірних, інтелігенції та шкільної молоді приймаємо до 5 лютого ц. р. У зголошеннях зазначити: парохію (в містах ще: вулицю і число дому), пошту, деканат, Епархію й залізничну станцію. На відповідь долучити поштові марки або 2 поштові листівки. На листи по 5 лютого не відповідаємо. — Секретаріат ЧСВВ Галицької Провінції, Львів І, Жовківська 36.

Черговий виклад ГІКА (Генерального Інституту Католицької Акції) відбувся в неділю 23 с. м. в салі бібліотеки т-ва „Просвіти“. Виклад виголосив пос. В. Кузьмович на тему: „Виховна католицька ідея супроти фашизму, гітлеризму та комунізму“. Між приявними, яких зібралось поперх 50 осіб, був і Преосв. Никита. Відчит відкрива п. Дзеровичева.

Новий Каталог ЧСВВ Галицької Провінції вже вийшов з друку. Докладніше про нього напишемо незабаром.

Загальні Збори т-ва „Вакаційні Оселі“ відбулися у Львові дня 21 с. м. Зі звітів Управи довідуємося, що т-во „Вакаційні Оселі“ має тепер 205 членів. В 1937 році т-во удержувало оселі в Коршеві і Милованні. Збори вибрали новий Виділ в давнім складі з тою зміною, що замість п. Паньківського, який уступив, вибрано скарбником інж. Кудрика. Головою т-ва далі п. Ольга Бачинська.

Новим ректором львівського університету вибрано одногласно дра Едмунда Буляндю професора археології гуманістичного відділу львівського університету. Цей вибір мають затвердити міністр освіти і президент держави.

26 професорів львівського університету і політехніки оповістило заяву. В ній протестують проти надуживання привілеїв і свобод академічних шкіл політичними чинниками, які вдаються силою в мурі вищих шкіл. Заяву підписав м. ін. б. прем'єр проф. Бартель.

В окружному суді у Львові відбулася розправа проти Яна Щирби, грошевого листоноша, що спроневірив 1.020 зл., призначених на виплату сімох переказів. Щирбу засудили на півтора року в'язниці.

Гумор. — Розмова мурина з муриною в Африці. — Ти чув? Польща має отримати нашу землю як колонію. — Знаменито! — Та чому? — Пришле нам хмару старостів і ріжних начальників. По році покажеться, що вони злодії. Суд їх засудить і дасть нам зісти тих товстих достойників. („Муха“, ч. 4).

Перед львівським судом присяжних відбулася розправа проти Богдана Яворського з Городка, якому закидали приналежність до ОУН, протидержавну акцію в Городенщині і т. д. Трибунал засудив Яворського на два роки в'язниці. Боронив др Вол. Старосольський.

В Косові створено в тих днях римокатолицьку парохію, яку взяли в посідання оо. Францішкани. Парохом став ксьондз Евген Венгжин. („С. Н.“).

В польських тюрмах люди прямо дусяться, таке в них переповнення. Видно се виразно зі звітів соймової комісії, яка розглядала проект бюджету мін-ва справедливості. М. ін. довідуємося з названого звіту, що в польських тюрмах (на 45.000 усіх можливих місць) перебувало 1 грудня м. р. аж 70.031 в'язнів. Крім того 121.500 засуджених чекає на свою чергу, щоб відсидіти кару. Якби всі присуди можна виконати відразу, то в польських тюрмах сиділоби сьогодні кругло 167 тисяч в'язнів.

Польське мін-во внутрішніх справ опрацювало проект закону про устрій великих міст Польщі та проект виборчої ординації в найбільших містах Польщі. Проекти розгляне сейм і сенат на найближчій засіданні.

Міністр освіти зарядив, що день 1 лютого, в якому припадають іменини президента Ігнаціо Мосціцького, буде вільний від науки. Того дня відбудуться тільки богослуження і виклади про діяльність президента.

У Седльцах відбулося засідання старостів, президентів міст і директорів електривень, на якому рішено створити міжкомунальний союз для електрифікації Підляшшя й Полісся. Лінію високого напруження проведуть з Седльців на Білу й Берестя.

Колишньому польському амбасадорові Скірмунтові заняв секвестратор старинний виряд, оцінений на 15.000 зл., щоб покрити податкові залежності.

Славного рабіна Альтера з Гори Кальварії, який від кількох тижнів перебуває у кривних у Володимирі Волинським, відвідали в тих днях численні „прихильники“. Між ними завважено якогось підозрілого хасида зі штучною бородою. Його арештували. Виявилось, що здемаскований осібняк був озброєний у два револьвери та що його вислала тайна організація, щоб схопив рабіна. Відтак банда мала зажадати окуп за його випущення на волю. Слідство в тій загадковій справі ведуть далі.

Великі обманства при будові почти відкрили в Барановичах. Роботи здержано. Ряд осіб ув'язнено.

В дорозі до Радомі виїхали цигани возами на замерзлу Вислу. Лід заломився і 20 циганів потонуло разом з возами.

Осторожно з агентами. На терені пов. Бидгощ грасував кольонізаційний агент обманець, що обіцявав селянам безплатний переїзд до Аргентини і гарні господарства тамже. Все те за 1000 зл. При записі брав задатки. Коли селяни звернулися до аргентинського посольства в Варшаві, показалося, що їх обманено.

Союз для боротьби з чахоткою (туберкульозом, сухотами) ствердив, що в Польщі вмирає щороку 70.000 людей на чахотку, а хоруге на неї вдесятеро більше людей.

Гумор. — Відробила. — Я чув, що твоя жінка через перестрах відискала мову по 2 роках. Що вона тепер робить? — Та один рік вже надробила.

Большевицька влада арештувала в останніх часах багато рабів. У Києві арештували також кількох рабів, між ін. Іцка Тверського, зятя рабіна Ісаї Гальберштама з Кракова.

Дунай в долішнім бігу сильно вплив мимо морозу. Сотки штук худоби схопила повінь.

Чехословацька статистика ствердила значний спадок природного приросту населення на корінно чеській території та на Моравії. Натомість значний приріст населення стверджено на Словацьчині та на Закарпатській Україні.

В Яссах, в Ромуні, Адвокатська Палата скреслила з адвокатських ліст 150 адвокатів жидівського походження.

Бурмистр Букарешту видав заборону обрядового вирізу худоби.

В Бесарабії зовсім заборонили уживання жидівської мови.

Обовязкові церковні шлюби мають завести в Ромуні, але тільки для Ромунів, а не для нац. меншин.

На індексі заборонених книжок розміщено твір Равля Франсе п. з. „Фон дер Арбайт цум Ерфольг“. Провідна думка книжки — доктрина біологічного матеріалізму.

В Німеччині появилася в нім. мові книжка Манфреда Пахав'а п. з. „Нац. соціалізм і німецька мова“. З неї довідуємося, що гітлеризм впровадив отсі нові поняття в цілі п'ятування недавньої гегемонії Жидів у німецькій пресі: „Галіцишер Форвертс“, „Гал. Гофкурієр“.

Недалеко Каносси (Італія) викопали руїни костела з перших часів християнства. Коло святині знайшли три саркофаги з тлініми останками монархів, далі відкопали трумну жінки християнки з IV ст. по Христі. Біля труми знайшли металевий хрест з трьома раменами.

Італійський лікар др Серра оголосив у пресі висліди довголітньої практики, де м. і. каже, що нафта знаменитий лік на ревматизм. Хорі частини тіла, смазовані нафтою, помалу вертаються до здоров'я і ревматизм часто зовсім зникає.

Франція має 41,508.118 мешканців. Від 1931 р. населення Франції збільшилося на 81.000 осіб.

Бельгійська поліція на спілку з австрійського переводить хемічні досвіди над забезпеченням паспортів перед фальшуванням. Здається, що досягнуть свою ціль.

В Лондоні існує від 10 літ підземна залізничка до перевезення почти. Що 4 мінуті відіждить залізничка з почтою. Річно перевозить вона 6 і пів міль. мішків з листами та 4 і пів міль. пакунків.

Єгипетський король Фарук одружився зі своєю підданою Фарідою Зульфікар, дочкою президента найвишого суду в Єгипті. Король має 18 літ, королева 17 літ. З того приводу в цілім Єгипті були великі торжества.

Найбільший міст у світі є в Америці в місті Сан Франціско. Він спочиває на двох величезних вежах, з яких кожда має 220 м. і віддалена від берега на 300 м. Середня частина мосту довга на 1200 м. Від моста до води 66 м. висоти! В день відкриття перейшло через міст поверх 200.000 людей. Міст коштував 35 мільонів доларів.

Гумор. — 1918—1938. — Що Поляки мають найміцніше? — Хіба руку або ногу. — Ні, кешеню. Вже 20 літ зі всіх сил тягнуть за неї уряди, а ще її не урвали. („Муха“, ч. 4, ст. 4).

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

В Яворові з 1 січня с. р. розпочав свою діяльність Союз Кооператив, кооператива з відповідальністю уділами в Яворові, який від Повітової Торговельної Спілки перебрав усі її агенди.

Новий кооперативний часопис „Кредитова Кооперация“ має появлятися від січня с. р. у Львові заходом Центробанку. Сей місячник має виходити в половині кожного місяця.

Споживні крамниці були досі відчинені тільки до сестої години вечером. Тепер розглядають проект, щоб вони були відчинені до 9-тої вечером з тим застереженням, що клієнтів від 7 до 9-ої малиб обслуговувати власники крамниць самі, без помічі персоналу, щоб не було колізії з законами про 8-годинний день праці.

Сто літрів вина вільно продукувати в Польщі без зголошування в податковий уряд. Поза тим вимірюють в Польщі такий високий податок від вина, що продукція не може виплатитися, хоч є вже винниці, які моглиб продукувати від 50.000 до 100.000 літрів вина.

Нові польські крамниці „Кулок Рольнічих“ повстали в Обертині, пов. Городенка; в Конюшках, Черешні і Вигоді, пов. Рогатин і в Турадах, пов. Жидачів.

Чехословацьчина виказує гарний торговельний білянс за 1937 рік. В тім році вивезла вона товарів вартости 12 мільярдів чеських корон, себто на 4 мільярди більше як у 1936 і два рази більше як у році кризи 1933. Річні активи її в 1937 р. виносять 1.015 мільонів ч. к., коли в 1936 р. виносили тільки 121 мільонів а в р. 1933 були навіть пасиви в висоті 202 міль.

Дефіцит чеських суспільних обезпечень виносить 5 мільярдів і 600 мільонів ч. корон. Вправді чеська корона значно менша ніж польський зл. і Чехія багатша, та все таки і сей дефіцит трохи завеликий.

Чотири найбільші німецькі фірми, що продукують нитки, „Шукерт“, „Астерман“, „Герінгер“ і „Крушвіц“, ведуть переговори в справі створення концерну і побиття демпінгом польських аналогічних фірм. Супроти того одна з фірм в Лодзі робить заходи, щоб і її прийняли до того концерну.

В Європі є тепер 33.188 кінотеатрів. З того в Німеччині 5.243, в Англії 5.058, Франції 4.100, Італії 3.900, Іспанії 2.500, Чехословацьчині 2.024, Швеції 1.100, Бельгії 1.087, Польщі 883, Угорщині 372, Португалії 350 і в Люксембурзі 25. Усіх місць в тих кінотеатрах є 12. 804 тис. 280.

Гумор. — До скарбового уряду входить якийсь добре збудований молодець. — Дуже перепрошую, я хотівби довідатися, чи залеглий дохідовий податок можна сплачувати також в натурі. — Ну добре, а ви чим по званню? — Займаюся накулачництвом...

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: З кохання для тебе.

МУЗА: Благословенна земля.

ПАКС: Не забудь про мене.

СТИЛЕВЕ: Графиня Владінов і ревія.

ТОН: Дармоїд.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або почтовими аячками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинах 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш. Львів 505.796

Йордан у Станиславові

Нова книжка Троцького

Leo Trotzki: Stalins Verbrechen („Злочини Сталіна“). Jean Christophe Verlag, Zürich 1937. Сторін 371.

Перед нами помітна поява не лише публіцистична, але й політична: нова книжка Троцького. Воістину, дивна се книжка! Вона відкриває тільки і таких цікавих таємниць ССРСР, що трудно відірватися від її читання. І представляє вона такі страшні річі, що в часі читання книги того комуніста (й одного з головних організаторів комунізму та винуватків страшного терпіння 170 мільйонів людей!) — думка раз-у-раз підноситься до Бога з подякою за те, що бодай одну частину нашого народу тай нас у ній охоронив Бог перед тим жахом, який описує Троцький, безперечний знавець большевизму...

Нова книжка Троцького вповні заслуговує на те, щоб у серії статей представити бодай деякі річі з того моря злочинів, тортур і спідлення, яке залило величезну державу руських царів та взяло в ній на небувалі муки також велику частку українського народу.

Отже зачинаємо.

Наперед треба сказати кілька слів про автора тої книжки.

Лев Троцький (Лейба Бронштайн) се уроженець полудневої України. Батько його був арендарем більших земельних господарств або, як у нас кажуть, „посесором“. Отже Лев Троцький походження буржуазного. Захоплений в молодості ідеологією марксизму, вже в 18 році свого життя зорганізував у Николаєві таємне робітничє товариство, яке мало 200 членів і видавав на гектографі революційну газетку „Наше Дело“. Засланий в 1900 р. на Сибір належав там до співосновників „Союза Боротьби для Освободження Робітничої Кляси“. З Сибірі втік за кордон, де прилучився до соц.-дем. організації „Іскра“ (на чолі її стояли Плеханов і Ленін). В 1905 р. бачимо його знов у Петербурзі. В царських тюрмах сидів Троцький 4 роки і 6 місяців, на Сибір засилали його два рази і два рази втік відти. На еміграції перебував 12 літ. В Німеччині засудили його заочно на кримінал за політичну діяльність, з тої самої причини вигнали його з Франції та вязнили в Еспанії. В часі війни англ. уряд довго держав його в концентраційнім таборі в Канаді. Троцький належить до найрухливіших агітаторів марксизму і большевизму. Він працював у тім напрямі в Австрії, Швейцарії, в Злучених Державах Півн. Америки та в інших краях на обох півкулях світа. Написав багато книжок, безліч статей, закладав і редагував різні газети, провадив велике листування з соціалістами в 30 краях світа, — і все те робив весь час в душі ворожим сучасному порядку і Церкві, в душі революційного перевороту. Та найбільшу енергію розвинув Троцький в часі організування большевицького бунту, в столиці царської Росії. Не хто інший а теперішній головний ворог Троцького Сталін виставив йому в большевицькім органі „Правда“ ч. 241 з 6. XI. 1918 ось яке свідoctво:

„Вся праця практичного організування повстання довершена під безпосереднім проводом предсідателя петроградського совета Троцького. Можна напевно твердити, що передовсім і головні тов. Троцькому завдячує партія скорий перехід військового гарнізону на сторону советів

Сегорічний Йордан у Станиславові випав величавіше ніж попередніми роками. Завдячувати це треба в першій мірі прекрасній погоді, що стягнула на площу Падеревського величезні маси місцевого й дооколичного населення, як також організаторам обходу. Торжество зачалось Архієрейською Службою Божою в 10 год. в катедральному храмі. Відправив її Ексцеленція Кир Йоан Лятишевський у сослуженні крилошан: Впр. о. Ректора др. А. Бойчука, о. шамб. І. Луцика й о. др. В. Василика. По Службі Божій, в годині 11.30, рушив похід з катедральної церкви на площу Падерев-

ського, де вже були уміщені процесії з усіх станиславівських церков: ОО. Редemptористів, ОО. Василіян, з церкви на Гірці й у Квігінині. В Богослуженні та поході взяли участь представники українських громадянських установ та представники адміністраційної й військової влади. Підчас Служби Божої та Водосвяття оркестра гр.-катол. воєнків гра-ла коляди. По Водосвятті Преосв. Владика кропив як звичайно свяченою водою представників влади, установ, військо та вірних, а на закінчення уділив всім Архієрейське благословення.

Зїзд ОЗН в Надвірній.

В Надвірній відбувся зїзд сільської організації ОЗН (Обозу Зєднання Народового). Промовляли майже виключно інтелігенти. Предсідателем був гімн. директор Фольпрехт. Головний реферат виголосив кс. кан. Юзеф Смачняк. Він страшив зібраних, що під оглядом суспільним, господарським і політичним Українці ослаблюють польський стан посідання в повіті і домагався ратунку перед тою „ворожою акцією“. Окр. секре-

тар ОЗН інж. Шеновіц говорив про політику ОЗН і про способи здійснювання польських замірів „на кресах полуднovo-всходніх“. Ухвалено заложити польську гуртівню для заосмтрювання в товари всіх польських підприємств, організувати польське ремесло та польський хатний промисл і взагалі зайнятися живою агітацією між Поляками. З того виходить, що там будуть агітувати головню між нашими латинниками.

Совіти і Японія готові до війни.

Французька преса на підставі китайських інформацій пише, що Совіти і Японія готові до війни. Совітські провінції над Спокійним Океаном вже зовсім на воєнній стопі і даліше укріплюють різні місця здовж цілого побережжя. Права „Епок“ каже, що приготування Совітів мають також характер офензивний. Поль-

ська преса пише, що на совітсько-манджурській границі відбувається концентрація військ. Там стоїть 350.000 Японців проти 400.000 червоних солдатів, але совітська армія раз-у-раз одержує нові підкріплення. В Манджурії настрої зовсім воєнні. Коли се правда, то освободження України може бути недалеко.

Террор замість емеритури...

Англійський часопис „Манчестер Гардієн“, відомий зі свого прихильного ставища до Совітів, пише, що продовж 20 літ існування Совітів террор там ніколи не переставав. Він стремить до цілковитого винищення визначних совітських діячів і вищих совітських урядників. „М. Г.“ містить знімку з большевицької

„Правди“ з 6. VII. 1935. Вона представляє президентів сімох совітських союзних республік. З тих 7-ох президентів, пише „М. Г.“, 5-ох обжаловано за шпигунство і зраду та зліквідовано їх! В ССРСР уживають террору замість емеритури, кінчить свої виводи англійський лівий часопис.

Полярне саяво над Європою.

25 с. м. пізнім вечером показалося велике червоне саяво над Краковом і околицею. Воно тривало поверх годину з перервами. Сяєво бачили також на терені цілого Підгалля. Також в Німеччині та Швейцарії бачили червоне саяво. Його барви змінялися від червені до фіо-

лету. В Лондоні на вулицях збиралися товпи народу і обсервували незвичайне явище. В Бельгії, Голандії, Франції і навіть в Португалії видно було те саяво! В Португалії таке саяво бачили 40 літ тому. В Норвегії, в м. Рюкан, підчас саява в місті було ясно як в день.

і спириту організації праці Революційного Воєнного Комітету.”

Десять літ був Троцький при владі над Росією й Україною. То головню він зорганізував більшовикам дипломатію, червону армію, нові господарські установи та комуністичний III Інтернаціонал, який згодом розкинув сіті по цілій кулі земній. Три роки кермував Троцький безпосередньо наступом більшовицьких військових і пропагандивних сил в часі незвичайно кривавої горожанської війни в Росії й на Україні. Сотки тисяч трупів були наслідком його заряджень. А Ленін, головний авторитет більшовизму, до тої міри вірив Троцькому, що в липні 1919 р. вручив йому особисто аркуш білого паперу, на яким власноручно надолі написав отсі слова:

„Товариші, я знаю острій характер заряджень товариша Троцького, але я так глибоко, так цілковито переконаний про слушність, доцільність і потребу зарядження тов. Троцького в інтересі справи, що зовсім і цілковито підпираю його зарядження. В. Ульянов (Ленін).”

На тім папері Ленін нарочно не дав дати. Се значило, що перед тим власноручним письмом Леніна міг собі Троцький написати яке хотів зарядження, хочби про вимордування цілого Києва або Москви, — Ленін підписувався під усім, що тільки Троцькому могло до голови прийти. В тім необмеженім довірі головних провідників більшовизму до себе було одно з головних жерел страшної сили більшовизму.

Тільки знаючи вище наведені факти з життя Троцького, можна зрозуміти, чому теперішній диктатор величезної Росії Йосиф Сталін так боїться того одинокого вигнання, що як неприкаяний блукає по різних краях світа, де з трудом знаходить притулок. Сталін боїться традиції зв'язаної з іменем Троцького в революційних кругах Росії і всего світа, боїться вулканічної енергії, великої здібності і витривалості того чоловіка та його завзяття. Троцький пише у своїй книжці, що боїться його в Москві тільки тому, що він знає правду про більшовизм, всю правду та що він не ховає її (ст. 143).

І дійсно є чого боятися, бо страшна се правда, яку говорить Троцький про той сам більшовизм, який він головню помагав здвигати і по світу ширити. А тепер Троцький говорить і документально та логічно доказує, чому більшовизм дійшов до того жахливого стану, в яким він тепер є...

Як виглядають головні місця змісту того, що пише Троцький про злочини Сталіна й упривілеєної касті більшовицької бюрократії, про се в слідуючих статтях. — А. Ч.

Пускає дотепи

про болочу українську справу.

В бюджетовій комісії Сойму польський посол Остафін сказав м. і. ось що: Бажаємо жити в гармонії з українським народом, час заключити подружжя але католицьке, яке говорить: „прирікаю тобі любов, вірність і послушенство”. Католицьке подружжя тому, щоб не брати розводу. Коли приречете нам також послушенство, тоді наступить згода...

Католики проти лінчу

Американські католики зачали енергійну пропаганду проти т. зв. лінчування, яке широко поширене в Злучених Державах Північ. Америки. Жертвами тих самосудів бувають звичайно Мурини. На чолі тої пропаганди стоїть впливова пресова агенція „Нейшенел Кетолік Велфер Конференс”. Вона називає лінчі ганьбою американського народу. Вся католицька преса як на команду зачала боротьбу з лінчем: від найменших парохіяльних тижневиків до найбільших щоденників. Сенатори Вагнер і Ван Нюс зложили окремий законопроект в американській сенаті. Законопроект домагається заборони лінчу. Католики сподіються, що сенат прийме його.

За українську справу

Чого треба для нормалізації?

„Бюлетині Польско - Українській” ч. 4 відповідь на анкету „Бюлетину” в українській справі. В ній стверджує, що Галичина край двообрядовий, двомовний і двонаціональний. Практичний висновок з того стану на думку графа Лося се створення таких умовин, щоб кожда з двох словянських суспільностей в Галичині під наглядом надрядної держави могла незалежно від другої полагоджувати справи, які обходять тільки її. Отже національний паралелізм і паритет; засада здійснена вже в міжконфесійнім житті.

Дальше пише гр. Лось дослівно так: Чого вимагає впровадження в життя сеї спасенної засади? 1) Отже передовсім впровадження повної мовної рівноправності в зовнішнім урядуванні. 2) Впровадження повної двомовності у всіх надписах і оповістках, призначених до ужитку або поучення публіки. Така двомовність не позбавить держави ні одної пяди землі, ні одного багнета, не позбавить також польської суспільності навіть дрібки її так зв. стану посідання, а усуне причини цілого множества задражнень, може ірраціональних, проте дійсних і шкідливих. 3) Офіційне признание сино - жовтих барв як національних барв одної зі словянських суспільностей діляниці. Окружити ті барви офіційною опікою і допустити їх в днях державних торжеств побіч державних барв і польських національних. 4) Занехати всякі розважування на тему культурної вишості польського елемента над українським елементом. Такі розважування ніколи не були позиточні і нічим не скріплювали культурної сили польського елемента. Тепер вони вже тільки шкідливі, бо спираються на фікції. Суспільна структура обох національностей не виказує вже тепер ніяких засадничих різниць. Супроти знищення історичного польського майна і заникку польських історичних верств — польська суспільна структура уподібнюється з кожним днем шораз більше до української суспільної структури. Обі національності складаються чимраз вилючніше тільки з двох верств, а саме зі спролетаризованого хлопа і спролетаризованої інтелігенції. А коли йде про українську інтелігенцію, то треба пам'ятати, що тепер наростає вже четверте її покоління. Чотири покоління то досить навіть, щоб витворити культурну традицію. 5) Розсудна ліквідація утратів у в шкільництві і заступлення його паралелізмом шкіл з викладовими мовами польською й українською. 6) Впровадження воевідського й повітового самоврядування, спертого на рівноправні, рівнобійні і паритетові національні курії. Признання кожній з тих курій власних компетенцій і власного бюджету в справах, що обходять тільки її. Впровадження національних курій при виборах до центрального сойму так, щоб вибори не виглядали як боротьба аморфичної польскости з аморфичною українськістю, тільки як нормальна боротьба програмів політичних і суспільних в лоні кожної суспільності, певної свого стану посідання. 7) Покликання до життя на терені національного заселення, оскільки можливо у Львові, висшої школи з українською мовою навчання, обсадженої ученими української національ-

ности. В обсяг ділання і дослідів тої школи повинні ввійти всі науки, присвячені досліджуванню українського національного життя в найширшій розумінні. Йде про те, щоб відлом українського народу, що жне поза засягом совітської цивілізації, міг витворити собі власними силами шляхом скоординованого зусилля власні погляди на минуле народу і його сучасне положення в світі. Словом, власну політичну й історичну філософію. Щойно се уможливить тривале згідне співжиття двох національностей на одній території, як по обох сторонах поглибитися зрозуміння необхідности такого співжиття, створеного історією. 8) Щира пошана національного українського дорібку в господарській ділянці, себто пошанування тих інституцій і господарських організацій, які собі український нарід здобув тяжкою історичною працею. Шануючи без ніяких застережень і закритих думок окремішність господарських українських організацій, можна наклонити їх до розважування спільно з аналогічними польськими організаціями тих конкретних завдань, яких розважування покажуться хосенним для обох сторін. 9) Підпирати ретельно всякі зусилля, що змріють до депролетаризації українського елемента так на селі як і по містах. Депролетаризація кількох мільонів горожан получена з користю і господарською і соціальною для цілої держави. 10) Підпирати й організувати гів українського елемента до урбанізування. Шануючи без застережень окремішність організацій українських робітників, ремісників, купців і промисловців по містах, треба склонювати ті організації до господарської співпраці з аналогічними польськими організаціями.

Що сказати на сей проект?

Він звертає на себе увагу передовсім іменем самого автора, безперечно одного з найбистріших і найсвітліших обсерваторів сучасного життя, який все щось змістовно вміє сказати про кожду справу, про яку береться говорити. Нема сумніву, що того рода полагодження української справи в Польщі закінчилоб стан розгартіяшу та взаємної ненависти, яка постійно зростає, деморалізуючи обидві сторони й ослаблюючи державу. Та не бачимо в тім проекті навіть згадки про урегулювання справ українського народу на Волині і за сокальським кордоном взагалі. Ми дивимось на український нарід за сокальським кордоном як на моноліт цілком тотожний з українським народом в Галичині. Чижиби й такий ум як граф Лось піддався суггестії тих між Поляками, що дивляться на наше велике волинське племя у відношенні до Українців прилизно так як дивилися передвоєнні Німці на Кашубів у відношенні до Поляків? А по друге, яка доля малаб зустріти Білорусинів при такій перебудові польської держави?

Доцінюючи вальори проекту гр С. Лося для обидвох націй, що замешкують Галичину і взагалі для упорядкування життя достойного людей, мусимо на жаль висловити свій погляд, що серед теперішніх обставин і настроїв в Польщі не віримо в здійснення тих розумних замислів.

Граф Станислав Лось помістив у

Станиславів, 25. 12. 1937. р. П. Т. Пром—банк, Львів. З преси дізнався я, якто зі сотиків ростуть варстаті праці. Рішнн що тижня опорожнювати церковні пушки і негайно пересилати до нас гроші. Я однаково їх зараз не зужию, бо їх замало на окрасу церкви, а заки зможу зужити, нехай працюють на користь рідного господарського життя. З поважанннм

о. Гр.

Заки зужите найдрібніші сотики, дозвольте їм творчо працювати у

Пром-Банку

Львів, ул. Гродзіцьких 1. І. п.
тел. 292 - 15, 200 - 15.

ОГЛЯД ПРЕСИ

До чого доходить

П. з. „Як українські діти „переходять“ на латинський обряд“ принесла „Мета“ в 3 ч. отсю інформацію: До греко-катола. Парох. Уряду в Шилах наспіло інсьмо староства в Збаражі Ч. А. 24/27, котрим староство повідомляє, що Анна Кравчук, роджена 21. VI. 1937 р. і Степанія Кравчук, роджена 20. IV. 1930 р., дочки Дмитра Кравчука, зголосили дня 27. X. 1937 р. добровільне вступлення з гр.-катола. Церкви. Тимчасом батько дітей зложив в Парох. Уряді таку заяву: „Я, під-

писаний отець малолітніх дітей Анни і Степанії Кравчук, заявляю при свідках, що неправдою є, наче би мої діти зголосили в старостві добровільне вступлення з гр.-катола. Церкви. При тім заявляю, що ані я, ні жена не підємо ніколи підлою дорогою, щоби подоптати дорогу нам Українську Церкву і Наш Нарід, і на таких як ми виховуємо наших дітей“. Підписи: батько Дмитро Кравчук, свідки: Гриць Багрий, Ярослав Чичота. — Коментарі зайві.

На що йдуть гроші з „зимової помочі“

„Громадський Голос“ в 3 ч. приніс під новим заголовком отсю інформацію: „Комітет Обивательські Помощи Зимовей Безробітним“ в Станіславові видав комунікат, який вказує, що з тих грошей виплачувано допомоги безробітним, яких затрудилювано не тільки при будові вулиць, каналів і доріг, але й при будові польських інституцій, костелів, каплиць, забороню, стрілецьких домів і т. III. J. Безробітні, які брали допомогу зі зложених жертв не лише Поляками, але й Українцями, працювали у

18 місцевостях при будові людських домів, у 14 місцевостях при будові стілецевих домів, у 7-ох при будові костелів і каплиць, у 6-ох при будові домів Т. III. J., у 2-ох при будові польських забороню, у 2-ох місцевостях при будові польських молочарських заведень. Лише у 17 місцевостях були заняті безробітні при будові каналів, вулиць, площ і т. п., а в 2-ох при будові доріг. Нема там згадки, щоби безробітні працювали при будові якихсь українських інституцій.

Характеристика польських відносин

ІКЦ в ч. 312 приніс отсю цікаву характеристику: Перегляд політичних варшавських щоденників зареєструвавби кількадесять статей про Китай, Японію, Іспанію й Мексик, а тільки зникає число статей про польські справи. Значить, на підставі польської преси не можна собі виробити поняття про заінтересування польської публіки. В Варшаві всевладно царствує сплетня — від каварень і тисячів помешкань аж до урядових бюр живуть сплетнею... Місце нормальних політичних партій, їх саль вічевих і дискусійних, заняли каварняні льокалі і столики. Се не значить, що нема також інфляції політичних клубів чи радше „клубиків“. В останніх двох роках намножилося їх без числа. Є й

клуби ім. 11-го листопада, 12-го травня і т. д. так, що оден дотепний чоловік звернув увагу на потребу запровадити урядову охорону календарця... Ще більше потрібна охорона азбуки, бо вже тепер треба бути спеціалістом, щоби зм'якувати, що значать різні кабалістичні букви уживані на означення кількадесятьох політичних вже не партій а груп, які вичерпали на своє означення всі букви від першої до останньої і назад! А кожда група ділиться на групки! Отже інфляція політичних груп загальна, а на її тлі все виступає девальвація — клубів, програм, клінків і т. д. Все те докази декомпозиції, серед якої пливемо вже другий рік...

Розклад табору пілсудчиків

Польський часопис „Політика“ приніс в ч. 2 (147) статтю „Зикзаком по пресі“. В ній м. ін. так характеризує упадок політичної думки в Польщі: „Отсе прецінь маємо в Польщі такий упадок політичної думки, якого не було від 100 літ! Ось рвуться в пілсудчиків послідні стряпці прапорів, які завели... на Дніпро!... З Голуфкі, з 1920 р., з союзу з Петлюрою не лишилося вже майже ніщо в таборі пілсудчиків. Вже перейшли самого Дмовського. А на те падає (звідки падає? З „Просто з Мосту“ падає, з ендецького часопису) ось яке речення: „Вплив на Чорне Море, отворення перспектив Сходу можливе тільки на случай повстання української держави в союзі з Польщею“. Нехай се перечитають собі ті пілсудчики, що забули про 1920 р. Нехай його перечитають приклонники тримання

меншостей „за морду“... ліберали, для яких „Українців взагалі нема“. — Так пише ученик Дмовського... А що ви думаєте про те саме в 1938 р., ви, що мали честь бути жовнірами Йосифа Пілсудського? А тому, що думаєте точно те, що думав і думає про українську справу... п. Роман Дмовський, тому перечитайте ще Васютинського: „Ризико польонізаційної політики се значить, дійти замість до союзу польсько-українського до відношення союзу німецько-українського...“ Так, так, Польща танцює кон-третанса. Пари в ліво, пари в право. Від Дмовського до Пілсудського і від Пілсудського до Дмовського. І на тлі політичного розкладу, який переживає великий політичний табір, одна тільки радість: що там, де найменше сподівалися, росте новий порядок.“ — Грабен.

Союз ендеків з санаторами

„Роботнік“ в ч. 17 пише: Ми (польські соціалісти) були в опозиції до санації. Припадок хотів, що в опозиції до санації була також (польська) ендеція. Інша то була опозиція, але преса „санації“ робила великий крик про „соціалістично-ендецький союз“... А тепер багато людей давньої санації, або волочиться у хвості ендеції, або так засимілювалося з нею, що трудно

в них пізнати давних пілсудчиків. Притім ендеція без великих зусиль опанувала головний орган санації. Питаємо: чому ж ви пятавали наш мнимий „союз“ з ендецією як злочин, а свій союз з ендецією вважаєте державним ділом? Чи може думаєте, що ендеція з р. Б. 1938 інша ніж була в рр. 1928—30?...

Щасливий край

„Кур'єр Польський“ пише м. ін.: Голандський нарід попав у правдивий шал очікування. Тому що розвизання може прийти в кожній хвилині, отже день і ніч чувують при мільонах підбірників „дижурні“... Від кількох днів вулиці голандських міст наставлені на той власне момент. Всюди помаранчеві прапори (барва пануючого дому), всюди наївні декорації, що представляють передовсім бузків. Тяжко собі уявити як спокійний і флегматичний на погляд голандський нарід переймається тою справою, з яким дрожанням нетерпеливості чекає на сальви

гармат і на вістку: хлопчик чи дівчинка. Одначе найважніше, що все те шире, спонтанне, випливає з глибини серця. Нема там ніякого наказу згори, нема зорганізованої маніфестації... Щасливий край. Треба йому завидувати того радісного шалу, який свідчить про те, що всі люди там вдоволені і сні, що почуваються добре, свобідно... Вистарчить порівняти теперішній настрій Амстердаму чи Гаги з настроєм Берліна чи Риму... щоб переконатися, де насправду лучше. („Слово“, ч. 24).

Хто заплатить за міжнародну анархію?

Сер Роберт Сесіл звернувся до менших держав з зазивом, щоб не покидали Союзу Народів. Бо коли великі держави можуть мати надію, що збережуть свою незалежність внаслідок своєї сили чи союзів, то менші держави не мають тих виглядів. Малі держави повинні сто-

ронити від тотальних держав, бо великі тоталістичні держави використовують їх і малі держави заплатять за міжнародну анархію. Нехіть Німеччини й Італії до Союзу Народів має ту причину, що С. Н. помімо всего стоїть на перешкоді до збройної агресії.

Совітська підбігунова імперія

„Газета Польська“ в ч. 24 реферує п. з. „Підбігунова стратегія Совітів“ книжку кореспондента американського „Таймса“ Г. П. Смольки п. з. „40.000 проти Арктиди“. В статті сказано м. ін.: Книжка Смольки се монографія небувалого діла совітської Росії на підбігунових просторах, де вже після великої війни Совіти зуміли збудувати могутній кістяк північної імперії з великим економічним і політичним засягом. На першій плані бачимо розбудову сітки постійної морської і воздушної комунікації між містами, пристанями, гирлами великих рік від Мурманська до Владивостоку... 40.000 агентів совітської експансії провадять багатовісну боротьбу, унічану вже тепер значним успіхом... Отже загарабання і зорганізування Совітами північної водної і воздушної комунікації перший раз в історії забезпечує Росію від переваги несприятельських флотів... Се внутрішній шлях російської імперії... Під диктаторським проводом проф. Оттона Шмідта Главсевморпуть (Головний уряд північної морської дороги) має поставити на стопі боевого фронту всьо, що лежить поза 62 рівнолежником, шось коло 10 мільонів квадратних км. Тільки в посліднім році та інституція видала коло мільярда доларів (в натурі і готівці). За ту ціну посувається армія 40.000 мушкетерів і жінок всіх фахів і переводить полярний підбій. Совітська опінія вважає се підприємство за еквівалент наймогутнішого колісця завоювання, яким було завоювання Індії Великобритійською Компанією Східної Індії.

Важний курс

Треба провідниць до дитячих садків!

Дитячі садки здобувають у нас право горожанства. Хосенну працю дитячих садків над дітьми в дошкільному віці ствердила і признала шкільна влада. Вслід за тим Кураторія ЛШО обіжником з 2 січня 1935 ч. I. 35006/34 звернулася до шкільних інспекторів, „щоби при творенні дитячих садків не утруднювати гуманітарним інституціям їх важної добродійної праці“. В минулому адм. році число дитячих садків зросло з 655 на 788. Число дітей в дитячих садках зросло в останньому році з 25.482 на 29.885. На кошти удержання тих дитячих садків виложило громадянство 157.620 зол. Це наглядний доказ, кілько ваги привязує нарід до дитячих садків і не жаліє на них гроша. Великою перепорою у творенні нових дитячих садків був м. і. і брак вишколених провідниць. Щоб доповнити кадри провідниць Головна Управа РШ. відкриває Курс провідниць дитячих садків у Львові з днем 1 березня 1938 р., який триватиме 6 тижнів і обійме всі потрібні теоретичні і практичні предмети. Подання вносити прямо до Головної Управи Рідної Школи у Львові вул. Сикстуська 46 з долученням таких документів або їх відписів: 1) метрика уродження, 2) свідоцтво зрілості учительської семінарії, гімназії або рівнорядної школи, 3) лікарська посвідка здоров'я, 4) поручення від Повітового Союзу Кружків (Повітового Кружка) РШ. або іншої української повітової установи. Речинець зголошень найдалше до 15 лютого 1938 р. Оплата 20 зол. Коли не зголоситься найменше 20 учасниць, то курс не відбудеться і про це повідомиться інтересованих.

Користайте з нагоди та у власному інтересі вписуйтеся негайно на курс. Таким чином чимало наших безробітних інтелігентних дівчат матиме змогу чесною і хосенною праці та деякого заробітку.

ГОЛОВНА УПРАВА РІДНОЇ ШКОЛИ.

Порошок **БІЛЬ ГОЛОВИ**

ДЛЯ ДОРОСЛИХ З 16 ЛІТ

KOWALSKINA

живається також

ПРИ ПРОСТУДІ ГРИПІ КАТАРІ

Гетьманич у Калґарах

Гетьманич Данило переїхав прерії й доїхав до Гір Скалистих (Rocky Mountains).

З Калґарів одержали ми слідуючий допис: Візьмімо на стацію. Не видно ні душі. В. П. Гетьманич, що привик уже до того, що на кожній стації вітали його сотні народу, дивується: „Чомусь нікого не видно“. Та тут багато людей на двірці не буде, — кажу я, бо тут наших небагато, ну й понеділок. Але всеж таки 10 людей вийде; вийде комітет бодай. Е, може вийде 20, каже В. П. Гетьманич. Щоб хоч Дарміць показався, думаю я собі (він писав, що зорганізує прийняття), а як ні, то й не знати буду куди подітись, — думаю нишком-тишком... Та ось бачу: Дарміць, о. Решетило, посадник міста Калґар, голова Привітального Комітету п. Назаревич, ще пару людей і — поліцаї. Місто прислало для охорони. Ще як у Монреалі таке було. Представляю В. П. Гетьманичеві наших людей, а місцеві представили посадника й познайомили мене з ним. Я в душі журюся, що чогось дуже бідно виглядає та стріча. Аж ось дивлюся, — а там на ліво хтось махає прапорцем жовто-блакитним! Бачу: сотничка нашого Червоного Хреста п-а Козіцька. Заглянув я й кінчик людської маси. Ага, ось де вони! Ідемо в ту сторону. А там у перехідній салі на двірці сотки народу. Зорганізовані члени й членкині творять подвійний шпалір так, що поміж ними є рівенька вулиця. З одного й другого боку поза живою стіною — дійсно маса народу. На самім кінці поміж товпою замішалось 20 до 30 большевиків. „Слава! Слава! Слава!“ — зірвався грім окликів — наші махають прапорцями, плещуть в долоні... радість на обличчях так і виписана всім. Кошовий Ст. Король здає звіт. Іменем Червоного Хреста вітає сотничка п-а Г. Козіцька. В. П. Гетьманич стискає їм руку і йде помалу поміж ряди. Купка большевиків, підбравши момент коли затихло, привітала Гостя „буканням“ чи блеянням — як худібка. Але в туж мить „букання“ ті загинули під могучими окликами „Слава!“

Букання большевиків було солодкою музикою для В. П. Гетьманича й для всіх тих Українців, що його вітали. Тишилися, що большевики так поставилися, бо це вказувало їм, що ходяться на правильній дорозі й що Цей, кого вони вітають, для большевиків ворог і большевики його ненавидять. А коли так, то добре. Так і преса англійська потім написала, що „принс

України любувався буканням большевиків“. Українських большевиків між ними, що блеяли, мабуть не було, а коли були, то хіба незначна частинка, тих найтемніших. Бо не можна повірити, щоб людина українського походження аж так низько впала, щоб перед чужинцями каляла своє власне національне ймення та ще по тім, як Москва скасувала головні признаки нашої державної окремності, якою наших дурила.

По привіті на двірці всі оті сотки народу гурмою окружили свого Гетьманича й так проводили його до сіпіяського готелю, що зараз коло двірця. В середині, коло В. П. Гетьманича, ішов посадник міста Калґар, дост. А. Дейвисон. Він супроводив Пана Гетьманича аж до його помешкання та світлився разом з ним. Знимали фотографії від місцевих англійських щоденників. До помешкання В. П. Гетьманича були запрошені також: о. Решетило, члени Привітального Комітету, старшина відділів мужеського й дівочого Союзу Гетьманців Державників й поважніші Українці промаїни міста Калґар, як пп. Козак, Буряк і інші.

Того вечора просили ті, що були на долинні, щоб дано їм змогу ще перед прийняттям побачити Гетьманича. Сказано їм, нехай вечером зберуться члени й симпатки СГД. і до них загостить на короткий час Пан Гетьманич. Але, коли вечером В. П. Гетьманич з'явився під одушевлені оклики на салі, саля була повна народу. Голова Народного Дому п. Буряк почав був привітальну промову, однак не докінчив — розплакався зо зворушення й радості й перестав. В. П. Гетьманич коротко промовив до зібраних, дякуючи їм за таку сердечну зустріч і, по підписанню значного числа автографів і познакомившись майже зо всіма присутніми, відійшов до свого тимчасового помешкання.

На другий день, 28. XII., відбулось офіційне прийняття В. П. Гетьманича в Т. Ітон Компанії, в кімнаті „Альгамбра“. Салі була заповнена. Головою вечера був відомий усім громадянин п. Назаревич. Зпоміж численних чужинців замітнішими були: представник єпископа, президент Канадійського Клубу п. Й. Б. Корбет, президент і голова Ради Директорів Борн і Ко. п. І. Борнс, рад. Р. Г. Вір і ин.

При вступі на салю голова Нар. Дому п. Буряк привітав В. П. Гетьманича хлібом і сіллю й під довгі оплески й оклики, що тревали кілька минут, попросив його на призначене почесне місце. Бенкет зачався співом „О Канада“ й молитвою, що її провів гр.-католический священник о. Решетило. Вітали В. П. Гетьманича й вносили тоасти в честь короля й Бр. Імперії й у честь Гетьмана України Павла, його Роду й України: в імені міста на доручення посадника радний Роберт Вір, п. І. Борнс, Ст. Король від СГД., п. А. Дарміць від чоловіків, п-і Ю. Дарміць від жінок, п-а Г. Козіцька від Чер. Хреста СГД., Всеч. о. Решетило й адв. А. Оришук. Хор складно відспівав пару пісень, а талановита українська дівчинка, п-а М. Макар, відіграла скрипкове сольо. Коли встав промовляти В. П. Гетьманич, усі повставали. Залунали оплески і одушевлені оклики „Слава“. В. П. Гетьманич усміхнений дає знак сидати. Посідали та оплески не вгавають. Нарешті втихли. Промовляє Гетьманич України — в Калґарах! Чудеса на світі діються. Україна виходить на битий міжнародний шлях. Джерело української сили нарешті знайдене... „Найбільші вороги — большевики“ — говорить Син Гетьмана України — „завдання наше трудне, та я не бачу причини, чомуб Українці, що є горожанами Бритійської Імперії, не могли допомогти своїм братам в Європі. Вониж є й завжди будуть живим звеном, що лучити буде Україну з Канадою“. Промова тревала 20 минут. „Хай живе Канада, Хай живе Україна!“ таким окликом закінчив свою Калґарську промову Гетьманич Данило.

„Слава Гетьманичеві!“ загреміла саля. Народ ще довго товпився. Кождий бажав бути блище Гетьманського Сина й мав набожне бажання зазнати того щастя, щоб Гетьманич України стиснув йому руку. В. П. Гетьманич стискав так щиро, як щиро вони його вітали. І тут сліз радості й захоплення не бракувало. Дальше В. П. Гетьманич писав автографи. Нарешті пішов, залишаючи ще народ на салі. Величаво приймав наш нарід Престолонаслідника України — далеко-далеко від Рідного Краю, аж біля Гір Скалистих.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Прерії або Савани се великанські степи в Злучених Державах Північної Америки й Канаді, що простягаються через 25 степенів географічної ширини від Мексиканського Заливу аж поза Саскачеван і через 15 степенів географічної довжини від Місісіпі аж до Гір Скалистих. Від сходу на захід підносяться вони до 1.500 метрів, але так незначно, що роблять вражіння рівнини

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ

Рутськівська бібліографія

за роки 1936—1938.

35. о. д-р Йосиф Сліпий: Митрополит Йосиф Велямин Рутський і його доба. Промова виголошена на академії 21 березня 1937. Львів 1937. 12×16,7, 15+(1). Бібліотека Українського Католицького Союзу, ч. 3. Див. 65, 66, 67.

36. (о. П. Хомин): Великий ювілей (Тристіття смерті митр. Рутського 1637—1937). „Нива“. XXXII. Львів 1937. 41—45.

37. Микола Чубатий: Митрополит Йосиф Велямин Рутський (В тристіття його смерті 1637—1937). „Мета“, 1937, ч. 1, с. 10.

б) Рутський — Марійський Дружинник.

38. о. Роман Лукань, ЧСВВ.: Марійські Дружини на українських землях у XVII—XIX стол. „Вістник Марійських Товариств“. II. Львів 1936. 9—20.

39. (о. Ір. Назарко, ЧСВВ.): Марійські Дружини на українських землях. „Наш Приятель“. XVI. Львів 1936. 8—9.

40. Катехизм Марійських Дружин. Львів 1937. 17—20: Марійські Дружини на українських землях.

41. (Роман Гайдук): Дружинник Марії. Ювілей смерті Митрополита

Рутського і українська католицька молодь. „Правда“, Львів 1937, ч. 14, с. 7.

42. Розвиток українських Марійських Організацій. „Діло“, 1937, ч. 77, с. 7.

На підставі статті під 38.

43. о. Роман Лукань, ЧСВВ.: Перші українські Марійські Дружини. Див. 4, 9.

44. — Перший Конґрес Марійських Дружинників. „Нова Зоря“, 1937, ч. 44, с. 1—2. Див. 8.

45. — Перший Конґрес Українських Марійських Дружинників. „Вістник Марійських Товариств“, 1937, ч. 5, с. 1—7 і окремо: Львів 1937. Див. 8.

Тут між ін. зміст проповіді Преосв. Івана Бучка про митр. Рутського, першого Марійського Дружинника й першого засновника Марійських Дружин на українських землях. Див. 48, 58.

46. М-р Юліян Редько: Почитання Марії-Цариці України. „Український Бескид“, 1937, ч. 31, с. 3 і „Вістник Марійських Товариств“, 1937, ч. 5, с. 12—17. Див. 61, 62.

В цій промові маємо окремий розділ про митр. Рутського, затитулований: Перший Дружинник.

47. Теофіль Коструба: Пресвята Богородиця Цариця України. Львів 1937. 29—32: Марійські Дружини XVII—XX ст. на українських землях.

48. † Преосв. Іван Бучко: До Марійських Дружинників. Проповідь у церкві Пресв. Спаса 10 червня 1937.

„Вістник Марійських Товариств“, 1937, ч. 5, с. 9—12. Див. 8, 45, 58.

49. P. Irenaëus Nazarko OSBM.: Bericht über die ukrainischen Kongregationen des griechisch-katholischen Ritus in Polen, у виданнях: Referate der Allgemeinen Deutschen Präsidestagung in Innsbruck, 1 bis 3 September 1937. Wien 1937. 67—69 і „Präsides-Korrespondenz für Marianische Kongregationen“, XXXII, Wien 1938, 32—34 та й окремо: Wien 1937, 80, 3+(1).

50. — Die MCen des orientalischen Ritus in Süd-Polen. „Acies Ordinata“. XV. Rom 1937, Nr 1—2, S. 22—24.

Обидві напечатані тут статті були предметом відчитів-рефератів о. Ір. Назарко ЧСВВ на Загальному Зїзді Провідників Марійських Дружин: перша в Інсбруці (2 вересня 1937), друга в Лінцу (7 вересня 1937). Див. про те: „Нова Зоря“, 1937, ч. 67, 68, 75; „Нива“, 1937, 406—407; „Католицька Акція“, 1937, 58—59 і „Добрый Пастир“, 1937, 191 і ін. Ці обидві статті починає автор про працю митр. Рутського для Марійського руху в нас.

51. P. Irenæus Nazarko, OSBM.: As C. M. na Ucraina. „Acies Ordinata“, XV, Roma 1937, N. 2, p. 24—26.

52. P. Irenæus Nazarko, OSBM.: Las Congregaciones en Ucraina. „Acies Ordinata“, XV, Roma 1937, N. 2, p. 28—30.

53. P. Irenæus Nazarko OSBM.: Le Congregazioni nell' Ucraina. „Acies Ordinata“, XV, Roma 1937, N. 2, p. 34—36.

такої як стіл. В літі виглядають прерії як безмежне море трав і щитів, між якими особливо гарні червоні як шкарлат прерійні лілії. Дерев на преріях майже нема, з винятком дещо нещасливих осок і корчів лозини. В зимі прерії це одна сніжна монотонна пустиня, по якій вихор вие й тут і там скачуть як сніг біленькі зайчики. Снігові на преріях далеко страшніші як на полях нашого краю: вони підіймаються здолу мов філі на морі все вище і вище та понуро дзвонять снігом, бо він замерзлий від сильної студені немов ледяний пісок. Студень на преріях буває часто така, що як плюнути, то сліна закі долетить до землі вже замерзла. Люди подорожують по преріях в зимі тільки рідко коли і їдучи беруть з собою до сажі спеціальні залізні печі з постійно горючим вуглем. Стопам у подорожні горячо, але рідко можна відморозити пальці. В часі снігових легко заблудити і пропасти в замерзлій, страшній прерії, навіть недалеко від людської оселі. Сел на преріях нема, тільки розкинені поодинокі фарми (хутори).

Лагодяться до „вічного мира“...

З Вашингтону доносять: Підсекретар військових справ Джонсон заявив, що департамент війни приступає до „промислової мобілізації фабрик амуніції, зброї та іншого воєнного матеріалу“, щоб устійнити їх продукційну здібність на випадок війни. З 20.000 фабрик 10.000 одержать спеціальні замовлення.

Приписи

що їх кожний повинен знати.

В липні 1937 р. обнижено монополю оплати від кишеневих запальничок з 10 зол. на 1 зол. а від столових та стінних з 25 зол. на 3 зол.

Приватний виріб запальничок як предмету Сіринкового Монополю заборонено, а переступлення заборони підлягає карі арешту або в'язниці до 2-ох років і грошовій карі від 5 до 10-кратної монополевої оплати. Хто набуває, перехопує, переносить або помагає до їх збування, також підлягає карі гривни.

Камінці до запалювання є також предметом монополю й можна їх продавати в замкнених опакованнях, які мають щонайменше 10 штук, під опаскою Сіринкового Монополю. Посідання в торговельнім обороті камінців до запалювання без приписаних опасок підлягає грошовій карі від 20 до 3.000 зол.

Перевіз запальничок з заграниці й з областей н. міста Гданська заборонений, а подорожний, що вертається до краю, може перевезти тільки на власний ужиток 1 запальничку й 2 коробики сіринків.

Річ ясна, що карам в'язниці й гривни підлягає професійне пакування запальничок і камінців.

Таксамо високим карам підлягає той, що набуває перепачковані запальнички й камінці до запалювання.

Тримісячний речинець зголошень запальничок до остемплювання минав 30 вересня 1937 р., а тепер тим усім, котрі не зголосили запальничок до остемплювання в Скарбовім Уряді, грошів кара від 5 до 10-кратної монополевої оплати або податку, як також конфіскація запальничок.

54. P. Irénée Nazarko OSBM.: Les Congrégations en Ukraine. „Acies Ordinata“, XV, Rome 1937, N. 2, p. 24—26.

55. P. Irenaeus Nazarko OSBM.: The Sodalities in Ukraina. „Acies Ordinata“, XV, Rome 1936, N. 2, p. 27—29.

Це переклади авторової німецької статті-реферату (див. 50) на інші мови. Вищеназваний Марійський журнал „Acies Ordinata“, що появляється щомісяця окремо в кількох мовах, крім німецького оригіналу (див. 50), напечатан статтю українського автора ще в отсех мовах: португальській (51), еспанській (52), італійській (53), французькій (54) та англійській (55). Як німецька так само й ці статті зачинаються описом праці й заслуг митр. Рутського для Марійської ідеї на наших землях.

56. Марія Данилевич: Початок і розвій Марійських Дружин (Пропагандна Книга Першого Зїзду Марійських Дружин інтелігентного жіноцтва. Львів 1937. 63—78).

В частині другій статті коротка згадка про митр. Рутського, Дружинника Марії (69).

57. En Pologne. La vie religieuse des jeunes gens ukrainiens. „La Croix“. LVIII. Paris, 4 Décembre 1937, N. 16-814, p. 3.

В цій статті маємо теплу згадку про митр. Рутського — Марійського Дружинника та ініціатора Марійської ідеї на українських землях.

Список статей про митр. Рутського — Марійського Дружинника поданий у хронологічному порядку.

(Далі буде).

Праця ОО. Василіян

Місійний Зїзд ОО. Василіян у Жовкві.

З приводу 300-ліття смерті митр. Рутського ЧСВВ Галицької оо. Василіян в днях 24—28 ц. м. відбули Місійний Зїзд у мурах монастиря ЧСВВ в Жовкві.

Ціль сього Зїзду, як ми писали в ч. 6 „Нової Зорі“, зібрати й закріпити місійні традиції в ЧСВВ. В тій цілі відбувся ряд цікавих і цінних реферативних викладів, що появляться друком для вжитку василіянських місіонерів.

Зїзд почався вчистою Службою Божою. Його відкрив і нарадами проводив іменем Протоігумена Галицької Провінції Впр. о. В. Градюка ЧСВВ протоконсультор Провінції о. П. Теодорович ЧСВВ. Секретарював о. К. Полішко ЧСВВ. Участь у Зїзді взяли оо.: В. Байрак, Р. Барабаш, С. Бараник, Е. Бобрецький, П. Борис (Вишкіл нових місіонерів), Й. Галабарда, М. Дирда, М. Іванів, П. Кисіль, Р. Криницький (Проповіді додаткові в часі місії), Р. Лукань (З історії місій ЧСВВ у XVIII-му ст.; Відпусти для василіянських місіонерів і місій), П. Луцик, Й. Лучинський (Проповіді станові; Душпастирство дітей в часі місії), М. Марисюк (Місіонарський Требник; Проповіді про заповіді), Й. Маркевич (Католицька Акція в проповіді й системі місійній; Реколекції для світських), П. Мартинюк, І. Назарко (Проповіді про ціль життя й вічні правди; Церковні товариства та організації в проповідях і місійній системі), М. Пелех, К. Полішко (Старовасиліянська місійна метода в творі „Методус Міссіонум ОСБМ“), С. Решетило (Природа, ціль і головні завдання народньої місії, Проповіді Христологічні), М. Розумійко, М. Савчин, Я. Сенківський (Торжества й набоженства василіянської місії), С. Соколовський, П. Теодорович, М. Федорович, Й. Чепіль (Зовнішня організація місії й завдання в ній провідника місії; Технічна будова місії, її головні частини та уклад).

На цьому Зїзді учасники використали довголітній досвід своїх попередників, на підставі викладів перевели подрібну дискусію про систему й головні елементи своїх місій. У висліді тієї дискусії зібтали та уложили цілість засад, норм і звичаїв, що закріпить давні традиції василіянських місій, які належать до найкращої сторінки в історії ЧСВВ і нашої Церкви.

Поява нового Катальогу ЧСВВ Галицької Провінції.

Catalogus Ordinis basiliani s-ti Iosaphat Provinciae ss. Salvatoris ineunte anno 1938. LV. Żowkwa, Typographia PP. Basilianorum — 1938, 22,5×15,2. 58+(6).

Дня 20 ц. м. появилася з друку новий Катальог ЧСВВ Галицької Провінції пресв. Спаса на біжучий рік. Цього року вийшов він окоріше ніж попередніх літ. Виданий симпатично. Напечатаний на гарному папері й дуже старанно. Маємо в ньому списки монастирів і монахів ЧСВВ у Галичині з зазначенням їх урядів, які говорять про різнорідну працю галицьких Василіян у монастирях в Бучачі, Букові, Добромилі, Дрогобичі, Гошеві, Краснопуші, Крехові, Кристинополі, Львові, Лаврові, Михайлівці й Завалі, Перемислі, Підгірцях, Погоні, Станіславові, Улашківцях, Варшаві, Золочеві й Жовкві (7—26). В Бучачі ведуть Місійний Інститут св. Йосафата й релігійні братства при своїй церкві. В Добромилі приміщені риторичні й гуманістичні студії (вища гімназія). В Дрогобичі ведуть парохіяльну працю й церковні братства. В Крехові мають новіціят. У Кристинополі 2 роки філософічних студій і праця в парохії. У Львові ряд релігійних

братств при своїй церкві, Централю Марійського Т-ва Молоді, Марійські Дружини Пань, Студенток Університету й кілька в середніх школах, ведуть редакції наукових „Записок ЧСВВ“, „Бібліотеки Центрального Василіянського Архієпископату“, „Вістника Марійських Товариств“ і „Нашого Приятеля“. В Лаврові чотири роки богословських студій. У Перемислі церковні братства й виконують парохіяльні обов'язки в сусідньому Острові. В Станіславові вчать богословських наук у Духовному Семінарі, редагують священничий орган „Добрий Пастир“ і трудяться душпастирською працею. В Варшаві сповняють душпастирські обов'язки для тамошніх наших вірних. У Жовкві крім парохіяльної праці й церковних братств ведуть велике Видавництво релігійних книжок, тут редагують свій знаменитий „Місіонар Пресвятого Ісусового Серця“, що тепер його печатається 55.000 прим., далі тут виходить улюблена „Бібліотека Релігійної Освіти“, „Бібліотека Релігійної Драми“, „Католицькі Читання“, „Календар Місіонарський“ й „Душпастирський Календар“. В інших монастирях (Букова, Гошів, Краснопуша, Михайлівка, Завалля, Підгірці, Погоня, Улашківці, Золочів) ведуть душпастирську та парохіяльну працю. Крім цієї праці галицької оо. Василіян трудяться ще як провідники реколекцій для вірних, інтелігенції та шкільної молоді й місій для народу. А кількох тихих праці в василіянських сповідальницях! Це знають добре ті, що бувають в їх церквах, хочби тільки в Бучачі, Гошеві, Жовкві, Крехові, Львові. Два оо. Василіян працюють на місійних станицях у Городлі й Грабівці к. Грубешова. Члени Галицької Провінції працюють як місіонари також в Американсько-Канадійській Провінції ЧСВВ та Аргентинсько-Бразилійській Віцепровінції. Чотири оо. Василіян Галицької Провінції працюють у Римі як члени Генеральної Управи ЧСВВ і 2 з них консультори св. Конгрегації для Сх. Церкви; інші три ведуть папський Семінар св. Йосафата в Римі. На богословських студіях в Римі перебувають 4 молоді священники. Крім цього деякі члени Галицької Провінції працюють у Закарпатській Провінції св. Николая в Малому Березному, на Чернечій Горі та в Ужгороді. З інших Провінцій перебувають в Галицькій 2 священники як професори філософії й богослов'я й 9 молодих монахів на студіях. Галицька Провінція має тепер членів 378 (священників 123, монахів на студіях 104, монахів-братів 151). В інших Провінціях є 163 членів (45+42+76) у Закарпатській Провінції (Чехословаччина, Мадярщина, Югославія й Румунія), 93 (26+46+21) в Американсько-Канадійській Провінції, 24 (14+3+7) в Аргентинсько-Бразилійській Віцепровінції. Разом в усьому ЧСВВ є тепер членів 658 (священників 208, монахів на студіях 199, монахів-братів 241). При кінці катальогу поміщений поазбучний список монахів Галицької Провінції з поданням багатьох дат при кожній особі. Цей труд не малий, та дуже важний для будучих дослідів. По цьому поазбучному списку осіб іде Еленхус Катальогорум ОСБМ 1773/74 — 1937/38. Цей список усіх василіянських Катальогів своєї Провінції як бачимо вимагав багато труда і праці. Тут не тільки списані Катальоги ЧСВВ (деякі з них мало відомі й рідкі, напр. з рр. 1774/75, 1776/77, 1887, 1918), але також голоси преси й рецензії про цінність нашої наукою василіянські Катальоги. Про деякі з них маємо цікаву бібліографію. Зазначені тут голоси також „Нової Зорі“ про ті Катальоги. Напечатаний бібліографічний список 55-ох Катальогів ЧСВВ від 1773/74 досьогодні, се цінний вклад у нашу бібліографічну літературу. При кінці Катальогу й на обгортці напечатаний річевий покажчик (індекс).

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Про католицьку белетристику

Яка повинна бути праця над її створенням?

Нема сумніву, що наш галицький український католицизм сильно зріс у порівнянні з його довоєнним станом. Коли до війни інтелігент-католик був „дивоглядом“, то тепер католик іще псує декому кров, але вже не дивує. Ще в 1920 р. деякі наші панни не подавали мені руки, бо я був „клерикалом“, а вони під тим словом розуміли „зрадника нації“. Сьогодні ті самі пані — ходять уже до церкви, бодай на національні „свята“... Се великий поступ.

А проте... Ще й сьогодні є ділянка, в якій нашому католицизмові й далі не подають руки, де він чужий, як житель гетта в палаті князів. Се ділянка белетристики, красного письменства (оповідань, новел, повістей і т. п.).

Найвищі завдання католицизму не з цього світа; проте католицизм живе в цьому світі. Коли католицизм має бути „всім для всіх“, то годі йому відгороджуватися від якихнебудь ділянок духа, отже й від культури. Замикання себе перед деякими справами се не splendid isolation, тільки ghetto.

Ділянка белетристики, в якій наш католицизм так „блискуче“ ізолюється, се дуже важна справа сьогоднішнього культурного життя. Давно минули часи, коли белетристику вважали лише забавкою для паннів у „романсовому“ віці. Сьогодні одним із перших завдань трьох наскрізь новочасних суспільних революцій — большевизму, фашизму й гітлеризму, було не що інше, як знищення „невідповідної“ й допомога розвитку „відповідної“ белетристики. Наворот сей у своїй негативній постулаті пригадує індекс заборонених книжок, чисто католицьку установу, яка досі була „притчею во язицях“...

І на диво, ми — галицькі католики — беремося досі до католицизування белетристики в дивно перестарілий спосіб: самою анатомією. Тимчасом така духовна потреба людини, якою сьогодні є белетристика, раз розбуджена не дається вже загнати в ніщо. Коли не знайде заспокоєння в католицькій середовищі, то шукає його поза ним. Чудацько-еклектичні, грубо некатолицькі „погляди“ деяких наших галицьких католиків (про се в „Н. Зорі“ з 1937 р. в чч. 1072, 1073, 1074 був ряд фейлетонів М. Курчинського п. н. „Помічення з ферій“) мають своє джерело головно в акаатолицькій белетристиці, якою католики годуються. Беруть вони ту белетристику з жидівських і польських визначальних книжок; а й ті, що є, українські визначальні теж ведені в акаатолицькій дусі, як про се була мова в згадуваних фейлетонах „Нової Зорі“. Зате християнські бібліотеки мають книжки переважно аскетичного характеру і то старої форми, яких — поза малими винятками — майже ніхто не визначає, бодай у місті. Знаю се з досвіду, як б. бібліотекар Марійського Т-ва й інших Товариств. До того шефи деяких християнських бібліотек звичайно держаться ще старого, сьогодні смішного засновку, що — мовляв — „романси псують характер“... Такий „дух конвікторства“ — не життєвий, бо — як відомо — є ріжні „романси“...

Рецензії на закордонні католицькі згл. позитивні книжки в нас — поза „Новою Зорею“ й „Дзвонами“ — майже нема, а „Літературні Сторінки“ в наших щоденниках ведені звичайно в дусі не лише некатолицькій, але протинім навіть звичайному позитивному націоналізмові! Звідкиж наш пересічний католик має знати про існуюче й навіть гарно-розвинене католицьке красне письменство закордо-

ном, коли звичайно не чув і не бачив навіть такої гарної й повчаючої книжки, як от прим. видання ОО. Єзуїтів п. н. „Udział twórczości katolickiej w dzisiejszej literaturze świata.“ (про се писав я в „Новій Зорі“ ч. 947, в статті „Католицьке письменство сучасності“). Отже католики читають звичайно те, що розрекламовують жидівські і польські газети, ріжні „Веки“, „Експреси“ й „Курери“. От недавно приїхав до Львова старушок священик та розпитував по ріжних книгарнях за твором відомого атеїста й большевика; на гадку того священика мав се бути знаменитий твір, бо він „читав про нього дуже прихильну рецензію — у „Вєху“... Що той „Вєх“ служить скрито ідеї т. зв. „демократії“ (читай: людowego фронту), того наш провінціал не брав у рахунок. Отже читають наші люди й попитують за авторами-вимітнями, яких твори просто ганьба для краси й моралі. Попитують наші католики за творами, що їх сьогодні гітлерівці зовсім справедливо обливають нафтою й палять.

Наш „одинокий щоденник“ у своїй „Літературній Сторінці“ пропагує твори інтернаціональних Жидів й інших „демократів та поступовців“, фальшує розуміння терміну „католицьке письменство“, а в „Бібліотеці Діла“ виходять сфальшовані переклади ріжних книжок, що їх Церква заборонила читати. Подібно маєтсья справа і з націоналістичними „Українськими Вістями“, де правдивий націоналіст (сидів же кілька літ за націоналізм) др. О. Бабій спокійно поручає таких розкладових письменників як Піранделльо, Метерлінк і ін., а з наших навіть пропагаторку „свідомого материнства“, Софію Парфанович, і пропагатора нео-поганства Ростислава Єндика.

Ще гірші наслідки для культурного життя наших католиків має повне занедбання виховання українських католицьких письменників і мало що не стопроцентове занехання видавництва позитивної белетристики. Коли акаатолицькі гітлерівці вибрали до Німецької Академії Літератури католицького священика-белетриста о. Петра Дирфлера, коли до Французької Академії ввійшов католик-белетрист Франсуа Моріак, то в нас справа йде зовсім не туди. Один з наших визначних католицьких виховників дуже не долюблював тих зломів своїх питомців, що мали якийнебудь нахил до красного письменства. Звичайно той педагог говорив питомцеві таке: „Ти ліпше займися якимсь поважним ділом, а не дурницями: і так з тебе Данте не буде!“... Одинока „поезія“, яку культивовано під проводом того добродія, се були імянинові вірші такому то достойникові, згл. „слоза на гріб“ достойника...

Чи дивно, що в такій атмосфері католицькі початкуючі белетристи марнувалися на принагідних віршесробствах, або переходили зі своєю творчістю то до лібералів колись, то до націоналістів або й комуністів тепер... Серед такої Абдери можливі лише Абдерити, або — втеча. І вийшло в наслідках таке, що прим. при редагуванні „Поступу“ найбільше критично треба було ставитися до творів якраз священиків: деякі з них — у добрій вірі — прислали такі речі, що містити їх було неможливо! От навіть, минулого року, один з наших католицьких письменників прислав до видання твір, в якому на кількох сторінках прославляв пиянство та лає „Відродження“ за те, що воно, мовляв, нехтує „святими старовіськими звичаями“... Виходило нераз навіть таке, що письменник, який писав богословські книжки в като-

лицькій і позитивній дусі, той самий чоловік, коли взяв до рук перо белетриста, давав речі декадентські й до-краю лясистицині...

Можна зрозуміти тих злих авторів, а добрих людей. У їх душі поділ: одна її частина вихована й образована на висоті університетів; друга частина стоїть на рівні народньої школи. З одного боку в них велике начитання творами ліберально-ляїцистичними, з другого мінімальна доза знання католицизму. З такої то „школи“ виходять оті „священики з Діла“, що — мнящеся службу приносять Богу — найбільше школять Божій справі. Вони заповнюють ліберально-націоналістичні журнали своїми речами, які нітрохи не підходять під марку католицизму. І при тім усім ті люди вважають себе за правдивих виразників католицького письменства!...

А коли вже й знайдеться між тими ріжними „католиками“ справжній поет і справжній белетрист, тоді настає друга трагедія: такий письменник не має де друкувати своїх творів... Мені відомо, що прим. один з наших католицьких письменників має кілька історичних повістей, другий кілька психологічних романів, третій повісті з війни й Талергофу, четвертий, пятий, шестий — ряд оповідань, семий ряд критичних нарисів і т. п. Та видати того ніхто з католицьких видавців не хоче, бо 1) або не має грошей (прим. „Добра Книжка“), або 2) друкують — як каже — твори „справдішньої літературної стійності“ (хоч 105% націоналістів згл. недавніх іще комуністів), а не якихось там католицьких гавендзяржи, або 3) „не треба друкувати якихось там байок, нам вистарчить газета“ (висказ одного з наших визначніших діячів-католиків). Словом католики-белетристи майже скрізь стрічаються з відповідями в роді славного речення каліфа Омара: „Або в тих книжках є вже наука Корану, то їх не треба, бо є Коран; або в них нема того, що є в Корані, отже вони шкідливі“. Одинокий католицький літературний журнал „Дзвони“ містить твори лише деяких католицьких письменників, переважно свого табору; натомість не містить навіть рецензій на твори католиків з другого табору. Гадаю, що не винен тому редактор, а видавці журналу, які однаке краще знаються на будовах і подорожах, а ніж на літературі... Таке одностороннє „клікове“ ставлення справи очевидно шкідливе, бо лише скріплює табор ляїцистів, ослаблюючи спільні сили католиків. Не маючи де вироблятися, молоді таланти-католики йдуть писати по ріжних націоналістичних згл. ліберальних журналах, де їм притинають ідеологію й де вони врешті асимілюються з оточенням та згодом перестають почувати себе католиками. Знов дуже вірні своїм ідеям католики-белетристи, не маючи де виробити свій талант, залишаються на найнижчому ступені форми й очевидно не можуть опісля заімпонувати тим католицьким видавцям, які шукають „правдиво-літературних цінностей“. І так витворюється правдиве гетто „письменників“ на тлі нашої таборової Абдери...

Письменники без католицького світогляду мають де писати („Вістник“, „Назустріч“, „Напередодні“) й мають у кого видавати свої твори („Бібліотека Діла“, „Українська Бібліотека“ — це місячники; не згадую вже про інші видавництва). Натомість белетристи-католики мають усього три видавництва: 1) „Українська Книжка“ в Жовкві (досі вийшли три випуски), 2) „Добра Книжка“ у Львові (нема грошей), 3) „Бібліотека Дзвонів“ у Львові (видає лише літературно-стійні твори). Та ті три й усі інші католицькі видавництва за останні два роки видали ледви сім книжок з ділянки католицької белетристики, коли лише згадувані два некатолицькі видавництва-

місячники видали за той час 42 книжки! То значить, що католики в нас щодо беле-тристики кількостево стоять на шестім місці, коли не на дальшій...

Збираючи все досі сказане, доходжу до таких висновків: Під загрозою стати геттом згл. абдеритами в ділянці беле-тристики — галицький український католицизм мусить звернути увагу на сю понехану та злепковажену ділянку культури. Для того треба у виховних като-лицьких заведеннях, нижчого й вищого типу, звернути увагу на відповідне осві-домлення питомців щодо суті й ваги ка-толицької белетристики та допомогти молодим талантам розвивати свої спо-сібності у вказанім напрямі. Дальше тре-ба допустити до слова белетристів у га-зетах, які досі не друкували белетристи-ки, а які могли б її друкувати без нару-шення поваги часопису, бо друкують прим. перекладну белетристику. Не тре-ба прикладати до творів молодих беле-тристів якогось безоглядно-суворого критерія, бо Дантом ніхто відразу не вродився, ні не треба накидати тим беле-тристам цінних поглядів редактора, а дбати радше про те, щоб їх ідейний зміст не противився католицькій науці віри й обичаїв. В перекладах з чужих мов да-вати лише найдобрішу белетристику в католицькій дусі, а не твори всяких ля-цистів і т. п. баракло. Конечно треба до-пустити в підвалах (фейлетонах) газети друк якогось більшого белетристичного твору наших католиків, бо в той спо-сіб дамо можливість побачити світ біль-шим творам, які видавці бояться видати. В католицьких журналах, присвячених белетристиці, допустити до слова також письменників з іншого табору чи котерії та не промовчувати в рецензіях їх тво-рів: напевно деякі видавці безсумніву більш ідейні, ніж се про них гадають їх підвалдні. При часописах треба завести бодай раз на місяць літературний дода-ток, так зо 4 сторінки друку, редагова-ний подібно цікаво як „Напередодні“ чи „Назустріч“; в той спосіб бодай на по-чаток мали б ми живішу трибуну като-лицької літератури, ніж можуть бути нею тяжкі журнали чи „Літературні Сто-рінки“, в яких нема вже місця на літера-турні спроби чи на полеміку. Рівночасно з тим треба повести освідомлення нашої католицької суспільності про вагу беле-тристики через статті в часописах, ви-клади й реферати та доповнення катол. бібліотек відповідними книжками на сю тему. Зорганізувати в католицькій пресі дописи на тему закладання католицьких визначальних книжок по містах і селах. При всій тій праці не ставити пенсіонар-сько-радикальних домагань до творчості католицьких письменників, тямлючи, що при будові великого діла треба усувати не чоловіка, а його хиби; вмивати руки, на зразок Пилата, дуже легко, та воно нас ніяк не виправдає... А передовсім тя-мити одно: нічого не допоможуть всі, хоч-би які геніяльні католицькі письменни-ки й видавці, коли їх діла не спомагає наш загальний закупном їх творів і видань! Отже: ніякий дім Українця-католика, ні-яка католицька бібліотека-читальня, ні-яка католицька крамниця чи організація не сміє бути без католицьких українсь-ких книжок. Віра без діл мертва, а ви-давці без грошей, автори без видавців і видавці без покупців — зовсім мертві й ніхто їх не воскресить з холодного гробу байдужности й безвідповідального ле-дарства „літепних“ людей!... — А р а м і с.

Статтю сю вважаємо дискусійною. — Ред. „Нової Зорі“.

Мрозоль „Гонсецькі“

Оригінальна масть Мрозоль „Гонсецько-го“ з успіхом усуває зачервонілі місця, пухлину і знаменито лічить рани та ве-реди, які повстали ВНАСЛІДОК ВІД-МОРОЖЕННЯ.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Проші до Гошева в 1937 р. З приво-ду 200-ліття перебування чудотворного образу Божої Матері на Ясній Горі в Гошеві тамошні ОО. Василіяни заповіли ювілейні торжества, що протягнуться і на 1938 р., а завершенням їх буде тор-жественна коронація того образу. За-клик цей пролунав по наших землях і вернувся на Ясну Гору відгомоном бага-тьох великих збірних прощ майже з ці-лої Галичини. Започаткували їх, як і го-дилося, заслужені вже в нас Марійські Дружини Пань з галицьких міст у днях 26 і 27 травня 1937. Дальші важніші про-щі в хронологічному порядку так слі-дували: 4. VI. Ученики гімназії св. Йоса-фата зі Львова та учениці С. С. Василія-нок зі Львова. 5. VI. Проща зі Львова. 12. VI. Проща з Жидачівщини. 13. VI. Проща з Станиславова. 26. VI. Проща з Бродів. 28. VI. Проща з деканатів: Збо-рів, Золочів, Оліїв, Поморяни. 2. VII. Прощі з Коломиї і з Гніздичева. 10. VII. Прощі зі Стрия і з Гірного. 11. VII. Про-щі зі Щиреччини і з Синевідська. 18. VII. Прощі з Лукавиці і з Панівця. 24. VII. Прощі з Перемишля і з Миколаєва над Дністром. 31. VII. Прощі з Лопанки і Грабового. 7. VIII. Прощі з Жовкви і з Галича. 14. VIII. Прощі з Ходорова і з Городка. 16. VIII. Прощі з деканату жу-равенського. 18. VIII. Прощі з Переми-шлянщини. 21. VIII. Прощі з Бучаччини, Чортківщини, Борщівщини, Заліщик і Монастириськ. 24. VIII. Проща з Войни-лова. 30. VIII. Прощі з Рогатинщини. 4. IX. Прощі з Дрогобича і величезна про-ща зі стрийського деканату — до 10.000. 5. IX. Прибуло дуже багато народу з ріжних сторін та околиць. Було понад 20.000. 11. IX. 7 прощ: з Калуша, Малих Дідушиць, Липовиці, Ілємні, Пійла, Ду-ханова і з Довгого Кал. 15. IX. Проща зі стріліського деканату. 20. IX. Проща з Угнова. 2. X. Проща з Бірчанського де-канату. 13. X. Проща з Волчківця. Ра-зом усіх важніших окремо організова-них прощ понад 40. Та на тім не скін-читься. Се щойно великий заповіт май-бутнього. Великі прощі у зв'язку з над-ходячою коронацією ще приготова-ються на весну і на літо 1938 р. Як засяє весняне сонце, як прийде улюблений мі-сяць Марії, попливуть знов усіми шля-хами галицькі діти і понесуть пісні, сер-ця і слізи до Тої, що є потіхою скорб-них. Коли зважити духовий і релігійний сумерк сьогодняшнього світа, що нас окружає, а з другої сторони матеріаль-не лихоліття нашого народу, то можна тільки дивуватися і радіти з приводу тих фактів. А дальше, коли підійти до тих фактів психологічно, то дається вичути підсвідомі і відрухова жажда первин духової і релігійної в життєвій структурі нашого народу. І не вдіє тут нічого комуністичний боевий атеїзм, не докаже нічого духовна депресія, зв'язана з віковим поневоленням народньої самостійности, ні віками тяжіюча над масами нужда, ні ще прізнані гороскопи будучности. Вичувається тут наглядно, що чимбільше усувається згід наших ніг земське, дочасне, тимбільше підводимо очі на висші, духові вальори життя, що є запорукою, а разом услів'ям підне-сення народу під кожним оглядом. Ще одне. Пресв. Діва Марія притягає до се-бе на Ясну Гору всіх без ріжниць та всіх єднає. Перед висою силою, перед Ма-рією кориться і партія і погляд і вік і пол і стан, бож у цих прощах бере участь інтелігенція поруч міщанства та селянства, молодь і старші, приклонники ріжних партій та ріжних поглядів з усіх трьох наших дієцезій. Це відрадний симптом нашого здорового в основах народного організму. Давби Господь, щоб це було завязком і прогнозою кра-щого завтра нашої суспільности. Вкінці треба піднести велику активність нашо-го духовенства в організуванні та жер-твенності у відбуванні згаданих прощ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

УКРАЇНСЬКА ПАРЛЯМЕНТАРНА РЕ-ПРЕЗЕНТАЦІЯ Волині вислала була спе-ціальну делегацію до села Гриньків, кре-мянецького повіту, в зв'язку з відомими подіями. Посли-делегати Тимошенко і Бура зібрали матеріали, УПРВ пересту-діювала їх на окремій засіданні і рішила внести в тій справі інтерпеляцію до пра-вительства. Ту інтерпеляцію після відчи-тання в соймі має напечатати „Волинське Слово“. („Вол. Слово“, ч. 3).

ПОСОЛ ТИМОШЕНКО з Волині до-магався в соймі утворення спеціального уряду для справ меншостей. Дальше пос. Т. закинув Полякам, що при наворотанні православних Українців на католицизм, перекреслили свободу совісті, приміню-ють психічний терор і пускають в обіг твердження, що в пограничній стрейфі можуть мешкати тільки Поляки і като-лики. Перший, що перейшов на католи-цизм, се б. російський жандарм Седель-ніков. До найревніших наворотаних нале-жать зайшли Росіяни, що не мають поль-ського горожанства.

ПРЕМ'ЄР РАДИ МІНІСТРІВ прийняв на авдієнції голову УНДА В. Мудрого.

ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС проти 30 молодих Українців з Радехівщини відбу-вається в Золочеві. Всіх підсудних обви-нувають за приналежність до Органі-зації Українських Націоналістів (ОУН). Бороться др С. Шухевич зі Львова і 5 а-двокатів з Золочева.

ВІСЦЕМІНІСТРОМ ВНУТРІШНІХ СПРАВ іменував президент РП дра мед. Броніслава Наконечнікова - Клюковско-го, б. воеводу станіславського і пото-му львівського. Він уроджений в р. 1888.

ШЕФ ГПУ Ежов зорганізував окре-му пресову поліцію. Вона має переводити острій нагляд над совітськими жур-налістами.

НАД ЕСТОНСЬКОЮ І ЛАТВІЙСЬ-КОЮ ГРАНИЦЕЮ Совіти будують укрі-плення. Власти виселяють населення в глибину СССР.

В ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ відкликали громадські вибори. Яко причину пода-ють, що напружене положення в державі не дозволяє їх відбутися.

ВІЙСЬКОВИЙ БУДЖЕТ ЮГОСЛА-ВІЇ побільшений о 12 проц. в порівнанні з минулим роком. Цікаве те, що пред-ставники німецької фабрики зброї Круп-па мають зреорганізувати згл. створити военний промисл Югославії.

ЖИДАМ В РОМУНІЇ рішили віді-брати дозволи на ношення зброї. В бу-дучности Жидам не будуть видавати та-ких дозволів.

ПІДСТАВУ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАР-ТІЇ ФРАНЦІЇ становлять: значна біль-шість дрібних функціонерів поліції, по-чти і більшість учителів народних шкіл. В робітничій класі панує роздвоєння, на-віть розтроєння: є там комуністи, соція-лісти і безпартійні згл. націоналісти. („Слово“).

ЧЕРВОНІ ЕСПАНЦІ евакуують м. Терруель під напором офензивної повстан-ців.

ПОРТУГАЛЬСЬКІ ВЛАСТИ викрили широко розгалужену комуністичну орга-нізацію. Її фінансувала чужа держава. Організація видавала нелегальний що-денник. У зв'язку з викриттям увязнили багато осіб.

ПРОТИЯПОНСЬКІ ДЕМОНСТРАЦІЇ відбулися в Сінгапурі. Юрба Китайців за-атакувала трамвай, в яким було кілька Японців.

Тому в першій мірі духовним, а дальше прочим організаторам, впорядчикам та всім учасникам гошівських прощ нале-жить признання і похвала за ревність в Божому ділі. А всіх, що причинилися і причиняться до прикраси церкви і свя-того місця, Ясної Гори, що з неї Цари-ця наша глядить ласкаво на весь свій край, Марія не забуде ніколи. — Кч.

Через свою
високу якість
здобули

паперці і тутки (повноватки)

„КАЛИНА“

СОТНІ
ТИСЯЧ
ВІДБОРЦІВ

НОВИНКИ

В Сяноці на припорушення прокуратури арештували о. Романа Солтикевича, пароха Улюча, березівського повіту. Причина арештування невідома.

Львівська біржа, грошева, товарова і збіжева, переноситься з 1 лютого с. р. до нової домівки при вул. Третього Мая ч. 2.

У Львові появився новий жидівський щоденник, писаний жаргоном, „Ное Лембергер Ідіше Цайтунг“. Примірник сего часопису коштує 5 грошів.

Гроші зібрані на будову пам'ятника марш. Пілсудского у Львові хочуть призначити на будову тріумфального луку, щоб тим зазначити „600-ліття приналежності Львова до Польщі“. Лук малиб побудувати на терені парку Косцюшка біля університету (передтим соймового будинку).

Новим президентом окружного суду в Стрії іменовано Бронислава Полякевича.

Місто Луцьк 1-го січня с. р. мало 41.680 мешканців. В тому було римо-католиків 14.846, православних 6.774, євангеліків 1.111, Жидів 18.325, караїмів 63, осіб інших віроісповідань 561.

Мін-во освіти в Варшаві розглядає справу, чи не покинути до життя новий тип гімназій, а саме „графічні гімназії“. Вони вишколювалиб працівників графічного промислу в ділянці друкарства, лінотипу, фотохемиграфії й переплетництва.

Міністерство почт випускає 1 лютого с. р. нові поштові значки з президентом Мосціцким вартості 15 і 30 гр. Один значок має синьо-сталевиий колір, другий червоно-фіолетний.

Варшавське староство видало розпорядок, на підставі якого всіх власників годинників, виставлених на публичний вид, будуть карати гривною до 500 зл., коли ті годинники будуть показувати неточний час. Відхилення від часу, що його устійнює Астрономічна Обсерваторія, не сміє бути більше, ніж 3 мінути.

Доньку діда з Поморя Генрику Добжиньську, засудили в Варшаві за комуністичну пропаганду між молодю на 2 і пів року в'язниці.

В Пулавах до канцелярії державної гімназії увійшли бандити і забрали з каси дирекції 400 зл. Здається ті самі злочинці вдерлися тої самої ночі до вселюдної школи і забрали кільканацять зл.

В селі Михалі в надвислянській низині появилися на днях мотилі. Се явище вказувало на дуже ранню весну сего року.

Адміністраційні влади перевели ревізію книг і діловодства в Литовському Науковому Товаристві в Вильні.

Еміграційний Синдикат ствердив, що з одного тільки луцького повіту виїхало до заморських країн: у 1934 р. 315 осіб, у 1935 р. 674, у 1936 р. 1294 і в 1937 р. 2529 осіб. З цілої Волині, де є 3 синдикати (Луцьк, Рівне, Ковель), виїхало до 7.000 осіб.

Гумор. — Но як функціонує твоє авто? — Як пес. — Не розумію. — Та стає трохи не коло кожної ліхтарні.

Галерія образів Т. Шевченка в Харкові збагатилася знов кількома оригіналами образів Шевченка, м. і. придбала вона мальовану олійними фарбами картину „Гамалія“ і таксамо олійний образ „Кобзар“. Обидві картини потребують реставрації. В тій галерії є вже багато оригіналів кисти Шевченка як також цінні мальовила Репіна, Волкова, Башилова і проф. Мате, що мають звязок з Шевченком і його творчістю.

Листи майстрів літератури до початкуючих письменників почав печатати „Молодняк“ від ч. 3 1937 р. В тім числі напечатав чотири листи Максима Горького. В першій листі Горький пише, що „шляхом листування не багато досягнеш“, краще вчитися з устних розмов з досвідченим письменником.

На побережжах Чорного Моря пакує дуже тепла погода. Зацвіли нарциси, фіялки, рожі й малини.

Наймолодший в світі член парламенту се 18-літня дівчина, вибрана до ради ССРСР. В початковій раді ССРСР є крім неї ще 4 інші члени нижче 20 літ. Як ті не врадять нічого на підставі свого життєвого „досвіду“, то вже ледви чи інші врадять...

В Болгарії є тепер півтора мільона неграмотних. Такі цифри подає найновіша болгарська статистика.

Б. царський генерал-пастухом гусей. На Литві помер пастух гусей в одного селянина, 82-літній Филип Франіч. Про його минуле ніхто нічого не знав поза тим, що він з Росії прибув на Литву. Щойно по смерті стверджено, що покійний був генералом б. царської армії. Між його річима знайшли прапор одного з полків той армії. Померший ніколи не говорив про своє походження.

3 Румунії видалили всіх рабів, неромунських громадян. Крім того румунський уряд рішився видалити всіх неромунських купців і промисловців, що їх підприємства зареєстровано по 1 січня 1930 року.

Студенти медичного факультету в Букарешті домагаються від ректора усунення асистентів, лаборантів і препаратів жидівського походження.

Під Торн-Северіном (Ромунія) на Дунаю перевернувся моторовий човен, що віз 22 учнів і вчителя. Всі вони потонули.

Гумор. — Найлучший вихід. — Дозвольте, що точно в 9 год. прийду до вас з усею родиною на св. вечеру. — То ви не обходите свят сего року? — Ні, ми обходимо знакомих...

Гумор. — Анонс. — 19-літній подорожуючий субект у спіритусі пошукує з причини смерті принціпала нового шефа в тім самім пліні.

ОСТАННІ ВІСТІ

Перед самим замкненням числа наспіли з Німеччини вісти, що у всіх дієцезіях Баварії та в деяких поза нею розв'язано і заборонено католицькі стоваришення мужеської і жіночої молоді, як також „Союз нової Німеччини“. За причину подано, що вони зовсім занедбали релігійні цілі, а провадили діяльність протидержавну. Багато родичів внесло протести в баварським мін-ві культури.

В Німеччині видумали новий „ерзац“ у формі шоколяди і солодошів, які виробляють з ванілії й цукру.

В Берліні відбувається від 21. I. с. р. вистава німецької архітектури і мистецького промислу. Виставу відкрив сам канцлер Гітлер.

В Італії є тепер около 250 оперових театрів. З них тільки 4 може вмістити 3—4.000 глядачів. Тому запроєктовано будову низки театрів з великими видівнями, які моглиб помістити більше людей.

У Франції рішили з ощадности виплачувати міністрам пенсії щоденно, а не місячно, бо багато кабінетів не тривало навіть місяця. Премієр дістає щоденно около 78 зл., міністри по 65 зл.

Біля Бенгазі (Лібія) відкрили руїни гелленістичного міста Птольомаїда, в них велику цистерну, мавзолей у формі тріумфальної арки та багато різьб і надписів. Руїни походять правдоподібно з часів римського імператора Діоклеціана.

Син розстріляного в Абесинії раса Касси став католицьким місіонарем.

В Шікагу (ЗДПА) мають побудувати найбільший хмародер світа. Він матиме 200 поверхів і 400 вінд. Тепер підготовляють терен під його будову і в тій цілі бурять 40 менших кам'яниць.

В руїнах Шангаю померло з голоду коло 10.000 Китайців.

В Японії заборонили відчиняти каварні, ресторани і дансінги коло високих шкіл, щоб молодь не марнувала часу, замість слухати викладів.

Гумор. — Пан директор дуже обурений легкодушною поведінкою свого сина. — Від сьогодні не дам тобі ані сотика! Ти вмер і перестав для мене існувати! — Може в такому разі дасть мені тато хоч кілька соток на похорон.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

АПОЛЬО: Останній алярм.

МУЗА: Король і хористка.

ПАКС: Не забудь про мене.

СТИЛЕВЕ: Графиня Владінов і ревія.

ТОН: Дармоїд.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впащенні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарядовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіських ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в країні: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих. ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш. Львів 505.796

ЮВІЛЕЙ МИТРОПОЛИТА РУТСЬКОГО

В неділю дня 6 лютого 1938 р. Станіславщина обходить врочисто під високим протекторатом Їх Ексцеленцій Кир Григорія, Єпископа Ординарія і Кир Йона, Єпископа Помічника 300-літній Ювілей Митрополита Йосифа Велямина Рутського. Програма свята: І. В 10 год. урочисті Служби Божі в намірі проголошення Й. В. Рутського святом: в катедрі, в церкві ОО. Василіян, ОО. Редemptористів, в Книгинині й на Гірці. II. Ювілейна Академія в честь Митрополита Й. В. Рутського в салі укр. Сокола. Програма Академії: 1) Вступне слово Їх Ексцеленції Кир Йона, 2) Дехтярев: По-

милуй мя Боже, хор „Трембіта” ОО. Василіян, 3) *** Молитва митр. Рутського, декл. Іза Ольшанецька, 4) Бортнянський: Живий в допоміж, катедр. хор, 5) Митрополит Рутський, реферат о. І. Назарка ЧСВВ., 6) Бортнянський: Благословен Господь, хор Богословів, 7) Уляна Кравченко: *** декл. М. Смерчинська, 8) Ти еси Петр (гимн), хор „Трембіта” ОО. Василіян. Академія відбудеться: 1) для шкільної молоді й замісцевих гостей в год. 13 (1); 2) для місцевого громадянства в год. 19 (7 веч.). Чистий дохід призначений на докінчення церкви на Майзлях.

Без програми не обійдеться.

„Роботник” в ч. 27 пише: Пан прем'єр Складковський підходить до справи нац. меншин зі сторони чуттєвої, а не розумової. Таким способом тої справи розв'язати не можна. На те треба мати програму, бо без програми не знати, що і як робити. А п. прем'єр не хоче виго-

лосити програми, бо — каже — „та програма впливає з дня так для Польків, як для Українців і Жидів”. А ми думаємо, що не впливає, а є навпаки: практика дня впливає з програми, або — з браку програми... Біда в тім, що не всі розуміють сю правду.

Велика радість в Голляндії.

Дня 31. І. с. р. о год. 9.59 наслідниця голляндського престолу княжна Юліянна породила дочку. Вістку про народження княжни оповістила сальва 51 гарматних стрілів. Майже рівночасно відізвалися дзвони у всіх церквах цілого краю, в пристанях загуділи корабельні сирени і над

містами Голляндії появилися літаки, які розкидали картки з радісною вісткою. В цілій Голляндії велика радість. День 1 лютого проголошено національним святом Голляндії. Новонароджена княжна дістала імена: Юліянна Вільгельміна Емма Єлисавета і титул кн. Нассав-Оране.

Бліхер домагається виповідження війни Японії.

На засіданні „Верховного Совета СССР” член ЦК-а (Центрального Исполнительного Комітета) Жданов скритикував закордонну політику Літвінова і домагався рішучих кроків супроти Японії. Недавно маршал Бліхер був на авдієнції

у Сталіна і налягав, щоб СССР виповів війну Японії. Покликався на те, що Японія переводить мобілізацію в Манджурії і хоче доповнити міліонову армію та вдарити на СССР. Значить червоний ген. Бліхер хотів би випередити Японців.

Союз Німеччини, Італії й Японії затісняється.

Японський мін. закордонних справ Гіроta заявив, що Японія, Німеччина й Італія подали собі руки в ім'я спільної боротьби з Комінтерном, та не виключена річ, що співпраця тих держав в будучності обійме також інші м. ін. популя-

ційні справи. Бо, на думку мін. Гіроta, дипломатія і популяційні проблеми тісно получені. Якраз популяційні справи в трох згаданих державах ведуть до спільноти їх інтересів, загрожених інтересами Франції та Англії й евентуально Америки.

Зневажено американського дипломата.

Коли з американської амбасаді в Нанкіні виходив другий секретар амбасаді Джон Аллісон, приступив до нього японський поліцай і вдарив його в лице. Офіційний японський комунікат

стверджує, що Аллісон дозволяв собі на неоправдану критику японської армії. В Англії вважають сей інцидент новою спробою провокації білої раси. Як Америка відповість на те, невідомо.

Французький франк дальше паде.

Дальший упадок курсу французького франка викликає в Парижі поважне занепокоєння не тільки фінансових кругів, але й політичних. „Парі Суар” пише з того приводу м. ін.: Новий упадок курсу франка вимагає вияснень. Монетарне порозуміння Франції, Англії і Злучених Держав Півн. Америки добра річ під умовою, що кошт його існування не впаде на саму Францію. Дальший

упадок франка може потягнути за собою заломання французької господарки, як також руїну середньої класи. Парижські круги зрозуміли статтю „П. С.” яко пересторогу для Англії й Америки, щоб не лишали франка без допоміж. Запас золота Банку Франції виносить поверх 58 мільярдів франків. Покриття банківів золотом упало з 50.25 проц. на 49.76 процент.

Страшний ураган над Європою.

Нашу Галичину, значну часть західної Польщі, Німеччину, Францію й Англію захопив страшний ураган. В Бориславі вихор зірвав кількадесять вертничих веж і дахів на домах. В Синевідську зірвало дах на залізничім двірці й не лишився ні оден паркан. Подібно було в різних місцевостях Стрийщини, Перемищини, Ходорівщини. З різних міст і

сел Німеччини, Франції й Англії надходять вісти, що позривані комини фабрик, телеграфічні получення, дахи домів, повиривані дерева з корінням, повискакували поїзди з шин і т. д. Шкоди величезні. Особливо побоюються за долю численних рибачьких човнів, які в часі шаління того урагану були на морях. Життя рибаків очевидно в великій небезпеці.

ДО ВИМОГ ПРАВИЛЬНОГО ЗАВІДУВАННЯ ЦЕРКОВНИМ МАЙНОМ належить також асекурація внутрішнього урядження церкви від огню і від крадіжки-влому, яку під найкориснішими умовами переводить

„ДНІСТЕР”

ЛЬВІВ, ВУЛИЦЯ РУСЬКА Ч. 20

Суть сталінізму

Як його розуміє Троцький.¹⁾

Нова книжка Троцького п. з. Злочини Сталіна²⁾ присвячена головню великим політичним карним процесам, які відбуваються в СССР і якими Сталін винищив стару гвардію большевизму з нечисленними виїмками і винищує вже друге покоління дійсних большевиків, а саме те, що заправлялося до публичної діяльності в часі горожанської війни. На тім тлі Троцький малює большевизм взагалі — в його минувшині, в його теперішності і в його перспективах, виказуючи, чому в СССР діється те, що діється. При всім зацікавленні, з яким читається ту книжку, не можна сказати, щоб вона мала в собі якусь систему. Вона писана „наспіх”, в дорозі, на кораблі, між Норвегією і Мексиком та почасти в Мексику. Се безпосереднє реагування головного співробітника Леніна на винищування в СССР правдивих большевиків, реагування всіми нервами. Отже та книжка і не може бути систематична.

З тих причин рецензувати ту працю „по порядку” неможливо. Наведені в ній факти, висказані погляди й думки рецензент мусить сам сяк-так упорядкувати, що й спробуємо здебільша зробити, а саме тим способом, що уваги Троцького на дану тему, розсипані по цілій книжці, зберемо здебільша в одній статті, наскільки се в статті взагалі зробити можна.

Щоби зрозуміти дивну появу винищування правдивих большевиків Сталіном, наслідником Леніна і головою теперішнього большевизму, треба наперед представити суть сталінізму, то значить тої системи, яка тепер панує в СССР і яка з природи річи одержала назву від теперішнього диктатора радянської держави.

Передовсім суть сталінізму, пише Троцький, полягає на брехні. Але се не та брехня, яку людство бачило в часі останньої великої війни.

„Тоді брехня мала ще в собі складники заклопотання і дилетантизму. Інакше тепер, в часі цілковитої, абсолютної, тотальної брехні, яка монополює використує пресу і радіо для масового затроювання суспільного сумління... Московські промовці брешуть в різних мовах і в різних годинах дня і ночі, а все те саме... Колиж я відповідаючи старанно справджував цитати, факти й дати, списував їх в один зшиток і сто разів питав себе, чи се не стид і пониження відповідати на такі неймовірні безсоромності, — в тім часі ротаційні машини цілого світа випльовували все нові потоки апокаліптичної брехні й московські радіоговорителі затроювали етер”... „Тут діло не в індивідуальній наловий злочинності тої одної особи або

¹⁾ Гляди статтю „Нова книжка Троцького” („Stalins Verbrechen”) в попереднім числі „Новой Зорі”.

²⁾ Появився вже і польський переклад тої книжки.

інших осіб, тільки в налогоній злочинності цілої соціальної групи, для якої брехня стала політичною життєвою функцією. В боротьбі за свої нові позиції та каста сама себе цілком науково перевиговала і рівнобіжно з тим виховала своїх провідників, чи радше здеморалізувала їх. Вона на своїх раменах високо піднесла того, що найлучше, найрішучіше і найбільш немилосердно висловлює її інтереси. Таким чином Сталін, що був колись революціонером, став провідником термідоріанської касты.²⁾

Та нова каста комуністичних бюрократів (урядовців) хоче закріпити своє панування над великою масою робітників і селян. В тій цілі каста урядників потребує доконче, щоб маси простого народу вірили в її непомилність і то в усіх справах: господарських, соціальних, політичних, світоглядних і т. д. Тимчасом з рядів самих большевиків, які здавна привикли до дискусії, підіймалася критика і то різка, яка в житті знаходила узasadження. Критики і їх прихильники творили опозиційні гуртки. Опозиція довго домагалася випромисловлення краю і колективізації. Колиж правлячі круги нарешті уступили і взялися здійснювати те, чого хотіла опозиція, почали вони обвинувачувати опозицію, що то вона протидіяла випромисловленню та колективізації (хоч було якраз навпаки), бо інакше потерпіла б повага тих кругів, що захопили в руки владу. Так пише Троцький...

Коли когось обвинувачується, то йому і другим, що дивляться на те, треба сказати, за що обвинувачується. Отже правлячі круги большевизму почали опозиції закидати різні блуди, „ухили“, відхилення від урядових поглядів правлячих кругів, хоч в дійсності блуди робили якраз правлячі круги, що наробивши їх ішли потім по лінії, яку вказувала опозиція.

Тут вириває питання, як же се можливо зробити на очах всіх, щоб так поміняти ролі й свої власні блуди закинути противникам?...

Троцький пояснює сю дивну появу ось як: Погляди опозиції були знані лише кільком десяткам тисяч приналежних до партії людей, може 100 тисячам, а не мільонам простого народу, бо правляча група большевиків залізною рукою не допускала поширення критики її правління опозиційною літературою. Значить, правду знали тільки на верхах, а над винищуванням пару десятків тисяч хочби 100 тисяч людей там, де винищувано мільони невинних, правляча група большевицьких верховодів навіть не застановлялася, бо ходило про її становище й її владу, яку опозиція загрожувала своєю критикою. Отже розпочалося переслідування опозиції. Хто чимнебудь дав пізнати, що признає слушність критиці опозиціоністів, того урядники викидали з партії або й вивчили. В тоталістичній державі, де всьо знаходиться в руках урядництва, де нема ніяких незалежних підприємств, вже по виключенні з партії попадається в крайню нужду. Отже багато людей, які в душі признавали цілковиту слушність опозиції, зачало під примусом голоду й тюрем вирікатися опозиції і признавати рацію урядовим кругам. Та всіх опозиціонерів відразу приловити не можна вже тому що багато їх має укриті опозиційні думки і говорить про се хіба з найближчими. Та поамалу ті думки всетаки просякають у масу. Щоб по можності припинити те просякання, а бодай утруднити його при допомозі баламучення мас в тім, „хто завинив“, урядові круги почали вимагати від ув'язнених або викинутих з партії опозиціоністів — признання, що вони „помилялися“, осуджування та відкликування своїх помилок й оголошення того в газетах і на зборах.

Тут і зачалася дивна гра. Зломані опозиціоністи хотіли відкликати, але треба було устійнити, які саме „блуди“ мають вони відкликати та в якій формі.

Над тим велися за кожним разом довгі і трудні переговори між опозиціоністами й урядниками контрольних комісій (по суті органами ГПУ або чрезвычайки). Трудність уложення того, що і як б. опозиціоністи мають відкликати, полягала на тім, що КК (Контрольні Комісії) знали й то дуже добре, що відкликування „блудів“ опозиціоністів не має найменшої моральної вартости в очах тих, що знали річ — та що одинока цілких відкликів полягає на тім, щоб у масах простого народу скріпляти вражіння непомилности правлячих кругів большевизму. Отже ті осудження і прилюдні відкликування блудів треба було так хитро укладати, щоб вони з одної сторони осягали свою ціль, а з другої сторони не занадто впадали в очі своєю неправдою: бо ж існували ще документи про те, як справді було у спірних тепер справах. Існували ті документи в урядових відозвах, наказах, газетах, брошурах, книжках і навіть великих енциклопедіях, видаваних урядовим коштом. В тій трудній ситуації урядові круги почали з одної сторони стягати з обігу ті найбільше їм невигідні документи, а з другої сторони примінили ось яку тактику: По кождім новім етапі боротьби за вивиснення себе в очах народньої маси вимагали від тих самих осіб з опозиції, що вже давно піддалися і виступили всякої критики, щоб вони все наново, все острівше і все з більшим самопониженням „признавалися“ до різних „злочинів супроти партії та її ідеології“. Як тільки жертва пробувала відмовитися від того, кажучи, що вона вже прецінь осудила свої блуди і пішла на шлях цинної згоди з урядом, тоді гнобителі говорили до переслідуваної жертви: „Отже ваше погоне єдине искалення жата з пригоду ваших блудів було неспире? Отже ви не хочете помагати партії в її дальній боротьбі проти ворогів? Отже ви стаєте знов по другій стороні барикади?“

Ті, що раз піддалися, що самі себе раз прилюдно очорнили й оклеветали, не мали вже иншого виходу як стати безвольним знаряддям в руках ворогів. Верталися знов на шлях опозиції вони не могли вже тому, що люди оставші вірними переконанням опозиції не вірили їм і підозрівали, що сей їх поворот наступає в цілях провокації, щоб увійшовши знов у звязки з правдивими опозиціоністами та позискавши їх довіря видати їх в руки ГПУ. Зрештою, раз зловлені в сіті поліції не мали вже своєї політичної волі: вона була в них зломана їх власним самопониженням і жахом перед новими ударами проти них самих і проти членів їх родин. Отже на кождім новім етапі клякали вони знов на коліна перед поліційними вимушеннями, піддавалися їм за кожним разом

Чи військо політикує?

На засіданні бюджетової комісії союму промовляв м. ін. міністр військових справ ген. К а с п ш и ц к и й. Він підкреслив вагу співпраці війська з найширшими кругами суспільности в цілі піднесення оборонности держави. Одначе суспільної праці офіцерів не вільно утотажнювати з політичною діяльністю. Міністр категорично заперечив поголоски і закиди, начебто військо через своїх офіцерів вело політичну діяльність або начебто діяльність офіцерів, призначених до праці на різних відтинках суспільного життя, була спрямована проти якоїсь частини суспільности. — В дискусії над промовою міністра посол Ц е л е в и ч заявив: „...Наша засаднича заява в відношенні до армії знана. Заявляю, що нам напавду залежить на зміцненні оборонної сили держави“. Далі він зазначив, що деякі виступи військових у чинній службі дотичать політичних справ та що Українці мають ряд домагань щодо своїх прав у військовій службі. Про все це згадує тільки побіжно, бо не вважає за відповідне порушувати подробиці у прилюдній дискусії.

наново — та морально й духово падали все нижче і нижче...

Для прикладу: В першій процесі⁴⁾ визначних большевиків Зіновєва, Каменєва й тов., в січні 1935 р., обвинувачені по тяжких моральних знуцаннях над ними заявили готовість признати, що на них як на колишніх опозиціоністах спочиває м о р а л ь н а відповідальність за пізніші терористичні акти. Льогіка в тім признанні, яку їм підсунуло ГПУ (Государственное Политическое Управление = чека), ось яка: хоч тоді, коли вони виступали як опозиціоністи ще не було ніякого терору, то вони викликали його тим, що критикуючи владу ослабили її становище й осмілили терористів до нападу... Значить, вони морально відповідальні за акти терору, хоч терору й на думці не мали...

Як тільки нещасні б. опозиціоністи згодилися підписати цю хитру заяву, уложену ГПУ, що вони морально відповідальні за те, чого й на думці не мали, то се стало початком для дальших вимушень над ними. На знак даний Сталіном урядова преса зарз такі зачала домагатися вироків смерті на них: бо як самі кажуть, що вони відповідали за терор, то як же їх при життю полишити? ГПУ як-етій організувало масові демонстрації перед судовим будинком, які ревіли: „Смерть убийникам!“

Та се була тільки підготовка до дальших вимушень на тих, що призналися до „моральної відповідальности“.

Зіновєв, що привик до вигідного життя, підлявся скорше. Каменєв опирався довше: отже 27 лютого 1935 року зааранжували проти нього новий процес, тільки вже за замкненими дверми, щоб йому показати, що для нього одиеска надія урятувати життя може полягати тільки на цілковитій готовості признатися публично до всего, що тільки ГПУ вдумує і підсуне йому. Без звязку з зовнішнім світом, стративши внутрішню певність себе, без ніякої охорони, без перспектив, без ніякого світлого промінчика — Каменєв дався вкінці зломати. Та були й такі обвинувачені, що мимо людських мук таки опиралися: тих ГПУ одного по другому розстріляло, без ніякого суду, тихцем.

Таким способом Сталін переводив „добір“ між обвинуваченими і „виховував“ їх до останніх московських процесів. Ось як виглядає правда, а всьо інше містифікація і брехня.

Та нащо Сталінові того всього? міг би хтось запитати. На те, щоб задушити всяку опозицію й критику, щоб оплюгавити, здеморалізувати всіх, що опираються його бюрократії або не хочуть співати їй „осанна“... Цікаво, що Троцький ту роботу називає виразно діявольською (ст. 65).

Католицька Церква сказала се вже давно передтим, як тільки большевики виразно вступили на шлях безбожництва й насильного давлення людської совісти та руйнування віри в народі, в чім велику й живу участь брав той сам Троцький, який на собі самім і на своїх близьких покоштував потому овочу тої роботи.

Найцікавіше в тім всім те, що то якраз при допомозі Зіновєва й Каменєва а всупереч пересторогам Леніна Сталін заавансував на генерального секретаря партії. То вони літами підготовляли самі собі трагічний кінець: робили за кулісами, що могли, щоб тільки Сталін став генеральним секретарем, хоч Ленін виразно перестерігав, кажучи: „Я не поручаю сего — цей кухар приготуватиме тільки острі страви“. Та поки при владі було старе політбюро, генеральний секретар був тільки підрядною фігурою. Шойно згодом показав він, що вміє.

Представимо се за Троцьким в дальших статтях.

А. Ч.

²⁾ Про брехню розсадпані уваги Троцького в цілій книжці та головню на сторонах 31—2, 40, 51, 94, 326—8 і ін.

⁴⁾ Спиймаємося на способі переводження карних процесів ГПУ м. і. тому, що се покаже нам, як чекисти ломали також українських учених у відомім процесі „Союза Визволення України“, — чого ми в Галичині не могли зрозуміти.

ОГЛЯД ПРЕСН

Шикаго та Станиславів

Під таким заголовком знов обізвався відомий „Священник з Діла“ в ч. 22. Він пише:

Архієпископ Шикаго кардинал Мунделайн виголосив дня 23 січня глибоку промову до американського робітництва, в якій спрещував активну роль католицького духовенства Америки в рядах її робітництва. „Католицька акція — означає акцію, а не балаканню; нічого не допоможе слухати робітничкові виклади про комунізм, дискутувати над ним по іччому. Коли ми хочемо щось досягнути, мусимо дати щось практичного. Як лікар мусимо й ми мати протилік. У минулому ми багато недомагали, бо ми часто були союзниками несправедливої сторони. Жадні наживи працевластці підешували Церкві, називали її великою потугою на те, щоб надуживати її поваги проти революції. Думаю, що ті часи минулися безповоротно. Наше місце в рядах бідних, в рядах робітників. Це наші люди; вони будують наші церкви, вони заповнюють наші сповідальниці, їхні діти залюдноють наші школи, наші священники — це їхні сини. Вони рахують на наш провід і підмогу. Бездумно існує небезпека поширення комунізму в нашому середовищі, на що вказує Пана римський. Але не допустім до того, щоб інші використовували той аргумент, як плащик, яким вони прикривають свої затії; вони кричать проти комунізму, але самі роблять соціально несправедливість супроти робітництва, яке кривдять низькою платнею...” А в нас?! Появляються старозавітні декрети, які загрожують духовенству до закриття, щоб там кадіти й пропити нині ще повний церкви, а завтра порожнім стінам. Ми заєдно бодай двадцять літ тупіємо позаду історичних подій. Архієпископ Шикаго визнає духовників іти серед робітників, проводити їм, працювати, — але Владика зі Станиславова забороняє підніжжям собі священникам про-

водити в установках, куди їх висуває довіра селянської греко-католицької пастви! Динне диво...

Примітка Редакції „Нової Зорі”: Читаш отсі хоробліні завваги і думаеш мимохіть: І доки ті „священники з Діла“ говоритимуть таку неправду в живі очі? То в Станиславові, де за останніх 30 літ в кожній ділянці міста збудовано нову велику церкву, католицька праця полягає на балаканні? То в Станиславові вчать, що місце священників у рядах богатих, а не бідних, не робітників? А за що ж тоді побудовано в тім самім Станиславові тільки нових церков і в цілій дієцезії тільки нових будинків для Сестер, для захоронків і т. д.? І все те зроблено без голосної жебраниї, тихо, сляма й жертвенністю нашого народу під проводом вихованих у Станиславові священників. А тепер хто ж у Станиславові забороняє духовенству йти працювати між робітництвом і селянством наше? Так у тій власне цілі навіть спеціальні організації покликано до життя, щоб ішла в них праця для скріплення Церкви і народу нашого, для вирвання бодай його поважнішої частини з пину жахливо пустої демагогії, яка вже довела була до цілковитого зляццювання майже всієї інтелігенції та доводить до того самого і народ! І як же нам не соромно так навпаки обертати правду? А „пророчтва“ ваші про те, де церкви будуть поінні а де порожні, здійсниться очевидно таксамо, як здійснюється ваші політичні комбінації, роблені глупо все по часі... Щодо шикаговецького кардинала Мунделайна, то не покликується на того Владика, бо не маєте поняття про його роботу: він робить, точно те саме, що роблять у Станиславові: в кожній ділянці міста будують нові церкви і творять строго католицькі організації та школи. І чого ви властиво хочете?

„Щось тут не допаду“...

Освоїв унівського медведика.

„Новий Час“ в 15 ч. пише статтю п. з. „Щось тут не допаду“... В ній пише про вступ ред. Кедрина у Варшаві і Лодзі м. ін:

Редактор „Бюлетену Польсько-Українського” — В. Бончковскі і політичний редактор „Діла” І. Кедрин устроїли у Варшаві і Лодзі спільний відділ про польсько-українську проблему. Як довідуємося, у Варшаві на цьому відділі було кілька кореспондентів польської преси і навіть робили записки. Був між ними і кореспондент українського „І. К. Ц.”. Однак польська преса відділ промовчала. З кращим прийняттям стрінувся вступ пп. Бончковського і Кедрина в Лодзі: зміст їх рефератів подала місцева жидівська преса. Референт, ред. Кедрин, обговорив українську справу зі становища польської внутрішньої політики і сказав м. ін: Чинники, що відтучують Українців від державницького думання: проповіданий євдеїєю клич „панства народового”, частина польської преси, що своєю антиукраїнською кампанією понажно заогнила взаємовідносини, бюрократична система, що дається в знаки Українцям. Українці не жадають держави в державі. Однак домагаються, щоб узгляднювано їхні постулати. Українське шкільництво повинно тішитися попертям влади. Парцеляція повинна обняти теж малоземельних Українців. Вкінці слід теж зреалізувати постулат, що торкається самоврядування.

Доцінюючи вагу устної пропаганди української проблеми, признаємося, що останні дві імпрези спілки Бончковскі — Кедрин роблять на нас прикре вражіння. Кого репрезентує ред. Бончковскі? Невеличкий гурт людей, що скупчується біля редагованого ним „Бюлетену Польсько-Українського”. Питомо вага цього тижневика на польському політичному ринку невелика. Польська публічна опінія трактує його здебільша як якусь українську вилазку. Хоча п. Бончковскі від гуртка своїх однодумців свого часу заявив, що вони українофіли настільки, наскільки Українці йдуть по лінії польської державної расії. За-

те тижневик п. Бончковського викликає серед багатьох Українців ілюзію, що тут мається до діла з якимсь поважним табором, який може входити в гру як контрагент у розвизуванні проблеми польсько-українських взаємин. Таку ілюзію викликає орган п. Бончковського теж за границею. А ред. Кедрин? Загально відомо, що він політичний редактор „Діла”, отже часопису, звязаного з найбільшим українським угрупованням. Відомо, що він головний речник внутрішньої опозиції УНДО, який перевів на сторінках „Діла” відому анкету, який в звязку з кампанією проти проводу УНДО — єдиної з провідників цієї опозиції — провалився на Народньому Зїзді і не вийшов до нового Центрального Комітету УНДО. Отже учасник імпрез п. Бончковського (і читач знідмелень про них в пресі), вважаючи ред. Кедрина за „дефан террібль” УНДО, за представника лівого крила УНДО, мусить поставити собі питання: чого в такому разі хоче унівська більшість? Бо вимоги цього унівського „радикала”, иншою кажучи, скромнішкі. Де-де вимоги, які свого часу видвигала УПР з парламентарної трибуни! А чого доброго — дехто зі слухачів спільного відділу Бончковскі-Кедрин у Варшаві був на викладі пок. історика Ст. Томашівського в квітні 1929 р. в „Інституті дослідів національних справ” і знає про громи, які кидав на Томашівського ред. Кедрин в „Ділі”. І такий слухач шукає за причинами цієї карколомної еволюції. Льогічно насунеться йому думка: а всеж політика, яку пристосовувано у відношенні до Українців у цьому часі, навчила унівців розуму і вони на цілій лінії спустили з тону! Коли так тонко співає цей унівський „радикал”, то як тонесенько мусить співати загаль унівської публіки?! Що ж дивного, що обі імпрези не викликали якогось серйозного відгону. Імпрези Бончковскі-Кедрин безперечно підносять в польській публічній опінії престиж редактора „Бюлетену Поль.-Укр.”: добрий імпресаріо, освоїв унівського медведика!

Чому брак жертвенности

„Мисль Народова” пише: Витворювалося в нас поняття, що не потребуємо про ніщо клопотатися, бо все за нас зробить відповідна самоврядна чи державна інституція. ...Жебрак? Нехай ним займеться поліція. Нуждар? Від чого ж гро-

мадський уряд суспільної опіки. Нині суспільність невідповідальних одиниць дивиться байдужим оком на афіші, що запрошують зложити жертву. Не бачить за ними дійсности. Видить тільки заломання якоїсь ділянки діяльности держави чи самоврядування й обжаловує за те правительством зг. кризу... Тільки в площині католицької суспільної ідеї клич загальної помочі може знайти зрозуміння. Поза нею остане тільки шильдом, під яким криється тільки примус, — або перемиє без відгону. (Се дуже гарні думки, до них треба тільки замітити, що деякі власті імущі люди в різних кряях Європи просто перешкоджують Церкві провадити харитативну діяльність, яку вона провадить від початку свого існування, себто від двох тисяч літ. Через те наступає відзвігачення людства від жертвенности, бо жертвенність в імя світських клічів з природи річі не може бути ні трівка, ні всеобіймаюча. Так підготовляється в основі розвал суспільностей... — Ред. „Нової Зорі”).

Гора стогнала і вродила миш

Віденське „Слово” в ч. 27 застановляючись над недавніми роковинами проголошення ідеологічної заяви ОЗОНУ пише м. ін. ось що: З одної сторони до „табору твореного полк. Адамом Коцом” вступила низка організацій, яких ідеїне настановлення незгідне з засадами, висловленими в декларації. З другої сторони не можна обвинувачувати ОЗОН, що не перевів у діло засад, які голосив, з тої простої причини, що ОЗОН через сей цілий рік не дійшов до влади. На мої нахабні питання, чи полк. Коц має бути лідером урядового табору, чи тільки „гніпом” (Англії називають так шефа пропаганди і виборчої організації кожної партії) „Газета Польська” відповіла, що полк. А. Коц займається тільки організацією народу, натомість організація держави до нього не належить. Полк. Ковалевскій заявив, що ОЗОН не бере найменшої відповідальности за правительством. Представник централі Озону, повторюючи цю заяву полк. Ковалевського, додав від себе, що думає, що по якомусь часі полк. Коц сам стане прем'єром (сей основно помилується). Врешті життя і дійсність дали мені найвиразнішу відповідь. Сьогодні, особливо після утворення клубу Озону в соймі, якого завдання — здержувати членів сойму від внесків недовіри супроти правительству, життя і дійсність виразно сказали, що полк. Коц був не лідером, а гніпом. А тепер пригадаймо собі той ентузіазм, з яким прийнято декларацію полк. Коца, потому як її всюди розвішували і розклеювали: в старостях, на залізничних, навіть по селах робили се солтиси. Шуткували, що до обозу твореного полк. Коцом зголосилося 60 мільонів членів, тобто два рази більше ніж є населення в Польщі, тому що акцеси зголушували цілі організації, союзи, кооперативи, банки, пожежні сторожі, навіть громади. Можливо, що той ентузіазм був поверхою, але лишуючи се на боці, питаємо, що з того всього лишилося? Які з добутків того „зєднання народу”, в яким напрямі ужито тих величезних сил, змобілізованих під такими благородними гаслами? Коли йде про правительством, то його склад лишився той самий, його політика — також. Що до політичних акцій, то щиро кажучи знаю дві. Про першу я вже згадав — ЗНП („Зв. Науч. Поль.”) — кляпа. Друга то акція політична проти старого генерала: викидування тих, що стали по його стороні. Як на „зєднане народу” — се небогато. — Кет.

*) Візник, барабанщик.

Бюрократія бавиться

„Роботник” в ч. 10 пише: З Рогатина звідомляють про такий випадок у повітовім видділі. Три купці отримали платничі накази на додаток до дорожнього податку за 1937 р. в висоті одного гроша! Коли купці прийшли, щоб заплатити, не прийняли від них належності, бо маніпуляція звязана з інкасом одного гроша булаб задорога. Вплату відложено на другий рік. Та якби купці забули про ту вплату, то пришло б їм нові упінення. Словом, бюрократія має поле до попису. Та чому горожани мають покривати кошти тої забави?

Антисемітизм шириться

Віденська „Ді Нає Вельт” пише в ч. 722: Коли були які дві держави свободні від організованого антисемітизму, то були се: Італія і Югославія. А тепер наступила в них зміна — за одним замахом. Матірні країни антисемітизму — Німеччина, Румунія й Польща — мусли до антисемітизму „догризтися” („зіх дурхарбайтен”). Там треба було десятиліть змагань політиків і „науковців”, щоб наріз виховати до антисемітизму... В Римі й Білгороді не було нічого подібного. Без найменшої застави і скрупулів відкидається людяність і всі поняття вірности та благородности і безпосередньо з грабіжною дикістю нападається на вчорашнього приятеля й товариша „верстання життєвої путі”. Вияснення того дає час, в якому живемо... Адже цивіліз довіз звародніле людство до того, що глумляться над правами людей і народів і винищуючі війни провадять отруйними газами та запальними бомбами — проти дітей, старців і матерей... Як люди віримо, що той цивілізм мусить заломатися, а як Жиди віримо, що перетриваємо як наріз ту жахливу спробу...

Духовенство у Поляків і в нас

Як наша преса навіть деяка католицька оцінювала розпорядок Владики *).

Щодо реферату кс. Фердинанда Махая на зїзді діячів Католицької Акції у Варшаві п. н. „Справа польського села“, що, як пише „Діло“ у статті „В чию користь“, „Його думки відбилися живим відгомном у цілій державі“ і з того приводу в „Ділі“ кується тяжкий закид проти станіславського Владики за Його розпорядок у справі діяльності священика у світських установах, то річ ясна, що якраз цитований „Ділом“ виступ кс. Махая свідчить проти „Діла“ та в хосен Владики і Його розпорядку. Таж той виступ кс. Махая звернений проти „людового руху“. Він осуджує його кличі як незгідні з католицькими засадами і для його поборювання започатковує на терені Католицької Акції т.зв. „рух вейскі“, що ґрунтується на католицьких засадах і має стати до боротьби з радикальним „рухом людowym“.

Якби так у нас з'явився такий священик як кс. Махай і подібно рішучо виступив приміром проти безбожництва у видавництві „Просвіти“, або проти „Камеярів“, або проти „Самоосвіти“, що її кольтуртують всі наші народні установи, то „Діло“ перше такого нашого священика осудилоб як „киринника“ і „ворога народної справи!“.

Пише др Ст. Баран у 14.801 ч. „Діла“, у статті „На фронті чи поза фронтом“, що польське рим.-катол. духовенство бере живу участь у політичних партіях ОЗОН'у і в партії нар.-демократичній та многих польських світських товариствах. Се правда. Я додам, що лише в таких, що стоять ясно на католицькій платформі і до яких не мають доступу ні не мають там впливу явні вороги кат. Церкви. А де лише в товаристві чи організації вони є і приходять до голосу, там нема ніякого лат. священика.

Що більше, польські священики творять свої чисто католицькі товариства під впливом і проводом своїх Єрархів. Та за се ніхто їх в польській суспільності не посуджує за брак патріотизму і не підсуває їм злобно підозрінь, що вони ділають на шкоду свого народу!

А у нас? У нас зовсім інакше! У нас майже всі народні установи і майже всі політичні партії під оглядом релігійно-католицьким байдужні або ворожі Церкві. Ні одна (розуміється поза „Скалою“ й „УНО“) не стоїть ясно і рішуче на католицьким ґрунті. У нас хаос, дезорієн-

тація, помішання понять. У всіх організаціях побіч катол. священиків і католицьких народних мас є ліві всіх відтінків. Кождий хто хоче уживає тих установ до пропаганди деструктивних протикатолицьких кличів і течій. Положення в них катол. священика як їх члена невиносиме! Його вправді всюди толерують, часом навіть відзначають почесними і на голову деколи виберуть, але лише тоді, коли він „здисциплінований член суспільності“ т. зн. коли він німий і глухий на всі затії руйників. Але як лише священик відважиться виступити в обороні нехтованих прав Церкви і католицьких засад, так сейчас тратить довіря й поважання та почує знане: „Проч з попом!“ У нас оснування катол. організації рівнозначне з народною криницею ба навіть зрадою! У нас католицьким товариствам відмовляється права горожанства!

У нас занадто шаржується тим словом „народний“. У нас всьо „народне“. У нас „народний“ всякий рух зачатий інтелігентами: і радикальний і соціалістичний і сектантський і безбожницький і комуністичний. А як уже рух має приціплення те чарівне слівце „народний“, то вже він тимсамим неторкаємий, вже його не вільно поборювати з виїмком, розуміється, католицького руху. У наших загально народних установах священики змушені співпрацювати з всякого рода в о р о г а м и Церкви і давати фірму для їх руйницької роботи!

Положення польських рим.-катол. Єрархів і духовенства та відношення до них польської суспільності зовсім інакше. Їх позиція цілком інша а головне, що від них ніхто не вимагає, щоб мирилися з ліберально-радикальною ідеологією як у нас, а духовенство у Поляків хоч патріотичне але менше більше католицьке. Воно само, з почуття своєї високої священичої гідності, без розпорядків і наказів своїх Єрархів не вмішується в ніяку народну акцію некатоліцьку і католицькій ворожу. Духовенство у Поляків непохитно стоїть при своїх Єрархах і їм у всім підчиняється. З ворогами катол. світогляду на компроміси не йде, чого найлучшим доказом його рішуча постава в недавніх голосних конфліктах. В тім його сила й авторитет! В тім хосенний вплив на долю польського народу.

У нас зовсім інакше. І се нас губить, се веде нас до руїни. А головні жерела всього лиха ті три, що їх висше

представлено, а саме: 1) затроєна загальна народна опінія, 2) ліберальна „народна“ ідеологія ширена поверх 50 літ головню „Ділом“ і 3) незрячість нашого „високопатріотичного духовенства“.

Хоч як тяжко приходилось таку прикру правду і такі разячі промахи виволікати прилюдно, та годі прецінь мовчати супроти скажених а безосновних нападів ліберальної преси на старенького Владику з приводу Його зовсім оправданого розпорядку! Годі нам заєдно бавитися в „цюцюбаку“ і заєдно себе задурувати, завиваючи в бавовну сумну і терпку правду. Крайня пора виявити всю нагу дійсність так, як вона на ділі виглядає. Се з одної сторони наказ совісті, з другої бажання прочистити нарешті ту душну атмосферу, що тяжить над нашим народним і релігійно-духовним життям.

Якраз тепер вказано представити властиве тло, на яким заєсніють з одної сторони повним блеском доцільність і вага апостольської діяльності наших Єрархів, відданих народові, Їх Пастирські Листи, відозви, напрямні та розпорядки, а з другої виявиться в повній наготі, які безосновні та нікчемні ті всі шумні застереження, наклепи, протести і підозріння ліберальної преси, що з ними на кождім кроці стрічаються дбалі за добро народу Владики.

Ми зважилися відкрити нарешті ті три головні жерела народнього лиха тому, що під ними укривається страшна наша дійсність і всьо, що бачимо в тій області, повинно дати багато до думання всім, що не затратили ще почуття відповідальності і що їм лежить на серці удержання віри та релігії в народі як одинокої трівкої основи його існування і розвитку та сили.

Кожному, що без упередження задержиться хвилинку біля тих трьох жерел зла, тиснетесь до очей сумна і страшна дійсність. Кождий, що у нього серце ще не зовсім зіпсуте іддю безбожництва і невірства, повинен з жахом поставити руку на своїм серці і запитати себе, чи Католицький Єрарх, що душею своєю вноситься заєдно понад загаль підчинений своему Проводові, що „стоїть високо на стражі і камени і наслухує уважно, обнімає всею душею і серцем весь свій нарід і пильно обсервує цілу ситуацію“, (П. Л. Еппа Хомишина „О діяльності священничій“, ст. 48), коли бачить ту страшну грозу докруги, ті страшні небезпеки для Церкви і народу, що пливають з затроєної публичної опінії і спаченої ліберальної ідеології, ті разячі, безнастанні промахи підчиненого собі духовенства, чи може Він на те все мовчати? Ні! Не може і не сміє! І то, як се виразно зазначено у Пастирських Листі,

ОСИП НАЗАРУК

17)

Вражіння з Волині

VII. В обороні української молоді.

По тім, що я внутрішньо пережив в часі овації для воеводи Юзефського, думав я, що не матиму вже на зїзді ВУО глибшої емоції... Та ні, я її таки мав!

Трохи ошоломлений попередніми вражіннями і думками я в момент отверезився, коли побачив, що як промовець виступає православний священик, о. посол Волков з рефератом про культурно-освітні справи на Волині.

Значить, тут справа про душу нашої молоді! Отже дуже цікаво і важно почути, що про те скаже православний священик. Чому? Бо духовенство, яке воно не булоб, се чинник в поході народів далеко важніший ніж думають всякого рода ліберали, які тільки собі признають значіння, а поза собою більше нікому. Тимчасом ліберали задихуються в боротьбі дуже скоро, а духовенство, оскільки воно не цілком здеморалізоване, витримує дивно довго, навіть під найтяжчим гнетом, ба навіть тоді, коли між його єпископами лучаються зрад-

ники і злочинці типу Семашків.

Отже ясно, з якою подвоєною цікавістю зачав я слухати реферату о. Волкова. Я слухав так не лише його змісту, але вслухувався і в його тон. І був я високо здивований одним і другим. Чому? Подумайте самі! Зміст реферату о. Волкова був приблизно такий:

Вже післятравневий польський режим застав на Волині 467 чистоукраїнських шкіл, а сьогодні є 3—4 і ті ледви животіють... Навіть по селах зі 100%-вим українським населенням є виключно польські школи, до яких приймають лише польські учительські сили і то не все з волинських Поляків, а таких, що просто не розуміють української мови, через що такі сили осмішують себе між дітьми й очевидно понижують авторитет школи. Така школа не може бути жерелом просвіти, а темнота викликає безкритичність мас. І тому серед тих мас можуть бушувати демагоги! Колись були тут аж дві висші рідні школи. А сьогодні?... Ми льояльні і тимбільше болюче для нас, що нам діється аж така велика кривда! Правда, впровадив ту кривду ендек Грабський. Та він уже давно відійшов, а ідеї його далі реалізуються — і се нам дивне (тут о. Волков

цитуює цинічну промову Грабського з 10. 5. 1931 і каже): утравізм се тут не значить впровадження української мови в школу, утравізм значить тут, щоб українські діти забували, хто вони, якого вони роду і народу!...

Вся битком набита сая зїзду аж горить признанням для промовця: зірвалася буря оплесків. А оклики признання такі гарячі, як при ніякій іншій справі. Так і видно, що се протестує вже свідомо себе нація, то зн. простий народ разом зі своєю провідною верствою.

Не треба забувати, що таку промову виголошує о. Волков у присутності всемогутного воеводи Юзефського, який увійшов на сая і разом з верхами польської адміністрації на Волині заняв льожи віддалену на кілька кроків від промовця. Посол о. Волков був одинокий з п'ятьох референтів, що виголошував свою промову з пам'яті, а не відчитував з паперу. І тому його промова робила найбільше вражіння. Читані реферати, навіть коли вони дуже добрі та змістовні, роблять вражіння професорських лекцій і скоро втомляють більшу масу людей.

(Далі буде).

не може мовчати „з любови до людських душ та свого народу“! (П. Л. Еппа Хомишина „Про грозу дух. руїни“, ст. 40). Бо „Ісус Христос, Суддя всіх нас, осудив би мене тяжко, якби я видавчи ті всі небезпеки не остеріг, не представив і не улітнув тих, за котрих маю колись відповідати перед Христом Спасителем, Найвищим Небесним Пастирем“ (тамже).

Тут генеза і підстава всіх Пастирських Листів, відозв, інструкцій, напрямних та розпорядків дбало про добро народу і прозорливого Владики-Пастиря. І на них треба дивитися, їх оцінювати, про них судити не з точки людської, світської і „народної“, але з точки релігійної і католицької. І не годиться брати під розвагу і критику окремо і віддільно лише щось одно, чи Лист, чи відозву, чи розпорядок, але все треба мати на оці цілість і влучність зі всім попереднім.

Таксамо хто хоче як слід оцінити і видати справедливий осуд про останній розпорядок Єпископського Ординаріату в Станиславові „Про діяльність священника в світських установах“, то не повинен сего робити прихвильцем, як се зробили всі наші ліберальні часописи не виключаючи й катол. „Мети“ та „Ниви“. Не вчитавшись навіть докладно в текст розпорядку і не зрозумівши як слід його властивого сенсу, згорі поставилися до нього негативно. Перед виданням публичного осуду треба було перестудіювати в с.і. Пастирські Листи Преосв. Григорія, почавши від першого з дня 21. XI. 1904, всі відозви, інструкції, напрямні і розпорядки, що його попередили. І треба було вчитатися уважно в його текст. Тоді з певністю совісний чоловік був би не важився написати, що той „розпорядок непередуманий до кінця“. Бо тоді видів би, що початку його й основи треба шукати вже тому 33 літ взад у 1904 році, коли Автор його як молодий Єпископ обнявши уряд „начального Пастиря в дієцезії псчав вглядати в діла і потреби її, сум огорнув душу, коли побачив оплаканий стан вірних, коли зважив і змірив те знищення, яке здійлав ворог Христа диявол“. (Паст. Лист Еппа Хомишина. „В честь Неп. Зачаття“, ст. 17).

І останній розпорядок Владики се ніщо інше лише вплив того самого загального „оплаканого стану“, наслідок тих самих болючих і непоправних промахів „високопатріотичного духовенства“. Се лише далі звено в цілому довгому ланцюху Пастирських поучень, напимень, пересторог та заряджень прозорливого Єпископа-Апостола, щоб засліплене дурманом гуррапатріотизму духовенство зрештешу і привести до опам'ятання. Аж по 33 літах, коли всі помірковані середники вичерпалися а „патріотичне духовенство“ далі тривало в блуді і буцімто „не уступаючи з плящу бою“ скріплювало щораз більше позиції ворогів Церкви в народних установах, а до установи рівнож народної, але чисто католицької „Скали“ відносилось з нехитю, здержливо, ба навіть місцями ворожо, коли наслідком того авторитет священників щораз більше підупав і дійшло до того, що зачали їх силою через вікна з читалень на подвір'я викидати та буками з народних зібрань гонити, коли хаос, анархія, дезорієнтація і безпрограмовість зі шкодою для Церкви й народу якби епідемічно росли і ширилися, — аж тоді нарешті тому що вже всі інші можливості вичерпалися мусів появитися категоричний розпорядок, щоб незрячих і упірних священників примусом завернути з дороги безнастанних промахів!

Зовсім влучно і слушно завважив у своїй статті священник Перемиської дієцезії: „Що літами назрівало, мусіло статися“. Бо се вже такий наказ хвилі! Сего вимагає добро нашої Церкви, нашого народу і нашого духовенства. Се одинокий шлях до уздоровлення нашого схаотизованого і занархізованого життя — і нема вже іншого шляху.

Священик з Поділля.

Приняття В. П. Гетьманича в Нью-Йорку в Готелі Імпайр.
Гетьманич з правої сторони під стрілкою.

Гетьманич у Бенфі

Один день відпочинку у Скалистих Горах.

Сімдесят п'ять миль від Калгарів лежить славне містечко й улюблене місце туристів Бенф. Там гори прекрасні, гарячі джерела, лещетарський табір і багато різних інших благ для туристів. Туди дня 29 XII Р. Б. 1937 вибрався автомат Гетьманич України. Вибрався, щоб похвостатися на лещетах, бо той спорт він дуже любить, і повганяти по горах, щоб надихатися свіжим гірським повітрям. Зголосився супроводжати Гетьманича України п. Савтем, співвласник і управитель дев'ятиох канадійських англійських щоденників і голова калгарського лещетарського клубу. Він і авто своє віддав до розпорядимости й усі прилади потрібні до лещетарського спорту приготував для В. П. Гетьманича. Видно було, що за честь собі вважав товаришити такому високопоставленому Гостеві.

Гарна дорога автом до Бенфу. Глибокий сніг нападав був тоді. Попри дорогу бігають стада оленів на свободі. Ласкаві. Стають у недалекій віддалі й цікаво приглядаються, що це таке їде. А далі лосі, буйволи й інша звірина. Усіх їх ловив В. П. Гетьманич в свій фотографічний апарат. А в самім уже Бенфі — гірська вівця вискочила зіпід снігу десь зіпід дерева й — також не втікає.

Відбігла пару кроків від дороги й довго стояла й дивилася, що то за нові гості прибули й перервали їй відпочинок. Нарешті помаленьки, по глибокому снігу, пішла.

Цілий день ховзався на лещетах Син Гетьмана України Данило в Бенфі, серед Скалистих Гір. Говорив його супутник Савтем, що він мусів пристати, бо вже далі не стало сил, а Пан Гетьманич далі вгору попінявся й відтак з верха злітав немов на крилах. І в сіканці в таборі лещетарів на горі. Потім англійська преса аж за 1000 миль, у Вінніпегу, грубим наголовком написала, що „Принс України їв гембургерс“. Кождий крок його в Канаді слідила. Про кожний крок доносила своїм читачам. Виросла Україна під небо в часі побуту в Канаді В. П. Гетьманича Данила.

В четвер ранком, о 9.10 30. XII. відіхав В. П. Гетьманич сіпіярською залізницею до Едмонтону, а звідтам, погостювавши ще в домі оо. Василіян і в домі одного англо-саксонського приятеля, о 9.35 веч. пращаний з жалем около соткою людей, відіхав до Вінніпегу, де вже на 2-го січня Р. Б. 1938 заголошений був концерт об'єднаних молодечих українських товариств міста Вінніпегу. (Бенф пишеться Banff).

Міліон в Рабці

Висліди тягнення четвертої класи сорокової лотерії.

Тиха і спокійна звичайно в тій порі, між сезонами, Рабка зрушена сензаційною подією, про яку довідалася ціла Польща за посередництвом радіа.

А саме в останнім дні тягнення четвертої класи сорокової класової лотерії головна виграна, мільон злотих, впала на число 17270, що його посідали мешканці тої місцевості. Сензація була тимбільша, що власники поодиноких чверток се люди переважно тяжкої праці, для яких виграна буде становити цілковитий переворот в їх дотеперішних умовах життя. Подаємо покищо жмут загальніших інформацій щодо вибранців долі.

Одну з чверток здобув як надгороду в спортивних змаганнях, уряджених місцевим відділом „Звйонзку Резервістів“, п. Степан Кондис, мулярський челядник з Рабки. Надгороди в тих змаганнях становили різні предмети, жертвовані громадянами Рабки, а ту щасливу чвертку жертвував колектор п. Андраш. Але п. Кондис не самолюб, отже допустив до свого льосу яко спільник двох колегів по званню, п. п. Яна Мрожка й Ігнатія Сенковіча, з котрими ділиться виграною.

Слідуюча чвертка належить до гру-

пи залізничних функціонерів з Рабки і Хабівки. Се пп. Степан Тшеб, Казимир Зих, Тадей Кабаш і 17 їх товаришів. Трета чвертка є в посіданні також мешканки Рабки, п. Юлії Любової.

Вкінці остання чвертка вимандрувала з Рабки до Тешина, се власність тамошньої громадянки п. Т. М.

Тому що поділ льосів на п'ять частей обов'язує від сорок першої лотерії, згадані особи виграли по 200.000 злотих. Будучий мільон принесе власникам поодиноких частей льосу по 160.000 зл., але зате буде їх не чотири, тільки п'ять, напевно не менше щасливих зі своєї виграної, ніж дотеперішні „мільонери“. З того зіставлення бачимо, як значно побільшилися шанси виграння. Отже варт негайно заосмотритися в льос до першої класи сорок першої класової лотерії, бо тягнення зачинається 17 лютого с. р. Головна виграна тої класи виносить 100.000 зл., крім того щільно передбачує між ін. одну виграну 50.000 зл., дві по 25.000, 4 по 20.000, 3 по 15.000, 8 по 10.000, чотирнадцять по 5.000 зл. і т. д., загалом 10.500 виграних на суму 1.468.000 злотих.

Поляки про Унію

Від нашого світського кореспондента з Варшави одержали ми слідуючий допис:

Польські католицькі круги у Варшаві, що гуртуються у кружку „Католицької Єдності“ влаштували „Тиждень молитов за зєдинення Церков“. Відчити, що відбулися 22 і 23 січня с. р., мали поінформувати польські католицькі круги про справу зєдинення взагалі та про унійну справу на сході зокрема.

У гарній салі „Католицького Дому“ в дні 22. I. вечером відбулися ті відчити. Гості прийшли точно. Участь у сходинах взяли: Ексцеленція Нунцій Кортезі, Ексц. Кардинал Каковоский, Ексц. папський візитатор Чарнецький та інші достойники. З українського духовенства був іще Впреп. о. П. Пушкарський, ігумен ЧСВВ у Варшаві.

Сходини відкрив о. проф. Ст. Мистковский, презес „Кола Єдності Католицької“. Згадав він про завдання товариства, яке міститься у словах „Про Хрісто ет Патрія“.

Опісля проф. Оскар Галецький виголосив реферат „Питання унійне в Польщі передрозборів“. Релігійні незгоди принесли Польщі дуже великі шкоди. Індиферентизм релігійний ослаблював життєві сили польського народу, а дух його овивався серпанком безсилля; та коли Поляки почали ширити свою місію поміж „Русинами, що розбились опісля на Білорусинів і Українців“, сили Польщі кріпшали, а Схід корився чимраз більше. Польща має спеціальну місію і мусить стати сильною на цій платформі — та в ділі ширення католицизму йти по вказівкам Апостольської Столиці — як і власного почуття... Перешкодою в тій місії є ексклюзивність польського суспільства та його „політично-народове становище“. Генези унії, продовжав прелегент, належить шукати в унії фльорентійській з 1439 р. Переходила вона різні етапи. Падала, підносилася. Завершенням було Берестя, 1596 рік. Питанням Унії займалися польські королі, вельможі та українське (руське) населення й Епископи. Польський уряд через злу політику не використав як слід цього діла поєднання. Унії не були рівноправні. І нині унія це справа великої ваги; це найкраще оцінюють її вороги. Кінчаючи свою промову, зложив в імені присутніх пошану мученикам Унії, порівнюючи їх з героями „стичньового повстання 1863 р., що 75 літ тому віддали життя в офірі державі“.

По тім рефераті Ексц. Нунцій папський Кортезі в латинській мові подякував присутнім та заохочував їх до праці безтенденційної та аполітичної на унійному полі.

Накінєць о. Й. Урбан, єзуїт, редактор „Орієнсу“, виголосив реферат „Унійна справа в теперішній (воскресній) Польщі“. Для нового унійного терену на Волині і Поліссі повстала архієпископія східного обряду під наглядом папського візитатора, їх Ексц. Преосв. Чарнецького (промовець вказує на Ексцеленцію, присутні з зацікавленням приглядаються). Всіх унійців у Польщі є ок. 3 міль., а православних 4 міль. „Треба тому вести далі унійну працю, але так, щоб наші брати Українці, Русини і Білорусини не могли бачити в тім політиці. Не біймося тих 12 українських священників, що провадять унійну працю! Не слухайте панічних голосів польської преси! Шануймо східний обряд, це припоручення Святішого Отця, що спеціально піклується тим прекрасним обрядом. Треба усунути національні шовінізми і тим самим відкинемо перешкоди в унійній місії“.

Минув перший день. Слова були гарні. Та яка практика, Українці знають. Знають і про останній перехід на латинство 36 осіб на Волині, а про це чомусь мовчать навіть унійні прихильники. Му-

сять, бо вирили в серцях слова: „Про Патрія ет Хрісто“.

Неділя 23. I. Салю вщерть виповнена. В першій ряді сидить лише Ексц. Преосв. Чарнецький. Відкриття свята. Опісля пролунав могутно і добре папський гімн, який відспівав мішаний хор василіянської церкви у Варшаві, під управою студ. консер. І. Ткачука. Потім польський хор питомців і дітей відспівав „Кіріє елейзон“. І знову укр. хор співає величаво „Вірую“. Всі здивовано гляділи на наш маленький, але добрий хор та дивувалися.

По співах виголосив реферат о. Я. Воронецкий „Ідейні підстави й обрядова справа на терені зєдинення Церков (Косьцьолуф)“. „Єстем Поляком і ніц люцкего і польского не може мі биць обцим“, розпочав прелегент. Добре змонтованими словами підчеркнув, що місійно-унійна праця Поляків на Сході є державний інтерес. Унія це також центральний проблем України. Ті, що парализують діло унії, є на думку прелегента вороги релігії й держави. Праці багато. Треба йти тому на це зле засіяне поле приготовано та засаджувати на ньому добру віру. Українці знають себе і нас, тому не слід вигукувати на них такими некатолицькими методами, як досі. Не треба представляти їх у неправдивому світлі, а треба пізнати психіку Українця, бо досі в їх справах ми „табуля раз“. Пізнання душі Українця уможливить нам побідоносний похід на Схід.

Задунало „Отче наш“. Мельодійний барітон п. Стецури у солевих атракціях пісні — чи п'яна хору зосередив увагу слухачів. Відпочали всі. Нова промова. О. проф. Ст. Мистковский реферував „Правний стан візантійсько-слов'янського обряду в Польщі“. Унія то „покутніца“, страдальниця. Богато має вона ворогів. Зле роблять Поляки, що протиставляються місійній роботі на „кресах“ у

греко-візантійським обряді. Треба бути обережним — належить пам'ятати, що українське населення ідентифікує свій обряд з національною приналежністю. Конституційно і конкордатом східний обряд рівноправний з латинським, а Святіший Отець — не дозволяє нічого змінити в тому обряді. Треба будувати косьцьоли. А тимчасом Поляки дуже мало зробили корисного для унії. Тому до діла „жу хвале Ойчизни і Косьцьола“. Нехай не бракує і мучеників, це потрібне для зміцнення польськості. По тім рефераті промовив о. проф. Вл. Падач „Справа співпраці світських осіб в ділі зєдинення Церков (Косьцьолуф)“. Зачав словами Ст. Скарги: „Доти Польща не буде сильна, доки в ній не буде релігійної єдності“. В унійнім питанні треба розглянути постулати національно-державні. Глядіти треба тверезо. Провід між православними виринається з рук їхніх священників. Догідна пора на унійну працю. „Мажилісьми о Польске неподлеглей, тєраз мажиць тшеба о Польске сильней і релігійней“. Як „богаторове стичньового повстання з 1863 р. вальчили о вольносьць ойчизни, так ми вальчми о єдність релігійну і духовов Польскі“. І знову рознеслась мельодія укр. хору Лунало „Покаянія“. Солеві уривки п. Лісевичевої і п. Стецури з голосовим сольоритом як і добрі голоси хору — приказували слухати і дивуватись. Гості встали. Та знову прикував їх до місця спів „Ой видить Бог“. Задержалися всі. Переглядалися гості, мабуть не вірили, що Українці потраплять аж так гарно співати.

Свято минуло. Гратуляції та оплески були по кожній точці хору... Завтра знову пічнуться нові атаки — на українську Церкву і народ наш.

О. Ясний.

Примітка Редакції „Нової Зорі“: Ми помістили сей допис (з невеликими пропусками), бо він м. і. дає багато матеріалу для розгляду погляду про те, як український інтелігент в сучасній атмосфері відноситься до всього, що йде з польської сторони.

Японці насилують англійських жінок

(ПАТ) „Ле Матен“ приніс в депеші з Лондону вістку, що в Шангаю 8 японських жовнірів знасилувало 2 молоді Англійки, що були в товаристві двох молодих Англієць поза тереном міжнарод-

ної концесії. Жовніри привязали Англієць до дерева і потім насилували дівчат. Бритійські власті провадять дождження. (Так досі ще ніхто не відважився поступати з горожанами Англії).

Фашизм в Канаді

В Монреалю відбувся процес проти дра Габрієля Лямберта, провідника фашистів у провінції Квібек. Др Лямберт прийшов до суду в гранатовій сорочці зі свастикою на грудях. Підчас розправи заявив м. ін.: В 1940 р. фашисти будуть правити Канадою. Фашистська партія Канади „Націонал-Соціал-Хрістіян-Парті“ має тепер масу зголошень, але покищо не приймає масово членів. Партія має ціль злучити всі мен-

шости Канади в одну політичну групу і потім сягнути по владу в пров. Квібек та згодом в цілій Канаді. Французи, що підпирають фашистський рух, творять 30 проц. населення Канади, а інші меншости 30 проц., разом 60% населення Канади. Партія не приймає членів Жидів. В рядах партії є також Англаси. До партії приймають по одному членови з родини.

Лікарський фейлетоник.

Затроєння

З цілого ряду кормових затроєнь найнебезпечніше затроєння ковбасною їддю. Вона знаходиться у зле приправлених консервах з мяса, риб, ярин. Обяви затроєння ковбасною їддю доволі характеристичні. Недуга появляється без піднесення температури тіла (якраз навпаки як при всіх інших кормових затроєннях) та викликає велику обструкцію, болі під серцем, нудоту й блювання. 24 години після затроєння появляються позначки поразення нервної системи. Ковбасна їдь має особливий вплив на нерви: скоро їх ушкоджує. Чи нервна система сильно підірвана, видно з таких

проявів як витріщення очей, розширені й непорушні зіниці, зиз очей, сухість устної ями, носа, горла й утруднення мови. Недужий не може пріти, ликати поживи, ні віддавати мочу. Відтак приходить значне ослаблення. Смерть настає 4 до 8 днів від часу затроєння. Як лічитися від сего затроєння? По перше треба старатися усунути з жолудка і кишок затроєну поживу. В тій цілі беремо найбільшу скількість перечищуючих середників, головно рицинового олію. Потому пемо молоко і в той спосіб викликаємо блювання. Се перша поміч, що її кождий може дати. Далі лікування належить до лікаря. Він встрикує під шкіру фізіологічну сіль або подає в левативі мішанину виноградно-го цукру. Лишається ще одно. Се засада, яку кождий повинен знати і до неї примінюватися: се конечно річ уникати непевних консерв, несвіжого мяса і вудженін.

Альфа.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ ІЗ ТОГО ПРИВІДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Весь католицький світ обходитиме 13 лютого с. р. роковини коронації Св. Отця Пія XI. В сім дні католики повинні не тільки гідно вшанувати Св. Отця, але також приготувати відповідні реферати про велику роль Папи і Церкви взагалі та в сьогоденні часах особливо.

Св. Отець іменував титулярного єпископа Цезареї о. Франца Рарковського єпископом-ординарієм німецької армії. Новий полевий єпископ походить з Вармії. В останніх роках був військовим деканом у місті Бреслав.

Що таке Царство Христове? На останній публічній авдієнції, в якій взяли участь 2 тисячі осіб, університетських професорів та вчителів, що належать до Католическої Акції, і новоженців, Св. Отець сказав про післанництво Церкви у світі м. і.: Ісус Христос не прийшов, щоб дати світові своє Царство у звичайнім значінні того слова, тільки щоб усі душі довести до Царства Божого. Політика Св. Отця це політика Ісуса Христа. Вона дає людській суспільності правдивих горожан, свідомих своєї людської і християнської гідності як також обов'язків, з яких мусять здавати рахунок не лише перед людськими правами, але також в обличчі Божих прав і самого Бога.

Пресвященний Константин іменував канцлером української греко-католицької дієцезії у Злучених Державах П. А. о. совітника Філімона Тарнавського, теперішнього пароха в Нью-Йорку. Українське громадянство ЗДПА прийняло се з великою радістю, бо о. Тарнавський проявляє велику діяльність у церковних справах та тішить симпатією всіх кол тамошнього громадянства.

Католицька єрархія на цілм світі. На днях о. прелат Монтіні представив Св. Отцю перший примірник сегорічного видання церковного Річника. З нього довідуємося, що католицька єрархія обіймає тепер 14 патріархатів, 1194 єпископських престолів і 487 церковних юрисдикцій в місійних краях. В часі понтифікату Пія XI створено загалом 208 нових вікаріятів і апостольських префектур. В Європі є тепер 603 єпископств і 8 апостольських вікаріятів; в Америці 452 церковні адміністративні одиниці, в Азії з Африкою й Австралією разом 520. Апостольську Столицю репрезентують у 60 державах місії дипломатичного характеру або місії, які того характеру не мають. (37 держав має своїх дипломатичних представників при Ватикані).

Католицьке життя в Німеччині росте. Зі статистичних даних, помічених у „Кірхліхес Гандбук фір дас католіше Дойчланд“, довідуємося, що монахи чини в Німеччині, мимо шикан, репресій, знешаляючих процесів і т. д., виказують в останньому часі постійний розвиток. Від 1935-6 р. число монаших заведень побільшилося з 514 до 525, число монахів з 11.449 до 13.360. Інші цифри вказують також на відродження релігійного життя. Видно се нпр. з числа осіб, що брали участь у реколекціях: в 1935 р. 110.275, в 1936 р. 117.528. Найінтензивніше релігійне життя проявляється в дієцезіях: бреславський, мінхенський, авсбургський, роттенбургський, лімбургський та бамбергський. Найбільшу ревність виказує католицьке населення ольденбургської дієцезії, де 73,41 проц. населення виконує всі свої релігійні обов'язки. Число богословських питомців зросло також поважно, бо коли в 1931/32 виносило воно 4441, то тепер виносить 5788. Всі ті цифри се доказ, що в серцях німецьких католиків живе глибока віра.

Православна Митрополія у Варшаві видала комунікат, в якому повідомляє, що у зв'язку з відомими подіями на Криму і в Україні виїхав туди архієпископ Олександр для потішення православних вірних. Комунікат згадує про зворушливі сцени, з якими православного владу стрічало українське православне населення.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПЕРШИМ СЕКРЕТАРЕМ КП(б)У (Комуністичної Партії більшовиків України) іменували більшовики Москаля Хрущева на місце Косіора. Косіор з роду Поляк.

УКРАЇНСЬКИХ ВІДПОРУЧНИКІВ в т. зв. Раді Національностей ССРС є тільки 34 на всіх 574. ССРС має коло 170 міль. населення, в тім Україна поперх 30 міль.

ГОЛОВОЮ ПАРЛЯМЕНТАРНОГО КЛЮБУ ОЗОН'У має стати ген. Скварчинський, шеф ОЗН. Лучником між централею ОЗН і парламентарним клубом має стати пос. Войцеховський.

ОКРУЖНИЙ СУД у Ряшеві увільнив від вини і кари 74 польських селян-людовців, засуджених староством на різні кари за різні провини в часі відомого селянського страйку. Цікаво, чи і коли й наших засуджених звільнять так масово?

В ПОЛІТИЧНИХ КРУГАХ кружляють погослови, що амністія для Вітоса буде актуальна аж у листопаді з нагоди 20-ліття самостійності Польщі.

В КОВЕЛЬЩИНІ на Волині ув'язнено 21 комуністів, в тім 4 жінки. Вони старалися дістатися до легальних партій як нпр. Польська Партія Соціалістична (ППС), Людове Стронництво, жидівський Бунд. Між ув'язненими є старші люди, що вже не раз були в'язнені за комунізм.

В КОМУНІКАТІ про перше засідання Найвищої Ради ССРС перший раз від 20 літ ужито слова „указ“. Те слово було дуже часто уживане за царської Росії, а більшовики уникали його старанно аж дотепер.

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ завісили поштову комунікацію з Японією. Крім того німецька преса пише, що правительство ССРС задумує зірвати дипломатичні зв'язки з фашистськими державами: Німеччиною, Італією, Японією й Румунією.

РОМУНСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Гога заявив кореспондентові Німецького Інформаційного Бюро, що буде стремити до заціснення приязних взаємин між Румунією й Німеччиною. Жидівська справа в Румунії се проблема не лише господарська але й моральна.

В БЕРЛІНІ відкликали несподівано засідання Райхстагу, що мало відбутися в останніх днях січня с. р. На засіданні мав промовляти канц. Гітлер.

СОЮЗ НАРОДІВ відмовився прослідити скаргу ромунських Жидів-приспіненим поступованням. Ромунська преса розписується про те з задоволенням.

МІНІСТР ІДЕН переїзджаючи через Париж до Женеви відбув нараду з французьким прем'єром Шотаном і мін. закордонних справ Дельбосом. Іден мав кілька разів підкреслити, що Англія і Франція повинні дійти передчасім до порозуміння з Німеччиною.

КОРОЛЬ АЛЬБАНИ Зогу має женитися з малярською графінею Геральдіною Алпони.

КОМІНТЕРН незадоволений політикою Франції. Тому приказав французьким комуністам голосити клич: „Нехай живе революційний фронт“, замість дотеперішнього клича т. зв. людового фронту.

ПРО МОЖЛИВІСТЬ ПОРОЗУМІННЯ європейських народів звідомляють з Лондону головню на тій підставі, що Японія загрожує німецькі торговельні інтереси в Китаю.

ПРЕЗИДЕНТ РУСВЕЛТ видав відрічне письмо до Конгресу в справі національної оборони. В нім з жалем заповідає дальші зброєння Америки. Супроти того Зл. Держави П. Америки рішили вибудувати 73 нові військові кораблі.

АМЕРИКАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ ухвалив бюджет військової маринарки на сей рік в сумі 553 мільйонів доларів. Ті гроші призначені на будову 24 військових кораблів, в тім двох супердреднаутів.

ЯПОНІЯ ЗАНЕПОКОЄНА тим, що у великих морських маневрах коло англійської морської твердині Сінгапур мають взяти участь крім англійських також військові кораблі Франції, Голландії і Злучених Держав Північної Америки.

ГЕН. МАТСУ заявив, що коли Англія посунеться в Китаю поза звичайну оборону своїх інтересів і зачне співпрацювати з китайським Куомінтангом, то се може викликати поважний конфлікт між Японією й Англією.

КИТАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО замовило в ССРС 200 танків. Їх мають доставити на місце до кінця березня с. р.

З АФГАНІСТАНУ доносять, що совітським послом у тім краю іменовано молодого орієнталіста, фільольога Михайлова.

БРАЗИЛІЙСЬКИЙ ПРЕЗИДЕНТ Варгас заявив, що він прихильник корпоративного устрою держави, бо такий устрій найлучша гарантія проти комунізму. Бразилія не в'яжеться з ніякою державою в боротьбі з комунізмом, але симпатизує з державами, що ведуть організовану боротьбу з міжнародними доктринами й організаціями.

НОВИНКИ

В роковини бою під Крутами 30. І. відбулася у Львові в салі „Народного Дому“ торжественна академія. Вона складалася з двох частей, разом 15 точок. Академію зачав Ю. Савицький деклямацією „По бою“. Хор „Бандуриста“ відспівав дві пісні: „Чорна рілля“... і „Ой на горі“... Були ще дві деклямації: „Плач Ярославни“, віддекл. М. Бацюрківна і „Чайка“, виконала І. Кобзар. Інспенізації „Намова“ виконали Є. Малашук і В. Децик та „В ніч крутянського бою“ виконали Соботівна, Флораківна та Я. Масляк. По короткій перерві була друга часть. Хор „Бандуриста“ відспівав „Тим зпід Крут“ і „Слава героям“. Виймок зі „Слова о полку“ Бажана віддеклям. О. Николишин. „Думу про зруйнування Січі“ відспівав в супроводі бандури К. Місевич, а „Чого плачеш Україно“ виконав Д. Гонта. Потому капеля бандуристів відіграла і відспівала кілька пісень. Капелею проводив К. Місевич, хором диригував О. Плешкевич. Рецитації та сценічні картини у виконанні членів Студентської Драматичної Студії, сценічне оформлення В. Ковальчука. Академія тревала рівно годину. Частина публіки спізнившись стояла продовж першої части академії на коридорі, бо спізнених не пускали на салью.

Черговий виклад серії Академічних Вечорів Богословського Наукового Т-ва відбувся в неділю 30. І. Темою викладу, що його виголосив ред. Демкович-Добрянський, було поняття держави у філософа Плятона. Прелегент на підставі творів Плятона „Політея“ та „Номой“ виказував, як Платон змагався за нові державні форми. В дискусії забирали голос: пп. др І. Копач, о. проф. др Конрад, др Залозецький і мр. Ісаїв. В часі викладу погасло світло і прелегент продовж 25 минут відчитував реферат при світлі свічки. На салі було до 70 людей.

В Станіславщині повстало м. року або є в будові 16 нових домів „звйонзку стшелецького“.

Ремісничі Палати постановили виступити до міністерства промислу і торговлі з домаганням признати полекші при складанні ремісничих іспитів. Будуть старатися про те, щобі всі особи, які скінчили науку перед 1 липня м. року в ремісників, що не мають права держати термінаторів, були допущені до челядничих іспитів.

Політичний гумор. — В сенаті дався чути голос, що наперед треба зєдинити правительство, а щойно потому народ. Отже організують ОЗМ („Обуз Зєднєчєня Міністрф“). — „Врублє“, ч. 5.

Політичний гумор. — Кажуть, що теперішні послы в соймі виголошують такі острі промови, якби були вибрані.

„Українське Слово“, орган Українського Народного Союзу у Франції, по короткій перерві почало знов виходити. Воно має тепер свою власну друкарню.

В Празі помер визначний білоруський поет, учений та публіцист др. Томаш Гриб. Він був приятелем Українців.

В Луцьку почав виходити новий чеський часопис, що його видає чеська „Матица Школьна“. Сей часопис виходить замість дотеперішнього часопису „Глас Воліне“, що появлявся кільканадцять років у Квасилові біля Рівного.

Найвищий суд рішив, що заведення в помешканні електричної інсталяції та побільшення (се важне) печей не є ремонтом, тільки уліпшенням, отже власник дому не зобов'язаний його переводити.

На шляху Ковель-Варшава на станції в Мізаві вискочив з шин товарний поїзд. 10 вагонів поважно ушкоджених, помічник машиніста тяжко ранений та вбитих 10 штук худоби.

Міністерство освіти повідомляє, що вістка про піднесення такси за іспит зрілості до 40 зл. не має ніякої підстави і що такса за матуру далі вноситиме 12 злотих.

Кожний мешканець Польщі з'їдає пересічно 75,8 кг бараболю річно. З того видно, що бараболя се далі головна їжа сільського населення.

Поверх 100.000 зл. утратила держава через надужиття при залізниці Макаревича і тов.

Часті грабунки нотує преса в Люблинщині.

В Криничі 52-літній пполк. Маріян Жулкевський сперечався з 25-літнім магістром С. Новаком, стрілив до нього і тяжко його зранив в голову, а потому сам застрелився.

В Вильні городський староста завісив діяльність Литовського Рільничого Т-ва і литовського спортивного клубу.

З Черновець звідомляють, що всі урядники магістрату й електрівні у Чернівцях та всі громадські службовики на Буковині, які належать до національних меншин, мусять здавати щераз іспити з ромунської мови.

В Темешварі місцеві Жиди масово переходять на католицизм. М. ін. охрестилися вже: редактор „Темешварер Цайтунг“ Ляйпнік та кілька визначних лікарів і банкірів.

Новонароджена дочка княжни Юліяни голяндської, будуча престолонаслідниця Нідерландів, важить понад 8 фунтів, має сині очі і ясне волосся (блондинка). Охрестять її в столиці держави, в п'ять тижнів по уродженні.

Сталевий міст над Ніагараю, довгий на 156 м., що лучив ЗДПА з Канадою, заломився під напором величезних ледових криг. Се одна з найбільших катастроф, що їх занотовано в останніх роках у ЗДП Америки.

Про великі снігові та сильні морози доносять з середніх і західних степів північної Америки. Численні поїзди поставали задля снігові.

Американське правительство перенесло одну летунську ескадру (13 літаків) з Каліфорнії на Гавайські острови, щоб скріпити їх оборонність.

Політичний гумор. — Горожанські свободи в різних краях: 1) В Німеччині заборонене всьо, що недозволене. 2) В Польщі дозволене всьо, що незаборонене. 3) В СССР заборонене всьо, що дозволене. 4) У Франції дозволене всьо, що заборонене і навіть більше ще.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Відповідальність віднаймаючого (державця) за податкові залежності власника підприємства. Найвищий Суд у вирозі з 10 червня 1937 р. К. П. 243/37 рішив, що в разі видержавлення підприємства (аналогічно в разі продажі підприємства) Державний Скарб може спрямовувати екзекуцію з титулу промислового податку тільки до движимостей, що належали до підприємства того, що піднаймав (або того, що продав), але в ніякому разі до движимостей віднаймаючого підприємства (або того, що купує). Віднаймаючий або купуючий підприємство не відповідає особисто за податкові довги з титулу промислового податку (того, що підймає або продає).

Вивіз дерева в грудні 1937 р. був де-що більший ніж у листопаді м. р., натомисть значно перевищив вивіз з грудня 1936 р. Загально в грудні вивезено з Польщі товару вартости 18.980 тис. зол., супроти 18.472 тис. в листопаді 1937 р. і 10.575 тис. зл. в грудні 1936 р. За цілий 1937 р. вивіз дерева і деревних продуктів вивозив 1.625.611 тон на суму 185.164.000 зл. супроти 1.603.944 тон вартости 150.220.000 зл. в 1936 р. З того видно, що експорт збільшився радше під оглядом вартости ніж під оглядом тонажу, бо в 1937 р. вивезено більше дорожчих сортментів дерева.

Срібних монет і бильону було в Польщі 20 січня с. р. на загальну суму 401,7 мільонів зл. З того на срібні монети припадає 322,1 міль., а на бильон з нікелю і бронзу 79,6 мільонів зл.

Контингент цукру на кампанію 1938/39 р. в цукроварнях, положених на території воевідств східних і полудневих. Числа помножені через 6.25 дадуть приблизно висоту контингенту буряків категорії А. Щодо висоти категорії Б то її покищо не устійнено. І так цукроварня в Ходорові одержала 98.668 сотнарів, в Городенці 60.605 сотнарів, в Люблині 78.898, в Переворську 97.282, Поділля 47.707, нова цукроварня в центральній торговельно-промисловій окрузі 43.378.

Гумор. — Пес, який гавкає, не кусає — бодай так довго поки гавкає.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Всім ВП. Прихильникам нашої газети, що присилають нам готові матриці клішів з Америки й Канади з приводу прийняття ВП. Гетьманича: Такі посилки для нас дуже вигідні, бо тоді ілюстрації нас м. нічого не коштують. Та ми не все можемо їх містити, бо на численних посилках не зазначено навіть, в якій місцевості знята світлина, ані коли, а на групових знімках не подані навіть імена і назвиська найвизначніших осіб. Отже таких клішів без найменших пояснень містити в газеті не можна. Тому просимо на будуче по другій стороні матриці написати чорнилом такі інформації: 1) Місцевість, де знята світлина, 2) дата, 3) льокаль (чи се убікації парохіяльного дому, чи готель, чи приватний дім і при якій вулиці, 4) при групових знімках людей подавати імена, назвиська і достоїнство (чим хто є) бодай головних людей, що сидять або стоять в першій ряді (а ще лучше, коли можливо, подати імена і назвиська всіх на світлині, бо тоді така світлина має повне пам'яткове значіння).

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

† о. Онуфрій Вергун, парох Дебеславця пов. Коломия, помер у 80 році життя і 53 священства. В. Р. П.

† Др. Адріян Копистянський, учитель української академічної гімназії, помер у Львові дня 29-го січня с. р. Була се одна з найвизначніших індивідуальностей нашого Львова, діяч замітний високою культурою, широким знанням і виробленим тактом. Достойне уваги особливо те, що Покійний, хоч був діячем москвофільського табору й ніколи з тим не крився і хоч тепер час дуже розбурханих націоналізмів, то не попадав у конфлікти з українською молоддю і смерть його викликає загальний жаль у всіх, що його знали. Покійний все ставився позитивно до Церкви і її справ. Адріян Копистянський був істориком, отже можна очікувати, що його товариші по перу присвятять його життєвій праці більшу увагу.

Володимир Темницький, б. член Головної Української Ради, б. член Боевої Управи У.С.С., б. міністр закордонних справ У. Н. Р., б. радний м. Львова, письменник і журналіст помер у Львові дня 26 січня 1938 р. у 58 р. життя. Покійний походив зі священничої родини. В молодості звернув на себе увагу як соціалістичний агітатор і організатор. Студіював право. Напередодні світової війни вступив у ряди УСС-ів, де відтак засідав у Боевій Управі. Визначився як один з пропагаторів зєдинення в одну обох українських республік. В правительстві Чехівського був з рамени соц. дем. партії віцеміністром закордонних справ, відтак міністром закордонних справ у кабінеті Мартоса. В останніх роках працював у Суспільній Обезпечальні. Належав до типових священничих синів, що в дуже вчасній молодості попали під вплив ліберальних ідей і марксизму та до самої смерті не встигли освободитися від них. Великий ряд лівих, нераз крайно ліберальних діячів того рода, що вийшов зі священничих домів, вимагає теоретичного насвітлення і сепрегації. Якеж се було би вдячне поле праці для католицьких публіцистів, що насвітливши відповідно появу й перебіг життя таких діячів могли б такими своїми працями запобігти не одному зі становища католическої Церкви небажаному наслідкові та страті життєвої енергії, яка зів'язала і пропала, не даючи овочів, які могла дати, якби не пішла була тим шляхом, яким пішла. А.

КІНА

АПОЛЬО: Останній алярм.
МУЗА: Король і хористка.
ПАКС: Більше та Льолько.
СТИЛЕВЕ: Графіня Владінов і ревія.

СПРАВА ЦЕЛІБАТУ

СТАТТИ
ПРЕОСВ. ГРИГОРІЯ ХОМИШИНА
І ПРОФЕСОРА РЕНАНУСА

Думки різних світських
філософів про целібат.

Бібліотека УКО. Сторін 69+3. Ціна 25 сот., з пересилкою 40 сот. Можна набути в Адміністрації „Нової Зорі“ Львів, ул. Гродзівських ч. 2, за попереднім надісланням грошей.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в встерезеному місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вв'аченні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/4 стор. 280.—зол., 1/2 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарядовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцьких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих

ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.

Конто П.Ш.Львів 505.796

Важиться доля України

Відозва японського міністра війни до армії.

Поважна агенція Гаваса депешує з Токіо: Міністр війни Сугіяма оповістив відозву до війська, в якій взиває подвоїти зусилля, „бо загрожує, що війна затягнеться і положення стане незвичайно складне”. Добре поінформовані люди говорять, що ся відозва має на цілі задушити змагання до скінчення китайської війни переговорами з Чай-Кай-Шеком. Такі змагання появилися в частині японської армії, яка **побоюється, що коли війна з Китаєм затягнеться, тоді офіційно вмішається ССРСР, якого війська можуть прибувати до Китаю сухими шля-**

хами скорше ніж японські війська через море. Начальна команда японської армії, більша частина правительства й оточення цісаря, як також фінансисти хочуть збільшити зусилля, щоб закінчити війну з Китаєм. Але висше згадана частина армії домагається зміни правительства, щоб заключити мир з Китаєм і при допомозі Німеччини повести тверду політику проти ССРСР. — (Річ ясна, що колиб переперла свою думку та частина японської армії, що домагається мира з Китаєм і війни з ССРСР, тоді зачне важитися між іншими великими справами також доля України).

Вже везуть зброю „Великим Шляхом”.

Лондонський „Таймс” доносить: З достовірного жерела наспіло сюди потвердження вістки, що через Китайський Туркестан більшовики везуть уже для Китайців поважну кількість зброї, амуніції та всякого воєнного знаряддя. Во-

ни довели вже до Кансу 200 воєнних літаків і 600 броневиків. Між літаками переважають нищителі легкого типу, але є й тяжкі бомбовози. (Про будову Великого Шляху була окрема стаття в 6 ч. „Нової Зорі”).

Москва готова виступити в обороні Китаю.

„Дейли Телеграф” звідомляє: Совітське правительство повідомило Лондон, що воно готове збройно виступити проти японського наїзду на Китай. Притім підмітило, що воєнні сили ССРСР на Далекім Сході скріплено в останнім часі трьома піхотними дивізіями, двома змоторизованими, одною кавалерійською, одною інженірською, двома ар-

тилерійськими дивізіонами та величезними воздушними силами. ССРСР готові на війну під умовою, що його піддержать західні держави, заінтересовані в подіях на Далекім Сході. Особливо йде тут про Англію. ССРСР вимагає, щоб в заміну за виступ на Далекім Сході загарантували йому безпеку на західній границі.

У хвилі коли зачнеється нова війна.

Начальний адмірал воєнної флотії Злучених Держав. Півн. Америки Лієгі виголосив у палаті репрезентантів промову. В ній сказав м. ін.: По скінченні всіх програм будови воєнних флот великих держав сили їх на морі будуть такі: Англія матиме 22 великі боеві кораб-

лі, Америка 21, Японія 14, Франція 11, Німеччина 8, Італія також 8 з тим, що про японські пляни будови нових кораблів нема зовсім певних і докладних вістей. Адмірал закінчив свою промову заявою, що від 1918 р. не було ще такої грізної хвилі як сучасна.

Кардинал предсідником Адвокатських Палат.

Союз предсідників і секретарів Адвокатських Палат у Франції вибрав своїм головою архієпископа Ліону, кардинала Жерліє. Кардинал Жерліє був у рр. 1900—1913 визначним парижським адвокатом. Щойно в 1913 році став свя-

щеником та по 25 літах здобув кардинальський капелюх. На зборах, які вибрав кард. Жерліє предсідником Союзу, були присутні м. і.: предсідник сенату Жанненей, б. президент Александер Мілеран, б. мін. освіти Берар і інші.

Справа національних меншин у Польщі.

„Хвіля” в ч. 1057 пише: Новий шеф ОЗН ген. Скварчинський мав висказати бажання, щоб національні справи в Польщі трактувати об'єктивно, особливо, щоб уникати ярких антисемітських акцентів, що викликають шкідливі ферменти. Таке становище заняв також у військовій комісії союму міністр військо-

вих справ ген. Каспшицкий. Кажуть, що повисше становище ген. Скварчинський заняв за апробатою надрядних чинників, бажаних зосередити увагу суспільности на справах оборони держави, які вимагають в сій хвилі скріпленої уваги у звязку з міжнародньою ситуацією, що комплікується все більше.

Судовий відгомін крадіж тисячзолотових банкнотів.

З Данцігу звідомляють, що перед тамошнім судом почалася розправа, яка є епілогом голосної крадіж польських тисячзолотових банкнотів. Впрочім тих банкнотів внаслідок сеї крадіж ніколи не пущено в обіг. В часі транспорту тих банкнотів до Польщі вкрадено в дан-

цігській пристані пять скринь. Справників крадіжі покарано у своїм часі за винятком Готфріда Любяницького, якого з причини тяжкої недуги не могли судити. Також і сим разом процес відрочено з огляду на стан здоров'я обвинуваченого.

Кавчукове місто.

У Злучених Державах Півн. Америки є мале містечко Розарі Филд. Се т. зв. пробне місто з кавчука. Доми в нім збудувала Академія Архітектури в Чін-чінаті. До тих домів не доходить галас з вулиці. Експлозії в одній кімнаті не чути в сусідній. Стіни внутрі порожні. В

зимі напускається в них теплого воздуха, в літі холодного. Температура цілий рік така сама. Лямп не уживається в тих домах ніяких, бо світло бе в довільній силі від стін, рівно розложене. За яких 20—30 літ великі міста користати-муть з тих досвідів на цілм світі.

Як караються комуністи

Про тотальну „справедливість” в большевицькім царстві. *)

Трудно придумати для комуністів страшнішу кару, як та, якою вони самі себе карають. А саме по надзвичайно тяжких муках і по найтяжчій самопониженні одні других безпардонно вистрілюють — і то з причини видуманих злочинів! То значить, що комуністи винищують самі себе, власними руками, зі свого власного становища зовсім невинно й без потреби, точно таксамо як вони невинно й без потреби винищували сотні тисяч, ба мільйони невинного населення, яке вони обдерли до нитки і мимо того називали його буржуазним. „Кулаком і буржуем” прозивали навіть нещасного селянина, який мав іще одно порося коло хати, забирали йому те порося, а його самого гнали на Сибір і розпорошували його родину. А тепер точно таксамо мучать самі себе.

Щож вони закидають своїм власним людям? Передовсім терор. Правляча група комуністів закидає іншим комуністам, що то вони „вбили Кірова”. І на тій підставі вимордовує комуністів.

Чи се правда, що комуністи вбили комуніста? Троцький ясно доказує, що і Сталін і начальник ГПУ петроградської округи знали наперед, що приготується замах на Кірова, могли перешкодити тому, але не перешкодили. За те й засуджено начальника ГПУ в Петрограді Медведєва й цілий ряд інших чекістів. Отже таки в офіційних судових актах є доказ на те, що то сама чре́звичайка зорганізувала потайки успішний замах на Кірова. І мимо того винищують інших зовсім невинних комуністів, закидаючи їм безпідставно підготовку й зорганізування терору!

Троцький влучно й ясно виказує всю неправду урядового становища Москви. А саме пише так:

„Без ідеалу й глибокої віри в свій прапор можливий тільки найменший за гроші убийник, або такий, якому згорі приречено безкарність, але неможливий терорист, який сам себе жертвує. В процесі 16-ох представлєне замордування Кірова як маленька частинка пляну, обрхованого на винищення всеї правлячої верхівки. Щоб безпосередно виконати такі замах, треба багато гузнинів коли не соток фанатичних борців здібних до саможертви. А такі борці не падають з неба. Їх треба вибрати, виховати і зорганізувати. Їх треба наскрізь переняти переконанням, що крім терору нема іншого рятунку. Поруч активних терористів треба ще мати резерви. А на них можна рахувати лише тоді, коли широкі круги молодого покоління повні терористичних симпатій. Такі настрої можна створити тільки пропагуванням тероризму, яке мусіло мати характер тимбільше пристрасний та інтензивний, що вся традиція російського марксизму звернена проти тероризму. Отже наперед треба булоб безумовно переломати ту традицію. Їй мусілося протиставити нову доктрину. Зиновєв і Каменєв не моглиб прецінь мовчки виректиса своєї проти-терористичної минувшини. Тим менше моглиб вони вислати своїх прихильників на Голгофу без критики, без полєміки, без конфліктів, без роздорів і без денунціцій. Такий радикальний духовий переворот, обіймаючий сотки й тисячі революціонерів, мусілоб лишати по собі незлічимі матеріальні сліди: документи, листи й т. д. А деж це все? Де пропаганда? Де терористична література? Де відгомін дискусій і внутрішньої боротьби? В процесовім матеріалі не знайдете ні сліду того всього”. 1)

Кождий, хто хоч трохи мав діло з якоюнебудь суспільною працею та організацією і хоч трохи знає історію рево-

*) Гл. статті „Нова книжка Троцького” в 7 ч. „Нової Зорі” і „Суть сталінізму” в 8 ч. „Нової Зорі”.

1) Гл. Leo Trotzki: „Stalins Verbrechen” ст. 93—94.

люційного руху в Росії, мусить признати, що в повисілій цитаті з книжки Троцького кожне слово правдиве. Російський марксизм дійсно ввесь час остро звертався проти індивідуального терору. Особливо сильно поборював терор сам Ленін. Він писав:

„Ми знаємо з минулого й бачимо в сучасному, що тільки нові форми масового руху або пробудження до самостійної боротьби нових верств маси дійсно збуджує в усіх дух боротьби й відваги. Поединки ж саме остільки, оскільки вони лишаються поединками й Балмашових, безпосередньо викликають скороминущу сензацію, а посередньо ведуть навіть до апатії, до пасивного вицікування дальшого поединку. Нас закликають далі, що „кожна блискавка терору приспінює розум“, — чого ми на жаль не помітили на партії соціалістів-революціонерів, що проповідує терор.“²⁾

Хто читав твори Леніна, той знає, що мало є думок, які Ленін так остро пропагував і яких так завзято боронив, як думка про глупоту індивідуального терору, який тільки приспінює маси, а пануючим гнобителям дає прекрасну нагоду винищувати якраз найбільш благородні й найбільш енергійні одиниці з народу, над яким ті гнобителі хочуть панувати. В таких дусі Ленін агітував ціле своє життя проти індивідуального терору і разом з ним робили це його помічники, між ними Зиновєв і Каменєв. Аж тут нагло ГПУ хоче представити світові, що вони ні сіло не впало стали терористами й організують терор! Тай роблять це в союзі з ким? З Гітлером і з японським цісарем! Кінь сміявся з такої теорії чрезувайки, але комуністам невинно обвинуваченим за таке поведіння зовсім не до сміху. До того всього ГПУ закидає їм, що вони роблять це в масках „вірних партії людей“! Чи можна уявити собі лютіших, більше загартованих і холодних злочинців? Аж тут нараз в липні 1936 року ті страшні злочинці, вчорашні терористи, саботажисти, фашисти, союзники Гітлера й мікада — падають у порошок перед Сталіним і прилюдно закликаються, що вони його люблять. Ніодин з них не обороняє на процесі своїх ідей, цілей і способів боротьби. Всі вони, один наперед другого, очорнюють себе й других, хоч прокуратор не має буквально ніяких доказів їх вини (крім їх власних признань)...

Отже що се за фантастичні обвинувачення? Чи се злочинці, чи психопати, чи одно й друге?

Ні, се тільки клієнти (совітського прокуратора) Вишинського і шефа (чрезувайки) Ягоди. Так виглядають люди, яких довгий час обробляло ГПУ. В оповіданнях Зиновєва і Каменєва про їх злочинну минулість є якраз тільки правди, що в їх заклинаннях про любов до Сталіна. Вони жертви тоталістичної системи, яка не заслугоє на ніщо інше, тільки на проклятіє.³⁾

Так тепер пише Троцький про те, до чого сам у великій мірі довів...

Заки в окремій статті намалюємо за Троцьким, бодай здебільша, дійсно страшний образ чрезувайки (ГПУ), наводимо тут тільки деякі її риси. І так Троцький на ст. 102 покликається на свідство югославського комуніста, який 5 літ мучився в тюрмах ГПУ, але якимсь чудом вспів вирятуватися відти і потому описав, що бачив. Отже тих, які опираються, ГПУ кілька разів на день виводить з їх келій на повітря в часі, коли там відбуваються розстріли людей і тим способом так розбиває нерви нещасних „свідків“, що ті потому підписують всьо, чого ГПУ тільки захоче від них. Не треба мучити їх червоним зелізом. Здається, що не треба уживати також спеціальних медикаментів, щоб розбити їм нерви до решти.

Наївні люди, які не знають тренінгу

²⁾ Гл. Ленін: „Револуційний авантюризм“ у V томі III видання творів Леніна в українській мові (Київ, 1936), на ст. 137—138. — С. Балмашов се російський терорист, що вбив російського міністра внутрішніх справ Сіягіна. Балмашов належав до партії ес-ерів, яку Ленін поборював безпощадно.

³⁾ Гл. Leo Trotzki: „Stalins Verbrechen“ ст. 95.

ГПУ, питаються: Але чому Сталін не боїться, що його жертви нагло опритомніють перед публичним судом та відкриють фальшування цілому світові?

Отже таке ризико цілком мінімальне.

Більшість обвинувачених дріжить не тільки за себе, але також за своїх близьких. Се не така легка річ рішитися на ефективний жест у судовій салі, коли жінка, дочка, син, або всі вони разом знаходяться як закладники в руках ГПУ... До того чрезувайка ставляє перед суд тільки таких обвинувачених, яких вона коло десять літ тренувала, приневолюючи до оклеветувань на письмі себе самих і інших. На всьо то є документи, бо тортуровані люди самі оповіщують на себе клевети в пресі, на різних зборах, перед всіма. Отже якже вони тепер можуть на салі за одним разом переконати людей, що всьо то неправда, що вони самі десять літ виписували і виговорювали на себе й на інших?

Та знайшовся такий завзятий Москаль, Смирнов, що спробував відкликати перед судом всі свої попередні зізнання. Отже що зробила чрезувайка? Вона вже була приготована на таке. Сейчас перед судом протиставлено Смирнову його власну жінку, яка посвідчила проти нього всьо, що ГПУ хотіло. Крім того всі інші обвинувачені почали його очорнювати...

До того всього треба ще взяти під увагу атмосферу, в якій там судять. Судова сала заповнена агентами ГПУ, які в найбільш трагічних місцях пчихають або оплескують найбільше звірські напади прокуратора.

Ну, а чужинці? Се переважно байдужні дипломати, які звичайно не знають російської мови, або заграничні журналісти, типу Дуранті, що вже в кишені мають наперед готову думку про процес. Один французький журналіст образково описав, як нещасний Зиновєв горячими поглядами немов обмацував всю салу, шукаючи чи не знайде бодай одного співчуваючого обличчя. Та не знайшов. І безнадійно поник головою. До того треба ще додати, що всі стенотипістки цілковито в руках ГПУ і передсідателю суду таксамо. Він може кожної хвили не-

рервати засідання, коли розправа стає негідна для ГПУ. При тім агенти ГПУ, що удають публіку, можуть кожної хвили підняти шалений рев. ГПУ przewidжує всьо, що йому треба й всьо наперед організує.

Обвинувачені мусять випити чашу понижень аж до самого дна і доперва тоді їх — не милують, але розстрілюють.

Механіка того всього не дуже скоплікована. Вона вимагає тільки тоталістичного способу правління, то значить браку всякої свободи критики та просто військової дисципліни обвинувачених, свідків, слідчих суддів, знавців, прокураторів, суддів трибуналу — в одній особі та цілковитого опанування преси, яка своїм вовчим виттям залякує обвинувачених і гіпнотизує публичну думку.

І тоді зачинають діяти жакливі орґії масового мучення невинних людей, супроти якого середньвічної торттури були дрібницею — вже тому, що коротко тревали і не були получені з вирафінованим по диявольськи моральним самопониженням тортурованих.

І саме тому робиться у світі така голосна праця большевика Троцького, що він викриває спонуки й етапи розвитку жакливого терору в СССР. До такого терору може, розуміється, дійти не лише большевизм, але кожда тоталітарна система правління без огляду на гасла і калічі, якими опудє тоталізм. І тому, хто ще має хоч дрібку ясної думки в собі, повинен всіми силами боротися проти тоталізму в кожній його формі, всеодно, чи людина належить до нації поневоленої чи пануючої: бо тоталізм зачинає наперед ломати права чужих і національних меншин, потому ломить права свободних станів і всяку свободу совісти також серед пануючої нації — і тоді горе всім, що попадуть під його тяжке й дурне правління. А на самім останку тоталізм зачинає мучити і нівечити навіть людей своєї власної організації: бо рух, який раз плюне на людину як на образ і подобу Божу, вже не може здержатися в щораз глибшій упадку, аж докотиться до самого дна нікчемності і зізвіріння.

Як се виглядає в практиці, про це в слідуючих статтях. — А. Ч.

Знівечать поважний стан

В нарадах над проектом нового закону про устрій адвокатури в правничій підкомісії союму референт пос. Сюда поставив внесок, щоб на загальних зборах Адв. Палат голосування могли відбуватися також при допомозі повновластей. Пос. Зоммерштайн спротивився тому кажучи, що тоді безпосередність виборів стане ілюзорична і що такі річі робиться тільки в акційних спілках та інших підприємствах. Внесок референта ухвалено. Далі референт поставив внесок, щоб уже вибраних членів Адв. Рад і дисциплінарних судів затверджував міністр справедливости і щоб він мав право продовжувати на рік мандат уступаючим членам. Пос. З. спротивився тому кажучи, що ухвалення такого внеску знівечилоб самоуправу ор-

ганізації адвокатів, бо тоді про склад їх рад і дисциплінарних судів рішавби міністр, який мігби не затверджувати вибраних рад і судів і продовжувати давні мандати доки хотівби. Мимо того внесок референта ухвалено. Далі референт поставив внесок, щоб у склад Начальної Ради Адвокатів у Варшаві входили три члени поодиноких Адв. Палат, 12 членів з номінації президента РП і 6 членів, вибраних Начальною Радою, але тільки з тих адвокатів, що мешкають у Варшаві. Пос. З. спротивився тому внескові, кажучи, що прийняття його цілком скасувалоб самоуправу адвокатів. Мимо того польська більшість без ніяких річевих аргументів ухвалила внесок референта і ще до того додала, що так зложений Начальній Раді Адвокатів вільно касувати ухвали Адвокатських Рад та розвязувати їх не лише за порушення приписів, але також з „огляду на публичний інтерес“...

Коли сей законопроект ухвалить сойм (а трудно надіятися, щоб він його не ухвалив), тоді давний свободний адвокатський стан очевидно зникне і до того зникнуть з нього зовсім або майже зовсім представники національних меншин, а оскільки й лишилося їх дещо, то не матимуть ніякого голосу. Все те буде мати необчисливо велике значіння для збільшення тяжкої атмосфери в цілій державі, що очевидно згодом дуже прикро відібеться не лише на національних меншинах, але й на пануючій нації, бо адв. стан ставби партійною установою.

ВІД НИНІ
ЛИШЕ ПІДМІНКА КАВИ
'ПРАЖІНЬ'

ОГЛЯД ПРЕСИ

Лист визначного маляря

Відгук напасти на оо. Василіян і малярів їхньої церкви.

„Діло“ в ч. 20 оповістило отсей лист:
Хвалена Редакціє!

На днях частина польської преси з „Дзенніком Польским“ на чолі принесла сенсаційну вістку під ріжкими соковитими наголовками, будьтоби в церкві оо. Василіян у Жонкві український маляр намалював як святого — одного члена ОУН, вбивника державного поліціанта і т. д. У зв'язку з цим подаю до відома: Як усі артисти-малярі на світі, таксамо я при малюванні осіб послуговуюсь відповідними моделями. Заповнюючи велетенські простори стін церкви оо. Василіян у Жонкві ріжнорідними образами, муся і жиквати багато всяких моделей. У році 1932—33, пошукуючи за відповідним моделем на особу св. Івана, звернув я увагу на молодого студента прав п. Малиновського, котрого щойно мав нагоду пізнати. З початком 1933 року зробив я у своїй роботі також і олійний шкід, до котрого позував мені п. Малиновський. Однак той шкід не вдовольнив мене і тому зробив я другий, малярське студіюм з одного з братів монастиря оо. Василіян у Жонкві назвиском Школа, і головнио тим саме малюнком я послуговувався при рисунку особи св. Івана і потім при малюванні на мурі. З той то причини образ св. Івана не був ніколи і не є у нічому подібний до п. Малиновського ані навіть до брата Школи, тому, що в тім випадку річ йшла про створення

типу, який відповідаєбн ноторійно відомим зображенням даного святого, представленого у численних образах від Леонарда да Вінчі почавши та на образах нашого століття кінчаючи. Для орієнтації подаю, що частина церкви зі св. Іваном малював я в році 1933, а п. Малиновський був арештований і суджений осінню 1934 року. Це мабуть найкращий доказ, чи тут я або хтонебудь мав якесь бажання „канонізувати боевика ОУН“! Ідучи по лінії думок стрівоженого дописувача „Дзенніка Польского“ та інших польських часописів, не мігби ніхто з галицьких малярів користуватися ніякими моделями, бож невідомо ніколи, чи даний молодень або дівчина за якийсь час не впаде в колізію з кримінальним законом; дальше в кожнім намальованім лиці можна доглянути або сугерувати собі подібність до якоїнебудь білий або менше непримної людини. Тому то підняття найвищайшої малярської чинности під рішень якоїсь політичної афери свідчить не тільки про знамениту „поінформованість“ даного дописувача про фактичний стан річ, але й про його жалюгідний культурний світогляд. Вістку, яку подали ті польські газети, вважаю провокацією, незнаною досі в мистецькому світі.

Жонква, 21 січня 1938.

Юліян Буцманюк.

Карикатура виборчої ординації

„Роботнік“ в ч. 27 приніс на ту тему статтю К. Чапінського. Він пише м. і. „...і ось випинає перший „проект“... Вилітає перша ластівка: проект п. посла Духа... Це жалісна карикатура того, чого домагається польський народ. Після має бути 320 з 294 округів і з державних ліст (26). В 98 округах вибиратимуть по 3 послів. Міста упривілеєні, нпр. Варшава дісталаб 18 послів. Свободи зголошування кандидатів нема, бо виборчі „колегії“ лишаються, щоб тим си-

том забезпечити більшість еснівці. Отже вибори мають бути властиво двократні: раз до колегії, а другий раз до союму. Це властиво булб вибори посередні, бо доперва колегії малиб устійнювати кандидатів. При виборах до сенату — плюралізм! Виборець може мати і 10 голосів... за обрання, за ордер, за заслуги, за те, що вже раз хтось послушав і т. п. Такий проект має на цілі виконати волю суспільства...

Наради гітлерівців у Львові

„Век Нови“ звідомляє: Активність німецьких націонал-соціалістів у Польщі проявляється раз-у-раз виразніше. Вказує на те знаменний факт, що у Львові відбуваються від неділі за-конспіровані наради Німців з цією Польщі, зокрема зі Шлеска, Познанщини та Поморя. Між делегатами зпоза Східної Галичини є визначні німецькі діячі, м. ін. німецький горожанин др Шенбек з Бидгощі, якого звуть „німецьким міністром освіти в Польщі“, далі др Рате, Томал-

ля, Соблік, Мухол, Раншек і ин. Ті делегати радять з провідниками східно-галицьких Німців, які ведуть явно гітлерівську політику. На сьогодні визначено збори учителів приватних німецьких шкіл з участю згаданих делегатів, на яких мають обговорити справу опрацювання підручника історії Німців у Східній Галичині п. з. „Гайматгешіхте ін Кляйнолен“. В останньому часі були інкогніто у Львові та Сх. Галичині представники берлінської преси.

Хочуть партійної армії

В „Дзенніку Народовім“ появилася стаття П. Янушайтиса, яка домагається ні менше ні більше, тільки того, щоб армію в Польщі упартійнити, зробити ендецькою. Автор пише м. і. „Коли ціла будова польської держави і разом з тим польського війська — корпус офіцерський, під-офіцерський та всі його комірки будуть направи-ду польські, перепоені ідеєю „народовою“, переняті глибоким ентузіазмом, охотою до боротьби і підвагою здобувати побіди, то ді менш о-

сти пристосуються до нас“. Ось де зарита собака! До того додає „Роботнік“ з 21. І. „А чи п. Януш. не думає, що ендецька ідеологія радше відіпхне й огірчить Українців і Білорусинів?“ (Ми гадаємо, що такі панове вже давно не думають. А щодо партійного війська, то ми бачили таку штуку, бачили навіть партійні гармати есерів: було се безпосередно перед розвалом армії, яка згодилася стати партійною).

Твориться новий Чин Хрестоносців

Краківський ІКЦ в ч. 15 приніс про се статтю, в якій м. і. читаємо: Ні на хвилю не треба забувати, що 1) німецька захланність звертається проти слов'янського світа, 2) що візирець методи гітлерізму в монашій організації хрестоносців, що мимо релігійних позорів були цілком споганізовані та зівітчені. (ІКЦ знаменито характеризує своїх власних сторонників, які удають католиків. — Ред. „Н. З.“)... Гітлеризм пересунув школу на 2-й план, а на 1-ім поставив партію і в ній змагання, щоб не так вишколити загаль, як витворити міцну касту „вождів“ з містичним характером Брацтва-Чину (Орден), щось в роді преторіан гітлеризму, автоматизованих фізично і духово. З 594 ч. „Вестдайтшер Беобхтер“ з 23. XI. 1937 виходить, що першу так виховану екіпу отримає Німеччина щойно за 17 літ і вона здійснить споконвічну ціль Берліна: тривало завоює европ. Схід. Та се смішна містика... Далі

ІКЦ вичисляє ріжні нові установи Німців й особливо старанно зорганізовану „Фіреншуде Фір Остфраген“ (Школу провідників для східних справ) у Квідзіно... На найвищій ступень, до т. зв. „Орденсбург“ (Город Чина) переходиться на 4 роки тільки на підставі тріркої обсервації, бо іспитів і свідочств нема. Таких „Орденсбургів“ є тільки 4, з них два на землях історично польських, в ніякім не може бути більше як 140 adeptів. Вихованки тих 4 шкіл мають назву „Бург-Юнкер“ і по скінченні школи складають приречення в гітлерівській Мещі на острові озера Хіем-зес в Баварії, на якімсь таємничім „уточиську“. Напрямої містики треба в Польщі уважати за визов, кінчить кореспондент ІКЦ, якийсь А. В. (Шкаво, що ІКЦ думає, що Поляки найлучше приготуються до опору, коли будуть безнастанно цькувати на Українців і Білорусинів у Польщі).

Франція на переломі

Відомий англійський католицький публіцист Гіллар Беллок в тижневику „Юніверзе“ з 14. І. с. р. навітлює причини сучасного замішання у Франції. За головну причину суспільного ферменту в сучасній Франції уважає глибоке розчарування, яке обняло тамошні маси. Велика війна не дала Французам того, чого вони сподівалися. Вправді одержали вони в спадку по Німеччині деякі колоніальні терени, хоч більшість тих колоній загорнула Англія, але Французи бачать розчаровані, що Франція не здобула жертвою війни того престоку на міжнароднім ринку, який повинна була досягнути як побідна держава... До загального невдоволення причиняється також дезорганізація політичного життя, зокрема нездорона система французького парламентаризму, який допроваджує до постійних змін правительств, творить спеціальну кліку політиканів... В суспільній опінії знання політика стратило майже всякий глибинний зміст — і його ототожнюють з інтригою, перекупством і демагогією. В суспільній психології сучасних Французів, в їх дебатах і політичних нарадах... переважає дух негачії, спротиву і протесту. Загальне розчарування і дух негачії в політиці спричинили, що комуністична пропаганда у Франції постійно зростає. Г. Беллок завважив, що в промислових округах, у французьких містечках населення читає майже виключно комуністичну „Тріманіте“, що такі міста як Руан, Ліон, Ст. Етієн, Ліль і ин. вже майже зовсім підміновані пропагандою, що йде з Москви. Не всі здають собі справу з того, в якій сильній мірі Франція спротестаризована... З життям французького села зв'язані цілі маси людей нпр. дрібні ремісники, термінатори і т. д. На селі панує також велике невдоволення... Істнує ще інше жерело ферменту, т. зв. „парижська округа“. Се величезний округ населення, що разом з обводами числить вже поверх 4 міль. людей і поширює свій вплив на 30 км. довкруги. Він підмінований комуністами. Се т. зв. Червоний пояс, осередок всяких розрухів... Вкінці Г. Беллок пише, що агенти Москви вже в листопаді 1937 р. приготували були всьо до вибуху революції в Парижі, одначе відложили його до відповідної хвили...

Примітка Ред. „Новой Зорі“: Такий страшний стан є не лиш у Франції, але також в інших державах, хоч їх правительства і преса не признаються до того, а навпаки иколисують публичну опінію зовсім безпідставним витворюванням почуття безпеки. І ще до того поводитись так, що дають прекрасний корм більшовизмові, який нуртує під поверхнею щораз більше й більше.

Зміна франц. політики?

Лондонська „Дейли Мейл“ пише: В добре поінформованих кругах очікують, що нове французьке правительство змінить незабаром орієнтацію французької політики. Франція звільниться напевно від зобов'язань совітсько-французького союзу. (Чи не запізно? — Ред. „Н. З.“). Підчас подорожі Дельбоса кілька разів звертали йому увагу на те, що союзники Франції в середній Європі не хотіли бути втягнені до війни, в якій не могли брати участі помімо своїх симпатій до Франції. Також французький генеральний штаб підпирає погляд, що французько-совітський союз се для Франції радше тигар, ніж користь. Він уважає совітську сухопутну армію і летунство за неvistарчаючі до провадження повочасної європейської війни. Перший вислід нової французької орієнтації, на думку „Дейли Мейл“, се натиск у Празі, щоб Чехословаччина заспокоїла домагання німецької меншости.

Воєнне поготівля в Манджукуо

Що про се пише англійський журналіст.

Американський журналіст Томсон, який був довгий час у Манджукуо, твердить, що по обох сторонах північних границь манджурських та монгольських зібрано до 800.000 жовнів військ японського і совітського. Японська команда думає, що Бліхер навіть всупереч інструкціям з Москви на власну руку може зачати збройну акцію проти Японців. В останнім часі Бліхер відправив військових комісарів, присланих з Москви, та переніс свій осідок з Хабаровська до Чіти в Монголії. Японці якслід приготувані на всякі несподіванки з совітської сторони. Японська армія в Манджукуо в силі 350.000 люда знаменито вишколена й заосмотрена. В Манджукуо дається відчуття сильна воєнна психоза, в великій мірі спричинена введенням т. зв. „тотальної господарської системи“, яка змонополізувала найважливіші галузи продукції і майже всю торгівлю та віддала їх на послуги війни.

Станіславів, 25. 12. 1937. р. П. Т. Пром — банк, Львів. З преси дізнався я, якто зі сотиків ростуть варетати праці. Рішив що тижня опорожнювати церковні лунки і негайно переселити зо нас гроші. Я однаково їх заре не зую, бо їх замало на окрасу церкви, а заки зможу зужити, нехай працюють на користь рідного господарського життя. З поваженням о. Гр.

Заки зужите найдрібніші сотики, дозвольте їм творчо працювати у

Пром-Банку

Львів, ул. Гродзських 1. І. п.
тєл. 292 - 15, 200 - 15.

Зїзд „Рідної Школи“

В середу 2 лютого с. р. відбувся в одній з салі „Народного Дому“ (т. зв. Жовтій Салі) у Львові Головний Зїзд Рідної Школи. Зїзд відкрив та ним проводив голова Р. Ш. дир. Денис Коренець. Секретарями вибрано: П. Сиротюка, В. Чорномаза та В. Манька. Голова Зїзду подав у вступнім слові як причину опізнання сего Зїзду — останній шкільний плебісцит. Відтак відчитав спис усіх померших членів Р. Ш. З огляду на те, що Головна Управа Р. Ш. видала звіт про діяльність за 1936/37 рік окремою брошурою, голова обмежився тільки до короткого начерку діяльності. Зчерги дир. Д. Коренець подякував усім нашим установам та громадянству за їх прихильність для Р. Ш. та зокрема подякував пресі за шире і тепле становище, яке вона всі займала супроти всіх рідношкільних справ. Після того відчитано правильник Головного Зїзду та порядок дня (в якому переведено деякі зміни). Слідував звіт Контрольної Комісії, який відчитав дир. М. Гебус. Другий член К. К. дир. Филипович доповнив сей звіт та заявив, що внутрішня позичка, розписана Р. Ш. на 200, а згодом побільшена до 250.000 зл., не осягнула вповні своєї цілі, бо досі вплачено тільки 140.000 зл. Супроти того просить субсидію в дарувати Гол. Управі грамоти внутрішньої позички, бо це дозволило б Р. Ш. зрівноважити бюджет. Дир. Филипович згадав також про те, що всі Повітові Кружки повинні заспокоювати свої книжкові та шкільні запотребування виключно у своїх організаційних прибудівках, а далі заявився за зміною статуту Р. Ш. Відтак приступлено до вибору Комісії-Матки, в склад якої увійшли: др. М. Панчишин, п. Ст. Пашкевичева, дир. І. Боднар, др. В. Загайкевич, інс. В. Полянський, о. О. Маринович і студ. Б. Левицький. З огляду на те, що Жовта Салі „Народного Дому“ довга та д. неакустична частина прийнятих почала в тім місці Головного Зїзду рішуче домагатися перенесення президії зїзду на середину салі, щоб усі мали змогу чути промовців та саму президію. Стіл перенесено. Комісією-Матку, яку тільки що вибрано, ніхто з кінця салі не признає та всі домагаються повторення вибору К.-Матки. Деякі вносять доповнення до передтим зголошеної лісти. Врешті у другім голосуванні прийняти вибирають величезною більшістю голосів

Комісією-Матку в тім складі, що ми її вже подали. Тепер вибирають Резолюційну Комісію у складі: дир. П. Гораль, о. О. Шараневич, інж. Г. Турко, др. П. Мінко, мгр. А. Троян, дир. С. Булат, проф. С. Похмурський, дир. І. Герасимович та проф. Зубрицький. Зачинається дискусія. Перший говорить проф. Г р е г о л и н с ь к и й з Перемишля: Звертає увагу на малу жертвенність Львова й Львовян, яких школи (8) мусить піддержувати й провінція, хоч деякі міста провінції самовистарчальні, без дотацій і підмог. Львів мусить удержувати свої школи сам, бо Р. Ш. через недобір львівських шкіл Р. Ш. стоїть просто перед розвалом. З реферату проф. Грегoliniського довідуємося, що наше фахове шкільництво має всего 3 фахові гімназії на 26 загально-образуючих (з того 7 дівочих і 10 коедукційних). Згодом починається велика дискусія, в якій забирають голос почерзі різні делегати з краю. Всіх делегатів було на салі поверх 300. Згадаємо наймаркантишних промовців-делегатів. П. Кушнір (Станіславів) звертає увагу, що край нерівномірно використовує і що є повіти, які багато дають і багато працюють, другі не роблять нічого. Щодо членства, то Р. Ш. має 98.000 членів, від них стягнуто тільки 2.000 зл. членських вкладок! Пропонує устійнити вкладку для села у висоті 1 зл., для міста у висоті 2 зл. Тільки 325 українських установ є членами Р. Ш. Се рішуче замало. Де в селі активний кружок Р. Ш., там обов'язково читальня ні до чого і навпаки. Дир. Лилик (Надвірна) каже, що сего року зі станіславських церковних кружків вийшов клич: вся коляда тільки Церкві. Дальше забирало голос ще кілька нація промовців. На салі нема того піднеслого настрою, що ціхував нпр. минулорічний зїзд Союза Українок. В часі дискусії не було на салі спокою, потрібного так промовцям, як і тим, до яких ті про-

мовці зверталися, бо двері до буфету були весь час відкриті. Сему лихові легко можна було зарадити. На салі переважав інтелігентський елемент, сільських делегатів мало. З преси було 12 представників.

„Рідна Школа“ в 1937 р.

Організаційна схема: Низові організаційні клітини се Кружки Р. Ш. В останнім адміністративнім році повстало 63 нових Кружків. Сьогодні є їх 2.049, з того 1.819 вповні активних. Посередне звено між низовими Кружками і Головною Управою Р. Ш. се Повітові Союзи Кружків Р. Ш. Їх є 26. Зпоміж Пов. Союзів найактивніші: Львів, Дрогобич, Камінька, Станіславів, Тернопіль, Чортків. — Членство: Звичайних членів 31 серпня 1937 було 98.162. Продовж року прибуло 9.170. Між членами є 26.000 жінок, 5.000 молоді і 325 товариств. Членів-добродіїв є 94. Члени вплатили в Кружках Р. Ш. 46.675 зл. 90 сот. членської вкладки. Крім того 2.979 осіб вплачувало щомісяця 1% від свого доходу, що дало 49.809.27 зл. Головна Управа одержала з чл. вкладок 5.958 зл. — Праця по Кружках Р. Ш.: Рефератів було 2.011 у 620 Кружках для 48.350 слухачів. Національних торжеств уладили Кружки Р. Ш. 666, а саме 157 концертів і 509 академій. В концертах брали участь власні хори, яких є 113 з 2.899 членами і власні оркестри (9) зі 154 членами. Театральні гуртки уладили 1946 вистав. Загальне число імпрез — 4188, що дали 85.451.53 зл. доходу. Між імпрезами було: 211 фестивалів, 1262 забав і 103 прогульок. Всіх засідань відбули Старшини Кружків 7.100, ширших нарад 634 і 2.640 сходів членів. Курсів українознавства, бібліотекарства, для провідників дорожнього і т. п. було 71 з 1510 учасниками. Р. Ш. має 648 бібліотек, в них 67.008 книжок. Читачів було 20.649, а то: 14.399 молоді і 6.250 старших. Всі читачі прочитали 92.978 книжок; старші 28.918, молоді 64.060. Найбільша бібліотека Кружка в Яворові. Вона має 14.548 книжок. Сянік має 4 постійні бібліотеки і 25 мандрівних. — Дошкільня: Дитячих садків було 768, в них 29.885 дітей. Кошти садків винесли 157.620 зл. На покриття тих коштів батьки дітей вплатили 16.408 зл. Захоронок Р. Ш. було 3, в них 113 дітей. Кошти удержання захоронок 7.655 зл. У трьох „світлицях“ було 100 дітей. Разом в дошкільні було 30.098 дітей. — Шкільництво: Народних шкіл є 33 зі 172 класами і 5.554 дітей. Соціальний

Порошок на **БІЛЬ ГОЛОВИ**

КOWALSKINA
 ЖИВІТЬСЯ ТАКОЖ
ПРИ ПРОСТУДІ ГРИПІ КАТАРІ

ОСИП НАЗАРУК

18)

Вражіння з Волині

І говорив ще о. Волков ось що:

Та й не у всіх середніх школах на Волині є українська мова, хочби тільки як предмет! Чи таке поставлення справи, кривдяче українські національні почування, принесе може хосен польській державі або польськості на Волині? Таж воно тільки унеможливить виховувань в таких школах молоді дійсно запізнатися з ґрунтом, на яким та молодь має колись працювати! Мали ми тут одну школу в Крем'янці, яка була гурдистою нашою народу. А тепер лідвудуть і сей найважніший наш культурний осередок і переносять його до Варшави. Кажуть, що „в столиці дадуть кращу підготовку“ нашій молоді і що відти вона понесе „лучшу цивілізацію“ на село... Тимчасом про несення цивілізації на село рішає зв'язок з тим селом, а не розривання з ним зв'язку (дуже бурливі оплески і голосні оклики: Правда!). Чи може там у Варшаві вчитимуть нашу українську молоді українські сили? Ні! Там буде пресія русифікаторської групи! Вихованки, русифікаторські вихователі, принесуть сюди тільки обрядовщину православ'я. Болить нас доля української школи в Крем'янці, болить нас і то дуже! На всю Волинь маємо

тільки 3 гімназії і самі їх утримуємо! Четвертої нам конче треба на повіт ковельський і сусідні. Домагаємося удержання української гімназії в Рівнім і будинку для сеї нашої гімназії! (Знов дуже бурливі оплески всієї салі, яка рівночасно заливається одностайним криком одобрення слів промовця). Вкінці підчеркую ще одно: для поверх 6 мільйонів Українців у Польщі, які виконують свої обов'язки супроти неї, чейже належить бодай одна висока школа!

Знов дуже грімкі оплески всієї салі, що рівночасно заливається одностайним криком.

Так, се був безперечно крик всієї волинської землі, яка знайшлася в межах Польщі. А що й ми, Галичани, присутні на тім зїзді, в отсім місці без якого застереження годилися з промовцем та з усею салею, хоч уста наші були замкнені, а руки заняті писанням — отже домагання в справі українського шкільництва було висловом всього українського народу в Польщі. Се були справедливі домагання в справі дітей нашого народу, цвіту нашого, за який всіх нас дуже болить серце...

В обороні наших дітей всі ми думаємо й відчуваємо те саме — одностайні ми на всім просторі наших земель, ба на цілм світі, де тільки розсіяні Українці.

Хто якнебудь бе в наших дітей, той

у всіх нас бе й у всіх викликає глибокий спротив...

У хвилі, коли на підставі моїх записок роблених в Рівнім хотів я скінчити сю частинку моїх вражін, преса принесла вістку, що соймова комісія ухвалила проект, на підставі якого мають і в Галичині зникнути з місцевих шкільних рад останні представники нашого народу і нашої Церкви, священники, які там засідали ще на підставі австрійських звичаїв. Якби сей проект став законом, то вся наша публична опінія не могла б його інакше прийняти як знищення останніх приznak нашого голосу в шкільництві.

І тоді очевидно пробудилося щось природне і заразом страшне в душі і думці всего нашого народу, бо се очевидно булоб та крапля, що переливає чашу. Такого не сподівалися навіть найгірші пессимісти між Українцями. Колиб сей проект став законом, — по всіх тих обіцянках автономії, можливості культурного розвитку, співгосподарювання і т. д., ба по ухваленні польських законів про автономію, про український університет і т. д. — тоді вже не булоб нікого, кому не булоб ясно, до чого все те змагає.

Чи зискалаб що на тім законі польськість у сій країні?

Напевно не зискалаб, а стратилаб. Останки можливості нав'язання добрих взаємин між двома народами прислїб

стан батьків: 40% селян, 28,5% робітників, 9% ремісників, 7% нижчих урядників, 7% купців і пром., 1,5% інших. Крім концесіонованих шкіл були ще т. зв. збірні лекції і шкільні курси. Нар. школи уладили 685 імпрез і 831 прогулок. У 24 школах діти заощадили 2.328.22 зл. В народних школах учило 196 учителів. Учителство уладило для себе 79 рефератів, 167 практичних лекцій, 326 учит. конференцій, 203 наради батьків. — Жертвенність: В 1937 р. зібрано 176.358 зл., в тому від української еміграції прийшло 36.917.20 зл. З еміграції найбільше зложили Українці зі Злучених Держав Північної Америки, а саме 4.850.35 дол. Канада дала 1.612.30 дол. Кооперація дала 75.193.21 зл. (зокрема „Будучність“ в Тернополі 15.176 і 16 пр.). Українські Т-ва зложили 19.610.70 зл. З громадських бюджетів (59 громад) Р. Ш. одержала 322.19 зл., а від Повітових Рад 2.570 зл. Продовж року Гол. Управа сплатила 36.507.65 зл. довгу. — Підприємства: Книгарня Р. Ш. мала в 1937 р. збільшений оборот на 10.000 зл. і виказала чистого зиску 1.200 зл. Продовж року Р. Ш. видала 6 книжечок 4-ох авторів. — Нові праці: На 1938 рік Гол. Управа прелімінує збільшити число дитячих садків на 121, отже їх мало б бути 889. Щоб не терпіти знов з причини недостачі кваліфікованих садівниць, Гол. Управа проголосила курс для них у Львові від 1 березня с. р. На 1938 р. передбачені видатки на 1.389.144 зл., з того на школи 856.415 зл. Бюджет Гол. Управи в 1938 р. передбачує видатки на суму 110.170 зл., приходи на 127.200 зл. — Навязуючи до бувальщини, коли то в 1586 р. львівське Ставропільське Брацтво створило першу школу у Львові, плянується в 1938 р. уладити Педагогічну Виставу, яка мала б показати 350-літній розвиток, досягнення і потреби української школи й української педагогічної думки.

Нова Головна Управа Р. Ш.

Голова: проф. Іван Галушинський. Члени Головної Управи: о. Ю. Дзерович, пос. В. Кузьмович, др М. Коновалець, др Р. Криштальський, др Ю. Кордюк, проф. М. Ластовецький, п. І. Скоплякова, дир. І. Стевчак, студ. Б. Лівчак, мр З. Книш, проф. Г. Павлюх, проф. В. Гусак, усі зі Львова, др Я. Ярема (Тернопіль), др М. Рибак (Перемишль), о. І. С. Бараник (Дрогобич), дир. Н. Даниш (Станиславів), дир. І. Лемішка (Камінка Струм.).

разом з ухваленням в соймі такого закону.

Чи ми як нарід стратимо щось по есентуальнім ухваленні такого проекту в соймі? Ні, бо голос того одинокого священика і так не міг нікого переголосувати. А прецінь була б се та крапля з приповідки, що переливається через край...

Так, то вона.

В часі коли над світом висить буря. Пригадалися недавні вістки, які наспіли з кривавого Китаю, де визначні японські офіцери кінчили самовбийством тому що не могли додержати слова, яке дали цісареві Манджурії, що по занятті нових китайських провінцій ті краї будуть віддані йому до диспозиції як правному володареві. Так поступають передставники нації, яка має виконати велику місію. А тут є такі люди, які думають, що обдурити когось обіцянкою се політика.

Га, побачимо, що далше вийде з такої „політики“.. Ми як нарід напевно видержимо і такий „доказ любові“.

Заткання останнього вентиля для всякої надії стане тим, чим все стає: бо такий закон природи.

Та як все те одягнути в один образ, який вбився у тямку обом суспільно-стям на довгі-довгі часи? Спробую се зробити при кінці, бо треба се зробити... (Далі буде).

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Міжнародний конгрес католицької преси.

В днях від 19 до 22 травня с. р. відбудеться у Відні III міжнародний конгрес католицької преси. Конгрес заповідатиметься імпазантно. Австрійська Пресова Палата віддала в розпорядження кон-

гресу обширні поміщення в центрі міста. Гостей вітатимуть особисто кардинал Інніцер і канцлер Шушніг. Австрійські комунікаційні підприємства мають признати різні полекші членам конгресу.

Ленінград — могутня морська база.

Англійська преса пише, що Совіти рішилися зробити могутню морську базу на Балтику в Ленінграді. Се має бути причина того, що Совіти усунули з Ленінграду всі чужоземні консуляти. „Дейли Гералд“ твердить, що доступ до Ле-

нінграду взагалі мають замкнути для чужинців і виселити звідти всіх чужинців зовсім. Чужі кораблі, що прибувають до ленінградської пристані, мають визначені місця постою.

Важні зміни у Франції в справі оборони.

Французьке правительство ухвалило декрети про реорганізацію національної оборони Франції. Утворено окреме міністерство національної оборони. Йому мають підлягати міністри війни, летунства і воєнної маринарки. Міністр націо-

нальної оборони має випрацювати одностайну французьку військову доктрину, має узгоджувати зброєння сухопутні, воздушні й морські і регулювати чергу виробу воєнних матеріалів всіх тих трох відділів.

Як скріпити хаос в Європі.

Так властиво повинна називатися нова книжка б. прем'єра Угорщини гр. Бетлена, а вона називається „Угорщина й Європа“. В тій книжці гр. Б. розвиває такі погляди: створити незалежну державу з Семигороду, а зате признати Ромунію

„терени найскрайнішого полудня“ й Польщі землі між Німеччиною й Росією. Не диво, що Угорщина „довоювалася“ до того стану, в якому тепер знаходиться, коли продукувала таких „бистрих“ умом прем'єрів.

„Коли Америка згодиться“...

Великий парижський щоденник „Парі Міді“ в титулі на цілу сторону подає огляд дипломатичної ситуації в драматичнім діяльогу. Китайський делегат Велінгтон Ку: Домагаємось санкцій про-

ти Японії. — Хор Іден — Дельбо: Санкції були б божевільям. — В. Ку: В таких разі допоможіть нам. — Хор Іден — Дельбо: Коли Америка згодиться.

Поборов медведя голими руками.

Українець Олександр Фірчук, молодий хлопець, що працював як дроворуб в околиці м. Сіюкс Лукавту, зустрівся з великим 150 фунтовим медведем грізлі і мусів з ним поборотися голими руками. Фірчук не тільки переміг медведя, але зв'язав його, привіз до міста Порт Арту-

ру (Канада) і продав, бо „бестія заботою їла“. Фірчук уміє боксуватися. З пригоди виїшов тільки подрапанний і з подертою сорочкою. ПАТ, що приніс сю вістку, не подає, що се Українець, тільки пише, що се син емігранта з Польщі...

Украв яхт і жебрають на нім...

„Кур'єр Пор.“ в ч. 20 звіdomляє: В літі м. р. фотограф Вл. Шуба, кімнатний маляр Юзеф Губанський, фотограф М. Бос і якийсь Цесельський украв в Гдині яхт „Світовид“ і темної ночі виїхали ним в море, не повідомивши начальника

пристані. Аж тепер дійшла до Гдині вістка, що та дібрана чвірка їздить собі здовж берегів Європи й удаючи репрезентантів „гарцерства“ жебрає допомоги в польських конзулятах. А за ними тують поліція, суд і кримінал.

Ще не кінець світа

Земна куля — каже Сер Джемс Джінс у своїй книжці п. н. „Новий світ фізики“ — є дрібною кришкою киненою в безмір всесвіта. Ми враз з землею є дрібною пилинкою, яка крутиться в просторах по вузькій, мов павутинка, дорозі, вичеркненій в термічних умовах, що хитаються від 0 до 100 ступнів Цельсія. Лише завдяки тому, органічне життя на землі, сперте на однім чудодійнім первні вугля, може свobodно й буйно розвиватися. Вуголь, який лучиться радо з іншими первнями, в складні величаві групи, а не лучиться з собою, творить в органічнім житті щораз то нові форми, щораз красші, більш зложені, недосліджені й невідкриті.

Але ось знаменитий популяризатор знання розвиває перед нами страшну візію, зачеркнену з холодною льогікою вченого. Земля — кришка, що мандрує довкола могутнього сонця, одного дня збочує з зачеркненої дороги. Поминувши можливість удару з іншою планетою — органічному життю на землі грозилоби раптовне загальмування.

Зближаючись у сторону сонця, ми засуджені на смерть в жарі соняшних проміннів. Чудотворний первень вугля, котрий носимо в собі, в крові, в мізку, в костях — спалюється. Попеліємо. Розсипаються в порошок рослини і звірять.

Земля наново як перед міліонами літ стається розжареною вогнистою кулею, відприском, що крутиться в космосі сонця.

Віддалення в протилежну сторону кидає нас в обійми морозу, що вбиває найвідпорніші з живих сотворінь. Тверднемо в кремін. Земля стає застиглою, скамянілою мертвою брилою.

Сер Джемс Джінс бистрим оком астронома бачить грядучу з темряви часу загладу органічного життя на землі. Будучи прихильником теорії правдоподібності, передбачує зустріч земної кулі з якоюсь іншою планетою або сильне збочення з зачеркненої лінії всесвітньої мандрівки. Та не журімся. Дуже далеко ще дата заповідженої катастрофи. Тішмося з буйно цвітучого життя, яке росте мов дріжджі на чуткім, легкопальнім вуглі. Не грозить нам покищо ніяка з космічних бур. Тож можна сміло набути льос до зближаючоїся скорше як кінець світа, бо вже 17-того лютого, першої кляси 41-шої Клясової Льотерії, в якій теорія правдоподібности справджується багатоточніше, як у заплутаних обчисленнях астрономів. Бо переведена в останнім часі Дирекцією Льотерії реорганізація пляну гри, опираючись на вищогофанні 35 тисяч льосів і поділі на п'ятки замість до-теперішних чверток, надзвичайно збільшила шанси вигри.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Львів у цифрах

Перестудіювання цієї статистики важке не тільки для дальшого розвитку популярної преси, але й економічного та культурного життя Українців у столиці краю взагалі.

На засіданні статистичної комісії Наукового Товариства ім. Шевченка, що відбулося 27. I. 1938, реферував др. Володимир Огоновський: „Національна, соціальна та професійна структура населення Львова за переписом населення з 9. XII. 1931 р.“.

Реферат спирався на офіційних даних оголошених Головним Статистичним Урядом у Варшаві. Про всю Польщу маємо покищо оголошені лише скорочені дані, а остаточні та широкі дані оголошено покищо лише для найбільших міст і для двох воєвідств: варшавського та львівського. Один з тих зшитків чи томів з остаточними даними відноситься до міста Львова. Се число 58 серії Ц публікацій Головного Статистичного Уряду. Дає він 34 таблиці на 126 сторінках. Таблиці ті інформують абсолютними числами про: 1) число мешкань, кімнат і розміщення людности в них загалом і по соціальному та професійному складі, 2) число, величину домових господарств і розміщення людности в них загалом і по віроісповідному складі, 3) матірну мову та віроісповідання, 4) вік населення по віроісповіданню, полу та цивільному стану, 5) грамотність по віроісповіданню, полу та віку, 6) професійні та соціальні відносини, при чому звернено увагу на тих, що працюють і на тих, що живуть на удержанні інших, як також на те, яке відношення одних і других під соціальним і професійним оглядом до пола, віку, цивільного стану та віроісповідання.

9. XII. 1931 р. було у Львові 312.231 мешканців, 13.734 будинків і 72.030 помешкань. Густота населення була 4.680 мешканців на 1 км² для цілого Львова, 3.000 до 6.000 мешканців на 1 км² для окраїн і 17.280 мешканців на 1 км² для середини міста. На 1 будинок припадали 22 мешканці, на одно помешкання 4 мешканці. Густота населення у Львові як у великих містах подібного характеру себто не дуже промислових прим. у Кракові 4.570, Любліні 3.740 мешк. на 1 км².

Мешканеві відносини можна оцінити з числа кімнат помешкань і числа людей у мешканнях. Отже однокімнатних помешкань було у Львові 32% усіх помешкань, в Лодзі 63%, Ченстохові 54%, Любліні 48%, в Бидгощі 10%. Пять і більше кімнатних помешкань було у Львові 7% усіх помешкань, в Лодзі, Сосновці, Любліні та Ченстохові по 3%, в Познані 16%. У всіх містах східно-галицьких і волинських однокімнатних помешкань було 31%, пять і більше кімнатних мешкань 4%, причому волинські міста мали розмірно менше однокімнатних і багатокімнатних помешкань, значить мали менше міський характер від галицьких.

Яка частина населення жила в однокімнатних помешканнях? У Львові жило 27% населення в однокімнатних помешканнях, 64% в дво- до чотиро- кімнатних помешканнях і 9% у пяти- та більше- кімнатних помешканнях. У східно-галицьких і волинських містах загалом жило 30% населення в однокімнатних, 65% в дво- до чотиро-кімнатних і 5% в багато-кімнатних помешканнях. Зовсім інші сі числа для великопромислових польських міст. І так 59% населення Лодзі, 44% Любліна, 37% Варшави, а лише 7% населення Бидгощі жило в однокімнатних помешканнях. Зате аж 19% населення Познаня, 18% Вільна та лише 5% населення Любліна, Ченстохови та Сосновця жило в пяти- та більше- кімнатних помешканнях. На одну кімнату припадало у Львові 1.8 мешканця, у волинських мі-

стах 1.7, у галицьких містах 1.9, зате в Лодзі, Ченстохові, Сосновці та Любліні 2.4 мешканця. Отже мешканеві відносини Львова доказують, що Львів не є надто промисловим містом.

Це підтверджують дані про професійний і соціальний склад населення Львова. У Львові як і загалом у східно-галицьких і волинських містах 30% населення живе з промислу. В двох інших східно-галицьких містах, а саме в Бориславі та Дрогобичі, містах промислових, живе з промислу в Бориславі 70%, в Дрогобичі 41% населення. Коли рівняти Львів з найбільшими містами Польщі (понад 100.000 населення), то Львів має розмірно найменше тих, що живуть з промислу, тільки само, що Краків, куди менше від Лодзі, Ченстохови, Сосновці та Хожова, де 60% і більше населення живе з промислу. В зв'язку з цим є відносно велике число умових працівників у Львові. Їх відношення до фізичних робітників у Львові 1 : 3.6, подібно як у Кракові, Вільні та Познані. Зате це відношення в Лодзі та Бориславі є 1 : 7.6, а в Ченстохові: 1 : 12.5. У зв'язку з цим, що у Львові живе розмірно багато умових працівників, є у Львові багато домашньої прислуги, аж 7% усього населення. З більших східно-галицьких міст Дрогобич має 6%, Станіславів 5% домашньої прислуги, зате Перемишль і Самбір лише по 2%. Зі 100.000-них польських міст лише Краків має домашньої прислуги 8% усього населення, а у великих промислових містах Польщі 3% домашньої прислуги.

З застереженням треба приймати дані про національний і віроісповідний стан. Перепис з 9. XII. 1931 каже, що 98.3% римокатоликів усеї Польщі говорить по польськи, а лише 50% грекокатоликів вважає своєю матірною мовою українську та 35% руську, лише 40% православних вважає своєю матірною мовою українську, 24% білоруську та 19% „тутешню“. Зате 15% грекокатоликів і 13% православних вважає своєю матірною мовою польську мову. Кажучи абсолютними числами в Польщі є 1.680.000 гр.-католиків і православних, що їх матірними мовами, як каже зроблений Поляками перепис, є мови польська і „тутешня“. Та є між ними, що їх перепис записав Українцями чи Русинами і 25.000 римокатоликів та сектантів. Це на всю Польщу.

Особливо у Львові дуже багато грекокатоликів і православних, бо аж 15.895 записано по перепису Поляками. Водночас лише 546 римокатоликів записано Українцями чи Русинами. Або інакше у Львові 32% усіх грекокатоликів записано Поляками, 46% Українцями та 22% Русинами. Щодо православних то у Львові 29% усіх православних записано Поляками, 26% Українцями, 11% Русинами та 34% Москалями. Конфесійний склад населення Львова був ось який: 49.747 або 15.9% грекокатоликів, 1.077 православних, 157.490 або 50.5% римокатоликів і 99.595 або 31.9% мойсеевих. Щодо матірної мови, або точніше як каже конскрипційний квестіонар „мови найближчої“, було у Львові 24.245 або 7.8% Українців, 10.892 або 3.5% Русинів, 198.212 або 63.5% Поляків і 75.316 або 21.6% Жидів себто тих, що їм найближчою мовою була „ідіш“ або єврейська мова.

Щодо структури населення Львова після віку (літ життя) то вона типово міська, себто у Львові найбільше 20—29-літніх, а не як по селах, де найбільше наймолодших, відтак молодих, а найменше старих. 24% населення Львова є у

віці 20—29 літ. Для порівняння треба знати, що 20—29-літні становлять 18% населення всіх українських земель, 19% західно-українських земель, 18% населення УССР і 23% міського населення УССР. Отже по містах найбільше тих, що найбільше здатні до праці. Цікаве, що у Львові серед Українців 20-29-літніх не 24%, а 30%, загалом (29% серед чоловіків і 32% серед жінок). Отже серед Українців а ще більше серед Українок багато найманих молодих працівників: домашньої прислуги та молодих робітників. Ще більше помітне число молодих, коли виділити в особну групу всіх, що мали 15—29 літ. Вони дають серед Українців 44%, серед Поляків 33%, серед Жидів 31%. В парі з тим багато вільних (по цивільному стану), бо аж 49% всіх Українців і 54% всіх Українок, коли у Львові загалом вільних 43% населення. Тимсамим мало подружених, 49% Українців і лише 34% Українок, коли загалом у Львові подружених 53% чоловіків і 42% жінок. В зв'язку з цим серед Українців більше малих господарств чим серед інших. Бо коли одноособових господарств 23% усіх господарств загалом, то серед Українців їх 30%, серед Поляків 26%, серед Жидів лише 17%. Зате багатоособових (більше шести осіб) господарств загалом 12%, серед Українців лише 9%, Поляків 11%, Жидів аж 18%.

Такий соціальний і професійний стан має своє відзеркалення в стані анальфабетизму (неграмотності). Серед усього населення старшого над 10 літ було у Львові 90% грамотних загалом, 94% чоловіків і 87% жінок. Поляків було грамотних 92% загалом (95% чоловіків і 91% жінок), у Жидів грамотність була така як у Поляків. Зате на все українське населення Львова було 77% грамотних (Українців 84%, Українок 73%).

Дуже багато місця присвячено в урядовій публікації соціальним і професійним відносинам. Щодо соціальних відносин переведено їх за схемою: 1) самодійні, що наймають наємні сили, 2) самодійні, що не наймають наємних сил, 3) умові працівники, 4) фізичні робітники. Щодо професійних відносин переведено їх за схемою: 1) рільництво, 2) городництво, рибацтво та лісництво, 3) промисл і гірництво, 4) торгівля і забезпечення, 5) комунікація і транспорт, 6) публична служба, 7) шкільництво, 8) лісництво, 9) домашня служба, 10) ті, що живуть не заробляючи. Тих десять професійних (фахових, званевих) діля розчленовано на підвідділи. І так промисл розчленований на гірництво, 12 різних родів промислу (металевий, хемічний, мінеральний і т. д.), електричні та газівні, врешті на робітників нефахових або таких, що беруться за всяку працю, але вони більшу часть року безробітні. Підвідділи розчленовані на ще менші підвідділи прим. деревний промисл на тартаки, столярство, колодійство, тапіцерство і т. д. До торгівлі зачислено не лише товару торгівлю, грошовий оборот, але також винаєм помешкань і кімнат і приватні установи забезпечень. Отже тут входять власники домів і сторожі. До комунікації зачислено пошту, залізницю, трамвай, таксіви, фякри, перевозові та перенесні підприємства. До публичної служби належать: адміністрація, судівництво, адвокатура, нотаріят, служба безпеки й церковні установи. До шкільництва почислено також поза-шкільну освіту, домашних учителів, наукові установи, пресу, видавництва, бібліотеки й театри. До лісництва крім лікарів, аптекарів і шпитальних працівників, почислено ще фризирні, пральні, установи чищення міста. До тих, що живуть не заробляючи належать емерити, інваліди, рентіери, жебраки, особи на публичнім утриманні, в'язні, шпитальні хорі, учні-станціонери. Крім того переве-

дено схематизацію соціальних і професійних відносин поділяючи населення на активних себто тих, що заробляють, і пасивних, що живуть на утриманні.

Професійно-соціальна структура Львова особлива тим, що не зважаючи на це, що маємо до діла з містом, фізичні працівники не мають абсолютної більшості, лише релятивну, 44% всего населення. За ними йдуть самостійні, що не наймають працівників (малі купці та малі ремісники) 18%, відтак умові працівники 17%. Коли структуру Львова порівнюємо з іншими більшими містами Східної Галичини та Волині, то бачимо, що відносне число фізичних робітників менше більше однакове також в Перемишлі, Рівному, Дрогобичі, Станиславові і Тернополі, зате в Луцьку виноситься воно лише 30%, а в Бориславі аж 70% населення. Водночас аж 45% населення Луцька це самостійні, що не наймають, отже малі купці. Це характеристичне для міст, що не є промисловими, лише торговельними осередками, в першу чергу для багатьох волинських міст з великою перевагою жидівського населення. Щодо відносного числа умовних працівників то у Львові їх найбільше, відтак ідуть інші воевідські міста, а далеко позаду остає Борислав, де умовних працівників тільки 8% усього населення.

Щодо соціальної структури поодиноких народів то є великі відхилення від середньої для всего населення Львова. І так 67% усіх Українців це фізичні робітники, 9% умові працівники і тільки само самостійних, що не наймають. З усіх Поляків 46% фізичні робітники, 20% умові та 10% ті, що не наймають. Затє 28% усіх Жидів це фізичні робітники, 17% умові працівники й аж 37% ті, що не наймають.

Дещо інакше маєтєся справа, коли візьмемо під увагу лише активних, себто тих, що лише заробляють без родин. Тоді серед усього активного населення Львова є 49% фізичних, 18% умових і 14% самостійних, що не наймають. Щодо фізичних активних то їх 73% усіх активних Українців, 50% усіх активних Поляків і лише 32% усіх активних Жидів. Активних умових по 20% усіх активних Поляків і Жидів і лише 7% усіх активних Українців. Щодо жінок то тих, що заробляють поза домашнім господарством, є 43% усіх жінок, 43% Польок усіх Польок, аж 50% Українок усіх Українок, а лише 30% Жидівок усіх Жидівок. Фізичних робітниць серед усіх жінок, що заробляють, 53%, серед активних Польок 50%, серед Українок аж 80%, серед Жидівок лише 30%. Затє умовних серед активних Польок і Жидівок по 20%, серед активних Українок лише 6%.

Як уже знаємо, 30% всего населення Львова живе з промислу, 20% з торгівлі, 10% з комунікації, 7% з домашньої прислуги, тільки само з публичної служби та 4% зі шкільництва. Щодо поодиноких народів, коли беремо під увагу активних і пасивних, то їх відношення до всіх, що живуть з цього фаху, ось які: в домашній прислугі аж 45% усіх Українців, 51% Поляків і лише 4% Жидів, в торгівлі Жидів аж 62%, Поляків 27% і 11% Українців, затє в комунікації та публичній службі Поляків 76% і 71%.

Щодо професійних підвідділів то Українці мають більшість лише в одинокій кооперативній торгівлі 63%. Відносно багато Українців у пресових і видавничих підприємствах 33%, багато нефахових робітників, аж 31% усіх нефахових робітників, далі дещо більше пересічної (15.9%) є Українців серед ковалів, столярів і слюсарів. Щодо Поляків то вони дають найбільший відсоток у публичній службі, комунікації, установах публичного ужитку, шкільництві та врешті в промислі. Жиди опановують торгівлю загалом. В текстильній, папірній, шкіряній і одяговій промислі також багато Жидів 68 — 50%. В адвокатурі та нотаріаті Жидів 71%, серед практикуючих лікарів 71% Жидів, коли водночас

Українців у цих фахах по 7% у кожному.

Третина всіх активних Українців заробляє як домашня прислуга, за цим іде промисл і торгівля, де заробляє 27% і 11%, отже разом у цих трьох фахах 71% усіх активних Українців. Затє в цих фахах працює лише 61% усіх активних Поляків (29% у промислі, 20% в торгівлі), але в публичній службі, комунікації, шкільництві та лічництві себто в інтелігентських фахах заробляє 29% усіх заробляючих Поляків, 14% усіх Українців і 16% усіх Жидів. Найбільше Жидів заробляє в торгівлі 40% і промислі 34% усіх заробляючих Жидів.

Щодо жінок то найбільше їх працює як домашня прислуга: 34% усіх заробляючих жінок. Далі в промислі і торгівлі працює по 17%. Професійна структура активних Українок така: 64% домашня прислуга, 23% торгівля і промисл і по 5% публична служба та шкільництво. Професійна структура активних Польок ось яка: 25% у домашній прислугі, 31% в торгівлі та промислі і 23% в шкільництві, публичній службі та лічництві. Затє активних Жидівок заробляє 69% у промислі й торгівлі, 13% у шкільництві, публичній службі та лічництві, а лише 5% в домашній прислугі.

Накінєць дещо статистики найбагатших або тих, що наймають робітників і працівників. Вони з родинами становлять 6% усього населення, 11% жидівського, 4% польського та 2% українського. Без родин дають лише 4% усіх активних, 3% Поляків, 1% Українців і 9% Жидів. Отже серед тих, що наймають, найбільше Жидів 62%, далі Поляків 33% і 5% Українців. Коли брати під увагу професійні діли, то в різництві й огороженстві, двох ділах, що мають найменше значіння у Львові, мають абсолютну більшість Поляки. Затє у всіх інших ділах більшість мають Жиди й то в торгівлі 82%, в лічництві 78%.

Референт на основі офіційного статистичного матеріалу дійшов до висновку, що Львів не є дуже промисловим містом. Він має не занадто багато фізичних робітників і розмірно багато умовних працівників та домашньої прислуги. В парі з тим ідуть мешканеві відносини: не надто багато однокімнатних мешкань. Поляки мають у Львові чисельну перевагу, але коли брати під увагу відношення між найбагатшими, що наймають робітників і працівників, то Поляки відстають далеко поза Жидами. Щодо фахів то в інтелігентських фахах Поляки сильно випереджують інших, але затє в промислі не досягають своєї пересічної, а в торгівлі остають дуже позаду. Жиди опановують торгівлю дуже сильно та досить сильно промисл, як також дуже сильно вільні інтелігентські фахи. Мало між Жидами фізичних робітників, але багато тих, що не наймають. Про стан Українців тяжко говорити, бо національна рубрика будить застереження. Далі при професійній і соціальній поділі населення Львова не переведено національної сегрегації лише конфесійну, тому мусимо ототожнювати Українців з греко-католиками. Отже Українці у Львові це головно молодий, вільний, напливовий, не дуже грамотний, переважно робітничий елемент. На 30.000 усіх Українців і Українок, що заробляють у Львові, є 9.700 слуг, 2.000 сторожів, 1.400 нефахових робітників і 9.000 фахових робітників і ремісників, головно термінаторів. Поза домашню прислугу Українці ніде не мають відносно великого числа, а щодо 11% в торгівлі, то там на 4.000 Українців половина сторожів, так, що уділ Українців у торгівлі куди менший, ніж на перший погляд виказує статистика. Про інтелігентські фахи нема що говорити. Ще в промислі українське робітництво та ремісництво грає деяку роль, але як наймана сила.

Дискусія над сим рефератом була жива і дуже цікава. З преси була заступлена тільки „Нова Зоря“ двома співробітниками.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ УНДО на засіданні з 29 січня с. р. вибрав заступниками голови партії В. Целевича, інж. Ю. Павликовського, о. прал. Л. Куницького і дра С. Витвицького. Головним секретарем став др Франц Свістель, заступниками головного секретаря ред. З. Пеленський і мр. Б. Бородайко.

СОІМ прийняв закон про знесення шкільної самоуправи і створення спеціальних освітніх комісій, громадських і повітових, у рямцях територіальної самоуправи. Українці й Жиди домагалися обовязкової участі представників ред. віроісповідань в освітніх комісіях. Їх поправку відкинуто й вони голосували проти закону.

ЦЕНТРАЛЬНИЙ ВИКОННИЙ КОМІТЕТ УССР звільнив зі становища наркома внутрішніх справ Леплевського і назначив на його місце б. шефа ГПУ оренбургської області Успенського. Що сталося з Леплевським — невідомо.

З МОСКВИ звідомляють: Всіх членів воєнного суду, який засудив на смерть марш. Тухачевського, увязнено й розстріляно, з виїмком ген. Бліхера.

БОЛЬШЕВИЦЬКА ВЛАДА У ВЛАДИВОСТОЦІ не прийняла від японського корабля „Сіберія Мару“ 93 пакетів з листами й трьох великих скринь почти призначеної для різних країв Європи. Отже почта, що йшла з Японії через Сибір, буде спізнатися.

ОЛЕКСАНДРУ КОЛЛОНТАЯ, відому совітську амбасадорку, перенесено зі Стокгольму в Китай.

МІЖ ПРАГОЮ І БЕРЛІНОМ ведуться переговори в цілі заключення т. зв. пресового миру між обома державами. Переговори є на добрій дорозі й можливо у короткому часі дійде до порозуміння. (Н. Ч.)

ПРЕМ'ЄР ГЕРІНГ покликав до життя військову господарську раду, яка ділатиме в рямцях Господарської Палати Німеччини.

В БЕРЛІНІ розійшлася поголоска про недалеке уступлення марш. Блюмберга зі становища міністра Райхсвері.

В ЖЕНЕВІ відбулися поза Радою Союзу Народів довірочні наради представників Франції, Англії, ССР та Китаю. Згадані держави мали в часі тих нарад навіязати контакт зі Злученими Державами Північної Америки.

НЕДАЛЕКО КАРТАГІНИ еспанське національне підводне судно сторпедувало британський корабель „Ендиміон“. З 15 осіб залоги 11 утонуло, між ними капітан з жінкою, 2 інженіри та один Швед, обсерватор з міжнародної контролі.

КОНФЕРЕНЦІЮ 3-ОХ ДЕРЖАВ, В. Британії, Франції й Італії, скликано до Лондону в звязку з затопленням британського корабля „Ендиміон“. Як відомо, ті три держави на підставі договору в Ніоні одержали місію контролювати Середземне Море.

ФРАНЦУЗЬКИЙ МІНІСТР фінансів Маршандо заявив прилюдно, що бюджет Франції викаже за 1938 рік 28 мільярдів дефіциту!.

У ФРАНЦІЇ влади зліквідували товариство „Союз приятелів ССР“.

В ЕСПАНІЇ зреорганізовано національне правительство й установлено звичайних міністрів. Прем'єром став ген. Франко.

В МЕКСИКУ вибухли розрухи в кількох стейтах.

Мрозоль „Гонсецкі“

Оригінальна мазь Мрозоль „Гонсецко-го“ з успіхом усуває зачервонілі місця, пухлину і знаменито лічить рани та веди, які повстали ВНАСЛІДОК ВІДМОРОЖЕННЯ.

Через свою
високу якість
здобули

паперці і тутки (повноватки) „КАЛИНА“

СОТНІ
ТИСЯЧ
ВІДБОРЦІВ

НОВИНКИ

Новий цикл статей у зв'язку з розпорядком про участь священників у світських товариствах прислав нам відомий вже нашим читачам „Священник з Поділля“. Ті статті будуть поміщені в такому порядку: I. Розпука з приводу розпорядку. II. Відгомін ліберальної преси. III. Приклади з життя на тлі розпорядку. IV. Історія закиду „В чю користь?“ V. „Діло“ в ролі приятеля Церкви. VI. „Голос“ і „Українські Вісти“ про розпорядок. VII. Відповідь дрові С. Баранові.

У Східній Україні за 11 місяців 1937 р. прийшло на світ 1,129.500 дітей, себто 39 проц. більше, як у той сам час у 1936 р. Такі цифри подає „Комсомольська Правда“.

Архів Центральної Ради знайшли недавно в Києві. Його передали в розпорядження історичної секції Української Академії Наук.

„Руски Новини“, орган Українців-Бачванців в Югославії, збільшили свій об'єм, бо придбали собі власну друкарню.

Міністр освіти оповістив обіжник, яким наказує усувати негайно з посад учителів або інших державних урядників, караних за протидержавні вчинки або інші проступки.

Процес інж. Добошинського, справника нападу на Мисльєніце, зачався у Львові перед судом присяглих.

До громадського уряду в Зимній Воді вломилася злодія і вкрали з каси около 400 зл. та машину до писання.

11.000 самостійних ремісничих варстатів є тепер у станіславівському воевідстві. Перші місця займають: шевство, кравецтво, ковальство і столярство.

Городенське староство завісило в діяльності „Карпатсько-Лешетарський Спортовий Клуб“ у Тишківцях під замітом „переступлення статуткової діяльності“.

В Угорниках коло Станіславова яструб вбив шибу в помешканні Михайла Осудара, влетів до середини і кинувся на Осудара. На крик нападеного збіглися сусіди і забили яструба.

У Вербові, бережанського повіту, поліція ув'язнила 21 січня с. р. Андрія Конрада і Дмитра Лужецького.

В Бережанах застрілив хтось Івана Басараба, відомого з комуністичних переконань. Басараб був свого часу возним большевицького консуляту у Львові.

У Борщовицях під Львовом на шляху Львів—Тернопіль підложив хтось грубу бляху під люкс-торпеду. Машиніст впору завважив перешкоду і здержав поїзд. Внаслідок наглого здержання один вагон ушкоджений.

Головна Управа Т-ва „Розвою Зем Всходніх“ видала брошуру, в якій є актуальні дані про можливості осідку купців, ремісників, дрібних підприємців і представників вільних звань в 27 містах і містечках Волині та Полісся. Ся книжка має на цілі заохотити Поляків з західної Польщі поселюватись на „кресах“.

Політичний гумор. — Кажуть, що тепер в соймі вже не укривають правди під коцом. („Врубле“).

Варшавське міністерство освіти призначало на закупно „научної помочі“ для вселюдних шкіл на Волині квоту 20.000 зл. 650 волинських шкіл дістане шафки з комплетами засобів до практичних занять.

Поклади залізної руди викрили в селі Воля Лужанська, горлицького повіту.

Число безробітних в Польщі зросло за два тижні місяця січня на 54.335 осіб і виносить тепер 517.342 осіб.

Копальні в Хоржові залила підшкірна вода. М. і. залита копальня ім. Мосціцького.

1.800 заяців вивезено з Польщі до Голандії. Їх випустять на новоосушений терен „Вірінгормер“.

В Катовицях помер у 77 році життя князь Ян Генрик Пщинський. В молодих літах був дипломатом і приятелем імператора Вільгельма II.

Б. кат Мацейовський старається здобути концесію на кіоск у Познані.

Ромунське міністерство освіти оповістило, що Жиди-вчителі не можуть бути господарями клас, бо вони не можуть дбати про морально-релігійне виховання учеників.

Біля Саргемайну німецький вояк переплив ріку і діставшись на французький беріг заявив, що не хоче вернутися до Німеччини. Просив, щоб його прийняли до Чужинецького Легіону (французькі кольоніальні війська, головні в Марокку й Альжирі).

„Храми предків“ відкрили в трьох мекленбургських містах в Німеччині. В них будуть відбуватися „богослуження“ німецької „релігії сили“.

Німецькі влади сконфіскували майно письменника Арнольда Цвайга, який перебуває тепер на еміграції і втратив німецьке громадянство.

Нормальна постійна комунікація воздухоплавами (цепелінами) між Франкфуртом над Майном і ЗДП Америки зачнеться вже з початком травня. В літньому сезоні відбудеться 15 транскеанічних перелетів. Кождий триватиме 48—60 годин. Цепелін буде забирати за кождим разом 40 пасажирів, листи і пакки. Новий воздухоплав має 4 мотори Дізля, кождий по 1.200 коней. Комунікацію ту влекшило правительство ЗДПА, яке дозволило на вивіз гелію (негорючого газу до виповнювання кермовиків) до Німеччини. Перший транспорт гелію з м. Гавсток, у стейті Тексас, відійшов до Німеччини вже 1 лютого с. р.

В Німеччині виходить тепер 2.500 часописів, яких тираж доходить до 16 мільйонів примірників. Перед приходом Гітлера до влади наклад німецьких часописів доходив до 30 мільйонів. Найбільший наклад з усіх німецьких часописів має тепер офіційна нац.-соц. партія „Фелькшер Беобахтер“, який друкується в 470.000 примірників.

В Парижі відкрили протигітлерівську виставу п. з. „Пять літ гітлерівського устрою“, зорганізовану т. зв. „Комітетом Тельмана“. Відкриття сеї вистави викликало велике обурення в Німеччині.

Гумор. — „Корпус делікті“. — Сталін довідується про недугу одного з комісарів. — Заник червоних тілець.. кажуть лікарі. — Що? Заник червоних тілець? Розстріляти зрадника!

2.855.889 пластунів є на цілм світі. Тільки в нас їх нема.. Домагання в справі дозволу на такі організації молоді повинні бути знов підняті.

На острові Гарака під Гельсінгфорсом у військовій лабораторії наступив вибух. Якраз у тому часі відбував там інспекцію начальний вождь фінляндської піхоти, ген. Гайкінгаймо. Генерал убитий, п'ять висших офіцерів, між ін. інспектор артилерії плк. Ванстром, важко ранених.

В провінції Пернамбуко (Бразилія) дійшло до бійки між релігійними фанатиками й поліцією. У бійці, яка тривала поверх 24 години, погубило 145 людей, між ними 4 поліцаї.

Гумор. — Здається, що незабаром появиться декрет, який накаже відбувати також соймові засідання „при замкнених дверях“. („Врубле“).

Гумор. — Той її знає! — Вона дістає мільон посагу. — Тож то посаг! — Ви її не знаєте: то для її чоловіка буде не так посаг як відшкодування за біль!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Коли цвіте бузок.
ПАКС: Білько та Льолько і Кінг-Конг.
СТИЛЕВЕ: Графіня Владінов і ревів.
ТОН: Мистці гаупоти.

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На зимовий
сезон

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

порукає

Фірма АНТІН КАФКА

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

Далівка-це дзеркало
дамашньої культури,
проте:
підлогу стало плекається
настою

„Зоря“

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в астероженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/2 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/8 стор. 45. — зол., 1/16 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/8 стор. 70. — зол., 1/16 стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. Т. п. - Тел. 105-72.

Передплата в криву: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ш.Львів 505.796

ПОЇЗДКА В.П. ГЕТЬМАНИЧА ЗАКІНЧИЛАСЯ

„Український Робітник” з Торонта в ч. 2 звідомляє: Офіційні виступи В. П. Гетьманіча поміж Українцями закінчилися дня 10 січня с. р. Того дня В. П. Гетьманіч зложив другу зчєрги візиту генерал-губернаторові Канади лордові Твідсміурові, запрошений ним підчас першої візити. Візита трєвала пів години, від 12-ої до 12.30. Генерал-губернатор цікавився життям Українців на фєрмах у західній Канаді, бо сам поміж ними їздив і відносини поміж Українцями йому до певної міри відомі; Українців хвалив і називав їх „добримми фєрмерами” (господарами), що багато при-

чинилися до розбудовання Канади, головно степових, хліборобських провінцій. Поїздка В. П. Гетьманіча увінчалася 100-процентним успіхом і залишила Українців в стані духового підйому, нового завзяття до праці для України, влила в них нову енергію й скріпила їх надії на відискання незалежности України. Противників та поїздка заскочила, а ворогів сильно стрєвожила. На це вказують большевицькі протєстні віча „в імені українського народу” (аякже!) — й ті протєсти писемні, що посипалися були до губернатора Канади. (Подорож Гетьманіча дійшла до Скалистих Гір).

Небувала загроза для господарського життя.

Міністерство промислу і торгівлі підготовляє проект, який в разі здійснення перейшовби найсміліші очікування е-татистів, бо змагає до введення плянкової господарки, в якій рішатиме бюрократія. Проект передбачєє організування примусових союзів усіх промислових і торговельних бранж. На чолі кожного з тих союзів малиби стояти делегати міністерства промислу і торгівлі, з далекойдучими компетенціями. Від їх рішення зале-

жатимє повстання кожного нового вар-стату, висота продукції даної ділянки промислу, ціни, вивіз і т. п. Делегати міністерства мають бути чимсь у роді над-директорів. Таким чином повстануть кар-тели, які проект називаєє корпораціями, а які залежатимуть від директив міні-стерства. Кошти створєння кількох ти-сяч нових посад маєє понєсти господарське життя. („Хвіля”, ч. 6781). Наслідки того будуть катастрофальні.

Львів централею нової господарської округи.

З приводу інавгурації Господарської Ради для Східньої Галичини, яка відбудеться 12 с. м., прибує до Львова ві-цепрем'єр Квятковський з міністрами го-

сподарських ресортів. Віцепрем'єр Квятковський представить плян реалізації дру-гої промислової округи між Дністром і Сяном, з осідком у Львові.

Комуністичний „охоронний мур” на заході.

На останнім засіданні III-го інтернаціоналу рішено, щоб комуністична партія Польщі й комуністична партія Чехо-словащини створили спільний політич-ний фронт, якого завданням булоб ство-рити з Польщі й Чехословащини т. зв.

„охоронний мур” на заході, звернений проти Німєччини. Се малоб забезпечити Совітам західні границі в разі війни з Я-понією, яка, на думку совітських провід-них чинників, неминуча і може вибухну-ти вже в найближчій часі.

Остаточна перемога канцлера Гітлера внутрі держави.

Останні події в Німєччині пояснює загранична прєса як остаточну перемо-гу канцлера Гітлера і його партії внутрі держави. Уступив міністр війни маршал Бльомберг, уступив нач. вожд сухопут-ної армії ген. Фріч, уступив шеф гене-рального штабу Бєк (?). Зверхником ар-мії став сам канцлер Гітлер. Його іме-

нем буде виконувати начальну команду ген. фон Кайтель. Герінг іменований мар-шалом летунства. Усунєно 13 визначних активних генералів. Таксамо основні змі-ни в дипломатії. Уступив міністр загр. справ бар. Нойрат, а його місце заняв фон Ріббєнтроп. Уступили амбасадори в Римі, в Токію й у Відні (фон Папен).

Депєша Муссоліні до Гітлера і що відповів Гітлер.

З приводу змін у Німєччині Муссо-ліні вислав до Гітлера слідуючу депєшу: Яко міністр італійських збройних сил як також особисто бажаю висловити Ва-шій Ексцєленції вдоволення моеє яктож італійського народу з приводу обняття Вашою Ексцєленцією фактичної коман-ди всіх збройних сил Німєччини. Думаю, що сє подія повинна скріпити товарись-

кі взаємини між нашими збройними си-лами яктож між нашими устрєями. Крім того вислав Муссоліні гратуляційні телеграми до марш. Герінга, мін. Ріббєн-тропа і мін. Нойрата. — Гітлер відповів, що буде стрємити до дальшого сконсолі-дування політичних й ідеологічних вза-ємин, які дотєпер їстнували між Італією й Німєччиною.

Ромунський прем'єр про політику Ромунії.

Гітлерівський орган „Фелькішер Бе-обхатєр” приніс розмову свого букарєш-тєньського корєспондєнта з ромун. прем'єром Гогою. Він заявив м. ін.: Відро-дженєцький рух в Ромунії се чисто ромунське явище. Воно становить щасливе подучєння старих традицій з новими тен-денціями. Політика супроти семітського

елементу се оборонна акція перед мо-ральною і господарською небєзпєкою. Правитєльство противитьсє якійнебудь шовіністичній політиці винародовлюван-ня меншин. (Щєби!) Правитєльство Ро-мунії радо розслідить всякі сусідські про-блєми, щоб усунути якінебудь причини невдоволення супроти Ромунії.

Стріляла до хрєста.

„Українські Вісти” в ч. 26 принєсли отсю корєспондєнцію зі Стрільбич, пов. Самбір: Їстнує по сєлах старинний зви-чай перед Йорданськими Святами роз-робляти тісто на свєченій воді і тим ті-стом робити хрєсти на двєрах хат і го-сподарських будиноків. Сей звичай збері-гає і сєлянєка Катєрина Фурдичка зі Стрільбич, у Самбірщині, яка винаймаєє свою хату для тамошньої вчитєльки Ге-

лєни Свіцовой. Сєго року Катєрина Фу-рдичка поробила на двєрах хрєсти з тіста, а вчитєлька Свіцова з Мошком Шіндє-ром училисє на подвір'ю стріляти та за-ціль для куль вибрали собі хрєст на двє-рах. Діти приглядалисє, як їх вчитєлька стріляє до хрєстів. — Чи така вчитєлька своєю поведінкою не деморалізуєє шкіль-ну дітвору й не зневажаєє рєлігійні почу-вання українських сєлян?

Жах тоталізму

Як він виглядає в судівництві. *)

Людство стає перед новим жахом, якого в такій формі ще ніколи не пере-живало і не бачило. Той новий жах се тоталізм (від латинського слова „тотус”, цілий, весь). Тоталізм або тотальна си-стема, тотальний порядок — се захоплен-ня всего життя під безумовний і рішаю-чий вплив бюрократії, державних уряд-ників. Тоталізм має те до себе, що коли він раз побідить, тоді правління стає все більше тотальне, боротьба бюрократії проти всякої опозиції стає все більше безоглядна і зажерта, обвинувачєння (зразу проти опозиції, потому проти всеї суспільности) стають все більше потвор-ні. Кари стають все страшніші. Життя під тотальною системою стає все тяжче, все страшніше, все більше огидне і не-стерпне.

Одинока сатисфакція гноблєних по-лягає на тім, що жахливєє гноблєння лю-дей тотальною бюрократією та поліці-єю кінчитьсє згодом — гноблєнням всіх без виїмку, т. зн. крайним здеморалізу-ванням самої бюрократії та винищуван-ням також поліції поліцією.

Найвиразніше і найстрашніше про-явивсєя тоталізм у Совітах. Троцький так його описує:

Зачалося від того, що бюрократія почала не допускати до ніяких політич-них дискусій, просто тому, щоб людям не отвірєлисє очі на її привілєї і на тяж-ке життя мас. Але щоб мати повне за-безпєчення перед політичними дискусі-ями, замало не допускати до них: най-безпєчніше для бюрократії винищити тих, що можуть вєсти дискусію, себто людей, які розуміютьсє на тім, що ді-єтьсє. Та щоб їх замикати в тюрми, ви-сєлювати з їх місць побуту і розстрілю-вати, на се (бодай в початках тоталізму) замало загальних обвинувачєнь в „ухилах”, т. зн. у відступлєнні від лінії правлячої верхівки. Замало тому, бо за-гальна совість у початках тоталізму ще не вбита. Отжє бюрократія мусить заки-нути тим, що їх хоче винищити, якісь к он к р е т н і злі вчинки або заміри, нпр. замір „розложити армію”, „внєсти роздор” в партію і т. п., „скинути владу”, відірвати частє від цілости, привєрнути стару систему капіталізму і т. п.

В часі, коли ще совість народа не вбита, трєба тому народові доказувати, що ті закиди правдиві. А для доказів трєба свідків і трєба обвинувачєних. Відкиж їх взяти? Обвинувачувати можна когонєбудь, на кого тільки поліція кине підозріння. З вишукан-ням свідків вже трудніша справа. Але ГПУ (Государственное Политєс-кое Управление—чєка) скоро знайшло спосіб: воно робило з тих самих осіб об-винувачєних і свідків так, що хто раз піддавсє домаганням поліції, той ставав немов профєсійним (фаховим) фальши-вим свідком і мусів уже свідчити всьо, що поліція видумала, і проти кожного, кого йому як обвинувачєного поліція підсувала. Розумієтьсє, потому тих фа-хових фальшивих свідків поліція також розстрілювала. Вона навіть мусіла се ро-бити, бо ніхто вже не міг зміркувати, де кінчаютьсє обвинувачєні, а де починаютьсє фахові фальшиві свідки. Значить, трє-ба їх усіх вистріляти, бо інакше в масі

*) Гл. статті в „Новій Зорі”: „Нова книжка Троцького” ч. 7, „Суть сталінізму” ч. 8, „Як ка-раютьсє комуністи”, ч. 9.

почало б нуртувати підозріння, що тут щось не в порядку, коли ходять по світі люди, які так близько жили з обвинуваченими і всьому знали про їх страшний злочини. По вистрілянні одної серії обвинувачених, яких витресувано рівночасно на фахових фальшивих свідків, арештує ГПУ нову серію людей, знов їх тресе на обвинувачених і на фахових фальшивих свідків, знов їх вистрілює і т. д. забава чрезовичайки йде без кінця.

Та се не безцільна забава. Вона має ціль: укріпити тотальну владу бюрократії й таємної поліції. А головним способом до того був і є терор, який полягає на домагні особистої гідності людей, на нищенні їх волі і цілковитим розшатаванні їх нервів.

По кожній новій репресії можна одержати „амністію“, але тільки за ціну подвійного самопониження. Нпр. ГПУ ловить чоловіка і домагається від нього, щоб він у пресі оповістив таку заяву:

„Признаюся, що я в мій минулий дусин партію, що я нечесно поступав супроти совітської влади, що я дійсно був агентом буржуазії, що я відтепер хочу остаточно зірвати взаємини з трояківськими контрреволюціонерами і т. д.“

Хто не підпише такої заяви, того відразу розстріляють в тюрмі без ніякого суду (і той краще на тім виходить). А хто підпише, тому на якийсь час дарують життя. Але тільки на якийсь час! Потому його знов ловлять і кажуть йому підписувати ще гіршу заяву проти самого себе. І так його „виховують“, т. зв. свідомо деморалізують все новими „заявами“. І так роблять з тисячами і десятками тисяч членів своєї власної комуністичної партії. В той спосіб деморалізують посередньо всю партію. На кождім новім етапі самопониження нещасний чоловік стає перед вибором: або випертися всіх попередніх „признань“ і тоді вдатися в нерівну боротьбу з ГПУ, не маючи вже над собою ніякого прапора, за собою ніякої організації, в собі ніякого особистого авторитету, ніякої самопошани, — або зробити знов один крок глибше в моральне багно і під диктатом ГПУ закидати на письмі все більші злочини і лайдацтва собі самому і всім своїм знайомим та незнайомим, кого тільки підсуне ГПУ. Хто раз стратив свій особистий авторитет і відразу не оперся діявольській деморалізації, той уже потому стриматися в упадку не годен.

А ГПУ має для досягнення своїх цілей багато способів. До тих способів належить передовсім перешукання старих архівів з царських часів. Ті архіви вже докладно розсліджені і всьому, що в них знайдене, докладно скласифіковане. Не всі революціонери достойно поводитися в царських тюрмах. Одні при зізнаннях жалували, що пішли на революційний шлях проти гнобителів, інші просили ласки і помилювання, ще інші вогорювали на своїх товаришів. Все те є в протоколах старої царської жандармерії, давньої „охрані“, а ті протоколи тепер в руках ГПУ. Найцікавіші папери зі старих архівів царської охрані має в своїх руках сам Сталін. Отже вистарчить витягнути один такий папірець, навіть проти високого комуністичного достойника, який колись був арештований і зізнавався у царській тюрмі, щоб тепер його зблямувати, позбавити становища, хліба і життя. А багато теперішніх совітських бюрократів було ще в часі революції в таборі „білих“, себто контрреволюціонерів.

До них належить цвіт сталінської дипломатії: Прохановський, Майський, Хінчук, Суриц і т. д.

До них належать тепер найлучші комуністичні журналісти, нпр. Кольцов, Заславський і багато інших.

Ба, до них належить і страшний головний прокуратор в карних процесах Вишинський, тепер права рука Сталіна.

Всі вони боролися проти большевизму, а коли большевизм побідив, пішли йому служити. Сего молоді покоління комуністів не знає, а старе вдає,

що забуло. Але Сталінові вистарчить одним папірцем пригадати минулість ко- трогоневбуд з тих достойників — і йому приходить страшний кінець. Тому кожний з них готов дати на письмі всяку заяву, якої від него зажадають і то готов дати зараз, без найменшої надуми...

ГПУ має ще й інші способи. Воно уважно дивиться, як хто живе з жінкою, з родиною. Заки кого ув'язнять, наперед арештують його жінку, наречену, любовку або коханку і потім їх мучать в тюрмах, поки не довідаються всього, чого хочуть. А як вже ГПУ має в руках потрібний матеріал, тоді арештує того, що на ній йому властиво залежить. Цікаво, що ГПУ має таку тактику: зправила не вживає проти обвинувачених публично свідочив їх жінок (хіба мусить), а чо-

му, легко додуматися. Але в скритості потім мучить нещасних жінок, поки не добує того, чого хоче в часі слідства. Тоді ломить волю чоловікам тим, що видобуло від жінки. Багато чоловіків піддається чрезовичайці під загрозою виявлення публично таких таємниць родинного життя, які скомпромітували обвинуваченого в очах його жінки й дітей...

Словом, жах тоталізму не має ніяких границь в ніякій напрямі.

Про дальші його цвітки в слідуючих статтях. А. Ч.

Друкарська помилка. В статті „Як караються комуністи“ в ч. 9 „Нової Зорі“ на 2 ст. в 1 шп. у 18 стрічці згори замість „присвічує розум“ має бути „присвічує розум“.

Просфора у СС. Василіянок

Комітет будови церкви св. Йоана Богослова у Львові влаштував в неділю 6 лютого традиційну просфору в салі монастиря СС. Василіянок при вул. Поточного 95. На програмі просфори зложилися: 1) Коляди й шедрівки у виконанні хору Ремісничо-Промислової Бурси з вул. Бартосівної 3 під батугою п. Цепенди, 2) Різдвяна деклямація, 3) О год. 5.30 веч. о. Бучацький відкрив та посвятив спільну просфору, заступаючи в тому о. кан. Дзеровича, який неезджає. В короткій промові згадав про успіхи і клопоти комітету будови церкви та про нечуваний напад на Митрополита Андрея. В міжчасі хор виконав низку прекрасно відспіваних шедрівок. Слідували привіти від різних наших установ і товариств. Перший говорив нововибраний голова Р. Ш. др. Галушинський, який вказав на konieczність підпорядкування нас усім вказівкам і приказам тих людей, що

ім довелося стати на чолі нашого організованого життя. Тільки єдність може врятувати нас і буде нашою найкращою обороною. Від Народної Організації Українців м. Львова пресовляла п. Блянка Баранова. Далі говорили по черзі о. Василь Белей від парохії св. Юра, мгр Дубас від читальні „Просвіти“ на Вульці, п. Чорний від „Міщанського Брацтва“, п. Рудницький від Народної Торговлі і врешті о. Слиж, парох Пустомит, промовляв іменем провінції. Дальші точки програми виповнив квартет, що відіграв ряд коляд і шедрівок. Спільну традиційну просфору сіхували простота і радийний настрій, серед яких гості і представники наших громадських установ просіли до 7-ої години. З преси були репрезентовані „Н. Час“, „Мета“, „Українські Вісти“ і „Н. Зоря“. На салі було цонерх 150 людей.

Поляки організуються економічно

„Рада Господарча Малопопольскі Вхоней“ у Львові при участі сімох міністерств.

Дня 12 с. м. має відбутися у Львові інавгурація т. зв. „Ради Господарчей Малопопольскі Вхоней“ при участі представників аж сімох міністерств. Про генезу повстання тої ради заявив львівський воевода Білик м. ін., що він порозумівши з воеводами тернопільським і ставівським та з представниками місцевого господарського життя відбув ряд конференцій з тими представниками і представниками згаданих двох інших во-

евідств. Ціль ради координувати розпрошені індивідуальні зусилля місцевої суспільности на господарським полі, служити збірним досвідом, як також становити вираз об'єктивної господарської оцінки супроти властей. Окремий організаційний комітет під проводом директора Галицької Каси Ощадности Маковського приготував пущення в рух тої ради.

20 літ безбожництва в Совітах

Зі 120.000 церков на терені совітського союзу збудено дотепер половину, а решту замінено на клуби, кіна, гаражі, безбожницькі музеї і на публичні місця. В однім тільки 1936 р. спрофановано 14.000 церков, з того 4.600 збудено до фундаментів. В Ленінграді замкнено 125 церков, в Москві з 1.624 церков остало 26. До половини 1936 р. „зліквідовано“ в Совітах 42.800 духовних, т. зв. замордо-

вано, або замучено на заслання. З 810 катол. священників і 8 єпископів на волі є 10. З 200 євангелістських духовних остали 4. В Німеччині перебуває 100 вдів по німецьких пасторах в Совітах, яких замучили большевики. В 1936 р. зліквідовано 8.000 духовних, з чого 102 розстріляно. В тім часі в Еспанії червоні замордували 16.057 духовних і 8 єпископів.

Журналісти облягають Бльомберга

Спеціальний висланник французької газети „Екссельзіор“ виїхав на острів Капрі, де тепер перебуває усунений нім. марш. Бльомберг разом з жінкою. Кореспондент звідомляє, що закордонні журналісти просто облягають Бльомберга. Але він заявив: „Не маю вам нічого сказати. Я тільки в пошлюбній подорожі і бажаю, щоб мені дали спокій“. Корес-

пондент „Екссельзіора“ нотує, що маршалок прийшов на снідання з жінкою до готелевої салі і весь час читав французькі та англійські часописи. Деякі уступили з депеш про положення в Німеччині перекладав жінці. Підчас того марш. Бльомберг і його жінка мали добрий гумор.

Ослаблення оси Рим — Берлін?

Лондонський кореспондент італійського часопису „Трібуна“ звідомляє, що в Англії проявляються сильні тенденції до ослаблення оси Рим—Берлін. А саме англійська дипломатія старається довести до порозуміння Англії з Ні-

меччиною й ізолювати Італію. М. ін. англійська преса пояснює побут англійського віце-м. внутрішніх справ Льюйда як продовження англійсько-німецьких розмов зачатих в листопаді м. р. підчас візиту лорда Галіфакса в Німеччині.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Спiр за єпископський розпорядок

„Громадський Голос” в ч. 4 пише:

Ми повідомляємо про те, що єп. Хомишин видав у станіславській єпархії заборону всім своїм духовникам брати участь у світських товариствах, як їх виборні провінції. Це можуть вони робити лише у виняткових випадках за окремим дозволом єпископа. З того приводу почався в українській пресі гострий спір, бо одні боронять того розпорядку, а другі з політичних мотивів його обпорувають, як шкідливий. Цей спір був чисто внутрішньо-український: єп. Хомишин мав право, як Українець, у той спосіб динитись на діяльність свого духовництва та пробувати поставити свою довієм самостійну клерикальну організацію, а інші українські напрямки в свою чергу мають право заступати в цій справі інший погляд. Підчасом у цей спір змішався папський нунцій у Варшаві. Він вступив у цій справі по стороні єп. Хомишина та опіслят окремий лист з похвалою. Нунцій — це політичний посол і до кожної справи підходить з політичного становища. Отже заходить питання, чи мають Українці годитися на те, щоб чужий політичний чинник, як нунцій, мінявся у внутрішні українські політичні справи?

Наш погляд такий, що на це не повинні годитися ніякі України, без огляду на те, який їх ідеологічний напрямок і який їх по суті погляд на порядковий приказ еп. Хомишина. Бо наші внутрішні справи повинні ми в чесній боротьбі вирішувати самі, без втручання інших.

Примітка Редакції „Нової Зорі”: Відколи існують нунції (перший нунцій був іменований в році 1500 для Венеції), все вони виконували не тільки працю дипломатичну але й чисто церковну, наглядаючи над церковним життям у приділених їм округах. Можна про се переконатися з правильних звітів нунцій, які вони що тижня посилають до Апостольської Столиці в Римі. Такі звіти стали правильні вже приблизно в 1530 р. Нпр. Німці видали друком звіти нунцій, що відносяться до німецьких земель, почавши від 16 століття. Видавництва довершили їх історичні інститути і Т-во ім. Герреса. З тих причин не можна обстоювати закиди, немовби теперішній Апостольський Нунцій змішався в не своє діло, коли написав лист до Пресв. Григорія в спаді розпорядку про участь священників у світських установах.

3 приводу місяця доброї преси

„Український Бескид” в ч. 5 пише з приводу місяця доброї преси:

Візантійний католик, працівник, мадярський єзуїт, о. Банга, на міжнароднім конгресі кат. преси в Бруксфілді 1930 р. називав катол. пресу маґочнішою дитиною кат. Церкви, кажучи: „діло преси не займає ще в католиків відповідного місця, а серед кат. діл воно стоїть на останнім місці”. На сім конгресі стверджено, що в багатьох краях кат. часописи знаходять ледви найкращі умови існування! Там стверджено, не знати кат. преси краще раз, що в краї, де католики навіть думати не хочуть, щоб зі своєї преси зробити провідний чинник публічного життя. Вправді росте там розуміння апостольства доброї преси, але тільки в одній частині. Загал католиків це перенятий ще тою думкою. Інший згубу представник кат. світа зазначив, що ми католики всі свої духово-культурні сили присвячуємо: 60% на душпастирство, 20% на виховання молоді, 15% на харитативні і соціальні цілі, а ледви 1% на апостольство преси, хоч вона ніби найбільший диктатор світа. В деяких краях, скажімось він, треба нам вдовольнятися тим, що нам свої не ставлять перешкод, що не сміються з нас і не називають нас фанатиками. А тимчасом нам злиши були бини всі кат. товариства, інститути, якщо у свій час станулаб у нас сильна кат. преса. Жили наприклад не тво

рять організації, клубів, а приходять до слова і кермують опінією світа тим, що опанували світову пресу. Католики посідають багато церков і поважне число шкіл, але їхня преса має дуже мало читачів і передплатників. Тому прийде колись час, що опустіють церкви і не буде кого навчати в школі, як не візьмемося радикально до цього великого кат. апостольського чину 20 віку. На тім самім велик. конгресі голов. редактор кат. париського щоденника „Ля Круа” звернув увагу на одну дуже важну справу, а саме на читання так зв. нейтральних часописів тих, що то справу релігії спихають до ряду особистих справ. „Це засаднича справа — сказав він — і від її розв’язання залежатиме програма, або перемога катол. преси.” Релігія — це не лиш приватна справа, родина, що розтягається тільки на деякі проблеми інтелектуального і етичного порядку, але вона скрізь і всюди забирає голос, де тільки людська совість стрічається зі свободою. Нині така стріча найбільше яскрава на сторінках преси, тому пресова проблема не сміє бути чужа для ні одного католика...

Хочби навіть ані один з наших кат. органів не відповідав вповні нашим поглядам на світ, на його справи, проблеми, то ми не сміємо бути рівнодушні супроти тих органів.

о. М. Федорович ЧСВВ.

„Всесильна пані конфіскація“

Консервативний „Час” у вступній статті між іншим пише:

«А в останньому часі доходить ще й до того, що не тільки критика органів влади є предметом острої контролю з боку цензури. Як виказа конфіскація нашого недільного огляду преси, конфіскується теж критичку Озону. І тут мусимо спитатися це? Чим же є Озон, що користує так далеко посуненої опіки цензури? Чому за життя марш.Пітсудського була дозволена найостріша критика ББ, а сьогодні не дозволяється на критику Озону? Чим рожниться цей табор, формально беру-

чи, від інших партій? Чи факт, що Озон підпирають високі авторитети, се достаточна підстава відбирати пресі свободи в цій справі? На всі ці питання відповідаємо — ні! На нашу думку, нічого не обосновує і не оправдує опіки, яку цензура зачинає розпростирати над Озоном. В ділянці конфіскації це деяка новість, шкідлива і для цього табору і для цілості політичних відносин... І таким чином свобода преси звужується щораз більше; преса може в щораз меншому обсязі виконувати свої завдання. Щораз більше всевладного паную в пресових відносинах робиться конфіскація».

Надзвичайно цікава поява

Проф. Ромер осуджує тоталізм і що з того виходить.

Львівський „Дзеник Польскі” приніс в 35 ч. статтю п. з. „Проф. Е. Ромер — „погромець” шляхти, легіоністів, неовяків і тоталізму”. В ній займається особою того професора і пише м. ін.: Проф. Євгеніюш Ромер, покинувши на старі літа географію, снує як емерит оригінальні суспільно-політичні концепції... Про що йде проф. Ромерові? Проф. Ромер стверджує трагічну правду, що її Поляки дотепер мабуть не усвідомили собі, а саме, що минувшина Польщі була все монопартийна. Така монопартийна була стара шляхотська Польща. Вона була тоталістичною державою, бо поза шляхтою ніхто не мав права навіть підняти голосу... Легіони Пілсудського, помагає правління се дальший тяг тоталістичної шляхотської партії. П.О.В. (Польська Організація Войскова), Стшелец, Легіони се яблоко, що недалеко впало від яблінки, від тої старопольської шляхотської монопартії, якої упривілеєння і егоїзм doprowadzili до розборів... — За ті погляди „Дз. П.” не жалює епітетів проф. Ромерові і каже: „безперемінність узагальнень і яскрава нелогічність виводів получені з типово демагогічною політичною тенденцією... Названня Пілсудського і незалежницького табору продовженням шляхотського розкладу, яблоком, що не далеко впало від яблінки, від тої старопольської шляхотської монопартії — се демагогія найгіршого калібру...

Примітка Ред. „Нової Зорі”: Професор Ромер пень час воював з українським національним рухом паніть зброєю, якої не можна назва-

ти „фер”. Та з сего не виходить, щоб відмовляти йому слухності там, де він її має. Вправді над вложенням марш. Пілсудского в ряди продовжувачів розкладу Польщі можна дискутувати, бо розклад зачався вже перед тим, а Пілсудський зробив спробу боротися з ним, *) але поза тим на нашу думку ніщо не підлягає дискусії в очевидно правдивих ствердженнях проф Ромера. Прещінь атмосфера монопартійності тяжить над цілим краєм як чорна хмара, вагітна бурями і вона така подібна до атмосфери Польщі з 17 століття, як дві краплини води, — хоч розуміється є ріжнці. Але ті ріжнці не ставляють в гіршим світлі стару Польщу. Найстрашніше в новій Польщі якраз те, що коли партійний чи національний противник скаже правду, — то другий замість застановитися над тою правдою прозиває його найгіршим демагогом...

Ut exemplum docet..

*) Що відносини за влади марш. Пілсудського були ще розмірно здорові, свідчить факт, що він дозволив навіть на найострішу критику ББ, якому патрунував. А до чого тепер дійшло в Польщі в області свободи преси?

**РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.**

Дорожняк **БІЛЬ ГОЛОВИ**

KOWALSKINA
 ДЛЯ ДОРОСЛИХ З ФАБР. 314
 вживайтеся також
**ПРИ ПРОСТУДІ
 ГРИПІ КАТАРІ**

Що діється в Німеччині

Французькі газети звідомляють про глибоке внутрішнє мусування, що відбувається тепер в Німеччині.

„Евр” пише м. ін.; Коли готовість Райхсвері ужити насильства й сумнівна, то у всякому разі безсумнівний глибокий розлад між Райхсферою і лівим крилом націонал-соц. руху, розладдя, яке існує давно і тепер прийало особливі різкі форми. Питання поставлене рубом. Треба рішити, чи справді Німеччина готова до виступу, чи повинна вона приступити до активних кроків зразу в Іспанії, опісля в середній Європі, а потім, весною, коли Японія буде атакувати Англію в Гонк-Конгу — і на інших місцях. Бльомберг, Герінг, весь склад міністерства закордонних справ і значна частина великого промислу категорично виступають проти активного виступу Німеччини весною 1938 р. Головний їх аргумент міститься в тім, що ставка Ріббентропа, Геббельса і Муссолінія на внутрішній розклад Франції хибна. По думці Райхсвері, Вільгельмштрассе і промислових кругів імперська політика Німеччини повинна йти іншими шляхами. Треба: 1) скріпити кампанію за зворотом Німеччині коольоній, 2) добитися признання у Відні націонал-соціалістичного правління і 3) продовжати помагати Франкові, вистерігаючись однаке при тім різкостей, які моглиб привести до європейської війни. Зате країні елементи обстоюють активну політику і вказують, що протифранцузька і протибритиська пропаганда в північній Африці вже принесла свої плоди і що в разі збройного конфлікту значна часть англо-французьких сил буде прикована до того театру. Щодо самого Гітлера то він продовж носідинних тижнів кидается між обома крилами. Вкінці Гітлер склонився на сторону Геббельса, Ріббентропа і Гімлера. Тоді марш. Бльомберг заявив, що ні він, ні ніякий інший представник Райхсвері не будуть присутні на відкритті райхстагу. Після роздумання, що тривало цілий день, Гітлер рішив відложити відкриття райхстагу. Се не перешкодило марш. Бльомбергові не прийти на военну парад. Се факт, що не має прецеденсі.

«Піт Журналь»: Вся берлінська преса зі зворушливою однодушністю зазначила присутність марш. Бльомберга на параді. Се сталося того самого ранку, коли марш. Бльомберг в дійсності прибув на острів Капрі. Не був на параді і ген. Фріч, головнокомандуючий німецької (сухопутної) армії.

„Екo де Парі” (Пергінакс): Розладдя між головами націонал-соціалістичного руху таке глибоке, що скорше чи пізніше може привести до повторення кровавих подій 30 червня 1934 р.

„Парі Міді”: Берлін погрозжений в атмосфері тривоги. По місті кружляють наїфантастичніші поговори. Факт, що газети поїдалими про присутність на параді марш. Бомберга, що в дійсності виїхав закордон, неоднозначно коментують.

Безкровный переворот

в Німеччині.

Про ту важку справу пише ІКЦ в 35 ч. і так її наświetлює: Можна говорити радше про німецьку несподіванку, ніж про нім. загадку. Бо все тут ясне: побідив тоталізм, якого логіка має свої права. Вони такі сильні, що перемогли навіть німецьке замилування до фаховості, яке було за всіх режимів. А тоталізм усунув фаховість наперед з науки, потому з господарки (усугуплення геніяльного фінансового жонглера Шахта). Поза всемогутнім впливом нац. соц. партії дивилися ще були: по часті дипломатія і майже в цілості військо. Тепер і се змінилось. На заграничній арені з'явиться Розенберг, автор „Mitu 20-го століття“. Армія перестала існувати як самостійний осередок диспозиції волі. На перший погляд виглядає се як нормалізація відносно, бо армія не повинна мати окремої політики. Та в дійсності се явище якраз протинне, бо тепер німецька армія буде зовсім втягнена в політику і то в партійну. Ще недавно нім. армія репрезентувала надзвичайний інтерес держави і жила своїм життям. Отже в разі упадку режиму моглоб се пережити. Тепер в Німеччині всьо поставлено на одну карту. СССР від ряду літ переходить такий шлях тоталізму, тільки більше кріваво. З тотальних держав найбільш далекоглядну політику провадить Італія, то зм. Муссоліні. Він не згодився піддати армію партії. У війську рішають старі фахові генерали. Але найважливіша річ та, що в політиці Муссоліні зберіг монархію як резерву. Як наймудріший з диктаторів таксамо й найрозумніший відлом марксизму, скандинавський соціалізм, ніде не усунув монархії, подібно як розважний соціалізм англійський.

Розпука з приводу розпорядку

Противникам і поборникам розпорядку про участь священників у світських установах, що кому належиться.

У попередніх статтях представлено по можливості той занецищений ґрунт на ниві нашого народного життя, що на ній з konieczности мусів зродитися проект розпорядку про діяльність священника в народних установах, бо на ній він по-малу літами назрівав. І нарешті по вичерпанні всіх можливостей його ясно сформульовано і урядово проголошено.

Хто з увагою і без упередження вчитався в текст того розпорядку, той пізнав, як основно і докладно узасаднює його сам Законодавець і як ясно прецизує його високі цілі. Тому годі попросту зійти з дива, коли бачиться у всіх ліберальних, ба навіть і деяких католицьких часописах, той справді шалений виступ проти розпорядку. Неоднораз мусить здвигнути раменами тай сказати: Чи ті люди стратили здорові глузди, що не стидаються прилюдно так остро і безпідставно поборювати те, що так добре і доцільно зробив досвідчений католицький Єрарх, знавий з любови і посвяти для добра свого народу?! Може вони не перечитали докладно цілого тексту розпорядку? А може то такі тупі голови, що їм кожний уступ треба було ще заосмолити у довгезні коментарі, щоб їм неначе лопатою до голови вкладати властивий сенс тексту?

Справді тяжко витолкувати собі ті невмісні закиди, що ними хочуть обезцінити таке важне і далекосягле зарядження Церкви. Се можна собі пояснити хіба тим, що сказано на вступі сего циклу статей, а саме, що деякі люди не перечитавши докладно цілого змісту, поспішилися „на прихапці“ видати згори, так сказатиб, заочний осуд. Щоб не завадати собі багато труду і праці, а показати великих слів велику силу, сягнули до старого полемічного репертуару, який від літ мають на поготівлі, коли ходять про оспорювання якогонебудь важнішого церковного розпорядку. Вони з того перестарілого репертуару вибрали що масніше та „вшкварили“ статті для незрячої публіки.

В попередніх статтях вказано ті жерела, звідки у нас беруться безнастанні підозріння та застереження до кожного прояву правдивого католицького життя та й та нещасна критикоманія діяльності наших Єрархів, а рівночасно де шукати причини зовсім оправданих, хоч

не всім милих виступів Керманичів нашої Церкви. Там маємо вияснення того сумного прояву, що його не стрічається ніде на цілому католицькому світі а саме, що у нас продовж яких 50 літ, т. є. доки сягає пам'ять нашого покоління, не було ні одного Єрарха, котрого у нас не напастувалиб зі сторони т. зв. народного активу...

У тих статтях знайде також кожний, хто їх з увагою перечитає, повне обґрунтування заборони духовенству участі у світських ляїстичних товариствах і відповідь на деякі безосновні закиди ліберальної преси.

А тепер звернуся з рукою на серці до тих, що так остро накидаються на той розпорядок і скажу кожному щиро, що кому належиться, або як каже Римлянин віддам „суум куйкве“. І попрошу, щоб кожний також з рукою на серці відповів собі на деякі питання, що самі настирливо насуваються.

Найбільше крови напсував згаданий розпорядок нашому „високопатріотичному духовенству“, бо його діткнув безпосередно. До більшості нашого духовенства він властиво не відноситься, бо воно само у своїй совісті і почутті свого високого звання зрозуміло вже давно, що серед таких відносин, які тепер запанували у наших світських установах, місця для католицького священника нема: бо годі священникам, провідникам народу, давати себе безнастанно воловодити ліберально-радикальним верховодам та давати фірму під їх руйнівські затії. І тому многі священники вже давно з тих установ усунулися. Такі при-

няли сей розпорядок з певного рода пильгою і вдякою.

Та ще досить значна частина духовенства ніяк не може зрозуміти ситуації. Зазначую, що не роблять вони сего зі злости, або не дай Боже з браку віри, лише вони так зжилися з т. зв. „народною працею“ у „народних установах“, що для неї у своїй незрячості посвятили все і свою високу гідність і свої священні обов'язки і, як се слушно підніс священник у „Ниві“, самого Христа. Там затратили вони почуття обов'язків, вражливості на зло, деякі навіть і совість і стали сліпими та глухими, зовсім зісвітченими народними діячами в духовній рясі, підданими як „дисципліновані члени“ під диктат світських, часто в ніщо невіруючих верховодів. Їм здається, що так повинно бути і так мусить бути, інакше вони пересталиб бути патріотами і зрадилиб народну справу. Один, як чув я з достовірного жерела, по одержанні розпорядку скликав збори в читальні, зі слезами в очах зложив гідність голови і сказав: Ціле життя був я добрим патріотом а на старі літа мушу с х р у н и т и! Але не з моєї вини, такий прийшов у к а з...

Інші вийшли попросту з рівноваги, неначе під обухом з заломаними руками голосили: „І що ж тепер буде? Таки треба вицофатися бо мус — мус! Але треба зробити якось так, щоб не наразитися народним провідникам, щоб не осудили. Нехай осуджують Єпископа, бо то Він винен“...

Один по другім ідуть до тих „панів“ в місті, жалуються перед ними, скликають зібрання і серед трагічних сцен складають свої мандати, виводять жалі, нарікають, оправдуються, що мусять з тяжким болем вицофатися з народних установ і т. д.

Що так було, знаємо з досвіду. І крім того є на се незбите свідцтво в „Ділі“ з 23. XI. 1937 р. ч. 258 у статті „На фронті чи поза фронтом“ пера довголітнього унівського посла д-ра Степана Барана. Там дослівно написано так:

„Після появи (розпорядку) мав я нагоду бути як посол у низці повітів на території станиславської єпархії та стрінутися з нашими місцевими діячами — світськими і духовними. Останній з жалем і болем вицофуються з фронту національної праці, підносячи, що роблять це під примусом канонічного послушства та що їх відсутність серед громадянства поза церквою утруднить їм значно і їхню чисто церковно релігійну діяльність...“

Відома річ, як ті „отці патріоти“ згрібливо дивилися на тих своїх собратів священників, „фанатиків католиків“, що не

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ

Рутськівська бібліографія

за роки 1936—1938.

IV. Промови, проповіді, реферати.

58. Преосв. Іван Бучко, До Марійських Дружинників. Проповідь у церкві Пресв. Спаса 10 червня 1937. „Вістник Марійських Товариств“, III/5, Львів 1937, 9—12. Див. 8, 45, 48.

Проповідь з приводу першого Зїзду Марійських Дружинників у Львові. Зміст її подали: Я. Шавяк (Зїзд Марійських Дружинників у Львові. „Новий Час“, XV, Львів 1937, ч. 128, с. 9), о. Р. Лукань ЧСВВ (Перший Конгрес Марійських Дружинників. „Нова Зоря“, XII, Львів 1937, ч. 44, с. 1; „Вістник Марійських Товариств“, III/5, Львів 1937, 3 і окремо: Львів 1937, 9—12), Зїзд Марійських Дружинників у Львові. „Правда“, XI, Львів 1937, ч. 25, с. 7; Ю. Костюк (Перший Конгрес Українських Марійських Дружин середньошкільної молоді. „Український Бескид“, X, Перемишль 1937, ч. 23, с. 3).

59. о. Василь Гриник, Й. В. Рутський — Дороговказ Українців-Католиків. (Йосиф Велямин Рутський митрополит Київський й усієї Руси-України. Ювілейна збірка... Перемишль 1937, 59—66). Див. 5.

Цю промову виголосив автор на святочній Рутськівській академії в перемишському Духовному Семінарі 13. III. 1937.

60. о. Станіслав Ласький Т. І.,

Митрополит Йосиф Велямин Рутський. „Мета“, VII, Львів 1937, ч. 38, с. 2 у статті: VI. Унійна Конференція.

Це зміст авторського реферату на Унійній Конференції в Пінську 2. IX. 1937. Короткий зміст того реферату подав також Учасник (Унійна Конференція в Пінську. „Новий Час“, XV, Львів 1937, ч. 212, с. 6).

61. М-р Юліян Редько, Почитання Марії-Цариці України. „Український Бескид“, X, Перемишль 1937, ч. 31, с. 3. Див. 46.

62. М-р Юліян Редько, Почитання Марії-Цариці України. Промова на Марійській Академії 10 червня 1937 р. „Вістник Марійських Товариств“, III/5, Львів 1937, 12—17. Див. 46.

В цій промові є окремий розділ про митр. Рутського: Перший Дружинник. Проказав її автор на Марійській Академії в честь митр. Рутського на св.-юрському подвір'ї у Львові.

63. о. Й. Іосафат Скрутеня ЧСВВ, Митрополит Рутський в житті сьогоднішніх Василіян. „Мета“, VII, Львів 1937, ч. 1, с. 11 у статті: Унійний Зїзд у Львові.

64. о. Й. Іосафат Скрутеня ЧСВВ, Митрополит Рутський в житті сьогоднішніх Василіян. „Нива“, XXXII, Львів 1937, 46 у статті: о. Петро Хомин, Унійний Зїзд у Львові (45—57).

65. о. Й. Іосафат Скрутеня ЧСВВ, Митрополит Рутський у житті сьогоднішніх Василіян. „Богословія“, XV/1, Львів 1937, 38 у статті: о. Володимир Ку-

чабський, I. Унійний Зїзд у Львові (35—44).

Тут (63, 64, 65) поданий зміст авторського реферату на Унійному Зїзді у Львові 23. XII. 1936. Появляється як напечатаний в окремій книзі-збірці рефератів на згаданому Зїзді.

66. о. д-р Йосиф Сліпий, Митрополит Йосиф Велямин Рутський і його доба. Промова..., виголошена 21. ц. м. (березня) на Академії у Великому Театрі. „Діло“, LVIII, Львів 1937, ч. 64, с. 3; ч. 6, с. 4.

Після останнього напечатаного слова: „прапор“ йдуть слова, тут ненапечатані: „соборності України“.

67. о. д-р Йосиф Сліпий, Митрополит Йосиф Велямин Рутський. Святочна промова..., виголошена на Ювілейній Академії в честь Митрополита Рутського у Львові, дня 21 березня 1937. „Мета“, VII, Львів 1937, ч. 12, с. 2—3.

68. о. д-р Йосиф Сліпий, Митрополит Йосиф Велямин Рутський і його доба. Промова виголошена на Академії 21 березня 1937. Львів 1937. 12×16.7, 15+(1). Бібліотека Українського Католицького Союзу ч. 3. Накладом Видавничої Кооперативи „Мета“. Див. 35.

Це відбитка з „Меті“ (див. 67). Цю працю поміняково я подав у розділі III-му (позиція 35). Вона повинна знайтися в розділі II-му (після позиції 11-ої).

69. Преосв. Митрополит [Андрій] Шептицький [ЧСВВ], Промова...

йшли з ними і з народних установ, не чекаючи на розпорядок, давно вже вищого. Знаю, як таких перед народними верховодами осуджували та як вражду в народі проти них поширювали. Та в серцях осуджуваних була для них вирозумілість і пошана для тої гідності, яку несуть і задля тої святости, що їй при престолі спільно служимо. Тимто у сій хвилі треба, поминаю всьо, що було, всьо пустити в непамять — і дорогих собратів Отців попросити так з рукою на серці, сказати собі, чи лицює се католицькому священникові виводити жалі на свого Єпископа і прилюдно осуджувати Його зарадження перед світськими людьми, навіть перед своїми парохіянами?! Чи се не потоптання авторитету церковного Достойника і Єрарха? Чи се не пониження своєї високої гідності священничої і з тим самого себе?...

Припустім навіть неімовірно, що Єпископ помилився, видаючи розпорядок про участь священників у світських установах, то чи священники не знають канонічного права, чи не відомо їм, як легально на такі річі реагувати? Чи виводження жалів і осуджування Єпископа перед некомпетентними людьми допоможе щось? Чи се не згіршення для всего загалу?

Мені здається, що так не годиться робити, що се не лише невмісне і нехочення, але просто низьке і погане, бо „погана та птиця, що своє гніздо каляє“. Се у священників нечуваний скандал гідний осудження!

Справді медвежу прислугу „високопатріотичному духовенству“ зробив світський патріот, коли своїми хоч правдивими спостереженнями поділився прилюдно з трибуни преси з загалом. Лучше, щоб був їх задержав для себе. Та коли він сей сумний промах високопатріотичного духовенства прилюдно підносить і виносить, то й я мусів про нього згадати і дати властиве пояснення.

Священик з Поділля.

На лат. Великдень в Римі

Дня 12. IV. виїде з Польщі паломництво до Риму під протекторатом Преосв. Маріяна Фульмана. В великодню суботу уділить їм авдієнції Св. Отець. Паломництво задержиться у Відні, Венеції, Падві, в Помпеях, еwent. на Капрі й у Будапешті. Вернеться до дому 21. IV. Ціна участі тільки 149 зл. за всьо разом з візами. Інформацій уділяє Кук у Львові, площа Галицька ч. 15.

„Діло“, LVII, Львів 1936, ч. 288, с. 7—8 у статті: Урочиста інавгурація викладів з приводу 300-ліття смерті митроп. Рутського. Велика промова Впреосв. Митрополита Шептицького.

Докладний зміст промови з приводу Унійного З'їзду у Львові, 23. XII. 1936.

70. Впреосв. Митрополит Андрей [Шептицький ЧСВВ], Промова... „Нова Зоря“, XI, Львів 1936, ч. 100, с. 5. Короткий зміст тієї самої промови.

71. Впреосв. Митрополит [Андрей Шептицький ЧСВВ], Слово... „Мета“, VI, Львів 1936, ч. 52, с. 1 у статті: Започаткування обходу 300-ліття смерті Митрополита Рутського.

Зміст тієї самої промови. Крім цього, зміст тієї промови подали: [Михайло Струтинський], В 300-ліття смерті Митрополита Рутського. „Новий Час“, XIV, Львів 1936, ч. 290, с. 4; о. П. [етро] Хомин, Унійний З'їзд у Львові. „Нива“, XXXII, Львів 1937, 30—32 і ін.

72. Впреосв. Митрополит Андрей [Шептицький ЧСВВ], Слово... з нагоди торжественної Академії, якою українські центральні установи вшанували пам'ять Митрополита Йосифа Велямина Рутського. „Мета“, VII, Львів 1937, ч. 12, с. 1.

Це Слово відчитав Преосв. Микита Б у д к а на Рутськийській Академії у Львові 21. III. 1937.

Крім цих напечатаних промов, проповідей і рефератів про митр. Рутського, відомі ще ненапечатані. Докладніше про них подам у Доповненнях.

„Опозиція зі страху“...

Нові несподіванки з СССР.

Головний урядовий орган совітського правительства „Ізвестія“ приніс в ч. з 25. I. 1938 статтю, якої мабуть ніхто в Європі не сподівався. В статті тій сказано, що вся кривава чистка, яка від кількох місяців шаліє в комуністичній партії, в армії та в усіх державних підприємствах, полягає на поважних ошибках та крутихствах („ізвращениях“), на загальнім бездушнім відношенні до справи, на очорнюванні чесних людей, відданих справі соціалізму, на неслухнянім а загальнім підозріванню чесних працівників, на масовім увільнюванні з роботи тільки на підставі неперевіраних сплетень і провокаційних видумок дійсних ворогів, які засіли тут і там („кое гдѣ“) в державному апараті й продовжують тонко вести свою огидну („гнусную“) роботу...

Читаєш і очам своїм не віриш. Якто? То неправдиві всі ті судові вирокі, на підставі яких розстріляно безліч людей? То неправдиві всі „ствердження“ про заговори, саботажі, взаємини з представниками чужих держав, з Гітлером і з мікадом, всі ті підготовки до переворотів і революційних виступів? То більше як півроку масово лилася кров невинних людей і без причини падали голови навіть найбільших достойників у державі?! А тепер головний офіційний орган уряду СССР виразно каже, що все те кровопролиття, все те знущання над невинними людьми — полягало на неперевіраних сплетнях!... Мимохіть виривається з уст питання: А чому ж ви, „товариші“, не перевіряли тих сплетень, але відразу видавали присуди на невинних людей?! А від чого ж ви мали слідчих суддів, прокураторів, спеціальні слідчі комісії? Якеж свідоцтво ви виставляєте самі собі і що це все має значити?

Застановляється над тим і великий російський щоденник Мілюкова, що виходить в Парижі, „Последнія Новости“. Він в ч. 6153 дає на те питання ось яку цікаву відповідь:

Сталін хотів укріпити свою владу при допомозі найбільше безцеремонних і несподіваних зигзаків: сьогодні він з „правою“ програмою в руках промив і нищив лівих опозиціоністів, а завтра вже приймав їх програму і круто розправлявся з вчорашніми союзниками „правими“. Рівночасно підготовляв собі вже нову центральну позицію. Потому спершился на „безпартійних большевиках“ бив уже на право й на ліво. Так застра-

шивши всіх, став ніким і нічим не обмеженим диктатором. Але ті перемоги Сталіна тільки на перший погляд скріпляли його позицію. В дійсності вони збільшували число його ворогів, бо ніхто не був певний свого завтрашнього дня. Супроти таких зигзаків Сталіна почала наростати „опозиція зі страху“, яка особливо розширилася і поглибилася в часі недавньої передвиборчої кампанії та самих виборів, бо тоді „єжовщина“ достигла свого вершка. Єжов, новий шеф ГПУ, переводив якраз тоді масові викидування людей з партії та з адміністрації, переводив чистку зверху до низу по всій державі. Се довело до того, що всі замовкли і на поверхні лишився тільки дивний калейдоскоп осіб, які таксамо бистро з'являлися, як і бистро зникали, а ніхто не знав чому і куди. Тепер видно Сталін зміркував, що таке поведіння до добра не доведе, бо тим способом настрій проти себе буквально всіх. Наступає нове диво. Єжов, новий всесильний фаворит диктатора, страшний міністр внутрішніх справ і предсідатель верховної контрольної комісії, організатор усіх перевірок і кривавих розправ, — нараз несподівано тратить своє високе місце в контрольній комісії, а покликають на те місце кого? Його ворога, до теперішнього генерального секретаря українського ЦК Поляка Косіора, який весь час вів уперту боротьбу з Єжовим і противився масовій чистці, за що „буль взятъ на подозрѣніе и отданъ подъ наблюдѣніе, какъ неблагонадежный“. А тепер той сам Косіор має право й навіть повинен контролювати Єжова таксамо як і всіх інших міністрів. Політика Сталіна ясна: коли диктатор був захоплений манією чистки, страшний шеф ГПУ Єжов виконав те, чого хотів Сталін, але... Єжов зібрав коло себе своїх людей, отже став небезпечний. Тому Сталін покликав проти нього його ворога Косіора до Москви. Се знак, що Сталін почувся в небезпеці навіть серед послушного по-рабськи верховного совіта. Здається, що години влади Сталіна вже пораховані й вибух дуже близький.

Се й предсказує Троцький у своїй цікавій книжці, яку ми тепер реферуємо в „Новій Зорі“, а якої правдивість у справі страшних процесів потверджує тепер навіть офіційний орган Сталіна „Ізвестія“.

Голяндці й Українці

Перед народженням голяндської престолонаслідниці в палаті відбулася нарада, в якій взяли участь оба лікарі і пістунки. При розмові лікарів був присутній голяндський прем'єр Колін. Покий королеві Вільгельміні, що від кількох днів не опускала палати, був також освітлений цілу ніч. Товпи народа зібрані перед палатою виділи, як на бальконі кілька разів показувалася сільветка кн. Бернарда, що нервово курив папіроску за папіроскою. Великі маси голяндського народу зібрані кругом палати терпеливо чекали цілу ніч, аж до хвилі, коли оповіщено про народження княжни. У всіх школах перервано науку на два дні, щоб діти могли взяти участь в радісних торжествах. Публичні будинки і приватні дома прийняли святочний вигляд. У всіх вікнах появилися прапори або портрети членів королівської родини, кн. Юліяни і кн. Бернарда. Вечером на одній з площ Амстердаму відбулася велика маніфестація. Ціле місто було рясно ілюміноване, ціла площа і всі вулиці, що провадять до неї, тонули в повіні світла. Подібно діється по всіх містах і навіть по селах Голяндії, де серед

світел і прапорів радісно грають незлічними оркестри. Масово випускають помилуваних переступників, бо королева оповістила амністію. Знесено також всі дисциплінарні кари в армії й маринарії.

Так шанує своєю будучу престолонаслідницю культурний нарід, який взагалі не має неграмотних, посідає добробут і найкращі кольонії світа.

Порівняйте з тим поведіння наддніпрянського головотяпа в „Вістнику“ за лютий с. р. супроти свого Престолонаслідника, який до того на наших очах зробив національний пропаганді велику, неоціниму прислугу. За те в „Вістнику“ клеветують огидно навіть католицького священника, який взяв участь у прийнятті українського Престолонаслідника і безстыдно закидають тому священникові — приналежність до масонів! Аби тільки оплювати і зогидити живий центр української нації... Як руїнік не має чим кинути на зовсім чистого і невинного Гетьманича, то кине огидним очорненням бодай на того, що стане коло неї. Степовий ординець мусить пустити затроєну стрілу в культурну силу, яка організується...

З викладової салі

Про християнське виховання.

В неділю 30. I. Впр. о. ректор М. Семинара Хавлюк виголосив знаменитий реферат про християнське виховання в дитячих роках у рамках катол. педагогічних конференцій.

Провідні думки реферату: Йде про примінення засад св. Письма у вихованні дітей шкільного віку. Християнська виховна система була довгий час одинокою доброю системою виховання. Тільки останні два століття дещо її захитали. Християнська виховна система спирається на св. Письмі, крім того вона зафіксована в писаннях св. Отців Церкви. Також новіші християнські педагоги доказують, що єдина справді добра виховна система се християнська виховна система. Вона була поширена в наших селянських родинах і вдержується дотепер по традиції. Війна дещо знищила християнську виховну систему особливо по містах. Люди вже часто забувають про неї. Треба зробити відворот на цілій лінії. Всі теперішні світські виховні системи в сучасних школах не дають добрих оwoчів. Ті світські виховні системи мусять скракувати і людство мусить навернутися до християнської виховної системи. Головні її засади: 1) Християнська виховна система старається виховувати після християнського світогляду. 2) В сій системі виховник прає найважливішу роль. Він мусить спирати свою виховну працю на авторитеті Божім і своїм. 3) Християнська виховна система признає, що виховник працює, а Бог робить з дитини те, що з неї виросте. 4) Христ. виховна система признає, що найважливіші виховники се родичі, а найважливіше місце виховання се дім. Родичі мусять виховувати дітей від найраншої молодости.

Який повинен бути виховник? 1) Він повинен панувати над собою і не допускати в ніякому разі до вибуху гніву супроти дитини. Бо вибуховість родичів нищить їх авторитет в очах дитини. Після такого вибуху дитина може зненавидіти батька чи маму на ціле життя. Ще шкідливіше надмірне потурання дитині. Родичі бачать, що дитина зле робить, але бояться сказати се їй. Нерішучих родичів дитина легковажить. 2) Виховник мусить розуміти дитину. Коли повстають тертя між виховником і вихованком, то се знак, що виховник не розуміє дитини. 3) Виховник повинен шанувати дитину. Дитину легко скривдити. Тому треба шанувати неміч дитини і її світ. Деякі родичі брутально вдираються в душу дитини. Також не треба бути супроти дитини занадто педантичним. Не вказане дитину муштрувати. Овсім треба при звичаювати до порядку, але в добрий спосіб. 4) Дитину треба любити, навіть тоді, як вона докучлива, криклива і влізлива. Занадто спокійна дитина се просто хоробливий тип. Дитина у шкільнім віці хоче пізнати дійсний світ, визначається великою охотою до пізнання всего. Се зацікавлення треба використовувати. Родичі повинні займатися дитиною, хоч вона й ходить до школи. Під час виховання повинні родичі вчити дітей. В кожній хаті повинна бути Біблія і св. Письмо Нового Завіту. Навчати повинні родичі при помочі гутірок. Гутірка повинна бути коротенька. Можуть бути гутірки також з природи чи інших наук. Дуже добрі гутірки нпр. на тему хреста, церкви, цвинтаря, обряду і т. д. Все те має виховне значіння і разом збагачує знання дитини. При моральнім вихованні треба послугувати конкретними прикладами з життя Ісуса Христа і інших визначніших, або й звичайних людей. Самими заборонами не виховуємо дитини. При моральнім вихованні треба мати на оці 10 Заповідей Божих. Добрий примір се наймогутніший засіб християнського виховання. Згідливе життя в родині, примірна молитва, хождення на Сл. Божу, приймаання св.

Тайн і т. д. — все те сильно впливає на дитину, захоплює її. Де незгода в родині, там в душах дітей зроджується бунт проти своїх родичів. 5) Виховник повинен цікавитися дитиною. Всякі упіснення давати дитині тільки в 4 очі і то найлучше перед сном або як дитина рано встає. До молитви давати дітям все якесь намірнення (за хорого братчика, сестру, щоб перепросити Бога за якісь провини і т. п.). Іntenція оживляє молитву. В неділі і свята брати дитину на Сл. Божу, але краще на читану, бо співана трохи задовга для дітей і вони можуть нудитися. Як уже дитина вміє читати, дати дитині молитовник. Кара: Християнська виховна система вважає кару за крайню konieczність. Замість

надгород лучше уживати похвал, а замість кар доган. Тілесну кару треба осудити, також відоме переписування якогось тексту по кільканацять разів се недобрий рід кари. Виховник мусить звернути увагу на недомагання дітей. Нпр. діти говорять неправду. Тоді не треба на них накидатися з криком, бо дитина часто говорить неправду не зі злоби. Діти сміються з калік. Треба лагідно повчити дітей, що не повинні сміятися з нещасних калік чи немічних старців. Треба дітей хоронити перед лихими впливами зовні, нпр. перед лихими товаришами, книжками, газетами і т. д. Після реферату була коротка дискусія. В ній забирали голос пані Шаркова, о. др. Фіголь, о. кан. Дзерович, пані Тишинська й інші. Виклад був дуже цікавий. Публики коло 30 осіб. Зате на різних „фасцинующих“ теревенях націоналістів, що пропагують „роскіш ножа і крови“ — люди трохи не подушаться...

З сойму

В дискусії над бюджетом міністерства скарбу посол Длугош домагався знесення оборотового податку коштом підвишки патентових оплат. Для дрібного платника ціле нещастя, коли приїздить комісія й обчисляє його оборотовий податок. Говориться про націоналізацію торгівлі. Тішимося, що по селах повстають крамниці, та скарбовий уряд се установа, яка запопадливо ліквідує ті крамниці. Коли селянин заложить малу крамничку, йому зараз вимірюють оборотовий податок і дають найліпшу лекцію, щоб на другий рік звинув крамничку. Опісля промовець порушив справ-

ність урядничого апарату в скарбових урядах. З дрібниць робиться державну рацію та затроюється людям життя. Пан міністр цитував, в котрих Палатах і кількох стягнуто податку. Наслідок такий, що нині скарбові уряди перегаються, хоча вибитись висотою стяганих податків. Скарбові уряди ще далі підходять до горожанина не як до чесної людини, але як до людини, яка ошукує, і все жадається доказів. Горожанин змушений складати рекурси, на які відповідь приходить по трьох літах (голос: по 10 літах!). Нема атмосфери зрозуміння і нема громадянського підходу до податників.

Рік 1938 — роком щастя

Новий Рік — нові надії, мрії і плани. Хтось сказав, що кожда зміна добра, бо приносить з собою нові перспективи і товчок до боротьби: не датися, або також: ще висше. А щож доперва, коли маємо дві зміни: Новий Рік і нову систему гри на льотерії, яка напевно pomoже нам перемогти евентуальні прикрі несподіванки 1938 року. Бо нема сумніву, що при теперішній системі гри шанси виграння сильно збільшилися. Зменшено і то значно, бо о 35 тисяч, скількість льотерійних льосів, а загальну вартість виграних збільшено. З того виходить нехибно, що шанси виграння значно більші ніж у попередній системі.

Хтось може закинути, що внаслідок поділу льосу на 5 частей замість як дотепер на 4, сума, яка припадає на одну

частину льосу, менша ніж давніше. Се правда, але рекомпензата за це — значне збільшення можливости виграння, бо виграні будуть ділитися на п'ять, не на чотири часті. А хіба ніхто не погордить виграною, навіть дещо зменшеною. Бо лучше виграти щонебудь, як ніщо.

Зрештою в теперішній системі полишено великі виграні з мільонами на чолі так, що при крихітці щастя на одну п'яту льосу може впасти така велика сума, що перемінить ціле життя. Тих великих виграних багато, шанси виграння на правду великі, отже нема сумніву, що з Новим Роком здобудемо нові виграні.

Одначе виграти може тільки той, хто має льос до першої класи 41-ої Льотерії. Отже належить завчасу набути його, бо тягнення зачинається 17-го лютого.

Лікарський фейлетоник.

Овочі в зимі

Ціна овочів зимою висока, подекуди навіть недоступна для бідніших верств населення, одначе з точки погляду здоровля се інвестиція конечна і дуже корисна. Передовсім з огляду на вітаміни. Декотрі з них дуже вразливі на температуру, нпр. вітаміна Ц зникає вже при 40 степенях. Недостача сеї вітаміни викликає недугу переміни матерії, а далі гнилець і запалення спійниць. Вітаміни знаходимо тільки в неварених потравах, в зимі тільки в овочах. Найбільше вітаміни Ц мала досі цитрина. Тепер однак після найновіших дослідів російського вченого значно більше вітаміни Ц мають оріхи. Вітаміни повстають в овочах під впливом сонячного світла. Тому видаток на полудневі овочі (помаранчі, цитрини, грей-фруї, дактилі) не можна вважати непотрібним видатком, бо вони відсотково найбогатші у вітаміни. Дальша користь, що її має організм зі споживання овочів, — се знамените ділання алькалічних осадів, які регулюють чинности організму і вбивають органічні кваси. З огляду на те, що в практиці спо-

живаємо за богато заквашуючих потрав, кождий спожитий овоч виходить нашо-му здоровлю на добре. Та овочі дають нам крім вітамінів ще дуже цінні й потрібні нам органічні соли. Нпр. мандаринка відсотково багатша в залізо, натомість оріхи і мігдали мають більше фосфорових солей. Далі овочі се одно з головних жерел углеводнів. Притім, що найважливіше, углеводні ті подані тут у найлучшій формі, бо в формі глюкози (простий цукор). Інші углеводні, як зложені цукри (з молока, з буряків) зокрема скроб (крохмаль), що його мають бараболя, горох, пшениця й жито, вимагають богато часу для їх стравлення, а сеї процес відбивається некорисно на цілім організмі і викликає м. ін. сильну склонність до нежитів. Нпр. бараболя перемінюється в глюкозу щойно по 2 годинах. З овочів найбогатші у вітаміни помаранчі та оріхи. Виноград, дактилі і родзинки багаті знов у цукор. З краєвих овочів особливо багаті у вітаміни яблока й бросквині. Ті останні мають вітаміну А, яка сприяє розвиткові організму і робить його відпорним на заразливі недуги. Овочі в зимі се майже одинокі й виключне жерело вітамінів А, Б і Ц. Інших вітамінів мусимо шукати в яринах і набилі.

Т. М.

Нові видання

О. Станіслав Гарасовський, **Короткі катехитичні науки** на основі проповідей о. Івана Цольнера. Частина перша. Накладом Видавництва Чина св. Василія В. Жовква 1937, 8°, 320.

Де нема знання Бога, там нема й Божого життя. Тому римські Папи, Собори й Епископи майже безустанно пригадують священикам їх обов'язок повчати вірних про правди віри й обичаїв. Головна причина ересей і сект, що не раз стихійною силою руйнують Христову винницю, — незнання правди віри. Тому вже Тридентський Собор видав „Римський Катехизм“, а св. Петро Канізіє своїм катехизмом врятував останки католицької Церкви в Німеччині. Папа Пій X видав в 1905 р. окрему енцикліку, в якій приказує голосити катехитичні проповіді, а кодекс канонічного права § 1329 каже, що це дуже важний обов'язок душпастирів. І наші Преосв. Владики видали теж окремий наказ душпастирям говорити катехитичні проповіді. Тому кожний душпастир почав шукати відповідних підручників, які вкласили б йому цей важкий обов'язок. На жаль досі в українській мові був тільки переклад катехитичних проповідей о. Швілінського, що не кожного вдовляв. Конечний був ще бодай один подібний підручник для того, щоб уникнути стереотипності в голошенні катехитичних проповідей. І саме в пору з поміччю поспішив о. Гарасовський видаючи перерібку катехитичних проповідей о. Цольнера, що тішилися загальним признанням наших проповідників, бо крім розумового розведення даної правди вміло порушували й струни сердець слухачів. О. Гарасовський дуже скоротив проповіді Цольнера, що в висліді замість двох томів дало один. В наслідок цього скорочення деякі проповіді (пр. про страшний суд, пекло) втратили ту силу драматизму, що її мали в оригіналі, або осталися без кінцевих практичних примінь. Однак це скорочення має й свої позитивні сторінки, бо в наслідок цього кожда проповідь насправду річева, без непотрібної балаканини, а навіть сконденсована. Крім цього дуже добре вчинив о. Гарасовський, що цілком відкинув ті „славні“, а заразом фатальні вступи Цольнера, в яких він старався кожне наділля чи святочне євангелія натягнути до чергової катехитичної правди і тому на Різдво ГНІСХ говорив про існування Бога, на Благовіщення про Воскресіння і т. п. Перерібка о. Гарасовського вповні вдатна, проповіді проглядні, річеві, а деякі зовсім оригінальні. Мова й правопис не оставляють нічого до бажання. Тому кожний душпастир повинен набути цю збірку проповідей і тим самим причинитися до того, що Видавництво зможе видати другу частину тих потрібних проповідей. — о. Ір. На з а р к о ЧСВВ.

„Українка“, популярний часопис Союзу Українок се поруч журналу „Жінка“ другий орган Центрального Жіночого Товариства С. У. у Львові. „Українка“ призначена для найширшого жіночого загалу, а в першу чергу для селянок. 16 сторінок першого числа має такий зміст: Наше Слово; До всього українського жіноцтва зорганізованого в С. У. — М. Рудницька; Колядка — М. Підліска; Мати — перша виховниця дитини — Ліда Мет; Свято 22 січня; Під Крутами — О. Бабій; Вечірка — Наталя Сас; Здоров'я — наш скарб; Господарюємо; Як працюємо в Клубах С. У.; Що діється у світі. Чотири останні наголовки це назви окремих відділів: гігієнічного, господарського, звідомлень з праці Клубів Союзу Українок і огляд світових подій. Наш погляд на зміст, напрям і спосіб редагування нового органу подамо, коли появиться більша кількість чисел.

Григор Меріам Лужницький: **Муравлі**. Комедія на 3 дії з купецького життя. Львів, Р. Б. 1937. Бібліотека „Логос“ 12. 16°. Ст. 64.

Віктор Андрієвський **Три громади**, спогади з 1885—1917 рр. Львів 1938. „Українська Бібліотека“ ч. 61. Видавець Іван Тиктор. 16°. Ст. 128.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

У Кастель Гандольфі підготовляються до приїзду Св. Отця, що має намір замешкати у тій своїй літній резиденції вже в найближчому місяці з двох причин: повітря тої місцевості вплине дуже корисно на здоров'я Папи, а з другого боку Св. Отця хочуть відсунути трохи від церемоніальних ватиканського життя, які його втомлюють. Відома річ, що підчас побуту в Кастель Гандольфі Папа має менше авдієнцій як у Ватикані.

В Римі появилася календар-альманах „Діаріо Романо е Ватикано 1938“. В ньому знаходимо цікаві дані про життя столиці християнства й Римської Курії. Вічне Місто має під сию пору 95 парохій, 423 церков, 218 каплиць і 70 приватних капличок. Від 1870 року замкнено для публіки 108 церков, натомість від 1930 року збудовано в римській дієцезії на спеціальне бажання Св. Отця 28 нових церков, 8 нових каплиць і 17 капличок. З тих святинь, що їх закрито для публічності, 8 знов отворено.

Конкордат Апостольської Столиці з Латвією. Дня 25 січня в салі конгрегації торжественно підписано акт додаткових конвенцій до конкордату Апостольської Столиці з Латвією з 1922 р. Акт підписали в імені Апостольської Столиці кард. Пачеллі, в імені Латвії Вільгельм Мунтерс, латвійський міністр закордонних справ. По підписанні міністра Мунтерса прийняв Св. Отець на окремій авдієнції.

Рутськівські торжества в Гошеві відбулися 14 січня с. р. На торжественній Службі Божій відповідну проповідь сказав о. С. Соколовський ЧСВВ. Богато вірних приступило до св. Тайн.

На польському побережжі, головню на Гелі, росте з року на рік число Божих Храмів. Нові костели побудовано в Ястарці, в Кузниці, у Великому Селі і в Галлерові. Незабаром приступлять до будови костелів у Карвах і Демблах.

31-го січня відбулися в Турині торжества в честь св. Івана Боска з приводу 50-ліття його смерті. В тім дні відкрили два фрески в базиліці Преч. Діви Марії. Один з них представляє групу дітей з Патагонії, які звертаються за опікою до св. Дон Боска, другий представляє виховне діло святого.

Нові приписи про замкнення святинь в Совітах. З 15 січня увійшли в життя нові приписи в справі замкнення церков на терені ССРСР. Виділ віроісповідних справ при народнім комісаріаті внутрішніх справ видав недавно розпорядок, що в майбутньому місцеві відділи ГПУ можуть самі рішати про закриття храму без огляду на апробату центральної влади в Москві. Храми можна замкнути: 1) коли святиня стає місцем „сходін“ елементів „ворожих держав“; 2) коли адміністрація святинь не платить чиншів; 3) коли в околиці панує епідемія; 4) коли громада домагається замкнення; 5) коли вежі або купули святині могли б стати пристановищем ворогові. Як видно, всі ті „засади“ ведуть у практиці до ліквідації всіх святинь і домів молитви. В останньому числі вплинуло 8.000 внесків на замкнення дальших Божих храмів.

Німецьке правительство заборонило своїм горожанам брати участь в Міжнароднім Евхаристійнім Конгресі, що відбудеться в травні с. р. в Будапешті.

240.000 осіб у світі працює над наверненням поган на Христову віру. Пів мільйона людей щороку прибуває Христовій Церкві. Мимо того число поган не меншає, а росте завдяки природньому приростові.

Папські відзначення для Мурунів. В 75-ліття утворення Католицької Місії в краю Басутів (полуднева Африка) один визначний Мурун дістав хрест св. Сильвестра, а кільканацять інших медалю „Про Еклезію ет Понтіфіце“. Се мабуть перший випадок відзначення Муруна папським ордером.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

РЕВІЗІЯ Й УВ'ЯЗНЕННЯ В ГАЛИЧИНІ. В Станіславщині в селі Майдані тайна і мундурована поліція перевела масові ревізії і ув'язнила кількох молодих селян. В Дубні, пов. Ланцут, поліція перевела ревізію в читальні „Просвіти“, у парохіяльній бібліотеці й у о. дек. Булика. Забрали деякі книжки, м. ін. календар „Сільського Господаря“ на 1938 р. В Ценеві, пов. Бережани, поліція ув'язнила 4-ох молодих Українців.

ПОЛЬЩУ ВІДВІДАВ РЕГЕНТ МАДЯРЩИНИ адмірал Горті. В Кракові привітали його президент РП, марш. Сьмігли Ридз, Митроп. Адам Сапіга, міністри і багато ін. достойників.

ДИПЛОМАТИЧНЕ ПОЛЮВАННЯ відбулося в Біловежській Пуші при участі президента РП, регента Мадярщини адм. Гортія, марш. Ридза Сьміглого й численних інших достойників.

ЖИДІВСЬКИЙ СЕНАТОР Шорр зголосив у сенаті інтерпеляцію. В ній виступає проти кількох адвокатів, які підчас процесу в Пшитку мали образити жидівську релігію.

СОВІТИ звернулися до Америки, щоб там збудовано для ССРСР три великі військові кораблі по 35.000 тон. Америка відповіла відмовно.

В БРНІ, в Чехословаччині, відбулася спільна маніфестація 4 чеських партій: комуністичної, соціалдемократичної, націоналсоціалістичної (бенешівці) і лівої країни. Бесідники домагалися вдержання добрих взаємин з ССРСР.

У ПРАЗІ відбувся народній жидівський конвент неосіоністичної організації під проводом Жаботинського. Завдання сеї організації перевезти з Європи до Палестини якнайшвидше мільон Жидів, щоб створити жидівську державу.

ЧИСЛЕННІ ЯЧЕЙКИ КОМУНІСТІВ викрила недавно ромунська поліція в цілій Бесарабії. В звязку з тим поліція опечатала багато жидівських книгарень і бібліотек в Кишиневі, Хотині, Сороці, Балті, Ізмаїлі й ин. містах.

ЗМІНИ В НІМЕЧЧИНІ англійська преса оцінює назагал незичливо. В статтях пишеться м. ін., що націонал-соц. партія перемогла військо і стає щораз більше всевладна. Головним противником впливів партії на німецьку армію був ген. Фріч. Іменування Ріббентропа мін. закордонних справ також не дуже приємне для Англії. Його вважають представником більшої радикальної напрямку ніж мін. Нойрата, який уступив.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ГЕН. ФРАНКА рішило видати маніфест до еспанського народу. В нім м. ін. сказано, що закордонна політика Еспанії буде керуватися національними інтересами. Еспанія не забуде про тих, що їй помогли в боротьбі проти комунізму. Зокрема мають бути скріплені взаємини з країнами латинської культури. Будуть розбудовані організації сийдикалістичні, переведена реформа валютна, реформа преси й інші реформи.

ЕСПАНСЬКІ НАЦІОНАЛЬНІ ВІЙСЬКА перевели успішну операцію на відтинку Гравха Торрегермоса і переломили в тім місці фронт ворога. Копальні олова в м. Санта Барбара опинилися в руках повстанців.

НА ВОДАХ ЕСПАНІЇ невідомі літаки знов затопили англійський корабель „Алькіра“. Англія рішила скріпити контроль коло берегів Еспанії.

В АНГЛІЇ шириться агітація, щоб бойкотувати японські кораблі і японські товари. Недавно японський корабель „Гаруна Мару“ прибув до пристані Лондону, але робітники в пристані відмовилися вивантажити корабель.

ВИЦОФУЮТЬСЯ З КИТАЮ. Американське правительство рішило забрати полк піхоти з Тіентсіну, що був там від 1900 р. Рівночасно Американці забрали курінь морської піхоти з Пекину.

ЯПОНЦІ руйнують до фундаментів всі китайські шкільні будинки. (Таймс).

НОВИНКИ

Справу безпримірною нападу польського посла Войцеховського на Митрополита нашої Церкви ВПреоєв. Андрея обговоримо в окремій статті. Таксамо справу ще більше безпримірною нападу, який з того приводу появився в „Ділі“ на нашого станиславівського Владика ВПреоєв. Григорія.

Про релігійно-моральне виховання молоді в середніх школах мав 6 с. м. реферат проф. Ю. Редько в рямцях т. зв. педагогічних конференцій ГКА. Референт обговорив коротко: роллю середньої школи в релігійно-моральнім вихованні, подав кілька дефініцій того виховання і заявив, що його мають вести учителі разом з катехитом. Вкінці подав засоби рел.-морального виховання. Се крім науки релігії м. ін.: спільна молитва кляс, виклади предметів в дусі рел.-моральнім, відповідна лектура, спільні Богослуження, спільні сповіді і св. Причастя. — Реферат тривав пів години. В дискусії промовляли: мгр. Ісаїв, др. Чехович, пані Вошинська, пані Тишинська й ин.

Посвячення нової домівки т-ва „Молода Громада“ у Львові при вул. Косцюшка 1а (в домі „Народної Гостиниці“) відбулося в неділю 6 лютого с. р. Акту посвячення довершили: о. прал. Леонтій Куницький, о. ректор Малиновський і о. сов. Семчишин. На салі зібралися представники наших установ, преси та впроваджені гості. По посвяченні промовляли о. прал. Л. Куницький, п. дир. Я. Колтунюк від Надзірної Ради кооп. „Народня Гостиниця“ та п. дир. А. Палій, який згадав про ганебний напад на ВПреоєв. Митроп. Шептицького та просив о. прал. Л. Куницького передати ВПреоєв. Митрополитові іменем всіх прихвних шире співчуття і висловити глибокого привязання й пошани. Після того відбулися співи, гутірки та товариські забави. Льокаль „Молодої Громади“ гарно відновлений, хоч дещо замалий, був виповнений по береги.

Міністерство пошти оповістило, що всі поштові уряди й агенції та сільські листонші прийматимуть зголошення на пренумерату часописів. Се відноситься тільки до краєвих часописів, які виходять бодай раз на місяць.

У Львові відбулися вуличні демонстрації єврейських студентів. Вони домагалися увільнення Добошинського, проти якого саме тепер відбувається розправа у львівським окружним суді.

Львівський відділ ПОВ (Польська Організація Войскова) домагається, щоб назвати одну з головних улиць у Львові вулицею Пеоваяків.

Арештування в справі вбивства мін. Перацко. В січні с. р. в Ворохті арештували Михайла Сороку з Гнилиць, пов. Збараж, у хвили, коли він намагався перейти кордон з Чехословаччини до Польщі. Арештований мав при собі легітимацію на імя Василя Продана, виставлену чеським Туристичним Клубом. Йому закидають, що був одним з трьох емісарів, які прибули з ЧСР до Польщі кілька днів перед убийством мін. Перацко, щоб передати інструкції в тій справі. Сороку судитимуть незабаром у Станиславові.

На двірці Львів—Підзамче злодії вкрали з вагону скриню, в якій було 42 кг. тютюну.

Гумор. — В суді зізнає як свідок старший пан, зовсім лисий. Він каже: Коли я це побачив, волосся стало мені дубом на голові... — Суддя: Пригадую, що ви присягали говорити правду...

О. Юліяна Юрека покарала адміністративна влада гривною за невивішення державного прапору в день державного торжества. Покараний відкликався до окружного суду в Тернополі, перед яким виправдувався, що не дістав припорушення від солтиса. О. Юрека засудили на 50 зл.

Зловили справника підпалення костела в Сухій Ліщині? „Хвіля“ в ч. 1060 звідомає: Слідство в справі підпалу костела в Сухій Ліщині коло Станиславова довело до увязнення правдивого справника, 20-літнього Йосифа Бажанського з Сухой Ліщини. Підчас ревізії знайшли в нього м. і. реферати проти державного змісту, в яких Бажанський виступає проти будови костелів на окраїнах і проти загонової шляхти. Прадід і дід Бажанського були Поляками, мама Бажанського Полька і походить з краківщини.

З м. Бережці на Крем'янецьчині виселили молоденького абсолювента гімназії Андрія Лобара.

Вже й за таке карають. Староство в Горохові на Волині покарало отсех людей з села Мислині: В. Шевчука, Ю. Найдюка й О. Левтонюка гривною 10 зл. або 4 днями арешту за ношення вишиваних сорочок з українським національним гербом; В. Гладкого і К. Колесника (з Кросови) гривною 20 зл. або 10 днями арешту за ношення тризуба; Г. Гладківну гривною 15 зл. за вироблення тризуба; Ф. Рудика гривною 50 зл. або 20 днями арешту за кольпортажу часопису „Народне Здоров'я“ й А. Ліщука гривною 50 зл. або 20 днями арешту за ведення читальні й випозичальні.

До Берези Картузької вивезли кільканацять осіб, в більшості професійних пачкарів.

Адміністративні влади припинили діяльність литовського т-ва „Ритас“ у Вильні. В звязку з тим опечатано 9 литовських шкіл у сьвенцянському повіті, що їх вело згадане т-во.

Помер К. Г. Ростворовский, визначний польський драматург і поет. Ростворовский уродився 1877 р. Літературну творчість зачав від лірики, опісля перекинувся до драматичної літератури, в якій займав чоловіче місце. Покійний був членом Польської Академії Літератури, з якої виступив мин. року. Його мають поховати на Вавелі.

Ошаліла на вид полярної зорі. В Радошові на Шлеську вчителька Стефанія Кемпкунна так перенялася явищем полярної зорі, що аж ошаліла.

З Тешина виселили на основі приписів про прикордонну смугу редактора тижневика „На стражи демократії“ Ст. Гарлічкого, б. легіоніста і б. посла, відзначеного польським „Хрестом Незалежності“. Згаданий тижневик був органом легіонової лівиці.

Біля містечка Прибислав на лінії Прага—Брно розбився тримоторовий чехословацький бомбовик. Залога в числі 3 людей погинула.

Величезний водоспад відкрив у Венецуелі американський летун Джиммі Ангель. Вода спадає з висоти 3.300 м. у пропасть, глибоку 1500—1800 м.

Секретар фашистської партії в Італії Стараче наказав італійській молоді уживати підчас парад т. зв. римського маршу. Той самий марш впроваджено в Німеччині за Фридриха Великого.

В Амстердамі на майдані перед ратушем засаджено деревце на честь новонародженої дочки голяндської престолонаслідниці.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Знижкова тенденція зазначилася на краєвому збіжевому ринку. Сю знижку польські рільничі круги пояснюють тим, що останні жнива не були такі злі, як про них думали. Залас збіжжа в Польщі цілком вистарчає, щоб вижити населення до найближчих жнив. Ціна жита на варшавській біржі виносить 21 до 21.50 зл. за 100 кг., а ціна житньої муки першого роду 32.25—33.— зл.

Загальні Збори СУКІП (Союзу Українських Купців і Промисловців) відбулися у Львові 6 с. м. Участь у них взяло 200 членів Союзу, в тім 12 делегатів з Волині. СУКІП має тепер 4.089 звичайних членів (у 1937 р. прибуло 1821) та 35 філій (у 1937 р. прибуло 10). З усіх бранж найбільше заступлена споживна, бо аж в 65%. Союз уладив дотепер 3 бранжеві курси та зорганізував 10 гуртівень по краю. Група Промисловців має 30 членів-фірм. Головою Союзу вибрано дир. Ярослава Скопляка.

Найвищий Суд рішив, що халупництво се рід наємної праці, отже до халупників не відноситься примус викуповувати патенти.

Німецька офіційна статистика, яка недавно принесла біляне п'ятилітньої господарки націонал-соціалізму, виказує деякі цікаві дані: Коли Гітлер обняв владу, число безробітних виносило поверх 6 міль., тепер число безробітних упало нижче пів мільона. Число всіх працівників (умовних і фізичних) зросло з 12.500.000 до 17.100.000. Продукція вугля в 1933 р. виносила 104 міль. тон річно, тепер 158 міль. Автомобільний промисл виробляв 51.000 авт річно, тепер 294.000. Зовнішня торгівля виказує постійну надвишку вивозу над ввозом; від 1933 р. не було ні одного місяця, що виказавби дефіцит. Дальшою заслугою режиму малобути устаткування ціл і непохитне становище райхсмарки. Показчик життя піднісся від 1933 р. ледви о 1%. Безпосередні податки дали державі в 1937 р. 14 мільярдів марок, себто два рази більше, ніж за часів канцлера Брінінга.

В Європі число безробітних у відношенні до загалу населення виносить: в Австрії 5,5 проц., в Голандії 4,4 проц., в Англії 2,8 проц., у Франції 2,2 проц., у Чехословаччині 1,9 проц., в Бельгії 1,2 проц., в Польщі 1 проц., в Малярщині 0,6 проц.

Політичний гумор. — В 6 ч. принесли „Врубле“ на вступі ілюстрацію, де адм. Горті і поль. ген. Длугошевский представлені в строях польських верховинців, як танцюють в „мурованій пивниці“, перевертаючи склянки і фляшки. Під тим підписано:

„Kazali se piknie grać
I na nóżki spozirać“...

Політичний гумор. — Дик у Білоруській пуці зітхає й каже до другого дика: Тут в часі полювання так як у польським фільмі: постійно ті самі обличчя, що вже нам сприялися. („Врубле“, ч. 5).

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Коли цвіте бузок.
ПАКС: Болько та Льолько і Кінг-Конг.
СТИЛЕВЕ: Королівський в'язень.
ТОН: За чужі провини.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення номінуються по владченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/8 стор. 35. — зол.

При кількокаразовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Кonto П.Ш.Львів 505.796

Ленін про монастирі

Недавно міжнародна католицька преса живо коментувала вістку про цілковито несподівану заяву Леніна, що її він склав недовго перед смертю. А саме те, що на його думку вибраний ним шлях не веде до наміченої цілі і що Росії більше користи принеслаб дюжина (тузін) францішканських монастирів, ніж впровадження більшовиками „Чекки”. Католицька амстердамська газета „Де Юйд” висказала сумнів щодо правдивості того факту. У відповідь на те єпископ М. д’Ербіні прислав до редакції

тої газети письмо слідуячого змісту: Я давніше також сумнівався в достовірності тої вістки про Леніна. Тому я звернувся безпосередно до газети „Оссерваторе Романо”, що перша принесла її. Тоді монсеньор Піццардо (тепер Кардинал) прислав до мене священика, що був свідком тої заяви Леніна. Се був Мадяр Бодо, що був товаришем Леніна в однім з європейських університетів, де вони разом слухали викладів. О. Бодо відвідав Леніна, що прийняв його і в розмові висказав згаданий погляд.

Винищують також польських комуністів в Москві.

До Варшави прийшли вісти, що в СССР розстріляли недавно визначних представників польської комуністичної партії, м. ін. вождя польських комуністів Ленського, Наймана, Генпеля, Бру-

на Ясеньського і багато інших. Друга група польських комуністів, з В. Костевою на чолі, очікує на розстріл. Ті вісти викликали прикре вражіння між комуністами в Польщі.

Пекольна машина ГПУ в Софії.

Віденська преса приносить таку вістку: Перед кількома літами удалося втечи з СССР письменникові Іванові Солоневичові з жінкою. Вони замешкали в столиці Болгарії й оповістили дві книжки про страші відносини в совітах, він п. з. „Пропащі, хроніка невимовних терпінь у концентраційних таборах совітської Росії”, а пані Тамара Солоневич п. з. „За кулісами совітської пропаганди”. На

днях доставлено до їх дому пакет. Коли його отворено, вибухла пекольна машина, розірвала на шматки секретаря редакції та смертельно зранила паню Солоневич, що померла в шпиталі від ран. Син також ранений, але буде жити. Сам Солоневич врятувався без ніякої шкоди на здоровлю. Всьо промовляє за тим, що се пімста агентів ГПУ за висше згадані праці Солоневича і його жінки.

Тайні наради Німців.

4 і 5 лютого в м. Бад—Зааров (магдебургська мархія) відбув наради головний комітет союзу німецьких національних груп в Європі під проводом свого предсідника Конрада Генляйна, провідника німецьких націонал-соціалістів у Чехословаччині. Наради мали довірочний характер і преса не подала з них ніяких подробиць ні звітів. Відомо тільки, що

численно зібрані представники національних німецьких угруповань обговорили в часі наради низку загальних проблем. На пропозицію Генляйна вибрано одноголосно заступником голови союзу німецьких національних груп в Європі дра Конерта, предсідника Союзу Німців на Поморю і в Познанщині. Наради викликали занепокоєння в ЧСР. (В. Н.).

Дротяні засіки на границі Палестини.

Палестинська преса звідомляє, що тамошні влади задумують відгородити цілу північну границю від Ливану й Сирії дротяними засіками, нарядженими високим електричним струмом. В такий

спосіб влада хоче забезпечитися перед небажаними елементами, які переходять границю в місцях, нестерезених поліцією й військом. Се свідчить про велике напруження на Близькій Сході.

Страти Японії в Китаю.

Японський міністр війни Сугіяма, запитаний в парламенті, які страти в людях понесла досі Японія в війні з Китаєм, відповів: „Є около 20.000 трупів”. Числа ранених не подав. Буде їх бодай

два рази більше. З того ясно, що Китайці борються завзятіше, ніж припускали Японці, коли зачинали війну. Китайців упало в боях коло 200.000. Крім того є велика маса ранених.

Мандрівна колиска.

Один відділ німецьких С. С. (Штурм Штаффель — ударних частин) в Кольоні уфундував „мандрівну колиску”, що переходить від подружка до подружка і служитиме по кілька місяців новонародженим потомкам С. С. До колиски долучена книга, в якій буде по черзі

спис „мешканців” колиски. Дитині, що перебуває перші місяці життя в тій колиці, присвятають у книзі спеціальне гасло, яке буде символом постійного звязку дитини зі спільнотою С. С. На першій сторінці книги, прикрашеній емблемами С. С., поміщені назвиська фундаторів.

Вязні жовтого діавола.

Американський гігієніст Л. Стронгфорт купив замок Емсліб коло Гельбруну (Австрія) з 47 моргами землі й уряджує там випочинкову стацію для американських міліонерів. Вже сего року матиме там 30 гостей. Він каже: „Американському богачеві значно тяжше урядити відпочинок ніж звичайному чоловікові, бо міліонери хорі на психозу заняття. Коли вони їдуть з Нью-Йорку на відпочинок нпр. до Голівуду, то вони властиво тільки переносять свої бюро

праці. За ними посилають їх пошту, передають їм телефонати, мають коло себе і по 3 секретарів. Бо ті богачі се вязні свого золота”. А тут коло Зальцбурга спробують вони вперше жити безіменно, без звязків, без листів, без газет, без телефону. І рубатимуть дрова, так як цісар Вільгельм. Розуміється, коли міліонери справді відпочнуть в Австрії від своєї психози праці, то й Австрія на тім зле не вийде: перед Зальцбургом відкриються нові вигляди.

ХОЧУТЬ РОЗБИТИ НАШУ ЦЕРКВУ

Хто се хоче робити з чужих і хто помагає розбивати з наших?

I.

Так, нема ніякого сумніву, що є сили, які хотілиб довести до розбиття і зніщення найсильнішої кріпости української нації: діла св. священомученика Йосафата, великого Митрополита Рутського, многострадального Митрополита Іпатія Потія та всіх співпрацьовників їх. Властиво наша Св. уніятська, або (як її називала стара Австрія) гр.-католицька Церква ніколи не переставала бути під обстрілом ворожих сил: се безумовно найбільш переслідувана Церква в Європі, переслідувана навіть у католицьких краях. Се одинока галузка католицької Церкви, проти якої в католицьких краях обовязують спеціальні виїмкові закони, а про виїмкову практику й говорити не треба, бо всі її бачать.

С К О Н Ф І С К О В А Н О

Прийде ще час всестороннього відкриття причин того всестороннього переслідування і тоді здивується світ.

Тут хочемо звернути увагу тільки на останні прояви ворожого відношення до нашої Церкви.

Маємо на думці голосний виступ посла Войцеховського у варшавській соймі проти Митрополита Андрея Шептицького як представника нашої Церкви.

Зміст того виступу подала щоденна преса.

Тут подамо характеристику того — не можна сказати кавалерійського — райду, але хіба райду на передпотоповім іхтіозаврі, що як відомо мав дуже маленьку голову в порівнанні з величезним і неповоротним туловищем. Тому інтелігенція його не могла бути особливша і тому він виродився та без сліду щез, як лиш змінилися обставини, коли інші примінилися до нових обставин.

Щоб усвідомити собі як слід напад польського посла Войцеховського на ВПреоув. Андрея, треба розчленувати той напад на його складові частини. То значить треба представити:

- 1) Хто нападає?
- 2) На кого нападає?
- 3) Де нападає?
- 4) З якого приводу нападає?
- 5) Яким способом нападає?
- 6) Яку він може мати ціль?

Виглядалоб, що на тих 6 питань мусить бути довга відповідь. Та се той виїмковий випадок, що на 5 питань можна відповісти одним реченням, а шесте питання взагалі ніякої відповіді не потребує, бо вона сама собою насувається. Отже відповідь на 5 вище наведених питань виглядає так:

Нападав польський посол, католик, на українського католицького Митрополита, в соймі католицької держави, за чисто церковне зарядження,

— а нападав у спосіб дійсно безпримірний, бо безпідставно закинув Митрополитові католицької Церкви зломання присяги!...

Вже се, що повисше написано, вказує недвозначно, що так може поступати або чоловік позбавлений розуміння того, що робить, або (коли він те розуміння має) чоловік, який може мати лиш

один замір: причинитися по силам своїм до розбиття нашої Церкви, найсвятішої і найсильнішої кріпости, яка лишилася українському народові по великій світовій катастрофі європейської війни та по розвалі його державности.

Розуміється, головне в цілій тій справі не напад на Владика нашої Церкви як такого, а напад на Церкву, про що свідчить домагання зміни конкордату в тій виразній цілі, щоб останки маєтків нашої Церкви перейшли з управи Церкви під управу світських чинників. А до чого все те малоб послужити, легко додуматися...

Сам виступ пос. Войцеховського проти нашої Церкви мігби нас навіть значно скріпити, якби між нами всьо було в порядку. На жаль так не є. В другій частині цієї статті наводимо яркий доказ на те.

II.

А тепер приступаємо до схарактеризування української глупоти, ложи, хамства і злочинности, які з приводу безпримірного виступу польського пос. Войцеховського виступили в цілій красоті в українським „Таймсі“, себто в „Ділі“, головню в ч. 26, а саме в отсім місці:

В „Ділі“ з 5. II. 1938, ч. 26 (14.858), в передовиці п. з. „Атаки на св. Юр“ написано м. і. ось що:

„Постава Митрополита викликувала у маленьких людей тиху лютю, яка час до часу проявлялась у голосній і непристойній лайці. Ті настрої не втихомирюються, бо їх підсилюють два польські чинники: галицькі царо- і православні москвофіли, які супроти поляків є „поржондними Русінами“ і не цураються ніякої смішної та нікчемної вигадки, яка тільки може дискредитувати св. Юр і його Владика, та — на превеликий жаль — один із єпархіальних греко-католицьких центрів, який, що правда, безпосередно проти св. Юра прилюдно не виступає (того ще бракувало!), але посередом своїми розпорядками, своїми пастирськими листами, всією своєю ноторійно відомою системою каже раз-у-раз порівнювати: бачите, який-то я „льоальний“, як я дбаю і за інтереси скарбового уряду і відтягаю своїх священників від праці у загально-національних установах та організаціях. — а св. Юр цього не робить!“

Глупота сего клясичного писання-ка українського примітиву полягає на тім, що такий напад на другого Владика появляється в українським органі, удержуваним від пів століття головню українським духовенством, появляється в часі коли чужі шовіністи очевидно починають наступ, щоб розбити ту Церкву, що становить головню опору нашої нації і зарозом галузь, на якій сидить і „Діло“ і сидять ті, що випродукували з себе вище зацитовану глупоту. Та примітив — примітивові нерівня. Бо і між примітивними людьми є такі, що можуть колись розвинути умом до розуміння звичайних річей, а є й типи безнадійні в своїй глупоті. І до сих останних належать автори вище наведеної глупоти. Чому? Бо навіть примітив, коли не належить до кретинів, розуміє, що не вільно розбивати себе самих у найгорячішій хвилині, в самім початку шаленого наступу ворога на наш останній захист. А ті, що написали в „Ділі“ повищу глупоту, не розуміють цієї простої річі. Отже се люди, які з природи не мали розуму, або стратили його під впливом крайньої злоби та ненависти до станиславського Владика: бо кождому ясно, що до нього відноситься сей напад, морально далеко гірший ніж напад пос. Войцеховського на ВПреоєс. Митрополита Андрея.

Ріжниця тих двох нападів під оглядом моральним полягає на тім, що польський пос. Войцеховський нападаючи на Митрополита української Церкви ділав як свого рода викладач історичної струї певної часті суспільности, яка в своїм напрямі, зверненім проти нашої Церкви, має вже традицію триваючу цілий ряд століть. Отже чоловік несений такою традицією може у своїй совісти мати якийсь рід оправдання вже тому, що він не всилі сконструювати жерел того противенства, яке спонукало його до такого виступу, бо ті жерела дуже віддалені від теперішнього покоління у впливом часу. Та не дуже віддалені ці жерела, на які для узасаднення свого безпримірно глупого і неморального нападу покликаються автори з „Діла“: за їх же пам'яті вийшли всі пастирські листи

і відбувалася вся дійсно ноторійно, то зн. всім відома; бо явно ведена діяльність станиславського Владика.

І тут як на долоні видно лож авторів напад у „Ділі“.

Як відомо, лож може бути двоєка: менше зла, явна і виразна, яка каже: „Той і той, тоді і тоді, там і там-зробив-таке то і таке недобре і страшне діло“. Така лож тимменше зла від іншої, яку зараз представимо, що сю лож кождий може легко сконструювати. Далеко гірша лож загальникова, яка кидає на другого неозначеними докладно закидами, без означення часу, без означення місця. І того другого роду лож маємо перед собою в одній часті папшквілю, а саме в тій, де загально говорить про „пастирські листи“. Придивімся наперед отсеми загальному закидові і самі поможім розробити той закид, щоб наблизити його до нас, щоб докладніше йому придивитися.

Про які саме пастирські листи може бути мова? Та очевидно про ті, де станиславський Владика писав про політичне положення українського народу в Польщі. Є навіть такий пастирський лист власне під таким заголовком. Якій національні злочини пропагував Преосвящений Григорій у тій листі, що за них заслуговували на того рода нап'ятування, яке український хам видигає в „Ділі“ і то в таку пору?

В тій інкримінованій пастирській листі пропагував Преосв. Григорій потребу льоальности українського народу супроти держави, в якій той нарід живе, а саме супроти Польщі. Пропагував се в часі, коли на нашій землі шалів терор молодих недосвідчених людей і коли життям своїм можна було заплатити за накликування до опам'ятання. Підпирали Преосв. Григорія в тій його розумній пропаганді тільки нечисленні одиниці, але такі, що мали ум і політичний інстинкт, який виказали вже давно перед тим, як нпр. пок. вже др В. Охримович і проф. С. Томашівський.

І Преосв. Григорія і тих людей, що при нім стояли в тій справі, те саме „Діло“ прозивало за ту їх розумну пропаганду останніми словами, представляючи як національних зрадників і злочинців. Вони же памятають, що в тій „Ділі“ вписував на пок. проф. Томашівського його власний ученик. Колиж минув час, у якім можна було саяк так забезпечити бодай наш культурний розвиток у Польщі, бо тоді ще в урядах її переважали люди виховані за старих спокійних часів, коли рішали права і закони, а не вулиця і палка, тоді — підчеркуємо се — по часі ті самі люди прийняли ідею збещених ними діячів, в першій мірі ідею Преосв. Григорія, представили безлично ту ідею як свою і хотіли в невідповідній порі почати нею політику. Та провалилися з тим до самого дна упокорення й осміщення, подібно як осмішувався той, хто думавби, що серед лютих морозів можна жати пшеницю на полі і в тій цілі з серпом вийшовби у сніги.

А тепер запитаємо панів авторів з „Діла“: Коли пастирські листи Преосв. Григорія були такі злі під оглядом національним, то чому ви прийняли головню їх ідею (тільки прийняли запізньо)?

І тут ми скажемо вам, чому ви навіть по імені тих пастирських листів не хочете назвати, хоч добре їх памятаєте. Ви не хочете назвати тих пастирських листів Преосвященного Григорія Хомишина тому, бо ви оплюгавили ті розумні пастирські листи, а потому ви вкрали з них важну в свій час для нашого народу головню політичну ідею тих листів, не розуміючи задля глупоти своєї, що якраз минув був час пригожий до сфруктивікування тої ідеї. Ось правдиві причини вашої соромливої мовчанки що-

Мрозоль „Гонсецькі“

Оригінальна масть Мрозоль „Гонсецького“ з успіхом усуває зачервонілі місця, пухлину і знаменито лічить рани та вереди, які повстали ВНАСЛІДОК ВІДМОРОЖЕННЯ.

до назви тих пастирських листів.

А два розпорядки станиславського Ординаріату згадує в повищій папшквілі вже виразно: розпорядок, щоб священники платили на час податки до скарбового уряду і розпорядок про участь священників у світських товариствах.

Отже скажітьже, який се злочин під оглядом національним, коли станиславський Ординаріат наказує священникам, щоб точно платили податки, бо як не платять, то нарастають великі кошти проволочи і може дійти до продажі скарбовим урядом церковного поля. Отже то по вашому се бувби український патріотизм, якби доведено до того?

Якіж ви безмежно глупі, коли справді думаєте, що допущення до забрання польським скарбовим урядом остатків нашого церковного майна належало до доказів українського патріотизму. А коли ви так не думаєте, то чомуж ви не пишете, що се розумне зарядження і позинно бути поширене на всі дієцезії тай взагалі повинні до нього примінитися всі люди, які не хочуть довести до зруйнування свого майна

А щодо „відтягання священників від праці в загально-національних установах та організаціях“, то се лож і то полівина, потрібна лож.

По перше священники можуть працювати в кождій не ворожій Церкві національній установі але не як члени чи достойники тих організацій з вибору, тільки як душпастирі. Причина того зарядження аж надто очевидна: доходить же до того, що священників букками виганяють з розполітованих товариств і через вікна їх викидають, що страшенно понижує духовний стан і шкідить Церкві. По друге священників у світських товариствах просто переголосовують, віддають льокалі на збори сект і т. п. Настали часи, в яких не вільно довше допускати, щоб католицькі священники давали фірму таким подіям! Неправдою є, немовби розпорядок в тій справі був з яких небудь інших причин як з огляду на добре зрозуміле благо Церкви й уздоровлення наших відносин. Який хосен принесе це зарядження, покажеться по якімсь часі таксамо як показала величезна шкода з незрозуміння своєчасної потреби такого зарядження. Можливо, що в інших дієцезіях таке зарядження ще непотрібне, але кождий Владика має право й обов'язок рішати про те, що потрібне в його дієцезії.

І чи було коли яке важніше зарядження, якому не противилися у нашій ліберальній пресі? І коли та де писав станиславський Ординаріат, що він щось робить, а св. Юр цього не робить? Таж факти самі свідчать, що хто робить.

Та на тім не кінець. В тій самій статті „Діла“ написано даліше ось що:

„Те, що ніхто інший, а саме св. Юр був тим, що перший повів гостру і — що найважливіше — успішну боротьбу з революційним підпіллям та його розкладовими елементами (оснування УКС-у й „Мети“ з її послідовною кампанією) і славне „Слово до молоді“ Митрополита, і славний лист про небезпеку большевизму, і конструктивні заходи в діяльній організації молоді (КАУМ, „Орли“, відкриття Акад. Дому). — все воно проходить без ласкавої уваги польської сторони, для якої зрештою і не робилося.“

Отже пощо жалуетесь на брак ласкавої уваги польської сторони і рівночасно додаєте, що се не робилося для неї? І деж подівся ваш сором, коли ви пишете, що св. Юр був тим, що перший повів боротьбу з революційним підпіллям, оснуванням УКС-у й „Мети“, хоч в цілім краю відомо, що літа боротьби проти терору минули заки появилися УКС і „Мета“: кождий може перекопатися, що „Мета“ почала виходити п'ять літ пізніше по „Новій Зорі“ і що за боротьбу з підпіллям „Нову Зорю“ вже довго лаяли як іще ні „Мети“ ні УКС-а на світі не було. Лаяли м. ін. ті самі, що потому писали в „Меті“.

Як пояснити собі писання аж такої очевидної неправди?

Се можливе пояснити собі тільки тим, що редакційна стаття в „Ділі“ зовсім не редакційна, бо прецінь нема аж такого неграмотного редактора чи постійного співробітника газети, який мігби

забути всім відомі й пам'ятні факти: як орган станіславівського „Т-ва безжених священиків“ „Нова Зоря“ почала й літами вела боротьбу проти терористичного підпілля, як „Нову Зорю“ лаяло власне в „Ділі“ за брак патріотизму ба й за зраду з того приводу, що вона писала про потребу якогось налагодження відносин між нашим народом і Польщею, як ті лайки походили з кругів, з яких опісля вийшли ті самі люди, що потім робили по ч а с і нормалізацію, робили її без глузду й без політичної практики. Все те пам'ятає очевидно кождий редактор і кождий співробітник, бо мав з тим безпосередньо день в день до діла. Отже такі дурниці й таку неправду як у статті „Діла“, яку наводимо, міг написати тільки хтось зпоза всякої редакції.

Що кампанію в тій справі веде в „Ділі“ рука якогось неграмотного чоловіка зпоза редакції, свідчить також стаття в 27 ч. „Діла“ з 6 лютого 1938 п. з. „Історичний документ напасти на Митрополита“. Під тим заголовком написано: „Автентичний текст нахабної промови посла Войцеховського в бюджетовій комісії союму“. Далі слідує 9 стрічок з промови посла Войцеховського в знаках наведення. Потому слідує 17 уступів без знаків наведення, щодо котрих не знати чи це дослівний переклад промови Войцеховського чи переповідання. Скорше можна прийняти, що переповідання, бо якби був дослівний переклад, то не було б потреби перших 9 стрічок давати в знаках наведення, а потім опускати знаки наведення. По 17 уступах без знаків наведення слідує знов три уступи у знаках наведення. І над тим всім пишається надпис „автентичний текст“!!!

Поминаємо вже факт, що все те в найліпшому разі могло бути тільки перекладом з автентичного тексту і стверджуємо, що такий чоловік, який не знав би, що так писати не вільно, неможливий в ніякій редакції.

Отже зміст, форма й стиль того, що принесло „Діло“ в згаданих двох числах у справі нападу посла Войцеховського на ВПреоув. Митрополита і зв'язаного з тим нападом на ВПреоув. Григорія, свідчить виразно, що все те походить зпоза редакції. А звідки? А звідкижби інде як не з кругів знаних „оборонців греко-католицької Церкви“, що на якийсь час прихили, а тепер знов вилазять замасковані на публичну арену.

Се ті дійсні розбивачі нашої Церкви й сили нашого народу, які приносять тій Церкві й тому народові далеко більше шкоди ніж найзавзятіші посторонні вороги.

Чим пізніше наш інтелігентний загаль пізнається на тих шкідниках, чим довше буде йти разом з тими шкідниками, що ехидно грають ролю „оборонців греко-католицької Церкви й нашого народу“, тим більше шкоди зазнають та Церква і той нарід.

Не Войцеховський, але навіть найбільші зовнішні вороги не потраплять знищити ні Церкві, ні народу нашого, коли вони будуть здорові внутрі, але вони можуть упасти від внутрішніх ворогів, якими є ті з „Діла“...

Се не страшенні противники, що взяли руйнувати нашу Церкву й розбивати наш нарід. Се в дійсності дуже маленькі люди. Треба тільки пізнатися на їх роботі і не дати обманювати їх крикові, а їх заміри скінчатися на ніч. Такий час як теперішній дуже пригожий до виступів таких маленьких людей, що аж трохи не потріскають з надуті амбітності. В останній часті Нібелюнгів, у „Сумерках богів“, в однім з найбільших творів християнсько-національної епіки (в переробці Вагнера) „замість героїв, богів і божих дів, що передтим грали ролю в тій епопеї, виповзають на сцену сірі бездушні ества — і перед сходом окріпавленого сонця гине любов“... Ті сірі ества без індивідуальності — се автори таких нападів. Та хоч які вони маленькі, то коли суспільність не пізнається на них, вони можуть заподіяти дуже велику шкоду, бо й немичні, рачкуючи по землі діти можуть сірниками підпалити будівлю, від якої займеться ціла оселя.

3 сенату

ПРО ЦЕНЗУРУ І ДОЛЮ ВЯЗНІВ.

В дискусії над бюджетом міністерства внутрішніх справ у бюджетовій комісії сенату сен. Міхало віч порушив справу цензури. В Польщі дійшла вона до такої віртуозності, яку тяжко собі представити в найбільш поліційних державах. Є різні цензури. Цензура ч. I „табу“. Перед виданням числа урядовий голос в телефоні перестерігає перед писанням того чи тамтого. Коли редактор в розпучі й не знає що писати, приходять з допомогою ПАТ з вісткою, що в місті X внаслідок великих дощів місцеві гандлярі випродали всі кальоші. — Цензура 2: Число зложено і представлене цензорів. Тепер сам цензор сидить на цензурованім. Що хвилі інформується телефонічно, чи з причини змінних кон'юктуральних флюктів можна пустити дану вістку. Вкінці паде відповідь, що число не може вийти „за загальний напрям“. За кілька днів приходять спеціалізовані вісти, що сконфісковано інформацію, яка в тій самій формі появилася в усій пресі. — Цензуру III виконує монополярна організація кольпортажі „Рух“. Т-во „Рух“ не приймає часопису до висилки, бо його напрям не подобається п. директорів „Руху“. Є ще інші „рухові гри“. Часопис, з якого належало б взяти до кольпортажі 100 примірників, дістає приділ 6 примірників. — Цензура IV: До одної місцевості приїхав б. міністр. При бріджу звирівся йому староста, що рано дістав звідомлення передовика, що міністр передплачує „Дзеннік Поранни“.

Оба панове розсміялися до розпуки, але на сміх в тих умовах не може собі дозволити сіра людина, бо зараз буде з того велика неприємність від цензури IV.

В сенатській бюджетній комісії бюджет мін-ва справедливості реферував сен. Ф у д а к о в с к и й. Він навітлив життя в польських в'язницях дуже рожево. В'язниці переповнені тому, що чимало людей сидить там за дрібні справи. Для тих дрібних винуватців пропонує референт впровадити, замість в'язниці, батоги.

Про в'язниці в Польщі обширно говорила сен. Ф л е ш а р о в а. Бюджет невистарчаючий, заявила вона. У в'язницях діються жажливі речі, особливо, коли мова про політичних в'язнів. Їх трактують гірше звичайних криміналістів. Політ. в'язнів посилається до карцерів, хоч вони часто хворі, а звідтіля часто — до дому божевільних. Забороняють їм доставляти тепле білля, карають спанням на голій долівці, затримують лікарства. В останніх часах щораз частіше говориться про примінування драстичних засобів підчас слідства. Сен. Флешарова не вірить, будьтоби в польських в'язницях було добре сидіти. Нпр. у Св. Хресті вже по місяцеві в'язень дістає ревматизм. Щодо карцерів — що їх передбесідники промовчали — цеж катівня. А врешті-решт — в'язниці в Польщі переповнені на 160 відс. понад норму.

Рим орієнтується на Лондон

Мимо гратуляційних телеграм, що їх вислав Муссоліні до Гітлера, в політичних кругах панує переконання, що Дуче глибоко занепокоєний німецьким переворотом. Муссоліні боїться скріплення німецької офензиви на Австрію і не має довіри до ген. Франка щодо скорого закінчення еспанської війни. Крім того непокоїть Муссоліні майбутнє Італії, втомленої і вичерпаної війнами абіссинською й еспанською. В тому положенні

проба унормування взаємин з Англією була б для Італії найкращим виходом. Останні події в Німеччині створили прекрасну атмосферу для налагодження англо-італійських переговорів. В Лондоні також можна завважити занепокоєння в зв'язку з іменуванням фон Ріббентропа міністром закордонних справ. Ріббентроп проявляв в останньому часі неохоту до англійської політики й не має відповідного досвіду в дипломатичному житті.

Італія вицофується з еспанської війни?

В Лондоні відбулася нарада мін. Іде-на з італійським амбасадором Грандієм. Рішили, що незабаром мають зачатися англійсько-італійські переговори. Італія мала згодитися, щоб до тих переговорів влучити еспанські справи. Французька преса пише з того приводу, що Італія склонна вицофати своїх добровольців з

армії ген. Франка, яких там має бути вже тільки 20.000. Ті вісти викликали здивування в Парижі. Бо там сподівалися, що іменування Ріббентропа мін. закордонних справ Німеччини скріпить взаємини між Берліном, Римом і Саліманкою. Тимчасом ряд фактів свідчить про те, що Італія задумує вицофатися з Еспанії.

Майорка заблокована

„Дейли Гералд“ стверджує, що британські і французькі контрторпедовці з усіх сторін окружили Майорку, базу підводних суден ген. Франка. Сталося це по думці постанов договору в Ніоні. Під-

водні судна ген. Франка, пише той часопис, не зможуть прорватися через той кордон і дістатися до шляхів, призначених для плавби до еспанських пристаней.

Протижидівські настрої на Словаччині

На Словаччині зростають в останній часі протижидівські настрої і то головно по селах. Словацька преса, зокрема „Словенська Правда“, закидає Жидам, що вони держаться мадярських і німець-

ких традицій. Крім того пригадує Жидам, що вони мали сприяти мадярським більшовикам підчас їх побуту на Словаччині в 1920 році.

„Ідеологічна контрол“ в Японії

У відповіді на питання одного з послів, чи японське правительство задумує впровадити в Японії тотальну систему, обов'язуючу в Німеччині й Італії, міністр внутрішніх справ адмірал Суєтсугу за-

явив, що він не прихильник фашизму, але задумує впровадити ідеологічну контрол, яка дозволить йому побороти теперішні труднощі.

Станіславів, 25. 12. 1937. р. П. Т. Пром-банк, Львів. З преси дізнався я, якто зі сотиків ростуть варстати праці. Рішив що тижня опорожнявати церковні пушки і негайно пересилати до вас гроші. Я однаково їх зараз не зужию, бо їх замало на окрасу церкви, а заки зможу зужити, нехай працюють на користь рідного господарського життя. З поважанням о. Гр.

Закри зужнете найдрібніші сотики, дозволять їм творчо працювати у

Пром-Банку
Львів, ул. Гродзіцьких 1. І. п.
тел. 292 - 15, 200 - 15.

Суть троцкізму

Як його представляє Троцький. *)

Коли Троцький одержав на якийсь час право азилу в Норвегії, мав він там дуже цікаву пригоду. А саме в часі його неприсутності вдома кілька молодих людей вдерлося до його помешкання, очевидно в цілі захоплення його архівів. Тих молодих людей вислідили і поставили перед судом. На загальне здивування показалося, що вони симпатичні фашизму а не офіційного большевизму Сталіна. Тимчасом у схопленні архіву і листування Троцького найбільший інтерес миг мати Сталін або ГПУ. На тій підставі появилася теорія, що агенти ГПУ мають часами порозуміння з агентами Гестапо (аналогічної організації фашизму) тай одні других виручують в таких справах, щоби змити слідчі органи чужих держав і лекше затерти за собою сліди. Не входимо в правдивість чи неправдивість сеї теорії. Зазначимо тільки се, що в Норвегії відбувся перед судом присяжних цікавий карний процес проти згаданих молодих людей, які хотіли захопити архів Троцького. Суд культурної Норвегії завізав Троцького на свідка і дав йому повну свободу слова в часі його зізнань. Троцький сам пише, що миг з повною отвертістю відповідати на питання суду. „Предсідатель не перервав мені ні один раз, — пише Троцький — хоч я давав йому досить приводів до того в часі моїх зізнань, що разом з перекладанням їх — я говорив по німецьки — тривали поверх 4 години”.

Дійсно, треба подивляти дуже культурний суд культурної норвежської нації, який ні разу не зробив Троцькому найменшої уваги, хоч він з острим глумом висказувався про урядників і правительство Норвегії. Одно з найцікавіших місць великих зізнань Троцького перед норвежським судом се те місце, де він зізнає про суть троцкізму. Тому наведемо його дослівно:

„ГПУ, т. зв. політична поліція Союзу Сівіт, що була в своїй часі органом для охорони народної революції, перемінилася в установу для охорони совітської бюрократії проти народу. Ненависть тої бюрократії проти мене пояснюється тим, що я проваджу боротьбу проти її величезних привілеїв і її злочинної самоволі. На тій боротьбі власне й полягає суть так званого „троцкізму”. Щоб мене зробити безборонним

супроти очорнювання, ГПУ змагає до того, щоб захопити мої архів, всеодно через грабіж, влом і навіть убийство.”

Коли прокуратор запитав Троцького, на підставі чого він се говорить, Троцький відповів, що ГПУ вже не перший раз пробує захопити його архів. Коли він написав своєму синові, який перебував у Парижі, щоб зложену там частину його архіву передав голяндському Історичному Інституту й син це виконав, то одної ночі в листопаді 1936 року злодії випалили відповідним апаратом тяжкі двері до Інституту, працювали в ньому цілу ніч, перешукали всі сховки й скрині, але не взяли нічого, навіть грошей, що лежали на столі, тільки забрали його папери ваги 85 кг. На щастя та частина архіву Троцького складалася головню зі старих газет, а листів забрали вломники тільки дуже мало.

Нема сумніву, що Троцький правдиво представив полювання, яке на його архів робили ті, що їм залежало на пізнанні його таємниць і на унеможливленні або бодай утрудненні Троцькому вести дальшу боротьбу, бо без відповідних документів очевидно не можна вести такої полеміки, яку Троцький веде з режимом Сталіна, ні в пресі, ні в книжках, ні перед судами.

Цікаво представляє Троцький історію і розвиток свого опозиційного становища проти режиму Сталіна. Та історія пояснює за разом докладно суть троцкізму і виглядає так:

Поки жив Ленін, Троцький працював у повній згоді з верхівкою большевизму, брав участь у випрацюванні програмових документів і тактичних тез III Інтернаціоналу (Комінтерну). На конгресах його головні реферати виголошували Ленін і Троцький. Програмові маніфести перших 5-ох конгресів Комінтерну писав Троцький.

„Роздор між Троцьким і правлячою

в СССР верхівкою бюрократії наступив, як оповідає Троцький, коли та бюрократія перемінилася в упривілеєну консервативну касту. Тоді я боронив совітську демократію проти бюрократичного абсолютизму; піднесення життєвого рівня мас проти безмежних привілеїв верхів; систематичне упромисловлення і колективізацію в інтересі працюючих і вкінці міжнародну політику в дусі революційного інтернаціоналізму проти національного консерватизму. В моїй книжці „Зраджена Революція” спробував я теоретично висвітлити, чому ізольована держава Сівітів на відсталій економічній підставі виділила потворну піраміду бюрократії, яка майже автоматично увінчалася неконтрольованим і „непомільним” провідником. Коли та бюрократія при допомозі поліційного апарату задушила партію і розбила опозицію, на початку 1928 р. правляча кліка заслала мене до центральної Азії. А на початку 1929 р. прогнано мене в Туреччину за мій спротив застановити мою політичну діяльність на заслання. Тут почав я видавати „Бюлетень Опозиції” на підставі тої самої програми, яку я обороняв в Росії. І навязав я звязки з дуже малим тоді кругом моїх однодумців у цілім світі.”

Далі оповідає Троцький як він аж до 1933 року стояв на становищі, що держава Сівітів потребує реформи а не революції.

„Щойно перемога Гітлера, приготована катастрофальною політикою Кремля і повною нездібністю Комінтерну витягнути науку з трагічного досвіду Німеччини, переконала мене і моїх однодумців, що стара большевицька партія і III Інтернаціонал остаточно пропав для справи соціалізму. Разом з тим зникла остання легальна спонукка, на підставі якої можна було надіятися мирної демократичної реформи держави Сівітів. Від другої половини 1933 р. щораз більше рішуче приходжу до переконання, що для освободження працюючих мас у СССР і для освободження соціальних основ, заложених жовтневою революцією, від галапасної касті паразитів стала історично конечна політична революція. Річ зовсім природна, що справа такого великанського значіння викликала пристрасну духову боротьбу на міжнародну міру. Політичне звироднення Комінтерну, цілковито поневоленого совітською бюрократією, довело до проголошення кличів IV Інтернаціоналу і до вироблення основ його програми. Мої книжки, статті, дискусії і т. д., що відносяться до тої справи, се найліпший доказ, що я не маскувався, бо тут ходило

*) Гляди статті „Нова книжка Троцького” в 7 ч., „Суть сталінізму”, в 8 ч., „Як караються комуністи” 9 ч. і „Жах тоталізму” в 10 ч. „Нової Зорі”.

ОСИП НАЗАРУК

19)

Вражіння з Волині

VIII. „О задницѣ боярстѣй и людстѣй”.

По вражіннях з промови о. Волкова я вже таки зовсім не сподівався, що матиму на їзді ВУО ще якусь глибшу емоцію. А я її таки мав. І то при найближчій референті.

Промовляє посол Бура про господарські справи. Говорить спокійно, переплітає свою промову польонізмами. Правда, вони рідкі, але яркі: „варунки”, „шерегом акцій здійснено” і т. п. Мабуть польонізм належать тут до доброго тону. Згодом промова пос. Бури стає все цікавіша. Вже й на його польонізм не звертаю уваги.

Та ви певно заінтриговані заголовком, який я дав отсему уступові моїх вражінь? Шановні читачі! Припускаю, що деякі з вас думають собі про сей дивний заголовок. Та ви не думалиб так, якби знали старе величаве письменство батьків своїх, яке в неоднім перевишало інші письменства сучасних їм поколінь європейських народів. Та ба! Ви не знаєте того письменства, бо нема в нас кому перепечатати його, пояснити й поширити. А властиво нема защо зробити се. Наша одинока в Польщі Академія Наук, Наукове Т-во ім. Шевченка у Льво-

ві, не дістає на свої потреби з державного бюджету навіть тільки, що дістає яканебудь польська приватна організація нпр. танцюристів, що їздять з балетами, акторів і т. д., хоч шість мільонів Українців платять податки і дає рекрута... Наша Академія Наук потребує річно небагато, лише 100.000 зл. Се справді мала скількість грошей, коли її порівняти з великою й дуже потрібною працею, яка за ті гроші моглаб бути зроблена, потрібною особливо тому, що на Великій Україні припинено тепер всяку працю над українською...

А тих 100.000 зл. заможніші між нами так легко моглиб зложити кожного року! Бо чи нема між нами одної тисячки заможніших людей, які розуміють вагу високої науки для нації і моглиб дати по 100 зл. річно, себто по 10 зл. місячно (не числячи двох місяців фєрій)? На таку правильну жертву може здобутися навіть племя 20 разів менше від нашого в Польщі, тільки треба хотіти і організувати те хотіння...

Така річ як наука у своїй рідній мові доконче потрібна якраз народнім масам, бо горішній верства знає чужі мови і може в тих мовах знайти науку, якої тільки хоче. А народні маси необхідно потребують науки в рідній мові. А добра популяризація науки в рідній мові для народних мас на означеній території неможлива без попереднього розроблення високої науки в звязку з тою землею.

Та мимо того не на маси в такому положенні повиннося вкладати тягар потрібний для фундування нашої високої науки, тільки на горішню верству, на найзаможніших людей між нею.

Напевно є таких 250 між нашими емігрантами в Америці й Канаді, що моглиб дати по 20 доларів на рік на ту високу ціль. І вже булоб 25.000 зл. На Волині, де наші люди назагал значно заможніші ніж також напевно є 250 таких, які моглиб дати по 100 зл. на рік на вищу українську науку. А бракуючі 50.000 зл. напевно моглоб зложити 500 заможніших по 100 зл. річно. Тай навіть більше можуть зложити на ту ціль, бо кількож у нас кооператив, які незле просперують! Кілько заможних людей взагалі! Кожді два повіти моглиб назбирати тільки грошей на таку високу ціль. Треба лише хотіти!.. І булаб своя наука і то поставлена виключно своїми зусиллями.

Що за сатисфакцію малиб ми всі з такого поставлення справи! Якже тоді випрямилиб наші хребти і як піднеслиб наші чола! А яка се хосенна річ, своя висока наука поставлена своїм зусиллям!...

Коли тої науки нема, то навіть люди з патентами інтелігентів з чужих шкіл не знають і не можуть знати ні минушнини ні духа свого власного народу і провідних умів його. Тай читаючи заголовок „О задницѣ”, думають зовсім не

про інтензивну і пристрасну духову боротьбу на основі традицій перших конгресів комуністичного Інтернаціоналу.”

Далі Троцький висказує надію, що з рядів молоді вийдуть витривалі борці пролетаріату, які розпочнуть нову епоху.

На ст. 194—195 його книжки є найцікавіше місце про відношення Троцького до СССР. Там пише він, що його пропаганда революції проти режиму Сталіна зовсім не означає його ворожнечі до совітської держави як такої. Навпаки Троцький стоїть на становищі, що кожний революціонер має безумовний обов'язок обороняти совітську державу проти нападів імперіалізму зовні без огляду на те, яка совітська бюрократія править в державі Совітів. З того ясно, що Троцький як був так і лишився совітським патріотом мимо всего, що він зазнав у Совітах. Троцький ще нераз вертає до обов'язку оборони СССР кожним революціонером і підчеркує це особливо виразно на ст. 284, хоч до кінця книжки не перестає доказувати, що правляча верства в СССР цілковито здеморалізована.

Отже суть троцькізму, як його представляє сам Троцький, полягає в тому, що він бореться не проти соціалізму і не проти держави Совітів, але проти панування здеморалізованої совітської бюрократії. І в тій цілі Троцький організував організацію знану вже сьогодні в цілій світі під іменем IV Інтернаціоналу.

Про далішні висновки Троцького в слідуючих статтях. — А. Ч.

Біблія замість фейлетону

„Сендей Експрес“, найбільше поширений англійський часопис, що печатається в двох і пів мільйона примірників, зачав містити Біблію замість фейлетону. Біблія має заступити в газеті роман-фейлетон! Редакція пояснює свій крок в окремій письмі до читачів як слідує: „Ми всі, розуміється, читали Біблію. Декопті її місця знаємо напам'ять. Виїмки з Біблії часто чуємо. Всежтаки не маємо правдивого знання тої величавої літературної пам'ятки з її глибоким драматизмом, взнеслою поезією і незрівняною прозою“. Текст Біблії, що його печатає „С. Е.“, взятий з літературного видання Біблії Гейнемана. Це видання Біблії одобрено духовною Владою. Але воно відзначається тим, що не має поділу на глави, стихи і параграфи. Немає в тій виданні також декотрих подробиць, нпр. генеалогічних вичислювань. „С. Е.“ печатає Біблію в кождім числі на двох сторонах „в підвалі“.

те, що значило те глибоке змістом слово, століттями значило у провідній верстві наших батьків. Правда, що не знаєте значіння сего поняття? І ви не знаєте і ваші діти та внуки не будуть знати — поки не здобудетеся на невелике, зорганізоване зусилля, щоб своїм коштом поставити свою висшу науку.

Цікаво, чи, коли й де насамперед траплять комусь до переконавання отсі слова, що впавши на добру ріллю могли принести несподівано гарні овочі, такі дуже потрібні в опущенні й пригнобленні нашій...

А по сій дигресії, яка може буде важніша в наслідках від самого змісту цілого мого оповідання, приступаю знов до головної річі, до обговорення вражіння з реферату посла Бури про господарські справи Волині.

Та послушайте самі! Зміст його промови був такий: Наперед ствердив добру позитивну роль, яку на Волині відіграло переведення рільного устрою. Зразу мрачно, немов глибоко підсвідомо, потому щораз виразніше почав я відчувати, що тут, на сій області, яку обговорював посол Бура, треба шукати розв'язки тої волинської загадки, яку я пробував собі самому усвідомити словами поета:

„Корчився мукою стиснений рот:
Чи втримаєм наступ хемічних рот?“
„Пливе отруйний чад завіс...
Сивим, гливким молоком
Над питим знес полком...“

(Д. буде.)

Огляд преси

„Жінка“ про зїзд УНДА

„Жінка“, орган Союзу Українок, пише в ч. 3: 1. ...Ніхто з учасників зїзду не мав можливості поставити справу руба і домагатися пристосування партійної дійсності до програми, або узгодження програми з новою дійсністю... Де лежить причина цього браку можливості, чи в політичному примітивізмі, чи в проявах „заяканості, зацуканості і дефетизму“, про які говорить „Діло“ в одній зі своїх передовиць присвячених підсумкам зїзду (Довкола Народного Зїзду ч. 7 з 12. I.), цього не беремося вирішувати. 2. Промовчуючи соромливо основну справу зломання партійної програми та не заявляючись ні словом щодо самої засади т. зв. нормалізаційної політики, рівночасно зїзд УНДА з цілою ширістю ствердив, що ця політика виявилася в практиці крайньо шкідливою. Цілий обширний четвертий розділ резолюцій присвячений цьому питанню і нема сумніву, що він означає похорон „нормалізації“... 3. Хоч зїзд УНДА осудив дуже різко висліди останнього періоду партійної політики, він не витягнув ніяких консеквенцій супроти її авторів. Василь Мудрий залишився надалі головою партії, до нового Центрального Комітету увійшло 10 послів, себто людей, на яких у головній мірі паде відповідальність за „нормалізацію“. Серед кожного суспільства, що має політичне вироблення і дує політичними категоріями, льогічною консеквенцією провалу нормалізаційної лінії мусілаб

бути зміна осіб. Ще більше дивоглядний факт, що голова партії, відповідальний за нормалізаційний період політики УНДА, сам не подався до димісії. Ввесь четвертий, пятий і шостий розділ резолюцій — цеж вогтем недовіра для його політики, ці резолюції б'ють його, як політика, просто по лицю... Хто досі шанував Василя Мудрого за його простолінійність, мусить тепер вповні зрев'ювати свою думку про нього... Хоч як небезпечно бавитися в пророка, заризикуюмо твердженням, що скоріше чи пізніше здорові, патріотичні елементи, які ще є в партії, покинуть її та муситимуть творити собі нові організаційні форми. Разом із тим, що не сповнилися надії на санацію УНДА, відпала теж усяка можливість, щоб воно могло відіграти якусь роль при консолідаційних зусиллях українського громадянства. Правда, зїздові резолюції доручають провідові партії „змагання до мікпартійного об'єднання“, але ми не маємо ніяких сумнівів щодо того, що консолідаційні заходи проводу УНДА засуджені були на невдачу. Сьогоднішнє УНДО не може бути консолідаційним осередком, бо яканебудь співпраця з ним означалаби деградацію цілого нашого політичного життя до того рівня, на яке зійшло УНДО. Роль УНДА як загально-національної провідної партії, що кристалізувала, організувала і висловлювала змагання народу, належить до минулого. — М. Р.

На тлі процесу інж. Добошинського

В „Роботнику“ ч. 40 пише Недзялковський: Інж. Добошинський і його оборонці представляють справу м. б. так: Краківська земля була дуже збогачена, бо комуністи масово проникли до ППС, особливо в наслідок діяльності Болеслава Дробнера, що розпоряджав власною комуністичною організацією. В таких усяких інж. Д. не міг витримати і супроти карнідного недбалства державних властей урядив... напад на Мисленіце, щоби „звернути увагу на скомунізування

краківської землі. — Автор статті пише, що не було там „скомунізування“ і закидає, що атакування Дробнера се дуже негарне діло, бо Дробнер сидить від 11 місяців в тюрмі, хорий і не може узискати звільнення за кавцією і сам не може боронитися, він, що бучімо розпоряджає „власною ком. організацією“, про яку нічого не знає навіть обвинувачення Дробнера... Досі в Польщі ніхто ще не вживав таких способів оборони коштом інших в'язнів...

Що дав Озон?

У вилеській „Слові“ в ч. 31 у статті під з. „Стережімся пересадити“ Кет питає: „Що нам дав Озон по році від хвилі, коли акцес до тої організації зголошувала вся суспільність, від варшавського „лев'яного“ почавши, на останнім ріллінічій „кулку“ в останній Вульці Конешпольській скінчивши?“ І відповідає: „Ніщо. Кругле зеро. Його конто по стороні „вини“ біле як китиця з пер Генрика IV з тої простої причини, що Озон взагалі до влади не прийшов, влади не обняв, що його політичні акції мали характер або хронічно підготовний, як нпр. творення клубу в соймі,

або неfortunний“...

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Кет се поруч гр. С. Лося один з найбистріших обсерваторів публичного життя в Польщі. Та розуміється кожний може помилитися. На нашу думку сим разом помиляється п. Кет, коли думає, що булоб ліпше, якби так Озон прийшов був до влади в тім часі. Адже се одинокое щастя і для нього і для держави, що в стані, в яким він був досі, його провідники не змагали до влади (коли тут про якесь щастя взагалі можна говорити).

Льотерія й інші гри

Що таке льотерія? Точне означення поняття льотерії з правних оглядів дуже важне, бо часто буває, що суди мусять рішити замотані спори на цю тему. Остаточно компетентні інстанції устійнили, що льотерія це льосування, від якого випадкового висліду залежить, чи той, що бере в ній участь, дістане виграну (все одно, в якій формі), чи може стратити свою ставку.

Законодавство всіх країв корисно виріжнює льотерію зпоміж інших гор, то роблячи з неї предмет державного монополю, то знов упорядковуючи змогу її урядження низкою подробиць приписів. Це виріжнення льотерії має безсумнівно своє джерело в тому, що льотерія, хоч є грою, не спричинює в суспільності ніяких моральних, ані господарських шкід, які так ярко виступають при всяких інших грах.

Льотерія в своїй суті, так як розвинулася в різних державах, не має нічого спільного з газардом. Одною з найбільше засадничих прикмет льотерії, котра цілковито виключає її з поняття газардової гри, є та, що між купленням льосу, себто виложенням ставки, та тягненням, себто ствердженням висліду гри, минає якийсь довший або коротший час, підчас коли в газардових грах рішення наступає негайно, що створює змогу негайного поновлення ставки й тим самим побільшування в нескінченність страт і зисків, а це власне викликає погубну в наслідках пристрась газарду.

Питання льотерії має свою багату РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

літературу, в котрій розглядають її прикмети та хиби зі суспільного становища. Авторами цієї літератури були філософи, теологи й економісти. Крім того справи, зв'язані з льотерією, були нераз предметом довготривалих дебат у парламентах Англії, Франції та Прусії. Як відомо й наші сойми нераз займалися льотерією.

Зокрема цікаві дебати ведено в Прусії, де збирали спеціальні статистичні дані для прослідження впливу льотерійної гри на суспільне життя. Отже зібрані цифри ствердили понад усякий сумнів, що видатки на льотерію не заважали ні в найменшому ступні на господарське положення суспільності. Не було також очевидно ні одного випадку, щоби хтось внаслідок гри на льотерії зруйнувався матеріально, зате записано багато випадків повстання завдяки виграній на льотерії нових підприємств, здорових фінансово, що дають працю численній громаді безробітних.

Як цікаву річ замітимо, що наведені нами висліди анкети подає не якийсь спеціальний ентузіаст льотерії, але навпаки, її завзятий ворог, німецький економіст Адольф Ляссон у розвідці п. н. „Льотерія й суспільне господарство“...

Тож можемо в цілковитій згоді зі своїм громадянським сумлінням придбати собі льос до першої кляси сорокпершої Клясової Льотерії, котрої тягнення починається 17 лютого ц. р. Пригадуємо, що тепер вигляди на виграння збільшилися завдяки зменшенню кількості льосів на трицятьпять тисяч, як також новому поділові льосів на п'ять частин, замість давніших чотирьох.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Самоосвітний рух

„До самоосвіти й самовиховання! Таке гасло кидають сьогодні всі ті освітники й суспільні діячі, що розвиток людства хочуть звернути на нові шляхи... Тямучі освічені круги... почали заходитися коло того, щоб підняти можливо найширші маси до духового рівня інтелігенції“ (С. Магальяс, Порадник для самоосвітніх гуртків, 1934, 3—4). Хоч гасло до праці йде під назвою „самоосвіти“, „освіти для народу“, „народних університетів“ і т. п., то проте назву „освіти“ треба в тім русі розуміти не як суму знання, а як засіб до виховання „нової людини“ і то вже не індивідуально, а в масах. Іде отже тим провідникам „нових шляхів“ і „нової людини“ про виховання й активізування мас, ясніше: простолюддя. „Необхідними засобами такого виховання є розвиток: 1) ума, 2) характеру й волі та 3) громадських, національних та державних почувань“ (там же, ст. 5). Про релігію нема в тій „самоосвіті“ ні слова, всьо крутиться довкола „абсолюту Людини“ (через велике „Л“). Зрозуміння „причинного зв'язку між поодинокими явищами в житті і в природі... показує багатство людської думки“ (ст. 5), — а не доцільність Божих законів у світі...

Праця в тім напрямі йде швидким і живим темпом: У Швеції „Робітничий (Соціалістичний) Освітній Союз“ мав у 1931-32 рр. 4.406 самоосвітніх гуртків з 61.316 членами. „Народний Союз Темпларів“ (т. зв. Гут-Темплер-Орден, організація масонська) мав 1291 самоосвітніх гуртків з 16.316 членами. „Робітн. Освітній Союз“ мав 1097 бібліотек з 350.209 томами, які були випозичувані 813.460 разів продовж одного року. „Народний Союз Темпларів“ мав 1580 бібліотек з 571.919 томів, які випозичувано 650.247 разів, переважно по селах. У Швеції самоосвітні гуртки ставлять собі за ціль: розвивати свою особовість, плекати правду, шукати радості в красі, любити справедливість і змагати до неї, розвивати в собі почуття відповідальності й солідарності. У нас (Українців) попри повищі завдання слід було б поставити на першому місці виховання провідників, що своїми духовими цінностями могли би впливати на своє оточення — пише п. Магальяс, директор канц. „Просвіти“ (цит. кн., ст. 11).

В цілій тій „самоосвітній“ праці видно — для тих, що хочуть бачити — таємні нитки масонських „ідеалів“, спеціально основної засади масонської тактики: лаяіцизму (=зівітчення). Колись енциклопедисти „освітники“ приготували французьку революцію; опісля тайні „освітні“ гуртки приготували (в нас прим. т. зв. „Драгоманівці“) з кадрів яких по війні вийшли майже всі редактори й діячі українського комуністичного і радянськo-фільського руху.

Всякі революції по великій війні. Всі ті приготування йшли головню на „просвічення“ інтелігенції. Та показалося, що самої інтелігенції не вистарчить, щоб зробити світову революцію. Отже тепер „самоосвітники“, кермовані — часто без відома тих „самоосвітників“ — тайними льожами, приготують маси до світової революції. Цікаво, що „самоосвітня“ акція дивно йде на руку новим методам праці комуністів. Ось прим., на недавнім комуністичнім процесі „Левицької й тов.“ у Любліні, інспектор поліції Руціньский ствердив, що нова акція комуністів полягає на „умасовленню“: з одного боку комуністи стараються проникати до легальних організацій (в Любліні прим. до самоосвітнього „ТУР“), з другого на створенні однорядного „фронту молоді“, т. зв. того елемента, з якого переважно

походять кадри самоосвітників. Цікаво, що нове комуністичне самоосвітнє видавництво в Коломиї взяло собі саме назву „Фронт Освіти“ й теж йде на конику „самоосвіти“...

Попри масонські льожи „самоосвітнім“ рухом кермують також націоналістично-поганські організації. Та ясне, що й одні й другі вороже ставляться до католицизму як до сили, яка приписує собі (й має) одинокі право наказувати людським сумлінням, не лише одиницям але і мас.

Примірів на те багато. Самоосвітнім рухом у Польщі кермують тепер чисто лаяістичні круги ТШЛ, то знову майже явно масонські круги з т. зв. „Звйонзку Науцидельства Польского“, чи врешті т. зв. „спасовани“, вже виразно безвірницькі й посунені дуже на ліво. Є щоправда й рух католиків, т. зв. „Тов. Чительні Людових“, але його сильно опановують ендецько-неопоганські одиниці та з католицизму спрямовують на націоналістичний шовінізм. Зновже т. зв. „людові університети“, один з наймогутніших засобів сучасної народньої освіти, в Польщі теж у руках соціалістів (т. зв. ТУР— „Тов. Університетів Робітничих“) і масонського та дуже лівого „Визволення“. Багато комірок „Туру“ опанували найлівіші (відомої марки); подібно діється й у „Визволеню“. Селянський університет у Гаці, під проводом інж. Соляржа, має виразні зв'язки з починком „людового фронту“ і подібним „Звйонзком Науцидельства Польского“. Католики мають всього один народній університет.

Провідник польського католицького людового університету в Дальках, о. Людвічак, дав інтерв'ю у „Варшавському Кур'єрі“ на тему польських народніх університетів. Послухаймо, що каже о. Л.: „Питаєте мене про Грудзівські (народні) університети в Польщі? Отже, нажалі, мушу вам сказати, що їх поза Дальками не маємо. За Грудзівом (основник ідеї народніх університетів) основою університету є передовсім його аполітичність. Не можна фашерувати безкритичних іще учнів якимись сугестивними доктринами суспільних чи політичних напрямків, а треба єдино приготувати тих учнів до державного, горожанського, творчого життя. Університет має давати державі свідомих горожан, а не приготувати агітаторів партіям. Врешті завдання університету — впоювати й поглиблювати — як це Грудзів розумів — християнську релігію й культуру, чи в наших умовах католицьку, а не пропагувати лаяіцизм, або як у деяких університетах (польських) свідоме воююче безвірництво!“

Відомий з рільної реформи мін. Понятовський підпирає ті університети, натомість відмовив допомоги о. Людвічакowi. О. Людвічак видає газетку для самоосвіти п. н. „Університет Людови“ (давніше „Промень“).

Цікаво, що польські людові університети повстали вже й прим. у Гряді під Львовом. Видавана газетка тих університетів „Нова Громада“ пропагує — ідеї людового фронту, тим наближає думку до комуністів і лає духовенство за те, що воно бореться з комуністичним. На зїзд провідників людових університетів у Ловічі (1937 р.), на яким був міністр Понятовський, запрошено всіх провідників, з виїмком одного о. Людвічака...

У нас самоосвітній рух в українській формі розпочали радикали видаванням книжечок під назвою „Самоосвіта“ та закладанням самоосвітніх гуртків між радикальними організаціями „Каменярів“ і „Жіночих Громад“. Напрямок того руху йде виразно по лінії масонських ідеалів тай ведуть його зрештою вихо-

ванці чеської Праги, тої Праги, де правив масон 33 степеня Масарик в часі коли вони там виховувалися.

За радикалами — хоч як прикро се писати — надскакує в нас „Просвіта“. Її самоосвітні видавництва писані зовсім у лаяістичному дусі, а під теоретичними виводами „порадників“ для самоосвітніх гуртків і освітників мігби підписатися сам „брат“ Шейо, один з теоретиків масонської світської „едакації“ (е-дікасіон лаяік). Нема в тих книжках Бога ні на лік; поручається там для самоосвітніх гуртків видання не лише радикальні, але й виразно большевицькі! На сю тему була в „Новій Зорі“ ч. 950 стаття п. з. „Коротка пам'ять „Просвіти““. Який зміст має самоосвіта в „Просвіті“? В тій статті писав я: „Зміст тої самоосвіти далекий не лише від релігійного світогляду, а не раз просто чужий навіть світоглядові українського світського націоналіста“. Видано ті „порадники“ ще тоді, коли в „Просвіті“ панували радикали. Та хоч тепер „панують“ там ніби „клерикальні націоналісти“, то не видно якось руху за тим, щоб у „просвітнянській“ самоосвіті пішло на ліпше...

Подібний у своїм лаяіцизмі до „Просвіти“ видавничий самоосвітній рух інших світських видавців, прим. у видавництві „Рідне Слово“ І. Тиктора й ін. (пор. статтю „Бібліотеки для селян“ у „Новій Зорі“ ч. 1091).

Третій самоосвітній рух у нас йде від 105% націоналістів. Про сей рух (головно видавничий) писав я в статті п. з. „Самоосвітні видавництва. Що і кільки видають радикали і націоналісти“ („Нова Зоря“ ч. 1087). Сей рух, щоправда, виразно противний большевизмові й іншим радикально-соціалістичним струмам і жидівському інтернаціоналізмові; та проте в справах релігії стоїть він на становищі поганським, а його незнання в деяких релігійних справах нагадує лібералістичні джерела, з яких він всетаки черпає багато своїх відомостей.

Зближений до націоналістів якийсь п. Павло Скалецький, великий прихильник кооперації, що в видавництві „Молоді“ видав книжечку п. з. „Організація і виховання молоді“ (Львів, 1935, накладом Стефана Бульб'яка, стор. 64, 16°, ціна 1 зол.). І його погляди на справу „самоосвіти“ дуже національно-лаяістичні, та всетаки він одиникий знає про потребу релігії в вихованні, хоч не каже ще про католицьку релігію:

„У вихованні молоді мусимо вважати, щоб вона мала і скріпляла християнські етичні норми... Провід (самоосвітнього) гуртка мусить зацікавити членів історією й ролю Церкви в національному житті і дбати про те, щоб члени самоосвітнього гуртка ставилися до релігії і нашого обряду з повагою і пошаною і співпрацювали а національно-свідомим духовенством на місцях в розбудові громадського життя“ (ст. 39).

Коли глянемо тепер на нашу суспільність

то відразу впадає в очі, що по війні наша інтелігенція наворачтається до Бога, а зате народ, простолюддя байдуже і відвертається від релігії. З великих накладів самоосвітніх видавництв (прим. 24.000 в націоналістів!) виходить, що є попит на такі видавництва, на самоосвітню працю. Се й видів я на феріях по наших селах: підручки-парібчаки в неділю голосно читали „Самоосвітника“ — замість йти до церкви. Очевидне й те, що досі властиво нема в нас католицького самоосвітнього руху тай дуже мало в нас таких католицьких книжок, які можна підтягнути в рубрику самоосвітніх видань. Щож, нагадуються тут безсмертні слова Спасителя з притчі про несправедливого управителя (Лк. 16, 1—12): „Бо сини віку сього хитріші від синів світла в зносінах з подібними до них...“

Годі сказати, що виховання, чи там „самоосвіта“ (бо під тою назвою скривають тепер ці „виховання“) се непотрібна річ і католики не мають тим зай-

матися. Навпаки, в ім'я гасла Католицької Акції „Відродити все в Христі Ісусі“ мусять католики з обов'язку взяти участь у самоосвітньому русі, хоч він у тій формі не від них вийшов. До участі в тій русі зважає нас також „Конституційний Статут Кат. Акції“, затверджений усіма нашими Владиками (дня 3. I. 1931 р.), якого § 1 каже:

Завданням Католицької Акції є приготувати, творити й гуртувати католицькі товаришення для цілей світського апостольства, себто для поглиблення та поширення, впровадження в чин і оборони католицьких засад у житті одиниці, родини та суспільності, згідно з наукою католицької Церкви й вказівками Апостольської Столиці.

Ще конкретніше прецизують сей наш обов'язок точки § III. статуту Т-ва „Скала“: спеціально (§: III) точки: 1), 2), 3), 6), 9), 14), 16), в яких подано всякі роди виховної праці, подібної до „самоосвітнього“ руху, але розуміється в католицькій дусі. Тай навіть сама ціль Т-ва „Скала“ („Ціль Т-ва: підпомагати, поширювати й поглиблювати освіту й культуру українського народу та його релігійно-моральне життя, а саме на основах св. католицької Церкви“, §: III) виразно містить в собі м. і. також обов'язок задлятися т. зв. „самоосвітньою“ працею, бо така праця виразно міститься в об'ємі поняття „освіта й культура“.

Мігби може хтось закинути, що се, мовляв, не обов'язок католиків а спеціально „скаляків“ займатися в своїй праці світською освітою. Можнаб на се згодитися, якби ми жили в якімсь ідеальнім оточенні, в якому світська освіта булаб „служавкою богослов'я“ (=англія теологіє), але так не є: якраз самоосвітній рух у нас має відвести людей від Бога! Спеціально служить тій цілі „наука“ про всевіт та про історію. Отже се наш дуже важний обов'язок вложити „самоосвіту“ простолюддю так, щоб вона не то не перечила науці католицької Церкви, а навпаки, виказувала якраз лучність і згоду між наукою й Церквою, між розумом і вірою. А щоб таке сталося, католики Українці мусять самі взяти в свої руки ініціативу „самоосвітнього руху“, мусять надробити дотеперішні спізнання й занедбаня в тій дуже важній справі. Араміс.

Нові видання

Bericht über die ukrainischen Kongregationen des griechisch-katholischen Ritus in Polen. Von P. Irenäus Nazarko O. S. B. M. Generalpräses der ukrainischen Kongregationen in Lemberg. Wien 1937. 8°, 3 + (1). Окрема надбійка з видання: Referate der Allgemeinen Deutschen Präsidestagung in Innsbruck 1 bis 3 September 1937. Wien 1937. 67—69.

Повища напечатана праця була предметом реферату - відчиту автора на Загальному З'їзді Провідників Марійських Дружин в Інсбруці, 7 вересня 1937. Подаючи історію українських Марійських Дружин від митр. Й. Рутського, говорить автор про організацію та внутрішній й зовнішній працю сучасних Марійських Дружин. Як відомо, цей реферат дуже зацікавив був учасників згаданого З'їзду і наші Марійські Дружини стрінула кількарізова прилюдна похвала з уст чужих нам людей. Цей реферат у дещо змінній формі появився також у Марійському Журналі „Acies Ordinata“ (XV. Roma 1937. 22—24), що його видає Генеральний Секретаріат Марійських Дружин у кількох мовах.

Світло й тінь, щомісячник, журнал Українського Фотографічного Товариства у Львові та його філій. Ч. 12, грудень 1937. Рік V. Зміст: Я. М. Береза: Ремесло у світлині; О. Кей: Останній „шіф“; Зміст п'ятого річника; Новинки; Що читати; Вісті з УФОТО. В числі є 4 світлини: церква оо. Студитів у Львові, церква св. Юра у Львові, церква св. Ніколая і церква Успення Пресв. Богородиці у Львові. Світлини справді гарні, прецизні й артистично оформлені, їх виконав п. Олександр Мох. (—К.).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

16-ті роковини Папи Пія XI. Дня 12 лютого 1922 р. в церкві св. Петра в Римі відбулася торжественна коронація Святішого Отця Пія XI. Від того часу зачалася незвичайна й подивугідна Йо-по діяльність, про яку будучі історики Церкви писатимуть великі книги. Св. Отець Пія XI, як 266 зчєрги Христовий Намісник, починаючи від святого Апостола Петра, взяв у свої руки керму Вселенської Церкви в незвичайних часах, що прийшли по світовій війні. Як добрий батько, Св. Отець мусів утихомирювати розсварених дітей. Та сторінка діяльності Св. Отця стояла у зв'язку з тодішнім політичним положенням у світі. Та Св. Отець знав, що самою діяльністю в політичній ділянці годі направити сучасний світ. Тільки поворот до науки Ісуса Христа, до Євангелія, може оздоровити нинішнє людство з матеріалізму, новітнього поганства та цілковитого безбожництва. Св. Отець поставив собі велике завдання: Все відновити в Христі. Це завдання Св. Отець виконує й каже нам виконувати молитвою, словом, добрим часописами, терпінням життям, любов'ю ближнього, щоб у всіх людях, у родинах і народах запанував Христос-Цар. Того великого завдання не можна досягнути без праці й боротьби. Різнородні безбожники виповіли Христовій Церкві війну на „життя і смерть“. Нинішній Св. Отець як неустрашимий борець за Христову Правду не злякався такої хмари ворогів Христової Церкви. Найбільше нападають тепер на Христову Церкву безбожні комуністи та відомий напрям новопоганських націонал-соціалістів. Тому минулого року весною Св. Отець, хоч прикований до постелі важкою недугою, видав три відомі й нашим Читачам Ёнцикліки, а саме про безбожний комунізм, про націонал-соціалізм у Німеччині та про положення св. Церкви в Мексику. Св. Отець особливо дбає про великі народи Сходу, щоб і їх повернути до Христа. Східні обряди католицької Церкви Св. Отець дуже любить і шанує.

Рутськівські торжества в церкві оо. Василіян в Бучачі. У грудні мин року бучацьке громадянство відсвяткувало ювілей 300-ліття смерті великого митрополита Рутського. Перед святом Непорочного Зачаття Преч. Діви Марії відправлено в церкві оо. Василіян дев'яницю в намірі, щоб Господь Бог удостоїв нашого митрополита Рутського славою блаженних і святих у католицькій Церкві. Підчас кожного молебня до Непор. Зачаття була проповідь. Проповідували наперемінно оо. Василіяни: о. проф. Я. Брода й о. проф. Й. Камінський. Зміст проповідей був марійський, ілюстрований моментами з праведного життя митрополита Рутського. В навечеря Непор. Зачаття була проповідь останнього на тему: „Марійський дружинний рух у Бучачі, як заєдне здійснювання останнього Заповіту митр. Рутського“. Будуючу участь у дев'ятиці взяли численно три Марійські Дружини, ведені при церкві оо. Василіян, а саме Марійські Дружини Пань, Дівчат і Мішан. Члени цих Дружин приступили до св. Тайн. Дружина Мішан з власної ініціативи відбула 5-денні реколекції. Святочну Академію в честь Першого Дружинника й Основника Марійських Дружин на українських землях митр. Рутського влаштувала Марійська Дружина Дівчат у салі Місійного Інституту дня 19. XII. за старанням провідника тієї ж Дружини о. проф. П. Сивака. Програму виповнили: вступне слово о. Провідника, реферат о. Броди: „Задлуги митр. Рутського для українського народу“. У вокально-музичних точках взяв участь жіночий хор Дружини, що відспівав Барнича: „Пречистий блєск“ і Л. Меріяма: „До стіп Твоїх“. Мішаний хор відспівав пс. Блажен муж, Тамбурова оркестра учнів василіянської гімназії в Бучачі по мистецьки відіграла три мелодії. Врешті зробили своїми деклямаціями Дружини (обидві Кізюківні й С. Олещуківна).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

СЕН. ГОРБАЧЕВСЬКИЙ промовляв в бюджетовій комісії сенату. Він обговорив м. ін. справу конфіскації і цензурських практик супроти української преси і українських видань, підкреслюючи велику неоднотайність в тій справі. Крім того домагався скасування заарештування б. предсідника львівської апеляції, яке вимагало, щоб Українці присягали в суді по польськи.

ГЕН. КАРАШЕВІЧА - ТОКАРЖЕВСКОГО, дотеперішного команданта VI корпусної округи у Львові, перенесли до Торуна, а до Львова прийшов ген. Лявгнер з Лодзі, що командував колись полком піхоти у Львові.

ПРОЕКТ НОВОЇ ВИБОРЧОЇ ОРДИНАЦІЇ вицофав з союму посол Дух, заявляючи, що в цій соймі мабуть ніхто не голосувавби за реформу.

СОВІТСЬКИЙ ЗАСТУПНИК ПОСЛА в Ромунії Бутенко пропав на днях без сліду. В домі, в якому він мешкав, мали знайти позмивані сліди крові.

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ виселили знад естонської границі коло 50.000 осіб до Туркестану і на Сибір.

СОВІТСЬКА ГРАНИЧНА СТОРОЖА застрілила на фінській території фінського жовніра і схопила двох фінських рибаків. Фінська преса домагається, щоб правительство виступило рішучо проти постійного порушення фінської границі більшовиками.

В РОМУНІЇ рішили скреслити з виборчих ліст всіх горожан жидівського віроісповідання до часу переведення ревізії їх горожанського права.

РОМУНСЬКА „ЗЕЛІЗНА ГВАРДІЯ“ не візьме участі в самоуправних виборах. Всю свою силу зосередить вона на пропаганді до нових парламентарних виборів.

ЗМІНИ В НІМЕЧЧИНІ оцінює французька преса песимістично: Вислідом змін буде затіснення взаємин з Італією, заострення протисовітського курсу, збільшення натиску на Австрію і вкінці більша участь Німеччини в єспанській конфлікті. Супроти того франц. преса накликає однодушно до солідарності з Англією.

НІМЕЦЬКІ ВЛАСТИ відібрали почтовий дебіт французькому щоденникови „Ле Тан“ на території Німеччини.

ВЕЛИКІ ІТАЛІЙСЬКІ МАНЕВРИ в Лібії мають відбутися на весну. В них візьмуть участь 4 корпуси війська, разом коло 100.000 війська.

У ШВЕДСЬКИМ СОЙМІ всі послы домагалися, щоб Швеція держалася осторонь міжнародних союзів та щоб її політика була нейтральна.

БУРМИСТР БАРСЕЛЬОНИ заявив, що продовж року повстанці бомбардували місто 23 рази і збурили 864 домів та вбили і ранили 3.467 осіб.

В ЄРУСАЛІМІ виконано замах на Рахеба бєя Намашібі, предсідника поміркованої „Арабської Партії Оборони“. Се пересторога зі сторони екстремістів, щоб Рахеба бєй не вдавався в переговори з Новою Бритійською Комісією для Палєстини.

ЄГИПЕТСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило приступити до договору про ненапад, заключеного між Туреччиною, Персією, Іраком і Афганістаном.

ЗЛУЧЕНІ ДЕРЖАВИ Півн. Америки вислали острю ноту до Японії, щоб Японія не будувала панцирників більшої містоти ніж устійнено в лондонській догворі.

ЯПОНІЯ знов переслала Китаєві умови мира за посередництвом Німеччини. Китайська преса пише, що їх тяжко прийняти, бо ті умови порушують суверенність Китаю.

Марійським гимном закінчено цю гарну святочну Рутськівську академію. Салю Місійного Інституту оо. Василіян бучацьке громадянство виповнило по береги. — Учасник.

Через свою
високу якість
здобули

паперці і тутки (повноватки) „КАЛИНА“

СОТНІ
ТИСЯЧ
ВІДБОРЦІВ

НОВИНКИ

Духовенство львівського деканату, зібране на соборчику 7. II. у Львові, за-протестувало проти нападу пос. Войцеховського в бюджетовій комісії союму на ВПреосв. Митрополита.

Карають наших священників. Львівський окружний суд, на виїзній сесії в Любачеві, засудив на 6 місяців в'язниці з завішенням гр.-католицького пароха в Улашові, о. Антонія Савчина, за нелегальне ведення метрик осіб замешкалих поза його парохією, особливо на терені білгорайського повіту. — Любачівський староста покарав гривною 300 зл. з заміною на місяць арешту гр.-катол. пароха у Плазові о. Григорія Федоришака за нелегальне висипання могили коло церкви...

Лікарська Палата звернулася до своїх членів, щоб вони уділяли безплатної лікарської допомоги безробітним. В тій цілі по більших містах мають повстати спеціальні амбулаторії.

Почтові дирекції видали розпорядок, що на поштових пачках треба подавати точну адресу надавця.

В Станиславові відбудеться в найближчому часі процес проти Василя Вівчара, Дмитра Кугляка, М. Мацькова і Федора Запхляка, обвинувачених за вбивство 5 воєнків польської стежі коло Єзуполя в 1919 році.

150.000 зл. дістав Станиславів на фінансування мешканевого будівництва.

Чортків має стати літницею.

Центральне ogrівання налаштовано в автобусах, що курсують між Станиславом і Чортковом.

В Ценеві, бережанського повіту, арештували Степана Прийдуня, Василя Атаманюка, Михайла Корницького, Микола Юськова і Петра Ковадла. Причина ув'язнення невідома.

Забрали театральні підручники. В часі побуту українського львівського театру „Богема“ в Острівці пов. Теревовля поліція з Семенова забрала театральні підручники, а саме: „Каїн і Абель“, „Отаман Хмара“ й „У споконвічному вирі“.

Скінчено другу половину колового мосту, який лучить Заліщики з Ромуниєю.

Нове воевідство? Адміністративні влади мають рішити в найближчій часі справу створення нового воевідства в центральній промисловій окрузі. Найбільші шанси на осідок нового воевідства мають Перемишль і Сандомир. Се потягне за собою нові грубі кошти.

З днем 31 грудня 1937 року вигасли приписи, які ввели тимчасову обнижку обезпечених складок. Обезпечені складки за січень будуть визначені в висоті, яка обов'язувала перед обнижкою.

Надгороду молодих Польської Академії Літератури в висоті 2.000 зл. призначено Станиславу Пентакові за повість „Молодість Яна Кунефала“.

Над Балтійським Морем появилися жайворонки. Коло Пуцка завважено ди-кі качки. Там цвітуть також бози.

Гумор. — Позичка. — Друже, не мігби ти мені позичити 25 зл.? — Я дуже хотівби, але не можу. — Може в такому разі... 10 зл.? — То що іншого: я мігби, та не хочу.

Бразилійський консулят у Варшаві переводитиме до I.IV. с. р. іспити кандидатів на емігрантів до Бразилії. По думці обов'язуючих приписів емігрантів обов'язує знання читання і писання. Се відноситься також до дітей емігрантів до 14 літ. Жінки емігрантів звільнені від того.

Лікарські організації виступили до міністерства освіти з домаганням новелізації приписів у справі уживання титулу доктора медицини, бо такий титул конечний на селі для успішного поборювання знахорів. Як відомо, перед 5 роками введено титул лікаря.

Сільський листоноша з поштового уряду в Рудках Казимир Шемберський спроневірив від жовтня до грудня м. р. 635 зл., підписуючи фальшиво адресатів на грошових переказах.

Коло Берестя Куявського арештували за волокицтво Василя Мричка. Під час слідства виявилось, що се б. офіцер царської лейбгвардії і б. командант двірської сторожі в Царській Селі. По революції Мричко виїмагував до Польщі, де купив собі великий чиншовий дім. Одначе незабаром всьо стратив і перекинувся на жебрака. При арештованні знайшли 16.000 зл. і 120 рублів у золоті та багато нотаріальних актів. Мричка осадити в примусовім домі праці.

У Вильні влада опечатала тайну книгарню, в якій була маса нелегальних книжок, брошур, летючок і т. п.

Окружний суд в Сувалках засудив на 3 роки в'язниці листоноша Юзефа Мацевського за присвоєння 47 листів і заграничних посилок.

В Москві розійшлася вістка про розстріл Антонова-Овсієнка, б. совітського посла у Варшаві.

Великий совітський воздухоплав „СССРВ—6“ розбився в околиці Канда-лакші, 277 км. на полудневий схід від Мурманська. З 19 осіб залоги 13 погинуло, 3 легко ранені.

В Кишиневі припинили Ромуни три часописи в російській мові: „Бессарабское Слово“, „Время“ і „Радио-Експрес“.

Корнелій Кодреану, вожд організації „Всьо для батьківщини“, заборонив приймати до тої організації Ромунів римо-католиків.

В Чернівцях заборонено жидівським купцям і ремісникам замикаати підприємства в суботу і свята.

У Відні відбулися протижидівські розрухи, зорганізовані нац. соціалістами.

Б. диктатор Литви Вальдемарас, що тепер відсиджує кару в'язниці в Піонівірі, написав книжку про Христа й переслав її до єпископської курії, щоб дістати апробату.

Помер кн. Николай, батько княгині Кенту і вуйко грецького короля Юрія.

На острові Раб в Югославії згорів історичний замок з часів римського цисаря Діоклеціана.

Гумор. — Розмова. — Отже вважаєте мене дураком? — Ні, але можливо, що я помиляюся.

Гумор. — Льогіка. — Чому майже кожда байка кінчиться весіллям? — Тому що по весіллі кінчиться байка.

Українські безробітні ждуть вашої помочі — тож вишліть даток з зазначенням „на безробітних“ на адресу: Львів — Пром-Банк — Гродзіцких ч. 1, або: Т-во „Сила“ — Рутівського ч. 22. III. п.

Галерія образів гр. Черніна у Відні продала одному Американцеві за мільон дол. славний образ голяндського мистця Івана Вермера ван Дельфт, який представляє артиста в роботі.

Професор др Г. Рагм відкрив у горючих жерелах в Японії червачки, які там власне живуть мимо високої температури. Таке диво стверджено вперше. Ті сотворіння не вигибають навіть тоді, коли температуру підвищити до 400 степенів горючі!

Жертви. 1) Гр. катол. Уряд парох. в Білій, п. Чортків: зл. 10.20 на укр. інвалідів, 2) Др. Лев Скобельський в Кутах Старих, п. Кути: зл. 2 для академ. молоді на руки о. Дра Гриньоха, 3) о. Дмитро Василік в Угрині, п. Чортків: зл. 3.16 на укр. інвалідів (збірка підчас просфори в Залісся), 4) Гр. катол. Уряд парох. в Гадинківцях, п. в місці: зл. 4.21 на катол. пресу.

Гумор. — Богатий купець: Ви просите руки моєї дочки. Не дам своєї дочки чоловікові, що не розуміється на інтересах. — Якби я не розумівся на інтересах, то деж я просивби о руку вашої дочки?

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

† о. Степан Лопатинський, парох в Ляцькмі Великім, помер 1 лютого 1938. Похорон відбувся 4 лютого. — В. Й. П.!

† о. Богдан Чекалюк, парох Пійла, помер 29 січня с. р. — В. Й. П.!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

ВП. нашим Прихильникам в Америці й Канаді: Дуже дякуємо за присилку фотографій і готових матриць до ілюстрацій, але просимо не слати їх на особисту адресу редактора, бо тоді муситься платити цю, коли редакція ця не платить, а ті посилки призначені прецінь для редакції, а не для редактора. Також дуже просимо, не посилати грошей на імена осіб, тільки на адміністрацію газети, бо посилки на приватні адреси роблять і тим особам і адміністрації великі клопоти задля дрібних квот.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Коли цвіте бузок.
ПАКС: У тині самотної сосни.
СТИЛЕВ: Королівський в'язень.
ТОН: За чужі провини.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаценні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/2 стор. 90. — зол., 3/4 стор. 45. — зол., 1/3 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/3 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Панталеймон Хитра.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.
Передплата в країні: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих.
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ш.Львів 505.796

Служба Божя в церкві ОО. Василіян у Варшаві з приводу 16-ліття коронації Св. Отця Пія XI. На ліво під baldахимом Апостольський Нунцій, Ексцеленція Архиепископ Кортезі.

Зїзд шляхти в Перемишлі

Він домагається проповідей у церквах в польській мові...

ІКЦ в ч. 46 пише, що в неділю відбувся в Перемишлі зїзд 400 делегатів підкарпатської шляхти, які буцімто репрезентували 300.000 тої шляхти. Офіційське касино прибрали для них гербами. Промовляв кс. підп. Мйодонський. Він сказав, що тому два роки було всего 8 кружків загородової шляхти, перед роком було їх 52, а тепер є вже 147 і 8 повітових управ. Потому промовляли різні достойники почавши від віцеміністра військових справ ген. Глуховського. Зїзд

ухвалив приступити до „Союза Гірських Земель”, потому вибрав начальну раду. Вкінці ухвалено три внески „в справах руских”: 1) звернутися до властей по охорону перед терором українських шовіністів, 2) творити гр.-кат. церкви для польської шляхти гр.-кат. обряду в тих парохіях, де священники не схочуть виглошувати проповідей в польській мові, 3) ухвалено зсолідаризуватися з послом Войцеховским „за його оборону (!) польськості” в знаній соймовій промові.

Прибічна президентська рада в Польщі.

Ген. Желіговский заявив підчас своєї промови в соймі: „Предкладаю, щоб Пан Президент РП покликав дорадний орган зложений з представників усіх ідеологічних угруповань.” Не бувби се уряд, але збір людей заслужених і до-свідчених. А іменно малиб до ради належати: Кардинал Гльонд, Кард. Каковський, марш. Сьміглі-Ридз, б. президент РП Войцеховский, маршалкова Александра Пілсудска, І. Падеревский, Р. Дмовський, Вітос, Славек, проф. Буяк, проф.

М. Здзеховский, маршалки сойму і сенату, А. Гурский, ген. Соснковский, б. марш. сойму Ратай і (лідер соціалістів) Недзялковский. — Примітка Ред.: При читанні вістей про сю раду мимохіть пригадується історія давньої Польщі, де в сенаті по довгій боротьбі допустили нарешті українського Митрополита, але одержав місце по останнім польським суфрагані. А тут не заповідається навіть останнє місце для ніякого представника 6 мільонового українського населення.

Великанська офензива німецької пропаганди.

Польська преса доносить: Німецьке мін-ство пропаганди викінчило великанський плян пропаганди в ціли вишколення Німців у засадах нац. соціалізму. Плян обіймає кільканацять етапів і обчислений на 6 літ. М. ін. змонтують 6.000 радієвих колумен по містах з дуже сильними голосниками (крім того, що зробиться для сел). Радіо буде відтяжене від політики. Заки зачнуть пропаганду в ар-

мії, спеціальні комісії дослідять її стан і настрої. Говорять про політ. інструкторів для армії. Та всі вісти про плян дотичать лише зовнішньої сторони його. Сам зміст пропаганди держать у великій тайні. Додумуються, що буде голошена засада „проч з розполітикуванням армії”, але за політику не вважатимуть ширення офіційальних націонал-соціалістичних поглядів.

Обезпечення йдуть до певної катастрофи.

В бюджетовій комісії сенату сам референт Еверт ствердив, що Польща має каси хорих, які не лічать, і має інституцію обезпечень, яка не виплачує належних чинитьб. Ті обезпечення всіх від усього виглядають так, що лучше булоб, якби їх взагалі не було і якби кождий

сам дбав про свою будучність. Та коли вже ті обезпечення є, то треба в них зробити зміну в напрямі громадження фондів на конті кожного обезпеченого зокрема, бо та інституція не буде в силі виконати свої обовязки. Коли її не уздоровиться, то не обминеться катастрофи.

ВПр. ОО. ПАРОХИ, ЩО Є ДЕЛЕГАТАМИ — МУЖАМИ ДОВІРЯ
Т-ВА ВЗАІМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР”
Львів, вулиця Руська Ч. 20

допомоглиб дуже до поширення діяльності Товариства, якщоб обезпечили негайно церковне урядження від огню і від крадежівлому, доцінюючи тим способом значіння асекурації та даючи рівночасно добрий приклад для Своїх парохіян.

Папа Пій XI

З приводу 16-ліття його коронації.

Шостого дня цього місяця відбулася у василіянській греко-католицькій церкві у Варшаві урочистість з приводу 16-ліття коронації теперішнього Святішого Отця Пія XI.

Святкування це треба зачислити до кращих зпосеред немногих, які колибудь василіянська церква у Варшаві мала можливість пережити, головно тому, що на Богослуженні був присутний Апостольський Нунцій Ексцеленція Архиепископ Кортезі, що своєю чинною участю в молитвах додав торжеству більшої поваги й величавости. ОО. Василіяни урядили під проводом Впр. о. Ігумена й Ректора Пушкарського це свято, щоб передовсім зложити Всевишньому щирю подяку за поміч, ласки й опіку його, що ними щедро обдаровував 16 літ Святішого Отця в кермуванні Церквою, як також щоб випросити для 80-літнього Старця в Петровій Лодці продовження літ щасливого життя для да-льшого головування в католицькій Церкві, котра під жезлом сего Св. Отця так багато добра принесла особливо нинішньому, упавшому й тому нещасному світові.

В часі Служби Божої, що її відправляли: Впр. о. Ректор Пушкарський в асисті Всч. оо. Дра. Й. Загвіського й М. Федорова, Достойний Гість приглядався нашим обрядовим дійствам та прислухався літургічним пісням, що відбиті від стін святині милозвучним гомоном на-строювали душі до горячих молитов, подяки і просьб у наміренні Святішого Отця. Здавалося нам, що їх Ексцеленція Нунцій переживав у нашій церкві немов перші хвилини, мимо того, що вже в цьому році, й то недавно, був Дорогим Гостем у василіянському храмі. Ціле Богослуження відбулося природно, спокійно, без вимушення та з великою скромністю, питомою монахам.

По відправі о. Ректор Пушкарський, взявши благословення Високого Гостя — Нунція, звернувся до вірних з короткою, але змістовною й відповідною до хвилі проповідю. В ній умотивував причину свята й унаглядив визначні й великі прикмети Особи Святішого Отця, котрий зосереджує в Собі велике знання, глибокість думки та велику релігійність. Опісля Впр. о. Пушкарський підніс гідність потрійного уряду Святішого Отця, тобто: учительського, священни-го і владичого, та підмітив, що уряд учительський домагається від нас послу-ху, священничий пошани, а владичий лю-

ЧИ ВИ ВІДНОВИЛИ ВЖЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1938 РІК?

За право безправних

Розмова з Гетьманом України.

Німецький правничий орган „Рехтс-шпигель“ в 2 ч. з половини січня 1938 року *) приніс статтю під повищим заголовком. В ній пише:

Примітка Редакції: Коло 35 мільонів Українців, що їх називають також „Малорусинами“, стоїть під кнутом Сталіна. Тільки на короткий час від 1917 до 1918 р. по столітніх поневоленнях могли Українці втішатися державною самостійністю. Тепер жне той 50 мільоновий нарід в 4 державах. Його провідник се Гетьман України, Його Світлість Павло лицар (фон) Скоропадський. Його можна назвати одним з найлучших знавців сучасного совіського права. Наших читачів буде особливо цікавити почути його міродайні погляди особливо про нову совіську конституцію і про права меншин у совіській республіці.

1. П и т а н н я: Чи стара совіська конституція давала якінебудь гарантії для національних меншин, з яких український нарід найбільший внутрі совіських границь?

В і д п о в і д ь: Щодо старої конституції совіського Союзу себто конституції з 1933 р., то я не бачу, щоб вона давала суттєві гарантії для національних прав усіх націй, що належать до Союзу. Вправді проголошує та „конституція“, що „носії суверенності“ се поодинокі національні республіки, що належать до Союзу, однак вистарчає вже перечитати її 14 артикул, який виписує функції, що належать до компетенції Союзу, щоб могли сейчас ствердити, що всі функції суттєві під якимнебудь оглядом зібрані в руках центральних органів Союзу, отже суверенність поодиноких республік се ніщо інше як пустий титул! Щож до славного права поодиноких республік: вільно виступити з Союзу, то ледви чи слід про те надармо говорити. Бо вже давно завважено, що органи поодиноких „республік“ супроти центральних органів Союзу не досить самостійні і то не лише фактично, але також конституційно, внаслідок щойно згаданого поділу функцій, щоб могли політично здійснити евентуальну постанову виступлення. Однак самозрозуміла фактична залежність поодиноких республік від Союзу ще більша, ніж та, яка існує на основі конституції. Вона передовсім обоснована тим, що комуністичні партійні організації т. зв. „національних республік“ не мають навіть тіни автономії, яку їм приречено в конституції. Партійні організації національних республік се після партійного статуту ніщо інше, як територіальні відділи комуні-

стичної партії Союзу. До того комуністична партія ніколи поважно не брала національних прав народів, що належать до Союзу. Передовсім з інтернаціоналістичної точки погляду комуністів всьо національне було не лише зовсім безваріантне, але навіть просто шкідливе. Подруге вони взагалі не признають ніяких прав і (зокрема) ніякого такого права, що для них мало б обов'язуюче значіння. Щодо того загально відома засада Леніна: „Право се тільки те, що корисне для соціалістичної революції“. Що не брали поважно особливо національних прав народів, і їх мнимо признавання се був маневр комуністів — се вже зовсім певне. Вистарчить тут тільки пригадати інші слова Леніна, нпр. висказ, що „уступки зроблені поодиноким націям мають служити виключно закріпленню єдності совіської держави“ і що „з Українцями муситься грати „шлягдаму“, щоб приспати їх національну вражливність“.

2. П и т а н н я: Чого має очікувати Україна від нової конституції?

В і д п о в і д ь: Очікувати вона не має взагалі нічого доброго, однак побоюватися має передовсім заострення централістичної системи, якої головне завдання — поневолення національних меншин. Ся дальша централізація держави се взагалі властива ціль нової конституції, чого зрештою навіть російська преса зовсім не затаїла. Після нової конституції центральне правительство має іменню ще більший засяг державних функцій, ніж дотепер. Правительству національних республік падуть тепер взагалі на рівень місцевих самоврядних органів. Може найважніше се те, що створено спеціальні органи централізування держави — строго зцентралізовану державну прокуратуру з союзним державним прокуратором на чолі.

3. П и т а н н я: Чи нову конституцію треба взагалі брати поважно, чи оцінювати її тільки як інструмент пропаганди?

В і д п о в і д ь: Це питання, яке чуємо досить часто. Воно не все спирається на вистарчаючім знанні нової конституції і виходить далеко частіше від пропаганди, що її супроважала, як від самої конституції. Коли возьмемо під увагу ту пропаганду, зн. передовсім крик про те, що нова совіська конституція найдемократичніша в світі і представляє

здійснення правдивої демократії, — то се твердження самозрозуміло ніщо інше як безсоромна лож. Її одинока ціль — використати наївність деяких демократичних кругів в західній Європі й Америці. Коли однак поглянемо за куліси і займемося дійсними завданнями нової конституції, т. зн. дальшим скріпленням державного апарату, що збудований централістично і служить централізації та дальшому поневоленню прав як поодиноких людей так також поодиноких націй, що примусово належать до совіської держави, — то нову конституцію мусимо брати дуже поважно. Треба побоюватися, що її висліді дуже тяжко заважать на багатьох націях, поневолених внутрі совіських границь. Тому неросійські меншини в ніякому разі не повинні глядіти на нову конституцію як на поступ, тільки як на дальший відступ.

4. П и т а н н я: Що думає Ваша Світлість про нове російське виборче право?

В і д п о в і д ь: Воно належить самозрозуміло до чисто декоративних складових частей нової конституції і створене виключно для цілей пропаганди.

5. П и т а н н я: Чи большевизм може похвалитися успіхами на Україні?

В і д п о в і д ь: Українці — селянський нарід. Складається передовсім з малих хліборобів і осілих ремісників. Комуністичні ідеї їм дуже далекі. Також наші робітники, що переважно вийшов з селянського стану, посідає сильне національне почуття і сильне змагання до національної самостійності й народньої питомої йому культури. Та остання добре розвинена в Україні, що має за собою дуже стару історію і дуже глибоко вкорінена та культура в „країні чорнозему“, як називають нашу батьківщину задля її урожайности. Тому всі Українці, з малими виїмками куплених людей, молоді чи старі і без різниці соціальної верстви або їх віроісповідання, це смертельні вороги большевизму. Ми ніколи не погодимося з теперішнім положенням, серед якого рік-річно можна бачити, як мільйони наших земляків умирають в тюрмах ГПУ і на вигнанні, або гинуть з голоду. Наша провідна зоря надії, що нам присвічує, се те, щоб одного дня могли страсти з себе невиносиме большевицьке ярмо. Мусимо узброїтися в терпелівість, але наше змагання до свободи і самостійності для тяжко досвідчаного українського народу і наша енергія в визвольній праці ніколи не ослабнуть!

*) „Rechtspiegel“, München.

Великі зміни в Рومунії

Патріарх Мирон премієром. — Віймковий стан в цілм краю.

По наглім уступленні премієра Гоги король Карло іменував новим премієром Румунії патріарха православної Церкви Мирона Крістеа, який створив правительство „національної концентрації“. Першим потягненням нового правительства було завішення діяльности політичних партій, відкликання розписаних виборів та введення віймкового стану в цілм краю. Війскові влади переняли на себе вдержання публичного ладу і безпеки держави. Вони можуть переводити ревізії всюди і в кождім часі, видавати прикази в справі складання зброї й мушкетів.

Програма правительства патріарха Мирона.

Нове румунське правительство оповістило відозву до народу, в якій запевдає м. ін.: направити історичну несправедливість у відношенні до переважачого румунського елементу, уникаючи несправедливости зглядом давних меншин; запевнити румунському елементові ширшу участь в господарським житті; організувати відплив з Румунії жиждівського населення й інших чужих елементів, які недавно осіли в краю; піддати докладній ревізії горожанські права, набуті по війні. Загранична політика буде спиратися на Союзі Народів. — Річ ясна, що тут ходить про вкорочення прав національних меншин, яких територію дістала Румунія якраз під умовою, що тих прав не буде вкорочувати. Як се відібється на Румунії, покаже вже мабуть недалека будуччина.

Розстріляли 6.236

Прокураторський уряд СССР оповістив, що за 9 місяців розстріляно там 6.236 комуністів за „саботаж“ і інші політичні переступства. Кілько розстріля-

політичних в'язнів

но на підставі вироків воєнних трибуналів, нема згадки. Поверх 70% розстріляних се комуністи. (АТЕ).

бови. Тому вірні повинні боронити все і всюди гідности Святішого Отця перед злими людьми, що часто у своїй зухвалості відважуються нарушувати її; повинні співтерпіти й співчувати з Ним, коли уважають себе за католиків і люблять Його; повинні велерадісно виконувати спонтанічно Його ради, коли уважають Його своїм найвищим Учителем і своїм послухом мають нести Йому поміч як найвищому Володареві. Нині та поміч особливо потрібна, бо протицерковні сили комунізму, соціалізму й розенбергізму йдуть проти Риму з цілою силою.

Накінець проповіді Впр. о. Ректор Пушкарський висказав їх Ексцеленції Нунцієві радість і велике вдоволення з того, що Він мимо трудностей прибув до ОО. Василіян на це Богослуження та якраз у них розпочав низку торжеств, що відбудуться в цих днях на терені столиці з Його участю, в честь Святішого Отця.

На просьбу Впр. о. Ректора Пушкарського Ексцеленції Нунцій уділив вірним апостольське благословення, а гарно вивчений церковний хор закінчив могутним папським гимном це таке величаве і таке спокійне свято, що лишило по собі як найкращий настрій і зміцнення готовости стати до помочі й оборони Петровому Престолові.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Українсько-жидівська співпраця

В 50 ч. „Контратаку“ появилася цікаве інтерв'ю п. Фридриха Анербаха з дром Вальдманом, б. департаментом поавительства Зах. України для жидівської меншини, визначного прихильника українсько-жидівського співжиття. Подаємо найважливіші місця:

Від самого початку моєї національно-жидівської і сїоністичної діяльності я стояв непохитно на становищі, що краєва політика ведена Жидами тут повинна йти рука в руку з українською політикою. Перш за все я вважав, що лежить в інтересі Жидів, як меншини, помагати Українцям в їх змаганнях до обсягнення автономічного існування і що вслід за тим Жиди не повинні в ніякий спосіб підпирати польонізування областей краю, що їх замешкують у більшості Українці. Ті останні не мали ніколи претенсій в напрямі засмілювання Жидів, коли Поляки на кожному кроці писували їх. В державному інтересі Польщі лежить поправа існування меншин, вже хочби з огляду на те, що більша частина меншиностей меншає в тій області краю, яка безпосередно дотикає „отвертої“ більшовицької границі. Тому польська політика в відношенні до меншин мусить змінитися. Польща мусить стати державою національностей, такою самою як Чехословаччина. Того вимагає специфічна національна структура. Боротьбу за повні автономні права повинні Жиди й Українці вести разом. Однак та співпраця має спиратися на широкому позитивному націоналізмі одних і других. Між Українцями доходять в останньому часі до голосу два напрямки. Один крайно націоналістичний, що схилиється у сторону гітлеризму і бачить розвязку українського питання в перемозі гітлерівської Німеччини. Дру-

гий напрямок схилиється до більшовицької Росії. В інтересі українського народу не датися притягнуту ні одному ні другому і тільки в разі збереження цілковитої неутраляності між тими двома напрямками — можлива жидівсько-українська співпраця. — Треба вміти розрізнити сперте на здорових підставах примування Українців до господарської боротьби, яку ведуть деякі українські круги, симпатизуючі з гітлеризмом і якої вістря спрямоване проти Жидів. Українці мають повне право до розбудови свого господарського життя. Українці й Жиди не мають взагалі суперечних інтересів, навпаки мають багато спільних інтересів. Ще одно хотівби я сказати Українцям. Вони повинні все пам'ятати, що вони в деякій мірі залежні від Жидів, коли йде про державно-творчі елементи. Мій довголітній досвід і співпраця з ними переконали мене, що вони мають незвичайно мало елементів, здібних до розбудови державного життя, згідно автономічного і що в тому випадку потрібна їм поміч жидівської інтелігенції. — Нормалізацію польсько-українських взаємин у теперішньому положенні вважаю річю перехідною, ефемерною. Нормалізація се вексель, що не має покриття в українських масах. Українського питання не можна розвязати іменуванням кількох Українців достойниками державної адміністрації. Того рода розвязки не зрозуміє підрастаюче українське покоління. Тільки перехід польської держави до системи правління, в якій узглядять постулати всіх національних меншин, буде цілковитою розвязкою так українського, як і жидівського питання. Польща мусить стати державою національностей.

Пан Волошиновський про нашу справу

П. з. „Як розвязати польсько-українське питання“ (відповідь ч. 13 на анкету) приніс „Бюлетень Польсько-Український“ в ч. 246 відповідь знаменитого польського діяча п. Йозафа Волошиновського, що за часів царської Росії видавав коліс своїм коштом українську газетку на Поділлі. Він пише м. ін., що багатець українсько-польських взаємин — се найповажніша перешкода на шляху до їх ґрунтовного пізнання. Багатець ується ту справу, бо її не знається, а не досліджується її, бо її багатець ується. Так твориться блудне колесо, в якому губиться сама суть справи. З дотеперішніх відповідей на анкету „Бюлетень“ найбільше сподобалася п. Волошиновському відповідь ч. 9 (п. Ст. Лося), бо в ній є шкідливі конкретні пляни. Хоч в точці з про барви п. Волошиновський має поважне застереження, але цілість нариса дає розумні підстави до реального об'явлення справи. Польсько-українські взаємини в гра-

ниціх Польщі та взаємини Польщі з Україною — се два аспекти одної справи. Два незалежні явища можуть з собою боротися коли мають за що, або дружити, коли мають пощо. Випробувано обі альтернативи: була війна за Львів і був договір в київській виправі. Отже рік 1920 буде точкою звороту. В тім стані річей ініціатива унормування польсько-українських взаємин в межах Польщі повинна вийти від Поляків. Автор перестерігає перед сїянням ненависті, яку використовують чужі агенти й підчеркує, що тільки справедливе урегулювання відносин може бути тривке.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Такі зрештою слушні заваги чуємо вже від 20 літ, але на жаль в діло їх ніхто не переводить. Отже не дивися, що виробилося загальне переконання про безвиглядність ситуації Українців у Польщі.

Англія і національні меншини

Віденська „Ді Нае Вельт“ принесла в ч. 726 отсю інформацію з Лондону: В понеділок 7. II. на засіданні низшої палати посол Росія Велдвуд запитав мін. загр. справ Ідена, що англ. правительство думає зробити, щоб гарантувати охорону жидівській меншині в Румунії, бо прецінь Англія була між тими, що підписали заключений Румунією договір про охорону нац. меншин з 9-го грудня 1919 р. Далі питав той посол, чи Англія співпрацює в тій справі з Францією й Америкою. — Мін. Іден відповів, що численні жидівські організації вже внесли в тій справі багато петицій в Союз Народів і там ті петиції вже розглядає Комітет Трьох, зложений з представника Союзу Народів, і представника Англії та і представника Франції. (Як відомо від Англії засідає в тім комітеті сам Іден, від Франції її міністр загр. справ Дельбо. — Ред.). Той Виді як тільки скінчить розглядати петиції зараз оновістить

свою відповідь. Тимчасом правительство Його Величества Короля Великої Британії окремо застановляється над безпосередною акцією, яка в тих обставинах могла б мати успіх. На його припущення англ. посол в Букарешті пригадав румунському мін. загр. справ, що англ. правительство все показувало велике заінтересування договорами про національні меншини, які підписало, і правами національних меншин взагалі. Що до Америки, то вона не належить до Союзу Народів і не підписувала ніяких договорів про національні меншини, отже її становище суттєво ріжниться від становища Англії та Франції. Тому в справі відношення Америки до нац. меншин Англія не може нічого зробити, се річ Америки. Але румунське правительство не може вже мати сумнівів щодо погляду англ. правительства в тій справі.

Щастя і шанси у грі

В кожній грі можна виграти або програти; інакше гра не була б грою тільки чимсь, що навіть трудно означити. У грі на лотерії рішає про виграну виключно випадок; про се знає кожний і саме на той випадок числить.

Але та безоглядна диктатура випадку не виключає існування більших чи менших шанс, що щастя людину не мине, що якраз її стріне. Отже коли нпр. доходить до нас вістка, що скількість лосьов, які беруть участь у розгрівці, зменшено зі сто дев'яťдесять п'ять тисяч на сто шістьдесять тисяч, то кожному ясно, що шанси виграння значно зросли. Чим менше лосьов, тим легше, очевидно, виграти — се просте і яснє.

Та в пляні сорокпершої Клясової Лотерії не лише сей факт заслуґує на підчеркнення. В тім пляні передбачено,

що з загальної скількості 160.000 лосьовиграє 80.000: отже давніше лось ділився на 4 самостійні частини; тож припустивши, що кожний з вигравших мав тільки одну четвертку, при тій скількості виграних було б 320.000 тих, що виграють. Але тепер лось ділиться на п'ять частей, отже в тих самих умовах вигравших буде 400.000, т. зн. о цілих вісімдесять тисяч більше.

Вправді й кожда виграна буде ділитися не на чотири а на п'ять частей, та — як завважив один філософ — лучше виграти менше як ніщо. Зрештою не треба бути філософом, щоб завважити це...

А хто хоче бути одним з тих чотирьох тисяч вигравших, нехай сей час набуде лось першої кляси сорокпершої Клясової Лотерії, бо тягнення починається вже 17 лютого.

За критику судових вироків

„Роботник“ в ч. 26 приніс статтю З. Жулавського п. з. „Право критики“. Зміст: І міністр справедливості і посол, що критикував його в соїм, заявили, що судові вирок не підлягають критиці. Тимчасом по думці конституції тільки президент РП є поза критикою, але вже його правні акти, видавані під відповідальністю правительства, як декрети і розпорядки, підлягають необмеженій публичній дискусії та критиці. Таксамо вільно критикувати закони і правительство, бо без того був би загальмований усякий поступ. Отже чому судові вирок не мали бути свободні від критики? Таж критикують їх і прокуратор і адвокати, критикують публично і в апеляційних писемках. Судових вироків не вільно критикувати в образливий спосіб, але кожний горожанин має право висказати свою думку про вартість судових вироків. Критика судових вироків навіть konieczna.

Німці потребують робітників

Соц. дем. орган „Наер Форверте“ приніс в ч. 242 більшу статтю дра Р. Керпа. Він пише: Зброєння й величезна антарктична господарка Німеччини вимагають всіх продуктивних сил і все нових підприємств і фабрик. Уже в 1936 р. бракувало там рук, а тоді було там 17,079,000 зайнятих людей. В р. 1937 піднеслося те число до 19,013,000 — і тим сильніше підчувається брак фахівців. Уже в цілїм ряді підприємств заведено в практиці 10-годинний день праці і робиться натиск на самостійних, щоб покидали свої варстати і працювали в фабриках. В тій цілі відбирають концесії мандрівним ремісникам і т. п. Автономні уряди дістали наказ, зменшити персонал, щоб було більше працівників у фабриках зброї. Знов приймають до праці жінок і дітей. Уже в 1937 році спроваджено на живня 58,000 заграничних робітників, а на сей рік треба їх 200.000. Муссоліні дає 30.000, за дальніших йдуть переговори з Польщею, Угорщиною, Чехословаччиною і ин. Ті робітники мають дістати опаджену платню в чужих грошах, отже Німці потребують на те коло 70 мільонів марок на чужі денізи. Більше золота не мають уже в запасі. Слоном, доказує др Керп, Німці потребують людей, а не мають їх на експорт, отже колючий їм не треба. („Н. Ф.“ се газета крайно ворожа теперішній Німеччині, віден та конклюдія).

Значіння кріпости Сінгапур

„Нае Ціріхер Цайтунг“ пише м. ін.: Своє повне значіння може морська кріпость досягнути тільки тоді, коли в її пристані стоїть сильна і рухлива воєнна флотя. Сьогодні Англія не в силі вислати туди таку флотю. Одна поважна англійська газета писала, що панування Італії може держатися в Абіссинії поки панує мир на Середземнім Морі. Те саме можна сказати про панування Англії в колоніях на Далекому Сході: воно триває доти, поки в Європі панує мир.

Нове „гняздо шляхецьке“

„Станіславські Вісти“ в ч. 5 привнесли отсю замітку: „В селі Крехівцях, віддалених 2 км. від Станіслава, деякі „люди“ відвідують усіх селян-Українців, яких називають кінчаться на „ський“ чи „цький“, та переконують їх про їх шляхотське походження. Водночас намовляють їх до зміни обряду з українсько-католицького на латинський. — Рівночасно довідуємось, що до крамниці п. Янковського увійшли вже ті „шляхетного походження“ чи то пак „генти нахт“ і забрали частину товарів, а решту скропили нафтою. Друга їх група натомість гуляла по господарських курниках та коморах. Та дивно стає, чому ще до сьогодні поліція не довідалася, хто вони!“

Примітка Ред.: Як відомо, закінчення на ський, ські, цький є в назвках буквально всіх словянських народів. Отже тільки дуже наївні люди можуть говорити і вірити, що се закінчення польські.

Перший „парламент“ совітів

Появилася нова 1—2 ч. меншевницького „Соціалістического Вестника“. Вступна стаття в нїм присвячена характеристиці першої сесії першого „парламенту“ совітів. Та сесія заняла разом з обидвох палатах 18 годин часу і головню була присвячена оваціям для Сталіна й ухваленню високих дієт для послів. Зате ні один з послів не відважився запитати про причини й наслідки кривавої „чистки“. Деякі промовці розуміються по вказівкам Сталіна атакували деяких міністрів, нпр. мін. справедливості Криленка за те, що він „альпініст“ і „шахїст“ — і Сталін казав його усунути. Автор статті уважає можливим, що сей совітський „парламент“ мимо свого на разі послухного становища може стати знярядом перевороту, також реакційного.

Дальше як до сонця

Англійська преса пише: В 1937 р. 2600 англійських літаків зробило в воздуху 161 мільонів км., значить в порівнянні з роком 1935 якраз 100 проц. більше. Якби ті кілометри випростував, то можна б сягнути аж поза сонце. Така вимаґінована подорож тривала б 80 літ.

Відгомін ліберальної преси

Противникам і поборникам розпорядку про участь священників у світських установах, що кому належиться?*)

А тепер слово про пресу.

Зачну від „Мети“, бо вона мені як католицька найближча зі всіх пресових органів, що напали на розпорядок Владика. „Мета“ думає, що „таке становище“ станиславського Єпископа „у католицькій Церкві є відокремлене“. Чи справді? І чому?

Про те й поговоримо. Але наперед нехай „Мета“ з рукою на серці скаже, чи годиться се, щоб католицький часопис ставився негативно до розпорядку катол. Єрарха і його прилюдно критикував? Чи чував хто таке у катол. світі і де? Таж навіть „Нива“, вже старий орган „високопатріотичного духовенства“, або як вона себе називає „незалежна трибуна“ духовенства (що за абсурд з точки погляду католицького світогляду!), пише, що не хоче сей розпорядок „атакувати чи критикувати — бо до цього не маємо права, ані наше становище на се не дозволяє“. („Нива“, XII, 1937, ст. 411). Отже таке становище „Мети“ справді відокремлене. Такого дивогляду ніде межі католиками не стрінете. Се справжній скандал надуживати трибуни катол. преси до виволікування на публічний осуд діяльності катол. Єрарха і критикування його розпорядку. Сим „Мета“ викликала публічне згіршення серед наших і без того зляцізованих журналістів. Найлучшим доказом сего, як таке невмісне становище католицької „Мети“ сквапливо вихиснував публіцист у „Вістнику“ за грудень 1937 і вишварив статтю під шумним заголовком „Contra plebeios“. Вичисливши різних ворогів нашого народу і то самих найгірших, непочитальних — не боїться і не стидається поставити на рівні з ними і кат. Єрарха! А на доказ того свого зідливо злогобного твердження покликується — на катол. часопис „Мету“ і цитує її дослівно у відповіднім контексті...

Нехайже супроти того „Мета“ з рукою на серці совісно скаже, чи її негативне становище супроти церковного зарядження було на місці? Та чи прине-

сло-се хосен католицькій справі? Чи радше необчислимі шкоди?

А тепер вернуса до того закиду, що його „Мета“ висунула проти розпорядку. Закид се не оригінальний. „Мета“ просто повторює його за ліберальним „Ділом“, лиш іншими словами. „Діло“ пише злогобно, як то кажуть „просто з моста“. „Не чували ми ніколи про подібну заборону якогось польського церковного достояника“ (ч. 245). А „Мета“ пише дещо обережніше і делікатніше: „на загал у кат. Церкві таке становище є відокремлене“.

Се гармата найтяжчого калібру, що нею противники хотять на прах розтощити зненавиджений розпорядок. І тому я на сей справді тяжкий, але злогбий закид хочу дещо відповісти й виказати його безосновність.

Зазначую, що не маючи обовязку ні спроможности перерахувати розпорядки всіх польських катол. Єрархів, як також не маючи на селі такої бібліотеки, де я мігби в відповідних єпархіяльних Вістях різних Ординаріятів про се упевнитися, не знаю, чи справді коли подібної заборони не видав котрий з польських Єпископів.

Я можу лише ствердити і то зі всею певністю, що вона можлива. А коли „Діло“ і „Мета“ твердять (думаю, що маючи легкий доступ до бібліотек упевнилися в тім), що її не було, то я їм вірю і відповім, чому не було. Причина сего не инша лише та, що польські Єпископи не мали потреби підчиненому собі духовенству видавати таку заборону.

Яке не булоб польське катол. духовенство і за що „Діло“ і „Мета“ його не малиб, то однак певне одно: що воно поза своїм шовінізмом сконсолідоване і зі своїми Єрархами тісно звязане, переняте одним духом і в народній праці перестерігає засади, які йому наказує перестерігати його Єрархія. Польське духовенство само, без приказу свого Владика ніколи не важилося публічно виступити проти розпорядку церковної Влади, або в ліберальній пресі його крити-

кувати, чи перед світським „народним проводом“ свої жалі на церковну Владу виводити. Воно само з себе не вмотається в ніяку акцію для Церкви ворожу. Воно вміє пошанувати свою священничу гідність і для т. зв. народних справ не занедбує своїх обовязків у костелі.

Чи чував хто, щоб польські священники для народних імпрез опускали Богослуження, проповіді чи катехизації? Чи чував хто, щоб вони поза плечима своїх собратів-сусідів вмішувалися до їх парохій? Чи чував хто, щоб вони в т. зв. народних справах станули коли проти свого Єпископа а по боці світського Проводу? Або щоб вони були членами таких народних установ, що їх у свої руки захопили очевидні вороги Церкви і з ними співпрацювали? Чи чув хто вкінці, щоб вони ворожо, або хочби лише здержливо відносилися до катол. преси і катол. установ?

Ні! Се у них просто неможливе.

Можуть знайтися у них такі упавші одиниці, але вони без впливу і значіння і їх вони приводять сейчас до порядку. А докази на се: Поляки мають безліч різних установ, чисто католицьких, що побіч лаяцистичних розвиваються під проводом польських священників. Доказ їх становище у недавніх конфліктах з дзвоненням в Лодзі і Кракові, їх негативне відношення до „Т. Ш. Л.“, що в рефераті у „Варшавському Звйонзку Легіоністів“ підпис майор Людвик Домонь і про що пише „Діло“ у ч. 262 з дня 27/XI. 1937 р. у статті „Ще один протиукраїнський алярм“. Доказом на се, що польське катол. духовенство без наказу і зарядження своїх Єпископів с а м о реагує на кожний найменший прояв протирелігійного руху, само усувається зі світських товариств, як тільки в них до голосу починають приходити вороги Церкви і закладає сейчас аналогічні товариства католицькі. Про се свідчать „університети вейске“ (кс. Людвічака в Дальках) у противенстві до лаяцистичних „університетів людових“ — „Рух вейскі“ кс. Махая у противенстві до ліберального „Руху людового“, — далі „Стоварижене католицьких Пісаржи“ у противенстві до „Звйонзку Пісаржи Польських“, „Звйонзек Науцицельства Катола“ у противенстві до „Звйонзку Науцицелі Польських“ і т. д. А деж у нас така боротьба?

Священик з Поділля.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ.

Рутськівська бібліографія

за роки 1936—1938.

V. Вірші.

Тому, що в попередніх розділах я додав 6 позицій (14а, 14б, 15а, 20а, 30а і 30б), цей розділ починаю позицією 79-ою.

79. Уляна Кравченко [Юлія Шнайдер], На 300-ліття смерті митрополита Йосипа Велямина Рутського 5. II. 1637. (Йосиф Велямин Рутський митрополит Київський й усієї Русі-України. Ювілейна збірка... Перемишль 1937, 3—7). Див. 5.

80. Уляна Кравченко, „Заповіт Митр. Йосифа Велямина Рутського“. (Тамки, 70—72). Див. 5.

Обидва вірші нажалі доволі слабо написані. Не дивно, що декламаторам (-кам), навіть дуже вправним, доводилося з великим трудом їх віддати, як це було напр. на Рутськівській академії в Станиславові 6. II. 1938.

Про недруковані Рутськівські вірші див. Доповнення.

VI. Рутськівські торжества.

1. Зізди й Конгреси.

а) Унійний Зїзд у Львові.

81. Урочиста інавгурація викладів з приводу 300-ліття смерті митроп. Рутського. Велика промова Впреосв. Митрополита Шептицького. „Діло“, LVII, Львів, 24. XII. 1936, ч. 288, с. 7—8. Див. 69.

82. У 300-ліття смерті митрополита Рутського. Закінчення викладів для духовенства. Тамки, Львів, 26. XII. 1936, ч. 290, с. 4.

83. [Михайло Струтинський], В 300-ліття смерті Митрополита Рут-

ського. „Новий Час“, XIV, Львів, 25. XII. 1936, ч. 290, с. 4; 26. XII. 1936, ч. 291, с. 1; 28. XII. 1936, ч. 292, с. 6.

84. Закінчення обходу зприводу 300-ліття смерті митрополита Й. В. Рутського. „Українські Вісти“, II, Львів, 26. XII. 1936, ч. 297, с. 5.

85. В 300-ліття смерті митрополита Рутського. „Нова Зоря“, XI, Львів, 27. XII. 1936, ч. 100, с. 1.

86. Започаткування обходу 300-ліття смерті Митрополита Рутського. Архирейська Служба Божа. Слово ВПреосв. Митрополита. „Мета“, VI, Львів, 27. XII. 1936, ч. 52, с. 1. Див. 71.

87. Волиняк, Що дав перший Унійний Зїзд у Львові? „Новий Час“, XIV, Львів, 30. XII. 1936, ч. 294, с. 3.

88. Унійний Зїзд Духовенства з нагоди 300-ліття смерті Митрополита Рутського. „Мета“, VII, Львів, 7. I. 1937, ч. 1, с. 4.

89. Унійний Зїзд у Львові. Докладний звіт з ходу нарад. Тамки, ч. 1, с. 11—12.

90. Привіти для Унійного Зїзду у Львові. Тамки, ч. 1, с. 5.

91. Резолюції Унійного Зїзду. Тамки, ч. 1, с. 5.

92. [Роман Гайдук], Львів на честь Митрополита Рутського. „Правда“, XI, Львів, 7. I. 1937, ч. 1—2, с. 4.

93. З нагоди 300-ліття смерті Митрополита Рутського... „Христос Наша Сила“, [V], Львів, 7. I. 1937, ч. 1, с. 4.

94. В 300-ліття смерті митрополита Йосифа Велямина Рутського... „Українське Юнацтво“, V, Львів, січень 1937, ч. 1, с. 18.

95. [о. Пахомій Борис, ЧСВВ],

Унійний Зїзд у Львові. „Місіонар Пресвятого Ісусового Серця“, XL, Жовква, лютий 1937, ч. 2, с. 44.

96. о. П. [етро] Хомини, Унійний Зїзд у Львові. „Нива“, XXXII, Львів, січень 1937, ч. 1, с. 27—33; лютий 1937, ч. 2, с. 45—57.

97. „Osservatore Romano“ про Унійний Конгрес. „Мета“, VII, Львів, 14. II. 1937, ч. 6, с. 3—4.

Це переклад статті, що появилася в ватиканському щоденнику „L' Osservatore Romano“, 28 I. 1937, про 22. Докладніше про це в Доповненнях.

98. П. [етро] І. [с а ї в], Унійний Зїзд з приводу 300-ліття смерті Митрополита Рутського. „Дзвони“, VII, Львів, січень-лютий 1937, ч. 1—2, с. 62—63.

99. о. Володимир Кучабський, I. Унійний Зїзд у Львові. „Богословія“, XV/1, Львів 1937, 35—44.

100. 300-ліття смерті Митрополита Рутського. „Голос Спасителя“, IX, Йорктон, Саск., лютий 1937, ч. 2, с. 63.

101. Унійний Зїзд у Львові. Тамки, березень 1937, ч. 3, с. 94.

102. Свята з приводу 300-ліття смерті київсько-галицького Митрополита Йосифа Велямина Рутського. „Добрый Пастир“, VII/1, Станиславів 1937, 60.

103. Ks. Antoni Pawłowski, Pierwszy Zjazd Unijny we Lwowie. „Ateneum Kapłańskie“, XL/1, Włocławek, czerwiec — lipiec 1937, 94—96.

Тут поданий також короткий життєпис митр. Рутського та його церковно-народні заслуги (94—95).

Це описи Унійного Зїзду, що відбувся у Львові, 23—25 грудня 1937, подані в хронологічному порядку.

Бібліографію комунікатів і програм цього Зїзду подаю у VII-му розділі: Афіш, комунікати й програми. (Далі буде).

Три інтернаціонали

Всі три вони вирости з марксизму, всі три існують рівночасно і всі три воюють між собою.*)

Всього, що несоціалістичне називають соціалісти буржуазним. Навіть коли чоловік останній бідолоха, бездомний, голодний і обдертий, але не признається до соціалізму, то його називають „буржуєм по душі“ (а виїмково немов з протекції „люмпенпролетарієм“). Отже рецензуючи книжку соціаліста для короткості і ми так будемо робити.

В т. зв. буржуазнім світі є один великий блуд у відношенні до соціалізму. А саме той, що дуже рідко можна зустріти „буржуя“, який цікавився соціалістичним рухом. Сей рух буржуї ігнорують. Наслідки того такі, яких можна сподіватися. А саме дуже рідко хто в буржуазнім світі знає той рух і тому родичі несподівно стають перед тим, що їх власні діти захоплюються тим рухом і доводять до таких катастроф, як довела інтелігентська соціалістична молодь Україну або цар. Росію. Бо треба знати, що соціалізм соціалістично нерівний, нпр. в англійським соціалізм виховується побожні і розважні провідники, які прилюдно і правильно моляться Богу і засідання молитвою починають, а в Іспанії і в Росії маємо таких соціалістів, які винищують найкращі твори релігійного мистецтва, тисячами руйнують дома Божі і хотілиб з корінем вирвати віру в народі! Не мало до того причинилося „ігнорування“ соціалізму т. зв. буржуазним світом в тих краях. Хто ігнорує соціалізм, той не може також знати та розуміти сучасної міжнародної політики ні в Європі ні в Азії.

Отже в зв'язку з виступом Троцького цікаво бодай коротенько придивитися взаєминам трьох сучасних нам соціалістичних інтернаціоналів. Найстарший з них се другий інтернаціонал. До нього належать соціалістичні партії в Англії, Франції, Німеччині (німецькі с. д. провідники тепер на еміграції), Швеції, Данії, Чехословаччині, Польщі і т. д. До сего інтернаціоналу належить також маленька українська соціал-демократична партія в нас і сильніша від неї радикальна, звана радикально-соціалістичною.

Ті партії, що належать до II інтернаціоналу, вирости головню на марксизмі, з виїмком англійської Лейбур Партії і наших радикалів. Вони мають не марксістське насіння й коріння, але вплив марксизму помітний і на них.

В усіх тих краях і народах, де діляють соціалістичні партії II інтернаціоналу (зв. тепер амстердамським від місця осідку його централі), ділає також III інтернаціонал, московський, комуністичний. Вони ворогують з собою і жеруться часом так, що тільки хвости з них лишаються по боротьбі. Найзавзятіша така ворожнеча між інтернаціоналами II і III відбулася за нашої пам'яті в Німеччині. Та ворожнеча й уможливила прихід до влади Гітлера як диктатора, що взяв потім за лоб одну і другу партію та показав їм, де раки зимують.

Як III інтернаціонал ворогує з II інтернаціоналом, точно таксамо IV інтернаціонал ворогує з III інтернаціоналом. IV інтернаціонал оснував Троцький вже по викиненні його з Росії. Та організація поширена тепер в 30 краях на обох землях півкулях. Та не треба собі уявляти, що коли III інтернаціонал завзято ворогує з II інтернаціоналом, а IV інтернаціонал з III інтернаціоналом, то тимсамим IV інтернаціонал мусить бути приятелем II інтернаціоналу. Зовсім не мусить бути. Ось послухаймо як Троцький висказується про II інтернаціонал, якого вихованки дали йому перший притулок в Європі.

Коли Троцький сидів в гостині у Турків на одному з Принцових островів

недалеко Стамбулу і шукав такого краю в Європі, який давби йому право побуту, в Норвегії були тоді при владі соціалісти. Норвежська робітничка партія належала якийсь час до III інтернаціоналу, але потому посварилася з Москвою і вступила з III інтернаціоналу, а до другого ще не вступила. Коли та партія прийшла до влади в році 1935, Троцький з Туреччини попросив о візу на побут. По деякій сварці в тій справі між верховодами норвежської робітничої партії Троцькому візу дали під умовою, що не буде вмішуватися у внутрішні справи Норвегії. Він підписав те услів'я і так дістався до тої гарної країни як її гість серед крику всіх газет світа. Норвежське правительство призначило йому на мешкання село Вексал, 60 км. від Християнії (Осло). Там Троцький і замешкав з жінкою при родині редактора соціалістичної газети Кнудсена і мешкав там майже півтора року, від червня 1935 до вересня 1936 р.

„Наше життя плало в найвищій мірі рівномірно і мирно, можна навіть сказати дрібно-буржуазно, пише Троцький. До нас скоро привикли. Взаємини з народом, який нас оточував, відбувалися майже без слова, але цілком приязно. Раз на тиждень ходили ми з родиною Кнудсенів до найближчого кінця, де показували минулорічні сензації з Голівуду. Деколи, головню в літі, відвідували нас заграничні приятелі, в більшості представники лівого крила робітничого руху. Життя світа підслухували ми через радіо: того чарівного і незносного інструменту почали ми вживати приблизно перед трьома роками. Найбільше дивували нас адміністративні розважування совітських бюрократів. Ті люди чуються в естері як відома. Приказують, грозять, лають і притім не зберігають навіть найменшої остерожности з огляду на державні таємниці. Нема сумніву, що неприятелиські генеральні штаби дістають найцінніші інформації з тої отвертості великих і малих „провідників“ Совітського союзу.”

Так Троцький мирно зажив у Норвегії. А жити мав з чого, бо він публіцист першої класи і статті його всюди радо приймають тай незле за них платять, навіть у буржуазних газетах. А й книжки його, видавані в різних мовах, приносять дохід, який зовсім вистарчає на вигідне життя. Здавалосяб, лиш жий та будь. Але Троцький скоро попав у конфлікт з норвежським соціалістичним робітничим правительством. Він так се описує:

„Вже при першій зустрічі з партійною верхівкою відчув я подих тупого консерватизму, так безжалісно відкритого в театральних штуках Ібзена. Виправді головний орган партії „Арбайтербляд“ не покликається ні на біблію, ні на Лютра, тільки на Маркса й на Леніна, але перенятій він тою філістерською обмеженістю, до якої Маркс і Ленін відчували непобориму відразу. Головну свою амбіцію бачило те „соціалістичне“ правительство в тім, щоб по можливості якнайменше різнитися від його попередників, реакційних правительств... Незабаром мав я нагоду гірким досвідом переконатися про те, що неолітний буржуазний урядник має далеко ширший горизонт і сильніше почуття власного достоїнства, ніж панове „соціалістичні“ міністри...”

Дальше описує Троцький, як 5 серпня 1936 р. виїхав він з родиною Кнудсенів на два тижні над море, а вдома лишилася на господарці тільки молода

дочка Кнудсенів і її ще молодший братчик. На другий день опівночі увійшло до помешкання 5 молодих фашистів. Вони показали дівчині фальшиві поліцейські відзнаки і почали „ревізю“. Дівчина мило своєї молодості зорієнтувалася, що тут щось не в порядку, стала перед дверми кімнати Троцького, розпростерла руки і заявила, що сюди їх не пустить. Відвага молодої дівчини змішала п'яток мужчин. А тимчасом братчик наробив крику і почали надбігати сусіди в білизні. Отже фальшива поліція втекла, захопивши з найближчого стола папери, які там стояли.

Правдива поліція без труда ствердила вже найближчого дня, хто були ті пташки. А що наближалися вибори, отже норвежська преса почала розписуватися і про справу описаного нападу. А там преса численна. Хоч в Норвегії є всего 3 міль. мешканців, то одна партія має 35 щоденних газет і щось 12 тижневиків. Отже крик у краю піднявся величезний. Вже дня 13 серпня сам шеф кримінальної поліції Свен прилетів літаком на маленький острів, де Троцький відбував вакації, щоб переслухати його як свідка. Свен запитував м. і., чи Троцький не робив якої політики в Норвегії, бо фашисти для оправдання свого нападу покликувалися на його злочинну діяльність, а їх адвокат звернувся навіть до прокуратора, щоб той обвинувачував Троцького „за чинности, які Норвегію можуть втягнути у війну“. Права норвежська преса, пише Троцький, зовсім страшила гололю. Ще до вчора обвинувачувала його, що він в потайнім порозумінні зі Сталіном підготовляє революцію в Іспанії, Франції, Бельгії й Норвегії, а тепер нагло почала брати в оборону московську бюрократію перед нападами Троцького. Коли Троцький вернувся до свого помешкання, зачали його облягати журналісти, бо в Москві зачався процес, який незабаром скінчився розстрілом визначних, большевиків.

Троцький з того приводу так характеризує III інтернаціонал:

„Потрясла мною не сама жорстокість карного суду (в Москві): епоха воєн і революцій се жорстока епоха, а вона наша часова батьківщина. Потрясла мною: студена злоба фальшування, моральне гангстерство правлячої класи, спроба обманити публичну думку всего людства, сучасні й будучі покоління. „Каїн Джугашвілі осягнув свій верх“, сказав я до моєї жінки, коли минуло моє перше остоупіння. Світова преса всіх напрямків зустріла московський процес з отвертим недовірям. Навіть фахові „приятелі“ Москви мовчали заклопотані. Не без труда Москва викликала рух у розгалуженій сіті організацій залежних від неї, напів залежних і „заприсяжених“. Міжнародна машина для оклеветування розгодалася помалу, а гризюки їй не бракувало... Комуністичний часопис в Норвегії, який се вчора був приневолений брати мене в оборону перед фашистами, якстий змінив свій тон. Тепер домагався від (норвежського) правительства, щоб мене прогнало з краю, а передовсім, щоб мені заткало рот. Функція теперішньої преси Комінтерну знала: коли вона свободна від менше важних доручень совітської бюрократії, тоді нікому не найбрудніші завдання ГПУ. Телеграф між Москвою й Ослом працював безперервно...”

Який цікавий був вислід натиску Москви на соціалістичне правительство в Норвегії і як благородно поставився до того норвежський суд, представимо в слідуючій статті. — А. Ч.

I Швайцарія пригтовляється до війни

Швайцарський сенат радив над законопроект про господарське приготування Швайцарії на случай війни. Той закон має створити правну підставу для

господарського приготування оборони краю і передбачує ряд заряджень щодо сирівців і середників живности вже в часі мира.

Не пять клас але пять частин льосу

Помимо численних вияснень, поданих до публичного відома, є ще грачі, які не орієнтуються, на чім полягає суть змін, впроваджених до плану сорокпершої Клясової Льотерії Дирекцією Польського Льотерійного Монополю. Декотрі з них нпр. думають, що повернено до давнього поділу льотерій на пять клас замість обовязуючої від довшого часу чотироклясової системи.

Отже слід ствердити, що під тим оглядом нема ніяких змін і що сорокперша Клясова Льотерія буде складатися подібно як і попередні льотерії, з чо-

тир ох клас.

Зате змінено засаду поділу льосів. Коли дотепер кожний льос ділився на чотири частини, означені буквами а, б, ц, д, то тепер ділиться на пять частей, при чім пята частина означена черговою буквою е. В той спосіб всі виграні в кожній з чотирох клас будуть ділитися між власників кожної пятої частину льосу, се є на пять частин. Розуміється, що одна особа може посідати довільну скількість частин льосу і тим шляхом збільшити свій уділ в евентуальній виграні.

*) Гл. статті „Нова книжка Троцького“ в 7, „Суть тоталізму“ в 8, „Як караються комуністи“ в 9, „Жах тоталізму“ в 10 і „Суть троцькізму“ в 11 ч. „Новой Зорі“.

3 „Відродження“

В п'ятницю 11. II. відбулося відкриття Х-го протиалкогольного й протинікотинного курсу та вистави, влаштованої „Відродженням“ у Львові. Вистава цікава багатством зібраного матеріалу, безліччю графіконів, картин, кольорових графюр і інших матеріалів. Відразу стає нам ясно захоплення й зацікавлення чужинців нашим відродженецьким рухом, виявлене минулого року на міжнародньому конгресі в Варшаві. Наш рух, хоч молодий, слабо підсилюваний, з малим числом членів, працює як слід і виконує незвичайно корисну і конечну роботу.

В год. 18.15 голова „Відродження“ мр. Ценко відкриває курс вступним словом. В ньому згадує, що хоч не всі лиха нашої історії слід приписувати уживанню алкоголю, все таки величезний відсоток неграмотних (60%), масову еміграцію і вбогість населення годі пояснити чимсь іншим як головно замилюванням до чарки. Алкоголь таке велике суспільне лихо, що мусять існувати окремі т-ва до боротьби з ним. Далі вказує на великі труднощі т-ва у виконанні статутної діяльності. Хоч статут, затверджений владою, дозволяє т-ву працювати на території цілої держави, діяльність його стрічається з раз-у-раз більшими перешкодами адміністрації. Діяльність т-ва на Волині й Гуцульщині дуже утруднена. „Відродження“ протестує де треба та не вірить в успіхи тих протестів. Влада утворює відродженецький рух з націоналістичним і боротьбу з алкоголем та нікотиною вважає боротьбою диктованою виключно політичними мотивами. Всіх протиалкогольних плебісцитів було в Польщі 520, з того на українські землі під Польщею припадає 477. В 1937 р. видали Україні в Польщі на тютюн та алкоголь 158 мільйонів зол. Для порівняння може служити розписана два роки тому позичка для „Рідної Школи“ в сумі 250 тисяч зол. Досі мимо великої пропаганди одержала Р. Ш. всього 140.000 зол.

Слідє виклад о. дра Всеволода Дурбака п. з. Вплив алкоголізму на моральний рівень одиниць і народів. Церква не проголошує за гріх уміркованого пиття, бо у св. Письмі нема ніде такої заборони. Та хоч у Церкві не існує така заборона, Церква вважає пиянство гріхом, бо людина тратить тоді уживання розуму, тратить подобу Божу та стає склонною до дальших гріхів. Церква підпірає абстинентський рух, бо це рух конечний і добрий. Алкоголізм веде до частих упадків в області 6-тої заповіді, понижує честь, деформує характер і волю, шкодить здоров'ю так фізично, як і морально. Алкоголь се руїна родинного співжиття. Що шкідливе для одиниці, шкідливе також для цілих народів. На нашому народі фатально відбився вплив алкоголізму: в нашій побутовщині, піснях, в гарному письменстві та історії. Замилювання до чарки витиснуло на нашому народі п'яно рабства. „Відродження“ виконує велику працю, бо змагає до викорінення алкоголю як лиха нації і як лиха одиниці. Згадує „Правду“, яка апелює до боротьби з новою язвою; по наших селах, де нема вже майже жидівських коршеш, повстають наші коршми. З тою появою треба боротися.

Після того др. О. Недзвєцький виголосив цікавий відчит на тему: Алкоголь і нікотина та здоров'я. Найцікавіші думки сего реферату подаємо в нинішньому лікарському фейлетоні. — Дня 12 с. м. др. П. Біланюк виголосив реферат п. з. „Чому і як школа поборює алкоголізм і нікотинізм“. В нім вказав, що успішну боротьбу з алкоголем і нікотиною може вести тільки та школа, в якій всі вчителі ділатимуть добрим приміром, т. зн. коли вони будуть здержуватися від курення і пиття на очах своїх вихованків. Крім того ціла школа мусить бути перенята ідеалістичною атмосферою. Дуже помічним у боротьбі з алкоголізмом і нікотиною у школах бувби Пласт. Тому прелегент звернувся до управи Т-ва „Відродження“ з закликом доложити всіх зусиль для віднови тої організації.

— Проф. Е. Жарський в рефераті п. з. „Алкоголь і нікотина“ виказав, що в житті спортсмена немислимі алкоголь і нікотина. — Дуже цікавий був реферат п. Ярослава Літинського п. з. „Страшна дійсність у світі цифр“. В нім прелегент представив руїницірку ролю алкоголю й нікотину в господарським житті одиниць і загалу. Ось кілька страшних цифр: В 1936 р. на українських землях в Польщі, з виїмком Полісся, Підляшша і Холмщини, було 427 горалень,

які випродукували 15.752.000 л. стопроцентного алкоголю. Фабрик тютюну було 4. Вони випродукували 3.035.000 кг. тютюну. В 1936 р. Україні пропили 51.775.610 зол., прокурили 70.313.000 зол., отже разом прокурили і пропили 122.088.610 зол. В однім місяці пропили Україні 10.173.052 зол., в 1 тиждні 1.453.296 зол., в 1 дні 334.450 зол., в одній годині 13.935 зол., в 1 минуті 232.25 зол. За 122 міл. зол., що їх Україні пропили і прокурили в 1936 р., можна побудувати 10.000 фабрик, отворити 20.000 крамниць, поставити 2.000 двоповерхових домів, купити 130.000 га землі і т. п.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Що ухвалив комітет оборони РП.

Перше засідання Комітету Оборони Річипосполитої відбулося 11 с. м. в Варшаві під проводом президента РП при участі марш. Ридза-Смілього, прем'єра, міністрів закордонних справ, військових справ, скарбу, промислу і торгівлі, хліборобства. Крім того були віцеміністр військових справ і заступник шефа генерального штабу. Радили над справою апровізації і справою сирівців. Рішено

сконцентрувати апровізаційні агенди при мін-ві рільництва. Буде іменованний віце-міністр для справ апровізації. До апровізації зараховано справи звязані з прохарчуванням, заосмотренням в предмети загального ужитку, як також агенди продукції нпр. перерібки, громадження і розділу. Щодо сирівців то рішено створити постійні підстави сирівців для мирних потреб промислу і для оборони держави.

Надгороди безбожникам.

Центральна рада союзу совітських безбожників звернулася до сов. правительства з проханням дати найактивнішим безбожникам безплатні виїзди за границю як надгороду за їх працю. Правительство одобрило прохання і вже в

1938 р. 125 передових безбожників виїде на державний кошт за границю. Вони відвідають Чехословаччину, Швейцарію, Францію, Англію і Злучені Держави Північної Америки.

Польський балет і кілька

ПАТ звідомляє, що ПБР („Польський Балет Репрезентативний“) по виступах у Франції й Англії танцює тепер в Німеччині, всюди з powodженням, хоч не бракувало про нього і критичних уваг, нпр. в Англії. „Просто з мосту“ робить до того таку замітку: Касовий де-

сот тисяч дефіциту.

фіцит того балету вивозить досі кілька сот тисяч зол. — І таке діється тоді, коли нема грошей навіть на одну порядну оперу в Варшаві. — А на культурні ціли всеї української нації не дають з податкових грошей навіть десятої пайки того, що коштує той балет.

Прага європейським центром Комінтерну.

Чеська преса пише, що одним з п'яти секретарів Комінтерну іменовано провідника комуністів у Чехословаччині Готвальда. План Комінтерну на 1938 р.

передбачує створення трьох центрів Комінтерну: в Празі, Базилії і Штрасбургу. Найважливішим з тих центрів має бути Прага.

„Плюю в Атлантийський Океан“...

Орган троцькістів „Октябрь“, що виходить в Норвегії, приніс нову статтю Троцького. Він атакує в ній норвежського міністра справедливости, який іще кілька літ тому був членом II Інтернаціоналу, отже товаришем Троцького, а потому підписав розпорядок про його видалення. „На саму згадку про се, пише Троцький, плюю в Атлантийський Океан.“

Далі Троцький пише, що голосні письменники Ромен Ролан, Гайнріх Ман і Файхтвангер на жолді ГПУ і твердять, що убиття Райса коштувало ГПУ 300.000 франків. Вкінці обвинувачує агентів ГПУ о ряд злочинів, мордів письменників, заповнювання тюрем в Іспанії, підроблювання документів і т. д. На все наводить документи.

Ліцитація архіву роду графів Тааффе.

З Праги звідомляють: В березні відбудеться ліцитація архіву роду графів Тааффе. Австрія зацікавилася наперед політичними документами, що відно-

сять до неї, а Чехія знов тими, що її дотичать. Отже на ліцитації продаватимуть мабуть лише книжки і твори мистецтва, а не політичні документи.

Лікарський фейлетоник.

Алкоголь і нікотина

Алкоголь у дрібних дозах поразує частинно мозкові функції: тоді зникає пам'ять, хвилює не відчувається перевтоми і т. д. Більша кількість алкоголю грозить утратою тепла внаслідок розширення кровоносних судин, далі утратою притомности і навіть смертю. Хронічне уживання алкоголю викликає різні хронічні нездужання: переріст серця, поширення печінки, ушкодження кровоносних судин, що викликає й приспішує склерозу (згущення жил), та шкідливо ділає на цілу центральну нервову систему. Дальший наслідок постійного уживання алкоголю — ослаблення і невідпорність білих тілець крові, яких завданням боротися з усіма бактеріями, що дістаються до організму. Через ослаблення білих тілець крові пияки дуже склонні до туберкульози (сухіт). Алкоголь ослаблює волю, змінює цілу психіку людини, вбиває критицизм, доводить до затрати естетичних почувань, викликає склонність до вибухів і у-

шкоджує полові чинности організму. Діти пияків бувають рахітичні й родяться з соматичними ушкодженнями: з водою в голові (мозку), малою інтелігенцією, тупістю і слабою пам'яттю. Уживання денатурованого спирту (денатурату), що тепер часто лучається по селах, поразує змисл зору та викликає постійну сліпоту.

Вплив нікотину на організм дає також фатальні наслідки. І так, у молодих курців виступає блідість, воніти (блювання) і слабкість серця. Нікотина звужує кровоносні судини, збільшує тиснення крові в жилах і викликає передчасну склерозу. Більші дози нікотину ушкоджують серцевий м'яз, атакують нервний уклад, викликають болі голови, дрожання рук, впливають відємно на змисл зору і роблять невражливим на деякі краски (дальтонізм). Курення і жв'якання тютюну, уживання табаки і нікотинний пил — все те викликає затроєння нікотиною. Алкоголь і нікотина, сі дві отруї масово поширені, шкодять одиниці, родині, потомству і нації. Їх треба завзято поборювати. — (З реферату дра О. Недзвєцького на курсі „Відродження“).

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Щасливі дні містечка Озеряни, пов. Борщів. По тяжких зусиллях позволив нам Господь віддавати Йому славу у новій святині. Весною 1930 р. зачали ми будову нової церкви, 30 м. довгу, 16,5 м. широку, одна копула 24 м. висока. Кошторис 180.000 зл. Почин, площу, значну грошеву допомогу дали нам Ексцеленції Впреосв. Кир Григорій; не відтягнувся від датків і патрон церкви князь Павло Сапіга. І впливали записи побожних душ. Хоч які тяжкі були часи, Озерянці не щадили ні труду, ні гроша, прибула не одна вдовина лепта і Христос-Цар поблагословив. Після плянів інженіра Олександра Пежанського зі Львова і під його керівництвом обняв будову архітект Лев Шелевич з Дрогобича. Солідно провадив будову, зобов'язання виконував скрупульотно. До повного викінчення бракує плиток у церкві і витинкування мурів назовні. Виконано після проекту інж. Пежанського й алябастровий престіл. З подивугідним запалом складали люди жертви на ту ціль, і найбідніший хотів мати участь у жертвінику, на якому Христос за всіх і все буде Себе жертвувати. Зближився день загальної радості, свячення церкви. Мимо віку і слабих сил в товаристві Всесвітлішого Отця Пралата Ректора Бойчука прибули Старецькі Владика. Господарі хлібом сілєю, діти квітами вітали. В суботу дня 30 жовтня 1937 р. в навічере Христа-Царя у супроводі трицятьох священників Архипастир впровадив свою паству у нову святиню. Владика церкву посвятили Христу-Цареві, тай Ісуса в Службі Божій перші в новій церкві жертвували, а потім людей під місійний хрест завели, св. Місію відновили, Христа і хрест святей люботи вчили. Хоч велика церква, та людей не помістила, паствам Божої слави вся околиця раділа, самих св. Причастій було 2000, з суботи на неділю цілу ніч Ісуса в Нсв. Евхаристії у новому храмі вірні почитали, а в неділю Наш Владика Христа, Царя любови, проповідували, о молитви просили та благословили своє вірне стадо. Не забули вірні діти тої просьби і коли настав день Імени Іх, заповнили церкву старі і малі, 250 св. Причастій у сам день Імянин прийняли, а до рук свого пароха зложили зобов'язання в дарі для Найдорожчого Владика і на Іх намірення вислухати 1400 Служб Божих, прийняти 1200 св. Причастій, відмовити 1400 вервичок і 200 посіщень зробити. Біжуть що дня до церкви, моляться, св. Причастя приймають, поклін Христу Цареві в Нсв. Евхаристії віддають і побожними піснями Христове Серце і Пречисту величають. За ті щедрі ласки, яких ми в тім часі дізнали, складаємо Господу Ісусу Христу, Цареві і Богу Нашому найглибшу подяку і голосимо прилюдно Його славу. Іх Ексцеленції Високопреосвященному Епископові Нашому Кир Григорієві щиро і покірно дякуємо, що своєю працею оснували в наших душах Боже Царство а там і дарами своїми допомогли збудувати церкву та ще й посвятили. Дякуємо Іх Світлости князеві Павлові Сапізі, що не відмовив своєї допомоги. Дякуємо ВП. Панові інженірові Олександрові Пежанському за виконання плянів церкви, про яку прилюдно сказали Іх Ексцеленції, що то найкраща церква в дієцезії. В модернім стилі базиліка, стропи жельбетонові в касетки, через що висока, ясна і незвичайно акустична. Назовні задержано характер своєрідний, в дахах хрестообразна, спокійна і поважна, одна копула, на якій простолійний дах пригадує старий наш стиль. Дякуємо ВП. Панові Льву Шелевичеві, архітекторові в Дрогобичі, за солідне виконання робіт, за точність і виrozumість, а найбільше за жертвування нашій церкві вітражу Христа Царя. Вітраж у вікні за головним престолом, кисти артиста Дамяна Горняткевича, 4,60 м. X 1 м. На нім живе, сумне обличчя Христа до душі говорить і мило оживляє церкву. Символи Нсв. Евхаристії у тім вітражі стягають гадку

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В СОЙМІ пос. Баран зложив обширну інтерпеляцію в справі переходу 400 православних Українців у селі Гриньки на римо-католицизм. Інтерпеляція наводить багато фактів, що вказують на недозволену акцію солтисів, вїта Я. Стадницького з Лановець, ксьондза Ярославича з Лановець і деяких членів КОП-у за переходом православних Українців на римо-католицький обряд...

ПОСОЛ СКРИПНИК з Волині промовляв в соймі підчас дискусії над бюджетом президії ради міністрів. Він заявив м. ін., що ще в 1927 р. було на Волині 647 шкіл з українською викладавкою мовою, а тепер є тільки 3 або 4. Дальше бесідник заявив, що прилучується до домагання пос. Тимошенка і пос. Кузьмовича, щоб утворити окремий уряд для українських справ, підлеглий прем'єрові.

ВОЄВІДСЬКІ РАДИ ОЗН мають бути створені й оповіщені в першу річницю повстання тої організації. До них мають увійти представники повітів і міст на території даного воєвідства.

МІН. БЕК має незабаром відбутися по дорож до Риму як гість італійського правительства. Підчас того побуту мін. Бек має відвідати також Апостольську Столицю.

ПАТРІАРХАТ РОМУНСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ заборонив вихрещувати Жидів неромунських горожан. Духовні, що не придержувалися б того зарядження, будуть суспендовані.

З ЧЕРНОВЕЦЬ звідомляють, що там в день упадку правительства Гоги усунуто всі свастики з магістрату і префектури. Також поліцаї перестали носити відзнаки зі свастикою.

У СЛОВАЧЧИНІ відбуваються тепер численні віча, на яких представники словацької партії о. Глинки домагаються плебісциту в справі автономії для Словаччини.

СКАСУВАННЯ ФІНАНСОВОЇ КОНТРОЛІ Союзу Народів над Мадярщиною має наступити з днем 1 березня с. р.

АВСТРИЙСЬКИЙ КАНЦЛЕР ШУШНІГ відвідав канцлера Гітлера в Берхтесгадені в товаристві австрійського мін. закордонних справ Гвіда Шмідта. Підчас тої візити був у канц. Гітлера також дотеперішній німецький амбасадор у Відні фон Папен.

ВІДВІДИНИ КАНЦЛЕРА ШУШНІГА в канцлера Гітлера відбулися за відомом Муссолінію. Він навіть мав намовляти Шушніга, щоб порозумівся безпосередно з Гітлером.

НІЯКА ПОЛІТИЧНА ПОДІЯ продовж двох місяців не викликала такого зацікавлення в світі як наради канцлерів Гітлера і Шушніга. Так пише австрійська преса.

ПРЕЗИДЕНТ ЛИТВИ оповістив амнестію. Уласкавлено м. ін. б. прем'єра Вальдемараса, що його засуджено на 12 літ за зорганізування військового перевороту в 1934 р.

БЕЛЬГІЯ І ГОЛЯНДІЯ рішили визнати правно завоювання Абіссинії Італією.

В БРУКСЕЛІ відбулося засідання бельгійських послів і амбасадорів в Європі. Проводив мін. закордонних справ Шпак. На засіданні обговорили політичне положення в Європі.

БРАЗИЛІЙСЬКИЙ МІНІСТР справедливості і внутрішніх справ Кампос заявив, що Бразилія не думає приступати до осі Берлін—Рим—Токіо. Бразилійська політика спирається на доктрині Монро. Бразилія не думає вязатися політично з державами інших континентів.

В АРГЕНТИНІ викрили тайну організацію інтегралістів (націоналістів). Вони провадили живу агітацію в війську. Провідників ув'язнено.

побожних до Евхаристійного Христа. В імені парохії Виділ комітету будови церкви: о. Йоан Вальницький, Василь Чижин, Іван Слоньовський, Василь Батринчук, Кость Сейнюк.

НОВИНКИ

Великий сніг впав у Львові вночі з 13 на 14 с. м. Щоб уможливити нормальну комунікацію в місті заведення чищення міста урухомило весь свій апарат людський і технічний.

Виховна роль кіна, театру й преси, ось тема викладу, що його виголосив о. др Маркевич ЧСВВ в неділю 13-го лютого в рамках викладів влаштованих Жіночою Секцією ГІКА. Прелегент в основно опрацьованому рефераті вказав на велику роль кіна і театру в сучасному світі та на поширення і вплив тих двох мистецтв. Врешті говорив про потребу оснування української католицької визначальні у Львові, яка заступилаб нашій молоді нездорові дешеві романи і злу пресу. В дискусії забирали голос: др М. Дзерович, о. др Фіголь та ред. Глібовицький.

Посвячення цукроварні „Поділля“ в Березовиці Великій під Тернополем відбулося в неділю 13 с. м. при участі віцепрем'єра Квятковського, мін. Понатовського, воєводів львівського і тернопільського і т. д. В посвяченні взяв участь гр.-катол. парох Громницький з Тернополя.

В Станиславові засуджено Захара Когуча з Павелча на 2 роки в'язниці за приналежність до ОУН та поширювання між дітьми в Павелчі пісень про Біласа й Данилишина та вбивників мін. Перацького. — Трибунал окружного суду в Станиславові засудив М. Сороку на 4 роки в'язниці за приналежність до ОУН. Сорока приїхав з ЧСР з легітимацією на назвиско Василя Продана.

Коломийське староство розв'язало вдруге Т-во „Сокіл“ в Коломії.

У Св. Станиславі (Станиславівщина) згоріла стайня з живим інвентарем при монастирі Францішканів. Згоріло 56 овець, 14 коров і понад 30 возів сіна та конюшини. Загальна втрата виносить 6.000 злотих.

З Лелюхова пов. Новий Санч виселили по 30-літнім побуті емеритованого вчителя Українця Івана Костіва.

У Львові помер проф. університету др Казимир Твардовський, знаний польський філософ.

Новий залізничний перестанок Сталеву Волю відчинили між стаціями Розвадів і Нісько.

В Ярославі за обкидання поліції камінням одержали польські селяни по році тюрми.

Надужиття. В Стрілках, повіт Турка, ув'язнено вїта Арента, секретаря Тшаску й інкасента Лодинського за надужиття.

2848 конфіскації було в Польщі м. р. на 2.673 всіх часописів. З того суди затвердили 2.050 конфіскації.

Великий комуністичний процес має зачатися незабаром в Дубні. На лаві обвинувачених засяде 101 осіб, розуміється переважно Українців, яким комунізм ані не снівся, а їх приналежність до компартії се одна з форм національного протесту.

В с. Скобелка горохівського повіту невідомі злочинці обікрали місцеву православну церкву на 120 злотих.

Дотацію на бібліотеку при краківському університеті зменшує польський уряд до 650.000 річно. З тої причини піднявся крик у польській пресі. А наше Наукове Т-во ім. Шевченка дістає річно всего 12.000 на всю, в тім і на бібліотеку, хоч 6 мільонів Українців платять тут податки.

В Кракові арештовано Артура Лазарського, б. скарбового урядника в Мисленіцах і Кракові, за надужиття на шкоду податників і скарбу держави.

Аферу фальшування рецепт обезпечальні відкрили в Варшаві. На ті рецепти побирано витяг з опію (пантопан). Наркоманів ще не вилунали.

Гумор. — При столі. — Якесь нетактовна пані питає свого сусіда: Як властиво чується людина по сороківці? — То ви, пані, вже навіть того не можете собі пригадати?

Міністр суспільної опіки оповістив, що доставляти крові для лічних цілей можуть бути тільки повнолітні особи. Се зарядження видано з тої причини, що багато студентів жертвувало свою кров для трансфузії. Очевидно вони робили се з нужди.

В Ченстохові дався чути сильний підземний струс. Припускають, що причини його тектонічної натури, а не вулканічної.

Власники аптики в Вильні, Шапоніков і Жуковський, замовили у фірмі „Фірекс“ у Варшаві термометри, але заплативши за них одержали 12 кг. цегли і каміння... Чи хтось по дорозі підложив се?

Самовбийство презеса Апеляцій. ПАТ звідомляє, що презес апеляційного суду в Познані скінчив самогубством. Як причину подано хоробу.

В тартаку при зел. станції Бедльно коло Радзиня замасковані бандити зрабували 11.000 зл.

На залізничній лінії Бидгош—Гдиня на станції Ольпук зударилася два поїзди. 28 вагонів цілком розбитих, два залізничники тяжко ранені.

Естонська преса пише, що совітські влади виселили примусово 50.000 осіб з прикордонної смуги з Естонією на Сибір і до Туркестану.

В Ковні мають збудити дім, в якому в 1819 р. мешкав Адам Міцкевич, і на його місці мають поставити будинок музичної консерваторії.

Всіх Німців, що мають німецьке громадянство, видає з СРСР большевицька влада примусово.

До Стокгольму прийдуть у червні с. р. королі Англії, Бельгії та Румунії, щоб урочисто відсвяткувати 80-ліття шведського короля Густава.

У Відні ушкодили 200 телефонічних будок і автоматичних апаратів. Се приписують націонал-соціалістам.

В Загребі помер Анте Павеліч, сенатор і б. президент сенату. Покійний відіграв дуже поважну роль в справі визволення Хорватії та отримання її з Сербією.

В Німеччині винайшли методу вироблення нової штучної тканини з кварцового скла.

Новий розпорядок в Німеччині уповажняє Арійців змінити собі жидівські (біблійні) імена на германські, а Жидам забороняє носити германські імена (Зігфрід, Отто і т. д.). Вони будуть змінені з уряду.

Одного Жида в Липську засудив німецький суд на місяць арешту за те, що він вивісив прапор зі свастикою. А під іншими тотальними режимами карають за невивішення прапорів...

Італійський суд в м. Больцано в полудневім Тиролі засудив Німця Роберта Гельма на 5 літ в'язниці, а 7 інших Німців на 3 до 5 літ депортації до карних колоній за те, що співали прилюдно німецькі патріотичні пісні. В Монахові (Баварія) розліплено відозви проти італійського змісту.

Італійський корабель „Сарко“ потонув біля острова Ісхія. Залога врятувалася.

В англійським парламенті зложено петицію в справі знижки цін артикулів першої потреби. Під петицією зложено 800.000 підписів, опрацьованих у 41 великих томів.

Гумор. — Ромцю, як тобі подобався твій новий учитель? — Дуже милий, але полягати на нім не можна. — Та чому? — Бо раз каже, що два рази два дає 4, а другий раз каже, що три і 1 дає 4.

В Стокгольмі отворено виставу п. з. „Безіменні портрети“. На виставі зібрано коло 50 портретів, яких тотожності не вдалося дотепер устійнити, хоч автори портретів відомі. Таку саму виставу можнаб урядити особливо у нас, бо в наших публичних установах і приватних домах часто зустрічається портрети і фотографії невідомих осіб. Просто люди за ліниві, щоби в свій час на другій сторінці написати, кого представляє портрет і хто та коли його робив. Тому значна часть портретів стає безвартісна, оскільки не має спеціальної мистецької вартості.

Барвні шоси, рожеві, червоні і жовті, хочуть увести в Англії, щоб збільшити безпеку руху в ночі. Береги шоси будуть почорнені.

В с. Вонвольніца під Пулавами бандити ограбили лат. пароха кс. Л. Бернатта з 1.300 зл. готівки і мисливської зброї.

Гумор. — Помилка. — Сусіде! Якись чотири панове хочуть побити мого чоловіка. Ходить і допоможіть!... — Якто! Таж вони самі собі дадуть раду з ним...

Жертви: Хв. гр.-катол. Уряд парох., Гадинківці, п. в місци: зол. 2.37 на катол. пресу.

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Інавгурація Господарської Ради східних земель відбулася у Львові 12 с. м. при участі кількох міністрів та представників господарського життя. Предсідник Торговельно-Промислової Палати у Львові М. Шарський виступив низку домагань, які малиби причинитися до господарського движення полуднево-східних земель. Головніші з них отсі: 1) будова залізничної лінії Львів—Рава Руска—Варшава і ряд менших ліній; 2) будова каналу Висла—Дністер—Прут, 3) будова телефонічного кабля Львів—Варшава, 4) будова водного заведення в Унижі над Дністром і в звязку з тим електрифікація воевідств станиславівського й тернопільського, 5) признання полекш для нафтового промислу, 6) розбудова народного промислу, 7) признання дешевого кредиту для ремесла, 8) меліорація ґрунтів і т. п.

Полекші для ремісничих челядників. Міністр торгівлі оповістив розпорядок у справі приписів про іспити на челядників. До подання, зголошеного до ремісничої палати, термінатор залучає свідство скінчення науки, зглядно свідство перебутої науки в ремеслі та посвідку, що в часі, коли термінатор був у терміні, не було в даній місцевості доповнюючої фахової школи, або що термінатор з браку місця не міг ходити до тої школи. Можна предложити також посвідку воеводи, що термінатор з інших причин не міг скінчити публичної доповнюючої школи. Се полекша важна до 31 XII. с. р. Долю термінаторів, що належать до національних меншин, по таким розпорядку легко собі уявити.

„Кредитова Кооперация“. Під таким заголовком появилос перше число місячника для справ кредиту й ошадности, як органу Центрального Кооперативного Банку „Краєвий Союз Кредитовий у Львові“. Річна передплата виносить 5 зл., поодиноке число коштує 50 сотиків.

В Люблині заложили Поляки 20 нових крамниць і мають закладати ще інші. Се йде випирання Жидів з торгівлі.

В Англії є 324 мільонерів. З них 85 має поверх 100.000 фунтів річного доходу. Всего населення має Англія 47.288.000, жінок 2 мільони більше ніж мужчин.

Посмертна згадка

† **Микола Заячківський**, визначний український діяч, помер у Львові 11 с. м. Покійний уродився в Тишківцях городенського повіту 25. XI. 1870 як син заможних хліборобів. Гімназію скінчив в Коломиї, потім теологічний факультет у Львові, після чого ходив на правничий факультет. Вже від своїх студентських літ брав живу участь в українським суспільним житті. В молодих літах захопився українським театром, кілька літ виконував обовязки референта театру „Української Бесіди“, потому обняв його директуру. В 1902 р. вступив до „Народньої Торговлі“, в якій з часом вбився на становище начального директора. Підчас світової війни Москалі вивезли його як закладника на Сибір. Вернувшись до Львова в 1919 р. став у перших рядах піонерів відбудови нашого економічного життя. В цьому часі поклав великі заслуги для „Міщанського Брацтва“, в яким головував двічі, „Сокола-Батька“ (був головою в рр. 1922—33), „Т-ва опіки над українськими емігрантами“, „Рідної Школи“ (був головою в 1936 р.), „Союзу Купців“ і т. д. Довгі роки належав до управи нац. демократичної (пізніше трудової партії), однак безпосередньої участі в політиці не брав. Похорон покійного відбувся в неділю, 13 с. м. при участі великої маси народу. В похороні взяв участь Преосв. Будка в асисті 11 священників. З балкону дому жалоби (Ринок ч. 36) пращав покійного през. др. К. Левицький. Над могилою на Личаківським цвинтарі промовляли: проф. І. Галушинський, голова „Рідної Школи“, від культурних установ, М. Галібей від „Міщанського Брацтва“, інж. Хроновят від „Сокола-Батька“ і др. Говікович від „Т-ва опіки над українськими емігрантами“. Покійний помагав без гомону ріжним убогим людям.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІ

ВП Авторіві допису п. з. „Щасливі дні містечка Оз.“ Ви прислали нам цікавий допис, але про події, які сталися тому чотири місяці. Дуже просимо не спізнатися так, бо спізнені дописи тратять на актуальности.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Коли цвіте бузок.
ПАКС: У ліні самотньої сосни.
СТИЛІБЕ: Дівча з Новолипок.
ТОН: За чужі провини.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по випахненні належитости готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол. 1/4 стор. 90. — зол. 1/4 стор. 45. — зол. 1/4 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/4 стор. 280.—зол. 1/4 стор. 140. — зол. 1/4 стор. 70. — зол. 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиждень: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. Т. п. - Тел. 105-72.

Передплата в країні: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих. ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Контра П.Ш.Львів 505.796

СТАЛІН І СВІТОВА РЕВОЛЮЦІЯ

„Прапори Маркса, Леніна і Сталіна можуть залопотіти над цілим світом.”

ПАТ депешує з Москви: В „Правді” появилася стаття Сталіна, яку повторила інша преса. Заграничні журналісти в Москві оцінюють ту статтю як заповідь скріпленої акції Комінтерну на основі розчарування Совітів в Союзі Народів. На засіданні ВЦК-а у всіх промовах чути було ноту погрози на адресу заграниці. Нпр. делегат Царицина (Сталінград) заявив, що „прапори Маркса, Леніна і Сталіна можуть залопотіти над ці-

лим світом.” Ще виразніше говорив делегат Ленінграду Пожаров: „Большевики, сказав, не обмежаться тільки до 11 союзних республік, але готові прийняти всі совітські республіки світа...”. На лавах делегатів переважали військові однострої. — Супроти безнадійности в справі упорядкування взаємин між європейськими народами отсі погрози й настрої визначних большевиків набирають особливого значіння.

Совітський дипломат Бутенко знайшовся в Римі.

З Риму депешують: Совітський дипломат Бутенко, що зник в Букарешті, знайшовся в Римі. Він заявив представникам преси, що отримав завізвання виїхати до Москви і рішився не їхати та втік до Італії. Бутенко сказав, що ворожо відноситься до Сталіна, який окривавив цілу Росію. ПАТ звідомляє, що Бутенка прийняв на аудієнції міністр заграничних

справ Чіано і підсекретар внутрішніх справ Буффаріні Гвіді. „Джорнале д'Італія” пише: Бутенко заявив, що він як 14-літній хлопець брав участь у національній русі та що се знали в Москві. Тепер чується щасливий, що удалося йому втекти з життям. Його жінка і дочка в Ленінграді, тепер уже правдоподібно в большевицькій тюрмі.

Націонал-соціалісти у правительстві Австрії.

З Відня звідомляють, що до австрійського правительства має ввійти др Сейс Інкварт, муж довіря і представник т. зв. австрійської легальної опозиції, яка становить праве крило австрійських націонал-соціалістів. Він має стати міністром внутрішньої безпеки. Крім того очіку-

ють, що ряд австрійських гітлерівців одержить іменування на різні становища в державній адміністрації. Участь націонал-соціалістів у правительстві Австрії уважають першим важним наслідком недавньої візити канцлера Шушніга в канцлера Гітлера. (Др Сейс вже міністром).

Наплив польських купців і ремісників на Волинь.

„Газета Польска” в ч. 46 принесла отсю інформацію: Від кількох місяців дається завважити наплив польських купців на Волинь. Прибувають переважно познанські купці, які закладають

більші крамниці у волинських містах, передовсім в Луцьку, Володимирі і Дубні. Крім купців напливають також ремісники, осідаючи в різних містах Волині. (Подібно діється також на Поліссю).

Завісили ендецьку газету в Вильні.

Ендецький „Дзеннік Вільнянскі” в Вильні помістив статтю п. з. „Ц. О. П.” (Центральний Округ Промислу). В тій статті, як звідомляє ПАТ, в замаскованій формі зневажено й очорнено маршала Пілсудського. На те прийшла до редакції група офіцерів і чинно зневажила

особи, що кермують редакцією того щоденника. На місце випадку прибув негайно городський староста і зарядив опечатання льокалю та ізолювання зневажених осіб. Прокуратор зараз вніс акт обвинувачення до окружного суду, а староста завісив „Дзеннік Вільнянскі”.

Конає велика земельна власність.

„Ілюстр. Курер Цодз.” в ч. 45 пише м. ін.: Парцеляційний закон діє цілою силою свого тягару і поамалу, але систематично забирає землю більшої власности і крає її на малі відтинки. Досі розпарцельовано 10.000 (десять тисяч) фільварків і коли не наступить загамування, може дійти до цілковитої ліквідації верстви більших посідачів. Крім закона діє тут іще психічна депресія тої верстви, задля чого вона не розвиває вповні своїх вартостей. А та верства хоч невеличка числом має багатий хліборобський досвід і децентралізувала культуру в най-

лучшій того слова значінні. Якраз припадає 70-ліття „Рольніка”, органу тої верстви і вийшло його ювілейне число. В ній є синтеза 70 грубих томів того органу і його 6.000 статей, що приносять правди знані, але забуті. В ній бється на тривогу, бо Польща цофається в продукції збіжжя, стоїть перед утратою хліборобської самовистарчалности і тим самим перед узалежненням від заграниці. Се в часі війни значить голод. Найболючіше те, що хоч земля з парцеляції дістається зразу в польські руки, то потому таки переходить в чужі руки.

Конфіскація „Нової Зорі”.

11 (1111) ч. „Нової Зорі” з 13 лютого 1938 р. сконфісковано в кількох місцях в той спосіб, що мусілося опустити поодинокі слова. Для пояснення читачам, чому так сталося, містимо в оригіналі слідуєче офіційальне повідомлення Городського Староства у Львові:

Starostwo Grodzkie Lwowskie. L. Pol. B. 5/3/26/38 r. We Lwowie dnia 14. II. 1938 r. Do P. Pantelejmona Chytry odpowiedzialnego redaktora czasopisma „Nowa Zoria” we Lwowie, ulica Grodzickich 1. 2. Zawiadamiam, że dnia 12. II. 1938 r. zarządziłem na zasadzie § 487 p. k. tymczasową konfiskatę czasopisma p. t. „Nowa Zoria” Nr. 11 z 13. II. 1938 r. z powodu art. 1) Choczu rozbyty naszu cerkwu od słów „wystarczut” do słów „na najwyższym

miscy” i od słów „„Ake ne” do słów „wielykoho świata”... 2) oraz str. 4 dwukrotnie użyte słowo „Hałyczyni”... 3) na str. 6 cztery razy użyte słowo „Hałyczyna”... zawier. cechy przestępstw z art. 154 § 2 k. k. Za Starostę Grodzkiego Mgr. Biliński Stanisław, referendarz.

До сего додамо, що артикул 154 Карного Кодексу (на який при конфіскації слова „Галичина” покликується львівське староство) звучить в цілости так: Арт. 154 § 1: Хто публично накликє до поповнення переступства, або похваляє його, підлягає карі в'язниці до літ 5 або арешту. § 2: Коли чин, означений в § 1 дотичить державної зради, то справник підлягає карі в'язниці до літ 10. (Про справу тих конфіскацій гл. внутрі числа).

ПРОМОВА

Впреосв. Епископа Василя Ладика, вголошена в Вінніпегу 11. XII. 1937.

У Вінніпегу (Канада) в суботу 11. XII. 1937 р. відбулося в честь В. П. Гетьманича Данила святочне прийняття в Гетьманському Домі. На прийнятті були різні наші люди, різних релігійних і політичних угруповань. Прийняття мало дуже достойний характер.

Привітний на цій урочистості Ексцеленція Кир Василь Л а д и к а, Епископ Українців греко-латин. у Канаді, привітав Гетьманського Сина такою промовою:

„Ясновельможний Пане Гетьманичу, Високодостойні Гості!

Серед буденности нашого життя і нашої журби та праці, чи тут у Канаді, чи на нашій прадідній землі, ми маємо мало тих гарних, ясных хвиль, які підбадьорувалиб нас в нашій історичній поході, які сталилиб нашу волю, наш характер, які запалювалиб нас до великих, світлих діл, які різьбилиб українське серце в живих пам'ятниках наших здобутків і наших культурних зусиль.

Мало тих ясных хвиль, а причин на це в нашій минувшині і сучасности багато. Нарід розбитий віковою недолею, як це маєється з нашим українським народом, з часом не тільки затрачує веселість свого серця, але що більше, з ходом віків, тратить найкращі цінности свого племені, свого роду. Лише з трудом, з надлюдським зусиллям, вдається йому вдержатися на поверхні життя. Такі свої цінности, на протязі віків, тратив також і наш український народ. Стратив свою державу, стратив свою волю, з горожання став невольником або щонайвище підданим одної чи другої держави, стратив пошану всякого свого авторитету. Неволя не виховувала його і нині не виховує його нігде на українського горожанина. Помалу пилом припадала любов до рідної землі-Батьківщини, до своїх братів. Замість взаємної пошани, любови і праці у спільній недолі, ненависті і руїні у самому серці, в лоні народу.

Нескристалізованих і неосвідомлених застав нас великий український державницький день 1918 р. Тисячі молодих жертв найкращих наших синів зложено на жертвеннику Батьківщини, — але еліта-мозок народу не дописав. Замість вести народ до ладу і порядку, еліта наша в хаосі — з малими винятками — по нинішній день перед провадить. Замість йти до народу з кличем „Бог і Вітчизна”, того вічного ідеалу всіх народів, ведуть народ під вигуками утопії безбожництва та московського інтернаціоналу.

Скорше можна побудувати місто на хмарах, як рядити народом без релігії, — сказав колись філософ Плятон. А я кажу: скорше можна побудувати місто на хмарах, як Українську Національну Державу на безбожництві, хаосі, сектанстві та інтернаціоналі.

Лучність з Богом і Його почитання не можуть оставитися тільки в ділянці людських почувань; ні, воно мусить унагляднюватися в дійсности, в практичному житті. Це та гранітна основа суспільна і господарська народу, це шлях до єдности, чести і сили народу.

Ми свідомі правоти нашої справи і стараємося, мимо всіх труднощів, ці моральні цінности дати і закріпити серед нашого народу. Лише тоді наш український нарід буде мати відвагу і силу стрінути віч-на-віч ворожі сили зла, що розшматовують наш нарід, лише в цей спосіб зможемо заложити гранітні основи в боротьбі за Українську Державу, яку Господне Провидіння серед нинішніх історичних подій напевно нам принесе.

На наших очах ми переживаємо тяжку історичну лекцію нашого народу. Нині, коли ця лекція ще відбувається, ми можемо вже відважніше глядіти в нашу майбутність. Кличі, які голосила постійно Українська Католицька Церква, нині находити своє реальне виправдання. Нині є не тільки одиниці, але й цілі організації, які розуміють, що шлях до української державности іде через Христову Церкву. Клич „Бог і Вітчизна” прогання сьогодні з українських земель безбожниць-

ий інтернаціонал так, як проганяє сонце тумани непривітної ночі. Сей клич несе історичні події скорим кроком вперед, а на обрії нашого життя ми завважуємо вже недвозначні позначки цілковитої перемоги Бога над безбожністю й Української Національної Держави над московським інтернаціоналізмом.

І це та радісна нинішня хвиля, що запалює наш нарід до великих світлих діл, до нестримних змагань здійснення української державницької ідеї.

Ясновельможний Пане Гетьманичу! „Бог і Вітчизна“ це клич Ваш, це клич Вашого батька, Павла, це клич наших гетьманів, наших великих князів, це традиційний клич Української Самостійної Держави. Під сим кличем наша перемога. Мимо тяжкої неволі під прапором „Бог і Вітчизна“ збираються розпорошені дотепер сили в стихію національної єдності, мимо утопічних інтернаціональних кличів під прапором „Бог і Вітчизна“ набирає наш нарід національної ментальності, мимо політичного і релігійного сектанства під прапором „Бог і Вітчизна“ український чоловік набирає громадської і державниць-

кої стійності. І так неволя, чужинецьке ярмо нашого народу, на наших очах, тратить своє смертельне жало. Сильна і непохитна віра в осягнення свободи народу, в здійснення Української Самостійної Держави, яку очолювали колись наші великі князі, якою правили колись наші славні гетьмани, а яку в останньому часі очолює Ваш славний Гетьманський Рід Скоропадських, витворить з нас сильну, могутню націю, свідому своєї місії серед сімї культурних народів.

Тому, Ясновельможний Пане Гетьманичу, я зі щирого серця вітаю Вас на цій канадській землі, як живого виразника Української Самостійної Держави. Нехай Ваш похід на новому континенті Америки, між українською колонією, буде початком цього славного походу по землях нашої Батьківщини, що заквітчається у Золотоверхому Київі Українським Престолом Ваших Батьків, Гетьманів Всієї України!

„Наш Стяг“, який виходить в Шикагу і з якого ми перепечатали сю промову, додає від себе, що прийавні були до найвищої степені захоплені особою Гетьманича.

Як судили Добошинського

Розправа в останньому дні процесу Добошинського тривала від год. 8.30 рано до пів до одинадятої вночі без обідньої павзи. Вкінці оповіщено слідуючий вердикт і присуд:

1. На питання: Чи обвинувачений Адам Добошинський винен, що в червні 1936 р. на терені повітів краківського і мисьленіцького заснував безправно збройний союз, зложений з кількадесяти осіб, доставив йому зброю й кермував ним на тому терені як також на терені повітів лімановського й новотарського, судді присяглі відповіли 1: так, 11: ні.

2. На питання евентуальне на випадок заперечення першого питання: Чи обв. винен, що в червні 1936 р. на терені повітів краківського і мисьленіцького заснував безправно союз зложений з кількадесяти осіб, що мав на цілі злочин, а саме (тут слідують всі закиди акту обвинувачення), судді присяглі відповіли 4: так, 8: ні.

3. На питання: Чи обв. винен, що вночі з 22 на 23 червня 1936 р. в мисьленіцькому повіті, по виданні доручення неустійним членам веденого ним союзу, намовив їх перетяти призначені до публічного порозуміння телекомунікаційні проводи на шляхах Мисьленіце—Краків—Мисьленіце—Піцім і Мисьленіце—Добчиці в цілі унеможливлення загального користування з тих уряджень і приказ цей виконано, судді присяглі відповіли 6: так, 6: ні.

4. На питання: Чи обв. винен, що вночі з 22 на 23 червня 1936 р. в Мисьленіцах на чолі групи зложеної з 20 людей взятої зі свого збройного відділу вдерся до локальної станиці державної поліції і забрав відтам разом з учасниками вправ, які були під його наказами, в цілі привласнення 14 крісів, 4 револьвери, амуніцію й інші предмети поліційного виряду загальної вартості 2.500 зл., судді присяглі відповіли 7: так, 5: ні — з пропущенням в тому питанні слів „в цілі привласнення“.

5. На питання: Чи обв. винен, що вночі з 22 на 23 червня 1936 р. в Мисьленіцах, на чолі групи зложеної з 20 людей, взятої зі свого збройного відділу, спільно зі згаданими особами знищив бюрову обстановку станиці державної поліції в Мисьленіцах, ушкодивши двері, вікна, шафи, бюрка, телефон і машину до писання, судді присяглі відповіли 6: так, 6: ні.

6. На питання: Чи обв. винен, що вночі з 23 на 24 червня 1936 р. в Мисьленіцах, по виданні приказу цілому збройному відділові, намовив його членів до знищення в ріжний спосіб, передовсім уживаючи вогню, всяких товарів у крамницях купців жидівської національності і приказ цей виконано, причім у виконанні того злочину помагав, доставивши членам нафти до підпалення товарів, судді присяглі відповіли 5: так, 7: ні.

7. На питання: Чи обв. винен, що вночі з 22 на 23 червня 1936 р. в Мисьленіцах, вдершись на чолі неустійненої скількості осіб до помешкання повітового старости Антонія Бассари, наклонив прийавних там напасників до знищення мешкальної обстанови і приказ цей виконано, ломлючи меблі та бючи зеркала, судді присяглі відповіли 6: так, 6: ні.

8. На питання: Чи обв. винен, що вночі з 22 на 23 червня 1936 р. в Мисьленіцах, на чолі групи зложеної з 21 осіб і разом з нею, вживаючи насильства, задержав, розбрав і вів разом з групою аж поза Мисьленіце міського сторожа Владислава Сьвенха, який ішов до станиці державної поліції, щоб залярмувати про напад на Мисьленіце, і в той спосіб приневолив його до занехання повідомити державну поліцію, судді присяглі відповіли 5: так, 7: ні.

9. На питання: Чи обв. винен, що вночі з 22 на 23 червня 1936 р. в Мисьле-

Евхаристійний Конгрес в Будапешті

Цього року від 25 до 29 травня відбудеться в Будапешті 34-тий зчєрги Міжнародний Евхаристійний Конгрес. До участі в ньому запрошено всі католицькі народи світу, які напевно будуть заступлені там численними паломництвами. Марійське Товариство Молоді у Львові, що від 1925 р. зорганізувало вже 3 подібні паломництва до Риму, а одно до Лорду (у Франції), піднялося також організації паломництва до Будапешту, а саме при допомозі „Бюра подорожей Орбіс“ у Львові. Паломництво виїде зі Львова під проводом наших Владик дня 24. V. і вже 25 травня рано буде в Будапешті. Кошти паломництва усталено відповідно до кляси, до якої хто з паломників схоче належати, а тих кляс є 4 (а, б, в, г). Кляса „а“ 225 зол. обіймає 5 днів побуту в Будапешті в готелях, залізничний білет III кляси від границі до Будапешту і з поворотом, легітимацию на знижкову ви-

ніцах, по виданні приказу неустійним членам збройного відділу, наклонив їх до підпалу синагоги і до виконання того злочину дав їм поміч, доставивши легкопальний матеріал, і через виконання того приказу повстала небезпека пожежі, судді присяглі відповіли 4: так, 8: ні.

10. На питання: Чи обв. винен, що в червні 1936 р. на терені повітів мисьленіцького, лімановського і новотарського, на чолі збройного відділу і разом з ним, а саме дня 23. 6. 1936 р. в Порембі Мисьленіцькій, проти відділу державної поліції, і дня 25. 6. 1936 р. в Зубриці новотарського повіту проти відділу прикордонної сторожі кермував збройною акцією в цілі приневолення тих відділів до занехання погоні і стріляв до них, судді присяглі відповіли 5: так, 7: ні.

По відчитанні вердикту прокуратор просить трибунал поступати в рамках права, адвокат Перацький змісєм оборони просить о ферування увільняючого присуду з обоснуванням, що скреслення присяглими слів „в цілі привласнення“ відбирає тій відповіді позначки якогонебудь злочину. Трибунал йде на нараду.

О год. 9.30 вечером проголошено присуд, якого силою на підставі ухвали присяглих признає обвинуваченого винним проступку з арт. 252 § 1 к. к. (напад на локаль станиці державної поліції в Мисьленіцах) і за те вимірено йому кару одлого року в'язниці, крім того суд признав його винним проступку з арт. 47 розпорядку президента Р.П. про зброю (захоплення 14 крісів, 4 револьверів, амуніції та інших предметів поліційного виряду загальної вартості 2.500 зл.) і за ту провиню вимірів йому кару 1½ року в'язниці, засуджуючи його разом на 2 роки в'язниці. Вимірюючи йому ту кару, суд прийняв як обтяжуючу обставину умовий стан і суспільне становище обвинуваченого, який мусів здавати собі справу з безправства свого вчинку, а зійшов нижче законного виміру кари приймаючи як злагіднюючу обставину несплямлене минуле обвинуваченого. Засудженому вчислено дотеперішню слідчу в'язницю від кінця місяця червня 1936 до 15 лютого 1938.

Східна місія Єзуїтів

Катальог великопольсько-мазовецької провінції Т-ва Ісусовців на 1938 р. приносить отсі дані про чисельний стан східної місії Єзуїтів у Польщі. Всіх членів має місія 49, в тім священників 14, богословів 26, братів коадюторів (помічників) 9. Вони розміщені ось як: в Альбертині є 4 священники (один з них лат. обряду), 5 братів і 5 новиків-богословів; Дубно: папська семінарія має 6 свяще-

Мрозоль „Гонсецкі“

Оригінальна масть Мрозоль „Гонсецко-го“ з успіхом усуває зачервонілі місця, пухлину і знаменито лічить рани та вереди, які повстали ВНАСЛДОК ВІДМОРОЖЕННЯ.

ників, 2 богословів-монахів, 2 братів і 28 світських аліумнів; у Вильні працюють 2 отці. Крім того 2 отці відбувають третю пробацию у Львові, 2 отці і 1 брат працюють в „Руссікум“ в Римі, 2 богослови студіюють теологію в Римі, 1 в Любліні, 11 богословів є на філософії в Кракові, 5 богословів у ліцеї в Пінську, вкінці 1 брата вислано до Естонії. Ліцеанти в Пінську уладили в грудні м. р. виставу, щоб заінтересувати загал товаришів і гостей східними справами й унійною акцією. Зібрали сотки тисяч книжок, брошур, часописів, фотографій, книги й літургічні ризни, протикомуністичний відділ, образи й альбоми східного мистецтва, статистики, діаграми і т. п.

Через свою
високу якість
здобули

паперці і тутки (повноватки) „КАЛИНА“

СОТНІ
ТИСЯЧ
ВІДБОРЦІВ

ОГЛЯД ПРЕСИ

Поляки про Унію

„Гонец Варшавський“ присвятив вступну статтю унії на східних землях. На вступі пригадує згідне негативне становище в тій справі всієї польської opinii, подиктоване релігійними зглядами як також державним польським інтересом: „Мотив у всіх був спільний: В зєднання православної Церкви з католицькою Церквою за посередництвом католицької Церкви східного обряду, твореної на польських землях, не піримо. В поважний розвиток тої Церкви коштом православ'я також не піримо. Признаємо вповні наш обов'язок пропагувати правдиву віру, але на тривалий успіх може числитися тільки римо-католицька Церква. Та пропаганда в повних 100 проц. згідна з інтересом польського народу і держави. Отже може числитися на повне зрозуміння і горяче підпертя всіх.“ Далі знаходимо інформації про дотеперішні успіхи унійної Церкви, а саме: „Католицька Церква східного обряду має около 20 тисяч визнаючих. Якійсь час було їх дещо більше. Але частина їх враз з давніми попами вернулася до православ'я. Чи відплив скінчився вже?

Хтож може взяти відповідальність за це? Вислід прямо мізерний. Православних є в Польщі згідно з переписом з 1931 р. 3,762.500. Отже східний обряд відорвав від православ'я 0.5 проц. (пів проценту). Акція величезно ОО. Єзуїти, підпирали її горячо деякі польські єпископи. Не їх вина, що вислід праці багатьох літ такий невеликий. Акція від початку не була популярна в польській суспільності. Ті, які манили себе надією, що православна Церква, позбавлена проводу Москви, буде більше схильна до угоди, розпоршилася або відликувалася з ілюзій.“

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Отже по тільки літах великих зусиль Поляки стверджують, що вислід неоунії рівняється майже зеру. І мимо того польські шовіністи за сокальський кордон не дають доступу нашій унійській Церкві з Галичини, яка має вироблені форми і 300 літ традиції за собою. Власне тому не дають їй доступу. Двадцять літ минуло надармо. Ба, за тих 20 літ зроблено тільки помилок, що стара Польща перед розвалом зробила за 200 літ.

В сліпим заулку

Відомий польський публіцист Ол. Бохеньський в „Політиці“ ч. 3, в замітці п. з. „Остафін kontra Борковський“ пише: На недавній засіданні бюджетової комісії, коли український посол Пеленський мав зачитати цитувати статтю б. воев. П. Дуніна Борковського, посол Остафін перервав його окликом: „Не Пйотр, але Петро. Я говорю з Дуніном Борковським і не міг порозумітися з ним інакше, як по українськи“. Цей оклик, пише Бохеньський, має два аспекти. Один гротесковий, для всіх, що знають воев. Борковського і знають, що його лінгвістичні відомості настільки проносовані в українським напрямі, оскільки нпр. називає посла Остафіна має польський корінь. Другий важливіший, дотримує значення оклику, колиб одна його частина була слухна і колиб ми прийняли, що той може найглибший з польських політичних публіцистів говорити плісню по українськи так, як то говорять багато землевласників Червонської Землі. Отже треба сказати з натиском, що спроба дискваліфікації польського політика самим тільки посудженням задля знання мови тої нашої найважнішої слов'янської меншини се трагічна картина сліпого заулка, куди

нашу опінію завело постійне задурманювання її бруківками націоналістичними часописами. Якто, отже ціла Польща починає поважно думати про українське питання, ціла молода генерація, навіть „народова“, устами Васютинського приступає до ревізії найбільш підетанових аксіом нашої національної політики, а в тій хвилі в мурах союму, де повинні збиратися найбільші, а не найнижчі умні краю, паде оклик, що висміює знання української мови й тимсамим глумить ігноранцію, незнання, легковажність, негування проблеми? — Знаємо, що є спроби піднести дуже слабкий авторитет союму в Польщі. Знаємо, що люди, які стоять на сторожі конституції, бажалиб, щоб голоси, які лунають на соймовому форумі, мали відгомін в цілому краю, щоб не були тільки бурею у скляній воді. Але нещасний оклик посла Остафіна і характер деяких персональних розгрівок відсувають сю можливість щораз більше. Щораз частіше дивимося на те і слухаємо того, що приходить до нас з уст Вейської, то дивимося дивимося на сумний обряд, який щораз більше легковажить суттєві проблеми, що стоять перед Польщею.

Льояльність супроти держави

„Роботник“ в ч. 41 у статейці під таким заголовком пише:

В останньому часі щораз більше модне слово: „Льояльність супроти держави“. Говорить про неї п. прем'єр, говорять міністри і послы — і гадаю, що варт собі усвідомити, на чім вона властиво повинна полягати. Я особисто бачу льояльність супроти держави в ненарушуванні її суті й цілей, отже: в чесному пошануванні інтересів усіх горожан, в шануванні їх владою — і в шануванні влади і її приказів горожанами. Однак мені здається, що цю умовину зберігають тільки в останньому випадку — і що карається за нелояльність супроти держави тільки в разі порушення заборон, виданих владою, хочби навіть ті заборони відносилися до способу думання й переконань. У всіх інших випадках зовсім забувається про обов'язки льояльності супроти держави. Що кого обходить респектування спільних інтересів усіх і що кого обходить спільні рівні права? А чейже кожного, що їх порушує, повинно вважати нелояльним супроти держави — без огляду на те, чи се звичайний горожанин, чи представник влади. Отже не льояльні супроти держави ті, що не потрапляють, чи не хочуть заповнити всім пошанування взаємних інтересів і заповнити їм рівність права. Названих льояльні супроти держави будуть ті, що підуть

навіть проти частини своїх горожан і проти влади, коли тільки підуть в напрямі досягнення суспільної справедливості для всіх, рівності для всіх та свободи для всіх. Не льояльні супроти держави ті, що запевняють собі ситість і уживання, без огляду на голод і недостаток інших, — далі ті, що перекидають труд витворювання добр, які мають служити всім, на інших — і хочуть задержати свій привілей приміновання визиску і неволі супроти власних співгорожан. Врешті не льояльна супроти держави влада, яка вважає, що вистарчаючо сповняє свій обов'язок, коли запевнює безпеку, громить і карає, — а не ім'є заповнити всім рівномірно заспокоєння їх духовних і матеріальних потреб. Не льояльна супроти держави влада, яка толерує такий стан, що одні погнбають з надмірної праці, а інші тому що їм не дозволено працювати. Умовина льояльності влади супроти держави се запевнення всім горожанам свободи духа, рівності прав і виконання їх — не формально, після звуку слів, але після їх суттєвого значіння, згідно з духом і наміренням. Справжня льояльність супроти держави се льояльне виконання всіх взаємних функцій і обов'язків усіми чинниками, які творять державу, — а не рабство чинників, якими правлять, супроти правлячої державної влади. — н. т.

Про судівництво в Польщі

П. з. „Ресорт у дірваних чоботах“ пише ІКЦ в ч. 47: Судівництво в Польщі то передовсім кілька літ безплатної тяжкої праці, а потому животиння... Хто до двох літ від заїменування його асесором не одержить іменування на суддю або підпрокуратора, може бути звільнений. Без емеритури, без відплати і навіть без подання причини. Отже (часто з родиною!) мусить шукати нового заняття. Та коли і стане городським суддею, то мусить пам'ятати, що поверх 60% тих суддів на тім і кінчить кар'єру: бо всіх суддів з прокураторами є трохи понад 3.500, з того лише 100 може дійти до найвищого Суду, 270

до апеляцій, около 1000 до округів. До того арт. 110 буква ц закону про устрій судів каже, що „суддя може бути перенесений в стан спочинку з уряду в інтересі виміру справедливості“. Се значить, що нема неусувальності суддів і вони не певні за свою долю ціле життя... Про матеріальний стан суддів нехай поспідижить такий лист жінки судді: „Маю 30 зл. Стасеві не можу купити ні панчіх, ні черевників, хоч має тісні. Маринка дістала на суконку від бабці, але нема 5 зл. на роботу... Страшно починає докучати та біда...“ І що тут говорити про кошти на фахові видання, коментарі, підручники і т. д., коли жінці і дітям на одяг не стає. Не диво, що як тільки настає поправа конюнктури, то з судівництва відпливають найлуччі сили — до адвокатури, до промислу, до торгівлі...

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

ОЗОН і тоталізм

Польський учений проф. Буяк обговорює на сторінках місячника „Весь і панство“ можливість введення тоталістичного устрою в Польщі. Проф. Буяк уважає, що в Польщі нема доброго ґрунту для введення тоталізму, хоч існують деякі корисні для того умовини. Далі підкреслює, що вигляди тоталізму в Польщі мало правдоподібні, хоч на перший погляд моглоб видаватися інакше. „Польська суспільність — пише проф. Буяк — трудна до здисциплінування, однак з природи повільна й слухняна, отже легка до кермування. Найважніше те, що між польською інтелігенцією розмірно багато некритичних, чуттєвих людей, яких легко позискати гарним словом і багато людей слабих характерів, які за відзначення і вираження готові толерувати і навіть хвалити тих, що ті відзначення роздають. Ще більше людей бідних, які, щоб не втратити хліба, будуть завжди тихо сидіти й працювати. Немало також лінвих і нечесних, що пзаміну за незаслужені посади й доходи готові до вірної ба навіть надмірно ревної праці“. Отже в Польщі легко знайти виконавців і поплечників тотальної системи у всіх професіях, на всіх ступнях суспільної драбини. Свої міркування кінчить проф. Буяк ствердженням, що в усякому разі ОЗН нездійсний до введення тоталізму, бо не достає йому ідейного підкладу, що відповідав би найглибшим почуванням і вимогам народу. Ініціатор того руху був би примушений, після проф. Буяка, сам його створити, мусів би сам стати повним енергій й авторитету вождем і організатором того руху, мусів би бути рухливим і підприємчим пропагатором, а крім того мусів би своїм особистим чаром і талантом зєднувати собі і своїм поглядам признаши в найширших кругах польської суспільності. Іменування когось іншого, або наставлення когось шефом того руху стоїть у суперечності з самим його поняттям.

Події в Німеччині

і польська преса.

Представник німецького міністерства пропаганди др Берндт заявив, що сплетні про події в Німеччині йдуть головню з Польщі, з жидівських кругів. На се відповів у „Газеті Польській“ її коресп. з Берліна Смогожевський, що німецька преса пише тільки те, на що їй дозволяє уряд; отже не треба дивуватися, що загранично не вдоволяються її інформаціями, немовби події з 4. II були наслідком кепського стану здоров'я генералів Бльомберга і Фріча... Смогожевський се прихильник тоталізму, а починає бурчати...

Події в Німеччині

і японська преса.

Японський щоденник „Номіурі Шімбун“ пише: Досі був високий мур між дипломатією секції загр. справ німецької нац. соц. партії й дипломатією німецької держави, що надавало характер дволичності німецькій заграничній політиці. Нема також сумніву, що „Райхсвер“ мала тісні взаємини з мін. загр. справ... Нова німецька дипломатія правдоподібно не змінить взаємини з Англією, але змінить взаємини з ССРСР, Францією та країнами середньої Європи. В усякому разі видно змагання Німців до скріплення протикомуністичної акції.

Перед певною війною

„Последнія Новості“ Мілюкова пишуть в ч. 6159: ГПУ виготовляє тепер докладні списки рос. емігрантів. Річ в тім, що вибух війни уважають в ССРСР за річ певну, а що з ССРСР виселили всіх чужих фаховців, то за потребування фахових сил там дуже велике. Отже фаховцям емігрантам обіцяють амністію, а найважливіших фаховців хочуть навіть насильно хопати й винозити до ССРСР. До тої цілі будуть ужиті також чужі агенти. Інформатор, що привіз ті вісті, перестерігає всіх перед знакомствами з незнайомими людьми.

Трешковна **БІЛЬ ГОЛОВИ**
ДЛЯ ДОРОСЛИХ З 18-Р. ЗН.
KOWALSKINA
буває також
**ПРИ ПРОСТУДІ
ГРИПІ КАТАРІ**

Приклади з життя на тлі розпорядку

Противникам і поборникам розпорядку про участь священників у світських установах, що кому належиться?*)

Тай розпорілася у нас боротьба на тлі розпорядку станіславського Ординаріату!

Вже ряд місяців минув від часу коли той розпорядок появився, а боротьба опінії довкруги нього не вгаває. Навіть коли на якийсь час затихає в пресі, то нуртує даліше в суспільності, на зборах, на сходинах, у приватних розмовах, словом скрізь.

Такої боротьби в опінії вже давно у нас не було. Вона глибоко сягає в життя, тож не від річи буде подати тут два приклади з життя на тлі аргументів противників розпорядку, що, мовляв, польське духовенство належить до світських установ і ніхто йому в тім не перешкоджує. Я сам був свідком обох тих подій у повітовому місті.

Раз вечером стрічаю місцевого старого вже римо-катола пароха і довідуюся від нього, що він іде на засідання „Сокола“, розуміється, польського.

Я з жарту питаю його, що він на старі літа має до роботи в гімнастичнім товаристві, а він відповідає мені, що він не є членом „Сокола“, але на засідання все його просять як пароха і він як парох а не як член бере участь у засіданнях і зібраннях. А в нас обов'язково священник мусить бути членом товариства, інакше не має ні вступу, ні голосу.

Другий примір ще більше знаменний.

У тому самому місті від ряду літ було основане Поляками товариство ремісників „Гвізда“. До нього належали й Українці ремісники. З часом засновано для укр. ремісників аналогічне товариство „Сила“. До нього вписалися обов'язково всі наші місцеві і кілька дооколичних священників, місцева світська інтелігенція і трохи наших ремісників так, що часто жартували собі, що в ремісничім товаристві більше членів священників як ремісників.

Тому що в „Гвізді“ польські священники членами не були, лиш один катехит, деякі Поляки члени „Гвізди“ обурювалися на своїх священників, що вони до їх товариства не належать, коли всі українські і навіть околичні священники Українці до „Сили“ вписалися.

На тлі того обурення найближші річні збори „Гвізда“ урядила в неділю, в пору, коли в костелі відправляється ве-

чірне Богослуження. І свого місцевого пароха всупереч дотеперішньому звичаєві на збори вже не запросили. Парох на „сумі“ по проповіді остро на себе зареагував і попросту зганьбив цілий заряд „Гвізди“.

Наслідок був той, що збори тої неділі не відбулися, аж кідька неділь пізніше, заряд „Гвізди“ пароха перепросив і на збори запросив.

Про се оповів мені один інженір, Українець, що був тоді членом „Гвізди“. Він намовив мене, щоб я з ним пішов на ті збори на галерію, побачити, що за хрїя з того вийде. І я з ним пішов, але хрїї ніякої не було. Голова на вступі зазначив, що внаслідок непорозуміння перші збори не відбулися і прилюдно перепросив пароха, що його на них не запросили. А парох у своїй промові сказав: Дивуються деякі члени товариства, що я не є членом, а я їм на се скажу, що се далеко більша честь для вас і більший хосен для товариства, що я тут приходжу як ваш парох і тому я членом не є і не буду. Описав промовляв ще кілька разів, головню у справах спірних, і його голос хоч не-члена все був рішавий.

Коли ми з інженіром виходили, сказав він до мене:

„Се католицька культура, як нам ще далеко до неї!..“

Що коштують Англію чужі війни

Події в Еспанії й на Далекому Сході потягнули за собою значні видатки британського скарбу. 4000 фунтів стерлінгів коштував дотепер Англію комітет неінтервенції, 12.000 фунтів видано в зв'язку з приміненням договору про неінтервенцію, 5.000 фунт. одержав ранений британ-

Супроти такої постави польського духовенства до народних установ аналогічний розпорядок духовної влади про участь духовенства у світських товариствах був би безпотрібний і безпредметний.

Катол. Єрархови прислугує власть видавати розпорядки відповідно до потреб у його дієцезії, а ціль таких розпорядків може бути або спинення зла, яке поширюється, або впровадження в життя чогось доброго, хосенного.

Отже коли у нас Єпископ видав підчиненому собі духовенству заборону в справі участі духовних у світських установах, то зробив се не з якоїсь особистої анімоції, а лише тому, що уважав се за кінчене і хосенне.

Єпископ не має обов'язку оглядатися, чи подібний розпорядок видали інші Єрархи, бо якби так всі законодавці почали один на другого оглядатися, то ні оден не видав би ніколи ніякого зарядження. Се розуміє кожний католик. Тимто дуже сумне та динне те, що такий невмісний і безпідставний закид повторила католицька „Мета“ за ліберальним „Ділом“, яке зі злоби видобуло його зі свого перестарілого полемічного репертуару...

Життя вчить, тільки треба те життя знати.

І не дурень вигадав приповідку, що тільки нерозумні люди вчаться з власного досвіду, а розумні вчаться і з досвіду чужих людей.

Та що говорити про тих, які не вчаться ні з чужого досвіду, ні з власного? — Священник з Поділля.

Большевицькі місячники

Совітська преса звідомляє, що большевицькі місячники спізняються приблизно на три місяці так, що нпр. місячник „Звезда“ за грудень 1937 вийшов в

лютім 1938. Слідство виказало, що причина того в розвалі друкарського промислу. Один сшиток місячника складають пересічно 52 днів.

Станіславів, 25. 12. 1937. р. П. Т. Пром-банк, Львів. З преси дізнався я, якто зі сотиків ростуть варстаті праці. Рішив що тижня опорожнювати церковні пушки і негайно переселити до нас гроші. Я однаково їх зараз не зужию, бо їх замало на окрасу церкви, а як зможу зужити, нехай працюють на користь рідного господарського життя. З поваженням о. Гр.

Закрийте найдрібніші сотики, дозволяйте їм творчо працювати у

Пром-Банку

Львів, ул. Гродзіцьких 1. І. п.
тел. 292 - 15, 200 - 15.

ОСИП НАЗАРУК

20)

Вражіння з Волині

Коли чуткий ум натрапить у плутанині вражіння і думок на жилку чи ниточку, на якій зачинає відчувати, що йдучи нею може дійти до розв'язки загадки, тоді ум зачинає функціонувати скорше і з далеко більшим засягом в часі і просторі, ніж функціонував перед хвилиною.

Таке сталося тоді й зі мною.

Коли я слухав сеї часті промови пос. Бури, пригадався мені мій перший побут на Волині. Було се в часі великої війни. Я прийшов до якогось волинського села з австрійським військом, а саме з малим відділом УСС. Був пізній вечір і густа мряка покривала село. Ми були дуже втомлені. Здається 4 чи 5 нас інтелігентів увійшло на квартиру до якоїсь селянської хати. Кімната чиста, в печі горить вогонь, на господарстві тільки дві жінки, одна старша, одна молода і діти. Чемно витаємося і кажемо, що приходимо на призначену нам квартиру та що будемо ночувати. Добре, кажуть жінки. Питаємо, чи є господар.

— Пішли на війну.

— „Пішли“, значить більше їх мусило піти.

З дальшої розмови довідуємося, що

молодша жінка се невістка. Заговорюємо до них, але відповідають півслівцями. Та накривають стіл чистою, білою скатертю, кладуть хліб, масло, сир, питають кожного, чи хоче праженого молока, чаю, чи кави. Дають ще якусь кашу чи лемішку, не памятаю вже. Та добре воно було. Найдивніше зі всього: кождому з нас біля горнятка на молоко, чай, або каву, хто що вибрав, кладуть окрему ложочку. А на середині цукорничка з цукром.

До того часу був я широ переконаний, що Росія дика країна і що Волинь одна з найдикіших губерній її. Та побачивши столову заставу у селянській хаті і головню чистоту тай ті окремі ложочки для кожного, мусів я подумати собі, що „обдурили нас пророки“, які так довго говорили і писали, що Росія „дика“, аж ми повірили в це.

А вогонь так гарно горить, а хліб так гарно пахне, а свіже спражене молоко таке смачне. Атмосфера доволі приємна. Тільки жінки лише відповідають на наші питання, а самі нічого не питають: ні хто ми, ні відки ми прийшли, ні як довго думаємо тут бути. Но, ні. Було одно питання: де хочемо спати?

Ліжок для нас 5 не було. Отже кажемо: та будемо спати на долівці.

Жінки внесли гарно пахуче сіно, за-

стелили чистими простиралами, дали добрі подушки і накривала: кожухи, сіраки і т. п. Видно, що не було тут Малярів ні інших „європейських“ військ, тільки мусіли переходити сюди лише самі „дикі дивізії“ з Азії, тому ще село не було виграбоване.

Corruptio optimi pessima est...

Тай добреж я спав свою першу ніч на Волині у селянській хаті.

А на другий день рано виходжу на обістя, щоб оглянути світ Божий. Мрака ще стоїть в селі і над селом, але по хвилі зачинає прояснюватися і на горбі оподалік бачу гарний дім, бляхою критий. А зза паркану близько мене виглядає якийсь старий мужик.

— Дай Боже здоров'я батьку, кажу до него, а то що за будинок під бляхою? Школа?

— Ні, не школа, каже, то для наших положниць.

— Що, що?! питаю здивований.

— Та в тім будинку наші жінки дітей родять.

— Селянські жінки? питаю.

— А чиїж? каже, таке селянські, наші!

Я оstownів. А в нас в культурній Австрії положнича клініка одна на цілий великий край, навіть у повітових містах не було спеціальних породільниць. Сим

З СОЙМУ

Промова посла Кузьмовича про культурні справи. — Про пацифікацію. — Остра промова польського посла Духа. — Про Німців. — Зміст промови українського посла Витвицького про нормалізацію.

Підчас дебати над бюджетом президії ради міністрів український посол В. Кузьмович торкнувся діяльності т. зв. Фонду Народової Культури. Хоч бюджет тої установи спирається на податкових впливах, отже й на податках української суспільності, то ні одна з українських наукових чи мистецьких установ не дістає підтримки з того фонду. Українські вчені та мистці, головню молоді адепти науки, не дістають ніякої підтримки в формі стипендій і субвенцій. Опісля промовець критикував політику Польської Агенції Телеграфічної (ПІАТ). Вона пускає у світ, подібно як польська брукова преса, різні політичні місенітничі зверненні проти Українців, але з засади не відкликає їх, коли вони покажуться потім неправдивими. Вкінці промовець домагається створення при президії ради міністрів осередка координації меншиневих справ. Бо коли такі справи як контролю цін, моторизація або справа диктового сирівця мають окремі комісії при президії ради міністрів, то незрозуміло, чому питання національного лібералізму чи екстермінації, проблеми окремішності культурно-освітніх та господарських установ чи якогось неокресленого суспільного утравізму — найчастіше розв'язують старости! Сьогодні рішальний вплив на політику урядників мають позаурядові польські суспільні чинники. Що українська справа в Польщі не має свого осередка координації, свідчить отсей саркастичний висказ: один польський публіцист, знавець українських справ, запитаний, чим пояснює те, що в його статтях не конфіскують погроз нової Хмельниччини, упадку чи соціальної війни — відповів: „Для Хмельниччини, упадку, соціальної війни й т. п. справ нема по міністерствах референтів“...

Зчерги відбулася дебата над бюджетом міністерства внутрішніх справ. Про незвичайне заінтересування для того наскрізь політичного ресорту свідчить факт, що до дискусії записалося понад 50 осіб, отже четвертина повного сойму. Це своєрідний рекорд, дотепер ненотований в історії польського парламентаризму. Намагання президії сойму, зменшити число промовців, не мали успіху. На конференції, яка відбулася спеціально в тій цілі підчас перерви, показалося, що число промовців замість зменшитися, ще зросло. Дискусія заповідається

я зовсім не хочу відмовити культурності старій Австрії, бо прецінь булоб се несправедливо. Але мушу дати свідоцтво правді, яка викликала моє велике здивування по всім, що я начитався був до того часу про „дику“ Росію.

Зацікавлений тим, що я досі побажав, вдався я в довшу розмову зі старим мужиком.

Питаю, кілька вони податку платили в Росії від десятини поля. Вже не памятаю, яку цифру він назвав, та добре памятаю, що я аж свиснув зі здивування, така та цифра була низька.

А старий мужик бачить, що я зацікавився селянською долею тай починає вже сам оповідати. І з оповідання його бачу прихильність до царської влади, очевидно не удавану, бо якби перед австрійським солдатом мав що удавати, то хіба ворожість до царської влади, а не прихильність.

З його оповідання вичуваю, що той мужик чувся в царській Росії, як у своїй мужицькій державі. Не було в тім ніякого сумніву.

Питаю його, кілька він десятин поля має. Назвав як на тамошні відносини невелику цифру, але зараз додав, що всьо то має вкупі і вже сам оповідає, як до того дійшло.

(Далі буде).

горячо. Вже вступ викликав давно небачене роздратування в соймових лавах, а саме між українськими послами. Народам прислухувався прем'єр і міністр внутрішніх справ ген. Складковський. Він своїм звичаєм записував цікавіші фрагменти промов до свого пам'ятника та час до часу, коли терпеливість його кінчилася, зміст міжокликами відповідав дискутантам.

Дискусію заінавгурував посол Моравський. Він заявив, що в Озоні є люди давнього потравневого табору і тому вважає, що теперішню тенденцію консолідації належить заступити змаганням до коаліції сильних груп. — Посол кс. Любелський висловив невдоволення з приводу відповіді прем'єра у справі трагічних серпневих подій. Селяни, які належать до „Сторонництва Людового“, вважаються переслідуваними. Їх домагання постійно ігноруються. Кс. посол вважає слушними їх домагання бути співгосподарями краю. Найгірша річ це та страшна пацифікація, яка прийшла по страйку. Один з українських послів признав промовцеві, що та пацифікація була сто разів гірша, ніж пацифікація в Наддністрянщині. (Голос з польських лав: І се ви говорите в польських справах?! Провокація, ганьба!). Посол кс. Любелський: Жалую, що через ті трупи і в'язниці утруднюється консолідація. Простих поліцаїв не осуджую, але тих, які казали стріляти, коли не все була до того потреба. — В польських лавах знов голоси протесту.

Посол Гофман: Коли йде про українську справу, то я підходжу до неї зовсім інакше. Стою на ґрунті ягайлонської ідеї, ідеї свободи й культури. Стою на ґрунті легіонера (легуна), про яких згадує у своїх гарних споминах прем'єр Складковський, легіонера, що не хотів приміювати залізних прав війни, бо боровся „за нашу і вашу свободу“. Тут лежить розв'язка народностевого питання у великодержавнім значінні. В справі пацифікації по серпневих подіях йде мені тільки про те, в який спосіб випростується ті скривлені душі, особливо молодого покоління, що без сумніву зробила пацифікація. Не хочу робити сензацію, коли говорю про ті справи й цитую ряд випадків побиття селян, жінок і дітей. (Голоси: Хто це робив?) Ясно, що функціонарі поліції. (Посол Герумський: Се невластиве поставлення справи. По що се цитуєте?) Вкінці посол Гофман порушив справу виборчої ординації, яку муситься приспішити. Чим скорше прийде допущення горожан до співвідповідальності, тим буде ліпше. Зголошує резолюцію, в якій взиває правительство виготовити нову виборчу ординацію на найближчу звичайну сесію.

Посол Дух виголосив дуже опозиційну промову, застерігаючись, що не зводить ніяких особистих порухунків. Дивується, що мимо великого вкладу праці й середників такі малі успіхи в переміні настроїв суспільності. Зусилля правительства змагали радше до розбиття політичних партій. На тім розбитті страли партії, страли і правительство, а зискали тільки протидержавні чинники. Живемо в часі помішання поняття. Затрачується поняття правової держави, шириться забріханість. Ті, що говорять про поступ, рівночасно реакціонери, ті, що хочуть консолідації, виключають інших... Польський расизм творять люди расово мішані! Промовець не розуміє, чому політика правительства йшла в напрямі підпирання лівих груп і атакування правих та центрових, які складаються з елементу чисто польського. Незрозуміле, чому твориться пострах т. зв. ендека, а коли вже не можна було назвати когось ендеком, то творилося нове поняття „ендекоїд“. Демокра-

тія нині горою, але її роблять достойними з графськими апетитами, апостоли демократії се нині люди, які були найбільшими жандармами поліційної системи! Колиб у нас створено „чорну сотню“, вони повинні бути зачислені до неї... Дальше посол Дух твердить, що безпека міст і сел меншає, а протидержавний рух зростає. Право мусить обов'язувати всіх, а не тільки політичних противників. Не вільно поневіряти безкарно народом!

Посол Михаловський порушив справу німецької меншини в Польщі. Та меншина проявляє велику активність. Євангеліцькі пастори, використовуючи різницю віроісповідання, скріпляють сепаратистичні змагання. Німці в Польщі постійно висувають всякі уроєні претенсії мимо того, що їм живеться в Польщі не лише значно краще як Полякам в Німеччині, але навіть краще, як їх землякам в їх власній батьківщині! Крім створення польської гімназії в Квідзині Німці нічого більше не зробили, щоб можна вірити у щирість їх заяви про права польської меншини в Німеччині. Гноблять польське населення в Німеччині, на терені вільного міста Гданська, коли в Польщі німецька меншина плаває в добробуті! (Оклики: Скандал!). Ніхто не відмовляє німецькій меншині права вільного розвитку господарського й культурного, однак не можемо згодитися на піддержування Німців у Польщі середниками, які плывуть ззовні.

Посол Войтович: Останні два роки принесли погіршення настроїв. Се наслідок браку меншостевої програми. Комітет порозуміння польських організацій мав гарні цілі, але його опанували крайно націоналістичні елементи, які використовують його для своїх цілей. Для приміру подав віче в Перемишлянах в червні м. р. Промовляли там 3 референти з Тернополя, які закидали правительству віддавання землі в українські руки. Референтами були полковник в чинній службі, чинний суддя і гімн. учитель! Народам прислухувався місцевий староста... Політику нехай робить прем'єр, а не адміністрація! Конечно створити підсекретаріат при президії ради міністрів для меншостевих справ.

Український посол др Стефан Витвицький і стверджує, що правительство не виявляє програми в українській справі. Питаємося, яку програму має польська більшість? По титул репрезентувати ту більшість посягає тепер „Комітет порозуміння польських суспільних організацій“ у Львові, який накинукє польський народ творити протиукраїнський фронт, задержуючи для себе право розв'язки взаємин з українським народом! Українці не дадуться зіпхнути до ролі хуторянського чинника, бо українська справа це проблема з широким національним й історичним обсягом. Союз легіоністів і неов'яків, який є мотором того комітету, в заяві з листопада 1937 року предкладає Українцям винародовлення без насильства! Українці хочуть самостійного розвитку свого життя культурного, господарського й суспільного у власних установах. Се природне право Українців як народу. Довкирути тих установ повстали неправдоподібні сплетні. Заявляємо, що не творимо їх як засіб боротьби. Не звертаємо їх проти держави. А що принесли нам нормалізація в обсягу урядової діяльності? Кольонізація триває далі, українські діти не можуть вчитися в рідній мові і навіть в судах відбирається присягу по польськи! Заявляємо всі згідно, що відкидаємо так подуману нормалізацію, як відкидаємо всьо, що нарушійлоб честь українського народу. Один зі старостів говорив мені, що воліє 10 комуністів, ніж одного українського націоналіста. (Посол Бакон: Напевно жартував). Пан прем'єр закидає нам нетерпеливість, але як можемо бути терпеливі в таких умовах?! Польща має велику історичну місію на Сході Європи. Та здається, що нині декотрі чинники роблять все, щоб її стратити. Мимо всього не тратимо надії, що правда вкінці заговорить і переможе.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Символічна поема

(АВТОРЕЦЕНЗІЯ).

Василь Пачовський „Золоті Ворота“, містичний епос в 3 частинах. Частина перша: Пекло України. Видавництво „Краса і Сила“, Львів 1937. 3 листом В. Липинського, що впроваджує читача в суть поеми, як передне слово.

Твір складається з 44 пісень, з яких автор оголошує 34, писані терциною, заповідаючи дві другі частини, що будуть творити разом 100 пісень на лад „Божеської комедії“ Данте. „Золоті Ворота“, символічний твір, складається з двох головних народних мітів. Героєм першого князь Михайлик, консервативний дух, гетьман державної сили, героєм другого Марко Проклятий, уособлення стихії, революціонер, отаман збунтованого народу. Довкола цих двох постатей гуртуються дії подій великого зриву символічно стилізовані після державотворчої ідеї, яка виростає на основі переказів про прозу азійської орди (Червоний Вій), про вічного Жида Агасвера, про галицько-володимирське королівство (Роксолія) та освячується новим мітом про саможертву молоді під Крутами.

Головну роль грає переказ про Золоті Ворота, палядні київської держави Ярослава Мудрого. Тому 600 літ князь Михайлик відбивав із Золотих Воріт Татарів, що облягли Київ. Він мав суджену галицьку князю, виратовану після отроєння останнього князя боярами. Та Марко, отаман „татарських людей“, звів її з ума і намовив Киян видати князя Батієві та піддатися Татарам. Але князь взяв „Золоті Ворота“ на спис і заніс до Царгороду. Там він пильнує їх о хлібі й воді до наших часів, як палядні української держави, щоб їх у слушний час перенести до Києва. Тимчасом Татари взяли Київ, наша держава впала, а державний народ змінився в неволі в „татарських людей“. Отак Марко Проклятий кинжалом Батію убив Матір, що прокляла його за вбивство зведеної князівни-сестри. Він не може жити, ані вмерти, бо його не приймає „ні рай, ні пекло, ні земля“. У великій війні візваний Богданом вадить „руського“ царя волинським преображенським полком „за нашу кров і білі“. (1 пісня).

Упоєний революцією в Росії бачить у сні чотирох геніїв України, що взивають його творити на чорноземі з плуга і меча своє царство з Богом на престолі. Та він не слухає їх ради: брати взір з гетьманської держави самодержця Богдана, а далі тримає один фронт з Москвою, щоб досягнути ідеал Запорозької Січі: безверхе царство республіки.

Щоб поставити хату „без холопа і без пана“, зпершу держиться проводу української „Ради“, опісля за порадою вічного Жида Агасвера переходить на бік „Червоного Вія“ московської орди під проводом Жидівки Юдити Фрош. Опісля приводить Німців, а вони видивляють Гетьмана, коли князь Михайлик приносить до Києва Золоті Ворота, палядні української держави, піднявши український прапор на чорноморській флотії. Але Марко з Митусами (руїниками) підіймає бунт проти своєї влади і валить гетьманську державу під гаслом:

Коли така не буде Україна,

Як хочу я, ніякої не тра!

Хай вкриє гуляйполем нас руїна,

Аж нова Січ повстане із Дніпра“. (XVIII п. 88 ст.).

Замість утворити свою армію, сам нищить чотири рази „живло хоробре“ України: в поході на Галич за Брусілова, в поході на Київ за Муравйова, в повстанні проти Гетьмана і Директорії та в поході Поляків на Київ. За кожним разом являється один з чотирох геніїв України і завертає його з дороги, а мати проклинає його з гробу серед тьми упавших в бою жертв, кличучи: Ратуй себе

і нас! Та надармо кличе Володимир Святий у візії:

Безверхий хаме: з ясних зір твій дух,
А ставиш Вія на престол завіту!
А Вія дух смерті — бачить земний круг.
Лиш Бог з любови ставить космос світу;
Без Бога храм твій розлетиться в пух. —
(XXII п. 101 ст.).

Надармо його дружина Галичанка Роксолія закликає:

Вій Брюховецьких дав тобі кумира;
Та над матерію є Божий дух! —
Вертай від Леніна до Владимира;
Від Агасвера до Христових туг —
І відбери Софію свого мира
І Золоті Ворота з їх наруг! (XXII п. 104 ст.).

Марко Проклятий перетягає Галицьку Армію за Збруч у похід на Київ і нищить її у гурагані степу своїми перескоками з бунту до бунту серед гуляйпільських куль, аж вона паде трупами серед тифу в чотирокутнику смерті. Надармо кличе в розжаллі до „Марка без хати“ дух Тараса Шевченка з візії:

Поставив храм я з Богом на горі,
Любов і правда там, де сини і мати
Де братолюб'є, а не звірі; —
Замість з гетьманом однастайне статі,
Ти дав братів спалити на костирі!

(XXVIII п. 125 ст.).

Наша Армія гине серед тифозних візій про воскресіння держави Володимира В., Михайлик забирає Золоті Ворота з Києва на захід, а батько Марка встає з могили і виклинає з нього тінь, яка закриває Золоті Ворота тьмою перед нацією, як каже Михайлик до поета Чуприни:

Бо на них упала тінь, як соромота
Лягла, що люд наш: змій без голови —
Готов на службу в кожного деспота.
Тихіш води став, нищий від травни
За гріх, що продав Золоті Ворота
За миску сочевиці до Москви!

(XXX п. 135 ст.).

Марко без тіни, як узмисловлення бездержавного народу гонений з краю до краю на еміграції з торбою голов убитих земляків переходить цілий світ і ніде не наводить притину, а дістає від Вільсона вяснення на докір зломання заповіту:

Ви гетьмана звалили у кермі,
Як Німець царство вам склеїв з торочі,
Бо ви не знаєте, що хочете самі...
Такі народи будуть все в ярмі!

(XXIX п. 129 ст.).

Марко вертається без тіни на Україну в підпілля та підіймає повстання з „Холодного яру“, чим спонукує „Вію“ знищити цілі села огнем і мечем. Поет Чуприна натхнений Михайликом гине разом з ним розстріляний у чревичайці і вдихає в нього духа нації, як чекісти заорюють їх яму. Марко встає викинений з землі і сіє кров зі своєї рани. Гонений втікає до рідного села, нападений в церкві червоним Вієм забиває Вієві в спину національний український стяг, яким він будить всі поневолені народи. За радою Агасвера після убивства отамана України в Парижі Вій нищить масово куркулів з родинами соловецькою каторгою і заводить царство червоного Петра Великого.

Так Марко Проклятий у своїй погоні за раєм „без холопа і без пана“ скреслив з мапи „Берестейський мир“, розваливши справжню державу гетьмана на Україні, знищив Галицьку Армію і Січових Стрільців, загнав у каторгу на смерть у чревичайці Роксолію, стер з обличчя землі державотворчу верству куркулів, застелив Україну в бунтах руїнами і втратив землю, яка стала власністю московського центра. Вкінці Марко під впливом саможертви Чуприни пізнає свій гріх і шукає Бога на руїнах, а знаходить в огні палений по Соловках, та приходить до свідомості: що „лиш у

власній тілі може дух розвинути“, а щещі остала одна дорога: „Своя держава або смерть!“ Державну суть зясував йому при першій візії „Золотих Воріт“ гетьман Мазепа:

„Держава — животи́р із голо́вою.

Щоб нам добути права през ша́блі

Потреба голо́ви і єди́ності у бо́ю,

А булави до чини́ на чо́лі!“ (XVI п. 80 ст.).

Такий короткий зміст тої символічної поеми.

Нові видання

Пропам'ятна Книга Першого З'їзду Марійських Дружин інтелігентного жіноцтва з приводу 30-ліття існування Марійської Дружини Пань у Львові 1904-1934. Львів 1937, 8°, 160. Наклад Марійської Дружини Пань. Друкарня В-ва ЧСВВ в Жовкві. Ціна брош. 3 зл., опр. 4 зл., опр. на ліпшому папері 5 зл. Зміст: Передмова; Уляна Кравченко, У 30-літній ювілей першого Марійського Товариства у Львові; Про Марійські Дружини Пань; Ірина Марія Янович, ЧСВВ., Марійська Дружина Пань у Львові 1904-1934; о. Іван Заверуха, Як красна Ти...; Хроніка Ювілейного З'їзду Марійських Дружин; о. Роман Лукань, ЧСВВ., Преса про перший З'їзд Марійських Дружин інтелігентного жіноцтва; Реферати: о. Я. С., ЧСВВ., Значення Марійського культу в сьогоденні часах; Марія Данилевич, Початок і розвій Марійських Дружин; о. Іриней Назарко, ЧСВВ., Організаційні проблеми Марійських Дружин Пань; Євгенія Шаркова, Евхаристійне життя в Марійських Дружинах; Олена Яцишинівна, Апостолат Марійських Дружин; Антоніна Конрадова, Харитативна акція; Ірина Марія Янович, ЧСВВ., Марійська Дружина й виховання молоді; Степанія Фіголева, Значення й вплив преси; Евстахія Тишинська, Історія жіночого руху; Справлення друкарських помилок; Пресвята Богородиця в церкві оо. Василіян у Гроттаферраті (картина); Змійки.

Це збірка описів і рефератів на відомому З'їзді Марійських Дружин Пань, що відбувся у Львові в листопаді 1934 року. Реферати були печатані на сторінках преси, між ін. в „Новій Зорі“, як о. Назарко, Є. Шаркової й Є. Тишинської, що й відмічує о. Лукань у статті, поміщеній у цій Пропам'ятній Книзі. Ця Книга перша печатана праця в нашій жіночій Марійській літературі. Всі повинні її якнайкраще повітати. — Слід також зазначити, що „Нова Зоря“ (1934, чч. 85, 86, 93, 95, 97; 1935 ч. 11, 13, 14, 15) подала найдокладніший опис З'їзду. *Г. А.*

О. Мирослав Ріпецький: Святий Володимир Великий, Володар і Хреститель України. Бібліотека релігійної освіти ч. 19. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві — 1938. Ст. 37. Форм. 16,3×12.

Taras Schewtschenko, der ukrainische Nationaldichter. Beiträge zur Ukrainekunde, herausgegeben vom Ukrainischen Wissenschaftlichen Institut VI Heft. Berlin 1937. Im Verlage der Gesellschaft der Freunde des Ukrainischen Wissenschaftlichen Institutes E. V. Ст. 71. Формат 21×15 см.

Короткий курс історії СРСР. За редакцією проф. А. В. Шестакова. Схвалений Всесоюзною Урядовою Комісією. Київ-Харків 1937. Ст. 215. Тираж 1,500,000 прим. Ціна 2 карб. 25 коп. — Дивна се „історія“: є московські князі, є російські царі, є коротенькі згадки і про українських князів, про всякі бунти докладно і з похвалами, але повстання українського гетьмана Мазепи називається зрадою (1), на ст. 62. Вже з того можна зміркувати, що се за „історія“. Про большевизм, розуміється, найбільше. Ілюстрацій і мап багато. — А. Ч.

Брисько, гуска і лисича; Юркова мандрівка; Юрко, Жмурко і Хмурко; Кравчина Маруся. Текст до всіх 4-ох віршованих казок М. Підгірянки. Рисунок: Е. Козака. Кожда казочка має 10 ст. друку. Форм. 14,7×20,7. В-во „Р. Ш.“.

Казакія — Козакія, літературно-історический и інформаційний журнал под редакцією: инж. И. И. Колесова, Г. Л. Бременка и инж. В. Г. Глазкова. Ч. 27, Прага 1938. Содержание: 1) Поздравление Ц. П. В. К. казаков с праздниками. 2) От Центрального Правления. 3) Иван Колесов: Казачество. Стих в прозе. 4) + Юрий Гончаров: Дышит ароматами вечер. Стих. 5) Алексей Персидсков: Призыв Степана. Стих. 6) Николай Келин: Господи, Иисусе Христе. Стих. 7) Павел Поляков: Дядя Янош. Поема. 8) + Борис Кундрюцков: Венчание Ивана Ильича Гаморкина. Отрывок. 9) Гнат Макуха: Прошла весна. Стих. 10) + Проф. Ф. А. Щербина: Пережитое, передуманное и о существенное. Портрет Михаила Федоровича Фролова. 11) Иван Колесов: Десять лет. 12) Д-р С. Федоров: Модерный паниславизм и казачья преграда. В казачьих землях. 13) Инж. Дм. Бременко: О жизни в Родной Земле. 14) Краткие известия. Думы и мысли. 15) В. Карпушкин: Буря. 16) Никон Каледин: О казачьей русскости и природном русском царе. На чужбине. 17) Хроника. В СССР. 18) Инж. В. Глазков: В СССР. Журнал издається на казачьих средствах. Стр. 24, формат 28,6 × 22 см. — Звертаємо увагу українських діячів на цей цікавий орган. В ньому поруч добрих і справедливих думок нуртують також погляди, які в своїй концепції можуть колись принести тяжкі наслідки. Дивно, що на цей орган в нашій пресі не звертають уваги. — А. Ч.

Наша Батьківщина, орган Українського Краєзнавче-Туристичного Товариства „Плай“ у Львові, ч. 2, Лютий 1938, 2 рік. Ст. 31—54, формат 16,9×24,1 см.

„Рідна Мова“. Зміст 2-го (62) ч.: І. Огієнко: Складня української мови, IV. Будова речення в поетичній народній мові. Проф. д-р Велигорський: Мова в творах М. Черемшини. І. Огієнко: Сучасна літературна мова Наддніпрянської України. Проф. д-р Е. Гришак: Особові імена учнів Черемшинської української гімназії. І. Огієнко: Головні вимоги від літературного твору. Проф. инж. Л. Грабіна: Висок — доземнина. Проф. д-р І. Панькевич: Звідки назва „Січ“? І. Огієнко: Мова „Наймички“ Т. Шевченка. Л. Г. Поезія. Ю. Вухналь: Як Федька Гуску в театрі качали. М. Слобода: „Рідне Слово“. І. Шклянка: Не гарно так робити! Допиши прихильників рідної мови. Рідномовній замітці. — Адреса „Рідної Мови“: Варшава IV, ул. Стальова 25 м. 10. Передплата річна 6 зл., піврічна 3 зл., чвертьрічна 1,60 зл.; за границею в Європі 8 зл., поза Європою 2 дол. річно. Нові передплатники, коли того бажають, дістають „Рідну Мову“ під 1 число: Річник I (без 2 і 3 чисел) 5,00 зл.; річники II, III, IV і V по 6,00 зл.; оправлений II і III по 7,50 зл.; в Європі по 10 зл., поза Європою по 2,35 дол. річник оправлений. Конто чекове П. К. О. ч. 27.110.

3 новин письменства

„Молодняк“ у ч. 2 з 1937 оповістив цікаві дані про Державне Літературне Видавництво України. В р. 1936 видало воно 248 назв (книг і брошур) в 4,311.000 прим., а в 1937 р. 348 назв в 6,573.000 прим., між ними й українських класиків, а з чужих твори славного французького письменника Жюль Верна і велику епопею геніяльного грузинського поета Руставелі з XII століття. Зріст кількості примірників українських видань свідчить, що здавити розвиток української культури вже неможливо.

3 жіночої літератури

Bertha Badt-Strauss: „Jüdinnen“. Berlin 1937. Verlag Joachim Goldstein.

Се невеличка та дуже цікава книжечка з широкими горизонтами. Від „матерей поколінь“ через жидівські живі ки з гетта до їх сальонових дам і організаторок сучасності і до запалених ідей „Ерец Ізраєлю“ — се довгий шлях, на якому жидівська жінка зазнавала великих змін. Авторка переводить на тім шляху першу спробу типології жидівського жіноцтва, що дуже важне для розуміння цілих поколінь. І всі вони получені якоюсь дивною внутрішньою містичною силою, яка не зовсім покидає навіть тих Жидівок, що покинули свій нарід. В якійсь хвилі життя відзивається та таємнича сила і в тих жінках. Подібна типологічна праця дуже придалася б і нам.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

16-ліття коронації Св. Отця Пія XI. В суботу 11-ого лютого в Сикстинській каплиці в Римі відправлено торжественну Службу Божу благодарення й подяки з приводу 16-тих роковин коронації Пія XI. Папа був на богослуженні особисто. Він сидів на престолі, прибраний у тіюру. До каплиці принесли його у „Седес Гестаторія“. Службу Божу відправив кардинал Назаллі Рока, болонський архієпископ, найстарший з живучих кардиналів, іменованих Св. Отцем. Участь у богослуженні взяло крім того 28 інших кардиналів, з виїмком неапольського кардинала Аскалезія, далі члени дипломатичного корпусу, високі духовні та світські достойники Ватикану. Хорами Сикстинської каплиці диригував мснр. Льюренцо Перозі. З приводу коронаційних торжеств Ватикан потопав у морі світла і прапорів. Всі бюра були замкнені. („Ля Круа“, ч. 16.875).

Увіковічення десятиліття поєднання Італії з Апостольською Столицею. В звязку з недалеком десятиліттям заключення конциляційних умов між Апостольською Столицею й італійською державою побудують чотирнадцять нових церков на периферіях Медіоляну для вшанування й увіковічення тих визначних актів. На будову одної з них, під візванням святих Неренія й Ахілла, Папа жертвував уже значну підмогу. З жертвами на будову тих святинь поспішили також численні публичні і приватні установи та поодинокі особи.

В авлі львівського університету прикрашеній погруддям Св. Отця Пія XI відбулося відкриття Інституту Висої Релігійної Культури у Львові в рамках Папської Академії з приводу 16-ліття коронації Св. Отця. В торжестві взяли участь польські найвищі духовні круги, воевода, багато представників львівських висшніх шкіл і дуже численна публіка. Інститут Висої Релігійної Культури має завдання виховувати й формувати світських діячів „Католицької Акції“ і релігійній культурі. В Інституті викладатимуть професори університету.

Відомий німецький психолог, д-р Юнг, підчас відчиту, який виголосив в університеті в м. Ель, заявив, що завжди поручає всім своїм пацієнтам католицького віроісповідання, щоб якнайчастіше приступали до сповіді і причащалися. Се найкращий лік на їх психічні недомогання. Говорячи відтак про протестантів, д-р Юнг ствердив, що протестантизм, його догматика й ритуальні паради до тої міри зблякували і так дуже втратили свою життєву силу, що втратили у великій мірі успішне ділання на людську психіку. („Пшегльонд Католіцкі“, ч. 7).

Коли видадуть „Книгу мучеників“ в Іспанії? В офіційному органі севільської архидієцезії поміщений лист кардинала Сегура. Кардинал прохає еспанську духовну владу, зібрати в якнайкоротшому часі всі дані про мартирологію католиків продовж останньої домашньої війни. Тоді появиться нова „Книга мучеників“, що стане свідомством героїства оборонців святої віри в Іспанії. В дальшій частині свого листа кард. Сегура поручає священикам відправляти продовж цілого місяця поминальні богослуження за душі душпастирів, що погибли героїською смертю.

Католицька єрархія у Злучених Державах Північної Америки. По іменуванні нових єпископів для трьох свіжо утворених дієцезій в Північній Америці, єпископат ЗДПА й американських територій, гавайських островів і Аляски має тепер 130 єпископів, в тому 4 кардиналів-архієпископів і 15 архієпископів.

30.000 парохій різних віроісповідань зареєструвалося в СССР в 1937 р., як зводить КАП. Крім того є коло 20 тисяч релігійних громад ще не зареєстрованих. Зареєстрованим парохіям мали повернути церкви і молитовні, що збереглися після їх націоналізації.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПОСОЛ ДР БАРАН в дискусії над бюджетом мін-ва справедливости заявив м. ін.: „Кілька днів тому цензурно-адміністративна влада у Львові запросила до себе поодиноких редакторів українських часописів і подала до їх відома, що від тепер не вільно під санкцією конфіскації і дальших кар уживати слово „Галичина“ і слово „галицький“. Це слово історичне і донедавна вживали його також Поляки. Нема закону, що касувавби цю назву. Українці не відречуться тої історичної назви“.

В СОЙМІ пос. Заваликут промовляв в дискусії над бюджетом залізниць. Він заявив м. ін., що львівська Залізнична Дирекція дальше не приймає Українців ні до праці ні до служби. На 800 урядників тої дирекції є лише кілька Українців. Робітників української національності усунено або перетягнуто на римо-католицизм! Пос. Заваликут поставив резолюцію, щоб правительство призначило фонди на будову залізничної лінії Коломия—Косів—Буркут, як також на регуляцію Пруту, Черемошу та інших рік на Гуцульщині.

В ЗОЛОЧЕВІ суд засудив 19 молодих Українців за приналежність до ОУН (Організації Українських Націоналістів) на кару в'язниці від 12 літ до 1 року, разом на 113 літ. 11 обвинувачених звільнено. На днях зачнеється другий процес проти 24 молодих Українців з Радехівщини також за приналежність до ОУН.

МІН. БЕК прийняв на послухання Апостольського Нунція Кортесія і відбув з ним нараду.

СКОНФІСКУВАЛИ ІКЦ (Ілюстровани Кур'єр Цодзенни) за те, що подав виїмки з промови адв. Перацко підчас процесу Добошинського у Львові.

ВИСЕЛЕННЯ ВСІХ ЧУЖИНЦІВ з Ленінграду й околиці зарядили совітські влади. В Ленінграді будують могутню морську твердиню. До тої праці спровадили 10 тисяч каторжників.

В ЕСТОНІЇ відібрали поштовий дебіт совітським часописам. Се репресія за те, що совітський військовий відділ мав нахвалити естонську праницю коло озера Пейпус.

НІМЕЦЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Ріббентроп підчас наради двох канцлерів мав остро виступити проти канц. Шушніґа і мін. Шмідта за те, що вони переговорювали з Чехословаччиною в господарських справах дунайського басейну.

В БЕРЛІНІ сконфіскували на днях багато французьких і англійських часописів за те, що мали неправдиво насвітлити нараду канцлера Шушніґа з канц. Гітлером.

АВСТРИЙСЬКО-НІМЕЦЬКЕ ПОРОЗУМІННЯ викликало песимістичний настрій у французькій пресі. Часописи домагаються спільної інтервенції Франції й Англії у Відні. Та мимо тих закликів ніщо не вказує на те, щоб французьке правительство мало предложити якийсь конкретний план помочі для Австрії. „Парі Суар“ пише м. ін., що хоч канцлер Шушніґ ще опирається домаганням Німеччини, то проте натиск Німеччини зростає.

В БЕРЛІНІ мали на днях увязнити ген. Фріча, що донедавна був командантом сухопутної армії Німеччини. Генерала мали примістити у в'язниці тайної поліції при Альбрехтштрассе.

АВСТРИЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО радило два дні над положенням витвореним нарадою двох канцлерів Шушніґа і Гітлера.

В КАРИНТІЇ австрійська поліція викрила широко розгалужену комуністичну організацію. В Клягенфурті увязнили кільканадцять осіб.

ЦЕНТРАЛЬНА РАДА ЖИДІВ в Румунії рішила передати румунському королеві меморіал, в якому просить не квестіонувати права горожанства тих Жидів, що набули його в рр. 1918 і 1919.

НОВИНКИ

Недавні сніжні опади покрили Львів верствою грубою на 25—50 см. Поверхня вулиць Львова виносить півтора мільйона кв. метрів, отже обчислюють, що в місті впало пів мільйона кубічних метрів снігу, себто 50.000 вагонів. Першого дня заангажовано до усунення снігу 800 робітників, крім 300 постійних робітників заведення чищення міста. Дотепер усунуто тільки 1000 куб. метрів снігу, хоч праця триває в день і вночі.

Загальні збори Т-ва українських робітників „Сила“ відбулися у Львові 13 с.м. До Виділу ввійшли: 1) Музика Павло — голова, 2) Скицький Євген, 3) Савка Іван, 4) Морський Павло, 5) Кіндій Марійка, 6) Грицай Ірина, 7) Книш Олекс, 8) Лебедь Василь, 9) Валько Володимир, 10) Шевчук Михайло, 11) Білоус Василь, 12) Хомин Теофіл — члени; 13) Чорний Осип, 14) Мончак Василь — заступники; Контрольна Комісія: 15) Максим Онуфрій, 16) Охримович Іван і 17) Михайло Гриневець.

Демонстрації єврейських студентів відбулися у Львові 15 с. м. В околиці вул. Фредри—Академічної ранено двох постерункових, які хотіли розганяти демонстрантів. Крім того стратовано одну жінку та потурбовано кількох Жидів. Тогож самого дня єврейські студенти здемолювали ресторан Л. Рубінфельда при вул. Словацького 14 та вибили шиби у двох інших єврейських ресторанах, а саме в Енгельсрайса (ріг Коперника і Словацького) та в Єгера при вул. Ніколая.

Парцеляційний плян на 1939 р. передбачує парцеляцію приватних ґрунтів: у станіславівським воєвідстві 3.000 га, в тернопільським 10.000 га, у львівським 8.000 га.

Прольонгату гіпотечної мораторії, ухвалену парламентом, оповістив найновіший „Денник Законів“.

Суспільна забезпечальня зарядила, що умові працівники, які заробляють менше як 720 зл. місячно, будуть звільнені від оплат за лікарські badania в зв'язку з домаганням висилання до санаторії забезпечальні.

Начальний директор Завед. Суспільних Обезпечень уступив зі свого становища. Обов'язки начальника директора перебрав його заступник інж. Маріян Пожикевський.

В Бориславі та Дрогобичі вибух страйк друкарів, що домагаються підвищення платень.

В Раві Руській 35-літній залізничний кондуктор дістався під колеса вагону так нещасливо, що загинув на місці.

На Волині впали такі сніги, що автобусову комунікацію треба було припинити на відтинках: Рівне—Бугринь, Рівне—Дубно—Крем'янець, Межиріч—Людвіполь, Моквін—Березне і Клевани—Деражня. Майже всі поїзди прийшли до Рівного зі спізнанням.

Контрольор Дирекції Лісів в Луцьку, Станіслав Масаж, спроневерив 20.000 зл., інкасує для себе т. зв. надвишки в тартаках.

Гумор. — Знаєш, Сталін тепер дуже боїться смерті. — Чому? — Бо в пеклі зустрівби відразу всіх своїх ворогів.

Гумор. — Між артистами: Не знаєш, чому він замикає очі під час співу? — Бо має дуже добре серце і не хоче дивитися як публіка мучиться!

Рільнича оліяря повстане в Бережанах вже при кінці с. р. Вона перероблятиме на олій-ріпак, сім'я конопель і льону та соняшник. В зв'язку з тим отвирється велике поле збуту для продуцентів олійного насіння на Поділлі. Оліяря буде обслуговувати центральну промислову округу.

Солтиса Крушельниці Н. Ставникова засудив суд на 8 місяців за спроневерення 270 зл. з податкових грошей.

В Кракові зловили Давида Зайдмана зі Стрия, б. директора банку й міського лавника, який ще в червні м. р. втік, залишаючи великі довги.

Визначні заграничні вчені, дослідники магнетизму землі, заповідають, що около 21 с. м. належить сподіватися сильних магнетичних забурень і тим самим можливості появи нової полярної зорі.

У Варшаві застрілювався б. староста Кравчик. Причиною самогубства було те, що його засуджено на 2 роки в'язниці за надужиття.

У Гродні арештували інкасента безпечальні під замітом спроневерення 10.000 золотих.

У Варшаві скінчив самогубством директор Комунальної Каси Ощадности в Цеханові Чеслав Чекалінський. Причиною самогубства були зловживання, яких він допускався ряд літ.

В р. 1940 відбудеться у Варшаві міжнародний зїзд інженірів у справі мостів та інженірських конструкцій.

У вересні 1938 р. відбудеться у Гдині зїзд польських будівельних інженірів. Темати їх нарад будуть справи зовнішніх впливів на інженірські будівлі, отже впливи воздуха, вітру, снігу, температури, потрясень, ґрунтів і т. д.

20 мільярдів зл. пропили у Польщі від 1918 р.

На Закарпатті перейшла на православія 17-літня Жидівка Сара Дайтш, що залюбилася в христ. хлопця. На її хрещення прибуло багато людей з далеких околиць, мабуть тому, що опір її родини і Жидів взагалі був великий.

В Букарешті перестав виходити орган б. прем'єра Гоги „Тара Ноастра“.

Велика пожежа вибухла в одній друкарні в м. Слятіна коло Букарешту. Вогонь перекинувся на сусідні дома і знищив цілу дільницю, близько 100 домів.

У Відні продовжили теологічні студії до шістьох років.

Великий сніг впав на днях в декотрих провінціях Німеччини. Верства снігу доходила декуди до 4 м. грубости.

Італійський гідроплан, що вилетів з Кадиксу в напрямі Остії, пропав без вісти. В гідроплані було 14 пасажирів.

В Англії назвали новий корабель іменем славного журналіста „Делейн“. Був се знаменитий редактор „Таймса“ в половині 19 століття.

Турецький міністр освіти заборонив вчити синів турецьких горожан католицької релігії у школах, що їх ведуть чужинці в Туреччині.

Американський лярврат надгорода „Нобля“ Сінклер Левіс видав нову книжку п. з. „Марнотравні батьки“. В кількох тижнях книжка розійшлася в накладі около 200.000 примірників.

Гумор. — Поступ. — Чи ваша жінка багато поступила в науці співу? — О, так, я вже міг сьогодні перший раз витягнути вату з вух.

Гумор. — Се справді злий знак. — Ти дальше терпиш на безсонність? — Так, що раз гірше: тепер не можу вже спати навіть тоді, коли маю вставати.

Повінь комуністичних видаць. Дирекція почт і телеграфів у Буенос Айресі сконфіскувала в січні с. р. 23.149 примірників різних часописів зі Швейцарії, Мексику, СССР, Еспанії, Франції і Злучених Держав за статті комуністичного змісту.

У пристані Сідней американський кружляк „Люїсвіт“ зударився з пасажирським кораблем, на яким було 175 осіб. Мимо негайної рятувкової акції утонуло понад 30 осіб.

Примусову контролю рільної продукції введено у Злучених Державах Північної Америки.

В північній Каліфорнії вилили всі ріки. Вода залила понад 25.000 акрів у правної рілі і знищила поверх 40.000 овочевих дерев. Тисячі осіб стратили дах над головою.

Американський сенатор Еллендер зі стейту Луїзіяни виголосив в американським сенаті промову, що тривала поверх тиждень. Він домагався знесення протилічного „закону“.

На бразилійському кораблі „Куяба“ збунтувалася залага і вбила капітана та першого офіцера. Залого, що був під впливом комуністів, ув'язнили.

В Бразилії в м. р. спалили 17 мільйонів кави, щоб задержати упадок її ціни.

15.600.000 км. доріг битих, асфальтованих або бетонових є на цілім світі. З того 4.904.000 км. припадає на Злучені Держави Північної Америки.

В закордонній торгівлі Японії значилася значна поправа торговельного білянсу. Натомість торговельні обороти в порівнянні з минулим роком дуже впали. Японський імпорт у січні с. р. виносив 208,9 міль. ен в порівнянні з 319,3 міль. ен у січні м. р. Експорт виказував 172,3 міль. ен в порівнянні з 208,5 міль. ен у минулому році.

Гумор. — У лікаря. — Що вас болять? — Всьо, жолудок, серце, легені! — Прошу роздягнутися. — Пощо? Чи пан доктор мені не вірить?

Гумор. — Любов. — Марта: Я вийду за тебе, хочби прийшлося нам жити хлібом і водою. — Іван: Добре. Ти подбай за хліб, я постараюся про воду.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Приймаю плащаниці, ікони, до артистичного опрацювання. Євген Войтович. Львів, Рутовського 22/III. м. 111.

КІНА

МУЗА: Коли цвіте бузок.
ПАКС: Варвара Радивилівна.
СТИЛІБЕ: Дівча з Новолипок.
ТОН: За чужі провини.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаденні належності готівкою або почтовими аячками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 3 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 165-72.

Переплати в кравці: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., За кордоном: чверть-річно 9 золотих. ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш.Львів 505.798

Промова канцлера Гітлера

В неділю 20 лютого точно о год. 1 вполудне в опері Кроля в Берліні розпочав загально очікувану промову канцлер Німеччини Адольф Гітлер. Німецький парламент в числі 741 людей зібраний був у комплекті. Присутніх було коло 800 гостей, між ними численні представники дипломатичного корпусу. На місцях, призначених для преси, сиділо коло 200 журналістів, в тім около 100 ко-

респондентів заграничних газет. Коли канцлер Гітлер вступив на сядо, запанувала цілковита тиша. В кілька мінут опісля прем'єр Герінг отворив засідання, візавши пошанувати пам'ять 6 померших членів парламенту. Потому зараз дав голос канцлерові Гітлерові, який промовляв три години. Була се одна з його найдокладніше обдуманих промов. Зміст її подаємо внутрі сего числа.

Постепенний „аншлюс“ Австрії до Німеччини.

Останні події в Австрії не сходять зі сторінок світової преси. Загальна думка така, що тепер вже в скорім темпі піде цілковите політичне й господарське примінення Австрії до Німеччини. В найближчій часі передбачують нову реконструкцію австрійського правительства з тим, що до нового кабінету ввійде більша скількість націонал-соціалістичних міністрів. Недавна розмова австрійського міністра внутрішніх справ, гітлерівця Інкварт, з канцлером Гітлером має бути вступом до устійнення однакової внут-

рішньої політики, передосвім супроти комуністів в Австрії. По тій лінії піде реорганізація Фронту Батьківщини в Австрії, в яким провідні становища мають зайняти нац.-соціалісти. Подібне зближення наступить також в заграничній політиці. Австрія має виступити з Союзу Народів і прилучитися до протикомуністичного фронту. Крім того мають бути знесені всі мита між Німеччиною й Австрією та заключена валютна унія. Передбачують також будову автострад в Австрії, які будуть продовженням німецьких.

Чехословаччина на черзі.

„Манчестер Гардіан“ пише: Розмова Гітлера з Шушнігом і вислід її се докази, що пліни співпраці Чехословаччини з Австрією зовсім розбиті. Чехословаччина буде очевидно другим кандида-

том до подібної розмови. Теперішня політика не береться до війни, бо знає, який великий страх перед війною. Той страх може так спаралізувати партнера розмови, що він уступить.

Ендецькі провідники в Березі. — Розв'язання вшехпольської партії у Виленщині.

В зв'язку з виступом ендецького „Дзенніка Віленськ'ого“ проти марш. Пілсудського, до Берези Картузької вивезли з Вильна Петра Ковнацького, Петра Сьвежецького і Стефана Лохтіна, членів ендецької партії, за підбурювання моло-

ді й організування демонстрацій. Виленський воевода завісив діяльність „Стронніцтва Народового“ на терені Вильна й виленського воевідства аж до відкликання. До Вильна прибула компанія поліції для вдержання ладу.

Важна зміна становища Сталіна.

В формі прилюдної відповіді й пояснення „молодому товаришеві“ Сталін змінив своє відношення до справи світової революції. Досі стояв він на тім, що соціалізм може бути збудований в однім краю, значить в СССР. Тепер додав він до тої формули, що вправді може бути збудований в однім краю, але укріпленням не можна його вважати до тої пори, доки є небезпека збройної інтервенції

чужого капіталізму. Інакше кажучи, Сталін вернувся до думки Леніна про потребу викликання світової революції. Наслідок того такий, що Москва знов буде навіязувати тісніші взаємини з пролетаріатом в чужих краях у двох цілях: щоб організуючи пролетаріат в комуністичних організаціях здержувати ріст сили фашизму і протиділати антисовітській політиці інших держав.

Кабінет православного патріарха урядує.

Ромунський міністр внутрішніх справ припинив часописи в мовах російській, українській і жидівській. Внаслідок того розпорядку замкнено редакції 20 газет жидівських, 11 російських і 4 українських. „Неамуль Романеск“, орган проф. Йорги, навіязуючи до сего рішен-

ня, твердить, що ті часописи не належали до національних меншин, а були тільки редаговані в мовах меншин. Правдивими власниками, пише, були Жиди, які пропагували комуністичні ідеї. (Се не значить, що припинено всі газети в мовах меншин).

Полісся в духовій та матеріальній культурі.

Товариство Прихильників Культурно-Історичного Музею НТШ улаштує в місяці березні в салях цьогож музею етнографічну виставу „Полісся“, получену з низкою вечорів, присвячених По-

ліссю у всіх його культурних виявах. Відкриття вистави відбудеться в неділю 6 березня с. р. в полудне. Речинці та програми окремих вечорів будуть оповіщені пізніше.

Забули рідну мову.

Незвичайну сенсацію викликала недавно у Варшаві на двірці поява сімох бородастих мушун у футряних папах в товаристві кількох жінок. Показалося, що то чеські воєнні полонені, які вертаються до Чехословаччини по 22 літах побуту в Росії. Вони мешкали у Влади-

востоці, звідки тепер большевики виселяють всіх чужинців з приграничного пояса. Чехи дісталися в полон на російським фронті підчас великої війни, яко жовніри австрійської армії. Цікаве те, що декотрі з тих полонених зовсім забули свою рідну мову.

Соціалісти між собою

З таємниць норвежсько-совітської політики. *)

У своїй книжці „Злочини Сталіна“ характеризує Троцький не лише III інтернаціонал, але й соціалістичне правительство Норвегії, близьке другому інтернаціоналові. Коли III інтернаціонал описує Троцький з жахом, то соціалістичне правительство Норвегії описує він з погордою. А саме так:

Дня 26. VIII. 1936 р. подвіря обсадило вісім поліційних урядників в цивільних одягах, а до помешкання увійшов шеф норвежської поліції Асквіг і один урядник центрального паспортного бюро, що має нагляд над чужинцями. Ті високі візитанти зажадали від мене, щоб я на письмі заявив, що годжуся з новими постановами у справі мого побуту в Норвегії. А саме мав я зобов'язатися, що відтепер не буду писати на актуальні політичні теми, не буду давати ніяких інтерв'ю і пристаю на те, щоб поліція контролювала все моє листування, те, що приходить і те, що відходить. Як доказ моєї злочинної діяльності названо мені мою статтю про французькі відносини, напечатану в американським тижневику „Найшен“ (Нація) та мій отвертий лист до шефа кримінальної поліції Свена. Було цілковито ясно, що правительство Норвегії ужило першої ліпшої покривки, щоб закрити дійсні причини зміни його відношення до мене. Щойно пізніше зрозумів я, нащо правительству потрібний був мій підпис: норвежська конституція не передбачує ніяких обмежень для осіб необтяжених судово; отже спритному міністрові справедливости не оставало ніщо інше, як той брак у законі заповнити моїм „добровільним поданням“, щоб мені зв'язати руки й ноги. Я рішучо відмовив.

Далі описує Троцький, як тоді повідомлено його, що відтепер не будуть до нього допускати ні журналістів, ні взагалі чужих людей і визначать йому нове місце побуту. Троцький боронився тим, що прецінь урядник, який має контролювати паспорти чужинців, не може бути компетентний як контролор літературної діяльності! Закинув далі, що обмежувати його свободу рухів у зв'язках з пресою в хвилі, коли його в Москві злобно посуджують за різні злочини, значить ставати по стороні московських обвинителів і обвинуваченому не давати можливости оборони!

Все те були правдиві закиди, але совітське посольство в Норвегії знайшло сильніші аргументи, пише Троцький. Вже на другий день повезли його поліційні урядники до Осля, все ще в характері „свідка“ у справі нападу п'ятох фашистів на його помешкання. Однак слідчий суддя мало цікавився тим нападом, а зате дві години переслухував Троцького у справі його політичної діяльності, випитував про його зв'язки і про те, хто його відвідує.

„Довша дискусія розвинулася над питанням, чи я в моїх статтях критикую інші держави. Розуміється, я не перечив. Суддя думав, що така критика протинна зобов'язанню, яке я прийняв на себе, що не виступаю ворожо проти інших держав. Я відповів, що правительство і державу утотожнюється тільки в тоталітарних краях. Демократичне правління не вважає критики правительства нападом на державу, бо що тоді лишалося з парламентаризму? Одиноке розумне значіння підписаної мною умовини було те, що я зобов'язався не робити Норвегії операційною підставою для ніякої нелегальної, заговірницької діяльності. І на думку не могло мені прийти, щоб я в інших краях не смів оповіщувати статей, яким не противляться закони тих країв. Та суддя був іншої думки. В кождім разі мав він інші дирекції, хоч і не цілком означені, та, як показалося, вистарчаючі для мого інтернування“.

З судового будинку запровадити Троцького до самого міністра справедливости, який прийняв його в оточенні ви-

*) Гл. статті в „Новій Зорі“: „Нова книжка Троцького“ ч. 7, „Суть сталінізму“ ч. 8, „Як караються комуністи“ ч. 9, „Жах тоталізму“ ч. 10, „Суть троцькізму“ ч. 11 і „Три інтернаціонали“ ч. 12.

З С О Й М У

Справа суспільної опіки в Польщі.

соких урядників. І знов предложено йому те, що предклядано, тільки з маленькими змінами.

— „Коли хочете мене ув'язнити, то нащо вам на те мого дозволу?“ запитав Троцький.

— „Між ув'язненням і повною свободою є ще стан посередній“, відповів значучо міністр.

— „Посередній стан означає двозначність або сильне: волю ув'язнення!“

Міністр виконав моє бажання і зараз видав потрібні зарядження, пише Троцький.

Поліцаї брутально відсунули Ервіна Вольфа, який з Троцьким приїхав до суду і хотів з ним вертатися до дому. Чотири констаблі в одностроях завезли Троцького авто до Вексала. Там вибігла зажурена жінка, але поліцаї держали його в замкненім авті, а інші поліцаї обсадили помешкання і вилучили телефон. Від тої хвили обходилися з Троцьким як з ув'язненим, а дня 2.9. 1936 перевезли його з жінкою до села Сторсанд, 36 км. від столиці, де 13 поліцаїв берегло його три місяці і 20 днів у приватнім помешканні. Хоч норвежське законодавство не знає інтернування, а вже супроти жінки Троцького не було зовсім ніякої підстави до того, то соціалістичне правительство зломало конституцію і таки інтернувало соціаліста разом з його жінкою.

На чім же полягала тайна тої в Норвегії дуже незвичайної події?

Московське правительство загрозило бойкотом норвежській торговельній флоті і зараз дало їй відчуття свою силу. Норвежські посідачі кораблів кинулися до міністрів: робіть, що хочете, але дайте нам зараз совітські замовлення! А треба знати, що хоч норвежський нарід числом невеликий, то його торговельна флота щодо її значіння стоїть на 4-тім місці в світі і грає рішачу роль в житті краю. Отже політика залежна там від посідачів торговельних кораблів без огляду на те, яке в Норвегії правительство. Тому Сталін ужив торговельного монополю СССР, щоб перешкодити Троцькому в його відкриванні московських фальшив, а норвежський великий капітал пішов Сталінові на руку. „Ми прецінь не можемо жертвувати життєві інтереси нашого народу задля Троцького!“ Се була правдива причина інтернування. Соціалістична газета „Арбайтер-Блядет“, яка ще недавно писала, що Троцький в Норвегії не порушив своїх зобов'язань, тепер також змінила свої погляди. Троцький з гіркістю пише з того приводу:

„Чого Сталін не відважився зробити в 1928 році (засадити його в тюрму за відмову домаганню перестати брати участь в політичній житті) се зробили норвежські соціалісти в р. 1936. За мій спротив зречися легальної політичної діяльності, яка становить сенс мого життя, засадили мене в тюрму. А офіційний орган правительства оправдав тим, що до далекої минувшини належать часи, коли класики еміграції, Маркс, Енгельс, Ленін, могли писати, що хотіли також проти правительств тих країн, що дали їм притулок.“

Безправне ув'язнення Троцького настигло 28 серпня 1936 р., а в три дні опісля, 31 серпня 1936 появилася королівський розпорядок, який признавав право правительству інтернувати докучливіх чужинців...

Отже навіть коли прийняти, що сей розпорядок законний, а юристи оспорюють се (пише Троцький), то й тоді три дні панувало в Норвегії безправство на підставі свого рода маленького державного перевороту...

Коли читається опис того, то мимохиті приходять на думку в теперішніх європейських відносинах, який се щасливий край та Норвегія, коли там міністра справедливості приїздила совість, що він безправно поступив з двоїма людьми! І не витримав той міністр довше ніж три дні грижі совісті тай для упозорювання безправства, яке зробив супроти тих чужинців, постарався бодай о додаткове покриття суррогатом якоїсь законності того, що зробив. Во істину, щасливий се край і з завистю можуть на него дивитися мільйони горожан в інших державах, які дають тяжкі податки в грошах і крові, а їх державні влади поступають

Предметом дальших нарад пленарного засідання сойму була дебата над бюджетом мін-ва суспільної опіки. Реферат виголосив посол Томашкевич. Він обговорив основи суспільної опіки і торкнувся проблеми суспільних забезпечень. Суспільні забезпечення страчаються з доволі великою критикою. Одна з важніших причин — брак самоврядування. Обезпечальні. Між забезпечених і забезпечальню входить адміністративний чинник, який замотує багато справ. Немонішу увагу присвячено в комісії справі здоров'я населення. Висловлено домагання, що кождому горожанові слід забезпечити лікарську опіку. Дуже пильна справа забезпечення такої опіки сільському населенню. Держава повинна старатися, щоб молоді лікарі були обов'язані до дволітньої лікарської служби на селі. Треба також утворити густу сітку окружних лікарів. В ділянці праці минулий рік приніс зріст занять і заробітків. Не плянуємо в належний спосіб переселення населення у зв'язку з великими інвестиційними працями, що змінюють господарський вигляд Польщі. Слід згармонізувати всі інвестиційні елементи в той спосіб, щоб в ефекті давали вони самі плюси. В інтересі скріплення психічних сил народу, так важних для нас, лежать великі інвестиції, а не розпорошення їх на дрібні акції. — Відтак промовив міністр суспільної опіки Косцилковский. По тій промові слідували питання під адресою референта. Пос. Вимисловский: Чи правдою є, що в мін-ві суспільної опіки існує пресовий відділ і що в тім відділі висший урядник побирає 1.700 зл. місячно? Чи та позиція є в бюджеті, а коли ні, чому вона окружена тайною? Посол Урбанський й гадає, що суспільні забезпечення мають багато недотягнень. Треба врешті ввести самоврядування до забезпечальні. Бесідник заявляє вкінці, що має ще багато інших справ, яких однак не може обговорити супроти того, що в польському соймі польському послові обмежують час промови до 10 хвилин. Проти того обмеження пос. Урбанський протестує. Віцемаршал Подоский: Прикликую лана посла до порядку за двократну поємітку з розпорядками маршала. Посол Соівінський пригадує, що в Заведенні Обезпечень Умових Працівників видатки на чинитьби для забезпечених є тільки малою частиною загальних коштів. Емеритальний недобір того відділу забезпечень виносить пів мільярда злотих! Це дефіцит технічний, однак продовж кількадецяти років може він спричинити та-

кож недобір касовий. Зміна системи конемжа. Посол Ягода-Жултовский підносить, що насувається конечність основної ревізії й обнижки суспільних обтяжень так для працевдавців, як і для працівників. — Іменем жидівських послів промовляв посол Готліб. Він вказав на велику нужду жидівського населення і доказував, що самостійні жидівські варстати знищені кризою і бойкотом, а коли ще живуть, то хіба чудом. Від тих жидівських нуждарів, гандлярів і ремісників домагаються пожертв на зимову поміч, тоді коли вони самі користають з її прислуг і можуть бути клієнтами навіть літньої помічі. В багатьох містах число збіднілих Жидів виносить 90% і ніхто ними не піклується. Під кінець дискусії референт Томашкевич відповів на питання одного з послів щодо статистики уродин по національності: такої статистики не ведеться, натомість ведеться статистику після віроісповідання. В третьому чвертьріччі минулого року число уродин представлялося ось як: римо-католиків 11,9%, греко-католиків 10,7%, православних 12,5%, Жидів 9,5%. Смертність немовлят виносила: у римо-католиків 15,3%, у греко-католиків 19,5% (!), у православних 16,6%, у євангеліків 11,2%, у Жидів 5,2% (голос з посольських лавок: мало!).

Відтак почалася дебата над бюджетом мін-ва промислу і торгівлі. Довший реферат виголосив посол Сікорский, який львинну частину свого реферату присвятив проблемі етатизації. Цікавий кінцевий уступ міркувань референта. В ньому звернув він увагу, що розвиток господарського життя спирається на підприємчівості одиниці, тимчасом шлях підприємчівості промислу знаходиться в глибокому ярі між картелями й етатизмом. В тому стані річей гине тип правдивого купця і промисловця. Будемо мати щораз більше приватних і державних урядовців і щораз менше промисловців і купців. Устрій спертій на приватній власності й ініціативі дискредитований з ріжних сторін, і мряковинні клічі про суспільну перебудову не сходять зі шпальт преси. Господарського життя не твориться в хаосі. Польщі потрібна менше плянова господарка ніж плянова господарська політика.

Примітка: З порушень тут справ найважніша для нас надзвичайна смертність дітей гр.-катол. обряду. Треба бодай в деяких околицях ствердити, в яким віці та з яких причин помирає аж така велика смертність наших дітей, бо шойно по ствердженні того можна розпочати протиділення. Поспіш в тій справі конечний, бо як показує статистика, наших дітей вмирає значно більше як польських а родиться менше!

Німеччина й Польща

Канцлер Гітлер сказав про їх взаємини ось що:

„Щирим вдоволенням наповняє нас факт, що в п'ятім році по першій великій зовнішньо-політичній договорі Німеччини можемо ствердити, що якраз у наших взаєминах з тою державою, з якою мали ми може найбільші суперечності, наступило не лише відпруження, але продовж тих літ щораз приязніше зближення. Знаємо дуже добре, що завдячувати се належало в першій мірі тій обставині, що був тоді у Варшаві не парламентаризм західного типу, але польський маршал, що як особистість супроти них куди гірше безправно ніж в Норвегії поступали з чужинцем Троцьким та його жінкою...“

Про цікаві річі, яких Троцький наговорив за те прилюдно перед норвежським судом на все норвежське правительство, на його прокураторські й адміністративні влади — в слідує статті. — А. Ч.

визначна понад міру відчував значіння того роду німецько-польського відпруження, важне з європейської точки погляду. Те діло, в яке тоді багато сумнівалося, витримало вміжчасі свою пробу й хіба можу сказати, що від хвили коли Союз Народів перестав нарешті змагати до постійного заколочування відносин в Гданську і коли в особі нового комісара назначив чоловіка з власним питомим тягарем, то якраз найнебезпечніша точка для європейського мира втратила значіння загрозливе для мира. Польська держава респектує національні відносини в Гданську, а вільне місто й Німеччина респектують польські права. В той спосіб вдалося вирівнати шлях до порозуміння, яке виходячи з Гданська потрафиле тепер, мимо спроб деяких противників мира, остаточно позбавити трійливих елементів взаємини між Німеччиною і Польщею та перемінити їх у ширшу приязну співпрацю“.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Що діється на Волині

Відомий польський публіцист Ксавер Прушинський помістив у виленському „Слові” (з 14 II.) статтю під наголовком „Коли є люди в Польщі” про волинські відносини. В ній читаємо: Пишу у „Відомостях Літературних” статтю про Волинь, про цю виїмкову країну, де авансом не одного старости буває тюремна келія. Пишу про те, що це земля в давніх віках богата, достатня і культурна, земля цивілізації і права, а сьогодні всією занепадає. — З ділянки права: 1) Бурмистр м. Володимира викидає силою з приватного об'єкту представника судової влади Річипосполитої. Ті, що разом з ним, під його проводом, напевно на його приказ, виконали цей середньовічний „заїзд”, будуть засуджені. Доба заїздів, доба шляхетчини знала послоницю про могутнього шершеня, про слабу муху, ну і про право, що є мов сіть павука. 2) Урядуючий староста, як це стверджує судовий присуд, пристосовує середньовічні тюрти до малолітньої служниці. Демократія гарна річ. 3) Самоврядування, чи самоврядні урядовці одного воєводства ставлять в цьому краю пам'ятник своєму воєводі. Треба признати, що в добі пашів і генерал-губернаторів ідолотрія не дійшла до таких осягів.

Це були головні ілюстрації до цікавої тези, як виглядають правні відносини на Волині. Як виглядають там культурні відносини, то теж ілюстрував я низкою оригінальних знімок: 1) Провід опроміненого традицією крем'янецького ліцею, школи Словацького, Феліньського, Осінського, Корженівського, Чацького, Чеха, школи колись університетської, в якій за часів неволі становнича обсядувано професорами університету — спочиває сьогодні в руках... бунного старости. Отже може дікдемось, що бувший воєвода буде ректором Ягайлонського Університету? 2) Один з найбільших пам'ятників фортечного готичу на

польських землях, замок Любарта в Луцьку (!), в повній руїні, його мурні служать за спертя для вправ пожежної сторожі. Місце давньої української катедри, волинський Ванель, служить паням командантовим на садженні петрушки і юрочки. Навіть Москалі поставили тут нагробний хрест... 3) Зеркальну саля у Вишнівці виареновано на кіно! 150 злотих місячно падо велика спокуса для власника замку, який має величезні лісові добра, а називається — крем'янецький ліцей. 4) На основі статистики, оповіщеної сен. Йоахимом Волошинським в 1937 р., 40 процент українських дітей Волині зовсім не ходить до школи. А діти сеї національності не подавляють більшість дітей цілої Волині. 5) Колись мали ми в Корці прегарну фабрику порцеляни. Сьогодні — впала вона зовсім. Є мала, марна фабрика в Дермані. Замість перетворювати, Польща вивозить каолін. Край, що вивозить свої сиріці, це в понятті Європи колоніальний край. В добі Корці у XVIII віці Волинь не була колоніальним краєм. 6) Колись на Волині було кілька друкерень, інших шкіл, центр думки, як Острожська Академія, як ариєвська Гуца і Киселін, як Почаїв і Дермань. А сьогодні? Тепер може кого зацікавить, що на це почув я у відповідь. У „відповідь” почув я дуже мало: що пам'ятник в честь воєводи був „скромний, кам'яний”. Може треба, щоб конштував мільон злотих, га? — Автор підчеркує, що не все може сказати, що знає про відносини на Волині і кінчить так: Коли є люди в Польщі, яким дорогі гуманність, лібералізм, ідеї свободи, поняття правової держави, демократія, а не культ мандаринів і тортуровання домашньої служби, пошанування мистецьких пам'яток та освіта в руках людей науки, зокрема їм не візьмо ні мовчати, ні боронити того, що від десяти років діється на Волині.

Жид про „українську дискусію” в соймі

Б. жидівський посол др А. Інзлер помістив у „Новім Глосі” в ч. 48 свої враження з „української дискусії” в соймі. Він пише: „Про Українців і до Українців говорили так, як говорили про Жидів і до Жидів кілька років тому... Часи змінюються і ми з ними... Про Жидів говорили перед кількома роками, як сьогодні про Українців, а коли всьо піде тою самою дорогою, за кілька років (коли не скорше) почнемо дискусію про Українців у стилі сьогоднішніх промов про Жидів і про жидівську справу в Польщі”. А далі: „Вчора на соймовій трибуні появлялися українські послі майже без обмеження... Скаржилися, застерігалися, боронилися і перестерігали. Вияснювали й обвинувачували. Жаль стискає серце на вид того концентричного зусилля ратувати політичну ілюзію.”

Теперішній сойм Польщі

„Діло” в ч. 37 принесло отсю характеристику теперішнього сойму пера „Ік”:

І нинішній сойм стоїть під знаком духового розпорошення, відсутності якихнебудь шляхів, (під знаком) безпомічних спроб шукати їх та безпомічних спроб творити собі авторитет серед незаступлених у цьому соймі народніх мас. Проте, щоб зясувати собі та розв'язувати актуальні проблеми, нема очевидно й мови. Нема мови і про те, щоб свою роллю відчувати інакше, як формальне „відроблювання бюджету”. У свою чергу

бюджет безбарвний, без політичної фізіономії (поза давньою фізіономією централістично-уніфікаційної державної системи), бюджет, спертий на звітах референтів, а не на широкій концепційній і плинній політиці уряду. І ось у дебати над ошим бюджетом бере участь денно по кількадесять (бу-квально!) послів. Яка шалена диспропорція поміж якістю та кількістю виголошуваних слів та яка шалена трудність — вилонити з отої маси згуків якусь політичну синтезу!

Недоля преси

Під таким заголовком пише „Роботнік” в ч. 46 з приводу конфіскації преси в Польщі: Тут ходить про небувале розстроєння правних зв'язків і підстав правопривності (що обсервуємо що правда не тільки в Польщі). Преса не одна з жертв упадку почуття права і правопривності... Ходить вже не про існування преси, хоч і воно загрожено, але також про свободу печатаного слова.

Що діється в Румунії

Зв'язок румунських подій з тим, що сталося в Австрії.

„Последнія Новости” в ч. 6171 пишуть: Упадок уряду Гоги показався не кінець а початком тяжкої кризи в Румунії. Вже появились слухи про упадок правительства патріарха Крістеа. Хоч ті слухи заперечено, тривога не щезає. Патріарх Крістеа переводить антисемітську (і протиментинну — Ред. „Н. З.”) політику Гоги, тільки в іншій формі й хоче змінити конституцію в дусі монархічної диктатури. Трудности його полягають на економічній руїні, яку викликало правительство Гоги, і на тім, що видвигнення справи диктатури короля дразнить провідника „Зеліної Гвардії” Кодреану, який сам хоче бути

Примітка Ред. „Н. Зорі”: Гірку сати-факцію можуть мати Українці й Білорусини та Жиди в Польщі: то на їх пресі зачиналися перші конфіскаційні практики, а потому досягли й пресу пануючої нації в такій мірі, що й вона кричить про своє загрожене існування. Річ ясна, що так буде не лише з пресою, коли національні меншости не зазнають справедливості.

диктатором. Се його може спонукати до приспіння акції проти уряду патріарха. Що з того вийде, залежить від настрою армії, якої представники обняли владу на місцях. Мабуть у зв'язку з упадком Гоги стоїть посунення Гітлера в Австрії. Бо доки при владі в Румунії був Гога, Гітлер міг мати надію дібратися до потрібних йому жерел нафти в Румунії. А з упадком Гоги Гітлер робить спробу через Австрію утвердитися в долині Дунаю і відкрити собі шляхи на південний схід та установити гегемонію Німеччини в середній Європі.

Кінець самостійності Австрії

ІКЦ ч. 51 в кореспонденції з Парижа пише м. І.: Англія і Франція унерухомлені подіями на Далекому Сході, на Середземному Морі та в Іспанії; Мала Антанта в розшпирі; Союз Народів у стані цілковитої дезорганізації. В таких обставинах спритна спроба „ашилюсу” не може викликати поважнішого опору. Франція має тепер до вибору або використати занепокоєння держав балканських, середньої і східної Європи та спро-

бувати наново створити протинімецький блок, — або порозумітися з Німеччиною. Тоді малаб на якийсь час спокій... Пригадає се методу лікаря дра Куе, що радив хорім терти зболіле місце і повторяти з переконанням: „переходить, переходить, переходить...” Більше енергійних починів не можна сподіватися по французьким правительстві...

Совіти готові до скоку

Обговорюючи становище Совітів у теперішній міжнародній ситуації, „Івнінг Стандарт” передбачує, що останні посунення Німеччини супроти Австрії вплинуть на радикальну зміну совітської політики в Європі. Перед кількома днями Сталін заявився в „Правді” за світовою революцією, що суперечить політиці, яку Совіти провадили в кількох останніх роках. Сталін проти всяких тривалих зв'язків з невольницькими державами. Коли вибухла японсько-китайська війна і Совіти не прийшли з допомогою Китаєві, загально принускали, що Сталін хоче зберегти вільну руку для есенуальної акції в Європі. Тимчасом, на думку „Івнінг Стандарту”, совітська політика в Європі буде також повна резерви, оставляючи великодержавам поладнання між собою всяких порохунків. СССР стоявби в тій ситуації збоку, готовий кожної хвили до скоку, щоб виганути користі для себе.

Міністр Іден уступив

В офіційних кругах зберігають якнайбільшу дискретність на тему недільного зібрання британського правительства. Ройтер звідомляє, що на засіданні обговорено англійсько-італійські та австрійсько-німецькі взаємини. В тих справах не рішили покищо нічого. На тому ж засіданні прем'єр Чемберлен постановив вислати до Муссоліні лист з пропозиціями започаткування англійсько-італійських переговорів. Мін. Іден рішуче спротивився висилці того листа. Се вказувало на незвичайно драматичний перебіг того засідання англійського правительства. По сім засіданні міністр Іден і підсекретар закордонних справ лорд Кренборн подалися до димісії. Їх резигнацію прийнято. Новим міністром закордонних справ іменовано покищо лорда Галіфакса.

Англія й Італія

Бритійський кабінет відбув наради в неділю пополудні, що можна вважати небувалим фактом в англійському парламентарному житті. Сей поспіх доказує, що Лондон хотівби діяти якнайскорше до вияснення взаємин з Італією. Англійсько-італійські переговори почалися в понеділок. Англія готова признати італійську імперію, однак обстоє, щоб це сталося формально через Союз Народів, далі Англія готова признати права воюючої сторони ген. Франкові, оскільки Муссоліні згодиться відкликати італійські війська з Іспанії. Трудно в тій хвилі передвидіти, чи дійде до поліпшення взаємин Англії з Італією і чи Англія за ціну уступок супроти Італії одержить те, чого вона сподіється, себто спільний фронт у справі Австрії. Оптимісти твердять, що в тім нема засадничих різниць між Англією і Італією, песимісти знов уважають, що момент на спільну акцію вже проминув.

Історія закиду „в чию користь“

Противникам і поборникам розпорядку про участь священників у світських установах, що кому належиться.*)

„Діло“ питає, „в чию користь“ виданий розпорядок про участь духовних у світських установах. Цілий свій зідливий пашквіль з того приводу заправило „Діло“ тим таємничим „вопросом“.

Се не перший раз той старий ліберальний орган і непоправний грішник поставив такий запит катол. Єрархови. А повторював його заедно, кілька разів оспориював майже всі церковні зарядження. Таким таємничим питанням хоче „Діло“ незрячим читачам підсунути зловню гадку, що нібито наші Єрархи „не тримають з народом“, але ділають на його шкоду, а в користь ворогів...

Ось відповідь на питання „в чию користь“ виданий розпорядок. Для католиків нема найменшого сумніву, що лише в користь Церкви і нашого народу. Боже це ціль законодавчої влади Єпископа. На основі канонічного права закони і розпорядки, що їх видає катол. законодавець, мусять відповідати певним вимогам і посідати означені прикмети, а межі чотирма прикметами предмету церковного права є також прикмета „утіле“, т. є. хосенний. Коже право і кождий розпорядок Церковної Власті мусить бути хосенний для тої катол. суспільности, для якої він виданий і то під загрозою його неважкости.

Нехосенних а тим більше шкідливих розпорядків катол. законодавець не сміє видавати. Неодина розпорядок може лише хвилево видаватися нехосенним і то лише тим, що глядять на нього і осуджують його з чисто людської точки погляду. На ділі річ мається інакше.

Що так справді все було і є, свідчить історія всіх церковних розпорядків. І на се хочу звернути увагу цікавого „Діла“, що такий запит поставило з приводу теперішнього розпорядку, а враз і всіх тих читачів, що тим таємничим запитом далися затуманити. Візьму під розвагу деякі розпорядки наших Єрархів, що появилися вже за пам'яті живучого тепер покоління т. є. менше більше продовж останніх 50 літ.

Перший церковний розпорядок, що за нашої пам'яті викликав нечувану бу-

рю протестів, застережень і формально-го бунту у нас, то був розпорядок у справі реформи Чина ОО. Василіян тому по-верх 50 літ. Як розпорядок сей заворушив у нас уми всіх і яку дуже сумну ролю відіграло при тім наше духовенство, про се поучає докладно о. ігумен М. Каровець ЧСВВ у своїй цінній праці, якої печатання заініціювала „Нова Зоря“. Справді з чисто людської точки погляду виглядало, що розпорядок сей був для нас дуже страшний. Бо реформу монахів Українців гр.-кат. обряду поручено монахам Полякам, лат. обряду, яких загально українська опінія уважала за ворогів народу і обряду. Не дивниця, що тоді таємниче питання: „В чию користь“ потрясло і занепокоїло всіх. У засліпленні кричав тоді на весь рот наш народний актив з нашим духовенством на чолі, що така реформа хитро викликана Поляками в цілі златинщення нашого обряду та спольщення наших монахів і нашого народу. І так справді могло видаватися кождому, хто глядів на ту справу чисто людськими очима і з точки погляду чисто національної. Але зовсім інакше представлялася та справа нашим Єрархам, дбалим за розвиток нашого монашества та за добро Церкви і народу. І тому вони з чистою совістю і спокоєм на реформу ЧСВВ згодилися, стягнувши через се на себе вражду всего народу. Вони були певні, що розпорядок Церкви для народу шкідливим бути не може і спокійно очікували кінця та не подалися під натиском народнього активу. Противився народний провід, противилося все духовенство, кричало і грозило. Коли вийшли в світ перші наші реформовані монахи, наше духовенство приняло їх з недовірям, ворожо, уникало, бойкотувало. Пригадую собі один деканальний соборчик з 1897 р. На нього не допущено молодого Василіянина, що приїхав на соборчик зі священником, у котрого був на відпочинку. Коли він увійшов межі священників, більшість не подала йому руки і зажадала в як л ю ч е н н я його від участі в соборчику! Мимо спротиву кількох „фарисей“ мусів він таки вернутися додому.

Знаю з тих самих літ факт, що духовенство збойкотувало 4 священників кондеканальних за се, що вони удержували

зносини з ОО. Василіянами, заклали А-постольство Молитви, відправляли майські набоженства і просили монахів до себе з науками. Бойкот тривав три роки. Мимо того всього наші Єрархи не уступили, не подалися. Реформу переведено в життя. І показалося, що через се ні нашого обряду не златинщено, ні наші монахи не стали Поляками, ні наш нарід не спольщився.

Що більше, перед пару літами обходжено торжественно 50-ліття реформи і виявилосся, який великий хосен для нашої Церкви, нашого обряду і нашого народу принесла та реформа, на яку так кричали. Навіть „Діло“ прихильно про неї згадало з додатком, що реформа завела сподівання своїх творців... Ні панове! То не в тім річ. Реформа се зарядження Церкви, а кождий розпорядок церковний мусить бути хосенний для тих, що для них він постановлений. Тим-то і реформа не завела нічий сподівань, лиш осягнула ціль Церквою згори намічену, принесла хосен Церкві, обрядови і народови.

А розпорядки у справі впровадження в нашій обряді культу Найсв. Серця Ісусового, Майських Набоженств і деяких інших обрядових „інновацій“! Що то з того приводу було криків, протестів, бунтів і вражди до Єрархів, у чім також сумну і головну ролю прало наше „патріотичне духовенство“. Недавно обходжено торжественно 50-літний ювілей одного розпорядку. І знов загально мусіли признати, що приніс він великий хосен і для нашого обряду і для нашої Церкви і для нашого народу. А незрячі крикуни довгі літа непокоїли незрячі маси таємничим питанням: „В чию користь Єрархи впроваджують ті новості?“ Час показав, що лише в користь нашого народу.

А як було з реформою календаря, що її в часі війни впровадив Станиславівський Владика? Чи не кричали і світські і духовні патріоти: „В чию користь?“ А в короткому часі ті самі крикуни на сторінках того самого „Діла“ чи не писали: „Шкода, що тоді реформи не довершено, бо справді тоді була до того дуже пригожа ситуація“. І знов бачимо, що всі тоді помилялися, лише не Єрарх катол. Церкви, що видав розпорядок, який бувби для нас тепер хосенний, якби ми не були перешкодили тоді впровадженню його в життя.

Вкінці справа так у нас зненавидженого целібату. Боротьба проти него до сеї пори ще не вигасла. А однак вже зачинають і до нього привикати. Вже нині

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ.

Рутськівська бібліографія за роки 1936—1938.

б) Конгрес Марійських Дружинників у Львові 9 й 10 червня 1937 р.

1) Статті й видання перед Конгресом і після нього.

104. Розвиток українських Марійських Організацій. Перед Конгресом середньошкільних Марійських Дружин у Львові. „Діло“, LVIII, Львів, 9. IV. 1937, ч. 77, с. 7.

На підставі статті о. Р. Луканя ЧСВВ під 38. Див. 42.

105. А. Ч. [д-р Осип Назарук], Дружинникам. Слово про працю на українських ґрунті. З приводу зїзду Марійських Дружин у 300-ліття смерті Митрополита Величина Рутського. „Нова Зоря“, XII, Львів, 10 червня 1937, ч. 42, с. 1—2. Див. 13.

106. о. С. [танислав] Демко, Пробоєві полки. (З нагоди Конгресу Марійських Дружин середньошкільної молоді у Львові в днях 9 і 10 червня 1937). „Український Бескид“, X, Перемишль, 13. VI. 1937, ч. 22, с. 1.

107. Редакція [м-р Юліян Костюк], Вітайте Марійські Дружинники. Тамки, ч. 22, с. 1.

108. о. П. [етро] Г. [олинський], Нехай благословить вас Пречиста Діва, Мати Українського Краю! Тамки, ч. 22, с. 2.

109. „Вістник Марійських Товариств“, III/4, Львів 1937, 8°, 40. — Ювілейне число в 300-і роковини смерті митр. Й. Рутського. Див. 4.

110. [Олександр Мох], Що виховає нашу молодь на правдивих патріотів? З приводу Конгресу Марійських Дружинників у Львові. „Правда“, XI, Львів, 13. VI. 1937, ч. 24, с. 7—8.

111. „Вістник Марійських Товариств“, III/5, Львів 1937. Наклад Марійського Т-ва Молоді. Друкарня В-ва ЧСВВ в Жовкві. 8°, 32.

Зміст: [о. Роман Лукань ЧСВВ], Перший Конгрес Українських Марійських Дружинників (1—7), † Митрополит Андрей, Промова на Марійській Академії 10 червня 1937 (7—8), Прес. Іван Бучко, До Марійських Дружинників. Проповідь у церкві Пресв. Спаса 10 червня 1937 (9—12), М-р Юліян Редько, Почитання Марії-Цариці України. Промова на Марійській Академії 10 червня 1937 (12—17), М-р Петро Ісаїв, Завдання мужеських Марійських Дружин під сучасну пору. Реферат на Конгресових нарадах дня 10 червня 1937 (17—24), Звіти з діяльності українських Марійських Організацій (24—28), Рецензії (28—29), Всячина (29—32), Знімки (1—4).

112. о. Роман Лукань, ЧСВВ, Преса про Конгрес Марійських Дружинників. „Вістник Марійських Товариств“, III/6, Львів-Жовква 1937, 16—22.

Зміст: І. Комунакти МТМ., П. Афіш, III. Статті й видання, IV. Описи Конгресу, V. Згадки про Конгрес, VI. Знімки з Конгресу.

2) Описи Конгресу.

113. Перший Конгрес Марійських Дружин мужеської середньошкільної молоді з нагоди 300-ліття смерті митр. Рут-

ського. „Діло“, LVIII, Львів, 12. VI. 1937, ч. 127, с. 4.

114. [Ярослав Шавяк], Зїзд марійських дружинників у Львові. „Новий Час“, XV, Львів, 12. VI. 1937, ч. 128, с. 9.

115. Перший Марійський Зїзд Молоді. „Українські Вісти“, III, Львів, 12. VI. 1937, ч. 128, с. 2.

116. Конгрес Марійських Дружин. „Правда“, XI, Львів, 13. VI. 1937, ч. 24, с. 1.

117. [о. Роман Лукань ЧСВВ], Перший Конгрес Марійських Дружинників. „Нова Зоря“, XII, Львів, 17. VI. 1937, ч. 44, с. 1—2.

Найдокладніший опис Конгресу. З „Новой Зорі“ передрукований у „Вістнику Марійських Товариств“ (див. 45, 58, 111, 124) і окремо (див. 8, 45, 58, 125). На підставі цього опису писали про Конгрес інші часописи (див. напр. 118, 119, 120, 126, 127).

118. Зїзд Марійських Дружинників у Львові. „Правда“, XI, Львів, 20. VI. 1937, ч. 25, с. 7.

119. [Іван Дурбак], Конгрес Марійських Дружин з нагоди 300-ліття смерті Митр. Й. В. Рутського. „Мета“, VII, Львів, 20. VI. 1937, ч. 23, с. 3.

120. [Юліян Костюк], Перший Конгрес Українських Марійських Дружин середньошкільної молоді. „Український Бескид“, X, Перемишль, 20. VI. 1937, ч. 23, с. 3; 27. VI. 1937, ч. 24, с. 3; 11. VII. 1937, ч. 26, с. 3.

121. [о. Маркіян Марісюк ЧСВВ], Величавий Конгрес Марійських Студентських Дружин у Львові. „Місіонар“, XI,

недавні завзяті противники говорять як прозорим і передбачуючим був Єпископ, що заздалегідь не оглядаючись на ніщо, цілібат таки впровадив, бо справді настають такі відносини, що лише свободний безженний священик може серед них удержатися і з успіхом для Церкви й народу свого працювати. Показалося також, що та горстка зненавиджених цілєбсів у короткому часі довершила великих діл. Товариство безжених священиків ім. св. священомученика Йосафата розвивається на причуд гарно, з хісмом для слави Божої і для добра народу. А жонате духовенство цілими літами говорило і розписувалося про товариство св. Апостола Павла і ніяк не потрапило в нім розвинути належної діяльності відповідно до його взнеслих цілей.

Безженні священики взяли до монументального діла: будови ювенату, малого семінарія на 200 учеників. Одно крило величавого будинку вже готове, 53 учеників знайшло вже в нім приміщення. А жонаті літами говорили і писали про потребу інституту для своїх дітей, але на словах всьо скінчилося, хоч жили у часах під оглядом матеріальним без порівняння кращих.

А похоронний фонд, що й жонаті з нього також користають, але літами не могли здобутися, щоб наладнати як слід пекучу справу Вдовичо-сиротинського фонду. Чи не головна се заслуга цілєбсів?

А що в нас нарешті отримала горожанство католицька преса і розвивається з очевидним хісмом для катол. справи, чи не маємо сего завдячувати в головній мірі Товариству безжених священиків?

І знов бачимо як на долоні в чію користь видав Єпископ голосний розпорядок про безженність священиків. Показується, що зовсім не в користь „того третього“, як се довго і завзято викрикували патентовані патріоти. І розпорядок про цілібат вийшов лише в користь нашого духовенства, нашої Церкви і нашого народу, чого хіба сліпі й зовсім наївні не бачать і не розуміють.

Нехайже по всіх тих досвідах „Діло“ буде спокійне. І сей новий для нього такий страшний розпорядок не вийде в користь третього, бо се не лежало ніколи і не лежить в інтенції його Автора. Вийде і сей розпорядок лише в користь нашої Церкви, нашого духовенства і нашого народу. Бо лише в тій цілі нарешті проголосив сей розпорядок Єпископ, дбалий про добро Церкви і народу.

Священик з Поділля.

Жовква, липень 1937, ч. 7, с. 161.

122. [о. Петро Хомин], Конгрес Марійських Дружин у Львові. „Нива“, XXXII, Львів, липень-серпень 1937, ч. 7—8, с. 300—302.

123. [Денис Саварин], Перший Марійський Конгрес. „Наш Приятель“, XVII, Львів-Жовква, вересень 1937, ч. 1, с. 11—12.

124. [о. Роман Лукань ЧСВВ], Перший Конгрес Українських Марійських Дружинників. „Вістник Марійських Товариств“, III, Львів-Жовква, липень-вересень 1937, ч. 5, с. 1—7.

Передрук із „Нової Зорі“, XII, Львів, 17. VI. 1937, ч. 44, с. 1—2. Див. 44, 45, 58, 117.

125. [о. Роман Лукань ЧСВВ], Перший Конгрес Українських Марійських Дружинників. Львів 1937, 7,5×11,5, 26+ (2). „Бібліотека Марійських Товариств“ ч. 3. Накладом Марійського Товариства Молоді. Відбитка з „Вістника Марійських Товариств“, III/5, 1—7. Друкарня ОО. Василян у Жовкві. Див. 8, 45, 58, 117.

Див. також: „Urzędowy Wykaz Druków“, X, Warszawa 1937, 647; Нові видання. „Нова Зоря“, XIII, Львів, 13. I. 1938, ч. 2, с. 7.

126. [о. Ісидор Луб ЧСВВ], Перший Конгрес Українських Марійських Дружинників у Львові. „Добрий Пастир“, VII/2-3, Станіславів-Жовква 1937, 194-195.

127. [Юліян Редько], I. Конгрес Марійських Товариств Молоді. „Католицька Акція“, IV/1—3, Львів 1937, 62—63.

Промова Гітлера

Виголошена 20. II. 1938 р. в берлінським парламенті.

Канцлер Німеччини Адольф Гітлер виголосив перед повним парламентом промову такого змісту:

Скликання парламенту на сьогодні (а не на 30 січня, в п'яту річницю обняття влади — Ред. „Н. З.“) вияснюю двома причинами: 1) уважав я вказаним довершити ряд особистих змін не перед, а по 30-ім січня, 2) уважав я пекучо конечним в одній області вияснити наші заграничні взаємини.

Завданням і змістом нинішньої промови буде кинення оком в минулість і погляд на перспективи будучості.

Мабуть ніхто не заперечить і не заперечать того навіть наші противники, що день 30 січня 1933 р., коли покійний президент Німеччини маршал Гінденбург впровадив мене як шефа найбільшої німецької опозиційної партії на становище провідника й канцлера Німеччини, був днем переломовим в історії німецького народу тоді, є тепер і буде по вічні часи! Того дня замкнулася одна епоха історії й розпочалася нова. Стан Німеччини перед тим днем можна назвати тільки „трагічною епохою історії німецького народу“. До того часу вповні надається назва, ужита за часів Наполеона як заголовок книжки нірнберзького юнгара Пальма „Німеччина в найглибшій пониженні“. Над німецьким народом 15 літ тяжіло потворне бремя як наслідок найбільшого заломання в його історії. Не було се тільки заломання війська та господарки, але було се також заломання підстави нації: її честі й гордості а через те й свободи. 15 літ були ми безвольним і безрадним предметом чужого міжнародного насильства, яке послугує чимось кличем людськості (гуманітарності), голошеним в ім'я демократичних ідеалів, спустило на німецький нарід карачу різку дійсно садистичного самолюбства! І тоді дійшло до розкладу, до розціплення умів і до повного політичного упадку, а політичний упадок, як завше буває, потягнув за собою також упадок господарський. Гроза положення полягала на тім, що загаль горожан, звернувши увагу на господарську нужду, в ній бачив головну причину і суть нещастя та душевно щораз більше відвертався від боротьби, які попри господарську нужду ще більше відчували нужду політичну і моральну. А пречінь спасення могло прийти тільки з рядів тих борців, які міщанським кличем ратування держави через господарку протиставили кличі ратувати державу внутрішнім і зовнішнім в і д р о д ж е н н я м народу. А страшний був тоді стан! Прийшовши до влади, застав я в Німеччині поверх 6 мільонів безробітних, себто з родинами кількадесят мільонів голодних ротів, десятки тисяч замкнених підприємств, а нужда була така, що німецьким дітям до 10 літ не проколуповалися зуби, бо ті діти не мали відповідної поживи й молока! Тут треба було не балакати, а щось робити, щоб рятувати той нарід перед заглагою. І не був я перший з покликаних до рятування його. Ні, панове посли і товариші! Я був останній! То значить, що по мені міг прийти вже тільки хаос. Так, я був останній! Бо пробувалиж переді мною рятувати німецький нарід і консервативні фантасти і соціал-демократи і центровці і демократи всякого рода і большевики. Деякі з них були при владі двома і трьома наворотами — і довели до того, що я висше представив. І в таку пору прийшла до влади нац.-соц. партія. І перший раз в історії Німеччини зір проникливих очей найлучших голов між Німцями впав не на державу або на господарку як найважливіше явище та функцію людського існування, тільки на с у т ь вічної субстанції, яка становить підвалини держави, а через те, розуміється, і господарського життя. Інакше кажучи, понад політичні й господарські ідеали минулих часів піднісся новий на-

ціональний ідеал, ідеал крові. І тоді перший раз появилися передумовини до правдиво незалежного, суверенного розсліду дійсних причин розкладу нації. (Бурливі оплески). До впровадження в життя того нового, великого руху не вистарчав сам розум. Не вистарчали навіть наймудріші комбінації поодиноких учених, найбільш освічених та інтелігентних людей, які відокремлено і спокійно сиділи у своїх кімнатах та роздумували над нещастям свого народу. Не вистарчало також само проповідання тих, що з біблією в руках голосять проповіді про милосердя (Дуже бурливі оплески). Тут треба було лучитися в тісні організаційні зв'язки всім, що мали новий ідеал і нову думку, як боротися з нещастям. Навіть віра не увільняє від обов'язку праці при ратуванні свого народу!

Тут канцлер Гітлер представив коротко історію своєї нац.-соц. партії та цілком легальний спосіб її приходу до влади, підкреслюючи з притиском, що він і його партія перевели революцію в Німеччині і дійшли до влади без проливу крові. Порівняйте з тим, казав, мільони мордів, яких довершили на своїм населенню большевицькі убийники і злочинці. Порівнюючи се, звертаюся до тих, які внутрі краю злобно критикують працю мою і моєї партії серед найтяжчих обставин. Хто се робить, той ворог народу! Коди Німеччина сьогодні вратована, то завдячує се великому зусиллю свого проводу і власній праці, а заграниця не причинилася до того! (Бурливі оплески).

В господарських справах стою на тім, що реорганізація господарського життя не полягає на прошах, але виключно на скріпленні п р о д у к ц і ї. Тут промовець майже годину представляв розвиток німецької продукції в різних галузях господарського життя за весь час його влади. Наводив багато цифр, які доказують велике зменшення числа безробітних і великий зріст продукції та з гіркістю підкреснував, що мимо таких успішних зусиль загранична преса раз-у-раз, а особливо в останніх тижнях, уряджує нагітку на нього і на нову Німеччину, поширюючи всякі сплетні. Тимчасом се неправда, немовби він і його партія аж в останніх днях мусіли опанувати німецьку дипломатію, армію або господарське життя, бо всі ті чинники від 30. I. 1933 р. були в руках партії тому що вона дійшла до влади правним, легальним шляхом. Зате правдою є, що я з ненавистю відносився до всього, що обнижувало велич Німеччини, отже й до існування маленьких державок, викликаних тільки локальною амбіцією. В німецькій державі може бути лиш одна суверенність, німецького народу.

В п'ятьох перших літах моєї влади здійснив я програму, яку я оголосив у 1933 р. Нема в Німеччині ніякого роздору між державою і партією, між партією та армією. Як армія горда з партії, так партія і нарід горді з армії. І нема в сій державі на відповідальнім становищі нікого, хто сумнівавсяб у те, що я правний і правосильний провідник сеї держави! Закінчивши перший етап реорганізації німецької армії, сердечно дякую марш. Бльомбергові й ген. Фрічові за їх працю та зазначую, що нові великанські завдання вимагають нових сил і сильнішої злуки армії з партією.

Німеччина прив'язана до ідеї мира і хоче мира, але се первізназначне з ризигнацією, яка випливає зі слабости, ані з негідним трусівством. Якби так міжнародна нагітка хотіла заколотити мир Німеччини, то сталь і залізо обіймуть оборону німецького народу! Тоді світ з блискавичною скорістю побачивби, як дуже німецька держава, нарід, партія та

армія оживлені одним духом і переняті одною волею.

Господарське положення Німеччини тяжке. В краю перелюднення, брак сирівців, не стає урожайної ріллі. Ми мусимо відіскати кольтові. Та до Союзу Народів Німеччина ніколи не вернеться, а то з отсих причин:

1) Тому що Союз Народів відмовляв Німеччині рівноуправлення в зброєнню,

2) тому що Німеччина не дасть себе ніякими чинниками світа втягнути до оборони безправства на підставі ухвали більшості Союзу Народів,

3) тому що не вступаючи до тої спілки робимо прислугу тим народам, які нещасним рішенням долі думають, що вони приневолені здатися на допомогу Союзу Народів,

4) тому що не думаємо в поважній хвилі вмотати німецький нарід в конфлікти, в яких він незаінтересований,

5) тому що на будуче не маємо заміру дозволити собі диктувати ніякій міжнародній установі.

У противенстві зі становищем Союзу Народів заявляю отсим торжественно, що з нинішнім днем Німеччина визнає Манджурію як державу і не хоче утримувати близькі взаємини з совітською Росією, бо устрій її се воплочення людського звироднення. Сим не виступаю проти російського народу, але проти правлячої ним жидівської меншости. Не ми йдемо до большевиків переконувати їх, але вони приходять до нас і сіють неспокій в Європі. Ми їх не примиримі в вороги.

Щодо Англії, то вона все стає в обороні „статус кво“: отже тепер не повинна допускати до збільшевикування Еспанії. Для Німеччини всяка большевиція якогонебудь європейського краю се порушення „статус кво“, бо збільшевизовані краї перестають бути суверенними державами, а стають секціями московської революційної централі. Знаю, що п. Іден думає інакше ніж я, але зате п. Сталін думає в сій справі таксамо як я. А п. Сталін особисто більше віродостойний знавець большевицьких поглядів і замірів, ніж англійський міністр (Веселість).

Щодо подій на Далекім Сході, то якби там прогнала Японія, це дало б перемогу большевизмові, бо Китай ослабний, щоб оборонитися перед ним. Тут промовець висказав свої симпатії китайському народові і надію, що війна в Китаю незабаром вигасне.

Щераз вернувся до еспанської справи і заявив, що Німці не мають в Еспанії ніяких територіальних інтересів, та не могли б остати байдужими, якби той край став секцією московської централі. Тому Німці тішаться, що такий сам погляд має Італія. З нею має Німеччина звязок спертій на спільнім світогляді і спільній обороні перед міжнародними небезпеками. Сей звязок став чинником устійнення мира в Європі. Таксамо звязок з Японією боронить культурну Європу перед дальшим прониканням її російсько-большевицьким насильством.

Супроти Франції не мають Німці ніяких територіальних претенсій. І з Англією не мають ніяких спорів, хіба за кольтові.

Тут канцлер щераз вернувся до справи пресової нагінки і підчеркнув, що міжнародно пресову нагінку вважає загрозою для світового мира. Пресова нагінка може одного дня перемінитися в криваве насильство. Отже треба скріпляти армію! Другий висновок з пресової нагінки се те, що не можна тепер сподіватися успіхів з конференцій та розмов. В такій ситуації лишається тільки одно: виміна дипломатичних нот, бо тоді уникається занадто яркого фальшування актів пресою.

Далі говорив про болючі наслідки несправедливого версальського договору і підчеркнув, що в двох сусідніх державах живе компактною масою 10 мільонів Німців, які до року 1866 були злучені правним звязком з цілою німецькою

нацією та до року 1918 боролися рамя в рамя з жовнірами Німеччини, — а потому мирові договори не дали їм всупереч їх волі злучитися з Німеччиною! Тут промовець в алузіях до Австрії заявив, що грізні були б наслідки протиставлення відпруження взаємин, бо Німеччина має обовязок боронити тих членів німецької нації, які самі не можуть забезпечити собі свободу політичну і свободу світогляду.

Тут промовець згадав прихильно про взаємини Німеччини з Польщею. (Той уступ в дослівнім перекладі подаємо окремо).

Карло Г. Ростворовский

Споми.

Весна ювілейного 1933 року застала мене тяжко хорого в санаторії в Бистрій на Шлеську. Коли наша нація, а головню молодь обходила сей великий релігійний ювілей, я в своїй недужі мав лишень одно бажання, щоб не вмерти на чужині, а бодай спочити у своїй рідній землі.

У Бистрій на першому поверсі третього павільйону лежав також хорий польський письменник К. Губерт Ростворовский, лише під іняшим числом як я. Хорі були переважно робітники, і то майже всі релігійно індиферентні люди, які тоді не відбули навіть Великодній сповіді, хоч приїхав священник. Цікавий був випадок, що майже всі ті робітники з великим захопленням читали „Швейка“ Гашека, який ніколи не спочивав бездільно в санаторійній бібліотеці. Тут донерва можна було бачити практичні наслідки такої злої лектури. Зрештою, не можна було сподіватися іншого наслідку по такій лектурі, де в особі військового капелана висмівається католицьке духовенство, висмівається св. Тайни та шириться деморалізація. Там в санаторії серед тяжкої недуги і такого окруження мав я лише один радісний промінь, а се примірне католицьке життя хорого тоді Ростворовського. Він тоді на цілий павільйон мабуть сам один відбав свою Великодню сповідь. Памятаю, що священник довго був у нього, і ся сповідь зробила на тамошнє індиферентне релігійно робітництво з Обезпечальні добре і навіть сильно вражіння. Робітники самі бачили, що їм брак аргументу та оправдання. Покійний тепер Ростворовский перебував там з жінкою, яка з великою посвятою і любовію обслуговувала хорого поета, невідступаючи ніколи від нього, хіба тоді, як мусіла в неділю і свято поїхати аж на друге село на Службу Божу, якої ніколи не опускала. Також 4 лютого с. р. при смерті мужа вона, як доносить преса, зберегла велику рівновагу духа, піддаючись болючому допущови волі Божої.

Покійний тепер Ростворовский виїхав з санаторії в 1933 р. місяць скорше від мене. Від тоді я чув про нього всего два рази. Ростворовский був, як відомо, членом ПАЛ (Польської Академії Літератури). Коли з приводу недавнього вавельського конфлікту презес ПАЛ В. Серошевський позволив собі напасти на краківського Митрополита, Ростворовский як добрий католик зареагував на такий нетакт і на знак протесту виступив раз на завжди з ПАЛ. Се по його виїзді з санаторії була перша голосна відомість про него, а друга й остання була вістка про його невіджаловану смерть.

Як жив по християнськи, так і вмивав. Через сім останніх літ жив мучений туберкульозом і горячкою, але дальше працював і „шарпав за дзвін історії“, звіщаючи прихід Христа. Ростворовский не відходив від польських дзвонів і колисан ними „раз на тривогу а другий раз на тріумф“, як сказав у пращальній мові о. Др Міхальский. Хоч його туберкульоз була залічена і лікарі не предвиджували катастрофи, але він несподівано впав на підлогу і мабуть від сего трісли кровоносні посудини в грудях, що приспішило смерть поета. В останніх часах, що суботи в своїм помешканню причащався і сей день був для нього дуже

Далі обговорив взаємини Німеччини з Австрією підчеркуючи, що обурення заграниці з приводу тих взаємин, скріплених на підставі договору з 11 липня 1936 переконує його, що той договір добрий.

При кінці промовець щераз вернувся до справи взаємин з Італією та Японією і висказав бажання, щоби співпраця з ними щораз більше кріпшала для спільної оборони перед небезпекою большевизму.

Отся промова канцлера Гітлера була найбільша, яку він колинебудь вимовив.

святочним. В п'ятницю, дня 4 лютого, около 2 год. кракці дістав вибух крови. Тоді взяв хрест в руки, поцілував його і пресив о священника. Жінка спитала його, чи любить Господа Бога, а він відповів: „З цілою душою“. І по прийнятті Мислосвяття около 3 години над раном великого поета Ростворовського не стало між живими. Прожив 61 літ.

Ростворовский народився під Краковом 1877 р. На літературне поле перший раз виступив в 1901 р. зі збіркою поезій. Першу драму написав в 1910 р. Славним зробила його шойно драма „Юда з Кариоту“, яку вперше відіграно в Кракові 30. II. 1913 р. Підчас війни осів у Кракові на стало і тут написав драми: „Кай Цезар Калігуля“, „Милосердя“, „Воскресення“, „Антихрист“ і інші. В 1923 р. пише свою „Несподіванку“, за яку одержав надгороду міста Кракова й опісля державну. Працював теж, оскільки йому здоровля позволяло, по різних організаціях, головню богато праці посвятив для реміоничної молоді.

Його похорон 7. II. в Кракові перемінився в велику маніфестацію релігійну, бо крім множества народу і різних представників, було дуже багато духовенства як світського так і законного, около 500 богословів з духовних семінарій і сам краківський Митрополит з двома Епископами. Так виглядало життя, смерть і похорони католицького поета, яким був Карло Губерт Ростворовский.

Мимоволі пригадуються наші робітники пера й інші інтелігенти. Були такі сумні випадки, що письменники католики з метрики приймали членство большевицької академії, деякі мали й одержати давніше літературні надгороди. Наші учені запросили з викладом до Львова больш. комісаря Скрипника, який навіть у нас і серед нас смів назвати „бандою“ тих, що боролися проти большевицьких ватаг. З радістю треба ствердити, що від того часу світогляд нашої інтелігенції богато змінився на ліпше. З оптимізмом треба ствердити не лише зріст нашої католицької преси, але також зріст релігійних почувань і релігійного католицького життя нашої інтелігенції, яке хоч помалу, але всетаки поступає, і дасть Бог, що і з нашої інтелігенції і письменників колись вийдуть українські Ростворовські. о. Михайло Горечко.

Лікарський фейлетоник.

Воздух і апетит

Два американські лікарі - гігієністи Е. А. Вінслов і П. Л. Герінгтон занялися новими дослідями, щоб устійнити, чи і наскільки правдиве твердження, що неприємні запахи мають шкідливий вплив на апетит. До своїх дослідів ужили вони 8 хлопців у віці від 17—19 літ. Всіх їх впроваджувано підчас обіду до кімнат, в яких панував „нечистий воздух“. Одна кімната мала особливо важкий сопух, що його звичайно можна стрінути у невідповідно чищених і непровітрюваних хатах. Досліди тривали 3 місяці. Вони вказали, що вже невеличка скількість того „тяжкого воздуха“ вистарчає, щоб поважно зменшити, а то й зовсім відібрати апетит. („Умшав“, ч. 29. з 1937).

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Марійська Дружина Пань у Львові улаштувала т. зв. інструкторський курс для всіх Марійських Дружин у краю і запросила на цей курс відпоручниць з деяких наших більших міст, де ще нема Марійських Дружин, щоб сильніше організувати й поширити марійські організації. Цей курс відбувся у Львові 12 і 13 с. м. На ній було заступлених 14 існуючих Марійських Дружин (включно з львівською Дружиною) а саме: з Перемишля, Стрия, Самбора, Тернополя, Ярослава, Рави Руської, Сокаля, Любачева, Яворова, Рогатина, Станиславова, Снятина і Львова. Було й 8 відпоручниць від парохіальних урядів, де ще нема марійської організації, з отих міст: Бережан, Коломиї, Чорткова, Підгаєць, Ходорова, Перемишлян, Камінки Струмилової і Городка. Народи цього інструкторського курсу відбувалися під проводом Впр. о. Я. Сеньківського і Впр. о. І. Назарка ЧСВВ, започатковані Сл. Божою, на якій більша частина учасниць прийняла св. Причастя. Головною провідною думкою цих нарад було пояснити докладно цілі і засоби марійських організацій на підставі статуту Марійських Дружин інтелігентного жіноцтва, для одностайності й-одноцілості провадження Марійських Дружин. Всі учасниці курсу з великим зацікавленням прислухувалися інструкціям, беручи рівночасно живу участь в дискусії та подаючи нераз дуже цінні зауваги. Кінцевим висновком тих нарад було прийняття правильника для Секретаріату Марійських Дружин інтелігентного жіноцтва, започаткованого ще в попередньому році на зїзді в Гошеві, який заістнував тимчасово при Марійським Товаристві Молоді у Львові, вул. Сикстуська 39 а. Для урізноморядження й піднесення настроя відбулася спільна просфора дня 12 с. м. в домівці Мар. Дружини Пань — вул. Руська 10. В день Стрітіння 15 с. м. всі члени Марійської Дружини Пань вислухали спільно Служби Божої й прийняли св. Причастя. Впр. о. Провідник у глибокій науці заохотив Марійських Дружинниць до ще інтензивнішої молитви й жертви в наміренні катол. Церкви і її священників, бо чим гроза більша, тим більшої треба молитви і скуплення духа. І якраз Марійські Дружинниці покликані в першій мірі до боротьби цього святого засобу, вказуючи нашої зляцизованій суспільності, що голоосним криком і шумними протестами нічого доброго не влідемо, а навпаки, сердечною молитвою, держачись сильно катол. Церкви здобудемо кращу долю нашому народові.

В Ужгороді, на Закарпатті, тамошній ОО. Василіяни відкрили в 1912 р. хлопчий інтернат для учнів середніх шкіл того міста. В тій цілі вибудовано величаву будівлю, яка довгий час була взагалі найкращою будівлею Закарпаття. В часі світової війни інтернат перестав служити своєму завданню, бо будинок зареєстровано на військовий шпиталь. По війні довгий час займали інтернат військові чехословацькі влади, звертаючи його правним власникам помалу, частинами. Тепер він вже знов служить своєму призначенню і навіть є там, крім інтернату на около 100 хлопців, також мужеська гімназія. Осіною м. р. святковано 25-ліття інституту, який виховав уже багато катол.-української інтелігенції.

Католицизм в Данії раз-у-раз зростає. Упередження до нього, такі часті давніше, зникають майже цілковито, з другої сторони можна завважити щирі симпатії для католицької Церкви. Навернення Ергенсена викликало додатний вплив. Недавно знову протестантський духовний, Кнуд Нілдер, рішився прийняти католицизм. Другий пастор Кай Мунк, письменник і дуже цінений поет в Данії, вискажується у своїх творах з великим признанням про католицизм. В останньому часі щораз частіше чується голоси про можливість навернення цілої Данії на лоні католицької Церкви.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НОВИЙ ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС УКРАЇНЦІВ з Радехівщини почався перед судом присяглих в Золочеві. На лаві обвинувачених засіло 25 молодих людей. Найстарший Іван Сохачкий з Давидча має 27 літ, наймолодший Микола Токарський з Барилова має літ 18. Всі вони обвинувачені, розуміється, за приналежність до ОУН (Організації Українських Націоналістів). З них один, Богдан Казанівський з Радехова, що має 22 роки, вже в попередньому процесі засуджений на 12 літ тюрми, себто на 6 разів більше ніж їмж. Добошинський.

ВЕЛИКИЙ ПОЛІТИЧНИЙ ПРОЦЕС молодих Українців зачнется в Стрії 24 с. м. На лаві обвинувачених засядуть: Микола Козак з Долини, Іван Клим, студ. прав зі Старого Мізуня, Денис Притуляк, студ. прав з Долини, Олекса Винник, студ. консерв. з Долини, Марія Притуляк, жінка свящ. зі Скольного, Марія Жукевич з Долини і Петро Гудзоватий, дяк з Долини. Всім підсудним закидає акт обвинувачення приналежності до ОУН, а М. Козакові й І. Климові ще вбивство Івана Бабія. Підсудні сидять у в'язниці від лютого 1937 р.

БУТЕНКО, б. большевицький посол в Букарешті, промовляв перед італійським радієм. Він заявив, що посвятить решту свого життя боротьбі за незалежність України, яка терпить під большевицьким ярмом.

ПЛК. ДОМБОВСКИЙ став президентом парламентного клубу ОЗН.

В **БУКАРЕШТІ** відбулося засідання ради міністрів під проводом короля. Радили над проектом нової конституції.

В **РОМУНІЇ** оповіщено декрет, який передбачує острі карі за творення організацій, угруповань і політичних союзів та за ведення пропаганди в їх хосен.

ПРОВІДНИК ГІТЛЕРІВЦІВ В ЧЕХО-СЛОВАЧЧИНІ Конрад Генляйн має незабаром обіхати німецькі кольоні на Словаччині. При тій нагоді має відбутися нарада з о. Глінкою, провідником словацької народної партії. Генляйн заявив, що Німці в ЧСР чимраз більше цікавляться словацьким автономічним рухом.

В **АВСТРІЇ** оповіщено амністією для засуджених гітлерівців. З в'язниць випущено поперх 1000 політичних в'язнів.

ДО **АВСТРІЇ** мають вернутися з Німеччини всі Австрійці й зачати там партійну нац. соціалістичну роботу. В зв'язку з тим передбачують поворот до Австрії членів т. зв. „Австрійського Леріону“, зложеного з гітлерівців, утікачів з Австрії.

В **ПАРИЖІ** відбулася конференція міністрів під проводом прем'єра Шотана. Рішено приспішити воєнну продукцію.

ІРЛАНДСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР де Валера прибув до Лондону, де мають відбутися англійсько-ірландські переговори.

В **АНГЛІЇ** правительство утворило комісію координування всіх форм британської пропаганди закордоном. Англійська преса пише, що се неофіційне міністерство пропаганди.

З **ГРЕЦІЇ** виселили 16 опозиційних діячів, в тім 12 шефів давніх партій. Урядові грецькі круги твердять, що в Греції панує взірцевий спокій і порядок.

КОЛО ТЕРУЕЛЮ еспанські повстанці посунулися 8 км. вперед на фронті 10 км. Війська повстанців розбили 67 міжнародну дивізію червоних. Червоні страдили поперх 1000 убитих і ранених.

ЗАГАЛЬНУ МОБІЛІЗАЦІЮ рішено проголосити в Японії.

АМЕРИКАНСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО ВІЙНИ рішило змінити змоторизовану бригаду в м. Фортнокс (Кентаки) на дивізію. Се буде перша змоторизована дивізія. Крім того рішено піднести число танків з 400 на 1000 і закупити для армії 250 нових панцирних авт.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ і з того приводу в переписку не входить.

НОВИНКИ

Про суспільне питання і Католицьку Акцію виголосив 20 с. м. реферат др. М. Дзерович в рамках т. зв. академічних вечорів. Прелегент подав наперед дефініцію суспільного питання, далше представив коротко історію, як дійшло до сучасного стану того питання. Зчерги подав м. ін. дефініцію Катоц. Акції, її найблищі завдання (творення союзів милосердя), як також далші завдання (творення чисто католицьких професійних союзів). По рефераті була дискусія. В ній промовляли о. др Конрад, др Копач, проф. Редько й ин. Публики коло 60 осіб.

Виклад о. дра Гриньоха, заповіджений Генеральним Інститутом Католицької Акції на неділю 20 с. м., не відбувся, бо прелегент виїхав нагло зі Львова. Замість того мр Ю. Редько відчитав дезідерати, основані на темах дотеперішніх викладів, під адресою тих, яким довелось виховувати нашу молодь. Матеріал, що був досі темою численних викладів, можна поділити на 10 груп: 1) Виховання і Католицька Акція; 2) Католицька виховна ідея; 3) Ціль виховання; 4) Виховник; 5) Вихованець; 6) Роля дому в вихованні; 7) Школа; 8) Виховання позашкольною молоді; 9) Інші виховні чинники і 10) Виховання супроти актуальних політичних течій. В кожній з тих груп мр Ю. Редько відчитав ряд постулатів, які будуть напечатані в пресі. В дискусії забирали голос: др Копач, др Чехович і др Дзерович.

І Конгрес українських аплікантів відбувся у Львові 20 с. м. при участі 70 аплікантів та 45 гостей. На конгресі виголошено 6 рефератів та вибрано нову управу секції аплікантів при СУА (Союзі Українських Адвокатів). Головою став мр Ю. Фединський.

Промову Гітлера чути було через радіо виразно, але тільки до половини. Потому якісь незнані радіостанції нарочно заглушували промову так, що в багатьох місцях не було її чути. З тої причини і співробітник „Нової Зорі“, який слухав промови, передав її живіше в першій часті, яку чув, в порівнянні з другою частю, якої не чув. Критику тої важної промови будемо подавати нераз.

Головний командант поліції видав обіжник у справі нагляду поліції над передтерміново звільненими з в'язниці. Стверджено, що той нагляд утруднює знайдення праці. Отже нагляди й обсервації повинні бути переведені якнайдишкретніше.

В Коломиї почався процес проти 39 українських селян з косівського повіту, яким акт обвинувачення закидає приналежність до КПЗУ (Комуністичної Партії Західної України). Процес потреває цілий місяць.

Багато вчителів фахових шкіл у Польщі не дістало ще платень за місяць лютий с. р. Сей факт викликав велике негодування в учительських кругах.

В середнім шкільництві, державнім і приватнім, введуть військову підготовку також для дівчат.

Останнє число „Волі і Чину“, органу „Зв'язку Леріоністув“ у Львові, у значній часті присвячене особі ген. Токаржевського, сконфісковано за інтерв'ю з проф. Буяком, редактором політичного місячника „Весь і Паньство“.

До Станиславова прибув новий прокуратор окружного суду, І. Ролецкий з Хожова.

За спроневернення 7.569 зл. засудив трибунал у Станиславові б. урядника суду в Товмачі Леона Шпунда на 4 роки в'язниці.

500 процесів людовців відбулося дотепер у зв'язку з селянським страйком в серпні м. р. В тих процесах було 400 засудів.

Гумор. — Пізнав його. — Скажи мені, що ти читаєш, то я скажу тобі, хто ти є. — Читаю Гомера, Платона, Сократа, Гетого, Ніцшого... — То ти безличний брехун.

Служниця Св. Отця, Теолінда Бансі, померла у Ватикані в 66-ім році життя. Ще малою дівчинкою вступила вона на службу до дому Ратті, звідки по смерті матері Св. Отця перейшла на службу до Ватикану. В останніх кількох літах не могла вже працювати й перебувала у францисканській монастирі. Коли тяжко занедужала, Св. Отець казав перевезти її до Ватикану, де вона й померла.

Зїзд загонів шляхти з цілої Волині має відбутися в Рівні при кінці с.м.

Сильна сніжна буря перейшла в неділю над околицею Скольного.

Діти голодують. В одній зі шкіл Люблинщини на 57 дітей 30 взагалі не їсть хліба, внаслідок голоду, який навістив ту околицю. Суспільність Люблинщини організує допомогу для голодуючих дітей.

В Рівні увязнили за надужиття касієра державного тартаку в Костополі, Маріяна Сьвенського.

Начальник костопільської округи ЛОПП-у Ян Кавб присвоїв собі 3.000 зл. і втік у невідомім напрямі.

Оригінального обманця, Евген. Варшавського, засудив суд у Варшаві на 8 місяців в'язниці. Він збирав анонси для якогось місячника і при тім предлагав клієнтам набути за проші титул „студента гоноріс кавза...“.

Б. маршал польського сенату Шиманський, який вицофався з політичного життя і вернувся до свого звання лікаря-окуліста, дістав від короля Фарука спеціальний дозвіл провадити практику в Єгипті.

Демонстрації ендецьких студентів відбулися в Кракові мин. тижня. Студенти ранили двох постерункових. В зв'язку з тим поліція придержала кількадесят осіб.

Вовк у школі. В с. Крає, косівського повіту на Поліссі, трапився незвичайний випадок. В погоні за псом забіг до села вовк. Втікаючи перед людьми узброєними у вилі і граблі, вскочив на подвір'я школи. Вчитель підстрілив вовка з дубельтівки. Тоді смертельно ранений звір дістався через вікно до шкільної салі, де було кільканадцять дітей, і впав мертвий на шкільних лавках.

Кн. Павло Трубецький, знаменитий російський різьбар, помер в Італії. Світову славу здобув собі проектом пам'ятника Толстого.

Окремий трибунал для справ шпигунства повстав при окружнім суді в Ужгороді.

З табору прокажених в Тікілештах в Ромулі втікло 120 прокажених. 18 з них вернулося, за рештою шукають.

Коло м. Аннет над Марною французька поліція викрила тайний склад зброї, в яким було: 18 тяжких машинових крісів, 20 ручних машинових крісів та 3 тони вибухових матеріалів.

Син Троцького, Лев Седов, помер на днях в одній з парижських клінік. Секція ствердила, що причиною смерті було запалення очеревини. Рідня помершого не вдоволена тим і зажадала піддати внутренності помершого дослідям у токсикологічній лабораторії. Є підозріння, чи не отруїли його вороги Троцького.

Ген. Першінг, начальний вожд американої армії з часів світової війни, сильно занедужав. Ген. Першінг має тепер 77 літ.

Гумор. — Хто такий той бандит Марушечко? — Внук „Ілюстрованого Курера Цодзенного“. — Якто? — Марушечко це син помершого „Тайного Детектива“, а той був сином ще живого „ІКЦ“...

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Загальні збори „Промбанку“ відбулися у Львові, в салі „Української Бесіди“, 20 с. м. Збори відкрив і проводив ними дир. Я. Скопляк. У вступній промові вказав він на вагу і значіння „Промбанку“ для цілості українського життя: разом з „Промбанком“ зростає і міцніє наш третій стан. По відчитанні протоколу з попередніх загальних зборів дир. Мілянчик зложив звіт Управі і Надзірної Ради за 1937 р. Свою працю зачинав „Промбанк“ в квітні 1936 р. маючи 3.000 зл. готівки. При кінці 1937 р. оборотові фонди „Промбанку“ виносили 540.861.14 зл., чистий зиск 2.997.14 зл. Банк обертав прішми 3 рази в місяць, отже 36 разів на рік. Загально обороту в 1937 р. було 10.113.854.51 зл. Суспільність з довірям починає приносити до банку свої невеликі капітали. Саму довірю широким кругів суспільности банк ішов чинно на зустріч підшукуючи нові форми співпраці, які дозволяли підручний готівці клієнтів працювати в банку, або давали можливість дрібним, незначним сотикам творити поважні суми. Перша форма се біжучі рахунки, на які клієнт складає всю свою біжучу готівку, щоб відтак, часто вже на другий день, витягнути її. Ті підручні — рухливі гроші дають для банку найбільшу позицію оборотових фондів. 31. XII. 1937 р. став тих грошей був 167.855.72 зл. Друга форма це сотикова ощадність. Став дрібних ощадностей на 31. XII. 1937 р. виносив 60.288.39 зл., хоч зібрано загально понад 130.000 зл. З того около 30.000 зл. вибрано назад, а 40 тисяч зл. перенесено на інші рахунки. Найбільший показчик довіря, яке здобув собі „Промбанк“ серед нашої суспільности, це зріст вкладів. Від грудня 1936 р. до грудня 1937 р. вклади зросли більш як десятикратно й виносять тепер 161.141 зл. Удільні зросли за той сам час з 8.853 зл. до 46.163 зл. В 1937 р. удільні банк 3.483.884.94 зл. оборотового кредиту і 51.477.12 зл. інвестиційного кредиту. Обслугову кредитом обмежено особово до промисловців, купців і ремісників, річово до удільювання оборотового кредиту і тільки в рідких случаях основного кредиту. Споживного кредиту банк не уділяє зовсім. Кредитування короткоречинцеве та дуже рухливе. В банку працює тепер 23 службовиків, з того в централі 18 і на провінції 5 (Перемишль, Сокаль, Тернопіль, Стрий і Дрогобич). 1938 р. заповідається цілком добре. В будучність банку можна дивитися спокійно. По короткій дискусії (промовляли три особи) та по одностайнім ухваленні абсолюторії для членів Надз. Ради й Управи банку дир. Мілянчик предложив проект розділу білянсової надвишки, який присутні прийняли без дискусії. Білянсову надвишку в сумі 2.997.14 зл. розділено так: 10% надвишки призначено до запасного фонду, 300 зл. на добродійні цілі, 700 зл. до резерви страт на позичках, решту призначено на оплачення дивіденди від удільні. Зчерги на домагання РСУК змінено § 14 статута в тім напрямі, що уділ можна буде сплачувати відтепер продовж року (не як дотепер продовж 5 літ). Вкінці рішено, що висота кредиту для правної особи не може перевищати 40.000 зл., фізичної особи 30.000 зл. Як найвищу межу зобов'язань банку означено 2 міль. зл. — Збори закінчив дир. Скопляк закликаючи присутніх зі ще більшим довірям відноситися до „Промбанку“.

Хто має під рукою „Великий Співаник Червоної Калини“, знайде в ньому все, чого шукає на всякі концерти й академії, коли диригенти хорів по містах та селах клопочуться пропрамою. Збірник найкращих пісень історичних, обрядових, побутових, стрілецьких на хори жіночі, мужеські й мішані — 229 пісень. Репертуар на 25 і більше концертів. — Тверда прегарна оправа, ціна всього зл. 28.50, з портом і опакуванням зл. 29.50. Для членів „Червоної Калини“ зл. 23.50. Замовляйте Великий Співаник Ч. К.! Відібете собі його ціну при нагоді кожного концерту, а без нього не обійтись ні одному хорові ні товариству в селі чи місті. Адреса: „Червова Калина“, Львів, вул. Зіморовича ч. 12, почт. скр. ч. 43.

100.000 зл. одержав Сандомир на консервацію старих пам'яток.

Губернатор стейту Джорджія підписав постанову сойму того стейту, яка касує прогібіцію. Таким чином на 48 стейтів ЗДПА тепер тільки чотири „сухі“.

Перед самим замкненням числа наспіла вістка про смерть О. Мітрата Тита Войнаровського. Посмертну згадку помістимо в слідуючій числі.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† **о. Никола Стрільбицький**, парох в Зарудцях, помер у 67 році життя і 38 році священства. — В. Й. П.

† **о. Михайло Юзьвяк**, парох Броніці, дрогобицького деканату, помер в 64 році життя. — В. Й. П.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

Впр. о. М. Ф. Ні один з Ваших згаданих дописів до сеї пори не прийшов.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

Курс провідниць дитячих садків у Львові. Заповіджений Головною Управою Р. Ш. курс провідниць дитячих садків відбудеться, бо зголосилося достаточне число учасниць. Хто не вніс подання нехай внесе негайно до Головної Управи Р. Ш. у Львові, вул. Сикстуська ч. 46, бо курс зачинається 1 березня 1938. До подання треба долучити: 1) метрику уродження, 2) свідоцтво зрілості середньої школи, 3) свідоцтво здоров'я. — Головна Управа Р. Ш.

Найцікавіший твір Н. Королевої, відзначений сьогорічною найвищою нагородою Українського Католицького Союзу, це повість п. з.

СОН ТІНІ

слід мати кожній інтелігентній людині, що цікавиться українським письменством.

Ціна 3 зл. Висилаємо лише за готівку. „ДРУЖИНА“. Львів, вул. Сикстуська 39а. (Кольпортери зголошуйтеся!)

Приймаю плащаниці, ікони, до артистичного опрацювання. Евген Войтович. Львів, Рутовського 22/III. м. 111.

КІНА

МУЗА: Коли цвіте бузок.
ПАКС: Варвара Радивилівна.
СТИЛЕВЕ: Лише ти й ревія.
ТОН: Князь Ікс.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по визначеній належності готівкою або поштовими записками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/4 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/4 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарізавім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиждень: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. Т. п. - Тел. 105-72.

Передплата в кращій чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих. ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш. Львів 505.796

ЗАЯВА ПОСЛА МУДРОГО В СОЙМІ

Голова УНДА пос. В. Мудрий зложив у соймі з приводу закінчення дебати над бюджетом заяву такого змісту: З сей трибуни деклярували ми кілька рив наше позитивне відношення до держави та її оборонності. Ті наші заяви підтримуємо далі в цілій повні. Одиначе вже м. р. голосуючи за бюджетом в цілості, були ми приневолені підчеркнути в окремій заяві наше негативне відношення до політики мін-ва рільництва. Стверджуємо, що с. р. політика того мін-ва ще погіршилася. Воно далі переводить колонізацію і виключає Українців від набування землі при парцеляції, вимагаючи зміни народності та релігії. Політика мін-ва віроісповідань і освіти також в нічім не поправилася. Українські діти далі позбавлені можливості об'єднуватися в рідній мові, число українських шкіл з року на рік зменшується,

а спроби української суспільності в цілі поправи того стану шляхом законного плебісциту знищила шкільна адміністрація. Мін-во справедливості змагає до того, щоби з судівництва і нотаріату ругувати Українців. Не шанується мовного закона. Доходить до того, що позбавляють українських горожан навіть природного права складати присягу в рідній мові. Проект про зміну устрою адвокатури змагає до замкнення українській молоді доступу і до того вільного звання. Не маючи довіри до політики названих тут ресортів, не можемо голосувати за їх бюджетами, а що регулямін сойму виключає окреме голосування над бюджетами поодиноких ресортів і з тої причини не можемо виявити нашого негативного відношення до названих ресортів, здержуємося від участі в голосуванні над цілістю бюджету.

Напад ГПУ на бюро Літвінова.

Втеча до Риму совітського представника в Румунії Бутенка викликала в Москві велике знервування. Медіолянський щоденник „Коррієре деля Сера” пише, що шеф ГПУ Ежов з 80 чекістами обсадив бюро комісара загран. справ Літвінова, вилучив телефони і мимо протесту Літвінова ув'язнив шефів головних департаментів того комісаріату, Еренса, Ноймана і Членова, та 20 інших урядов-

ців. ГПУ забрало з собою кілька пачок засеквестрованих документів. Б. совітський посол в Букарешті Островський ув'язнений за те, що вчас не подав до Москви відповідних інформацій про Бутенка. В Москві ув'язнено м. ін. Романа Біського, урядового товмача амер. амбаси, Татяну Совянову, секретарку торг. амер.-сов. палати, Надю Радунську, товмачку данського посольства і т. д.

Скріплення акції Комінтерну.

„Комуністичний Інтернаціонал” помістив промову Сталіна, виголошену на другому всесоюзному зїзді Совітів 26 січня 1924 р. з приводу смерті Леніна. Уступ про те, що Ленін відходячи наказав скріплювати й поширювати Союз Республік і що Сталін обіцяв сей приказ виконати з честю, надруковано товстим друком. В тій промові Сталін сказав, що Ленін ніколи не вважав Совітської Республіки за ціль саму в собі, тільки за необхідне звено для створення

революційного руху в державах заходу і сходу. Напечатання якраз тепер промови Сталіна, яку він виголосив 14 літ тому, далі лист Сталіна до комсомольця Іванова, покликання Мануїльського, члена виконного комітету Комінтерну, до комісії закордонних справ СССР і Ліговського, генерального секретаря Профінтерну, до комісії закордонних справ ради національностей — все те вказує, що рішено закріплювати акцію Комінтерну в усіх капіталістичних державах.

Кінець парламентаризму в Румунії.

Нова конституція впроваджує в Румунії систему авторитарного правління короля і зовсім ліквідує дотеперішній парламентаризм. Вона відбирає партіям вплив на покликування парламенту і правительства та взагалі забороняє політичну агітацію. Духовенство в Румунії було переважно націоналістичне. Нова конституція забороняє духовенству брати участь в політичній боротьбі. Даль-

ше касує суди присяглих. Послам і сенаторам не вільно засідати в дирекціях і надзірних радах підприємств, які доставляють товари державі. Буде створений спеціальний корпус контролорів, який підлягати-ме просто прем'єрові. Ті контролори мають пильнувати господарки публічними грішми. Нова конституція признає перше місце в державі православним, друге гр.-католикам.

Гітлерівські маніфестації в Австрії.

У Відні відбулися великі маніфестації австрійських націонал-соціалістів. Перед німецьким бюро подорожі, де в вікні виставлено величезний портрет Гітлера, маніфестанти відспівали гітлерівський гімн. Націонал-соціалістичні студенти віденського університету організували демонстрацію в авлі університету. Дійшло до бійки зі студентами

католиками і студентами з Фронту Батьківщини. Після того студенти гітлерівці рушили походом вулицями Відня і співали гітлерівські пісні. Подібні маніфестації відбуваються в цілій Австрії. Вони особливо сильні в Зальцбургу, Вельсі і Грацу. Підчас демонстрації у Грацу націонал-соціалісти виступили в одностроях і відділами.

Арештування в Дирекції Державних Лісів.

У Варшаві в начальній Дирекції Державних Лісів поліція ув'язнила: управителя фінансового бюро Дирекції Антона Чернецького і дві уряднички того бюро, Галину Лужневичеву і Марію де Ві-

дель-Врублевську. Урядник бюро Камнев утік. Ув'язнення стоїть у зв'язку з надужиттями, що їх мали виконати ув'язнені особи в Дирекції Державних Лісів. („Слово”, ч. 52).

Господарська мобілізація Японії.

Японське правительство передало парламентові проект закону, який має на цілі піддати все господарське життя Японії під найтіснішу контролю держа-

ви. Правительство буде кермувати не лише сирівцевою господаркою, але і всім промислом, оборотом та людським матеріалом.

Галичина

Що каже історія про ту назву?

Недавня конфіскація слів „Галичина”, „галицький”, яку зніс окружний суд у Львові, закріплювала справу тої назви. Отже застановімся бодей коротко, що кажуть про ту назву минувшість і наука про неї.

Так назва Gallicia як і Lodomeria (зам. Vlodimeria) походять від назв столичних городів. По-українськи буде: „Галичина” (зам. „Галиччина”) від м. Галича, як Київщина від Києва, Чернігівщина від Чернігова, Перемищина від Перемишля, Турівщина від Турова й т. д. Наші літописи, правда, не вживають слова „Галичина”, але „Галицька Земля”, та вони так само не вживають означення Чернігівщина, Київщина й ін., бо се язиково пізніший твір — згідний з пізнішим розвитком української мови. Натомість у понятті „Галицька Земля” маємо той самий зміст, що його сьогодні вкладаємо в поняття „Галичина”. В літописах „Галицька Земля” містить у собі карпатське Підгір'я, Перемишчину й південне Поділля, зване тоді „Пониззя” — воно ще інакше називається „Галицька країна” (= країна, територія „на краю” Галичини). Інакше Галицька Волость називається просто в скороченні „Галич”. Мешканці Галичини з давніх давен зветься Галичани — так само, як і сьогодні. На доказ, що воно так було, а не інакше, подаємо кілька місць з наших літописів¹⁾:

Рік 1152: Ізяслав, київський Князь, „вшедь в Землю Галицькую” — а се було над Сяном (с. 309).

Рік 1152: Угорський король говорить до послів київського Князя про галицького Володимирка: „Любо азъ буду въ Угорской Земли, любо онъ въ Галичской”; а даліше: „нальзу Галичскую Землю” — каже король (с. 311).

Рік 1153: Після вимордування галицьких полонених Ізяславом, кн. київським, „Бысть плачь великъ по всей Земли Галичстей”. Галичани „вбѣгоша тогда в городъ свой Теремовель” (с. 322).

Рік 1187: Ярослав Осмомисл умираючи „созва мужа своя и всю Галицькую Землю”; він говорить: „азъ удержалъ всю Галицькую Землю”; з неї дає одному синові Перемишль, а другому Галич (с. 442).

Рік 1190: Володимир Ярославович говорить до Всеволода суздальського: „азъ Божий и твой есмь со всимъ Галичемъ”.

Рік 1189: Ростислав Берладник „прихавши ему ко украинѣ Галичской и взя два города Галичкыи, и оттолѣ поиде к Галичу”.

Як бачимо, назва Галицька Земля, пізніше Галичина, се прастара наша назва і щойно від нас узяти її Мадяри й Поляки та пристосували її до звукових і морфологічних прав латинської мови — от так і вийшла назва „Galicia”. До того вони часом мішали її з назвою іншого краю — Галатія.

Недавні конфіскації назви „Галичина”, „галицький” глибоко здивували і схвилювали українське населення в Польщі. Ще дивніше виглядає ця справа, коли глянути на неї зі становища історика. Дехто старається доказувати, що ця назва — се ігнорування факту існування польської держави на наших землях; інші

¹⁾ При цитатах вказана в скобці сторінка з видання п. н. Лпатовская Лѣтопись, изд. Археографической Комиссии, Спб. 1871.

знову кажуть, що назва „Галичина“ це пережиток, останок по Австрії й, мовляв, тому треба його з термінології усунути.

Чи видержує критику одне й друге твердження? Навіть на перший погляд — ні. Відносно першого, себто мнимого ігнорування факту, що тут, на цій землі, існує й виконує владу польська держава, — то це такий дивний спосіб аргументації, що просто роззброює. Чому ж можна вживати назв: Полісся, Підляшшя, Волинь, Кашуби, Поморя, Шлеск — і це все не означає ігнорування польської держави; чому ж таке значення чи тенденцію малоб — мати слово „Галичина“? Міг би тут бути стійний лиш один аргумент, а саме — коли правдою було б се, що назва „Галичина“ дійсно створена, що так скажу, „на злість Полякам“ і що видумано її шойно за часів австрійського панування в нашій країні, отже після 1772 року. Розгляньмо, що про це каже історія.

Вже в 1772 р. вийшов друк, що вживає сеї назви, — отже рівночасно з опануванням Галицької Землі Австрією. Назву „Галичина“ отже маємо тут уже в наголовку.²⁾ Слідуючого року появилася навіть медала, що в написі мала теж назву „Галичина“.³⁾ Самі ці два факти вказують, що назва „Галичина“ існувала ще перед приходом австрійського панування на сю землю. Коли ближче придивимось, звідки взялася в австрійських виданнях сеї назва, то побачимо, що се стародавня угорська назва нашого краю. Займаючи Галичину, австрійська імператрица поклалася на право угорської корони до сего краю — бо займала сей край не як імператриця Австрії, але як королева Угорщини. Щоб означити край, що до нього хотіла доказати своє право, імператрица так і назвала його згідно з угорським назовництвом. Угорські королі, як відомо, ще від XII ст. додали собі до свого титулу новий: Король Галичини, *Rex Galicie*, а пізніше ще й Володимирії, *Lodomeriae*. Сталося се при тій нагоді, що галицький князь Володимир Ярославович, син Ярослава Осмомисла, в 1188 р. мусів утікати з краю і втік до Угорщини. Він просив помічі в угорського короля і справді ту поміч дістав — але лише про людське око; скоро тільки війська угорського короля опанували Галич, чужинець заарештував Володимира, посадив у Галич свого сина Андрія, а цілу управу віддав галицьким боярам.⁴⁾ У слідуючій, 1189 р., й маємо в одному документі вперше титул угорського короля, де він названий м. ін.: „Королем Галичини“, *rex Galicie*.⁵⁾ Пізніше угорські королі вже постійно вживають сього титулу, а в XIII і XIV ст. ще й додають: „Володимирії“, *Lodomeriae*. Як бачимо, обі ці назви, *Galicie* і *Lodomeriae*, повстали від назв столичних городів обох волостей наших.

Та се не лише угорська назва. Якраз при кінці XII й на поч. XIII ст. пильно приглядався нашим справам польський духовник, бл. Вінцентій Кадлубок, автор знаної „Хроніки Поляків“ (*Chronica Polonorum*). Описуючи в перших десятиліттях XIII ст. політичні події на наших землях, сей автор уживає тих самих термінів в означуванні їх, що й Угри. Отже галицькі бояри для нього *Galliciensium presbiteri*, Галицьке Князівство *Regnum Galliciense*, галицький князь — *Dux Galicie*.⁶⁾ Ось як він пр. розказує про галицькі події після смерті Володимира Ярославовича (подаю в скороченні, звертаючи увагу на термінологію Кадлубка):

Як помер *Dux Galicie* Володимир, руські князі старалися заволодіти Галицькою Землею. Тоді Кн. Роман (Мстиславович) просив Лєська, польського

князя, щоб його зробив *non principem Galicie*, але своїм намісником. На те Казимир зібрав війська й вирушив походом *contra Galiciam*. Галицькі бояри, *primi Galicie*, вийшли йому назустріч; але що Лєсько прийняв се як хитрість, то постановив здобути *Galliciam* збройно. Мова тут також про границі Галичини, *fines Galicie*; Романа називає *princeps Galicie*, а згадані й *Galliciensium satrape*.⁷⁾

Та не лише Кадлубок, а й найбільший історик польського середньовіччя, Длугош, знає і вживає кілька разів для означення нашого краю назви: *Nali-*

ezia.⁸⁾ Про пізніших уже нема що говорити.

Як бачимо, аргументація того рода, немовби-то назву Галичина „видумано“ за Австрії, не видержує ніякої критики. Вистарчило лише заглянути до історичних документів, щоб ствердити: 1) що назва „Галичина“ в своїй латинській формі „*Galicie*“ вживалася в XII ст. вже так в Угорщині, як і в Польщі, 2) вона збереглася в малярській традиції до кінця XVIII ст., звідки й перенято сю назву за часів австрійського панування в нашій країні.

²⁾ Тамсамо, стор. 222—226.

⁸⁾ J. Dlugossi Opera, ed. Przeździecki, t. I, c. 556.

З С О Й М У

Проект зміни закону про рілню реформу.

На пленарному засіданні сойму відбулася дебата над прелімінарем бюджету мін-ва хліборобства і рілних реформ. В засіданні взяв участь м. ін. міністр Понятівський і новоіменовані віцеміністри др Ярошицький і Веруш-Ковальський. Обширний реферат виголосив посол С о б ч и к, який в докладному звіті аналізував положення в хліборобстві: Мене, говорив, старалися залякати так перед моїм звітом на комісії, як вже й по його виголошенні. (Голос: хто?). Забагато часу занялоб оповідання про те! Обмежуся до ствердження, що я спермій звіт на річевій оцінці фактичного стану. Не можу укрити того, що я з прикрістю бачив, що досі не викоринився звичай помітування селянином, хочби той селянин був послом і референтом. Той згіршаючий звичай примінили й до мене ті, що голосять клічі про панування народу! Обширно обговорив референт справу рілної реформи. Вказав, що як колись держава помагала шляхті в перебудові устрою, так тепер обов'язком держави перевести рілну реформу в користь селян. Довкруги рілної реформи забагато демагогії. Тому референт звиває землевласників, щоб позитивно й річево брали рілну реформу. Непрошених опікунів просить, щоб знайшли собі іншого коника, дрібних хліборобів звиває, щоб, ведучи вперту боротьбу за перебудову рілного устрою, всетаки тямали, що це не одинака справа, від якої залежить положення села. Врешті апелює до державних чинників, щоб трактували рілну реформу як велику державну справу і плянову господарську інвестицію. Ножиці цін продуктів, що їх купує і продає хлібороб, треба зменшити. Пора скінчити зі спекуляцією на затискання пояса хліборобом, бо це не шлях до могутньої держави (оплески). Збільшення продукції се господарське оживлення у хліборобстві, се віра в завтра, се заохота до перегонів у продукції. Заможний хлібороб означає заможність усіх станів. Польщу не стати на перемінювання селян у нуждарів (оплески). Доки не буде зміни в відно-

шенні до села — буду повторяти: Як довго будемо числити на видержливість селянина? Як довго мужницька праця буде найнижче винагороджувана? Промовець закінчив внеском на прийняття бюджетового преліминаря. Говорить посол З а к л і к а: Промовець твердить, що вигляди на майбутнє недобрі. Вважає за похибку, що своєчасно не подумано про видержання збіжжів експортних премій. Політика мін-ва в ділянці сільських організацій нездорова. Знаємо, що є непорозуміння між мін-вом, Союзом Палат і хліборобськими організаціями. (Пос. Б а к о н: Хто винен?) В усякому разі не Союз. У виленській палаті маємо розклад, що йде від нутра. (Пос. К а м і н ь с к и й: Відки ви знаєте, що там робиться? Ви брешете!) Я вас потягну до особистої відповідальності за сей висказ! Я певний, що чимраз більша частина хліборобства звертається до теперішнього керманіча мін-ва з окликом: Обвинувачую! Обвинувачую за хибну політику! За занедбання хліборобської рентавності! За введення ферменту! (оплески). Відтак пос. З у б р и ц к и й обговорював відновлення хліборобства і зголосив резолюцію, устійнену з референтом, яка звиває правительство до обнижжів 60% задовження власників дрібних господарств. Пос. Л а з а р с к и й дивується, чому землевласники ведуть боротьбу з міністром, коли ті з них, з якими промовець розмовляв у білостоцькому воєвідстві, вважають, що за ніякого іншого міністра не велося їм так добре, як за мін. Понятівського, бо ніколи не було таких високих цін на дерево. Промовець домагається, щоб село могло користати з дешевого будівельного матеріалу з державних лісів і щоб дерево продавали на догідних умовах. З радістю прийнято заповіджену в заяві плк. Коца неподільність сільських господарств. Пос. Г и л я іменем дрібних хліборобів висуває ряд домагань, м. ін. подешевіння штучних навозів і хліборобських машин. Пос. І н г л ь о т уважає, що відносини на селі уздоровить зміна закону про рілну реформу.

Франція приготдовляється до оборони

В Парижі відбулося засідання Ради Міністрів під проводом президента Лебена. На ньому розглянено актуальні проблеми закордонної політики і справу національної оборони. Міністр Дельбо виголосив експозе про визначні політичні події останніх днів та про висновки, що з них випливають. На пропозицію міністра національної оборони Рада ухвалила проект закону про надзвичайні кредити на національну оборону. На покриття коштів оборони мін. фінансів Маршандо предложив Раді до

апробати проект закону про створення автоматичної каси нац. оборони, якої завданням буде покривати всі кошти тої оборони. Мін. Маршандо предложив також проект про призначення податкових полекш в цілі збільшення і влекшення воєнної продукції. Оба проекти прийнято одностайно. Вони дають запоруку, що есентуальні позички не підуть на інші цілі. Постанови французької Ради Міністрів будуть очевидно заохотою до збільшення темпа продукції французького воєнного промислу.

²⁾ A. Piller, *Edicta et mandata universalis regni Galicie et Lodomeriae a die 11 Septembris 1772 initae possessionis promulgata*. Leopoli 1772.

³⁾ Ось сей напис: *Antiqua iura vindicata Galicie et Lodomeriae in fidem receptis MDCLXXIII*.

⁴⁾ Пор. М. Грушевський, *Історія*, т. II (1905), с. 448—449.

⁵⁾ Fejér, *Codex dipl. Hungariae*, t. II, c. 247.

⁶⁾ *Magistri Vincentii Chronica Polonorum*, ed. Przeździecki, Kраків 1862, стор. 189, 192, 224.

Станіславів, 25. 12. 1937. р. П. Т. Пром-банк, Львів. З преси дізнався я, якто зі сотиків ростуть варстати праці. Рішив що тяжко опорожнювати церковні пушки і негайно переселити до нас гроші. Я однаково їх зараз не зужию, бо їх замало на окрасу церкви, а заки зможу зужити, нехай працюють на користь рідного господарського життя. З поважанням о. Гр.

Заки зужите найдрібніші сотики, дозвольте їм творчо працювати у

Пром-Банку
Львів, ул. Гродзіцьких 1. І. п.
тел. 292 - 15, 200 - 15.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Перед новими розстрілами в ССРС

Тільки помалу доходять сюди вістки про те, кого починає цькувати совітська преса, але згодом такі доходить. І так одержали ми виринок з київської „Літературної Газети“, 44 ч. за 1937 р. Там м. і. пишуть: „Хто знає твори „критика“ Костюка? Хто може відповісти за таку „письменницю“ як Ковчан-Сенгалевич? Хто, нарешті, скаже поету Максиму Рильському, що товаришування протягом років з цілою низкою нині викритих порогів, від дружби з якими його застерігали раніше, не є щось випадкове?“... „Хіба-михайлюків, семенків, чепурних та інших не можна було своєчасно викрити, припинившись до їх побуту?.. Хай не знають фашистські собаки з варшавської та берлінської підворотні та їх хазяї, що нікого

грунту для їх не було і не буде!“ — У тім самім числі „Літ. Газети“ страшно лають „знахабнілого буржуазного націоналіста Коряка“, Полторацького, Дікого, Серф-Кона, Шмігельського, Сенченка, Кошубу, Наталію Забілу, Гавриленка („захисав викритого ворога“, пишуть) і ин., закидують їм, що „секції напівзруйновані й занедбані“ і т. п. Легко додуматися, що з тими письменниками зроблять, або вже зробили...

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Здається, що імена вже розстріляних пишуть більшовики малою буквою, а тих, що їх щойно думають тортувати, ще великою буквою. Вже видно й Рильського на черзі. З того ясно, що мало хто з поетів лишиться там в живих...

Українська емігрантська молодь

„Жінка“ в ч. 4 принесла статтю С. Русової п. з. „Молодь серед хаосу“. В тій статті є така характеристика української емігрантської молоді:

Не маючи під ногами рідного терену, емігрантська молодь не складає зброї, горячо веде теоретичну підготовку праці, леліючи мрію про незалежну державу. Вона не має провідника, який своєю духовною силою, широким політичним розумом об'єднати її та показав теоретичний і практичний шлях до святої мети. Вона йде сама, навмання, та переживає глибоку трагедію. Виростає на чужині, відірвана від свого краю, вона не знає свого народу. Вона віддає свої молоді сили „невідомому Богові“, переїжджає Україну, яку любить, піколи її не бачивши. Правда, в родині українських патріотів ця любов підсилюється споминами, рідною мовою, народною традицією, проте тим болісніше й тяжчі переживання. Не один раз молодий студент звертається до матері з гірким докором: „Мамо, чому ми на чужині? Чому ти зробила мене безбаченком?“ Молодь дорікає старшим бездіяльністю, дорікає тим, що в рр. 1917—20 їх батьки не врятували самостійності молодого української держави, що вони покинули Україну, допустивши на неї окупантів і

дозволивши накинути ланцюги неволі на український народ. Молодь емігранційна зневірена в старших громадянах, зневірена в їх політичних шляхах, зневірена навіть в їх щирості та відданості великій меті. Вона відходить від старших, організується сама, зрікаючись старих форм і традицій. І якщо ця українська емігрантська молодь зуміє позбутися дрібязкових розходжень між собою, якщо зуміє об'єднатися для спільної мети, вона безперечно будуватиме майбутнє та сповнить свою відповідальну місію: допоможе українському народові збудувати незалежну велику державу, не повторюючи в своїй великій праці помилок попередніх будівничих.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Українська держава не втрималася не лише з вини соціалістичних партій, які повалили Гетьмана, але м. і. також тому, що населення по містах було в великій більшості неукраїнське, а й українське було не освіджене. Словом, не можна упадку держави зводити до одної причини. Про це молодь може довідатися якраз від своїх батьків, отже відвертатися від них не повинна, бо це було б шкідливе під кожним оглядом.

Поляки про себе

В 9 ч. „Роботника“ появилася стаття відомого пєсєвєського публіциста К. Чапінського, яка приносить ряд цікавих і поучаючих інформацій про внутрішнє життя, чи радше розбиті польських партій, об'єднань, таборів і струй. Зміст: „Санація“ переходить глибоку еволюцію: розпадається на ряд груп і вводить до своєї „ідеології“ нові елементи, нпр. єндецькі. Недавно відбувся зїзд т. зв. „народно-державного руху“. Коротко кажучи, це були єндеки (всєхпольки), що вже данише перейшли до санації й заняли в ній важні постерунки, нпр. у прєсї. До сєї організації, що стоїть на ґрунті ОЗОН'у, належать Р. Пєстжиньський (прєзєс), К. Грабик, З. Шталь, П. Дробнік і ин. То вони в „Курєрі Пораннім“ і „Газеті Польській“ єндефікують давню санаційну ідеологію. Се процес не лише цікавий, але й важний: ідеологія єндецька заступає легіонову. В 7—8 ч. „Акції Народовеї“, органу тої організації єкс-єндеків, є політична заява їх зїзду, головні реферати Пєстжиньського і Грабика та зміст дискусії. З єндеками той рух зриває, але розуміється тільки організаційно, не ідеологічно. Грабик каже, що партія польських єндеків тепер цілком розбита, але мимо того утруднює сформування нового порядку в Польщі, пускаючи воду на млин агітації демократичного фронту і притім визнається повинним заником політичної думки...

З того ясно, що єкс-єндеки головнє бояться демократичного фронту і класового робітничого руху. Всєо инше тоне в них у напушєній фразеології про єдність і консолідацію нації. Головна їх ідея — полєчити „нарід“ і „державу“,

себто засадити єндецьку з санаційною. В протиньому разі, кажуть у своїй заяві, вони здегенеруються і зїйдуть на манівці. Ціла та синтєза спрямована проти демократії й робітничого руху. Від єндецької нової рух єкс-єндеків переїмає антисємітизм і каже, що скєрмовує його в „позитивний“ напрям себто: на виправання Жидів з господарських становищ. З заграничної політики Грабик дуже задоволений, а з внутрішньої — ні. Головно незадоволений з демократичного фронту. Людовці — каже — розвинули сильну акцію в формі страйку а ППС висунулася як хорунжий ідеї повороту; легіонова лівниця не має вправді більшого впливу, але це всєтаки якийсь осєредок.

Рух єкс-єндеків змагає до тоталізму. В тій цілі хоче передовсім знищити соціалістичний робітничий і взагалі класовий рух. В „декларції“ читаємо:

„Маси селянські, робітничі й (умовні) працівники мусять узискати почуття повної солідарности і тождности їх інтерєсів з інтерєсами держави та визволитися зпід терору ідеології класової й маркєвської.“

Та резолюція висказується ще лагідно. В рефераті п. Грабик говорив виразнєше („не толєрувати абсурду“ і т. п.).

Ми — пише Чапінський — не займалися тим єкс-єндецьким „рухом“, якби не те, що він стає ґрунтинником-фальсифікатором польської легіонові ідеології, підєсуючи їй: націоналізм, антисємітизм, протидемократизм, антисоціалізм. А що на те легіонові сфєри?...

шнєським, а другий, щоб оправдати вчинок обвинуваченого, пригадав слова св. Томи з Аквіну, „який мав такий великий вплив на пєсихіку Добошинського“, „приятєля самого „Чєстєртона“: „Тиранське правитєльство несправєдливє, бо не звєрненє до загального добра, тільки до добра того, хто править; звідєс висновок, що повалєння того роду правитєльства не має характеру бунту“. — Отжє св. Тома з Аквіну дав не тільки моральну санкцію і розгрішєння вчинкові Добошинського (а може також Лєнінові, Троцькому й комуністам за повалєння тиранського російського правитєльства?), відкрив не лише спонуку, але вказав і суттєву ціль, до якої змагає Добошинський нападом на мислєницькє старєство, постєрунок поліції та „спалєнням пари жидівських штанів“ на мислєницьким ринку...“.

Св. Тома і Добошинський

„Газета Польська“ в ч. 49 принесла знамениту статтю-передовицю п. з. „По львівським процесі“. Наводимо вступ з неї: „По промовах оборонців у справі Адама Добошинського, засудженого на два роки арешту, належалоб очікувати, що вслїд за судовим процесом наступить канонізаційний процес покараного польським правом провідника мислєницького бунту. Не було і нема річи такої годящої, гарної, пожиточної і величавої, якої, у світлі тих промов, не доконавши засуджений, а Господь Бог, Божа Мати і Її Снї та декотрі святі Божі це були інстанції, на які о оборонці з фратєрнізууючою фаміліярністю часєнькє вказували, як на безсумнівних, інтимних союзників автора „Важитнього слова“ („Цєнжарнє слово“). Один з оборонців молився на судовій салї до Божої Матєрі лїтанією, уложєною Добо-

Що жде незабаром Європу?

„Наєр Форвертс“ в ч. 243 пише з приводу відомих нємєцьких подій: Європа одержала нову, може останню перєсторогу: в Нємєччині перємогла остаточно воєнна партія. Перші її практичні наслідки будуть: 1) новий натєск осє Берлін—Рим на Єспанію, 2) захоплєння влади в Австрії. Та всє те будуть лише вступні акції до великої цілі: відплати за програння великої війни. Приїде наступ проти Франції й Англії, з цілю перевєсти новий поділ сєвіта... В Берліні відбувся вже останній внутрішній акт політичної підготовки до війни: Герїнг будє Гінденбургом, Кайтєль будє Людєндорфом нової сєвітової війни, над ними стоятимє Гітлєр з цїсарськими повновлєствами. При їм будє Коронна Рада, в якій рїшатимє воєнна партія... Се помилка думати, що в армії є опозиція проти Гітлєра. Якраз тому що нема в ній ніякої опозиції, мїг собі Гітлєр позволити на усунєння тузїна генєралів. Прєдїнь офіцїрський корпус завдячує нац. соціалістам всьо: дєсятки тисяч нових офіцїрських посад в побільшєній армії, високі ранги, зосєрєдження всєї господарської сили народу на допомогу армії й підготовку до війни — отжє дєж такий офіцїрський корпус мїгби бунтуватися проти верхівки сїстєми, коли вона рїшаєся взяти курс на „дїйну відплату“?.. Воєнна машинна вже насичєна, вона мусить бутї пушена в рух, бо дїйшла вже до границь свого найбільшого росту: в ній зачинає ділати внутрішній примусовий закон, отжє ніяка, навіть найбільш майстерна дипломатія, ніяка надія на внутрішній роздор і партійнітєво не спинить вже удару. Слїдує наступ в найширшій політичній й історичній значинї того слова. Хто ще нині годує злуду, що війни не будє, той ослаблє оборону демократії...

Так пише ворожий нац. соц. Нємєччині орган нємєцьких с. д. емігрантів. Здається, що тєрєдження його назгал слупні, з вїтєком одного: демократії на континєнті Європи вже майжє нема, отжє поповолєні народи не мають що тратити в нєйній війні. А до поповолєних палєхатї і папуєчі народи: їх поповолєють усєкі клєки...

Масово втікають з ССРС

З Волині звідомляють, що на польсько-совітським пограниччі в останніх днях дається завважити масовий наплив чужинців, які вертаються з Совітів. Багато з них працювало там довгі літа як спеціалісти. Чужинці, що вертаються з Совітів, нерадє оповїдають про свої вражіння з ССРС, та всї згїдно заявляють, що там шалїє террор.

Самогубство сов. дипломата?

АТЕ звідомляє з м. Більбао: З Барсєльони прийшли вїсти, що совітський генєральний конзуль в Тарагоні Коган скінчив самогубством. Недавно зголосилися до конзуля агєнти ГПУ домагаючись, щоб він вїїхав у „спєціальний мїсіє“ до Москви. Передбачуючи, яка доля чєкає його в Москві та не маючи змоги втечи, Коган скінчив самогубством.

Що діється в Румунії

В акції єлімїнування політики з урядів і державних підприємств румунське мін-во освїти і релїгійних вїроїсповїдань видало строгий приказ усїм свєщєникам, профєсорам, учителям і підляглим урядовцям виступити продовж 7 днів з політичних партій і зложити в мїністерствї відповідну заяву. Начальна влада дирекції залїзниць видала подібний розпорядок усїм залїзничим працівникам. (Розумїється, заборона належати урядникам до політичних партій зовсім не вистарчає, бо урядники можуть політично підбурювати нарід також не будучи членами політичних партій).

Мадярщина зброїться

Провідник мадярських дрібних рїльників Екгардт заявив, що Мадярщина мусить дозброїться. Се дуже пильна справа. Вона будє вимагати великих сум, одначє мадярська суспїлєність не смїє жалувати фондів на армію. Екгардт предкладає розписання внутрішньої позички і затягнєння на ту ціль навіть закордонної позички. Дозброєння Мадярщини не мусить йти в парі з диктатурою.

Через свою
високу якість
здобули

паперці і тутки (повноватки)

„КАЛИНА“

СОТНІ
ТИСЯЧ
ВІДБОРЦІВ

„Діло“ в ролі приятеля Церкви

Противникам і поборникам розпорядку про участь священників у світських установах, що кому належиться.*)

„Діло“ любить у риторичних питаннях. Бо крім обговореного вже таємничого запиту „В чий користь?“ у заголовку статті, ставить ще багато інших питань. Нпр. питає:

„А як же священник, запитав, може сповняти як слід своє священне післанництво, виробляти духа та двигати ідею, коли він відсепарується від світського громадянства та його установ і замкнеться в чисто церковній сфері, в гурті т. зв. церковників і їм найближчих? Чи зможе він мати той корисний вплив на загальний вірний, який мав досі? Чи матиме й далі руку на живчику всього життя своїх парохіян?“

Зпоза тих високопарних риторичних запитів визирає передівсім нещирість. Бо чи справді ліберальному „Ділові“ залежить на цьому, щоб католицьке духовенство „мало руку на живчику народного життя та корисний вплив“ на нарід? Таж се після голошених ним поглядів клерикалізм! Таж Діло під позором боротьби з клерикалізмом той „вплив“ священників заєдно підкопувало, осуджуючи кождий, навіть найменший прояв католицького життя і засад, то значить якраз вислід того „корисного впливу“ на нарід, як „затію клерикальної мафії“.

Таж се „Діло“ 50 літ підривало Авторитет духовної влади, а без Авторитету чейжеж о тім „кориснім впливі“ не може бути й бесіди.

Таж се „Діло“ пугало безнастанно незрячих читачів маревом уроеного „клерикалізму“ та якихсь „чорних хмар“, що буцімто „насувають“ на наше народне життя. І розуміло під сим якраз „той корисний вплив“ католицької Єрархії і духовенства на народне життя...

Таж се головню „Діло“ зіпхнуло наше „високопатріотичне духовенство“ до ролі зісвітчених народних діячів.

Таж се головню „Діло“ осліпило велику частку нашого духовенства своєю ліберальною ідеологією, пугаючи безнастанно страхом клерикалізму, і зробило зі священників т. зв. духовних провідників народу, а в дійсності „карних членів“ народних лаяцистичних установ, сліпих, глухих і німих на всякі деструктивні ліберально-радикальні течії!

Нераз у серцях деяких священників відзивалася совість, нераз вони в душі не могли погодитися з многими затіями лі-

вих верховодів, а однак просто боялися явно і відважно протиставитися тому, щоб не наразитися на знані, острі наклепи в „Ділі“, щоб воно з одинокої в нас довгі літа щоденної пресової трибуни не назвало їх „киринниками“ і не відібрало патенту „патріотів“.

Як же дивно супроти того всего звучать ті шумні запити ліберального „Діла“, овіяні нараз такою незвичайною дбайливістю про престиж католицького духовенства в народі... О, дійсно бувають справжні дива на сторінках старого, рафінованого ліберала...

Яка злоба криється поза ними, викажу пізніше. Наразі лише зазначу, що та нещирість, облуда і злоба, що визирає зпоза всіх риторичних таємничих запитів „Діла“, не повинна нікого баламутити. Бо все те спрепароване після старої, загальної знаної рецепти лібералів: кидати відважно зловісні підозріння, наклепи, інсинуації і клевету в сторону церковних Єрархів і католицьких діячів взагалі. Се їх звичайний спосіб боротьби.

Можна дивуватися лише сателітам „Діла“ і то тим, що мають себе за католиків.

Я дивуюся католицьким часописам „Меті“ і „Ниві“, що вони повторюють за ліберальним „Ділом“ ті самі зловісні і клеветливі теревені. Відповідь „Меті“ я вже дав вище. Відповідь „Ниві“ дам в особній статті. А „Ділові“ заявляю, що те, що відповідаю його секундантам, відноситься і до нього. І там знайде воно вичерпуючу відповідь на свої запити.

Прага центром Комінтерну

В заповідженій Сталіном новій офензиві Комінтерну дуже активну ролу відіграє Чехословаччина. Централю Комінтерну на середню Європу і балканські держави заінстальовано в Празі ще в 1934 р. В Празі мають також приміщення агентури комуністичних секцій: німецької, польської, австрійської, малярської і ромунської. Іменування провідника чеських комуністів Готвальда 5-тим секретарем Комінтерну робить Прагу офіційним центром підпольної комуністичної агітації на середню Європу. Дотеперішній делегат III інтернаціоналу перебував у Празі в характері „працівника“ совітського посольства.

А тепер позволю собі звернути до „Діла“ те таємниче питання, що воно поставило в заголовку своєї статті. Нехай так панове письменники і журналісти з „Діла“ з рукою на серці скажуть: „В чий користь“ виходить те їх безнастанне цькування проти наших католицьких Єрархів?

Таж не було досі між нашими Єрархами й одного, щоб Його „Діло“ не напастувало. Відколи існує „Діло“, не було також ні одного важнішого церковного розпорядку, що обійшовся без критики, спротиву і застережень на сторінках „Діла“.

Чи ж ті зловісні підозріння, наклепи, прояви недовіри і клевети, що з ними стрічається майже кождий важніший виступ наших Єрархів, чи все те не підкопує і не нищить духовного Авторитету? Чи се не анархізує наших народних мас і нашої інтелігенції?

А де в народі упала пошана для Авторитету, де нарід занархізований, чи не пригожий там ґрунт під усякого рода руїну й большевизм? Легко Авторитет знищити розкладовою роботою, легко незрячі народні маси занархізувати демагогією, головню у нас, бо ми від віків світського Авторитету зовсім не маємо, бо нам остався лиш один Авторитет, духовний. Ним тепер, коли довкруги „панують тривога, замішання, оргії кривавих порухів, страхіття воюючого безбожництва, штучне відновлювання поганства“ (слова кард. Гльонда) — дорожать навіть могутні державні народи. Доказом сего хочби у наших сусідів та скоро ліквідація недавнього дуже острого т. зв. „вавельського конфлікту“. А у нас тим одиноким Авторитетом наші верховоди і майже всі наші пресові органи заєдно лиш помітують і ним поневіряють. Доказом сего хочби невмісний і безпідставний крик з приводу посліднього зовсім оправданого і кінцевого церковного розпорядку.

Припустім на хвилю, що справді так є, як фальшиво представляє „народна“ ліберальна преса. То чи не можна на се реагувати спокійно, поважно і легально, без ущербку для високого Авторитету католицького Єрарха? Чи не булоб се більше вказане і хосенніше? Бо чи той шалено зловісний крик може що помочи? Чи зарадити? Се лише сіє недовіря серед широких незрячих народних мас до духовної Влади взагалі, на тепер і на будуче підважує духовний Авторитет, анархізує маси, — а хісна ніякого не приносить і не принесе народови, хіба лише його найлютішим ворогам, які створюють пригожий ґрунт для своєї безбожницької пропаганди.

Священник з Поділля.

ОСИП НАЗАРУК

21)

Вражіння з Волині

Розуміється, тяжко в сих часах бути українським публіцистом, коли хочеться писати правду. Навіть найсправедливіша критика відносин у Польщі або в Румунії стягає на українського публіциста закид, що він „виконує інструкції III інтернаціоналу“... Правдиве передавання звичайної інформації про промову Гітлера викликає закид „гітлерівського фашизму“. Яканебудь справедлива згадка про стару царську Росію викликає обурення з приводу мнимої „прихильності для реакції“...

І пишть як хочете! Що напишете буде зле. Та годі! Писати треба, що думається, без огляду на крик. Хіба що писати таки не можна „з причин від Редакції незалежних“...

Однак цілє писання не повинна бути — викликати обурення. І тому мушу пояснити, що представляючи в споминах добрі сторони старої царської Росії, я зовсім не думаю, що в сь о в ній заслугувало на похвалу. Чейже годі хвалити дурний указ з 1876 р., який пробував викорінити мову багатоміліонового народу! Чейже годі хвалити страшне релі-

гійне переслідування Унії, годі, навіть зі становища не то уніятського, а й російського, — монархістичного і православного. Бо се вже нині річ зовсім ясна, що головню зломання Унії російським царем викликало згодом зломання й упадок царату.

Як це сталося?

Дуже просто. В цілі зломання нашої св. уніятської Церкви на великих просторах російський царат мусів ужити до переслідування чотирьох сил, на яких сам спирався: 1) православного духовенства, 2) адміністрації, 3) поліції, 4) війська. Всі ті чотири сили здеморалізувалися якраз і головню через ужиття їх до злочину насильства на велику міру і над великою масою людей. Православне духовенство оперуючи проти Унії з наказу царського уряду разом з поліцією мусіло згодом само стати немов поліційною установою, готовою на всяку погань. Хоч, розуміється, не всьо православне духовенство брало участь у переслідуванні Унії, але й те, що брало, вистарчило, щоб поширити заразу зіпсуття по цілій Росії європейській та азійській. Се використали розкладові чинники і представляли народові кождого духовного як іпсію і спільника тайної поліції. А за доказами не потребували

дуже шукати, бо правдиві докази на те дійсно були, хоч і не відносилися до кождого духовного. Так загинувала помалу вся велика царська Росія, одна з найкращих країн, про які знає історія людства. Загинувала помалу, але основню, до самого споду, до підвалин сили її.

Разом з духовенством та поліцією загинували у прискішенім темпі також адміністрація й військо, яких уживано до лозання найсвятіших справ людей, до топтання їх совісти й віри, — за що спеціально платилося і скоро авансувалося.

Так, почув Господь крик мучених за віру членів нашої св. уніятської Церкви. Крик катованих старців, жінок і дітей сам собою кликав о пімсту до неба — і та пімста прийшла. Вона була страшна і прийшла дуже скоро, бо ще далеко не минуло 100 літ від часу, як під солдатськими нагайками вмирили переслідувані уніяти, а в розсипку пішла сила великої Росії — і вона сама себе зачала вимордовувати та переслідувати, ще гірше, ніж переслідувала уніятів...

Сто літ це зовсім не багато для ковання такого велиття, яким була царська Росія. А то ще багато бракує до 100 літ від останнього крику убиваних в Росії уніятів та від остаточного розбиття і знищення нашої св. Церкви на території

СЕНЗАЦІЙНА ІНСТРУКЦІЯ КОМІНТЕРНУ

Знаменито редагований орган ОО. Єзуїтів „Вяра і Жице” в ч. 2 за 1938 приніс отсю інформацію з таким поясненням від себе:

Комінтерн, який приготував світову революцію поза кордонами Росії, видав недавно спеціальну інструкцію про спосіб розбирання інших організацій, головню лівого напрямку, але також католицьких. Інструкцію опрацьовану в найменших подробицях переслано всім комуністичним кліткам у Польщі. Сей документ, що є хіба вершком забірання і перфідії, подаємо в цілості.

1. Введення розкладу до організацій (ворожих). „Приступлення до організації. До тої цілі треба людей або фанатично відданих справі, які думають, що для добра справи все дозволене, що цілі не тільки оправдує, але також освячує кожний середник, або знаменитих артистів, які годяться на працю для проща, або зі страху перед репресіями чи ревеліціями. Необхідно розтягнути стислу контролю над їх працею. Перші, очевидно, багато більше вартісні, але повинні бути сильні під оглядом моральним, бо ся праця страшно деморалізує. Вступаючи до організації, треба дати доказ якнайбільшої осторожності і стриму. Сю працю не можна вести з поспіхом. Оскільки було відомим, що ви належали раніше до ворожої організації, треба поступово від неї віддалюватися, удаючи невдоволеного або розчарованого. Лучше буде, коли вас запросять до наміченої організації. Коли одначе вступаєте з власної ініціативи, робіть се поступово, в ніякому разі не показуйте на початку захоплення з приводу організації. Вдавайте, що ви поступово переймаєтеся новою ідеєю. Приневольте себе до того, щоб вас переконували, часом опирайтеся, тільки поступово піддавайтеся намовам і аргументам. Поступово прилучайтеся до праці організації, починаючи від найменшої. Не домагайтеся довіря — треба наперед здобути собі опінію доброго, скромного працівника. Коли се вам удасться, зробіть з себе необхідного працівника і щойно тоді приступайте до здійснювання основного завдання.

2. Дискредитація провідників.

а) Треба дискредитувати найлучших рядовиків-працівників зі складу ворожої організації. Треба вказувати на те, що тепер вони виконують добре свій обов'язок, але не відомо, що зроблять у відповідальній хвилині: „Напевно покажуться боягузами”. Дискредитуючи їх в очах рядових членів, дискредитуєте їх через те в очах провідної влади організації.

б. Росії.

Тут треба взяти під увагу чотири важні обставини: 1) що царська Росія була дуже велика, 2) що її багатства і взагалі ресурси були надзвичайно могутні, 3) що вона мала майже 100 літ миру в тім часі, 4) що вона робила не лише самі дурниці, але й багато розумних зусиль для прив'язання до себе простого народу, головню селянства.

І мимо того впала, провалилася основно і як на такого велитня дуже скоро.

Чи не повинно се бути пересторогою для деяких польських шовіністів, що під сю пору пробують штучно викликати розвал нашої св. Церкви, нашого найдорожчого спадку по крові св. Йосафата...

Думають тим розвалом скріпити свій нарід і свою державу — і навіть не порівнюють сили великої Росії, яка мимомо тої сили пошпорталася якраз на розвалі нашої св. Церкви і впала так жакливо, як не падала досі ні одна державна спільнота. Вже 20 літ лунає з пивниць чрезвычайки крик Росії, який зачався криком уніятів мучених за віру, — хоч не всьо в тій Росії було зле, не всьо.

Мрака над волинським селом рідшає щораз більше. Старий волинський мужик оповідає щораз цікавіше. — (Д. б.).

б) Треба дискредитувати провід, починаючи від другорядних осіб. Ті особи легше дискредитувати. По їх дискредитуванні треба вдавати здивування, що того рода людей покликано на відповідальні становища; се буде вже підкопом під висші провідні чинники організації. Небезпечно починати відразу від дискредитування висших чинників.

в) Дискредитуючи когось, треба се робити поступово, починаючи від товариських шуток, переходячи поступово до глузу і виставлювання дискредитованого на посміховище. Окрему мету творять сплетні про життя, бодей приватне, дискредитованих осіб. Розсіваючи сплетні, треба дбати про те, щоб вони були до певної міри правдоподібні.

г) Добре вказувати на надуживання влади, зроблене поодинокими представниками провідних чинників, на їх ненормальність, нездібність, на брак такту в відношенні до рядових членів. По тім шляху треба йти здалу догори.

По відповідним підваженні авторитету провідників переходиться до чергової стадії акції:

3. Дискредитація техніки праці.

а) Через твердження, що працю ведуть невміло і помалу;

б) що провідники висувають перед організацію завдання, які сприяють їх особистим амбіціям, побільшують їх особисте або суспільне значіння або приносять їм матеріальні користи;

в) вказуванням на непотрібність і дрібничковість щоденної праці;

г) підпираючи підчас спорів становище найбільш лінивих і невмілих членів, кажучи, що в хвилі поважної, відповідальної праці будуть вони безсумніву на першому місці.

4. Псування взаємин між членами організації. Одна з підстав сили організації — довіря і приязнь між її членами. Ту приязнь треба знищити. На те є різні способи: гра на амбіціях, твердження, що той або тамтой працює більше, а має менший вплив. Можна викликати спір про степень користи з праці того або иншого члена. Можна викликати спори в часі праці, вказуючи членові, що його працю використовують інші. Деколи добре використати особисті взаємини між двома членами для створення двох ворожих груп, часом без їх відомости. Треба розповсюджувати погослови про приватне, родинне життя поодиноких членів, в першу чергу провідників. Оскільки той, що веде акцію, розпоряджає матеріальними засобами, досягнути цілі значно легше. Можна запросити до ресторану, дати поміч в трудній

хвилі і тим легко позискати союзника. Не вільно однак вербувати втаємничених агентів — можуть зрадити. По знищенні авторитету проводу, по дискредитуванні і здержанні технічної праці, можна перейти до головного завдання — до знищення ідеї ворога.

5. Розповсюдження погослов. Ціль розповсюдження погослов може бути всіляка: викликання паніки між противниками, або піднесення настроїв між прихильниками, дискредитація противників, затертя слідів, спрямування уваги населення в означеному напрямі і т. д. Погослова повинна бути цікава, або дотепна, або тривожна. Погослова повинна бути правдоподібна, з тої причини найлучше, коли згори знається про випадок, що має статися, приготувати заздалегідь погослову, в якій булаб інтерпретація того випадку. В погословці повинні бути цікаві подробиці. Треба мати на увазі можливість укріття жерел погослови, з тої причини лучше, коли її розповсюджиться з кількох місць відразу. Найлучший вступ до пущення погослови в обіг: „Я пані скажу, але прошу того не повторювати...” Скорість розповсюдження погослов величезна.

6. Дискредитація ідеї. Коли авторитет уже повалений, технічна праця здержана, треба перейти до підготовки роздору в організаціях. Напад на ідеї, як на провідників, повинен бути поступовий — треба починати від другорядних тез і поглядів, творити „праві” і „ліві” відхилення. Оскільки авторитет провідників підважений, організація не зуміє опертися відхиленням. Треба розвинути замишування до ідеологічних спорів на другорядні теми, замінюючи в той спосіб службу ідеї схолястичними спорами. Коли провідник позбавлений авторитету, особисті взаємини між членами поповані, технічна праця здержана, ідея втратила переконуючу силу, перетворюючись на тему спорів, треба поступово відійти, бо організація всеодно засуджена на загибелю, а здемаскування вас може тільки здержати природну смерть, викликати реакцію і внеможливити вам дальшу акцію на терені інших організацій”.

Думаємо, що ся інструкція вкешить здемаскування есентуальних інфільтрацій в рядах католицьких організацій.

Примітка Ред. „Нової Зорі”: Так до найменших подробиць обдумують большевики інструкції, які дають членам своїх організацій. А в правих організаціях або взагалі нема ніяких інструкцій, навіть в найважніших справах (часто навіть у справах актуальних і пекучих), або коли появляється, то значайно роблені наспіх і тому мають в собі різкі локі та недокладности, а буває, що і противоріччя. Такий спосіб „боротьби” мусить бути основно змінений, або розгалужений і залле всьо, що до сеї пори ще стоїть. Розуміється, з примінюванням до практичного життя всяких інструкцій треба поступати надзвичайно обережно та по докладнім розваженні і контролюванню.

Таємничі підземелля в Холмі

При закладанні водотягів у Холмі відкрили великі підземні коридори й кімнати з полуваннями архітектонічно добре подуманими. Ся остання обставина виключає теорію, немовби се були пещери первісних людей, бо первісні люди такої техніки не знали. Зрештою в тих підземеллях відкрито також ланцюхи, яких „первісні люди” виробляти не вміли, бо взагалі не знали заліза. Супроти

того можна з великою правдоподібністю прийняти, що відкриті підземелля це свого рода підземні кріпости і сховки нашої старої держави Волиняни, яку згадує арабський хроніст. Холмська кріпость могла також входити в систему кріпостей Червенської Землі. Не даром наш король Данило переніс до Холму столицю з Галича.

Відмолоджують офіцерський корпус

Відмолоджування офіцерського корпусу в СССР відбувається тепер приспішеним темпом. Низші офіцери аван-

сують часто відразу о кілька степенів. Нпр. команданта одного з баталіонів капітана Котикіна міністр військових справ іменував полковником і рівночасно командантом дивізії. „Красная Звезда”, орган міністерства війни, накликає до скорого авансування низших офіцерів. Цікаве при тім те, що той орган каже не боятися іменувань безпартійних офіцерів, бо мовляв, весь молодий офіцерський корпус „вихований в большевицькій дусі”. Ті приспішені аванси мають заповнити локі, які повстали в большевицькій корпусі внаслідок чисток.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Поляк про Гуцульщину

Stanisław Vinzenz: Na wysokiej poloninie. Obrazy, dumy i gawędy z Wierchowiny Huculskiej. [Tom pierwszy], Prawda starowieku. Warszawa — 1936. Tow. wydawnicze „Rój”. Сторін 720, формат 24×16 см.

Книга, якої наголовок поданий вгорі, то лише перша частина задуманої автором 4-томової праці про Гуцульщину. Зрештою, може й висказ „праця про Гуцульщину” не цілком відповідний, бо це не наукова розвідка; але годі також ужити одного з прийнятих літературних термінів, бо се ні повість, ні новелі, ні нічого такого, що звичайно буває в літературі. Тут маємо просто ряд нарисів і переказів, для яких матеріалом послужила, як каже сам автор, „не так сама теперішня Гуцульщина, ні її історія, як радше гуцульські оповідання про давнину, вже зникаючі відгуки і спомини, майже забуті засновки повісті¹⁾...” (с. 681). Зродилася та книга з живого слова, з оповідань „Дідуня й Бабуні, няні Палагні, побережників Ігната та Лукієна, візника Ілька, гутірок незабутнього, єдиного оповідача Петра Кузика або Марка Білоголового, сусіда зпід Чорногорі, як також тих людей, що дожили аж до наших часів: Матійка, величавого й гордого старця (сьогодні 92-літнього) з роду Зеленчуків-Іванкових; напів осліплого а повного гумору Федя Шикерика з Перехресного (нині понад 90-літнього); Юрка Федчука Грабчука... Марійки Чорниш... і багатьох, багатьох інших по пляях, полонинах, хатах, колибах...” (с. 706). Задивлений у минуле Гуцульщини, у збережені ще рештки барвного верховинського побуту та обряди і звичаї надихані глибокою старовиною, заслуханий в оповідання своїх старих приятелів Гуцулів та Гуцулок, автор зводив їх до купи, надавав їм більше суцільну й більше літературну форму, переплітаючи час від часу розділи чисто оповідного характеру своїми пояснюючими коментарями, які назвав „інтермеццями”. Так повставали розділи цієї книги:

I. Za głosem trembity, II. Ludzie lasowi, III. Dzieje słobody.

До тих трох головних циклів, названих „книгами”, додано ще „Епілог” і „Анекс”. У ньому є: 1) Слово автора до читача (про генезу й характер твору), 2) Примітки (про назву „Гуцул”, про інші гуцульські назви, головню топографічні, про літературу до Гуцульщини і т. д.) та 3) Словничок гуцульських слів. Крім того на початку книги (сс. 7—11) є ще коротенький інформаційний вступ про Гуцульщину.

На кількості сторінок свого твору Вінценц розгортає перед нашими очима велике багатство образів з минулого та сучасного життя Гуцульщини. Бачимо тут і цілі обрядові драми, як похорон, весілля, „плес” (коляди), бачимо побутові образи та характеристичні сценки, як полонинський хід із маржиною, закладини й будову хати, бутин і дараби, давні танці зі стрілянням і бартками; читаємо про найрізноманітніші повіря й забобони, слухаємо замовлювань проти хорів і вроків; нарешті переносить нас автор у давній опришківський світ переважно Довбушевих виправ і нападів; а від опришків веде нас ще далі, до стародавніх, цілком уже казочних лісовиків „велитів”, що лише в топір вірили, про нього пісні богатырські співали і своїм помершим високі могили насипали.

Всі ті оповідання, нариси та в літературну форму прибрані перекази й міти автор переплітає часом вставками, в яких висказує свої рефлексії або дає власний коментар до поодиноких квестій. І так знаходимо в книзі вставки про: опришківську традицію (с. 169—173), про

згадки за опришків у хроніках і актах (с. 174—176), „Правда про опришків” (стор. 197—205), „Вирок пісні” (стор. 291—293) та інші. У декотрих розділах тут знаходимо думки дуже цікаві, погляди, що в наші часи заслуговують на повторення. І так в „Інтермецці” п. н. „Традиція про опришків” Вінценц пише, що в новіших часах етнографи та історики почали досліджувати Гуцульщину і в горах і по актах шукаючи матеріалу для своїх дослідів. А при тім цілком слушно стверджує, що ті навіть наукові спроби „приходили часом з національними та суспільними упередженнями, з необоснованими заложеннями, часом з готовими міттами” (с. 169). Згадуючи про те, як то наших Гуцулів виводили від Готів, Даків, Алянів, Кавказців, Половців і т. д., автор пише: „В наші часи з приводу пробудження деяких модних а поверховних зацікавлень, хвилі і навіть могутні бурні нонсенсів²⁾ переливаються поза береги здорового розуму. Для відміни, чи для комплексу введено ще Норвежців і Тибетанців. Сплетня недовчених „дослідників”, котрих компетенції ніхто не прослідив ані не прослідить, йде на рахунок гарної ділянки, званої популяризацією і зараз знаходить попит” (с. 170).

Далі Вінценц цілком влучно пояснює генезу опришківства як своєрідної форми соціального протесту проти поневолення вільної споконвіку Гуцульщини всякими панками та підпанками. „Ніколи тут з первовіку не було ніяких опришків, ані тим більше ніякого розбою, казав йому Гуцул Петро Іванійчук Кузик, поки пани були чесні і праві, поки гонорово жили з гасдами...” (с. 171).

Загалом про висловлені тут погляди Вінценца можна і треба сказати одно: менше чи більше стійні з наукового боку, вони все намагаються бути строго об'єктивними і скрізь у них пробивається щира симпатія до Гуцулів і Гуцульщини. А це заслугоє на окреме признание вже з уваги на те, що автор, хоч і Поляк, не лише не підходить до Гуцульщини тенденційно, але навпаки, виразно осуджує всяку тенденційність, яка викривлює дійсний образ. У своєму творі Вінценц виразно стверджує, що гуцульський говір, хоч і виказує польські, мадярські та ромунські впливи, се діалект української мови (с. 8; пор. також на с. 715). Зачуваємо навіть, що автор має намір видати свій твір також по українськи, чого покищо з чисто технічних причин не міг зробити. Ясна річ, що таку думку треба гарячо привітати з нашого боку, бо книжка Вінценца напевно знайшла би вдячних читачів серед Українців.

Закінчуючи наші думки про цей твір, зауважимо, що не зважаючи на знамениту знайомість Гуцульщини автор не встерігся деяких неточностей. І так передовсім не „перший Іван Франко... опрацьовував гуцульські теми” в українській літературі (див. стор. 712), але надовго перед Франком уже писали про Гуцульщину українські письменники³⁾; автор збірки „В зелених горах” не „Б. Олесь” (с. 712), а Олександр Олесь (Кандиба). А деякі діалектичні явища, як незавершений процес „ікання”, переміна „я” в „є”, форми давньої двійни (прим. „дві корові, дитині” і т. д.), се явища не спеціально гуцульські, але часті в різних західних діалектах української мови. Інша справа, що гуцульський говір з них може найбільше архаїчний.

Але такі недотягнення чи неточності у книзі Вінценца незначні й нечисленні. Назагал автор прекрасно знає край і на-

²⁾ В оригіналі воно виходить іще дотепніше: „fale a nawet potężne batwany nonsensu.”

³⁾ Сам Вінценц згадує нижче про Фельковича.

рід, про який пише, і, що дуже важко, любить його, як свою тіснішу батьківщину. Вже ці дві прикмети обговореної тут праці вистарчили на те, щоб її корисно вирізнити зпоміж усяких „регіональних” повістей в роді різних „Духів Чорногорі”, повних фантастики й тенденційності. Але твір Станіслава Вінценца має ще й інші, суто літературні, позитивні прикмети; гарний розповідний стиль з поетичною закраскою, добрі нереспіви гуцульських колядок ось дальші додатні сторони цієї книги. Поза тим заслугоє на увагу і сама вибрана автором напів белетристична форма, що подекуди пригадує так дуже почитані тепер на Заході біографічні романи.

Словом, — книжка Вінценца се явище цікаве і небуденне на тлі польських літературних творів на українські теми. А що автор вдатно змалював одну з найпоетичніших закутих нашої тіснішої Батьківщини, про це може свідчити хочби велике признание, з яким висловився недавно про його працю один український письменник, сам родом Гуцул і автор ряду оповідань про Гуцулів. П. К.

Нові видання

„Вістник Марійських Товариств”, Орган Управи Марійського Т-ва Молоді. Рік III, ч. 6. Львів 1937, 8°, 32+4. Друкарня В-ва ЧСВВ в Жовкві. — 3 мист: Комунікати Головної Управи МТМ; о. Ярослав Богатюк, За поширення й активізування Марійських Організацій серед сільської молоді; Богдан Жульківський, Головні напрямки нашої праці; Чужі про релігійне життя української молоді; о. Ір. Назарко ЧСВВ, Наша участь в міжнародному Зїзді Провідників Марійських Дружин в Інсбруці; о. Роман Лукань ЧСВВ, Преса про Конгрес Марійських Дружинників; Звіти з діяльності українських Організацій; Рецензії; Весячина; Посмертні згадки; Знімки. — Як попередні так і це число приносить цікаві статті й цінний матеріал не тільки для наших Марійських Дружин, але також для тих, що до згаданих Дружин не належать. Тому поручаємо всім прихильникам і зацікавленим прочитати всі досі видані числа цього одинокого в нас Марійського журналу. *Т. А.*

Наталена Королева: **Предок**, повість. Бібліотека „Дзвонів” ч. 22. Львів 1937. Ст. 143. Формат 24,9×17,9 см.

Михайло Соневицький: **Гомін давноминулих днів**. Збірка оповідань. Літературна бібліотека. Ч. 6. Львів 1938. Накладом „Рідної Школи”. Ст. 143. Форм. 12,5×18,5 см.

Ukrainian Youth, Official Organ of the Ukrainian Catholic Youth League (Ліга Української Молоді). February 1938. Vol. V. No. 2. Видає Ліга Української Католицької Молоді, 9 Stagg Street, Jersey City N. Y., U. S. A.

Ukrainian Youth, орган Ліги Української Католицької Молоді, грудень 1937, ціна 10 цт. (амер.) Стор. 32. Форм. 15,5×25,5 см. Адреса вид-ва: Ukrainian Catholic Youth League, 9 Stagg Street, Jersey City N. Y., U. S. A.

Флора УСРР (La Flore de la RSS D'Ukraine), Том. I. Головний редактор акад. О. В. Фомін. Видавництво Академії Наук УСРР. Київ, 1936. Ст. 199. 3 ілюстраціями. З картою районів флори СРСР і з картою ботанічно-географічних районів УСРР. Index nominum et synonymorum. Ціна 12 карб., в оправі 14 карб.

Konflikt japońsko-chiński. Problemy Dalekiego Wschodu. Warszawa — 1938. Стор. 16. Форм. 12,2×18,2.

Оповідання заголовка якогонебудь видання в сій рубриці ще не означає, що ми се видання поручаємо.

¹⁾ В оригіналі „wątki opowieści”.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Адміністраційна влада в Вильні опечатала церкву Пресв. Тройці при вул. Остробрамській. Ця церква особливо цінна для католиків східного обряду, бо тут працював і освячувався в чині св. Йосафат Кунцевич, архимандрит монастиря св. Тройці, пізніший полоцький архієпископ і мученик за св. Унію. Теперішню церкву побудовано в 17 столітті, на місці старої; при церкві був монастир ОО. Василіян аж до 1839 р., тобто до знесення Унії. Тоді монастир і церкву віддано православним. Святиню належало віддати тепер давним її власникам, уніятим.

Кардинал Мунделейн, архієпископ м. Шикага, виголосив довшу промову, в якій енергійно виступав проти суспільної кривди. „Католицька Акція, сказав кардинал, означає діло, а не пусті слова. Немає сенсу організувати конференції і відчити про комунізм і його небезпеки, коли будемо обговорювати ту проблему тільки в академічний спосіб. Коли хочемо досягнути якусь ціль, треба перейти енергійно і відважно до практичних середників, до діла. Як лікар у медицині приготував протитріло закаженню, так і ми повинні приготувати антидот. Ми вже відпокутували те, що довгий час були співниками тих, які не йшли властивим шляхом. Надто часто працедавці в спосіб повний гіпокрізії для своїх егоїстичних цілей вміли використати авторитет Церкви, включаючи членів ерархії о інтервенцію в їх обороні, коли зайшов якийсь спір, мимо того, що платили своїм робітникам просто скандально низькі платні. Маю надію, що ті часи належать до безповоротного минулого. Наше місце при бідних, при робітниках! Це наші люди, це вони будують церкви, це вони ходять до тих церков, це їх діти ходять до наших шкіл, це вони дають нам священників і бовіків! Вони всі сподіюються від нас вказівок, напрямних і моральної підтримки... Не можна укривати небезпеки впливів комуністів, які поступають в негідний і облудний спосіб, і небезпеки тих, які виступають проти комунізму, а рівночасно кривдять і вислідують, які поборюють закон, що забезпечує мінімум платні, і дозволяють на використання жінок і дітей. Супроти такого поступовання ми не можемо бути байдужі. Тямте, що наспіла година Католицької Акції...“ Вся американська преса живо обговорює промову кардинала Мунделейна.

В Білгороді відбулася ві второк торжественна інтронізація нового патріарха Гаврила. В сім торжестві взяли участь князь-регент Павло, члени регенційної ради Танковіч і Перовіч, прем'єр Стоядіновіч, члени правительства і дипломатичного корпусу та численні церковні достойники.

По завоюванні Абіссинії Італійцям не подобався голова тамошньої коптійської Церкви, абуну Киріллос, прихильник незалежності свого краю. Отже його усунули, а на його місце іменували нового абуну Авраама, який висвятив кількох нових єпископів. Нову ерархію установлено незалежно від коптійського патріарха, який живе постійно в Каїрі і який мав досі право іменування церковних достойників в Абіссинії. З кінцем грудня 1937 р. зібрався в Каїрі синод коптійської Церкви. На ньому стверджено неважність іменування Авраама й кинено на нього екскомуніку. Очевидно, італійське правительство перейде над тою клятвою до денного порядку.

Мрозоль „Гонсецькі“

Оригінальна мазь Мрозоль „Гонсецько-го“ з успіхом усуває зачервонілі місця, пухлину і знаменито лічить рани та веди, які повстали ВНАСЛІДОК ВІДМОРОЖЕННЯ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

НОВИМ ПРЕМ'ЄРОМ РАДЯНСЬКОЇ УКРАЇНИ іменований якийсь Демян Короченко. Досі ми не чули його імені.

ВЕЛИКУ СЕНЗАЦІЮ викликали бурливі наради соймового клубу ОЗОН'у. „Час“ пише, що вирінула резолюція, щоб клуб ОЗОН'у при голосуванні за бюджетом висказав застереження щодо деяких ресортів. А б. прем'єр Козловський поставив навіть внесок, щоби клуб ОЗОН'у зголосив внесок, висказати недовіра всьому правительству. За тим внеском голосувало на засіданні клубу 12 членів ОЗОН'у.

ПРУСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР марш. Герінг прибув до Польщі на дипломатичні лови, які відбудуться в Біловежській Пущі при участі президента РП. Марш. Герінг має зложити візити президентови РП, марш. Ридзови-Сьміглому, прем. Складковському і мін. Бекові.

ЖИДІВСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТАРНИЙ КЛУБ зложив у соймі ядрено уложену заяву, яку подамо на другий раз.

МАДЯРСЬКА ПОЛІЦІЯ опечатала помешкання мадьярської націонал-соціалістичної партії, увязнила її управу та взяла під поліційний надзор 72 членів тої партії.

В АВСТРІЇ рішили продовжити військову службу з 12 на 18 місяців. Австрійська преса пише, що Австрія збротиться з тих самих причин, що інші держави.

АВСТРИЙСЬКІ КОНСУЛЯТИ в Мадриді, Барселоні й Валенсії замкнено.

АВСТРИЙСЬКИЙ МІНІСТР внутрішніх справ, гітлерівець Сейс-Інкварт, виголосив промову радієм. В ній заявив, що австрійські націонал-соціалісти повинні уживати до демонстрацій гітлерівської свастики, однак не повинні нікого змушувати, щоб поздоровляв по гітлерівськи.

ВІЙСЬКА ГЕН. ФРАНКА заняли місто Теруель і забрали в полон 2.600 червоних.

В ІТАЛІЇ уступлення англійського міністра закордонних справ Ідена викликало сильне вражіння. Італійська преса пише, що Іден був символом ворожости Англії супроти Італії. Боротьба в лоні англійського правительства тривала кілька місяців. Вкінці побідив реалізм і досвід прем'єра Чемберлена над доктринерством Ідена.

В ПАРИЖІ відбулася нарада міністрів закордонних справ і національної оборони. Радили над промовою канц. Гітлера і над уступленням мін. Ідена. Ствердили, що західна Європа, себто передовсім Франція й Англія, тратить ініціативу в європейській політиці. Французька преса пише, що Англія змагає до порозуміння з Італією і Німеччиною. Тому більшість французьких газет висловлює побоювання, щоби Франція не лишилася сама в європейській політиці.

АНГЛІЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Чемберлен вислав лист до французького прем'єра Каміля Шотана. В листі заявив, що уступлення мін. Ідена не означає зміни порозуміння між Англією і Францією.

АНГЛІЯ рішилася вислати до північної Палестини свіжі військові відділи. Вони мають не допустити до переходу арабських озброєних банд з Трансйорданії на поміч палестинським Арабам.

АНГЛІЙСЬКИЙ КОРОЛЬ Юрій VI мав незабаром виїхати до Індії, щоб коронуватися на індійського цесаря. Але на днях відложено подорож на необмежений час з огляду на повагу міжнародного положення.

В КИТАЮ японські війська окружили 20 тисяч Китайців недалеко залізничної Пекін-Ганкав. Китайці хотіли перебити і стратили коло 3.000 вбитих та раних. Крім того йдуть завзяті бої коло міста Тандзін в провінції Гонан.

В КИТАЙСЬКІЙ АРМІЇ привняли до санітарної служби кілька соток молодих інтелігентних жінок. Се переважно студентки. Вони можуть досягнути також офіцерські ранги.

НОВИНКИ

Фонд Хліборобської Освіти ім. о. Т. Войнаровського утворило Т-во „Сільський Господар“ в порозумінні з центральними кооперативними та фінансовими установами. Завданням Фонду буде давати стипендії та іншу допомогу на навчання фахового господарського знання у хліборобських школах тій молоді, яка не має змоги власними засобами удержуватися в тих школах.

30-ліття Українського Клубу в Харбіні. 20 січня с. р. минуло 30 літ від оснування Українського Клубу в Харбіні (Манджурія), що став головним осередком українського національного життя на Далекому Сході. З вибухом революції на Україні в 1917 р. члени Клубу причинилися у значній мірі до розвитку українського визвольного руху на Далекому Сході. Тоді клуб придбав величавий Народній Дім у Харбіні, де відкрито українську гімназію і народню школу. Першим головою Клубу був Д. Панченко.

Міністерство скарбу видало нові обіжники в справі податкових полекш. В зв'язку з сумнівами, які повставали при уморюванні залежностей від 30. XI. 1933, міністерство зарядило уморювати відсотки від залежних податків за той час також у відношенні до вільних звань і професійних занять. Звільнено від обов'язку викуповувати окремі промислові свідоцтва ресторани й інші гастрономічні заведення, які уряджують буфети на забавах, зїздах і т. п.

Еміграційний синдикат дістав повідомлення про введення нових полекш для емігрантів до Канади. Видаватимуть візи неповнолітнім членам родин осіб, замешкалих у Канаді. Однак малолітні емігранти мусітимуть виказатися посіданням 500 доларів.

„Християнське Слово“. Під таким заголовком румунська націонал-християнська партія почала видавати в Чернівцях часопис українською мовою. Часопис редагує комітет румунської молоді при співпраці Українців. Напрям часопису протижидівський і протикомуністичний. Щось як „под одним дахом“.

На стації Хриплин під Станиславом зуцарився товарний поїзд з локотивою. Дев'ять вагонів цілком знищених, гальмовий Чижевський погиб, його помічник Адольф Бернат ранений. В однім з розбитих вагонів згинуло кілька штук худоби. Катастрофу спричинив Я. Духовіч злим наставленням зворотниці. Його та робітника Гавелюка арештовано.

Управа м. Станиславова оповістила, що зголошення в справі будівельних кредитів на 1938 р. належить вносити до 10 березня с. р.

Коломия має 34.547 постійних мешканців. В тім є: римо-католиків 12.853, греко-католиків 6.307, мойсеевого віроісповідання 14.489, євангеліцького 861 і 37 мешканців інших віроісповідань.

В судах I і II інстанції залягає тепер 12 справ, в яких є присуди смерті через повішення.

Міністерство освіти визначило оплати за контролювання шкільних підручників перед допущенням їх до ужитку у шкільництві державнім і приватнім. За цензурування підручників для фахових шкіл побиратимуть оплату в висоті 25 сот. від аркуша друку.

Коморник в Семятичах, Степан Комосінський, скінчив самогубством. День перед тим представник суду перевів у нього контролю й викрив недокладності.

Характеристичне. У Варшаві відобрала собі життя підрізанням горла бритвою 55-літня М. Скорупкова, вдова, мати помершого р. катола священника І. Скорупки, польського героя в бою з большевиками під Радзиміном. Причиною сего трагічного кроку була матеріальна нужда.

Гумор. — Скупар. — То скандал! Мій син такий марнотратний, що носить окуляри на обоє очей, хоч одно око має скляне.

Білоруського поета М. Танка засудив виленський апеляційний суд на 6 місяців в'язниці за збірку віршів „На етапах“.

Сенат краківського університету рішив розв'язати кілька десятків студентських організацій, які своєчасно не перевели вимог змін у своїх статутах.

Новий рід агітації. Поліційні влади арештували у Варшаві Германа Бреттера з Кракова і Стефана Розу з Бендзіна. В них знайшли кілька фільмових проєкційних апаратів і кілька фільмів агітаційно-протидержавного характеру. Показалося, що Роза і Бреттер їздили по Польщі та висвітлювали ті фільми в законспірованих льокалях.

Др Тадеуш Стефановський, лікар у Варшаві, пускав у рух чеки без покриття. За те засудили його на півтора року тюрми, а тепер лікарська палата счеркнула його з лісти управнених до лікарської практики.

Адвокат Гофмокл-Островський побудував пам'ятник судовим оборонцям у своїм дворі під Варшавою. Се мабуть перший пам'ятник того рода в цілм світі.

Зелізна сторожа придержала в поїзді на лінії Тарновські Гори — Познань б. начальника поштового уряду в Велькоритах над Бугом, Анд. Кульчинського, який спроневірив 100 тисяч зл.

Грізна пожежа вибухла підчас висвітлювання фільми в кіні „Гриф“ у Білостоці. Згоріла кабіна з апаратурою і 4 фільмами. Механік важко попарений. Кілька видців легко ранених.

До Естонії втікли на літаку з ССР два совітські поручники. Як причину втечі подають численні арештування між офіцерами летунства.

На Північній Морі затонув німецький корабель „Егеран“ враз з 14 людьми залогі.

В Чехословаччині 50 процент жебраків се воєнні інваліди.

Канцлер Гітлер удекорував губернатора Лібії маршала Бальбо великим хрестом німецького орла.

Міжнародна самоходова вистава в Берліні має величезний успіх. В перших двох днях відвідало її понад 40.000 осіб. 58 надзвичайних поїздів і 61 автобусів звозило гостей з цілого краю.

Як розходиться „Майн Кампф“. 25.000 німецьких міст і громад примінилося до заклику міністра внутрішніх справ у справі доручування книжки Гітлера „Майн Кампф“ кожному молодому подружжю. Центральна видавнича установа гітлерівської партії мусіла видати в тій цілі спеціальне видання книжки.

В Німеччині вийшов розпорядок про усунення французьких висловів зі списку потрав у ресторанах.

В Брюсселі якийсь осібняк виконав замах на б. совітського морського атташе в Константинополі, опісля у Стокгольмі, Олександра Соболева, ранивши його в голову молотком. Соболев дістав був у 1930 р. приказ вернутися до Москви, та відмовив.

В Парижі мають поставити пам'ятник в честь 300 сестер милосердя, які погибли підчас світової війни виконуючи службу в Червоному Хресті.

Гумор. — Пам'ятай, мій сину, що ніхто не може совісно працювати, коли рівночасно свище. — Ромко: Ну а машиніст?

Гумор. — Предсідник трибуналу: Ви робили фальшиві банкноти. Нащо? — Бо було замало правдивих.

Італійські влади сконфіскували часопис, присвячений жіночим модам, „Ля Віта Феммініле“, за прихильну статтю про французькі жіночі моди.

В Мадриді накладом 13-ої міжнародної бригади вийшла книжка п. з. „Шість місяців боїв у компанії Міцкевича“. З неї виходить, що у 13-ій бригаді є 130 поляків, 22 Жидів, 5 Українців і 5 Білорусинів.

Фахові організації жінок в Англії мають 389.500 членок, а такіж організації мужчин тільки 356.700 членів.

Американський інженір Фінслей сконструував новий рід танку, який зможе порушатися на дні моря і сплавних рік.

В Токію помер Хаїм Грінберг, один з найбагатших тамошніх купців, оставляючи у спадку 70.000.000 зл. В Польщі живе 5.000 ріжних Грінбергів. Тепер три адвокати провірюють управління Грінбергів, які зголошуються по спадщину.

Гураган знищив американське містечко Родессу. Є 10 вбитих і 50 тяжко ранених.

Мекку відвідало в останнім часі 65 тисяч прочан. З Яви і з малайського півострову прибуло 16.000 прочан, з Індії 15.000, з Єгипту 10.000, решта з інших країв Азії й Африки.

На Сахаліні лавіна снігу засипала майже ціле містечко. Є 51 убитих.

Жертви. Гр.-катол. Уряд парох. в І-ванкові, п. Скала Подільська: зл. 5.00 на українських інвалідів і зл. 5.00 на допомогу бідним учням в школах.

Гумор. — Ви коли пізнали свого мужа? — Коли перший раз попросила в нього грошей.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І з того приводу в переписку не входить.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Коли цвіте бузок.
ПАКС: Прокажена й Ордінат Міхоровський.
СТИЛІБЕ: Лише ти й ревія.
ТОН: Князь Ікс.

Приймаю плащаниці й ікони до артистичного опрацювання як також старі плащаниці й ікони до відновлення. Ласкаві зголошення: **Евген Войтович, Львів, вул. Рутовського 22/III, м. 111. 15-1-3**

Дяк, вправний диригент, грає на фісгармонії, пошукує посади від зараз. Ласкаві зголошення проситься слати: **Микола Кольба, Постоїлівка, п. Городниця.**

Найцікавіший твір Н. Королевої, відзначений сьогорічною найвищою нагородою Українського Католицького Союзу, це повість п. з.

СОН ТІНІ

слід мати кожній інтелігентній людині, що цікавиться українським письменством.

Ціна 3 зл. Висилаємо лише за готівку. „ДРУЖИНА“. Львів, вул. Сикстуська 39а. (Кольпортери зголошуйтеся!)

Посмертна згадка

† **О. Мітрат Тит Войнаровський**, ку-стос Капітули, Апостольський Протоно-тарій і домовий Пралат Його Святости Пія XI, радник Митрополічної Консисто-рії, просинодальний суддя Апеляційного Трибуналу, ген. адміністратор столових митрополітичних дібр, помер у Львові 21 лютого с. р. — Покійний уродився 16. П. 1856 р. в Ляцькім Шляхотській, товмачь-кого повіту, у старій священичій сім'ї, яка виводить свій рід від полк. Андрія Войнаровського, одного з найближчих співробітників гетьмана Івана Степано-вича Мазепи. Гімназію скінчив у Стани-славові, богословські студії у Львові. О-дружився та висвятився 1881-го року. Зачав душпастирювати в Олеші, в 1883 р. був у Колодівці, рік працював при архикафедральному храмі св. Юра у Львові, в 1888 р. став парохом Пядик ко-ло Коломиї, в 1889 р. перейшов до То-порівців, а в 1890 р. до Балинець, де пра-цював 20 літ. В 1910 р. перейшов до Львова, де його іменували крилошани-ном та генеральним адміністратором сто-лових митрополітичних дібр. О. Войнаров-ському найбільше лежала на серці спра-ва економічного піднесення села, зокре-ма побільшення варстату праці селянина: землі. Він один з перших звернув увагу на справу парцеляції дворів. За час сво-го душпастирювання в Балинцях і піз-ніше розпарцелював 37.000 моргів землі, чим дав працю коло 10.000 селянських родин. Дуже багато причинився Покій-ний також до піднесення фахової хлібо-робської освіти українського селянства. Його заходами повстали Хліборобські Школи в Коршеві і в Милованні та Хлі-боробський Ліцей у Черниці. Цікавився ввесь час працею Т-ва „Сільський Госпо-дар“, в рр. 1929—35 був його головою. Писав багато на економічні теми. Його більші праці се: „Вплив Польщі на еко-номічний розвиток України“, „Польща на Сході й Заході“ (по німецьки) та основ-на праця п. з. „Економічне положення українського народу в Польщі“. За пра-цю в економічній ділянці дістав титул почесного доктора економічних наук У-країнської Господ. Академії у Подєбра-дах. О. Войнаровський брав чинну участь в політичній житті. Як член націонал-де-мократичної партії та посол до віден-ського парламенту відіграв визначну ро-лю в українській політиці до війни. Та-кож по війні займався якийсь час укра-їнською політикою. В 1923 р. усунувся від політики. — Похорон о. Мітрата Вой-наровського відбувся 24 с. м. на Личаків-ський цвинтар.

Далівка-це дзеркало
домашньої культури,
проте:
підлогу стало плекається
пастю

„Зоря“

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпаль-ти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в-вастереженому місці дочислюється 20%. Дріб-ні оголошення поміщуються по вплаченні наде-житості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Най-менше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількохразовім анонсуванні даємо значну знижку

їнци як нація могли б розвиватися в Польщі. Се для Польщі була б політика найдешевша і найвигідніша, на що вказує великий досвід інших держав у подібних відносинах.

Значить, всьо в порядку? До таких теоретичних висновків дійшла політично зріла правдива польська аристократія, себто дійшли нащадки тих, що польську державу колись збудували і століттями нею правили. Та вони не рішають тепер у польській політиці. Не рішають ані в фактичній веденні політики, ні навіть не опановують польської публичної думки в теорії, хоч безперечно репрезентують найбільш досвідчену і найрозумнішу частину польської правлячої верстви. В політичній практиці рішають у Польщі люди з народньої й інтелігентської гущі, яких винесли на поверхню життя передвоєнні події в польським підпіллі й бурливі часи воєнні та повоєнні. А в теорії, яка потрясає польською публичною думкою, панує такий хаос, якого між Поляками ще ніколи не було. В дійснім житті і тимсамим у взаєминах Поляків з національними меншинами в Польщі — великий, переважаючий вплив має теорія найгіршого шовінізму, хоч вона не витримує ніякої критики і хоч проти неї промовляє увесь польський історичний досвід.

З тих причин можемо вправді радіти, що в польській публичній думці починають виринати такі розумні проблес-

ки як лекція графа С. Лося і дискусія, що в ній забирали голос інші польські аристократи, — та в життєвій практиці нашої нації не сподіймося скорих змін на краще. Навпаки, будьмо готові на всякі, навіть найдивніші, спроби розбивання нашої церковної і національної спільноти. Та не біймося ніяких спроб. Адже витримали обдери зі всього Ірландії тисячлітнє переслідування дуже могутньої і дуже багатой Англії, що відібрала Ірландіям буквально всю землю, що приписала їм законом для найбільшого пониження навіть те, що Ірландець не сміє мати коня вартості більшої як 5 фунтів... І хто ж нарешті виправ у тім страшнім, тисячлітнім змаганні? Виграли обдери зі всього Ірландії, гноблені в безпримірний спосіб.

Таких прикладів є на світі більше. Чому ж ми мали б показатися гіршими в боротьбі за існування нашої спільноти? Нехай кождий з нас упорядкує своє особисте, душевне і родинне життя, нехай контролює свою дотеперішню жертвенність супроти своєї Церкви й нації і нехай кождий направить занедбаня — по силам своїм, по совісті своїй. Нехай устануть не тільки о я л и н і спори між нами. Нехай запанує пошана до авторитету Божого й церковного, — а тоді напевно ніщо нам не буде страшне.

Тішмося з проблесків розуму в деяких Поляків, але спокійно приготуємося до найтяжчих досвідів у будучині...

Вистава народнього побуту на Поліссі

З ініціативи Товариства Прихильників Культурно-історичного Музею Наукового Т-ва ім. Шевченка відбудеться в цьому ж музеї в березні б. р. вистава народнього побуту на Поліссі. Оригінальні предмети (народні одяги, вишивки, тканини, дерев'яні й вишлітувані знаряди, кераміка), фотографії (типи, спосіб життя й господарювання), рисунки (народне будівництво, церкви, будова сіл, краєвид) зобразять нам життя-буття наших братів на Поліссі, що мимо всяких змін і діяння різнородних впливів зуміли зберегти по сьогодні багато форм старої української народньої культури. Щоб вистава дала можливо якнайповніший образ народнього побуту на Поліссі, музей подбав за доповнення своїх збірок позиченими на час вистави експонатами з других львівських і позальвівських музеїв та від приватних збирачів. М. і. на виставі знайдуться експонати з Етногра-

фічного Музею у Варшаві, з Етнографічного Університетського Музею в Вільні та з Білоруського Музею в Вільні. З приватних збірок буде виставлена м. ін. збірка матери Северини. Крім того буде на виставі пристосоване поліське народне мистецтво пані Ханенко з Луцька. В часі вистави будуть відбуватися поліські вечори, присвячені народній пісні й музиці, матеріальній культурі та мистецтву, антропології та народнім звичаям і віруванням; будуть теж реферати на теми: „Полісся у світлі статистики“, „Полісся в українській літературі“ і т. п. Відкриття вистави відбудеться в неділю, 6 березня ц. р. о год. 12 вполудне. Перший поліський вечір, присвячений народній пісні на Поліссі ві второк, 8 березня ц. р., в салі театру „Різнородностей“, о год. 17 (5) пополудні. Подробиці і програма поодиноких вечорів в афішах.

Політичний монстр-процес в Москві

Найвищі совітські достойники на лаві обвинувачених.

Дня 2 березня с. р. перед воєнною колегією найвищого суду ССРСР в Москві зачався величезний політичний процес. На лаві підсудних засіло 21 осіб: Бухарін б. начальний редактор „Ізвестій“, Риков б. комісар лучби, Ягода б. шеф ГПУ, Крестінський заступник Літвінова, Раковський бувший голова правительства Радянської України з часів, коли те правительство мало ще якусь автономію, і б. амбасадор в Парижі, Розенгелц б. комісар закордонної торгівлі, Іванов-Чернов б. ком. водного промислу, Гринько б. довголітний ком. фінансів, Зелінський б. радник сов. амбасади в Берліні, Бессонов, Ікрамов, Ходзаев-Файзілла б. премієр Узбекистану, Шарангович, Зубаров, Буланов, Левін лікар, що підписав автопсію Ордзонікідзе, Плетніков лікар-професор, Козаков, Максимов і Крю-

чков. Всі ті підсудні обвинувачені за шпигунство, шкідництво, диверзію, терор, ослаблення воєнної сили ССРСР, провокування війни, дефетизм, змагання до розчленування ССРСР, відірвання від него України, Білорусі та середно-азійських республік, Вірменії, Азербейджану, Поморя на Далекім Сході, врешті за змагання до повалення соціалістичного і суспільного устрою ССРСР, а потому віднови капіталізму і влади буржуазії. Крім того вони стоять під замітом отроєння Куйбишева (предсідника Госплану), Менжинського і Горького при помочи лікарів Левіна, Козакова, Віноградова і проф. Плетнікова. Бухарін обвинувачений також за те, що в часі переговорів про Берестейський мир разом з Троцьким і лівими есерами організував замах на Леніна. Бухарін і Троцький стрімко до зірвання берестейських переговорів, щоби в той спосіб повалити совітське правительство й увязнити або вбити Леніна, Сталіна і Свердлова, щоб утворити нове правительство, яке складалося б з бухаринівців та лівих есерів. Отроєння Куйбишева се щось нове у смішних закидах совітської прокуратури. Мотиви таких монстр-процесів цікаво вияснив Троцький, якого книжку реферує тепер „Нова Зоря“.

Евхаристійний Конгрес

в Будапешті.

В зв'язку з українським паломництвом на міжнародній Евхаристійний Конгрес в Будапешті Марійське Товариство Молоді у Львові подає до відома слідує: Світова організація подорожей Wagon-Lits/Cook піднялася технічної організації паломництва на догідніших умовах. Супроти сего I. комунікат з 17 лютого с. р. анулюється, а коніти паломництва усталено так: I класа — ціна 122 зл. обіймає залізничний білет III класи зі Львова через Лавочне до Будапешту, 5 днів побуту в Будапешті з нічлігами в 2 або 3 особових кімнатах, з трикратним харчем денно, візу угорську й чеську та опіку провідника. II класа — ціна 45 зл. обіймає тільки сам переїзд зі Львова до Будапешту без приміщення й удержання. Доплата за збірний паспорт для обох класів виносить 20 зл. При зголошенні паломники I класи складають задаток в висоті 30 зл., а паломники II класи 10 зл. Крім того належить зложити: а) давній заграничний паспорт або „довід особистий“ з потвердженням горожанства. б) дозвіл місцевого староства на виїзд за границю, а мешканці Львова тільки засвідчення заміщення, в) дві знімки. г) мужчини до 50 літ: військову книжечку. Карту конгресову в ціні 12 зл. оплачує кождий учасник. Дальші інформації оголосимо в пресі. Зголошення приймає до 15 березня с. р. Марійське Товариство Молоді, Львів, ул. Сикстуська 39 а.

Нова українська газета

У Львові появилася перше число „Робітничого Голосу“, органу Української Соціал-Демократичної Партії. Се місячник на 4 сторінки друку. Перше число замітне ось чим: 1) Воно стверджує, що українська інтелігенція, яка колись масово горнулася до соціалізму, ставиться до нього сьогодні байдуже або ворожо. Се правда, а причина того в тім, що соціалістичні партії дуже причинилися до розвалу української держави. Зате неправдиве твердження „Робітничого Голосу“, немовби українська інтелігенція ставилася ворожо до робітничого руху. Вона тільки ще не знає, як в тім русі працювати, але вона не ворожа тому рухові. 2) Далі довідуємося з 1-го числа „Р. Г.“, що українська соціал-демократія думає творити тільки свою власну політичну організацію, „не пориваючи зв'язку з цілістю професійних організацій“. Що се значить, кождому ясно. 3) Головна стаття присвячена обороні демократії. 4) В числі пару разів зазначено зв'язок укр. соціал-демократів з петлюрівцями. По евентуальнім виході дальших чисел „Р. Г.“ і по їх змісті покажеться, чи віднова соц.-дем. преси на нашім ґрунті відповідає нахилові до віднови й розбудови організації, чи може спадок по ній обняв безповоротно рух від неї лівіший, якому не подорозі з петлюрівцями.

Як живе Троцький

Троцький мешкає тепер на передмісті Мексика Касаеф, у віллі, яку йому дало до розпорядимости мексиканське правительство. Вілля зі всіх сторін окружена високим муром. Два поліціянти в день і в ночі бережуть входу до неї. Ліхтарні з рефлекторами освічують околицю так, що неможливо дістатися до віллі неспостережено. За увесь час свого побуту в Мексику Троцький ні разу не показався на вулиці. Виходять тільки його жінка, секретар та служниця. Троцький мало тепер пише до часописів і не приймає ніяких гостей. Ввесь час посвячує на писання споминів. Його родину вважають купці доброю і солідною клієнтелею. Жінка Троцького одягається в найлучших крамницях, закупає робить у найбільших продавців гастрономічних продуктів. За все платить готівкою.

Порошок **БІЛЬ ГОЛОВИ**

 ДЛЯ ДОРОСЛИХ З ФАБР. ЗН.
KOWALSKINA
 вживається також
 при ПРОСТУДІ
 ГРИПІ КАТАРІ

ОГЛЯД ПРЕСИ

Полювання з нагінкою

В статті під повищим заголовком „Українські Вісті“ в ч. 41 пишуть м. і.:

Вже від довшого часу на українство Сх. Галичини й Волині сипляться з усіх боків удари... Слід підкреслити, що тактика вдарили одночасно в кілька найбільшійших місць, вдарили сильно й безперервно, все те вказує, що тут і мови нема про якусь хаотичну акцію, навімання, але — навпаки — що все діється згідно з точно окресленим стратегічним пляном. Сьогодні вже всі знаємо, хто експериментував у Гриньках. Знаємо теж, хто інспірує й кермує акцією „загородової шляхти“, знаємо, хто дав почин створити на терені Сх. Галичини т. зв. „Секретаріат Порозуміння“ всіх польських суспільних організацій. Тому мимохіть ставимо собі запит: чи такі особи можуть діяти навімання, без пляну? І відповідь мусить прийти: Ні! Ми далекі від того, щоб кепкувати собі з тієї істерії, яка вибухає по стороні польських шовіністів. Ота істерія чомусь дуже нагадує одну військову тактику, коли то підчас наступу на багнеті наступлючі кричать на все горло „гурра!“ Отой крок має на меті психічно заломати окруженого, зовсім так, як це діється напр. підчас нагінки на полюванні, дезорієнтувати жертву, обезлюдити. Полювання з нагінкою має один плюс: Стривожені несамопитим гамором звірі тікають насліпо, кожне з них заняте однією думкою: врятувати життя. Це так у звіршому світі. У людській збірноті ситуація повинна виглядати кра-

ще. Про утечу нема мови, зате слід рами об'єкта стати муром і згідно відбивати наступ. На стратегію відповісти — стратегією. Іншого виходу не може бути. Оборона мусить бути узгоджена. Наступ запаморочених шовіністів має всі прикмети провокаційного наступу. Нас ті шовіністи провокують до якогось акту розпукки й тому найважливіше завдання — не допустити до такого акту. Наказ хинілі: за всяку ціну зберегти спокій і рівновагу духа. Підтвердженням нашої тези про те, хто керує цілою тією нагінковою акцією є сходини з почину „Зажевія“ (про що повідомили ми вчора). Хтож там був? Ось вони: делегати „Зв. Легіоністув“, „Зв. Стшелецького“, „Зв. Малопольських Оддадуф Армії Охотничей“ і „Польських Зийонзек Оброніуф Ойчизни“. Крім того були ще делегати „Стоважшєння Купцуф і Пшемисаонцуф Польських“. Цинізм професора Журавського, який зажадав віддати питомців греко-католического семінара під нагляд органів безпеки, говорять як не мож краще про „педагогічні“ методи отого „вишвишника“. Сьогодні, здається, нема вже меж нахабності. Панове з „Порозумєня“ затривали вже зонсімі почуття всякої приличності, а зноза маски низирає до нас звичайний шнік і підбехтувач. І тому саме заклик до збереження спокою й рівноваги духа, а вслід за тим і до узгіднення оборони — це найважливіші завдання грядущих днів.

„Християнська любов“

„Діло“ в ч. 41 принесло отсей допис з Перемишляни п. з. „Тобє, Русіне, тржеба вижконць чарне поднебєне“: „Сєлєни з наших західних о-країн оповідають нам такі цікаві річи, якими повиненби зацікавитися хтось з компетентних чинників та які подамо без коментарів: Сєло Бахір, повіту Березів, що було колись чисто українське, сьогодні внаслідок зовнішнього натиску та мішаних подруж у більшості польське. Діти тих кільканих родин, що лишилися ще вірні своїй Церкві та нації, примушені вчитися римо-католицької релігії. Перед кількома днями гамонішій ксьондз запитав у школі сина Йосифа

Сави польських молитов. А коли той як греко-католик не знав польських молитов, тоді ксьондз инкинув малого Саву з клєси без плаша і шапки на мороз. До другого сина Василя Гната з Ходорівки сказав: „Тобє, Русіне, тржеба вижконць чарне поднебєне“. Наука ксьондза не пішла в діє. По науці польські діти кинулися на малого Гната і справді хотіли перевести операцію „обрізання“ — але „чорного піднебіння“. Бідний хлопчина вишшов з тої операції покалічений на лиці. Тій церемонії обрізання приглядався з лікна школи, як нас запервнюють, управитель школи й інші словом не реагував“.

Хлине протирелігійне письменство

В кїївській „Літературній Газеті“ ч. 24 з 1937 р. у статті „На денному порядку“ знаходимо крик розпукки безбожного большевизму: „...Коли ми візьмемо нашу художню літературу останніх років, то серед численних творів не знайдемо жадного безвірницького, антирелігійного твору... а художній твір є надзвичайно гострою й потрібною зброєю. І не лише немає антирел. художнього твору, а коли взяти всі наші твори і проаналізувати їх, то в них не (?) знайдемо взагалі питань релігійності і антерелігійності так піби всі герої, виведені в художніх тво-

рах, ніколи ніякої справи до цієї теми не мали“. Далі визнається письменників і композиторів „створити антирелігійний репертуар для колгоспних театрів, антирелігійний писемний і естрадний репертуар“.

Примітка Ред. „Н. Зорі“: Річ ясна, що все те буде зроблене і незабаром хлине сюди протирелігійне письменство ногами ізза Збруча. А тут рівночасно розпутують з націоналістичних мотивів релігійну боротьбу, щоб розвалити нашу Церкву...

Що буде з розв'язанням сойму

В зв'язку з невдачею посла Духа (в справі зміни виборчої ординації) „Варшавські Дзєннік Народови“ стверджує, що теперішній сойм не хоче виконати збірне таракірі. Не хоче скінчити життя перед впливом каденції. „Отже бідний посол Дух зламав свій самурайський меч та зрікся ролі, для відігравання якої потрібний більший акторський збір. Се для нас ніяка несподіванка. Ми все твердили, що поголоски про зміну виборчої ординації й заповідання дічів правительственного табору нових виборів се звичайна диверсія, обчислена на дезорганізування противника та влекшення собі змоги зближитися до лівих опозиційних кругів. Правительственный табор не

змінить виборчої ординації з власної, непримушеної волі, бож не може стати до виборів і ставити самостійно чоло у боротьбі при загальнім голосуванні. — До сєго „Пяст“ в ч. 8 додає від себе: „Не здається також нам, щоб могло дійти до приспішення виборів з причини евентуальних спорів між правительством і парламентом. Посли хочуть мати дієти, отже будуть собі критикувати се і те, але не поставлять справи на вістрію меча. Радше хіба нетерпеливість правительства з причини малої видатності праць парламенту або евентуальні спори між пайвишними чинниками моглиби приспішити розв'язання парламенту“.

Міністр рільництва

який має проти себе ціле рільництво...

Під таким заголовком приніс краківський ІКЦ статтю в 59 ч. В ній пише: В соймі проти п. Понятовського повстав одностайний фронт, що обіймає не тільки ділчів і консерватистів, але і всю представництво західних земель і значну більшість селян і ціле „Коло рольнікуф“... Поборює його і преса н. д. і людовців і фронту Морж і фахово-рільнича й організації рільниці... Між закидами є такі: мін-во рільництва підважує довіря до законів і права, що мусить відемно від-

биватися на охоті робити вклади в хлібор. господарства. Субвенційна господарка заміняє бюджет в фонд диспозиційний, видавання публичних грошей стає залежне від примх урядників мін. рільництва. Воно творить дрібні господарства, себто фабрикає біду і фермент на будуче...

Словом, порядні се закиди! Лєдв чи був коли міністр рільництва, якому робилиб аж такі тяжкі закиди...

Про „панів“ і ближніх

Кореспондент щоденника „Ді Штунде“ описує свої вражіння з подорожі по Палєстині, Персії, Індії, Бірмі й Сіямі. Він пише, що скрізь в Азії можна зауважати заострення настроїв проти правління білих людей. Чим вони більше збро-

яються, тим більша ненависть вибухає проти них. Своє становище моглиб білі ще зберегти в Азії тільки тоді, якби перестали виступати в характері „панів“, а зачали виступати як ближні між ближніми.

Чахотка легенів

невмодима і щороку, без огляду на пол, вік і стан, забирає дуже багато жертв. У побороюванні грудних недуг: бронхіту, грипи, затяжного втомляючого кашлю і т. п. пп. лікарі приміняють

„Balsam Trikolan — Age“

який влекшує виділювання флегми, скріплює організм і самопочування недужого й водночас збільшує вагу тіла та усуває кашель.

Продають аптики.

„Час“ про валюту і корпорационізм.

Консервативний „Час“ пише у статті „Від валюти до устрою“ в ч. 54: Шкідлива магія польських бюрократів, весь „регулювати“, була одною з причин корпорацийних змислів. Зі що раз більшаючим засягом державного інтервенціонізму бюрократи просто не може собі дати ради, отже хоче своєю працею підмурувати примусовим корпорациям, бо думає, що їм буде легше мати фахові сили, коли матимуть свої бюджети і своїх урядників. Чомуж бюрократія не може собі дати ради? Атже вона дуже сильно розбудована. Очевидно державний інтервенціонізм розрісся до небувалих границь... Річ в тім, що з девізовими обмеженнями впроваджено загальну заборону принозу товарів ізза границі з винятком спеціально дозволених. Бюрократія, даючи дозволи на привіз, стала фактично кермувати продукцією. Помагають їй у тім спекулянти, що ажурють на її дозволах. Але навіть спільними силами не можуть рационально кермувати тими справами. Відси корпорацийні помисли. Але таких глибоких змін устрою не здійснить уряд, який не має властиво ніякої програми ні опєрти в суспільности. Тай не належить переводити такі зміни лише тому, що уряд не може собі дати ради з ситуацією, в яку сам себе загнав „тимчасовими“ зєрідженнями. Булаб се смішна річ, щоб поважна держава зміняла свій господарський устрій для піддержання фікції, яку тепер становить золотий паритет валюти. Тут нема вибору: тут треба пожертвувати фікцією...

Загр. політика вшехполяків

В 58 ч. „Роботніка“ появилася на сю тему стаття Чапінського: Польська нац. дем. партія має тепер хаос внутрі. Головний її орган „Варш. Дзєннік Народови“ змінє загр. орієнтацію партії з ворожої Німеччині на прихильну. Зачалося се в рік по приході до влади Гітлера. Курсу москвофільського польської п. д. не могли продовжувати, бо в Росії большевизм, франкофільського теж ні, бо там при владі „фронт людський“, чєхосфільський фронт теж неможливий, бо Чехія зв'язана з СССР і з Францією. Отже лишилася Німеччина. Рішає інтерес класи, не нації. Дмовський писав інше, що між Польщею і Німеччиною „нема компромісу“ (гл. „Німеччина, Росія і справа польська“, 1908, ст. 162), а тепер є вже компроміс. У „Пшевроті“ виданім в 1934 р., на ст. 446-7 пише той сам Дмовський, що нац. революція в Німеччині приносить і Польщі рятуюнок... Головний щоденник п. д. останньою промовою Гітлера просто захоплений. Пишеться там, що похід Німців на схід кінчиться... „Роботніка“ кінчить так: Ціла ідеологія, ціле життя Гітлері наставлене на будучу війну й експанзію, а п. С. К. думає інакше...

Лотишське село

„Газета Польська“ в останніх кількох числах містить цікаві репортажі з Лотви. В 31 ч. „Г. П.“ є отсей опис типового лотишського села Дзіюксе, що має 4000 мешканців: Дзіюксе має свій центр, немовби мале містечко. Є там євангеліська церква, приходство, цвинтар, громадський уряд, телефонічна централа (майже кождий селянин має вдома телефон), почта, народний дім, б-клясова школа, громадський захист, в яким мешкає 120 убогих старців, кооперативна молочарня, збіжничий магазин та предмет гордошів села — механічна сушарня насіння цукрового буряка, побудована складковим способом. Тут, докруги установ, що зосереджують суспільне життя, гуртуються також дімки сільських ремісників. Кождий з них дістав з рільної реформи на довголітні сілати гектар землі, на яким побудував собі дім, варстат і заложив город. Є і дві жидівські крамнички. Їх мешканці показують як свого рода музейну пам'ятку давніх часів... Давні мешкальні будинки двора служать тепер потребам села. Мешкають там: громадський лікар, дєнтист і ветеринар. Кожда громада має такий лікарський збір. Лікар, дєнтист і ветеринар дістають засадничі платні від держави. Оплата, яку складає пацієнт, мінімальна. Так нпр. лікарєві платиться за візиту в його кабінеті 50 центів (около 50 сот.).

ЧИ ВИ ВІДНОВИЛИ ВЖЕ ПЕРЕДПЛАТУ НА 1938 РІК?

„Голос“ і „Українські Вісти“

Противникам і поборникам розпорядку про участь священників у світських установах, що кому належиться.*)

„Голос“, орган 105% націоналістів згід з тягу і протекторату п. дра Дмитра Донцова, присвятив справі розпорядку довгу, трипальтову статтю, незвичайно остру та найбільше пристрасну. Читаю... і хоч яке воно болюче і сумне, хоч свідчить про елементарний брак пошани для старого віку і для високої гідності, хоч те писаннячко просто смішне задля свого менторського тону, то однак для мене старого священника той нетактовний виступ не такий дивний, як обережніші і може на позір більше тактовні виступи інших часописів. А то з тої причини, що „Голос“ се орган молоді, а молоде звичайно недосвідчене, нерозважне, горяче. І до того ще та нещасна молодь попросту деправована деякими старшими, що хочаби на її плечах виплинути вгору, зводили її на манівці, — демагогічними кличами впоювали в молодь мегаломанію і пайдократизм. І се в о н и промовляють майже з кожної стрічки тої довгої статті. А її ефект такий, як ефект кожного пайдократизму: багато шуму і крику, трохи замішання, а найбільше компромітації і то головне для тих, що зводять молодь на манівці.

Є однак один прояв у цьому нерозважному виступі молоді, що заслугоє на більшу увагу: захоплення і пошана для високого Достойника католицької Церкви, для кард. Мерсіє. Се свідчить, що на дні молодечого серця, збаламученого злочинними старшими мегаломанами, тліє іскра св. віри, вислана з материнської груди. Та іскра віри може з часом розігнати з ума тих молодих людей темряву хаотичних доктрин, якими далися хвилево пірвати, і спровадити їх на праву дорогу.

З рукою на серці можна до них сказати: „Чуже захвалюєте, свого не знаєте“. Перечитайте з увагою Пастирські Листи того українського католицького Єрарха і то того самого, що на нього у своїх нерозважних поривах так злобно накидається, а побачите, якою любовю до свого українського народу та журбою за його добро і будучину вони овіяні, що за горячий патріотизм у них пробивається! В них знайдете багато місць подібних до того, що в Пастирських Ли-

сті бельгійського катол. Єрарха слушно Вам так подобалося і так промовило до вашого молодечого серця.

„Українські Вісти“ не внесли нічого нового. Ті самі теревені, що в „Ділі“, лише іншим тоном, по військовому: коротко, ляпідарно, остро. Однак на сторінках „У. В.“ звучить се все далеко дивніше ніж у „Ділі“. Бо „Діло“ се знаний старий ліберал, здавна уважає релігію „приватною власністю“ і справою своїх читачів. І тому „Діло“ може бути для Церкви байдуже або й вороже, відповідно до кон'юнктури і настроїв. Але „У. В.“ чваняться залюбки 5-ою тезою „Ф. Н. Є.“, де сказано, що релігія то скарб нації. Се повинно виключувати не лише ворожнечу але навіть байдужість до релігії. А релігія і духовний Авторитет се два поняття тісно з собою зв'язані. І тому власне дивно виглядає, що „У. В.“ релігію ніби високо цінують як „скарб нації“, а рівночасно секуляндують ліберальному „Ділові“ у підважуванні і нищенні тісно зв'язаного з релігією духовного Авторитету. І роблять се „У. Вісти“ тою самою метою і тим самим способом, що ліберальне „Діло“.

Чи не вилазить тут шило з мішка? А саме, що та 5-а теза се лиш пуста фраза, се фіранка на вікні, се просто обман.

Ще дивніше звучать в „У. В.“ слова: „що у цивільних селах були досі священники мотором національного життя і що їх престиж як священників і національних працівників стояв дуже високо“. На перше твердження можна згодитися, але з другим зовсім ні. Доказ на се, що маю слушність: 1) те від кількох десятків літ оклепане у нас „Проч з попом“, що так часто лунало на зібраннях і анкетах усіх наших народних установ і то якраз під адресою присутних там священників-патріотів-народних діячів; 2) факт, що якраз тих „священників, національних працівників“ стрічає в народних установах, що їх вони заснували і довгі літа провадили, чорна невдячність і то зі сторони тих членів, що ті священники їх національно освідомили і виховали, а тепер вони тих священників з товариств усувають і до голосу не допускають. Чи мало у нас таких випадків? 3) Вкінці доказом на се ті просто драстичні сцени, що в послидних часах стрінули деяких „священників національних працівників“ в народній установі, про що на уху з огірченням оповідають собі наші люди а про

що донесла „Агенція Всхуд“ з дня 9. XI 1937 р. ч. 1623 на другій стороні під драстичним заголовком: „Українські (руські) священники биті буками і викидані через вікно“. А така доля мала стрінути якраз — священника-діака дуже близького „У. В.“, бо члена політичної колегії „Ф. Н. Є.“... Коли звідомлення Агенції неправдиве, то чому о. Блозовський і о. Гаврик, що там виразно поіменно названі, не оповістили відповідного спростування? Хоч як страшно й майже неймовірно те, що описує Агенція „Всхуд“ у зв'язку з пригодами тих двох священників у наших „народних установах“, то однак по тім чисто лаяцистично-ліберальнім дусі, що запанував тепер у наших народних установах, можна припускати, що виключене воно не є. Припустім, що Агенція справу ту представила тенденційно і її сильно переборщила, але всеж таки щось там на річч мусіло бути. Чи й сироти того „У. В.“ не зміняє свого погляду на той „високий престої патріотичного духовенства“? І як з рукою на серці думають про авторитет священника по таких сценах?

А о. Блозовський, що за свою діяльність в „народних“ установах на своїх плечах досвідчив „хлопського народного параграфу“ і того, як „високо“ в наших лаяцистичних установах стоїть престої священника як діяльного члена і „національного працівника“, повинен бо дай по такій намацальній науці з рукою на серці сказати, чи не має повної рації католицький Єпископ, що видаючи як маргається авторитет священників через їх членську участь у зляцизованих організаціях для його ратування і піддержання видав зовсім оправдану і хосенну заборону бути звичайними членами таких установ, а старатися здобути собі вплив на них з титулу свого душпастирського уряду. Як старший собрат прошу дуже о. Блозовського, щоб був ласкав у совісті своїй розв'язати одну важну ділему, чи краще священникови слухати свого духовного Зверхника і не ангажуватися в членстві лаяцистичних світських хоч народних, але для Церкви байдужих а то й ворожих установ та здобувати собі вплив на них на підставі свого душпастирського звання з амвона і сповідальниці та від престолу і через діяльних членів Католицької Акції, — чи краще йти за голосом світських „народних“ верховодів, пхатися в члени зляцизованих організацій, співпрацювати в них з ворогами Церкви, давати фірму їх погубній пропаганді і вкінці доводити до таких драстичних сцен, що авторитет священника зовсім підкопують?

Священик з Поділля.

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ.

Бібліографія про Рутського за роки 1936—1938.

128. [Ярослав Шавак], Зїзд марійських дружинників у Львові. „Наш Пратор“, V, Львів, 16. VI. 1937, ч. 66, с. 2.

Це скорочена стаття з „Нового Часу“ (див. 114). Повну позицію уміщую тут із технічних причин. Вона повинна знайтися після позиції 116.

3) Згадки про Конгрес.

129. Конгрес Марійських Дружин. „Наш Пратор“, V, Львів, 14. VI. 1937, ч. 65, с. 1.

130. Зїзд Марійських Дружинників учнів середніх шкіл у Львові. „Рідна Школа“, VI, Львів, 15. VI. 1937, ч. 12, с. 176.

131. Зїзд Марійських Дружин Молоді у Львові. „Шлях Молоді“, II, Львів, 15. VI. 1937, ч. 11, с. 3.

132. Перший Зїзд Марійської Молоді. „Батьківщина“, IV, Львів, 20. VI. 1937, ч. 23, с. 6.

133. Зприводу 300-ліття смерті митрополита Й. Рутського. „Неділя“, X, Львів, 20. VI. 1937, ч. 23, с. 9.

134. Перший Конгрес Марійських Дружин. „Христос Наша Сила“, V, Львів, 20. VI. 1937, ч. 23, с. 2.

135. Перший Конгрес Марійських

Дружин. „Голос“, I, Львів, 27. VI. 1937, ч. 23—24, с. 6.

136. Kongres Sodalicyj Mariańskich. „Biuletyn Polsko-Ukraiński“, VI, Warszawa, 27. VI. 1937. Nr 26, s. 296.

137. 9. і 10. червня ц. р. „Українське Юнацтво“, V, Львів, липень-серпень 1937, ч. 7—8, с. 3 обг.

138. [ks. Jan Urban T. J.], W święto Wniebowstąpienia Pańskiego według st. stylu odbył się we Lwowie kongres ukraińskich Sodalicyj młodzieży męskiej... „Oriens“, V, Warszawa, lipiec — sierpień 1937. z. 4, s. 127.

139. [о. Орест Дуб ЧСВВ], Перший зїзд Марійських дружинників у Львові... „Український Місіонар у Бразилії“, IX, Прудентопіль, серпень 1937, ч. 8, с. 13-14.

140. Конгрес Марійських Дружин у Львові. „Голос Спасителя“, IX, Йорктон, вересень 1937, ч. 9, с. 270.

141. [о. Пахомій Борис ЧСВВ], Огляд важніших подій у 1936/37 році. „Календар Місіонаря на рік 1938“, XXXV, [Жовква 1937], 125.

142. I -szy Kongres ukraińskich Sodalicyj Mar. [iańskich] uczniów szkół średnich. „Sodalis Marianus“, XXXVI, Warszawa, listopad 1937, Nr 11, s. 508.

Далі про Конгрес Марійських Дружинників у Львові згадає о. Іриней Назарок ЧСВВ у статтях, що появлялися в кількох мовах (див. 49—55). За чергою йде стаття у французькому щоденнику „Ля Круа“ (Париж, 4 грудня 1937), про що я згадав у позиції 57-й. Кінцева частина тієї статті коротко описує львівський Марійський Конгрес. Згадану статтю перепечатав в оригіналі та й в українському перекладі „Вістник Марійських Товариств“. Про те див. в наступній позиції.

143. [Рудольф Коченаш], Чужі про релігійне життя української молоді. „Вістник Марійських Товариств“, III/6, Львів 1937, 8—11.

в) Місійний Зїзд оо. Василіян у Жовкві 24—28. I. 1938.

144. [о. Роман Лукань ЧСВВ], Місійний Зїзд ОО. Василіян. „Нова Зоря“, XIII, Львів, 27. I. 1938, ч. 6, с. 1.

145. [о. Роман Лукань ЧСВВ], Праця ОО. Василіян. Місійний Зїзд ОО. Василіян у Жовкві. Тамки, 30. I. 1938, ч. 7, с. 5.

146. [о. І. Луб ЧСВВ], Місійний зїзд ОО. Василіян... „Добрий Пастир“, VIII/1, Станіславів-Жовква, 1938, 48.

2. Церковні богослуження, академії, концерти.

а) Загальні описи й згадки.

147. о. Р. Лукань, ЧСВВ, З сього-річних торжеств у честь митрополита Рутського. „Вістник Марійських Товариств“, III/4, Львів 1937, 28—33. Див. 4, 7.

Перший загальний опис ювілейних торжеств в Улашківцях (об. Василіян). Відні, Римі, Львові, Перемишлі; згадки про такі торжества в Золочеві й Пархачі.

Плекання характеру

В неділю 27 м. м. дир. Заморока зі Станиславова виголосив у Львові реферат про плекання характеру в рямцях т. зв. педагогічних конференцій. Головні думки реферату: До проблеми про плекання характеру можна підходити зі сторони психологічно-теоретичної або виховно-практичної. Референт обговорив справу плекання з практично-виховного становища. Дві річі потрібні чоловікові: праця й молитва. Працюють приблизно всі, але молитву багато людей занедбує в сих часах. В душах сучасних інтелегентних людей панує нестемений хаос. Варт присвятити час на піднесення нашого духа. Молитва і праця се найважливіші засоби для виплекання характеру. Кожний чоловік має вроджені завдатки на характер. Референт не хоче вдаватися в дискусію про те, чи характер вроджений чи виплеканий, бо се завело би його в гущу психологічних проблем. Чоловік родиться з завдатком всіх чеснот. Але духові прикмети треба плекати вихованням. Головні складники характеру: 1) сильна воля, 2) ясна думка, висока ціль, 3) ніжне відчуття, 4) зворушливість. Сильну волю можна виплекати в дитини тим, що виховник ставить дитині труднощі до поборювання. Але ті труднощі не повинні бути затрудні. Згодом треба розумно степенувати труднощі. Але сильної волі замало до витворення доброго характеру. Мусить бути ще точно означена висока ціль життя, ідеал. Без того сильна воля може довести до непослідовностей. До гарного характеру потрібне даліше ніжне відчуття, вражливості на долю і недолю ближніх. Коли чоловік не може вчутися в положення свого ближнього, то се тупий чоловік. Відчуття і вражливості можна виплекати чинним контактом і співпрацею з різними людьми в різних обставинах. Відчуття до ближнього не навчить ніяка книжка. Зворушливість душі се четверта головна прикмета гарного характеру. Коли хочемо посвятитися якійсь справі, то мусимо нею сильно зворушитися. Те зворушення повинно бути тривале. Умовини розвитку характеру: Се передовсім середовище. Воно повинно бути працююче. Серед неробів і галасів тяжко плекати характер. Щоб характер міг вирости, на те треба оволодіти. Під примусом не виросте характер. З літами свобода поширюється. Зовнішній послух грає в дитини велику роль, з літами послух змінюється з зовнішнього на внутрішній (слухати з переконання). Сліпий примус викликає патологічні явища. Кожний виховник повинен бути авторитетом в н у т р і ш н ь о принаванім. До виплекання характеру треба скупчення. Нпр. вечером, треба бодай короткий час застановитися над своїм поступованням. Крім того треба систематичної праці умовою і фізичною. Працю треба вважати середником до вищої цілі. Перша школа характерів се родина. Найкраща кузня характерів се така родина, в якій панують любов, пошана й інші чесноти. Наші школи все ще перецінюють навчання. Американські педагоги кажуть, що європейські школи се ідеальні фабрики для продукції розсіяних людей. Школа повинна плекати сильну волю вже виконанням самої програми навчання. Крім того повинна школа підпирати добровільну активну працю учеників, нпр. творити в школі різні спільноти праці. В таких спільнотах ученики гартують собі волю. Дуже велику роль в формуванні характеру грає релігійне виховання. Треба призвичаювати вихованків до релігійних практик, особливо до сповіді і Причастя. Але треба мати міру, бо можна виховати гіпокритів. Субтельність дістається в вирі життя. Стичність з людьми, співпраця з товаришами в гурті дають нагоду до взаємного розуміння і відчуття. Сему сприяє праця молоді у власних самоосвітніх гуртках і т. п. організаціях. Добре є лучити

посвячені організації молоді до виконання якоїсь ширшої цілі. Для апатичних одиниць муситься уживати засади „Хто не працює, не повинен дістати їсти“, яку проголосив колись св. Павло. Дуже важне панування над собою. Вже малу дитину треба приучувати до опанування себе, до стриму. Зворушливість душі можемо найменше змінити. Але відповідним впливом можна поглибити зворушливість. Тут помічні способи се мистецтво, нпр. театральні представлення, відповідні фільми і т. п. В дорослого чоловіка треба зацепити почуття, що він сам повинен даліше плекати згадані прикмети. До того надаються: вправа в опануванні себе, студіювання життя визначних людей, наслідування їх життя,

вкінці праця для якоїсь вищої цілі. Коли характерна людина підпорядкує свої діла найвищій цілі, то вже тут на землі може почуватися щасливою. Розуміється не можна задивитися в високі цілі до тої міри, щоб не бачити кождочасного свого положення. На ідеали треба час-до-часу поглядати для ректифікації свого поступовання, але треба триматися землі і йти далі. Від скількості характерних одиниць залежить доля суспільності і народу. Щастя загалу можна будувати тільки на сильних і гарних характерах. Тому плекання характерів можна вважати головною ціллю виховання. Виклад був дуже займаючий. По викладі була дискусія. В ній промовляли др Копач, др Дзерович і ін. Публіки коло 50 осіб, бо публіка вибиралася на метч України з Краковією за мистецтво Польщі.

С. Г.

Троцький про Горького

як сателіта революції.

Троцький оповістив статтю про Горького. В ній каже, що Горький лишив по собі великий слід в розвитку російської інтелігенції та робітничої класи продовж 40 літ. Зачав як поет босяка. І то був найлучший період його мистецтва. Завзв приніс Горький російській інтелігенції романтичного духа відваги людей, котрі не мають що тратити. Інтелігенція збиралася тоді розбивати кайдани царату і така відвага була їй потрібна. Вона понесла її в маси. Та в революції не було місця для босяка, хіба в грабежах і пограбах. В грудні 1905 пролетаріят зустрівся з радикальною інтелігенцією як з противником. Горький зробив зусилля наблизитися до пролетаріату в творі „Мать“. Однак ні літературна вправа ні політична виучка не могли заступити безпосередності його першого періоду. В ній появилася холодна розсудливість. Він як мистець зачав збиватися на дидактизм. В часі реакції роздвоївся між робітничою класою й інтелігенцією з її новими релігійними пошукуваннями. Горький разом з Луначарським попав у містику. З того часу походить його повість „Сповідь“. Вона слаба. Горькому не доставало ні оригінальної школи думки, ні історичної інтуїції. В його відношенні до культури все було немало ідолопоклонства. Він був не інтернаціоналістом, а культурним космополітом, — і Росіянином до шпiku кости. Революцію 1917 року зустрів з тривогою майже такою, як директор музею культури. Просто з обридженням. Рознуздані солдати й непрацюючі робітники наповняли його жахом. На жовтневий переворот ди-

вився ворожо. Бо думав, що культура zagrożена. З совітським режимом примирився аж тоді, коли скінчився нелад. Тоді й поблагословив жовтневу революцію „задним числом“. Останній період його життя був періодом упадку. Вроджений його вдачі дидактизм мав тепер широкий простір. Горький невтомно вчив молодих письменників і занадто приятелював з бюрократією, бо вірив, що без неї не було б ні тракторів, ні друкарських машин, ні паперу. Зате він прощав їй кепську якість того паперу і навіть нестерпно византійський характер літератури, званої „пролетарською“. Горький се величезний літературний талант, але без подиху геніальності. Його вороженча до большевизму в часі жовтневої революції й горожанської війни доказує, що він ніколи не був революціонером. Горький був сателіт революції, зв'язаний з нею законом тяготіння. Він все життя своє крутився коло неї. І як всі сателіти переходив різні „фази“. Сонце революції часом освічувало його обличчя, часом плечі. Та у всіх своїх фазах Горький оставав вірний собі, своїй власній вдачі, простій та zarazом складній натурі. Провели його в могилу без інтимності і без надмірних похвал та з признанням, що той визначний письменник і чоловік назавше увійшов в історію свого народу, що прокладав нові історичні шляхи.

Отся характеристика доказує, що Троцький затратив уже також свою давню остроту й безпосередність. І в ній появилася холодна розсудливість в оцінці фактів і людей. Вік робить своє...

Лекція про приватну власність

В неділю 27 м. м. в рамках Академічних Вечорів о. др. Конрад виголосив відчит про приватну власність. Зміст: Суспільно-господарський устрій, оснований на приватній власності, се вимога природного закону. Колективний устрій як протилежний тому законові треба осудити як шкідливий для людського життя. Під приватною власністю слід розуміти моральне управління розпоряджати власним майном. Предмети приватної власності се добра комсумпційні та продуктивні. Приватна власність має служити не тільки одиницям, але й цілій суспільності. Усуспільнення деяких приватних власностей не противиться законові. Приватна власність се одна з найконечніших вимог природного права, далі се

вимога Творця, одиниці й суспільностей. Приватна власність обов'язувала в Старому Завіті й обов'язує в Новому. Євангеліє поручає однак обмеження приватної власності. Людина має природний гін користуватися матеріальними добрими і то не тільки добрими комсумпційними але й продуктивними. Як наслідок належить до причини, так осяти праці повинні належати до того, що їх запрацював. Приватна власність це не сила, але право основане на Божому і природному законі. Виклад, оснований головно на трьох папських енцикліках: Рерум Новарум, Квадрагезімо Анно й Дівіні Редemptoris, (передостанній з сегорічних) тривав від 18.35 до 19.40. Дискусії не було. На салі около 40 осіб.

Чемберлен провадить англ. політику

В англійських парламентарних кругах переконані, що прем'єр Чемберлен буде тимчасово сам провадити закордонну політику Англії. До помочі собі взяв лорда Галіфакса яко тимчасового управителя мін-ва закордонних справ.

А зробив се прем'єр Англії тому, щоб не обтяжувати відповідальністю нового міністра за ті потягнення, які зробив сам. Щойно після щасливого переведення переговорів з Італією прем'єр переведе зміну англійського правительства.

З сойму

Заява Жидівського Парляментарного Клубу.

Жидівський посол др Зомерштайн зложив у соймі заяву слідуячого змісту: В цілм ряді промов, що їх виголосили члени Жидівського Парляментарного Клубу як у бюджетовій комісії так і в повнім соймі, представили ми політичне, господарське і суспільне положення жидівського населення в загальних, основних рисах, як і в зв'язку з діяльністю поодиноких ресортів і їх відношення до прав і потреб жидівської меншини. В сій заяві хочемо подати висновок, який впливає з невідхильною konieczністю з тої жидівської дійсности. Міститься він у фактичній нерівності горожанській і політичній зі знехтуванням виразних приписів конституції, в безкарнім шкалюванні жидівського народу і жидівської релігії, в правній дискримінації, що виявилась у зарядженнях ректорів у справі т. зв. лавкового гетта, в браку безпеки життя, здоров'я і майна жидівських горожан, в запереченні нашого права до господарської праці й екзистенції, в голошенні навіть з офіційальних місць кличів про господарську екстермінацію в формі економічної боротьби з Жидами, в підпиранні і здійснюванні тих кличів публічними фондами, в толеруванні бойкоту і пікет, ставленням еміграції як одинокого способу розв'язання жидівської проблеми в Польщі, у впровадженні „нумерус нултус“ для Жидів у державних і самоврядних урядах і підприємствах. Се над вираз тяжке положення жидівського населення не відбере нам однаке відваги протиставитися всяким ударам, звідки вони не йшлиби і не ослабить в нічм нашої незломної волі перетривати як також не зменшить нашого довіря у власні незнищимі сили, ні віри в здоровий моральний і політичний інстинкт польського народу. Домагаємося повноправної і фактичної рівноправности. Ми певні, що станеться вона дійсністю, коли широкі верстви польської демократії матимуть належний ім вплив на хід публічних справ у державі. Жидівське безоглядне позитивне відношення до бюджету міністерства військових справ і до справ оборони держави так важної для кожного горожанина окреслили ми в окремій заяві на бюджетовій комісії. Тепер хочемо проголосити протест супроти вище представленого положення жидівського населення, суперечного з конституцією й основними кличами лучення всіх горожан для досягнення спільного добра. Робимо се в формі прийнятій на парляментарнім терені: будемо голосувати п р о т и предложеного скарбового закону. (Ми подали в цілости жидівську заяву, бо вона взірцево обдумана й оброблена. Та добавчуємо в ній одну помилку, а саме надію, що польська демократія справедливо полагодить справу меншин. Прецінь та демократія вже була при владі — і щож вона справедливо полагодила?).

Лікарський фейлетоник.

Ярська кухня

Відживляючися ростинними продуктами слід тямити, щоб тіло мало достаточну кількість усякого матеріалу, потрібного до відбудови. В тих складниках, що їх потребує організм, мусить бути білковина, якої багато в зернятках збіжжа, в стручкових ростинах нпр. в горосі й фасолі, далі в хлібі, набілі й яйцях; мусить бути мучка, яку знаходимо в збіжжю і бараболях; мусять бути соли, яких найбільше, поруч інших складників, у яринах; мусить бути цукор, в який дуже багаті овочі; врешті мусять бути товщі. Словом, ярська кухня повинна бути якнайбільш уріжнотоманітнена. (Д'Емель).

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Ген. Желіговский проти мін. Понятовского.

Ген. Желіговский критикуючи політику мін-ва хліборобства заявив: „Польща не мала щастя до міністрів хліборобства. Обняття теки міністром Понятовским зродило якнайбільші сподівання. На жаль, ми розчарувалися. Міністерство хліборобства веде тепер хибну і небезпечну політику. Народня справа, т. зв. мужицька проблема, якої ми ніколи в ніякій історичній добі не доцінювали і яка стала жерелом нашої немочі, тепер дуже актуальна. Та справа має дві сторони: політичну і господарську. Мін-во хліборобства кермуючи господарським жит-

тям села замість спрямувати зусилля на шлях господарки найменших клітин, якими є громади й волости, дало вільну руку добровільним організаціям, в дійсности субсидіованим і платним, а ті знову пожираючи багато засобів не тільки загальмували, але й звихнули великі лінії самоврядної господарки! Тільки самоврядування може піднести добробут хліборобських мас, усуніти їх і виховати здоровий державницький інстинкт. Поважаю міністра Понятовского як людину, але не маю до нього довіря як до міністра хліборобства.“

Привіт ППС зїздові лудовців.

На зїзд лудовців у Кракові наспів привіт від ППС (Поль. Партії Соц.) такого змісту: Найсердечніше вітаючи ваш зїзд, впевняємо вас про цілковиту солідарність широких працюючих мас в ім'я спільної боротьби за свободу і права народа. Далі накликається у привіті до

спільної боротьби проти „всїяких тоталізмів, що анархизують внутрішнє життя і чигають на свободу польського народу та незалежність його батьківщини“. Разом з вами, каже привіт, буде боротися до останнього віддиху за право рішати про долю Польщі.

Совітська армія й Комінтерн.

Большевицький маршал Ворошилов виголосив промову з приводу 20-ліття червоної армії. Він заявив м. ін., що технічне випосаження червоної армії значно зросло, зокрема сильно розвинулися: артилерія, панцирна зброя і летунство. Ворошилов весь час покликувався на воєнні досвіди з війн в Іспанії та Китаю. Крім того виконано технічну реконструкцію збройних морських сил СРСР. Казав, що моральна сторона червоної армії добра; військова партійна організація (армія)

становить боевий відділ компартії, могутно зєдинений і вірний ділу Леніна і Сталіна. Окремо обговорив справу шпигунів і зрадників у червоній армії. М. ін. згадав як „шпигунів“ б. команданта воєнної фльоти Орлова, б. команданта військової морської академії Лудріна, б. команд. балтійської фльоти Спокова й ин. Вкінці навів недавню заяву Сталіна про змагання до викликання світової революції.

Литовці і Жида.

З Ковна звідомляють: Президент Литви А. Сметона з жінкою і міністром війни та иншими достойниками був на торжестві, урядженім „Союзом жидівських фронтів жовнірів Литви“ у 20-ліття її незалежности. З того приводу президент Сметона виголосив промову, в якій ви-

сказав признання Жидам і дав їм запевнення вічної приязни литовського народу. В інтерв'ю, данім ред. „Літше Штімме“ Рубінштайнові президент Литви запевнив Жидів, що нова конституція Литви в нічм не порушить прав Жидів і вони матимуть фактичну автономію.

Франція в сітях комунізму.

З офіційних даних французької комуністичної партії довідуємося, що та партія має тепер на терені Франції 12.992 кружків, 976 секцій і 71 регіональних управ. Найбільше скомунізована т. зв. парижська округа, де на терені департаментів Секвани, Сен-е-Уаз і Сен-е-Марн є 4.016 комуністичних організацій. В самім Парижі комуністична партія має 1.415 кружків. Засоби комуністичної пропаганди незвичайно багаті й могутні. Наклад головного органу комуністичної партії „Л'Маніте“ має нераз поверх 2.000.000 примірників. Крім того комуністичні французькі організації розпо-

ряджають у Франції і кольоніях 71 локальними часописами. Приязні взаємини з Совітами і цілковита свобода большевицької акції коштують Францію дуже дорого і в майбутньому наразять її на поважні небезпеки і внутрішні потрясення. Утворення т. зв. „людового фронту“ з комуністами узалежнило французьке правительство від їх становища в державних справах, а організаційна єдність соціалістичних професійних союзів з комуністами дозволила комуністам опанувати союзи, що дається завважити в раз-у-раз частіших страйках.

Палестина англійською домінією.

Чотири англійські послы: Моррісон, Ведгевуд, Сінклер і Газелет відбули на днях розмову з прем'єром Чемберленом і зложили йому писемний меморіал. В ній узглядали потребу надання домініяльного статута Палестині. Се булоб

найлучше розв'язання палестинської справи на думку тих 4 англійських послів. Коли з Палестини не вдалося зробити домінії, тоді треба необхідно вдержати плян поділу Палестини на дві часті, щоб рятувати авторитет Англії.

Індія мріє про відзискання повної незалежности.

В м. Гаріпур (Індія) відкрили в суботу 19 м. м. 51 сесію паніндійського конгресу. Новий предсідник конгресу, радикальний індійський боевик за волю, Субгас Бозе, виголосив промову, в якій заявився за відокремлення Індії від британської імперії. По відзисканні цілковитої незалежности можна буде заключити з Великою Британією добровільний союз. Індія не є ворожо настроєна до ан-

глійського народу, тільки вона ворог Великої Британії, як світової потуги. Велика Британія кермується засадою дивіде ет імпера, яка присвічувала також творенню індійської конституції. 300.000 учасників паніндійського конгресу поміщувалося в окремо побудованім бамбусовім місті, що має фарму з 500 коровами.

Жінка командантом небезпечної банди.

У Варшаві від довшого часу якась гарна жінка вабила до авта підхмелених мужчин, що виходили з ресторанів, авто везло їх за місто і там ограбовувало їх до нага. На днях поліція зробила засідку. Один конфідент удавав п'яного і сів з тою панєю в авто. За містом обскочи-

ли авто грабіжники й почали свою роботу. Тоді надїхала поліція і всіх злочинців імила. Командант їх Антоніна Гадомска, дорожжар, що був у змові, Юзеф Дриль, инші бандити: Леон Драгон, Едмунд Пец, Антоні Прокоповіч і Мечислаф Гауфчинський.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Місяць праці в Марійській Дружині у Снятині. Марійська Дружина Пань, наймолодше товариство в Снятині, та здається зі всіх місцевих товариств найрухливіше. Видно се з його діяльності та його досягнень за один місяць, себто в січні б. р. В першій половині того місяця відбулися місячні сходи, сповідь, св. Причастя і членська Служба Божа. Відтак докінчення збірки в користь найбідніших зі шкільної дітвори на передмістю Балки. Дня 19. I. б. р. о годині 5 веч. устроїла Марійська Дружина Пань в кімнатах Української Захоронки спільну „просфору“ для членок та запрошених Пань зпоза Марійської Дружини, з цілю: оживлення товариського життя та наближення Марійської Дружини до тих пань, що до неї ще не вписалися. „Просфора“ протрималася поза 11 годину ночі і пройшла дуже мило серед поважних гутірок переплітаних колядами. Дня 23. I. б. р. відбула Марійська Дружина Пань свої загальні збори, на які прибули всі Дружинниці (крім одної хорої) та кандидатки, навіть замісцеві. Збори відкрив молитвою о. містодекан і провідник Дружини, о. Ілія Оренчук. Предсідницею зборів вибрано одноголосно п. Євгенію Добрянську, а секретаркою п. Н. Лиснякову. Зчерги відчитано протокол з перших загальних зборів, що відбулися 1. XI. 1936 р. та силою яких повстав Марійський Кругок Пань в Снятині. Звіт з 14-місячної діяльності зразу кружка, а від 19. XII. 1937 р. Марійської Дружини Пань, відчитала дружинниця Ст. Фелицька, замість дуже заслуженої у повстанні та розвою Марійської Дружини секретарки п. М. Процівної, перешкодженої недугою. Зі звіту довідуємося, що Марійська Дружина відбула 28 сходів Дружинниць і кандидаток та 5 засідань виділу. Праця у Дружині розвивалася в трьох напрямках, а саме: 1) пізнання обов'язків Марійських Дружинниць (реферати о. М. Фелицького), 2) особисте осячення дружинниць (конференції, духовні читання, сповіді, св. Причастя, Служби Божі, адорації Найсв. Тайн й реколекції), 3) виконання любови ближнього (опіка над найбіднішими зі шкільної молоді, доживлювання дітей, обділено 32 дітей обувом, 17 дівчаток суконочками, 29 дітей біллям, 14 хлопчиків убранням, опіка над знемоцілими, хорими, бездомними та уділювання їм запомаг чи в грошах, чи в харчах, чи то в опалі). Далше довідуємося зі звіту, що Марійська Дружина започаткувала була продаж катол. видавничств, часописей, девонціоналій та церковного світла, але задля браку приміщення мусіла кіоск зліквідувати. Марійська Дружина числить 21 дружинницю і 4 кандидатки. При дружині розвивається секція жіночого доросту, зорганізована як Марійський союз. Дня 19. II. 1937 р. Марійська Дружина разом з парохіяльною читальнею „Скала“ влаштувала Академію для вшанування 900-ліття проголошення Пречистої Диви Царицею України. Збори ухвалили влаштувати святкові сходи дружинниць з приводу річниці: 1) проголошення IV універсалу Українською Центральною Радою, 2) проголошення злуки Української Західної Республіки з Українською Народною Республікою та 3) бою під Крутами. Сходи ці зорганізував виділ Марійської Дружини разом з виділами парохіяльних читалень „Скала“ в Снятині і Потічку дня 30. I. 1938 р. в домівці української бурси. На сходинах прочитав реферат про ту потрібну річницю Др І. Подюк, що його зібрані дружинниці й члени „Скали“ вислухали з великим зацікавленням та увагою, а о. містодекан І. Оренчук подякував референтові за цікавий реферат і молитвою закінчив сходи та один місяць праці в Марійській Дружині.

Примас Мадярщини, кардинал Середі, рішив утворити в рамках організаційної комісії 34 Міжнародного Евхаристійного Конгресу нову комісію, яка ма-

тиме завдання запізнати широкі мадярські маси з засадами корпоративного устрою, висловленими в папській енцикліці „Квадрагезімо анно“. Предсідником тої комісії іменовано архикнязя Франца Йосифа. Жінка архикнязя обійме провід професійних жіночих організацій. Як відомо, молода архикняжа пара бере дуже активну участь у всіх проявах католицького життя на Мадярщині. Заступником предсідника тої комісії іменовано б. державного підсекретаря Форстера.

У Гренаді (Еспанія) утворено окрему комісію для відреставрування мистецьких творів і архітектури, знищених еспанськими комуністами в часі домашньої війни. Вандализм марксистів довів у деяких місцевостях до жахливої руйни. В Астурії нема впр. ні одного вівтаря незнищеного. Завдяки ініціативі згаданої комісії почали вже віднову катедр у Толеді і Сігуенці.

Американські католики в цифрах. „Осерваторе Романо“ приносить в одному з останніх чисел слідує статистичні дані, запозичені з католицького церковного альманаху Злучених Держав П. А. на рік 1938: Загальне число католиків ЗДПА, Аляски і Гавайських островів виносить 20,959.134 себто на 223.945 більше як попереднього року. Священиків є 31.649 себто на 541 більше ніж в 1936 р. Всіх церков є 18.526 (139 більше). В останньому році на вернулося 62.062 осіб. Визначною подією в релігійному житті ЗДПА було посвячення Мексиканської Семінарії, в якій студіює тепер 360 студентів богослов'я.

На підставі найновішої статистики Чия Братів Менших (Бернардинів і Реформатів) має в цілому світі: 104 монаші провінції, 25.464 монахів, в тім священиків 11.849, питомців 5.912, братчиків 7.703, крім того 10 архієпископів, 51 єпископів, 38 апостольських вікаріїв і префектів і 18 дорадників св. Римських Конгрегацій.

Нові видання

К. П.: На водах Полісся. Вразіння й думки очевидця. Львів 1938. Накладом Української Католическої Організації. Відбитка з „Нової Зорі“. Ст. 89+3 нпг. Формат: 18,4×12,8 см. Ціна 50 сот.

Отся актуальна брошура написана священиком, що знає сучасні церковні справи і має око маляря. Тому вона дуже займаюча під оглядом річевим у відношенні до пекучих справ неохуді і під оглядом мистецького закримічування. Се одинока брошура в українській мові про сучасне Полісся й заслугоє на якнайбільше поширення особливо на Поліссі. А. Ч.

Лев Чачковський — д-р Ярослав Хмилевський: Княжий Галич (з мапами та ілюстраціями). Станіславів 1938. Накладом д-ра Ярослава Хмилевського. Ст. 77+2 нпг. Форм. 15,5×22,5 см.

Антін Лотоцький. Св. Володимир Великий, життєписне оповідання з ілюстраціями Мирона Левицького. В 950-літню річницю хрещення України-Руси. Вид-во „Криниця“ в Перемишлі при „Українським Бескиді“. Перемишль, 1938. Ст. 64. Форм. 12×15 см. В тексті 21 ілюстрація.

Збірник фізіографічної комісії. Випуск VII. За редакцією проф. Миколи Мельника. Наукове Т-во ім. Шевченка у Львові. Математично-природописно-лікарська секція. У Львові 1938. Ст. 52. Формат: 24×16 см.

О. П. Білозерський: Димарівка живе, сучасна повість. Бібліотека Українського Кооператора ч. 1. Львів 1938. Сторін 205, формат 15×21,5 см.

Борис Ольхівський: Вільний нарід, Варшава, вид-во Варяг, 1937. Ст. 91+V—XX. Бібліотека Українського Державника. Форм. 15,2×21,5 см.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВУДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПОЛЬСЬКИЙ ПОСОЛ Сьльонзкі заявив у соймі, що є 124 таких держ. підприємств у Польщі, до яких НКП (Найв. Контрольна Палата) не заглянула ще ні разу відколи існує Польща.

ОРГАН ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ „Красная Звезда“ звідомає, що відомий лист комсомольця Іванова видано накладом компартії в 2 мільйонах примірників. Той лист обов'язково кольпортують в червоній армії.

АВСТРИЙСЬКИЙ КАНЦЛЕР ШУШНІГ виголосив промову, яку вважають свого рода відповіддю на промову канц. Гітлера. Канц. Шушніг заявив м. ін., що австрійське правительство буде боронити незалежності Австрії всіма можливими способами. Австрія відкидає форму людського фронту і форму правління диктатури, відкидає всяке партійництво, отже й націонал-соціалізм.

В ГРАЦУ (Австрія) відбулася велика націонал-соціалістична маніфестація. Хтось вивісив гітлерівський прапор на грацькій ратуші. Власти звільнили бурмістра та замкнули тамошний університет і техніку.

В БЕРЛІНІ прийняли промову австрійського канцлера Шушніга з резервою, бо се не була промова в дусі великонімецьким, тільки гаряча афірмація австрійської окремішності.

КАНЦЛЕР ГІТЛЕР промовляючи до давних боеків націонал-соціалістичної партії домагався рішуче звороту кольоній. Проти ворожого пропаганди виступить німецьке правительство дуже енергійно.

В РОМУНІЇ відбулося всенародне голосування над новою конституцією. За нею голосувало майже 100 процент голосуючих. Проти конституції голосувало тільки 5 тисяч осіб.

РОМУНСЬКЕ ГОРОЖАНСТВО можна буде дістати в будучності тільки на основі окремого закону для кожного поодинокого петента.

В ШВАЙЦАРІЇ всенародним плебісцитом ухвалили закон про державну контролю приватного воєнного промислу.

В ЕСТОНІЇ відбулися вибори до парламенту. На загальне число 80 мандатів — 60 здобув т. зв. „Національний Фронт“.

В ІТАЛІЇ видали ряд протижидівських заряджень. Італійська преса пише, що вони звернені не проти італійських Жидів, тільки проти світового жидівства, яке виступає завзято проти фашизму.

БЕЛЬГІЙСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ, соціаліст Шпаак, заявив, що Союз Народів тепер здискредитований і тому неможливо спирати на нім закордонну політику Бельгії.

ПРЕМ'ЄР ЧЕМБЕРЛЕН припоручив англійському амбасадорові в Берліні Гендерсонові, щоб довідався, чи німецьке правительство згодилося на переговори з Англією. Амбасадор Гендерсон відбув нараду з німецьким мін. Ріббентропом в тій справі.

ЛґОРД ГАЛІФАКС, новий міністр закордонних справ Англії, заявив, що ціль англійської закордонної політики се мир. Англія не могла поминути нагоди прийти до порозуміння з Італією. „Не боюся Італії, говорив лґорд Галіфакс, ні ніякої іншої держави, бо знаю характер Англії. Знаю, що Велика Британія ніколи не зачне війни, хіба що вона буде слушна і неминуха. Знаю також, що В. Британія зачавши війну не перервалаб її доти, доки як звичайно не досягнулаб перемоги“. Міністр Галіфакс се рішучий прихильник порозуміння Англії з Італією й Німеччиною.

В МАНДЖУРІЇ цісарським приказом оповіщено національну мобілізацію. Приказ зредагований тими самими словами, що японський приказ мобілізації. **КИТАЙСЬКІ ЛІТАКИ** збомбардували японський острів Формозу.

КИТАЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО за-протестувало проти узнання Манджурії Німеччиною.

НОВИНКИ

Загальні Збори Союзу Українських Адвокатів відбулися у Львові 26 лютого при участі 70 адвокатів і адвокатських алікантів. Президентом СВА остав далі др К. Левицький.

Протиукраїнські авантури студентів. 25 лютого с. р. польська студентська бойвка вдерлася до салі львівського університету, в якій проф. Янів провадив семінар української мови з українськими студентами. Бойвка домагалася „перервання лекції“, а коли проф. Янів запротестував, напасники зачали вигукувати всякі протиукраїнські оклики та побили українського студента Максиміа Телішевського. Щораз „лучше“...

До бюро Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові при вул. Сикстуській ч. 46 вломилася злодія і вкрали стінний годинник, зелене сукню зі стола та скрипку.

„Товажиство Кредитове Земске“ виставить в березні с. р. на ліцензію ряд маєтків у Галичині за неплатення податків. Належать до них у львівському воєвідстві м. ін. маєтки Тишкевичів і Ромерів вартості 2 міль. зл.

Черновецька „Рада“, недавно завішений орган української національної партії в Румунії, почала знову виходити.

Гр. Карло Гуйн, б. намісник Галичини в 1918 р., помер у Відні в 81 р. життя. Від нього 1 листопада 1918 р. перебрали владу представники Української Національної Ради.

У Львові повстав комітет для підготовки загально-польського конгресу дитини.

В лікарських кругах Станиславова велике вражіння викликала вістка про те, що один з віденських медичних інститутів задумує вислати в найближчій часі до Станиславова спеціаліста для дослідження численних випадків занедужань на рака в Станиславові. Статистика виказала на основі кількості пацієнтів, польських горожан, які прибувають до Відня лічити рака, що пропорціонально на Станиславів припадає найбільше число занедужань на рака („Хвіля“ ч. 1079).

В Сільці коло Єзуполя на приходстві о. Петра Янкевича скінчили самогубством підірвавши собі жили дві доньки емеритованого дир. української гімназії в Станиславові Д. Джерджа, 23-літня Софія і 21-літня Меланія. Нещасні дівчата приїхали з матір'ю в гості до діда о. Янкевича. Сей випадок викликав велике вражіння в цілій оклиці. Причина самогубства родинні непорозуміння.

Автобусову комунікацію мають значно поширити в горах і на Покутті з весною с. р. Урухомлять комунікацію між Порогами—Солотвиною—Богородчанами—Надвірною та Надвірною—Тисменичанами—Станиславовом. На відтинку Коломия—Яблонів буде введена постійна цілорічна комунікація. Уліпшать рух і положення з залізницею на відтинку Коломия—Косів—Кути та урухомлять комунікацію між Жабем і Косовом й між Жабем і Ворохтою.

Гумор. — Ніщо нового. — Чи ти читав, що винайшли машину, яка може ствердити, коли хто говорить неправду. — То ніщо особливе, з такою машиною я вже 12 літ жонатий.

Політичний гумор. — Кажуть, що Дирекція державних лісів в Польщі в найближчій часі отворить свій театр: вже має одну л'ю жу... — Л'ю жу? Та яку? — А масонську...

Змінили назви стацій: Граничний Пункт під Снятином—Засучем на Граничний Пункт під Снятином, Янів на Янів Львівський, Оттинія на Отинія, Радивилів коло Бродів на Радивилів, Скала на Скала Подільська й Устрики на Устрики Долішні.

Читальня ТШЛ повстала в Пилявчині під Товмачем.

Кооперативна Рада у Варшаві відмовила дозволу на зареєстрування українських Райфайзенок у Почаєвичах і Солонську пов Дрогобич, хоч на терені їх праці нема ніякої кредитової кооперативи... Словом, любов ближнього процвітає...

В Шешорах пов Косів загальні збори виключили з „Просвіти“ місцевого пароха за те, що занадто мішався до справ товариства. („Експрес Вечорні“ ч. 2396).

Бучацьке староство розв'язало два відділи Т-ва „Луг“ за „діяльність шкідливу для держави“.

Інвестиційні роботи зачнуться вже 10 березня, отже багато скорше як в попередніх роках.

В с. Поболовиці холмського повіту знайшли в землі урни з паленої глини, виповнені попелом з людських костей. Устійнено, що урни походять зперед 2000 літ.

У варшавській опері триває від кількох днів страйк. Весь персонал окупує театр.

В с. Зажець в Люблинщині невідомі справники висадили в воздух кілька гробів.

В Красноставі згоріла фабрика меблів. Шкоди виносять 100.000 зл.

Під Сандомиром збудують міст на Вислі, куди переходитиме автострада Варшава—Львів. Роботи зачнуться весною с. р.

Суд в Ченстохові засудив 13 залізничників, обвинувачених за хабарництво, на кару в'язниці від 12 до 6 місяців.

Збірні твори марш. Пілсудського розійшлися в накладі 450.000 примірників.

На 7 місяців арешту засудив познанський суд робітницю Лісек, яка висмівала католицьку релігію.

Брат Троцького ув'язнений. „Курська Правда“ звідомляє, що в Дімітрівську відкрили брата Троцького, який перебував там під назвищем Бронштайн. Його ув'язнили.

В Чехословаччині сконфісковано всі часописи, які критикували останню велику промову канцлера Гітлера. Сконфісковано м. ін. навіть давний орган президента Бенеша „Ческе Слово“.

Німецький міністр скарбу оповістив надзир держави над недвижимим майном всіх релігійних віроісповідань. Узасаднив се цілями оборони держави.

Німецький драматург, Тільо фон Трота, погіб у самоходовій катастрофі вертаючись з прем'єри своєї нової штуки „Гудрун“ у Шлезвігу. Фон Трота був одним з найближчих співробітників Альфреда Розенберга та шефом норддінської секції в партійнім уряді заграничних справ.

В Парижі виставлять на ліцензію рукописи Муссоліні й Гітлера. Рукопис Муссоліні се перша частина статті про прихід фашистів до влади в Італії. Рукопис Гітлера се признання Рема провідником організації комбатантів.

Політичний гумор. — Властива інтерпретація приписів: Державним урядникам не вільно належати до масонерії, але масонам вільно бути державними урядниками. („Врубле“, ч. 9).

Дочка б. англійського прем'єра Мек-Доналда стала суддею. Недавно заручилася вона з покоевим малярем, що викликало велике обурення у висших англійських кругах.

Міжнародний конгрес астрономів відбудеться у Стокгольмі в серпні с. р.

Комуністична партія Америки має 75.000 членів.

Спорт. В неділю 27 лютого відбувся у Львові на льодовищі „Погоні“ елімінаційний гаківковий матч між б. мистцем Польщі Краковією та Україною. Цей важкий матч, до якого Україна закваліфікувалася здобуттям віцемистецтва м. Львова, Україна прогала у відношенні 4:0 (2:0, 1:0, 1:0). Програна Україна з рутинованою гаківковою дружиною Краковії була до предвидження. Натомість приємно розчарувала д. численну публіку (около 4000 людей) рішуча оборона та відвага наших молодих гаківкарів. Вислід матчу можна вважати частинним успіхом України з куди сильнішим противником. З України виріжнилися Скрипій на воротах, Дицьо і Бучацький. Суддювали пп. Бухгольц з Варшави і В. Кухар зі Львова.

Хто має під рукою „Великий Співаник Червоної Калини“, найде в ньому все, чого шукає на всякі концерти й академії, коли диригенти хорів по містах та селах клопочуться програмою. Збірник найкращих пісень історичних, обрядових, побутових, стрілецьких на хори жіночі, мужеські й мішані — 229 пісень. Репертуар на 25 і більше концертів. — Тверда прегарна оправа, ціна всього зл. 28.50, з портом і опакуванням зл. 29.50. Для членів „Червоної Калини“ зл. 23.50. Замовляйте Великий Співаник Ч. К.! Відібете собі його ціну при нагоді кожного концерту, а без нього не обійтись ні одному хорові ні товариству в селі чи місті. Адреса: „Червона Калина“, Львів, вул. Зіморовича ч. 12, почт. скр. ч. 43.

ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ

† **О. Стефан Височанський**, совітник Митрополичої Консисторії і довголітній парох у Краснім і Перегнєві перемишлянського повіту, помер 27 лютого с. р. у 80 р. життя і 54 р. священства. — В.И.П.!

† **Стефан Гладішовський** емеритований суддя, б. сотник УГА, член всіх українських товариств у Калуші і багатьох товариств у Львові, помер 20 лютого 1938 р. у Львові в 59 році життя. Покійний був великий інтелектуаліст і добрий оповідач, прихильник мандрівного спорту, любив молоді та опікувався нею. Був опікуном пластових відділів у Калуші. В 1930 р. попав в тюрму з провідниками Пласту, після чого спратив посаду судді. Згодом перенісся до Львова і тут брав живу участь в українським житті. В. И. П.!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

В.П. Пані Др І. К. Ваш лист спізнився, але дійшов. Дуже дякуємо. Жадані брошури висилаємо.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Коли цвіте бузок.
ПАКС: Прокажена й Ордінат Міхоронський.
СТИЛІБЕ: Історія одної ночі й ревія.
ТОН: Останній поїзд до зруйнованого міста.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одностороннім рядком (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вистереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по впаценні належності голівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинах 50
На першій сторінці 60
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол. 1/4 стор. 90. — зол. 1/2 стор. 45. — зол. 3/4 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/4 стор. 280. — зол. 1/2 стор. 140. — зол. 3/4 стор. 70. — зол. 1/2 стор. 35. — зол.

При кількараровім анонсуванні даємо значну знижку

Видає й редагує Комітет У. К. О. — З друкарні „Графія“ Львів, Тиха 5. Тел. 202-83. — Відповідальний ред. Пантелеймон Хитра.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзких
ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю:
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ш.Львів 505.796

НЕБЕЗПЕЧНО ТРІС РОСІЙСЬКИЙ ВЕЛИТ

Гине до решти стара гвардія большевизму з рук червоних.

З приводу монстр-процесу, який тепер відбувається в Москві, вся французька незалежна преса без виїмку пише, що не видно вже ніякої ідеї в божевільно кривавих репресіях Сталіна і ГПУ. Се прояви очевидного розвалу. Один з найповажніших парижських щоденників, орган катол. фахових організацій „Ль'Об", каже, що не можна уважати забезпеченням такого правительства, яке приневолене уряджувати аж такі гекатомби між своїми власними керівниками. Якби в Росії йшло всьо так добре, як про се говорить Сталін, то він не мусівби жертвувати старою гвардією большевизму. З теперішнього процесу видно вже зовсім виразно, що російський моноліт тріс небезпечно, коли треба його скріпляти таким червоним цементом крові. Таксамо пише й соціалістичний щоденник „Попілер": З першого Політбюро російської революції, яке мало 7 членів, тільки Ленін помер

своєю смертю і живе ще на свободі сам Сталін. Всі інші „зрадники". Пять зрадників на сім начальників, сего чейже забагато навіть на Росію! — Розвал СРСР для нас рівнозначний з можливістю відбудови великої української держави. Тому Українці скрізь повинні консолідуватися і приготуватися до того, щоб у відповідній порі не зробити ще раз попередніх блудів, які всі щодо одного мали своє жерело в непризнаванні одної постійної Голови, бо перший-ліпший хотів бути міністром або отаманом, а меншої ранги для себе не признавав. Тепер найбільш небезпечний для будучности всієї української нації дух розвалу, який сіє Дмитро Донцов у „Вістнику", пропагатор вольової „роскоші ножа і крові". — Цікаву механіку московських монстр-процесів знаменито малює Троцький, що ми докладно реферуємо в окремих статтях „Нової Зорі".

Крестінський відкликав зізнання зложені під примусом.

З Москви звідомляють: По відчитанні акту обвинувачення всі підсудні призналися до страшних закидів, які їм робить прокуратор, з виїмком одного Крестінського. Він заявив, що бере назад свої зізнання зложені в слідстві, бо зложив їх під примусом. Троцькістом був аж до року 1927, а тоді острим листом зірвав з Троцьким. Копію того листа забра-

ли йому при ревізії й вона повинна бути в актах. Прокуратор Вишинський: Такої копії нема, є інша. — Крестінський кричить: „То не може бути!" Предсідник трибуналу прикликає його до порядку. Крестінський кричить: „Всьо неправда!" Його заява викликала велике вражіння й порушення між дипломатами і представниками заграничної преси.

Як виглядають підсудні?

Підсудні в новім московськім процесі виглядають більше вимучені та помарнілі ніж у процесі Пятакова. Особливо марний і пригноблений Бухарін, головний з живучих ідеологів большевизму. Сильно змарнів також Крестінський, але найбільше зі всіх подався б. начальник чрезвычайки Ягода. Він має понад 40 літ і був

недавно мужчина в силі віку, а тепер виглядає як немичний старець. Ті, що бачили його ще в травні 1937 р., тепер з трудом його пізнають. Всі підсудні зреклися оборонців з виїмком двох лікарів, Плетнева і Козакова. Оборона всеодно на ніщо не придається в „свобідній державі диктатури над пролетаріатом".

Засудили греко-католицького священника.

З Каміанки Струмилової пишуть нам: Дня 8 лютого с. р. відбулася судова розправа проти о. Пашковського, греко-катола, пароха с. Добротвора. На тій розправі суд засудив о. Пашковського на 6 місяців в'язниці без звільнення кари за те, що о. П. охрестив дитину римо-католицьких родичів на їх жадання. О. Паш-

ковський боронився тим, що він списав протокол з родичами дитини при свідках, в яким вони згодилися на охрещення їх дитини в греко-катола. обряді, і щойно тоді охрестив дитину. На розправі батько дитини зізнав таксамо. Проти присуду Окружного суду вніс о. П. відклик до Апеляційного суду у Львові.

Поліція забирає метрики у парохів.

До греко-катола. парохіяльних урядів у Вирові, Стрептові, Горпині, Желехові, Добротворі і Спасі, пов. Камінка Струмилова, прийшли недавно постерункові поліції і зажадали видання ме-

трикальних книг. Поліція відіслала метрики до прокуратурії Окружного суду в Золочеві. По кількох днях звернено метрикальні книги. Нащо забирали ті книги, невідомо.

Характеристика лорда Галіфакса.

Англійські газети пишуть, що новий міністр закордонних справ, лорд Галіфакс, одержав блискуче образування, дуже любить літературу й займається богословськими справами і студіями. На тому підложжі, в часі коли був віце-королем Індії, був у дружніх взаєминах

з Гандієм. Крім того він один з лучших мисливих Англії. Галіфакс споріднений з найбільш аристократичними англійськими родинами. Б. англійський премієр Болдвин сказав раз про нього: „Він складається у 25 процентах з розуму і в 75 процентах з характеру."

Скляні гроші.

Американці задумують пустити в обіг скляні монети. Проби дали цілком вдовольняючі висліди. Нова монета буде зроблена зі скляної маси, яка не розбивається. Секрет складу тої маси держать у тайні. При дальшій обробці ту масу можна барвити в різні краски. Спеція-

лісти твердять, що фальшування скляних монет рішучо неможливе. Нові гроші будуть більше гігієнічні, як теперішні, бо їх можна буде мити й дезінфекціонувати. Справа введення скляних монет буде остаточно вирішена в Америці в найближчій часі.

ЦЕРКОВНІ СКАРБОНИ дуже часто розбивають вломники, тому не можна держати тепер ніяких грошей у тих скарбонах, а всі церковні гроші слід негайно пересилати на вкладкову книжечку

Т - ВА ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ

„ДНІСТЕР"

Львів, вулиця РУСЬКА Ч. 20

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

„Своячка Пилата"...

Про сучасну ситуацію в Європі.

Європа вже давно не була в такім вирі подій як знайшлася тепер. Щойно пролунали вісти, принесені мілітарним річником Союзу Народів, про поверх сім мільярдів золотих долярів виданих державами на зброєння в 1937 р., коли ще в 1932 р. видано тільки чотири мільярди й триста мільйонів золотих долярів, а в 1913 р., себто в рік перед великою війною, воєнні видатки виносили всего два і пів мільярда. Число постійного касарняного війська піднеслося в 1937 р. на 8 мільйонів 500 тисяч людей, коли перед великою війною виносило воно всего 6 мільйонів. Всім відомо, що ті офіційні цифри далекі від правди, бо нема такої держави, яка не укривалаб висоти свого військового бюджету під ріжними іншими формами. Отже ще люди по оповіщенні тих високих цифр не прийшли до себе зі здивування, як наспіли нові потрясаючі вісти: промова канцлера Німеччини Гітлера, димісія англійського міністра заграничних справ Ідена, виїмковий стан в Румунії, оповіщений правительством патріярха (!) і нова конституція в Румунії, яка тамошнього короля робить диктатором з владою, яку мав диктатор Еспанії заки зачався в ній страшний розвал, — далі потрясаючі вісти з кривавих побоевищ в Китаю і в Еспанії та вісти про дивні події в совітській дипломатії, причім на перший плян висувається справа Бутенка. Словом, міжнародне життя попало в такий круговорот, що мир Європи й усього світа зачинає подобати на човно схоплене великим вихором.

В тім вирі чути щораз більше дивних закидів і критик. І так, ліва преса закидає Гітлерові, що він відхиляючи всякі пропозиції у справі спільних конференцій, мимо того хоче заключення пресових договорів між державами, щоб уникнути критики світової преси, а інакше каже, що пресові напади можуть викликати війну. На тій підставі закидають йому, що він хоче знищити сейсмограф, який сигналізує землетрус. Тимчасом якраз в тих полосах землі, де можна сподіватися землетрусів, сейсмографи се дуже цінна річ.

У звязку з промовою канцлера Німеччини стоїть важна і цікава тепер справа Австрії. Задля неї на 20 днів спізнилася промова Гітлера. В тім часі настигло сильне потрясення суверенности австрійської держави відомою розмовою Гітлера з Шушнігом, канцлером Австрії. Тепер видно вже виразно, як баянсувала маленька Австрія між двома велитнями, то є між Італією й Німеччиною, серед дуже тяжких внутрішніх обставин.

Коли по убиттю Дольфуса далека протекторка Австрії. Франція зачала внутрішній шораз більше відчувати замішання й тим самим ослабав її зовнішній вплив, — Австрія віддалася під опіку Італії зі страху перед Німеччиною. Тимчасом Італія вмоталася в абіссинську справу, чим ослабила своє становище в середній Європі. Отже з тої причини мусіло прийти до відомої розмови в Берхтесгадені, де канцлер великої Німеччини подиктував канцлерові малої Австрії, хто має засідати в його правительстві. Тоді Європа, як пише „Пті Парізієн“, умила руки на зразок Пилата... Франція й Англія ні словом ні письмом не заперотестували проти того, а про чинну допомогу Австрії й говорити нема що. Італія, заангажована в Африці, також ні словом проти того не обізвалася, а навпаки ще й порадила Шушнігові, щоби старався порозумітися з Німеччиною. Вправді канцлер Шушніг виголосив опісля промову, якою Німеччина не може бути вдоволена, але його спротив у таких обставинах довго потривати не може. Скорше чи пізніше німецька сила зачне входити шораз більше й даліше в дунайський басейн. І мабуть недалекий той час, коли подібну розмову як з Шушнігом відбуде Гітлер також з представниками інших слабших від Німеччини держав. Словом, всі держави й народи між Балтійським і Чорним морем не матимуть іншого вибору як порозумітися з Німеччиною або з СССР. А що значить слабим „порозумітися“ з міцним, легко додуматися.

В тій альтернативі моглаби зробити пролом лиш одна Англія, якби вона не була заангажована на Далекому Сході, де Японія загрожую не лише Китаєві, але посередню також великим англійським домініям, Індії та Австралії. Від удержання їх при собі залежить світове становище Англії.

Європа ділає на взір Пилата вже не відтепер. Перше її подібне ділання напустило тоді, коли вона проголосивши засаду самоозначення народів, не тільки не виконала тої засади, але навіть віддавши одні народи під владу другим, не припинювала забезпечення можности бодай їх культурного розвитку. Європа на вид насильств умила руки свої і заткала вуха свої. Консеквенція умивання рук поступає даліше й відбувається вже не тільки супроти недержавних народів. Сей процес посується очевидно нестримно даліше — зовсім таксамо як посувався процес розкладу старого поганського Риму, коли його високі урядники зачали умивати руки на вид злочинів. І вже нестримно йшов той процес аж поки міцна кавуля Германія смертельно не розвалила голови останній своячці Пилата на мармуровому форумі Риму...

Словом, вир подій стає все більший і крутиться все скорше. Може Провидіння Боже дозволить також українському народові виплисти з того виру державною нацією. Се в великій мірі залежить також від нас самих, від нашої внутрішньої консолідації, від чистоти родинного життя в наших масах, від їх моралі та привязання до своєї Церкви, без чого неможлива сила ніякого народу.

Цікаві прояви сучасної ситуації в Європі подаємо в огляді преси в сім числі „Нової Зорі“.

Кольонізація поунійних дібр

Польський уряд скольонізував значну частину т. зв. поунійних дібр, які перед скасуванням унії були власністю уніятської Церкви. Однак польська держава, не будучи власником тих дібр, не могла теж перенести їх власности на польських кольоністів. Отже на цю бюджетову сесію сойму внесено проект закону, на основі якого у відносних гіпотечних книгах має бути, не зважаючи на вище згаданий стан, занотоване право власности польських кольоністів. У тій справі забрав на повному засіданні сойму дня 24 лютого ц. р. голос пос. др Степан Витвицький, який сказав м. ін.:

Предложений проект закона змагає до полагодження дуже важного питання поунійних дібр, однаковож він полагодує ту справу фрагментарично і суперечно з основними засадами права. Фрагментарично — бо з цілого комплексу того питання виймає тільки деякі особливі справи, що торкаються земель, які є в посіданні кольоністів, суперечно з правом — тому, що досі правним власником згаданих дібр є католицька Церква. Загально відомо, що добра уніятської Церкви були безправно сконфісковані і перебрані в посідання православною Росією. Тій конфіскації підлягли у свійому часі добра девяти тисяч уніятських парохій і двох соток уніятських монастирів. Простір тих всіх земель обіймає менше більше 148.000 гектарів. З відновою польської держави, а по уступленню Росії вступила назад у свої давні права власности католицька Церква і вона досі безперечний власник тих недвижимостей, що найвиразніше признав уряд Річипосполитої в конкордаті, заключеній з Апостольською Столицею, в якій під арт. 24 сказано, що польський уряд признає права правних осіб церковних і монастирських до всіх движимих і недвижимих маєтків. Зновже в уст. 111 покликаного артикулу постановлено, що „справа дібр, які були відібрані у Церкви Росією, Австрією і Прусією, а які тепер остають у посіданні польської держави, буде полагоджена пізнішим договором“.

Отже в конкордаті є в тій справі дві основні постанови: найперше, що польський уряд узнає за католицькою Церквою власність тих дібр, і друга — що остаточне означення правного становища тих дібр застережено пізнішому договорові, який має бути заключений між Апостольською Столицею і польським урядом. З відновою польської держави посідання тих дібр перейшло в руки різних інституцій і навіть фізичних осіб. І так посідання одної частини тих

дібр виконує римо-католицька Церква, дальших поодинокі православні парохії, інших польська держава, а ще інших поодинокі приватні особи. Саме в цілі наладнання тих правних відносин навизані були між польським урядом і Апостольською Столицею переговори, що мали довести до умови, яка в тій справі булаб титулом до перенесення власности. Бодосі польська держава, будучи в посіданні тих дібр, є тільки їх посідачем — підкреслюю це — а не є їх власником і тому, не будучи власником, не може перенести права власности на нікого іншого. Булиб два правні способи днз у нормування правного титулу в тій справі. Один правний спосіб це бувби закон про вивласнення тих дібр, а другий спосіб бувби договір між польським урядом і Апостольською Столицею. Польська держава — підкреслюю це з патетизмом — досі такого договору не заключила, отже не має ніякого титулу до права власности (пос. закон: Але ведуться переговори). Очевидно є переговори, але нема ще договору. На правничій Комісії заявив м. ін. міністр Сьвентославский, що та справа є предметом розмов і що нібито о. Нуцій мав дати свою згоду на те щоби згадані добра перебрала польська держава, але відпосної умови не заключено. Навіть сам законодавець розуміє те, бо в 1-шій уступі законопроекту говорить, що „власність земельних недвижимостей, які колись належали до правних осіб католицької Церкви уніятського обряду і були забрані Росією, а з хвилею віднови польської держави перейшли в посідання держави, може бути зазначена в гіпотечних книгах як власність осадників“. Сам отже законодавець стояв на становищі, що ті добра тільки в посіданні польської держави. На якій отже правній підставі може бути в гіпотечних книгах зазначене право власности до тих дібр на річ осадників, які перебрали те посідання не від власника, а від польської держави? Іntenцією тих всіх фундаторів і жертводавців, які передали власність згаданих дібр уніятській Церкві, було, щоб вони по вічні часи служили Божій справі. Єдиний правний власник тих дібр — уніятська Церква, яка одинокка має право до посідання тих земель і до свобідного розпоряджування ними. Тому той законопроект може стати законом, але ніколи не може стати правом і з тих причин в імені Української Парляментарної Репрезентації заявляю, що ми будемо голосувати за нашим внесенням меншости на відкинення цього законопроекту.

Заклик кардинала Фавльгабера

„Дейли Телеграф“ звідомляє з Мінхену, що тамошній кардинал Фавльгабер оголосив пастирський лист проти всіх націонал-соціалістичних часописів, які поміщують напади на католицьке духовенство. Той лист, відчитаний в мінхенських церквах, визнає вірних не читати і відмовляти передплату згаданих часописів. „Вороги Церкви — каже кард.

Фавльгабер — стараються тепер по невалих спробах знищення християнства, зогидити духовенство. Однак конкордат хоронить іще священничий одяг, який заслугує на таку саму пошану як однострій німецького вояка. Пастирський лист кінчиться словами: „Горе народові, що не слухає Божого слова і дозволяє на зневагу своїх священників!“

Справа схоплення ген. Мілера

Адвокати, що заступають інтереси родини б. провідника російських емігрантів ген. Мілера, достарчили ряд цікавих даних у тій справі французьким судовим властям і пресі. Показується, що ген. Скоблін, обвинувачений за зорганізування схоплення ген. Мілера, від довшого часу виступав у подвійній ролі: ділав на користь російських емігрантів і совітського правительства. Ген. Скоблін мав стояти на чолі розвідки організації емігрантів. Та розвідка ділилася на два відділи: перший, т. зв. „внутрішня лінія“, мав наглядати над внутрішнім політичним життям російської еміграції у всіх краях, другий, т. зв. „зовнішня лінія“, мав організувати розвідку на терені

СССР. Адвокати виказують, що всі емісарі, вислані Скобліном до СССР, діставалися в руки ГПУ зараз таки на совітській границі. Генерал Скоблін здобув собі довіря ген. Мілера обіцянкою реорганізації диверсійної акції на терені Совітів, яка підупала по схопленні ген. Куतेпова. Остання зустріч ген. Мілера була організована ген. Скобліном, щоб сконтактувати ген. Мілера з агентом, який мав потвердити поважні успіхи Скобліна на терені Совітів. Схоплення ген. Мілера мало уможливити ген. Скоблінові, довіреному ГПУ, обняти провід над російською еміграцією. Однак останній лист ген. Мілера перешкодив тому.

ВІД НИНІ
ЛИШЕ ПІДМІНКА КАВН
ПРАЖІНЬ

ОГЛЯД ПРЕСИ

Польонізація наших західних окраїн

„Ціло“ в ч. 40 принесло отсей допис:

З початком місяця січня ц. р. зачалася в парохії Дубрівка, пов. Ніско, в печуваний спосіб акція кількох агітаторів на переходом на латинство. Парохія Дубрівка не тільки окружена латинцями, але й сильно порозсівана, вірні живуть далеко від церкви так, що тяжко тримати її в руках, тому всяка агітація має тут легкий доступ. Тому ті агітатори (головні: Подпора Маріян з Шинерок і Кумена з Яроціна) кинулися (покищо) на дальнє віддалені від церкви місцевості. Й повели між греко-католиками агітацію, вживаючи морального натиску. Говорили вони: „Ніду парохію Дубрівку мусимо замінити на латинську. Хто не перениється, того будуть виселявати геть. Хто не запишеться на „Поляка“, то не дістане праці при центральних закладах“ (а в цих околицях на зарібки великий годод). Далі казали ті агітатори: „Цей і той перейшов (тут вони наводили найближчих парохіян, які нібито перенилися), а ти сам лишився...“ — В такий нікчемний спосіб вимагуювали підписи деяких парохіян. Цю працю добре організовано, агітатори ходили всюди вже з готовими друками. Були випадки, що ті, які ніби „добровільно“ перейшли, не клали своїх підписів, або чоловіки Поляки записували своїх жінок греко-католичок без їх відома і навіть проти їх волі! Потім деякі приходили до гр.-кат. парохії з плачем заявляли, що вони підписували заяву під моральним примусом, а деякі зовсім не підписувалися на латинство. Через те в багатьох мішаних родинах настала ворожнеча. Одну жінку (Юлія Лях), що протестувала проти безправного записання її на латинство, муж Поляк побив. Були такі, що не скінчили ще 14 літ, а змінили обряд!

Вислід тої агітації такий: за 3 тижні 104 переходів! Населення римо-католицьке супроти гр.-кат. під впливом такої агітації тепер дуже шовіністично наставлене. Повстає ворожнеча і навіть явні погрози латинцям: „Іх (гр.-католиків), мовляв, треба всіх звідсіля вигнати“. Свій нескрипаний шовінізм показали якісь дикунки, що вночі з 29 на 30 січня ц. р. вибили в гр.-кат. богослужбний каплиці (церковці) в Шинерках усі шибки. Шибки били колами, бо виломили рами. Агітація й досі не перепинена. Парох о. Павлік Роман інтерпретовав у цій справі особисто в старості в Ніску, доказуючи, що переходи відбуваються під сильною моральною пресією, що діється багато зловживань, що через те повстала велика ненависть римо-католиків до гр.-католиків на терені його парохії і що вже беруться до биття шиб у церковці, при чому агітація і далі не вгає. Староста відповів, що він не входить у те, чи хто добровільно чи під моральною пресією кладе свій підпис (згоду) на перехід, але приймає до відома сам формальний акт оголошення зміни обряду... Агітація очевидно йде далі і чим вона закінчиться, не знати. Інша річ, що це відлетіла полова, передовсім ті, що були в розсіянні між латинцями, далеко від своєї церкви. Але сам факт морального насилля, як і те, що так легко можна змінити обряд, є згіршаючий. „Тепер — кажуть агітатори — нічого не коштує зміна обряду, але пізніше може багато коштувати“. Взагалі вживають всяких засобів, щоб тільки довести до ліквідації нашої парохії в Дубрівці. — Як добре ми тут, на західних окраїнах, розуміємо те, що сталося недавно у Гринках на Волині!...

„Громадський Голос“ про кооперацію

П. з. „Не убивати самодіяльності народу“ „Громадський Голос“ в ч. 6 приніс статтю, в якій читаємо м. ін.:

Наша кооперація вже від довшого часу переживає іменито ідейну кризу, котра довела до того, що в нашій кооперативній русі беруть верх абсолютно некооперативні, а то й протикооперативні явища. Перед нашою кооперацією стоїть у весь ріст загроза, що вона готова перемінитися в свою протилежність, цебто в протикооперативну, а навіть в протисупільну організацію...

Головна причина нездорових відносин у кооперативній русі се те, що провід кооперативних осередків захопили ріжкими некооперативними способами елементи, котрі не мають в собі кооперативного духа ні за макове зерно. Коли кооперацію перед кільканадцять роками в трудних обставинах будували громадянські діячі з ідейних, безінтересовних спонук, то з хвилею її матеріяльного скріплення звернули на неї свою увагу люди з матеріялістичними цілями і зрочною тактикою опанували весь кооперативний центр. Здобувши раз своє становище на горі, ці елементи всупереч кооперативній ідеї помалу, але послідовно перемінювали кооперативний рух в одну бюрократичну машину. Цей бюрократизм до того абсолютно зцентралізований і з нього, як з кожного хоробливого централізму, випливають усі нездорові і шкідливі явища в нашій кооперації. Про все, що має робитися в тисячних кооперативах, можуть рішати не їх члени, навіть не їх управи і надзирні ради, але виключно начальні

директори Центросоюзу і Ревізійного Союзу. Ця політика дирекції ЦС і РСУК іде по лінії пайскрайнішого тоталізму тих держав, де не линається найменшого місця для здорової ініціативи, почину і свободної самодіяльності громадян, але де все має бути сконане найточнішими поліційними приписами, видаваними міністерським осередком. Сьогодні РСУК своїм ревізорським апаратом, а ЦС загрозою кредитового бойкоту довели до того, що навіть найбільшні окружні союзи кооператив не можуть прийняти найостатнішого писаря без дозволу ЦС і РСУК. Тенденція обох центрів іде в тім напрямі, щоб так самовільно накрудувати урядовців також сільським кооперативам.

...З того централізму повстає страшна шкода для української національної справи: вбивається ініціатива і самодіяльність повітів і сіл, а у кооперації в центрі ридиться бюрократична, мертва машина, що до селян і до народніх справ відноситься змрно, з почуттям екзекутора та на всі національні справи дивиться виключно зі становища високоплатної і зноайменше два рази платної посади. З того централізму для національної справи повстає страшна руїна не лише для кооперативної діялки, але для цілого суспільного життя. Бо найціннішим скарбом нації є самодіяльність народніх мас. Одинці легко можуть зломатися і легко шезнути. Начальні директори нині можуть бути тут, завтра там, а позавтра їх може зовсім не бути. А коли народні маси звикли до самодіяльності, то дадуть собі раду самі в кожній ситуації... Робім на праву лиха, заки ще не запізно. — Р. П.

Про польську статистику

„Век Нови“ в ч. 11.039 приніс цікавий телефонат з Варшави п. з. „Катастрофальний стан польськості в Галичині а спис населення з 1931 р.“ Зміст: В дискусії над рефератами б. воеводи Д.-Борковського й гр. С. Лося промовляв м. ін. проф. Е. Ромер зі Львова. Він виказав цифрами катастрофальний унадок польського елементу, який у Галичині чисельно систематично меншає в порівнанні з Українцями. Процес той відбувається щораз скорішим темпом. Тимчасом спис населення з 1931 р. в порівнанні зі списом з 1921 р.

вказує, що число римо-католиків зросло значно більше ніж число греко-католиків. Проф. Ромер каже, що се можна винести тільки одним способом (тут у „Веку Новім“ біла пляма). Тому перший обовязок вирівняти страти Поляків у Галичині й відбудувати авторитет держави, а шойно потому можна говорити про стабілізацію відносин... (Цікаво, як п. Ромер думає здійснити „вирівняння страт“, коли вони систематично поступають: сеж в такім разі поява стихійна).

„Стріча двох народів“

Італійська преса оповістила на видних місцях комунікат про візиту канц. Гітлера в Італії, що має незабаром здійснитися. При тім італійські газети широко обговорюють італійсько-німецькі взаємини. Головний фашистський орган „Джорнале д' Італія“ пише м. ін., що візита Гітлера в Італії буде не тільки маніфестацією ідейної солідарності двох устроїв, але й торжественним підтвердженням політики „оси Рим—Берлін“. Інша фашистська газета „Стампа“ пише, що побут канц. Гітлера в Італії се буде не тільки формальність віддання візиту Муссолінієви, але се буде передовсім стріча двох народів і маніфестація їх співпраці. Візита канц. Гітлера відбудеться зпочатком травня с. р. і триватиме 8 днів. Канцлер відвідає Рим, Флоренцію і Неаполь. В Римі за-

мешкає в Квіриналі. Підчас візиту відбудеться перегляд італійської флотії, сухопутної армії, летунства і фашистських організацій.

Дорожка **БІЛЬ ГОЛОВИ**

KOWALSKA
 вживається також
ПРИ ПРОСТУДІ ГРИПІ КАТАРІ

Промова Шушніга

Що про неї пише світова преса.

Французька преса присвячує багато місця недавній великій промові австрійського прем'єра Шушніга.

„Ентрансіжан“

признає мужню поставу Шушніга, але дивиться песимістично на будучність Австрії: Шушніг заявляє, що берхтесгаденське порозуміння означає: „Доти, та ні кроку даліше!“ Та ба! Чи може він ручити за се? І чи може ручити ми за се? Адже ніхто не повірить, що всі претенсії Гітлера обмежаться до зміни одного міністра у Відні. В Берхтесгадені зовнірною тільки прольоту драми, яку підготовлено записати і яка входить у програму пангерманізму. Невже Гітлер задержиться на прольоту?

„Попілер“

пише так: „Доти, та ні кроку даліше“. Тимчасом річ зовсім очевидна, що Гітлер твердо рішений іти „даліше“. Положення Австрії належить розглядати в його динамічній аспекті: порозуміння в Берхтесгадені було для Гітлера тільки етапом і німецька преса того зовсім не скриває.

„Аксіон Франсез“

боїться, що „сам Шушніг не робить собі ніяких оман у справі матеріяльної сили, якою він розпоряджає в краю. Його промову треба розуміти як розпучливий крик о поміч“. На думку часопису, відповісти на той крик моглаб тільки Італія і тільки вона. Вся справа в тім, чи Рим почує крик Шушніга. Коли ні, то се буде доказом, що Італія остаточно погодилася з думкою про німецьку експанзію в сторону Адрієського моря. Положення тим більше парадоксальне, що Італія боролася з тою експанзією до часу, поки експанзія мала австрійську форму. Невже Італія знесе зі сторони сильного правительства те, чого вона не приймала зі сторони слабого правительства?

„Евр“

Шушніг бореться, кілька може, один. Чи можна вимагати від нього чогось більше? І коли край буде поставлений перед вибором — „аннілюс“ або смерть, ніхто не матиме права осудити його, коли він не схоче смерті. Така може бути історія і других держав, які покищо зовсім не хочуть бути витягнені в орбіту Німеччини. Та коли покажеться, що вони ізолювані, вони будуть примушені згодитися на те як на менше зло — і того дня скажуть нам (Німці): В чому річ? Ви недоволені? Адже вони самі не жалуються.

„Прагер Прессе“

Ся газета пише оптимістично: Промова Шушніга підтверджує, що в цілм ряді країв просипляється спротив проти німецької експанзії. Порівняймо нинішні положення з тим, яке було тому місяць. Румунія звернулася обличчям до заходу на 180 степенів, Югославія — обличчям до Чехословаччини на 90 степенів. Польща також здержала напади на Чехословаччину. Італія зладідила свій тон супроти Англії...

„Еко де Парі“

пригадає, що в найближчих тижнях Париж і Лондон будуть змушені силою фактів заняти якісь виразне становище в чехословацькій справі. Шушніг не даремно заявив, що справи австрійська й чехословацька в суті зводяться до одної справи.

„Ное Фрае Прессе“

Європа і увесь світ стоять напередодні чогось нового. Чи воно несе людству добро чи зло, чи новий порядок буде кращий від старого — ніхто ще не може сказати. Будемо сподіватися, що на розвалинах старого світа розцвіте краще життя та що народи, обхоплені тривогою, акцій успокояться.

Розмова смока з колібром...

„Курер Варшавський“ в ч. 53 приніс цікавий допис з Праги п. з. „Чеські відгуки до Берхтесгадені“: Кліо, богиня історії, уносила над розмовою смока з Нібелюнгів з гарним тирольським колібром, б. австрійського жовніра Гітлера з сином австрійського генерала Шушнігом. Побідила сила брутальна, безоглядна, ліпше передумана й обчислена — по тім як завела перша спроба, в часі якої убили Дольфуса. Перша спроба завела тому, бо тоді на Бреннері появилися італійські дивізії. Тепер не появляться, бо заняті деінде. І тепер німецькі сили, значно скріплені й зібрані разом, напружені до одного скоку на старій лінії. Ціль її знов — Багдад. Перший етап — наддунайський басейн, вже здобутий пошуканим Австрією. Безпосередньо, сугненими руками, мають Німці і Чехословакію. В ній є їх „троянський кінь“: три мільони Німців у компактній масі. Все те бачить і розуміє чеська публічна опінія, але не паде на думі: не видно в ній і слідів дефетизму. Се доказ моральної сили і кріпкості малого чеського народу, який стоїть на внутримурі германську навалу... „Ческе Словом“ пише, що нема причин до неспокону, ні господарських, ні політичних, бо Австрія втримає свою незалежність. Та процес внутрішньої консолідації в Чехії треба прискіпити... Трудно се виконати, бо се вимагає згоди з німецькою партією Гайнліна, а чи вона схоче годитися по тім, що сталося з Австрією? Прем'єр Годжа заповів „приспіння меліоранції в області медичних справ“... Та чи зрозуміють судетські Німці, що на правду свободними можуть вони бути тільки в демократичнім устрою? — М. АН.

На тайній розправі

Що зізнавав Троцький перед норвежським судом, що говорив на норвежське правительство і як того слухали Норвежці.*)

Перші дні свого ув'язнення в Норвегії (властиво свого рода інтернування, бо Троцький сидів у приватній квартирі — Ред.) згадує Троцький як дні блаженно-го спокою по нечуванім напруженні „московського“ процесового тижня. Якже гарно було сидіти самому з жінкою без новин, без депеш, без листів, без телефонів, без чужих облич!

Та як тільки надійшли перші газети, каже старий редактор Троцький, інтернування перемінлося в тортуру... Се пеймовірна річ, яке місце займає брехня в нашій публічній житті! Перекручують навіть найзвичайніші факти. Та суть справи не в звичайних щоденних перекручуваннях, що являються як вислід протиправних соціального життя, малих антагонізмів, або несовершенства людської душі. Далеко страшніша та брехня, якій служать великанські державні апарати, що підпорядковують собі всіх і все... Московські промовці брехали в ріжних мовах і в ріжних порах дня і ночі... вони пояснювали, як і чому організував я убиття Кірова, хоч про його існування за його життя не думав я бога-то більше, як про існування якогонебудь китайського генерала. Промовець без таланту і без знання повторив глупий сплет фраз, які тільки липка брехня могла держати вкупі: „Мовляв союзом з Гестапо (таємною поліцією гітлерівців) задумує Троцький побороти демократію у Франції, викликати перемогу ген. Франка в Іспанії, упадок соціалізму в СРСР і передовсім знищення нашого лютого, великого, геніяльного...“ (Сталіна). Голос промовця звучить скучно і зарозуміло. Зовсім ясно, що тому стандартизованому клеветникові таксамо цілковито байдужа Іспанія і Франція як і соціалізм. Він думає про хліб з маслом. Піддаватися такій тортурі неможливо довше як дві або три мінути. Кілька разів на день приходила та сама думка без респекту: Чи людство аж таке дурне? І таксамо часто заміняв я зі своєю жінкою висказ: „А прецінь не можна було припускати, що вони аж такі нікчемні!“

Найбільше мучила Троцького непевність його положення. Та нарешті настав день розправи проти 5-ох фашистів, що опівночи напали на помешкання Троцького в цілях грабунку, який частинно дійсно виконали. Соціалістичний міністр справедливості в Норвегії став на становищі, що той напад був „молодечим вибриком“. Отже вони відповідали як обвинувачені з вільної стопи, а зате соціаліста Троцького, потерпівшого свідка в тій справі, привело на суд 12 поліцаїв соціалістичного правительства, — бо далеко сягають могутні руки червоної Москви. Що за гротескові появи і противенства приносять час, в яким жи-

вемо! Розуміється, соціалістичне правительство Норвегії зі страху перед Москвою зажадало від суду, щоб зарядив тайну розправу, бо не сподівалося нічого доброго з зізнань Троцького як свідка ні для Москви, ні для себе. Суд мусів вводити волю правительства. Троцький як свідок зізнавався у порожній залі, тільки 12 поліцаїв сиділо на місці публіки. А праворуч від нього 5 сумних героїв нічного нападу на дім емігранта. Були се, пише Троцький, типові представники здекласованої дрібнобуржуазної молоді. Вони слухали з напруженою увагою, що Троцький зізнавався. На лавах присяглих сиділо 18 суддів з народу (в тім розуміється 6 заступників). Були се по часті робітники, по часті дрібноміщани. За плечима трибуналу сиділо кілька високих урядників правительства. Предсідатель трибуналу заборонив суддям присяглим підчас зізнань Троцького робити якінебудь записки, очевидно зі страху перед Москвою. Але той сам предсідатель не переривав Троцькому за 4 години його зізнань ні один раз, хоч, як з притиском підчеркує сам Троцький, він давав предсідникові норвежського суду доволі нагод переривати зізнання. Та суддя культурного і вільного народу памятає, що він суддя навіть тоді, коли на нього натискає чужа сила і його власне правительство. Троцький зізнавався як свідок під присягою. Зрештою таку саму свободу давав предсідник трибуналу адвокату обвинувачених фашистів. Отже адвокат питав Троцького:

— Чи міністр справедливості між усіма, під якими свідка впустили до Норвегії, не заявив, що свідкові не вільно оповіщувати статтей на актуальні політичні теми?

— Таке пояснення в тих днях сам міністр справедливості уважавби був не-

приличним! Я-ж політичний письменник, від близько 40 літ. Се, панове судді і присягли, моє звання і рівночасно зміст мого життя. Чи правительство поважно моглоб домогатися, щоб я з вдячності за візу вирікся моїх поглядів і їх представлювання? Ні, правительство додатково само себе очорнює. Коли мене Кольбернсон просив дати інтерв'ю до „Арбайтерблядет“, я питав міністра жартом, чи того інтерв'ю не вважатимуть вмішуванням в норвежську політику. Але міністр відповів дослівно ось що: „Ні, ми дали вам візу, отже ми мусимо представити вас нашій публічній опінії“. Отже в присутності норвежського міністра справедливості і Мартіна Транмеля та за їх мовчавою згодою відповідав я на поставлені в інтерв'ю питання, що совітська дипломатія в італійсько-абіссинській війні давала Італії злочинно поміч, що московське правительство се взагалі консервативний чинник, що правляча совітська каста займається систематичним фальшуванням історії, щоб вивисшити себе, що європейська війна немінуча, коли не здержить її революція і т. д.

Далі зізнавався Троцький перед судом, що в Норвегії появилася його „Автобіографія“¹⁾ і то накладом видавництва правительственной партії. В передмові до норвежського видання Троцький вибирав культ непомилності Сталіна, бонапартистичну самоволлю його і його кліки та пропагував конечність скинути бюрократичну касту. Що більше! Навіть на кілька днів перед інтернуванням Троцького орган правительственной партії „Арбайтерблядет“ помістив довше інтерв'ю Троцького з нападами на московське правительство. Норвежські міністри очевидно читали свій орган, але навіть видаючи розпорядок про інтернування не сказали в нім, що те актуальне інтерв'ю належить до причин інтернування, але покликалися на старі статті, печатані у Франції й Америці! Неправдивість твердження правительства Норве-

¹⁾ Ми її свого часу досить докладно рецензували в „Новій Зорі“.

*) Гл. статті в „Новій Зорі“: „Нова книжка Троцького“ ч. 7, „Суть сталінізму“ ч. 8, „Як караються комуністи“ ч. 9, „Жах тоталізму“ ч. 10, „Суть троцькізму“ ч. 11, „Три інтернаціонали“ ч. 12 і „Соціалісти між собою“ ч. 14.

ОСИП НАЗАРУК

22)

Вражіння з Волині

— Тай дурніж ми, каже, були, дурні! Був тут, знаєте, такий міністер, Столипін звався, мабуть знаєте, каже, бо ви мусите бути вчений.

— По чимже ви міркуєте, що я „вчений“? питаю.

— А окуляри на носі...

— Ну, того ще замало до вченості, кажу йому сміючись.

— Ну, менше більше досить, каже старий мужик, і говорить далі:

— Отже той міністер Столипін хотів нам, каже, наше дрібне поле, розкинене не раз мільями, в одну купу зібрати, аби кожний хазяїн мав своє поле разом коло своєї хати. А ми дурні як не спротивимось, як не зачнемо ходити на скаргу, що не хочемо нових порядків! Що нам не вяснювали! А ми ні, тай ні. А тоді як не приїде царське військо, як нас не скличуть на „сход“, як не зачнуть нас простирати на землі та буками бити! Вибили тай питають: А хочете поле мати разом? А ми кажемо: Ні! А вони знов бють і бють. Тай слабші подалися, хто за другим разом, хто за третім. Ну тай перевели нам нові порядки.

Старий мужик відсапнув і говорить

далі: Тай скоро ми побачили, що се далеко краще ніж було перед тим, коли ми ще мали розкинені малі шматки землі. То бувало виїду рано з возом гною тай їду півтора милі на шматок свого поля. Цілий день триває. І коні потомлені і я з ними, бо далеко від хати. Тай кілька раз можна вивести того гною на ті порозкидані шматки? А тепер маю всю своє поле коло свого дому, коло своєї стайні. Тай розумнийже той міністер був! І кажуть не мужицького роду а так розумівся на хазяйстві! І що ви кажете на то?

— Та нічого не кажу, краще кажіть ви, бо цікаво говорите. (В дійсності я тоді був лютий на Столипіна, бо вповні оставав під вражінням рос. революційної літератури, отже мене дразнило, що мужик хвалив Столипіна).

Старий мужик радо оповідав далі: А бувало, каже, вже пожнемо хліб на полях і в копи поскладаємо. А тут як насуне туча! Ми тільки дивимось тай серце болить за нашу працю. А тепер як нам Столипін завів порядок, то я лиш виїду з хати тай всю бачу. Насувають хмари, вони ще далеко, а я з жінкою і дітьми возимо і носимо до стодоли, як лише велика туча заповідається. Тай все благословимо того міністра. Шкода лише, що Бог не дав йому докінчити нових поряд-

ків, видко за гріхи наші. А тепер та війна прийшла. Тай ви сюди зайшли. А як там у вашій Австрії?

— Та як? кажу. А сам не знаю, що відповісти. В уяві стала нужда галицького селянина, який в цілих полосах краю роками мяса не бачить, а подекуди взагалі голодує і за 10—12 сотиків робить цілий літний день на своїм харчі!... Ну, очевидна кривда і каторга, яка ще хіба в Єгипті була. Бо навіть за панщини не могло бути гірше. Отже що сказати тому старому волинському мужикові? Не будуж йому брехати. Кажу загально:

— Вам тут не зле жилося.

— Та коби Бог милував і на дальше! Ну, аякже в вас? Таки не попускає старий.

Прикро мені, отже звертаю розмову на іншу тему:

— Та як? Не так добре як у вас, але скажіть мені ще, як наш нарід, бо між однакової крови, називає себе тут?

Мужик подумав тай каже: Та ми православні.

— Але й бо Москалі православні, кацапи, кажу, ті що з глибокої Росії сюди находять. Вониж не наші, вони не з того самого народу, що ви і я.

— Та може не з того. Але православні вони і православні ми, до одної

7% дивіденди виплатив своїм членам за 1937 р.

Пром - Банк

Львів, Гродзичьких ч. 1/1 п. Тел. 292-15, 200-15.

гії, немовби ті старі і далекі статті були причиною інтернування, кидаються в очі. Ба, міністр заграничних справ Когт заявив на прилюднім вічу 10 днів перед інтернуванням ось що:

„Очевидно правительство Норвегії знало, що Троцький і далі буде писати свої політичні статті, хроніки, але правительство вважало своїм обов'язком, стати вірним демократичній засаді права азилу“. Ту промову міністра Когта напечатав офіціоз правительства! Отже публічно зложено свідоцтво міністра заграничних справ завдає брехню міністрові справедливості... Панове судді! Під покришкою азилу правительство Норвегії застало на мене капкан! Бо чи се не потворна поява, щоб поліцейний уряд, який має функцію контролювати паспорти чужинців, переняв завдання — контролювати мою наукову і літературну діяльність і то поза Норвегією?! Правительство наводить як приклад моєї шкідливої діяльності мої статті, що появились легально в Америці і Франції. Та чи президент Америки або прем'єр Франції Блюм зверталися до норвежського паспортного бюро, щоб воно брало їх в оборону перед моїми статтями? Домагання, щоб мені заткати рот, походить від Москви. Але правительство Норвегії не хоче того признати, бо тим воно здемаскувало свою залежність від Москви — і тому воно свою самоволлю прикриває неправдою!...

Так зізнавав Троцький як свідок перед норвежським трибуналом і судом присяжних проти правительства Норвегії, а ні один з правдивих суддів культурного народу не перервав йому ні словом за 4 години таких зізнань.

Що діялося далі на тім цікавім суді — про те в наступній статті.

А. Ч.

Чакотка легенів

невмолима і щороку, без огляду на пол, вік і стан, забирає дуже багато жертв. У поборюванні грудних недуг: бронхіту, грипи, затяжного втомляючого кашлю і т. п. пп. лікарі примінюють

„Balsam Trikolan — Age“

який влекшує виділювання флегми, скріплює організм і самопочування недугого й водночас збільшує вагу тіла та усуває кашель.

Продають аптики.

церкви ходимо і той сам хрест цілуємо тай ті самі дзвони нам на похорони дзвонять. Тай всюди наш брат мав доступ, куди пішов. А тепер не знаю, як буде, як ті Австріяки тут посидять. Та ще добре, що от з вами розмовитися можна, а то оповідають, що такі йдуть з тим вашим військом, що слова людського не знають. Але „дай“ то знає, і навіть сам бере. Всяке оповідають, най Бог відверне та заступить нас перед тим!...

Я почув голод і попрашався зі старим мужиком.

А вертаючись до хати, побачив я на подвір'ю під парканом прилад, якого я до того часу в Галичині не бачив хіба на образку: подвійний залізний плуг. Пам'ятаю, якби це було сьогодні, що той плуг був чистий і блискучий і чепиги мав помальовані на зелено. Мое здивування росло. І дуже змінявся мій погляд на „дику“ царську Росію тай ще більше на тих, що брехали на її дикість.

Не я навернув простого мужика на свій погляд про Столипіна, тільки він навернув мене, а бодай вперше сильно захитав моїми поглядами на монархічну владу в Росії супроти простого народу. І якже було не захитатися в думці перед тими фактами, які я бачив і по такій брехні, якою мене від молодости годувано!... (Далі буде).

Благодати розпорядку

3 приводу заборони участі священників у світських установах.

Від одного з точних передплатників нашого органу одержали ми наступний оригінальний і поучаючий допис:

Чим більше розписуються ліберальні і націоналістичні часописи і чим більше в суспільности на зборах дебатовують про розпорядок Всв. Єпископського Ординаріату в Станиславові, тим більше повстає хаос і розгорячування. А найбільше той хаос роблять тут і там самі священники, бо не здають собі справи, до чого вони з уряду свого покликані. Дуже сумно свідчить про таких наших священників, що аж треба було заборони і пояснення Єпископського Ординаріату про участь священників у світських установах, видно, що священники не розуміли, як мають відноситися до світських установ. Розпорядок Єпископського Ординаріату в сій справі це в першій мірі благодать для самого священства, що високо підносить його стан і видвигає його з рабства гура-патріотів, а в другій мірі се благодать для установ, бо більше може зробити добра священник для тих установ яко священник, ніж яко член. Я сам передтим належав до всіх місцевих установ яко член; а як вийшов розпорядок Єпископського Ординаріату, я сейчас повідомив про сей розпорядок всі установи, пояснюючи їм, що Befehl ist Befehl! Наслідок мого вицофання зі світських установ яко

члена був такий: Виділ читальні „Прогресу“ просив мене сконструювати бібліотеку Читальні, чи нема там чогось комуністичного або неморального. Кружок аматорський предкладає мені від тоді до контролі пєси. Луговики і лугувички майже всі в днях 22. I. і 30. I. с. р. висповідалися і приймали св. Причастя в наміренні України. Члени Союзу Українок майже всі записалися до Апостольства Молитви, а голову Союзу Українок вибрано на ревнительку. Молодь господарського вишколу просила мене, щоб я приходив на її лекції. І так інші товариства тай установи. Чи ж тепер не краща праця в тих установах священника яко священника, де може в них ширити Каплицьку Акцію?

Одні не розуміють, а другі злобно перекидують розпорядок Єпископського Ординаріату! Хто не розуміє розпорядку, той нехай просто тримається засади: „Befehl ist Befehl“, а кожний „Befehl“ в Церкві благословенний для того, хто його виконає. А хто розуміє той розпорядок, той виразно видить видвиження нашого священства, нашої Церкви і всіх наших світських установ і нашого народу. Треба протерти трохи ліпше очі і глибше застановитися, тоді відпаде дебатування і ляментування.

Другий священник з Поділля.

Під веселую хвилину

Донцов не зрозумів компліменту.

Тай давно ми вже не читали в „Вістнику“ без літератури, мистецтва, науки і громадського (!) життя такої відсвіжуючої лайки, як та, що появилася в числі за березень. Помістив др Димитрій Донцов статейку, яка „п'яним капралем“ нас величає, хоч в редакції „Нової Зорі“ відколи вона існує так якось складалася відносини, що взагалі не було ще навіть підхмеленого, не то п'яного чоловіка. Вся річ в тім, що редактор „Вістника“ не зрозумів компліменту. А саме ми написали, що в „Вістнику“ продукується „степовий ординець“ — і се його впекло до живого. Тимчасом степовий ординець се такий чоловік, що держався орди, хоч степ широкий і навіть, як відомо, безмежний, отже легко там покинути орду ну і втечи та самопас ходити на грабуночок то грошенят, то інших сластей, до запіканої горілочки і солодкого вишнячку включно. Значить, коли когось, що походить зі степів, кажуть, що він „степовий ординець“, то сеж очевидно комплімент, бо ординці були дисципліновані люди: не даром же так тлумили наших батьків! Парили їх, били, бамбурили і востехали. Гей-гей! Ще й як! Та що правда, помилитися можемо й ми, бо людська се річ. Отже може й дійсно

той, що продукується в „Вістнику“, не заслугоує на те, щоб називати його ординцем. Тому др Димитрій Донцов може і мав підставу обуритися на нас. Щож, оправдуємося перед усею Русю-Україною по обидва круті береги Дніпра, Дністра, Сяну, Буга, Стохода і Прип'яті. І прирікаємо докладніше зайнятися продукцією з кузні „Вістника“. От на днях появилася прекрасний в своїм роді твір нашого приятеля дра Димитрія Донцова під благородним і цікавим заголовком „Де шукати наших історичних традицій?“ Во істину, величавий се твір, думки в нім як горішки або „развесістая клюква“. Ми все казали, що наш приятель Донцов ще стругне наші нації на пам'ятку якусь прекрасну річ. Ну і стругнув! Незабаром спробуємо виказати деякі прелести з того геніяльного твору Мит'ки Щелкопйорова, бо всього не вловив в тій глибині. То бувби пок. Липинський тішився-тішився, якби так був дожив тої щасливої хвилі, коли Димитрій Донцов подарував наші нації китицю такого „запахуючого бозу!“ Пальці лизати, такі вам думки й ідеї смарує, коби здоров був! Побачите, але троха зачекайте, бо то треба писати про те. Аякже. Не можна не писати...

Помер Габрієль д' Анунціо

В Гардоні на італійській Рів'єрі помер Габрієль д' Анунціо, голосний італійський поет і письменник. Д' Анунціо народився 1863 р. в м. Франкавіллі а Маре у провінції Пескара, вірші почав писати маючи 16 літ. В 1889 р. видав трилогію „Оповідання троянди“, а в р. 1897 дебютував як драматург. Д' Анунціо цікавився також політикою. В р. 1897 вибрано його послом до італійського парламенту. В 1915 р. виголошував промови за участю Італії у війні та сам як старшина пішов на фронт, де 1916 р. як

летун стратив око. В 1918 р. виконав лет над Віднем, розкидаючи летючки до населення. В 1919 р. д' Анунціо з добровольцями здобув пристань Фюме, в якій виконував диктаторську владу аж до грудня 1920 р. В перших роках фашистського режиму брав живу участь у публічній житті, опісля віддався всецільо літературній праці. М. р. став президентом італійської Академії на місце Марконія. Іменовано д' Анунціо князем Де Монте Невозо.

Задовження Польщі

Стан довгів Польщі в дні 1 жовтня м. р. представлявся ось як: внутрішнє задовження держави виносило 2 мільярди і 100 мільонів зл., емісійні позички 1.7 мільярда зл., на інші внутрішні довги припадало 0.4 мільярда зл. Заграничні довги скарбу виносили 548.9 міль. зл., дов-

ги супроти правительств чужих держав 1.7 мільярда зл. Польща винна Злученим Державам Північної Америки 1 мільярд зл., Франції 0.4 мільярда, В. Британії 0.1 мільярда зл. Стан поліквідаційних довгів — 0.3 мільярда зл.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Св. Тома з Аквіну про примат розуму

Де властиве жерело націоналізмів і тоталізмів?

Світосприймання у своїй заснові залежить від постави людини до зовнішнього світу та її підходу до дійсності. Тому що людина перевищує нижчу природу своїми духовними силами — розумом і волею — підхід до зовнішнього світу і за цим світосприймання в неї залежить саме від цих двох духовних людських сил: бо людина може підходити до дійсності з боку правди, тоді сприймаємо світ розумово і керівником цього сприймання буде розум, — або можемо підходити до світу з боку добра, тоді світ сприймаємо прагненням, хотінням. Керівником цього сприймання, його керівною силою, що світ сприймає, буде воля, згідно почування. Зовнішній світ проявляється людині в обох видах, а людина, маючи дві духовні сили, може й повинна обома підходити до світу, себто сприймати його пізнанням і хотінням, розумом і волею.

Продовж тисячеліть найвидатніші уми вели спір про те, що з цих двох перевищує: добро чи правда? По чий боці повинен остати примат, розуму, чи волі? Сей віковий спір, хоч і старий, не перестане бути актуальним доти, доки людина буде тим, чим є, себто доки матиме розум і волю. Від переваги одного чи другого боку залежать далекосяглі висновки так у царині науки, як може ще більше у практичному житті. Коли першенство має ідея правди і тим самим розум, тоді кожен наш суд буде спертій на критеріях, притаманних розумові. Як пізнаючи духовна сила розум у своєму притаманному діянні залежний від пізнавального предмету, що до його буття або небуття, буття такого чи іншого, не має ніякого впливу. Розум не творить його, тільки супонує і сприймає таким, як є. Таке відношення розуму до предмету гарантує об'єктивність, незмінність і повсякчасність усім розумним оцінкам в усіх справах. Суди (оцінки), сперті на дійсності, мають свою вартість по всі часи, серед всіх умовин, ніколи не обманюють і не розчаровують, зберігають нераз перед трагічними помилками, що з них часто нема вже вороття. Колиж віддамо першенство ідеї добра і тим самим волі, тоді матимемо цілком відмінний, а то й протилежний спосіб світосприймання, т. зв. о л ю б л я з м, що в історії „людської“ думки виступав і виступає в різних видах і відмінах. Волютаризм ставить хотіння за основу цілого нашого життя, а його ціль і критерій — добро й користь. Вимоги хотіння добра і його посідання стають провідними в житті і навіть впливають на пізнання правди, а її вартість і значіння, її міра — тільки практичні, добрі або лихі, осягні. Волютаризм се філософія таких, що нехтують розумом і його засадами, а за вихідну діяння вважають силу й користь. Світ для них се твір їх сил; етика се утилітаризм осібників або загалу, силою накинений підчиненням; право це добуток переваги сильніших; релігія це екзальтація приспаних, божих сил у підсвідомості, сил, що шляхом розвитку переходять до свідомості. В очах таких людей джерелом всієї правди стає людина. Вона сама собі творить власну релігію, власну філософію, власну мораль, естетику й ціле життя, переповнене субєктивізмом без ніякої зв'язі з дійсністю та її незмінними, абсолютними законами. У збірному житті волютаризм здавлює одиницю, творить з неї складову, механічну частину нації чи держави. Звідси виводяться всякі тоталізми, тут має своє джерело сублімація вождів, цих „надчоловіків“ нації, та націю ставиться на місце, належне Богові. Тут джерело отрути, що її так страшенно втягнуло в себе людство зі своєю культурою без Бога.

Питання взаїмовідносин розуму чи волі та переваги, чи примату котрогося з них не могло очевидно вирватися з міркування й рішення такого бистрого і всестороннього ума, яким був скромний домініканець XIII століття св. Тома з Аквіну. Сю проблему висвітлює він у цілому її обемі й у всіх можливих її аплікаціях. Се одна з чоловічих аксіом Томи, що ними він переповнив цілу свою велитенську будівлю думки.

Не заперечуючи могутніх вальорів волевого чинника в духовому житті людини признає Тома з Аквіну беззастережно примат розуму над волею. Аксіом: *ignoti nulla cupido*, це тільки словне оформлення дійсної переваги сили пізнаючої над хотінням та залежністю останнього від першого. Рушієм усього психічного життя людини являється ум. „Розум це вищий рушій; бо розум порушує сподобу, представляючи їй її предмет; розумна сподоба, якою є воля, порушує змислову сподобу“¹⁾

„Зпомік усього, що належить до людини, ум держить першенство“²⁾ „Найвищий і досконалий ступінь життя се життя розумне, бо розум може рефлектувати над самим собою й повити самого себе“³⁾ „Зпомік усіх частей душі розум вищий, достойніший і більше зближений до Бога“⁴⁾ „Розум судить про те, що добре, а що але. Що розумне, те добре, що нерозумне, це але“⁵⁾ „Тому то діяння розумне — це діяння чесне“⁶⁾ „Воля не може любити чогось такого, що його не схопив розум“⁷⁾ „Те, що в розумі, є першопочинним того, що є в почуваннях, оскільки розумне добро порушує почування“⁸⁾

Коли з природного порядку перейдемо до надприродного, то й тут розум не уступає зі свого становища; його примат триває далі. Першзавсе первородний гріх менше зранив розум щодо пізнання правди ніж волю в її любові добра.⁹⁾

В підході до надприродного світу перший розум, посиленний першою богословською чеснотою Віри, що її носієм він є, схоплює обявлені правди, приймає їх і після них влаштовує життя. Чеснота Віри, якої носієм є розум, випереджує чесноту Любови Бога, що її носієм є воля. Без Віри годі подобатись Богові. Ціла аскеза, ціла християнська досконалість залежить від Віри. Незнання й неправда ніколи не удосконалювали людини. І сам Бог респектує розумну природу: цеж бо його твір, а Церква осудила агностицизм і різного роду псевдомістицизми. Що більше! Св. Тома з цієї основи про вищість розуму не робить винятку навіть для Бога. Обмірковуючи проблеми розуму й волі, ідеї правди й любови, кладе він у Бога розум на першому місці. Божий ум се причина істотного порядку сотворіння, а воля се причина їх існування в часі. Навіть в невисказаній Тайні Найсвятішої Трійці перше походження це походження Бога-Слова, ум о в е, відвічне родження Сина. Так отже у св. Томи інтелектуалізм пронизує всі проблеми та весь його світогляд, той світогляд, що його перебрала католицька Церква, той світогляд, що до нього, неначе до скали, розбивалися й розбиваються продовж віків один блуд по другому.

Та всеж таки сей інтелектуалізм Томи не абсолютний. Тома признає велику вагу волі, як чинника конечного людської природі. Людське діяння вимагає спільного почину розуму й волі, пізнання й почування. Правда без любови холодна як труп, не в силі стати життєвим рушієм у діянні людини. Колиж треба назвати те, що чільніше у людини, то Ангельський Учитель вивичує без застережень розум.

1) C. G. III. 25. 2) I. qu. 76 a. 2. 3) C. G. IV. 2. 4) S. Th. III. qu. 6. a. 2. 5) I-II. qu. 18. a. 5. 6) I-II. qu. 94. a. 3. 7) I. qu. 27. a. 2. 8) II-III. qu. 7. a. 2. 9) I-II. qu. 109. a. 2.

Така постава Томи до дійсності не остала без спротиву з різних боків. Беручи справу історично, перший, що виступив проти томістичного світосприймання, був Дунс Скот († 1308 р.). З іншого боку вдарили в основи Томи номіналісти, що з них згодом вийшов Лютер. Наступні століття, зокрема XVIII і XIX, се одночасно заперечення уміркованого інтелектуалізму Томи та вишукання волютаризму аж до антиінтелектуалізму Ніцше включно. Сьогодні можемо оглядати майже цілковите панування волютаризму не тільки на всіх царинах людського життя, але і його наслідки. Відворот від життєздатних заснов Томи приносить щораз то нові розчарування. На місці розуму поставлено інстинкт, життєвий порив (*élan vital*), зов крові, як джерело всякої правди. Так дуже розвинений сьогодні біологізм зводить людину з її педесталу на рівень тварини. Серед таких переконань мати розум це безглузддя. Радію має той, що примусив другого її признати без огляду на її дійсну вартість! Нема ніякої певної, сталої, незмінної точки сперття, що її моглоб мати сумління перед очима у своїй поступованні. Послідовно не може бути й бесіди про поступ, бо кожний рух не скок у пропасть. Практичний вислід цього наставлення в індивідуальному житті це нехтування божих і природних законів, що являються абсолютною нормою, яка ніяк не впливає з „зову крові“, а навпаки, часто йому противиться. Найбільше однак відбивається це у збірному житті, у взаєминах людей між собою. Передовсім п р а в о страшило свою незмінну базу, а стало привілеєм сильніших. Мірою справедливості стала міра сили. Послідовно карний кодекс се річ релятивна: що в одного карає, у другого надгороджує і хвалить. Практична послідовність того всего — деморалізація, нищення характерів, а останній вислід: н і г і л і з м.

Українці, нарід дуже охочий до наслідування, не остали очевидно поза цим ходом подій. І в нас горять свічки на престолах Макіявеллі'в, Ніцше, Бергзон'ів, Джемс'ів,¹⁰⁾ лунають їх кличі й затроюють на загальне здорову душу нашого народу. І в нас щораз частіше можна почути згрідливі вислови проти справедливості, правди, краси, чесноти, ба навіть проти Бога; натомість щораз гомініше дзвенять гасла: „голос крові“, „сила“, „гола сила“, „інстинкт“, „гін“, „порив“, „роскіш ножа і крові“, „ненависть“, „аморальність“, „шал“, „туга за дурнотою“, „геройське безумство“, „своєзаконність“, „іраціоналізм“, „безум“, „міт“, „легенда“, „абсурд“, „безглузддя“, „одчай“, „божевілья“ („рев'їти мушу, божевільям розділятися“), „культ насильства“ і т. п. Всі ці кличні слова ще більше дивовижні, коли їм додати прикметники такі, що до них вони не вродилися. Як яркий доказ вистане перечитати кілька сторінок певного роду поширеної у нас „літератури“, де при знехтуванні етики слова аж роїться від таких жахливих зіставлень понять. Усе це очевидно перемішання понять добра і зла не тільки не починається до поступу, до вироблення й удосконалення поглядів, спертих на здорових основах, але сим руйнується навіть те, що було з природи добре. Говорення про вироблення характерів серед таких переконань, це звичайнісінькі т е р е в е н і. Без високого реального, потягаючого ідеалу (поняття у волютаризмі проскрибоване!) немислиме вироблювання крицевих характерів. Кого може потягнути абсурд, одчай, безглузддя, іраціоналізм? Хто буде шукати характерів у цього, що йде за гонім, зовом крові, чи інстинктом? Чого можна надіятися від гону,

¹⁰⁾ Macchiavelli, Nietzsche, Bergson, James — представники крайнього волютаризму на різних царинах.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Річниця коронації Св. Отця Пія XI в Бучачі. Крім торжественної Служби Б. з діяконами, проповідю, молитов в наміренні Св. Отця (5 разів Отче наш і Богородице Діво), Тебе Бога хвалим при виставленні св. Тайн в монстранції і Многолітствія в церкві ОО. Василіяні, відбувся о год. 5.30 веч. в домівці Місійного Інституту вечерок в честь Св. Отця з такою програмою: Вязанка колядок у виконанні оркестри учнів Місійного Інституту ОО. Василіяні. Промова, яку виголосив о. ігумен. Зміст промови такий: По святинях цілого світу від Токія, Калькути, Бучача, Риму, Нью-Йорку, Ріо де Жанейра аж до найбільше на північ і полудне віддалених загомоніли нині дзвони, понесли до небес у всіх літургічних мовах торжественні співи гімну „Тебе Бога хвалим“. Всі католики полинули нині душею до вічного міста над Тибром, щоб Старцеві, який скінчив вже 80 літ життя і 16 літ на Столиці св. Петра, — 16 літ серед найтяжчих відносин у політичній світі — вів корабель Христової Церкви, зложити своє гомогію, щоб засвідчити свою непохитну вірність для Престола св. Петра, щоб затіснити свою лучність з Намісником Христа. Найбільші цінності людства, що зближають нас до божества, се релігія і наука, оба найвищі чинники культури, а маю на думці науку правдиву. В правдивій науці займає Св. Отець Пій XI одно з чоловічих місць. По скінченні дух. Семинарії в м. Монца і Медіоляні, вчився в Грегоріанській Академії в Римі, де досягнув степеня доктора церк. права, філософії й теології. Коротко був адміністратором парохії, потім професором вимови в семинарії в Медіоляні, відтак префектом Амброзіанської бібліотеки в Медіоляні, заснованої кард. Боромеєм 1609 р. Ся бібліотека має 250 тисяч томів книг, 25 тисяч рукописів, 200 інкунабулів. В рр. 1909—10 закупив для бібліотеки нових 2.000 рукописів ісламських і арабсько-християнських. Ся бібліотека має право надавати докторські степені. Св. Отець як префект тої бібліотеки досягнув ступінь доктора тої бібліотеки. Має Св. Отець знання мов: латинської, німецької, французької й англійської, крім розуміється своєї, італійської. Як учений працював в ділянці філософії й історії.

зову крові, чи інстинкту в людини, що нехтує незмінні, божі закони з їх санкцією і йде за „своезаконністю“ та стає перед голодом або образками Державного Банку?

Ці питання й відповіді на них не теоретичні... Проте треба особливо нам держатись осторонь від хибних, погубних кличів, що вже нераз і неодного розчарували й довели до одчаю. Не що інше а волонтаризм у своїй крайній формі нігілізму був причиною большевизму, тієї ганьби і жаху XX століття. Не що інше а волонтаризм ляг в основу расизму, з усім його самообожанням. Коли бажаво зберегти наш нарід здоровим і витривалим на важкі досвіди, що супроти них ми поставлені, то треба нам перейнятися кличами, що свою конструктивність можуть піддержати зовом усієї історії людства. Ідучи за вказівками католицької Церкви та за наукою її Ангельського Вчителя, треба нам піддержуватися незмінних, вічних вимог Правди.

Перемишль, у березні 1938 р.

Володимир Голинський

Література:

1. Martin Grabmann: Thomas von Aquin Einführung in s. Persönlichkeit und Gedankenwelt. München, 1935.
2. Martin Grabmann: Die Kulturphilosophie des hl. Thomas. München, 1925.
3. A. Horwath, O. P.: La sintesi scientifica di san Tomaso d' Aquino, Roma, 1932.
4. G. M. Manser, O. P.: Das Wesen des Thomismus, Fribourg (Schweiz), 1932.
5. Jacques Maritain: Le Docteur Angélique. Paris, 1930.

Написав 3 томи in 4° церк. історії, працював в історії мистецтва й палеографії, видав рукописи амброзіанської Іліади. Опісля став префектом ватиканської бібліотеки, скатальюгував рукописи тої бібліотеки і написав також працю: Студії е тесті. Богато Св. Отець зробив як учений на полі науки, але наука не для всіх приступна і не для всіх конечна. Далеко більше потрібна наука віри або релігії. І в тій ділянці зробив теперішній Св. Отець незвичайно багато. Як став папою, уділив перший раз від 1870 р. з балкону церкви св. Петра благословення „Урбі ет Орбі“. Був се вступний крок до розв'язання римського питання договором латеранським. Його перша енцикліка „Убі аркано“ з 1922 р. показує думки і наміри Св. Отця. Се продовження думок і плянів його попередника Бенедикта XV. Пакс Хрісті in регно Хрісті. Як важну ціль вважає зєдинення людства, що шукає мира і єдності під скиптром Христа. Проголошує Ювілей 1925 р., котрий ми й на большевії обходили і улажували процесії ще в 1926 р. Як завершення Ювілею установив папа Пій XI Свято Царя Христа і в тім святі має відбуватися посвята людського роду Пресв. Серцю Ісуса. Бажання Св. Отця: мир між народами, але виписаний в серцях, не в договорах, навернення некатоліків і управління відносин у св. Землі по думці катол. Церкви. Всею силою підпирає Св. Отець Католицьку Акцію. Без співпраці світських людей годі тепер всюди перевести сю думку, тому Св. Отець поклав до життя Католицьку Акцію; се стоварищення католиків всіх станів має відновити і розбудувати католицького духа в суспільності і змагати до того, щоб К. А. проникнула у всі прояви публ. життя і все опанували засади катол. релігії і моральності. Всі католики повинні брати участь в тім апостолуванні. Треба реалізувати загальне священство, як його розуміє Церква. „По довгій ночі надармо закинутих сітей Церква завдяки Католицькій Акції в нових часах знову набере давньої свіжості“, каже кард. Фавльгабер. Дуже актуальна наука про християнське подружжя. Сей Св. Отець видав 1930 р. енцикліку „Касті коннубіі“. Се властиво продовження енцикліки Льва XIII з 1880 р. „Арканум Дівіне Сапієнціє“. Потомство, вірність і святість — се ті добра по науці св. Августина, для котрих добре подружжя. Св. Отець виступає проти новітніх блудів у справах надужиття подружжя. „Кожде користування подружжям, при котрого сповнюванню, через примху чоловіка акт позбавлений своєї природної сили обудження нового життя, противиться Божому праву і природі, а ті, що так поступають, обтяжують свою совість тяжкою провинною“, каже Св. Отець. Лікарським, суспільним і „євгенічним“ вказівкам протиставить Боже заповідь і голос природи. Виступив проти розводів і різних нових форм сужужжя — як часове, товариське і т. д., пригадує приписи Церкви. Ставить тезу про поворот до Божої думки в житті і всіх його проявах. Остерігає перед т. зв. „самодорогою розуму“. Церква це провідник у всіх справах віри і обичаїв. В останнім часі видав Св. Отець енцикліку: Дівіні Редемпторіс, в якій осуджує як найостріше комунізм. — По промові грала оркестра, відтак було висвітлювання образків Св. Отця в церкві св. Петра, в городі, папської гвардії, Риму — і знов на переміну точки оркестри, деклямації в честь Св. Отця, і знов образки. Всім незвичайно подобалися так оркестра як і висвітлювання дуже гарних, кольорових образків і всі просили ще раз повторити сей вечерок в найближчій часі, що й обіцяно зробити. На тім вечірці в честь Св. Отця крім нашої інтелігенції і міщанства та учнів і учениць були з Поляків староста Федорович і польський парох.

Учасник.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І з того приводу в переписку не входить.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В СТРИІ суд засудив 4-ох молодих Українців і одну Українку на кару в'язниці від 5 літ до 10 місяців. Їм закидали приналежність до ОУН (Організації Українських Націоналістів). Розправа була тайна.

В БЕРЕЖАНАХ суд засудив трьох молодих Українців обвинувачених за те, що мали вбити польського діяча А. Чубу. Обвинувачений Михайло Воробій дістав 12 літ в'язниці, М. Загребельний 8 літ, Павло Загребельний 5 літ.

КОНГРЕС ПОЛЬСЬКИХ ЛЮДОВЦІВ став на ґрунті демократії та остро виступив проти ОЗОН-у і проти партії вшехполяків. Зате з найбільшою симпатією звернувся до ППС в цілі дальшого ведення спільної боротьби. Конгрес ухвалив домагатися демократичної виборчої ординації, називаючи її державною конечністю.

ЛЬВІВСЬКИЙ ЧАСОПИС „Л. Гонец Вечорни“ в ч. 1184 на ст. 5 приніс статейку п. з. „Спис населення з р. 1931 сфальшований. Сензаційна теза проф. Ромера.“

ВІДДІЛ СОВІТСЬКИХ ВІЙСЬК увійшов на територію Манджурії недалеко гори Нумі в окрузі Чієнтао. Рівночасно два совітські літаки літали над округою.

В БОЛГАРІЇ оповіщено правительственому відозву до виборців. В ній правительство визнає виборців, щоб вибрати таких людей на посади, які зрівняли з ненавистю і партійними сварками.

КАНЦЛЕР ГІТЛЕР вручив маршалківську булаву марш. Герінгові.

АРХИКНЯЗЬ ОТТОН ГАБСБУРГ заявив, що ніколи не зречеться австрійського престолу.

АВСТРИЙСЬКІ ВЛАСТИ вислали до Грацу три курні піхоти і частину віденської поліції, щоб успокоїли етірійських націонал-соціалістів.

В ЕСТОНІЇ рада міністрів уповажнила міністра внутрішніх справ позбавляти свободи на 6 місяців тих осіб, які міністр узнає за шкідливі для держави.

В ПАРИЖІ продовж одного дня розкупили поверх 8 тисяч примірників книжки Гітлера „Майн Кампф“ у зв'язку з зацікавленням викликаним недавньою промовою канц. Гітлера.

АНГЛІЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО відбуло наради при участі англійського амбасадора в Римі. На нараді устійнено інструкції для амбасадора лорда Порта в Римі, на основі яких він має переговорювати з Італією.

В ЛОНДОНІ відбуваються переговори представників Франції, Англії і Злучених Держав Півн. Америки в справі узгодження розбудови воєнних флотів тих держав.

ГЕРБЕРТ ГУВЕР, бувший президент Злучених Держав Півн. Америки, має прибути незабаром до Польщі. Він відвідає Познань, Краків і Варшаву.

ВОЄННИЙ БУДЖЕТ Злучених Держав Півн. Америки мають додатково підвищити з 1 мільярда доларів на 1 мільярд і 600 мільонів (поверх 8 мільярдів зол.).

Б. АМБАСАДОР АМЕРИКИ в Берліні Дод заявив прилюдно, що в Англії є одна консервативна група, яка хотілаби, щоб Гітлер анектував балканські держави з 70 мільонами населення.

В СТОЛИЦІ ТУРЕЧЧИНИ Анкарі відбулася нарада міністрів закордонних справ Балканської Антанти (Югославія, Румунія, Греція і Туреччина). Рішено визнати Італійську Імперію в Африці та навіязати зносини з правительством ген. Франка.

ТУРЕЦЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Ружді Арас в переїзді через Білгород відбув нараду з югославянським прем'єром Стоядіновичем.

КИТАЙСЬКІ ВІЙСЬКА в провінції Шансі переходять масово на сторону Японців.

ЯПОНСЬКИЙ МІНІСТР фінансів заявив, що додаткові кредити на війну в Китаю виносять 4.850 мільонів ен.

Через свою високу якість з добули паперці і тутки (повноватки) „КАЛИНА“ СОТНІ ТИСЯЧ ВІДБОРЦІВ

НОВИНКИ

Звертаємо увагу наших ВП. Читачів на статтю о. дра В. Годинського, яку містимо з приводу недалекого дня, присвяченого Церквою св. Томі з Аквіну.

Українські авдіції найближчого тижня. В найближчому тижні (6—13 ц. м.) львівське радіо тричі кликатиме Українців до радіоприймачів: в неділю 6 ц. м. в год. 8.50—9.00 буде по українськи гутірка для села інж. Романа Голода, на тему „Які телята вибирати до хову“, вівторок 8 ц. м. в год. 18.10—18.20 почуємо цікавий відчит ред. Лідії Бурачинської „Українська народня ноша“, врешті в середу 9 ц. м. в год. 13.45—13.55 буде щотижнева газетка під ред. М. Ковалевського.

Печеру гетьмана Мазепи відкрили в Києві підчас земних робіт.

Пам'ятник Григорієві Сковороді, українському філософові з 18 ст., мають поставити в селі Сковородинці, в Харківщині.

Загальні Збори філії Союзу Українських Купців і Промисловців у Станиславові відбулися в неділю 27 лютого с. р. Філія має тепер 248 членів, себто понад 80% всіх українських купців у Станиславщині.

В Храбузній зборівського повіту згоріла пам'яткова дерев'яна церква з 17 ст. Пожежа повстала від свічки, негашеної по богослуженні.

Всі громади зборівського повіту рішили надати почесне горожанство марш. Сьміглому Ридзові.

Два нові костели будуть в калузькій повіті, а саме у Стефанівці та у Цвітовій. Будову костела у Стефанівці фінансує копальня Тесп-у в Голині, у Цвітовій землевласник Смоленський.

Польська Академія Наук повідомила всі високі школи, що буде признавати спеціальні дотації для вчених, які працюють над новими методами поборювання рака. Ті, що займаються тими студіями, мають вносити подання до Поль. Академії Наук.

Долинське староство покарало Теодора Барткова з Розтічок гривною 50 зл. з заміною на 14 днів арешту за уживання печатки з призубом.

Від 27 квітня 1936 р., то значить від часу введення розпорядку про девізові обмеження, скермовано до судів 11.000 жарних справ за переступлення постанов того розпорядку.

Убийства щораз частіші. В Нидбах (Самбірщина) застрілили 27-літнього Стефана Мельничина, коло с. Деревні (Жовківщина) Василь Слукта штилетом убив Василя Іванова. В Новинах Гориньських (Любачівщина) убили Йосифа Галабуду з Горинця. Всього то сталося на тлі особистих порухів.

За надужиття на шкоду держави уязнено в Торуні міського радного Войдака, власника готелю „Польонія“.

В Кракові арештували Юзефа Круціньського, в якого знайшли машину до роблення 5-золотівок і 5-грошів.

Політичний гумор. — Знаєш, що значить демократичний устрій? — Но? — Се такий устрій, в яким маса масонів управляє масонами.

Складайте жертви на Фонд Хліборобської Освіти ім. о. Т. Войнаровського. Адреса: Кооперативний Банк „Дністер“, Львів, ул. Руська 20, ч. книжечки 18.550.

Про імя дитини рішають батько й мама, а коли нема згоди між ними, тоді рішає воля батька. Таке рішення оповістив Найвищий Суд у Варшаві.

„Дом сполечни“ будуть Поляки в Дубні. В ній мають міститися всі місцеві польські організації. Місце під будову подарувала міська управа.

Один варшавський купець вислав листа до староства з проханням вислати до Берези його марнотравного сина.

Владислав Грабський, б. прем'єр і міністр скарбу та хліборобства, помер на рака в 65 р. життя. Він не відзначався прихильністю до Українців...

В будинку совітського посольства в Варшаві при вул. Познанській 15 демонстранти вибили кілька шиб. Наразі не устійнено причини демонстрації. Можливо, що се відрух варшавських троцькістів проти процесу в Москві, та невиключене, що се був протест проти застрілення священика в Любоні.

В Вильні наказали зняти шильди в жидівській мові як незгідні з обов'язуючими приписами.

З Польщі виїмгувало в січні с. р. до Америки 1599 осіб, до інших заморських країв 102 осіб. До Палестини виїхало 228 Жидів.

Центральна рада безбожників у Москві дістала від большевицького правительства 6 літаків, які будуть „першою воздушною ескадрою безбожників“. З тих літаків розкидатимуть протирелігійну літературу по цілому СССР.

У Відні впровадять незабаром такі улпшення при телефонах, що кождий власник телефону при виході або виїзді з дому зможе вилучити свій телефон, а всі розмови призначені для нього перейме і запише централь.

Александр Амфітеатров, визначний російський письменник і публіцист, помер в Італії в 66 р. життя.

Мексиканська Робітнича Федерація ухвалила резолюцію, в якій домагається виселення Троцького з Мексики тому що він не придержується умовин, на яких дістав дозвіл замешкати в Мексику.

Хто має під рукою „Великий Співаник Червоної Калини“, найде в ньому все, чого шукає на всякі концерти й академії, коли диригенти хорів по містах та селах клопочуться програмою. Збірник найкращих пісень історичних, обрядових, побутових, стрілецьких на хори жіночі, мужеські й мішані — 229 пісень. Репертуар на 25 і більше концертів. — Тверда ірегарна оправа, ціна всього зл. 28.50, з портом і опакуванням зл. 29.50. Для членів „Червоної Калини“ зл. 23.50. Замовляйте Великий Співаник Ч. К.! Відібете собі його ціну при нагоді кождого концерту, а без нього не обійтись ні одному хорові ні товариству в селі чи місті. Адреса: „Червона Калина“, Львів, вул. Зіморівича ч. 12, почт. скр. ч. 43.

Гумор. — Урядник до урядника: Ти чув? Будуть давати медалі? — А що треба робити, щоб дістати медаль? — Нічо. — Як нічо? — Та нічого, але 30 літ.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІ

ВП. Авторів статті про бл. п. Пресв. Ортинського. Ваш лист з 14 II наспів. Статтю помістимо, але не можемо передавати її до друку іншій редакції, коли Ви не долучили для неї ні відпису статті ні навіть окремого письма з просьбою, щоб та друга редакція також напечатала ту статтю, — бо таке домагання булоб рівнозначне з образою тої редакції в Вашім імені. Зрештою для другої редакції треба написати зовсім іншу статтю на ту саму тему, бо ніяка редакція в світі не хоче передруковувати того, що напечатане в іншій газеті, хіба короткі виїмки в огляді преси.

Впр. о. І. Пл. Ви прислали тільки частину статті п. з. „На порозі Нового Року“, а ніяка редакція не зачинає печатати праці, коли має в руках тільки її початок, бо не знає, що автор напише далі. Некрольоги містимо дуже радо, але від Вас ми не отримали ніякого.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Горизонт, який пропав.

ПАКС: Прокажена й Ординат Міхоровський.

СТИЛЕВЕ: Історія одної ночі й ревія.

ТОН: Останній поїзд з обляженого міста.

РІК
ОСНУВАННЯ
1878.

На весняний
сезон

КАПЕЛЮХИ
ШАПКИ

порукає

Фірма **АНТІН КАФКА**

Львів, ул. Галицька ч. 4.

Ціни знижені! 3-? Вибір великий!

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в настереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/2 стор. 35. — зол.

При кількаретовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тиж-
нево: в четвер на 8 ст.
під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря,
Львів, ул. Гродзких
ч. 2. Т. п. - Тел. 105-72.

Передплата в країні
чверть-річно 6 зол., мі-
сячно 2 зол., Закордон.
чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Контра П.Ш.Львів 505.794

РИМ.-КАТ. ЕПИСКОПСТВО В СТАНИСЛАВОВІ?

Львівський римо-катол. Архиепископ прийняв на днях делегацію ОЗН-у з терену Галичини, а іменно М. Свйонтицького презеса округи ОЗН-у в Станиславові, проф. Адама Фішера презеса секції національно-вірословидної ОЗН-у у Львові, мґра Котлярчика президента міста Станиславова, Санойцу през. Коломиї і Ю. Андровського бурмистра з Надвірної. Делегація представила Арх. Твардовському просьбу іменем мешканців латинського обряду станиславського воевідства, щоб архиепископ. Курія лат. обряду зачала акцію у церковних і

світських властей в напрямі утворення єпископства латинського обряду в Станиславові. Започаткування тої акції ОЗОН-м в о. Архиепископа Твардовського має велике значіння не тільки церковне, але також національне і державне для Поляків, замешкалих на терені будучого єпископства. У відповіді на меморіал і просьбу делегації ОЗОН-у Архиепископ Твардовський підкреслив у своїй промові, що відноситься до тої просьби як найприхильніше і признає її вагу, як також обіцяв підперти ту просьбу як найбільш усиленно. („Дзєннік Польскі", ч. 64).

Проект етатизації преси.

Народова Агенція Інформаційна звідомляє, що у Варшаві під проводом директора кабінету міністра скарбу відбулася конференція пресових референтів усіх державних підприємств і банків. Предметом нарад був плян сцентралізувати всю оголошеневу акцію державних підприємств в руках пресового відділу міністерства скарбу. Проект передбачує, що міністерство скарбу мало виключне право розділяти суми, призначені на оголошення поодинокими підприємствами. Введення в життя того проекту озна-

чалоби правдивий переворот в існуючих пресових відносинах. Державні банки, лотерія, промислові підприємства, монополії та інші державні установи розпоряджаються мільйоновими сумами на оголошеневу акцію. Зібрання всіх тих сум в одній руці могло б становити дуже успішний знаряд пресової політики і могло б довести, при фінансовій слабості многих видавництв, до цілковитого уза-лежнення їх від міністерства скарбу, себто до етатизації преси. (Вилєньське „Слово", ч. 62).

Кріза знов захопила Америку.

Преса пише: Від серпня до грудня 1937 р. вказівка промислової продукції впала в Америці зі 117 на 84, себто о 28%. Такого упадку продукції в такім короткім часі не було в Америці навіть в часі великої кризи в осени 1929 р. Нова криза

має свої причини не світової натури, а виключно американської: річ в тім, що завело т. зв. „кермування" господарством нації з 1937 р. Себто бюрократія довела до нового хаосу і помножила ряди безробітних о нових 2 мільйони людей...

У власній державі „Pracownica umysłowa prosi o pozwolenie... na żebranie."

Під таким заголовком принесла польська преса ось яку інформацію: Мабути кожний знає, яке страшне життя безробітних. Шумно рекламована зимова допомога не заспокоює навіть пекучих життєвих потреб. Щодня хроніки но-туют випадки самовбивств. А багато людей сходять на шлях злочину... Тепер маємо перед собою потрясаючий документ. Безробітна умова працівниці пані

Г. М. (Борек Фалєнцкі коло Кракова), мати 3 дітей, просить магістрат, позволити їй жебрати. Зверталася всюди, стукала до багатьох дверей. Всюди збували її обіцянками. Хоче жити для дітей. Остає їй — жебрача торба. В краківській магістраті збували її також обіцянками. Може їй дозволу на жебрання не дадуть, нехай лучше умре з голоду, бо прецінь жебрацтво се „суспільна язва"...

Будують караїмський музей.

Над гарним озером у Троках зачинають будувати караїмський музей, на-проти історичної караїмської кенеси. Бу-дова його треватиме весну і літо. В осе-

ни той будинок має бути викінчений і відданий до ужитку. Чи якусь часть коштів поносить держава і яку, польська преса не пише.

Порівняння скорости слимака і радія.

Всі знають, що слимак сотворіння повільне, але не всі знають, що він на секунду посувається заледви на півтора міліметра. Якийже скорий в порівнанні з ним чоловік, який ідучи посувається в секунді на 1 метр і 10 см., а пливучи 1.40. А вітер (всі дані пересічної міри)

робить на секунду 4 метри, цикліст 5 м., голуб 20 м., гірська серна 25, авто (зновже пересічний рух) 34 м., літак 83 м., звук голосу при 16° — 310 м., земля дов-круги сонця 30.000 м., радіева філя 300.000 (триста тисяч) кілометрів на секунду.

Конфіскація „Новой Зорі".

Sygn. VI. I. Pr. 63/38. Wyciąg z protokołu wspólnego posiedzenia niejawnego. Sąd Okręgowy Wydział VI. karny we Lwowie, w składzie: Wiceprezes S. O. L. Malicki, Sędziowie S. O.: Dr. J. Locker i P. Dysiewicz w sprawie konfiskaty Nr. 13 czasopisma p. t.: „Nowa Zoria", z daty Lwów, dnia 20. II. 1938 r. sygn. VI. I. Pr. 63/38 na posiedzeniu niejawnym w dniu 22 lutego 1938 r., po wysłuchaniu zdania Prokuratora Sądu okręgowego we Lwowie postanawia: uznać za usprawiedliwioną dokonaną dnia 18. II. 1938 r. przez Starostwo grodzkie we Lwowie konfiskatę czasopisma p. t.: „Nowa Zoria" Nr. 13 z daty Lwów, dnia 20. II. 1938 r. zawierającego: w wyrażeniu użytym w artykule pt. „Polacy pro Uniję" między słowami „unijskiej Cerkwi" a słowami „jaka ma je" znamiona przestępstwa z art. 154 § 1 i 2 k. k. zarządzić zniszczenie całego nakładu i wydać w myśl § 493 p. k. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ustawy druk. z dnia 17 grudnia 1862 roku. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Powyższe słowo użyte tendencyjnie i niezgodnie z prawdą historyczną na określenie ziemi wschodniej wchodzącej w skład terytorium Państwa Polskiego ma na celu podkreślenie rzekomej odrębności tejże i w taki sposób propagować ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Malicki wr. Protokolant: Bartków wr. Za zgodność: (Pідпис нечиткий) kier. sekret.

niania tego pisma drukowego. Zarazem wydaje się odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma nakaz, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą następstwa przewidziane w § 21 ustawy druk. z dnia 17 grudnia 1862 roku. Dz. p. p. Nr. 6 ex 1863. t. j. zasądzenie za przekroczenie na grzywnę do 400 zł. Uzasadnienie: Powyższe słowo użyte tendencyjnie i niezgodnie z prawdą historyczną na określenie ziemi wschodniej wchodzącej w skład terytorium Państwa Polskiego ma na celu podkreślenie rzekomej odrębności tejże i w taki sposób propagować ukraińskie nacjonalistyczne hasła separatystyczne. Według §§ 487, 489, 493 pk. oraz §§ 36 i 37 ust. pras. jest zatem powyższe postanowienie uzasadnione. — Przewodniczący: Malicki wr. Protokolant: Bartków wr. Za zgodność: (Pідпис нечиткий) kier. sekret.

ТЕРРОР

З приводу золочівського процесу ОУН Кука і товаришів.

Навіщена від 20 літ страшним до-пустом Божим українська суспільність переживає тепер одну з найприкріших хвиль сего дуже тяжкого періоду: пере-живає золочівський процес ОУН (Орга-нізації Українських Націоналістів). Де-вять молодих Українців відповідає тепер перед судом присяглих в Золочеві: Ілярій Кук, літ 22, нескінчений гімназист з Красного, Вол. Качор, літ 28, зарібник з Лисиницьких Пасік коло Львова і Петро Цица, літ 24, абсолювент гімназії з Ре-мезівце, купець шкіряних товарів, — всі три за грабунковий напад на дім зем-левласників Марії та Мечислава Ясін-ських у Белзці, повіт Золочів, та за убит-тя їх. Шість інших за укривання перших трьох, за влекшування їм утечі, затиран-ня слідів злочину, або за допомогу в у-течі, а всі разом за приналежність до ОУН. Між ними є три рільники, один за-рібник, два абсолювенти гімназії, з тих один помічник люстратора філії „Про-світи". Напад, морд і грабунки, як пред-ставляє акт обвинувачення, переведено на приказ повітової ексекутиви ОУН (Кук перечить сему) під претекстом „ревізії слідчої поліції з Золочева". Бл. п. Ясін-ських застрілено по дорозі, везених бу-цімто в ціли переслухання їх на станицю поліції...

Злочину убийства і грабунку довер-шено 6 травня 1937 р.

Відколи існує наш католицький ор-ган безперервно виступаємо в нім з рі-шучим поборюванням террору, відки він не походивби і в яких цілях його не ви-конуваноб. Постійно осуджуємо террор згори і террор здолу.

Католицька Церква і світогляд її стоять на границі дочасного й вічного, проповідують вічну правду і ласку лю-дям міра сего і тому ділають в обидвох областях.

Католицький світогляд не обезцінює земських справ та інтересів, тим самим не обезцінює також боротьби за національ-ну справу, але вчить дивитися на всі зем-ні справи з висшої, надприродної точки погляду, осуджуючи боротьбу в формі насильства і злочину. З тої точки погля-ду осуджуємо й політичний та всякий інший террор як річ страшну під огля-дом моральним, недоцільну під оглядом політичним і шкідливу під оглядом на-ціональним. Вже дуже великі шкоди під кожним оглядом принесли нашому на-родові террористи. Та очевидно голов-на вина в тій оргії злочинів і національ-ного шкідництва не тяжить на зведених до злочинів дітях або недосвідчених мо-лодих людях, а на старих пропагаторах „роскоші ножа і крови", які літами ви-творювали „відповідну" атмосферу, пред-ставляючи недосвідченій молоді свої гайдамацькі клічі зіпід чорної зізди як „патріотичні" гасла, сперті буцімто на традиції „найкращих" батьків! Ось де затроєне жерело страшних злочинів, що деморалізує нашу молодь і надзвичайно ослаблює нашу пригноблену націю. Спів-вину того поносять також всі ті, що чим небудь причинялися і ще причиняються до поширювання таких писань й умож-ливування таких прилюдних агітацій, які витворюють злочинну атмосферу. Є такі люди між нами, є поза нами, які сприяють викликуванню злочинної ат-мосфери між нашою молоддю, щоб осла-бити нас як нарід.

Ми нераз звертали на се увагу. Річ

Боротьба обрядів

На сей замітний допис з краю звертаємо особливу увагу всіх, кому залежить на вдержанні суспільного порядку. Річ в тім, що нехтування в катол. краю заряджень Найвищої Духовної Влади католиків мусить довести до ослаблення всякого почуття права і пошани до Церкви й релігії взагалі, а се згодом мусить жакливо відбитися на суспільнім порядку. — Ред. „Н. Зорі“.

Взаємні відносини між вірними греко-католи. і римо-католи. обряду в сім краю унормовані декретом „Конкордії“ з 1863 року. Там сказано, що кожний обов'язаний стало триматися того обряду, в котрім уродився, а довільний перехід як найостріше заборонений і яким будь способом зроблений вважається не в а ж н и м. Ординаріят лат. обряду курендою з 18. IX. 1869 р. ч. 34 приказав своєму духовенству триматися приписів „Конкордії“ й оголосив, що всі зміни обряду, dokonані на підставі міжконфесійних законів, мають бути уважані за неважні і неіснуючі. Таке саме зарядження видав греко-католи. Ординаріят курендою з 4. X. 1869 року.

Не вільно отже чоловіка, який самовільно змінює обряд, приймати в почот нових парохія, не вільно полагджувати для него релігійних функцій. Так каже „Конкордія“. Польський клир однак не вважає на ті приписи і при перетяганні гр.-католи. вірних на латинський обряд не перебирає в средствах. В тій його роботі помагають йому війти, солтиси, секретарі громадські, школи, старости, жандармерія й ін...

Щоб не бути голословним, наведу факти.

Моя парохіянка Софія Ф. виходить заміж за латинника А. С. Прийшли до мене до передшлюбного протоколу, виголосив я всі 3 оповіді, умовилися, що вінчання має бути в суботу. В п'ятницю рано являється у мене молодий і просить о метрикальний витяг уродження молодой. Підозріваючи, що справа неясна, кажу, щоб молода сама прийшла по свою метрику. Не прийшла і молодий не явився більше. Шож довідуюся я? Польський парох зажадав від молодой зміни обряду і тому післяв молодого по метрику молодой, а що я не хотів видати, тож він ще того самого дня дає свої коні молодим, висилає їх з письмом до староства і — справа поладжена: я дістаю урядове письмо зі староства, що моя парохіянка Софія Ф. виступила з гр.-католи. Церкви і на тій підставі не я, але польський парох вінчає в суботу молодят! Тут скажу мимоходом, що той сам староста викинув за двері молодого гр.-католи. обряду, який прийшов до него зі своєю нареченою латин. обряду, і вона заявила, що виступає з рим.-кат. костела. Староста піднесеним голосом заявив, що дозволений лиш перехід з гр.-католи. обряду на латинський, а ніколи з латин. на грецький. Не помогло навіть те, що з молодим пішов другий раз наш адвокат в тій справі.

Перетягання на латинський обряд наших вірних відбувається часто навіть без їх згоди і відома.

ясна, що в нашій суспільності наступає вже замітне протверезіння. Золочівський процес після всякої правдоподібності належить уже до останних проявів жакливих успіхів тих, що довгі літа пропагували „роскіш ножа і крови“, пропагували в крайно демагогічний спосіб, опльовуючи в очах молоді чесних противників свого божевілля, — та самі втікали від „роскоші крови“, втікали з вродженої нікчемности і трусливості, а не з моральних спонук, які цілковито затратили, хоч удають „ідеологів нації“.

Маймо надію, що зі сторони обидвох націй, які живуть в сім краю, буде зроблено все, щоб оздоровити атмосферу, нарочно затроювану демагогами з під темної звідни та що не буде дальших нероздманих кроків, які моглиб тільки долити оливи до вогню, що очевидно догоряє.

Недавно дістаю від волосного уряду письмо з жаданням видати 4 метрики наших вірних „в урядових цілях“. Підозріваючи, що то за цілі, кличу інтересованих до себе і питаю, чи не знають, в який цілі жадає вїт їх метрик. Відповідають: певно хоче вкрасти наші душі, і просять мене, щоб я метрик не видавав, а одна з них відважніша біжить просто до вїта, свариться з ним та заявляє, що вона ніколи свого обряду не покине. Вїт пише до мене лист, щоб метрики тої особи вже не видавати. Отже очевидна річ, що хотіли без відома інтересованих осіб вкрасти кілька душ.

До перетягання наших вірних на латинський обряд уживають навіть Жидів. У мене властителька двірського обшару переводила парцеляцію з вільної руки і поручила цілу ту справу двом Жидам, які намовляли наших вірних перейти на латинський обряд. Від кожного нашого вірного, що зголосився до купна, жадали, щоб приніс метрику від свого священика і підписав декларацію, що переходить на латинський обряд. Хто цього не хотів зробити, не міг доступити до купна. Який це нехристиянський учинок — Жидів уживати до агітації за зміною обряду!

Ріжними, чесними й нечесними способами перетягають наших вірних на латинський обряд для збільшення свого стану посідання, а вже найбільше крадуть нам душі через мішані супружества. Я проваджу точний реєстр всіх відпавших від нашого обряду. За 14 літ мого побуту в парохії 17 греко-католиків перейшло на латинський обряд, з тих 1 через парцеляцію, 1 ради хліба, щоб не утратити посади при залізниці, а 15 через мішане супружество, або наш женився з Полькою, або наша виходила заміж за Поляка, або походив з мішаного супружества. Тут майстри польські священики. Вони роблять, що їм подобається, — коби лише збільшити свій стан посідання. Польські священики вінчають мішанців, не питаючи, чи оповіді в церкві голосяться, крестять всіх дітей з мішаних супружеств, хоронять всіх померлих мішанців. Колиж трафиться Українка трохи вперта, то вони так впливають на її мужа, що він ради святого спокою перемовить жінку на свій обряд. Знаю такий случай, де польський парох сказав до жениха латин. обряду, який женився з Українкою: „За то, же бежеш Русінке, заплаціш 25 зл. за свядецтво заповідзі“. Польські священики записягають свою сторону, що ніколи не буде уживати української мови. Тепер на Поділлі багато таких супружеств, що чоловік говорить по польськи а жінка до нього по українськи. Мимоходом скажу, що з цього вироджується ненависть

в родинях, приходять нераз до бійки поміж дітьми або до смішних куріозів, які хіба до „Комаря“ надаються. Питає Українка мужа своєї приятельки: що робить ваша Тесля, а той відповідає: „Moja Ciekla pier..!“ (пряде). Є випадки, що нашої мови польський священик просто не зносить. Оповідав мені один наш вірний, що пішов до польського священика до сповіді і на питання, Кеди ти сен сповадал, відповів: Перед великодними святами. Поіритований священик питається ще раз, а коли отримав таку саму відповідь, крикнув: „Jak ty do mnie mówisz, polurecku?“ Зі слезами в очах оповідав це мені наш вірний і прирік, що більше до костела не піде. Або інший факт: приходять наш чоловік до польського священика і витає його словами: Слава Ісусу Христу! Се так його поіритувало, що викидає нашого вірного за двері з криком: „Jak ty ważysz się mnie tak pozdrawiać?“

А шож ми на се? У нас не робиться контракції. А так дальше бути не може, бо потерпить і Церква і народ. Поляки перетягають нам вірних на латинський обряд та ще й по газетах пишуть, ляментують, що їм діється кривда. Добре булоб, щоб кожний наш парох здав звіт своїй церковній Владі, кілька наша Церква стратила вірних на річ костела від часу, як настала Польща, та заразом подав причини, які склосили дану одиницю до зміни обряду. Нехай заговорять устїнені на папері великі ряди фактів! Нехай і Рим довідається, як тепер західні католики поступають зі східними і нехай Апост. Столиця щось зарядить, бож таке поступовання і само собою дивне і відстрашує православний Схід від злуки з католицькою Церквою. Найважніша причина дезерції з нашого обряду це мішані супружества, отже річ природна, що мусимо старатися, не допускати до мішаних супружеств. Ту акцію нехай поведуть всі наші чинники, які тільки мають вплив на народ.

Се ложне і незгідне з духом католицької Церкви поняття, немовби кожний латинник був Поляком. Так не є, і Француз і Німець і Українець може бути латинського обряду. Стараймося через ті самі мішані супружества, котрими нас Поляки найбільше побивають, втворити тип свідомого Українця латинського обряду. І нехай ті Українці латинники домагаються проповідей в костелах по українськи, додаткових богослужень по українськи, нехай домагаються для себе єпископа лат. обряду, але свідомого Українця. Мають до сего повне право. Майже всі наші латинники по селах уживають в розговорі між собою української мови, їх звичай й обичай українські, отже вони Українці чистої крови.

о. Й. К., третій парох з Поділля.

Відкриття вистави Полісся

В неділю 6 с. м. вполудне в музею Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові відбулося відкриття етнографічної вистави Полісся. На відкриття прибули численні представники українських економічних і культурно-освітніх установ, представники преси та гості. Виставу відкрив дир. музею Пастернак, заявляючи, що вистава Полісся започаткує низку обласних етнографічних вистав, які управа музею задумує улаждувати на будуче кожного року в місяці березні, присвяченим патронові музею, Т. Шевченкові. Вистава міститься в трьох кімнатах. Коли тільки побіжно кинути оком на розставлені предмети вистави, мається вражіння, що це етнографічна вистава Підкарпаття чи Бойківщини, а не далекого Полісся. Такі ті предмети близькі нам, рідні. Вистава дуже багата й ріжнородна. Є там народні поліські одяги, прекрасні жіночі сорочки, вишивки, зразки ткацтва, ріжнobarвні верети, пояси, предмети домашньої обстанови, тощо. Загальну увагу глядачів звертає на себе

оригінальна поліська полева колиска, дуже дотепно зроблена. Є також гарний модель поліської хати і варстату до роблення полотна. Дуже багато вивінуваний відділ риболовства. В одній з виставових саль, а саме в останній, є прикладне поліське народне мистецтво, як прекрасні подушки, серветки, накриття на столи і т. п. Все це можна купувати. Річи не дуже дорогі; прим. одна оригінальна поліська подушка коштує 7 зл., серветки по 3 зл. На стінах розвішені рисунки й фотографії, які представляють спосіб життя й господарювання Поліщуків та народне будівництво. Цікаво, що майже всі хрести на церквах та на гробах, представлених на тих рисунках, се однораменні хрести. — Вистава робить дуже гарне вражіння і заслугоє на те, щоб кожний її оглянув. Особливо українське жіноцтво не повинно прогавити рідкої нагоди, щоб записатися з поліським жіночим мистецтвом. Вистава буде відкрита 4—6 тижнів. Вступ за добровільними датками.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Характеристика української сучасності

Зникають кордони духа.

„Новий Час“ в ч. 45 приніс отсю статтю:

Українська думка сьогодні, мов буревісник перед подихом грізної стихії, зірвалася з низин буденщини і тривожно шибє в просторах ще невирішених питань моменту. То бється крилами об супротивній течії життя, то піддається їм і відпливає назад з вітром, то знову одним помахом крил вертається назад, гордо підставляючи груди розбурханій стихії.

Признаймося.

Декого це лякає, бо дехто вже забув подібні бурі, дехто ще їх не бачив і не звик до них. І не дивно, що поодинокі громадяни переживають тремтливості подорожних, які вперше відчули під погалим колісання моря, а над головою — атаки хуртовини. Але чи не бурі не ліпші за спокій багня буденщини? Чи не ліпше, що наша думка враз насторожилася — від міст до найглухіших урочищ Волині, скель Карпат, горбків Холмишини і трясини Полісся? Чи не корисніше, що дух прокинувся й розпростовує свої широкі крила?

Так. Цеж його властивість стихії. Лише в цій стихії він справді живе, виявляється й дужчає в усій своїй красі й силі. Лише сліпі не бачать, що пробуджуються гори, міцнішає Холмищина, пружніє Волинь і подалу підводиться Полісся, а Поділля шораз глибоше думає.

Може ні?

О, пам, сонячним, подібні моменти навіть дуже потрібні! Бо ми вже занадто розмріялися про дешево-спокійне буття в той час, коли сильніші за нас народи напружено готуються до завзятої боротьби не тільки за ліпше завтра, але й просто за існування серед сильніших. На шість, бачимо, що обставини змушують працювати й нашу думку — і під міським капелюхом, і під селянською шапкою, і навіть під дівочою хустинкою. Штовхнула нас у бік доля, — і наш сонливий брат почав рухатися та чухатися за нухом. Значить, уже думає.

Сьогодні дуже модні кордони. Багато говориться про „сокальський“ кордон. Згадуються й кордони „бузьський“ та „поліський“. Але — це не парадокс — з кожним днем ці кордони нашого духа не стають вищими, а навпаки меншають і зникають. Факт. Але підкреслюємо: кажемо не про матеріальні кордони, а про кордони нашого духа.

Із зустріччю з різними людьми, з довгих чи

коротких розмов стає нам шораз ясніше, що ще ніколи не було в нас такого взаємного зацікавлення чи ліпше сказати: такого болю й тривоги за долю братів різних земель, такого відчуження кровного звязку, як сьогодні. А „сокальського“ кордону властиво вже зовсім нема. Останні містичні доконали його.

Але звідки це?

Може це наслідки чиясь праці, якихось особливих заходів і засобів? Ні. Це приходить само собою разом з життям. Це плід самої нашої духовної природи, процесу нашого національного духа, що відчув раптом загрозу.

І спостерігаємо, що навіть ті, які досі спокійно жили локальним життям та регіональною політикою, сьогодні жадібно ловлять кожну вістку за того чи іншого „кордону“, стають подалу понинішні Українцями.

Це значить: у тиглі життя українство стоплюється в більш одноцільну масу. Байдуже, чи воно стопиться зараз до кінця. Важніше, що цей процес взагалі сьогодні вже можливий та що може його викликати й розвинути кожний особливий момент.

А хіба це не важніше за ті чи інші матеріальні здобутки й зовнішні форми, що їх завжди життя може стерти й змити? І колиб навіть дуже багато з цих здобутків ми сьогодні втратили, моглиб вже сказати собі:

— А все ж, не все пропало. Бо дух зварується й гартується.

Може хто в цьому сумнівається?

Нехай побалакає зі старшими селянами, нехай прислухається до сільської молоді, а особливо до дітей.

Так, тратячи дещо на поверхні життя, здобуваємо в той час у глибинах нашого національного духа.

Очевидно, що над ніякою втратою не сміємо переходити спокійно до денного порядку. Навпаки. Мусимо рішучо і послідовно боротися та зберігати всі надбання нації. З другої сторони не сміємо зневірюватися, коли на тому чи іншому місці нам завдано хочби й найбільшій удар.

То все, сприятливе й несприятливе, працює в нашій стихії для затирання наших кордонів духа, для глибшого сполучення нас у національний моноліт.

Чому занепадає польська преса

„Видомосці Літеранке“ в ч. 10 принесли на сю тему статтю Станісла Губерта. Він пише: Проф. Вячеслав Маковський жалеться над невеликим браком польського сусп. життя, яким є брак читачів. Польську щоденну пресу читає зникаючо мале число людей... Хоч постійно множаться щоденні й періодичні видавництва, то рівночасно обнижується загальний рівень польських часописів так, що порівняння вже не тільки з Заходом, але і з польською передвоєнною минулиною провадять до сумних висновків. Преса потребує до розвитку свободи слова. Білі преси цензури відстрашують читачів. А є ще цензура превенційна, є збори видавців властями заборони, вичеркування подій, про які не вільно інформувати. Се параліжує пресу. Люди волять сплетні вік газети, які не відтворюють дійсності, хіба „дійсність“ створену постановою властей. Бо чимже иншим назвати наказ промовчування дійсних річей або наказ про частинне, отже неправдиве, інформування про події дня... Цензура се одна причина занепаду польської преси. А друга причина в са-

мій пресі. На Заході часописи передовсім інформують, а тут передовсім агітують. В часописах англ. і амер. депеші, звіти зі зїздів і парад печатають в цілості або в річевих змістах, а в окремих колонках, у редакційних статтях подається їх оцінку і критику з точки погляду газети. В Польській редакції се немов бора другої цензури: вони взагалі не містять невідповідних їм вістей або як містять, то тенденційно перевертають. (Автор наводить докази, які ми Українці стрічаємо в польських щоденниках ще в яркіших кривках!). І чи можна дивуватися, що читач відвертається від такої преси і як тільки може сягає по заграничну пресу, яка інформує краще тому що може і тому що хоча... Вікні автор звертає увагу, що в англо-саській пресі печатають Листи до редакції, в яких допускають навіть критику власної партії й газети... Тому така преса се капітальне жерело для кожного дослідника, коли польські газети дають скривлений образ неправдивої „дійсності“.

Парадокси дійсності

Катовицька „Польонія“ звертає увагу, що промисл затруднює в Польщі 1,680.000 робітників, будівництво 280.000 робітників, лучба 220.000 робітників. Далше пише „Польонія“, що польський промисл повинен zatrudнювати 42.000 інженірів, будівництво 5.200 і лучба 3.700 інженірів. Приймаючи як границю праці інженіра 30 літ, доплив нових сил не трудно обчислити, ділячи 51.000 через 30. Доплив повинен виносити коло 1700 інженірів річно. Польські політехніки теоретично повинні видавати річно 1440 дипломів, а в дійсності випускають тільки 700. Менше більше половина студентів відпадає по дорозі. Отже недобір виносить 1000 інженірів.

Преса про московський процес

Грізне кипіння в совітських національних республіках.

Чужа преса присвячує багато місця процесові старих большевиків у Москві. Особливо знаменні голози французької преси. Вони вказують на те, що французька опінія зачинає критично відноситися до большевицької союзности Франції.

„Журналь де Деба“:

порівнює теперішній вимір справедливости в совітській Росії з виміром справедливости в царській Росії підчеркуючи, що французьку публіку сильно здарило від того нечуваного пониження цивілізації в 20 ст. „Попельцова“ середна тлі московського процесу пригадує вірним, що вони тільки пил. В Совітах той пил це пил червоний від крові...

„Тан“:

заявляє, що ціла та справа процесу дивно трикожна і зрозуміла річ, що навіть у крайно ліних європейських кругах, які радо довіряють совітській Росії, обурення переважає над революційними настроями. Бо се тепер не справа доктрини, але людських почувань. Самовладний устрій у Совітах під покривком комунізму в своїх методах переростає всі приклади найгіршої тираниї, яку знає історія. Влада Сталіна бе без милосердя таксамо на ліво як і направо і трудно викрити ідею, яка кермує тою політикою суворого і жалючого гнєту. Авторитет совітського правительства на міжнароднім терені буде поважно нарушений, совітська акція в рядах Союзу Народів та її спінтрація з іншими великодержавами поважно ослаблена, ба навіть її намагання тісніше згрупувати революційні елементи всіх країн будуть поважно спаралізовані.

„Газета Польська“:

Знавець совітських справ Отмар в „Газеті Польській“ ч. 63 пише, що акт обвинувачення в московських процесі це історичний документ совітської дійсности. Довголітній комісар фінансів Гринько зізнає м. і. про „обезцінення рубля, руху фінансової сили СССР, про упадок господарського життя“ та про „невдоволення населення з фінансової політики совітського правительства, з податків, з хибного функціонування ощадно-стевих кас, з опізнення виплати заробітків“. Б. начальник централі совітських кооператив („Центросоюза“) Ізаак Зеленьський говорить про „знищення плану розділу продуктів як цукор, масло, яйця, тютюн і т. п., про спізнєння висилки товарів на село, про фальшування статистик і рахунків, про безкарні зловживання і нищення державного майна.“ Наведений образ совітської дійсности щодо йоти згідний, на думку Отмара, з фактичним станом. Що більше! Теперішній процес офіційно виявляє грізне кипіння в совітських національних республіках. Особи Гринька, Шаранговича, Ікрамова і Ходжаєва, які на лаві обвинувачених репрезентують „буржуазні націоналізми“ України, Білорусі й Узбекистану, це живе свідчення банкруцтва „ленінсько-сталінської національної політики“. Далше акт обвинувачення виявляє, що на терені СССР існували організації соціалістично-революціонерів, яких давно вважали „злікованими“. Заслугують також на увагу зізнання Шаранговича на тему здійснення Сталіним своєрідно зрозумілої консолідації, яка полягала на тім, що від 1933 р. „затерлися всі різниці між правими, „трюккістами“ і „націонал-фашистами“. Всі ми змагали до одного: до боротьби проти совітської влади при допомозі всіх середників.“

„Ілюстровани Кур'єр Цодзєнни“:

пише в числі 66: Банкруцтво сталінського будівництва соціалізму без соціалізму і демократії без демократії таке очевидне і таке ведике, що Сталін вибирає шораз то нових „козлів жертвених“, яких розстрілює і масакрує, щоб оправдати страшні виследи своєї господарки, якою кермував тільки літ. Пивниці і катині московського ГПУ цілими місяцями підготують і випускають вчорашніх вибранців Сталіна і його довірених, щоб приневолювати їх до покірного признавання до злочинів, яких не робили, до припинання на себе відповідальности за „найгеніальнішого з геніальних“, до каяття за „злочин“, доконувані цілими літами під оком всевидючого Грузина і до покірного ставання „под стєнку“... Та часами заводить і найбільш випробувана режисерія. Крестинський заявив при чужих людях, що якби був не підписав вимушених на нім зізнань, то бузиб його не допустили до явного процесу. Ся його заява кидає відповідне світло на всі „довірочні“ процеси як Тухачевського, Гамарніка, Рудзутака, Постишева, Любченка, Голодіда, Межлаука, Антипова, Карахана, Євукідзога і т. д. Очевидно, вони мимом всіх „педагогічних“ способів таки не хотіли прилюдно „признатися“ до злочинів, яких не робили, — отже їх згладили „довірочні“ в пивницях ГПУ... Тепер уже знаємо, що всі так і тому гинуть, коли не виточують їм явних процесів карних.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
І з того приводу в переписку не входить.

Дивні гротески

Большевизм в теперішній фазі на тлі московських процесів. *)

Суспільне життя все приносить гротески, вже тому, що воно дуже різноманітне й помотане. Та коли в суспільнім житті починають появлятися гротески надзвичайно дивні та в дуже великій кількості, то се один з певних знаків, що людство знаходиться в переломовій епосі, а часом навіть один з певних знаків, що дотеперішня культура коїться в пропасть, з якої добути її вже не можна.

Такі надзвичайно дивні гротески появи приносить з собою книга Троцького про „Злочини Сталіна“ й тому ми над нею докладніше спиняємося. Вона особливо актуальна тепер, в часі монстр-процесів у Москві, які доказують, до якого неймовірного упадку може докотитися людська спільнота, що позбудеться релігії, віри в Бога.

Ось ряд дивних гротесок з одного тільки процесу Троцького в Норвегії. На домагання адвоката п'ятих молодих фашистів, обвинувачених за напад на помешкання Троцького, суд допустив до відчитання ряду цитатів зі статей Троцького, в яких він остро критикує совітську бюрократію. Тоді адвокат фашистів сказав:

„Звертаю увагу суду на те, що свідок писав ті статті в часі свого побуту в Норвегії. Вже тим одним змагав він до того, щоб підкопати правління держави, яка з Норвегією заприязнена“.

Дотепно відповів на те Троцький:

„З зацікавленням стверджую, що норвежські фашисти обороняють переді мною правління Сталіна! Спільно з начальником паспортного бюро вміняють мені в винуватість мою критику політики Блюма у Франції. Здається, що вони обороняють всі існуючі режими крім норвежського; тут вони задержують собі право на державний переворот. Напад на моє помешкання може виглядати на епізод без значіння, коли на нього дивитися відокремлено. Та коли ту справу передумати до кінця, то сей акт означає першу спробу горожанської війни в Норвегії“.

Тут адвокат фашистів на знак здивування підніс обі руки вгору. На той вислів його здивування відповів йому Троцький як слідує:

„О, я знаю, що все те діється в ім'я „порядку“. Ген. Франко розпочав повстання в ім'я „по-

рядку“. Гітлер для рятунку „порядку“ перед большевизмом підготовляє світову війну. Фашисти рятують порядок при допомозі кривавого непорядку. Норвежські фашисти спробували на початок внести непорядок в мої архіви. Але се тільки тому, що вони наразі за слабкі на більші злочини“.

Вже наведена досі розмова виказує цілий ряд політично дуже дивних гротесок, яких зі здивуванням мусів слухати і трибунал норвежських фахових суддів і лава присяглих. Та далі слідує ще дивніші гротески. Троцький отверто закидає начальникові паспортного бюро в Норвегії, що то він при допомозі поліції від нього, безправно ув'язненого, пробував одержати відомості, потрібні оборонцям фашистських вломників до його помешкання! Чи се не скандал? Запитує Троцький норвежських суддів. І такому чоловікові, каже, поручило соціалістичне правительство Норвегії контролювати моє листування! Тут читали, каже, виривки з моїх статей проти совітської бюрократії. Так, я їх не випираюся, я такі статті пишу масово. І навіть не дивуюся, каже, що в Норвегії крадуть мої папери фашисти, у Франції агенти ГПУ, бо єдність методи викликає солідарність в заінтересуванні.

Мимо такого острого нападу на правительство Норвегії, норвежський суд ні одним словечком не перервав зізнань Троцького. Отже він атакував далі й то ось як:

Чи се не дивне й не смішне, що я примушений перед норвежським судом доказувати право на печатання моїх книжок у Франції? Норвежське правительство влетіло тут в таку сліпу вулицю, що гідного виходу з неї не має!

Сей коротенький атак Троцького про примушування його оправдувати в Норвегії те, що він печатає у Франції проти правління в Росії, кидає будь-що-будь ярке світло на поневолення сучасною Росією свободної критики в Європі. В тім світлі виразно видно, як далеко ся-

Гумор. — „Тобі можна“. — Я його запізнав до суду. — За що? — За образу чести. — Ну, а щож він зробив? — Назвав мене кретином! — Що з того, чейже я говорю тобі це сотки разів. — Тобі можна! Ти знаєш мене від дитинства...

гають довгі руки червоної Москви. Ті руки такі криваві й міцні, що вгинається під ними навіть культурна Норвегія. Чи в світлі такого факту та країна ще незалежна? Може над сим і думав в тій хвили справедливий суд норвежської нації. І тому на такі острі напади ввесь час мовчав цілий трибунал учених фахових суддів і мовчала лава присяглих, вибрана з норвежського народу. Так, свобода критики й слова загрожена і знищена Москвою вже не лише в ССРСР, але і в Європі, не кажучи вже про посереднє знищення її: бо коли соціалістичне правління в Росії перше цілком знищило свободу слова і преси у себе вдома, то се мусіло мати вплив і на поведіння інших режимів в Європі вже тому, що соціалізм в Європі взагалі був модний.

Мусів і Троцький відчувати внутрішнє здивування норвежського суду, хоч той суд не говорив йому ні слова. Отже Троцький сам пробує чужому судові вияснити до самого споду ту дивну появу, що розгорілася над великою Росією і називається: большевизм в теперішній фазі. Троцький навязуючи до дивоглядних процесів, які большевики роблять у Москві, так представив судням большевизм і спосіб як в думці наблизитися до його зрозуміння:

Позвольте мені, каже, заявити, що здоровим людським розумом не можна наблизитися до того, що діється в Москві. Чому? Бо здоровий людський розум спирається на звичайний щоденний досвід серед нормальних мирних відносин. Тимчасом Росія перебула найбільший суспільний переворот, який знає історія. Нова внутрішня рівновага там іще далеко не осягнена. Суспільні взаємовідношення та ідеї там іще в стані острого кипіння. Передовсім треба зрозуміти основне противенство, яке тепер роздирає суспільне життя в ССРСР. Ціль революції полягала на тім, щоб урядити суспільність без клас, то зн. без упривілеєних і визискуваних („без холопа і без пана“!). Така суспільність не потребує ніякої державної влади. Основники такого правління припускали, що всі суспільні функції в такій суспільності має виконувати самоуправа горожан, без фахового урядництва, яке підносилося понад суспільність. Тимчасом справжня будова совітської суспільності показалася ярким противенством до того ідеалу. Понад народ піднеслася самовладна бюро-

campione del' Unione, difensore invitto del Primato Romano.

Про ті римські започаткування торжеств у честь Рутського писав також ватиканський щоденник „Оссерваторе Романо“ (ч. 229 з 1. X. 1936). Докладно в Доповненнях.

159. Ювілей Рутського в Римі. „Український Бескид“, Х, Перемишль, 7. III. 1937, ч. 9, с. 5.

Перша згадка в українській пресі про церковні богослуження та академії в Римі в честь митр. Рутського дня 28. II. 1937.

160. [о. Роман Лукань ЧСВВ], Ювілей митр. Рутського в Римі. „Нова Зоря“, XII, Львів, 11. III. 1937, ч. 18, с. 7. Див. 161.

Опис богослужень у церкві Грецької Колегії св. Атанасія та академії в Українському Папському Семінарі в Римі, на підставі листа о. П. Кандюка ЧСВВ до о. Є. Бобрецького ЧСВВ.

161. [о. Роман Лукань ЧСВВ], Ювілей Митрополита Рутського в Римі. „Правда“, XI, Львів, 14. III. 1937, ч. 11, с. 2. Передрук із „Нової Зорі“. Див. 160.

162. М. З., Ювілейне свято в роковини смерті В. Рутського в Римі. „Діло“, LVIII, Львів, 13. III. 1937, ч. 55, с. 1.

163. Римський кореспондент, Ювілей Митрополита Рутського в Римі. Торжественне Богослуження у Грецькій Колегії. Академія в Українській Колегії ім. св. Йосафата. „Мета“, VII, Львів, 14. III. 1937, ч. 10, с. 1. Див. 167.

164. Величавий ювілей Митроп. Рутського в Римі. „Христос Наша Сила“, V, Львів, 14. III. 1937, ч. 10, с. 1.

165. [о. Пахомій Борис ЧСВВ], 28. II. ц. р. в Римі торжественно відсвятковано ювілей М. [итрополита] Рутсько-

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ.

Бібліографія про Рутського за роки 1936—1938.

148. [о. Теодосій Галушинський ЧСВВ], Свята з приводу 300-ліття смерті київсько-галицького Митрополита Йосифа Веляміна Рутського. „Добрый Пастыр“, VII/1, Станіславів-Жовква 1937, 60—62. Див. 102.

Описи ювілейних свят і академії у Львові, Відні й Римі.

149. [о. П. Борис ЧСВВ], Величаві концерти в честь Й. Рутського. „Місіонар“, XL/7, Жовква 1937, 164.

Згадки про торжества в Перемишлі, Жовкві (читання „Просвіти“ при вул. Широкий), Раві Руській і Пархачі.

150. [о. Р. Лукань ЧСВВ], Наступні Рутські торжества. „Вістник Марійських Товариств“, III/5, Львів 1937, 32.

Згадки про торжества в Раві Руській, Добромилі й Жовкві (оо. Василіяни).

151. [о. Р. Лукань ЧСВВ], Ювілей 300-ліття смерті митр. Рутського. Там-ки, 32.

Згадки про святочні сходи Марійських Дружин Пань і Студенток у Львові в честь митр. Рутського враз із рефератами про нього.

152. [о. П. Борис ЧСВВ], Огляд важніших подій у 1936/37 році. „Календар Місіонаря на рік 1938“, XXXV, [Жовква 1937], 125.

Згадки про ювілейні торжества в Римі, Львові, Перемишлі, Жовкві, Раві Руській.

153. [Р. Гайдук], Релігійно-культурне життя краю. „Правда“, XI, Львів, 26. XII. 1937, ч. 52, с. 4.

Про торжества в честь Рутського в церквах оо. Василіян у Львові, Кристинополі й Лаврові.

154. [Ю. Редько], Ювілей Митрополита Рутського. „Католицька Акція“, IV/4, Львів 1937, 95.

Згадки про торжества в Римі, Львові, Станіславові, Перемишлі, Жовкві, Раві Руській.

155. [о. П. Борис ЧСВВ], Ювілейні торжества в честь Митрополита Рутського. „Місіонар“, XLI/2, Жовква 1938, 50.

Згадки про торжества в оо. Василіян у Львові, Кристинополі й Лаврові.

156. [о. Орест Дуб ЧСВВ], Ювілейні торжества. „Український Місіонар у Бразилії“, IX, Прудентопіль, серпень 1937, ч. 8, с. 2 обг.

Згадки про ювілейні свята в честь Рутського у Львові, Перемишлі, Відні й Римі. Цю позицію уміщує тут із технічних причин. Вона повинна була знайтися після позиції 149.

б) Описи поодиноких урочистостей і академії.

1) В Римі.

157. В. Д., З Риму. Послухання Папського Українського Семінаря ім. св. Йосафата в Римі у св. Вітця. Започаткування торжеств у 300-ліття смерті Митрополита Веляміна Рутського. „Нова Зоря“, XI, Львів, 15. X. 1936, ч. 79, с. 1—2.

158. Cronaca contemporanea. I. Santa Sede/4. Ritorno del Santo Padre da Castel Gandolfo. „La Civiltà Cattolica“, LXXXVII/4, Roma, 17 Ottobre 1936, 167.

Тут читаємо такі слова: il Pontificio Collegio Ruteno di S. Giosafat, in occasione dell' inizio delle feste per il III centenario della morte del grande Metropolita Giuseppe Velamin Rutzkyj, primo alunno ruteno educato a Roma, grande

кратія. В її руках тепер влада. То вона розпоряжає багатством краю. Совітська бюрократія має привілеї, яких ви навіть уявити собі не можете. І ті привілеї ще ростуть з року на рік! Становище правлячої касті в СССР фальшиве аж до самого дна: та каста приневолена держати в тайні свої привілеї, значить брехати перед народом, закривати комуністичними формулками свої звязки і свої вчинки, які з комунізмом не мають нічого спільного. Бюрократичний апарат в СССР не дозволяє нікому називати річі їх правдивим іменем. Навпаки, він вимагає від усіх і від кожного, уживати умовленої „комуністичної“ мови, яка служить на те, щоб закривати правду. Традиції партії, її основоположні документи стоять в яркім противенстві з дійсністю. Отже правляча в СССР олігархія зобов'язує істориків, економістів, соціологів, професорів, учителів, агітаторів, суддів і т. д., щоб документи і дійсність, минулість і теперішність вивчали в той спосіб, щоб вони бодай зовнішню годилися з собою. Таким чином примусова брехня переняла всю урядову ідеологію в СССР. Люди думають одно, а говорять і пишуть щось зовсім інше. А що пропасть між словом і ділом все більше поширюється, отже майже кожного року треба змінити формулки. Коли возьмете до руки різні видання одної й тої самої книги, нпр. енциклопедії, то побачите, що про ті самі особи й події в кожному новім виданні є зовсім інша оцінка: або все більше похвальна, або навпаки, все більше очорнююча. Під кнутом совітського урядництва тисячі людей працюють систематично над „науковим“ фальшуванням. Там кожда спроба критики або спротив, ба навіть найлегший тон спротиву, вважається найтяжчим злочином! Можна без пересади сказати, що бюрократія наповнила атмосферу в СССР наскрізь брехнею, клеветою і фальшуванням. Ті способи се не випадкові средства боротьби з політичними противниками, бо ті способи органічно виростають з фальшивого становища бюрократії в совітській суспільності. Преса Комінтерну, яку ви читаете в Норвегії, се під тим оглядом тільки тінь совітської преси. Але реальна дійсність мимо всего відчувається на кождім кроці, вона компромітує урядову брехню й реґабілізує критику опозиції. Відси конче треба хапатися все острівших способів, щоб доказувати на-

родові непомильність бюрократії. Зразу опозиціоністів тільки викидали з партії та усували з відповідальних урядів. Потому проганяли їх на заслання і відбирали їм право до всякої праці. Поширювали про них все більше затроювані клевети. Та світові навкучилися ті клевети й люди перестали їм вірити. Тоді появилася потреба сензаційних процесів. Якби опозиціоністів обвинувачувало тільки за те, що вони критикують самовладність бюрократії, то се булоб рівнозначне зі скріплюванням опозиції. Отже не лишалося ніщо інше, як приписувати опозиціоністам злочини проти інтересів народу, а не проти привілеїв нової аристократії в СССР. На кождім новім етапі ті обвинувачування прибирали все більше потворний характер. Так виглядає загальнополітична ситуація і суспільна психологія, що уможливають московську фантазмагорію судівництва.

Так ясно виловив Троцький норвежському судові таємницю страшних подій в СССР і особливо виразно пред-

ставив властиву причину жажливо несправедливого судівництва в тій державі. Воно мусить бути так страшно несправедливе, бо панування тих, що брехнею захопили владу над тою країною, не може інакше втриматися як продовжуванням брехні й несправедливості та уживанням їх в раз-у-раз тяжчій формі. Страшні гнобителі хочуть задушити всяку можливість свободної думки й організації навіть у підпіллі — й тому так страшно карають десятками літ тюрми і концентраційних таборів тай навіть смертю за найменший відрух проти їх панування, за найменшу лютючку, за слово критики, висказане до знакового і т. д.

Та чим тяжчий гнет і чим більше жорстоке знущання, тим ближчий кінець такій владі. І скору смерть предсказує їй Троцький, безперечний знавець відносин.

Та який хаос наступить потому, се-го вже й Троцький предвидіти не годен, хоч і як знаменито знає відносини.

Відповідь др С. Баранові

Противникам і поборникам розпорядку про участь священників у світських установах, що кому належиться.)*

З приводу останнього розпорядку станіславського Ординаріату забрав голос також посол др Степан Баран.

В 258 ч. „Діла“ з 23. XI. 1937 появилася стаття з повним його підписом п. з. „На фронті чи поза фронтом?“ Вже сам той таємничий заголовок статті вказує, що шан. автор поставиться до розпорядку ворожо. І справді. Пан посол подібно як „Діло“ вважає той розпорядок „непередуманим“ ну і шкідливим. Тай за „Ділом“ переповідає ті самі нісенітничі й інсинуації, лише на інший лад та іншими словами.

В довезнім вступі, що займає більш як половину цілої статті, др С. Баран розводиться над „закроеним на широкі розміри пляновим наступом проти нас на всіх етнографічних українських землях у Польщі і то не тільки офіційальних кол, але і зорганізованого польського промадянства.“ Се правда. Та запитаю п. посла, яка властиво ціль тих його виводів та яку зв'язь може мати той „наступ“ ворогів з церковним розпорядком, що про нього п. посол пише? Не мав др Баран в д в а г и отверто написати, що той розпорядок се також одно звено в тім „наступі проти нас“ так, як се зробив безлічно у „Вістнику“ відомий автор статті „Contra plebejos“. А однак зі слів, що ними п. посол переходить з довгого вступу до властивої річі: „Ці думки і порівняння кидаю нині на папір з огляду на один розпорядок станіславського Ординарія“ та ще виразніше зі слів: „В цілості вдоволені з нього була тільки польська сторона, що давно вже бажала усунути українське гр.-кат. духовенство не лише від політичної, але і від всякої іншої громадянської діяльності“, — виходить недвозначно, що др С. Баран думає і яку злобну та невмісну думку підсуває він незрячим читачам...

Застановіться поважно над сим, пане после! Поставте і Ви руку на серце і скажіть щиро і по совісти, чи годиться таку безпідставну і злобну інсинуацію і клевету кидати з публічної трибуни на старенького, свому народови відданого і для нього заслуженого Єпископа-Ювілята?

Я старий священник з рукою на серці кажу Вам, що сим зробили Ви велику кривду церковному Єрархові і тимсамим ще більшу шкоду Церкві і народові! А Вас, п. после, можу успокоїти, що Ваші побоювання щодо мнимого „вищрфання гр.-кат. духовенства з фронту національної праці“ зовсім безосновні. Сего не має на цілі той розпорядок, се лише

злобні інсинуації несовісних ліберальних журналістів, що наприхапці і з передженням взяли до критики, а не завдали собі найменшого труду, вчитися в текст розпорядку і зрозуміти властивий його сенс. Се я викажу докладно у статті п. з. Відповідь „Ниви“.

Тут зазначу лиш коротко, що „праці національної“ не можна обмежувати лише до членства в існуючих народних установах без огляду на їх ідеологічне обличчя та лише їм давати монополію такої праці. Не можна відсуджувати від „національної праці“ також діяльності на народній ниві тих, що не є членами одного рода установ, нпр. унівських, але працюють в інших аналогічних установах.

Коли ходять про пароху, то се зовсім непотрібне, щоб він був членом всіх світських народних установ. Парох може і повинен мати на них вплив і тримати руку на живчику всього життя своїх парохіян, але не конче як член всіх установ і організацій, лише як душпастир і духовний провідник! Парох може не бути членом ніякої „народної установи“, але коли він свідомий свого високого звання і совісно виконує свої душпастирські обов'язки, то потрапить для народу, народної справи і народних установ більше хісна принести, ніж звичайний член або навіть голова народних товариств. Повторю тут знаменні слова польського пароха, що я їх навів у відповіді „Меті“: „Се більша для членів честь а для товариства більший хосен, коли я приходжу межі вас як ваш парох, ніж коли я тут явивсяб, як член товариства. Тому у члени ніколи не впишуся, але з вами все буду як ваш парох“.

Тимто уступлення священників з членства народних установ по мисли відомого розпорядку не рівнозначне з „вищрфанням духовенства з фронту національної праці“, як се п. послові здається. Коли Вам справді імпує участь польського католицького духовенства у фронті національної праці, коли Ви справді щиро нею захоплені і бажаєте, щоб і наше духовенство вступало в його сліди, — то я з рукою на серці можу Вас впевнити, що якраз той розпорядок станіславського Ординаріату, що Ви його так несправедливо осудили, має на цілі наше духовенство спровадити на той шлях, бо се шлях по мисли католицьких засад і ним ступає католицьке духовенство всіх народів з хісном для них і народної справи. Тай наше духовенство нарешті мусить на той шлях ступити.

Та струни, порушені дром Бараном у його статті, вимагають того, щоб їм докладніше приглянутися. Зроблю се в дальших частях відповіді.

Священник з Поділля.

го. „Місіонар“, XL/4, Жовква 1937, 92.

166. о. Т.[еодосій] Галушинський ЧСВВ, З Риму. Обхід 300-ліття смерті Митрополита Велямина Йосифа Рутського в Папській Українській Колегії в Римі. „Нова Зоря“, XII, Львів, 25. III. 1937, ч. 22, с. 1—2.

Найдокладніший опис римських торжеств у честь Рутського. Тут уміщена також знімка гостей на академії в честь митр. Рутського в салі Українського Семінара в Римі.

167. Ювілей митрополита Рутського в Римі. Торжественне Богослуження в Грецькій Колегії. Академія в Українській Колегії ім. св. Йосафата. „Українські Вісти“, X, Едмонтон, Алберта, 30. III. 1937, ч. 13, с. 4.

Той сам опис, що в „Меті“ (див. 163). Передруком із „Меті“ не є, бо короткий час між появою „Меті“ та „Українських Вістей“. Видно, що той сам автор вислав ті описи одночасно й до Львова й до Едмонтону.

168. [ks. Jan Urban T. J.], 300 rocznica śmierci metropolity Józefa Władysława Rutkiego... w Rzymie. „Oriens“, V/2, Warszawa 1937, 62—63.

169. [о. Орест Дуб ЧСВВ], В часі торжеств у Римі з нагоди 300-ліття смерті митрополита Рутського ЧСВВ... „Український Місіонар у Бразилії“, IX, Прудентопіль, червень 1937, ч. 6, с. 13.

Про римські торжества в честь Рутського див. ще інші описи (147, 148) й згадки (152, 154, 156). Про них писала певне й інша наша загранична преса, передовсім в Америці, Канаді й Бразилії (напр. „Праця“), та нажалу у Львові її нема. Крім цього, про останні ювілейні торжества в Римі писав ватиканський щоденник „Оссерваторе Романо“ з 5. III. 1937. Докладно в Доповненнях.

*) Гляди статті п. з. „Розлука з приводу розпорядку“ в 10 ч., „Відгомін ліберальної преси“ в 12 ч., „Приклади з життя на тлі розпорядку“ в 13 ч., „Історія закиду „в чий користь?“ в 14 ч., „Діло“ в ролі понятиеля Церкви“ в 15 ч., та „Голос“ і „Українські Вісти“ в 16 ч., „Н. З.“

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Католицько-православна коференція в Ковні.

Парижський „Тан“ приніс тепер кореспонденцію зі столиці Литви про відбуву там в січні конференцію між католицьким єпископом східного обряду Бучісом і правосл. митрополитом Єлевтерієм, що репрезентує в Європі митр. Сергія з Москви. „Тан“ пише, що і ця конференція

не довела до ніякого порозуміння, як і інші спроби від 1920 р., бо правосл. влади відкинули навіть обмежені проекти співпраці з Ватиканом, кажучи, що Церква незгідна між собою в догмах не можуть погодитися і щодо інших, менше важких, справ.

Чеські нац. соціалісти проти Українців.

Націонал-соціалістичне „Ческе Слово“, яке репрезентує т. зв. групу Бенеша, виступило з острою статтею проти української агітації на Підкарпатській Русі. Автор тої статті називає українську мову „галицьким жаргоном“, який штучно створила австрійська влада! „Ческе Слово“ по-денувціаторськи твердить, що український фермент на Підкарпатській

Русі це діло „чужих чинників“. — Твердження „Ческого Слова“ ідентичні з твердженнями польських шовіністів зпід єдицького знаку. Такі виступи повинні скоро зліквідувати у себе самі Чехи, бо вони не вийдуть на здоровля Чехам, яких одинокий вихід з теперішньої важкої ситуації — справедлива політика супроти національних меншин.

Обезпеченеві вкладки будуть далі знижені.

Сойм відкинув проект соймової комісії праці, щоб піднести обезпеченеві вкладки. Отже обнижка вкладок буде задержана, але буде обов'язувати щойно

від 1 квітня с. р. За час від 1 січня до 1 квітня с. р. треба буде платити вкладки в давній, піднесеній висоті.

Франція невдоволена англійсько-італійськими переговорами.

В політичних кругах Парижа побоюються, що англійсько-італійські переговори можуть вплинути некорисно на інтереси Франції на Середземнім Морі. Франція занепокоєна тим, що з англійсько-італійських переговорів вилучено справу Еспанії. Париж стоїть на становищі, що справа Еспанії лучиться тісно

з цілістю англійсько-французьких інтересів на Середземнім Морі. Усунення сеї справи з англійсько-італійських переговорів Французи приписують тому, що прем'єр Чемберлен хоче за всяку ціну і то скоро довести до порозуміння між Англією й Італією. Той поспіх Чемберлена дуже непокоїть Французів.

Тестамент Гітлера.

Відомий англійський репортер, співробітник часопису „Дейли Мейл“, Ворд Прайс, видав недавно книжку, в якій накреслив постаті європейських диктаторів. В тій книжці м. ін. сказано, що Гітлер не задумує бути диктатором ціле життя. Гітлер мав заявити, що він залишиться при владі ще 11 літ, а саме до 60-ого року життя. В 1949 р. зложить свою гідність і дальших 10 літ буде „канцлером на емеритурі“. Ворд Прайс каже, що в державних архівах переховують вже від якогось часу завіщання Гітлера. В тій документі Гітлер згадає приз-

вища трьох людей, як його евентуальних наслідників. Один зі згаданих Герінг. Ворд Прайс впевняє, що Гітлер не мстивий. Він сказав раз: „Багато людей виступало проти мене. Коли я обняв начальне становище в Німеччині, ті люди думали очевидно, що я на них пімщуся. Згадаю тільки, що коли я перебував у в'язниці в м. Ляндсберг, переслідував мене там в'язничний сторож. Той чоловік з хвилею мого приходу до влади думав, що його доля вирішена. Однак я вважав би смішним покарати тепер того чоловіка“.

Негус і незалежність Абіссинії.

Муссоліні мав пропонувати б. абіссинському негусові Гайле Селассіє панування над четвертою частиною Абіссинії під суверенністю Італії. „Парі Суар“ приніс інтерв'ю з б. негусом на тему того пропонення. Неґус заявив, що не думає користатися з оферти Муссоліні. „Абіссинський нарід, говорив б. негус, не зрєзиг-

нував зі своїх прав до свободи й незалежності й тому легальний монарх не може прийняти пропонення, суперечних з тими надіями.“ Неґус воліє боротися на вигнанні з матеріальними труднощами, ніж приймати достоїнства й апанажі предкдадані Італією.

Лікарський фейлетоник.

Що їсти в недугах серця

В недугах серця, крім відповідного відпочинку, сну й уникання надмірних зусиль, на перший план вибивається відповідний спосіб відживлювання. Серце вимагає тоді певних дієтичних приписів. Дієта буває більше або менше остра, залежно від степеня серцевих недомогань. У випадках схоріння слід обмежити скількість уживаних плинів і харчів. Тяжкостварний харч, остаючи задовго в жодудку і в кишках, некорисно впливає на організм. Аल्коголь, нікотину і міцну каву треба дуже обмежити або й зовсім усунути, бо вони дразнять кровоносні судини і погіршують стан серця. Коли серце ще досить добре функціонує, вистарчає подавати харч у зменшених давках, зате багатий у вітаміни і позбавлений дразнячих складників. Плинів уживати якнайменше, бо це відтяжує круження крові й тим самим влекшує працю серцевому мязеві. Скількість напиктів не повинна перевищати 1 літри на добу. Натомість невказане цілковите неприймання напиктів, бо тоді кров і перетвори переміни матерії ціпе-

ніють; деяка кількість плинів конечно, щоб розпустити моч й усунути відпадки устрою. Також обмеження постійних складників поживи має дуже корисний вплив у недугах серця. В поважних випадках давати харчу тільки легкостварний харч у малих і частих дозах і то якраз стільки, щоб не підупав на силах. При укладанні дієти уважати, щоб було в ній якнайменше соли і щоб не викликувати у хорого спраги. При дієті углядати головню ті потрави, що мають мучку (збіжжя, риж, бараболя) і перемішувати їх у малих давках з білком (мясо, риби, сир і яйця). Далі поручається овочі й ярину. Відомо, що цукор має дуже добрий вплив на недуги серця. Серце значно кріпшає при уживанні цукру (мід, виноградний цукор, солодкі овочі). Цукор скоро спалюється в організмі й не обтяжує переміни матерії. З плинів можна вживати чаю, какао, молока, лімонади й лагідної кави. В тяжких випадках уживається молоко до т. зв. „молочної курації“. Дієтичне лікування вимагає постійної лікарської опіки. Приписи, які ми тут згадали, се тільки загальні директиви.

За Дром М. Унгаром.

РИМ І ВАРШАВА

З приводу візиту польського міністра Бека в Римі приєднав жидівська „Хвіля“ в 6811 ч. статтю „Рим і Варшава“ пера відомого жидівського журналіста Б. Зінгера. Зміст: За часів правління марш. Пілсудського не було ніякої точки, де стикалися б інтереси Польщі й Італії. Можна було говорити тільки про господарське зближення. Польща ввозила до Італії вугіль і дозволила привозити італійські овочі і вина. Одержав концесію також італійський „Фіат“ на привіз авт до Польщі. Італійський промисл купив кілька фабрик у Лодзі. На тім скінчилися господарські взаємини Польщі з Італією. Зате політичні взаємини між Італією й Польщею змінилися значно в останніх роках. Польща демонструвала свої симпатії до Риму під час відомих нарад над санкціями проти Італії. Після закінчення італійсько-абіссинської війни польський делегат в Союзі Народів п. Комарніцький перший висунув внесок признати анексію Абіссинії. А потому півофіційна Польська Інформація Пресою хвалила італійську політику при кожній нагоді. То було зрозуміле. Коли повстав трикутник Берлін—Рим—Токіо й коли Італія сильно зацікавилася середноєвропейськими справами, стрінулися польсько-італійські політичні інтереси. Польське серце й італійський інтерес стрічаються в Будапешті. Чехословаччина не має з того потіхи. Італія відноситься негативно до Малої Антанти, яка підпирає Францію. А Польща не має позитивного відношення до Чехословаччини, що спирається м. ін. на союзі з Совітами. В той спосіб стрічаються інтереси Польщі й Італії. Щодо злуки Австрії з Німеччиною, себто т. зв. аншлюсу, то сю справу обговорив мін. Бек з марш. Герінгом. Також в Римі Польща не сформує ніяких драстичних домагань. В Варшаві існує схильність признати „аншлюс“, бо се заангажувало б Німеччину в середній і полудневій Європі. На горизонті показалася хмара договору чотирьох великодержав. А саме на случай успішного закінчення переговорів між Англією й Італією та Англією й Німеччиною не виключено, що дійде до порозуміння між Англією, Францією, Німеччиною та Італією. Оборона перед маревом договору чотирьох се головне завдання мін. Бека в Римі. Муссоліні заявив недавно, що такий договір був би можливий з частинною участю Польщі. Се була велика політична концесія. Але вона практично не дається здійснити. Нова ситуація, в якій головні жерела політики відсуваються від Женеви і переносяться до європейських метрополій, приневолює мін. Бека підприняти всякі можливі кроки, щоб віз європейської політики або дістав п'яте колесо або щоб взагалі не їздив. Договір великих держав, що мав би прийти на місце Союзу Народів, вже давно не був милий мін. Бекові. Чи подорож принесе результати? Мін. Бек завіз Римові ряд подарунків: признання анексії Абіссинії, протическі настрої, дезінтересман у справі Австрії, критику Союзу Народів і відповідне становище в справі Росії. Чи то вплине на порозуміння або договір чотирьох держав? Точка тяготи лежить тепер в Лондоні і звідти може прийти відповідь.

Нові видання

Добрий Пастир, рік VIII 1938, число 1. Станіславів. Ст. 80. Зміст: I. Статті. о. В. Величковський ЧНІ, Пресвята Богородиця — Цариця Руси-України — як Покров і Неустанна Поміч; Мр Стефан Тарнавецький, Українська католицька Епархія в Канаді. II. На вибрані теми. о. Єронім Тимчук ЧСВВ, Св. Василій В. про практику щоденного св. Причастя. Унійні труднощі. Людово-фронтирське правосуддя в Іспанії. III. Душпаст. питання й випадки. о. Петро Кулишів, Момент смерті й уділювання св. Тайни Єлеопомазання. IV. Хроніка. А) Церковний огляд. Б) З нашого церковного й релігійного життя. В) З католицького Сходу. Г) З католицьких місій. Д) Зі світу. V. Бібліографія — а) Рецензії. — І сей перший випуск за 1938 рік багатий змістом як звичайно і зрештою цікаво.

Теофіл Коструба: Наші мученики за Унію. (Як Московщина нищила Унію). Бібліотека Товариства „Скала“ ч. 11. Станіславів, січень, Р. Б. 1938. Ст. 32. Формат: 17,5×13 см.

Павло Матієвич: Село без дітей, наші без майбутнього. Бібліотека Товариства „Скала“ ч. 10. Станіславів, грудень 1937. Ст. 32. Формат 17,5×13 см. (Оцінка обох брошур буде).

Українська Школа. Видає Т-во „Учительська Громада“ у Львові. Редагував Григорій Микетей. Львів 1938. Ч. 1—6. Ст. 100. Формат 23×15 см. Ціна 3 зл.

С. Гайдучок: Пів століття сокільських вивань. Ст. 53. Формат 16,6×12 см. Львів, 1937. Відбитка з „Сокільських Вістей“.

Микола Зеров: Іван Котляревський. Літературна Бібліотека, ч. 2. Видавництво „Ізмарагд“. Львів 1938 р. Ст. 51+5 нпг., формат 12,3×19 см. Ціна 1 зл. — Се брошура призначена для шкіл. Її автор Зеров дуже здібний. Праця написана цікаво. Докладнішу рецензію подало.

Проф. др Іван Огієнко: Повстання азбуки й літературної мови в Слов'ян. В тексті 75 знімків із стародавніх пам'яток. 1938. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві. „Бібліотека Українознавства“. Видає проф. др Іван Огієнко. Ст. 300. Форм. 22,5×15,2 см. — Справді треба подивляти плідність проф. Огієнка, який серед невідрадних матеріальних відносин не тільки редагує і правильно видає спеціальний орган мовознавства, але ще пише такі обемисті твори. В отсій своїй праці зазначає він, що се один (IV-ий том) з 12 томів його творів. Заголовки інших етсі: Томи I—II: Костянтин і Мефодій, їх життя та діяльність, pp. 1927—1928, ст. 324+400 ст. Т. III: Джерела, Corpus Cyrillo-Methodianum. Т. V: Пам'ятки старословянської мови X—XI віків, 1929 р., 493 ст. і альбом зі 155 знімків. Т. VI: Фонетика церковно-словянської мови, 1927 р., 455 ст. (видання літографоване). Т. VII—VIII. Морфологія і складня ц.-сл. мови. Т. IX: Історія церковно-сл. вимови й наголосу. Т. X: Словянська палеографія, 1928—1929 р., вид. 2-ге, літографоване, 134 ст. Т. XI: Історія перекладів св. Письма та Богослужбових книжок на церковно-словянську мову. Т. XII: Історія перекладів св. Письма та Богослужбових книжок на живі словянські мови. — Сей том (Повстання азбуки й літературної мови у Слов'ян) читається з великим зацікавленням. Оцінюючи його зі становища піднесення нашого культурного й національного самопочуття, треба тому творові признати велику вартість. Сим, розуміється, не вдаємося в оцінку його вартості строго наукової. 75 ілюстрацій оживляє той твір ще більше та робить його твором, пожаданим в кожній бібліотеці. Ціна твору дуже приступна, особливо для передплатників „Рідної Мови“, бо сей значний обєм твору на добрім папері і з такою великою кількістю ілюстрацій коштує 8 зл., а для передплатників „Рідної Мови“ вже з персилкою 3,50 зл. — А. Ч.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Обі Марійські Дружини в Товмачі виказали сего року велику активність. Для звеличення 950-ліття Хрещення України-Руси устроїли 15 лютого величаву Марійську Академію. Публичні виступи Марійських Дружин з релігійно-моральною закраскою тішаються особливою симпатією загалу. Се для нього одинока духовна підойма. І в тім саме лежить вартість праці дружин у таких загрожених осередках, як Товмач і тому сусідні Марійські Дружини повинні себе спомагати й висилати в такі місця своїх представників з найкращими точками. На товмачське свято прибула Марійська Дружина зі Станіславова і Гірки зі своїми духовними провідниками. Академія почалася марійським гимном, що його всі приявні вислухали стоячи. Потім провідник Мар. Дружин в Товмачі о. Ів. Плавюк в короткім викладі представив історію введення християнства на наших землях, наше татарське лихоліття, нашу руїну за козащини, наслідки схизми супроти одної святої, соборної й апостольської Церкви, часи перед і повоевнн і в звороті до живого культу Преч. Діви бачить наш єдиний вихід. — Матуристка п. Гена Ріпецька по мистецькій віддала вірш „Благовіщення“ У. Кравченка, дружинний хор відспівав удачно Почайський Кант, а п'ятка мандоліністів відповідним добором колядок закінчила першу частину Академії. По павзі побачили ми на сцені сімох молоденьких орлів-юнаків зі Станіславова, що спільно віддали вірш Верхліцького-Чеховича „Христос Громадянин“. А молоденька дружинниця, Тереня Костюк, стала перед дітьми школяриками, що згуртувалися перед сценою, і завізувала їх, оминати вулицю, не вирости на яничарів і горнутися під крила Преч. Діви. І найменші її зрозуміли. Слідуючого дня запитали свого о. катехита, коли їм можна буде вступити до Марійської Дружини! Академію закінчено відспіванням Марійської пісні „Пречистая Діво Мати“. Опісля відбулася вистава „Марія в храмі“. Цей сценічний образок не легко відограти, його треба віддати. Дружиниці поборолі всі труднощі. Родичі вийшли веселі, вдоволені успіхами своїх дітей, тепер дітей Марії! На устах усіх горячі признання за дотеперішні досяги і ще горячіші желання для Дружин: Не опускає рук, не зневірюватися, не дати себе заманити в тенета вуличних, крикливих товариств, але під оком Марії в твердій школі життя образувати ум, ублагороднювати серця, сталити свій характер і так змагати до великих справ! — Приятель молоді.

Св. Офіціум осудило й помістило на індексі заборонених книжок недавно виданий твір „Дер Католицизмус, зайін Штрєбен унд Верден, фон католишен Теологен унд Лаєн, геравсегебен фон Густаф Меншінг“. Автор книжки, професор університету в м. Бонн, хотівби під покришкою католицьких теологів і світських злити в одно католицизм з протестантизмом і предкладає усунути з науки, культу й дисципліни католицької Церкви всьо, що її відріжняє від протестантизму.

Конгрес католицьких педагогів. Секретаріят Всесвітнього Союзу католицьких педагогів улаштовує в серпні с. р. у Відні конгрес католицьких учителів і педагогів. Всесвітній Союз католицьких педагогів повстав у 1932 р. під протекторатом тодішнього канцлера Австрії Дольфуса. Завдання союзу: згуртувати всіх християнських учителів і виховників, оживлених духом папської енцикліки „Дівіні іллїус марістрі“. Союз має тепер 35 товариств педагогів з 13 ріжних держав, які представляють разом майже 60 тисяч християнських духовних і світських виховників. В останньому часі приступило до союзу аргентинське т-во педагогів, яке нараховує до 40 тисяч членів. В той спосіб число зорганізованих католических виховників зросло до 100 тисяч.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В ЗОЛОЧЕВІ відбувається процес проти 9 молодих Українців, а саме проти: І. Кука, В. Качора, П. Цици, Я. Дзядиги, В. Галани, В. Івахова, Г. Дзядиги, Т. Дзядиги і А. Майби. Першим тром закидають, що вони яко члени ОУН (Організації Українських Націоналістів) 6 травня 1937 р. напали на фільварок Белзень коло Золочева, ограбили власників фільварку Ясіньських і потому їх убили. Решта обвинувачених мала помагати згл. укривати безпосередніх справників.

ПРО ПАПСЬКУ ДИПЛОМАТІЮ виголосив недавно в Ужгороді відчит чеський католический діяч др Фукс з Праги. Він сказав м. ін., що папська дипломатія найстарша в світі. Перші нунції се були збірщики папського податку по цілому світі, які були рівночасно довіреними Апостольського Престолу. Ті делегати здобули собі згодом такий авторитет, що всі признавали їм першенство перед світськими дипломатами. Тепер при кожній дипломатичній корпорації нунцій се декан без огляду на його вік. На викладі дра Фукса були Преосв. Александер і багато світських достойників.

УЖГОРОДСЬКА „СВОБОДА“ оповістила заклик до своїх передплатників, в яким повідомляє, що незабаром тижневик „Свобода“ буде виходити два рази тижнево.

МІНІСТРА БЕКА в Римі привітали на двірці італійський міністр закордонних справ Чіано, генеральний секретар фашистської партії Стараче й інші достойники.

КРЕСТІНСЬКОГО ЗЛОМАЛО ГПУ ЗА ОДНУ НІЧ. На другий день по його протесті в часі процесу (гл. „Н. З.“ ч. 17), Крестінський відкликав свій протест і заявив, що ніхто його не мучив. Закордонна преса пише, що ГПУ доставило вночі жінку Крестінського до в'язниці і при її помочі зломало Крестінського.

ЧЕХОСЛОВАЦЬКИЙ ПРЕМ'ЄР Голджа виголосив в соймі промову про закордонну політику ЧСР. Більшу частку її присвятив промова канцлера Гітлера і марш. Герінга. При тім застерігся проти втручання до внутрішніх справ Чехословаччини. Німецький півофіціальний орган „Діпломатіш Політіше Корреспонденц“ пише в звязку з тою промовою, що Німеччина ніколи не виречеться опіки над Німцями в Чехословаччині.

ПРИСЯГА НА НОВУ КОНСТИТУЦІЮ в Ромуні відбувається в цілім краю. На днях зложили присягу на руки мін. освіти головні достойники греко-католическої, римо-католическої і інших меншостевих віросповідань. Вище православне духовенство зложило присягу на руки прем'єра патріарха Мірона.

КАНЦЛЕР ГІТЛЕР відбув нараду з англійським амбасадором в Берліні. На нараді порушено справу колоній, справу Австрії й Іспанії. Лондонські політичні круги уважають ту розмову підготовкою до англійсько-німецьких переговорів.

В АВСТРІЇ уступив шеф генерального штабу ген. Янза. На його місце іменували генерал-майора Бема. Зміна мала наступити на домагання Гітлера, який не любив ген. Янзу за те, що він монархіст-легітиміст і мав добре жити з уступившим німецьким генералом Фріхом. Німецька преса прихильно поставилася до нового шефа ген. штабу Австрії.

МОРСЬКА БИТВА між кораблями червоних Іспанців і кораблями ген. Франка відбулася коло Рога Пальос біля берегів Іспанії. Червоні оповістили, що вони затопили один військовий корабель повстанців, а саме кружляк „Балеарес“.

ЯПОНСЬКИЙ ВОЄННИЙ СУД в Нанкіні засудив на смерть японського генерала Фуджішіму, команданта 103 бригади, за те, що він очорнював цісаря і провадив комуністичну пропаганду у війську. Засудженого генерала адеградували і розстріляли.

НОВИНКИ

Великодне число „Нової Зорі“ по'явиться у збільшеному обемі як щороку. Хто з ВП. Прихильників нашого органу хотівби редакції допомогти в зложенні того великого числа, буде ласкав прислати статті та інформації про важніші події найдалше до 10 квітня с. р. Перед святами у всіх друкарнях завізно, тому матеріал до великого числа треба заздалегідь давати до друкарні, а ще скорше перечитати, справити, посортувати і взагалі приготувати до друку.

„Етичні основи суспільності“ се тема останнього з сегорічних викладів ГКА, що його виголосив о. кан. Юліян Дзерович в неділю 6 с. м. Виклад був цікавий, переплітаний низкою дотепних прикладів, в яких видно було значну ерудицію прелегента в виховних справах. В дискусії забирали голос др. І. Копач, мр Ісаїв і др. М. Дзерович.

Вечір народної ноші, влаштований заходом „Української Захоронки“ й кооперативи „Українське Народне Мистецтво“, відбувся у Львові, в салі театру Ріжнородностей 3 березня с. р. Вечір пройшов з повним успіхом.

Ревізійний Союз Українських Кооператив призначив 1.000 зл. на наукові цілі Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові. Виконуючи бажання РСУК виділ НТШ призначив ту суму на оплату урядовця, який має займатися статистичними дослідженнями, кінцевими для праць комісії національної економіки, соціології і статистики.

„Зелена Рута“. Під таким заголовком появилос'я у Львові перше число ілюстрованого двотижневика, присвяченого ліково-промисловим рослинам. Видає „Зелентер“, кооп. з відп. уділами у Львові. Начальний редактор Іван Шавель, відповідальний редактор Осип Керод. Часопис має 12 сторін друку, ілюстрований, заслугоє на поширення. Річна передплата 8 зл., поодинокі число 40 сот. Адреса Редакції й Адміністрації: Львів, Підвалля 7.

З львівської в'язниці вийшов на волю Омелян Лапунька, засуджений на 4 роки у процесі пок. Герети і тов. Лапунька відсидів 2 роки, решту кари даровано йому на підставі амнестії.

На лінії Львів — Тернопіль — Заліщики буде курсувати від 15 с. м. люкстортреда.

До громадського уряду в Стиняві Нижній пов. Стрий вломилася злодія і забрали вертгаймівську касу з 300 зл. та документами.

Язва бандитизму шириться в Борщівщині. Недавно якісь два осібники з електричними лампками і втятими крісами на шляху з Мельниці до Борщева здержували вози, якими верталися з ярмарку купці, переважно Жиди, та загрожуючи крісами домагалися грошей. Забравши гроші дозволяли купцям їхати далі. Поліція шукає за бандитами.

У всіх лісних дирекціях заряджено контролю касовості у зв'язку з надужиттями в Начальній Дирекції Лісів. Слушно прийшли до погляду, який наш хлоп вже давно висказав у приповідці „від голови риба смердить“.

Гумор. — Злодії. — До бару входить підпитий гість. Сідає, витягає з кишені газету і закладає собі за ковнір як серветку, потім бере до руки серветку і починає „читати“. Довго вдивляється, врешті відкладає, кажучи: — Злодії! 25 грошів і нема що читати!

Поминальне Богослуження за упокій душі бл. п. о. Тита Войнаровського, крилошанина-мітрата Митрополічої Капітули у Львові, фундатора захоронки в Балинцях, добродія Згромадження Сестер Службниць Преч. Д. М. Н. З., відправлено в катедральному храмі в Станиславові дня 3 березня с. р. старанням Провінціального Заряду Згромадження. — В. Й. П.

Надвірнянське староство виселило Дмитра Черевка з Росільної к. Солотвини на 10 літ з надвірнянського повіту. Мотивом сего рішення був присуд окружного суду в Станиславові, яким Черевка засудили були на 4 р. в'язниці.

„Українське Слово“, ужгородський незалежний суспільно-політичний часопис, що виходить вже 7 рік під редакцією знаного закарпатського діяча дра Михайла Брашайка, від 1 березня с. р. почало виходити двічі в тиждень, в середу й суботу, замість раз на тиждень.

Краєвий уряд на Закарпатті припинив на один місяць видавання органу українських націоналістів „Народня Сила“. Рівночасно припинено на один тиждень москвофільський орган „Наш Путь“.

Шальом Шварцбарт, убийник Петлюри, помер у Кептавні (Полуднева Африка) в 50 р. життя.

До Берези Картузької вивезли з Кракова письменника Жиди Льва Пастернака за вірш п. з. Пісня про „поганьбене раси“, поміщений у львівським гумористично-сатиричним журналі „Хохол“. Пастернак був уже раз в Березі.

У Скерневіцах ординанс генерала Козіцького Броніслав Яновський замордував сокирою жінку генерала, його 5-літню донечку, бону і служницю. Обікравши помешкання, виїхав поїздом до Варшави.

З Варшави відкликали до СССР військового аташе совітської амбасаді, полк. Рибалка, з походження Українця.

Тиждень боротьби з порнографією уряджено в Вильні заходом Марійської Дружини студентів і Ліги Морального Відродження.

Страйк пекарів вибух у Вильні. Містові загрожує цілковитий брак хліба.

З Москви вивезли на Сибір 3.000 спекулянтів поживою на 10-літнє заслання...

Хто має під рукою „Великий Співаник Червоної Калини“, найде в ньому все, чого шукає на всякі концерти й академії, коли диригенти хорів по містах та селах клопочуться програмою. Збірник найкращих пісень історичних, обрядових, побутових, стрілецьких на хори жіночі, мужеські й мішані — 229 пісень. Репертуар на 25 і більше концертів. — Тверда прегарна оправа, ціна всього зл. 28.50, з портом і опакуванням зл. 29.50. Для членів „Червоної Калини“ зл. 23.50. Замовляйте Великий Співаник Ч. К.! Відбете собі його ціну при нагоді кожного концерту, а без нього не обійтись ні одному хорові ні товариству в селі чи місті. Адреса: „Червона Калина“, Львів, вул. Зіморевича ч. 12, почт. скр. ч. 43.

Жертви. Вп. п. Ірена Людкевич в Лаврові: зол. 3. — на українських безробітних.

Гумор. — Добра рада. — Знаєте, як маю кудись виїздити, то я вже день передтим хорий. — Ну, то їдьте все два дні передтим.

Гумор. — Дезорієнтація. — Погана погода, прошу я вас, раз студено, раз тепло. Чоловік не знає просто що заставити!

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Скарбовий уряд прийматиме до протоколу й трактувати на рівні з писемними поданнями устне прохання платника в справі пільг у сплаті податку. В тій цілі зроблено окремі штампи з зображеннями протоколу і постановами. Начальники скарбових урядів обов'язані припилювати, щоб не траплялися випадки неприйняття до протоколу зголошення прохання в справі податкових пільг і щоб рішення на ті зголошення видавано по можливості негайно, хіба що зайде konieczність попереднього устійнення маєткового стану педента на місці. Рішення скарбового уряду має бути нотоване на письмі, за винятком тих випадків, коли платник згодиться на устне оголошення рішення (факт прийняття до відома постанови платник стверджує підписом). Протокол, про який мова, підлягає оплаті в висоті 3 зл., крім того 50 гр. від кожного залучника. Такий сам спосіб поступовання має бути примінюваний при полагоджуваних справ, які повстають внаслідок екекуційного поступовання.

Буде новий податок? Начальна Лікарська Палата вислала меморіал до міністра суспільної опіки, в яким радить впровадити загальний податок на шпигальництво по селах і містечках.

Збір землеплодів у 1937 р. Головний Статистичний Уряд звідомляє, що в 1937 р. в Польщі зібрано: 19,261.000 квінталів пшениці, 56,378.200 кв. жита, 13,634.100 кв. ячменю, 23,428.800 кв. вівса, 402,209.000 кв. бараболі та 32,455.000 квінталів цукрового буряка. В порівнянні з 1936 р. в 1937 р. зібрано пшениці 9.7% менше, жита 11.4% менше, ячменю 2.7% менше, вівса 11.3% менше, зате бараболі 17.3% більше і цукрових буряків 27% більше.

Звичайні видатки м. Львова на рік 1938/39 замикаються сумою 17,170.000 зл., надзвичайні перевищують 9 мід. зл.

Гумор. — Пильна. — Я чув, що ти оженився. Маєш приємну, господарну жіночку? — О, ще яку! Як в ночі приходжу до дому, то ще застаю її в передпокою з мітлою в руці...

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Впр. Авторів статті про Бойків. Дякуємо за статтю. Помістимо, бо тема важна і порушена цікаво. Тільки чи не заостро Ви характеризуєте бойківське племя. Можеб Ви прислали ще одну статтю про добрі сторони того племені.

ВП. Авторів допису про Йордан і імянизи Владики в Бучачі. За дописи дякуємо, але не помістимо їх, бо вони: 1) спізнені, 2) не підписані, отже редакція не знає від кого походять, 3) дописи про імянизи містимо тільки дуже виїмково, бо інакше такий матеріал заваливби цілком газету.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

Впр. о. В. Козловський в Бариші, п. в місці: Ваша передплата за „Нову Зорю“ заплачена по 15. III. 1938.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Пропаший овил. — Кінець п. Чені.

ПАКС: Галька.

СТИЛЕВЕ: Історія одної ночі й ревія.

ТОН: Останній поїзд з об'яженого міста.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належності готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/2 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарязовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцьких ч. 2. Т. п. - Тел. 105-72.

Передплата в країні: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих. ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Контра П.Ш.Львів 505.796

ГЕТЬМАНИЧ У КАРДИНАЛА КВІБЕКУ

Голос французького католицького органу.

П. з. „Трагічна історія України” католицький щоденник „Аксіон Католик” привносить з датою 4 лютого с. р. м. ін. ось що: Від вчора перебуває в мурах нашого міста (Квібеку) престолонаслідник України. Гетьманіч Данило Скоропадський буде кілька днів у Квібеку, в неофіційній візиті. Його Високість кінчить двомісячну поїздку по Злучених Державах Північної Америки і Канади. Всюди його співгромадяни приймають його з радістю, заявляючи вірність його батькові, гетьманові Павлові Скоропадському, всупереч усім зусиллям большевиків пошири-

ти між Українцями комунізм. — (Тут слідує коротка історія наших визвольних змагань). — Його Високість Данило Скоропадський, якого прийняв вчора наш Кардинал-Архієпископ, був захоплений симпатичним прийняттям. Відтак відвідав Католицьку Суспільну Акцію, якою так дорожить наш Кардинал. Гетьманіч Скоропадський живо зацікавився нашими справами. Він зацікавився величезним розвитком нашого католицького центру і нашого часопису. Його Високість по-дорожє дуже скромно і не бажає собі ніде ніяких прийняти.

Великий неспокій в Москві

Плянували переворот в Совітах.

З Москви прийшла вістка про відкриття заговору в групі висших офіцерів совітської армії, приділених до гвардії на Кремлі. На чолі заговору мав стояти маршал Єгоров. Заговорники плянували замордування Сталіна і створення військової диктатури з марш. Єгоровом або Бліхером на чолі. Бліхер мав виру-

шити на Москву і зробити там порядок. Заговор викрив Жаковський, перший заступник Єжова. ГПУ арештувало вже кількох висших офіцерів, які вели агітацію між вояками кремлівської бригади. Ситуація в Москві й Ленінграді сильно напружена. Сподіюється нових масових ув'язнень між офіцерами.

Блок національних меншин в Чехословаччині.

Чехословацький прем'єр др Годжа старається, щоб в 20-ліття чехословацької самостійності правив державою т. зв. ювілейний уряд. Тому зачав переговори зі словацькою партією о. Глінки, щоб вона вступила до правительственої коаліції. Та Словаки поставили домагання, щоб статут словацької автономії включити до конституції ЧСР. Коли на те не згодилися чеські партії, тоді

Словаки зачали переговорювати з судетсько-німецькою партією Генляйна. Ініціативу до тих переговорів дав Генляйн, що приїхав на Словацьчину переговорювати з о. Глінкою і провідником Мадярів у ЧСР Естергазом. До плянованого блоку меншин зголосилася також група закарпатських мадярофілів автономістів під проводом адв. Пешака з Пряшева.

Чому Крестінський признався?

Чужинці й закордонні журналісти в Москві оповідають цікаві речі про те, чому Крестінський знов „признався” до всіх закидів, хоч одного дня на розправі заявив був, що його зізнання були вимушені. Після тої заяви мало прийти до суперечки між шефом ГПУ Єзовим і генеральним прокуратором ССР Вишинським в салі нарад суду. Прокуратор робив викиди шефові ГПУ, що не досить справно застосував свої „єзові рукавиці”, про які в ССР співають гимни. По тій

розмові Єзов поїхав до тюрми на Луб'янку. Туди привезли також Крестінського. Потому мали мучити Крестінського в спеціальній пивниці, де панує гаряч поверх 50 степенів. Там мали вбивати Крестінському шпильки за нігті, напувати більшою скількістю соленої води і замикати в окремі клітки з голодними щурами. Крім того мали Крестінському закладати на руки спеціальні „єзовські рукавиці”. Після такої тресури Крестінський признався до всего. („Слово”).

Англія переговорює з Німеччиною і з Італією.

З Берліна звідомляють, що німецький міністр закордонних справ фон Ріббентроп поїхав до Лондону в цілі зложення пращальної візити. Неофіційно додають до того, що в часі побуту в Англії фон Ріббентроп побачиться з прем'єром Чемберленом і з лордом Галіфаксом. Темою розмов будуть правдоподібно німецько-англійські умовини порозуміння. Факт, що фон Ріббентроп поїхав до Лондону безпосередньо по розмовах з англ. амбасадором у Берліні Гендерсонбм, вказує на те, що розмови ті дали добрі ви-

слідки. Натомість англійська преса пише, що фон Ріббентроп шукатиме в Лондоні нових підстав до англійсько-німецьких переговорів, бо ті, що їх висунуто досі, виявилися непридатними. В Римі відбувається також оживлена політична акція. Англійський амбасадор лорд Пірт відбув розмову з італ. мін. закорд. справ гр. Чіаном. Предметом розмови було устійнення програми італійсько-англійських переговорів. Се може мати деякий вплив на дальший розвиток німецько-англійських взаємин.

Японія ухвалила спеціальний військовий бюджет.

Японська Нижча Палата ухвалила спеціальний військовий бюджет Японії у висоті 4 мільярдів 850 мільйонів ен, тобто коло 7 мільярдів 358 мільйонів золотих. Видатки поділено в такий спосіб: мін-во

війни 3.260 мільйонів ен, воєнна моринарка 1.040 мільйонів ен і мін-во фінансів 550 мільйонів ен. 4.450 мільйонів ен покриє свіжа емісія державних бонів. Дорого коштує сучасна війна.

Жива черепаха з часів Колумба.

Кубанські рибалки зловили на побережжі моря черепаха, що має 4 метри довжини. Повідомлено про те зоологів з найближчої морської стації. Вони по-

докладним розсліду панцира великої черепахи заявили, що вона має 500 літ життя. Значить, жила вона вже в часі, коли Колумб відкривав Америку.

Про ціль чоловіка

З приводу Великого Посту.

Нема в нас звичаю давати передовиці на чисто релігійні теми в газетах непризначених для виключно релігійних справ. Та ми думаємо, що такий звичай можна й треба завести. Коли він прийметься і перейде у традицію нашої преси, то принесе багато добра. — Ред. „Нова Зоря”.

Розваж, душе моя! Існування твоє дав тобі Господь; Він сотворив тебе на свою подобу, без жадної твоєї заслуги; Він прибрав тебе за свого сина у св. хрещенні; Він полюбив тебе більше чим рідний отець і сотворив тебе, щоб ти любила Його та служила в сему житті, а потім пішла колись з Ним потішитися в небі. Отже ти не народилася й не можеш жити на те, щоб збогатитися і бути могутною тут на сій землі, щоб вживати, їсти, пити, спати як нерозумні сотворіння, але виключно на те, щоб любити свого Бога і бути на віки щасливою. Господь дав тобі сотворіння для твого ужитку як середники, що мають тобі помагати дійти до славної твоєї цілі.

На жаль, я нещасливий про все інше роздумував, лиш не про свою послідну ціль! Небесний Отче, задля любови до Ісуса Христа, дай ласку розпочати нове життя, святе, цілковито згідне з Божою волею.

Розваж, душе моя, що в годині смерті ти почувеш гіркі докори, коли ти не старалася служити Господеві. Який почувеш біль, коли на склоні днів твоїх, в той важкий час побачиш, що тобі лишилося лиш трохи диму з усіх твоїх богацтв, з усеї твоєї величі, з усеї твоєї слави, з усіх твоїх радощів! Ти не можеш зрозуміти, як ти стратив ласку Божу і своє щастя задля марности, задля підлих дурниць; тоді ти вже не зможеш направити минулого зла, не будеш мати вже часу вернутися на добру дорогу. Що за терпіння буде, що за мука! Тоді ти побачиш вартість часу, але вже буде запізно! Ти схочеш відкупити його за ціну своєї крові, але не зможеш! Гірка буде се година тому, хто не любив та не служив Богові.

Розваж, як та послідна ціль, така важна, в занедбанні! Продумується якби прибирати богацтва, як уряджувати забави, пири, як весело переводити час, але не як служити Богові, як спасти свою душу: вічне призначення уважається за ніщо. І так більша часть християн серед фестинів, співів та забав котиться до пекла. О! коби вони знали, що значить слово: пекло. Чоловіче, ти так працюєш, щоб бути проклятим, а не хочеш нічого робити, щоб спасти.

Один секретар французького короля Франца I у хвилині своєї смерті сказав: „Нещасний я! Я тільки паперу списав на листи свого володаря, чому не ужив я хоч одного листа на іспит своєї совісти, щоб відправити добру сповідь”. Филип II, еспанський король, умираючи сказав: „О! коби я був перевів своє життя на службу Господеві, а не на королівському престолі!”... Але на що припадуться тоді такі зітхання, такі жалі? Хіба для збільшення розлуки...

Для того навчися працювати за свого життя, коли бажаєш уникнути такого нещастя. Будь сильною переконана, моя душе, що всі твої гадки, слова й діла страчені, коли вони не після волі Божої. Нумож! Чейже вже час змінити своє життя! Чогож ти хочеш очікувати? Чому не поправляєшся? Чи може очікуєш самої хвилині смерті, воріт вічності, гирла пекольного, коли вже не буде спосо-

Преосвящений Сотер

В пошануванні пам'яті діяльності і заслуг першого українського католицького Єпископа у Злучених Державах бл. П. Владика С. Сотера Ортинського.

З Америки пишуть нам:

Трицять років минає від призначення бл. п. о. Стефана Сотера Ортинського на першого греко-католицького єпископа для Українців католиків у Злучених Державах Півн. Америки, чоловіка, що жив і працював щиро для свого народу в Америці і тут поклав для нього своє життя. Тож годиться приглянутися Його життю і хоч кількома словами пригадати Його діяльність і заслуги, а потім спокійно передати пам'ять про Покійного, що за життя так любив і цинив молодь свого народу і дбав про неї. А то тим більше, що Його життя се частина історії тих великих змагань за своє визволення й культуру, що до них здійснював і здійснюється наш український народ.

Коли бл. п. Еп. Сотер прибув до Америки, справи нашої Церкви були в хаосі, неупорядковані. Молодий Владика взявся до праці, упорядковував дієцезію, поділив на деканати, іменував деканів і совітників та старався за лад і порядок. Як славний реколектант для всіх станів і духовенства в старім краю і любимець питомців духовної семінарії сам майже кожного року давав для свого священства реколекції, щоб вони піднесли духа ревності у виконванні обов'язків. Думав і про школи. Знав, що без власної школи загинемо. Тому спровадив зі старого краю Сестер Василіянок, які мали відкрити новітні і приготувати сили на учительок. Під їх проводом мали повставати школи на зразок шкіл інших католицьких народів в Америці. Щоб мати на початок бодай кілька кандидаток на монахинь і кандидатів на священників, створив сиротинець. Обіхав багато парохій зі своїми місіями і бачив як багато дітей, наших сиріт, пропадає для своєї Церкви і свого народу. Ідуть до чужих сиротинців, „стейтових“, і там пропадають. Покійний, сам дуже вразливого серця, зрозумів їх долю і тому заложив сиротинець: окремо для дівчат, окремо для хлопців, разом було все понад сто сиріт. Бл. п. Єпископ дуже любив сиріт. Коли нераз важко було йому на серці, або як мав якісь невдачі чи прикраси, йшов до сиротинця. То була його розрада. Крім науки в сиротинці був там дуже гарний нотний хор і була своя банда. Діти співали і грали. Це була надія Єпископа.

Щоб піднести духа української католицької Церкви, задержати й утвердити віру в серцях наших людей, Преосв. Сотер заложив українську греко-католиць-

бу направити свій блуд? Мій Боже, прости мені: я понад усьо люблю Тебе, я сердечно жалую того, що я Тебе образив.

Маріє, моя Надіє! молися за мене.

Безсмертна суші, душе моя, волнами житейськими не покривайся: не вознижись волюючи ко своєму благодітелю: Боже, очисти мя, і спаси мя! (Стихира 8-го гласа на вечірні).

*

Розважування сі взяті з молитовника п. з. „Пам'ятка зі св. Місії, пригадуюча найголовніші правди вічні“. Накладом вид-ва ОО. Редemptористів, 1930. Друкарня ОО. Василіян у Жовкві. Сторін 615+VI. Ціна в оправі 3.50 зл. Поширення між нашим народом і особливо між нашою інтелігенцією добрих молитовників мало велике й дуже позитивне значіння для скріплення моральної, фізичної й матеріальної сили нашої нації. А нема більше відповідної пори до ширення добрих молитовників як Великий Піст. Се молитовник уложений знаменито. В нім є найпотрібніші молитви — по церковно-славянськи і в перекладі, є справді гарні і дійсно глибокі релігійні розважування, є Служба Божа, Вечірня, Утрєня, Акафисти й пісні з нотами та календар цілого року. Крім того є надзвичайно цікавий життєпис св. Альфонса Лігорія, визначного італійського адвоката, основника Чина ОО. Редemptористів, Учителя Церкви і дуже визначного письменника, що оставив по собі коло 40 великих томів релігійних писань.

ку організацію під назвою „Провидіння“ і віддав її під опіку Преч. Діви Марії Непор. Зачаття. Ця організація гарно розвивається і віддає велику прислугу нашій Церкві і нашому народові в Америці.

Щоб і проценти з українського гроша йшли на наші народні цілі, носився Покійний з гадкою заложити народній дієцезальний банк і вже поробив був перші кроки. Та смерть перешкодила.

Любив брати участь у патріотичних народніх імпрезах. Звичайно гарним вступним словом отвирав таке свято і цим надавав йому великого значіння, поваги і блиску.

Передівсім і над усе любив місії. Був вроджений місіонар. Роскіш було для нього проповідати — і все був готовий. Поривав на місіях. Тут показувався його талант. Викликував вражіння не тільки в українських галицьких парохіях але й серед підкарпатських Русинів. Вони щиро його полюбили і дуже любувалися проповідями Єпископа на місіях.

Несподівана смерть Єпископа Сотера після кількох днів слабости наповнила жахом наш нарід в Америці. На похорон прибули маси народу, щоб віддати останню прислугу. Смерть Владика викликала загальний жал, бо аж тепер пізнали, кого стратили.

Блаженної пам'яті Єпископ Сотер був мужем великого серця. Був людиною талановитою, був добрим читаним богословом, все готовим дати відповіді на всі питання. Був і письменником. Його пастирські листи писані цвістистим стилем; був поетом і, коли тільки треба було, писав гарні вірші, особливо в старім краю. Був високо музикальним співаком — мав дуже милий баритоновий високий тенор, а навіть був за

молодих часів диригентом хору. Грав на кількох інструментах, передівсім на піаніні і скрипці.

Мав дар до мов. Крім української і старославянської знав також мови: німецьку і французьку а тут в Америці швидко навчився й англійської мови так, що в товаристві значніших осіб виголошував уже промови по англійськи. Знаменито говорив по латинськи, вживаючи тієї мови в початках у розмовах з Апостольським Делегатом а найбільше з латинськими єпископами, яким все тим дуже імпонував.

Покійний Владика С. С. Ортинський був шляхотського роду. На світ прийшов 26 січня 1866 р. в Ортиничах, самбірського повіту. До Чина св. Василія Вел. вступив 3 лютого 1884 р. Там докінчив школи з дуже добрим успіхом, тому і вислали його на теологію до Кракова, що в тім часі мав велику славу. Там досягнув докторат. Призначений на професора богослов'я, посвятився місіям, до яких чув завжди великий нахил, маючи світлий дар вимови до голошення слова Божого. Дня 26 березня 1907 іменовано Його єпископом до Америки, а 12 травня 1907 консекровано у Львові на єпископа при величезній здвизі народу, бо кождий хотів бачити свого любимця. Дня 27 серпня 1907 прибув до Америки, а 24 березня 1916 року віддав душу Богу.

Молодий, енергійний, гарного росту, постави і вигляду, повний духа Божого і золотого серця чоловік, номер в самій силі віку, бо ледви в п'ятидесяти році життя, після дев'ятитиї важкої праці на становищі першого укр. кат. єпископа в Америці. За той короткий час зробив дуже багато і полишив великі надбання свого труду, знання, серця і посвяти для рідної Церкви й народу.

В пошануванні Його пам'яті Українська Греко-Католицька Дієцезія в Півн. Америці започатковує святочні обходи в Філадельфії в неділю 27 березня с. р. По тім слідуватимуть подібні обходи по всіх українських громадах.

Вечір поліської пісні

Ві втoрок 8 с. м. о год. 5-й веч. в залі Театру Ріжнородностей у Львові відбувся Вечір Поліської Пісні. Програма: 1) Вступне слово дра Я. Пастернака, в якому наш відомий археолог змалював коротко вагу та цінність забутого нами Полісся і вказав на актуальність ширшого зацікавлення тою частию наших земель у зв'язку з недавніми розкопками в Давидгородку, які певно вказують на те, що Київська Держава сягала далеко над Припять. 2) Зчерги проф. др Філарет Колесса виголосив реферат про поліські народні пісні, вказав на їх подібність до наших, на їх будову та мелодію, які уступають нашим хіба в багатстві форм народньої творчості. 3) „Український Студіо-Хор“ під батutoю проф. Миколи Колесси відспівав поліські пісні „Да лецелі гусоньки“, „Повінь, повінь буйон вецьор“ і „Ой там на горі“. Останню виконано перший раз. Виконання пісень під батutoю самого композитора прекрасне. Найкраще з тих пісень випала любовна пісня „Повінь, повінь“. 4) Пані Е. Зарицька у фортепіановому супроводі проф. дра Нестора Нижанківського виконала „Устань, мой колосочок“ і „Ой, коб же я знала“. Виконання було першо-

рядне. Пісні ті випали на причуд гарно та стрінулися з рясними оплесками прихвних. 5) В останній точці програми „Український Студіо-Хор“ під диригентурою проф. М. Колесси відспівав іще 3 поліські пісні: „Цішей, да цішей“, „Пють людзі горілочку“ і „Ой поля, ви, поля“. Всі три пісні виконано перший раз. Хор під вмілою і досвідченою рукою молодого композитора очарував прихвних знаменитим голосовим матеріалом, кресченнями й модуляціями, врешті красою й мелодійністю виведених пісень. Усі відспівані пісні записав від народа голова Етнографічної Секції НТШ проф. др Філарет Колесса. Обрібка на сопранове солю та мішаний хор проф. Миколи Колесси. Сей Вечір Поліської Пісні знайшов живий відгомін і заінтересування в нашому громадянстві: сая Театру Ріжнородностей була виповнена вщерть. Організатори Вечора (Т-во Прихильників музею Наукового Т-ва ім. Шевченка у Львові) можуть дійсно бути горді з успіхів, які досягнула їх Етнографічна Вистава Полісся, що відбувається тепер в НТШ, та з признання громадянства за дуже дбайливе влаштування Вечора Поліської Пісні.

рк.

Горкий був в'язнем Сталіна

Французький часопис „Ля Флеш“ оповістив заяву совітського полк. Кривіцького, б. заступника шефа розвідчої служби совітського генерального штабу, який покинув совітську службу в 1935 р. Кривіцький каже, що взаємини між Горким і Сталіном від 1935 року були сильно напружені, бо Горкий старався використати свою приязнь зі Сталіном для злагодження терору. Зокрема виступав отверто проти процесу Каменева і Зіновєва. Від того часу взаємини між Горким і Сталіном були такі напружені,

що Сталін не дозволив на виїзд Горкого до Парижа на міжнародній зїзд протифашистських письменників, хоч Горкий мав уже паспорт і візу. В останні році життя Горкий старався виїхати за кордон на лікування, але Сталін рішучо заборонив виїздити. Надзир над Горким мали спеціальні агенти т. зв. особистого секретаріату Сталіна. Вони контролювали всі листи і посилки, які приходили до Горкого. Горкий протестував, але се нічого не помагало.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Домагаємося українських шильдів

„Жінка“ в ч. 5 принесла отсю актуальну статтю:

Від довгих літ українські національні установи й українська преса виховують наше громадянство в господарському патріотизмі. І справді, внаслідок цієї акції гасло „свій до свого по своє“ увійшло у свідомість широких, найширших мас нашого населення. Зокрема кожна свідомо жінка, через якої руки переходить народній гріш, кожна здисциплінована членка Союзу Українок, вважає своїм обов'язком переводити це гасло господарської еманіпипації нашого народу в життя. Однак справа господарського патріотизму має ще і другу сторону медалі. Чи ціле наше купецтво, чи всі наші підприємці, які домагаються підтримки від української публіки, самі теж стоять на височині завдання, чи вони справжні українські громадяни?

Хочу торкнутися тут одної справи: справи шильдів на українських склепах. Не знаю, як воно є на провінції, але у Львові українські шильди помілу майже зовсім зникають, хоч наших купців і промисловців щораз більше. Тільки на наших кооперативних станицях пишуться українські вивіски і сміло говорять про те, на якій землі живемо. Наші „приватники“ воліють скриватися під чужими шильдами. Коли й не викинули зовсім української мови, то усунули її десь на бік, виписали по-українськи своє прізвище або свою фірму найменшими буквами, щоб тільки „не дразнити“ польської публіки... Зате нагорі, над склепом, великий польський шильд... Або видумують усякі екзотичні назви для своєї фірми, щоб тільки не викликати українських букв... Коли говорите з цими людьми, коли робите їм докори, що вони самі домагаються польшизни Львів, завіси лючуте одне оправдання: Що вони живуть не тільки з української клієнтелі, що не можуть відстрашувати від себе польської публіки, що в тій частині міста, де знаходяться їх підприємства, мешкають здебільша Поляки...

На мою думку, це ніяке оправдання. Чому українські вивіски не шкодять Маслосоюзу, і

Торговлі, склепам Центросоюзу? Ті українські купці і підприємці, які рефлектують на українського покупця і які взагалі хотять, щоб їх уважали за українських громадян, мусять мати українські шильди. Якщо закон вимагає, щоб побіч української вивіски була ще й польська — так треба вважати такий утратизм за малом нецесарієм, але український напис тої самої величини, що польський, і поміщений на такому самому видному місці — це для нас кондіція сіне ква нон. Чи треба повторяти відомі правди, яка це важна річ для зовнішнього обличчя Львова — мови в рідній мові? І чи можна мати довіря до патріотизму, до громадянського почуття тих купців і промисловців, які для матеріальної користі скринують свою національність, кривлять душею? Як часто доводиться чути в їх склепах, що вони не тільки з польським клієнтом, але й з персоналом і своєю родиною говорять по-польськи! Бо одна збріханість веде за собою другу, третю, аж до повного національного відступства. Чи такі люди заслуговують на довіря і підтримку українського свідомого громадянства? — Піддаю цю справу під розвагу широким колам українських громадян. Ми, жінки, можемо примусити наших купців і підприємців, щоб вони шанували рідну мову та українську клієнтелю. — Н. Ів.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Нема сумніву, що зміст сего допису зовсім слушний. Коли на крамниці українського купця нема ніякого українського надпису, хочби тільки поруч польського, то се знає, що такий чоловік не дорожить рідною мовою. Се початок його байдужности у всім і майже певно можна сказати, що такий чоловік покине згодом свій ларід і свою Церкву. Отже до таких людей треба відразу відповідно ставитися, то значить, на крамниці Українців, які не мають ніяких українських шильдів, дивитися як на чужі крамниці. Купувати в них можна тільки тоді, коли даного товару нема у крамниці, які мають українські шильди. Це справа не тільки формальної натурі. Вона далеко важливіша, ніж на перший погляд здається.

„Неблагодяждовність“ замку Любарта

Що треба зробити з відкритою могилою Аттилі.

Відомий польський публіцист Ксавері Прушинський оповістив у „Видомосцях Літератик“ репортаж з Волині, в яким представив м. ін. варварське нищення славного замку Любарта в Луцьку. Проти Прушинського виступила на сторінках того журналу польська письменниця Марія Домбровська, намагаючись підважити аргументи Прушинського. Вона пише: „Руїнами займається автор листа з Волині взагалі досить інтензивно, м. і. гірко викидає також Польщі мнине непошанування руїн замку Любарта в Луцьку. Князь Дмитро Любарта, син Гедиміна, охрещений на православ'я для женячки з володимирською княжною, провадив, як це певно п. Прушинський знає, весь час свого панування війни з Казимиром Великим, будучи запеклим ворогом злуки Волині з Польщею. В тих війнах напевно обі сторони знищили неодну цінну будівлю а і замок збудований кн. Любартом міг бути вже тоді ушкоджений. А напевно був бомбардований гарматами, які тоді вперше заграли на Волині, коли Володислав Ягайло в 1431 р. облягав у ім Свидригайла“. В іншій місці Домбровська пише: „Польща має напевно більші провини до направи, як ті загоїні фасолі між руїнами замку Любарта...“ Навіщо сі уривки з писання М. Домбровської, Рі. М. в 59 ч. універсального „Слова“ питає: Чимже пояс-

нити становище п. Домбровської? Хіба не тим, що Любарта був сином Гедиміна, що був православним, чи борювався з Казимиром Великим і був ворогом злуки Волині з Польщею? Або що замок служив Свидригайлові до боротьби проти Ягайла? Уміщування йому тепер за кару виходків в мурах не могли б свідчити про занадто вишукану форму політичної риторії. Отже трудно підозрівати п. Домбровську, щоб вона хвалила ту форму. Отже сим разом не знаю, про що їй іде. Однак же, що зачепила такі струни, хоч мимо волі. Досить є в Польщі людей зі злим смаком і браком культури. Дозволю собі повторити хочби факт, що Польське Радіо відмовило першому проєктові відкрити на тему давньгородських знахідок, бо... „стверджено, що се не були польські князі“. Розумієте... на окраїнах... нині... Отже неясна аргументація п. Домбровської може впасти на податний ґрунт, який її по своєму коментує. Бо колиб так на наших землях знайшовся нпр. гріб Аттилі, то розумуючи в той спосіб моглиб ми дійти навіть до його укривання, доки не устійниться політичної „благодяждовності“ того воєвничка супроти сучасної Польщі. Відомо, що зі сходу, елемент до певної міри, можна сказати, неперемінний...

Племя „переслідуване“ щастям

Індіанське племя Сіюксів у північній Америці має дивне щастя. На теренах, де воно мешкало, коло р. 1800 відкрили Іспанці багаті поклади срібла і зачали їх експлуатувати в великій тайні перед Індіанами. Але Індіани зміркували в чім річ, змовилися, вимордували до ноги іспанських кольоністів і зачали експлуатувати самі копалини на своїх землях. Та не довго се тревало, бо в Америці обов'язували тоді закони, на основі яких всі природні багатства могли належати тільки до людей білої раси. Отже уряд довідавшись про те, що Індіани копають срібло, виселив їх відти в майже пустинні околиці над рікою Міссурі. Та вже в рік по переселенні туди племена Сіюксів відкрито великанські засоби нафти. Було се в часі, коли вже знесені були згадані несправедливі за-

кони, отже нарешті останні люди з племені Сіюксів могли стати великими багачами — могли взяти участь у всіх благах цивілізації.

Чохотка легенів

невмолима і щороку, без огляду на пол, вік і стан, забирає дуже багато жертв. У поборюванні грудних недуг: бронхіту, грипи, затяжного втомлюючого кашлю і т. п. пп. лікарі примінюють

„Balsam Trikolan — Age“

який влекшує виділювання флегми, скріплює організм і самопочування недужого й водночас збільшує вагу тіла та усуває кашель.

Продають аптики.

БІЛЬ ГОЛОВИ

KOWALSKINA
 для дорослих з 16-18 л.
 бабається також
ПРИ ПРОСТУДІ ГРИПІ КАТАРІ

Нова цікава книжка

Artur Górski: „Niepokój naszego czasu.“
 Warszawa, 1938.

Се остро антисемітська і взагалі проти меншин звернена праця. Він пише, що нема „державної“ культури, бо можлива тільки культура національна. „Варшавські Дзєнік Народові“ в ч. 50 пише про неї: Хто хоче творити співжиття меншин в польській державі, той хоче творити наслідок (державу) без причини (нарід, що творить державу). Отже ганить київську інсправу як акцію підняту „не в пору, в часі устійнювання західної границі Польщі, важнішої ніж східна (ст. 129). Був се блуд, бо до творення історії треба народу, а не конгломерату (ст. 107). Одне польське село на заході має з тої причини більшу вартість, ніж цілий повіт на сході.“ Вже сьогодні шкоди просто необчислимі: „великанський упадок сил, творчої й відпорної, пофання на всіх областях, розбиття польської суспільности, поритої пропастями, брак спільної мови між суспільністю й урядом, нездібність до одностайної акції супроти зростаючої загрози небезпек, брак спільної керівної волі, брак ідеї. Так виглядає польська легенда.“ Слідче обфворення таких справ як Унії й української проблеми. Рецензент Тадеуш Дворжак вважає сю книжку висловом ендешького табору.

Акт обвинувачення

„Последній Новості“ пишуть в 6186 ч. під заг. „Акт обвинувачення“ м. ін.: В 1921 р. Крєстінський на пряме приморуження ворога народу Троцького вступив в Берліні у взаємний з-ген. Зекстом і Гессом і умовився з ними, що він і Троцький будуть шпигами в користь Німеччини. За те німецькі генерали точно виплачували 250.000 марок річно. Та тут-же знову трафився випадок в роді незабутньої історії з Рабушинським, який уряджував контрреволюцію — після своєї смерті!... 250.000 марок... се марок 1921 і слідуючих років німецької інфляції, тих марок, яких вартість падала щотижня, доки не дійшло до того, що капелюх коштував біліон марок (мільон мільонів). Ось тих 250.000 марок річно діставав совітський посол в Берліні, щоб передав яко заплату за контрреволюційну троцькістську діяльність!... Кому? Троцькому, командантові всіх збройних сил совітської республіки, предсідникові реввоенсовета (революційної поєиної ради), предсідникові совіта праці й оборони, що мав у своїм розпорядженні всі господарські сили краю!...

Жах в цілім світі

викликає новий монстр-процес у Москві.

Соціалістичний „Роботнік“ пише в ч. 62: Новий „процес“ в Москві Бухаріна, Рикова, Крєстінського і довгого ряду інших найвизначніших старих большевиків викликав просто жах в цілім світі, також в робітничих кругах. А вже підсудних обвинувачують у злочинах просто неймовірних: зрада, отроєння Горького й Куйбишева. Бухарін стояв на чолі Комінтерну, Риков на чолі ради комісарів (кабінету міністрів), Раковський був послом у Парижі. Страшний це процес! Відіграє він напевно значну роль в розвитку європейських настроїв супроти СССР... Наразі читаємо в больш. „Правді“ жахливу передовицю п. з. „Право-троцькістський блок убийників, шпигонів і зрадників.“ — К. Ч.

„Протоколи мудрців Сіону“...

Катол. часопис „Фатерланд“, що виходить у Люцерні (Швайцарія), пише: В „Нувель Реві Теоложик“, видаванім катол. університетом в Лювені (Бельгія) пише о. Шарль Т. І з приводу голосного бернського процесу в справі т. зв. „Сіоністичних Протоколів“. 1. Протоколи Мудрців Сіону виказують в кожній стрічці таку беззвизність і таке неучто, що вони не можуть бути ніякою програмою, бо се неможливо річ виконувати такі противоріччя і нонсенси. 2. Се доказана річ, що ті протоколи фальсифікат, зроблений на підставі сатири Мороса Жолі, який мав на цілі викликати в масах сліпу пристрасть ненависті проти Жидів. 3. Сіоністичний конгрес в Базилі з 1897 р. не мав нічого спільного з тими „протоколами“. 4. Яку ціль мали ті, що сфальшували сатиру Жолі, ще не устійнено. Правдоподібно стоїть вона в звязку з внутрішнім положенням Росії в р. 1905 і з маніфестом царя з 30. X. 1905 р. (Гл. „Ді Наме Велик“, ч. 729).

Цікава розмова

Як католицький французький журналіст характеризує Престононаслідника України?

У французькому католицькому щоденнику „Л'Аксіон Католик“, який виходить у Квібеку (Канада), появилось 5-го лютого с. р. цікаве інтерв'ю з В. П. Гетьманичем Данилом, уділену представникові того часопису в часі побуту Гетьманича у Квібеку. В ньому по короткому змістовному нарисі історії української держави і її народу читаємо м. ін. ось що:

„Ви приїхали тут певно в тій цілі, щоби скріпити патріотичні звязки між європейськими й американськими Українцями, Вашими будучими підданими. — Будучі піддані!.. Що за гарна перспектива на будуче! Ну, так. Маємо велику надію на відбудову нашого національного життя. Всі обставини дозволяють нам сподіватися, що незабаром Україна стане тим, чим була колись. — Чи ваші співгромадяни, які насильно стали совітськими підданими, не підпадають комуністичним впливам? — Большевики зробили всьо, що було в їх силі, однак наші хлібороби не легко дають себе надуті тим надзвичайним теоріям, яких примінення далеко від успіхів. Без вагання кажу, що більшість Українців, які живуть під червоним режимом, горячо бажає стряснути з себе це ярмо. Існує багато організацій, які поборюють марксистську ідеологію. Сталінівський терор безпомічний супроти того. Нічого тут не відіють численні влаштовувані процеси й присуди, Сталін не зруйнує справжньої любові батьківщини, яку він хотів збольшевичити, але в якій не вдалося йому змінити ні серця, ні душі. — Позволю собі думати, що ви не проявляєте довіря до Сталіна? — В ділянці політики інших держав і в міжнародній стараюся забирати голос якнайрідше. Можете однак сказати ось що: Не вірю, щоб режим, який сам себе винищує, тривав довго. Сталін не вічний. Замість запевнити життя цілком особистому режимові, що втримується насильствами й терором, він позбавляє життя своїх найлучших співробітників, таких самих большевиків як він. Коли нарід мучиться під тим ярмом і буде мучитися можливо аж до смерті свого тирана, він всетаки безпосередньо по тім скине кайдани неволі. Тоді Україна стане знов вільна. Большевизм переживає кризу,

однак у міжнародній ділянці він залишиться далі небезпечним зряддям революції і розкладу. — Отже як Україна стане собою ваші співгромадяни вернуться до свого краю? — Гадаю, що канадійські й американські Українці осіли тут на постійне. Їм тут добре. Особливо тих 400.000 канадійських Українців живе тут як сильна й шанована меншина. Я вдодовлений, що можу се голосно заявити. — Чи їх не стараються збольшевизувати? — Московські агенти окружують їх і хотілиб їх перетягнути на свою сторону, але велика більшість опирається їм переможно. — Чому Ваша Високість приписує сю відпорність на большевицьку пропаганду? — В першу чергу релігійним і патріотичним організаціям. Велика частина Українців у західній Канаді належить тепер до католицької Церкви східного обряду. Мають тут свого Епископа. Мають могутню українську спортову організацію „Січ“. Се товариство дало можливість урядити поверх 50 відчтів і конференцій на теми минувшини, сучасности і будучини України. — Якіж ваші проекти і сподівання на будуче? — Дуже люблю говорити на тему будучности. Коли мається 34 роки, то це справжній обов'язок глядіти в будучність. — Головно для Вас, Ваша Високосте, бо Вам приходить ся направляти лихоліття червоної революції й перебудовувати

національний організм зруйнований большевиками. — Сподіюся, що мій батько при допомозі наших співгромадян буде мати час на відбудову України. — На яких засадах Ваш шановний батько задумує перевести ту перебудову? — Український нео-монархізм буде спиратися на хліборобів і робітників. Клясократія (ви скорше сказалиб корпоратіонізм) займатиме в ньому безперечно одно з передових місць. Подібно як у 1918 р. нова держава шануватиме релігійну і віроісповідну свободу. — Аж до здійснення цих сподівань ви задержитесь мабуть в Німеччині? — Дуже можливо. — Чи не моглаб Ваша Високість висказати нам свою думку про сучасну Німеччину? — Сю цікавість стрічав я у багатьох канадійських журналістів та на жаль ні разу не міг я її заспокоїти. Здогадується, з яких причин. Можу тільки одно сказати про Німеччину... що нам там добре. Додам до того, що протикомуністичне наставлення Німеччини йде нам на руку та влекшує нам працю. На всі інші питання можу відповісти тільки тоді, коли згодиться забути, що ви журналіст. — Тоді їх Високість перейшов у розмові з мною цілу Європу. В часі тої розмови, яка тревала поверх годину, ми приглянулися людям, державам, диктаторам і їх поведінню, політичним угрупованням і їх діяльності. Словом, політиці всіх великих держав. Чарівна подорож думками, в часі якої я більше навчився ніж за 15 днів завзятого читання, завдяки чемности, високій особистій культурі та політичному змислові Гетьманича Данила Скоропадського“.

Як ГПУ помагало вмирати

В московським процесі переслухано м. ін. дра Левіна, кремлівського лікаря, в справі смерті Куйбишева, Пешкова (сина Горького), самого Горького і б. шефа ГПУ Менжинського. Др Левін був у тісних взаєминах з Ягодою. Одного разу Ягода дав др Левінові припоручення згладити зі світа Пешкова, сина Горького. Левін відмовлявся, тоді Ягода загрозив, що в разі непослуху знищить його і його родину. Левін прийняв припоручення Ягоди, бо вважав його за всемогутнього пана. Др Левін разом з дром Кручковом впоїли Пешкова до безтями

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

і пізніше перестудили. Пешков помер на запалення легенів. Коли др Левін як лікар допустився такого проступку, опинився цілковито в руках Ягоди і мусів виконувати дальші його припоручення. Ягода рішив дальше, що треба згладити Горького, яко чоловіка відданого Сталінові. Смерть Горького приспішили так, що спровадили його з Італії до Москви в невідповідну пору, зараз по грипі в його домашних, і Горький заразився на грипу. Се було дуже небезпечно, бо Горький мав слабе серце і легені та був у старшій віці. Куйбишевові помогли вмерти в той спосіб, що по ангіні не приписали відпочинку і взагалі нарочно зле лікували...

ОСИП НАЗАРУК

23)

Вражіння з Волині

Та ще від тої розмови зі старим мучиком на Волині минув цілий ряд літ, заки я змінив основно свій погляд на вартість форми влади для народу, яку багато людей уважає за річ „менше важну“. Здається, що ніде так виразно не виступає на верх туманковатість публичних діячів, як власне при оцінці форми влади. Чому? Та з тої простої причини, з якої невилічимо туманковатий бувби маляр, різьбар, архітект і взагалі всякий мистець, що не прив'язувавби ваги до форми свого твору й мистецтва взагалі. А формування публичного суспільного життя се очевидно найважливіше зі всіх мистецтв, бо від нього залежить всяке людське життя. Тимчасом якраз сему мистецтву присвячують народи розмірно найменше уваги: бо хтож у сім найтруднішим мистецтві працює аж з таким захопленням і з такою увагою, як на поодиноких областях плястичного мистецтва працювали все життя своє такі мистці, як Фідій, Леонардо да Вінчі, Михайло Ангел, Берніні, Тинторетто, Леопаде Вега, Торвальдсен і інші велитні праці... І тому в поодиноких областях плястичного мистецтва має людство справді величаві, імпонуючі твори, — а в області найтруднішого і найважливішого зі всіх мистецтв, в області форми правління людьми маємо неімовірні дур-

ниці, жахливі кровопролиття і знущання над людьми, маємо бюрократію, яка замість улекшувати життя людям робить усе можливе, щоб утруднювати його, і маємо на добавок того всео сумашедший рев жовтодзюбих демагогів, яким ще вус добре не засіявся, а вони вже беруться до „реформування“ найтрудніших справ!

Не диво, що попадають в лабеті шпівнів найдивніших конфігурацій і за благословенням та грішми чужих шпівнів видають ріжні „органи молоді — для поучування старших“, як ті „властиво“ мають вести політику... Тай лають же в тих шпівонських органах своїх батьків!... А публіка вже так дезорієнтована, що очевидно шпівонські органи бере за суто національні і навпаки, правдиво національні органи видавані власним коштом людей з нашої суспільности, вважає „хрунівськими“ й відвертається від них...

Неімовірно велику диспропорцію між вагою справи найтруднішого зі всіх мистецтв і скількістю та якістю праці, присвячуваної тому мистецтву, видно ще в одній дуже важній області людства: в супружестві. Бо чи се не диво, що кожний господар дбає і то дуже уважно, щоб його корова чи безрога, ба навіть індичка чи курка була запліднена расово здоровим і дібраним осібняком, — але зовсім на те не звертає уваги, коли приходить ся йому видати заміж власну доньку, чи оженити власного сина! Аби гроші мала друга сторона, а все інше се

„пустяки“... І так доходить до того, що беруть жінок або чоловіків з пияцьких, епілетичних родин, горбатих, сліпих, придуркуватих, очевидно дідично обтяжених ідіотизмом, — аби лише гроші були! Наслідки того такі жахливі, що нічого страшнішого уявити собі не можна в людським житті. Сеж звихнення тіла й духа багатьох поколінь наперед! Се злочини, далеко страшніші в наслідках, ніж убийства, крадежі, чужоложства і фальшиві свідчення поодиноких людей. Та чи хто думає над тим, чи хто перестерігає молодь перед тим систематично? Де праці, писані про те, де хочби статті в газетах, де промови й реферати на такі теми. Ось тут одно з головних затроєних жерел звироднення й упадку навіть найлучших родів у минувшині й теперішности. На тім тлі занепадає всяка „задниця боярська і людська“ — і наступає в суспільности просто донцівське замішання, яке згодом не дасться нічим спинити, аж поки воно всео не зруйнує і не дійде до самого дна.

Коли згадую те, що я вже сам бачив на своєму віку в тих двох цікавих і жахливих областях людського безумства й занедбання, то мимохіть пригадуються слова правдивого поета:

Wspomnienia próżne i łez i ócz,
Komu was oddam, komu,
Jak znalezione po latach klucz
Od zburzonego domu...*)

*) Mieczysław Braun, „Żywe stronicie“, Warszawa 1936. „Sonety“, 1937. (Далі буде).

Християн Раковський

Перший голова Радянської України.

„Последня Новості“, орган Мілюкова, в ч. 6189 так характеризує Раковського, якого тепер судять в Москві:

Раковський щодо віку ровесник Рикова. По большевицькому паспорту — він багато молодший від Рикова. Старий революціонер інтернаціонального типу в європейським значінні того слова, Раковський був до жовтневої революції далекий від большевизму і від Леніна. Ще даліше він стояв від Росії. Він не мав ніякої батьківщини і навіть означеної національності: ні то Румун, ні Болгарин, ні Мадяр. У всякому разі він приїхав до Росії, РСФСР, — не знаючи російської мови, якої насправду не навчився до кінця, як і Радек. Та як типовий інтернаціоналіст Раковський почував себе вдома всюди, де пахло революцією, бо був справжнім революціонером.

Раковський — блискучий чоловік. Я ніколи не чув про него злого вислову ні від комуністів, ні від безпартійних, які з ним працювали, ні від чужинців. З вигляду робив враження винищеного пана, що можна пояснити мабуть його хворобливим станом. Та було у всіх його вигляді дійсно щось панське, якби аристократизм інтелекту. Раковський — по європейськи освічений чоловік, великого ума, ріжносторонньої талановитості. І рівночасно — революціонер до шпiku костей.

Ленін оцінив Раковського і відразу дав йому великий хід. В ті перші роки післявоєнного революційного замішання в Європі немало європейських інтернаціоналістів кинулося до нової Мекки інтернаціоналізму, до нового Магомета — Леніна. Тут були і німецькі незалежники і мадярська еліта лівого соціалізму і Австрійці і Болгари. Ленін всіх використав, кожного поставив на полицю. Та вирішив зі всіх Християна Раковського.

Вчорашній соціал-демократ не ввів, можна сказати, вийти з вагона, а вже Ленін призначив його членом ЦК (Центрального Комітету) партії. Се було на 8 зїзді партії, в березні 1919 р. Від того часу Раковський незмінний член ЦК продовж майже 10 літ, до його неласки, після несподівано скорого відклику з Парижа в осіні 1927 р.

Рівночасно з вищим партійним становищем Ленін повірив Раковському одні з вищих державних становищ. Раковський був першим передсідником совнаркому України, завойованої большевиками. Про те, як він слабо говорив навіть по російськи давав собі раду з (українською) „мовою“, ходили веселі анекдоти, творені мабуть і самим Раковським, дуже остроумним анекдотистом. Та з працею він справлявся добре і під сим оглядом доводилося також чути найлучші вислови про него від дуже об'єктивних, непартійних обсерваторів.

Дипломатична діяльність Раковського в Парижі і Лондоні відбувалася на очах Європи. Наркомделці одноголосно вважали його вродженим дипломатом, лучшим від всіх, ставляючи його навіть вище від Красіна. Ті, що з ним тісно працювали в посольстві, захоплено говорили про його „надлюдську здібність до праці“, великий спокій, дипломатичну зручність. Чічерін і зокрема Літвінов, перший своєю пошарпаністю, другий — тупоумною прямолінійністю, вкладали Раковському як послові постійно палки

в колеса. Знаменна телеграма Літвінова осіню 1927 р., яка дезавувала Раковського в його переговорах про старі довги, переповнила чашу його терпіння. Та в тім часі його лісня була вже відспівана і в партії Сталін піднявся „чистки“ лєнінської гвардії.

Раковського „чистили“ довго і бо-лісно. Він держався непохитно. Недовго думаючи, вчорашній посол як тільки приїхав з Парижа скинув фрак, вбрав

косоворотку і вирушив до фабрик агітувати проти Сталіна. Раковський пу-стив „мо“, яке стало крилатим: „Коли диктатура пролетаріату відвертається спиною до пролетаріату, то місце прав-дивого революціонера — між робітника-ми“... Сталін означив інакше місце пе-ребування Раковського: відіслав його в Барнаул, де він перебував дуже довго. Потому не видержав і Раковський: пока-вся. Та й ту гідку комедію він старав-ся робити децю гарніше від інших. Ста-рого лєнінця зломано. Тепер Сталін рішив зліквідувати Раковського остато-чно разом з іншими „последніми ветера-нами“ большевизму...

З СЕНАТУ

Життя в Польщі се життя в почекальні. — Щораз виразніше виринає марево типової польської анархії. — Заява сен. Луцького.

В дискусії над бюджетом сенатор Сьлівінський, обговорюючи внутрішню ситуацію в Польщі, сказав: Грунт, по яким ходимо, стає щораз хиткіший, чимраз частіше маємо діло з тривожними явищами. В умах росте хаос і фермент. Живемо в атмосфері непевності, в на-строю постійного очікування. Майже всі очікують чогось іншого, а в сути річи ніхто непевний, що прийде. Життя в Польщі се життя в почекальні, життя на розстайних шляхах. З хаосу існуючих суперечностей щораз виразніше виринає марево типової польської анархії, отже боротьба всіх з усіма, боротьба безсилля з без-силлям, боротьба без великої провідної ідеї та без надії перемоги дєнебудь. Коли процес розкладу піде даліше, булоб оманю припускати, що Польща може мати сильну владу, здорову господар-ську політику і сильне становище у світі. В атмосфері загального пересварення Польща може мати таку владу, яка була в давній Польщі та в перших роках не-залежності, т. зв. владу окружену воро-гами або приятелями, гіршими від вор-гів, владу лявіруючу між суперечностя-ми й безладдям. — Сен. М а л ь с к и й: Східні окраїни даліше трактується як приграничний терен. Замало заглядаємо в глибину народу. Мусимо знайти спіль-ну мову і тоді розв'яжемо проблему меншин на східних окраїнах. — Сен. М і х а л о в и ч стверджує, що квітнева кон-ституція дуже проста і ясна. Тимчасом замість піти ясним шляхом конституції, ми вступили на шлях мрачної концепції і тримаємося її цілий рік. Поруч прави-тельства повстає група, яка мала вико-нувати владу. Всупереч конституції за-жадали від горожан, занехати власне ду-мання й підпорядкуватися якійсь над-рядній організації. Ми були свідками, що шеф ОЗОН-у, який не має ніякої ера-хії в державнім житті, брав участь у за-сіданнях ради міністрів, а державний під-секретар одного з найважливіших ресор-

тів посвячується майже цілковито пра-цям того „обозу“! Подивляю жертвен-ну працю прем'єра, але годі виконувати владу в тіні надпремієрів... Домагаюся зміни виборчої ординації. Та елітарна ординація мусить бути змінена, а 1940 рік зближається. — Сен. Б н і н ь с к и й: Парлямент не репрезентує більшості на-сєлення внаслідок хибної виборчої ор-динації. Публична опінія послуговується демонстрацією і страйком, де не може висказатися свобідно. І тому були жа-люгідні події в Зах. Галичині. В прави-тельстві нема одностайних політичних і програмових засад. Поодинокі міністри й воєводи ведуть політику на власну руку. М-во внутрішніх справ не має про-грами у справах українській і жидівській, а в справах внутрішньої політики не має ніякої програми. — Сен. Л у ц ь к и й: заявив, що українські сенатори з засад-ничих мотивів не будуть голосувати про-ти бюджету. Наша політична рація, т. зв. нормалізаційна залишиться правдивою надалі. Але стримаємося від голосуван-ня над бюджетом. Се наша політична роз-мова з правительством. — Сен. Д з е д у ш и ц к и й заявив м. ін.: Звертаюся до п. міністра освіти, щоб відновив катедру української мови у Львові. Це справед-лива вимога, щоб була змога плекати українську культуру. — Сенатор З а р ж и ц к и й заявив у сенаті, що по селах йдуть тайні накази бити кожного Укра-їнця, який співжизне з Поляками, та що „Союз Українок“ ухвалив, що не вільно ломати протипольського фронту. Ніхто в війську польським не може перейти до денного порядку над тими, що змагають до розсадження польської держави. Тим-часом Українці хочуть мати самостійне господарське життя! Треба більше щирості і лицарськості по обох сторонах. (З того ясно, що п. сенатор З. під щирі-стю й обосторонною лицарськістю розу-міє знесення господарських установ У-країнців. Здається, що такої промови не було ще в ніякім парламентаі).

Не знали нічого про зміну конституції

Бразилійський часопис „А Тарде“ о-писує таку подію: Бразилійське місточ-ко Карауари, положене в лісах, до 23 грудня м. р. не знало нічого про те, що 10. XI. в Бразилії введено нову консти-туцію і відкликано введених, назначені на 3 січня. Префект місточка видав усякі

зарядження, потрібні до переведення ви-борів. І вони булиб відбулися, якби не те, що до міста приїхав моторівкою по-дорожник, який мав при собі газету з Пернамбука. З неї мешканці міста дові-далися про політичні зміни в Бразилії.

Чехословаччина — Польща — Мадярщина

В політиці чеських партій наступи-ла значна зміна від часу промови канц. Гітлера і Герінга. Віджила орієнтація,

яка змагає до порозуміння з Польщею і до заключення з нею союзу. А саме чесь-кий аграрний посол Кшемен заявив м. ін., що незабаром вдасться усунути перешко-ди порозуміння між Чехословаччиною й Польщею і що внаслідок того між обо-ма державами дійде до приязних взає-мин. Представник мадярської опозиції др Корлат заявився за тим, щоб Чехосло-ваччина, Мадярщина й Польща заклю-чили союз. Положення Чехословаччини між диктатурами фашистівською і кому-ністичною дуже трудне. Одинокий вихід се зближення до Мадярщини. Всім трьом державам загрожує спільна небезпека.

Калуш, 23. II. 1938. П. Т. Пром-банк. Саме дізнав-ся я з преси, що останні Загальні Збори ухва-лили 7% дивіденди, що мене незвичайно втіши-ло. Я хотів заощаджених зл. 200.— зложити на вкладкову книжечку, але за радою добрих лю-дей купив 8 уділів Пром-банку і тепер маю з від-сотків зл. 14.— а не 10.— які діставби я як про-цент від вкладу. Дивіденду прошу вписати на ра-хунок дальшого уділу. З поважанням. Гр. Царик.

Льокуйте капітали в УДІЛАХ

Пром-Банку

Львів, Гродзиських ч. 1/1 п. Тел. 292-15, 200-15.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Книжки про Католицьку Акцію

Душпастирський Курс Католицької Акції в днях 4—7 вересня 1934 р. в Перемишлі. Видавництво Епархіяльного Інституту К. А. в Перемишлі. Ч. 1. 1934. Стор. 168, форм. 170×240 мм. Ціна 2.50 зл.

Католицька Акція. Вістник Генерального Інституту Католицької Акції Гр.-кат. Гал. Церк. Провінції. Річник I—IV (1934—1937, чч. 1—13). Львів. Форм. 180×251 мм. Ціна одного річника 2 зол.

о. Г. Фромм Ч. О. — о. П. Дзедзик. **Світські Апостоли, — до праці!** (Виклади для ревнителів Католицької Акції). Авторизований переклад, — почасти перерібка, — з німецького. (Видавництво:) Вибрані питання релігійного та суспільного життя ч. 5. і ч. 6. Частина I. Кожен хай стане апостолом! Львів 1934. Стор. 4 (нпг.)+100. Ціна 0.90 зол. — Частина II. Апостолування поодиноких звань. Львів 1936. Стор. 128. Ціна 1.40 зол. — Форм. 142×202 мм.

М. П. **Де шукати розвязки соціальних питань.** Львів 1936. Видавнича Кооператива „Мета“. Стор. 29, форм. 117×165 мм. Ціна?

Ще 22 вересня 1931 року відбувся у Львові триденний курс Кат. Акції для священників. Докладні звідомлення з цього курсу подає „Нова Зоря“ в чч. 453, 465, 470, 473—475, 478, 479.¹⁾ На жаль не видано друком цікавих викладів з того курсу (поза змістом деяких, прим. кор. реферату дра О. Назарука про пресу, які то змісти помістила „Н. З.“ в згадуваних числах). Зате Епарх. Інстит. К. А. в Перемишлі видав окремою книжкою виклади виголошені на душпастир. курсі К. А. в Перемишлі 1934 р. п. з. „Душпастирський Курс К. А.“ Сам курс у Перемишлі був цікавий тим, що ведено його не як чисто інформаційний, але і як реклекційний і рівночасно. Се надало курсові величньої поваги й безсумнівно окріпило на душі учасників того курсу.

Книжка „Душпастирський курс К. А.“ містить багато викладів, які можна сміло поручити за зразок до дальших курсів К. А. І так прим. цінний реферат о. крил. В. Гриника п. з. „Церква в боротьбі з новітніми ворогами Бога“. Се неначе вступ, у якому подано — такби сказати — причини повстання К. А. — Другий з черги реферат о. проф. О. Орського „Що таке К. А.“: про історію, ество й ціль К. А. Сей реферат епертий на найкращих книжках про К. А. і справді дуже цікаво й приступно вяснює багато трудних справ К. А. — О. катехит П. Голинський пише про „Організацію К. А.“ — отже про основні вимоги організації К. А., про організацію К. А. в нас (зверхню владу, епархіяльну організацію, організ. схему К. А., грошеві справи К. А., відношення К. А. до інших організацій та про найближчі завдання К. А. у нас). Реферат сей цікавий особливо тим, що в ньому зачіплено багато українських справ. — Повний духа побожності і при тім річевий виклад Преосв. Григорія Лакоти п. з. „Церковний Асистент і його завдання в К. А.“ Подано тут дані про правний характер Церк. Асистента, про особливіші завдання Церк. Асистента і врешті про прикмети, якими Ц. А. повинен визначатися. — Крилош. о. др. В. Пинило викладав про „К. А. і новітнє душпастирство“. Доказує обов'язок душпастиря зайнятися К. А., вяснює, як душпастир має розбуджувати духа К. А. у своїх вірних та як має вибирати й підготовлювати світських апостолів. Дуже цікава література вжита до цього рефе-

рату. — О. проф. О. Орський говорив про „К. А. і суспільно-харитативну акцію“. Отже про причини, задля яких К. А. має обов'язок зайнятися суспільною й харитативною акцією та про відношення між К. А. і сусп.-економічною й харитативною діяльністю. — О. парох М. Ріпецький реферував про „К. А. в обличчі труднощів і перепон у душпастирській праці“. У своїм рефераті порушив ряд актуальних питань: економічну кризу й большев. пропаганду, скрайній націоналізм (тут влучно покликався на пастир. лист Преосв. Григорія Хомишина „Про грозу духової руйни“), сектанство і православ'я та інші труднощі, які К. А. стрічає на своєму шляху. — Знову ж про організацію говорив о. проф. П. Голинський, а саме про „К. А. і церковні товариства“, вяснюючи багато проблемів, прим. відношення церк. товариств до К. А., про церк. братства в обличчі нових завдань та про методику праці в церк. братствах. — Відомий виховний діяч, о. катехит О. Лещук говорив про „К. А. і виховання молоді“. Що К. А. має робити для христ. виховання, про освідмлювання родичів, товариства й організації молоді; про бібліотеку і пресу, вистави й імпрези, харитативну акцію серед молоді і т. п. Дальше говорив про те, як виробити молодь на світських апостолів. — Радник суду п. В. Подлуський реферував про „Завдання світських апостолів“. Про духовне вишколення світського апостола та про життєві душпастирські обов'язки світських: індивідуальні, родинні й суспільні. — О. декан М. Дороцький мав реферат про „К. А. і найважливіші завдання душпастиря“. Ці завдання се підготовка до К. А., зорганізування К. А. і врешті чування над К. А. — Наче зібранням усіх точок і заохотою до ревного старання про К. А. була кінцева промова Преосв. Григорія Лакоти, якою закінчено сей дійсно добре улажжений курс.

Книжка „Душпастирський курс К. А.“ корисна не лише своїми гарно виробленими і прозорими рефератами, але ще й багатою та цінною літературою, яку майже кождий автор наводив при своїм рефераті.

Вістник Генерального Інституту Католицької Акції (у скороченні ГІКА) гр.-кат. галицької церк. провінції виходить уже п'ятий рік у Львові під назвою „Католицька Акція“. За минулі чотири роки вістник „К. А.“ дав 316 сторінок дрібного друку цінного й нероз'являючого цікавого матеріалу. В „К. А.“ писали за тих 4 роки такі автори: Преосв. Іван Бучко, І. Братик, ред. Р. Гайдук, о. др. Л. Глинка, ред. В. Глібовицький, др. М. Гнатішак, о. О. Годунько, о. О. Горчинський, ред. Р. Данилевич, о. Ст. Демко, о. ред. П. Дзедзик, през. др. М. Дзерович, о. крил. Ю. Дзерович, о. В. Дурбак, ред. П. Ісаїв, о. др. М. Конрад, о. ігум. др. Й. Маркевич ЧСВВ, Ол. Мох, о. през. І. Назарко ЧСВВ, проф. Ю. Редько, проф. Е. Тишинська, др. О. Філас, о. Ст. Хабурський, о. Я. Чемеринський, др. К. Чехович, п. К. Янович і ін. Авторів — як бачимо — досить, жаль лише, що майже всі вони з одної лиш епархії, тимчасом „К. А.“ має бути органом цілої Галицької церк. провінції, а не її частини. Таке звуження — на мою гадку — шкодить універсальності журналу. Отже редакція повинна старатися про співробітників і по інших епархіях. Для вартости журналу придалася б більша точність у виході: ось у 4-тому річнику вийшли чомусь разом чч. 1—3; се шкодить і обеднанню співробітників і впливам на читачів, бо кварталник, який виходить усього два рази на рік, стоїть уже занадто суб спеціє етернітатіс. Дальша хіба „К. А.“ се брак постійних оглядів літератури про К. А. За-

мість них маємо в „К. А.“ дивні замітки про „Світ Дитини“ і т. п. видавництва, досить мало зв'язані з К. А. Правда, в 6 ч. (ст. 21—23) був початок цінної статті „Важніша література про К. А. і теми з нею зв'язані“; та від того часу (1936) досі нема продовження тої важної рубрики! Се булиб — на мою гадку — найважливіші хіби журналу.

Та попри ті промахи журнал „К. А.“ дає справді великий і поважний матеріал кождому, хто цікавиться К. А. Отже був у „К. А.“ за тих чотири роки ряд джерельних статей, які можуть стати матеріалом до вяснення різних справ, зв'язаних з К. А., та до популярніших відчуттів на ті теми. Для приміру згадаю деякі важніші теми, що були порушені в „К. А.“ Отже: Завдання К. А. супроти подружжя й родини. — Дух К. А. — Українська Нація й К. А. — Жіночий рух у світлі папської енцикліки. — К. А. й політика. — К. А. й харитативна акція. Участь жіноцтва у К. А. Друковане слово й К. А. Бій за добру пресу. На фронті большев. преси²⁾. Рефлексії на місяць доброї преси (дуже цінна річ, яку варт доповнити й видати особною брошурою). — К. А. й суспільна справа. Земельна справа на Придніпрянській Україні. Соціалізм і комунізм і ін. Деякі зошити „К. А.“ дають наче замкнену цілість статей на якусь тему; прим. чч. 10—12 з 1937 р. про большевизм. Булоб добре давати в „К. А.“ тяглу пагінацію саме з огляду на легше користування цілим матеріалом. Багато статей можна поширити та спопуляризувати й видати особно в „Книгозбірні ГІКА“. Взагалі вартби К. А. зайнятися ще й виданням популярних брошур на теми зв'язані спеціально з К. А. так, як се робить прим. Т-во „Скала“, що видає місячну „Бібліотеку Т-ва Скала“. Матеріалу до таких видань можна у „К. А.“ найти багато. Можнаби врешті поробити відбитки з деяких ліпших статей, бо в журналі вони всетаки скорше забуваються і губляться. Таке видавництво дуже потрібне; ось прим. Поляки мають у своїй „Бібліотечці К. А.“ вже понад 80 випусків. Таксамо мігби ГІКА зайнятися видаванням журналу для жінок і родин, бо сама дискусія з „Жінкою“ мало допоможе, хоч „К. А.“ в засаді має тут рацію за собою.

Збираючи все сказане, мушу ствердити, що журнал „К. А.“ (в комплекті, всі річники) потрібний для всіх, що цікавляться К. А. на нашому ґрунті й хотілиб К. А. практично зайнятися.

Про статті на тему К. А. в „Новій Зорі“ і як їх шукати я вже згадував на початку цього огляду. Також „Мета“ помістила деякі статті на цю тему. Згадаю кілька з річника 1935, авторства о. М. Прийми: 1) Євгеніка і Церква (ч. 27), 2) Католицька Акція (чч. 36, 37), 3) Організація жінок у К. А. (ч. 41); 4) К. А. У. М. (чч. 42, 43, 44); 5) К. А. і молодь. До ряду цих статей треба причислити ще й працю о. М. П., яка вийшла особною відбиткою п. з. „Де шукати розвязки соціальних питань“. (Зміст: Людина, соціальне ество, мусить підлягати авторитетові. — Уживання і праця. — Рівність людей. — Обов'язок праці і харитативна акція. — Капіталізм і праця. — Хто покликаний до розвязки соціального питання. — Де шукати розвязки соціальних питань.)

На теми К. А. містили й містять статті ще часописи й журнали „Правда“, „Українське Юнацтво“, „Нива“, „Український Бескид“, „Сівач“, „Дзвони“, „Вістник Марійських Товариств“. Дуже цінні й цікаві статті про К. А. дає „Добрий Пастир“ у Станіславові.

²⁾ До автора цих останніх трьох статей про пресу — н. б. дуже цінних — можна мати жаль за те, що не подає джерел, звідки бере свої статистичні дані. Гадаю, що його статті через такі цитати нічого не стратилиб, а багато зискалиб на правді...

¹⁾ „Нова Зоря“ містить дуже часто статті, звіти й новинки про К. А. Список тих матеріалів читач найде в моїм „Показчику змісту „Н. З.“ на стор. 5—6 і 51—52.

До книжок, які стисло трактують справу К. А. в українській мові, належить двотомова праця „Світські апостоли — до праці“ пера о. Гайнріха Фромма Ч.О. в перерібі о. ред. Петра Дзедзика. Серед викладів про К. А. для світських, викладів-заохот, які мають на цілі заохотити світських до апостольства. Провідники курсів К. А. можуть приміняти ці виклади до своїх питомих відносин; також можна ті виклади вжити на проповідниці. Перший том говорить загальніше про потребу: „Кожний нехай стане апостолом“. Ось зміст I-го тому: 1) Наглядаючи (!) потреба світського апостолування. 2) Значіння й обов'язок ревнителя (=світського апостола). 3) Прикмети справжнього ревнителя. 4) Ревнитель присвічує прикладом власного життя. 5) Ревнитель використовує кожну нагоду. 6) Тактика апостолування. 7) Вимагайте тільки найкращого! 8) Ревнитель усуває зовнішні перешкоди. 9) Світський апостол перед місією. 10) Світський апостол підчає місії. — Перший том писаний для всіх. Другий том звертається вже до людей поодиноким звань. Ось зміст II-го тому: 1) Головний Помічник Душпастиря. 2) Джерело сили та оруддя світського апостола. 3) Знання світського апостола. 4) Як входити в контакт із відсталим християнином. 5) Головні чесноти світського апостола. 6) Католицький учитель апостола між дітьми. 7) Католицький учитель апостола між дорослими. 8) Католицький учитель апостола між дорослими. 9) Католицький купець у ролі світського апостола. 10) Католицький преса як світський апостол. 11) Католицький повитуха в ролі світської апостолки. 12) Члени братства св. Івана Многомилостивого в ролі світських апостолів. 13) Домашня прислуга (служниці) в ролі світських апостолок. 14) І ви, діти, апостолуйте!

Обі частини твору о. Фромма в тій українській перерібі се покищо одиницький український підручник світського апостольства. Ціна обох томів невеличка. Араміс.

Нові видання

„І буде одне стадо і один пастир“. (Друге видання). Католицькі читання ч. 1. Видавництво і друкарня ОО. Василян у Жовкві, 1937. Ст. 16. Форм. 16.2×12.3.

„Радуйся благодатная“. (Друге видання). Католицькі читання ч. 2. Вид-во і друкарня ОО. Василян у Жовкві, 1937. Ст. 16. Форм. 16.2×12.3 см.

Стережіться облудних пророків. (Друге видання). Католицькі читання ч. 3. Вид-во і друкарня ОО. Василян у Жовкві, 1937. Ст. 16. Форм. 16.2×12.3 см.

о. Теодозій Лежогубський: Проповіді та промови. Посмертне видання, том I, випуск I. Видавництво Чина св. Василя Вел. в Жовкві. Друкарня ОО. Василян у Жовкві. — Р. Б. 1938. Ст. 151, формат 16.2×24 см.

Омельян Квіт: Хлопчик із Назарету, легенда. Львів, 1938. „Моя книжечка“ — Бібліотечка для дітей. 3 книжечка. Накладом видавництва „Наш Приятель“. Ст. 30. Форм. 16.2×12.2 см.

Мр Ярослав Падох: Грунтовий процес Гетьманщини. Львів, 1938. Накладом Союзу Українських Адвокатів. Ст. 52. Форм. 23.9×16.1 см. — Се в нас перша того рода студія з питома українського процесового права. Треба подивляти молодого автора, тепер вже адвоката, за те, як він дбало старався використати матеріали нелегкі тут до здобуття, і як він старався поробити висновки в дуже трудних справах. Та може найбільше заслугоє на подив звернення його заінтересування до такої теми серед атмосфери, яка в тутейших обставинах зовсім не сприяє таким науковим справам. — А. Ч.

Др Бригідер Володимир: Елементи науки про бактерії. Станиславів, 1937. Накладом Т-ва „Взаїмна Поміч Українського Вчителства“, Відділ у Станиславові. Ст. 31+7 нлг з ілюстраціями. Форм. 20.2×13.6 см.

3 РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Новим папським датарієм на місце помершого недавно кард. Капотостія іменовано кард. Федеріка Тедескінія. Се поруч становища кардинала державного секретаря гідність найбільш зв'язана з особистою діяльністю Св. Отця. Гідність папського датарія становить дуже високе й дуже впливове. Про нього говориться: „Датаріус ест органум ментіс ет воціс Папе“ (Датарій се орган думки і голосу Папи). І дійсно, датарій се той орган, через який Св. Отець у зовнішньо-церковній сфері уділює всілякі ласки як диспензи, привілеї, бенедикції, індульгії і т. п. Обсяг його компетенції обговорює апостольська конституція „Сапієнті конзіліо“ з 1908 р. Тому що уділювання вище згаданих папських ласк річ виключна Св. Отця, який в даному часі займає місце Христового Намісника, уряд папського датарія кінчиться автоматично з хвилиною смерті кожного Папи. Попередній датарій був іменований в 1923 р.

Міжнародний Евхаристійний Конгрес у Будапешті. Мєнгр. Стефан Мадараш, директор одного з відділів королівського мадярського мін-ва віроісповідань і публічної освіти, ось як зясує ціль Міжнародного Конгресу в Будапешті: Ми хотілиб, щоб Найсв. Тайна Евхаристії стала для всіх тайною побожності, знаком єдності й вузлом любови. Евхаристійний Конгрес має бути тайною побожності (сакраментум пієтатіс): великою маніфестацією віри й побожності. Назовні ми хочемо поширити Божу славу, себто показати через св. Евхаристію силу і велич надприродної віри передовсім у нашій батьківщині, відтак у цілому світі, особливо тепер, коли зорганізований атеїзм і безприкладний індіферентизм виповіли війну всьому що святе й правдиве в нашій вірі. Наше бажання відпокутувати те все й дати Христові в Найсв. Евхаристії сатисфакцію за всі богохульства, що їх зазнає релігія, її установи та слуги в деяких державах. Наше визнання евхаристійної віри має бути спокійним але величним протестом проти атеїстичних рухів і проти апостатів наших часів. Внутрі хочемо скріпити вірних в їх вірі. Хочемо розбудити в їх душах релігійну свідомість, хочемо, щоб вони набрали глибокого переконавання, що св. Евхаристія се невичерпане жерело всяких сил і духовних ласк, що св. Евхаристія се найсильніша підстава твердої віри, непохитної надії, основа любови ближнього і безкорисної любови батьківщини, словом, усього, що гідне людського існування і без чого людське життя не представлялоб ніякої вартости. Далі Е. К. має бути знаком єдності (сігнум унітатіс) і душею загального католицького братерства. Ціль останнього Е. К. в Манілі (Філіпіни) була: „злучити бідних і багатих, слабих і сильних, молодих і старих, народи Сходу й Заходу і всіх їх довести до почитання Пресв. Евхаристії у взаємному пошануванні й любови“. Цю саму ціль хоче досягнути й Евхаристійний Конгрес у Будапешті. Хочемо, щоб у цілому світі запанували віра, правда, любов, справедливість, мир і братерство, в якому нема різниці між „Жидом і Греком“, між Мадяром і Французом, Німцем і Поляком, Англіємцем та Італійцем. Евхаристійний Конгрес має бути врешті вузлом любови (вінкулом карітатіс). Овочі матеріалізму й атеїзму: егоїзм, жадоба, зависть і ненависть — ось причини великого духового й матеріального розкладу одиниць, родин і суспільних верств. Сей протирелігійний і егоїстичний рух став причиною жалюгідного упадку родини, підірвав подружжі зв'язки, захитав підвалинами порядку суспільности і держави. Мусимо кричати на весь голос безвірному й жорстокому світові: „Верніться до тайни любови, верніться до Бога любови“. Тільки любов, що промінює з кивота, може стати ліком на глибокі рани родинного й суспільного життя. (Ля Круа, ч. 16.875, неділя 13 і 14 лютого 1938 р.).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В КОЛОМІЇ суд засудив 22 комуністів на кару від 4 літ до півтора року за комуністичну діяльність в кількох селах на Покутті. Узасаднення присуду подає як обтяжуючу обставину те, що обвинувачені помімо ліквідації районних комітетів Комуністичної Партії Західної України (КПЗУ) і законспірованих ячєйок і помімо строгих кар на комуністичних діячів, даліше провадили переворотну роботу та на судовій салі поводитися бутно й арогантно.

УВ'ЯЗНЕННЯ О. ГЛІНКИ, провідника Словаків, домагається чеська ліва преса, закидаючи йому протидержавні виступи. Тимчасом в цілій Словаччині відбуваються маніфестації, на яких населення домагається автономії для Словаччини.

В ПРАЗІ відбулося зібрання т. зв. пражського активу комуністичної партії Чехословаччини. На зборах було поверх 400 комуністів. Референт Копецкий заявив, що чехословацький комунізм се правдивий авангард світового комунізму, а Чехословаччина се комуністична твердиня в серці Європи.

СОВІТСЬКІ ВЛАСТИ в північній Сахаліні ув'язнили кількадесять Японців і придержали 9 японських рибацьких кораблів.

КАНЦЛЕР ГІТЛЕР привняв на послуханні б. президента Злучених Держав Півн. Америки Гувера, який тепер подорожує по Європі. През. Гувер відвідав також марш. Герінга.

НІМЕЧЧИНА зліквідувала свої конзуляти в Києві і Новосибірську. Рівночасно СССР зліквідував конзуляти в Кенігсбергу і Гамбурзі на території Німеччини.

АВСТРИЙСЬКИЙ МІНІСТР без теки Гляйзе Горстенав виїхав до Німеччини. Там має обговорити з відповідальними чинниками співпрацю між Австрією і Німеччиною.

НАМІСНИКОМ СТИРІЇ (провінція Австрії) іменований адв. Р. Труммер. Його уважають поміркованим націонал-соціалістом. Він оповістив знесення заборони носити гітлерівські відзнаки і поздоровляти по гітлерівськи. У Відні сконфіскували стирійські часописи, які принесли той комунікат.

АВСТРИЙСЬКІ НАЦІОНАЛ-СОЦІАЛІСТИ домагаються трох місць у краєвм уряді Стирії.

ФРАНЦУЗЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило розписати нову велику внутрішню позичку, щоб виконати програму зброєння. Грішми з позички буде заряджувати окрема комісія під проводом марш. Петена.

ФРАНЦУЗЬКІ ЛІВІ ОРГАНІЗАЦІЇ оповіщують протести проти московського процесу. Цікаве те, що ті організації співпрацювали дотепер з комуністичною партією.

ДЕРЖАВНИЙ ДЕФІЦИТ Франції на 1938 р. заповідається у висоті 18 мільярдів франків. Такого великого дефіциту ще не було.

ІТАЛІЙСЬКЕ МІНІСТЕРСТВО пропаганди заперечило поголоску, неначеб Італія плянувала колонізацію Абисинії Жидами. Подібну відповідь дало італійське мін-во закордонних справ польській амбасаді в Римі, яка зацікавилася тим пляном.

ВІЙСЬКОВІ ВЛАСТИ ФІНЛЯНДІЇ рішили збудувати засіки з колючого дроту здовж фінсько-совітської границі на просторі 115 км.

В ПАЛЕСТИНІ кол м. Дженін відбулася битва англійських військ з арабськими терористами. Араби стратили коло 100 вбитих і багато ранених. Се найбільша битва від часу неспокоїв у Палестині.

Гумор. — У посередника супруж. — Та панна мені властиво подобається. Але не можу з нею вживитися, бо замало інтелігентна. Не буду мати з нею що балакати. — Се має бути перешкода? Вжєнітьсє тільки, я дам вам даром енциклопедію.

Як дітям смакують солодощі, так курцям папіроси в тутках „КАЛІНА“

НОВИНКИ

Львівський магістрат призначив субвенції для отсик польських установ: для „Звйонзку Оброньцуф Ойчизни“ 1000 зл., для позичкової каси „Звйонзку хшесьц. жемесьльникуф“ 2.000 зл., для костела М. Б. Остробрамської 25.000 зл. (передше 5.000 зл.), для костела на Персенківці 6.000 зл. (передше 1.000 зл.), для костела на Знесінні 5.000 зл. (передше 4.000 зл.), для костела на Сигнівці 500 зл. Українці дістали всего 500 зл. для церкви св. Николая.

Мін-во освіти зарядило, що ученики загально-освітніх середніх шкіл, які переходять до ліцеїв, платять адміністративну таксу 200 зл., а не 230 зл., що їх платять зовсім нові ученики в ліцеях.

Дві великі пожежі. В Угринові Горішнім коло Станиславова згоріло 8-го с. м. 50 господарств. Пожежа вибухла в домі Ольги Касько, яка з чоловіком вибралася до Станиславова на заробок, а в хаті оставила двоє дітей. В полудне одно з дітей підпало в печі. Тоді в комині занялася саджа, а від іскорки занявся дах. Внаслідок сильного вітру вогонь скоро перекинувся на інші будинки і незабаром обняв кількадесять господарств. На ратунок прибула вогнева сторожа зі Станиславова. Вогонь тривав до вечора. В полумінні згоріло 2 дітей і кількадесять штук худоби. Шкоди величезні. На місце пожежі прибув м. ін. воевода Паславський. — Того самого дня в Стрільбицях самбірського повіту згоріло 18 господарств. Причина пожежі — хибна будова комина. 80-літній Іван Янів помер від попарення.

В поштових урядах вивішено викази значків і друків, які є в обігу, щоб уникнути помилок при оплачуванні посилок. Тепер є в обігу 25 родів поштових значків від 5 сот. до 3 зл., вісім типів поштових карток зі значками 10, 15, 30 сот. та поштові листи з папером 3 родів.

Міністр внутрішніх справ зніс ціник цегли, установлений минулого року.

Сегорічна матура зачнеться 25-го квітня.

Тернопільський воевода розв'язав руханкове Т-во „Луг“ у Соколові „за діяльність незгідну зі статутом“.

Староство в Березові припинило діяльність читальні „Просвіти“ у Павлокомі за те, що вона „у своїй діяльності не придержувалася меж, означених статутом“.

На Волині мають с. р. розпарцелювати 2.000 га державних ґрунтів і Рільного Банку та 5.000 га приватних ґрунтів. Цікаво, що з того припаде українським селянам...

Помер Роман Кестліх, начальник першого виділу народнього шкільництва у львівській шкільній кураторії, б. директор гімназії в Бережанах, у 55 р. життя.

З кременецького повіту на Волині виселили на 5 літ б. учителя Івана Міщену, мешканця с. Рудок. Мотивом висилки послужив присуд рівенського суду з 1932 р., яким Міщену засудили на 2 роки за протидержавну діяльність.

Гумор. — Має рацію. — Куди так біжиш? — До ярської реставрації! — Чи ти так зголоднів? — Ні, але обід мені зів'яне!

В Ужгороді сконфіскували збірку поезій українського поета на Закарпатті Боршоша-Кумятського.

В Кельцах застрайкували вчителі 2 місцевих доповняючих шкіл, яким не виплатили платень.

Одна чеська фабрика починає виробляти обуву для коров...

Б. литовський прем'єр Вальдемарас, звільнений з в'язниці на підставі амністії, виїхав на постійний побут до Франції.

Перший спис неарійців відбудеться в Німеччині с. р.

З Лондону до Парижа можна вже дістатися літаком продовж одної години.

Хто має під рукою „Великий Співаник Червоної Калини“, найде в ньому все, чого шукає на всякі концерти й академії, коли диригенти хорів по містах та селах клопочуться програмою. Збірник найкращих пісень історичних, обрядових, побутових, стрілецьких на хори жіночі, мужеські й мішані — 229 пісень. Репертуар на 25 і більше концертів. — Тверда прегарна оправа, ціна всього зл. 28.50, з портом і опакуванням зл. 29.50. Для членів „Червоної Калини“ зл. 23.50. Замовляйте Великий Співаник Ч. К.! Відібете собі його ціну при нагоді кожного концерту, а без нього не обійтись ні одному хорові ні товариству в селі чи місті. Адреса: „Червона Калина“, Львів, вул. Зіморевича ч. 12, почт. скр. ч. 43.

Гумор. — В суді. — Пане меценасе, хто той чоловік, що перед хвилиною так горячо дякував вам. Чи ви його боронили? — Ні, я боронив його жінку і вона дістала два роки.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Вп. Дописувачеві з Варшави. Ваші дописи прийшли, але на ті теми вже були статті в „Новій Зорі“. Вдруге порушити можна ту саму тему, але тільки тоді, коли підхід до справи був би зовсім інший, ніж за першим разом. Стаття про психіку молоді в СРСР придалася б. Таксамо радо помістимо невеличкі 2—3 статті про нових польських белетристів, особливо католицького напрямку.

Новість! Важне для священиків і всіх вірних!

Накладом Видавництва ЧСВВ в Жовкві появилася у другім, прегарнім виданні цінна — пожиточна й улюблена книжка

ВЕЧІРНЯ І УТРЕНЯ

та інші богослуження на всі неділі і свята цілого року.

Цінний твір „Вечірня і Утреня“ з 1912 року причинився у великій мірі до пізнання та спопуляризування нашого богослуження в українським народі, а священикам дав у руки вельми практичну і пожиточну книжку. Друге видання цього твору — при великій вкладі праці і гроша перевищило перше видання так практичністю, як приступною ціною.

Прикмети нового видання:

1) цілість зредуковано до одного тому, при одночаснім збільшенні змісту. Це сталося тому, що видаючи книжку в однім томі, не повторювано службосьми гласів, общини і др.

2) догідний формат книжки (19×12 см.), читкий друк у двох стовпцях, добрий папір та солідна оправа.

3) що найважніше: ціна книжки майже на половину дешевша! Два томи попереднього видання оправлені в шкіру коштували 43 золотих, а тепер те саме зібране в однім томі, в такій самій оправі — всього 29 золотих! 1075 сторін друку. Ціна книжки: в аркушах 15 зол., опр. в пол. 17 зол., хребет опр. в шкіру 19 зол., ціна опр. в шкіру 29 зол. Порто 1 зол.

Книжку висилається тільки за готівку.

Видавництво Чина св. Василя В. в Жовкві.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА
† о. Григорій Островський, парох Іванковець, пов. Борщів, помер нагло на удар серця. — В. Й. П.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Панове з товариства.
ПАКС: Галька.
СТИЛЕВЕ: Історія одної ночі й ревія.
ТОН: Останній поїзд з об'яженого міста.

Найцікавіший твір Н. Королевої, відзначений сьогорічною найвищою нагородою Українського Католицького Союзу, це повість п. з.

СОН ТІНІ

слід мати кожній інтелігентній людині, що цікавиться українським письменством.

Ціна 3 зл. Висилаємо лише за готівку.
„ДРУЖИНА“. Львів, вул. Сикстуська 39а.
(Кольпортери зголошуйтеся!)

ПРИЙМАЮ пацієнтів у моїм заведенні.
Львів, СИКСТУСЬКА 17, тел. 265-73 від 9—1 і від 3—6.30, в неділю і свята за поп. замовленням. Пльомбування зубів, золоті, платинові та емальовані корони, штучні зуби в золоті, кавчуку і нержавіючій сталі. Регуляція криворостучих зубів. Полекші в сплатах. — НА С С.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщаються по виплатенні належитості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/8 стор. 35. — зол.

При кількаретовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.
АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в країні: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих.
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конт. П.Ш.Львів 505.796

ПЕРЕД ГЕГЕМОНІЄЮ НІМЕЧЧИНИ

НІМЦІ ОСЯГАЮТЬ ГЕГЕМОНІЮ В ЄВРОПІ. — ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА НА РОЗСТАЮ ШЛЯХІВ СВОЄЇ ІСТОРІЇ. — ЗНАЧІННЯ ПІДКАРПАТСЬКОЇ РУСИ-УКРАЇНИ В ВИРІ ПОДІЇ, ЯКИЙ НАДВИГАЄТЬСЯ.

Останній гимн самостійної Австрії.

Дня 11 березня 1938 р. о год. 7 вечером віденська радіостанція останній раз заграла австрійський державний гимн, що мав мелодію давнього цісарського гимну Габсбургів. Сталося це по промові Шушніґа, останнього канцлера самостійної Австрії, який повідомив її населення, що мусить уступити перед силою, щоб

не допустити до проливу крові. Свою промову закінчив зворушливими словами: „Боже, хорони Австрію!” А потому гимн — і кінець. Не довго тревало, як гітлерівці захопили радіостанцію ще того самого дня і з неї залунав уже інший гимн: „Горст Вессель Лід”. Австрія як держава перестала існувати.

Як дійшло до заняття Австрії Гітлером?

Останні драматичні події, які довели до заняття Австрії Гітлером, мали свій початок в розмові обидвох канцлерів в резиденції Гітлера в Берхтесгадені (в Баварії). До сеї пори публична опінія не знає, до чого саме зобов'язався в тій розмові австрійський канцлер Шушніґ. Певне тільки те, що він до чогось зобов'язався і що, тому, 24. II, у своїй довгій промові пробував ухилитися від тих зобов'язань, заявляючи, що обстоює політичний тестамент пок. Дольфуса, себто незалежність християнської Австрії, кермованої авторитативно „аж до

смерті”, причім підчеркнув, що нац.-соціалізм, се внутрішня справа Австрії. Вже ся промова Шушніґа викликала невдоволення в Берліні, але обурення піднялося там щойно тоді, коли Шушніґ без порозуміння з Сейсом Інквартом, австрійським міністром внутрішніх справ, оповістив плебісцит у справі вдержання самостійности Австрії, назначивши всего 3-днівний термін до його підготовки. Се й було безпосередною причиною того, що Гітлер дав наказ німецьким військам в силі 60.000 людей перейти границу.

Живий перебіг подій.

Наперед Гітлер зажадав: 1) відкликання оповіщеного плебісциту, (який гітлерівцям не давав можности розвинути агітацію), 2) уступлення Шушніґа, 3) іменування канцлером Сейса Інкварта й утворення правительства Австрії з більшістю гітлерівців. У Відні почалися останні нервові наради австрійського правительства. Воно вислало розпучливі заклики до Англії, Франції й Італії бодай о приречення помочі, але ніякого

приречення не одержало. Тоді приняло два перші услівя Гітлера, а третього прийняти не могло. Колиж президент республіки Мікляс іменував канцлером на місце Шушніґа Сейса Інкварта, тоді той вислав депешу Гітлерові, яка формально рішила долю Австрії. Начальним генералом австрійської армії іменував през. Мікляс ген. Шілявського, але заборонив йому вдаватися в безвиглядне кровопролиття з німецькими військами.

Зміст рішачого документу.

До канцлера й начальника Німеччини Адольфа Гітлера надав нац.-соц. канцлер Австрії Сейс Інкварт офіційну депешу такого змісту: Австрійське провізоричне правительство, яке по димісії Шушніґа бачить своє завдання у приверненні ладу і спокою в Австрії, звертаєть-

ся до німецького правительства з пильним проханням уділити йому допомоги і підпертя, щоб не допустити до проливу крові. В тій цілі просить німецьке правительство о можливо скорі висланні німецьких сил. — Сейс Інкварт. — Сей документ поговорить сам за себе.

Похід німецьких військ з австрійським легіоном.

Одержавши висше наведену урядову депешу від легально установленого канцлера Австрії, Гітлер видав наказ німецькому війську перейти границу. Воно вже було готове і в п'ятницю о год. 10 вечером двома сильними кольонами переступило австрійську границу коло Бренав і коло Куфштайну, знаного з великої і тяжкої вязниці за часів старої

Австрії. За німецькими військами йшли відділи австрійського легіону, зложеного з емігрантів. Серед биття дзвонів в усіх прикордонних селах і містах населення Австрії масово виходило з квітами вітати німецьку армію, а відділи австрійського війська презентували зброю і лучилися з німецькими військами, які вперше від 20 літ прибули до Австрії.

Що діялося у Відні?

Як тільки віденське радіо оповістило, що през. Мікляс „під натиском внутрішньої ситуації” іменував канцлером Сейса Інкварта, місцеві гітлерівці якстий опанували радіостанцію і вона 11 с. м. о год. 11 вночі надала у світ гітлерівський гимн „Горст Вессель Лід”. Рівночасно новий канцлер наказав усунути з будинку уряду канцлера австрійський прапор і на його місце застромити прапор гітлерівський зі свастикою. Його палату обступив сильний подвійний кордон місцевих гітлерівців, які не допускали до палати навіть представників австрійської поліції, хоч вона на приказ свого команданта віцеміністра Скубля наложила відзнаки зі свастикою. В тім самім часі інші

відділи місцевих гітлерівців заняли всі урядові будинки в столиці Австрії, усунули дотеперішнього бурмістра Відня, а його місце заняв віцебурмістр майор Ляр. В „Домі Патріотичного Фронту” вибито всі шиби, усунено подобу Шушніґа і весь дім прикрашено прапорами зі свастикою. Вулицями Відня почали дефілювати десятки тисяч гітлерівців з прапорами й горіючими лучивами (смолоскилами). Багато з них було в чорних одностроях. Великанські товпи народа віватували на честь Гітлера цілу ніч аж до рана, але порядок і спокій був задержаний, погромів жидівських крамниць не було. Над містом весь час кружляли німецькі військові літаки.

(Дальші вісти про події в Австрії на ст. 2 і 5).

Кінець Австрії

Які її ресурси і чим саме скріплася Німеччина. — Гітлер має в руках господарський і політичний ключ до країв дунайських і чорноморських. — Одинокий вихід Чехословаччини.

В п'ятницю 11 березня 1938 року республіка Австрія перестала існувати. На просьбу її власного правительства, легально іменованого президентом Міклясом, заняли Австрію німецькі війська Гітлера. Таким чином республіка Австрія всего 20 літ перетривала монархію Австрію.

Наслідки того важного факту ще не зараз можна буде вповні оцінити, але вже тепер можна дещо сказати про се. Річ ясна, що перший наслідок прилучення Австрії до Німеччини се велике скріплення Німеччини в різних областях. Німеччина зискала 8 країв з отсими головними містами: Долішню Австрію (головне місто Відень 1,874.000 душ), Горішню Австрію (Лінц 109.000), Зальцбург (Зальцбург 60.000), Стирію (Грац 153.000), Каринтію (Клягенфурт 30.000), Тироль (Інсбрук 61.000), Форарльберг (Брегенція 15.000), Бургенлянд (Айвенштадт 6.000). Разом 83.868 кв. км. і майже 7 мільонів населення, в тім 95% Німців і 90% католиків, 4% евангеліків, 3% Жидів. Рілля в Австрії 23.6%, лук і пасовиськ 26.6%, лісів 37.7%. Коней в Австрії поверх 261.000, рогатої худоби 2,300.000, овець 263.000, кіз 326.000, безрог 2,800.000 (всі цифри з найновішої статистики 1934 р.). Зелізниці густі, биті шляхи дуже добрі, авт коло 43.000, одно на 157 душ. З земних скарбів найважливіша знаменита залізна руда в Стирії й Каринтії, олово, цинк і магнезія, вугля мало, але може його заступити водна сила, якої там подостатком. Краса гірських околиць Австрії велика, а що країна здавна добре загосподарована, то наплив чужих туристів значний. З них і живе значне число гірського населення Австрії.

Та не в вичисленім висше головне значіння Австрії, а в тім, що вона становить економічно і політично ключ до всіх країв дунайських, а в руках сильного власника, яким безперечно мусить уважати Німеччину, відси природно виходитиме та сила, що буде контролювати господарку й політику не тільки всіх наддунайських і балканських країв, але впливатиме також на краї довкруги Чорного Моря: словом, виглядає, що одним рішучим кроком, зробленим у відповідний час, канцлер Гітлер видвинув Німеччину як першу силу в будуччині в східній частині Середземного моря.

Тай се ще далеко не всі наслідки скріплення Німеччини прилученням Австрії. У хвилі коли се пишемо наспівають вісти, що часть німецьких військ, які заняли Відень, заквартирувалася в місцевостях Швеад, Гайнбург і Брук над Ляйтою, себто в напрямі чехословацької границі. Це в данім звязку подій очевидно символічний напрям. Тепер Чехословаччина обнята майже довкруги німецькою силою, зовсім подібно як було в середніх віках. Вона стає островом серед напучнявілої могутності розгоно-

вої сили Германців, що пертима дальше і мусить перти. В історії Європи й германської раси починається період, якому подібний був хіба в 4—5 ст., тільки тоді філії германського населення плили під напором азійських сил зі сходу на захід, а тепер германська сила пре в заходу на схід. Не було ніяким соромом для германських Готів, коли вони поконані азійською силою в різних формах стали її авангардом в поході на захід. Не було ніяким соромом і для Чехословаччини, якби вона змінила напрям своєї політики і старалася порозумінням з Німеччиною завчасу ратувати, що можливо ще вратувати. Німецький ураган се під сю пору такий ураган, що з ним може ще на розум говорити найбільше на захід висунена передня сторожа слов'янського племені. І може договоритися. Чехословаччина має під сю пору в руках дуже цінний для есентуального німецького пертрактанта пояс землі, що називається Прикарпатська Русь-Україна: се немов довга рука висунена на Схід, яка може мати велике значіння як поміст для зв'язку з будучою велико-українською державою, про 80-мільйонне населення якої говорив на днях у польському сенаті голова польської аристократії, князь Януш Радивил, довголітній предсідник комісії для закордонних справ. Якнайскорше скріплення значіння тої руки, надання їй дійсної автономії та в зв'язку з нею переведення основної зміни політики щодо напряму може забезпечити чеській нації зовсім можливі перспективи. Та оден хибний крок у тій складній ситуації може тяжко відбитися на всій будучині того передового слов'янського народу. Тут не допоможуть ніякі, навіть найбільш запальні „завиви до боротьби“, тут треба холодного розуму і то в час приміненого до подій, бо інакше — треба зачинати вчитуватися в історію Оботритів і Лютиків...

Річ ясна, що йдуть жорстокі часи, в яких ніякому народові не допоможуть далекі приятелі, коли він не налагодить своїх взаємин з сусідами. Очевидно, не легко налагодити взаємини переважно католицькій Чехословаччині з силою, яка тепер в боротьбі з католицизмом (не potwierджуються вісти, що в Відні заборонено дальше видавання відомого щоденника „Райхспост“, головного органу католиків Австрії). Та з другої сторони треба взяти під увагу, що з прибуттям майже сімох мільйонів католиків до німецької держави і з есентуальним виглядом на порозуміння з переважно католицькою Чехословаччиною настрої в Німеччині можуть основно змінитися. Адже тут іде велика гра: з осягненням гегемонії в Європі стане перед Німцями перспектива боротьби за поділ владою над світом. В такий грі католицизм як світова сила мусить входити в рахунок. По дотеперішніх спиритних посухах канцлера Гітлера можна припускати, що аж такої помилки він не зробить, щоб остаточно розійтися в непримиримій боротьбі з такою світовою силою як католицизм. Словом, перед Європою і цілим світом розкриваються події, які вже не лише можуть, але мусять основно змінити мапу світа. Ми Українці як нарід не маємо що тратити в новім вирі подій, ми можемо лише зискати. Тільки консолідації, консолідації! І перервати на довго без пардонну боротьбу між собою. Отверезіння між нами вже замітне. Коли воно дійде до степеня зрозуміння конечности своєї постійної органічної влади над Дніпром, тоді наша велика держава буде забезпечена на довгий ряд століть.

А. Б.

ПРИЙМАЮ пацієнтів у моїм заведенні. **Львів, Сикстуська 17**, тел. 265-73 від 9—1 і від 3—6.30, в неділю і свята за поп. замовленням. Пльомбування зубів, золоті, платинові та емаліовані корони, штучні зуби в золоті, кавчуку і нержавіючій сталі. Регуляція криворостучих зубів. Полекші в сплатах. — **Н А С С.**

Як рішалася доля Австрії

Паніка між противниками Гітлера.

На другий день рано о год. 5 прилетів до Відня літаком Гімлер, начальник Гестапо (німецької тайної поліції). З ним прилетів шеф політичної поліції ген. Даліж і штаб охоронних штафет під проводом Юста, Мілера і полк. Майснера. Прилетів також заступник Гітлера Гес. У Відні паніка збільшилася. Хто з противників Гітлера міг утікати, той утік. Появилися вісти, що міністри Цернатто і Штокінгер втекли до Чехосло-

ваччини, що туди виїхала також вдова по пок. Дольфусі з 2 дітьми. На летунській площі під Асперном в останній хвили гітлерівці не дозволили втечи до Франції відомому жидівському мільйонеру Ротшільдові. Всі поїзди на Прагу, Варшаву, Будапешт і Білгород, як також кораблі на Дунаю переповнені втікачами. У Відні завіщено або заборонено всі газети, що писали проти Гітлера (Показується, що тільки „згляхшальтували“).

Ув'язнення 74-літнього архієпископа Вайца?

Сюди наспіли поголоски, що величезне вражіння серед катол. населення викликало ув'язнення 74-літнього архієпископа Вайца. Ув'язнили його в субо-

ту о год. 6 рано. Архієп. Вайц належить до найбільше популярних Владик катол. Церкви. Він загально знаний зі своїх писань і виступів проти нац.-соціалістів.

Відозва віденського кардинала Інніцера.

З Відня доносять: Віденський Кардинал Інніцер оповістив відозву до католицького духовенства і вірних віденської дієцезії з зазивом відправити в неділю благодарствений Богослуження за

некривавий перебіг нац.-соц. революції в Австрії. Далі Кард. Інніцер зветь до католиків, щоб молилися за щасливу будучність Австрії, визнаючи їх заразом до послуху властям.

Велика констернація в Парижі і Лондоні.

З депеш, які наспіли зі столиць наймогутніших досі держав Європи, видно, що такої констернації і такого пригноблення не було там навіть у 1914 році, коли правительства тих держав рішались на велику війну. Франція звернулася депешою до Муссоліні з запитом, чи Італія прилучилася до спільного виступу проти Німеччини з огляду на заняття Австрії. Коли Муссоліні дав відмовну відповідь, справа збройного виступу великих держав проти Німеччини була тим

вирішена негативно, бо Англія достаточної сухопутної армії не має, а Франція сама перемогти Німеччину не моглаб. Отже Париж і Лондон рішилися тільки на острі ноти, які Берлін просто відкинув кажучи, що поступив так як поступив на запрошення легального правительства Австрії. У відповіді на становище Італії Гітлер післав її диктаторові отсю коротку депешу: „Муссоліні! Ніколи Вам того не забуду! — Адольф Гітлер“.

Що робить Гітлер?

В суботу 12 с. м. о год. 3 мін. 50 пол. канцлер Гітлер переїхав автом австрійську границу на шляху, що веде з Мінхену до Лінцу. В оточенні його були: шеф штабу німецької армії ген. Кайтель, шеф німецької преси др. Дітріх, начальник саарської округи („гавляйтер“) Бірклер, прибічні ад'ютанти і ряд висших офіцерів. Наперед поїхав Гітлер до свого родинного містечка Бравнав над Іном, де не був багато літ. Там прийняло його населення з неописаним запалом серед биття дзвонів у костелах і невмовкаючих окликів „Гайль Гітлер“ та грання численних орхестр. Серед натовпу мас

народа авто Гітлера могло посуватися тільки з трудом і дуже помалу. Друга місцевість, яку відвідав Гітлер, була Леондінг, де похоронені на кладовищі його родичі. Там він молився на їх могилах. Таке саме прийняття як в родиннім містечку справив Гітлерові народ Австрії у всіх місцевостях аж до Лінцу. Там на ринку виголосив Гітлер свою першу промову в прилученій Австрії, оточений німецьким і австрійським військом та великими масами народа. З Лінцу їде Гітлер до Відня, де буде мешкати в готелі „Імперіяль“, якого управа попросила всіх гостей опустити готель.

Закон про получения Австрії з Німеччиною.

Австрійське інформаційне бюро звідомляє урядово: Конституційний закон про нове зєдинення Австрії з Німеччиною. Союзне правительство на підставі арт. 3 уступ 2 австрійського конституційного закону у справі надзвичайних заряджень постановляє: Арт. 1. Австрія се край німецької держави. Арт. 2. 10 квітня 1938 року відбудеться вільне і тайне народне голосування німецьких мужчин і жінок Австрії в віці понад 20 років у

справі нової злуки з Німеччиною. Арт. 3. В голосуванні рішає більшість відданих голосів. Арт. 4. Приписи, конечні до виконання й доповнення сего конституційного закону, будуть видані шляхом розпорядків. Арт. 5. Сей конституційний закон входить у життя з днем оголошення. Виконання сего конституційного закону поручається союзному правительству. Відень, 13 березня 1938 року. Слідують підписи.

Президент Мікляс уступив. Гітлер начальним вождом також австрійської армії.

В неділю о год. 7.30 веч. президент Австрії Мікляс уступив зі свого становища. Управління президента переняв канцлер Сейс Інкварт. Разом з Міклясом уступив шеф поліції Скубль. Тогож дня о год. 9 веч. урядово оповіщено у Відні прокламацію прилучення Австрії до Німеччини. ПАТ звідомляє: Канцлер Гіт-

лер поручив ген. фон Бокові, начальникові 8 армії, команду над німецькою армією в границях Австрії, до якої влучив також австрійську армію. Рівночасно наказав дотеперішній австрійській армії зложити присягу вірности собі як начальному вождові всіх збройних німецьких сил.

Гітлер у Відні.

В понеділок 14 березня о год. 5 пол. канцлер Німеччини Адольф Гітлер, одягнений в брунатний однострій, стоячи в отвертім блакитнім авті вїхав до Відня серед великанського натовпу народа, який безнастанно кричав „Гайль Гітлер“. За автом Гітлера їхала подвійна кольона військових самоходів. О год. 5.30 доїхав Гітлер до „Рінгу“. На обличчі його видно було зворушення, бо ве-

ликанські маси народа ввесь час не вмовкали. Жінки мліли серед страшного натовпу, вичерпані зворушенням. Гітлер задержався в готелі „Імперіяль“, зараз виїшов на балкон і виголосив коротку промову. Ентузіазм був такий, що оплески і вівати тривали годину. Депеші англійських кореспондентів звідомляють, що такого ентузіазму за наших часів не викликав ні один державний муж Європи.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Торгують Підкарпатською Руссю

Московфільський „Русский Голос“ приніс в 10 ч. замітку п. з. „Подкарпатская Русь предметом торга?“ В ній пише м. ін.: „В зв'язку з поїздом польського міністра закордонних справ Бека до Риму преса висказує думку, що Польща тепер остаточно віддалиться від англо-совітсько-французького блоку і прилучиться до німецько-італійського порозуміння. Німецька преса добре поінформована в польських справах висказує думку, що Польща домагається для себе участі в пакті чотирох, який змінився на договір п'ятиох. У Відні звизують поїзду мін. Бека до Риму з наміром ревізії границь Чехословаччини в тім напрямі, що Підкарпатська Русь буде прилучена до

Мадярщини. Внаслідок того Польща і Мадярщина дістали спільну границю, а Чехословаччина була відрізана від Ромунії й Совітів. Сему має співчувати Англія. Рахуються з тим, що Чехословаччина будучи під ударом Німеччини не буде протиставитися, а Совіти в теперішнім їх положенні не заризикують війною...“ Вкінці „Р. Г.“ пише: „З точки погляду руських інтересів було б більше побажанням прилучення Підкарпатської Русі до Польщі. Се бунби всежтаки крок до нашого об'єднання, не говорючи вже про те, що підкарпатським Русинам легше житиме під польською владою, більше людяною ніж мадярська влада.“

Тайна організація

„Українські Вісти“ в ч. 52 принесли отсю інформацію:

На книжарському ринку появилася дуже цікава польська книжка під наголовком „Священники — борці за справу Церкви й Батьківщини“. Ця книжка, написана на основі урядових документів російської влади та архівів єпархіальних консисторій сандомірським єпископом-помічником Павлом Кубіцким, змальовує патріотичну, жертвенну працю польських духовників в б. Конгресівці, за яку на них спадали дуже прикрі кари, аж до висилки на Сибір включно. Польські священники в б. Конгресівці були здебільша під політичним впливом... утримували контакт між собою і вели планоу роботу, заклали в 1896 р. у Варшаві тайну організацію т. зв. „Колегію секрету“ (тайна колегія). Члени тієї „колегії“, священники, вели широку усвідомлюючу працю серед польського населення та всіми силами протиділяли усяким спробам московського уряду русифікувати те населення. І так впливали вони на своїх вірних, щоб ті усували зі своїх помешкань царські портрети, пригнали до костела і старалися вдержати для польської нації ті всі елементи, які через довгу чи то військову чи урядову службу почали підлягати русифікаційним впливам: поширювали патріотичні польські часописи й брошури і то так легально як і нелегально. Шляхом потайних балачок розпалювали так серед молоді як і серед старших любов до свого рідного краю. Спеціальною опікою тієї „тайної колегії“ тишилися переслідувані Москалями українські уніяти з Холмщини й Підляшшя. Ця „колегія“ висилала на Холмщину й Підляшшя своїх спеціаль-

них емісарів, які відправляли тайні богослуження й говорили протимосковські, але зате патріотичні польські проповіді і таким чином притягали уніятів до польщини, виступаючи в обороні їх віри. Коли ця праця на місяць згодом була утруднена, „тайна колегія“ організувала для уніятів прощі аж до Ченстохови, де їх сповідали, причащали й давали шлюби. В 1904 р. ця „колегія“ вислала була навіть 12 холмських уніятів до Риму, де їх прийняв сам папа на послухання. Такими то способами старалися польські священники закріпити й поширити польщину навіть на землях, замешканих в більшості Українцями. Своєю працею вела „тайна колегія“ дуже обережно. На засіданнях не роблено ніяких записок. Грошені складки на потреби „колегії“ зазначували в требниках, підкреслюючи відповідні сторінки. Листи висилано в фірмованих конвертах таких фірм, які в дійсності не існували. На зібраннях у одного з керівників тієї тайної організації польських священників, о. Шпонаровського, стояло на столі завжди кілька пляшок літургійного вина й чарки, щоб на випадок приходу поліції чи жандармерії можна було сказати, що випробовується вино. Праця „тайної колегії“ була ведена так обережно, що вона ні разу не провалилася перед московською поліцією. Сьогодні, коли повстал незалежна польська держава, тих священників згадують з великою пошаною як великих польських патріотів і людей, що своєю жертвенною працею причинилися до відбудови тієї держави. Вони дійсно можуть служити як взір до наслідування.

Нова тривога ІКЦ

„Element polski kurczy się dalej gwałtownie.“

Краківський „Л. Курер Цодз.“ приніс у ч. 70 статтю п. з. „Кріза польщини на сх. окраїнах далі поглиблюється“, „Слабе темпо поль. акції, безоглядність українського духовенства“. В ній пише: Висунено реальні цілі: 1) будову костелів і каплиць, 2) господар. організування Польків, 3) будову „Людових Домів“ і т. п. Програма обчислена на багато літ. Нараз з кількох десятиох пунктів зачали насилати відозви комітетів, що приступали до будови з години руками і доброю волею... Справа почалася відволікати в необмежену будучність... Коли навіть удасться відрушити Полька, українського духовенство захищає таку нагілку, що у висліді польський ксьондз уступає. В такім стані річей польський елемент далі не корчиться нагально: нпр. на терені 30 громад Боршівщини, де ще перед війною польський елемент мав більшість, нині впав до 30% або й 25%! Той процес поглиблюється далі і може прийти хвиля, що не буде кого ратувати.

Два закриті й два відкриті шляхи ОЗН

Виленьське „Слово“ в 58 ч. в передовиці під таким наголовком пише м. ін.: Розгляньмо всі, хочби тільки теоретичні можливості шляхів Озону. Конфедерація Озону з націоналістами: Озон на право. Пробував се робити плк. Коц, пробував заявитися за тим напрямом п. Ковалевський, який виключав співпрацю з соціалістами, з Вітосом, Корфантим, Сікорським, але не з Дмовським, не з дмовцями. Се викликало велике невдоволення деяких легіонових кругів, інтервенцію Замку, димісію плк. Коца. Той шлях закритий. З

того шляху вже завернули. Поворот Озону до ідеї конфедерації з національно-правими елементами, що був безсумнівним в наміреннях плк. Коца, сьогодні вже безповоротно закритий. Друга комбінація, т. зв. мала консолідація. Сконсолідування б. підсудків чистої води між собою. Мала консолідація мала сконсолідувати передовсім усіх дійсно близьких співробітників марш. Пілсудского, а вже по тім взятися до консолідації цілого народу. Мені здається, що дійсність перекреслила також ідею малої консолідації так як ідею Озону на право. Що залишається? На жаль дві комбінації, в яких „мафіяність“ матиме децю сказати. Або опанування цілого Озону „Направою“, або зближення Озону до лівиці й його перетворення у щось в роді „картелю лівиці“ у Франції, якого властивий кістяк, як відомо, масонерія. Мені видається більше правдоподібним ось який розвиток подій: „Направа“ опанує Озон, в якому нема вже „групи полковників“, що з нею колись боролася, і звернеться до Фронту Морж, до людовців, тим більше, що „Направа“ й масонерія мають зовсім однаковий, тожоний фронт у справах закордонної політики. Отже думаю, що Озон в теперішній хвилі се поміст, по якому „Направа“ дійде до влади. — Кат.

Події в Вильні

Unieemożliwiają znalezienie wspólnego języka.

Проф. Цвинський у Вильні оповістив статтю в „Дзєннік у Вільнськїм“, в якій висказався про пок. марш. Пілсудского так, що військові довершили на нім самосуду. З того приводу були інтервенції в сеймі і сенаті та статті у всій польській пресі. Найцікавіша стаття в 68 ч. консервативного „Часу“ п. з. „Конфронтація“. В ній наведені 4 такі розбіжні погляди, що „унемоżliwiają znalezienie wspólnego języka“... Сенатор Мальський, пише „Час“, є тої думки, що без огляду на німій справедливості треба в деяких випадках реагувати при помочі всіх доступних способів навіть самосуду, не оглядаючись на те, чи ті способи гідні („godzisz“) чи ні, не заставляючись навіть над питанням, чи вільно боронити честь способами, які не годяться з тим поняттям. А знов „Курер Поранні“ висказує думку, що опінія й парламент взагалі не повинні займатися поведінням представників армії, навіть найбільше несправедливим. Се дійсно ріжні, якнайбільше суттєві (в порівнянні зі становищем консерватистів), ріжні такі великі, що унеможливають знайдення спільної мови...

За гегемонію в Європі

Італійський часопис „Телеграфо“ (що належить до родини мін. загр. справ Чіно) пише: Завдання осн Берлін—Рим подібне як було колись завдання святого римського цісарства в середніх віках. Та ніс це спроба упорядкування Європи, загроженої вічною слов'янською анархією та вічною кельтською амбіцією. На будуче Німеччина повинна зайняти в Європі середній і східний позиції, яка їй належить. А Італія повинна розвинути особливу акцію на Середземнім морі в цілі забезпечення незалежності країв, положених над тим морем.

Італія й Німеччина

Італійська газета „Мессаджеро“ пише м. ін.: Що сталося в Австрії, се наслідок ситуації, яка не могла бути вияснена мимо великих зусиль і доброї волі. Після договору в Берхтсгадені Шушніг не тільки допустив до правительства прихильників націонал-соціалізму, але шукав підпертя і співпраці також в тих політичних кругах, які віддавна стояли поза політичним життям Австрії. Та ініціатива Шушніга викликала остру критику в Німеччині і спротив у поодиноких провінціях Австрії. В тих умовах Шушніг рішився зарядити плебісцит. „Події пішли в блискавичнім темпі... Величезні маніфестації, які відбулися в Відні безпосередно після уступлення Шушніга, показують, які почування австрійського народу. Супроти дозрівання тих подій Італія займала становище наскрізь об'єктивне і поправне, здержуючись від якоїнебудь форми безпосередньої або посередньої інтервенції у внутрішню ситуацію Австрії. Італія не перешкоджувала неминучому розвитку подій і думає, що ті події се вихід з критичної і неясної доби внутрішньої ситуації. На думку політичних кругів Італії прихід до влади націонал-соціалістів в Австрії стався від якогось часу необхідним. Крім того політичні круги стверджують, що канцлер Шушніг не звертався до Італії по опінію в справі плебісциту, який він зарядив. Вкінці Рим є в постійнім контакті з Берліном.

Здержливість Мадярщини

В зв'язку з подіями в Австрії офіційні мадярські політичні круги зберігають як найдаліше йдучу здержливість. Преса зближена до уряду приносить обширні звіти з перебігу подій, однак без коментарів. Націонал-соціалістичний „У й М а д я р ш а г“ обговорюючи міжнародне політичне положення не передбачує, щоб події в Австрії могли doprowadити до грізних замішань. Інтереси європейських держав або внутрішнє положення декотрих з них не дозволяють на ризик інтервенції. „Аншлюс“ стався в останнім часі неминучою koniecznością, бо така була воля обох німецьких народів. Приспівало його зарядження плебісциту... Коли дійшло до плебісциту, то се означало б навіть без інтервенції Німеччини до нашу війну в Австрії. Мадярщина не бажає собі, щоб над її границею запанувало замішання подібне до подій в Іспанії. — Християнсько-консервативний „М а д я р ш а г“ висказує занепокоєння з приводу експансії Німеччини в наддунайським басейні. Обставини, серед яких наступив упадок Шушніга, свідчать, що рахоби на поміч західних держав завели. Зачався похід Німеччини на по-людневий схід.

Гумор. — В бюрі. — А до котрої години тут у вас працюють? питає хлопчозного. — Тут не працюють, бо се не фабрика. — Ну то до котрої години тут займаються? — Тут не займаються, бо чим будуть займатися? — Ну то може пишуть? — Не пишуть. — Ну, а щож вони роблять? — Урядують...

Дорожка **БІЛЬ ГОЛОВИ**

 ДЛЯ ДОРОСЛИХ З 16-Р. 31
KOWALSKINA
 бживається також
 ПРИ ПРОСТУДІ
 ГРИПІ КАТАРІ

Невольники антиклерикалізму

ІХ ТЛО І ІХ ГЕНЕЗА. *)

При кінці своєї статті порушив д-р Баран одну дуже важну справу, а саме справу „українського патріотизму станіславівського Ординарія“. Патріотизм се той улюблений коник, що на нім герцюють всі наші ліберали від т. зв. національних католиків почавши, а тепер вже й на комуністах скінчивши. Нема між ними ніякої партії, ніякої групи, ніякої одиниці, котра не сідала б залюбки на того зачарованого коника і не герцювала на нім то вправо, то вліво, то по середині, вміру конюнктури й потреби. Чи нац. католики, чи ліберали, чи радикали, чи комуністи, чи якогонебудь рода сектанти, всі вони кілька разів стають перед незрячими народними масами, досідають того коника. Не кажучи ясно, чого хочуть, куди прямують, які їх цілі, яка програма, які напрямні, — вони в колісцях торочать заєдно одно і те саме: „Народна справа, добро народа, українська дійсність, український патріотизм — народний діяч, патріот і т. п.“. Рівночасно відмовляють патріотизму всім, що не з ними, а головним католицьким Єрархам і катол. діячам, обкидають їх грязю найнікчемніших інсинуацій, підозрін і клевет. А незрячі маси, перечулені внаслідок вікового поневолення сентиментом патріотизму, даються дуже легко засу-герювати таким криком. Ті два чарівні слівця „народний і патріотичний“ викликають в масах все великий ентузіазм. „Отсе патріот, свій чоловік, народний діяч“, повторяють маси в телячій захопленні, не інтересуючись зовсім тим, що се за чоловік, чого хоче і куди їх поведе. Для них вистарчає, що він сидить на „патріотичному конику“, що кричить на весь рот, що він „з народом і для народа“, що в нього на устах „народна справа і народне добро“. А чи він практикуючий християнин-католик, се їх не обходить. Нехай буде і нехрист, аби лише кричав, що він патріот.

На того патріотичного коника залюбки сідають головні наші ліберальні католики, антиклерикали, щоб викликанням дешевого настрою серед незрячих мас, потягнути їх за собою у сфе-

ру своїх змагань проти Церкви, Єрархів і католицьких засад. Герцюючи на тім конику, вони заєдно голосять, що й вони християни, ба навіть католики, що й вони уважають релігію скарбом нації і тому вони не — мовляв — вороги Церкві ні релігії, вони „лише патріоти“, вони поборюють лише „шкідливий і небезпечний для української дійсності клерикалізм“. А що у нас, так вони голосять, на услугах клерикалізму стоять деякі Єрархи і священники, „які власне не тримають з народом“, тому вони, патріоти, в ім'я патріотизму і для святої народної справи мусять проти них для добра народу боротися, щоб поборювати (казочну) „клерикальну мафію“.

Під тою покришкою ліберали поборюють у нас на сторінках т. зв. народної преси кожний найменший навіть, прояв католицького життя в народі, кожний крок і кожне найбільше „з католицької точки погляду“ оправдане, що навіть самі ласкаво признають, зарядження наших Єрархів у справі поширення й угрунту-

вання католицького світогляду та окатоличення народного життя.

Тому що в нас від самого початку нашого народного відродження через кілька десятків літ католицької преси зовсім не було, а католицького щоденника нема й досі, зате була лише преса ліберальна і то в суто народній етикеті, бо навіть постійно називалася народна, тому вона опанувала душі читачів нашого загалу і зробила з них відданих собі невідьників. Марево казочного клерикалізму запугала вона всіх, не тільки світську інтелігенцію, не тільки темних селян, що того слова не розуміють і не розберуть як слід, що се таке той клерикалізм, але його бояться і готові проти нього боротися. Запугано тим словом навіть значну частину нашого духовенства, т. зв. „високопатріотичного“, що і для нього довгі літа була та преса одиноким духовним кормом а подекуди й далі є. Очарувавши загаль по ліберальному поняттю патріотизмом, запрягла та преса навіть многих священників в ім'я мнимого загрози „української дійсності“ ніби до боротьби з тим казочним клерикалізмом, а в дійсності проти своїх духовних звержників.

Священик з Поділля.

Конференція української преси

Дня 13. III. 1938 на запрошення редакції „Діла“ як найстаршого українського щоденника відбулася в його домі конференція української політичної преси. Предметом конференції була справа процесу ОУН в Золочеві за напад в Белзці й питання громадянського характеру зв'язані з тою справою. Реферували д-р Осип Назарук. 20 пресових органів було зєднаних своїми політичними співробітниками в числі 31 осіб. Народа виказала, що українська політична преса, як се випливає з її громадянського становища, згідна в виразно негативним відношенні до того рода тактики, що послугується таким фізичним і моральним терором. Абстрагуючи від етичної оцінки такого поведіння, стверджено, що того рода методи дезорганізують і підкопують суспільне життя нації.

—о—

Пять „Сталінів“ на Кремлі

Англійський журналіст Ворд Прайс пише м.ін.: „Один віденський спеціаліст серцевих недуг закликаний до Москви, щоб збадати большевицького диктатора, мусів оглядати аж п'ять осіб у п'я-

тих різних кімнатах Кремля. Кожний з тих хорих був такий подібний до Сталіна, що здивований лікар не міг зорієнтуватися, до котрого з тих п'яти хорих був дійсно покликаний“.

*) Гляди статті п. з. „Розпука з приводу розпорядку“ в 10 ч., „Відгомін ліберальної преси“ в 12 ч., „Приклади з життя на тлі розпорядку“ в 13 ч., „Історія закиду „в чий користь?“ в 14 ч., „Діло“ в ролі приятеля Церкви“ в 15 ч., „Голос“ і „Українські Вісти“ в 16 ч., „Відповідь д-р С. Баранові“ в 18 ч. „Нової Зорі“.

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ.

Бібліографія про Рутського

за роки 1936—1938.

2) у Львові.

Торжества в честь митр. Рутського у Львові зачалися на Унійному Зізді, 23—25. XII. 1936 р. (див. 81—103). Тут подаємо бібліографію наступних торжеств у Львові.

170. І.[ван] Н.[імчук], В 300-ліття смерті митроп. Рутського. Академія у Великому Театрі. „Діло“ LVIII, Львів, 23. III. 1937, ч. 63, с. 5.

171. В.[асиль] Барвінський, Академія в 300-ліття смерті митрополита Й. В. Рутського. „Новий Час“, XV, Львів, 24. III. 1937, ч. 64, с. 8.

172. [Степан Годований], Академія в честь Митрополита Рутського. „Нова Зоря“, XII, Львів, 25. III. 1937, ч. 22, с. 7.

173. [Р. Гайдук], На честь пам'яті Рутського. „Правда“, XI, Львів, 28. III. 1937, ч. 13, с. 1.

174. Ювілейна Академія в честь Митр. Рутського у Львові. „Мета“, VII, Львів, 28. III. 1937, ч. 12, с. 1.

175. Борис Кудрик, Музична частина Академії в честь Митрополита Й. В. Рутського. Тамки, ч. 12, с. 3—4.

176. Українське громадянство світлій пам'яті Митрополита Рутського. „Хри-

стос Наша Сила“, V, Львів, 28. III. 1937, ч. 12, с. 1.

177. Ювілейна Академія в честь митр. Рутського... „Лицарство Пресвятої Богородиці“, II/4, Львів 1937, 63.

178. Х.[омин Петро о.], Святочна Академія у 300-ліття смерті митр. Рутського. „Нива“, XXXII/4, Львів 1937, 155—156.

179. Роман Савицький, Академія в пам'ять митр. Рутського. „Українська Музика“, I/2, Стрий 1937, 23—24.

180. Замітною подією в культурному житті українського Львова треба вважати святочну академію в 300-ліття смерті Митрополита Йосифа Велямина Рутського... „Українське Юнацтво“, V/4, Львів 1937, XV [с. 3 обг.].

181. [о. П. Борис ЧСВВ], Святочні обходи в честь Митрополита Рутського... „Місіонар Пресвятого Ісусового Серця“, XL/5, Жовква 1937, 117.

182. [J. Urban T. J.], We Lwowie akademii jubileuszowa ku czci metropolity Rutskiego. „Oriens“, V/2, Warszawa 1937, 63.

Це все описи академії в честь митр. Рутського, що відбулася у Львові дня 21. III. 1937. Про інші описи цієї академії див. 7, 147, 148, 152, 154, 156.

183. [Р. Лукань ЧСВВ], Рутські торжества у Львові. „Нова Зоря“, XII, Львів, 12. XII. 1937, ч. 95, с. 1.

Опис богослужень у василіянській церкві у Львові (19—28. XI. 1937) з приводу 300-ліття смерті митр. Рутського. Про інші описи цих богослужень див. 153, 155.

184. Празник св. свщм. Йосафата... „Мета“, VII, Львів, 5. XII. 1937, ч. 47, с. 6.

Короткий опис богослужень у честь св. Йосафата в Малому Семінарі у Львові 25. XI. 1937. Після архиерейської Служби Божої Преосв. Іван Бучко мав „слово про св. свщм. Йосафата і митр. Рутського“.

185. Урочиста Академія у 300-ліття смерті митр. Й. Рутського — Личаків. Тамки, ч. 47, с. 6.

186. Львів-Личаків. Дня 28. XI. ц. р. відбулася тут Академія в честь Митрополита Йосифа Рутського... „Христос Наша Сила“, V, Львів, 5. XII. 1937, ч. 47, с. 7.

Короткий опис академії в честь митр. Рутського у Львові-Личакові 28. XI. 1937.

187. Л.[укань Р. ЧСВВ], Школи СС. Василіянок св. Йосафатові й митр. Рутському. „Нова Зоря“, XII, Львів, 19. XII. 1937, ч. 97, с. 7.

Опис академії, що її владили Захоронкарський Семінар і Вселюдна Школа сс. Василіянок у Львові (вул. Потоцького 95) 13. XII. 1937.

3) в Улашківцях.

188. Учасник [о. М. Каровець ЧСВВ], Торжество в пам'ять митрополита Рутського в Улашківцях. „Нова Зоря“, XII, Львів, 14. II. 1937, ч. 11, с. 7.

Опис богослужень у василіянській церкві в Улашківцях 5. II. 1937. Про інші описи в згадки див. 7, 147.

Найцікавіша тайна

В процесі за похищення архіву Троцького.)*

Три важні для молоді досвіди з сучасної політики.

Особливо цікаво зізнавався Троцький як свідок про свої погляди на фашизм і комунізм в формі III інтернаціоналу. Обидва рухи вважає він ненормальними і каже про них ось що:

„В партіях фашистів ухвалює і рішає „привідник“... без сумніву навіть тоді, коли розходиться про нічний напад на помешкання. Подібні обичаї присвої собі також звироднені Комінтерни. Примусовий культ сліпого послуху витворює невольників і льокаїв, а не революціонерів. Молоді люди, що зрабували в мене певниний лист, очевидно рахували на те, що в моїх архівах знайдуть докази на зговори, перевороти й інші злочини. Політична неграмотність се злий дорадник: в моїх листах нема нічого такого, чого не можна знайти в моїх статтях. Мій архів доповняє мою письменницьку діяльність та не стоїть в ніякій протилежності з нею.“

Председатель трибуналу звернув увагу Троцькому, що його переслухується тут як свідка а не як обвинуваченого. На те відповів Троцький, що адвокат обвинувачених боронить винних у нічних нападах тим способом, що відгріває всякі клевети, які тільки відкинебудь кинено на Троцького, отже він, Троцький, мусить боронитися перед такою „оборобою“.

Председатель трибуналу: І на се маєте право! Та ви можете взагалі відмовити відповіді на питання, які вам моглиб принести шкоду.

На те Троцький:

„Таких питань нема, пане президенте! Я готов відповісти на всі питання, які хтось мені поставить. Я не маю ніякого інтересу в тім, щоб двері були замкнені, о, ні!... В цілій історії людства ледви чи можна знайти більший клеветничий апарат, як той, що його пустили в рух проти мене. Бюджет того міжнародного очорнювання дається обрахувати тільки в мільйонах чистого золота. І панове фашисти і т. зм. комуністи черпають свої обвинувачення з того самого жерела: з ГПУ (Государственное Политическое Управление, чрезвычайка). Їх спільна робота проти мене се факт, який можна бачити на кождім кроці, м. і. також в сім процесі... Уявіть собі релігійного і побожного чоловіка, який все своє життя старався жити в згоді зі св. Письмом. Аж тут одного разу його вороги при допомозі сфальшованих документів або фальшивих свідків підносять обвинувачення, що той чоловік потайки займається атеїстичною пропагандою. Тоді очорнюваний скаже: „Ось тут моя родина, мої приятелі, моя бібліотека, все моє листування з багатьох літ, шіле моє життя. Читайте мої листи, писані ріжними особами з ріжних приводів, розпитуйте сотки людей, які багато літ мали взаємини зі мною, а переконаєтесь, що я не міг виконувати роботи, яка противиться всьому мому моральному еству“. Такий аргумент переконуючий для кожного розумного і чесного чоловіка. (Тут председатель і кілька суддів присяглих кивають притакууючо головою). В подібнім положенні знайшовся і я. Сорочок літ словом і ділом боронив я ідей революційного марксизму... Щоби спаралізувати вплив тих ідей, які я обороняю і які все більше потверджувалися подіями нашої епохи, вороги беруться до особистого очорнювання: вони пробують навязати мені способи індивідуального терору, або ще гірше — зв'язки з Гестапо (таємною поліцією німецьких фашистів). Тут затроєна лють переходить вже в глупоту... ГПУ має правильний погляд на значіння моїх архівів і тому хоче за всяку ціну ті архіви посісти.“

Тут председатель трибуналу звертає увагу Троцькому, що судді присягли не знають, що значить ГПУ, отже треба се пояснити. Троцький пояснює (та ми його погляди на ГПУ, розкинені в ріжних частях книжки, зберемо опісля в одну статтю).

До цікавих висновків Троцького належить пояснення, як Сталін поміг Гітлерові захопити владу в Німеччині. Розуміється, зачалось від теорії. Сталін породив афоризм: „Соціал-демократія і фашизм се близнята, а не антиподи“. За головного ворога між ними двома близнятами Сталін уважав німецьку соціал-демократію, а не німецький фашизм. Отже в боротьбі проти німецької соціал-демократії німецькі прихильники Сталіна зайшли так далеко, що підпирали Гітлера, як пр. у голоснім

прусським плебісциті. Вся політика Комінтерну се один ланцюг злочинів. Троцький каже, що він домагався спільного фронту комуністів з соціал-демократами проти Гітлера і створення робітничої міліції, яка вела б поважну, а не театральну боротьбу проти озброєних банд реакції. В рр. 1929—32 було очевидно можливо скінчити боротьбу з рухом Гітлера, але на те треба було політики революційної оборони, а не бюрократичної тупости і чванливости.

„Нац.-соціалісти дуже уважно слідили внутрішню боротьбу в рядах робітничої партії і ясно здавали собі справу з небезпеки, якою була б для них відважна політика одного фронту. На тій підставі можна зрозуміти спробу Гестапо, при допомозі її норвежських прихильників, дістати в свої руки моє листування. Та можливе також інше пояснення, не менше правдоподібне: ГПУ, приготвуваючи московський процес, мусіло зацікавитися моїм архівом. Зорганізувати напад при допомозі комуністів значилоб занадто себе відкривати. Вигідніше було зробити се фашистами. Тим більше вигідно, що ГПУ має своїх агентів у Гестапо, а Гестапо має своїх агентів в ГПУ. Так одні як і другі могли використати тих людей для своїх плянів.“

Тут один з обвинувачених молодців сказав роздрознено: „Ми не мали зв'язку ні з ГПУ ні з Гестапо!“

На те Троцький: „Яж зовсім не кажу, що обвинувачені знали, хто ними кермує. Сеж взагалі доля фашистської молоді, що вона тільки гарматне мясо для чужих цілей.“

Отсі слова Троцького заслуговують на особливу увагу, але з тим додатком, що се доля взагалі всякої молоді, яка зір-

ве інтимні взаємини зі своїми батьками, вже досвідченими життям, і думає, що вона сама зможе зорієнтуватися в надзвичайно замотаних політичних і соціальних появах і струях сучасного життя. Тоді кожда молодь, хочби була не знати яка інтелігентна й ідейна, паде в сіти чужих агентур, які ту молодь делікатно але щораз міцніше обмотують. Вони помалу деморалізують провідних одиниць молоді, зразу майже незамітними чемностями, потому все інтимнішими зв'язками, вкінці грійми. Раз нав'язані взаємини з чужими агентствами, хочби дуже незначні й на око нешкідливі, ба навіть пожиточні, мусять згодом довести до морального забуття і страшного деморалізування кождої молоді. Отже одиникий рятунок для всякої молоді, що входить в суспільне й політичне життя, се безпереривний інтимний зв'язок молоді з досвідченими батьками, а не зривання з ними!

А друге, найцікавіше місце з отсеї частини зізнань Троцького се те, де він виказує, як з одної теорії, ба з одної думки в теорії доходить до великих наслідків у практичній житті, наслідків дуже важних для цілого народу, наслідків таких, яких потому відробити вже ніхто не годен.

Так, — політика се дуже цікава, але й дуже трудна та відповідальна річ, якою повинні займатися найліпші в народі, а не найгірші, бо в тім другім випадку політика мусить виродитися в найпоганішу річ і найгіршу злочинність.

А основним „каменем мудрости“ політики всіх часів і народів мусить бути безпереривний зв'язок молодого покоління з батьками, навіть тоді, коли погляди молоді основно різняються від поглядів батьків. — А. Ч.

Преса про злуку Австрії з Німеччиною

Становище польської преси.

Вся варшавська преса присвятила передові статті справі заняття Австрії Гітлером. Львівська „Хвіля“ звідомляє в депеші з Варшави, що і права і ліва польська преса згідно пише про велику небезпеку, яка загрожує тепер цілій Європі. У виденським „Слові“ редактор Ст. Мацкевич пише, що геніальна лінія політики відпруження польсько-німецьких взаємин не дала тих овочів, які могла і повинна була дати. Він стверджує, що

Повстала Велика Німеччина від Північного Моря до границь Італії.

В Німеччині панує святочний настрій. Найширші круги населення слідають з величезним зацікавленням дальший розвиток подій в Австрії. Вся німецька преса містить радісні статті і безчисленні депеші з Австрії, як також багато світлин націонал-соціалістичних маніфестацій Австрії. Кореспонденти багатьох

прилучення Австрії до Німеччини польська дипломатія не передвиділа та що скріплення Німеччини без рекомпензати для Польщі буде правдивим погромом польської заграничної політики. Вкінці доходить до висновку, що Англія і Франція повинні наклонити Литву до нав'язання нормальних взаємин з Польщею, а в протилежнім разі нехай рахуються з необчислими наслідками...

Становище американської преси.

Вся преса Злучених Держав Північної Америки займається заняттям Австрії німецькими військами. „Ворльд Телеграм“ застановляється над тим, в якім напрямі Гітлер посує тепер свої сили:

на Чехословаччину, до нафтових жерел Румунії чи на збіжжіві поля України і кінчить статтю таким цікавим висновком: Наше бажання, щоб Атлантийський океан був два рази такий великий як тепер.

Становище жидівської преси.

Жидівська „Хвіля“ в ч. 6819 пише: Гітлер показався могутньою особистістю, а гітлеризм могутнім рухом — і всі, що дотепер не доціняли того, мусять платити за свою помилку. В обличчі того, що він за п'ять літ зробив для могутності Німеччини, бліднуть діла всіх інших європейських державних мужів. Сьогодні Німеччина безперечно наймогутніша держава в Європі й нема ніякої

держави, яка сама моглаби зміритися з нею... Можна поважно рахувати на те, що в найближчій часі дійде до англійсько-італійського зближення, однак те зближення мабуть не встигне врятувати Чехословаччини, Швейцарії та Данії — тим менше, що свобідна Швейцарія як сусідка таксамо немила фашизмові як і гітлеризмові.

Становище большевицької преси.

З Москви звідомляють, що тамашня преса занята головню двома справами: процесом проти Бухаріна, Раковського і тов. та австрійськими подіями. Що сталося в Австрії, не було для большевиків несподіванкою. Слабкість великих демократичних держав (Англії та Франції)

супроти поведіння Італії в Абіссинії та подій в Іспанії спонукала Німеччину шукати успіхів у середній Європі. Совіти скептично дивляться і на дальший розвиток подій в Європі. (Дальші депеші доносять, що Москва дуже знервована успіхами Гітлера в Австрії).

* Гл. статті в „Новій Зорі“: „Нова книжка Троцького“ ч. 7, „Суть сталінізму“ ч. 8, „Як караються комуністи“ ч. 9, „Жах тоталізму“ ч. 10, „Суть троцькізму“ ч. 11, „Три інтернаціонали“ ч. 12, „Соціалісти між собою“ ч. 14, „На тайний розправі“ ч. 17 і „Дивні гротески“ ч. 18 „Н. З.“

З С Е Н А Т У

Велика промова кн. Радивила про українську державу з 80-мільоновим населенням.

На засіданні сенату князь Януш Радивил виголосив велику промову на тему національних справ у Польщі й відносин на східних окраїнах. Він сказав м. ін.:

Не вважаю, щоб перекидування собі взаємно м'яча між представниками польської суспільності і представниками якоїнебудь меншини в Польщі, висказування взаємних жалів, покликуюча на приклади давньої минушини, мали якунебудь практичну ціль. Стою твердо і послідовно на підставі обов'язуючих законів і на підставі польської конституції та її форм. Однак не можемо обманювати себе, щоб такі справи як пр. польсько-українські чи польсько-жидівські далися розв'язати в практичній житті вертування якихнебудь кодексів, або покликуюванням на якінебудь права. Бо це політичні справи, важні державні справи, дуже часто з драматичним напруженням.

Передовсім хотівби я сказати кілька слів може навіть не так про польсько-українські справи, як про справи східних окраїн і пануючих там відносин. Не сумніваюся, що між інтересами представників української суспільності і польської суспільності є деякі засадничі різниці й ні панове представники тої меншини, ні ми Поляки нічого на те не порадимо. Бо та справа не обмежується до території польської держави. Зовсім випадково дісталася нині до моїх рук одна брошура, видана кілька років тому Українцями в Женеві. Се видання у французькій мові, український інформативний бюлетень; брошура присвячена великій проблемі європейського Сходу, затитулована „Le problème de l'Est Européen“, в субтитлі Польща, Росія й Україна. На одній з перших сторінок є отсе речення, взятє прецінь з тої дійсної дійсності (коли маю ужити слів б. прем'єра Бартя): „Ся рівновага можлива тільки під тою умовиною, коли Польщі й Росії відбереться українські землі і створиться велика незалежна українська держава“. — Прошу панів, тут суть цілої справи і ніщо не допоможе, коли тут, у високій палаті будемо дискутувати над правдивими чи мнимими кривдами чи претенсіями в такім чи іншій повіті східної Галичини, Волині та Полісся. Твердження в тім офіційнім виданні, що „рівновагу політичних взаємин на сході Європи можна досягнути тільки тоді, коли Польщі й Росії відбереться всі землі“ — се твердження ілюстроване тут мапою — „замешкані Українцями, і створиться велика, 80-мільонову українську державу“ — се та справа про яку ми повинні поворити отверто і щиро, та про яку ніхто з нас не може забувати. Не маємо вам того за зле. Ми були колись в подібнім положенні й не забуваємо про те, та не можете й ви, панове, забувати, що як Поляки маємо на увазі передовсім інтерес польської держави. І тому тверджу, що се не льокальна справа, але державна. І тому я хотівби ствердити, і то з деяким закидом в сторону того, що тепер діється, що ту справу з таким засягом повинні рішати люди, які відповідають за заграничну політику Польщі.

Недавно сказав тут сенатор Волошинівський, що мусимо без сумніву і то в недалекий майбутности на наших східних границях числитися з не безпечною війною та що мусимо приготувитися на те. Коли я прочитав промову сен. Волошинівського, мав я вражіння, що повіяв якийсь волинський вітер в сій високій палаті. Бо там дійсно панують настрої і то не лише в останніх літах, але вже від ряду літ, які живо пригадують мені Сенкевича „Огнем і Мечем“, де образно сказано „розвився степ“ і „степ починає рухатися“. Там напавду панують такі настрої, що з першою травнею все населення опортає певний неспокій. Чи се малоб бути вже сего року? А може щойно на слідуєчий рік, може за три,

за чотири роки? Пане прем'єре, це настрої гарні, може симпатичні, зі своєю раскою, та у висліді настрої небезпечні. Бож маємо прояви, що внаслідок таких настроїв українське населення голосно, я сам був свідком таких сцен, заповідає: Ну, вже незабаром ми вас Ляхів будемо різати. Панують такі настрої, що люди зі слабшими нервами починають уникати того краю, колючі продають своє майно, переносяться у спокійніші краї. Люди в тім краю нерадо інвестують, живуть в очікуванні чогось.

Дальше промовець ставить питання, чи на Волині польська державність зробила якісь поступи від 18-літ, чи може навпаки, польськість цофнулася в тім краю, і відповідає, що безсумніву польськість на окраїнах, особливо на Волині зробила поступ, в деякім значінні того слова. Але та польськість на Волині репрезентована в дуже значній мірі державними урядниками найрізніших категорій та міським населенням. На підставі нашого власного державного досвіду, каже кн. Радивил, знаю, що се значить. Наведу тільки один приклад, напевно добре знаний всім. Бидгощ. До 1914 р.

се було специфічно німецьке місто і що сталося за пару літ? Нині Бидгощ чисто польське місто. Німецькість Бидгощі була проявом цілком зв'язаним з фактом пруської державності. Щось зовсім подібне діється сьогодні на східних окраїнах Польщі й це нас непокоїть. Тут промовець ще раз звернув увагу на те, що українську політику повинна диктувати Варшава, а не провінційнальне місто.

Щодо жидівської справи: то промовець ствердив, що й державна адміністрація й величезна більшість польської суспільності дуже рішучо осуджують всякі методи насильства. І не треба тут покликуватися на старий чи новий завіт. Колиж говоримо про конечність жидівської еміграції, то говоримо се не лише тому, щоб польське населення знайшло в торгівлі можливість існування, якої вже не може дати йому рільництво, але робимо се тому, щоб уможливити жидівському населенню знайдення собі деінде життєвих можливостей, гідних людей. Промовець закінчив отсими словами: Стоїмо і будемо стояти на підставі прав, які гарантують право горожанства меншинам, замешкалим в Польщі. Та се не може довести до того, щоб ми замикали очі на великі проблеми нашої внутрішньої політики. Ті проблеми се справа жидівської проблеми, а передовсім справа наших українських меншин (?).

18 присудів смерти в Москві

З Москви звідомляють: В неділю пів до п'ятої рано воєнний трибунал Найвисшого Суду ССРСР під проводом Ульриха по 6 і пів годинній нараді оповістив присуд у справі 21 членів т. зв. право-троцьківського блоку. Засуджені на кару смерти через розстріл: Бухарін, „старий більшовик“, член Ц. К. (Центр. Комітету); Ягода, „старий більшовик“, Ц. К., б. шеф ГПУ; Крестінський, „ст. більшовик“, Ц. К.; Розенгольц, „ст. більшовик“; Іванов, „ст. більшовик“;

Чернов, б. комісар рільництва ССРСР; Зубаров, Шарангович, Гринько, б. комісар фінансів ССРСР; Зеленський, дир. Центросоюзу; Ходзаєв, Ц. К.; Ікрамов, Буланов, Максимов-Диковський, Кручков, др Левін, др Козаков. Крім того суд засудив Раковського на 20 літ в'язниці, Бесонова на 15 літ і проф. Плетньова на 25 літ. Особистий маєток засуджених skonфісковано. Публіка зібрана на салі прийняла присуд мовчки. Оплесків не було. Присуд виконано.

Розклад серед посідаючої верстви

Дня 14 с. м. зачався у Львові карний процес проти 19 осіб, обвинувачених за причаєність до КПЗУ і комуністичну діяльність. Між обвинуваченими є і багата польська дідишка та власничка двох віл у Львові й у Брюховичах, 27-літня

Марія зі Съвежавских Британська. До КПЗУ втягнув Бриквінську її інструктор, також Поляк, Мечислав Краєвський, студент львівського університету, що припотовляв її колись до іспиту зрілості. Сходина відбувалися в її віллі.

Не буде рабату?

До сойму вплинув проект закону, який забороняє додавати товар при продажі й уділювати рабату. Рівночасно проект забороняє оповіщувати оголошення про уділювання додаткових товарів при продажі й рабатів. За переступ-

лення того закону грозилась кара гривни до 3.000 зл. незалежно від цивільної відповідальності. Колиб цей проект був прийнятий, то се булоб дальшим обмеженням господарського життя.

Лікарський фейлетоник.

Лікування рожі

Рожа се назва небезпечної та дуже заразливої недуги, яка проявляється запаленням шкіри і підшкірної ткани. Рожа вступає найчастіше при різних хірургічних ранах і по операціях, перев'язаних в недуже чистих умовах. Інший рід рожі повстає по ангіні, катарі або ропінні вуха. Появу недуги вказує наглий зріст температури тіла до 40 ст. Ц., що його попереджують дрощі, біль голови, сонність і маячіння. В тім самім часі червоніє шкіра, місце зараження набрякає, вилискується і дуже болить. Недуга рожі навіщує найчастіше обличчя. Тут повстають червоні пасма, які в формі язиків поширюються на інші здорові частини тіла. Від швидкості, з якою поширюється червоність шкіри, залежить спосіб лікування сеї небезпечної недуги. Рожа ніколи не появляється на бороді й на долішній частині щелепи, бо на тих частях лица шкіра сильно прилягає до глибше положених тканин. Рожа може розвиватися натомість на всіх інших частях організму. Найнебезпечніше і водночас найболучіше запалення обличчя. Набрякнення повік, запалення шкіри голови та околиць вуха викликають великі болі. По якомусь часі шкіра блідне. Недуга

або кінчиться, або поширюється на горло, ніс, середню часть вуха, деколи й на полові органи. Найчастіша комплікація рожі — ропне запалення легенів і запалення нирок. Цікаво, що по рожі відпорність не тільки не росте, але якраз навпаки організм по відбутій рожі стає ще більше схильний до нових заражень. Лікування рожі є двоєке: внутрішнє і зовнішнє. В тяжких випадках потрібні молочні впорскнення (інекції), крім того впорскується у м'язні сировицю проти бактерій, які викликають рожу. Зовнішнє лікування полягає у примінуванні окладів з гулярдової води. Крім того смазується хоре місце вазеліною з домішкою 5 проц. дерматолу. Деякі лікарі радять насвітлювання кварцовою лампою. В часі горячки подають хороми малі дози пірамідону, найлучше в формі порошків амідопірини, яку можна купити в кожній аптеці. В часі недуги зберігати пливку і ростинову діету. Дуже важна річ, по ствердженні тої недуги відокремити хорого, не вживати предметів, яких він уживав і дезінфекувати всі предмети диткнені рукою хорого. Рожа скоро передається докільно. З огляду на те, що рожа викликає небезпечні комплікації, а у старців і дітей буває звичайно смертельна, з кожним випадком рожі слід негайно йти до лікаря. Домашній спосіб лікування ніяк не вистарчає.

Вистава пластових памяток

В неділю 13 с. м. о год. 12 в домі „Українських Інвалідів“ при вул. Потоцького 48 відбулося торжественне відкриття „Вистави пластових памяток“. Виставу влаштував Організаційний Комітет при допомозі Історично-культурного відділу музею при Науковім Т-ві ім. Шевченка у Львові. Виставу відкрив вступним словом голова НТШ проф. др Раковський. Він вказав на велику виховну роль пласту та на цінні надбання пласту серед нашої молоді в часі, коли та організація ще існувала. По ньому забрав голос п. Яро Гладкий. В цікавій та гарній промові згадав він про працю Українського Пластового Уладу (УПУ) перед війною й по війні. Перший Пластовий зїзд відбувся в 1911 р. Пластова організація мала тоді всього 80 членів. У хвили розв'язання УПУ мав 6.000 членів. Начальними гаслами Пласту були: Вірність Богові, служба Україні й поміч другим. УПУ гуртував найкращий елемент нашої молоді. — Вистава відбувається в п'ятих кімнатах, які відступило Т-во Опіки над молодю. Сама вистава влаштована незвичайно гарно та справно. В першій кімнаті приміщено діяграми, які ілюструють розвиток Пласту від його повстання, віднови УПУ в 1920 р. аж до його закриття. Велика карта вказує на організаційну схему УПУ та на скількість пластових таборів у різних роках. В другій кімнаті представлені образно три початкові класи Пласту: Пластун вірний Богу, служить Україні та помагає другим. М. ін. бачимо там світлин могил на Лисоні та Маківці, упорядковані українськими пластунами. В тій самій кімнаті є габльотка з пластовими прапорами з краю та українських пластових організацій зза кордону, нпр. з Закарпатської України, з Чехії. В третій кімнаті поміщені знімки з пластових таборів, чаші (надгороди) здобуті поодинокими куреннями, далі фізичне виховання і фізична праця. В четвертій кімнаті водний спорт і водне пластування. На стіні пишеться надпис „Навігаре несе-се“, плавання конечне. Тут приміщено кількадесят курінних і гурткових знамен, далі пластові однострої: мужеський і жіночий, пластові відзнаки і початки кооп. „Пласт“, яка існує тепер як відомо у Львові при вул. Городецькій та Руській. П'ята кімната повна пластових видань та світлин з пластового життя. В кожній кімнаті є по кілька альбомів зі знімками з життя пластової організації з усіх областей наших земель під Польщею. Цілість вистави дає поняття про розмах та силу нашої б. пластової організації. Організаторам сєї прецікавої вистави, яку повинен оглянути кожний Українець, належить признання за влаштування такої небуденної виставки та за смак, з яким вона виконана. Вистава триватиме до 20 с. м. кожного дня від год 10 до 4-ої пополудні. рк.

Протест англійських єпископів

На днях англійські єпископи вислали до канцлера Гітлера телеграму з протестом проти ув'язнення протестантського пастора Німеллера та з домаганням випустити його на волю. На депеші підписаний м. ін. архієпископ Кентербері.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

СЕН. ДР А. ГОРБАЧЕВСЬКИЙ виступив промову підчас дискусії над бюджетом міністерства справедливости в сенаті. В ній заявив м. ін., що до польських в'язниць, зокрема в Познані, не допускають українських книжок, газет і навіть кореспонденції українською мовою...

В ТЕРНОПОЛІ суд засудив 3 молодих Українців за приналежність до ОУН (Організації Українських Націоналістів), а іменно: Івана Заблоцького на 2 роки тюрми, Грицька Майку на 1 рік і Теодора Козуба на 8 місяців. Всі три засуджені родом з Великих Гаїв коло Тернополя.

ПОЛЬСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО вже внесло на теперішній сесії сойму і сенату законопроект про охорону імені Й. Пілсудского, першого маршала Польщі. Законопроект ухвалено: „Память діла і заслуг Йосифа Пілсудского, воскресителя незалежності батьківщини і виховника народу, по всі часи належить до скарбниці національного духа й остає під особливою охороною права“. Хто зневажить імя Йосифа Пілсудского, буде караний в'язницею до 5 літ.

У ЛЬВОВІ на домі австрійського консуляту на розі вулиць Осолінських і Хоружини повіяють два прапори: один австрійський з двоголовим орлом, вже досить знищений, і другий новітній червоний на середині з білим колом, на яким видно чорну свастику.

ЛИТОВСЬКА СТЕЖА приграничної сторожі острілювала коло с. Верше-Радупка польську стежу КОП-у („Корпусу Охрони Погранична“) і вбила жовніра КОП-у Серафима.

ПРИГНОБЛЕННЯ В ЧЕХОСЛОВАЧИНІ. В широких масах населення Чехословаччини запанувало пригноблення з приводу прилучення Австрії до Німеччини. Чеські часописи покищо здержуються від докладнішого коментування австрійських подій і пишуть, що події в Австрії не допровадять до міжнародного конфлікту, бо західно-європейські держави рішили, що австрійські події се внутрішня справа двох німецьких держав.

КАНЦЛЕР ГІТЛЕР прийняв у Лінці б. німецького амбасадора Папена і надав йому золоту почесну відзнаку за заслуги для націонал-соціалістичної партії.

АВСТРИЙСЬКЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО рішило вислати кілька австрійських полків до Баварії, щоб підкреслити почування братерства між арміями німецькою й австрійською.

„ОССЕРВАТОРЕ РОМАНО“, як звідомляють короткі депеші з Риму, в австрійській статті запротестував проти прилучення Австрії до Німеччини.

ВЕЛИКА ФАШИСТІВСЬКА РАДА ухвалила резолюцію в справі подій в Австрії. В ній сказано м. ін., що Італія не тільки не сугерувала плебісциту, що його оголосив б. канц. Шушніг в Австрії, але навпаки, відраджувала його. Рада апробує поступовання фашистівського правительства в справі Австрії.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО Франції утворив б. прем'єр Леон Блюм, голова французької соціал-демократичної партії. Прем'єр Блюм обняв також міністерство фінансів.

ПАРИЖСЬКИЙ „МАТЕН“ оповістив, що військові відділи, приділені до лінії Мажінота, сконцентровано в фортах і поставлено в стан поготівля. У всіх гарнізонах здержано відпустки.

ВІЙСЬКА ЕСПАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ здобули м. Бельхіте після 8-годинно барабанного вогню артилерії. Підчас здобуття міста повстанці взяли в полон кілька тисяч червоних, здобули багато гармат, машинних крісів і різної амуніції. Теперішня офензива повстанців згрожує перерванням получения Валенсії з Барселоною.

Гумор. — Отже ви хочете оженитися з одною з моїх дочок? Добре. Наймодша дістає 10.000 зл. посагу, середша 20.000, найстарша 30.000. — А не маєте ще старшої?

НОВИНКИ

Учительський Збір і молодь філії державної гімназії й ліцею з українською мовою навчання та двох гімназій і ліцею СС. Василянок у Львові влаштували 10 с. м. в салі театру „Ріжнородностей“ у Львові святочний концерт в честь Т. Шевченка. Програма: Драматична творчість Шевченка, промова, виступи Е. Фединський; Т. Шевченко: „Молитви“ — рецитація; Лисенко: „Елегія“; В. Барвінський: „Український танок“; П. Ніщинський: „Вечорниці“ (вступ і виконання симф. оркестри держ. гімн. і врешті Т. Шевченка „Назар Стодоля“, драма у трьох діях. Концерт зробив на дуже численній публиці якнайкраще враження. Всі точки програми виконано вірне. Найкраще подобалися „Вечорниці“ Ніщинського, особливо збірні хори. Актори у драмі „Назар Стодоля“ як на свій вік дуже добрі. Танці укладу п. проф. Суховерської випали також гарно.

В міністерстві справедливости обмірковують справу оголошення наглих судів на терені цілої польської держави з уваги на поширення бандитизму.

Збірка на фонд боротьби з отрутами, переведена т-вом „Відродження“ у Львові в дні 20. II. 1938, принесла 350 злотих і 49 грошів.

Дирекція львівської радіостанції усунула тепер з т. зв. сальонової оркестри одного члена тої оркестри Українця, відомого челиста, проф. Петра Пиленику, який працював там 7 років.

Заходом Української Католицької Акції при співучасті СС. Службениць повстала в Надвірній кухня для бідних, в якій щоденно видається около 80 обідів.

Уляна Кравченко, відома наша поетка, зломилла ногу й перебуває у військовій шпиталі в Перемишлі.

Поліція арештувала в Угнові 10 українських хлопців, в Карові 10 хлопців і 3 дівчинки.

Польське Наукове Товариство повстало у Станиславові з ініціативи воеводи ген. Паславського. Органом того Т-ва буде кварталник „Злоти Шляк“.

Нова римо-катол. парохія повстала в Синевідську Вишнім, пов. Сколе. До тої парохії належать місцевості: Ямельниця, Корчин Рустикальний і Шляхотський, Крушельниця, Межиброди, Підгородці, Побук, Сопіт, Синевідсько Вишне, Труханів і Тишівниця.

Нові польські Людові Доми мають повстати в Товмаччині, в с. Бабянци і Глибокій.

До Берези Картузької вивезли з Пишковець пов. Бучач злодія Франца Крета.

В Кошилівцях пов. Заліщики застрілилася урядничка поштової агенції Констанція Крушинська. Причиною самогубства було те, що контролю рахунків вказала брак у касі 362 зл. і 36 грошів.

За спроневерення 3.801 зл. окружний суд у Львові засудив предсідника Шкільної Ради в Камінці Струмилівій І. Стецину на півтора року в'язниці з завішенням кари на 5 літ.

У Змієвиських пов. Яворів згоріло 29 домів і 49 господарських будинків. 180 осіб остало без даху над головою. Причина пожежі — неосторожна поведінка з вогнем.

Міністр пошти признав Поліщукові Устянчукові надгороду 1.000 зл. за те, що Устянчук віддав поліції мішок з 11.000 зл., загублений поштовим амбулянсом.

Залізнична катастрофа поспішного поїзду лучилася недалеко Ковля, на лінії Варшава—Здолбунів. Дві особи погибли, кілька ранених. Причина: хтось розкрутив шини.

Гумор. — Оборонець в суді в запалі: — ...Так, високий суде, мій клієнт фактично крав. Однак мимо того належить йому виїмково лагідна кара. Бо навіть як злодій він сповняв свій громадянський обов'язок і крав виключно краєві продукти!

Найцікавіший твір Н. Королевої, відзначений сьогорічною найвищою нагородою Українського Католицького Союзу, це повість п. з.

СОН ТІНІ

слід мати кожній інтелігентній людині, що цікавиться українським письменством.

Ціна 3 зл. Висилаємо лише за готівку. „ДРУЖИНА“. Львів, вул. Сикстуська 39а. (Кольпортери зголошуйтеся!)

Нова українська газета, „Українська Воля“, має виходити в Парижі. Її видаватиме Робітничий Союз спільно з Українською Громадою. Часопис спочатку буде місячником. („Український Тиждень“ ч. 10).

Новий плягіят. Режисер Ю. Габріельський заскаржив до суду президента Польської Академії Літератури В. Серошевського і члена ПАЛ-ю Фердинанда Гетля за те, що вони послугувалися його сценарієм при накручуванні фільми „Дівчина шукає любови“.

Вбивника р. катола, священника в Любоні, Новака, не хоче боронити ніякий адвокат, навіть з уряду.

Пікантна вістка. У Варшаві засудили на 4 роки в'язниці б. в'язного ББ, Станьчиківського, за комуністичну діяльність.

До адміністраційних властей у Варшаві бездомна Данилюкова звернулася з проханням, щоб її чоловіка, п'яницю й авантюриста, вислали до Берези.

25 намагань самогубств було у Варшаві в січні с. р. З того 11 скінчилося смертю.

За зневаження польського народу в Тарновських Горах засудили на 5 місяців в'язниці радного Францішка Міхатца.

Девізова комісія розіслала обіжників в справі обороту золотом. Особи, які займаються торгівлею золотом, будуть зобов'язані вести реєстри, в кого купують і кому продають золото. Запаси золота дентистичних техніків і осіб управнених набувати золото в зв'язку з виконанням звання не можуть перевищати 3-місячного запотребування.

Арійський параграф ухвалив союз польських лікарів куваської округи.

В Польщі дня 15. II. с. р. було 553.945 безробітних; 15 січня с. р. було 517.342 безробітних.

В Познані засуджено на 2 і пів року в'язниці б. начальника бюро реклами „Рух“ В. Длуского за спроневерення поверх 25 тисяч зл.

В поїзді, що їхав з Катовиць до Варшави, злодій успав пасажирів в купе 2-ої класи, обікраб їх і втік.

Власти безпеки барановицького повіту переловили комуністичну інструкцію, яка заохочує селян купувати люксові радієві відбирачі та обіцяє грошеву допомогу на ту ціль. Большевикам йде про те, щоб селяни могли слухати мінської радіостанції.

На Виленщині польські власти замкнули 12 литовських читалень розв'язаного т-ва „Ритас“.

11 березня с. р. минуло 50 літ від смерті Ф. Райфайзена, творця сільської кредитової кооперації.

Гумор. — Які добродійства маємо від сонця? — Учень: Ніяких, бо вночі не світить, а в день і так ясно.

Гумор. — На що хто жде? — Запрайте з нами. Якраз чекаємо на третого. — Не можу, бо і я чекаю. — На що? — Я чекаю на „першого“.

Мистецька Секція Ділового Комітету Свята Християнської України розписала конкурс на проект ювілейної відзнаки з приводу 950-ліття Хрещення Руси-України на ось яких умовах: 1) На відзнаці мають бути роки 988-1938 і емблематичне зазначення події. 2) Оригінальна відзнака має мати поверхню 4 см², довільної форми. Проекти, десятикратно побільшені, мають бути виконані графічно і кольористично й надіслані до 31 с. м. на адресу: КСХУ, Львів, ул. Новий Світ ч. 22. Генеральний Інститут Католицької Акції. Імена авторів долучувати у запечатаній коперті з клічем, ідентичним на проекті і коперті. 3) Найкраще виконаний проект буде нагороджений в висоті 150 зл. і остається власністю мистецької секції з правом репродукції. Крім цього буде нагороджений другий проект 50 зл.

Хто має під рукою „Великий Співаник Червоної Калини“, найде в ньому все, чого шукає на всякі концерти й академії, коли диригент хорів по містах та селах клопочуться програмою. Збірник найкращих пісень історичних, обрядових, побутових, стрілецьких на хори жіночі, мужеські й мішані — 229 пісень. Репертуар на 25 і більше концертів. — Тверда прегарна оправа, ціна всього зл. 28.50, з портом і опакуванням зл. 29.50. Для членів „Червоної Калини“ зл. 23.50. Замовляйте Великий Співаник Ч. К.! Відібете собі його ціну при нагоді кожного концерту, а без нього не обійтись ні одному хорові ні товариству в селі чи місті. Адреса: „Червона Калина“, Львів, вул. Зіморівича ч. 12, пошт. скр. ч. 43.

Сего року минає 40 літ від оснування б. української гімназії в Тернополі. Щоб зберегти пам'ять того культурного вогнища, професори й абсолюенти тої гімназії рішили гідно відсвяткувати 40-ліття заснування гімназії та в тій цілі вибрали комітет, який постановив: 1) скликати зїзд б. професорів і абсолюентів гімназії, 2) видати „Ювілейний Альманах“ і 3) зладити пропам'ятну таблицю з іменами тих професорів і учеників, що полягли у визвольних змаганнях. Комітет звертається до всіх заінтересованих з проханням вислати на адресу: проф. Дяків Павло, Тернопіль, Костюшка 7, своєї адреси, особисті дані та всякі матеріали до альманаху.

Жінок в Польщі є мільон і 60.000 більше ніж мужчин.

Українське паломництво

на Евхаристійний Конгрес у Будапешті. В зв'язку з оголошенням паломництвом на Евхаристійний Конгрес до Будапешту подаємо до відомо, що Світова Організація Подорожей Вагон Лі — Кук вистаралася для вигоди наших паломників ще три посередні категорії участі в паломництві. У висліді цього можливості участі такі:

I. класа в ціні 122 зл. обіймає переїзд III. класою залізничі через Лавочне до Будапешту, п'ять днів побуту в Будапешті з нічлігами в кімнатах 2 і 3 особових, трикратний харч денно (на снідання кава й булочки і маслом, на обід 3 страви, на вечеру 2 страви).

II. класа в ціні 95 зл. обіймає переїзд III. класою, п'ять днів побуту в Будапешті з нічлігами в збірних кімнатах без ліжок, тільки на сінниках і солом'яних подушках та трикратний харч денно (на снідання: кава й булка, на обід 3 страви, на вечеру 1 страва).

III. класа в ціні 72 зл. обіймає переїзд III. класою, п'ять днів побуту в Будапешті з нічлігами в збірних кімнатах без ліжок, тільки на сінниках і солом'яних подушках та трикратний харч денно (на снідання: кава й булка, на обід 1 страва, на вечеру 1 страва).

IV. класа в ціні 56 зл. обіймає переїзд III. класою і 5 днів побуту в Будапешті з нічлігами в збірних саях на сінниках і солом'яних подушках без харчу.

V. класа в ціні 45 зл. обіймає тільки сам переїзд III класою без приміщення і без удержання.

На загальне бажання речинець зголошень продовжуємо до 31 березня ц. р. При зголошенні паломники I-ої класи складають задаток у висоті 30 зл., II-ої класи 20 зл., а III, IV і V-ої 10 зл. — Кождий учасник повинен зложити: а) довід особистий з потвердженням горожанства або давний паспорт, б) дозвіл місцевого староства на виїзд за границю (мешканці Львова засвідчення замешкання), в) дві знімки, г) мужчини до 50 літ військову книжечку. Кождий учасник оплачує паспорт в ціні 20 зл. і конгресову карту в ціні 12 зл. Учасникам перешлемо програму Конгресу в українській мові.

Управа Марійського Товариства Молоді
Львів, ул. Сикстуська 39 а.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Пацове з товариства.
ПАКС: Галька.
СТИЛЕВЕ: Чар богемні і ревіл.

Новість! Важне для священників і всіх вірних!

Накладом видавництва ЧСВВ в Жовкві появилася у другім, прегарнім виданні ц і н а — п о ж и т о ч н а й у л о б л е н а книжка

ВЕЧІРНЯ І УТРЕНЯ

та інші богослуження на всі неділі і свята цілого року.

Цінний твір „Вечірня і Утреня“ з 1912 року причинився у великій мірі до пізнання та спопуляризування нашого богослуження в українським народі, а священникам дав у руки вельми практичну і пожиточну книжку. Друге видання цього твору — при великій вкладі праці і гроша перевищило перше видання так практичністю, як приступною ціною.

Прикмети нового видання:

1) цілість зредуковано до одного тому, при одночаснім збільшенні змісту. Це сталося тому, що видаючи книжку в однім томі, не повторювано службосьми гласів, обцини і др.

2) догідний формат книжки (19×12 см.), читкий друк у двох стовпцях, добрий папір та солідна оправа.

3) що найважливіше: ціна книжки майже на половину дешевша! Два томи попереднього видання оправлені в шкіру коштували 43 золотих, і тепер те саме зібране в однім томі, в такій самій оправі — всього 29 золотих! 1075 сторін друку.

Ціна книжки: в аркушах 15 зол., опр. в пол. 17 зол., хребет опр. в шкіру 19 зол., ціна опр. в шкіру 29 зол. Порто 1 зол.

Книжку висилається тільки за готівку.

Видавництво Чина св. Василя В. в Жовкві.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одиопальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота пальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому міспі дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по випахненні належитості готівкою або поштовыми значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/4 стор. 25. — зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280. — зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарэзовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. Т. п. - Тел. 103-72.

Передплата в країні: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих. ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ. Конт. П.Ш. Львів 505.796

Що діється на Україні

Чеська преса дістала з Києва відомості, що в містах і селах совітської України якась організація „Зелений Дуб” поширила відозви і летючки такого змісту: „Банда міжнародних злодіїв назвала себе урядом селян і робітників, щоби гнобити український нарід. Та банда 20 літ проливає вашу кров. Та банда вимордувала ваших провідників. Те саме жде і вас. Ті ненаситні гієни мають за ціль знищити нарід. Селяни, робітники, червоноармійці! Тепер або ніколи муси-

те знищити кровавий Інтернаціонал. По цілій нашій батьківщині розвивається тайна організація „Зелений Дуб”. Не стріляйте до членів тої організації! Вони хочуть визволити вас від влади катів і бандитів. Всі стріли зверніть до грудей наймитів третього Інтернаціоналу!” Під відозвою підписаний отаман Дергач. — Невідомо, чи такі відозви в дійсності поширені, чи може їх тільки виготовили в кількох екземплярах провокатори з ГПУ, щоб мати привід до нових кривавих оргій.

Дві шибениці в Золочеві.

Трибунал проголосив такий присуд у процесі за вбивство в Белзці: Іларія Кука і Володимира Качора на кару смерті (через повішення), Петра Цицу на довічну в'язницю і заплату 650 зол. судових коштів. Всіх трьох засудили на заплату символічного золотого. Яро-

слава Дзядигу трибунал засудив на 2 роки в'язницю і втрату громадянських прав на 5 літ, Василя Галапу на 2 роки в'язницю, Володимира Івахова на 2 роки в'язницю і втрату громадянських прав на 5 літ. Підсудних Тимка Дзядигу, Гринька Дзядигу і Андрія Майбу звільнили.

„Східня Мархія” вертається до Німеччини.

У Відні на Площі Героїв коло Бургу відбулося офіційне привітання канцлера Гітлера. Перший промовив б. канцлер Австрії Сейс Інкварт. Він заявив: „Вожде! Оголошую постанову австрійського правительства, що Австрія стала складовою частиною Німеччини. Доношу цілому світові, що в сій хвилі вожд великої німецької держави віздить до брами австрійського Бургу. Східня Мархія вер-

тається в сій хвилі до Німеччини. Повстала велика Німеччина”. Опісля виглосив промову канцлер Гітлер, підкреслюючи, що Східня Мархія, а недавня Австрія, буде розбудована як спеціальна твердиня нац. соціалізму. Пізніше подякував усім, що помогли йому довершити великого діла злуки двох німецьких країв, та іменував Сейса Інкарта намісником Німеччини для краю Австрії.

Загальний „Гляйхшальтунг”.

Німецький міністр заграничних справ фон Рібентроп перебрав агенди від австрійського міністра заграничних справ Вольфа і припоручив дотеперішнім дипломатичним представникам Австрії за границею підпорядкуватися з цілим персоналом німецьким дипломатичним

представництвам. — Шеф німецької поліції Гімлер прилучив австрійську поліцію до німецької та створив у Відні уряд Гестапо. — У Відні зачалися переговори в справі введення спільної валюти. В переговорах бере участь м. ін. мін. Шахт, дир. німецького державного банку.

Усунення граничних стовпів між Німеччиною й Австрією.

На границі Зальцбурга з Німеччиною усунено австрійські граничні стовпи. Серед френетичних окликів населен-

ня спалено їх на резиденційній площі в Зальцбургу (перед архієпископською палатою).

Що діється у Відні?

На потвердження вісток про те, що діється у Відні, все треба виждати, бо показується, що навіть вістка про ув'язнення такої визначної особистості як архієпископ Зальцбурга Вайц, у котрій подавано навіть годину його ув'язнення, була неправдива. Тепер приходять вісти,

що у Відні виграбовано і здемольовано всі крамниці в Пратері, що на Вольмутштрассе поліція зі зброєю в руках відганяла „штурмовців”, які грабили крамниці, що преса віденська оповіщує ряди імен осіб, які кінчать самогубством і т. п. Між ними має бути багато інтелігентів.

Великі успіхи офензиви еспанських повстанців.

Війська ген. Франка заняли м. Арагон важне під оглядом стратегічним. Під час заняття того міста взяли в полон 1.500 червоних. Передні сторожі повстанців дійшли до перехрестя важних шляхів з м. Таррагона до Валенсії і знаходяться 60 км. від м. Тортоза над Середземним Морем. Війська ген. Франка

заняли в теперішній офензиві простір 92 км. вглиб фронту червоних, широкий на 60 км. Червоні зависили особовий рух між Валенсією й Барсельною. Туди їдять тільки військові поїзди. На арагонським фронті червоні відступають в паніці. Каталонії загрожує вибух національного повстання проти червоних.

„Мандруюча парохія”.

Між Німцями досить поширена практика, зв. „мандруючою парохією”. Полягає вона на тім, що місцева Католицька Акція кожному емігрантові, який покинув дану парохію й осів десь у краю або

в світі, висилає що тижня дієцезальний часопис, а що місяця короткий „парохіальний бюлетень”. Кошти поносять родина емігранта або самі адресати. Убогим висилають часопис даром.

Ростини мають горячкові стани.

Відомий ботанік проф. Блярінгем з Шікаго сконструував дуже чуйний термометр, який служить до мірення температури ростин. При допоміж того термометру вчений ствердив, що пупянок рожі підчас дощу, який паде по довгій посузі, підносить свою температуру на

кілька степенів. На підставі того професор твердить, що ростини мають горячкові стани, цілком подібно як люди і звірята. Досліди проф. Блярінгема потверджує індійський учений, відзначений надгородою Нобля, др Ягадіс Хундер Бозе.

Напад на редакції

Де його жерело і як з тим боротися?

Отже маємо новий доказ, до якого степеня анархії довела в нас пропаганда т. зв. „вольового” націоналізму. В часі коли йде не на жарти наступ на весь наш національний організм, знаходяться групи молодих людей, які не подаючи навіть своїх назвищ мають сумну відвагу фізично вимушувати на українській політичній пресі, що вона має містити, а чого не сміє містити! Підчеркуємо се, майже всій пресі, бо на нараді 13 с. м. була заступлена майже вся українська політична преса і представники її згідно устійнили своє становище до золочівського процесу ОУН. В часі цілої наради нікого не образив найменшим словом, нарада відбувалася дійсно в атмосфері культури й такту, кождий мав свободу слова і міг висказати, що думає. Устійнено згідно також звичайну газетну замітку про ту конференцію, напечатану в цілій ряді органів („Нова Зоря” принесла її в попереднім числі). Отже вся суспільність наша може сама оцінити, чи є в тій замітці хочби оден невластивий вислів та чи можливе взагалі делікатніше реагування на дотичну подію такої преси, яка почуває на собі моральну відповідальність за життя і будучність нації.

Тимчасом що діється? Дві групи наших невідомих людей урядують в білий день напад на дві українські редакції, щоб унеможливити публичне висказання думки і то думки одобреної дослівно майже всею українською пресою!

Тут мимохіть виринає питання: Хто урядив ті напади? На се питання можливі тільки дві відповіді:

1) Ці напади могли урядити провокатори, кермовані злочинними укритами силами, яким залежить на цілковитім розбитті і розложенні української нації, в першій мірі її публичної думки.

2) Ті напади могли урядити наші молоді люди, яким і не снилася провокація, а які в своїй наївності і молодечій нерозвазі зробили те, чого колись напевно будуть гірко стидатися.

І сей другий випадок був би гірший від першого. А гірший тому, бо провокація серед нації, що попала в таке положення як наша, се зовсім звичайна річ. Розмірно легко відкрити її жерела і викликати природний відрух огиди до тої провокації.

Та далеко трудніша боротьба очікує суспільність тоді, коли ті напади се не прояви чужої провокації, а коли вони походять знутри, з самого серця нашої суспільності, з квіту її!... Бо се тоді знак, що думка того чуткого серця нашої суспільності звихнена, або зовсім знищена і не існує, що воля того серця затроєна! Кимже знищена? Ким затроєна?

Відповідь на сі питання се не легка справа. Тут треба уважної діагнози, бо від доброго поставлення діагнози залежить виличення хорого організму.

Отже спробуємо тут покищо коротко поставити діагнозу якості і жерел тої недуги, приймаючи гірший случай, а саме той, що нападаючі зовсім несвідомі ніякої провокації, що вони нападали думаючи, що роблять тим добре діло для свого народу.

Думка тих наших молодих людей очевидно знесилена, воля їх затроєна теорією того рода націоналізму, який від довшого часу пропагують у нас носії кличів про „роскіш ножа і крові”, про те, що Христос був бунтівник, про примат волі над розумом, мовляв: Хочу,

зроблю і має так бути, як я хочу! Ось той рак, що точить вже десятками літ нашу молодь і доводить її до такого стану, в яким групи її продукують такі вчинки, як висше згадані напади на наші редакції. А не треба забувати, що убийства і грабунку в Белзці на бл. п. Ясіньських навіть ОУН не бере на свій рахунок: з процесу в Золочеві видно виразно, що команда ОУН під карою смерті заборонила тоді напади та експропріації. Се річ засадничо важна для оцінки справи — і в світлі того факту запитуємо: На якійже підставі „вольові“ націоналісти відомого виховання напали на українські редакції?

Хоч „Нова Зоря“ довгий час вела нераз острі ідеологічні спори з обома нападеними редакціями (і на будуче буде їх вести в потребі), то мимо того не стає нам слів на напівнування нападу невідомих людей на обі ті редакції в цілі фізичного вимушення на них поступовання після волі нападаючих, а не після переконання тих редакцій. Се насильство в наших обставинах морально просто страшне: бож його роблять над свобідною думкою нації, причім не кажуть, в ім'я чого роблять те насильство! Бо чейже не для оборони ломачи дисципліни, якого допустилися навіть супроти ОУН ті, що їх судили в Золочеві. Докладніше порівняння того рода насильства з насильствами над пресою двох відомих повоєнних рухів переведемо окремо. Тут звертаємо увагу покищо тільки на те, що останнє насильство се плід одного-одинокого осібног а, який від десятків літ безкарно вистрикує отрую молоді Галицької Землі, анархізуючи ту молодь дійсно безпримірно. Всі знають і без називання імені, хто сей тип: пустий фразер, що довго вже оперує блискучими словечками, фальшивими цитатами, очевидною брехнею — і мимо того не видно загального спротиву проти того звідника нашої молоді! Во істину, не молодь обвинувачуємо за те, що в нас діється, а того одного старого руйнітника і тих старших людей, що байдужно дивляться десятки літ, як він нищить душу і серце їх власних дітей!

Ті наші молоді люди, що урядили напад на дві українські редакції, навіть імен своїх подати не хотіли! Значить, виступали в масках. І навіть в тих масках не покликалися на ніяку засаду! Просто вони так хочуть і так має бути, а не кажуть ані хто вони, ані на якій підставі вони так хочуть, ані чому так має бути!.. „Вольовий націоналізм“ — і кінець. „Роскіш южа і крови“ — і другий кінець! З людьми, що в масках так ставляють справу, неможлива інакша боротьба в хвилі їх ділання як фізична. Та поза їх того рода „активними виступами“ треба вести боротьбу не лише фізичну, а й організовану ідеологічну. В першій мірі вся суспільність наша мусить звернути увагу на те, котрі українські пресові органи поважно і виразно осуджують такий спосіб боротьби з маскованих людей, а котрі мовчачко її покривають такі злочини. Тут мовчання се співучасть у злочині нищення свобідної політичної думки свого власного народу, у злочині ослаблення свого народу, у злочині анархізування його. Від таких газет і журналів, що мовчанкою одобряють таке поведіння, суспільність мусить абсолютно відвернутися, мусить перестати їх передплачувати, читати і поширювати і мусить їм сказати, чому так робити. Бо коли зазначає виразно і твердо означити своє становище до такого злочинства, то страшна недуга ослабить наш національний організм до решти, ослабить гірше ніж найстрашніший натиск ззовні.

Отже до боротьби з тим злочинством, яке що раз більше затроює наш національний організм! До боротьби скорої і рішучої, бо час гряде тяжкий і великий. Коли він застане нас з таким боляком у нутрі, то буде дуже зле. До боротьби витривалої, а ми її виграємо, хочби „вольові“ націоналісти не знати як скреготали зубами.

З сенату і сойму

Підчас дискусії над бюджетом міністерства освіти в сенаті промовляв м. і. сен. о. Р. Лободич зі Станиславова. Він сказав м. ін.: Національна свідомість української суспільності повна. Нікому не вільно її порушувати і нічого не зискується тим, що українське населення позбавиться народних і середніх шкіл у рідній мові та обмежиться йому доступ до української книжки. Польська держава нічого не втратить, коли українська дитина довідається про польську державність в рідній мові, коли від польської держави дістане змогу добувати знання та вишколювати характер у рідній мові. До горожанського і морального виховання приципляється наука релігії. Тому число годин релігії треба конче збільшити. Тому сам учитель повинен бути релігійний, щоб міг плекати засади, що їх діти виносять з дому. Не промовляю, щоб жалуватися. Як горожанин держави звертаю увагу на се, що причиниться до її скріплення. Нехай здійсниться основна постанова конституції, що польська держава се спільне добро всіх горожан. — Від волинських Українців промовляв сен. Маслов. Він заявив м. ін.: Релігія й культура має особливе значіння для Волині хочби з огляду на східного сусіда. В тих умовах зрозуміла спеціальна роль православної Церкви на тім терені. Однак теперішнє положення Церкви збуджує занепокоєння. Апелую, щоб прискіпити скликання Собору. Дальше сен. Маслов скаржиться на перенесення православного духовного семінарія з Крем'янець до Варшави, на впровадження польської мови до науки православної релігії і навіть до молитви для жовнів православної релігії! В шкільництві утративши має фатальний вплив. Сен. Маслов висунув ряд постулатів в області українського шкільництва на Волині.

В соймі відбулася горяча дискусія

над проектом закону про устрій адвокатури. Український посол Витвицький стверджує, що проект передбачує значне обмеження незалежності адвокатури. Арт. 57 проекту вводить судову апікацію. Се значить, що ті, які дістали відповідну кваліфікацію, мусять перейти через оцінку не лише з точки погляду фахової але й політичної. Проект закону виключає українську молодь з доступу до адвокатури. Промовець знає випадки, що без ніяких річевих причин, а тільки тому що даний кандидат був Українцем, відмовлено йому впису на листу апікантів. Це та сама засада, яка голосить, щоб не дати ні пяди землі, ні одного варстату праці Українцям! Се жене українську молодь в обняття безнадійності і розпуки. Постанови проекту в стані адвокатської самоуправи означають кінець незалежності того стану. Опісля вказує на постанови проекту, що закон має ділати взад. Се позбавить сотки української молоді й адвокатських апікантів всякої надії дістатися до адвокатури. — Посол Баран звернув увагу, що значіння адвокатури в кожній демократичній державі все було дуже велике. Навіть у царській Росії чи вільгельмівській Прусії в ділянці адвокатури не було обмежень, які приносить проект. Тут отвірається широке поле для самоволі адміністрації. Датьме промовиць звертає увагу на припис, який звільняє від адвокатської апікації всіх державних правників. В той спосіб майже кожний почтовець і залізничник може бути вписаний на адвокатську листу. — Посол Тершаковець стверджує, що проект закону про адвокатуру се — роблення обрахунків партійних і національних. — Проти проекту промовляли ще посли Біляк і Завалижук. По дискусії польська більшість прийняла проект закону відкинувши всі поправки меншин.

Нова столиця Німеччини?

Плебісцит в Німеччині усанкціонує новий стан річей.

У Відні кружляють поголоски, що Гітлер має проголосити нову конституцію, на підставі якої він сам ставби президентом зглядно вождем великої Німеччини, а марш. Герінг новим канцлером цілої Німеччини. Столицею Німеччини мавби стати Мінхен. Одночасно з заповідженням на 10 квітня австрійським плебісцитом на території цілої Німеччини відбудеться плебісцит в цілі затвердження нового стану річей. В австрійським плебісциті позбавлено права голосування Чехів, Хорватів, Словенців і всіх Жидів замешкалих в Австрії, разом коло 400.000 осіб. Мінхен (Монахія), столиця Баварії, має коло 750.000 населення, з того поверх 81%, католиків, 15% протестантів, 1,5 Жидів. Положена над рікою Ізарою, якою пливають сплави й дараби, але кораблі плисти по ній не можуть. Мінхен відоме від р. 1102, вперше як оселя монастиря Тегернзее. Найстарша церква в Мінхені ім. св. Петра, збудована в р. 1181, потому перебудована в стилі рококо. Більшого значіння набрав Мінхен від р. 1255, коли рід князів Віттельсбахів заложив там свій замок, в часі коли жив наш король Данило. Відтоді аж до великої війни Віттельсбахи дуже опікувалися тим містом і прикрашували його чудовими церквами та палатами. Околиця того міста бідна і слабо залюднена, по части мочариста, тому се місто знає також з влучного висказу короля Густава Адольфа: „Золоте сідло на худій шкапі“. Але торговельне положення сего міста знамените, бо воно положене на перехресті дуже старих шляхів. В Мінхені є університет від 1472 р., Академія Наук від 1759, Академія Мистецтв від 1809, резиденція архієпископа від 1821. Мінхен се головний культурний центр Німеччини („Атени над Ізарою“), де живе багато вчених, мистців і музиків. В Мінхені Гітлер зачинав свою політичну кар'єру.

Б. постерунковий шефом бандитів

В Бидгощі відбулася розправа проти Яна Квасневського б. постерункового слідчої служби в Хойніцах. Квасневський звільнений з поліційної служби став на чолі бандитської шайки, з якою виконав грабунковий напад м. ін. під Бидгощею. А саме одної ночі три замасковані бандити напали на жебрака і зрабували йому

38 зл. Між тими бандитами був також Квасневський, якого зловили щойно кілька місяців по тім нападі. На розправі Квасневський спробував удавати варята. Однак знавці психіатри заявили, що йому нічого не бракує. Суд засудив Квасневського на 4 роки в'язниці.

Політичний процес в Тернополі

В Тернополі відбувся процес проти 22 молодих Українців, в тім 8 малолітніх гімназистів, за приналежність до ОУН. Суд засудив: В. Охримовича на 8 літ тюрми, В. Борищука на 5 літ, М. Вовка, Л. Голопуна, Д. Мачелінського, В. Колосовського, Марію Руду й Євгенію

Петержиль по 3 роки, В. Роговського на 2 р. і В. Безкоровайного на 1½ р. Двох малолітніх учеників засуджено на відслання до поправного заведення з завішанням, 6 ученикам уділено напіннення і віддано під догляд родичів, 4 обвинувачених звільнено.

ОГЛЯД ПРЕСИ

За активізацію нашої церковної справи

„Діло“ в ч. 56 принесло під таким заголовком статтю, в якій інше м. ін.:

Хоч кожній дитині відомо, що Поляків греко-католиків немає, бо навіть, якщо який бувби, то певно давно вже перейшовби на латинство, — то все таки для каламучення відносин у краю „нормалізації“ робиться з дня на день більший вітер з цілою певністю проти власного переконання редакторів та покровителів „Поляка Греко-Католика“, до речі: самих римо-католиків. Правда, остання статистика, побіч інших дивних річей, як двох українських народностей у Галичині, виказує аж 440.000 більше греко-католиків від українців всього покрою, та мабуть ніхто з Поляків поважно того висліді не бере, бо за основу національних відносин у Східній Галичині все беремо статистику віроповідну, а не національну. Бо якжеж інакше ту річ брати, коли подрібна статистика поодиноких сіл нашої області краю записує такі цілі села як польські, в яких не то що греко-католицька людність і слова не вміє говорити по польськи, але також і їхне римо-католицьке населення. Тільки у Львові та в найближчій околиці є може кілька тисяч людей, що в домашньому житті є двомовними та часто послугуються в щоденному житті польською мовою; є крім того кілька тисяч греко-католицького населення на наших західних окраїнах, що говорять по польськи. Та одно певне, що одні і другі, хоча говорять по польськи, свідомо декларують себе Українцями чи там „Русинами“ і то більш категорично, як інші Українці. Таким чином в дійсності Поляків греко-католиків напевно немає й одної сотні; а якби вони були, то напевно „Комітет Порозумівачів“ хочби на показ посадив їх у редакції свого „Греко-Католика“. Зрештою щеж кожному ясно: чиж знайшлиб ми нині такого пав'яного Поляка, що зберігаючи свій греко-католицький обряд на це тільки, щоб при нинішній дійсності через свою метрику паракуватися на всі невгоди щоденного життя? Таких найвних нема, бо ті, що держаться свого браду, почувати у собі щось більше, вони свідомо почувати свою приналежність до української нації, дарма, що може дехто з них і по польськи говорить. Та це все не перешкодить панам з Комітету й „Поляка Греко-Католика“ маячити про якісь можливі здобутки на греко-католицькій Церкві і своїм маяченням запліднювати Ромерівською психозом ендемік з „ІКЛ“ або „Слова Народового“; останні числа тих часописів достаточним доказом того.

А причина того всього? Не деінде, тільки в нашій пасивності. Бо правдивий стан є саме у відворотному відношенні. Таж хіба ніхто з Поляків не заперечить, що у Східній Галичині к. пів мільона селянської римо-катол. людності говорять українською мовою, живе українським народним побутом (звичаї, пісня, ноша), словом: має всі об'єктивні атрибути приналежності до українського народу. Певно, що не всі ті римо-католики почувати себе Українцями, та одно певне, що ще й нині сотки з них мають ясну українську національну свідомість, працюють по українських установах, багато з них служило зовсім добровільно в Українській Галицькій Армії. Ще нині знаємо кількадесят інтелігентів Українців римо-католицького обряду, навіть знаних громадянських діячів. А ті тисячі службовиків та залежних людей, що для хліба мусили змінити обряд — хіба вони в душі не Українці? Хіба не бачимо не раз, як вони нишком до святкам й у церкву заходять і нишком себе Українцями декларують? Тож хіба тим тисячам не належаться ніякі права у римо-католицьких храмах? Країна пора тим інтелігентам та незалежним свідомим Українцям римо-католикам дати ініціативу до створення своєї організації, що посталаб за право на проповідь, додатковий богослуження та сповідь в римо-катол. костелах у своїй рідній мові. Країна пора, щоб українське село, де і слова ніхто не вміє по польськи, у римо-католицьким храмі почуло слово у своїй рідній мові! Країна пора отрястися нам з дотеперішньої байдужності, і то негайно, бо незадовго може бути запізно. Це одна річ, а друга? Ми свідками шаленого темпа розбудови нових костелів, латинських монастирів, творення нових римо-католицьких парохій. На наших очах у Львові творять одну римо-католицьку парохію за другою, повстають щораз то нові осередки душпастирської праці польського римо-католицизму. Вся самоуправа та органи державної влади йдуть їм на руку, творяться нові душпастирські етати. Перед тижнем читали ми, що депутація східно-галицького ОЗОН-у заявила в архієп. Твардовського з проханням підтримати справу креування нового римо-католицького єпископства у Станіславові.

І знов настірливе питання, що у нас робиться в цій ділянці? Кілько нових храмів ми будували на нашій етнографічній території? Кілько нових парохій ми створили? І біляс вийде просто страшний. Ми прийняли пасивну поставу не супротивлятися злу та спокійно приглядаємось, як

наш стан посідання тоніє. Греко-католицьке населення теж хіба зростає, а стан наших парохій як закам'янів! Отже не диво, що наше населення, не обслуговуване у своїй церкві, розгублюється по виростаючих як гриби по дощі костелах. Возьмім для прикладу наші міста. Тернопіль — до нині найбільш українське місто, з 12.000 замощено мішанства, нині не має навіть парохіальної церкви; бож мала історична церква з початку XVII ст., обчислена на дві сотні вірних, не може бути хіба парохіальною церквою; а наслідки — нині там греко-католиків менше, як до війни. Інакше й не могло бути, коли ми храмів Божих не будували, коли не утворено там хоч двох парохій. А хіба не те саме в Коломиї? А хібаж інакше в багатьох інших містах? Але щож нам далеко шукати: возьмім для прикладу Львів. Ті самі парохії, що були перед десятиками літ. Чи можна як слід обслужити таку святоюрську парохію, коли вона нині сягає від середмістя (вул. Маршалківської) з одного боку аж поза янівську рогацьку, з другого аж під Соколинки, від вул. Клепарівської аж по Кадетську гору, і є чи не найчисленнішою парохією католицької Церкви, бо має певно понад 15.000 душ? Цеж милеві простори, нині забудовані; мешканцям периферії до церкви нераз п'ять і більше кілометрів, тож чи можлива тут належна їх обслуга? Не диво, що біляс того стану — кількості душ рік-річно у Львові переходить на латинство. (Тут автор статті підкреслює брак нових церков і наводить, що навіть у Львові без нічної помочі та серед непи-

насіння

всіляке добірної якості.

Ц. УЛЬРІХ

засн. 1805 р.

Годівня і склади:

Warszawa, Ceglana 11, Moniuszki 11, 2-ga Hala Mirowska.

Цінянки безплатно.

мовної ворожості чужих й байдужності декого зі своїх будується одинокі церкву св. Йоана Богослова при вул. Потоцького 95).

Під кінець ще одна справа. Наші єпархії в порівнянні з єпархіями на заході і навіть у Польщі просто величезні. Чи й нам не слідби підняти організовану акцію за утворенням такого дуже потрібного єпископства для Поділля в Тернополі? Чи не можнаб реактивувати давньої камінецької єпархії, що становить інтегральну частину нинішньої львівської архієпархії та перенести її осідок до Тернополя і таким чином дати Поділля, висланеному на радикальну та навіть комуністичну агітацію, новий осередок релігійного життя? Цього вимагає добро нашої Церкви нині та може в найближчій вже майбутності добро Католицької Церкви на Великій Україні. Це лежить теж у межах можливості, мусимо тільки виказати відповідну ініціативу.

Не признають права на самоозначення

Право-санаційний „Дзєннік Познанський“ з дня 13 с. м. у статті п. з. „Польща на перехресті двох осей не може бути ні слаба, ні багата“ — аналізує політичні підстави й цілі двох осей: Рим — Берлін і Москва — Париж. Перша вісь репрезентує „велич творчої праці вже dokonаної та величезні культурні й суспільно-господарські користи для найширших верств населення“ а дальше „лад, порядок та продуктивну творчість“. А знов на другій осі „атмосфера, яку відчуває як летіти десь у порожнечу, ідеологія хаотична, творчість і продуктивність розкладові“. — Автора дра Оконевоєго спеціально цікавить проблема СССР: „Російський велит не повинен існувати, 40 відсотків корінних Росія не має права рішати про 60 відсотків не-російських на-

родів, які силою нечуваного терору входять в склад імперії в стані розкладу. Розбір Росії стає неминучою і віддавна кінчуваною конечністю. Польща подвійно зацікавлена у тій проблемі і як член культурної суспільності цивілізованого світу і як колишня правна посідачка заграблених свого часу царською Росією великих теренів України, Волині й Поділля, що колись належали до Річпосполитої і що їх ніхто і ніколи не зрієся, а також тих мільярдних втрат, що їх потерпіла польська нація й держава...“ („Н. Ч.“). — З того ясно, що панове з „Дзєнніка Познанського“ не признають самоозначення навіть на найбільших просторах. Річ ясна, які консеквенції може з того витягати кожний сильніший мілітарний нарід супроти всіх інших...

Дишель піде туди, куди потягнуть коні

Ігнаці Клециньський застановляється в 7 ч. „Політики“ над тактикою польської людської партії по останнім конгресі та пише м. ін.: „Скоро мова про тактику, то особу Ратая радо бачиться як лагідний курс супроти правительства. Тут слу-

шне особисте заложення, та в гру входить вже інша засада. Один з начальних провідників партії означив її мені так: „Дишель піде, бо мусить піти, там, де його потягнуть коні“. Власне долі рішають про все. Їх динаміка нестиме провід.“

Неймовірно але написано

В 63 ч. „Курера Варш.“ появилася фейлетон відомої польської письменниці Софії Коссаєк п.з. „Хочемо бути собою“. Що вона в тім фейлетоні не випише! Просто очам вірити не хочеться. А саме подавши до відома польській публіці в тім поважнім щоденнику, як то наші „Гриць, Івани, Василі зачали говорити виключно по польськи, називатися Гжегоржем, Янем, Базилім, пересиджувати в світлиці, вчитуючись у Сенкевича“, — пише далі так: „Зразу ошоломлені Українці зачинають протиділати. Всяка зброя для них чесна. Скривовиштво, підпал, масові напади. Ах, треба поїхати в терен, щоб почути річі, які до центра краю доходять зрідка, уривково, стидливо, або зовсім не доходять. А поруч терору економічний бойкот. Як загально відомо, Українці в Сх.

Галичині знаменито організовані. Кооперативи „Маслосоюз“, позичкові каси централізують економічне життя села. Безоглядний збірний бойкот тих установ паде на одиницю з хвилюю як вона записана до ЗСЗ (Звйонзку Шляхти Загородовей), відбираючи їй можливість існування, руйнуючи матеріально...“

Словом, 300.000 шляхти так на очах додують, наші хлопці. Ратуйте!

„Chcemy, żeby rząd wziął nas w obronę przeciw napadom ukraińskim, boć przecież tak żyć nie można!...“

І такі фантазії випише пані Софія в великий піст...

В Ромунії є 5.000 відважних людей

„Роботнік“ ч. 62 пише: В Ромунії відбувся плебісцит над октройованим (накинемим) королем і урядом конституційним законом... Поверх 4 мільйони голосуючих, т. є. 99.87% (!) висказалося за тою конституцією, проливаючи сльози радости і захоплення над тотально-корпоративним твором... Та урядові агенції поминали одну малу подробицю: що голосування було явне, а хто голосував проти конституції, мусів на спе-

ціальних лістах дати власноручний підпис з адресою... І мимо того знайшлося в Ромунії поверх 5.000 героїв... На оден край — не мало. Крім того около пів мільона горожан здержалося від голосування. Се також свого рода відвага... Автори тої конституції кажуть, що се „епохальний“ твір. Але в наших часах життя „епохальних“ творів буває дуже коротке...

„Індекс трансляціонум“ приніс цікаві вісти

З „Виказу перекладів“ довідуємося, що тепер найбільше в світі перекладають твори Стефана Цвайга, потому Вволлеса і Джека Лондона, далі Пірля С.

Бока, Файхтвангера, Моруа і Т. Мана, з клясиків Дікенса і Бальзака. Цвайга перекладають на 22 мов європейських і азійських.

Як дітям смакують солодощі, так курцям папіроси в тутках „КАЛІНА“

Перед зборами „Скали“

Пресові обов'язки її членів.

Як відомо 26 травня с. р. мають відбутися річні Загальні Збори Т-ва „Скала“ з цілої станиславівської єпархії. На сих зборах перший раз Головний Виділ „Скали“ в пресових справах буде мати чим виказатися, бо розпочав правильне видавання місячних брошур для поширення католицького світогляду між українським народом. Досі вийшло вже 11 чисел тих брошур під назвою „Бібліотека Т-ва „Скала““. Дальшу акцію „Скали“ в тому напрямі гальмують такі наші люди: „Скала“ вислала свої брошури найповажнішим людям станиславівської єпархії для кольпортажів. І виявилось, що з тих вибраних і найповажніших людей в два місяці по розсилці заплатила за пібрані книжки всього одна третина. Через те спинюється дальша видавнича акція „Скали“, спинюється саме в часі, коли радикали осягнули вже сотий випуск своєї лялечистичної „Самоосвіти“, коли поганські націоналісти заложили шість нових періодичних видавництв, коли в Коломиї комунізуєчі елементи заклали нове виразно безбожне видавництво для народу п. н. „Фронт Освіти“ („Народний Університет“). В такий грізний час чейже треба подбати про якусь постійну протизагу тому страшному заливові й усіми силами піддержати видавництво „Скали“.

Гляньмо, що каже про пресову акцію Преосв. Казимир Томчак, лат. єпископ-помічник лодзької Єпархії, відомої саме з того, що в ній дуже гарно розвинена католицька пресова акція:

„Славний могунтський єпископ Кеттелер сказав, що якби св. Апостол Павло жив у наших часах, то ставби редактором великого католицького щоденника. Ті слова дуже влучно характеризують Великого Апостола народів, його живу, глибоку й широку, повну полету й актуальності, геніяльну умовість та рівночасно вказують нам тип апостольства наших часів. Коли Христос Господь слово зробив головним знаряддям своєї науки, то в нашій добі побіч мовленого слова щонайменше рівне місце в апостолуванні святої віри мусить зайняти друковане слово. „Теперішні часи, сказав папа Пій IX, вимагають значно більше оборонців пером, аніж голосителів слова на проповідницькій“. Те саме домагання стверджують наслідники Пія IX: „Добрый католицький щоденник се негаванаюча місія“ (Лев XIII). „Якось люди не хочуть зрозуміти, каже Пій X, яка важна в наших часах преса! Ні духовенство, ні вірні не займаються нею так, як того вимагає потреба. Старі люди кажуть: це щось нове, давніше спасли тільки душ, а ніхто не старався про газети. Про те треба завважити, що давніше отруя злих газет і письм не була така загальна, як сьогодні. Бо це сьогодні докона-

ний факт, що християнський нарід баламутиться, тріється й нищиться саме через безбожні газети. Даремне будете будувати церкви, відбувати місії, закладати школи, виконувати добрі діла всякого роду — всі ті старання будуть даремні, коли не буде вміти вживати офензивної й дефензивної зброї, якою є щиро католицька преса“.

І далі каже єп. Томчак:

„Правда тих слів, що йдуть з висот Петрової Столиці, аж бе в очі. Преса, тобто часопис з додатком малих брошур, летючок, відозв, реклям, одноднівок і т. п., стала сьогодні щоденним хлібом усеї людської суспільности. Завдяки скорій і легкій комунікації преса доходить до найбільше глухих провінційо-нальних закутин. Завдяки розповсюдженню освіти, заниканню неписьменности та своїй популярній формі преса доступна сьогодні умам навіть найбільших простенят. Преса розносить вісті зі світа по всій земній кулі, заспокоює вроджену людині цікавість, ділає на уяву, будить людей з духової сплячки, розбурхує почуття, виробляє загальну гадку, впливає на вироблення релігійних, моральних, політичних і суспільних поглядів. Словом, преса наче величезна філя розливається по всій країні, залишаючи в людських умах намул і осад того, що криє в своїм змісті. Звідси її значіння.

А криє преса в своїм змісті різні речі. Властиво преса повинна брати свій почин у криничних джерелах правди, добра і краси та розпроваджувати їх по світі чистими струями... Адже люди так дуже їх спрагнені, адже для друкованого слова мають звичайно тільки поважання й довіря, мало що не набоженство. Та на жаль преса аж надто часто заводить їх сподівання й бажання, аж надто часто зводить їх на блудні манівці. Газета, замість дати людям поживну страву, часто стає рознощиком їди й отруї. Людська злоба вміє скривити речі нераз і найліпші в своїй основі. Таке буває і з друкованим словом. А йде воно звичайно з того, що й газета стала сьогодні підприємством, спекуляцією, з яких добувається гроші, на яких робиться інтерес. Щоб інтерес добре йшов, купець старається про товар дешевий, яркий, ефектовний, догоджує смакові т. зв. широкої публіки. Звідси погоня за сензацією в пресі, сензацією звичайно нездоровою, звідси гідка демагогія, звідси фраза дешевенька та до вподоби товпі, звідси нерозважне кидання головні моральної анархії в за-

пальну темну юрбу. Звідси то йде, що непокликані люди пишуть на шпальтах часописів у справах, про які не мають належного поняття: непочитальні агітатори витворюють політичну опінію, проти-суспільні одиниці, які мають на оці лише самолюбні цілі, кричать про суспільність, некомпетентні вирішують справи релігії, догми, морального життя, Церкви! Недивниця, що в таких умовах преса, замість причинюватися до підйому умового й морального рівня, часто ширить хаос поняття і моральну анархію.

Отже, що робити в такому положенні?

Перед злого пресою можна людей перестерігати, можна їх учити й давати їм критерій до відріжнення доброго й злого зерна від половини.

Шануючи свободу слова, річевих й обоснованих поглядів, правительство може й повинно накладати вузду критики й цензури на розгукані газетища, згіршаючи, неетичні, порнографічні і т. п.

Та найважніший спосіб запобігати злу й заспокоювати чесні потреби людського духа се протиставити злій пресі, злій брошурі, летючці й т. п. пресу добру, добру летючку й т. п.

До цієї справи треба взятися з цілим новочасним апаратом, який є сьогодні на її послуги. В його склад входять голов-но два чинники: 1) добре редаговані письма (газети, брошури, летючки й т. п.); 2) добре зорганізована кольпортажа, тобто вмість дійти з тими письмами до людей, кольпортажа справна, скоро, попереджена належною реклямою, заохотою, здобуванням передплатників, читачів, угодженням засобів доставки.

В католицькій акції пресово-кольпортажевій повинні взяти участь всі освідомлені католики: духовні та світські; одні пером, коли мають до того талант і покликання, другі повинні поширювати й читати католицьку пресу.

Правди не треба тримати під корцем, що вжиємо тут вислову св. Євангелії, а має вона стояти на свічнику, має сяяти і просвітлювати всі ділянки морального життя. Бог покликав свою Церкву до життя, щоб люди не залишалися в темряві сеї землі, а на те, щоб пізнали „світло правдиве, що просвічує кожного чоловіка, котрий приходить на світ.“

А щоб св. Церква сповнила це завдання, не може вона занедбати такого важного сьогодні засобу, яким є пресово-кольпортажева акція.

Дуже переконливо пише про пресу та її значення ВПреосвящений Григорій Хомішин у своїй відозві до духовенства з дня 6 серпня 1931 року (пор. „Нова Зоря“ ч. 469 згл. Вістник Станисл.

ОСИП НАЗАРУК

24)

Вражіння з Волині

Так, се дійсно прикре почуття: знайти по літах ключ від збуреного дому. Такий ключ від свого власного збуреного дому матимуть у руках також всі ті, що в часах національної распри введуть до свого дому жінку чужої нації, або вийдуть заміж за чоловіків не своєї народности. Це особливо в сих часах блуд дуже тяжкий в наслідках. Це певне збурення спокою свого і своїх дітей на ціле життя. Від голосних пересторог перед тим нещастям повинен тепер луна-ти кожний край, захоплений націоналізмом. А де є тепер край незахоплений ним? Значить, вся земля повинна лунати голосним криком перестороги, бо інакше до всіх інших нещастів долучиться ще найтяжче, бо найінтимніше: нещастя між чоловіком і жінкою, між батьком і дочкою, між мамою й сином... А всяке того рода невдоволення, всяке нещастя, всяка розпука се вогонь невгасимий, який страшно причиняється до нищення суспільностей і народів.

В області висше нашікованих помилок треба шукати й вияснення тої бурі оплесків, якою зїзд ВУО (Волинського Українського Обєднання) вітав воеводу Юзефського. Те вияснення делікатно затронув посол Бура, коли говорив про

„позитивну ролю, яку відіграло на Волині переведення рільної реформи“.

Себто, кажучи стилем наших батьків, він говорив „о задницѣ боярстѣй і людстѣй“. Церковний устав Влади-мира каже:

„Мітрополить или пискоупъ вѣдають межи ими соудъ, или обида, или котора (інтрига), или вражда, или задница“.

„Задниця“ значила тоді те, що значить по теперішньому спадщина, „леґатум“. „Задничник“ — по теперішньому наслідник.

Забравши великанську спадщину по б. уніятській Церкві головно по Чині св. Василя В. на Волині і т. д. і розділивши ту спадщину між польських кольоністів, — можна було при парцеляції деяких панських чи державних дібр уділити де-що й місцевому населенню. Воно вважало се благодатю, бо не порівняло тих інших забраних дібр з тим, що йому ді-сталось.

Незалежної української преси на Волині зовсім нема. Урядові послі української народности просто не можуть говорити інакше, як говорять. Отже ясно, відки походить описана висше буря оплесків.

Вона була така сильна, що в першій хвилі вважав я її якимсь дивним „емоціональним набоем“ нової лучшої епохи польсько-українських взаємин. Та скоро

зорієнтувався я, що я помилився. Ум українського інтелігента орієнтується з природи річи скорше ніж українська маса. А ум поета з Божої ласки орієнтується ще скорше, ніж ум політично думаючого інтелігента. Ось як орієнтується своїм відчуттям правдивий поет з Божої ласки:

— Бєте в громохкий барабан,
У барабан із людських шкір!
В людей за мало в серці ран,
Зате багато дір.
І то не вітер — протяг то
В грудях людей свистить!
Не змне і не змив ніхто
Клейма з людських ляхміть!
— Клену і рву твоє клеймо!
— Не рви, бо я — то ти,
Бо ти і я — завжди одно,
І нам у парі йти.
І тинь моя країною бреле,
Столика тинь оця,
І не зустріла ще ніде
Зачинені серця.
Я на бенкет безумства й глупства
Несу в кишені серце й карт
Колоду повну... *)

„Бо я то ти, бо ти і я — завжди одно і нам у парі йти“ — ці слова можна сказати як мотто кожній парі народів, які воюють між собою: коли вони справедливо не полагождать між собою своїх спірних справ, то се тяжко відібеться не лише на тім, що стратив, але й на тім, що мнимо „зискав“. Се в житті одиниць може показатися скорше, а в

*) Баян, Розмова серцець.

Епархії з того року). В тій відозві перша її частина, зі спеціально підібраними цитатами з писем папів і ін. великих авторитетів, написана так цікаво, що може служити зразковим рефератом на тему „Преса і її значення“.

Багато даних про пресу, пресові обов'язки, кольпортажу і т. п. містили й містять часописи „Правда“ і „Нова Зоря“. Хто був би цікавий на ті статті в „Новій Зорі“, нехай пошукає за їх заголовками в „Покажчику Нової Зорі“, особливо в рубриці „Катол. преса й пресовий апостолат“ (ст. 12—13 і 90—94).¹⁾

Врешті наведу ще один голос у тій справі, голос одного монаха й б. професора моральної на львівській богословії. Ось що він пише про ступінь свідомості щодо обов'язку християнина дбати про католицьку пресу:

„Подібний ступінь свідомості (як свідомість обов'язку ходити на Сл. Божу) повинен поєднати щодо обов'язку християнина дбати про католицьку пресу так, щоб несповнення того обов'язку будило почуття провини й грижу совісті. Що грижа совісті в тім випадку була би вповні слухна, це ясне. В часі епідемічних недуг усякий уже наказом природного закону об'язаний зробити все можливе, щоб захоронити від зараження себе — і ближніх. А цей обов'язок любови ще ясніше, чи рідше: найясніше виступає в „законі любови“ проголошенім і так строго, а рівночасно ніжно вимаганім Христом. Любов до ближнього цеж знамя Христового учня (християнина) й Найвищий Суддя судитиме в кінчині віків якраз із параграфів закону любови. А якщо ті параграфи обов'язують щодо фізичних дбів і фізичної неволі ближнього, то тим більше обов'язують щодо душевних дбів, що їх можемо ближньому придбати — і щодо душевного горя, яке ми в силі від ближнього віддалити. А це відноситься так наглядно також і до злої преси, якої не можна інакше побороти, як лише відповідним вистарчаючим поширенням доброї. Тої злової душевної епідемії (злої преси) й її руйнівних наслідків не спинить і не переможе під сю пору ніяка інша благодійна сила“.

І далі пише так:

„Таким чином дбання про добру пресу це постулат головного закону Ново-

го Завіту. А несповнення того обов'язку (коли є спромога), є правдивим гріхом і повинен спричиняти слушну грижу совісті ще більше, як неодні інші закони.

„А однак чи загал християн, таких іменню, що є в спроможі зробити щось для преси, почувається до провини при занедбанні того обов'язку? Ні, й мабуть лише в дуже нечислених одиницях совість у тих справах реагує. І саме тут генеза тої застрашуючої байдужості в такій важкій справі — і то не лише в нас, але також загалу католиків у світі. Справжній латаргичний сон і остання пора з нього пробудитися, а цей обов'язок пробудження себе й ближніх тяжить особливим способом на духовній та світській католицькій інтелігенції. Бо саме вона є про-

відною верствою для меншого брата — та її моральні (а не раз матеріальні) спромоги, впливи, авторитет, засяг діланія — правильно більші, як у менших братів“ („Катол. Акція“ ч. 5, ст. 8).

Наложений на нас — спеціально інтелігентів — обов'язок зайнятися поширенням доброї преси вимагає не лише свідомості того обов'язку — що ми старалися виложити в сій статті — але й знання способів, якими треба сю добру пресу ширити. Про се на другий раз.

Наведені тут гадки світлх умів, які знаменито розуміють значення католицької преси й катол. брошур взагалі, треба вже заздалегідь перед річними зборами вияснювати загалові членів „Скали“, щоб утривалити гарно розпочате діло її видавництва. — Р. Х.

Отвертий лист до ВПП. Дра Дмитра Донцова

Високоповажаний Пане Докторе!

У Вашім журналі „Вістнику“ за березень с. р., в розділі „Пресовий фільм“, перечитав я зі здивуванням, бо не чекав з Вашого боку на таке ігнорування історичних фактів, такі рядки:

„Американські гетьманці понизилися до такого нікчемного наклепу на український народ, що подали, нібито „уряд Скоропадського в 1918 р. повалили російські більшовики“.

За американською пресою „Вістник“ подає далі як „знаний історичний факт, що гетьман Скоропадський був в 1918 р. повалений повстанням, яке зорганізували всі українські національні партії, а ніякі російські більшовики“... Повстання вибухло, як відповідь на приготувану гетьманом реставрацію російської імперії, в якій склад мала увійти і Україна...

З приводу цих рядків дозвольте Вам, Пане Докторе, нагадати слідуюче:

Як високий урядовець гетьманського Правительства, що завідував пропагандою, Ви мусіли знати про підготовку повстання проти Гетьмана б о л ь ш е в и к а м и довго до вибуху самого повстання. Хай Ви були недосвідченим урядовцем і зле виконували свій обов'язок супроти Української Держави і тому нічого не знали, що належало знати Вам, як керівникові пропаганди. Алеж тепер хоч на еміграції як політичний письменник Ви мусіли давно вже довідатися про те, як Голова Українського Національного Союзу Винниченко умовлявся з офіційними представниками московського більшовицького правительства в Києві, в помешканні п. Мазуренка, про підтримку більшовиками повстання проти Гетьмана. Про це чорним на білому стоїть в публікаціях Винниченка („Відродження Нації“ т. III, стр. 158—159. Відень, 1920), як також в публікаціях більшовицького дипломата Раковського в харківських „Вістях“, що передруковані були в „Ділі“ ч. 27 з 1925 р.

Як член Президії Української Хліборобсько-Демократичної Партії Ви ж знали, що ця партія, не дивлячись на запрошення Винниченка, до Укр. Національного Союзу не вступила і в повстанні участі не брала. Правда, вона була тоді в опозиції до Гетьманського Уряду. Але в кождім разі Вам відомо, що найбільшою політичною організацією був тоді Всеукраїнський Хліборобський Союз, що об'єднував більше як три мільйони селян і що зовсім не був по стороні авантюристської „політики“ Укр. Національного Союзу. Ви мусите також знати, що в самім Укр. Нац. Союзі була Партія Соціалістів-Федералістів, яка ввесь час була проти повстання. Для чого ж Ви, Пане Докторе, друкуєте в своїм журналі свідому брехню?! Адже ясно, що не всі українські партії валили Гетьманську Владу і що повстання спіралось на підтримку московських більшовиків.

З тих же публікацій Винниченка і Раковського видно, що переговори з більшовиками почалися ще з літа. Ся дата дуже важна, бо вона доказує, що ні в яким разі неможливо робити висновки, ніби „повстання вибухло як відповідь на підготовку до реставрації рос. імперії...“ Бо якби допустити, що політика Гетьмана взагалі не була щиро-са-

мостійницька, то яким чином і Ви могли б займати такий відповідальний політичний пост в Гетьманському Уряді і не покинули цього поста з власної волі задовго до вибуху повстання. Навпаки, Ви залишилися в урядовім апараті і тому, коли військові частини Директорії вступали до Києва, Ви не ризикували залишитися в своїм мешканні, а укрилися в домі мого близького родича, де я Вас повороті з Одеси і знайшов.

З повним переконанням у своїй правоті я свідчу, що Доктор Д о н ц о в сам на себе і на Гетьманський Уряд вписує клевети, коли друкує в своїм журналі, ніби „повстання вибухло як відповідь на приготувану реставрацію рос. імперії“. В дійсності було якраз навпаки. Акт федерації був льогічним наслідком безвихідного становища, в яке поставило Україну повстання, роблене Винниченком — Петлюрою, підтримане мабуть з незнання справ Коновальцем, сперте на умову з московськими більшовиками при відсутності у Гетьманського Правительства власної армії і в момент вибуху революції в Німеччині, що враз знищило надійність німецької оборони кордонів України.

При світлі зроблених вже з різних сторін публікацій, спогадів і документальних даних, враховуючи факт повної катастрофи винниченківсько-петлюрівських плянів, мусять тепер всі чесні Українці отверто признати, що в той час єдиний Г е т ь м а н П а в л о ві р н о р о з у м і в с и т у а ц і ю: Український Національний Союз на чолі з Винниченком-Петлюрою, підтриманий Коновальцем, розчищав тільки шлях для московських більшовиків на Україну. В такій ситуації рятувати Україну від так званих „національних“ партій могла тільки зовнішня допомога. І ніхто з тих, що залишилися там на Українській Землі, не несе на собі тягар цих більшовицьких страхіть, не осуджує Гетьмана за цю останню, одчайнну спробу рятувати свій Край...

Коли вже Ви, Пане Докторе, захотіли покликатися в своїм журналі на авторитет і виступ Липинського перед смертю проти своїх однодумців, то це дозволяє мені пригадати Вам, Пане Докторе, що незадовго перед смертю в своїй передмові до „Листів до братів-хліборобів“ Липинський дав таку низьку оцінку цілої Вашої політичної й ідеологічної праці, що далі вже йти нікуди і нагородити Вашу особу такими несмачними епітетами, що краще не будемо собі їх тут пригадувати.

Як бувшому Голові політичної партії на Українській Землі, до котрої і Ви, Пане Докторе, тоді належали, мені соромно за Вас, що Ви тепер в такий спосіб інформуєте молодші покоління про події, котрих вони самі не бачили, а учасником і свідком котрих Ви були і котрі по своєму становищу в Гетьманському Уряді і по своїй партійній приналежності Ви мусіли знати і розуміти ліпше, ніж кожний пересічний громадянин України. С е р г і й Ш е м е т.

Берлін, 9. III. 1938.

¹⁾ Тут порадило б прочитати собі деякі брошури та статті. Отже зі статтей порадило б прочитати з часопису „Католицька Акція“, зошит V, стор. 6 і д. статтю о. дра П. Маркевича ЧСВВ, п. з. „Нерозв'язана проблема. Рефлексії на „місць доброї преси“. В тій статті читач знайде багато ілчущих способів поручування доброї преси й її кольпортажу. Про важність доброї преси гарно написані статті о. Я. Ч. п. з. „Друкування слово й Католицька Акція“ (зошит VII, ст. 7 і д.), „Бій за добру пресу“ (з. VIII—IX, ст. 24 і д.) і „На фронті більшовицької преси“ (з. 13, ст. 71 і д.). З брошур на сі теми назву: 1) Др. О. Назарук: „Преса“; 2) О. Мох: „На фронті української книжки“; 3) О. П. Дзедзик: „Будьте апостолами доброї преси“; 4) Проповідь п. з. „Зброя до оборони й наступу“; 5) „Смерть у газеті“ й под. Само собою очевидно, що підставою всіх проповідей будуть Пастирські Листи Ординаріїв Епархії.

житті народів пізніше, але воно напевно покажеться.

Пригадується залізний канцлер Німеччини Бісмарк, один з найбільших умів сильної германської раси, що приготував Німцям можливість їх великої перемоги над Францією в 1870 р. Та коли німецький генеральний штаб почав диктувати Французам усяляку мира по тій перемозі, тоді розумний залізний канцлер кричав як міг найсильніше: „Не беріть забагато в противника свого! Не перетягайте струни!“ Оповідають, що п'ястками бив у стіл, перестерігаючи німецьких генералів, щоб не витягали рук по занадто велику здобичу.

Не послушали його. На наслідки не дуже довго прийшлося ждати. Всего 44 роки — і грянула велика європейська війна, в котрій Німеччина стратила без у с п і ш н о мільйони трупів і ранених і не втримала завеликої здобичі, перед якою перестерігав її могутній умом залізний канцлер Бісмарк. Не втримала — і ще свого додала... І крім того зазнала упокорення і нужди, як ніколи передтим.

О, кождий знайде по літах загублений ключ від свого збуреного дому, тільки тоді вже запізно плакати і слізною споминати свої помилки.

Цілі народи відповідають за помилки своїх провідників та урядників — і нема такого випадку, щоб відповідальність колись не наступила. (Д. б.).

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Нові католицькі видання

УКРАЇНЬСЬКА КНИЖКА, катол. видавництво в Жовкві (вул. Василянська ч. 2) видало цими днями два нові випуски, по 95 грошів кожний. Перший з тих випусків¹⁾ „Козацька дочка“ — історичне оповідання Марка Вовчка, виходить українською мовою вже в десятім виданні. Це оповідання сама авторка назвала „Маруся“, та видавництво перемінило сей титул на „Козацька дочка“, щоб читачі не мішали його з оповіданням Квітки-Основ'яненка, яке теж має назву „Маруся“. Мало котрий із читачів знає, що Марко Вовчок, чи там властиво Марія з Вілінських Марковичева, студіювала історію України для свого знання і для образування свого сина Богданка. В далекому від України місті Орлі, де вона жила тоді з Богданком, читання з історії України розбуджували „у одиаліх українцях... сознание“ — як писала про те своєму чоловікові сама Марковичева. З тих її історичних студій, роблених головню для виховних цілей, повстало й історичне оповідання „Маруся“. Авторка написала його спершу по українськи, опісля переклала на московське, виразно зазначаючи „переводъ съ малоросійскаго“. По українськи „Маруся“ появилася щойно в 1904 р., на жаль не в українському оригіналі (бо його досі не віднайдено), а в перекладі з московської мови Василя Доманицького. В цьому ж перекладі подало „Козацьку дочку“ й жовківське видавництво. Треба згадати, що „Козацька дочка“ — се одна з найбільш популярних книжок в Європі: її перекладено на різні мови, а прим. у французькому перекладі ця книжка має кількадесят видань, значно більше ніж у нас.

„Козацька дочка“ се цікава історія української дівчинки та могутнього заporожця, виведена на історичній основі часів гетьманування Петра Дорошенка. Авторці йшло не про змалювання історичного тла, а радше про виховну ціль: зобразити любов до Батьківщини в малій Марусі й поставити її за взірць українським дітям. А проте книжка написана так цікаво, що з приємністю прочитають її й старші люди і то навіть такі, що вже колись цю книжку читали. Жовківське видання цієї книжки замітне ще й тим, що друкуване більшими черенками, що дуже влекшує читання молоді й старим людям.

Вступ до „Козацької дочки“ написав п. Теофіл Коструба. В своєму нарисі про Марковичеву п. Коструба — мабуть чи не вперше в українській мові — розкриває перед нами релігійні погляди Марка Вовчка. Вони такі цікаві, що читаєш сей вступ наче якусь белетристичну річ. І мимоволі жалієш, чому то наші ліберальствующі критики й історики літератури закривали досі перед нашою читацькою публікою такі важні речі, в світлі яких легко можна зрозуміти багато моментів з бурхливого життя Марії Марковичевої.

Друга книжка²⁾, що її видало жовківське видавництво, се том оповідань В. Маковського „Суд над Іваном Гнатовим“. Ми вже не раз писали про дра Василя Маковського, як про гарного католицького письменника белетриста.³⁾ Попри визначний нарративний талант Маковський має ще одну важну прикме-

ту, яка робить його оповідання дуже любленими: цікаву фабулу. Наші сучасні літератори так полізли за ідолом „нovoї форми“, що забувають про цікавий сюжет і тим викликають у читача нестерпну нудьгу. Не так Маковський. Його белетристична форма має деякі неможливості, а проте читач напевно волить цікаву лектуру Маковського, ніж „художню“ нудьгу найновочасніших краснобаїв. Кожде з оповідань Маковського має якусь виховну ціль (в добрім значенні цього слова), звичайно в дусі католицької етики. Через те оповідання Маковського — цікаві для всіх і зрозумілі навіть для народу — стають не лише приємною розривкою, але й учать не одної глибокої моральної правди. Словом, се автор дуже добрий і дуже цінний.

Попри дешеву ціну (95 грошів за том) оба випуски „Української Книжки“ визначаються ще й гарними, кольоровими обгортками, що напевно подобається і придбає цьому видавництву не одного досі до книжки „тяжкого“ читача.

Довідуємося, що Видавництво „Українська Книжка“ приступило вже до друку великої настільної книги п. з. „Антольоґія сучасного католицького письменства“. Перший том сеї книжки буде містити короткий огляд повоєнного письменства католиків-Українців та вибір творів около сорок наших католицьких белетристів. Спеціально буде до твору доданий огляд життєписів авторів з портретами та спис їх творів. Ця книжка, видана люксово в більшому форматі, мабуть дасть почин видаванню повних видань наших католицьких белетристів, як от прим. Бордуляк, Маковей і ін. і так стане могутньою спонукою до дальшого розвитку католицької белетристики в українській мові.

ВИДАВНИЦТВО ОО. ВАСИЛЯН У ЖОВКВІ видало 2-ий річник „Душпастирського календаря“ на 1938 р.⁴⁾ Календар має багатий зміст. Отже: 1) Персоналія. 2) Пасхалія. 3) Затьми сонця й місяця. 4) Календар українсько- й римо-католических свят. 5) Термінар на кожний день у році з місцем для записування й важнішим церковним уставом та душпастирськими замітками й пригадками. 6) Поділ годин релігії в школі. 7) Намірених Служб Божих даткових. 8) Адреси (до записування). 9) Числа телефонів. 10) „Я позичив“ і „Мені позичили“. 11) Записник на час довшої подорожі. 12) Розклад поїздів. 13) Єпархія Католицької Церкви й наша церковна Єпархія (з датами й адресами) в Галичині, Закарпатті, Югославії, Канаді, З. Д. Півні, Америці, Буковині. 14) Католическа Церква в Польщі. 15) Українські духовні установи в Римі й спис світських українських католицьких священників у ЗДПА й Канаді (з адресами). 16) Адресарій Католицької Акції. 17) Спис видань, придатних для загалу священників (пера о. Романа Луканя ЧСВВ): українських, польських, німецьких, латинських — з адресами видавництв і цінами. 18) Спис найважливіших властей у Варшаві з адресами й Української Парл. Репрезентації. 19) Спис важливіших банків у Варшаві та польських представництв за границею. 20) Спис закордонних представництв у Польщі (з адресами). 21) Спис українських католических видавництв у Галичині. 22) Адреси проводу місій і реколекцій. 23) Адреси новіціятів наших Чинів. 24) Дні авдієнцій у наших Єпископів-Ординаріях. 25) Гріхи задержані в наших Єпархіях. 26) Санаторії для священників. 27) Правничий поради́ник (прикордонні об-

меження, податкові полекші, залізничні приписи). 28) Спис середніх шкіл у Польщі. 29) Як хоронитися перед пошеєними недугами. 30) Шпиталі й клініки у Львові. 31) Адреси наших установ у Львові. 32) Поштова тарифа. 33) Гроші різних країн і їх рівновартість у золотих. 34) Азбуки й цифри. 35) Оголошення. 36) Місце для інших записок. „Душпастирський календар“ надається не лише для священників, але й для всіх інших світських людей, що ведуть якінебудь інтереси та потребують для тої цілі кишеньового календаря, інформатора й записника. Малий формат, естетичний вигляд, папір добрий до записок навіть чорнилом, справді велика кількість практичних інформацій і термінар на всі дні в році — повинні зробити цей „душпастирський“ календар — підручним кишеньовим термінаром для всякого Українця. Отже булоб добре видати цей календар у черговому році в двох виданнях: один як душпастирський, другий — з деякими пропусками згл. додатками (прим. спис векстів, стемплева тарифа і т. п.) як „підручний кишеньовий термінар-інформатор“ для світських людей. При тій нагоді можнаб також зібрати більше число оголошень та обнизити дешо ціну (теперішня ціна 1 зол. уже з портом). Про попередній річник „Душпастирського календаря“ пор. рецензійну замітку в 1001 ч. „Новой Зорі“, стор. 22.

Другий календар видання ОО. Василян, про який тут ще треба сказати, се непоказний а проте важний „Календарець Пресвятого Ісусового Серця“.⁵⁾ Це маленький кишеньовий календарець в дуже дешевій ціні, всього десять грошів за примірник. А проте за тих десять грошів читач напавду має що читати в цьому календарці. Коли в інших календарчиках того роду поза календарцем і місцем на записки нема ніяких інших даних, то в згаданому календарці є аж 64 сторінки тексту і то дрібного письма. І так крім пригадок для членів Апостольства Молитви, місячних намірень, „золотих слів“, календаря й т. п. потрібних річей, маємо в тім календарці цілий ряд цікавих і повчальних статей. Отже в статті „Наш великий ювілей“ пишеться про 200-ліття почитання Христового Серця на наших землях (1738—1938). Є дальше стаття „Як відсвяткувати нам ювілей Христового Серця“ та практичні поради п. з. „Ще про ювілей“. У статті „Найважливіша наша справа“ пояснюється приступно, що сьогодні найважливіша справа це поширення католицької доброї преси і книжки. В читанні про „Іскру, що спричинила великий пожар“, розказано про большевицький часопис „Іскра“, який поклав основи большевицької сили. Дальше йде відома казка Крилова п. з. „Письменник і розбійник“, про злу силу лихої лектури. Та всі ті статті про пресу дістають ще практичну вартість через додання до них „практичного заключення“, статті „Прапор чи бібліотека“. Тут розповідається про дикую моду в наших парохіях справляти для брацтва прапори за кількасот золотих і рівночасно з тим не мати в тих братствах ніякої бібліотеки! Автор сеї статті дуже розумно каже, що релігійна бібліотека при брацтві „більше притягує до Ісуса Христа, до пізнання й розбудження любови Його Пресв. Серця, як не знати який прапор“ (ст. 50). Про видавництво релігійних книжок у Жовкві говориться в статтях „Про Жовкву та її видавництва“ і „Що дає нам Жовква (Мандрівка по Видавництві ЧСВВ)“. Обі статті написані живо й цікаво. Вони ілюстровані світлинами.

⁵⁾ Календарець Пресвятого Ісусового Серця для почитателів Христового Серця і членів Апостольства Молитви на 1938 рік. Річник III. Жовква 1937. Друкарня й Видавництво ЧСВВ в Жовкві. Стор. 64, форм. 75×110 мм. Ціна 10 грошів.

¹⁾ Марко Вовчок. *Козацька дочка* (Маруся). Десяте видання. Видавництво „Українська Книжка“ ч. 2. З печатні ОО. Василян у Жовкві 1938. Стор. 164, форм. 128×178 мм. (Обгортка роботи Володимира Ласовського). Ціна 95 гр.

²⁾ Василь Маковський. *Суд над Іваном Гнатовим* й інші оповідання. Видавництво „Українська Книжка“ ч. 3. З печатні ОО. Василян у Жовкві (1938). Стор. 115+1, форм. 128×178 мм. (Обгортка роботи Романа Чорний). Ціна 95 грошів.

³⁾ Пор. „Нова Зоря“ ч. 632 (стаття „З нових галицьких письменств“) і ч. 1023 (стаття „Нові оповідання В. Маковського“).

⁴⁾ Душпастирський Календар на 1938 рік. II Річник зладив О. П. Кисіль ЧСВВ. Накладом і друком ОО. Василян у Жовкві. Стор. 168, форм. 92×143 мм. Ціна 1 зол.

Новий тип цього календаря признаний на те, щоб читач полюбив католицьку книжку й часопис, вповні заслугою на похвалу не лише самим свіжим у нас помислом, але й гарним, вповні модерним виконанням. Слідби продовжувати видавання календаря подібного типу. Тим ОО. Василянни не лише рушають місця запаси свого книжного магазину, але й принесуть велику користь іншим католицьким видавництвам через освідомлення нашої суспільності про значення й вагу доброї католицької преси і книжки. Особливо слід писати ті календарці даліше так живо й цікаво, як цей з 1938 року. Тоді напевно модерна катол. пропаганда доведе до успіхів.

ВИДАВНИЧИЙ ІНСТИТУТ „ДОБРА КНИЖКА“ У ЛЬВОВІ (Реймонта 4. м. 1.) заповідає видавання підручних книжок для бібліотекарів, самоосвітників і взагалі виховників народу. В тих книжках будуть розглядані з католицького становища важніші явища українського книжкового ринку так, щоб читачі могли зорієнтуватися в їх моральній і естетичній вартості. Як другий випуск серії тих „порадників“ вийде книжка О. Л. Мох п.з. „Самоосвітні видавництва“; на перший випуск цієї серії, брошуру О. Л. Мох „На фронті української книжки“ була прихильна рецензія в „Новій Зорі“ (ч. 1069 з 12. IX. 1937). Дальшою новиною того видавництва будуть популярні брошури для народу на актуальні теми. Як перший випуск цієї серії вийде популярно написане оповідання-розвідка п.з. „Смерть у газеті“, про шкідливість злої преси. Ті популярні видання „Доброї Книжки“ будуть коштувати по 20 грошів за випуск так, щоб і найбідніший міг собі їх купити. — З белетристики „Добра Книжка“ приготує до друку том оповідань Василя Маковського п.з. „Проклята риба“ і том оповідань о. Василя Попадюка п.з. „Біла смерть“. Показчик добрих книжок, т. зв. кварталник „Добра Книжка“, покищо не може з'явитися через труднощі з портом, якого почта не хоче відповідно обнизити.

БІБЛІОТЕКА „ДЗВОНІВ“ видала як 22 том твір Юрія Косача п.з. „Чарівна Україна“. Також вийшла нова повість Наталі Королевої п.з. „Предок“. Оба твори рецензуємо окремо й тому тут ними не будемо довше займатися. Хотілиб ми лише тому видавництву дати одну, гадаємо добру, раду: видати особною відбиткою рецензії, сигновані знаком „м. г.“. Се найліпший рецензент „Дзвонів“ і вартоб закріпити особним виданням його гадки про наш видавничий дорібок. Таке видання не коштувало б багато, а послужило б нашим бібліотекарям і душпастирям як цінний порадиш у виборі книжок. Подібні відбитки рецензій, як свого рода книгознавчий журнал, мали ми вже в 1856—1860 рр. у Чернігові (пор. „Укр. Книга“ ч. I з 1938, ст. 1—13, стаття Е. Ю. Пеленського „Українська Літературна Лѣтопись“). Таксамо заслугою на видання окремою відбиткою стаття дра М. Гнатишака п. н. „Література й суспільне життя“ з 11—12 чч. „Дзвонів“ (1937).

А. Куновський.

Чахотка легенів

невмолима і щороку, без огляду на пол, вік і стан, забирає дуже багато жертв. У поборюванні грудних недуг: бронхіту, грипу, затяжного втомляючого кашлю і т. п. пп. лікарі приміняють

„Balsam Trikolan — Age“

який влекшує виділювання флегми, скріплює організм і самопочування недугого й водночас збільшує вагу тіла та усуває кашель.

Продають аптики.

Важна помилка ПАТ-а

Англійський часопис „Дейли Мейл“ приніс інтерв'ю відомого журналіста Ворда Прайса з канцлером Гітлером. В ньому пише м. ін., що Гітлер на першу вістку про заряджений Шушнігом плебісцит не хотів просто вірити в можливість чогось подібного. Щойно відтак, коли висланий до Відня фон Папен потвердив вістку, Гітлер приступив до діла. Прикінці розмови з англійським журналістом Гітлер зовсім несподівано забрав голос у польських справах і сказав дослівно ось що: „Погляньте на мої взаємини з Польщею. Я цілковито згідний признати, що Польща, держава з 33 мільонами населення, мусить мати доступ до моря. Здаємо собі справу з того, що се значить для Польщі. Німці мешкають під польською владою і Поляки під німецькою. Колиб ті дві держави сварилися, кожда з них знушалася б над своєю меншиною. Багато краще усунути ті спори шляхом порозуміння“. Тимчасом показується, що ПАТ реферуєчи інтерв'ю Прайса з Гітлером змінив сенс тої розмови в найважливішому для Польщі місці, а саме в уступі, де говориться про доступ до моря. В тексті урядової німецької агенції є ще одно речення, яке звучить дослівно: *Es ist eine Bitterniss für uns, dass es ein Korridor durchs deutsche Gebiet ist.* (Гірко нам, що сей доступ до моря — се коридор через німецьку територію).

Що діється на Литві?

Польська преса пише: Стан поде-нервування в правительствених кругах Литви і в литовській суспільності триває даліше. Литовська преса старається у-спокоювати свою суспільність. В Ковні кружляють даліше алярмуючі вісти в зв'язку з польсько-литовським напруженням. Президент Литви Сметона відбуває постійно наради з міністрами. Також латвійська преса розписується широко про литовсько-польське напруження з приводу вбиття польського жовніра Литовцями.

Переміна Австрії

йде скорим темпом.

Після появи закону в справі злуки Австрії з Німеччиною видано низку нових розпорядків: 1) Австрійська радіофонія підпорядковується німецькій і надаватиме спільну програму німецьких радіостанцій. 2) Робітничий Союз Патріотичного Фронту розв'язується. Його місце займе Німецький Фронт праці др Лея. 3) Австрійський спортовий союз стає відділом гітлерівської спортової організації. 4) Гумові палиці австрійської поліції зноситься, як невідповідні для гідності німецького народу. 5) Гітлерівські відзнаки можуть носити тільки особи німецької національності. 6) Публичну лікарську практику можуть виконувати тільки лікарі арійського походження. 7) Вождь гітлерівської молоді Бальдур фон Шірах стає вождом австрійської молоді, яка буде зорганізована на тих самих зразках, що гітлерівська. 8) Австрійські студентські організації прилучено до всенімецької організації студентів. 9) Військові всіх ступнів зложать присягу вірності Гітлерові. Між німецькими й австрійськими вояками нема ніякої різниці. 10) Дипломатичний корпус Австрії перестає існувати і передає всі свої чинності німецьким посольствам і консулатам. 11) Почтові марки з подобою Дольфуса вицитується з обігу. 12) Австрійська євангеліцька Церква лується з євангеліцькою Церквою Німеччини. 13) Банки і кантори виміни мають вимінювати німецьким воякам німецькі марки по курсі 1 шилінг 30 гр. за одну марку. 14) Б. політичним засланням забороняється вертатися до Австрії, коли не мають забезпеченого існування.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В ЛУЦЬКУ відбувся зїзд делегатів Союзу польських офіцерів резерви з Галичини і Волині. Зїзд ухвалив резолюцію м. ін. проти „штучного“ творення українізму на Волині і проти ширення унії у східному обряді. Всяку місійну католицьку акцію повинні вести лише римо-католицькі священики... Зїзд домагається, щоб на Волинь спроводити польських колоністів, купців і ремісників, щоб школи були чисто польські і щоб влади не дали дозволу на українські зїзди у Львові, які мають відбутися літом с. р.

МАРШ. ЕДВАРД РИДЗ-СЬМІГЛИЙ прийняв на авдієнції ген. Скварчинського разом з президією Парл. Кола ОЗН і виголосив до них промову про потребу консолідації, бо грядуть великі події міжнародного значіння.

В МОСКВІ вже готовий акт обвинувачення проти бувших амбасадорів і послів в Токію, Варшаві, Гельсінгфорсі, Букарешті, Таліні і т. д., як також проти кількох висших урядників з міністерства закордонних справ; разом проти 23 осіб. Їм закидають „троцькізм“.

ЛИТОВСЬКИЙ МІНІСТР військових справ зарядив острого поготівля всіх військових гарнізонів на Литві і концентрацію литовських військ на польсько-литовській границі.

ВІДЕНСЬКИЙ АРХІЕП. КАРДИНАЛ ІННІЦЕР відвідав Гітлера, висловив йому радість з приводу зєднання Австрії з Німеччиною та впевнив його, що австр. католики будуть співпрацювати над розбудовою Німеччини. (ДНБ).

„РАЙХСПОСТ“ католицький щоденник в Австрії видав останнє незалежне число в суботу 12 ц. м. Воно вийшло сконфісковане з білими плямами. Його підписав останній раз довголітній редактор тої газети Фридрих Фундер. Від неділі 13 с. м. „Райхспост“ виходить під проводом нової редакції. Під титулом часопису опущено надпис: „Незалежний щоденник християнського народу“.

ВІЙСЬКОВИЙ БУДЖЕТ Італії на сей рік 100 мільонів більший ніж був у попередній році. Італія приготувала м. ін. 10.000 офіцерів понад дотеперішній стан.

НАЙВИСША ВОЄННА РАДА Франції відбула засідання. На ній радили над положенням в Іспанії, де червоні тікають з поля бою. Праві органи перестерігають французьке правительство, щоб не мішалось до іспанських справ.

ФРАНЦУЗЬКА ДИПЛОМАТИЯ мала порадити б. австрійському канцлерові Шушнігові, щоб зарядив неfortunний плебісцит в Австрії. Він мав ослабити вражіння наради в Берхтесгадені. В зв'язку з тим зокордонна преса пише, що французька дипломатія не орієнтувалася в положенні над Дунаєм і тому потерпіла там свою найбільшу поразку.

ПРЕМ'ЄР АНГЛІЇ ЧЕМБЕРЛЕН заповів у парламенті введення загального обов'язку військової служби в Англії. Парламент прийняв промову прем'єра з одушевленням. Дотепер Англія має при війську добровольців.

ПРЕЗИДЕНТ РУЗВЕЛТ оповістив заяву про те, що правительство Злучених Держав уважає своєю власністю ново-відкриті острови Кантон і Ендербери в архіпелагу Фенікс на Спокійнім Океані. Тому що Англія уважає за свій весь архіпелаг Фенікс, між обома державами зачалися переговори в тій справі.

Торшоп № **БІЛЬ ГОЛОВИ**

 ДЛЯ ДОРОСЛИХ З ВІК. 3-Н
KOWALSKINA
 обробляється також
ПРИ ПРОСТУДІ ГРИПІ КАТАРІ

Тернопіль, 28. II. 1938. П. Т. Пром-банк, Львів. Признаюся, що моїх 10 уділів в Пром-банку підписав я з konieczности, бо потребував 5.000.— зл. коротко-речинцевої позички. Тепер по признанні мені 7% дивіденди за 1937 р. (17.50) бачу, що уділ не тільки забезпечує кредитові користі, але й є доброю льокатою капіталу. Дивіденди прошу перелити на біжучий рахунок. З поважанням — Гродський.

Першорядною льокатою капіталу
є У Д І Л

Пром-Банку

Львів, Гродзичких ч. 1/1 п. Тел. 292-15, 200-15.

НОВИНКИ

Почтові уряди не будуть приймати вартостевих посилок, залякованих т. зв. гумовим ляком, бо показалося, що його можна усувати без ушкодження листів.

Львівський магістрат зарядив, щоб власники підприємств промислових, ремісничих і торговельних умістили на шильдах великими й видними буквами повне ім'я й назвище власника підприємства та рід виконуваного заняття. За анонімів назви грозять карні санкції.

Протилитовську демонстрацію уладили у Львові польські студенти. Вони перейшли вулицями міста під будинок команди VI корпусу, несучи транспаренти і викрикуючи: „Покарати убийників і провокаторів з Ковна!“, „Нема границі між Польщею і Литвою“, „Так як Гітлер“ і т. п. Делегацію студентів прийняв ген. Лянгнер.

Студенти львівського університету Роман Круліковський і Болеслав Піркгардт вкрали у своєї господині, Аделі Поворозник, цінні предмети і готівку вартости 10.000 зл. Поліція зловила злодіїв у Гродні, куди вони втікли зі Львова.

Городенське староство заборонило уладити шевченківський концерт в Городенці. Як причину заборони подало, що є небезпека „заклучення спокою публічного“...

Читальня ТШЛ повстала в Польській Волі товмачського повіту. На установчі збори прибув м. ін. староста Калята.

В с. Рибниках, пов. Бережани, поліція арештувала Українця Федька Островського. Причина невідома.

Український університет у Празі розписав програму викладів на літній семестр 1938 р. На філософічному факультеті викладає 16 професорів, на факультеті права і суспільних наук 17 професорів, на природописному виділі 3 професори.

Відомий поет Максим Рильський викинув нову поему „Любов“. Вийшла також нова його книжка п. з. „Україна“.

Про М. К. Заньковецьку вийшла нова, багато ілюстрована, книга в Києві. В ній є м. ін. уривок з автобіографії артистки й її листування.

Міністерство почти зарядило, що від 1 квітня с. р. всі будки з папіросами муситимуть продавати також почтові марки.

Гумор. — В школі. — Як називаємо одноклітинні сотворіння? — Арештантами, пане професоре.

ПРИЙМАЮ пацієнтів у моїм заведенні. **Львів, Сикстуська 17, тел. 265-73** від 9—1 і від 3—6.30, в неділю і свята за поп. замовленням. Пльомбування зубів, золоті, платинові та емальовані корони, штучні зуби в золоті, кавчуку і нержавіючій сталі. Регуляція криворостучих зубів. Полекші в сплатах. — **Н А С С.**

ЦІНИ ОГолошень

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в вастереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вплаченні належитості готівкою або почтовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числяться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/4 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількох разовім анонсуванні даємо значну знижку

Мін-во освіти в Ромуні заборонило учителям курити, малювати уста й носити сукні, які викликають згіршення, а шкільній молоді до 16 літ ходити до кін і на совганки в будні дні. Що правда, то се розумні розпорядки.

Муссоліні затвердив плян будови п'ятого міста на давніх понтійських болах.

В Італії нежонаті не зможуть бути державними урядниками. Таке оповістив італійський державний підсекретар внутрішніх справ.

В Парижі відбувся двобій між адвокатом Ж. Ренувіном і його клієнтом Р. Гудасом. Причиною двобою було те, що адв. Ренувін чувся обидженим тим, що Гудас поручив іншому адвокату апеляцію у процесі, який перевів йому в першій інстанції адв. Ренувін.

Малого Петра Левіна, сина багатого адвоката в Нью-Йорку, схопили на вулиці гангстери й зажадали від батька 60 тисяч дол. окупу.

В Туреччині живе около 30 Турків, які скінчили 150-ий рік життя, 6.240, які живуть понад 100 літ, в тім 3.905 жінок.

Японське правительство заповіло боротьбу „зі змовою Жидів цілого світа“ проти Японії та проти інтересів її в Китаю.

Фундаментальної історії Японії вийшов на днях перший том пера проф. Райсшауера. Ся праця то вислід обширних дослідів, що їх підприняв американський університет Принстайв. Історія зачинається в 40 році перед Христом і в сім томі доведена до 12 століття по Христі.

Жертви: 1) о. Др Лев Скобельський в Кутах Старих, п. Кути: зл. 2 для укр. академ. молоді на руки о. Дра Гриньоха і зл. 2 на вид. фонд Т-ва „Скала“ в Станиславові.

Гумор. — Вітаміни. — Пані господине, салата має повно вітамін. — Ох, Господи, то нова служниця забула її обмити!

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Впр. Священик з Підгір'я. Дякуємо. Буде використане.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ І З ТОГО ПРИВОДУ В ПЕРЕПИСКУ НЕ ВХОДИТЬ.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Товариші зброї.
ПАКС: Галька.
СТИЛІБЕ: Чар богемі і ревія.

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон: чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Кonto П.П.Львів 505.796

ПОЛЬЩА І ЛИТВА

Наслідки навязання взаємин під примусом.

Мимо формального навязання взаємин між Польщею і Литвою під загрозю відомого ультимата глуха нехить Литовців зовсім не щезла. Кореспондент „Курера Варш.” звідомляє з Ковна, що настрої викликані великанськими маніфестаціями з неділі триває далі. Литовські летуни кидали над Ковном й околицею летючки такого змісту: „Литовці не уступають від того, що посідають і що становить їх національне право. Кождий дім, кожда литовська хата мусить бути литовською кріпостю!” Групи литовської молоді хапали ті летючки і викривували: „Се наш клич, наша про-

грама, не відступимо від того!” Філя подражнення переходить помаху в уперту нехить. Також політичні литовські круги говорять: Ми згодилися на побут польського посла в Ковні, але тільки на побут. Ми згодилися навязати залізничу, поштову, телефонічну і телеграфічну лучбу з Польщею, але також тільки для польського посла. Виконаємо те, до чого ми зобов'язалися під примусом, але нічого більше... Польські організації в Ковні під скріпленням надзором, час до часу становлять предмет неприємних маніфестацій литовської молоді. — Можливо, що ті настрої згодом зміняться.

Tadeusz Katelbach: „Za litewskim murem”. Warszawa 1938. Строрін 384.

Се збір статей про сучасну Литву, писаних кореспондентом „Газети Польскої” з Ковна в рр. 1933—1937. Він обговорює внутрішню ситуацію Литви, її господарське життя, її відносини до Польщі й Німеччини та до інших сусідів, справу Клайпеди, положення польської меншини і т. д. Від р. 1926 Литвою править авторитарно партія „тавтініків”; се партія нац. демократична. На чолі Литви стоїть націоналістичний публіцист Сметона, вожд литовського народу. Соїм це свого рода помічний орган уряду: ухвалює всьо, чого уряд забажає. „Ро-

ботнік” в ч. 64, рецензуючи сю книжку пише: „Цікаво, що зі стокількадесять литовських кореспонденцій п. Кателбаха акурат тої одної (про соїм як помічний орган уряду) не випечатала „Газета Польска”: приповідка про стричок (в домі повішеного) нестримно тиснеться на думку”. Далі є твердження про сильну опозицію на Литві: соціалісти, людовці, християнські демократи. Та опозиція має хотіти унормування взаємин з Польщею. На жаль, ми Українці замало знаємо тут литовські справи, щоб могли оцінити нову книжку про Литву.

Демонстраційні виступи львівських Поляків.

У Львові відбулися в неділю 20 с. м. польські маніфестації з приводу полагодження конфлікту між Польщею й Литвою. Львівські ендеки урядили віче і похід. На вічу промовляв м. ін. ред. Рок, який обговорив по ендецьки справу „українського сепаратизму”. Він протестував проти „підпирання (!) сепаратистичних товариств і союзів державними банками”, проти „накидування руському населенню в державних шкільних чи-

танках полтавського діалекту і проти радієвих авдицій, які... своїм змістом ширять українізм”. В ендецькім поході йшли напереді два великі мечі, далше йшли власті ендецької партії, кількасот студентів і кілька тисяч публіки. Рівночасно під Великим Театром відбулося віче місцевого ОЗН-у, по яким учасники рушили походом під воєвідство. Ендеки порахували, що в поході ОЗН-у взяло участь 278 осіб.

ГПУ розстріляло митрополита Теофана.

„Дейли Телеграф” звідомляє, що агенти ГПУ розстріляли багато високих достойників православної Церкви в СРСР. Між розстріляними є митрополит Теофан. Акт обвинувачення закидав їм „шпигунство”. Рівночасно „Дейли Теле-

граф” пише, що ГПУ арештувало Криленка, попередника Вишинського, генерального прокуратора СРСР... Очевидно і його розстріляють за „шпигунство”, бо там тепер нема меншого закиду як шпигунство, зрада, отроєння і саботаж.

Карта Європи буде ще більше змінена.

Німецька „Діпльоматіше Корреспондент” в числі з 16 березня написала, що Мадярщина мусить зайнятися розв'язкою справи національної спільноти, себто мадярськими меншинами в державах Малої Антанти. Навязуючи до сеї заяви, мадярська преса висловлює надію, що в теперішній міжнародній ситуації мадярська справа буде розв'язана по думці мадярських національних поступатів. Завдяки знаменитим взаєминам

Мадярщини з Німеччиною, пишуть мадярські часописи, можна надіятися, що по перечеркненні версайського договору прийде черга на договір у Тріаноні. На думку мадярської преси доба змін європейської карти, започаткована останніми подіями в Австрії, ще не замкнена та що тепер щойно зачався процес здорової, природної переміни карти Європи в дусі і в напрямі свободи і щастя народів.

Скандальні махінації посла Урбанського.

У „Звйонзку хшесціянської служби” при вул. Кредитовій у Варшаві відкрили великі надужиття, організацію ту розв'язали й ліквідатором її 2-мільйонного майна назначили посла Урбанського. Тепер

проти того посла вплинули скарги, що він виплатив 200.000 зл. кому хотів, поминаючи претенсії інших вірителів. Тепер показується, що тисячі бідних служниць утратили свої ошадности.

Самострільні торби на гроші.

Німець Гайкен в м. Ігнабрикен видавав торбу на гроші, яка при нападі сама стріляє й ще до того випускає з себе димову ракету! Винахід той уже випробувала берлінська поліція і признала, що

він практичний. Таку торбу причіпається до посідача: коли її з нього зривають, вона стріляє автоматично. Вже багато банків купило такі торби для своїх інкасентів.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Наради генер. штабів

Як думають ратувати Чехословаччину?

Московський кореспондент лондонського „Дейли Телеграфу” депешує з Москви до Лондону: Тут ведуться тепер переговори між генеральними штабами СРСР і Чехословаччини. СРСР мігби післати на поміч Чехам велике число літаків, які моглиб перелетіти понад Ромунією. Щодо сухопутних військ, то конвенант іще в силі, отже на підставі 16-го артикулу Польща й Ромунія обов'язані перепускати через свою територію війська, що йдуть на поміч нападеної державі. Однак шлях з СРСР через Ромунію до Чехословаччини дуже невигідний. Очевидно вигідніший шлях через Польщу. Та про се докладніше звідомляти з Москви дуже трудно...

Так кінчить свою цікаву депешу англійський кореспондент.

Читаєш цю депешу раз і другий — і очам не віриш. Чи справді представники найкультурнішого слов'янського народу думають, що вразі воєнної загрози вратує їх фізична допомога Москви та ще й до того червоної? Чи справді вони думають, що яканебудь держава буде рахуватися з 16-им артикулом якоїсь умови й добровільно пустить на свою територію російську червону армію з іще червоною червоною? Чи справді думають, що Німці не знатимуть про те, що діється — і на першу вістку про якийнебудь рух московських сил, що сунулиб на захід, не вдарять на Чехословаччину з півночі, з заходу і з полудня та крім того з неба літаками?.. Та ж іще перші корпуси червоної армії не перейшлиб своєї власної границі, як Німці зі всіх сторін і згори засипалиб уже Чехословаччину залізом і кров'ю та крім того в такій рішучій хвилі зривалиб її знутра...

Коли взяти все те під увагу, то просто трудно повірити в зміст депеші московського кореспондента „Дейли Телеграфу”. Але на наших очах відбувалися довго події, в які тепер також трудно повірити. Адже рішучі в Чехословаччині чинники в порозумінні з такими самими чинниками в Югославії та Ромунії грозили війною Австрії, якби вона була відважилася знов спроводити на престол Габсбургів. На щож рахували Чехи в тій своїй політиці? Вони рахували 1) на гарантію Франції та Англії й 2) на противенство інтересів між Італією й Німеччиною. Тимчасом коли німецькі полки Гітлера за один день заняли Австрію, Франція й Англія ані пальцем не рушили, щоб перешкодити тому, а Італія ще мабуть передтим згодилася на те. Зрештою є скептики, які кажуть, що то власне Англія передтим згодилася на те, а Муссоліні був просто поставлений перед доконаний факт. Ті, що так говорять, покликаються на лист Гітлера до Муссоліні, як на доказ, що Муссоліні не був у змові з Гітлером щодо заняття Австрії Німеччиною.

Та як не булоб, сая, чи так, — одно тут певне: Гітлер зробив несподіванку так Австрії, як і Чехословаччині, як взагалі всім заінтересованим державам Європи і прилучив Австрію до Німеччини. Стався факт, який відстатися вже не може, хіба по якийсь незвичайно кривавій війні, яка на шматки розірвалаб Німеччину. Та хто мавби тепер відвагу і силу здобутися на таку війну проти Німеччини? Чи остання з демократичних держав

на континенті Європи, Франція, яку розкладають внутрішні партійні спори і підкопують большевики? І яку від Піренеїв загрожує все кріпшаючий наступ, що відбувається під прапором еспанських націоналістів?

І в ім'я чого малаб Франція кривавитися в новій війні?

Нова велика війна потребувалаб для своєї пропаганди крім почуття власних інтересів ще якоїсь великої ідеї. Деж та велика ідея? Допомога Чехословаччині? Во ім'я чого? В ім'я додержання умови? Задля чого?

Якже легко Німцям булоб у світі розбивати противну пропаганду. Пригляньмося цифрам. Чехословаччина має 15,158,782 мешканців: З того:

Чехів	6,689,000
Німців	3,232,000
Словаків	3,000,000 (приблизно)
Мадярів	692,000
Українців	549,000
Жидів	187,000
Поляків	82,000
інших	50,000
чужинців	250,000

Сеж така сама проблема як була в Австро-Угорщині. Та стара культурна держава з великою практикою правління свого урядництва, з доброю армією, з наладнаними фінансами і з великим поваженням у світі не полагодила вчас і справедливо національного питання — і тому пішла до гробу. Адже річ ясна, що великої війни, яку розпочали сербські стріли в Сараєві, зовсім не булоб, якби Австрія в свій час була полагодила національне питання і дала була кожному зі своїх народів територіальну автономію. Бувби се тоді взірць зєдинених національних держав, в якім австрійські Сербі з Боснією і Герцеговиною булиб далеко краще ситуовані й більше задоволені ніж Сербі у властивій Сербії, бідній, королівськими убиствами сплямненій, внутрішніми незгодами розриваній. То вони гравітувалиб були до своїх братів, що малиб самоуправу в великій і могутній австрійській державі, а не навпаки! І не булоб ніяких стрілів у Сараєві до архикнязя Фердинанда і не булоб похорону його та його жінки і не булоб великої війни і не булоб розбиття і смерті старої Австрії.

Та вона не зрозуміла духа часу і не виконала свого завдання в свій час, отже мусіла сконати.

Спадок по Австро-Угорщині у взірцевім калейдоскопі народів одержала Чехословаччина — тільки з тою різницею, що вона далеко слабша ніж була давня Австро-Угорщина, в багатому гіршому географічному і стратегічному положенні й довірливо не має ні одного приятеля. Могла мати двох, якби була (зновже в свій час) згодилася на поворот Габсбургів до Відня і Будапешту. Але Чехословаччина грозила війною, якби вернулися Габсбурги — і тому тепер безповоротно стратила можливість зискати приязнь тих двох країв, бо оба вони вже в руках Німеччини: Австрія фактично і формально, Угорщина фактично.

Отже, скаже 100,000 німецьких пропагандивних пунктів по цілім світі, чому 6 мільйонів Чехів, що по такій науці з долі Австро-Угорщини досі не полагодили в себе національного питання, мають панувати над більшістю людей з інших народів? Чи не менше несправедливо булоб, якби так 80 мільйонів Німців прилучило до себе сю територію де живе 6 міль. Чехів? Порівняйте лиш пропорцію: 6,000,000 : 8,000,000 і 80,000,000 : 6,000,000... І чи не кращі перспективи для людей з національних меншин у великій державі ніж у малій? Перспективи життєві, економічні, культурні, комунікаційні, які хочете...

Ось у якім напрямі піде німецька пропаганда в часі нової заверюхи. І шож їй можна буде протиставити? Може сили, які протиставлено в великій війні? Тепер пропорція тих сил булаб основно інакша: бо тоді проти Німеччини крім усіх великих держав Заходу й Америки йшли також обі великі держави Сходу:

Росія й Японія. А тепер Росію шарпалаб у страшний спосіб японська сила. І тепер Англія не відважиласяб стягнути з Азії всю свою воєнну флоту, бо се булоб рівнозначне з утратою Індії й Австралії. А чи Америка по страшній науці, яку дістала в європейській війні, дуже спішиласяб до нової війни? І чи тепер Італія зробилаб те саме, що зробила тоді?

Словом, пропорція сил тепер інакша. Шож остає тій державі, що одержала

в спадку австрійський калейдоскоп? Остає лиш одно: витягнути науку з блудів старої Австрії, здійснити справедливу ідею супроти народів, які опинилися в її межах, здійснити якнайскорше і тим скріпити себе морально та позискати симпатію цілого світа. Тільки се одно може забезпечити існування чехословацької держави, бо праведні й розумні не погибають. Чи виконає се на час спадкоємниця Австрії? — А. Б.

Тріумф Евхаристійного Христа

З приводу недалекого конгресу в Будапешті.

Коли знаний містик Фабер назвав празник Пресв. Евхаристії днем триумфу Евхаристійного Ісуса, то Міжнародний Евхаристійний Конгрес має ще більше право до цього рода назви. Евхаристійний Конгрес має справді характер триумфу. Його дух це дух триумфу. Тоді штука, наука, весь маєстат різних обрядів, всі раси, народи й суспільности зосереджуються коло Евхаристійного Христа. Евхаристійний Конгрес це триумф ласки над природою, віри над сумнівом, Церкви над світом — це дні святої могутности й смілости прилюдного визнання віри. Саме тому, що зближаються дні такого величнього триумфу, себто дні XXXIV Міжнародного Конгресу в Будапешті (25—30 травня ц. р.) і перед нами розкриваються можливості участі в ньому, не без хісна буде пригадати генезу й історію Міжнародних Евхаристійних Конгресів.

Діялося це перед 50 літами. Франція була обмотана густою сітю масонських організацій. Масони захопили владу в свої руки й безбожними законами почали гнобити католицьку Церкву. Однак ці переслідування викликали сильну реакцію. Католики зрозуміли, що відродження можливе тільки тоді, коли прийде до стислішого контакту з Евхаристійним Ісусом. У висліді цього повстав майже стихійний евхаристійний рух. По цілій Франції відбувалися прилюдні адорації, процесії, спільні св. Причастя та рівночасно родилося нове надприродне життя. Тоді виринула думка, щоб цьому рухові надати характер міжнародного й охопити його в рямці конгресів. Ці конгреси названо Евхаристійними.

Перший Міжнародний Евхаристійний Конгрес відбувся у Франції в місті Ліль 1881 р. Вже в слідуючому році відбувся другий конгрес, теж у Франції, в Авіньоні. Третій конгрес урядила Бельгія, четвертий Швайцарія, пятий і шестий знову Франція. Семий конгрес перенісся поза Європу, а саме відбувся в Єрусалимі 1893 р. Знаменний був тим, що ним уперше проводив папський Легат. Наступні конгреси устроювано напереміну у Франції й Бельгії. Коли на папському престолі засів „Папа Евхаристії“ Пій X, тоді Евхаристійні Конгреси дійшли до небувалого блиску. В 1905 р. на бажання Папи конгрес відбувся в Римі, а сам Папа ніс Пресв. Евхаристію підчас процесії в базиліці св. Петра. Дев'ятнадцятий конгрес улаштовано в Лондоні, однак протестантська влада не дозволила на процесію з Найсв. Тайнами. Наступний конгрес відбувся в Німеччині, в Кольоні над Рейном, в рік пізніше в Канаді в місті Монреалі. В 1911 р. місцем конгресу був Мадрид, а в 1912 р. Відень. У віденському конгресі взяло участь українське паломництво зі своїми Владиками. В 1913 р. конгрес уряджено на острові Мальті, в 1914 р. кілька днів перед всесвітньою війною в Люрді у стіп Преч. Діви. Війна перервала низку Евхаристійних Конгресів. Щойно 1922 р. XXVI-ий Міжнародний Конгрес відбувся в Римі. Тут постановлено конгреси уряджувати що два роки. Після цього наступали по собі конгреси в Амстердамі, в Шікаго, в Сідней, в Картагіні, в Дубліні, в Буенос-Айрес, а останній на Філіпінах. На XXXIV конгрес почитателів Пресв. Евхаристії запрошує до себе чепурний Будапешт.

Провідною думкою цього конгресу є слова св. Августина: „Евхаристія — вузлом любови“. В часах сьогоднішньої неадаптивності се гасло дуже актуальне. Крім цього Міжнародний Евхаристійний Конгрес має протиставитися міжнародному рухові безбожницькому, що підкопує віру, підриває любов і півечить дорібок християнської культури. Міжнародний Евхаристійний Конгрес у Будапешті буде протестом проти фанатичних зазіхань червоного сатани, проти безчещення церков і престолів, проти вбивання священиків, монахів і монахинь, проти насилування людських совістей. Цей конгрес буде міжнародною присягою вірности Евхаристійному Христові, а як такий він не буде тільки релігійною маніфестацією, що триває кілька днів, але в своїх наслідках протягнеться на довгі літа.

Ми — католицький нарід. Тому не сміє нас бракувати там, де всі католицькі народи посилають свої представництва. Наша відсутність на Міжнародному Евхаристійному Конгресі в близькому Будапешті й при таких легких умовах участі не тільки не булаб нічим оправдана, але булаб доказом нашої релігійної байдужности. Тому мусимо зорганізувати численне й гідне паломництво, щоб достойно репрезентувати український католицький нарід серед народів світа та щоби зложити Евхаристійному Христові прилюдну славу. Цього домагаються наша національна честь, наші релігійні й національні потреби й наша вдяка супроти Христа. — Й. О.

Рівновага на Середземнім морі

Ген. Франко в розмові з кореспондентом агенції Аваса рішуче заперечив поголоскам, немовби його перемога в Іспанії мала довести до зміни рівноваги сил на Середземному морі. Ген. Франко заявив, що середземноморські народи повинні вязати гармонійне співжиття, бо в теперішніх умовах се море стало

озером. Вожд повстанців прямує до відродження великої і свободної Іспанії. Відроджена Іспанія бажає мирної співпраці з іншими народами і хоче порозуміння з Францією по думці традиції сердечної приязні, яка вяже оба краї. Співпраця з Великою Британією вже налагоджена. Ген. Франко рішучо заявив, що національна Іспанія не згодиться на ніякі територіальні уступки в ніякій формі. Цілости еспанської території зовсім не грозить симпатія народів, які добре ставляться до національного еспанського руху. В дальшій розмові ген. Франко сказав, що в Іспанії бореться тепер багато менше чужинців ніж кілька місяців тому, заперечив поголоскам про нову німецьку та італійську поміч і впевнив кореспондента Аваса, що національна Іспанія розпоряджає великою армією.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Белзець і Золочів

„Діло“ в ч. 59 принесло статтю з приводу недавнього золочівського процесу, в якій читаємо м. ін.: „Ті однини і ті цілі кола, які є відповідальні за українське підпілля (маємо в даному випадку на увазі лише українську сторону), мусять пригадуватися над цілою низкою явищ абсолютно ненормальних: наділювання молоденьких хлопців прерогативами рішати про такі речі, як експропріаційні напади, обшантажування молодих масою зброї, а якої вони мусять робити вжиток, бо так каже просто молодеча психіка, для якої зброю має своєрідний невідпиртий чар, втворювання серед кадр української молоді атмосфери повної плінні, для яких потрібні гроші, яких нема, і зброя, яка є. Плннів, в яких найважливіша романтика псується переплутана з найвищими іде-

алами нації та активними виступами, за які нація мусить платити найдорожчим, що має, бо життям своєї молоді, не кажучи вже про політичні наслідки з модною в наших часах збірною відповідальністю включно“.

„Подія у Белзці та золочівський процес повинні спонукати всю українську ідейну молодість устійнити непорушні тези, які не малиб нічого спільного з „декалогом“, що про нього ми чували на деяких попередніх процесах“.

„Всякі спроби вбрати український націоналізм у якінебудь інші рамки — мусять видаватися трагічні плдні. Белзець і Золочів — не такі приклади ідеї правди, які кричать великим голосом, Голосом повиним трагізму“.

Неграмотність серед Українців

„Новий Час“ в ч. 58 приніс отсю статистику неграмотності на українських землях у Польщі:

Коли прийняти за дійсність вислід з урядового перепису, то в 1931 році мало бути в Польщі 5,643,653 Українців, у тому 4,119,050 повище 10 року життя, а між ними аж 1,719,036 неписьменних українських людей, цебто 41.7%. Нерівномірний стан неписьменности українського народу, в окремих воєводствах, на окремих землях, де від віків живе наш нарід компактною масою. В Східній Галичині він дещо нижчий, на Волині, Підлішші, Холмщині і Поліссі багато вищий. У львівському воєводстві на загальне число Українців 1,309,043 та 906,161 повище 10 року життя мало бути 304,866 неписьменних українських людей, цебто 31.55%. В тернопільському воєводстві на загальне число Українців 871,916, та 658,405 повище 10 року життя, мало бути 212,587 неписьменних українських людей, цебто 32.29%. В станіславському воєводстві на загальне число Українців 1,079,069 та 797,369 повище 10 року життя мало бути аж 318,445 неписьменних

українських людей, цебто 39.98%. — Разом у Східній Галичині на загальне число 3,260,128 Українців та 2,421,925 повище 10 року життя мало бути 835,898 неписьменних Українців, цебто 34.51%. — Багато грізніший стан неписьменности серед нашого народу у північно-західних воєводствах. І так: у волинському воєводстві на загальне число Українців 1,418,324 та 1,017,489 повище 10 року життя мало бути аж 541,030 неписьменних, цебто 53.16%. В люблінському воєводстві на загальне число Українців 207,219 та 149,940 повище 10 року життя мало бути аж 54,582 неписьменних, цебто 36.6%. У поліському воєводстві на загальне число Українців 757,982 та 529,969 повище 10 року життя мало бути аж 287,526 неписьменних, цебто 54.2%. — Разом у цих воєводствах мало бути в 1931 році 2,383,525 Українців, у тому 1,697,125 повище 10 року життя, а між ними аж 883,898 неписьменних людей, цебто 34.5%. — Як бачимо, числа ці жахливі, стан неписьменних серед українського народу просто загрозливий.

Октройований легалізм у Польщі

Елденське „Слово Народове“ в ч. 80, в статті п. з. „Чи се право“ пише м. ін.: По даті 13 травня 1935 р. не стало авторитету. Навіть п. Сланек, якого не маємо причини вважати висшим умом, зрозумів, що щось змінилось. Отже оповістив публічно, що скінчилося правління авторитету і зачинається правління права. Мала скінчитися доба самоволі й зачатися доба панування норми об'єктивної, безособової, що стоїть понад одиницями. Що правда, се не означало, що правлячий табір

покине своє становище і впливи, які йому забезпечила доба особистого авторитету. Той табір ще перед тим приготував собі підставову правну норму — конституцію і перевірив ревізію всего законодавства. Відтоді той табір мав правити згідно зі своїми намірами, але вже на підставі права, яке сам собі створив... Той час можна назвати добою октройованого легалізму. На жаль, численні приклади виказали, що навіть той легалізм не всі перестерігають...

Польська преса про „аншлюс“

Дмовский про Австрію.

У звязку з прилученням Австрії до Німеччини польська елденська преса наводить погляди Дмовського на справу „аншлюсу“, висловлені в книжці „Польська політика і відбудова держави“. Цікаво, що Дмовський сформулював ті погляди ще в часі війни. — „Виходячи з заложення, що для збудування можливо тривалого мира, слід рішити всі питання, які дозріли до того, щоб їх рішити — треба було у програму війни вмістити злукку німецьких країв Австрії з німецькою державою. Булоб се консеквентне і чесне переведення одностайної програми, зроблення для Німеччини того, що зроблено для Італії, Сербії й Румунії... Я був і є тої гадки, що така розв'язка булаб добродійством з одної сторони для названих німецько-австрійських країв і для німецького народу взагалі, з другої сторони для самих переможців. Вся Європа знескалаб на тім: її будучий мирний розвиток бувби багатопевніший. З хвилиною, коли уряджується Європа на національних засадах, не можна творити австрійської державки, бо австрійського народу нема. Требаб отже об'єднати німецькими кордонами цілу німецьку національну територію. Однак се

територія мусить мати територіальну єдність, мусить бути неперерваною територією, не можна до неї зарахувати ізолюваних островів. Такий ізолюований острів се група німецького населення у Східній Пруссії. Слушність наказувала признати Німеччині австрійські землі, які є продовженням національної німецької території, а зате відділити від неї зі всею безоглядністю все те, що до німецької території не належить, отже Альзацию і Лютарингію, весь данський Шлезвіг, всі польські землі, якіні відокремлену територію з німецьким населенням у Східній Пруссії. Кенігсбергові не Данцігові належала доля вільного міста... Австрійські землі скорше чи пізніше стануть частиною німецької держави. Ніяка сила не перешкодить тому, бо се конечність життя. Німецька держава (через „аншлюс“) посунулася на південь а цофнулася дефінітивно на сході: в ній прибулоб сім мільонів південно-західних Німців. Точка тяготи Німеччини пересунулася у південно-західному напрямі. Тою державою не правилиб Прусія. Припускаю навіть, що Берлін не довго вдержавсяб у ролі столиці Німеччини.“

„Глос Народу“:

Краківський кат. „Глос Народу“ пише м. ін.: ПАТ редагує свої звідомлення про переворот в Австрії в той спосіб, як колиб Австрія ошаліла з радости й захоплення ще гітлеризму. А польське радіо посувається ще далі, повторяє бездумно берлінські комунікати і каже Полякам вірити, що те, що зробив Гітлер з Австрією, було наслідком „провокації“, якої допустився Шуніці. Без труду Німеччина проконтинула Австрію. Аж

„Польонія“:

Катовицька „Польонія“ пише м. ін.: Мірка куртуазії супроти польського західного „союзника“ перебралася, коли варшавське радіо надало репортаж, ілюстрований плитами з торжества проklamування Гітлером „аншлюсу“ у Відні. Всі німецькі й австрійські стації надавали се торжество вполудне, взагалі цілий день ті стації гомонять прикром і невниосним пропагандовим ревом так, що слухач змушений і знехтерливаний чимскорше переключує радіевий гузик даліше. Польське радіо, якби у прочутті, що хтось міг не чути тої маскирадн, або може ба-

жаючи, щоб мали те „щастя“ детекторові слухачі, надає торжество ще раз і кінчить його... німецьким гимном і „Горст Вессель Пісню“. Не так давно за границі тих пісень на Шлезьку карала, а тепер гомонять вони тріумфально з польських радіевих стацій. Чи польське радіо є на те, щоб займалося пропагандою другої держави і то в речах, до яких весь польський загаль відноситься ворожо, навіть коли се подобається вулиці Вербовій? (При вул. Вербовій у Варшаві є будинок міністерства закордонних справ).

Чехословаччина лишиться сама

Генерал Ніссель присвятив у „Парі Міді“ більшу статтю воєнній силі Чехословаччини. Він пише м. ін.: Політично-стратегічне положення Чехословаччини після „аншлюсу“ — поважне. Злочинні наміри Німеччини, яка оточилася той край з півдня, не викликають ніякого сумніву. Мадридська займає двозначне становище. З Польщею Чехословаччина має, на жаль, напружені відносини. Прочі дві держави, що належать до Малої Антанти, неспосібні дати Чехословаччині поважну поміч. Югославія мусілаб для тої цілі перевести свої війська через румунську територію, а сама Румунія має з Чехословаччиною контакт лише на дуже вузькій лінії. З другої сторони совітська Росія, з якою Чехословаччина має догонтір, позбавлена спроможності послати війська на поміч: ні Польща ні Румунія ніколи не згодяться перепустити їх. Крім того віддала, яка ділить Чехословаччину від Росії, замало велика, а шляхи дуже нелогічні... Остається Франція. Але Франція моглаб прийти з допомогою Чехословаччині тільки одним способом: перейшовши в наступ проти Німеччини на Рені. Тимчасом Англія дотепер здержалася з рішучою об'єкцією — піти за Францією по тім шляху... При таких умовах Чехословаччина мусить боювати на початку війни рахувати на власні сили... Оцінюючи ті останні, ген. Ніссель доходить до потішлячих висновків: Середні класи, дуже численні в Чехословаччині, дають першорядні офіцерські й під-офіцерські кадри. Міць чехословацького воєнка відомо. Чехословацька армія, сьогодні вільна від опіки чужих інструкторів, має (в мобілізованім складі) 700,000 люда. Чехословацьке летунство спирається на дуже солідну промисловість, спосібну нормально поповнити убуток апаратів в часі війни. Тепер чехосл. армія розпоряджає 550 літаками і знаменитим людським складом...

(Ті похвали фавового генерала для чехословацької армії мають очевидно своє значіння і Чехам може бути дуже приємно їх читати, але менше приємно бачити таке виразне ствердження, що коли вибухне війна, то Чехословаччина лишиться сама віч-на-віч з таким велитнем як Німеччина).

Як виглядала мобілізація

в Мінхені.

„Парізер Тагеблат“ приніс в ч. 633 цікавий опис дуже справної мобілізації сил Гітлера в Мінхені. Ось дещо з того опису: Підписну Гітлером депешу про мобілізацію одержав головний командант в Мінхені в п'ятницю о год. 1 рано. Вже в пів години потому перший відділ змоторизованого війська у сталевих шоломах і з багнетами на остро посувався в напрямі до австрійської границі. О год. 5 рано, то є в 4 години по одержанні наказу була готова до походу найменше половина 7 корпусу. І почалися рухи військ, багатьох батарей тяжкої артилерії, змоторизованих кольтон, батальонів піонірів з полівими кухнями і всім потрібним до будови мостів. Для звичайного руху замкнено всі шляхи, що виходять з міста. Для військових транспортів зарекувровано самоходи броварів... Цікаво, що нац. сов. бойвки одержали наказ про мобілізацію години скорше ніж правільне військо. Їх післанці на мотоциклах розвезли серед ночі аларм по приватних помешканнях своїх членів. СА (пробоевний відділ) ужито для скріплення поліції, а поліцію СС (охоронні відділи, внутр. жандармерія в чорних сорочках) вислано на границю. Всі школи й редакції замкнено з винятком однієї редакції газети „Фелькішер Беобахтер“. У „Брунатнім Домі“ службу робили виключно жінки, бо мужики ужито денде... Словом мобілізація відбувалася з блискавичною скорістю, що виразно признає навіть дописувач того ворожого Гітлерові органу.

Політика „протягнутої руки“

американських комуністів.

В останньому часі американські комуністи нарочно розповсюджують погледоски про те, немовби Папа поручив католикам прийняти „протягнену руку“ комуністів і приступити до співпраці з ними. Комуністичний орган „Дейли Воркер“ пішов навіть так далеко, що використовуючи партійний день, зорганізований недавно французькими комуністами в м. Арль, змінив для своїх цілей вказівки французьких єпископів. В часі великого комуністичного віча в Мексикі відомий підпольний діяч, Анджельо Уруція, виступив з великою промовою, взиваючи католиків приступати до комун. партії, бо, мовляв, Св. Отець „під деякими услів'ями“ прийняв „протягнену руку“ французьких комуністів. Коли його запитали, в якому саме папському документі можна знайти таку заяву Пія ХІ і які се згадані „деякі умовини“, не зумів дати ніякої відповіді. („Вяра і Жице“, ч. 3, 1938 р.).

Закид браку патріотизму

Перше признання Дра С. Барана і як він се написав. *)

Коли уважно розберемо всі застереження і спротиви українського активу проти всіх церковних заряджень продовж останніх 50 літ, т. є. від реформи Чина ОО. Василіяна почавши, на посліднім розпорядку Станиславівського Епископа скінчивши, коли вчитаемся у статті і дописи ліберальної і т. зв. „незалежної“ католицької преси, звернені проти наших Єрархів, проти ревних католических діячів взагалі і їх з католицької точки погляду зовсім оправданої діяльності, — то всюди в очі впадають дві річі: 1) що всю ту боротьбу робилося в ім'я патріотизму і для мнимого „добра народу“, 2) що головний закид, яким обтяжується нападників, се „брак у них патріотизму“. Нападникам заєдно інсинуується, що не зважають на „українську дійсність“ і діляють проти неї „на шкоду народу“ і навіть Церкви (!). Притім кидається на них підозріння, що роблять се нарочно в інтересі, ба навіть на інтервенцію „когось третього“...

Так тому 50 літ поборювано реформу Чина, точно таксамо поборювано поширення культу Найсв. Серця Ісусового, майські набожества і деякі обрядові новости. Таксамо в 900-их роках напостовано Ексцеленцію Митрополита Кир Андрея. Таксамо і тим самим способом в ім'я патріотизму і для мнимого „добра народу“ поборюється від 30 літ не лиш у ліберальній, але навіть у т. зв. „незалежній“ католицькій пресі діяльність Станиславівського Епископа.

Спеціально у відношенні до Нього, хоч Він кість з кости українського народу, хоч Він свій нарід правдиво і щиро любить і для його добра всеціло себе жертвує, хоч нечислимлі Його діла в Станиславові і цілій дієцезії свідчать незбито про Його „український патріотизм“, однак народні верховоди і патріоти всіх відтінків, від „незалежних“ католиків почавши на сектантах і безбожниках скін-

чивши, коли ходить про якунебудь хоч би найхосеннішу акцію того Епископа, годяться в один, а саме: що все, що той Епископ робить, се мовляв, робить „клерикальна мафія“, чужа, небезпечна і шкідлива для „української дійсності“...

І хоч самі признають, що все то з католицької точки погляду оправдане і „теоретично для Церкви хосенне“, але у нас, після них, воно ніби не на часі, мовляв — „ще передчасне і тимсамим шкідливе“. І тому вони все, що лише виїде зі Станиславова, безпошадно з засади і без розбору поборюють, відсуджуючи Епископа від всякого патріотизму й інсинууючи йому, що ділає все „лише на шкоду народу“...

Так і тепер з приводу посліднього зовсім оправданого і як викаже недалека будучиність для Церкви і народу дуже хосенного розпорядку майже вся українська преса не виключаючи і „незалежної“ львівської католицької („Мета“ і „Нива“) виступила проти Епископа. Посипалися шумні статті й дописи під шумними заголовками. А „лайтмотивом“, який неначе провідна нитка снується через справжній лабіринт всіх тих хаотичних теревенів, є всім їм спільні інсинуації, буцімто Станиславівський Епископ не розуміє „української дійсності“ і з нею не числиться, бо у Нього „брак патріотизму“. „Як щоб Він був патріотом, тоби таких

заряджень не давав“. Се між стрічками пробивається з часописів усіх відтінків, не виключаючи на жаль і „незалежних“ католицьких: в одних більше, у других менше виразно. Наш загаль так вже привик до того рода частих наклепів, що вони не роблять вже такого вражіння, як робили колись. В усякому разі думаючи люди вже таких закидів не беруть поважно.

І я також не звертаю уваги на ті закиди, якби не те, що справу сю прикінці своєї статті порушив посол Баран і то зовсім недвозначно, але ясно, виразно і — з приємністю се зазначаю — щиро та на загаль об'єктивно.

Досі привикли ми, що всі т. зв. національні газети, головню „Діло“ і за ним наша „патріотична“ інтелігенція, не виключаючи і „високопатріотичного“ духовенства, посуджували Станиславівського Епископа о „цілковитий брак патріотизму“. Перший посол др Степан Баран у своїй статті в „Ділі“ станув отверто на зовсім відмінній становищі. Він пише так:

„Ніхто мабуть з Українців не відмовляв Станиславівському ординарієві українського патріотизму. Не роблю і не можу робити цього і я, що як член Української Конституанти і її тодішній політичний референт був очевидцем в дні 18 і 19 жовтня 1918 р. у Львові, як Преосв. Хомини разом з двома іншими присутніми єрархами був співтворцем Української Держави й опісля її львівським громадянином. Зрештою і його попередня і пізніша діяльність, хоч не завжди погоджувалася з напрямками нашої політики, всеж впливала з його внутрішнього переконання і навіна була журбою за добро і будучинну українського народу. Зі суб'єктивного його погляду все в порядку. Об'єктивно не завжди і не всюди.“

Признається, що приємно кожному Українцеві католикові читати такі слова в „Ділі“ та що нарешті посол др С. Баран ту важну і боєм накупілу справу прилюдно порушив у ліберальній пресі і пазагал об'єктивно її насвітлив. Признаю, що йому першому справді удалося тут взнестися на височину правди і справедливості серед загальної хаотичної темряви, що панує в нашій ліберальній „народній“ пресі. Дивні лише для мене в цьому уступі два речення, а саме початкове і кінцеве. Признаюся, що не лише не погоджуюся з ними, але й не можу зрозуміти, по що ті речення властиво причіплені.

Критикою тих двох речень займуся в слідуєчих статтях.

Священик з Поділля.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
І з того приводу в переніску не входить.

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ.

Бібліографія про Рутського

за роки 1936—1938.

4) У Відні.

189. Dr. H. [о. М. Каровець ЧСВВ], Joseph Velamin Rutskyi, „Reichspost“, XLIV, Wien. 5. II. 1937, Nr 36, S. 7.

Прикінці статті згадка, що віденський кардинал Інніцер з приводу 300-ліття смерті митр. Рутського відправив урочисту Службу Божу на гробі св. Йосафата у Відні 5. II. 1937. Про повну статтю див. 23.

190. 300-ліття смерті Веляміна Рутського [в Відні]. „Діло“, LVIII, Львів, 21. II. 1937, ч. 38, с. 10.

191. 300-ліття смерті Веляміна Рутського. „Нова Зоря“, XII, Львів, 25. II. 1937, ч. 14, с. 7.

192. [Р. Г а й д у к], У 300-ліття смерті митрополита Рутського. „Правда“, XI, Львів, 28. II. 1938, ч. 9, с. 1.

193. Ювілей Митр. Рутського у Відні. „Мета“, VII, Львів, 28. II. 1937, ч. 8, с. 1.

194. М. С., З життя українців у Відні. В 300-літню річницю смерті греко-кат. митрополита Київа Венямина (?) Рутського... „Українські Вісті“, III, Львів, 6. III. 1937, ч. 49, с. 2.

195. [о. П. Х о м и н], Святкування ювілею митр. Рутського у Відні. „Нива“, XXXII/3, Львів 1937, 115—116.

196. [о. П. Б о р и с ЧСВВ], Ювілей

Митрополита Рутського в Відні. „Місіонар“, XL/4, Жовква 1937, 92.

Це все (190—196) описи церковних богослужень і торжеств у честь Рутського в Відні 21. II. 1937. Про інші описи див. 7, 147, 148, 156.

5) В Перемишлі.

197. 300-ліття смерті Митроп. Рутського. „Прорив“, II, Перемишль, 15. II. 1937, ч. 4 (10), с. 2.

Про церковні богослуження в Перемиській катедральній церкві 14. II. 1937.

198. При я в н и й, Вшановання Митрополита Рутського в Українсько-Кат. Духовній Семінарії в Перемишлі. „Український Бескид“, X, Перемишль, 28. III. 1937, ч. 12, с. 3.

Опис церковних богослужень і академії в Перемиському Духовному Семінарі 13. III. 1937. На початку цього опису чимало місця призначено про торжества в Римі (28. II. 1937).

199. К—к, Перемишль. В 300-ліття смерті Митрополита Й. В. Рутського. „Діло“, LVIII, Львів, 14. V. 1937, ч. 103, с. 9.

200. Д-р М. Р и б а к, Академія в честь Веляміна Рутського. „Український Бескид“, X, Перемишль, 23. V. 1937, ч. 19, с. 3.

201. (Е р), Перемиська хроніка. Академія в честь митр. Й. В. Рутського. „Новий Час“, XV, Львів, 26. V. 1937, ч. 114, с. 7.

202. Академія в Перемишлі з приводу 300-ліття смерті Митр. Й. В. Рутського. „Нова Зоря“, XII, Львів, 30. V. 1937, ч. 39, с. 7.

Це (199—202) описи академії, що відбулася в Народньому Домі в Перемишлі 9. V. 1937. Уладив її тамонний Єпархіяльний Інститут Католицької Акії. Про інші описи див. 7, 147, 149, 152, 154, 156.

6) В Раві Руській.

203. Учасник, Марійське Свято в Раві Руській. (Посвячення Стягу Мар. [ійської] Дружини гімн. Молоді. Ювілейна академія). „Український Бескид“, X, Перемишль, 4. VII. 1937, ч. 25, с. 3.

Опис торжеств і академії, що її уладили Марійській Дружині Пань, учнів та учениць гімназії в Раві Руській 5—6. VI. 1937. Згадки про те див. 149, 150, 152, 154, 156.

7) В Новому Місті к. Добромиля.

204. Українець [о. Микита Федорович ЧСВВ], Нове Місто, пов. Добромиль. Ювілей Атланта Зединення — Веляміна Рутського... „Український Бескид“, X, Перемишль, 22. VIII. 1937, ч. 32, с. 3.

Опис торжеств і академії в Новому Місті 21. VI. 1937.

8) В Добромилі.

205. Добромиль Рутському. „Український Бескид“, X, Перемишль, 5. IX. 1937, ч. 34, с. 3.

Опис торжеств у парохіяльній церкві з участю добромильських оо. Василіяна, та академії 29. VIII. 1937. Про інше згадка див. 150.

206. Ювілей Рутського в Добромильським монастирі. „Український Бескид“, XI, Перемишль, 16. I. 1938, ч. 2, с. 5.

Короткий опис академії в василіянському монастирі в Добромилі, що її уладили тамонні василіянські схоластики 26. XII. 1937. Повиде чи-сло „Українського Бескиду“ мало хто має.

ГПУ і Сталін

Що про них пише Троцький. *)

В часі, коли весь світ знов зацікавився новим великим монстр-процесом у Москві, який інсценізувало ГПУ за дозволом або на припорушення Сталіна, цікаво приглянутися думкам, які про них має такий знавець большевизму як Троцький.

Страшна се установа ГПУ! Відколи існує людство не було ще більшого жаху, зв'язаного з іменем якоїнебудь установи, як жах, що в'яжеться з іменем ГПУ. Ті три букви се скорочення назви „Государственное Политическое Управление“. Се переіменована давня чрезвычайка або тайна поліція. Була вона й за царату і називалася тоді „охрана“ бо „Ш отделение“. І при царях робила тайна поліція страшні річі, але вона була невинна установа в порівнянні з тим, що робить ГПУ: бо саме існування постійної голови в державі робило неможливим розрізнити злочинів тайної поліції до такої міри, як се діється в режимі, де властиво ніхто за нікого не відповідає і де масовий терор вважається головним і постійним способом правління.

Розстріляний Сталіном Каменев, що колись головню причинився до видвиження Сталіна наверх, сказав Троцькому в році 1926:

— „Чи пам'ятаєте ув'язнення предсідателя татарської ради народних комісарів султана Галієва в р. 1923? Тоді за ініціативою Сталіна перший раз ув'язнено визначного члена партії. На нещастя я з Зіновевим згодився на те. Від того часу Сталін полизав крові... Колиж ми зірвали з ним, написали ми свого рода тестамент, в якому ми сказали, що колиб нам „припадом“ щось сталося, то винного треба бачити в Сталіні. Той документ переховується в безпечному місці. Поручаю й вам зробити те саме: бо від того зійнята можна всього сподіватися“.

Дня 31 жовтня 1931 р. — пише Троцький — головний орган німецької комуністичної партії приніс вістку, що білогвардійський російський генерал Т у р ку л приготував замах на Троцького. Такі вістки могли походити тільки від ГПУ. Се виглядало на спробу приготувати для Сталіна „моральне алібі“ на випадок убиття Троцького. Дня 4 січня

*) Гл. статті в „Новій Зорі“: „Нова книжка Троцького“ ч. 7, „Суть сталінізму“ ч. 8, „Як каруються комуністи“ ч. 9, „Жах тоталізму“ ч. 10, „Суть троцькізму“ ч. 11, „Три інтернаціонали“ ч. 12, „Соплясти між собою“ ч. 14, „На тайний розпрані“ ч. 17, „Дивні гротески“ ч. 18 і „Найцікавіша тайна“ ч. 20 „Нової Зорі“.

9) В Жовкві.

207. (Ф). [Федорович М. ЧСВВ]. Хто був Рутський? — „Нова Зоря“, XII, Львів, 31. X. 1937, ч. 83, с. 1—2.

208. (ч). [М. Федорович ЧСВВ]. Жовква — Й. В. Рутському. „Український Бескид“, X, Перемишль, 31. X. 1937, ч. 42, с. 3.

209. [о. П. Борис ЧСВВ], 300-літній ювілей митропол. Рутського в Жовкві. „Місіонар“, XL/11, Жовква 1937, 248.

Це (207—209) описи торжеств у церкві оо. Василян і академії в Жовкві 10. X. 1937. Про іншу згадку див. 150.

10) В Кам'янці Струмиловій.

210. Г. К., Камінецька хроніка. Академія в честь митрополита Рутського. „Новий Час“, XV, Львів, 28. X. 1937, ч. 240, с. 7.

Опис ювілейної академії, що її уладив Український Католицький Союз у Кам'янці Струмиловій 10. X. 1937.

11) В Сокалі.

211. Б. Н., Сокальська хроніка. 900-літній ювілей і Святочна Академія в честь В. Рутського... „Новий Час“, XV, Львів, 29. X. 1937, ч. 241, с. 7.

212. Святочна Академія. „Голос знад Бугу“, II, Сокаль, 15. XI. 1937, ч. 21—22, с. 3.

213. Очевидець, Релігійні торжества в Сокалі. Святочна Академія. „Український Бескид“, XI, Перемишль, 13. III. 1938, ч. 10, с. 3.

Описи торжеств із приводу 900-ліття Пресвятої Богородиці — Цариці Русі-України та академії в 300-ліття смерті митр. Рутського в Сокалі 10—14. X. 1937.

1932 р. вислав Троцький листа до Політбюро в Москві і в нім написав, що Сталінові не вдається виблизити себе такими дешевими способами: бо ГПУ здібне до того, щоб одною рукою через своїх проваторів наклонити білогвардистів до замаху, а другою рукою відкрити безпосередніх убийників. В тім цікавм листі до Москви Троцький писав далі так:

„Сталін прийшов уже до висновку, що вигнання Троцького було помилкою. Як відомо з його заяви в Політбюро, він сподівався, що без средств Троцький стане безборонною жертвою бюрократичної клевети, зорганізованої на світову міру... Сталін розуміє дуже добре поважну небезпеку, яка загрожує йому особисто, його надутій повазі, його бонапартистичній всемогутності — від духової непримиримості і постійного росту міжнародної лівої опозиції. Сталін думає: „Треба направити помилку“. Розуміється, не ідеологічними способами. Сталін провадить боротьбу на іншій площині. Він хоче дібратися не до ідей противників, а до їх черепів“.

На ст. 97 своєї книжки Троцький характеризує ГПУ дослівно „як установу, що виродилася в банду драбів“ і каже, що до такого погляду на ГПУ прийшов уже в році 1931. Далі зазначається над тим, на що ГПУ і Сталінові потрібні фальшиві самообвинувачення людей і відповідає на се питання ось як:

1) Часами на те, щоб тими самообвинуваченнями трафити третю особу, з якою дана справа взагалі не має нічого спільного.

2) Часами, щоб закрити власні злочини, нпр. нічим не оправдані криваві репресії.

3) Вкінці, щоб витворювати атмосферу пригожу для диктатури.

Вимушування фантастичних „признань“ від обвинувачених, щоб тими признаннями бити треті особи, стало вже від довшого часу системою ГПУ, то значить системою Сталіна.

„ГПУ починає від арештування секретарів, стенографів, дівчат, що пишуть на машині, і прирікає їм не тільки свободу, але також різного рода привілеї, коли вони пороблять потрібні зізнання проти свого ічєрашнього „патрона“. Уже в р. 1924 ГПУ загнало до самоубийства мого секретаря Гієсмана. В р. 1928 начальником мого секретаріату йск. Бучов відповів голодомим страйком на спробу ГПУ вимусити на нім фальшиві зізнання проти мене — і 50-го дня помер у тюрмі. Два інші мої секретарі, Сермукс і Познанський, не опусли тюрм і заслання від 1929 року. Яка їх доля тепер не знаю. Та не всі секретарі признаються такою твердістю. Більшість їх деморалізується капітуляціями їх власних патронів і всею зогнилою атмосферою режиму... Вкінці вибрана жертва бачить, що вона вмотана в таку сітку фальшивих свідцтв, що всякий опір видається безцільним... ГПУ має можливість кожного часу поставити свою жертву перед вибір: або згинуть як звичайний дефрандент і злочин, або зробити спробу ратуватися як опозиціоніст, якого Троцький заманив на шлях державної зради“.

Особливо цікаву характеристику ГПУ дає Троцький на ст. 116—117 своєї книжки. Та характеристика не лише цікава, але й несподівана. По всім, що Троцький дотепер написав про ГПУ, можна і навіть треба булоб очікувати, що се установа в усяких обставинах надзвичайно хитра. Тимчасом Троцький пише про Сталіна і ГПУ на тлі процесу Каменева ось що:

Ні Каменев, ні Зіновев, ні взагалі ні один з обвинувачених старих большевиків не признався до того, що мав звязки з Гестапо (таємною німецькою поліцією).

єю). — хоч „признавалися“ вони до різних річей. На підставі урядового звіту з їх процесу, виданого друком народнім комісаріатом справедливости, а саме на підставі того місця звіту, що передає розмову прокуратора з обвинуваченими про Гестапо, зовсім не трудно відтворити собі зміст слідства, яке ГПУ робило поза кулісами. Там йшли такі розмови: „Ви хочете знеславити і знищити Троцького, говорив правдоподібно Каменев. Ми вам поможемо. Ми готові представити Троцького як організатора терористичних актів. Буржуазія в тих справах визнається кепсько. Тай не тільки буржуазія: большевики, терор, убийства, жадова влади, бажання пімсти — всему тому люди можуть повірити. Алеж ніхто не повірить, що Троцький або ми звязалися з Гітлером. Коли переступимо всякі границі правдоподібности, то може бути скомпромітоване також обвинувачення в справі терору, яке також не має гравітової підстави, що ви самі добре знаєте“.

Така аргументація булаб доволі переконуюча. Однак Сталін не дався нею переконати й таку казав втягнути в обвинувачення змову з Гестапо. По перше тому, що осліпила його ненависть. По друге тому, що він властиво не мав вибору. Саме обвинувачення в терорі довело до того, що велика часть робітництва сказалаб собі: Совітська бюрократія присвоює собі всі багатства і всю владу та гнобить кожде слово критики, отже може Троцький і має слушність, що накликає до терору. Горячіша частина совітської молоді довідавшись, що за терором стоїть повага добре їй знаних імен, може й пішлаб тим, ще не випробуванням, шляхом терору. Отже Сталін мусів побоюватися небезпечних наслідків власної гри. Тому треба йому було втопити своїх противників у грязюці. Він не міг видумати нічого правдоподібнішого, як їх звязок з Гестапо. Терор у звязку з Гітлером! Робітник, який повіривби в це, бувби на завше заціплений проти „троцькізму“. Вся трудність у тім, щоб довести його до такої віри...

Плетінка процесу, навіть у формі вигладженій та сфальшованій урядовим звітом, виказує таке накопичення противоріч, анахронізмів і звичайних нонсенсів, що вистарчить тільки в порядку представити той „звіт“, щоби знищити всі обвинувачення. І се не випадково так діється: бо ГПУ працює без контролю. Не можна очікувати ніяких терть, ні відкрити, ні несподіванок, бо там забезпечена повна солідарність преси. Слідчі судді ГПУ далеко більше спускаються на застрашування ніж на власну винахідливість. Навіть як фальсифікат — процес незграбний, не годиться з собою, місцями безнадійно дурний. Годі не зауважити, що останню печать глупоти прибав на нім всемогутній прокуратор, б. провінціальный адвокат і меншевик.

Так Троцький характеризував злочинність і глупоту ГПУ (чрезвычайки), підчеркуючи, що головна причина того — упривілеєна безконтрольність. Провідна верства всіх народів з заінтересуванням вчитується в критику Троцького, бо супроти нової філії упривілеєної безконтрольности, яка захоплює різні краї світа, такі страшні відносини можуть запанувати не лише в СССР... А. Ч.

Франція на випадок війни

Французька палата послів приступить в тих днях до дебати над справою організації народу на випадок війни. Проект сей обговорюють з малими перервами від 1922 р. Проект закону устійнює основні норми мобілізації й умовини, в яких вона може бути заряджена і в яких повинна бути підготована. Прем'єр виконує функції міністра національної оборони, координуючи діяльність міністерств війни, маринарки і летунства при допомозі постійного комітету оборони.

Правительство вже в часі мира повинно підготувати організацію на випадок війни, вразі нападу, і вразі напруженої міжнародної ситуації. Проект спирається на засади цілковитої рівности громадян супроти обовязку оборони держави. Крім того проект закона спертий на засаді, що війна не може бути жерелом зиску. З хвилею проголошення мобілізації покликується до життя окремий военний комітет, якого обовязки в часі мира виконує комітет національної оборони.

З С О Й М У

Про судівництво на Волині.

Підчас дискусії над бюджетом міністерства справедливости в соймі промовляв посол С. Скрипник з ВУО (Волинського Українського Об'єднання). Він сказав м. ін.: Більшість українського громадянства не відчуває того, що суд Р.П. се рівночасно її суд. Продовж останніх двох літ на терені окружних судів в Луцьку і Рівному українську мову фактично негували. Тепер більшість суддів на Волині не знає української мови, місцевих умов, традицій і психіки громадянина, що мешкає на Волині! Продовж двох літ волинські суди не допускали присяги в українській мові. Суддя не розуміє того, що говорить свідок чи обвинувачений, а вони не розуміють, що говорить суддя. А персональна політика волинських судів? До судів на Волині зовсім не приймають Українців. Принято засаду, що Українець не може бути суддею чи виконувати взагалі якісь судові функції! Українська молодь не може дістатися на правничий факультет. В минулому році кілька Українців внесло подання до університету в Варшаві, але ні одного з них не прийняли. На пальцях одної руки можна порахувати наших кандидатів. Знаю особисто багатьох льоляльних студентів, але навіть ті найльоляльніші не попали на правничий факультет. В політиці польського судівництва існує якийсь дивний сентимент до російщини.

Росіян приймають до судів. Коли за останніх 8 літ ні одного Українця на Волині не зробили суддею, до суду прийняли цілий ряд Росіян. Нераз суддя воліє звернутися до обвинуваченого чи свідка в російській мові, аби тільки не в українській мові! Коли суддя не хоче говорити по українськи, то нехай буде перекладчик для добра справедливости. Або часом підчас публичних розправ судді виявляють свої симпатії чи антипатії. Нпр. підчас одної розправи судовий апелікант плюнув на Церкву, а потім суд його боронив для підтримки престижу судового урядовця. Про це я говорив п. міністрові на комісії і чекаю відповіді. Діяльність прокуратури на Волині характеризує масовість арештів. З факту арешту створюється акт виміру справедливости. Се масовість се характеристична черта молодого прокураторського елементу. Надуживають також права тимчасового затримування. Знаю один випадок, коли батько арештованого тижнями не міг добитися до прокуратора, бо прокуратор перед ним ховався. Звертаю увагу на турбуючі вістки про методи слідства. Стосують фізичну і психічну пресію на ув'язнених... (Читаючи ці інформації п. посла С. Скрипника, треба пам'ятати, що се говорить проурядовий посол з цілком льоляльної організації ВУО).

Закон про позбавлення горожанства

В соймі зложен проект закону про позбавлення горожанства. Він звучить: Арт. 1. Польський горожанин може бути позбавлений польського - горожанства, коли ділав загрози на шкоду польської держави або перебуваючи загрози бодай 5 літ по повстанні польської держави стратив зв'язок з польською державністю або перебуваючи загрози не вернувся до Польщі в означені часі на візвання польського заграничного уряду. — Арт. 2. Оречення про позбавлення польського горожанства видає міністр внутрішніх справ. Оречення не вимагає узасаднення й викональне негайно. — Арт. 3. Утрата польського горожанства розтягається на жінку і дітей в віці до 18 літ, коли тих осіб не вилучено згід утрати горожанства в ореченні про позбавлення горожанства. — Арт. 4. Польського горожанства можна позбавити також самостійну жінку польського горожанина, коли з цілости її життєвих взаємин виходить, що вона фактично зірвала подружний зв'язок та коли заходять щодо неї обставини, передбачені в арт. 1 сего закону. — Арт. 5. Особи, позбав-

лені польського горожанства на підставі арт. 1, точка 1 сего закону, навіть по здобутті чужого горожанства можуть перебувати часово на терені польської держави тільки за попередньою згодою міністра внутрішніх справ. Хто всупереч наведеному приписові перебуває на терені польської держави, підлягає карі в'язниці від 1 року до 5 літ і гривні в не обмеженій висоті.

Примітка: По оповіщенні змісту сего законопроекту даються чути ось які заваги: Се один з найдивніших проектів. Коли він стане законом, може послужити до надзвичайно тяжких поражень партійних і національних. Крім виконання його може потягнути за собою відірвання від рідного краю також зовсім невинних людей і цілковите маєтконе знищення цілих родин, бо заповідається гривні в необмеженій висоті, себто можлива конфіскація цілого майна.

Гумор. — З причини „аншлюсу“ деякі звірі в зоологічному городі в Шенбруні дістали подвійну порцію. — А котрі? — Брунатні медведі. („Врубле“, ч. 12).

Гумор. — Як даліше так будуть нападати на письменників, то правительство мусітиме заосмотрити їх у шаблі та кріси, але тоді розуміється дасть армії як зброю вічні пера. („Муха“, ч. 5).

Лікарський фейлетоник.

Цукор і мід

Загально відомо, що цукор се одна з найконецніших віджив людського організму. Вже в устах, а відтак у внутрішностях (в жовудку не підлягає ніяким перемінам) цукор під впливом квасів розкладається з сахарози на глюкозу і леульозу. Більше відомий з тих складників, глюкоза, кружляє в крові і скріплює в міру потреби м'язи. Розкладаючись на углеводні й воду цукор доставляє організмові нову енергію та запевнює йому постійну температуру 37 ст. Цукор скріплює організм не залишаючи в ньому ніяких органічних відпадків, як товщі альбуміни, м'ясна і ростижна, хоч і ці складники потрібні в будові нових людських клітин. Цукор має на ті складники тільки посередній вплив. Щоб однаке споживання цукру мало для організму якнайлучші наслідки, треба, щоб організм виконував усі свої чинности якнай-

справніше. Всі високовартісні прикмети цукру знаходимо в міді, який має поверх 75% цукру. Для хорих мід дуже корисний, бо в ньому глюкоза і леульоза вже розложені на простіші первні. Мід має дуже багато прикмет, питомих виключно ростинам. Аж до часів Александра Великого мід був одиноким родом цукру. Щойно потім появилася в Європі цукор з цукрової трощі, добуваний без помочі пчіл. Мід незвичайно скоро й успішно лікує болі горла, кашель і грипу. Для мішухів, які мало перебувають на сонці і в воздуху, мід особливо вказаний. В ньому знаходимо вапняні соли, фосфор, потас і залізо. Крім того науково стверджено радіоактивні прикмети меду. Далі ароматичність і кваси меду побуджують слинні залози, які виділяють більше слини і тим улекшують травління, неутралізують жовудкові розчини, усувають жовудкові заворушення і болі нирок. Мід це синонім здоров'я для дитини, довговічності для старших, дорослим дає свіжу енергію та гарну церу.

Промова канцлера Гітлера

Канцлер Гітлер виголосив у Райхстагу промову про останні події в Австрії. Зміст: В розмові в Берхтесгадені з цілою повагою перестерігав я Шушніга, що дотеперішня його політика в Австрії викликає таке напруження, що реакція неминуча. Я запропонував Шушнігові шлях до порозуміння не лише між людьми, але й між обома державами, заявляючи якнайрішучіше, що це остання спроба порозуміння. 20 лютого у своїй промові я витягнув руку до згоди. Вже 24 лютого Шушніг відкинув її. Плебісцит, заряджений Шушнігом в Австрії, міг довести тільки до повстання, яке було б страшно криваве. Я був рішений, казав канцлер, ратувати свою батьківщину та ошадити їй долі Іспанії. Колиб я не був витягнув тих конесеквенцій, які витягнув приневолений бігом обставин, бувби я і так примушений до них пізніше. Моє рішуче становище, заявив Гітлер, утратило життя Шушнігові та десяткам тисяч інших Австрійців. Я став виконавцем високого покликання, а се хіба найбільша радість для людини. Сьогодні стоїть за мною 75 мільонів Німців, а переді мною ціла німецька армія. Тут канцлер Гітлер в імені своїм і цілого німецького народу висловив подяку Муссолінієві за його становище в останніх подіях та підчеркнув ненарушність границі на Бреннері. Даліше промовець підчеркнув бажання миру, заявляючи однаке, що не може безчинно приглядатися понижуванню німецьких національних груп поза границями Німеччини. Вкінці канцлер Гітлер розв'язав Райхстаг, назначуючи нові вибори на 10 квітня рівночасно з загальнонімецьким плебісцитом у справі повстання великої Німеччини, та просив повновластей на дальших 4 роки для переведення внутрішньої консолідації в рамках великої Німеччини.

Перед наступом на Каталонію

Сильна офензива військ ген. Франка проти червоних осягнула значні успіхи. На відтинку Гаспе війська ген. Франка заняли важкі позиції червоних. Опір червоних був дуже сильний, тому вони потерпіли величезні втрати. Війська повстанців доходять до кордонів Каталонії. Повстанці зліквідували т.зв. арагонський фронт і готуються до наступу на червону Каталонію. Сподіються в цих днях перервання получення Валенсії з Барселоною. Підчас останньої офензиви повстанці здобули 93 місцевостей, 10.000 полонених, 76 гармат, 56 танків та багато скорострілів.

Власник фільварку бандитом

В повіті нешавським ув'язнено власника фільварку Зачесьлін, Яна Левандовського. Стверджено, що він був ватажком банди, яка довгий час грабила довкруги. Бандитам виплачував тижневі платні й окремі надгороди за спеціальні грабунки. В столів того діда знайшла подія під долівкою цілий арсенал зброї й амуніції. За співучасть ув'язнено також його брата і інших учасників. Се не перший доказ, що посідаюча верства розкладається на очах.

Буря над польським побережжам

ІКЦ пише: Ураган, що 24 годин шалів над польським побережжам, був найбільший в останніх 5 літах. Він поломав стовпи електричних провідів і підмив відтинки польського берега, які скріплюють фашинами й камінням. Замулені гирла рік і каналів відновляють. На пляжах лежить багато каміння, видертого з морського дна, й великі насипи піску, особливо коло насади гельського півострова.

Не забувайте, що найцінніша річ у кожній бібліотеці це оправлений річник доброї газети.

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

В КРЕМ'ЯНЦІ відбувся недавно зїзд польського „Звйонзку Осаднікуф“ на Волині. Він домагався м. ін. „ревіндикації польськості на Волині“, цілковитого сполучення шкільництва, освіти, інтернатів і бурс, віддання кооперації в „корінно-польські руки“ та виключення співпраці з ворожими елементами, зокрема з Жидами. (Сл. Нар., ч. 89).

УКРАЇНЦІ У ВІДНІ зложили вінець перед портретом Гітлера в галі Німецького Бюра Подорожей. На жовто-блакитній ленті надпис: „Творцєви Великої Німеччини, погромникиви парижського мирового диктату і московсько-жидівсько-комуністичного кнута — в правдивім захопленні — Українці“.

ЛИТВА рішилася під натиском польського ультимату навязати з Польщею нормальні дипломатичні взаємини. Обі держави устанавлять посольства: Польща в Ковні, Литва в Варшаві до кінця сего місяця.

МІНІСТР БЕК заявив на пресовій конференції в Варшаві, що Польща признає Литовцям право на власну державу і те право шанує. Польща ніколи не мала охоти кривдити литовський нарід.

ДО ВІЛЬНА вернулися польські війська знад литовської границі: піхота, кавалерія, артилерія легка і тяжка та відділи панцирних військ. Ендецьке „Слово Народове“ подаючи в 90 ч. опис того повороту кінчить його словами: „Розвіялися сні про потугу, вже вертається війсьсько...“

У ВАРШАВІ відбулися масові маніфестації ендеків. Дійшло до ударів з поліцією. Вона увязнила кількасот ендецьких демонстрантів.

ЛИТОВСЬКИЙ МІНІСТР закордонних справ Лозорайтес уступив.

ЧЕСЬКА РАДА МІНІСТРІВ ухвалила, що на державні становища в Чехословаччині будуть приймати 22 процент Німців в відношенні до загалу державних урядовців. Там, де мешкає більше як 22% Німців, приймуть більше німецьких урядовців і навпаки. Розпорядок передбачує навіть, що чеські легіоністи, які дотепер мали першенство в державній службі, будуть тепер враховані до чеської процентової квоти.

РОМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ має прибути при кінці березня с. р. до Лондону з офіційною візитом. Ліві англійські круги виступають проти тої візити.

КАНЦЛЕР ГІТЛЕР будучи у Відні прийняв візиту кардинала Інніцера в товаристві о. Явнера. Канцлер тримав продовж цілої візити долоню кардинала в своїй і заявив: Оскільки ваші священники не будуть мішатися до політики, то взаємини з Церквою уложаться як найлучше. („Дз. П.“).

АВСТРИЙСЬКІ КОНСУЛЯТИ і посольства в чужих державах знесено. Їх функції перебрали німецькі консуляти і посольства.

ПО ПРИЛУЧЕННІ АВСТРІЇ ДО НІМЕЧЧИНИ ряд чужих послів, акредитованих в Австрії і рівночасно в сусідніх краях, переносить осідок посольств з Відня до Будапешту.

НАМІСНИК АВСТРІЇ др Сейс Інкварт разом з членами австрійського краєвого уряду взяв участь в засіданні німецького Райхстагу в Берліні.

Б. АВСТРИЙСЬКІ ДОСТОЙНИКИ, президент Австрії Міклас, канц. Шушніг і провідник легітимістів князь Макс Гогенберг інтерновані в своїх помешканнях на власне прохання. Інші вістки кажуть, що б. канцлер Шушніг є в слідній в'язниці разом зі своєю нареченою гр. В. Чернів. Шушніг шлюбу ще не взяв.

ЛИТАКИ ПОВСТАНЦІВ бомбардували знов кілька разів Барсельону, столицю Каталонії. Кількасот осіб вбито, поверх 1000 ранено.

В ЛОНДОНІ на заклик бурмістра продовж одного дня зголосилися 100 тисяч осіб до служби в протилетунській обороні.

НОВИНКИ

Весна у Львові зачалася сего року нагло. В неділю 20 с. м. термометр показував на сонці 27° Ц., а в понеділок доходив вполудне навіть до 30°. Бузьки, що недавно прилетіли, мають з того свою радість.

Заходом Марійського Товариства Пань відбудуться реколекції для пань в семинарській церкві у Львові, вул. Коперника, ч.36. В днях 28 (понеділок) с. м. до 3-го квітня с. р. Слідуючий порядок: Кожного дня в год 5-й попол. наука, по науці суплікація. 2. IV (субота) в год. 3-й Сповідь. 3. IV. (неділя) в год. 8-й Торжествєнна Служба Божа, на котрій відбудеться спільне св. Причаєтя і закїячення реколекцій. З огляду на обмежене число місць в церкві, участь у реколекціях тільки за картами вступу, що їх видаватиме Марійське Товариство Пань — Руська 10, партер, тиждень перед реколекціями, від год. 17—19 кожного дня.

Великодні ферії треватимуть: в польських школах від 13 до 19 квітня, в українських школах від 21 до 27 квітня. У школах, в яких святкують свята римокатол. і греко-катол. обряду, великодні ферії будуть тревати від 14 до 27 квітня.

Міністерство військових справ устїнило тарифу за винайм середників льокомотії для війська: за винайм однокінного воза з обслугою 7 зл. на добу, за винайм двокінного воза 10 зл., за коня з упряжю й обслугою 4. 50 зл., за винайм ровера 2 зл. на добу.

Від 1 квітня с. р. почта буде доручувати також письма, вислані скарбовою владою.

Рогатинське староство розв'язало отсі українські товариства, або припинило їх діяльність: читальні „Просвіти“ у Вільховій, Фразі, Лучицях, Долинянах, Кліщевній й Підгороддю; „Сокил“ в Лучинцях і Липиці Долішній; філію Т-ва ім. П. Могили в Рогатині. В багатьох товариствах переведено ревізії з невідомих причин. Словом, „нормалізація“.

Крамниці „Кулек Рольнічих“ мають повстати в найближчій часі в отсих місцевостях рогатинського повіту: Стратин, Данильче, Бовшів, Конашів, Городища, Серники Горішні, Луковець Журівський, Стасєва Воля, Коростовиці й Куропатники. В Горбках, громади Книгиничі, повстала кооперативна крамниця „Сполем“.

На залізничній стації в Рогатині вискочив з рейок особовий поїзд, 4 особи ранені.

Новий український часопис „Зов“ має виходити в Станиславові замість „Станиславівських Вістей“.

В Станиславові засудили Осипа Бажанського за підпал польської каплиці на 12 літ в'язниці з позбавленням горожанських прав на 10 літ.

В Золочеві засуджено на 1 рік в'язниці, з зачисленням 11-місячного слідчого арешту, лікаря Володимира Крілика з Глинян, за приналежність до комуністичної партії. Процес дра Крілика се один з численних процесів на тлі схоплення у Відні польського горожанина, комуніста Стефана Цивінського, при яким знайдено багатий архів, що компромітував ряд комуністичних діячів у Польщі. В архіві знайдено м. ін. записку такого змісту: „один з наших людей став 1936 р. головою „Просвіти“ у Глинянах“. Др Крілик був якийсь час головою „Просвіти“ в Глинянах. На тій підставі прокуратор випотовив проти нього акт обвинувачення за приналежність до КПЗУ.

На німецько-данській границі коло Фленсбурга німецькі власті будують пам'яткову галяу в честь австрійського війська, яке 6. II. 1864 р. віднесло велику перемогу над Данцями.

Гумор. — Перед одним з віденських банків стоїть Жид. — Ви куди хочете іхати? — Як дістану гроші, то до Парижа, а як не дістану, то до Варшави.

Гумор. — Чому не лічитеся від глухоти? — Я ще чекаю аж моя дочка скінчить науку співу.

8.000 зл. на будову Людових Домів, костелів і каплиць призначив чортківський повіт у своїм бюджеті на рік 1938/39. А на наші церкви ні сотика, хоч у повіті велика більшість Українців.

Духовенство коломийського Деканату і парохіяни м. Коломиї пошанують 27 березня 1938 р. 70-ліття уродин і 30-ліття деканства Впр. о. Декана і Пралата Александра Русина святочним обходом, на який зложаться: 1) торжественна Служба Божа, 2) академія, 3) комерс. Привіти просить слати на адресу Комітету: Коломия, Народний Дім, вул. Косцюшка 25. Ювіл. Комітет. 1—1.

3 Берези Картузької звільнили трьох провідників ендецької молоді, Петра Ковнацького, Стефана Лохтіна і Вітольда Сьвежевского.

Хто виробляє нелегальні запальнички? „Час“ пише: „Як довідуємось, сірниковий монополю звернувся до мін. скарбу з меморіалом, в яким вказує, що в декотрих державних слюсарських варстах виробляють нелегальні запальнички“.

Процес Сухенка-Сухецького, б. начальника слідчого уряду у Варшаві і Станиславові, відбудеться у Варшаві 11 квітня с. р. Сухенкові закидають спроневерення значних сум та намагання перекупити урядника.

В с. Затурці горохівського повіту на Волині хлопці бавилися гарматним стрільном з часів світової війни. Стрільно вибухло і вбило двох хлопців та одного тяжко ранило.

В Ланцуті мають повстати фабрики акумуляторів, радієвих апаратів та скропленого кисня зглядно ацетилену.

Катол. університет у Люблині дістав академічні права.

Прищия появилася в ланцутським повіті. На припоручення львівського воєвідського уряду в загороді, в якій появилася зараза, вибито всі звірята. Мешканців загороди відсепаровано від решти населення.

Чадом з нафтової лямпи затроїлася в Рибнику катовицького воєвідства ціла родина, зложена з 5 осіб.

З 18 засуджених на смерть большевиків у Москві тільки один Розенгольц (Жид) не просив, щоб його помилювали.

У Відні відбудеться реабілітаційний процес одного з провідників гітлерівського пучу в липні 1934 р., Планета, повішеного за вбивство Дольфуса.

„Контратак“, орган жидівської молоді, приніс в 53 ч. на першій сторінці таку іронічну клепсидру: Бл. п. німецька християнська, станова, авторитативна Австрія померла 11 березня 1938 по довгих і тяжких терпіннях. Похорон відбудеться 10 квітня 1938. Про сю болочу подію повідомляють горем прибиті: Союз Народів, правительство Франції, правительство Чехословаччини, др Інніцер, кардинал-архiepіскоп Відня, др Курт Шушніг, архикнязь Оттон фон Габсбург з родиною, II Інтернаціонал, Жиди, любителі вальса і „Гойрігера“.

Ніриберзький закон про чистоту раси заборонив Жидам приймати до домашньої служби жінок Німок, низше 45 року життя. Найвищий суд розтягнув се право також на домових кравчинь.

Цікаве. Дня 13. III. минуло якраз 90 літ, коли у Відні уступав також свого рода диктатор, князь Кліментій Вячеслав Непомук Лютар Меттерніх-Віннебург по 40 літах своєї діяльності. Було се дня 13. III. 1848 р. Точно в 90 літ опісля дня 13. III. 1938 р. віхав до Відня новий диктатор Адольф Гітлер.

Коло Кореї затонув японський корабель з 45 пасажирами.

Плями на яснім сукні усувається густою мішаниною магнезії з оцтом. При плямах на темнім, особливо чорнім сукні, ліпше ужити мішанину оцту й бензини.

Гумор. — Між Шотландцями. — Прошу о одну острогу, каже в крамниці Мек Ферсон. — Можу вам дати тільки пару острог, поодинокі не продаємо. — Пощо відразу пару? Коли піджену коня острогою з одною стороною то й друга сторона коня піде скорше!

ЕКОНОМІЧНІ ВІСТІ

Скарбові влади пригадують, що з днем 31 с. м. вигасають полекші, признані для податкових залежностей розпорядком міністра скарбу з 15 квітня 1935 р. З хвилею вигаснення відрочення вигасає право плачання відрочених залежностей без відсотків з боніфікатою, яка виносить тепер 50% сплаченої суми. Ту боніфікацію примінюється в той спосіб, що кождою вплату, доконану перед 31 березня на рахунок відрочених залежностей, зачисляється на ті залежності у висоті 150%. Такі в плати можна доконувати також облігаціями „Нар. Конверсійної Позички“ з 1934 р. По 31 березня залежності не будуть користати з боніфікат. Крім того при їх відборі братимуть відсотки. Хто має відрочену залежність в сумі 1.200 зл., може покрити в часі до 31. III. без відсотків в платою 800 зл., а по дні 31. III. мусітиме заплатити 1632 зл. Отже більше, як два рази тільки.

Нові приписи в справі продажі оцту. Найдалше до 1 липня 1938 р. мусять бути випродані старі запаси оцту, бо з днем 1 січня с. р. увійшов у життя розпорядок мін. скарбу, який вводить ряд засадничих змін у продажі оцту. Згідно з тим розпорядком купці можуть мати на складі виключно оцет у концентрації 3 і пів, 6 і 10 проц. квасу. Крім того на етикетах мусять бути виразно зазначені назвице і місцевість продуцента та з якого сирівця той оцет зроблений. Отже нпр. оцет з оцтової есенції, оцет з грозного вина — як винний оцет, зі спирту — як спиртовий оцет і т. п. Скарбові влади будуть переводити контролі, щоб не продавано ферментаційного оцту як винний оцет. — Невказано тримати 3 і пів процентний оцет, бо він заслабий та переховуваний у відкритій бочці мутніє, наражаючи купця й консумента на втрати. Клієнтеля радше купує 6 проц. оцет в оригінальних, залякованих флашках.

Перша в Польщі кооперативна пральня існує у Варшаві від 1934 р. При кінці 1937 р. мала вона 75 членів. У тім році пральня перепрала 10.195 кг. білля та придбала 21.960 зл.

На Закарпатті в 1937 р. зрегульовано 36 км. рік і змеліоризовано 2.900 гектарів землі. На це видано 9 і пів мільйонів корон, себто пів мільйона корон більше, як у попереднім році.

Спорт. В неділю 20 березня при дуже гарній і теплій весняній погоді відбувся перший сегорічний товариський матч України. Противником нашої одиниці була жидівська дружина Гасмоней. Україна як на початок сезону виказала дуже добру форму та високо перемогла Гасмоней 5:1 (до половини 2:1). Се мабуть перша від кількох років виграна України з жидівською дружиною. Від 1934 року всі стрічі нашої одиниці з Жидами кінчилися постійними ремі. Україна добре представляється в нападі, гірше в допоміжній, натомість оборона вже не та, що минулого року. Найлучший на грищі Романець. Гасмоней надробляла технічні браки амбіцією та рішучістю, мусіла однак програти з лучшою технічно та скорою Україною. Публики було менше як звичайно. Суддя по за дрібними помилками добрий.

Гумор. — Першорядний вибір. — Що? Та ваза з Помпеїв? Що вам? Адже вона виглядає як нова. — Ну так... бо вона походить властиво з останніх днів Помпеїв...

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

† о. др Василь Гаджега, канонік мучачівської капітули й один з піонерів українського національного відродження на Закарпатті, помер в Ужгороді в 74 році життя. В похороні взяли участь м.і. гр.-кат. Владики П. Гойдич і А. Стойка та губернатор Грабар.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

Впр. о. І. Б. Статтю п. з. „Мандрівна преса“ ми одержали. Дякуємо. Пиде мабуть до Великоднього числа.

Вп. О. Я. Матеріали вислані 20. III. наспіли. У зв'язку з процесом у Москві помістили ми ряд статей та інформацій, отже такий матеріал нам уже не підходить. Інформації про концерт студентів помістити не можемо, бо не знаємо ні де ні коли він відбувся. Друга стаття буде поміщена.

Впр. о. В. Р. Дякуємо за статтю, але вона надається на місяць преси.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Моя панна-мати.
ПАКС: Вірна ріка.
СІЛІБЕ: Знехтована і ревія.

Фортепян довший, марки „Josef Simon in Wien“, добрий до науки, на продаж. Ласкаві зголошення: Гр.-катол. Уряд парохіяльний в Ковалівці, п. Монастирська. 24-1-1.

ПРИЙМАЮ пацієнтів у моїм заведенні. **Львів, Сикстуська 17**, тел. 265-73 від 9—1 і від 3—6.30, в неділю і свята за поп. замовленням. Пльомбування зубів, золоті, платинові та емаліовані корони, штучні зуби в золоті, кавчуку і нержавіючій сталі. Регуляція криворостучих зубів. Полекші в силатах. — **Н А С С.**

74 книжок за 35 злотих

ОСОБЛИВО ВАЖНЕ ДЛЯ ТОВАРИСТВ „СКАЛИ“.

Адміністрація „Нової Зорі“ висилає ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ (і не числить коштів пересилки) всі свої видання, коли їх хто разом замовить і пришле готівку. Ціла бібліотека коштує 70 зол. Половина з тої квоти 35 зол. Отже за 35 зол. можете одержати 74 книжок. За поодинокі книжки ціни не знижується. Знижка буде тревати до кінця місяця травня б. р.

В Адміністрації „Нової Зорі“

можна дістати отсі видання

Бібліотеки Укр. Католическої Організації:

Ціни в злотих:

Ч. 1.	Основи соціології	3.—
Ч. 3.	Спіритизм	2.—
Ч. 4.	Життя св. Кирила і Методія	0.80
Ч. 7.	Греко-католическа Церква (історія)	0.95
Ч. 8.	Д-р О. Назарук: Преса	3.—
Ч. 9.	Борі за Церкву. Ч. I. Св. Павло	2.—
Ч. 11.	Д-р О. Назарук: Вчасна весна в північній Алберті	0.50
Ч. 12.	о. Т. Галушинський: Найвищий Пастирський Уряд в Хр. Церкві	0.60
Ч. 13.	Зброя до оборони і наступу. Начерк проповіді про пресу (добров. даток)	
Ч. 14.	о. Т. Галушинський: Царство сатани наступає на нас	0.80
Ч. 15.	Борі за Церкву. Ч. II.	2.—
Ч. 16.	Християнське виховання молоді	0.40
Ч. 17.	Еп. Гр. Хомишин: Пастирський Лист про політичне положення	0.40
Ч. 18.	О. Назарук: Галицька делегація в Ризі 1920 р.	1.80
Ч. 19.	Борис Колодій: Галицька Соціалістична Радянська Республіка	0.50
Ч. 20.	о. Т. Галушинський: Недільний Дзвін	2.—
Ч. 21.	А. Кругельський: Тилівська Схизма на Лемківщині	1.—
Ч. 22.	о. М. Каровець, ЧСБВ: Три Синодальні Архієреї	0.25
Ч. 23.	Еп. Гр. Хомишин: Про грозу духової руїни (Пастирський Лист)	0.40
Ч. 24.	А. Ч. Українська молодь Христові	0.60
Ч. 25.	о. В. Порошок, Ч. Пресв. Ізб.: Хто такий був Лютер?	0.30
Ч. 26.	Осип Назарук: На спокійнім океані	0.40
Ч. 27.	„Жінка і суспільність“	0.56
Ч. 28.	„Жіноча справа“	0.40
Ч. 29.	В. Маковський: „Ахдрей“ на заслання	0.80
Ч. 30.	А. Ч.: Терор в минувшні	0.40
Ч. 31.	Еп. Гр. Хомишин: Українська Проблема	1.50
Ч. 32.	Осип Назарук: Вибір звання	0.40
Ч. 33.	о. Б. Креніцький: Моя розмова з дослідниками св. Письма	0.40
Ч. 34.	А. Ч.: І-ий Зізд Молоді	0.40
Ч. 35.	о. С. Вапрович: Про Аргентину	0.40
Ч. 36.	Еп. Гр. Хомишин: Справа целібату	0.40
Ч. 37.	Т. Коструба: Радикали про Унію	0.25
Ч. 38.	О. Убиш: Танас Горляч	0.30
Ч. 39.	Скала і Просвіта	0.20

ІНШІ ВИДАННЯ:

Д-р О. Назарук: Гр.-католическа Церква і укр. ліберальна інтелігенція	3.00
о. Д-р Т. Галушинський: Думка і наука Церкви в питанні літург. мови	0.20
Д-р С. Томашівський: Десять літ українського питання в Польщі	1.50
Д-р С. Томашівський: Наша чільна партія у власнім зеркалі. Критичні замітки	1.00
Д-р С. Томашівський: Про ідеї, героїв і політику	2.00
О. Назарук: Роксолія (повість)	6.—
О. Н.: Ідеологічні основи Укр. Католическої Партії	0.50
Проф. Л. Конлер: Релігія і політика	1.80
С. Томашівський, історик, політик, публіцист	1.00
А. Ч.: На калиновім мості (Листи до молоді)	0.80
Д-р Осип Назарук: Католический журналіст обвинувачений за державну зраду	1.30
Станіслав Лось: За конструктивну політику на Червоній Русі	1.00
Гадяцький Договір	0.50
Осип Назарук: Націоналізм Донцова	0.60
„Венеція“	3.—
„Ерема кай аноніма“	0.50
„Гогі і Магогі“	0.50
З історії анархії на Україні	0.80
Осип Назарук: Галичина й Велика Україна	0.70
Узасаднення Скали	0.20
Пастирський лист трьох Владик	0.10
Перша Бібліотека на Україні	0.20
о. І. Братик: Останній Свят-вечір	0.20
Програма винародовлення Українців і Білорусинів в Польщі	2.00
Епопея сміху	0.20
Ол. Мох: Показчик змісту „Н. Зорі“	4.—
Еп. Р. Челлонер: Розважування над правдами й обов'язками християнства	0.50
Осип Назарук: Рома Етерна. Вічний Рим	1.—
Про Книгу Голубину	0.50
Просвітний рух в Галичині	0.45
Осип Назарук: В князів Крилосі	0.20
Теофіл Коструба: Православне духовенство	0.20
Петро Чаадаєв: Філософічні листи до пані * * *	0.50
Челлонер: Розважування над правдами й обов'язками християнства. Ч. II.	0.50
Осип Назарук: Культура публичного виступу	0.20
Іляріон Вірчин: Соціалізм, комунізм, большевизм	0.25
К. П.: На водах Полісся	0.50

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по вилученні належності готівкою або поштовими записками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/2 стор. 45. — зол., 1/2 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/8 стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в краю: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордою: чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конт. П.Ц. Львів 505.796

Вибори генерала Єзуїтів

Від 11 березня с. р. відбуваються в Римі наради загального собору (генеральної капітули) Згромадження ОО. Єзуїтів. Від часу оснування ордену Єзуїтів св. Ігнатієм Льойолею се вже 28-ий собор зчери. На соборі мають довершити вибір найвищого настоятеля (генерала) єзуїтського Згромадження на місце дотеперішнього генерала о. Володимира графа Ледуховського, що в сім місяці уступив з сего становища. До виборчої урни стає 160 найвизначніших Єзуїтів різних націй. Теперішні вибори се в історії Церкви незвичайно велика й важлива подія, бо дотепер виборча генеральна капітула збиралася все по смерті кожного єзуїтського генерала. Заграничні католики жерела не подають причини уступлення (і то напередодні канонізації польського Єзуїта бл. Боболі) о. Ледуховського, який кермував Згромадженням

Єзуїтів на цілій світі продовж 23-ох літ. Не менше помітне й се, що польська кат. преса назагал промовчує факт і обставини уступлення згаданого генерала, який добре прислужився релігійно-національним справам Польщі тай очевидно мав посередні впливи на хід деяких справ і нашої греко-католи. Церкви, напр. на Лемківщині. 13 березня сего року прийняв Св. Отець б. генерала на довший приватний авдієнції. — Соборні отці опустять Рим щойно по Великодних Святках, бо будуть прийняті на потрібній канонізації в церкві св. Петра. Між канонізованими буде і бл. Андрій Боболя, якого на Поліссі в 1657 р. під час повстання Хмельницького убили козаки отаманів Попенка і Зеленецького. Поляки організують численне паломництво до Риму на канонізаційне торжество бл. Андрія Боболі. — (к).

Знесли суди присяглих

Се буде початком для знесення всіх демократичних установ.

Середа 23 березня буде пам'ятним днем для Польщі: того дня сенат ухвалив вводити волю міністра справедливості Грабовського і знести суди присяглих. Не помогли виводи сен. Станевича, який думками найбільших правників і учених виказував потребу судів присяглих. За вдержанням судів присяглих промовляли ще сен. Патека, сен. Дідушицький і сен. Горбачевський. Останній, один з найстарших і найбільше досвід-

чених правників в цілій державі, заявив, що знесення судів присяглих буде початком до скасування всіх демократичних установ у Польщі аж до парламенту включно. Більшість була глуха на всі аргументи. Відкинула навіть внесок сен. Петражицького, щоб довести до кінця після старих приписів бодай справи вже зачаті перед судами присяглих. Таким чином переміг бюрократичний чинник на цілій лінії.

Домагаються доразових судів.

У Львові відбувся зїзд бувших польських політичних в'язнів. Цей зїзд вирішив постанову, в якій б. політичні в'язні (!) домагаються введення доразових судів у Галичині, розв'язання українських організацій та заборони всяких масових здвигів. — Всякі політичні в'язні се люди, що в ім'я якогось ідеалізму попали до в'язниці. Річ ясна, що польські полі-

тичні в'язні були колись в тюрмах в ім'я боротьби за свободу свого народу. А тепер коли вони ту свободу побачили, домагаються цілковитого закнеблення можливості боротьби за свободу другого народу і то такого, серед якого живуть! Подібного випадку досі ще здається не занотувала історія політичних в'язнів.

Нова програма науки релігії.

ПАТ звідомляє з Варшави, що міністерство освіти в порозумінні з церковними властями устійнило текст нових програм римо-католи. науки релігії в ліцеях загально-образовуючих і педагогіч-

них. Ті програми будуть оповіщені в найближчій часі і поступенно впроваджені до шкіл від слідуячого шкільного року. В зв'язку з тим мають опрацювати нові підручники навчання релігії.

Польський посол у Ковні, литовський у Варшаві.

Литовське правительство дало агента для польського посла в Ковні, Францішка Харвата. Він родом зі Львова, був консулом у Вроцлаві, Берліні, Гамбургу, Харкові, Таліні, Гельсінках і Ризі. Литовським послом у Варшаві став полковник

Казимир Шкірпа, уроджений 18. II. 1895 в повіті біржанському. Він скінчив академію ген. штабу в Бельгії й від 1918 до 1928 служив у литовській армії, до 1937 був військовим аташе в Берліні, потому делегатом Литви при Союзі Народів.

Становище Англії супроти Чехословаччини.

Вісти з Лондону про зріст ізоляційних тенденцій викликали в Чехословаччині пригноблююче враження. Празькі часописи звідомляють з Лондону, що трудно тепер очікувати якогонебудь поширення зобов'язань Англії. Положення погіршує вплив доміній, які протистав-

ляться ангажуванню англійської політики в діянці запоруки для Чехословаччини. „Последне Лісти" зазначають, що навіть найбільший оптиміст не може доглянути в останній промові Чемберлена хочби найменшого ангажування Англії в обороні Чехословаччини.

Загальна мобілізація в Англії проти — сірої вивірки.

В Англії проголошено загальне поготівля проти сірої вивірки, що її нехотячи привезли до Англії з Америки. Сіра вивірка зачала сильно множитися в Англії і нищити не тільки оріхи, але й черешні, вишні та інші овочі. Шкоди в лісах, садах і городах, що їх робить сіра вивірка, такі великі, що вся англійська фахова і щоденна преса взиває населен-

ня до нищення того шкідника. Найповажніший щоденник „Таймс" написав на ту тему передовицю, в якій обговорив повагу положення. Зате червону вивірку будуть шанувати, бо вона не така пажерлива як сіра і більше господарна. Також міністр рільництва виступив з зазивом поборювати все і всюди сіру вивірку, називаючи її ворогом ч. 1.

ЦЕРКОВНЕ МАЙНО, внутрішнє урядження церкви, ризи, білля, свічники, чаші і т. п., віддане в опіку і завідування Всч. ОО. Парохів повинно бути безумовно о-безпечене від крадіжів-влому і від огню в
Т-ВІ ВЗАЇМНИХ ОБЕЗПЕЧЕНЬ
„ДНІСТЕР”
Львів, вулиця РУСЬКА Ч. 20

Розгнуданий деспот конає

Що робити в обличчі конання СССР?

Останні процеси в СССР звернули на большевизм увагу всего світа. І серед Росіян на свободі і серед чужинців панує вже одна думка: що кінець большевизму недалекий. Відома російська діячка Ек. Кускова пише на ту тему ось що:

Партія умирає не від руки контрреволюціонерів, а від свого власного, гнилого розкладу. Ось що діється тепер в Росії! „Ізвестія" в передовиці про процес питаються: „Чи може бути в убийстві яканебудь ідея? Ні! В него може бути тільки ціль: кривава, брудна, злочинна". Світова публічна опінія доходить якраз до такого самого висновку щодо інсценування процесів. Ні! Ідеї там нема. Ідей в нещасних останках б. комуністичної партії вже взагалі нема; вони зігнали в огні революції. Є тільки ціль. Ціль кривава, брудна і злочинна: продовжити панування купки неадарних диктаторів, які стоять на краю пропасти.

Отже можемо сподіватися вже дійсно недалекого упадку большевизму в СССР. Одного дня побачимо надзвичайні видання газет і в них оповіщення про патетну революцію в Кремлі, про смерть або втечу Сталіна, про криваві розрухи в цілій СССР, про розпад червоної тюрми народів. І знов наступить те, чого боявся отроєний чрезнавичайною Горькій, коли писав: „Я особливо підозрітливо, особливо недовірливо отношусь кь русскому человеку у власти. Недавній рабъ, онъ становится самымъ разгнуданнымъ деспотомъ, какъ только приобрѣтаетъ возможность битъ владиной ближняго своего".

На місце упавшого розгнуданого деспота може прийти новий розгнуданий московський деспот, коли Українці не спроможуться на свою міцну, органічну владу, коли знов завариться між ними вир різних політичних комітетів і напрямків, як було тоді, коли валили владу свого традиційного Гетьмана. Країна пора витворити опінію, до якої спонукує думаючих людей весь кривавий досвід України: що перед упорядкуванням відносин на Україні мусить бути упорядкований хаос в думках Українців, мусить провідна верства згодитися на свою постійну, органічну, традиційну Владу, яка переходила з батька на сина: без того новий зрив скінчиться так само, як скінчився попередній. Щойно по устійненні публічної думки в справі признання своєї органічної, традиційної влади не пошкодить українській нації та державі боротьба комітетів і груп від найправіших до найлівіших: тоді така боротьба буде навіть оживленням державної нації, а не смертю її. Колиж не буде органічної влади, то навіть наново поставлену українську державу розвалить напівбожевільні донцівські комітети всяких „вольових" націоналізмів під кличем „Роскіш ножа й крові!"

Отже треба напружити всі сили, щоб витягнути науку з кривавої торттури українського народу, яка тревала 20 літ.

Про патріотизм у ділах

Відповідь дрові С. Баранові. *)

Др Степан Баран написав у „Ділі“, що „ніхто мабуть з Українців не відмовляє станиславському ординарієви українського патріотизму“.

Якби так було, се свідчилоби справді гарно про Українців. Та на жаль так не є. Завдяки безнастанним безосновним напастям, зловним інсинуаціям і клеветливим наклепам майже всієї національної преси на станиславського Епископа у нас бачиться щось зовсім протилежне ніж написав др Баран. Українці, головню ті, що себе мають за одиноких патріотів, не виключаючи на жаль і т. зв. „високопатріотичного“ духовенства, посуджують Епископа заєдно о цілковитий брак „українського патріотизму“. І се власне головний мотив того загального недовіря та вражди, з якими не відтепер стрічається вся апостольська діяльність того Владики.

„Якби був добрий Українець-патріот, тоби так не робив“, се улюблена „привідна думка“ всіх таких частих і таких острих кампаній проти Епископа.

Се менше або більше виразно визирає змежи стрічок всіх шумних статей і дописів звернених проти нього. Здається, що і др Баран по зрілій розвазі, як то кажуть, з рукою на серці, не мігби повторити того висказу, що його наприхапці і без надуми написав. Коли з увагою вчитатися в цілий дотичний уступ його статті, то його перше речення радше повинно звучати так: „Ніхто з Українців не повинен відмовляти станиславському Ординарієви українського патріотизму“.

Се булоб і логічне і справедливе.

а) Логічне булоб тому, бо логічно лучилосяб з висказом безпосередно по нм слідуючим: „Не роблю і не можу робити цього і я“, що з нього як пряме заключення випливає.

б) Справедливе булоб тому, бо такого висказу вимагають ті загально знані факти, що їх очевидцем був др Баран і що їх на ствердження цього свого висказу наводить, бо вони свідчать незбито про правдивий „український патріотизм“ станиславського Владики. А що ті факти як історичні всім Українцям знані, тому справді „ніхто з Українців не повинен йому українського патріотизму відмовляти“.

За сьм промовляють ще й інші факти, що їх др Баран не наводить, а лише загально згадує, а саме, що вся „попередня і пізніша діяльність станиславського ординарія навіяна була журбою за добро і будуччину українського народу“.

Свята се правда! А незбитим доказом цього те, що той Епископ у своєму престольному городі застав, а що там тепер по 33 літах його Епископства є і що по собі полишить.

Застав одну обдерту церкву, з дірваним дахом, т. зн. катедру і Епископську палату, позатим ніякого будинку, ніякої площі, ніякого майна, ні капітульного, ні епископського. А полишить: катедру відновлену, величаві церкви у всіх ділянках міста, прегарну площу в центрі міста, ряд імпазантих кам'яниць, захоронки і приюти на всіх периферіях міста, малий семинар і бурсу для хлопців, рухливе і діяльне Товариство безжених священників, священничий похоронний фонд, народну католицьку пресу і ріжні народні католицькі організації. А в дієцезії ціла сіль захоронок, монастирів і захистів і майже нема парохій, що не зналаб великого добродійства від того Владики, як не духовного через духовні місії, то матеріяльного в формі щедрих,

справді княжих датків на будову церкви, захоронки або якогось захисту. Се все діла довершені тяжким трудом і терпінням Владики для слави Божої і добра українського народу. Діла сі се незбитий доказ його правдивого українського патріотизму, — не того дешевого т. зв. гуррапатріотизму, що ним чваняться наші ліберальні патентовані патріоти — а що більше обявляється в словах і крику, чим в ділах, але патріотизму правдивого, патріотизму чину, питомого лише правдивому Христовому Апостолові і католикові.

Се той справжній католицький патріотизм, що без шуму, без крику весь час трудиться і терпить, щоб робити добро. Тимто зовсім справедливо, що „ніхто з Українців не повинен відмовляти патріотизму станиславському ординарієви“. І так те перше речення повинно звучати.

Кінцеве застереження дра Барана звучить: „Зі суб'єктивного його погляду все в порядку. Об'єктивно не завжди і не всюди“.

Те застереження невмісне і нелогічне.

Невмісне і безосновне тому, що правдивий патріот той, хто свій нарід любить, для його добра трудиться і значує се ділами і цілим своїм поступуванням. Зовсім непотрібно, щоб його погляди погоджувалися з напрямними політики. Навпаки, може хтось мати політичні погляди зовсім відмінні від пануючих, може навіть поборювати напрямні хвилевих верховодів, але мимо того і часом навіть задля того може бути найлучшим патріотом. Ходить лише про те, щоб його погляди походили з його внутрішнього переконання і були навіяні бажанням добра, лучшої будуччини народу. А така якраз і є діяльність станиславського Ординарія, як се виразно стверджує др Баран. Отже зовсім невмісне і безпідставне його застереження.

Воно також зовсім нелогічне. Бо об'єктивно патріот — той, хто свою любов до народу доказує ділами. Суб'єктивно патріот — той, що лише говорить або про себе думає, що він патріот, а в дійсності нічого для добра народу не зробив і про нього не дбає та свого патріотизму не може засвідчити ділом. Може ще бути такий случай, що хтось об'єктивно патріот, се засвідчують його діла, але деякі люди, головню верховоди, його патріотом не уважають, — вони йому патріотизму відмовляють приміром з тої причини, що він відмінних поглядів і не погоджується з їх напрямними. Тоді можна сказати, що він об'єктивно патріот, але суб'єктивно в очах верховодів ні.

Якраз такий случай є тут.

Др Баран ствердив, що „не може відмовити українського патріотизму станиславському ординарієви“ і навів факти, що справді той патріотизм засвідчують. Зазначив також виразно, що вся його „попередня і пізніша діяльність, хоч не завжди погоджувалася з напрямними нашої політики, всеж випливала з його внутрішнього переконання і навіяна була журбою за добро і будуччину українського народу“. Коли так, то з цього логічне заключення, що Епископ патріот не зі свого суб'єктивного погляду, але об'єктивно. Тимсамим застереження дра Барана „зі суб'єктивного його погляду все в порядку“ — зовсім нелогічне. Правдиво і на основі логіки кінцеві вискази дра Барана повинні звучати так: „Об'єктивно все в порядку. Але з суб'єктивного погляду нашого політичного проводу не завжди і не всюди“! Бо справді лише наші верховоди тому що діяльність Епископа не погоджується з їх напрямними, тому що він їх осуджує

як незгідні з католицькими засадами, йому патріотизму заєдно відмовляють, а патентом патріотизму наділяють лише людей собі сліпо і безкритично відданих, що мовчать і не реагують на їх протирелігійні промахи.

Зовсім не до річі покликуювання дра Барана на „обговорюваний розпорядок“, що нібито його навіть „саме підчинене духовенство“ уважає для „інтересів Церкви і народу“ шкідливим. Найперше грубо помиляється п. посол, коли думає, що „підчинене духовенство“ справді так негативно і недовірливо ставиться до розпорядку свого Настоятеля. Се можна би сказати хіба лише про незначну частину духовенства, себто про т. зв. „високопатріотичне духовенство“, що удостоїлося від ліберально радикальних верховодів патенту патріотизму за свою улеглість. Загал духовенства відноситься до свого Владики з повним довірям і пошаною. Той загал переконаний, що як вся діяльність Владики (що виразно ствердив сам др Баран), так і цей „обговорюваний розпорядок“, хоч не погоджується з напрямними наших верховодів, однак „походить з його внутрішнього переконання і також навіяний журбою за добро і будуччину українського народу“. Виходить се ясно з цілого змісту того розпорядку, а головню з виразних слів: „Не маю на цілі шкодити установам, ані не хочу, щоб духовенство до них відносилося ворожо. Нинішня заборона має на цілі вже раз запобігти тому хаосови, який у нас загніздився, тому помішанню зла і добра, де нарівні мішаються сакра кум профаніс. Нинішня заборона має на цілі двигнути авторитет Церкви і піднести гідність та вплив священничого стану“.

А се, чейже всі мусять признати, лежить в інтересі не лиш Церкви але і то головню нашого народу. Я можу зовсім совісно і з рукою на серці запевнити п. посла, що розпорядок цей, як всі церковні зарядження, не загрожує в нічій інтересам народу, ані духовенства, а тим більше Церкви. Недалека будуччина викаже, що так справді є і що сей церковний розпорядок, ліберальною пресою так зловно оплюгавлений, вийде на добро Церкві, народові і духовенству, бо лише це було його ціллю, лише це лежало в замірах його Автора.

Нам католикам не ходить про те, чи дістанемо признання від лібералів, що ми патріоти. Ні! Про се не ходить. Бо кожний правдивий католик і тимбільше католицький Епископ мусить свій нарід любити і для його добра трудитися та себе жертвувати, бо се воля Христа Царя, се святий обов'язок католика-священника й Епископа. І наш Епископ як Апостол-Місіонар виконує свій обов'язок совісно і вся його „діяльність справді навіяна лише журбою за добро свого народу“. А свій обов'язок виконує Він совісно не задля признання і не задля патенту, але задля Христа! Ми католики про се свято переконані а зрештою маємо очі і бачимо на кождому кроці в Станиславові і цілій дієцезії великі діла, здвигнені його трудами і терпінням, що цьому дають незбите овідоцтво. Тимто для нас прилюдне признання і ствердження „українського патріотизму“ нашого Владики на сторінках ліберального „Діла“ в засаді без значіння. Але в цій хвилі може бути важне з іншої причини. А саме тим, що воно може наразити деяких незрячих наших собратів, заурманених патентованим „патріотизмом“. Коли вичитають в „Ділі“, що становить для них якби друге євангеліє, прилюдне ствердження, що станиславський Владика патріот, то може отворяться їм очі і вони побачать те, чого досі не виділи, а саме невсипущу діяльність свого Владики, перенятій справжнім ширим патріотизмом. І не будуть вже більше шукати за взорами по чужих краях аж за морем і перестануть нарешті на всі почини Владики найбільше з католицької точки погляду оправдані і для народу хосенні дивитися з неоправданим нічим недовірям і плести аж до обридіння оклепані те-

*) Гляди статті п. з. „Розпука з приводу розпорядку“ в 10 ч., „Відгомін ліберальної преси“ в 12 ч., „Приклади з життя на тлі розпорядку“ в 13 ч., „Історія закиду „в чий користь?“ в 14 ч., „Діло“ в ролі приятеля Церкви“ в 15 ч., „Голос“ і „Українські Вісти“ в 16 ч., „Відповідь др С. Баранові“ в 18 ч., „Невольники антиклерикалізму“ в 20 ч. і „Заклад браку патріотизму“ в 22 ч. „Новой Зорі“.

ОГЛЯД ПРЕСИ

3 життя священиків

„Новий Час“ в ч. 63 приніс отсей допис: Які великі труднощі зустрічає тепер легальна національна праця в Зборівщині, свідчить хоч би те, що продовж двох місяців староство в Зборові вживало 8 разів на карно-адм. розправи о. Миколу Гулея, гр.-катола. пароха в Сервирах, кожний раз в іншій справі. У висліді цих розправ староство покарало о. Миколу Гулея на 100 зл. кари за „нелегальні сходни“ (це були ред. сходни Апостольства Молитви), 100 зл. кари за „мехеньць і лекцеажене Паниства“ і 100 зл. за „ужонджене фестину“ (це була проба до фестину). Від цих кар покараний виїс відклик до Окружного Суду в Золочеві. В першому випадку Окр. Суд в Золочеві не допустив до розправи

свідків оборони й спираючись на поліційних свідках затвердив кару 100 зл. Від цього приєду внесено касацію до Найвищого Суду в Варшаві. В другому випадку Окр. Суд в Золочеві переслухав свідків оборони, а від свідків поліції зажадав записаних зізнань і видав уневинюючий вирок. В третьому випадку ще справа не рішена. Коли взяти під увагу те, що в кожній зі згаданих справ о. Гулея мусів бувати по кілька разів на переслуханнях у Зборові і Золочеві (до Зборова 17 км., до Золочева — 40 км.), можемо собі уявити, скільки моральних терпінь і матеріальних втрат мусить він понести на те, щоб вкінці діждатися уневинюючого вирок.

„Русскій Голос“ про польонізацію

„Русскій Голос“ в ч. 11 приніс п. з. „Дивні домагання“ отсю замітку: Польські суспільні організації м. Львова урядили 14 с. м. великі збори, присвячені справі відношення зукраїнованих гр.-катола. ерархій й духовенства до Р. П. Ті збори ухвалили м. ін. дивні і для наших часів, коли люди привикли вже нічому не дивуватися, резолюції з домаганням прийняти Поляків до гр.-катола. духовних семінарій та богослужень у польській мові. Тому що греко-католиків польської національності, може за поодинокими винятками, в нас нема, не дивлячись на всі намагання відомих польських кругів „сфабрикувати“ їх, то греко-католицька Церква не потребує ні священиків польської національності, ні польських богослужень. А щоб зробити добрий почин, ми зі своєї сторони пропонуємо польським римо-ка-

толикам завізвати кількох руских священиків (заграницею їх можна знайти) і попросити їх служити в костелах по словянськи. Хосен з того буде безсумнівний, бо тоді польські вірні хоч дещо будуть розуміти в богослуженні. Се зближить їх до костела і віри, від яких вони чимраз більше віддаляються, особливо задля чужої і незрозумілої їм латинської мови в римо-катола. богослуженнях. Маючи на увазі все частіші познання релігійного індуферентизму, який шириться в польській католицькій суспільності, думаємо, що польським діячам належало б скоріше зайнятися тою справою, як турбуватися спасенням наших душ в польській мові. Бо напевно йде тут не про фіктивних Поляків греко-католиків, а просто про польонізацію Церкви руського народу та його самого.

Розбиття серед польської молоді

Тепер є вже 17 політичних організацій польської молоді.

З першого числа нового польського тижняника „Зєспул“ (Варшава) довідуємося, що тепер є аж 17 політичних організацій серед польської інтеліг. молоді. Ось вони вичислені „Зєспул“ у трьох головних групах: I. Праві з давньої опозиції: молоді НПР, підлягають Партії Праці, Відродження (католики), Секція Молодих Н.Д., Зв'язок Молодого Польщі, ОНР „АБІ“, ОНР „Фаланга“. II. Післєдучки: а) лівниця: Стів. Молоді Синдикалістичної, СМС (д. ЗПМД — лівниця), Молодь Сус.-Демократична (Львів), Зв'язок Поль.

Молоді Дем. (ЗПМД), Лєріон Молодих; б) правниця: Великодержавна Думка („Мисль Моцарствова“), Зв. Молод. Народовців. III. Лівниця, що виводиться з давньої опозиції: ОМС „Жинє“ (комуна), ЗНМС (Зв. Незалежної Молоді Соціалістичної), Виділ Молодих ІПС, Секція Молодих Демократичного Клубу, ПАМЛ (Поль. Акад. Молодь Людова). Разом 17. — З того українська молодь повинна брати собі таку науку, щоб у розбитті не наслідувати польської молоді.

Литва й Німеччина

Вечірня „Хвіля“ в ч. 1098 доносить: Коментарі німецької преси про поладження польсько-литовського конфлікту не можуть затушувати першого вражіння, якби такий оборот справи був для Німеччини свого рода розчаруванням. Вичувається виразно між віршами штучне вдоволення, яке виявляється в Берліні. Потверджують се вражіння коментарі офіційного Німецького Кореспондентського Бюро, яке видало знаменний комунікат про „пригноблююче вражіння“, що його мало викликати порозуміння з Польщею в литовських політичних кругах, серед яких переважає опінія, що „Литва пішла фальшивим шляхом“. Супроти того Німеччина виступає поспіш-

но з новою офертою до Литви, щоб завернула з того фальшивого шляху й віддалася під опіку Німеччини. „Віра в слушність дотеперішньої орієнтації Литви в сторону Франції й Росії як найліпших гарантів незалежності Литви та вірності для Союзу Народів, зазнала сильного удару“ — читаємо в німецькій комунікації, який робить вражіння, немовби суверенність Литви по порозумінні з Польщею стала під знаком запити. Інший німецький комунікат наводить голос посла в Клайпеді Пакаліюстіца, в якому він упомінає Литву, щоб зійшла з того фальшивого шляху й шукала спертя на Німеччину.

Господарські наслідки „Аншлюсу“

„Neue Zürcher Zeitung“

Великий швайцарський щоденник „НЦЦ“ пише м. ін.: Німці застали в Австрії 243 мільйонів

ревенів в роді таких: „вільно бути патріотами священикам французьким, німецьким і польським, чому не вільно і нам українським?“

Чейже нарешті зрозуміють, що патріоти не лиш вони, що за свою улеглість для світських верховодів удостоїлися від них патріотичного патенту, але також і їх собрати, що хоч не такі „дисципліновані члени суспільності“, як вони, хоч не йдуть сліпо за світським провідом, але стоять непохитно і недвозначно при своїйому Епископові і під його провідом та вказівками служать також своему народові і народній справі. І то служать далеко краще і хосенніше, ніж вони, що сліпо вислугуються світським ліберальним верховодам, які не респектуючи у прилюдному, народньому життю католицьких засад, зводять наряд на манівці і замість хісна приносять народній справі лише необчислимі шкоди.

Священик з Поділля.

шлінгів в золоті і 161 в девізах, разом 404 міль, коли Німеччина мала всего 71 міль в золоті, 110 міль в девізах і 120 міль ще не доставлених їй девіз. Отже мала Австрія була багатша в готівку від великої Німеччини.

„The Financial News“

Також сей англійський поважний часопис потверджує, що Австрія становить активну позицію для Німеччини. Крім значної готівки вносить Австрія додатний платиний біланс, великі запаси лісів і залізної руди та гарне молочарство. Але туристика, яка давала Австрії гарні доходи, тепер правдоподібно підупаде. Через заняття Австрії 5 дальших держав входить в економічну орбіту Німеччини: Угорщина, Болгарія, Югославія, Румунія і Греція. Ні одна з тих держав просто не може собі дозволити на непорозуміння з Німеччиною, бо Німці спотребовують половину вивозу кожної з них. Та се тільки посереднє скріплення Німеччини. А безпосередно Австрія принесла Німеччині крім значної готівки засоби доброї залізної руди, які оцінюють на 240 міль. тон в часі, коли німецькі поклади тої руди вже слабі. Крім того 3 міль гектарів ліса і великі резерви водних сил.

Гумор. — Ви чому не повідомили поліцію, що з вашого помешкання зникли річі? — Бо ще не знаю, чи тут був вломник чи коморник.

Англія не хоче попектисся

„Таймс“, головний орган В. Британії, всецільо одобрює політику „неспечування собі пальців“, яку веде Чемберлен. Без огляду на всі поголоски, які кружляють у зв'язку з бучимто скріпленням італійсько-німецьким ветриванням в Іспанії, нема ніяких доказів, що теперішній паступ ген. Франка ведеться при допомозі сил, які досі не брали участі в воєнних ділянках. Англійське правительство поступає зовсім правильно, основуючи своє поведіння на точній інформації, а не на сплетнях з марсельських чи гульозських каверень: воно думає, що північну армію Франка, яка освободилася після захоплення Галізії і провінції Басків, перекинено на арагонський фронт.

Політична криза у Франції

„Журне Ендістріель“ пише:

Блюм зробив великий блуд обстоюючи хоченість здійснення національного об'єднання „довкруги Народного Фронту“. Одно з двох: або сея формула позбавлена якогонебудь сенсу, або вона доказ тенденції зовсім противних ідей національного об'єднання.

„Репіблік“ пише:

Від засідання палати закінчилося таке вражіння, що небезпека, якій підлягає нація, не тільки не зменшилася, але навпаки, зросла! Ті дрібні суперечки, те намагання оборонити найбільше низькі інтереси!... Вистарчить згадати виступ Кеане Вадля, який заявив при кінці своєї промови, що ніяка співпраця неможлива з чоловіком, „якого раса має на собі п'ятно Божого прокляття“ (себо з Блюмом). Ерію, який був предсідником засідання, зробив жест обридження. Якби й не було, Париж — іще не головне місто німецької провінції!...

Кінець нормалізації Німців

у Чехословаччині.

Провідник німецької партії „Бунд дер Ляндвірте“, якому партія дала повноважність у справі рішення про дальшу долю партії, постановив ось що: 1) „Бунд дер Ляндвірте“ виступає з правительством. Спроба діяти до національного заспокоєння суттєвих прав судетсько-німецької національної групи шляхом співпраці з правительством не вдалася. 2) „Бунд дер Ляндвірте“ вступає до судетсько-німецької партії під проводом Генляйна. Розвиток подій в останніх часах вимагає одностайного виступу і рішучого зусилля всіх національних сил. — „Бунд дер Ляндвірте“ має 5 послів у соймі, супроти того репрезентація судетських Німців Генляйна зросла до 49 мандатів. Подібні тенденції як у „Бунд дер Ляндвірте“ зарисовуються в німецькій християнсько-суспільній партії (6 послів) і в партії німецьких соціал-демократів (16 послів). Крім того повновласник німецької ремісничої партії Альойс Штенце розв'язав партію і візвав усіх членів увійти в склад партії судетських Німців під проводом Генляйна.

Важні наради англ. правительства

Англійська рада міністрів відбула наради над політичним положенням в Європі. Обговорили 4 головні точки: 1) Положення в середній Європі в зв'язку з прилученням Австрії до Німеччини. 2) Положення в Іспанії в зв'язку з успішною офензивою ген. Франка, зокрема в зв'язку з бомбардуванням Барселони. 3) Положення на Середземній морі в зв'язку з евентуальною виграною ген. Франка. 4) Окреслення англійських зобов'язань до чинної допомоги й участі Англії в евентуальних європейських війнах.

Адвентисти 7-го дня

IV. Адвентисти відкидають образи і хрест.*)

Друга особливо ярка жидівська риса в науці адвентистів се відкинення образів і св. Хреста. Образи відкидають і нпр. лютерани, але задержують знак св. Хреста в своїх святинях, впрочім таксамо, як і святкування неділі. Суботники виразно вже зраджують жидівське походження своєї науки в відкиненні неділі і хреста. Вони її не хрестяться, таксамо, як і Жиди. Узасаднюють таке своє поступовання в ось який спосіб: Господь Бог, даючи Мойсеєві десять заповідей виразно наказав, не робити ніякої різьби ні не малювати образа.

„Не будеш мати інших богів крім Мене. Не будеш собі робити різьби, ані ніякої подобі, що на небі вгорі, і що на землі внизу, і того, що в водах під землею. Не будеш їм кланятися ані служити; Я твій Господь Бог, могутний, ревнивий, що карає гріхи батьків на дітях до третього й четвертого покоління тих, що ненавидять Мене, і що чинить милосердя тисячам тих, що люблять Мене й заховують Мої заповіді” (2 Мойс. XX 3—6). „Пильнуйтеж добре наших душ. Ви не бачили ніякого образу в день, як промовляв до вас Господь на Хориві з середини вогню; щоб ви ображені не зробили собі різьбленого образу, або постаті мужчини чи жінки, образу всякої скотини, що на землі, або птиці, що під небесами літають, або повзуна, що лазить по землі, або риби, що в воді під землею живе; щоб ти, як знімеш очі до неба й побачиши сонце й місяць і всі небесні зорі та зведений обманом, не поклонявся їм та не служиш тому, що сотворив твій Господь Бог на послугу всім народам, що під небом” (5 Мойс. IV 15—19).

З отсих місць св. Письма адвентисти-суботники висновують такі заключення: 1) Господь Бог назавжди заборонив різьби й образи в богослуженні, 2) уживання образів та різьб і віддавання їм пошести — се поганство, ідолопоклонство. Хто отже віддає честь іконам, той спротивляється Божій заповіді, се не християнин, але поганин, бо то погани кланялися образам і різьбам (ідолам).

Така наука адвентистів незгідна зі св. Письмом, ні навіть зі здоровим розумом.

Колиб так поступати, як навчають суботники, то не вільно булоб мати ніякого образу ні в хаті, ні в церкві — і справді адвентисти-суботники не мають їх. Та се виразно суперечить св. Письмові. В богослужбових приписах Господь Бог приказав Мойсеєві:

„Зробиш також двох херувимів золотих і кованої роботи, по обох боках пророчні. Один

херувим нехай буде з одного боку, а один з другого. Оба боки очистилища нехай покривають як простягнуть крила й заслонять очистилище, і нехай глядять один на одного, з обличчями зверненими на очистилище, що ним має бути накрита скриня, в яку положиш свідощтво, що його тобі дам. Звідти буду приказувати й говорити до тебе зверху очистилища, і з-поміж обох херувимів” (2 Мойс. XXV 18—22).

Знаємо зі св. Письма, що Мойсей справді вирізьбив херувимів так, як велів Бог (2 Мойс. XXXVII 7—9). Знаємо також, що Бог говорив із-поміж херувимів і звідти сходила Його слава (Єзек. IX 3). У видінні нового храму Господь-нього бачив пророк Єзекіїл різьблених херувимів, кожного з двома обличчями: людини і льва (Єзек. XL 18—20, 25). Відносно християнства маємо вказівки в св. Письмі на хрест як символ почитання: він називається в євангелії „знак Сина Чоловічого” (Мат. XXIV 30), а св. Василій Вел. свідчить, що почитання образів таке давнє як і християнство.

Бачимо отже виразно, що св. Письмо не відкидає образів і різьб, як се роблять суботники. Тим самим і ся точка їх науки незгідна зі св. Письмом. Видко тут ясно, що вони проповідують не євангельську віру, але ненависть до хреста й образів. Ми християни-католики знаємо, кільки чудес діється при чудотворних образах чи розп'яттях. Сектанти хочуть видерти католикам віру в заступство святих і почитання ікон, щоби в сей тяжкий час вірні не досягали тих численних ласк, що спливають на нас. Яка на правду диявольська інтрига! Який страшний плід ненависти до св. Хреста!

Чакотка легенів

невмолима і щороку, без огляду на пол, вік і стан, забирає дуже багато жертв. У поборюванні грудних недуг: бронхіту, гриппу, затяжного втомляючого кашлю і т. п. пп. лікарі приміняють

„Balsam Trikolan — Age“

який влекшує виділювання флегми, скріплює організм і самопочування недужого й водночас збільшує вагу тіла та усуває кашель.

Продають аптики.

Отже наведених місць св. Письма не можна розуміти так, як розуміють адвентисти. Цілий уступ про різьби так в однім, як і в другім місці 2 Книги Мойсея се пояснення до заповіді: „Не будеш мати інших богів крім Мене”. Заборона та цілком зрозуміла на тлі тодішніх відносин. Жиди з усіх боків були окружені поганями, що не знали правдивого Бога й почитали богів фальшивих, сотворіши замість Сотворителя. Жиди були сильно наражені на ту небезпеку й конечно треба було заборонити їм роблення різьби, щоб тим самим не попали й у блудну віру. Яке дещільше було таке зарядження, показалося скоро після проголошення заповідей. Ось що розказує про се св. Письмо:

„Як парід побачив, що Мойсей загався (на розмові з Богом на горі, К.) зійти з гори, згромадився перед Аароном і сказав: Встань, вчини нам богів, що йшли перед нами; бо Мойсеєві, тому чоловікові, що вивів нас з Єгипетської землі, не знаємо, що сталося. І сказав їм Аарон: Візьміть золоті коньки з ушей ваших жінок і синів і дочок і принесіть до мене. І вчинив народ, що приказано, і приніс коньки до Аарона. Коли він їх дістав, перетворив їх робом відливання, і зробив із них литого теля; і вони сказали: Се твої боги, Ізраїлю, що вивели тебе з Єгипетської Землі. Коли се побачив Аарон, побудував жертвинник перед ним, і кланявся голосом окличаючись, кажучи: Завтра празник Господній. І встали рано й жертвували цілопалення й жертви приношення; і поїдали люди їсти і пити і встали, щоб бавитися” (2 Мойс. XXXII 1—6).

Вистарчило, щоб не було Мойсея сорок днів (2 Мойс. XXIV 18), щоб Жиди — навіть з первосвященником Аароном! — відпали від Бога. Се вказує ясно, що поганські течії були дуже сильні між Жидами. Треба було отже дати їм не лишень окрему віру, але й окремі культи, щоб відвернути їх від поганства, й се Господь Бог зробив через Мойсея. Тому Бог заборонив Жидам творити різьби й образи, бо тоді пануючою вірою було поганство. Цілком інакше маєтся справа з християнством, що побідило поганську віру; тому св. образи знаємо з катакомб і з-поза них, таксамо як і статуї (подобі), вже з I-го століття християнства. Те саме говорять і писані джерела. Крім вище поданого вислову св. Василя В. про старинність християнських образів маємо й інші свідощтва з історії. Про стародавні фігури й образи Ісуса Христа і Святих пише найстарший церковний історик Євзевій (III—IV ст.)¹⁾ Се виходить, як цілком природне, також з наведених тек-

¹⁾ Pisma Ojców Kościoła, т. III, стор. 277, прим. 3, 328, 407.

ОСИП НАЗАРУК

25)

Вражіння з Волині

Бувають хвилі в житті народів, коли дуже малими средствами й уступками можна викликати великі й довго триваючі зміни настроїв, які капіталізуються опісля віками в найлучшім того слова значінні і на багатьох областях життя.

Такі хвилі переживала покликана до нового життя Польща. Переживала головню на Волині. Коли сьогодні, по двадцяти літах, думка переходить події на волинській землі і взагалі на землях за сокальським кордоном, то просто з дива не можна вийти, що в польській державі за ввесь той час не появилася ні один державний муж, який перевівби справедливий зворот бодай одної сотої частинки тих добр, які нашій уніятській Церкві, половині Чинові св. Василя Великого, несправедливо й віроломно зрабувала царська Росія. Вона насильством забрала сотки тисяч моргів землі, сотки церков і церковних будинків нашій Церкві й Чинові св. Василя Великого.

Якеж переломове вражіння булоб викликало на довгі століття між нашим народом та на цілім Сході взагалі, якби так між Поляками знайшовся був державний муж, що в свій час переперби такий природний і самозрозумілий зворот бодай кількох тисяч моргів землі, бодай 10 — 15 церковних будинків тим, що правно їм належить всьо загарбане

добро, себто нашій святій уніятській Церкві і її найстаршому Чинові, що близько 1000 літ працює на сій землі...

Та досі не знайшовся ніхто такий, що передбачивби значіння такого кроку. А час пливе і не вертається.

Спадщина мститься і на людях і на „боярах”. Се нічого не значить, коли не-свідомий народ плескає в долоні... Се часом тільки тимбільше трагічна лямівка страшного образу, який прочуваючі натури бачать наперед, хоч дійсність ще його не намалювала. Тут пригадався мені знаменитий вірш правдивого російського поета, написаний давно-давно перед упадком царської Росії:

„Настанет год, Расей черный год,
Кагда царей карона упадьот,
Кагда детей, кагда невинных жон
Низвергнутый не защитит закон”...

Цікаво, що російська царська цензура в царській Росії пустила до друку сей ясний прояв прочуття російського духа — і пускала се десятками літ навіть в часах тяжкої реакції. З того ясно, що в царській Росії не всьо було таке зле, як ми думали.

В Європі маємо тепер режими, цензура яких не пустилаб до друку такого виразного предсказання кінця тих режимів. Не пустилаб навіть тоді, якби критика, що предсказувалаб їх упадок, була доброзичлива, а не злобна.

З того дальше ясно, що режими з такою цензурою не продержаться так довго, як продержалася царська Росія по наведенім висше предсказанні... Да-

леко страшніший упадок несподіваний, ніж той, про який вільно писати.

Посол Бура реферував далі. Говорив як з рільних шкіл волинські хлопці вертаються до дому без знання, бо ні слова рідного в тих школах не чувають, ні книжки рідної в тих школах не бачать. Виказував ясно як польські школи систематично відпихають волинську молодь від Польщі. Наводив вискази відомого польського діяча Волошиновського (оплески). Говорив про брак рільничого промислу на Волині та брак чесної торгівлі. Говорив про брак добрих ремісників і про те, як лиха тандита заливає край, як обман душить парід. Говорив про велику потребу ремісничих шкіл (оплески) і про потребу свободного розвитку місцевої кооперації. Говорив про потребу свободи для ініціативи в народних низах.

„Ми хочемо волинського регіоналізму, але нехай він буде і на селі!”

Говорив про ненормальний стан, який гальмує життя на Волині. А вже треба, казав, самоврядування і в кооперації! А тут і громади і солтиси не знають, що мають робити... Читає резолюції з „Волинського Села” в Луцьку. Домагається від держави, щоб давала працю українським інтелігентам в державних і самоврядних установах.

Промовця густо оплескувала вся сая. Так і видно було, що збори цілком солідаризувалися з його критикою і з його вимогами. (Далі буде).

стів св. Письма. Тоді Господь Бог не був явився Жидам у видимій постаті, щоб собі не робили подобу й не впали в ідолопоклонство. Та в Новім Завіті Ісус Христос явився видимо, як Бог і Чоловік, а до того поганство кінчило вже своє панування й не загрожувало християнам так, як Жидам у передхристиянських часах. Отже устала небезпека відпадення до поганської віри.

Адвентисти свідомо не відрізняють католицького почитання образів і тенденційно мішають його з поганським ідолопоклонством. Се таке зловне балакання, що се кождий видить і розуміє неправду, але й на се дамо відповідь.

Передовсім що таке поганство? Поганство полягає не на почитанні зображення богів, але на почитанні богів, а не одного, правдивого Бога. Отже суть поганства не в ідолах, а в віддаванні пошести божкам. Хто такі ті божки — на се знаходимо відповідь у кожній книжці, де мова про поганську релігію. Поганські божки — се уособлення сил природи, або просто сотворених річей (нпр. вітер, сонце, місяць, небо, земля й т. д.). Тому поганство полягає на відверненні думки й душі від Бога, Творця світа й усього, що в ньому є, і звернення, привязання душі до сотворіння. „Бо пізнавши Бога, не як Бога прославляли, або дякували, але зникчемоу у своїх думках і затьмилося їх нерозумне серце. Бо запевняючи, що вони мудрі, сталися дурними. І заміняли славу нетлінного Бога на подобу образу тлінного чоловіка і птиць, і чотириногих і гадів“ (Рим. I 21—24). Отсі слова вказують на суть поганства. Ба, що більше: погани позбавлені Бога, „без Бога на сім світі“, як каже св. Павло (Єфес. II 12). Ідолопоклонство — се не лише привязання до інших богів, але взагалі привязання до дочасного з забуттям про Бога: „Бо се знайте, розуміючи, що ніякий розпустник, або нечистий, або лакомий, що є ідолопоклонство, не має наслідства в царстві Христовім і Божім“ (Єфес. V 5). Поганство отже — це привязання до сотворіння й відвернення від Сотворителя — а не почитання ікон чи різьб!

Почитання образів тоді булоб поганством, якби ті образи представляли поганських богів; алеж так не є — й тут бачимо свідоме воювання брехнею в адвентистів, що мають себе за праведних. Се така сама погана клевета на християн, як колись вдумували старі погани. Ось якими способами воюють суботники! Та вже цілком виразно виявляється їх ненависть до св. хреста, символу нашого відкуплення. Хрест не зображує нікого, лише нагадує нам невинну муку нашого Спасителя. Навіть протестанти, що відкинули образи, залишили хрест у своїх святинях. Викидає св. хрест лише той, кого він болить, хто не є ніяким християнином, а лише підшивається під християнство.

Як це все розважимо й поглянемо на ті місця св. Письма, що їх наводять адвентисти на потвердження своїх блудів, то побачимо, що в тім місці мова про дійсне, правдиве поганство, а не про саме почитання образів. Господь Бог говорить тут про ненависть до Нього, що впливає з ідолопоклонства, отже про відкинення Бога; про поклін тому, що сотворив Господь Бог, а не поклін Творцеві. Ось се дійсне поганство, се справді заборонене, а не почитання образів правдивого Бога. Християни-католики почитають не самі образи, а того, чи тих, кого образи представляють. Погани почитали не ті образи, ідоли, але тих, кого образи представляли. Сам вияв почитання Бога може бути схожий, бо він зв'язаний з людською природою, що її Бог сотворив. Аджеж і Жиди мали святиню так як і погани, лише що Жиди шанували правдивого Бога, а погани ні. З того ще не виходить, що Жиди, маючи святиню, зле вірили...

Бачимо отже, що адвентисти й тут суперечні так зі св. Письмом, як і зі здоровим розумом.

І. Княжецький.

Важне для священиків!

Чи Ви знаєте, що найкращий журнал для греко-католицького Духовенства це

ДОБРИЙ ПАСТИР?

„Добрий Пастир“ виходить 4 рази на рік. Кожде число має около 80 сторін друку вел. 8". На його зміст складаються статті з майже всіх ділянок богословських наук, дуже цікаві вибрані теми, розвязки різних душпастирських питань і випадків, дуже дбайливо зібрана хроніка з життя католицької Церкви взагалі і гр.-катол. Церкви зокрема, як також різних східних католицьких і незєдинених Церков, цікаві вісти з місійних країв і з цілого світу. Накінець подана обширна бібліографія (рецензії й найновіші книжки та часописи). До кожного числа додається 16 сторін проповідей. „Добрий Пастир“ це журнал призначений для священиків усіх греко-католицьких Епархій в Європі та в Америці. Тому кождий священик повинен конечно замовити собі цей журнал, що редагований дуже цікаво й дуже багатий щодо свого різнорідного змісту. Співробітниками є світські священики, ОО. Василіяни, як також ОО. Редemptористи. З великою користю прочитає собі кожде число цього тримісячника також кождий освічений світський католик. Тому всі, що хочуть мати справді корисну, милу й цікаву лектуру, повинні негайно замовити собі передовсім „Доброго Пастира“.

Річна передплата в Польщі, ЧСР, Австрії, Румунії й Малярщині 10 золотих, поодинокое число 2.50 зол. — В усіх інших державах 15 зол. на рік. Редакція й Адміністрація: „ДОБРИЙ ПАСТИР“ СТАНИСЛАВІВ, ВУЛ. ПЕРАЦЬКОГО 11.

Спішіться з замовленнями! Приєднуйте нових передплатників!

Під скляним кльошем ГПУ

Відомий троцькіст Кибальчич (Віктор Серж), якого Совіти випустили на волю завдяки інтервенції французького письменника Ромена Ролянда, заявив, що він не вірить у можливість існування зорганізованого заговору з участю Рикова, Бухаріна, Раковського й Крестінського. Продовж останніх 15 літ, тобто від смерті Леніна, були вони постійно „під скляним кльошем ГПУ“. В практиці се значить, що всі чинності й рухи підозрілої особи ГПУ втягає і нутує в окремім виказі і то без перерви через цілу добу. Зазначається тут всі стрічі, телефонічні розмови, виходи з дому, приймання когонебудь у себе, ба навіть звичайні вуличні поздоровлення. Кибальчич переконався, що ГПУ при помочі того „виказу“ знає навіть про його найдрібніші діла й функції продовж ряду літ і обвинувачує його у (посередніх) взаєминах з людьми, про яких існування він довідався вперше з того виказу. На підставі сказаного Кибальчич доходить до висновку, що особи так високо поставлені в партійній ерархії як Бухарін або Крестінський не мали ніякої можності уникнути строгої контролі, бо були безнастанно „під скляним кльошем ГПУ“.

Становище англійських доміній

Англійське правительство звернулося було до правительств англійських доміній з запитом, яке їх становище до актуальних справ європейської політики. Правительства доміній відповіли, щоб Англія якнайменше ангажувалася в європейські справи. Англія повинна ужити свого впливу і порадиати Чехословаччині, щоб дала судетським Німцям широку автономію.

Коломня, 2. III. 38. П. Т. Пром-банк. Прошу й на цей рік дописати мені дивиденду від вплачених уділів — на рахунок нового. Минулого року мав я від моїх 8 уділів зл. 10. — а цього року вже зл. 14. — За два роки придбав я з дивиденди новий уділ і крім свідомости, що підписуючи уділ Пром-банку, співділаю теж при розбудові рідного ремесла, торгівлі й промислу, маю ще й певність, що уділ Пром-банку це найкраща льоката капіталу. — З поважанням. — Іванюх.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Преосвященного Йоана Лятишевського, станиславського єпископа-помічника, прийняв на приватній аудієнції Папа Пій XI. (ПАТ).

Кардинал Інніцер, який відвідав канцлера Гітлера в часі його побуту в Відні, видав пастирський лист до вірних. В ньому переповідає свою розмову з Гітлером: кардинал висказав свою радість з прилучення Австрії до Німеччини та заявив, що австрійські католики співпрацюватимуть над розбудовою великої Німеччини. Гітлер відповів на те: „Церква не пожаліє своєї відданости державі“. Відтак кард. Інніцер взиває католиків до позитивної праці для німецького народу і держави. Лист кінчиться словами: „Пам'ятайте слова Святого Письма: Віддайте кесареві, що кесареве, а Боже — Богу. Від сьогодні духовенство і вірні мають піддержувати великонімецьку державу й її вождя. Боротьба, яку вождь веде з більшовизмом і його праця на славу і велич Німеччини, відповідають волі Провидіння. Поручаю духовенству здержатися від усякої політичної роботи й виконувати виключно релігійну місію“. (Н. Ч.).

Б. комбатанти кардиналами. Між п'ятьма недавно іменованими кардиналами аж три мають за собою жахливі пережиття на фронті з часів світової війни. І так кард. Жерліє був офіціром французької армії; тяжко ранений у битві над Марною попав у німецький полон і щойно після повороту з нього покінчив богословські студії і в 1921 р. висвятився. На італійському фронті були сьогоднішні кардинали Піяцца і Пелєгрінетті. Вони були військовими капеланами фронтів італійських військ.

Ромунське правительство, на чолі якого стоїть тепер патріярх Мирон Крістеа, докладає всіх зусиль, щоб приневолити широкі маси православних регулярно ходити до церкви. По думці останніх розпорядків усі державні урядники мусять кожної неділі і свята вислухати Службу Божу. Той сам обов'язок відноситься до молоді.

Східні Місії (Le Mission Oріанталь) в Парижі відкрили марійську виставу, на якій знаходяться експонати дуже великої артистичної й історичної вартости. Дорогоцінні предмети походять з Росії, Палестини, Константинополя, Єгипту і т. д. Відкриття вистави довершив папський нунцій архієпископ Валері. У вступнім слові, виголошенім з приводу відкриття, підкреслив він, що католики й православні мають той самий культ Преч. Діви Марії.

Статистика віроісповідань на землі. По даним оголошеним у статистичнім річному Союзу Народів населення земної кулі виносимо з кінцем 1937 р. 2 мільярди 100 мільонів осіб. Під віроісповідним оглядом на першому місці стоїть католицизм (19% усього населення земної кулі). Другу могутню групу представляють визнавці Конфуція (16%), далі слідують мусульмани (13%), визнавці індійських релігій (12%) і буддисти (11%). Всі протестантські секти мають разом 9% населення, православні 7%, Жиди 0.9%. Решту, себто коло 12%, становлять усякого рода погани, безбожники і різні вільнодумці.

Богородице Діво в 150 мовах світа. З Святої Землі звідомляють, що на горі Рафал, віддаленій 25 км. від Єрусалиму, побудовано церкву присвячену Преч. Діви Марії. На мурах святині вигравіровано Богородице Діво в 150 мовах світа.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ

Пром-Банку

Львів, Гродзиських ч. 1/1 п. Тел. 292-15, 200-15.

ЛІТЕРАТУРА — НАУКА — МИСТЕЦТВО

Б О Й К И

Спроба характеристики вдачі того нашого племені.

Здавалосяб, що села положені в горах ще „невинні”. Та я, що саме живу в гірському бойківському селі, не сказав би про них так підхлібно. В селі, навіть гірському, відчувається опір всякому авторитетові й ігнорування його чи не більше як в місті. Головний тут подвижник молодь — і то почавши від хвилі, коли опустить шкільну лавку. Скінчивши школу, чи навіть не скінчивши її, вважає себе такий ексшколяр вже парубієм. З парубоцтвом товаришує й у всьому парубків сліпо наслідує. Вправді вони ним нехтують, але мимо сего він все і всюди тягнеться в їх хвості. На „грайки” т. е. танці з музикою йде, хоч не танцює ще там, старші не допускають його, під хижою (хатою), де є грайки, співає, вертаючись з грайок співає, до корчми на ліпшу їду як вдома заходить, на курення заходить, на „вечірки”, тобто на гутірки заходить, до ліса красти дерево на „клепки” (метрові куски) ходить, коней до ліса вночі, коли батько спить, по грубіше дерево введе, словом — відома йому майже кожда ділянка „праці” нинішнього старшого парубка.

Загал селян в мойому селі та у многих інших сусідніх селах тяжкий до праці. Недбайливий навіть за своє власне добро. Щасливий, як прожине нині. Про завтра не журиться. Але причина цього не виключно нинішній час, а частинно, може й у більшості, вдача Бойків.

Бойко як скаже „по легоньки”, — так іще легше працює. Є лиш одиниці рухливі, запобігливі й ті добре стоять матеріально. Тяжкий до праці загал бідує. Хлібом для Бойка є вівсяний ошіпок. Сего року й того не буде їсти, бо овес у 2/3 частях не зародив. Хліб житний їсть Бойко хіба у вроцисті, рокові свята й на весіллях. А жито й тут в горах вправді не надзвичайне, але росте. Тільки треба коло него щиріше й довше як коло вівса попрацювати. А сеї терпеливості й приложення до праці у Бойка брак. Бойко оправдує себе в отяжілості до праці „браком часу”, якого у него аж занадто (бо до міста йде тижнево непотрібно й два рази), та неплідністю землі. І спокійний! Бойко не хоче знати, хоч йому говориться, що є місця в світі ще більше гірські, а люди живуть там краще як Бойки. А живуть краще завдяки своїй запопадливості і щирій праці.

Як Бойко „дорожить” часом, доказує ще й се, що прийшовши до кого в селі зі справою прямо про справу не говорить, навіть говорить, що — з нічим прийшов. Аж по якому півгодинному говоренні про се й те говорить про властиву справу. Раз я не втерпів вже такий відповіді: „нічого не прийшов” — і йду з хати, хоч знаю, що селянин напевно має до мене справу. А він за мною: „Та я маю справу до вас, верніться!”

Або знова як Бойко вибереться в неділю рано, вправді це рано звичайно около полудня, до церкви, то вертається до мів аж вечером.

І найбільшій Бойко починає ярувати, робити сінокоси й збирати осінню з поля з найбогатшим, тай таки з ним і кінчить. „Фірейку” (малу фіру) сіна „робить” тижнями.

Звідси й недоля в більшості Бойків.

В мойому селі є до 50 таких господарів, що маючи 6—9 моргів поля крайно бідують. Чому? Бо працюючи в місті, яке віддалене 7 км., занедбують господарство. Тягне їх до міста ніби легка тай ніби поплатніша праця. Лекша, не перечу, але не поплатніша, а ще більше — не шляхотніша від господарської. Та як добром, так іще більше злом раз налите серце в вік не прохолоне. Раз селянин Бойко закоштував в місті Турці жидів-

ського хліба, то не може без него обійтися, хочби як йому представляв нечестність а навіть шкідливість ходження до міста. Щось в місті заробить, а два рази більше вдома на господарстві стратить. Тратить і тому, бо не потрафить і навіть не хоче обчислитися. Коротка у него відповідь: „заробляю, бо от приніс се й те з міста”.

Бойко і в заробітках максималіст. Хоче або багато заробити, або як мавби менше чи ще гірше мало заробити, то зовсім не буде робити. Буде голодувати, а не буде робити.

Бойко не знає навіть свому, як каже „найблизшому”, зробити щонебудь з чемності. Щонебудь кому робить, то робить з метою: „до ут дес”. На Бойківщині нема взаємного помагання собі в польових чи домашніх працях, як на Гуцульщині. Тут на Бойківщині, як є дві чи одна душа в дома, то та мусить сама собі от прим. викопати бульбу, хочби копала її й два місяці. Інші, що давно викопали, не підуть без заплати помогти.

Бойко тяжкий до якоїнебудь організації. Се чудо, коли щонебудь зробиться з ним в організаційнім ділі.

До всякої, хочби й найідейнішої предкляданої йому справи підходить з матеріальної точки. Тимто й „заплелосся” тут на Бойківщину православля. „Відправа, проповідь і все інше як си хоче, аби лиш туно”, говорить Бойко.

Тимто й дійсно всякий ідейний (в розумінні добрім) працівник на Бойківщині це справжній каменярь. І те, що тут доброго дається зробити за 10 літ, деінде — не на Бойківщині — дається зробити в 5 або 10 разів коротшому часі.

Бойко під сильним впливом Жидів. Тут на Бойківщині Жиди в більшості сіл посідачі більшої кількості землі. От в такий Турчанщині в селах: Шумяч — дідич Жид Найтух, в Яблінці Нижній — дідич Жид Файлер, в Турочках Нижніх дідич Жид, теж Файлер. І так майже в кожному селі турчанського повіту. І Жид надає тон в селі. Він рішає при всяких виборах, він мішається навіть у справи Церкви й релігії. Деякі з них агітують навіть за схизмою. Причина агітації — хотіння держати нашого селянина все ще в темноті.

На Бойківщині є ще великий наклін до пиянства. Дуже часто бачиться в Турці наших селян „заганяючих качки”. А весілля в більшості, хоч яка дорога горілка, не обходяться без неї. Був час, що Бойки пили страшно денатурований спирт. Той до Турки вагонами приходив. Та від часу, коли в фабриці денат. спирту домішано якийсь середник, що спричинює розвільнення в жолудку, Бойки перестали пити „ханджу” (денатурат). До згаданого часу не лиш осліплення, але й смерті від „ханджі” не боялися.

Багато є сіл на Бойківщині, в яких вкорінена крадіж. До таких сіл в турчанському повіті належить: Яблінка В. і Н., Шумяч, Присліп і інші. У тих селах є люди, які крадіжки не вважають за щось ганебне. Злодіїв таксамо мило бачать в товаристві, як і незлодіїв, ба навіть миліше, бо ті мають гроші. Головно цвиге тут лісова крадіж. Найбільше в найпоганішу хвилю на світі, зн. коли в літі найбільші громи бують і ллє зливний дощ, а в зимі найбільший мороз і найгірше курить снігом, виправляються до ліса. Вони тої гадки й так воно в дійсності є, що в таку пору тяжко дослідити злодія й крадіж, бо дощ і сніг затирають сліди. Теж не чужа їм крадіж по коморах і стайнях. Звірився мені один постерунковий в Турці, що в одному році, мабуть 1936, мали занотованих на команді понад 4.000 випадків злочинів і переступств, в тім найбільше випадків крадіжки. А до

постерунку турчанського ледви чи належить 5 сіл. Крадіж на Бойківщині в деяких селах була все, а тепер є майже в кожному селі страшною язвою. І майже нема способу, щоб се спинити. Крадуть навіть шкільні діти. Крадуть каламарі з чорнилом, зшитки, пера. Знаю це з оповідання учительства. Оповідала мені одна учителька, що кілька разів всадить в ручку нове перо, то сейчас в часі її відсутності, чи в часі перерви, чи з відходом одного степеня, а приходом другого, все хтось з учнів (учениць) вийме нове перо, а всадить своє старе. Винийти винувника тяжко, бо у закритті його всі солідарні.

Школи Бойки недоцінюють. На загал фреквенція у них дуже слаба. А щоб Бойко післав дитину до середньої школи, про те нема що й говорити. Є в мойому селі кілька таких газдів, що мають близько по 50 моргів землі. Гімназія й не надто коштувалаб, бо син мігби, як і жидівські діти, взявши кусок хліба до кишені, доїздити до Турки залізницею, бо залізниця є в місці. А чи дасться котрий з тих газдів намовити, щоб се зробив? Де там! Вправді мусілиб ще заплатити чесне за науку, але й у тім, за вставленням наших людей, маючих годос в гімназії, малиб полекну, бо зніженоб чесне. Та шож, всяке говорення тим газдам щодо посланки синів до гімназії то кидання горохом об стіну. Їх відповідь: А хто буде насти і годувати худобу? І до виділової школи не хотять післати, бо місячна залізнична карта коштує 2 зл. Бойко хотілиб, щоб наука дитини нічого не коштувала, а навіть, щоб йому ще за посилання дитини до школи заплатили. Вправді загал бойківських дітей тупий, але котра дитина здібна, то вже надзвичайно здібна. Якби така дитина скінчила середню й високу школу, а ведена була весь час в дусі Христа й Його св. катол. Церкви, то сталаб світилом Церкви й народу. Таких вже Бойківщина видала: Др Копач з Мшанця, повіт Турка, проф. Филипчак, о. Ізидор Луб ЧСВВ з Турочок, пов. Турка, Степан Сас Дубравський з Топільниці, повіт Турка й інші.

Та мимо всего й на Бойківщині, вправді черепашиним кроком іде все до кращого. Народ стає щораз свідоміший і релігійно й національно. Віра перестала бути звичкою, а стає розумною й необхідною потребою чоловіка. Поява православля на Бойківщині дала привід укр. катол. духовенству до інтензивнішої праці над катол. освідненням повіреного йому стада і до нац. освіднення тогож... В селі, де є православля, є схизматики-русофіли, але є, як протипага їм, також свідомі горячі католики Українці. Щойно якби „католики” стали католиками й Українцями по появі православля! Відомі сили, кидуючи між нас православля, хотять зло зробити нашій гр.-катол. Церкві й нашому народові. Та своєї цілі не осягають, бо через кинення вогню між народ в формі православля, — тойже в наслідок сего в більшості прозріває й релігійно й національно. Також кинення другого вогню між тутейший наш народ в формі польського шляхецтва не осягає своєї цілі, воно сильно заломлюється, об чім доходить слухи з турчанських шляхотських сіл. Новість бавить, але не довго. Видять шляхтичі, що нема зі „шляхецтва” нічого реального тай починають вицофуватися відти, куди влізли. Тай панам вже на доіло робити з Бойка „шляхціца”, коли Бойко все був Бойком тай остане Бойком. (Тут пропускаємо дещо з цензурних причин. — Ред. Н. З.).

В парі з реліг.-католицьким і національним освідненням Бойків піде й уморальнення їх. Ідеєю Бойка перестала бути нажива, курення й пиття за гроші здобути відомим способом. Його ідеєю стає справдішня ідея, — ідея Христа й здорової більшості українського народу.

Для него перестане бути осоружня

школа як така, хіба з приводу браку науки в ній в його рідній мові.

Жид перестане бути для него тим, якому самотньо треба вірити й лиш у него шукати поради.

Коли так буде скрізь, тоді в великій будівлі, яка в недалекому майбутньому з певністю стане (пропускаємо з цензурних причин), відіграєш Ти, Бойківщино, роллю одного з могутніх камінців у тій великій будівлі, що дай Боже, щоб скоро сталося. — Вчк.

Примітка Ред. „Нової Зорі“: Містимо сей допис з тим, що деякі критичні зауваги Вп. Автора видаються нам рішучо за гострі. Нпр. всі законодавства культурного світа і всі справедливі суди признають ділення під невідлорним примусом, коли бідний чолонік не має за що купити дров, щоб загірті дітей в замерзлій хаті і вогне собі трохи палива з великого ліса та притім не нищить деревостану. Отже коли говориться про камеральні ліси, серед яких у нужді та студені живе убогий народ, то переступства на тілі забирання дров з таких лісів треба, на нашу думку, поблагливі оцінювати з різних причин. Розуміється це не значить, щоб похвалити крадіж, але всі обставини бідних людей треба брати під увагу. Подібно маєть річ і з пороком лісництва в народі. І тут не вистарчає саме ствердження існування такого пороку: треба ще застановитися над причинами, чому в одній частині краю чи племені порок лісництва менший, а в другій частині більший, а подекуди в тім самім племені його зовсім нема і люди належать там до дуже робучих і рухливих. Нпр. ми самі знаємо такі бойківські села, що їх люди своєю рухливістю і господарною запаланістю до війни перевишували не лише всі інші українські села, але могли рівнятися з найрухливішими і найкультурнішими чужинцями. Знаємо нпр. бойківські спілки для торгівлі овочами, які утримували постійний зв'язок зі Львовом, Краковом, Віднем, Білгородом, Софією й Парижем. Така рухливість і здобутти значного майна не свідчить про лісництво Бойків. У всякому разі добре було б справу характеристики того, на нашу думку, солідного хоч місцяни дуже занедбаного племені публічно навітлити з різних сторін. Автор сих стрічок вправді Подольск, але кілька літ жиє на Бойківщині і як канд. адм. шолня стрічаєсь з Бойками тай інші вражіння, що се племя далеко здібніше ніж виглядає на перший погляд, а головна риса владі того племені в порівнянні зі всіми іншими українськими племенами — найбільша скаля противенств. Для вияснення тої цікавої і важкої справи отираємо дискусію над поміщеною статтею.

Нові видання

Католицька Акція 1. Львів 1938. Зміст: В обороні Єрархії й Церкви. — Др М. Дзерович: На грані великих епох. — о. Ір. Назарко ЧСВВ: Католицька виховна ідея. — Е. Тишинська: Жінка в радянській державі. — Др К. Чехович: Лібералізм і соціалізм. — Серед нових книжок і видань. — Католицьке життя в світі. — Хроніка. Ст. 32. Форм. 25×17.5 см.

Пастирське Послання еспанських єпископів про події в Еспанії. Зі вступним словом Високопреосв. Митрополита Андрея. (Відбитка з Архієпархіальних Відомостей за грудень 1937 року). Львів 1938. Накладом Генерального Інституту Католицької Акції. Стор. 29. Формат 24×17.2 см.

Осип Луквицький: Новітнє кріпацтво. Земельна справа на Радянській Україні. Книгозбірня Католицької Акції, ч. 2. Львів 1938. Видавництво Ген. Інст. Католич. Акції. Сторін 55+1 нпг., формат 12.6×18 см. Ціна 30 сотиків.

І. О. Каблуків: Основи неорганічної хемії. Харків, 1937. Сторін 488. Ціна в оправі 7 карбованців і 75 копійок. — Се переклад з російського, велика книга з масою ілюстрацій. З точки погляду української термінології праця очевидно цінна і вимагала дуже багато труду. Тираж 5.000 прим.

Б. П. Кучеренко, Доктор теоретичної медицини: Про ожиріння і парадоксально добру вгодованість при злоякісних опухах. Держвидав, 1937. Сторін 168. Ціна 6 карб. — Се мабуть самотня в українській мові монографія про затовщення, пера покійного вже професора медицини Кучеренка, заосмотрена у список новішої літератури на сю тему та в англійське і російське „резюме“. Тираж 1.000 примірників.

*

Оповіднення заголовка якогонебудь видання в сій рубриці ще не означає, що ми се видання поручаємо.

3 листів до Редакції

У справі Бойків.

Хвальна Редакції! В зв'язку з запитом в 18 ч. „Н. Зорі“, чи не заостро схаактеризував я Бойків, відповідаю: Думаю, що ні. За цими сторінками Бойків, які я подав в статті, я нарочно не шукав. Вони щоденно, а й багато разів на день впадали мені в очі. А як у поодинокого чоловіка хочу добачувати тільки добрі сторони, навіть дуже часто стрічаюся з закидом: „Ти (ви) всіх маєш (-те) за добрих“, так хочу бачити добрі сторони у спільноти, громади, племені. А коли се не могу добачити, то мушу сказати правду: не могу.

Не знаю, чи ностальгію у Бойка можна назвати доброю його сторінкою? Або чи такою сторінкою можна назвати покору Бойка, що переходить у страшне рабство супроти чужих?

Я переглянув всі числа Літопису Бойківщини, т. є записки присвячені дослідям історії, культури й побуту бойківського племені, та в ніякому числі не стрічав я статті, в якій автор пробував би сказати щонебудь про характер, вдачу Бойка. Видко, що не міг у Бойка щось такого цінного з того знайти, що міг би видвинути. Впрочім я не пересуджую справи...

Читав я також праці Поляків про Бойків: А. Кучери, судді зі Самбора, й одного учителя з Дрогобиччини (того про бойківських шкільних дітей), назвиска сего учителя-автора не пригадую собі, та оба ці автори, може для того, що вони Поляки, не висказувалися підхлібно про Бойків. За Поляком-автором про бойківських шкільних дітей питаю, хочу ще раз прочитати собі.

Сам ледви чи зможу написати з наведених причин другу статтю про добрі сторони бойківського племені, але когось, про кого міркувати-му, що може написати статтю про Бойків, знайде у них якісь добрі сторінки й схоче видвинути, попрошу, щоб се зробив.

А при кінці моєї статті: „Бойки (спроба характеристики)“ прошу чи під П. С. чи під зіздкою (*) ласкаво написати:

Я зроду Бойко, бо родився на Бойківщині й жию від 15-ти літ в центрі Бойківщини, та не могу на жаль добачити у Бойків майже ніяких добрих сторінок духа, цінностей вимаганих в нинішньому часі Церквою й народом. Хто теж знає добре Бойків, а може підмітити у них добрі сторінки їх вдачі, характеру, нехай буде ласкаво подати їх на сторінках преси. — Вчк.

Чи новий „аншлюс“?

„Парі Міді“ звідомляє про деяке занепокоєння над будучністю князівства Ліхтенштайну, положеного між б. Австрією і Швайцарією. Націонал-соціалістичні круги цікавляться тою маленькою державкою з різних причин, між ін. тому, що княжа родина Ліхтенштайну в безнастанному контакті з архикнязем Оттоном Габсбургським, крім того тому, що князь Франц фон Ліхтенштайн жонатий з донькою барона Гутмана, Жидівкою з роду Райхсбанк також заінтересований в новому „аншлюсі“, бо мале князівство має знамениту валюту і поважний запас девіз. Французький часопис пише, що доля малого князівства в руках Гітлера і дра Шахта, директора Райхсбанку. (Князівство Ліхтенштайн лежить між австрійським Форарльбергом і швайцарськими кантонами Сен-Галь і Гравбінден. До 1866 р. була ця державка членом Німецького Союзу. Від 1918 мав Ліхтенштайн митну унію з Австрією, крім того митну й валюту унію зі Швайцарією. Війська не має зовсім. Головне місто Вадуз, 1715 мешканців. Прапор має блакитно-червоний. Ліхтенштайн має 159 кв. км. з 12.000 мешканців, 76 на кв. км. Населення німецьке. Віросповідання переважно римо-католицьке. Мешканці живуть з хліборобства).

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ПРАВНИЧА КОМІСІЯ СОЯМУ прийняла проект закону про втрату польського громадянства з такими поправками: 1) під закон підпадає тільки той горожанин, який перебуває за границею, отже примінення закону відпадає, коли горожанин вертається до краю, 2) про відібрання громадянства рішає час неперервної п'ятилітньої неприсутності в краю, 3) оречення про відібрання громадянства можна заскаржити до Найвисшого Адміністраційного Трибуналу.

ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ВИБОРЧОЇ ОРДИНАЦІЇ до парламенту і самоврядних установ домагається на своїх вічах Польська Партія Соціалістична. Багато таких віч відбулося в краківським воевідстві.

ДО КАРТУЗЬКОЇ БЕРЕЗИ вивезено 12 осіб, 9 Жидів і 3 Поляків, за ширення неправдивих вістей в цілях спекулятивних у зв'язку з заграничною політикою Польщі.

АМБАСАДОР ПОЛЬЩІ В ПАРИЖІ заперестував проти становища значної часті французьких газет у польсько-литовським спорі.

ПРАВИТЕЛЬСТВО ЛИТВИ уступило. Військові круги домагаються від президента Литви Сметони, щоб нове правительство було підпорядковане війську. М. ін. жадають, щоб прем'єром став міністр війни генерал Дірмантас.

ЛИТВА має після найновіших даних 2,549.668 мешканців. Столиця Литви, Ковно, має 106.794 мешканців (приблизно 1/3 числа мешканців Львова), м. Клайпеда 38.545, Шавлі 24.684, Поневіж 21.442 мешканців.

ДО ГІТЛЕРІВСЬКОЇ ПАРТІЇ Генляйна в Чехословаччині наплив членів тепер такий величезний, що незабаром готові зникнути всі інші німецькі політичні групи в ЧСР. В члени тої партії вписуються Німці цілими групами, селами і містами. Се наслідок прилучення Австрії до Німеччини.

В КОМУНІСТИЧНІЙ ПАРТІЇ ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ великі впливи мають троцькісти. На однім з комуністичних зібрань на 260 приявних тільки 15 боронило Сталіна, решта була за Троцьким.

В НІМЕЧЧИНІ канц. Гітлер зарядив на 10 квітня с. р. вибори до нового Райхстагу на території цілої держави разом з Австрією. Ті вибори будуть получені з плебісцитом в справі прилучення Австрії.

НІМЕЦЬКИМ КОМСАРЕМ ДЛЯ АВСТРІЇ іменував Гітлер Кеплера. Він має урядувати при німецьким міністерстві закордонних справ з титулом державного секретаря для справ особливої ваги.

МУССОЛІНІ дуже бажає скорого закінчення переговорів з Англією, а саме, щоб англійсько-італійський договір був підписаний перед візитою канцлера Гітлера в Італію, яка має бути в першій половині травня с. р.

ФРАНЦУЗЬКІ КОМУНІСТИ домагаються, щоб Франція вислала військову поміч червоним в Еспанії.

ВІЙСЬКА ГЕН. ФРАНКА перервали знов фронт червоних коло м. Вальде Альгорфа. При тім повстанці взяли в полон 2000 червоних і здобули 300 машин нових крісів. Здобуті становища були головною лінією червоних укріплені, яка боронила доступу до Каталонії.

СОЮЗ НАРОДІВ ДАЛІ РОЗЛЕТИТЬСЯ? По останніх заявах Чемберлена шведська преса почала кампанію, щоб або радикально змінити статут Союзу Народів, або виступити з нього, бо тепер Союз Народів нікому ніякого забезпечення не дає і служить тільки на те, щоб великі держави могли грозити європейською війною.

ПРЕМ'ЄР ЯПОНІЇ князь Коноє заявив, що Японія не думає звертати нікому територій, зайятих в Китаю. Японці бажають зорганізувати ті терени передовсім під оглядом господарським.

Політичний гумор. — Ви приїхали з Москви? — Так. — Чи тих 18 большевиків вже розстріляли? — Так. — Ну, а коли дальша серія ритуального убою?

НОВИНКИ

Львівська поліція перевела ревізію в помешканні пп. Гладких при вул. Кентшинського 35 та в українській кооперативі „Пласт“ при вул. Городецькій 95. За чим шукали, не знати. Після ревізії арештували Володимира Гладкого, службовика кооп. „Пласт“.

Кураторія львівської шкільної округи повідомляє, що прохання вчителів усіх родів шкіл про перенесення повинні бути вношені службовим шляхом найдалше до 30. IV. кожного року. Прохання, внесені по тім терміні, не будуть узгляднені при обсаджуванні посад у найближчій шкільній році.

Важне для обезпечених і працедавців. Коли службовець або члени його родини втратять право до свідчень, передбачених законами про суспільне обезпечення у тому, що працедавець не згосив працівника або не виплатив складок у властивий часі, працедавець обов'язаний виплатити заінтересованому суму, яка відповідає вартості свідчень, що їх діставби працівник з суспільної обезпечальні, та винагородити шкоди і втрати, які повстали з тої причини.

У Львові при вул. Мохнацького 42 протяла собі жили на руді 25-літня Віра Свенціцька, студентка львівського університету, дочка директора Українського Національного Музею. Її відвезли до лічниці. Причина розпучливого кроку невідома.

В Станиславові засудили на 6 міс. в'язниці з завішенням кари на 5 літ гр. катол. священика з Іваниківки Володимира Винявського, якому акт обвинувачення закидав, що він при переписуванні родових назвищ матерей двох поборохв змінив назвище „Павліковська“ на „Павляківська“.

Нові костели в Коломийщині. В Космачі повстав комітет будови р. катол. костела. В Молодятині зачали будову р. катол. каплиці. У Слободі Рунгурській збирають гроші на віднову костела, збудованого тому 50 літ.

Скалатське староство виселило з прикордонної смуги п. Будника, урядовця Українського Банку в Скалаті. П. Будник походить з Качанівки пов. Скалат, де має родину.

45 народніх шкіл мають вибудувати в найближчій часі в чортківській шкільній районі. Будову шкіл вестимуть громади своїм коштом.

Скарбову Палату мають створити незабаром в Тернополі.

Гумор. — Добре підхмелений чоловік побачив відбитку місяця в калюжі і заточившись голосно міркує так: Якже близько той місяць! Ну, добре. Але як я властиво дістався так високо?

Три нові костели повстануть заходом ТШЛ в отсих селах ярославського повіту: Красне, Шувськ і Монастир. Будівельний матеріал на костел у Монастирі жертвувала кн. Чарториска.

Меліораційний уряд в Ярославі розпочне в найближчій часі меліораційні роботи на терені повітів ярославського й любачівського. План робіт обіймає передовсім регуляцію ріки Любачівки на просторі около 60 км. Переведуть також регуляцію потоку Солотва, допливу Любачівки, на просторі 20 км. і потоку Завадівка на відтинку 18 км. Завдяки тим меліораціям поправиться стан землі на просторі 12.000 гектарів. Загальний кошт тих робіт винесе около 1.700.000 зл.

Віконне скло подорожало значно з причини великого запотребування.

Рішенням волинського воеводи до приграничної полоси влучено повіти рівенський, здолбунівський, костопільський, сарненський і кремянський. Наслідки ясні.

Фабрику цементу „Волинь“ урухомлено в Здолбунові. В ній знайшло працю кількасот постійних робітників.

Українець з Полтавщини Микола Міклуха-Маклай, який жив у рр. 1847—1887 і багато подорожував, вкінці опинився на островах Мікронезії на Тихому Океані, між папуасами. Вони так полюбили Маклая, що вибрали його своїм королем.

Вбивника р. катол. священика в Любоні, націоналіста Вавж. Новака, засудив познанський суд на кару смерти.

В Польщі є 800 кін, з того 47 мандрівних і 38 німих. В Німеччині є 5.500 кін, в Англії і Франції по 5.000, в Чехословаччині 1.500 кін.

Апеляційний суд в Познані засудив б. коморника Яна Бартковяка на 2 і пів року в'язниці за спроневерення 5.300 зл.

В Могильні арештували урядника староства, 30-літнього Остаха, який працював у відділі для справ безробіття. Подробниці арештування держать покищо в тайні.

В Катовицях зачався процес б. державців міської різниці в Мисловицях: Фрухтгендлера, Казоня, Восковіча і Лянгера. Актом обвинувачення був обнятий також б. бурмистр Мисловиць, посол Карчевський, одначе його не видав шлеський сойм і тому його справу вилучено. Обвинуваченим закидають надужиття на суму поверх 1 міль. зл.

Канцлер Гітлер уповажнив всіх б. австрійських горожан, які постійно перебувають за границею, взяти участь у плебісциті 10 квітня с. р.

Гумор. — Як довго знаєш ту гарну бльондинку? — Трудно відповісти на се питання. — Та чому трудно? — Бо як гарну знаю її від пів року, а як бльондинку від трьох тижнів...

Знімки з останнього процесу в Москві одержали всі фільмові бюра до додатку актуальностей з цілого світу.

В Австрії звільнено зі служби всіх суддів Жидів, яких назвища й ранги подано до публичного відома.

Віденські книгарні вивісили нові мапи, на яких німецькі кордони переходять через Альзацію й Льотарингію, цілу німецьку Швайцарію, частину Бельгії й частину Чехословаччини.

У Сх. Пруссії стверджено, що там живе ще 200 пар чорних бузків. Та рідка птиця має в Пруссії охорону.

Будову 139 воєнних кораблів зачнуть Англії ще в сім році.

Вісім англійських учених вирушать в травні с. р. на великій німецькій гідроляні „Дорнієр-Валь“ в цілі дослідження підбігунових околиць між північно-східним побережжам Гренландії і Шпіцбергом.

Англійська промислова група, яка купила патент на новий спосіб видобування цукру з бураків від Б. Овена, б. директора інституту рілних дослідів при оксфордському університеті, виступила з процесом проти університету, домагаючись 750.000 фунтів стерл. відшкодування, бо той новий спосіб показався у практиці цілком безвартісним. Процес залагоджено полюбовно, редукуючи висоту відшкодування до 70.000 фунтів (около 2 міль. зл.).

Скіра черевиків удержиться в добрім стані, коли їх вечером насмаруємо паствою (кремом), а рано тільки вичистимо.

Гумор. — Чи наречений твоєї сестри багатий? — Малий Ромко: Гадаю, що бідний, бо кілька разів вдома згадають про його шлюб з моєю сестрою, то мій татко каже: „Бідний чоловік!“

ПРИСИЛАЙТЕ ПЕРЕДПЛАТУ!

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Моя панна-мати.

ПАКС: Вірна ріка.

СТИЛЕВЕ: Знехтована і ревія.

ПРИЙМАЮ пацієнтів у моїм заведенні. **Львів, Сикстуська 17**, тел. 265-73 від 9—1 і від 3—6.30, в неділю і свята за поп. замовленням. Пльомбування зубів, золоті, платинові та емальовані корони, штучні зуби в золоті, кавчуку і нержавіючій сталі. Регуляція криворостучих зубів. Полекші в сплатах. — **НАСС.**

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в пастереженому місці дочисляється 20%. Дрібні оголошення поміщуються по владченні належності готівкою або поштовыми значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 „
На першій сторінці 60 „
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: 1/4 стор. 180. — зол., 1/4 стор. 90. — зол., 1/4 стор. 45. — зол., 1/4 стор. 25.—зол. В редакційному тексті: 1/2 стор. 280.—зол., 1/4 стор. 140. — зол., 1/4 стор. 70. — зол., 1/4 стор. 35. — зол.

При кількарізавім анонсуванні даємо значну знижку

НОВА ЗОРЯ

Виходить 2 рази тижнево: в четвер на 8 ст. під неділю на 8 ст.

АДРЕСА: Нова Зоря, Львів, ул. Гродзіцких ч. 2. І. п. - Тел. 105-72.

Передплата в кращому: чверть-річно 6 зол., місячно 2 зол., Закордон. чверть-річно 9 золотих
ЦІНА ЧИСЛА 20 СОТ.
Конто П.Ц.Львів 505.796

БОГОСЛУЖЕННЯ ТІЛЬКИ ПО РОМУНСЬКИ

Ромунський часопис „Екстрапост” пише, що бесарабська ортодоксйна єпископська рада зарядила, що в майбутньому богослуження в церквах і каплицях вільно буде відправляти тільки в ромунській мові. Словянської мови вільно буде уживати тільки при відправлюванні

богослужень у приватних домах. — І такі зарядження видають Ромуни якраз у прикордонній смузі, якої до того Росія не признала Ромуни. Можна собі уявити, що там наступить, як тільки зміниться система правління на Сході, а все вказує на те, що вона скоро зміниться.

Нехристиянам не вільно торгувати деволюціями.

Дня 28. III. с. р. почав обов'язувати закон, що забороняє нехристиянам продавати і продавати деволюції та предмети культу християнської релігії. Також робітники, що працюють при виготовленні таких річей, мусять бути

християнами. Існуючі тепер нехристиянські фабрики і крамниці тих річей мають бути зліквідовані до двох літ під загрозою кари арешту до 3 місяців і гривни до 3.000 зл. та конфіскації деволюцій. Новий закон дуже важний і для нас.

Німецька флотія на Дунаю.

Канцлер Гітлер поручив головному командантові військової флотії переїздити дунайські сторожіві судна австрійської армії та створити з них дунайську флотію в рамках німецької військової

маринарки. Ті судна з днем 23. III. с. р. перейшли під накази головної команди німецької флотії. Як відомо, Німці будують у Стамбулі доки для турецької флотії.

Судетські Німці домагаються нових виборів у ЧСР.

В Празі відбулися наради головного комітету партії судетських Німців під проводом Генляйна. Він заявив, що його партія має 81 послів у чехословацькій соймі і репрезентує 1.600.000 виборців.

Отже се найбільша партія в ЧСР. Судетські Німці не вдоволяються половинним полагодженням німецької проблеми в ЧСР тільки домагаються нових виборів до парламенту і самоврядних установ.

Незалежність Югославії загрожена.

З Білгороду звідомляють: В часі бюджетової дискусії лідер опозиції сен. Крамер піддав річевій критиці поведінку правительства супроти прилучення Австрії до Німеччини і заявив: Хоч нема причини сумніватися у приязні й мирних намірах Німеччини супроти Югославії, то все таки наша батьківщина може втратити свою свободу не тільки внаслідок збройного завоювання. Се тільки питання сил, як довго якась держава може ставити опір мирній пенетра-

ції великого сусіда. Хто стає економічно залежний, той утратить згодом також свою політичну незалежність. Йому відповів прем'єр Стоядінович. Він покликуювався на додатні висліди своєї закордонної політики і на дуже приязні взаємини, які в'яжуть Югославію з Німеччиною й Італією. Югославія се заборолла мира на Балканах і на своїх кордонах не має вже ворогів. Помимо домагання опозиції прем'єр не окреслив становища вразі заатакування ЧСР Німцями.

„Досить промов!... Гармати для Еспанії!”

В промисловій окрузі Парижа застрайкувало кількадесят тисяч робітників. Страйкуючі стоять під впливом агітації крайно лівих елементів, зокрема комуністів. В Парижі відбулося на днях соціалістичне робітничче віче, на яким було поперх 15.000 учасників. На вічу ро-

бітники висвітали п. Жуо, секретара генеральної федерації праці і не допустили його до слова. Зібрані робітники кричали: „Досить промов! До діла! Гармати для Еспанії!...” Цікаве те, що присутній на вічу комуністичний діяч Енаф приказав зібраним, щоб успокоїлися.

Японія творить нові держави.

З Токію звідомляють: Представник мін-ва загр. справ пояснив заяву прем'єра кн. Коноє, що заняті Японією частини Китаю не будуть евакуовані, але се не значить, що Японія хоче анексувати північний і середній Китай. Вона утво-

рить там нові держави на взірць Манджуко. Доказує се утворення нового правительства для середнього Китаю, якого довершено 26. III. с. р. в Нанкіні. Воно приновить свою монетарну і митну систему до північного Китаю.

Засудили постерункового.

В Самборі відбувся процес проти ст. постерункового ДП в Самборі Кароля Осадзінського і проти власника складу заліза Маєра Поморіна. Осадзінський старався про позичку в Державнім Скарбі. До відповідного подання до Повітової Поліційної Команди залучив посвідку Поморіна, що винен йому 550 зл. Надкомісар поліції Фабянський зарядив доходування, бо сума видалася йому зависока. Показалося, що Осадзінський винен По-

морінові тільки 218 зл. Осадзінський боронився на розправі тим, що в хвилі виставлення посвідки довг його в Поморіна дійсно тільки виносив. А Поморін зізнав, що виставляючи посвідку не знав, що вона призначена для властей, і вставив довжну квоту на основі інформації Осадзінського, бо якраз тоді не мав книг у крамниці. По переведеній розправі суд засудив Осадзінського на 2 місяці умовного арешту, а Поморіна звільнив.

„Електрична оселя”.

Одна з найбільших американських електрівень виготовила плян урядження спеціальної „електричної” оселі на периферіях м. Шікага. З тої оселі мають усунути раз-на-все всякі вуглеві і газові печі як також нафтові лампи. Освітлен-

ня, ogrівання і варення буде відбуватися тільки електрикою. Електрівня обіцяє дати мешканцям оселі всі електричні прилади даром, оскільки вони зобов'язуються брати хочби найменшу кількість електричного струму.

МІЖНАРОДНІ СПРАВИ

Доля Словян

На тлі промови Чемберлена в Лондоні й дискусії в Парижі.

Прем'єр Великої Британії Чемберлен виголосив в англійському парламенті важну промову, якої з напруженням очікували не лише в цілій Європі, але й на цілій кулі земній. В ній сказав м. ін.: Міжнародні договори Великої Британії та її інтереси приневомалилиб правительство Його Величества Короля безпосередно до воєнних кроків тільки тоді, якби в Європі загрожена була нападом одна з трьох держав: Франція, Бельгія або Португалія, в Азії: Ірак (Мезопотамія), в Африці: Єгипет. В другій мірі вмішавсяб Англія у війну тоді, колиб наслідком союзних зобов'язань названих п'ятих держав супроти інших розвиток подій викликав загальніші конфлікти. А в третій мірі про безпосередне або посередне заангажування Англії прем'єр її говорив так ілюстиво, що з тої часті промови можна виміркувати лиш одно: Англія може бути вмішана також в інші європейські непорозуміння, але не мусить бути вмішана. Над прилученням Австрії до Німеччини Чемберлен просто перейшов до порядку. Весь політичний світ з особливим напруженням очікував заяви Чемберлена, що зробить Англія тоді, коли буде нападена Чехословаччина, яка має союз з Францією (найважливішою союзницею Англії). Се напруження тимбільше зрозуміле, що французьке правительство недавно пригадувало англійському правительству, що Франція зобов'язана йти на поміч Чехословаччині вразі нападу на неї Німеччини. Щож відповів прем'єр Великої Британії на ту пригадку Франції? Відповів ні се ні те. А саме сказав, що всі дипломатичні сили поставити в тій справі до диспозиції, але Англія хоче вірити в запевнення Німеччини, що вона не нападе на Чехословаччину, а зрештою Чемберлен сердечно радить Чехам, щоб вони самі в рамках чехословацької конституції задоволили домагання німецької національної меншини в Чехословаччині. Дальше Чемберлен відсепарував Англію від ініціативи большевиків у справі скликання конференції держав в цілі ухвалення збірного виступу супроти загрози війни. Потому висказав обурення з приводу бомбардування Барцельони ген. Франком. Вкінці обговорив найцікавішу подію: можливість англійсько-італійського порозуміння. З тої часті промови Чемберлена виходилоб, що вразі ослаблення порозуміння між Італією та Німеччиною ослабитися також дальший напір Німеччини.

Хоч промова Чемберлена була інтересна, але вона не вдовольнила навіть його власної партії. Опозиція остро заатакувала її. Цікаво говорив також Черчил, кажучи делікатно під адресою Англії та Франції, що переможці з 1918 р. виглядають тепер, по 20 літах, якби тоді пропали війну, а переможені в 1918 р., себто Німці, без труду, без одного вистрілу звівчили мирний договір, який підписали, і тепер поширюють свої посілості, збільшують свої війська, загрожують іншим державам, творять нові міжнародні конфігурації, ба навіть на очах змінюють інші держави в залежних від себе васалів, інфільтрують їх економічно і політично та диктують їм...

Найбільше пригноблення викликала

промова Чемберлена в Чехословаччині, яка по занятті Австрії оточена Німеччиною майже зі всіх сторін і до того в своїм нутрі має остру боротьбу за самоуправу Німців, Словаків, Мадярів, Українців і інших національних меншин. Заяву Чемберлена, що Англія не може обтяжувати себе новими зобов'язаннями та гарантіями в середній Європі, зрозуміли Чехи просто як заохоту для Німеччини, щоб вона далі здійснювала свої великоімперські пляни. Чеський уряд протидіє тривожним настроєм, послугуючись аргументами англійської опозиції, яка каже, що Англія мусить бути втягнута в вир війни з Німеччиною, коли Франція виступить в обороні Чехословаччини. На те відповідають судетські Німці, що Німеччина зовсім не потребує йти війною на Чехословаччину, бо вистарчить їй сам географічний і господарський натиск на Чехословаччину, щоб та зовсім піддалася німецькій заграничній політиці...

З промови Чемберлена про відносини Англії до Франції французька преса назгала задоволення, а преса малої Бельгії навіть дуже задоволена (з винятком соціалістичних газет).

А з дискусії у французьким парламенті між Флянденом і Бонкурром видно зовсім виразно, що й у Франції нема одної думки про те, чи вмішатися в війну, коли Німці нападуть на Чехословаччину. Міністр заграничних справ каже „так“, але представник тяжкого промислу каже „ні“, наперед мовляв треба віддати справу під оцінку Союзові Народів. Що се значить, не треба багато говорити, бо весь світ бачив, що сталося зі справами Китаю та Абісинії, які віддано „під оцінку“ Союзу Народів. До того треба ще взяти під увагу, що правительство Блюма, в котрім сидить такий міністр загр. справ, який хоче воювати з Німеччиною задля Чехословаччини, завтра може полетіти. А чи другий міністр заграничних справ схоче також говорити про потребу воювання задля Чехословаччини, се ще питання.

Супроти такої ситуації рішаючі чеські діячі хочуть вже перевести в життя федерацію народів у своїй державі. Поки ще Прага має взагалі голос в тій справі, можуть Чехи урядити ту перебудову так, що вона може скріпити державу. Та коли пропустять нагоду до перебудови таксамо як перепустили нагоду до порозуміння з Австрією й Мадяриною на підставі повороту Габсбургів на престол, тоді очевидно наступить скорий, нестримний і безповоротний розклад тої найкультурнішої зі словянських держав і націй. Бо в сих жорстоких часах методи нищення далеко більше основні ніж були колись, а ще до того коли ті методи можна приміняти до малих народів. Всі інші словянські народи повинні з дрожанням очікувати позитивного вирішення скорой перебудови Чехословаччини на федеративних основах, бо коли се не буде в час переведене (пора вже й без того дуже спізнена, бо минули дужчі услива на ту реформу), то буде се яркий доказ на те, що Німці називають „сильвіше Міндервертгайт“. Ствердження сего в політиці під сю пору дало б Німцям більший розгін на Чехословаччину ніж найлучші умовини. І бувби той розгін во істину зрозумілий для всіх народів світа, котрі не могли собі вияснити, чому освободжений з чужої неволі народ не хотів дати самоуправи іншим народам, навіть дуже близьким по крові й культурі, а волів ждати аж на власну загладу.

Від того, що тепер і то скоро зроблять або не зроблять чеські рішаючі круги, залежить не тільки доля чеського народу, але також у великій мірі будучність всіх інших словянських народів.

Не забувайте, що найцінніша річ у кожній бібліотеці це оправлений річник доброї газети.

Загальні Збори „Сокола-Батька“

Великі успіхи мимо великих перешкод.

В неділю 27 с. м. відбулися у Львові Загальні Збори т-ва „Сокол-Батько“ в домі т-ва при вул. Руській ч. 20. Збори відкрив точно в год. 10-й голова інж. Хроноват. У вступному слові згадав померших членів т-ва (м. і. б. голову Микола Заячківського, дра Мохнацького, інж. Дидинського), яких пам'ять прихвально шанували повстанням з місць. Потому відчитав привіт від українських сокольських організацій закордоном та від т-ва „Відродження“. На салі коло 100 осіб, з того 72 фізичних членів С.-Б., 15 делегатів сокольських гнізд з краю та 12 представників преси. По відчитанні протоколу з попередніх З. З. інж. Хроноват подав низку цікавих даних про працю Виділу т-ва та про стан організації в минулому діловому році. Виділ т-ва відбув в останньому році 43 засідання. Праця т-ва була важка, бо зустрічала різні перешкоди. З огляду на неприхильне становище влади поширення організаційної мережі сокольських гнізд зійшло на другий план. Адміністраційна влада масово відмовляла затвердження нових сокольських статутів і в діловому році зліквідувала 17 сокольських гнізд (найкращих). За що? За „нестатутову діяльність“. Це найвищайша відповідь адміністраційної влади. В тому самому часі засновано 11 нових гнізд, хоч внесено кількадесят подань у різних областях краю. В останньому часі оснувати якесь нове гніздо — річ просто неможлива. Рекурси розв'язаних товариств не діждалися досі ніякої відповіді. Однак кількість членів С.-Б. зовсім не змаліла, бо оживлено кільканацять давних недіяльних гнізд. Причинилися до того вийди делегатів централі в край. У діловому році відбулося 17 окружних 3-дневих і 1-дневих тіловиховних курсів, у яких взяло участь 223 сокольських гнізд (на загальне число 267). Далше відбулося 5 місцевих тридневих і один 2-тижневий — тіловиховних курсів. Крім того переведено 6 окружних сокольських анкет і кілька засідань з представниками львівських гнізд. Кожного місяця канцелярія Сокола-Батька вислала до гнізд обіжники з вказівками, як вести діяльність. Усі гнізда змагалися між собою в ділянці сокольської праці за назву найкращого і найдіяльнішого сокольського гнізда. Сего року ввійшло до першої класи 48 гнізд, до другої 72, в третій залишилося 147. В порівнянні з 1936 наступила поправа. В 1937 р. в краю відбулося 6 Окружних Сокольських Зіздів і 11 окружних змагань у відбиванні. В діловім році прийнято 7.743 нових членів (висту-

пило з організації 2.937 осіб), відбулося 284 руханкових показів, 317 спортових змагань, 480 прогулок, 300 імпрез освітнього характеру. Вислід праці, як бачимо, дуже гарний і мігби бути куди кращий, якби не перепони державної адміністрації. В деяких місцевостях гнізда не могли просто добитися в адміністраційної влади дозволу продовж цілого року на ніяку, хочби найскромнішу сокольську імпрезу. В багатьох випадках адміністраційна влада домагалася від гнізд усунення того чи іншого, нераз найдіяльнішого члена Виділу, під загрозою розв'язання товариства. — Яка важна для нашої молоді спортова площа С.-Б. при вулиці Стрийській, довідуємося зі звіту господаря. На сій площі вправляли всі наші школи і т-ва (тобто поверх 20 товариств і шкіл). Продождь 1937 р. нараховано 10.087 вправляючої молоді на прекрасній сокольській площі у Львові. Сі числа мають свою вимову і ростуть з року на рік. Площа С.-Б. буде за кілька років замала. До повного викупи площі треба ще 35.000 зл. Ціла площа має сьогодні вартість кругло 2 мільйонів злотих. З наведених цифр бачимо, яку величезну працю виконує т-во Сокол-Батько і який величезний його засяг діяльності. Сокол-Батько має загально-український характер. 14.952 активних руховиків — це сила. С.-Б. нав'язав спортові взаємини з К. Л. К. (Карпатський Лезетарський Клуб) та з „Орлами“. Між трьома організаціями дійшло до порозуміння. Там де існує одна з тих організацій, дві другі зобов'язуються не творити своїх клітин, щоб не розсівати працю. Між членами С.-Б. найбільше ремісничої молоді. Слідують звіти організаційного референта, справника, контрольної комісії і т. д. Комісія-Матка: мр Сілецький (Самбір), Дмитерко, др Мучій (Одесько), Салдит (Сокол IV), інж. Пузик (Сокол V), інж. Гафткович (С.-Б.) та проф. Білостоцький (С.-Б.), предложена дир. Любомиром Огоновським, вибрала отсих нових членів для доповнення Старшини: на 3 роки: радн. Михалевича, дра Лопатнюка, Ничая, проф. Жарського; на один рік: Бродовича, Данчевського, Кашубинського, Чорнія. На провідників вправ вибрано: Вальчика, Козачка, Тихоліза, інж. Чайківську. До Контрольної Комісії увійшли: інсп. Павлик, інсп. Фарина і професор Антонович. Загальні Збори закінчено в год. 16-й відспіванням сокольського гимну. Настрій Зборів був незвичайно діловий та спокійний.

Жиди про знесення ритуального зарізу

В соймі відбулася дискусія над проектом закону про знесення ритуального зарізу. Посол рабін Рубінштейн: Підчас дискусії впали слова, які ображують гідність релігії і честь жидівського народу. Запитую, чи тепер на часі викликати релігійну війну? Дуже небезпечна річ, загнати в розпуку три і пів мільона населення! Але нехтї засліплює. Упередження до Жидів таке велике, що не уважається на постанови конституції, допускається до зголошування проектів законів незгідних з тою конституцією, а правительство, гарант тої конституції, не боронить її! Чи до подумання, щоб на якусь іншу релігію міг бути виконаний замах того рода, суперечний з засадами конституції і свободою релігії? Чи бувби можливий внесок, що підривавби релігійну за с а д у? Ніякий чоловік, ніякий державний муж не згодивсяб взяти на себе таку небезпечну місію і ввести її в життя. В боротьбі з Жидами не вдоволяються економічною боротьбою, але допускаються насильства і ексцесів, а тепер допускаються насильства над нашим сумлінням! Сей удар небезпечний для здоровля жидівського населення, яке стає перед трагічною альтернативою: або здержатися від споживання мяса, або на-

силувати своє сумління! Не сумніваюся, що все жидівське населення вибере те перше. Два роки тому заявив я, що ритуальний заріз се один з підставових приписів жидівської релігії! — Посол М і н ц б е р г: Без надуми зречемося споживання мяса а може і дробу, не на один місяць чи рік. Потрафив польський нарід виречися духової страви в царських школах і чи припускаєте, панове, що ми, вічний нарід, не знайдемо волі витревати? Ніхто з нас не спроневірється ні релігійним приписам ні національній честі! Була тут мова, що вивіз кошерного мяса і вудження поширюється. По ухваленні сего закону повстане такий господарський нонсенс, що треба буде ввозити те мясо. Навіть у гітлерії нема заборони ввозу. (Посол Бакон: То йдіть до гітлерії. — Посол Гладіш: Хто робить рун на банки?) А хто стояв перед ПКО в Познані, де нема Жидів? А хто стояв на Чепнякові, де були кільометрові хвости?! Заявляю торжественно, що підважування ритуального зарізу нарушує найвищі моральні й етичні підстави збірного жидівського життя! — По довшій дискусії сойм прийняв закон про знесення ритуального зарізу проти голосів послів Жидів, Українців і кількох Поляків.

ОГЛЯД ПРЕСИ

Радикалізація настроїв

Під таким заголовком „Діло“ в ч. 66 приніс статтю, в якій читаємо м. ін.:

Нема ніякого сумніву, що в цілому краю зазначилась радикалізація настроїв і що вона не вгаває, а поступає далі і поглиблюється. Явище сумне, нікому непотрібне, небезпечне для світа конструктивної праці та грізне своїми можливими наслідками, що можуть знову потрясти всім нашим життям. А проте — не явище психологічно зрозуміле та прагматично логічне, себто воно стоїть у природному зв'язку з розвитком загальних обставин, з розвитком політичних польських українських відносин. Пригадаймо, що на весні-літо 1935 року польсько-українські настрої зазнали деякого відпруження....

Той стан тривав страшенно коротко. Вже підчас найближчої соймової сесії рр. 1935-6 почали маркатно розхилюватись „ножні“ між українською та польською тактикою: у відповідь на цілу низку українських примирних та просто переломових з політичного погляду заяв — приходила або мовчанка або слова, за якими не йшли діла. Українські слова були політичними подіями, бо створювали нову ситуацію, були великим і поважним ділом, бо Українці нічого більше не могли дати польській державі й польському уряду як інший підхід до засадничих справ держави й уряду. Зате польські слова, за якими не йшли діла, не були ніякою позитивною подією і тому не тільки не викликали у прилюдній opinii додатних наслідків, але навпаки — приспінчили реакцію. Українське громадянство було щораз більше огірчене, розчароване, озлоблене, польська сторона (маємо на увазі польське гал. громадянство й урядовий апарат) переконувалася, що „нормалізація“ зводилась тільки до виборчого компромісу, себто після виборів вже не обов'язує. До того долучились кардинальні непорозуміння з самим поняттям „нормалізація“: українське громадянство уявляло собі, що нарід дістане більше прав, що бодай частинно звернуть йому його давні надбання в ділянці національної культури, зліквідовані за польських часів (шкільництво, помін науковим установам і т. д.), — польська сторона уявляла собі, що „нормалізація“ означає зречення Українців з їх прав, аспірацій і амбіцій. Відгук того непорозуміння чули ми навіть у цілком останніх днях, серед бюджетової дебати в сенаті, де навіть поважні польські сенатори, далеко не шовіністи, вислов-

лювали здивування, чому то Українці не хотять лучитися з Поляками у спільних організаціях, себто резигнувати зі своєї організаційної окремішності та утворювати такий український національний „сепаратизм“ з малою це протидержавною сепаратистичною ірредентою! До відповіді, яку польська сторона дістала на ті свої претенсії, можнаб додати ще цей короткий запит: чому ж Поляки тепер у Чехословаччині чи Литві хотять мати власне, окреме, польське шкільництво, окремі польські культурні й господарські організації, чому на цілому світі кожда нація у тому й розуміє свій розвиток, своє природне призначення, щоб виказувати свою конструктивну здібність, свою амбіцію, власною працею на рідному терені?!... (Тут автор виводить, як українські політики в Галичці заспокоєні нормалізацією звернули фронт проти червоної Москви, і як власне тоді польські політики скріпили проти український наступ на областях віроповідній і шляхотській та загострили земельну політику, як почали що неділі робити у Львові віча проти України, видавати за державні гроші розклади протиукраїнські часописи і т. д., словом, почали викликувати радикальні настрої серед українських мільйонних мас. Ну й викликали зріст соціофілських настроїв навіть у прикордонній смузі. Довказ: в Тернополі відбувся перший збірний комуністичний процес). Українці від віків мали до діла з ділемою „Польща або Росія“. Провал „нормалізації“ немов автоматично підсуває чимало громадянам думку: як не Польща, то хто?! І знову грозить відродження ери „Раді“, „Праці“ й „Нових Шляхів“. Кому на користь і кому на шкоду?! І чи про це хтонебудь з польської сторони думає? Чи може вважає це щасливим явищем, бо дасть лише притоку до емент. репресій? Але — що далі?!

П р и м і т к а Ред. „Нової Зорі“: Образ ситуації влучно змальований. До нього додамо тільки дві замітки: 1. Очевидна радикалізація українських мас скріплює радикалізацію не лише польських осадників на українській землі, але також польського населення взагалі. 2). Головний блуд удівського проводу, який переводив нормалізацію, полягав на тім, що він не зробив ніякої умови на письмі. Сей блуд уможливив деякому по польській стороні дійти до такого примітивізму політичного думання, що почали уважати нормалізацію зреченням Українців з їх прав.

Виселення громадян Гриньок

„Новий Час“ в ч. 65 приніс отсю вістку:

Мешканців с. Гриньок Кипріяна Дубового, Гаврила Цимбалюка, Мусія Зиска, Юхима Гаврилюка й Остапа Зиска вночі з 20 на 21 березня ц. р. розбудили поліція та доручила їм нижче подане рішення волинського воєводи: Odpis. Wojewoda Wołyński, Nr. BPO — 10.38. Luck, dnia 15. III. 38. Decyzja. Na podstawie art. 6 ust. 3 Rozp. Prez. z dnia 23. XII. 27 r. o granicach Państwa (Dz. Ust. Nr. 11, poz. 83 z 1937 r.) zabraniam Panu zamieszkiwania i przebywania na obszarze strefy nadgranicznej, na przeciąg lat 3-eh, ze względu na bezpieczeństwo i ochronę granicy. Decyzji niniejszej nie uzasadniam, gdyż decyzję oparte na podstawie prawnej powołanej powyżej są pozostawione całkowicie swobodnej ocenie władzy i jako takie, zgodnie z art. 75, ust. 3 zda-

nie pierwsze rozp. P. Prez. R. P. z dnia 22 marca 1928 r. o postępowaniu administracyjnym (Dz. ust. Nr. 36, poz. 341) uzasadnienia nie wymagają. Zgodnie z art. 87, ust. 4 powołanego wyżej rozporządzenia o postępowaniu administracyjnym nadaję decyzji niniejszej moc natychmiastowej wykonalności, ze względu na ważny interes publiczny. Od tej decyzji wolno Panu wnieść odwołanie do Ministra Spraw Wewnętrznych, za moim pośrednictwem w terminie dni 14-tu, licząc od dnia następnego, po doręczeniu Panu niniejszej decyzji. — Wojewoda (—) H. Józewski. Одночасно з доручення наведеної депіції поліція зажадала, щоб згадані до двох годин опустили прикордонну полосу. Вістка про виселення поширилася миттю по селі і викликала серед православного населення сильне схвилювання.

„Договори з прокаженим“

Чи Тамерлян не повинен дістати надгороди Нобля?

Лондонський кореспондент „Газети Польської“, Флоріан Соколов, пише в 85 ч. „Л. П.“ м. і. ось що: „Один з характеристичних моментів сучасної хвилі се елімінація Совітів з європейських розгрівок, заник довіри до них як до сили, яка може допомогти західним великодержавам в їх тяжкій положенні, зміцнити демократію в боротьбі з фашизмом, а особливо відіграти роль чинника порозуміння. По останніх процесах в Ро-

сії договори з нею роблять на Англію вражіння „договорів з прокаженим“. Один поважний англійський джентельмен казав мені недавно, іронізуючи з англійських найвіжх соціофілів: „Коли Сталін пашифіст, то Джингіс Хан був клякром, а Тамерлян повинен дістати посмертну мирову надгороду Нобля!“ Се погляд пересадний, та дає поняття про настрої в відношенні до Росії“.

Що діється в Чехословаччині?

Жидівська „Хвіля“ в ч. 6827 принісла кореспонденцію з Праги, в якій пише м. ін.: Прага переживає тепер добу нечуваного зденервування. З одної сторони розвиток подій в Австрії трагічно впливає на пражське населення, злучене з Віднем безчисленними узами. Самогубства у Празі на денному порядку таксамо як у Відні. Під впливом кріпшаючої нагло психічної депресії люди навіть в добрих матеріальних відносинах, незагрожені у своєму існуванні, вискакують з вікон. З другої сторони всі ломлять собі голову над тим, яка буде доля Чехословаччини. Чехословаччина робить все, щоб відібрати Німцям підстану й охоту до нападу. В рамках програми рівноуправління національностей поліпшується

щораз більше положення німецького населення. Без дискусії в соймі, шляхом правительственного розпорядку, загарантовано тепер Німцям участь у державній службі, яка вповні відповідає відсотковій нормі: в центральних округах участь та виноситиме 22 проц., у Празі 33 проц., а в нав'і округи, в яких після нового ключа всі урядники будуть Німцями. Отже під тим оглядом німецьке населення не могло-ме вже жалітися на гнет. Горячково працюється над остаточним удосконаленням зброєнь, початих вже п'ять літ тому... (Якби таке рівноуправління для національних меншин заведено добровільно і в інших державах, тоді будучність виглядала б не так не-певно, як виглядає тепер).

Куди прямує Гітлер?

„Роботнік“ в ч. 66 приніс статтю Чвпінського п. з. „Куди прямує Гітлер?“ В ній м. ін. пише: Найважчий в промові Гітлера погрози під адресою тих чинників в Європі, що не будуть уступити... Говорить, що не дозволить, щоб його землякам деспотизм не давали прав. А його земляки є і в Польщі... Не трудно бачити, як дуже загрожені інтереси Польщі. На разі, як слушно пише „Політика“, Польща заслонює Гітлеру від Сходу й дозволяє їй на свободну гру в Європі середній і західній. Тим способом Польща скріплює силу Німеччини. Але що буде даліше?.. К. Ч.

Німці за національною автономією

„Frankfurter Zeitung“

Оден з найповажніших німецьких органів „Франкфуртер Цайтунг“ пише, що судетські Німці в Чехословаччині вже мають досить імлістних балакань і обіцянок, вони будуть тепер домагатися справжнього подородження своїх домагань на широкій платформі. Той щоденник з задоволенням пише також про домагання інших національних меншин в ЧСР.

„National-Zeitung“

Сей орган наводить слова провідника Словаків о. Глійки, висказані в часі нарад Словацької Національної Ради над новою ситуацією. Він заявив, що для словацького народу рік 1938 матиме таке саме значіння як мав рік 1918, себто переломове. Словаки мусять бути приготовані, щоб в разі нового розвитку подій зайняти відповідне становище.

Примітка. Коли словацькі національні меншини у словацькій державі одержать самоуправу аж під натиском подій викликаних Німцями, то наслідки того будуть очевидно дуже далекаєгі. Річ дуже правдоподібна, що головна боротьба між Чехами і Словаками (які слушно домагаються самоуправи на своїй землі) доведе Чехословаччину до того, що вся вона безповоротно опиниться в орбіті великої Німеччини.

Француз про англ. політику

Визначний французький журналіст Пер Домінік застанопляючись над складним міжнародним положенням подає як взір до наслідування розумну політику англійського правительства: Є в Європі один державний муж обдарований від уродження найвищим даром: здоровим розумом. Се Невіл Чемберлен, се той Англієць, який у 1936 р. замість замотатися в дипломатично-юридичні дурійки рішучо постановив дозброїти Англію. Сю постанову хотів виконати як фінансієр і забавив кинути в підприємство продовж 5 літ півтора мільярда фунтів стерлінгів, тобто коло 240 мільярдів фр. франків (39 мільярдів злотих!). Такі його визначні заслуги причислялися до того, що його покликали тепер на шефа правительства. На цьому найголовнішому становищі в імперії він очевидно припилював і поширив темпо дозброєння, але водночас визначив собі напрямні в дипломатичній ділянці, які мають улекнувати величезні англійські зусилля. Порахуємо на пальцях: 1) задержати і затіснити взаємини з Францією, 2) старатися дійти до порозуміння з Німеччиною, 3) старатися направили взаємини з Італією без огляду на те, чи се вдасться чи ні та витягнути Францію у зближення з Італією, 4) не інтервеніювати в Еспанії і задержати контакт з ген. Франком, правдоподібним переможцем, щоб на випадок, як його перемога устійниться й Еспанія стане національною державою, Англія могла мати в Еспанії союзницю, 5) не вмішуватися в ніякому разі у справи середньої Європи. (Подано за „Ля Круа“, ч. 16.908).

Кого оплескують Французи

в кінах?

Французький орган „Л'Одр“ пише: Тепер ведуться рівночасно дві війни: війна класів і війна націй. Перша сильно синіє другу в демократичних краях, де ворожа пропаганда не має ніякої перешкоди. Частина французького громадянства мріє про свого ген. Франка, який у вільнвбі її від „людового фронту“ навіть за ціну, що й той французький Франко звернувся до допомоги до Гітлера й Муссоліні. Влучніші французьких кінах оплескувано від Гітлера до Відня, щоб донечи французькому правительству... В Англії мало діється також таке. А Невіл Чемберлен тому так зноликає, бо він під впливом могутнього клану прихильного Гітлерові. Невіл Астор се активна Амазонка того клану...

Торгова марка **БІЛЪ ГОЛОВИ**

KOWALSKINA
 для волосся також
 при простуді
 ГРИПІ КАТАРІ

Католицьке печатане слово

Як його масово поширити?

Добра преса та добра книжка — це найбільш надійна зброя проти злої преси та злої книжки.¹⁾ Але й найліпша книжка не сповнить свого завдання, коли її не будуть читати. В наших умовах, де не читач шукає за книжкою, але книжка за читачем, треба великих заходів, щоб розповсюдити печатане слово. Знають про це добре „діти цього світу“. Ось прим. націоналісти з „Дешевої Книжки“ у Львові зорганізували понад 500 кольпортерів і цілий ряд пропагандистів, які їздять по селах з відчитами, що рекламують видання „Дешевої Книжки“. Не інакше поступають „Український Видавничий Інститут“, „Українська Преса“ І. Тиктора та багато інших видавництв. Не диво, що видання тих видавництв під оглядом накладу йдуть у десятки тисяч і що вони найбільш поширені й тимсамим найбільше читані.

В нас, католиків, справа ця виглядає невесело. Щодо числа видань ми стоїмо ледви на шестому місці, а щодо кольпортажі, то... З п'яти тисяч осіб — священиків, монахів, черниць, богословів і т. п. — є ледви 10% таких, що купують по 1 примірнику католицьких видань. А з тих 500 осіб лише що третя, то значить около 150 людей, заявляє охоту зайнятися кольпортажем католицьких видань...

Наше духовенство ніколи не жаліло своїх сил, ані матеріальних жертв на оборону загрозених відтинків нашого національного життя. Отже й тепер, коли загрозений найбільший скарб нашої нації — католицька віра Українців, то хіба духовенство в першу чергу повинно й мусить дати гідний відпир навалі злої преси. Д. важний відпир се повести пресово-кольпортажову акцію в католицькій душі. Події в Мехіку, події в Світах, події в Іспанії, чи врешті оті часті напади на священиків, святотатські крадіжки по церквах і навіть вбивства священиків (на Волині, в Краківському, тепер у Любоні й т. п.), все те кличе до нашого священства могутнім голосом перестороги: Гать будуйте, кріпку і високу! Щоб ця повіль злоби і вас не завила! Щоб не змела з землі нашу гр.-катол. Церкву!

Тут пригадаємо кілька способів, як

вести кольпортажову акцію зі спеціальним узглядненним ролі душпастиря в тій справі. Подані способи взяті з цитованої книжки о. Станьчака та зі статей у „Кат. Акції“. Богато з тих актів поручала й поручає Церковна Влада; про їх користь свідчать також успіхи тих актів, спеціально на нашому ґрунті. Очевидно, подані тут способи далекі від повноти й безсумнівно можна знайти ще багато інших. Деякі з тих актів, дуже оригінальні, знайдемо не раз і в нашій пресі. Варт булоб, щоб душпастирі та взагалі кольпортери католицької преси ділилися з читаючим загалом способами, яких уживають при своїй акції, та їх успіхами згд. невдачами. Булаб велика користь з того набутого досвіду, закріпленого словом не лише для сучасности, але й для майбутніх поколінь.

Перший і головний акт у пресово-кольпортажовій акції се живе слово. Тут належать: проповідь, реферат, намічена або випадкова розмова при різних нагодах. Проповідей мусить бути більше як одна, бо й тема ще за нова на нашій відносині, а й без огляду на новість тема за широка, щоб її по ораторськи в 30 хвилинах можна розвинути (довше ні, бо ризикуємо правильну увагу, а тим самим і успіх!). Замість кількох мотивів дбання про добру пресу, доцільніше подати один в одній проповіді, але старанно розвинений і до практики примінений. Інші мотиви лишити на дальші проповіді, чи реферати, або на дальші роки."

Сама річ піддає такі теми (чи мотиви) на кілька проповідей і то на 4, або навіть на 6—8: 1) Вплив епідемії на одиницю й загал — і ділення з л о і преси на одиницю й загал, що від заражених одиниць заражується, хоч не одини сам не читає. Пригожі до того брошури: „Осторожно з вогнем“ (вид. ОО. Василіян) і „Смерть у газеті“ (вид. „Доброї Книжки“). 2) Головна заповідь Христові: Люби ближнього... по тім пізнають всі, що ви Мої учні... за той закон будемо відповідати на страшнім Суді. А до тої любови ближнього належить також хоронити ближнього перед грізною пошесною недугою, якою є зла преса. (Ця гроза змалювана вже в попередній проповіді). Висновок: коли ти правдивий християнин, а не лише „метрикальний“, то ти обов'язаний перед Богом дбати по своїм силам про добру пресу для себе й для ближнього. За сповнення того обов'язку відповідатимеш на Божім Суді. 3) Вказати на ділення доброї преси. Вона несе: світло, науку, розбуджує волю, несе розраду й потіху в злиднях та горю. І ті добра, або декотрі з них, зілюструвати прочитанням із проповідниць відповідних недовгих виїмків з католицького часопису. (Досвід показав, що се дуже унагляднююче, переконливе та успішне. Ясна річ, що та кож цю тему можна розложити на дві цікаві проповіді, по 30 хвилин). 4) Повторивши зміст попередніх проповідей, бо й так у циклі повторюється зміст попередньої, присвячуємо цілу нову проповідь зясуванню, як правдивий, вірний Спасителеві християнин старається про добру пресу, приміром (лише кілька можливостей, а є їх багато більше): а) Молиться за її поширення та її благодатне ділення. б) Передплачує катол. пресу сам, або з другими на спілку; в) Читає сам і читає або визичає другим, таким головн, що не в силі самі передплачувати. г) Радить, заохочує й помагає ближнім передплачувати добру пресу, а не читає сам і відраджує читати другим злу пресу. г) Як може, дає якусь жертву на добру пресу. (При добрім розвиненні та узглядненні конкретних відносин у слухачів ця тема дає матеріал на дві проповіді й булоб краще так дві виголосити). Заключення: Бачимо, що не одно з тих діл для нас можливе. Отже, коли ми правдиві учні Христа, як Його любимо й любимо Його братів-ближніх, так нехай кождий робить, що лише може в тій важній справі.

¹⁾ Пор. статтю „Перед зборами Скали“ в 21 числі „Нової Зорі“.

О. РОМАН ЛУКАНЬ, ЧСВВ.

Бібліографія про Рутського

за роки 1936—1938.

12) У Кристинополі.

214. [Р. Лукань ЧСВВ], В Кристинополі звеличано митр. Рутського 28.XI. с. р... „Нова Зоря“, XII, Львів, 12. XII. 1937, ч. 95, с. 8.

Про церковні торжества в василіянській церкві та академію в монастирі, що її уладили тамошні василіянські філософи. Див. ще 153, 155.

13) В Лаврові.

215. [Р. Лукань ЧСВВ], Дня 28 листопада ц. р. василіянські богослови в Лаврові... „Нова Зоря“, XII, Львів, 16. XII. 1937, ч. 96, с. 8.

Про академію в честь митр. Рутського, що її уладили василіянські богослови в Лаврівському монастирі. Див. ще 153, 155. Інші автори про торжества у Львові, Кристинополі й Лаврові писали на підставі моїх звідомлень у „Новій Зорі“ (183, 214, 215).

14) В оселі: Іваї—Калмон (Бразилія).

216. Іваї—Калмон. „Український Місіонар у Бразилії“, X, Прудентопіль, січень 1938, ч. 1, с. 13.

Про церковні богослуження й концерти у честь митр. Рутського 28. XI. 1937.

15) В Тернополі.

217. [о. І. Назарко ЧСВВ], Тернопіль Рутському. „Нова Зоря“, XII, Львів, 9. XII. 1937, ч. 94, с. 7.

218. Тернопіль митр. Рутському. „Правда“, XI, Львів, 12. XII. 1937, ч. 50, с. 1.

За „Новою Зорею“. Див. 217.

219. Тернопіль. У 300-ліття смерті митрополита Велямина Рутського. „Діло“, LVIII, Львів, 10. XII. 1937, ч. 272, с. 9.

Описи церковних богослужень і академії дня 5. XII. 1937. Академію уладили Марійська Дружина Пань і інші культурно-освітні товариства в Тернополі.

220. Є. Стасюкова, Історія й розвій Марійської Дружини Пань у Тернополі. „Вістник Марійських Товариств“, III/6, Львів 1937, 24.

При кінці цього звідомлення маємо згадку про академію в честь митр. Рутського.

16) В Бучачі.

221. Учасник [о. Йосафат Камінський ЧСВВ], Рутські торжества в церкві ОО. Василіян в Бучачі. „Нова Зоря“, XIII, Львів, 13. II. 1938, ч. 11, с. 7.

Опис церковних богослужень у василіянській церкві 13—22. XII. 1937 і академії, що її уладила Марійська Дружина Дівчат 19. XII. 1937.

17) В Прудентополі (Бразилія).

222. [о. Осип Мартинець ЧСВВ], 300-ліття смерті митр. В. Рутського ЧСВВ. Відкриття „Пропам'ятної Таблиці“ у Прудентополіс. „Праця“, XXV, Прудентополіс, 7 січня 1938, ч. 1, с. 1.

Опис академії в честь Рутського 31. XII. 1937, церковних богослужень у василіянській церкві й вмурування Пропам'ятної Таблиці 1. I. 1938. Див. 223, 224. Повищу позицію подаю на підставі часописного витинка з „Праці“, одержаного з Риму.

223. [о. Орест Дуб ЧСВВ], Нові надбання в Прудентополіс. „Український Місіонар у Бразилії“, X, Прудентопіль, лютий 1938, ч. 2, с. 14.

Опис церковних богослужень та вмурування Пропам'ятної Таблиці в честь Рутського в василіянській церкві в Прудентополі 1. I. 1938. Повище число „Українського Місіонара у Бразилії“ мало хто у Львові одержав.

Інша українська преса в Бразилії („Зоря“, II, С.-Павло-1938; „Наш Напряма“, I, Куритиба 1938; „Український Хлібороб“, XV, Куритиба 1938) про ті торжества в Прудентополі ще не згадала.

224. о. Орест [Дуб] ЧСВВ, Вісти з Бразилії. „Український Бескид“, XI, Перемишль, 6. II. 1938, ч. 5, с. 3.

Тут між ін. загальною зазначено, що наші вірні в Бразилії звеличали митр. Рутського „відповідними торжествами, академіями та сценічними картинами“. Далі йде опис церковних богослужень у василіянській церкві в Прудентополі та вмурування в ній мармурової Пропам'ятної Таблиці з погруддям митр. Рутського й написом ювілею роботи різьбаря А. Коршнівського. Коли це все було, автор допису не згадує. З двох попередніх позицій та надісланих програми й запрошення, напечатаних у друкарні В-ва ЧСВВ в Прудентополі, довідуємося, що святочна академія в честь Рутського відбулася в Прудентополі 31. XII. 1937 в кімнатах Т-ва „Україна“, вранці богослуження та вмурування таблиці 1. I. 1938. Тогож дня відбулася також сценічна картина: Українці-мученики.

18) В Гошеві.

225. [Р. Лукань ЧСВВ], Рутські торжества в Гошеві. „Нова Зоря“, XIII, Львів, 10. II. 1938, ч. 10, с. 7.

Вони відбулися в василіянській церкві на Ясній Горі 14. I. 1938.

226. [Р. Лукань ЧСВВ], Рутські торжества в Гошеві. „Католицька Акція“, V/1, Львів 1938, 32.

Передрук із „Нової Зорі“. Див. 225.

(Далі буде).

Для реферату чи відчиту булоб доцільно: змалювати руйнівні ділання декотрих „новітніх“, „поступових“ (читай: поганських) ідей чи доктрин, які саме пресі завдячують своє велике поширення в останніх десятиліттях і тим самим руйнівні ділання та навіть по-ступенне самогубство цілих народів. Такі ідеї м. і. се матеріалізм, атеїзм, лаяцизм і стековиче того всього: більшовизм. Заключення коротке: свідомий християнин і свідомий патріот читає, передплатує, спмагає лише католицьку пресу, а злу пресу бойкотує як грізну пошесть для часу й вічності. — Надаються для рефератів також ті теми, що їх вище позначено для проповідей.

До сих тем треба вертатися часто й поза циклом проповідей про добру пресу. Отже час від часу — в деякі свята чи празники — виголошується знов якусь проповідь на сю тему. Зновуж при інших проповідях і нагодах треба робити на-тяки на тему доброї преси (прим. з на-годи проповіді про любов ближнього, про апостольство, про Католическу Акцію й т. п.). „Розуміється, що не повинно бути ніодних реколекцій чи місій, в яких не булоб бодай одної проповіді про обо-в'язок супроти преси — й окремої про-повіді про обов'язок апостольства світ-ських. Цеж конкретні, новітні, актуальні постулати головного закона християн-ства, закона любови.

„Для нас, священників, є ще вельми успішна нагода пригадати пресовий обо-в'язок і його сповнення відповідно до об-ставин домагатися, а нею є: Та й на По-каяння. Коли ми обов'язані питати про інші обов'язки й вимагати їх виконання, то щонайменше таксамо обов'язані ми поступати з цим важким обов'яз-ком! Розуміється, що в імя закона лю-бови можемо вимагати лише того, що для даної особи справді можливе.

... „Що і як порушити живим сло-вом у справах преси при намічених чи принагідних стрічках, те вкаже свідо-мому католикові ревність і второпність. Ініціативу й освідомлення для загалу та-кож і в тім напрямі подаємо в пропові-дях та рефератах і в братських конфе-ренціях. Сюди належить подана вище тема 4.”

На окрему згадку заслугоють у справі доброї преси релігійні й като-лицькі стоваришення, брацтва, Марій-ські Дружини, читальні „Скали” й і. Ко-ли в інших католиків стараємося заці-пити й розвинути необхідну свідомість і активність у пресових обов'язках, то сею свідомістю повинні визначатися най-більше члени релігійних і католицьких стоваришень. І тому ті члени повинні пе-рейти окремий мовби „пресовий виш-кіл” (курс пропагандистів), то є: цілий цикл промов, гутірок та дискусій так, щоби в їх умах та змаганнях ця апостоль-ська справа не мала ніяких прогалин. Сві-домі пресової справи організації се най-цінніший та наймогутніший співчинник у суспільності для вирішення сеї справи. Дотеперішні кількадесятилітні досвіди в нашій терені це немалий доказ того. Зга-даний вишкіл найкраще булоб перевести в грудні, перед „місяцем доброї преси”. Де того не було, там з таким „курсом” треба зачати чим скорше, по впливі „мі-сяця”. В самім „місяці” можлива й по-трібна одна-друга конференція з органі-зацією та її виділом на тему, як христия-нин має сповнити пресовий обов'язок. А се на те, щоби стоваришені члени могли успішно співпрацювати для доброго хо-ду „місяця”, щоби були справжніми апо-столами доброї преси.

А загалом в організаціях необхідно довести до того, щоби: а) всі члени, що можуть, поодинокі чи спільно (т. зв. ле-зеціркельні) передплатували добру пре-су; б) щоби ті, які не можуть передпла-чувати, таки користали з католицької преси, позичаючи її чи слухаючи т. зв. грімкого читання (на голос); в) щоби всі, попри свідомість пресового обов'яз-ку, таки по своїм силам щонебудь роби-ли для поширення доброї преси. На спіль-

них нарадах варт розглянутися, чи орга-нізація не булаби в силі передплатувати трохи примірників для найбільшніх ро-дин у парохії. В нормальних відносинах це зовсім можливе й безсумнівно важніше, ніж прим. закупно якогось дуже дорого-го прапору чи чогось подібного.

Темою нарад в організації повинно також бути: як повести пропаганду в та-ких селах, де нема ще католицької пре-си, або де її дуже мало. Іншою темою на-рад повинні бути місцеві пресові „акту-алії”, прим. як припинити чи унешкідли-вити залів парохії злого пресою, яку не-раз даром надсилають. Як найуспішні-ше кольпортувати католицькі читанки в

парохії, чи гутірка на теми, які книжеч-ки згл. статті найбільше людям подоба-лися і чому. В першу чергу треба докла-сти всіх зусиль, щоб читаючі круги вір-них набрали твердого переконання, що добра католицька преса це одинокий справжній і некористолюбивий приятель кожного з них індивідуально й рівно-часно цілого українського народу. При-тім треба вистерігатися, щоб не створи-ти в тій акції живого слова навіть натаку на те, що католицьке друковане слово се якась партійно-політична література. Сло-вом, не мішати дочасного з вічним, бо перше проміне, друге залишиться й зій-де величнім жнивном. — Подав Р. Х.

ЩО ДІЄТЬСЯ В СВІТІ

Договір у справі поунійних дібр.

ПАТ звідомляє: У Варшаві відбула-ся конференція між делегатом польсько-го правительства, міністром освіти Сьвентославским, і делегатом Апостоль-ської Столиці, кардиналом Гльондом, у справах, передбачених до урегулюван-

ня між правительством Польщі й Апо-стольською Столицею в арт. 24 точка 3 конкордату. У висліді конференції під-писано проєкт договору між Апостоль-ською Столицею і польським правитель-ством у справі поунійних дібр.

Промова маршала Сьміглого-Ридза.

В сальонах офіцерського Яхт-Клю-бу в Варшаві марш. Ридз-Сьміглий да-вав прийняття для членів парламентарно-го клубу ОЗН і виголосив промову. Він подякував послам і сенаторам з Озону за їх ухвалу з 16 березня с. р., яка була неначе першою іскрою могутнього стру-му, що кілька годин пізніше потряс сер-цями всіх Поляків. В той час всі рецензи, всі гасла, голошені нераз з великою

впертістю, уступили-міся загалному ба-жаєнню заманіфестувати єдність у поваж-нім положенні Польщі. Се була глибока мудрість, яка кермувала тоді масами. Треба старатися, щоб та мудрість пану-вала постійно, а не лише у святочні дні. Кождий мусить признати, що і щоденні потреби і потреби надрядні, державні, можна здобути тільки згідним, розум-но й неугнуто кермованим зусиллям усіх.

„Кадра Молодих”.

У Варшаві повстала нова політична організація польської молоді під назвою „Кадра Молодих”. Ціль організації — „введення в життя польської держави сил і вартостей братніх національностей, що співпрацюють на східних і полудне-во-східних землях Польщі”. До тої орга-нізації може належати молодь польська й українська, сільська, міська й інтелігент-ська. Ініціатива тої організації зродила-

ся в академічній групі молоді з Волині, а передовсім серед б. вихованків кремя-вещького ліцею. Статут „Кадри Молодих” вже загалізований. У провіді орга-нізації має стати дочка мін. рільництва Понятовського, Варвара. (Цікаво, чи пішовши „під оден дах”, українська мо-лодь на Волині одержить бодай доступ до висших шкіл?).

Припинили діяльність дослідників св. Письма.

В Лодзі при вул. Роговській 24 був центр секти дослідників св. Письма. Сек-танти мали там свій дім молитви, світлицю, бібліотеку і друкарню, в якій печата-ли свої брошури. На днях городський староста припоручив опечатати домівку

секти дослідників св. Письма та припи-нити діяльність тої організації за її про-тицерковну акцію. Таким чином дослід-ники св. Письма мусять припинити свою діяльність у цілій Польщі.

„Витревати й чекати, бо прийде допомога”.

В політичних кругах твердять, що одна з причин досить численних ув'яз-нень австрійських легітимістів се мни-мий протест, що його мав вислати Оттон Габсбург до великодержав з приводу зав'язання Австрії Німеччиною. Коли один

з визначних легітимістів звернувся до Оттона телеграфічно з проханням звіль-нити його з присяги на вірність, Оттон мав відповісти, що з присяги не звільняє та припоручив „витревати й чекати, бо допомога прийде”.

Що сказав канцлер Гітлер у Кенігсбергу?

В п'ятницю о год. 5 по полудні кан-цлер Німеччини Адольф Гітлер прилетів літаком до Кенігсбергу, столиці Сх. Пру-сії. В промові підкреснув, що ніде не сподівається знайти більшого зрозумін-

ня для своєї діяльності як у країні, яка так багато витерпіла задля відокремлен-ня, але не може уважати себе за поки-нений постерунок. Далі канцлер опису-вав докладно, як він прилучив Австрію.

ПАРОХІЯЛЬНІ УРЯДИ!

ЦЕРКОВНІ БРАЦТВА!

З РОКОВИМ ПРАЗНИКОМ ВЕЛИКОДНЯ В ЮВІЛЕЙНОМУ РОЦІ

950 ліття Хрещення України

обновім внутрішню обстановку кожної української церкви!

Красу Божого Дому

збережете при найменших грошевих витратах пересилаючи **фелони, хоругви, киличі до хемічного чищення** або крашення до одинокої української праль-ні порученої Митрополичою Консисторією:

Механічна Пральня

Л Ї В І В

вул. Зелена ч. 31.

Хто вбив Кірова?

З цікавих і страшних таємниць чрезвычайки (ГПУ). *

В московських процесах постійно говориться про великанські пляни та про підготовку до злочинів. Але все те відбувалося тільки в розмовах, а радше у споминах обвинувачених про розмови, які вони буцімто провадили передтим. Звіти з московських процесів, пише Троцький у своїй книжці, се образки з розмов про розмови. Одинокий дійсний злочин се убиття большевицького достойника Кірова. Та якраз того злочину не зробили ні опозиціоністи, ні капітулянти, яких ГПУ представляє як опозиціоністів, тільки вбив Кірова молодий комуніст, або вбили його два чи три молоді комуністи, які попали в сіті провокаторів ГПУ. Отже відповідальність за той злочин паде на ГПУ. А без огляду на те, чи провокатори хотіли довести ту справу аж до убитства Кірова чи ні, ГПУ не могло займатися тою справою без прямого припоручення Сталіна. Докази на те є такі в офіційальних документах виданих Москвою. Аналіза тих документів є, пише Троцький, в моїй брошурі „Замордування Кірова і совітська бюрократія“, в Седова „Червоній книзі“ та в інших працях. А ось короткий зміст висновків з тих праць:

I. Опозиціоністи не могли зорганізувати убитства Кірова, бо той морд не мав найменшого політичного сенсу. Кіров був побічною фігурою, без самостійного значіння. Хто в світі знав імя Кірова перед його убиттям? Дійсні терористи булиб зачинали від Сталіна. Між обвинуваченими були члени ЦК (Центрального Комітету) і члени правительства, які мали всюди доступ і могли без труду вбити Сталіна. Колиж капітулянти не вбили його, то тільки тому, що вони служили Сталінові, а не поборювали його і не планували на нього ніяких замахів.

II. Хоч убийника Кірова, комуніста Ніколаєва, відразу пізнали і ствердили тотожність його особи, то перші урядові донесення про замах лучили його не з опозицією, тільки з білогвардійцями, які буцімто „вдерлися до СССР з Польщі, Румунії й інших держав“. Офіційні звіти подають, що тоді розстріляно зараз 104 „білогвардійців“. Уряд уважав потрібним масовими страченнями чотирнадцять днів відвертати увагу публичної думки в інший бік і затирати всякі сліди того злочину. Щойно 16-го дня перестали ширити вістку, що Кірова вбили білогвардійці. А до сеї пори (до нині!) не вияснено офіційально, чому бивано білогвардійців, коли самому самі чекісти перестали говорити, що се убитство було ділом білогвардійців.

III. Совітська преса взагалі нічого не писала про те, як і серед яких обставин Ніколаєв убив Кірова, яке становище займав убийник, у яких зв'язках був він з Кіровом і т. д. Конкретні обставини того вбивства, так політичні як і чисто людські, до сьогодні остають в тіні. Чому? З тої простої причини, що ГПУ не може нічого оповісти про ту справу, бо інакше мусілоб відкритися, що то воно дало ініціативу до організування того морду.

IV. Ніколаєв і інших 13 розстріляних з приводу того морду призналися до всього, що їм тільки подиктувало ГПУ. Уважано абсолютно можливим, — пише Троцький — що їх тортуровано. Та в їх зізнаннях ні словечком не згадано, що участь в убитстві Кірова взяли Зиновєв, Бакаєв, Каменєв і інші „троцкісти“. Чому? Очевидно тому, що ГПУ не ставило їм таких питань. Ситуація була ще надто свіжа, роля провокації за очевидна,

отже ГПУ старалося передовсім замазати свої власні сліди, а не кидати підозріння на опозицію.

V. Процес комсомольця Ніколаєва за убиття Кірова відбувся 28—29 грудня 1934 р. за замкненими дверми. Чому? Очевидно не з дипломатичних причин, тільки з внутрішньо-політичних: прецінь ГПУ не могло показати тої своєї роботи. ГПУ мусіло наперед тихцем спрятати всіх, що мачали пальці в тім убитстві, вмити собі старанно руки та щойно потім зачати цюкувати на опозицію буцімто з причини убитства Кірова. Тайність процесу проти убийника Кірова тимбільше впадає в очі, що явно відбувався процес проти Пятакова й Радека, хоч у той процес були вмотані безпосередно правительства чужих держав.

VI. Дня 23 січня 1935 р. відбувся процес проти 12 найвисших урядників лєнінградського відділу ГПУ разом з їх шефом Медведєм. В акті обвинувачення виразно написано, що Медведь і його співробітники ще в пору одержали вісти, що приготвується замах на Кірова. А в мотивах присуду сказано: „вони не підприняли ніяких кроків, щоби в свій час відкрити діяльність терористичної групи й перешкодити їй, хоч абсолютно мали можливість зробити се“. Всіх обвинувачених засуджено на тюрем від 2 до 10 літ. Справа вже тепер ясна: ГПУ через своїх провокаторів гралося головою Кірова в тій цілі, щоби вмотати в ту справу опозицію і потім буцімто відкрити заговор. Та Ніколаєв заскоро вистрілив, не виждавши на дозвіл Медведя і тим скомпромітував ГПУ. Убиття Кірова викликало серед совітської бюрократії таку тривогу, що Сталінові, на яким тяжіло підозріння участі в тім морді, не лишалося ніщо інше, як знайти жертвенних козлів: отже він казав засудити 12 чекістів разом з їх шефом Медведєм!

VII. Що було так а не інакше, на се вказує роля лотишського консуля Біссінекса, щодо якого нема вже сумніву, що він був агентом ГПУ. Ніколаєв зізнав, що той консуль мав з ним безпосередній зв'язок, що дав йому на виконання терористичного акту 5.000 рублів і хотів мати від Ніколаєва якийсь лист до Троцького очевидно без ніякого сенсу. Щоб справу убитства Кірова зв'язати з іменем Троцького, прокуратор Вишинський долучив до акту обвинувачення той дивний епізод з консулем і в той спосіб мимохіть зрадив Біссінекса, як агента-провокактора ГПУ. Коли дипломатичний корпус прилюдно жахався, щоб власти СССР оповістили імя того провокатора, се мусіло наступити, а тоді Біссінекс щез без сліду. Цікаво, що в пізніших процесах, де все говориться про убитство Кірова, вже ні одним словом не згадується про Біссінекса, хоч він мав безпосередний зв'язок з убийником і фінансував убитство! Дальші мнимо „організатори“ терористичного акту проти Кірова, Бакаєв, Каменєв, Зиновєв, Мрачковський і т. д. ні один раз не називають імени консуля Біссінекса і взагалі нічого про нього не згадують. Чи можна уявити собі дурнішу, але притім більше помотану й більше безсоромну провокацію?

VIII. Щойно коли винищено дійсних убийників, їх помічників і навіть приятелів, між ними й агентів ГПУ, замотаних в ту справу, уважав Сталін на часі, взятися до опозиції. Тоді ГПУ ув'язнило верхівку групи б. „зиновєвістів“ і поділило їх на дві часті. Менше замітних членів тої групи традиційна техніка ГПУ задержала під мечем Дамокля. Деякі з них під загрозою смерті поробили різні зізнання проти Зиновєва, Каменєва й інших. Вправді в тих зізнаннях не було мови про терор, тільки про „контрреволюційну діяльність“ взагалі, про їх недоволення, про критику політики Ста-

ліна й т. п., — але сего було вже досить, щоб на Зиновєві, Каменєві й інших вимусити признання, немовби вони почувалися до „моральної“ відповідальности за той акт терору. Се була та ціна, якою Зиновєв і Каменєв на якийсь час відсунули від себе обвинувачення, що вони брали безпосередню участь в організації убитства Кірова.

IX. Дня 26 січня 1935 р. написав я до моїх приятелів в Америці лист, який напечатано в 42 ч. „Бюлетину опозиції“ з лютого 1935 р. А в тім листі написав я ось що: „Стратегія, яку розвинено довкруги трупа Кірова, не принесла Сталінові великих лаврів. Але власне тому не може він ні задержатися, ні набік уступити. Сталін мусить той нещасливий амальгам закрити новим, зробленим на більшу міру, — і мусить се зробити успішніше. Отже треба на те приготувитися“. Пізніші процеси цілковито потвердили мою пересторогу...

Нема вже сьогодні ніякого сумніву, що все відбувалося в справі Кірова так, як представляє Троцький. Для нас, галицьких Українців, справа убиття Кірова тим интересна і важна, що тоді буцімто в формі пімсти за смерть Кірова чрезвычайка винищила також значне число Галичан, які ще були на Радянській Україні. Між ними розстріляно тоді нпр. синів Антона Крушельницького, він сам на вістку про те мав збожеволіти з жури, а мати розстріляних Крушельницьких, відомо колись артистка нашого театру в Галичині, викинена там на брук, помарла голодовою смертю, буквально на вулиці, як оповідають приїзні відти люди. Таких трагедій було там очевидно більше, тільки ми не про всі знаємо.

З убитих чрезвычайкою Галичан взагалі може найбільше шкода Палащука, одного з наших найздібніших молодих людей, який у Москві добився такого впливу, що рішав про видавничий рух в цілій великій державі Совітів. Річ ясна, що приблизно в такій чи іншій формі кінчиться кар'єра всіх, які йдуть на службу до кривдника власного народу. А. Ч.

Шпигунська організація у Франції

Французькі поліційні власти викрили на днях в Тулузі велику шпигунську організацію. В помешканні одного з ув'язнених, якогось Бастіда, знайшли архів документів, плянів укріплень на північно-східній границі Франції, плянів розміщення протилетунських батарей і радієвих стацій, як також ряд документів щодо озброєння, чисельного стану і мобілізації військ в надграничних округах. Слідство виказало, що та шпигунська організація мала відгалуження в багатьох містах Франції й за кордоном і що вона працювала на користь одної з сусідніх великих держав.

Лікарський фейлетоник.

Як лікувати лишай?

Лишай появляються доволі часто у дітей, особливо коло носа, вуха і в околиці уст, де шкіра найніжніша. Лишай заразливий і тому малих дітей не повинно цілувати в уста, бо їх незвичайно делікатний нашікрень дуже схлонний до заражень. Коли появляється зачервонілі місця, не треба допустити до того, щоб потворилися струпики, але негайно, як тільки завважимо зачервоніле місце, посмарувати його олієм з домішкою дрібки саліцилу. Колиж на лиці появилися вже струпики, треба заразже купити білої ртутної мазі і посмарувати нею зболілі місця. В той спосіб лишай скоро гоється і не поширюється. При кінці, коли струпики відпадають, треба сліди по них засипати рожевим тальком, який можна купити в кожній аптиці. Дитину недужу не вільно купати, доки зовсім не вилічиться, бо лишай можуть появилися по цілому тілі й поробити сліди на постійне. (К. З.).

* Гл. статті в „Новій Зорі“: „Нова книжка Троцького“ ч. 7, „Суть сталінізму“ ч. 8, „Як караються комуністи“ ч. 9, „Жах тоталізму“ ч. 10, „Суть троцкізму“ ч. 11, „Тон інтернаціоналі“ ч. 12, „Соціалісти між собою“ ч. 14, „На тайній розправі“ ч. 17, „Дивні гротески“ ч. 18, „Найцікавіша тайна“ ч. 20 і „ГПУ і Сталін“ ч. 22 „Н. З.“

Нові видання

Др Володимир Бірчак: Літературні стремління Підкарпатської Руси. Друге доповнене видання. Видавництво Педагогічного Товариства Підкарпат. Руси в Ужгороді. 1937. Ст. 186+6 нпг. Формат: 25×15 см. — Перед нами овоч солідної праці Галичанина. Се живо написаний, короткий підручник історії літератури Підкарпатської Руси, який цікаво і пластично представляє нам головні ціхи відродження і літератури тої найцікавішої з українських земель: перша ціха се її постійне опізнювання в етапах національного відродження в порівнанні з Галичиною й Великою Україною. А друга її ціха се видавання розмірно великого числа замітних талантів, що гарно вирізняються в українській поезії. Ось зразки:

Пливе з лісів ріка живиць
Попід верхи гіганти,
Співає хор смерек, ялиць
Величній, вічній капти.

Жаркуючи йдуть із гурнів,
Плишні як розмай,
Квітням убрані красуні
Мов стобарвний гай.

Живий похід Гуцульщини
Прямуює в село,
Вишивками, запасками
Село зацілю!

Борнош-Кумятський.

Ідея — крило це могутнє, орлине
У льоті по хмарних балах,
Хто має ідею, той певно не згине
В великих, безсмертних ділах.

Ми — нестримане заняття,
Ми — любов і праця й гнів,
Ми — світанок Підкарпаття,
Ми — пролог великих днів.

Лиш у бою, лиш в змаганні
Спаляхне життя вогнем.
А за нами йде горою
Перемога в блискавках!

Весняний ранок казку нам казав
Про королівну й золотому хитоні
Закопану в соромному полоні
У далі там, де жах увесь край обняв.
Зореслав (Соболь Стефан).

Тихо, тихо... Лиш потічок не мовчить, —
З беріжками розмовляє, говорить,
Хоч краплина в ньому сили — не дрожить!
Ріє скелі, тре каміння і біжить...
І не страшисться негоди й перепон,
Бо мета для нього — море — це закон!
Федір Моріш (Боевір).

Виростають там також поети „общерусского“ напрямку. Ось один з них Михайло С. Попович пише так:

Нас за руськість угнетали
и водили по тюрмам,
но мы вѣру не теряли
и твердили все врагам:
ети нивы, ети горы,
от Ужграда до Кремля, —
ето русскіе просторы,
ето Русская Земля!

Але вже другий поет того самого напрямку, Андрій Карабелеш, уроджений 1906 р., тепер учитель гімназії, ось якими барвами малює життя напрямку, до якого належить:

И все молчит, как в тѣмѣ могилы,
Среди развалин и крестов,
Гдѣ больше нѣтъ клящей силы,
Гдѣ больше нѣтъ живых борцов,
Гдѣ все бывшее червь грызет,
Гдѣ нѣтъ в грядущем возрожденья.
Гдѣ все молчит и все гниет,
В глубокой дужѣ разложенья...

Словом, цікаву книжку дав нам др Володимир Бірчак. — А. Ч.

Микола Зеров: Поетична діяльність Куліша. Літературна бібліотека. Ч. 11. Видавництво „Ізмарагд“. Стор. 59. Форм. 19.4×12.7 см. Львів, 1938.

Микола Зеров: Григорій Квітка-Основяненко. Літературна бібліотека. Ч. 3. Видавництво „Ізмарагд“. Стор. 31. Форм. 19.4×12.7 см. Львів 1938.

Я. Ярославенко: На грудях хрест. Пісня на мішаний хор. Слова П. Серпенка-Пахольчука, музичне оформлення Я. Ярославенка. Музична накладня „Торбан“ у Львові. Ціна 30 гр.

РЕДАКЦІЯ РУКОПИСІВ НЕ ЗВЕРТАЄ
і з того приводу в переписку не входить.

З РЕЛІГІЙНО-ЦЕРКОВНОГО ЖИТТЯ

Архієпископ Генуї, кардинал Карльо Дальмаціо Міноретті, помер 20 с. м. Бл. п. кард. Міноретті вродився 17. IX. 1861 р. в м. Коліате С. Дальмаціо медіолянської архидієцезії. По студіях і висвяченні став у 1883 р. професором філософії в ліцеальній семінарії в м. Монца, відтак професором академії св. Томи. Виспеціалізований у суспільних науках, був приятелем і близьким співробітником відомого християнського соціолога Йосифа Тоніолія, який помер у 1918 р. і по яким обняв катедру соціології в медіолянській семінарії. Кард. Міноретті написав кілька цінних книжок про суспільну економію. В грудні 1915 року іменовано його єпископом м. Крема. В січні 1925 р. став архієпископом Генуї. Кардинальську гідність церкви св. Евзебія одержав на папському консисторі 16 грудня 1929 р. Був се один з найбільш талановитих промоторів християнського суспільного руху і довгі роки був президентом італійських католицьких тижнів, присвячених суспільним проблемам.

В Англії повстала в останньому часі думка гідно вшанувати пам'ять папи Адріяна VI, одинокого Англієця, який засідав на Петровому престолі. В тій цілі хочуть побудувати величаву подобу, яка пригадувала б сліду ючим поколінням тісні звязки давньої Англії з католицькою Церквою. — Адріян VI у приватному житті Николай Брікспір мав дуже важку молодість, що вплинула на загартування його душі і на силу характеру. Покинувши Англію поїхав до Франції, де в Авіньйоні вступив до Чина Регулярних Каноніків. Тут вибрано його згодом ігуменом. Папа Євген III в 1149 р. наділив його кардинальською гідністю й іменував його єпископом м. Альбано. Відтак вислав його в характері свого легата до Скандинавії, де саме організовано шведську митрополію й основувано архієпископство в м. Дронгтайм. В 1154 р. вибрано Брікспіра папою. 1155 Адріян VI коронував царя Фридерика Барбароссу, відтак з ним боровся, коли цар показався вирокомним і раз-у-раз більше загрожував свободі й інтересам Церкви. Спир Адріяна VI з царем дійшов вкінці до того, що папа мав викляти царя. Сему перешкодила смерть Адріяна VI, який помер 1. IX. 1159 року.

Ні комунізм, ні цезаризм, тільки право Боже. Недавно кардинал Емануель Гонсальвес Церехейра, лісбонський патріярх, виголосив радієву промову, в якій сказав м. ін.: „Комунізм проповідує боротьбу і клясову ненависть, тотальна держава і її політика розвивають прапор святої війни проти комунізму і водночас душать совість, бо шанують тільки расу і нарід. І одні і другі надуживають людського права й усувають свободу свободного визнавання релігії. Всі тоталістичні спроби завоювання душі й тіла завели, однак сьогодні повстає небезпека, що цезар домагається божеської пошани як абсолютний володар совісті. Церква не має упереджень до ніякої політичної партії. Коли осуджує так комунізм, як і тоталістичний цезаризм, робить се тільки тому, що оба ті напрямки противляться Божому закону: комунізм через відкидування Бога, цезаризм через жадобу захоплення Бога для своєї ідеї. Культ раси й народу се поворот до поганства, бо нарід не може бути найвищою ціллю.“

ПОЛІТИЧНІ ВІСТІ

ЗА ПРИНАЛЕЖНІСТЬ ДО ОУН, напад на поштову агенцію у Фірлеєві та намагане вбивство поліція бережанський суд засудив на основі вердикту суддів присяглих: Гринька Козака й Івана Юзвина на досмертну в'язницю, Гарасима Дубаса на 15 літ, Олексю Дубаса на 13 літ, Івана Крупку на 8 літ. Братів Шкорудів та Михайла Онушак звільнено.

ПОВІТОВА ПОЛІЦІЯ В БІБРЦІ перевела основну ревізію у Миколи Філіповського і Петра Лалика в с. Девятниках, увязнила їх і відставила до судового аreshту в Бібрці. Туди спроводили також увязнених Лотоцького й Осипа Додика з Радехівщини.

В САМБОРІ окружений суд засудив магістра прав Романа Пеленського з Комарна, пов. Рудки, на 3 роки тюрми з позбавленням горожанських прав на 5 літ за комуністичну діяльність.

В ПРАЗІ відбулося зібрання представників українських організацій та установ в ЧСР. На нм створено т. зв. Контактний Комітет. Він має ціль оборону життєвих інтересів та координацію загальних виступів української еміграції в Чехословаччині.

В ЛЕНІНГРАДІ ГПУ зліквідувало гурток віруючих робітників за те, що вони замовили панахиду за розстріляного марш. Тухачевського.

НОВЕ ПРАВИТЕЛЬСТВО ЛИТВИ утворив о. Міронас, генеральний капелян литовського війська. Всі міністри належать до партії т. зв. тавініків.

ЛИТОВСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР о. Міронас був перед світовою війною римо-католицьким парохом в м. Хороща коло Білостоку. О. Міронас говорить дуже добре по польськи. („Слово Народове“, ч. 97).

ВІДЕНСЬКА ПОЛІЦІЯ увязнила б. ред. катол. щоденника „Райхспост“ Фундера, б. віцепрезидента пресової палати Маєрля і багато соціалістичних діячів.

НІМЕЧЧИНА мала вислати на поміч ген. Франкові до Іспанії 40 тисяч війська. Такі вісті принесла французька преса.

АНГЛІЙСЬКІ АМБАСАДОРИ в Берліні і в Празі дістали припорушення, всіми способами причинитися до вирівнання чесько-німецького непорозуміння.

ПРЕЗИДЕНТ ФІНЛЯНДІЇ затвердив законопроект в справі фінансування 5-літньої програми озброєння фінської армії. Загальну суму коштів озброєння обчислюють на півтретя мільярда фінських марок.

67 ФРАНЦУЗЬКИХ ПОСЛІВ оповістило заклик, в яким домагаються негайного створення понадпартійного правительства національної оборони.

ГЕН. ФРАНКО вислав вітальні канц. Гітлерові з приводу прилучення Австрії до Німеччини.

ВІЙСЬКА ГЕН. ФРАНКА вже вступили на територію Каталонії і заняли кілька місцевостей.

ПРАВИТЕЛЬСТВО МАНДЖУРІЇ не заплатило Совітам послідньої рати в квоті 6 мільйонів ен за східно-китайську залізницю.

80 ЯПОНСЬКИХ БОМБОМЕТІВ знов бомбардувало китайське місто Ганкав, зокрема військові будинки і магазини.

Політичний гумор. — Власники вкладів у варшавських банках кажуть, що легше дістати буком, ніж дістати свої гроші. („Врубле“, ч. 13).

74 книжок за 35 злотих

ОСОБЛИВО ВАЖНЕ ДЛЯ ТОВАРИСТВ „СКАЛИ“.

Адміністрація „Нової Зорі“ висилає ЗА ПОЛОВИНУ ЦІНИ (і не числить коштів пересилки) всі свої видання, коли їх хто разом замовить і пришле готівку. Ціла бібліотека коштує 70 зол. Половина з тої квоти 35 зол. Отже за 35 зол. можете одержати 74 книжок. За поодинокі книжки ціни не знижується. Знижка буде тревати до кінця місяця травня б. р.

НОВИНКИ

В неділю була у Львові така сніговія, що рідко подібна буває навіть в зимі. І це сталося по таких днях, що спека доходила до 30 ст. Ц. Ві второк рано Львів покритий був пеленою білого снігу.

Вже в кількох органах української преси в Галичині появилася здоровий виступ проти страшенно шкідливої роботи, якою від десятих літ розкладає нашу молодь п. Дмитро Донцов. Хтось занепокоений тим здоровим проявом серед нашої суспільності постарався, що в „Н. Часі“ появилася оборона Донцова. Супроти того в серії статей займемося докладнішим розглядом роботи Донцова і її наслідків. Річ зрозуміла, що се вимагає часу, бо треба м. і. читати ті твори, яких він по влучному висказові пок. Липинського ніколи не читав, але має сміливість покликуватися на них. А се вимагає часу.

„Українське Дошкілля“. Під таким заголовком появилася у Львові 1 число місячника, присвяченого вихованню дітей дошкільного віку в родині та в дошкіллях і питанням суспільної опіки. Видає й за редакцію відповідає Ярослав Кузьмів. Редагує Редакційна Колегія з рамени т-ва „Українська Захоронка“ у Львові. Передплата річно 5 зл., одно число 0.50 зл. Адреса редакції й адміністрації Львів, Руська 3. Перше число має 16 сторінок тексту і 8 ілюстрацій.

Карпатський Лещетарський Клуб (філія у Львові) відбув свої звичайні загальні збори дня 26 с. м. в домі т-ва при вул. Руповського 22/III. Головою філії на слідуючий діловий рік вибрано інж. Колтунюка, містоголовою мра Пачовського.

У Львові при вул. Замарстинівській 30 повстав поштово-телекомунікаційний уряд під назвою „Львів 9“ з виключно надавчою службою.

Парох Зборова о. Роман Ганас дістав від старости Павліковського письмом з 22 III с. р., в яким староста пише, що підчас перегляду касових книг Повітового Союзу Кружків Рідної Школи стверджено, що церква в Зборові жертвувала 15. I. 1938, 86 зл. 95 сот. для Рідної Школи, а 5. III. 1938 позичила Рідній Школі 100 зл. Староста домагається вияснення, з яких церковних фондів, на яку ціль та з чийого уповажнення вручено ті проші Рідній Школі. Час на відповідь назначено до 26. III. с. р. Дійсно, такі запити се цілковита новина навіть у наших відносинах.

Адміністраційні влади переводять контролю поштових видавництв у виді т. зв. „премапрілісових“ карток, бо стверджено, що вони звичайно мають порнографічний характер. Таких карток почта не буде приймати.

Відгомін польсько-української війни. Свого часу писали ми про увязнення Федя Запхляка, Василя Вівчара, Михайла Мацькова і Дмитра Кукляка під закидом застрілення польської стежі в 1918 р. під Маріямполем. На днях в Делятині увязнили інж. Григорія Голинського, який мав бути командантом сотні українського війська, стаціонованої в 1918 р. під Маріямполем.

Політичний гумор. — Президент Литви Сметсна інформується у литовського посла в Москві: — Чому Совіти не інтервеніювали? — Бо командира корпусу, що мав іти на поміч Литві, в останній хвилі розстріляли.

На час великодніх свят введуть додаткові купони до залізничних білетів, які будуть уповажнювати до займання місць в особових вагонах, щоб уникнути натовпу.

Рада м. Станиславова затвердила новий герб Станиславова: щит, на яким представлене зелене узгір'я і оборонна брама з трьома вежами зі знаком т. зв. піляви.

В Коломії 3 квітня с. р. відбудеться зїзд членів управ „кулек шляхти“ з коломиїського повіту.

Значні зловживання викрили в районі шкільним інспектораті в Коломії. Прокуратура веде слідство проти одного урядника інспекторату.

В Семаківцях пов. Городенка рибалки зловили в Дністрі сома, довжини около 2 м. і ваги понад 32 кг.

Грізна пошесть, подібна до еспанки, получена з мозковими комплікаціями, вибухла в Пониковиці зборівського повіту. Продовж 2 днів занедужало понад 100 осіб, з того 12 померло. В Пониковиці й довколишніх селах замкнено всі школи та здержано довіз молока з тих сіл до Бродів.

Кольбушівський повіт за посередництвом Повітового Виділу започаткував переселенчу акцію, яка має на цілі переселити дрібноземельне населення з найгустіше заселених частин того повіту до Сх. Галичини і Грубешівщини. Перша партія переселенців має виїхати до Заліщик.

Пошесть прищипи шириться в цілїм краю. Дотепер занотовано 102 вогнища тої пошести. Влада бореться з пошестю в той спосіб, що винищує всі звірята в дотичній місцевості. Таким способом зліквідовано дотепер 15 вогнищ тої заразливої пошести.

Збори Озону в Замості ухвалили резолюцію в справі „шкідливої діяльності православного клиру на терені замойського повіту“. Як бачимо, по греко-католиках прийшла черга на православних... Не помагає навіть урядування в польській мові.

Дня 1 березня с. р. в Польщі було 43.071 механічних повозів, в тім 32.350 самоходів.

За службові надужиття засудив окружний суд в Сосновці поліційного передовика Казимира Грудзінського з Заверця на 2 р. в'язниці і 300 зл. гривни.

Ромунська преса пише, що ромунське правительство задумує створити концентраційний табір для осіб політично непевних на т. зв. „Острові Вужів“, положенім 22 милі від Суліни на Чорнім Морі.

8.000 австрійських робітників виїхало до Німеччини на відпочинок на кошт німецької організації „Крафт дурх Фройде“.

Фондація ім. Рокефелера здержала допомоги всім установам у тоталістичних державах: Німеччині, Італії, Японії й СССР. Допомоги різним установам в Німеччині вносили досі 450.000 доларів річно.

Плями з нікотини усувається розчином в однаковій кількості гліцерину і сальмяку та витертям спиртом.

Гумор. — Знаєш, Олю, Роман сказав мені вчора, що цінить мене дуже високо. — Певно, на яких 33 роки...

Гумор. — До каси на залізничній стації у Творках підходить один з мешканців заведення для божевільних: — Прошу дати мені білет третьої кляси. — Куди? питає касієр. — Алеж ви цікаві!..

Спорт. В суботу 26 с. м. відбувся у Львові на гриші Погоні цікавий матч, в якому Україна змиралася вперше з екстраклясою польського футболу, зі шлезькою дружиною Домб (Катовиці). Шлезьк репрезентує в Польщі найвищу форму копаного мяча, відси походять найкращі польські дружини і змагуни, отже не дивниця, що кождий Українець у Львові йшов на той матч з 100-відсотковою певністю, що Україна програє та що коли програє різницею одного або двох пунктів, буде се почесний вислід. Тимчасом Україна потвердила ще раз опінію хищности, яку має не віднині, і всупереч усім сподіванням вирішила сю стрічу з грізним противником у свою користь, випраючи в відношенні 2:1 (0:1). В Україні знаменито заграли брамкар Босий, оборона та оба крилові (Богурат і Магоцький), які й були авторами обох стрілених воріт. Шлезьзаки зійшли з грища дезорієнтовані, бо не сподівалися такого опору і такої гри. На другий день (неділя 27. III.) львівська лігова дружина Погонь ледви зремівувала з Домбом (1:1), хоч Домб грав без порівняння гірше ніж попереднього дня.

ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ

Зі слідуючим (25-им) числом „Нової Зорі“ вишлемо всім нашим П. Т. Передплатникам і Післяплатникам ПОЧТОВІ СКЛАДАНКИ (чеки П.К.О.). Ними просимо прислати передплату й евенуальну залежність. Хто залягає з передплатою, тому здержимо висилку газети.

ЛИСТУВАННЯ АДМІНІСТРАЦІЇ

Хв. Монастир ОО. Василіян в Улашківцях, п. в місці: Ваша передплата за „Нову Зорю“ заплачена за цілий 1938 р. Впр. о. А. Х. Вотервиг. Америка: Вісім доларів як передплату „Нової Зорі“ одержано.

ОБНОВА СВ. МІСІЙ ВІД 2—10 IV 1938 відбудеться в церкві св. О. Ніколая у Львові.

ПОРЯДОК:

В суботу 2 квітня 1938:

о год.: 17 Вечірня,
" 18 Вступна Наука.
Щоденно від 3—10 квітня 1938:
о год.: 5³⁰ Перша читана Служба Божа,
" 6 Наука Місійна,
" 6³⁰ Друга читана Служба Божа,
" 7³⁰ Третя Служба Божа,
" 11 Богослуження і Наука,
" 17³⁰ Вечірня згл. Акафист Страстям Христовим,
" 18 Велика Місійна Проповідь.

В V неділю посту 10 квітня: Закінчення св. Місії й уділення св. Апостольського Благословення. 26-1-2.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення Редакція не відповідає.

КІНА

МУЗА: Моя патна-маті.
ПАКС: Остання сальва.
СТИЛЕВЕ: Без свідків і ревія.

ПРИЙМАЮ пацієнтів у моїм заведенні. ЛЬВІВ, СИКСТУСЬКА 17, тел. 265-73 від 9—1 і від 3—6.30, в неділю і свята за поп. замовленням. Пльомбування зубів, золоті, плятинові та порцелянові корони, штучні зуби в золоті, кавчуку і нержавіючій сталі. Регуляція криворостучих зубів. Полекші в сплатах. — Н А С С.

ЦІНИ ОГОЛОШЕНЬ

Ціни розуміються за одношпальтовий рядок (ширини 70 мм.) о висоті 1 мм. Висота шпальти 370 мм. За оголошення (крім дрібних) в застереженому місці дочислюється 20%. Дрібні оголошення поміщується по вплаченні належитості готівкою або поштовими значками.

Шпальтові оголошення

В рубриці: „Оголошення“ 30 сот.
В тексті і в новинках 50 "
На першій сторінці 60 "
Дрібні оголошення по 8 сот. за слово. Перше слово і товстий друк числиться подвійно. Найменше оголошення (9 слів) 80 сот.

Сторінкові оголошення

На останній сторінці: $\frac{1}{2}$ стор. 180. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 90. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 45. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 25. — зол. В редакційному тексті: $\frac{1}{2}$ стор. 280. — зол., $\frac{1}{4}$ стор. 140. — зол., $\frac{1}{8}$ стор. 70. — зол., $\frac{1}{16}$ стор. 35. — зол.

При кількарізовім анонсуванні даємо значну знижку